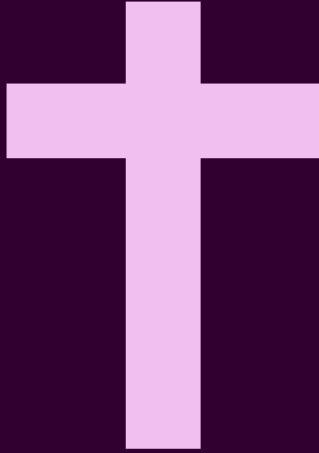

NMÎ MÎ U KÓPU
DYUU

The New Testament in the Rossel Language, also called the
Yele Language, of Papua New Guinea

NMÎ MÎ U KÓPU DYUU
The New Testament in the Rossel Language, also called the Yele
Language, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Yele Rossel long Niugini

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2011-2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yele Rossel (Yele)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2009-11-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Mar 2024 from source files dated 13 Dec 2023
f23d3065-5277-5598-adb2-6416a21ad128

Contents

Nmî mî u kópu dyuu	1
Mátiyu	2
Mak	49
Luukí	76
Njon	123
Dpodo	154
Lóma	196
1 Kódin	215
2 Kódin	234
Nkalásiya	248
Epeso	256
Pilipay	263
Kílosa	268
1 Tesalonika	273
2 Tesalonika	278
1 Timoti	281
2 Timoti	287
Taitas	291
Pilimon	294
Hipílu	296
Njems	312
1 Pita	318
2 Pita	324
1 Njon	327
2 Njon	332
3 Njon	333
Njuda	334
Tpyuu	336
Bible reading	357

Nmî mî u kópu dyuu
The New Testament in the
Yele (Rossel) language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long
tokples Yele long Niugini

Nmî mî u kópu dyuu
 The New Testament in the Yele (Rossel)
 language of Papua New Guinea

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1987, reprinted 1997 Wycliffe Bible
 Translators, Inc.

Print publication, 1997, Bible League
 International

Web version
 © 2015, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol,

yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nat-ing.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Table of Contents

MÁTIYU

Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi vy:o, pi ngmê u pi Mátiyu. Yesu u kuwó, pi yilí Mátiyu p:uu dnye ndiye. Yoo woni alanté a nuw:o nyédi, dpo, Yi yéli yi vy:o pini ngmê ngê ala puku dmi yiné d:êê ngê. Woni yoo alanté a nuw:o nyédi, dpo, Mátiyu ngê chóó d:êê ngê.

*Yesu Kédisu u tii
Luukí 3:23-38*

¹ Yesu Kédisu King Dépídi u tii ñedê pini ngmê, ala u tii. Myenté yi Dépídi Epilaham u tii ñedê pini.

² Epilaham tp:oo Yisak, Yisak tp:oo Njakóp. Njakóp tp:oo yoo, Njuda mbwémi kní, yélini Yichip dnyen:aa ya.

³ Njuda tp:oo dê Pedes mbwémi Seda. Yi pye u pi Tema.

Pedes tp:oo Hesídon, Hesídon tp:oo Lamí.

⁴ Lamí tp:oo Aminatap, Aminatap tp:oo Nason.

Nason tp:oo Salímon.

⁵ Salímon u tii ñedê pi ngmê chópu, u pi Mbówas, u pye Lahap.

Mbówas tp:oo Opédi, u pye u pi Luti.

Opédi tp:oo Njési, ⁶ Njési tp:oo King Dépídi. Dépídi tp:oo Solomon, u pye pyópuni Dépídi ngê Yudaiya kwulo a pwáá.

⁷ Solomon tp:oo Lehopówam, Lehopówam tp:oo Apaicha.

Apaicha tp:oo Asa. ⁸ Asa tp:oo Njehosípat. Njehosípat tp:oo Njódam, Njódam tp:oo Yusaiya.

⁹ Yusaiya tp:oo Njótam, Njótam tp:oo Ehas.

Ehas tp:oo Hesíkaiya. ¹⁰ Hesíkaiya tp:oo Manasa.

Manasa tp:oo Amon, Amon tp:oo Njósaiya.

¹¹ Njósaiya tp:oo yoo, Njekínaiya mbwémi kní. Yi dini ghi ngê Mbápiilon tpémi y:oo Njedusalem a pw:oo ngópu, Yisíléli tpémi Mbápiilon ñuw:o tumo.

¹² U kuwó dini ghi ngê Njekínaiya tp:oo Siyaltiyéli mí pyodo.

Siyaltiyéli tp:oo Sedapapel. Sedapapel u dnye ghi ngê, Yisíléli tpémi Njedusalem mé diyé dnye, p:aa mêmí l:ámo ngópu.

¹³ Sedapapel tp:oo Apiyuda.

Apiyuda tp:oo Elayakim, Elayakim tp:oo Asó.

¹⁴ Asó tp:oo Sadóki, Sadóki tp:oo Akim.

Akim tp:oo Eliyuda. ¹⁵ Eliyuda tp:oo Eliyesa.

Eliyesa tp:oo Matan, Matan tp:oo Njakóp.

¹⁶ Njakóp tp:oo Njósép, pini n:ii Méli u moo.

Yi Méli Yesu u pye, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nmí kada pini ngê a pyódu ngê.

¹⁷ Pi dyêédí y:a mé páadi mí loo, kn:áá Epilaham, nkoo Dépídi. Pi dyêédí mé y:a mé páadi mí loo, kn:áá Dépídi, nkoo Mbápiilon tpémi y:oo Yisíléli tpémi Mbápiilon u ngwo ñuw:o tumo. Pi dyêédí mé y:a mé páadi mí loo, yed:oo Yesu Kédisu mí ta.

*Yesu Kédisu u ngwo pyodo
Luukí 2:1-7*

¹⁸ Yesu Kédisu alanté ta. U pye Méli, Njósép u yémi p:uu yidoo kwo. Ghéli daangé yéé knopwo, u lama yaa wo, apê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê tp:ee a ménê ngmêdê káá. *

¹⁹ U moo Njósép, pi mb:aa. U yi u ngwo dèpwo kwo, Méli u pi yoo vy:o ní dyênê, u yi u ngwo doo kwo, Méli tumutumumu ní kpípi.

²⁰ Yi kópu p:uu dpodombiy:ee doo nuw:o, mgídi ngmê ngê nmí Lémi u enjel ngma a wádivyíngo, kwo, Njósép, Dépídi u tii ñedê pini. Kwo, Kópuni Méli ngê pyodo,

p:uu kidimê nuw:o. Kwo, Méli dpí nya ngi, ngmâm ngê dpí pyódu ngi. Kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê tp:ee u ménê yiné dê káá.

²¹ Kwo, Tpémini wa tpyé, u pi dpí ntaa ngi, Yesu, mu kópu u díy:o u yoo yiné wa ngee té, yi yikí dmi u pwo wa ghay. (Yesu u nt:u kópu, yoo yi Mbwámê.) *

²² Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngê a d:êê ngê, Chóó Lémi ngê yinté a ntiye ngê. Yi kópu ala,

²³ Kwodo ngmê mbwili ngê wa ghê, tp:ee ngmêwa tpyé, u pi Imanuwel. (Imanuwel u nt:u kópu, Chóó Lémi nmí p:uu a t:a.) *

²⁴ Dini ghi n:ii ngê Njósép nyaa wo, kópuni enjel ngê u wóó k:oo u kwo mínê vyyu, yi kópu d:uu ngê, Méli nyáá, u kpám ngê pyódu ngê,

²⁵ ngmêdê kópu nongo daangmê mdo ngópu, u dí mí tparamé wo. Njósép ngê tp:ee u pi nt:ángo, Yesu.

2

Mâáwe ndíi kní y:oo Yesu u ngwo mí m:uu ngópu

¹ Yesu p:aani n:ii ta, u pi Petílem, Njuda Wee u kwo p:aani ngmê. Yi dini ghi ngê Helodi king ngê doo ya. Káádi kwéli dpo kee, mâáwe ndíi kní ngmê y:i a ndê dnye, Njedusalem mí taa dnye. Pudu kní yi kakêmé chámêchámê yi tpókni yi lama mb:aamb:aa ngê doo ya.

² Dini ghi n:ii ngê Njedusalem taa dnye, Nju tpémi yi kada pini kní ye póó dnye, yepê, Tpémini nmyi king ngê wa pyódu, ló y:i ta? Yepê, Dini ghi n:ii ngê a ta, u pudu nmí p:o kímno módu. Yepê, Yi tpómu yidun:aa chápu, u l:êê díy:o nmo lee dnye.

³ King Helodi ngê dini ghi n:ii ngê yi kópu nyongo, ghê u ménê ghjepé wo, u nuw:onuw:o u kópu ngê pyodo. Njedusalem tpémi yi nuw:onuw:o u kópu ngê mye pyodo.

* 1:18: Luukí 1:27,35 * 1:21: Luukí 1:31 * 1:23: Is 7:14

4 Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo a danê too, dêêpí pyu yoo myedê danê too, ye póo wo, yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, dini ghi n:ii ngê wa taa, ló p:aaani wa t:aa? ⁵ Kwo, Petílem wa taa, Njuda Wee u kwo. Kwo, Chóó Lémi u kópu dyuu puku yedê alanté a kwo,

⁶ Njuda Wee u kwo p:aaani n:ii u pi tédê, Petílem,

díyo u pi ndíi ngê wa pyódu, mu kópu u díy:o díyo yi p:aaani pi ngmêwa taa,

pini n:ii ngê a yoo Yisiléli tpémi adí y:enê dé.

⁷ Wod:oo Helodi ngê yi mââwe yoo tumu-tumu a danê too, yepê, Ló wéni ngê yi pudu mwiyé nmyinê m:uu ngópu? Dini ghi n:ii ngê u kakémê u kwo chámê ngópu, ⁸ wod:oo Petílem dy:ââ too, yepê, Yi tpémi mb:aamb:aa ngê dpímo pyw:ee yó. Yepê, Dmyinên:aa pyw:ee knomomê, amêma a ka modo vyi yó, u nkwo wani lê, an:uu châpu. ⁹⁻¹⁰ Wod:oo kada a y:ee ngópu. Puduni yi p:o a m:uu ngópu, maa p:uu yi pudu mê m:uu ngópu, dnye yámuyâmu. Yi gha dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo. Tpómu kwébi doo a ya, yi pudu y:i mî ghê wo, yi tpémi u ngwo a pyw:ee ngópu. ¹¹ Ngomo koo yi kee dnye, apê, U pye vyââ mu tóó. Yi yi mbodo dmi ngê kame u kwo ghê dnye, u ngwo châpu ngópu. Yi péé dmi kpémí ngópu, tpíle mb:aa kní u kwo ngmê y:ee ngópu, nkól ngmê, pídankinsens myomo, mêê pyolo. Yi tpíle kní yi pywuu dmi pââ ndíi dé.

¹² Dini ghi n:ii ngê yi p:o mênnye diyédíyê, Chóó Lémi ngê wóó k:oo yepê, Helodi ka máádi nangê kwolo. Wod:oo kn:aa máádi m:uu kalê ngópu.

Njósép mupwokní Yichip u ngwo lee dnye

¹³ Máâwe yoo yi lee dnye, Njósép ngê nmí Lémi u enjel wóó k:oo ngmê módu, kwo, A piidi. Kwo, Méli ghee yi kii mbêpê dmyeno, Yichip núw:o dé, y:i dmyinên:aa ya, u dí nga am:aa vyi. Kwo, Helodi ngê ye tpémi u nmy:uu kn:ââ daa kêmakêma a chapí. Kwo, Wa a pyw:ee knomomê, wa vy:a. ¹⁴ Wod:oo yi ngdíi vy:o Njósép a pii wo, Méli ghee yi k:ii kada a y:ee ngópu, Yichip díyo mî taa dnye. ¹⁵ Yi dnyen:aa ya, u dí Helodi mî pwene. Nmí Lémi ngê chóó u kópu u ngwo a ntiye ngê, kópuni puku yedê alanté a tóó,

A tp:ee Yichip doon:aa ya, y:i u kwo nîmo mbwolo, u ngwo a loo.

Helodi ngê tp:ee yilí u ngwo vyá

¹⁶ Helodi ghéli daangê pwene, dini ghi n:ii ngê a w:ee ngê, apê, Wu pini kní y:oo até dé dóó nê, yi p:o maa diyé dmi, wod:oo d:ud:umbiy:e n:ode wo. Wéni n:ii mwiyé u kwo kéma ngópu, nuw:ow kwólu, apê, Yi tpémi

ngê m:ââ miyó doongê ndíi. U lede kní ye yepê, Petílem dmyinê lêpí, tpémini kamí dê taa dmi, n:ii kní y:oo m:ââ miyó doongê ma ngópu, dp:uu vya tóó. Wod:oo lee dnye, yinté mî d:uu ngópu, Petílem Wee u kwo tp:ee máâ kamí yintómu vya tumo. ¹⁷ Kópuni Njedímaiya ngê yi wee p:uu wunê a d:êê ngê, yi lede kní y:oo yi ngwo ntiye ngópu. Yi kópu ala,

¹⁸ Laama Wee u kwo mbê ndíi ngê dê pyódu.

Lechel u too pee yoo yi tp:ee yoo yi l:êê díy:o ka mbê té.

Ka mbê té. Doo u ntââ pi ngê yi nuw:o dmi daawa l:âmo,

mu kópu u díy:o yi tp:ee yoo yi ghê dmi daa pyede.

Njósép mupwokní Yisiléli u ngwo mê diyé dnye

¹⁹ Dini ghi n:ii ngê Helodi pwene, Njósép mupwokní Yichip dnye ya. Njósép ngê u wóó k:oo nmí Lémi u enjel ngmê módu, ²⁰ kwo, A piidi, Méli ghee yi k:ii nmyi wee u kwo mê diyé dmyeno, Yisiléli. Kwo, N:ii ngê u yi doo kwo, Ye tpémi nî vy:a, kédê pw:onu. ²¹ Wod:oo Njósép a pii wo, Méli ghee yi k:ii kada a y:ee ngópu, yi wee u kwo mê diyé dnye. ²² Dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Helodi tp:oo Akeleyas Helodi ngê u mî u d:aa kédê kâádi, Njuda tpémi yi king ngê dé pyódu, Njósép nkíngê mbê wo, u yi u ngwo dêpwo kwo, Yi nmín:aa ya. U wóó k:oo nmí Lémi u enjel mê módu, kwo, Nkálili Wee u kwo dpí lee dmyeno, y:i dmyinên:aa ya. ²³ Wod:oo Nkálili Wee u kwo lee dnye, p:aa ngmê y:i dnyen:aa ya, u pi Nasalet. Kópuni Chóó Lémi u komo kapi pyu ngmê ngê wunê a d:êê ngê u ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala,

Pi kní y:oo u pi wa ntaa ngmê, Nasalet pi.

3

Njon Baptist ngê Yesu u maa u ngwo a yó Mak 1:1-8; Luukí 3:1-18; Njon 1:19-28

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu máâwe ngê pyodo, Nasalet doo ya. Yi ngwo Njon Baptist ngê u dpodo kn:ââ chópu. Njuda Wee u kwo wa:amí mbémê pi kní ye dpímon:aa dêêpí. ² Yipu, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, Chóó Lémi ngê chóó u ngwo ada a y:enê nmo, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimédyimé. Yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno.

³ Kópuni Yisaya ngê u puku yedê wunê a d:êê ngê, Njon ngê yi ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala.

W:amí mbémê pi ngma adí kââ, yewo,

Nmí Lémi u maa a yé yó,

maa mb:aa yidó yé yó. *

⁴ Chóó Lémi u komo kapi pyu Ilacha ngê kpídi gh:aagh:aa ntee dpímo a temí, Njon ngê yinté kpídi myedpímo temí, kámêl gh:aa kpídi. Pudumakó too pee u mbaléti

ngê pyódu ngê, u paa vyílo yidpímo t'emí. Mty:aa ndápu kpele numo u ch-ee dpímo kuwo dé, mu kópu u díy:o nté y:i dépwo ya. ⁵ Njedusalem pi yilí Njon ka loo, Njuda Wee u kwo p:aa woni kní yi k:oo yoo a ndé dniye, Njon ka lee dniye, mbwaa ndíi Njódan u nkígh:ê p:aaani n:ii a pyede, yi p:aaani tpémi Njon ka mye lee dniye, dnyen:aa nga:ang:aa. ⁶ Yi dono yilí yi yuu dmi Njon ka dnyimon:aa a y:emí dé, wod:oo mbwaa ndíi paa Njódan yinê dpímo kmênêkmênê dé, mbápitísím ye dpímo yém, yi dono yilí u ngwo dpímo ghêêghêê dé.

⁷ Njon ngê yoo kwéli dpímo mbápitísím kígha, yi kélí ghê Pádisi yoo, Sadyusi yoo yilí u kwo mye loo, u yi y:e doo kwo, Nye mbápitísím kalé nmíne. Njon ngê yi gha dmi módu, yepê, Nmyo k:omodanê pyu yoo. Yepê, Lukwe díy:o nmyinê nmye, Mbápitísím mbêmê Chóó Lémi ngê daawa kpada nmo. Yepê, Nmyi dono yilí mwiyé kéé tóó. ⁸ Yepê, Dono kópu n:aaungí d:uu, kópu mb:aa yilí dmyinên:aa d:uud:uu, u ngwo anê w:ee, nê, Yi nuw:o dmi ndéndé ngê dé ngmêê t:oo. * ⁹ Yepê, Ala kópu namê tpapê, Epilaham nmí kn:ââ, Chóó Lémi ngê daawa kéé nmo, p:ee nmo ada a vyyuwo. Yepê, Yi kópu ló dini mwo a vyyuwo, ngmênê nmyi dono yilí yi l:êé díy:o nténê wa kéé nmyo. Yepê, Chóó Lémi u wêdêwêdê ndíi, u ntââ, ala chêêpí dyuu wa a ngí, pi ngê wa pyódu té, nmyi d:aa dmi y:oo wa a káádí ngmê. Yepê, Vyílo yi yéli ye ada a vyyuwo. * ¹⁰ Yepê, Ala ngwo Chóó Lémi maadí kíyedé kwo, u myángo wumê mumu. Yepê, Yi myángo vy:o yini n:ii ntu mb:aamb:aa ngê daa kelekele, wa kpono, páâ ndiya wa kéé.

¹¹ Yepê, N:ii ngê u dono yilí wa kéé té, yi pini mbwaa ngê waní mbápitísím kwolo, ngmênê pini n:ii a kuwó wunê kwo, yi pini ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê wa mbápitísím kalé nmyo, ndyuw:e ngê wamye mbápitísím kalé nmyo. Yepê, Pini n:ii a kuwó wunê kwo, u pi ndíi. Yepê, Nê tédé. Yepê, D:oo u ntââ, u nkígh:ê daaní nî. Yepê, Nê tp:ee. * ¹² Yepê, Pini n:ii wunê pwiyé kní, daa kêmakêma a taataa. Dini ghi n:ii ngê wa taa, nmyo yintómu daawa ngee nmyo, wa chámê nmyo. Yepê, N:ii yoo mb:aamb:aa dé, wa a ngí té, n:ii yoo dono dé, wa kéé té, ndé ngê wa ma té, yi ndyuw:e chedé ngê daawa pyódu.

*Njon ngê Yesu u ngwo mbápitísím kwólu
Mak 1:9-11; Luuki 3:21-22*

¹³ Yi dini ghi ngê Yesu ngê Nkálili Wee a kuwo ngê, Njódan mbwááni a núwo, Njon ka u ngwo loo, kwo, Mbápitísím kalé nédi. ¹⁴ Ngmênê Njon ngê kwo, P:ee wuchi

mbápitísím kalé nê. Kwo, Lukwe díy:o mápítísím kígha u pi a ka nye tpapê. ¹⁵ Yesu ngê kwo, Ala ngwo yenté mwiyé mbápitísím kalé nédi. Kwo, Kópu yilí yintómu Chóó Lémi ngê nye a vyí too, doo u ntââ yi wépi dmi daanyi puwá. Wod:oo Njon ngê mbápitísím kwólu. ¹⁶ Yesu mbwaa l:êé u mênê yedé pii wo, apê, Mbóó mêtê kpémí. Myenté Chóó Lémi u Ghê Dmi vy:émê k:ii ntee tpile ngê u pwo a ghêpê wo. ¹⁷ Mbóó p:uu dnye ngmê ny:ee ngópu, yepê, Kí a tp:ee njini, u nuu ghi a nódo a tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu ye d:uud:uu too. *

4

*Setan ngê Yesu u ngwo doo dódo
Mak 1:12-13; Luuki 4:1-13*

¹ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu w:amí mbêmê núwo, apê, Setan ngê y:i pèdên:aa tókó ngê. * ² Yi doon:aa ya, wu podoy:a wo podoy:a nté dépwo pípi, dómu ndíi u ngwo yi kele. ³ Wod:oo Setan u kwo loo, kwo, Mumdoó nyi Chóó Lémi Tp:oo, ye kí chêêpí kní ngma a ngini, nté ngê pyódu té, ma té. ⁴ Yesu ngê kwo, Puku yedé alanté a tóó,

Nté u mo doo u ntââ, pi u ngwo daa ya yédi.

Nté daa nté njini,

Chóó Lémi u kópu dyuu, yi nté njini.

⁵ U kuwó dini ghi ngê Yesu ka ngmênê u kwo, Setan ngê Njedusalem dè núwo:nê, M:aa u ngomo pw:ono yi d:uu kaa nê. ⁶ Setan ngê kwo, Mumdoó nyi Chóó Lémi Tp:oo, mumdoó mî ngê amyedé ngee ngí, ye ala ngomo pw:ono a mbêka, mu kópu u díy:o puku yedé alanté a tóó,

Chóó Lémi ngê u enjel yoo wunê dyede té, a ngêêpí ngí.

Kwo, Ala kópu puku yedé mye tóó,

Enjel yoo yi kêé yedé anyi kwo,

nyí dè chêêpí u mênê daanyinê dèê dè.

⁷ Yesu ngê kwo, Doo u ntââ M:aa yinté daané tókó, mu kópu u díy:o puku yedé ala kópu mye tóó,

Chóó Lémi nmí Yápwo njini kidima a tókótókó.

⁸ U kuwó dini ghi ngê Setan ngê mbu mbêmê kmungo, dyámê pee yintómu y:i u kwo minê kéma too, yi kópu mb:aa yilí y:i u kwo myemínê kéma too. ⁹ Setan ngê kwo, A dnye nye nyémí knomomê, nyí mbodo dé y:e k:ame a ka nyinê wowo knomomê, ye kí tpile yintómu nga waní kè. ¹⁰ Yesu ngê kwo, Setan. Kwo, A nkígh:ê a yumwe. Kwo, Puku yedé alanté a tóó,

Chóó Lémi nmí Yápwo njini chí châächââ, kn:aa pini u dnye nangmê ny:oo.

* 3:8: Dpodo 26:20 * 3:9: Njon 8:33-40; Lóma 2:28-29; 4:12 * 3:11: Njon 1:33; Dpodo 1:5 * 3:17: Mát 12:18; 17:5; Luuki 9:35 * 4:1: Hipílu 2:18; 4:15 * 4:11: Hipílu 1:6,14

11 Setan ngê Yesu yedê kuwo ngê, wod:oo enjel yoo a lee dniye, Yesu mî ngee ngópu. *

*Yesu ngê u dpodo kn:âa u ngwo chópu
Mak 1:14-15; Luukî 4:14-15*

12 U kuwó dini ghi ngê Njon ngê king Antipas Helodi ka u dono kópu yilí dpímo kwódukwódu dé. Yi kwódu yé u l:êê díy:oo Helodi ngê Njon mbwa k:oo kmungo. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi kópu nyongo, Njuda Wee a kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo loo.

13 Nasalet myedê kuwo ngê, Kípêêníyém doon:aa ya. Yi p:aani Nkálili Kpéni Lêe u nkígh:ê a tóó. Yi p:aani Sepulun mbwémi Napítali yi yoo dê yi wee u kwo a tóó.

14 Kópuni Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, Yesu ngê yi ngwo ntiye ngê, yi wee u kwo doon:aa ya. Yi kópu ala.

15 Sepulun mbwémi Napítali yi yoo dê yi p:uu n:aa mbumu.

Ntii kêpa máádi u nkígh:ê yi yoo dê yi wee a tóó,

Njódan mbwááni ntií yi kèlí ghê.

Yi wee u pi mye Nkálili,

yélini daa Nju tpémi yilí y:i a tóó.

16 Yélini y:i a pyede, mgídi vy:oo a wee, ngmêné díyo nmí Mbwámê u wuu ndíi wa m:uu ngmê.

Yi yéli pwopwo u wee dnyimo a pyede,

díyo u wuu ndíi yi pwo wa kée.

17 Nyáá, yi dini ghi ngê Yesu ngê u dpodo kn:âa y:i mî chópu, pi kní ye yipu, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:âa daa kémakéma a chapí. Yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, Chóó Lémi ka díyé dmyeno.

*Yesu ngê u mwiyémwiyé p:uu ndiye pyu
yoo u ngwo ngmídi too*

Mak 1:16-20; Luukî 5:1-11; Njon 1:35-51

18 Dini ghi n:ii ngê Yesu Nkálili Kpéni Lêe u nkígh:ê doo m:ii, te yámuyámu pyu miyó módu, Saimon mbwémi Andru, apê, Mu vuywó mo. (Yi Saimon u pi mye Pita.)

19 Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, A ngm:êê nódó. Yepê, Te u vuywó ntee dpí lama a tóó, pi vuywó yinté dpí lama n:aa kígha. Yepê, Pi yilí Chóó Lémi ka wanmo núw:oo. 20 Yi ngwo dini ghi ngê yi pwoó a kuwo ngópu, Yesu ngm:êê ngópu. 21 Até yidnye lépi, mwada y:i myenté Yesu ngê pi mbwémi mē miyó até yi m:uu doo, Njems mbwémi Njon, Sepédi tp:oo dê. Yi mî Sepédi u k:ii dinki k:oo dnye kwo, yi pwoó dnye l:âmol:âmo. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê m:uu doo, yepê, A pwiyé cho. Yepê, A p:uu anyi kaa cho. 22 Wod:oo yi mî dinki k:oo a kuwo ngópu, Yesu u kuwó ghê knopwo.

*Yesu p:aani p:aani u ngwo dpímon:aa
dêêpi, myedpímon:aa pi pyipyi*

Mak 1:39; 3:7-12; Luukî 6:17-19

23 Yesu p:uu Nkálili Wee u kwo p:aani p:aani lee dniye, yoo yi ngêpê ngomo kní yi k:oo dnyimon:aa koko. Yesu y:i ye dpímon:aa dêêpi, kópu mb:aa p:uu ye dpímon:aa mbumu, yipu, Chóó Lémi ngê chóó u yoo yi y:enê kn:âa daa kémakéma a chapí. Pwopwokopwe yilí mye pyi ngê. Mbii dyêêdí daa ngmídi yi p:uu doo ya, ngmêné Yesu ngê pyi too. 24 Sidiya u wee yintómu kní yi kwo p:aani p:aani yi kópu yi ny:ee ngópu, wod:oo pi kní y:oo pwopwokopwe yilí u kwo a núw:oo ngópu, mbii dyêêdí daa ngmídi yedoo ya. N:ii kní y:oo kópu dyêêdí daa ngmídi dnya a vyími, u kwo myedé núw:oo tumo, n:ii kní y:e yi kména dnye kwo, n:ii kní y:e nyuno pwopwo dpímo kekelele, n:ii kní yi kpáli dmi ntóó dé, u kwo myedé núw:oo tumo, yi yéli yintómu Yesu ngê pyi ngê. 25 Pi yintómu kní y:oo Yesu dnye yámuyámu, Nkálili Wee u kwo tpémi, P:aa Y:a kní yi Wee u kwo tpémi, Njedusalem tpémi, Njuda Wee u kwo tpémi, Pédiya Wee u kwo tpémi. Yi yéli daa wee ngmídi yi kwo a ndé dniye, u ngwo dnye yámuyámu.

5

*Yesu mbu mbémê u ngwo doo dêêpi
Luukî 6:20-23*

1 Yesu ngê yoo yi módu, wod:oo mbu mbémê kee wo, y:i mbwódo mî yaa wo. P:uu ndiye pyu kní y:oo a yina ngópu, 2 wod:oo doo ndiye kígha dé.

3 Yepê, Pinté kní y:oo u yi ntee a kwo,

Pi kní y:oo dny:oo ngêêpi nmo,

n:ii kní y:oo u yi yinté mye kwo,

Chóó Lémi ngê choo a ngêêpi nmo,

yi yéli yi gha dmi dny:oo pywelepywele,

Chóó Lémi ngê kóó k:oo wa kaa té.

4 Yepê, N:ii kní y:oo yi dono kní yi l:êê díy:oo tpéé kópu dpí vyi ngmê,

mye mbê nyédi,

yi gha dmi dny:oo pywelepywele,

Chóó Lémi ngê yi dono yilí u kuwó wa kée té,

yi nuw:oo dmi amê l:âmo té. *

5 Yepê, Yélini daa kadakada nyédi,

yi gha dmi dny:oo pywelepywele,

Chóó Lémi ngê kópuni u pi wunê a vuy, y:e wa d:uu,

kóó k:oo wa kaa té.

6 Yepê, N:ii kní ye kópu mb:aa d:uud:uu yi nté njini ngê a ya yédi,

yi yéli yi gha dmi dny:oo pywelepywele,

Chóó Lémi ngê pi mb:aa ngê wa pyódu té,

yi ntini ngê wa pile dmi.

7 Yepê, N:ii kní ye yoo dpí ch:anê dmi,

yi gha dmi dny:oo pywelepywele,

Chóó Lémi ka u nkwo wa ch:anê dmi. *

* 5:4: Tpyuu 7:17 * 5:7: Njems 2:13 * 5:8: 1 Njon 3:2-3

⁸ Yepê, N:ii knî y:oo yi nuw:o k:oo nuw:o ghi dono daa kîgha tumo, yi yéli yi gha dmi dny:oo pywelepywele, Chóó Lémi ngê kóó k:oo wa kaa té, nipi adnyin:aa ya kmaapi. *

⁹ Yepê, N:ii knî y:oo yoo wunê kââdikââdi tumo, yi gha dmi dny:oo pywelepywele, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê ye wa vyi, yewo, Nmyo a tp:ee dmââdîma. Yewo, Nê pi kââdikââdi pyu, a nt:anê dmyi yaa dmi.

¹⁰ Yepê, N:ii knî y:oo Chóó Lémi u l:êê díy:o kópu mb:aa adnyi d:uud:uu dé, k:omo tpile mgídi u yoo knî y:oo adnyi kpakakpaka dé, amyednyi vyee dé, ngmênê yi gha dmi dny:oo pywelepywele, Chóó Lémi ngê kóó k:oo wa kaa té. *

¹¹ Yepê, A l:êê díy:o pi knî ye wanmyi diya dmi, komodanê mbêmê kópu dono yilí nmyi p:uu adnyin:aa tpaê, amyednyi vyee nmyo.

¹² Yepê, Yi dono vy:oo nmyi gha dmi dpi pywáli dnyie, dono ngê kîngí pyaa dmi, mu kópu u díy:o yi mgíni vyími u pywuu mb:aa wanmyimo ngee ngmê, mbóó p:uu. Yepê, Yi kópu daa nmyi mo nmye wa pyódu. Yepê, Yinté kópu knî yi kn:ââ knî y:oo Chóó Lémi u komo kapi pyu knî y:ee wunê kîmyedê d:uu tumo. Yepê, Chóó Lémi ngê u komo kapi pyu yoo yi dpodo ntee wa pwila, yinté wamyé pwila nmyo.

Ntii lam yi mgongo danêmbum

Mak 4:21-23; 9:50; Luukí 14:34-35

¹³ Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Ntii mb:aamb:aa. Yepê, Nté tpyópu u mênê nti daanyi yé knomomé, ye u n:uu daadi ya, pwópwó ngê wa pyódu, nanê wa ma. Yepê, Wo yéli knî ye nti ntee tpile ngê dmyinên:aa ya. Yepê, Ntii vy:émí tédê nmyi tp:ee ngmanmyi dy:ââ knomomé, pye nkwo nti wa vy:êê knomomé, yini pwópwó, u n:uu daadi ya, ye lónté mb:aamb:aa ngê wa pyódu? Yepê, Doo u ntââ. Yepê, U dpodo daadi ya, wanmyi pii ngmê. Yepê, Ntii n:ii nmyi mênê a tóó, chedê ngê kîngé pyódu.

¹⁴ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Nmyo yoo wo yéli yi pywápê ntee tpile dé. Yepê, P:aaní n:ii mbu mbêmê anyi gh:ii knomomé, doo u ntââ pi daawa ngmo. *

¹⁵ Yepê, Lam myenté. Yepê, Dini ghi n:ii ngê mgídi dpo ghay, n:ii ngê lam dpo vuyuwó, doo u ntââ tpile u pwo k:ame daawa kââ, mu kópu u díy:o lukwe ngê mgídi wa chaa? Yepê, Yi pini ngê lam dpo y:oo, ya nkwo doo dpi kââ, yoo u ngwo dpi numo m:uu. ¹⁶ Yepê,

Nmyo mye ntee dé. Yepê, Nmyo yoo yi lam dé, mb:aamb:aa ngê dmyinê dnyednye, kópu ngmê ngê kîngé dyênê nmyo. Yepê, Kópu mb:aa n:ii anmyin:aa d:uud:uu dé, pi knî y:oo dny:oo mumu dé, yi kópu knî yi l:êê díy:o nmyi Mí dny:oo chaa kîgha, pini n:ii mbóó p:uu wunê tóó. *

Yesu ngê Mósisi u dêêpi kópu dyuu p:uu kópuni vyyu

¹⁷ Yesu ngê yepê, Alanté namê nuw:o, Nê ngê Mósisi u dêêpi kópu dyuu, Chóó Lémi u komo kapi pyu yoo yi kópu dé yinê a chedêchedê té. Yepê, Kêle. Yepê, Daa yi chedêchedê u l:êê díy:o nê loo, ngmênê yi kópu dyuu yi ntiyentiye u l:êê díy:o nê loo.

* ¹⁸ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê, yepê, mbóó dyámê ntee chedê ngê ghéfi k:ii daawa pyaa knî, Chóó Lémi u dêêpi kópu dyuu ndêndê yinté chedê ngê myedaawa pyódu, mu ngmídi l:âmo myedaawa a ngépa, u dí kópu yilí yintómu wamí pyaa dmi.

* ¹⁹ Yepê, N:ii ngê dêêpi kópu dyuu adi cháâcháâ dé, u pyipe knî ye amyedín:aa tpaê dé, Chóó Lémi kóó k:oo yi pini u pi ndíi ngê wa pyódu. Yepê, Ngmênê n:ii ngê dêêpi kópu ngmê daadi cháâcháâ, u pyipe yoo u nt:anê wa yé té, k:omo tpile yi dêêpi kópu daa ndíi, ngmênê Chóó Lémi kóó k:oo yi pini u pi tédê ngê wa a pyódu. * ²⁰ Yepê, Ndê kópu nmye m:uu n:aa tpaê. Yepê, Dêêpi pyu yoo Pádisi yoo dêêpi kópu dyuu yi too pee mbêmê a cháâcháâ tumo. Yepê, Dêêpi kópu dyuu ntênê daanmyi cháâcháâ dé, ye Chóó Lémi kóó k:oo daanmyi ghê dmi. *

Yesu u kópu, pi ka nod:enod:e p:uu

²¹ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê nmí kn:ââ knî ye ala kópu wunê mwo a vyyu, yepê, Pi nangmê vy:a, n:ii ngê pi ngmédê vya knomomé, dpi kóté kalé yó, u nkwo dpi vya yó. ²² Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaê, N:ii u mbwó ka dé nod:e knomomé, ye dono kópu ayi d:uu, kóté tédê dpi lee we. Yepê, N:ii ngê u mbwó ka dé vyi knomomé, Modo podo, ye dono kópu ndíi ayi d:uu, kóté ndíi tédê dpi lee we. Yepê, N:ii ngê u mbwó p:uu wa vyi, Wu pini dono, Chóó Lémi kóó k:oo daawa ghê, yepê, yi pini Chóó Lémi ngê kóó k:oo p:ee daawa kââ, ndiya wa kéé. Yepê,

Noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya. * ²³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ka tpile ngmanyi y:oo, kópu ngmanyi nuw:o kwolo, kópuni u l:êê díy:o mwó nga a nod:enod:e yédi, * ²⁴ ye yi tpile y:i dpo kuwo ngi, mwó ka dpi lili, yi kópu dp:uu l:âmo nyoo, mb:aamb:aa noko moon:aa y:ee nyoo. Yepê, U kuwó dini

* 5:10: 1 Pita 3:14 * 5:11: 1 Pita 4:14; Njems 1:2 * 5:14: Njon 8:12 * 5:16: Epeso 5:8-9; 1 Pita 2:12 * 5:17: Lóma 3:31 * 5:18: Luukí 21:33 * 5:19: Njems 2:10 * 5:20: Mát 23:3; 2 Tim 3:5 * 5:22: Njems 3:6; 1 Njon 3:15 * 5:23: Mak 11:25

ghi ngê modo dini, Chóó Lémi ka yi tpile moon:aa y:eni.

²⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngmanmyi kn:aadi ngmê, n:ii ngê u yi adi kwo, Ní kóté kalé nmyo, dini ghi n:ii ngê kóté tédê adi ñeñe nmyo, yi kópu maa p:uu d:ââ dpí l:âmo yó, yed:oo kóté y:enê pyu u ngíma mēdaanmy:uu ghê dmi, mbwa koo mēdaamí km:êê nmyo. ²⁶ Yepê, Mbwa k:oo wa km:êê nmyomomê, ye y:i anmyin:aa ya, u dí nmyi dono ntênê wanmyi pwila t:oo.

Pi u kuwó pyuwópyuwó

²⁷ Yesu ngê yepê, Ala kópu nmyi lama ka too, wunê Mósisi ngê nmí kn:ââ kní ye mwo a vyu, yepê, Pi u kuwó nangmê pwiyé. ²⁸ Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaépê, N:ii ngê pyââ angmê m:uu, u nuw:o k:oo awo, Kí pyópu u maadi n:aa wowo, yepê, yi pini ngê yi pyópu dpí d:uu, pyââ ti u kópu u nuw:o k:oo yu d:uu. ²⁹ Yepê, Tpileni nmyi ngwolo kní y:oo wa m:uu ngmê, yi p:uu anmyi nuw:odono, u kuwó dini ghi ngê wanmyi d:uu ngmê, mu dini ghi ngê ndiya u nkwo anmy:uu ghêpê dmi. Yepê, Yi nuw:odono u kwee limílimí ngê anmyi chápwo ngmê, yed:oo yi dono daanmyi d:uu ngmê. Yepê, Dono kópuni pi kní ye mb:aamb:aa dé, k:omo tpile yi p:eeni kópu daanmyi d:uu t:oo, ngmênê yi l:êê díy:o ndiya daanmy:uu ghêpê dmi. ³⁰ Yepê, Kópuni ngmanmyi d:uud:uu, yi kópu u l:êê díy:o dono wanmyi d:uu ngmê, mu dini ghi ngê ndiya anmy:uu ghêpê dmi. Yepê, Yi kópu u kwee mwiyé anmyinê chápwo ngmê, yed:oo yi dono daanmyi d:uu ngmê. Yepê, Dono kópuni pi kní ye mb:aamb:aa dé, k:omo tpile yi p:eeni kópu daanmyi d:uu t:oo, ngmênê yi l:êê díy:o ndiya daanmy:uu ghêpê dmi.

Kpípi te u danêmbum

Mátiyu 19:9; Mak 10:11-12; Luukí 16:18

³¹ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê nmí kn:ââ kní ye ala kópu wunê mwo a vyu, yepê, Mââ ngê u kpâm dí kpípi knomomê, u kópu dyuu dpí d:êê ngê, u kwo dpí y:ee ngê, u ngwo dpí dy:ââ ngê. ³² Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaépê, Pyópuni u tumu mââ daadí ya, u moo ngê kíngí kpípi. Yepê, Yi pyópu u moo ngê módó wa kpípi knomomê, kn:aa pini ngê wa nya knomomê, ye yi pini yi pyópu y:oo daa yéyéyé u kópu ayi d:uu ngmê, pyââ ti mââ ti u kópu ayi d:uu ngmê.

Yesu ngê kópuni vyu, ndê danê p:uu

Mátiyu 23:22; Njems 5:12

³³ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê nmí kn:ââ kní ye ala kópu wunê mwo a vyu, yepê, Kópuni u l:êê díy:o Chóó Lémi u pi ngê anmyi kpaá, yi kópu ntênê dmyinê d:uud:uu,

u pi ngê módó myekidingê kpaá. ³⁴ Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaépê, Dmyinê ndê danê, kpaá ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Chóó Lémi u pi ngê nangê kp:aa, mbóó dyámê yi pi ngê myenangê kp:aa. * ³⁵ Yepê, Mbóó u pi ngê nangê kp:aa, mu kópu u díy:o doo u ntââ mbóó p:uu kópu daangmanmyi d:uu ngmê, Chóó Lémi ngê yinê a y:enê. Yepê, Dyámê myenté, u pi ngê myenangê kp:aa, mu kópu u díy:o doo u ntââ dyámê daanmyi ngmêê ngmê. Yepê, Chóó Lémi ngê yinê l:âmo ngê, yinê a y:enê. Yepê, Njedusalem u pi ngê myenangê kp:aa, mu kópu u díy:o daa nmyi chóó nmyi p:aa, king ndéndé ngê yinê a y:enê. ³⁶ Yepê, Nmyi mbodo dmi ngê mye-nangmê kp:aa, mu kópu u díy:o doo u ntââ nmyi chóó nmyi mbodo gh:aa dmi daanmyi ngmêê t:oo, n:ii kpédêkpédê dé, mbéédi ngê daanmyi pyódu t:oo, n:ii mbédimbédi dé, kpédêkpédê ngê daanmyi pyódu t:oo. ³⁷ Yepê, Dmyinê ndéanê. Yepê, Kópuni p:uu nmye adnyi póó, nyââ knomomê, yipid:o, Nyââ. Yepê, Kêle knomomê, yipid:o, Kêle. Yepê, Anmyi kpaá knomomê, ye Setan u komo ayinmyi kapi.

Yesu ntââ vyími p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Luukí 6:29-30

³⁸ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê nmí kn:ââ kní ye ala kópu wunê mwo a vyu, yepê, Pi miyó adpi l:êê, ngmê ngê woni ngwolo wa dyênê, ye yini ngwolo u nkwo dpí dyênê yó, myenté ngmê ngê woni nyóó ntémwi wa pwââ, yi pini nyóó yi ntémwi u nkwo dpí pwaa yó. ³⁹ Yepê, Mósisi ngê yi kópu ye a vyu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tpaépê, N:ii kní y:oo dono kópu nmye angmê d:uu ngmê, ntââ ye nangmê v:uu. Yepê, Pini n:ii ngê nmyi teknápwo dé dêê knomomê, wopee u kwo mny:oo y:ee yó, y:i myedo dêê ngê. * ⁴⁰ Yepê, Pi ngmê ngê u yi adi kwo, Mu pini u kpídí u l:êê díy:o ní kóté kwolo, yi pini ngê u nkuwo kpídí u kwo myoo y:ee ngê. * ⁴¹ Yepê, Lóma lede kní y:oo nmye dé vyi knomomê, Nmí tpile dnyinê too, wu p:aani nyinê kuwo nmédi, ye yi p:aani dp:uu lee dmyeno, u kada p:aani dpímo kuwo too. ⁴² Yepê, N:ii ngê tpileni nmye dé dmy:ee knomomê, u kwo dpí y:ee yó. Yepê, Nmye wa vyi knomomê, A ngópu mwiyé adín:aa ya, ye u kwo dpí y:ee yó, u kwo nangê w:ono.

Yesu u kópu, pi ka vuyuwu p:uu

Luukí 6:27-28,32-36

⁴³ Yesu ngê yepê, N:ii kní y:oo a ndiye kígha nmyoo, ala kópu a tpaépê ngópu, nmyedpo, Nmyi yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo dny:oo ya, ngmênê n:ii yoo nmyi p:uu a d:uu

* 5:34: Mát 23:22; Njems 5:12; Is 66:1; Dpodo 7:49

* 5:39: Lóma 12:19

* 5:40: 1 Kódin 6:7

nyédi, yi p:uu u nkwo dmyinê d:uu, nmye myedny:oo diya. ⁴⁴ Yepê, Yi kópu a tɔapê ngópu, ngmênê ala kópu nmye n:aa tɔapê, Yélini nmyi p:uu a d:uu nyédi, yi nuu ghi dmi nmyi nódo dny:oo ya, n:ii kní y:oo kópu dono nmyi p:uu a d:uud:uu tumo, yi díy:o mēdmyinê ngêpê. * ⁴⁵ Yepê, Yinté kópu anmyi d:uud:uu dé, ye nmyi Mí Chóó Lémi nt:anê wanmyi yaa dmi, pini n:ii mbóó p:uu wunê tóó. Yepê, Yoo d:uudpí chámê, yoo mb:aa yoo dono yi pwo tpii nipi wunê gh:aygh:ay ngê, kâádí wunê pil:apil:a ngê. * ⁴⁶ Yepê, Yélini yi nódo nmyi nuu ghi dmi a tóó, yi yéli yi mo yi nuu ghi dmi nmyi nódo adí ya knomomê, nmyinê nmye kópu ndíí ayinmyi d:uud:uu? Yepê, Lukwe, nmyinê nmye Chóó Lémi ngê yi kópu mb:aamb:aa ngê nmye wa pwila? Yepê, Kêlê, Tákisi ngéépi pyu dono kní y:oo yi kópu dpí d:uu ngmê. Yepê, Ngmênê pi yintómu yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya. ⁴⁷ Yepê, Kn:aa yéli kní ye daanmyi vyyuwo knomomê, nmyi yoo kní ye yi mo anmyi vyyuwo, ye yi kópu Chóó Lémi ka daa ndíí kópu. Yepê, Mgíadí u yoo kní y:oo vyilo yi kópu ye d:uud:uu ngópu, yi chóó numo ka a vyyuwo nyédi. ⁴⁸ Yepê, Ala kópu ndíí dmyinê d:uud:uu, nmyi Mí Chóó Lémi ntee pini ngê pyaa dmyeno. Yepê, Pi yintómu kní ye ntee wunê vyyuwo, pi yintómu kní ye yinté myedmyinê vyyuwo. *

6

Yesu yoo yi chaa kigha p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹ Yesu ngê yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, N:ii ngê kópu mb:aa yoo yi ngíma dpí d:uu, dpo, Pi kní y:oo chaa kalé nêne, yi pini ngê k:omodanê kópu yu d:uu, Chóó Lémi ngê d:uudpí chaa kwolo. Yepê, Nmyi chaa kigha u l:êê díy:o yinté kópu nangmê d:uu. *

² Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngópuch:anê ngmanmyi yeedeyeede, pi kní yi ngópu yinté kópu nangmê d:uu, tumu dpí yeede yó. Yepê, K:omodanê pyu yoo yi nt:anê nangmê yâá. Yepê, K:omodanê pyu yoo tumutumumu daa yeede nyédi, ngêpê ngomo k:oo a yeede nyédi, naa tédê yoo vy:oo mye yeede nyédi, u yi y:e a kwo yédi, Pi kní y:oo m:uu nmíne, nmí pi dmi ndíí ngê pyódu téne. Yepê, Pi kní y:oo dpí chaa kalé t:oo, ngmênê Chóó Lémi ngê d:uudpí chaa kalé té, yi yeedeyeede u l:êê díy:o kópu mb:aa y:e daangmêwa a d:uu. ³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngópuch:anê yoo ngmanmyi ngéépi, tumutumumu dmyinê yeedeyeede dé. Yepê, Nmyi pyipe kní y:oo yi tuu kâá pee tɔ:oo kíngmê ny:ee ngmê. * ⁴ Yepê, Nmyi Mí u lama tumu kópu yili

yintómu u lama a pyede, yinê wa a chaa kalé nmyo, kópu mb:aa yili nmye u ngwo wa d:uu. *

Yesu nmí Mí ka ngêpê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Luukí 11:2-4

⁵ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyimo ngêpê knomomê, k:omodanê pyu yoo yi nt:anê nangmê yâá. Yepê, Dye ghi yintómu ngêpê ngomo k:oo a ghodoghodo nyédi, a ngêpê nyédi, yi ngêpê daadíí ngê dpí pyódu t:oo, u yi y:e a kwo yédi, Pi kní y:oo pídný:oo chaa kigha nmo. Yepê, Yi chaa kigha u l:êê díy:o kuwa myewumê ngêpê nyédi, yoo vy:oo. Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tɔapê, pi kní y:oo a chaa kigha tumo, ngmênê Chóó Lémi ngê daawa chaa kalé té. * ⁶ Yepê, Yi nt:anê nangmê yâá. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyimo ngêpê knomomê, nmyi ngomo k:oo ngomo k:oo dmyinê koko, keñe dmyina a kuwokuwo dé, tumutumumu nmyi Mí ka yi dmyinên:aa ngêpê. Yepê, Nmyi Mí u lama tumu kópu yili yintómu a pyede, nmyi ngêpê u l:êê díy:o kópu mb:aa yili nmye wa d:uu.

⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyimo ngêpê knomomê, nmyi ngêpê daadíí ngê nangmê pyódu. Yepê, N:ii kní y:oo yâpwo ndéndê daa cháachâá ngópu, módó kópu yili a tɔapê ngópu, yi kópu yili daa ng:êéntómu dpí vyi t:oo, yi ngêpê daadíí ngê u ngwo dpí pyódu t:oo, yinê ye yi yâpwo ngê yi ngêpê daadíí dpo ny:ee té. ⁸ Yepê, Yi yéli yi nt:anê nangmê yâá, nmyi ngêpê daadíí ngê nangmê pyódu, mu kópu u díy:o kópuni kní yi l:êê díy:o u ntâá mbêmê dp:ee pyede, ghéli k:ii u kwo dmy:oongê dmy:ee tumo, nmyi Mí u lama wunê kíyedê pyede. * ⁹ Yepê, Ala ngêpê yidmyina a ng:êêní, apii Munmikó M:aa, nmí pwo nye tóó. Pi kní y:oo ntênê dny:oo cháachâá ngi.

¹⁰ Nmí y:enê kn:ââ límí k:ii a chépi, ngíma yéli y:oo nuu u kópu ntee wunê d:uud:uu t:oo, dyámê mbêmê tɔpemi y:oo yinté myedny:oo d:uud:uu dé.

¹¹ Wonêwodiyédiyé u ntâá ntini nmo cha a kuwo.

¹² Pi kní yi dono kópu ntee nmí kuwó nmí kée too,

nmí dono kópu yinté nguwo myoo kée té, médaanyi nuw:onuw:o dé. *

¹³ Nmí tókótókó ndíí tédê nangê úuw:o nmo, ngmênê Dono u Kn:ââ kwolo dpí dyé nmédi. *

¹⁴ Yepê, Dono kópuni pi kní y:oo nmye a d:uud:uu tumo, nmyi kuwó wanmyi kée t:oo, ye nmyi Mí ngê nmyi dono kópu dé u

* 5:44: Dpodo 7:60; Lóma 12:14,20

* 5:45: Epeso 5:1

* 5:48: 1 Pita 1:16

* 6:1: Mát 23:5

* 6:3: Mát

25:37-40

* 6:4: Kilosa 3:23-24

* 6:5: Mát 23:5; Luukí 18:9-14

* 6:8: Mát 6:32

* 6:12: Mát 18:21-35

* 6:13: Luukí 22:40; Njon 17:15; 2 Tes 3:3; 2 Tim 4:18

kuwu u nkwó wa kéé té, mēdaawa a ngí té.

* ¹⁵ Yepê, Ngmênê dono kópuni pi kní y:oo nmye a d:uud:uu tumo, nmyi nuw:o nédê adnyi ya, nmyi kuwó daanmyi kéé t:oo, ye kópu n:ií dono nmyi d:uu tumo, Chóó Lémi ngê mbodo kn:ââ vyyuwo daawa kéé té, yi l:êê díy:o ntáá nmye wa vy:uu.

Yesu nté kpípkpípi p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹⁶ Yesu ngê yepê, Wéni n:ií kní yi k:oo dpodombiy:e nmye ngêpê nyédi, u l:êê díy:o nté nmye kpípkpípi ngópu, yepê, k:omodanê pyu yoo yi nt:anê nangmê yáâ, ch:anêch:anê u pi ngê kídmyengê ya. Yepê, K:omodanê pyu yoo yi ngíma ndídi dpí kaalí, mu kópu u díy:o dpo, Yoo yi lama ala kópu paa yaa we, Kí tpókni y:oo nté kédê kpípi ngmê, u ngwo paa chaa kalé nmíne. Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépê, pi kní y:oo dpí chaa kalé t:oo, ngmênê Chóó Lémi ngê d:uudpí chaa kalé té. ¹⁷ Yepê, Dini ghi n:ií ngê nté nmyimo kpípkpípi knomomê, ndídi nmyi ngíma kíngí kelekele. Yepê, Nmyi kwódo ng:oo dmi dmyina a pyw:émí dé, nmyi mbodo dmyinê dymímédymé dé, ¹⁸ mu kópu u díy:o pi kní y:oo daapédê w:ee y:e, awo, Kí tpókni y:oo nté dé kpípi ngmê. Yepê, Nmyi Mí mu ngmídi u lama yi kópu wa yáâ. Yepê, Nmyi Mí u lama tumu kópu yilí yintómu a pyede, nmyi ngêpê u l:êê díy:o kópu mb:aa yilí nmye wa d:uu.

Daa tpile ndapí yi p:uu nuw:o u danêmbum Luukí 12:33-34; 11:34-36; 16:13

¹⁹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Dyámê mbémê tpile yilí nmyi ngópu kíngmê ya. Yepê, Dyámê mbémê tpile kní yi p:uu nmyi nuw:o dmi myekíngé kwo. Yepê, Yi tpile yilí kwétikwéti ngê dpí pyaa dmi, tpile we kní y:oo woni dpí ma t:oo, kpáápi kní y:oo myoo t:ámo t:oo. * ²⁰⁻²¹ Yepê, Nmyi tpile yilí kwéti a pyede, dye ghi yintómu nmyi nuw:o dmi y:i adí kwo. Yepê, Nmyi nuw:o dmi dyámê mbémê kíngí kwo, ngmênê mbóo p:uu choo kwo. Yepê, Ngópuch:anê yoo dmyinê yeedeyeede dé, Chóó Lémi ngê mbóo p:uu ya mb:aa ngê nmye amímê wumo. Yepê, Doo u ntáá yi yáni mb:aa kpáápi kní y:oo daawa t:ámo ngmê, tpile we kní y:oo myedaawa dyénê ngmê, kwétikwéti ngê myedaawa pyódu. *

²² Yepê, Nmyi ngwolo dmi lam ntee tpile dé. Yepê, Mgídi vy:o lam u wo maa p:uu ntee anyi m:ií, nmyi ngwolo dmi mye yinté dé. Yepê, N:ií ngwolo dê mb:aamb:aa dé, maa d:uudpí kn:aadi, ngmênê n:ií ngwolo dé dono dé, maa dpí kn:aadi. ²³ Yepê, Dyámê mbémê tpile kní yi p:uu nmyi ngwolo dmi adnyi kwo knomomê, ngópuch:anê yoo

daanmyi yeedeyeede dé, ye Chóó Lémi ka máadi wanmyi kn:aadi ngmê, mgídi vy:o anmyin:aa kwo.

²⁴ Yepê, Doo u ntáá pi ngmídi lémi miyó yi p:uu daadi dpodo. Yepê, Woni u kwo adí diya, woni u nuu u pi ngê adí ya, woni ka dnyinté adí ng:aa, woni u dnye mb:aamb:aa ngê adí nyémí. Yepê, Doo u ntáá ndapí Chóó Lémi yi p:uu kwodonkwodo daanyi dpodo. Yepê, Chóó Lémi cháacháâ ndíi kópu ngê nmye choo ya, ndapí kmênêkmênê tédê kópu ngê nmye choo ya.

Tpile p:uu nuw:o u danêmbum Luukí 12:22-31

²⁵ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Ala kópu mye ny:ee yó. Yepê, Ntini n:ií nmye pípi ngmê, mbwááni n:ií nmye ndaní ngmê, nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê kíngí pyaa kní, kpídini nmye t:emí ngmê, nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê myekíngí pyódu. Yepê, Nté kpídi daa ndíi kópu dè, nmyi ghê dmi yi ndíi kópu. * ²⁶ Yepê, Nmê kní yi p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Nté woo d:uudpí kaa ngmê, nté nt:u d:uudpí tee ngmê, p:o d:uuwodê nuw:o ngmê, ngomo k:oo d:uuwumê yé ngmê. Yepê, Kéle, nmyi Mí ngê yinê dpo mbono té, pini n:ií mbóo p:uu wunê too. Yepê, Dp:ee ímê ntee tpile dé, nmyi Mí ngê mb:aamb:aa ngê wamyedê mbono nmyo. * ²⁷ Yepê, Dini ghi n:ií ngê anmya a pwopwo, k:omo tpile nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê adí pyodopyodo, ngmênê doo u ntáá nmyi ya daadi ngê daanmya a pyépi.

²⁸ Yepê, Lukwe díy:o kpídi kní yi p:uu nmye nuw:o nyédi. Yepê, Yinênê kní yi p:uu ngí nuw:o mbê dmyeno. Yepê, Yi kpídi p:uu daa dpodo nyédi, myedaa kpíle nyédi. ²⁹ Yepê, K:omo tpile Solomon u ndapí ndíi, u kpídi mb:aa dé, ngmênê yinênê kní y:oo Solomon u kpídi mēdê ch:ií tumo. ³⁰ Yepê, K:omo tpile chii mēnê yi awēde a kwo, máâ m:ií ndé ngê dpí ma, ngmênê Chóó Lémi ngê nēnē yi nkwoodo dpí káâ, kpíle ye yinē wunē yémí. Yepê, Dp:ee yi ntee tpile dé, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê wanye kpíle nmyo. Yepê, Lukwe díy:o dnyinté u kwo nmye kélími té. ³¹ Yepê, Nté mbwaa kpídi kní yi pyw:émí nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê kíngí ya. ³² Yepê, Yélimi Chóó Lémi ka daa kélími nyédi, vyílo yi kópu kní yi p:uu yi nuw:o dmi a mbépê té. Yepê, Nmyi Mí u lama ka too, yi tpile daadnyi ya knomomê, ye nmyi ya dono ngê wa pyódu. ³³ Yepê, Chóó Lémi kóo k:oo wowo ndíi kópu ngê nmye choo ya, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé, ye yi tpile dé nmye u ngwo wa a kē té. * ³⁴ Yepê, Kópuni yi yi dmi máâ m:ií nmye adí kwo, awēdewēde ngê yi kópu ngê

* **6:14:** Mak 11:25-26 * **6:19:** Njems 5:1-6; 1 Tim 6:9-10

4:6; 1 Tim 6:6-8; Hipílu 13:5; 1 Pita 5:7 * **6:26:** Luukí 12:6-7

* **6:20-21:** Luukí 18:22; Kílosa 3:1-2

* **6:33:** Luukí 18:29-30

* **6:25:** Pilipay

nmyi nuw:o dmi kíngí dyênê. Yepê, Yi wéni kní yi koo nmyi Mí ngé adí ngêêpí nmyo. Yepê, Lukwe, awêde u nuw:onuwo u kópu dé nmyinê nmye doo u ntáâ dé? Yepê, Mum-doo u yi nmye a kwo, nmyemo, Mââ n-ii yi kópu kní y:oo awêde mye dyênê nmíne? Yepê, Yinté nuw:o ngé kêê nangé t:oo.

7

Pi u pi dyede

Luukí 6:37-38,41-42

¹ Yesu ngé yepê, Pi u pi módó nangmê dyênê, nmyi pi dmi u nkwo daawa dyênê t:oo. ² Yepê, Pi u pi dyede ngé ntoo wili wanmyi yé ngmê, Chóó Lémi ngé yintoo wili nmye u nkwo amí yé. Yepê, Yoo límílimí ngé wanmyi kée ngmê, ye Chóó Lémi ngé límílimí ngé u nkwo wa kée nmyo. ³ Yi kópu p:uu ngongo ye ngmê kwólu, yepê, Kn:aa pini ngíma tpile kmono pee ngmadi ya knomomê, lukwe díy:o ndíi kópu ngé nmye wa pyódu? Yepê, Nmyi lama daadí ya tpile kmono pee ndíi nmyi ngíma mye pyede. ⁴ Yepê, Lukwe díy:o yi pini ka wanyi vyi ngmê, Tpile kmono pee ngíma nmo wupí. Yepê, Lukwe díy:o nmyi lama daa tóó nmyi chóó nmyi ngíma tpile kmono pee ndíi mye pyede. ⁵ Yepê, Nmyo k:omodanê pyu yoo. Yepê, Tpile kmono pee ndíi nmyi ngíma mwiye dpo ngí tóó, u kuwó díní ghi ngé yélí mb:aamb:aa ngé am:ii m:uu ngmê, nmyi mbwó ngíma tpile kmono pee u ngwo dpí wêê yó. Yepê, Nmyi chóó nmyi dyáápe mwiye daanmyi pwaa t:oo, ye kn:aa yélí yi dyáápe nangé pwaa té.

⁶ Yesu ngé yepê, Ala kópu wunê kímmyedí vyi, Yoo límílimí ngé ghélí k:ii nangé kée té, ngmênê amé pee ngé nuw:o mbêmê a p:uu dmyinê dpodo, yoo mwiye dmyinê myeme dé, a p:uu u nkwo ye dmyinê:aa dané. Yepê, N:ii kní y:oo yi ngópu dmi nmye wa kpémí t:oo, a kópu dyuu ye dpí vyi yó, ngmênê n:ii kní y:oo yi ngópu dmi nmye wa nkoko t:oo, a kópu dyuu ye nangé vyi. Yepê, Myenté, n:ii kní nmyi p:uu adnyi d:uu, kópu ye namungé vyi, mu kópu u díy:o wadnyi kpakakpaka nmyo.

Chóó Lémi ka tpile dmyinê u danêmbum

Luukí 11:9-13

⁷ Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Kópuni u l:éê díy:o anmyi ngêpê, yi kópu p:uu nmyi Mí ka dyaa dmyinê chedêchedê. Yepê, Kópuni u kwo anmyi dmyinê, nmye wa a kê, kópuni anmyi nmy:uu, anmyinê pyw:ee ngmê, keñeni p:uu anmyin:aa depedepe, nmye wa kpémí. * ⁸ Yepê, Pini n:ii ngé u kwo wa dmyinê, yi pini ka wa y:oo, pini n:ii ngé adí nmy:uu, wa a pyw:oo, pini n:ii adí

depedepe, keñe u kwo wa kpémí. * ⁹ Yepê, Nmyi vy:o pini ngmê, tp:oo ngé nté pee u kwo wa dmyinê, ye chêêpí u kwo daawa y:oo, doo u ntáâ daawa ma. ¹⁰ Yepê, Myenté, tp:oo ngé te mbyuu u kwo wa dmyinê, tpile pè u kwo daawa y:oo. ¹¹ Yepê, K:omo tpile dono nmyi mênê a tóó, ngmênê nmyi tp:ee dmáádima ye tpile mb:aa vy:ee yémí tumo. Yepê, Pi ka vyyuwo tédê nmyi Mí ngé a t:ee kígha nmyoo. Yepê, Mbóó p:uu wunê tóó, dono u mênê daa tóó. Yepê, N:ii ngé kópu mb:aa dé u kwo wa dmy:ee té, daawa dóó, ndêndê ngé u kwo wa a y:ee té. *

Dêêpí kópu yíli yi nt:u kópu

Luukí 6:31

¹² Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Kópuni yíli Mósisi ngé a d:êê too, Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo myedê d:êê tumo, ala yi nt:u kópu, ngí ny:ee yó. Yepê, Kópuni u yi nmye adnyi kwo, Pi kní y:oo nmo dny:oo d:uud:uu dé, yi kópu y:e mwiye dmyinê d:uud:uu dé. *

Yesu maa miyó dé yi p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Luukí 13:24

¹³⁻¹⁴ Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Máádini kwólu puu tédê a pyw:ee yó, yi máádi dpí kalé yó, ghê ndêndê u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê. Yepê, Yi máádi u pyw:émí dpodo ndíi, u kígha mye dpodo ndíi, pi yíli kní y:oo yi máádi daa kígha ngópu. Yepê, Máádini kwólu puu ndíi, yi máádi p:uu pi yíli dpí ghê, u kígha daa dpodo ndíi, ngmênê u dí ndiya.

K:omodanê pyu yoo yi p:uu danêmbum

Luukí 6:43-44; 3:9; 13:25-27

¹⁵ Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Yélini y:oo yi chóó yi nuw:o mbêmê Chóó Lémi u komo a kapí ngópu, yi yéli y:oo kíngê dóó nmyo. Yepê, Yi too pee mbêmê nmyinê nmye sipi ntee yéli ngé ayidnyin:aa ya, ngmênê yi gha dono dé, yi nuw:o dmi chíi w:áá u nuw:o dé. * ¹⁶⁻¹⁸ Yepê, Kópuni adnyi d:uud:uu dé, yi kópu kní yi mbêmê u ngwo anmyi mya t:oo. Yepê, K:omo tpile mb:aamb:aa ngé nmye adnyi danêmbum, ngmênê yi l:éê ghi dono ngé adnyi ya. Yepê, Nté kígha u ngongo nmye ngmên:aa kígha. Yepê, Chikini n:ii nkwodo kígha njiinji:ii yu kaa dmi, pwópwó yi yini nkwo d:uudpí kaalí, myenté pwópwó n:ii nkwo dpí kaa dmi, kígha njiinji:ii nkwo mēd:uudpí kaalí. Yepê, Chikini n:ii chóó dpí pyidu, lama daadí ya, mb:aamb:aa ó dono, njiinji:ii ó pwópwó. Yepê, Dini ghi n:ii ngé dpí dáá, kígha anyi d:uu, u ngwo anyinê w:ee, anye, Kí chikini mb:aamb:aa, kígha

* 7:7: Mak 11:24; Njon 14:13-14 * 7:8: Njems 1:5; Njon 5:14-15 * 7:11: Njems 1:17 * 7:12: Luukí 6:31;

Lóma 13:8-10 * 7:15: Dpodo 20:29; 2 Pita 2:1 * 7:16-18: Njems 3:12

nj:iinj:ii dé. Yepê, Myenté, L:êê yini nkwo do kéme kigha daanyinê ngee, dpumo nkwo do t:aa kigha myedaanyinê ngee. * 19 Yepê, Yini n:ii nkwo do nt:u mb:aa d:uudpî kaa knomomê, anyi kpono, pââ ndiya anyi kéé.

* 20 Yepê, K:omodanê pyu knî y:oo kópuni adnyi d:uud:uu dé, y:e anmyinê w:ee t:oo.

21 Yepê, Pi yili knî y:oo a ka adnyi t:apê, a ka wo, A Lémi, yepê, ngmênê Chóó Lémi kóó k:oo daawa ghê dmi. Yepê, N:ii knî y:oo M:aa u nuu u kópu dé ye d:uud:uu tumo, vyilo yi yéli kóó k:oo wa ghê dmi. * 22 Yepê, Kuwókúwó wéni ngê pi yili knî y:oo a ka wa vyi ngmê, a ka wo, Nmî Lémi, mî mbêmê ngópú dyuu pi knî ye kîmnee a t:apê, mî mbêmê pi knî y:e yi kmêna yili nmî ngm:ii kwólu, mî mbêmê kópu ndîi yili my:oo d:uu ngê. 23 Yepê, Ala kópu u nkwo ye wanî vyi, yenê, A nkigh:ê a y:ee dmyeno, a lama dp:ee pyede. Yenê, K:omoto tpile kópu mb:aa yili nmyee a t:apê, ngmênê kópu dono yili nmyee a d:uud:uu. *

Ngomo wuwó pyu dé yi mgongo danêmbum

Luuki 6:47-49

24 Yesu ngê pi knî ye mgongo ngmê kwólu, yepê, N:ii ngê a kópu dyuu dpî ny:ee té, a d:uud:uu too, yi pini gha pi, u ngomo nuw:o mbêmê ngmêdpî wó, k:ââ u mgî mb:aamb:aa ngê dpo tpênê té, k:ââ kn:ââ mb:aamb:aa ngê dpî wiyé té, ngomo wêdêwêdê kpetekpete yu wó. 25 Yepê, K:omoto tpile ló yópu ndîi ngmêdo pwópu, ngmênê yi ngomo d:uudpî t:paá. 26 Yepê, N:ii ngê a kópu dyuu dpî ny:oo, daa cháacháá too, yi pini ngê u ngomo daa nuw:o mbêmê ngmêdpî wó, k:ââ u mgî dnyinté dpî ché té, k:ââ kn:ââ dnyinté dpî wiyé té. 27 Yepê, Yópu ndîi dini ghi n:ii ngê dpo pwópu, u ngomo límî k:ii dpî t:paá, dpî t:pi kimbiy:e.

Yesu u kópu p:uu yoo u ngwo dnye nyepê
Mak 1:22; Luuki 4:32

28 Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u danêmbum pi knî ye a kéli ngê, kópuni ye vyi too, yi nyepênypê u kópu ngê pyaa dnye, 29 mu kópu u díy:o dêêpî pyu yoo ntee dnyimo dêêpî, daa yinté dpîmo dêêpî. Kópuni Yesu ngê ye dpîmo t:apê dé, daa ndiye pyu ndîi yoo yi pi dmi mbêmê dpîmo t:apê dé, chóó u pi mbêmê dpîmo t:apê dé. Noko yipu, U kópu yili yintómu ndê kópu dé.

8

Yesu ngê pi ngmê pyi ngê, too pee mbii leprîsi u ngwo doo ya

Mak 1:40-45; Luuki 5:12-16

1 Yesu p:uu mbu mbêmê yedê ghêpê dnye, pi yili t:oo témi tap knî y:oo dnye yâmuyâmu. 2 Pi ngmê Yesu ka loo, too pee mbii leprîsi u ngwo doo ya, yu mbodo dé y:e kame u kwo ghê wo, u kwo nkêpê mbê wo, kwo, A Lémi. Kwo, U yi nga choo kwo knomomê, ye u ntââ kópuni ngê tupwótupwó ngê pyódu noo, wanyi chedê. 3 Yesu ngê kêê p:uu yó, kwo, U ya a nga ka kwo. Kwo, Ñupwó dí chedê. Yi ngwo yi mbii ngê yi pini a kuwo ngê. 4 Yesu ngê yi pini ka kwo, Kópuni nga dí d:uu, pi ngmê ka kidingê vyi. Kwo, Njedusalem dpî lili, kpêê yiyé pyu ngê amî m:uu ngi. Kwo, Mósisi ngê kópuni a d:êê ngê, yi kópu dp:uu d:uu u ngi, ñmê miyó dp:uu ñuw:o ngi, kpêê yiyé pyu ka dp:uu y:ee dé, wami nk:êê dé, kópuni nga dí d:uu u ngwo pêdê w:ee y:e. *

Yesu ngê Lóma lede yoo yi kada pini u dpodo pyu u ngwo pyi ngê

Luuki 7:1-10

5 Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu Kípêniyê mî taa dnye, Lóma lede yoo yi kada pini ngmê Yesu ka a loo, u kwo nkêpê mbê wo, 6 kwo, A Lémi. Kwo, A dpodo pyu a p:aa pee ngmêkiyedê mbii, daa kêmakêma a pwopwo, u dinê daa ghîdí. 7 Yesu u kwo póó wo, kwo, Mumdoo ngomo k:oo anê lê, ngmodo pyu an:uu pyi? 8 Yi pini ngê kwo, D:aa u ntââ. Kwo, doo u ntââ a ngomo k:oo daanyinê nî. Kwo, Ngmênê kópu yi vyi, a dpodo pyu u ngwo wumê pyiyépyiyé. 9 Kwo, Kópuni nye t:apê, ndéndê ngê a pyodopyodo. Kwo, Kópuni a kada pini ngê a ka dpo yi, dpî d:uu. Kwo, Kópuni a lede knî ye dpî vyi, dpî d:uu ngmê. Kwo, Kópuni a dpodo pyu ka dpî vyi, ntênê dpî d:uu. Kwo, A dpodo pyu u l:êê díy:o pyiyépyiyé u pi vyi ngi, yed:oo u ngwo wumê pyiyépyiyé. 10 Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi kópu dyuu yi nyongo, u nyepênypê u kópu ngê u kwo pyaa dnye. Pini n:ii knî y:oo dnye yâmuyâmu, ye diyé wo, yepê, Yisiléli t:pmi yi vy:o kintoo kélímî pyu d:oongmê módu. * 11 Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa t:apê, kn:aa dyámê kn:aa dyámê t:pmi Chóó Lémi kóó k:oo wa ghê dmi, Epilham mupwo káami yi kii nipi adnyin:aa yakmaapi, * 12 ngmênê yélini yi kn:ââ Epilham, Chóó Lémi kóó k:oo p:ee paan:aa ghê dmi, ngmênê Chóó Lémi ngê yi yéli kuwa wa kée té, mgîdí vy:o adnyin:aa kwo, yi ngwo t:peé kópu amî vyi ngmê, adnyin:aa mbê, yi kpéngi ti dmi kekelele adnyin:aa paa. * 13 Wod:oo Yesu ngê Lóma lede yoo yi kada pini ka kwo, Ngomo k:oo mê dini. Kwo, Ngélímî u l:êê díy:o, kópuni u mdoo a ka cha ñuw:o, yi kópu

* 7:19: Njon 15:6 * 7:21: Luuki 6:46; Njems 1:22,25 17:14 * 8:10: Mát 15:28 * 8:11: Luuki 13:28-29

* 7:23: 2 Tim 2:19 * 8:4: Mát 9:30; Mak 7:36; Luuki 8:12: Mát 25:30

n:aa d:uud:uu. Yi kópu yi vyu, yi ngwo yi dpodo pyu u mbii chedê ngê mê pyodo.

Yesu ngê Pita u mbywé pyââ u ngwo pyi ngê

Mak 1:29-34; Luukî 4:38-41

¹⁴ Yesu Pita u p:aa pee loo, u ngomo k:oo yi kee wo. Pita u mbywé pyââ mbii tédê módu, apê, Ngmitédmino mu dpí. * ¹⁵ Yesu ngê kóó p:uu kêê yi yó, wod:oo yi mbii ngê a kuwo ngê, yi pyópu mê ghêédí wo, Yesu ka nté mê y:ángo.

¹⁶ Dini ghi n:ii ngê ntumokwodo dini ghi yi yó, pi kní y:oo Yesu ka mbii pyu yilí ñuw:oo ngópu, n:ii dé y:e yi kmêna dnye kwo, u kwo nye ñuw:oo tumo. Yesu yi kmêna kní ye mbwolo, u ngwo ngmii kalé too, mbii pyu yintómu nye pyi too. ¹⁷ Kópuni Yisaya ngê wuné a d:êê ngê, Yesu ngê u ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala.

Chóochóó nmí mbii yilí amí chedê té. *

Pi ngê komo ngê kîngî vyi Yesu aní yámuyâmu

Luukî 9:57-62

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yoo yi módu, apê, Yilí ngê a ka até dé pyódu, p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Dinki k:oo wo dmyeno, kpé lêê mwada pee lee kmêle. ¹⁹ Kada ghêlí dèpangé y:ee ngópu, dèêpi pyu ngmê u kwo até yi loo, kwo, Mááwe. Kwo, Kwéli wanyi lé, ana a yámuyâmu ngí. ²⁰ Yesu ngê kwo, Mumdoó anya a yámuyâmu nê? Kwo, Chii w:ââ w:uu yi dpi tédê dmi a pyede, y:i a dpi nyédi, ñmê kní yi ny:uu a pyede, y:i a dpi nyédi, ngmêné a ngomo daa kwo, a dpi tédê daa too, a ghê vyímí tédê myedaa too. Kwo, Mumdoó nyi u ntââ, anya a yámuyâmu nê?

* ²¹ Pi m:uu, Yesu p:uu ndiye pyu ngmê, Yesu ka kwo, M:aa a ngópu mwiyé paa pw:oo we, an:uu kmêné, u ngwo ana a yámuyâmu ngí. ²² Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, N:ii yi ghê daa pyede, yinté kópu p:uu dny:oo nuw:oo.

Yesu ngê yópu ndíi u ngwo chedê ngê

Mak 4:35-41; Luukî 8:22-25

²³ Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, dinki k:oo yi wo dnyiye, kada yedé y:ee ngópu. ²⁴ Yópu ndíi ngma a p:aa wo, vyuwó dinki k:oo dnyen:aa kn:êê, daa kêmakéma dinki pí vy:êê wo, ngmêné Yesu doo dpí. ²⁵ P:uu ndiye pyu kní y:oo u dpi ny:ââ ngópu, kwo, Nmí Lémi, ngeee nmédi. Kwo, Awéde nmo pwopwo té. ²⁶ Yesu yedé pii wo, yepê, Lukwe díy:oo nmye nkíngé té. Yepê, Nmyi kélímí lukwe ngê tédê ngê dé pyódu. Wod:oo ghêémí ghê wo, vyuwó yópu yepê, Munto. Yi ngwo vyuwó yópu chedê ngê pyaa knopwo, dye ndíi mé kââ. ²⁷ P:uu ndiye pyu yoo ngwéti dnyiye, noko yepê, Kí

lonté pini, vyuwó yópu y:oo u dnye kêédé ny:ee ngmê, kím:aa chápu ngmê.

Nkedísa pi dé yi danêmbum

Mak 5:1-20; Luukî 8:26-39

²⁸ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu Nkálili Kpéni Lêê mwada pee yimí tee dnyiye, Nkedísa tpémi kwéli dnya a ya. Pi miyó dé y:oo maadí a pyódu tumo. Yi tpódu y:e yi kmêna dnye kwo, kpomo u mêné pi ntóó kwéli dnyimo yiyé dé, y:i a ndé knopwo. L:êê pyu ndíi ngê dpímo ya, pi kní y:oo yi máádi dèdnyimo kígha, apu, Angmê vya nmo.

²⁹ Dini ghi n:ii ngê Yesu m:uu ngópu, wod:oo dpodombiy:e u kwo mbwóó knopwo, kwo, Yâpwo ndíi tp:oo. Kwo, Lukwe nye ngmanyi md:oo? Kwo, Nangé kpada nyo. Kwo, Kpadakpada u wo doongé dyimé wo. *

³⁰ Mbwémé w:uu ndíi yi nkígh:ê ngmédoo kwo, y:i dnye kmaapi. ³¹ Yi kmêna yoo Yesu ka nképé mbê dnyiye, kwo, Nye ngm:ii kígha nmo, ye u ntââ kí mbwémé w:uu vy:oo wanyi dy:ââ nmo. ³² Yesu ngê yepê, Dmyinê lêpi. Wod:oo yi kmêna kní y:oo yi pini dé a kuwo dumo, mbwémé kní yi p:uu mí kaa dnyiye. Yi mbwémé w:uu yintómu paa ghi p:uu ghípila dnyiye, kpé lêê u kwo mí dyimé dnyiye, wod:oo vy:êê dnyiye.

³³ Pini n:ii yoo mbwémé w:uu ka dnye vyuwo, yi yéli nye mbépé dnyiye, yi p:o lee dnyiye, pi kní ye mdoo ñuw:oo ngópu, kópuni yi pini dé y:e pyodo, pi kní ye myemíné nté tumo. ³⁴ Wod:oo yi p:aaani tpémi yintómu Yesu ka lee dnyiye. Dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, u kwo nképé mbê dnyiye, kwo, U ntââ ala wee anyinê kuwo.

9

Yesu ngê u knéyómu ya pyu u ngwo pyi ngê

Mak 2:1-12; Luukî 5:17-26

¹ Yesu p:uu dinki k:oo mé wo dnyiye, kpé lêê mé ngmêé ngópu, yi p:o Kípèêníyém mímé tee dnyiye, ² u knéyómu ya pyu y:i u kwo ngmê ñuw:oo ngópu, u ngmitédmi mbémé doo dpí. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê m:uu too, a w:ee ngê, apê, N:ii kní y:oo kí pini a ka da ñuw:oo ngmê, ndéndé ngê a ka wuné kélímí té. Yesu ngê yi pini ka kwo, A tp:ee, mēdaanyi ch:anêch:anê, ñono yilí yintómu dí chedê, Chóó Lémi ngê mēdaawa kpada ngi. * ³ Dèêpi pyu n:ii yoo y:i doo kwo, noko yepê, Kí pini ngmêné u kwo n:uu, u yi u ngwo a kwo, Chóó Lémi u d:aa nê kâádi. ⁴ Kópuni tumo dnye nuw:onuw:oo dé, Yesu ngê a w:ee too, yepê, Lukwe díy:oo yenté nmye nuw:oo dono té? ⁵⁻⁶ Yepê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndéndé, u ntââ ngê yinê a pyódu noo, u ntââ dyámé mbémé pi ka waní vyi, Ñono yilí dí chedê, Chóó Lémi

* **8:14:** 1 Kódin 9:5 * **8:17:** Is 53:4 * **8:20:** 2 Kódin 8:9 * **8:29:** Mak 1:24; Luukî 4:34,41; Kilosa 2:15 * **9:2:**

ngé nono yilí u kuwó dé kée té, mēdaawa a ngí té. Yepê, Komo tpile a kópu ka módó daanmyi kélímí mbê dmi, ngmēnē kópuni kí kpáli ntóó ngé n:aa d:uud:uu, a kópu ka u ngwo nmye kélímí té. Wod:oo Yesu ngé yi kpáli ntóó ka kwo, Gh:éédé, ngmítédmi a ngini, p:o lili. * ⁷ Wod:oo yi pini a pii wo, u p:o loo. ⁸ Pi kní y:oo yi m:uu ngópu, nkíngé mbê dmiye, Chóó Lémi chaa kalé ngópu. Yiné ye Yesu pi ntee pini, ngmēnē Chóó Lémi u pi mbēmē mbwudu ndíi ngmédé chaa.

*Yesu ngé Mátiyu u ngwo ngmídi ngé
Mak 2:13-17; Luukí 5:27-32*

⁹ Yesu p:uu maa p:uu até yidnye lēpi, mwada yi tákisi ngéēpi pyu ngmē m:uu ngópu, u pi Mátiyu. Yi pini ndapí ngéēpi ngomo ghi k:oo doo ya. Yesu ngé kwo, A ngm:éé nédi. Wod:oo ghéédí wo, Yesu u kuwó ghé wo.

¹⁰ U kuwó dini ghi ngé u ngomo k:oo kee dmiye, Yesu, p:uu ndiye pyu yoo, tákisi ngéēpi pyu yoo, kn:aadi te pyu yoo mye yi k:i. Yi ngomo k:oo nipi dnye kmaapi. ¹¹ Pádisi yoo daa yi nuu u kópu ngé pyodo, Yesu p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Lukwe díy:o nmyi kada pini tákisi ngéēpi pyu yoo kn:aadi te pyu yoo yi k:i a kmaapi té. *

¹² Yesu ngé yi kópu yi nyongo, yepê, N:i mb:aamb:aa dé, yi yéli ye kpeede d:uudpi ní. Yepê, Kpeede mbii pyu kní ye dpí lē. ¹³ Yepê, Chóó Lémi ngé wuné kópuni a v:uu, u nt:u kópu dmyinē:aa a pyw:émí. Yepê, Ala kópu a v:uu,

Tpile tp:oo nk:ééní a ka daa ndíi kópu, pi ka v:uuwo yi ndíi kópu.

Yesu ngé yepê, Yélini yiné ye, Nmo mb:aamb:aa dé, daa yi yéli yi díy:o al:i né loo, yepê, ngmēnē kn:aadi te pyu yoo yi díy:o né loo. *

*Nté kpípkpípi u danēmbum
Mak 2:18-22; Luukí 5:33-39*

¹⁴ Yi dini ghi ngé Njon Baptist p:uu ndiye pyu kní ngmē Yesu ka lee dmiye, kwo, Wiki yintómu wo miyó kní yi k:oo nté nmo kpípkpípi ngé, Chóó Lémi ka dpodombiy:e u ngwo nmo ngéépé nyédi. Kwo, Pádisi kní y:oo yinté mye d:uud:uu ngópu. Kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu kní y:oo nté d:uudpi kpípi ngmē, dye ghi yintómu a kmaapi nyédi? * ¹⁵ Yesu ngé yepê, Wéni n:i ngé pi cha dpí yéé kní, pi ngé nté pi ka d:uudpi kwódu. Yepê, A p:uu ndiye pyu yoo yi k:i nmi gha dmi mb:aamb:aa ngé a pyede, doo u ntáá nté ye daaní kwódu. Yepê, Wéni n:i ngé pi dpípw:onu, u yoo yi gha dmi dono ngé dpí pyódu, dye ghi kní ngmē ngé nté dpí kpípi ngmē. Yepê, Dini ghi n:i ngé a p:uu ndiye

pyu yoo yi vy:o mēdaaní kwo, yi ngwo yi gha dmi yinté dono ngé wa pyódu. Yepê, Yi wéni ngé yi chóó nté wa kpípi ngmē. *

¹⁶ Yepê, Kópu kamí ngma atéd:a núw:o, nmyi l:éé ghi mbwee dmi daa kópu kamí yi pee dé. Mgongo ye ngmē kwólu, yepê, N:i u kpídi mbwee dpo chópu, doo u ntáá kpídi pee kamí daawa pwila, kpídi mbwee p:uu daawa t:oo. Yepê, Dini ghi n:i ngé ayi ghodo, kpídi pee kamí déékweé ngé wa a pyódu, kpídi mbwee d:ud:umbiy:e wa a chópu. Yepê, Kpídi pee kamí, kpídi pee mbwee daa numo yi pee dé, myenté l:éé ghi mbwee a kópu kamí daa numo yi pee dé. *

¹⁷ Yepê, Wain kamí nmye ngméd:a núw:o, doo u ntáá u yiyé tédé mbwee kní yi k:oo daaní yé, wa dyéné té, mbwódo amí d:i. Yepê, U ntáá kamini kní yi k:oo n:aa yiyé, daawa dyéné té. Yepê, Nmyi l:éé ghi mbwee dmi yi dye ghi machedé. Yepê, Nté kpípkpípi mēdaa ndíi kópu. Yepê, Yi kópu u l:éé díy:o a p:uu ndiye pyu kní ye nté daaní kwódu.

Yesu ngé Njayidus tp:oo módó u ngwo mēdé pyidu ngé

Mak 5:21-43; Luukí 8:40-56

¹⁸ Dini ghi n:i ngé Yesu pi kní ye doo danēmbum, kada pini ngmē u kwo loo, yu mbodo dé y:e k:ame u kwo ghé wo, kwo, A tp:ee módó ala ngwo kédé pw:onu. Kwo, U ntáá wanyiné lē, ngéé dé u pwo any:uu yé dé, yed:oo ghé mé kelekele. ¹⁹ Wod:oo Yesu ghéédí wo, p:uu ndiye pyu kní yi k:i yi pini u kuwó ghé dmiye.

²⁰⁻²¹ Kada yedé y:ee ngópu, maa p:uu pyáá ngmē yi p:uu kele, doo yámuyámu dé. Yi pyópu kmene muwó, dye ghi yintómu yinté dpímo ya, m:áá y:a mé miyó ndíi, wéé p:uu dépé vyá. Alanté doo nuw:o, apé, Pi yilí yi l:éé díy:o doo u ntáá ngé a ka dé pyódu, Yesu u kada daan:uu ghé knomomé, ye daawa pyi né. Apé, Ngmēnē u nkigh:é nímó wowo, u kpídi p:uu kée n:aa yiyé, yed:oo u ngwo n:aa pyiyépyiyé. Wod:oo Yesu u kuwó chono mí ghé wo, u kpídi kwódo p:uu kée yó. * ²² Wod:oo Yesu u kwo díyé wo, yi módu, kwo, A ch:am. Kwo, Nga mb:aamb:aa ngé mé pyaa we. Kwo, A ka che kélímí mb:ané, u ngwo chi pyiyé. Wod:oo yi pyópu yi ngwo mé pyiyé wo. *

²³ Dini ghi n:i ngé kada pini u p:aa pee taa dmiye, Yesu ngé apé, Yoo mu mbê té, yi dmáádi u l:éé díy:o nkéli mbywuu páa mu wupí t:oo, wod:oo Yesu yi ngomo k:oo kee wo, mgongo ye ngmē kwólu, yepê, Munto mbê. ²⁴ Yepê, Ye dmáádi doo pwene, ngmēnē a dpí. Yepê, Kuwa pwii dmyeno.

* **9:5-6:** Njon 5:8; 17:2 * **9:11:** Luukí 15:2; 19:7 * **9:13:** Mát 12:7; 1 Tim 1:15 * **9:14:** Luukí 18:12 * **9:15:** Njon 3:29 * **9:16:** 1 Kódin 10:21; 2 Kódin 6:16 * **9:20-21:** Mát 14:36 * **9:22:** Mak 10:52; Luukí 17:19 * **9:24:** Njon 11:11

Yesu dnye yumuyumu, ngmênê kuwa pwii too. * ²⁵ Yi dmaâadi u ngomo ghi k:oo mí kee wo, kwulo kele, mède pyidu ngê. ²⁶ Yi wee u kwo p:aaani p:aaani pi yintómu kní yi nuwo yi kópu yaa wo.

Yesu ngê ngwolo kopwe miyó u ngwo pyi doo

²⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi p:aaani pee yedê kuwo ngê, pi miyó u kuwó ghê wo. Yi pini dé yi ngwolo páadi kní kopwe dé. Yesu dpímo yámuyámu, u kwo dpímo a kââ, kópu, N:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Dépidi ntee pini, u ntââ nga wanyi ch:anê kní? ²⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngomo k:oo mí kee wo, yi ngwolo kopwe dé yi myemi kee knopwo. Yesu ye póo wo, yepê, Mumdoó dpí kélímí mbêmê, dpínê dpo nê u ntââ, n:aa pyipyi dp:o? Kwo, Nyââ, nmí Lémi. ²⁹ Wod:oo Yesu ngê yi ngwolo páadi kní yi p:uu kêê yó, yepê, Kópuni ka dpo kélímí mo, yi kópu pyaa we, * ³⁰ wod:oo yi ngwo yélí mē m:uu ngópu. Yesu ngê yepê, Kópuni dpo dí d:uu, pi kní yi ngêêdi nangên:aa nt:o. Yi kópu dnyinté ye daa kwódo ngê, ³¹ ngmênê u dnye daa ny:ee ngópu, p:aaani p:aaani lee knopwo, pi kní ye yuu miné y:ee ngópu.

Yesu ngê pi ngmê u ngwo pyi ngê, dnye dêpwo kígha

³² Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu kuwa pwii dnye, pi kní y:oo pi ngmê u kwo núw:o ngópu, u kmêna u ngwo ngmêdoo kwo. Yi kmêna ngê yi pini u dnye lâmo wunê a ngópu. * ³³ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi pini ngê u kmêna ngm:ii kwólu, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Yélini yilí yi ngópu yi kópu pyodo, ghê yi mênê ghipê wo, yi nyepênepê u kópu ngê mye pyodo, noko yepê, Yisiléli Wee u kwo kinté kópu pi doongmê módu. ³⁴ Ngmênê Pádisi kní y:oo noko yepê, Setan ntee pini nmye yila, n:ii kmêna kní yi kada pini. Noko yepê, Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna yoo yinê a ngm:ii kígha too. *

Yesu ka yoo u ngwo chanê dnye

³⁵ Yesu p:uu p:aaani p:aaani lee dnye, yoo yi ngépê ngomo kní yi k:oo dnyimon:aa koko. Yesu yi ye dpímon:aa dêêpí, yipu, Chóó Lémi ngê chóo u yoo yi y:enê kn:ââ daa kêmakêma a chapi. Pwopwokopwe yilí mye pyi ngê. Mbii dyêêdi daa ngmídi yi p:uu doo ya, ngmênê Yesu ngê pyi too. ³⁶ Dini ghi n:ii ngê yoo ndíi módu, u kwo ch:anê dnye, mu kópu u díy:o apê, Na a ka sipi w:uu n:ii yi y:ee y:ee pyu daa tóo, pi ye daa vuyoo. Apê, Chiú w:ââ kní ye a nkíngé, yi ngêêpi pyu daa tóo. * ³⁷ Wod:oo p:uu ndiye pyu kní ye

yepê, Chóó Lémi u yâpwo têtê nté alii daa ghêdê, ngmênê nté mgípi pyu mdoo daa tóo. * ³⁸ Yepê, Yâpwo têtê chóo ka dmyinê ngépê, nté mgípi u l:êê díy:o pi kní nmye mupêdê kē ngê.

10

Yesu ngê u dyépi y:a mē miyó u ngwo ngmídi too

Mak 3:13-19; Luuki 6:12-16

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu y:a mē miyó nipi a danê ngê, yepê, A pi ngê n:aa dyede nmyo, u ntââ ngê myinê pyépi nmyo, n:ii kní y:e yi kmêna a wee, yi kmêna anmyin:aa ngm:ii kígha dé, n:ii kní y:e mbii dyêêdi daa ngmídi a t:a, anmyin:aa pyipyi dé. * ² Yesu u dyépi y:a mē miyó yi pi dmi ala, Saimon ngmê, pini n:ii u pi mye Pita. Saimon u mbwó Andru myomo, Njems mbwémi Njon pyolo podo, Sepédi tp:oo dé. ³ Pilipi Mbatolomyu limo wono, Tomas pii, Mátiyu wolo, pini n:ii dpímo a tákisi ngêêpi. Njems tówo, Alipayas tp:oo, Tádiyas yono. ⁴ Saimon mē ngmê, pini n:ii yoo woni kní yi kii u yi y:e doo kwo, Lóma lede yoo nmí ngm:ii kalé té, mu kópu u díy:o u yi y:e dêpwo kwo, Lóma tpémi y:oo dny:oo y:enê nmo. Njudas Kédiyót pi mē myomo, pini n:ii Yesu u kwódo ngê ghê wo.

Yesu ngê u dyépi y:a mē miyó p:aaani p:aaani u ngwo dy:ââ too

Mak 6:7-13; Luuki 9:1-6

⁵ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u dyépi y:a mē miyó p:aaani p:aaani doo dyede dé, yi dpodo u dy:oo ye mwiyé a chápwo, yepê, Samédiya tpémi yi p:o p:o nangmê lê, kn:aa yéli ye mye-nangmê lê, ⁶ ngmênê Yisiléli tpémi ye p:aaani p:aaani dpí lee dmyeno. Yepê, Sipi w:uu woni kní y:oo yi y:enê pyu ntee dpo kuwo ngmê, u dnye daa nyémí ngópu, kn:aa kn:aa dpí lee dmi, Yisiléli tpémi mye yinté dé, yi kada pini ndéndê kédê kuwo ngmê. Yepê, Yi yéli ye dmyinê lèpi. * ⁷ Yepê, Ye dmyinê:aa dêêpi, yipi, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, Chóó Lémi ngê chóo u ngwo ada a y:enê nmo, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimédyimê. ⁸ Yepê, Mbii pyu dpí pyi tóo, pini n:ii dé pw:oo knomomê, ghó moo t:ee yó, yélini yi p:uu too pee mbii leprisi a ta, dpí pyi tóo, n:ii kní y:e yi kmêna a wee, yi kmêna dpí ngm:ii kalé tóo. Yepê, Wêdêwêdêni nmye d:a kê, yi wêdêwêdê a ka dmy:oo pwila ngópu. Yepê, Kópuni anmyin:aa d:uud:uu dé, pi kní y:oo nmye kíngín:aa pwila t:oo. ⁹ Yepê, Nmyi tpile nangmê núw:o, ndapí myenangmê núw:o. ¹⁰ Yepê, Nmyi péé nangmê núw:o, nmyi kiyé nangmê núw:o, nmyi nkuwo kpídi my-omonni nangmê núw:o, nmyi yi dópo dmi

* 9:29: Mát 8:13; 15:28 * 9:32: Mát 12:22 * 9:34: Mát 12:24; Mak 3:22; Luuki 11:15 * 9:36: Mát 14:14; Mak 6:34 * 9:37: Luuki 10:2; Njon 4:35 * 10:1: Mak 6:7; Luuki 9:1 * 10:6: Mát 15:24

myomoni myenangmê ñuwo. Yepê, Nté ndapí yi p:uu nuw:o ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Yélini anmyin:aa ngêêpí dé, u nkwo adnyin:aa mbonombono nmyo, nmye adnyin:aa vwuwo. Yepê, Pi módó daa dpodo yédi, u dpodo u pyuwo dpo ngee. *

¹¹ Yepê, P:aani p:aani pi miyó miyó dpi lee we. Yepê, P:aani n:ii pini n:ii dé d:uu taa knomomê, gha pi y:i ngmêdo pyw:ee y:e, p:uu dny:oo ya, u dí yi p:aani mîdny:oo a kuwokuwo. ¹² Pini n:ii dé n:ii u ngomo k:oo dpîmo koko knomomê, yi ngomo chóó ka ala kópu dny:oo tpaépê, Mw:ââkó, Chóó Lémi ngê nyoo kní yi kii: a ngee nmyine. ¹³ Yepê, Yi ngomo chóó ngê yi pini dé yi wépi dé adí pwapí dé, ye kópuni mwiyé u kwo adpí tpaépê, yi kópu ye modo diyé we. Yepê, Yi ngomo chóó ngê u yi adí kwo, Chóó Lémi ngê a ngee nmîne, ye wa ngee té. ¹⁴ Yepê, Pini n:ii dé p:aani n:ii adpî:aa taataa, n:ii mupwokní ye amyedpî:aa taataa, yi yéli y:oo yi yi dé y:e daachoo kwo knomomê, yepê, yi dnye dé daachoo nyêmi knomomê, ye yi pini dé y:oo yi yéli dny:oo a kuwokuwo, yi p:aani u têpê yi yi yodo p:uu dny:oo vyavya. Yepê, Yi yéli y:oo ala kópu u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Yinê ye dp:oo Nju tpémi, dp:oo Chóó Lémi u yoo. * ¹⁵ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi ngê Sodom p:aani dé Kimoda a pw:oo doo, dnyinté a kpada too. Yepê, P:aani n:ii tpémi y:oo adnya a mb:iimb:ii nmyo, kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê dnyinté daawa kpada té. *

Yesu u dyépi kní ye u ngwo doo danêmbum, yi kpadakpada p:uu

Mak 13:9-13; Luukí 21:12-17

¹⁶ Yesu ngê u dyépi kní ye yepê, Dpodo tédê n:aa dyede nmyo. Yepê, Y:ee tímélyu yi vy:o kêmkêm tp:oo w:uu ntee tpile ngê anmyi pyaa dmi. Yepê, Nuw:o mbêmé dmyinên:aa dpodo, yoo mb:aa ngê dmyinên:aa kwo. Yepê, Pi kní y:oo nmyi kpadakpada u nt:u kópu nmyi p:uu kí dangmê pyw:ee ngmê. * ¹⁷ Yepê, Mb:aamb:aa ngê nmye dmyina a vwuwo. Yepê, Dye adí kní ngmê ngê pi dono kní y:oo u yi y:e adí kwo, Nê u yoo nmí chedê. Yepê, Yi ngwo dono a l:êê díy:oo nmye adnyin:aa d:uud:uu. Yepê, Ngépê ngomo kní yi y:enê pyu kní y:oo adnyin:aa mgímímgímí nmyo, adnyin:aa kóté kígha nmyo, u nkwo adnyin:aa kpakakpaka nmyo. ¹⁸ Yepê, A l:êê díy:oo king kní y:oo, kada pini kní y:oo amyidnyin:aa kóté kígha nmyo. Yepê, A p:uu ye anmyin:aa danê, yélini daa Nju tpémi, a p:uu ye amyenmyin:aa danê. * ¹⁹ Yepê, Dini

ghi n:ii ngê adnyin:aa mgímímgímí nmyo, kópuni ye anmyin:aa tpaépê dé, yi p:uu nuw:o ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê adnyin:aa kóté kígha nmyo, kópuni ye anmyin:aa tpaépê dé, yi ngwo anmyin:aa a pyw:émí dé. ²⁰ Yepê, Daa nmyi chóó nmyi kópu ayinmyin:aa tpaépê dé, ngmênê nmyi Mí u Ghê Dmi u komo ayinmyin:aa kapí. *

²¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê a yoo adnyi vyeé dé, pi kní y:oo yi chóó yi mbwó yoo wa ch:ee t:oo, maa kní y:oo yinté yi tpaépê yoo amye ch:ee t:oo, pi kní y:oo yinté yi chóó yi pye mí yoo amye ch:ee t:oo, kada pini kní y:oo wamye vya t:oo. ²² Yepê, A l:êê díy:oo pi yintómu kní ye wanmy:uu diya dmi, ngmênê yi dono vyími tédê daanmyinê mb:ii nê, ye mu dini ghi ngê wani ngee nmyo, a kêê k:oo anmy:uu ghê dmi. * ²³ Yepê, P:aani n:ii adnyi vyeé nmyo, yi p:aani dmyina a kuwokuwo, kn:aa p:aani mêdmyinê mbêpêmbêpê. Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Yisiléli tpémi yi vy:o p:aani p:aani nmyi dpodo ghéli k:ii daanmyinê kéli ngmê, u ngwo nmye amênê diyé.

²⁴ Yepê, Ndiye pyu u pi ndíi, yélini p:uu a ndiye nyédi, yi pi dmi tédê, myenté kada pini u pi ndíi, u dpodo pyu yoo yi pi dmi tédê. * ²⁵ Yepê, N:ii yoo yi kada pini u nt:anê dpi yaa dmi, yi yéli yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. Yepê, Setan u pi a pyimo t:ee ngópu, nmyi pi dmi dnyinté daawa dyênê ngmê.

Yesu pi ka nkíngê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Luukí 12:2-9

²⁶ Yesu ngê yepê, Pi kní ye nkíngê ngê kêê nangên:aa t:oo. Yepê, Ala ndêndê kópu nmyi lama ka tóo, tumu kópu yintómu díyo wa a pywáli dmi, ngee u kópu dyuu wamyedo pywáli dmi. * ²⁷ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:oo tumu kópuni mgídí vy:oo nmye n:aa tpaépê té, díyo pi kní ye w:éêní dp:uu vyi tóo. Yepê, Tumu kópuni kwayi ngê nmye n:aa tpaépê too, díyo naa tédê taa dp:uu vyi tóo. ²⁸ Yepê, Pi kní ye namê nkíngê. Yepê, A l:êê díy:oo wa vya nmyomomê, am:ii pw:oo dmi, ye ló kópu nmye m:uu wa d:uu ngmê. Yepê, Doo u ntáá, nmyi ghê ndêndê daawa vya ngmê. Yepê, Ye anmyi nkíngê knomomê, a wépi u ngwo anmyi pwaa ngmê, ye Chóó Lémi ngê nmyi wépi dmi u nkwo wa puwá, ndiya wa kéé nmyo. Yepê, Chóó Lémi p:ee vyílo, u kwo yidmyinê nkíngê. * ²⁹ Yepê, Mtyímwe daa ndíi ñmêni tp:oo, kní ngmêdê pw:oo knomomê, nmyinê nmye k:omo tpile, ngmênê Chóó Lémi ye wunê vwuwo yédi,

* **10:10:** 1 Kódin 9:14; 1 Tim 5:18

* **10:14:** Dpodo 13:51; 18:6

* **10:15:** Gen 18:20-19:28; 2 Pita 2:6; Njuda 1:7

* **10:16:** Njon 10:12; Dpodo 20:29

* **10:18:** Dpodo 25:23

* **10:20:** Njon 14:26

* **10:22:** Mát 24:9,13; Njon

15:18-21

* **10:24:** Njon 13:16

* **10:26:** Mak 4:22

* **10:28:** Njems 4:12

doo u lama daangmêwa pw:onu. ³⁰⁻³¹ Yepê, Nmye myewunê vwuwo yédi, dp:ee mtyimwe ntee yéli, dnyinté nmye dédê vwuwo. Yepê, Nmyo yintómu u lama nmye pyede, nmyi mbémê mbémê mbodo gh:aa ntémwi a kwo, u lama mye tóó, doo u lama daangmêwa a ghay. Yepê, D:ud:umbiy:e pi ka namê nkíngê. * ³² Yepê, Pini n:ii ngê pi kní ye daawa a wópu nê, yewo, Nyáá, ye pini p:uu n:aa dpodo, ye kuwókuwó wéni ngê M:aa ngíma yi pini u nkwo daanimo wópu, a kêê k:oo wan:uu kâá. ³³ Yepê, N:ii ngê pi kní ye ngíma wa a wópu nê, yewo, Ye pini p:uu dinê dpodo, ye kuwókuwó wéni ngê M:aa ngíma yi pini u nkwo wanimo wópu, a kêê k:oo daan:uu kâá. *

Yesu yoo chámêchámê p:uu u ngwo doo danêmbum

Luukí 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Yesu ye póo wo, yepê, Nmyinê nmye yoo kâádikáádí u lêê díy:o dyámê mbémê nê loo, apii? Yepê, Ngmênê kéle, daa yoo kâádikáádí u lêê díy:o nê loo, nê, Yoo n:uu chámê. ³⁵ Yepê, Yi kópu u lêê díy:o yoo woni a yoo vy:o wa ghê dmi, woni kní y:oo a wépi wa pwaa ngmê. Yepê, Yi ngwo máá u mî k:ii dnyinté noko adpi ya, pyáá u pye k:ii dnyinté noko adpi ya, u n:áá k:ii dnyinté noko amyidu ya. ³⁶ Yepê, Daa kn:aa yéli yi mo ye wanmy:uu diya dmi, ngmênê nmyi chóó nmyi yoo kní ye wanmy:uu diya dmi.

³⁷ Yepê, N:ii nódo u pye mî yi nuu ghi dé d:ud:umbiy:e nódo adpi ya, a nuu ghi nódo pee tp:oo adí ya, yi pini amí dípi, a kêê k:oo daamí ghê. Yepê, N:ii nódo tp:oo módó tp:oo máá yoo yi nuu ghi dmi ndéndê ngê nódo adí ya, a nuu ghi pee tp:oo nódo adí ya, yi pini amye dípi, a kêê k:oo daamí ghê. ³⁸ Yepê, N:ii ngê a lêê díy:o dono daawa a vy:u, a lêê díy:o myedaawa pw:onu, yepê, yi pini wa dípi, a kêê k:oo daamí ghê. * ³⁹ Yepê, Pini n:ii u ghê p:uu adí nuw:o, awo, Kíngê vya nê, u ngwo wa kedé, a yoo vy:o daawa ghê, yepê, yi pini ndéndê ngê wa pw:onu, ndé ngê amí ma. Yepê, Pini n:ii a lêê díy:o wa pw:onu, yi pini amédê pyidu, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, mb:aamb:aa ngê adín:aa ya.

Yesu u yoo kní ye vwuwo p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Mak 9:37,41; Luukí 9:48; Njon 13:20

⁴⁰ Yesu ngê yepê, N:ii nmye ada a vwuwo, ye a ka amyeda a vwuwo, amyedê cháácháá nê, n:ii ngê a dy:áá noo amyedê cháácháá. * ⁴¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê M:aa ngê u komo kapí pyu kní ye yi pywuu dmi wa y:oo, yi ngwo n:ii yoo yi yéli ye mwiyé dnyimo a vwuwo, yi pywuu dmi yinté amyedê ngee

ngmê. Yepê, Myenté, dini ghi n:ii ngê M:aa ngê a yoo mb:aa kní ye yi dpodo u pywuu dmi ye wa y:oo, yi ngwo n:ii yoo ye mwiyé adnya a vwuwo, yi pywuu dmi yinté amyedê ngee ngmê. ⁴² Yepê, K:omo tpile nmyi pi dmi daa ndíi dé, ngmênê n:ii ngê a lêê díy:o wa ngee nmyo, kópu mb:aa yi pini ngê ngmaní d:uu. Yepê, Mbwaá kní nmye angma a kê, k:omo tpile daa tpile ndíi nmye ayedê kê, ngmênê kópu mb:aa ndéndê ngê yi pini ngê ngmaní d:uu. *

11

Njon Baptist ngê pi miyó Yesu ka u ngwo dy:áá doo

Luukí 7:18-35

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u dyépi y:a mé miyó kní ye u dy:oo a kéli ngê, wod:oo p:aani p:aani dy:áá too. Yi kuwó kada myedê y:ángo, p:aani p:aani pi kní ye myedoon:aa déépi.

² Yi ngwo Njon Baptist mbwa k:oo doo kwo, kópuni Yesu Kédisu ngê doo d:uud:uu dé, yi pi dmi y:i nyongo, wod:oo p:uu ndiye pyu miyó dé ye mbwolo, nmí Lémi ka dy:áá doo, ³ yepê, U kwo dpí póó cho, kwipi, Pini n:ii nmo t:áât:áá, mumdoó nyi vyílo ó kn:aa pini yuno t:áât:áá? Yi pini dé Yesu ka yi lee knopwo, yi kópu p:uu u kwo póó knopwo. * ⁴ Yesu ngê yepê, Kópuni dpí m:uu t:oo, kópuni dpí ny:ee t:oo, yi kópu yilí Njon ka dpumo nté tóó. Yepê, U kwo dp:uu vyi nyoo, kwipi, Kópuni yilí Yisaya ngê wunê a d:éê too, nê ngê ka ntientiyé té. ⁵ Kwipi, Yélini dédnyimo vwuwo, yéli mēka y:enê ngmê. Kwipi, Yélini dédnyimo m:ii, mēka paa té. Kwipi, Yélini yi p:uu too pee mbii doo ya, kímaa pyi té. Kwipi, Yélini ngwene pwáá dé, dnye mēka nyémí ngmê. Kwipi, Yélini pw:oo dnyie, mēkiyedé pyidupyidu té. Kwipi, Ngópuch:anê kní y:oo Kópu Mb:aa a nyémí ngmê. * ⁶ Kwipi, Pini n:ii ngê a wépi daawa a puwá, mb:aamb:aa wa a pyw:oo.

⁷ Dini ghi n:ii ngê Njon ka mé diyé knopwo, Yesu pi kní ye Njon p:uu doo danêmbum, yepê, Dini ghi n:ii ngê Njon w:amí mbémê modoo a dpodo, lukwe u pyinê yi nmyi ngm:éê ngópu? Yepê, Mumdoó u yi nmye doo kwo, Nmín:aa yópu u dnye nyémí? Yepê, Kêle. ⁸ Yepê, Lukwe u pyinê yi nmyi ngm:éê ngópu? Yepê, Pini n:ii u kpídí mb:aa dé u pyinê nmyi ngm:éê ngópu? Yepê, Kêle. Yepê, Pini n:ii u kpídí mb:aa dé, w:amí mbémê daa dpodo yédi, yi pini king p:uu a ya yédi, ngomo mb:aa k:oo a kwo yédi. ⁹ Yepê, A ka vyi yó. Yepê, Lónté pini u pyinê

* **10:30-31:** Mát 6:26 * **10:33:** Mak 8:38; 2 Tim 2:12

* **10:38:** Mát 16:24-25; Mak 8:34-35; Luukí 9:23-24; 17:33;

Njon 12:25 * **10:40:** Mak 9:37; Luukí 10:16; Njon 13:20; Nkal 4:14 * **10:42:** Mát 25:40 * **11:3:** Mát 3:11

* **11:5:** Is 35:5-6

yi nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, apií? Yepê, Nyââ, yi pini yi vyílo, ngmênê Chóó Lémi u komo kapí pyu yintómu mêtê kuwo too, yi pwo pini ngê mê tóó. ¹⁰ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê ala kópu a ka a vyu, u komo kapí pyu ngmê ngê yi ngwo a d:êê ngê, apê,

A kópu y:ee:y:ee pyu ngada waní kââ,

maa yiné aminê yé. *

¹¹ Yesu ngê yepê, Njon ngê a maa a yó, yoo mbwee yi pwo pini ngê u ngwo pyodo, ngmênê n:ii yoo a yoo kami vy:yo wa ghê dmi, Njon amêdê kuwo ngmê, u pwo pini ngê amê pyaa dmi.

¹² Yepê, Dêêpi kópuni Mósisi ngê a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo myedê d:êê tumo, dye ghi daadíi nmyi kada pini kní y:oo yi kópu dyuu nmye dnya a tpaépê dé, nmye myednya a tpiye dé. Yepê, Yi chóó yi dêêpi kópu dyuu nmye myednye tpaépê dé, ngmênê yi dêêpi kópu dyuu yi cháächââ nmye doo u nt:ââ ngê dpímo pyodopyodo, u nkwo dnyimo kéké nmyo, nmyi yoo kuwa dnyimo kapí nmyo. Yepê, Ngmênê Njon Baptist ngê kópu kami kn:ââ ngmê chópu. Yepê, Ala ngwo nmyenimo, Nmyi dono a kuwo tóó, Chóó Lémi kóó k:oo ghê dmyeno. Yepê, Pi kní y:oo yi dono u nkwo wunê kuwokuwo tumo, a kadakada nyédi, apu, Chóó Lémi kóó k:oo nmí kee dmi.

¹³ Yepê, Chóó Lémi u puku yedê ghi yintómu nmí dye ghi p:uu kópu ka pyede. Yepê, Njon Baptist ngê yi kópu yilí yi ntiyentiye kn:ââ yiné a chópu. ¹⁴⁻¹⁵ Yepê, Nmyinê nmye n:ii ngê Chóó Lémi u komo ló dini dpímo a kapí, Ilacha, yi pini mwiyé wa a diyé, kópu ndíi angmê d:uu, Chóó Lémi u Pi Ndêndê u maa yiné wa yé, yed:oo u ngwo wa t:aa. Yepê, Dp:ee ngópu dé, ala kópu ny:ee yó, p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Njon Ilacha ntee pini ngê kédê pyódu, a maa wunê kédê yé. *

¹⁶ Yepê, Lukwe diy:oo nmyi kada pini kní y:oo Njon u wépi pwaa ngópu, a wépi myaa pwaa ngmê. Yepê, Nganê pyu yoo. Yepê, Yi p:uu n:aa mgongo. Yepê, Tpa:ee ngmê ngê u mbwó kní ye wa vyí, ¹⁷ yewo, Tpile we a nté koo, u kwo wa nganê mbê dmi. Yepê, Ala kópu u nkwo ye wa vyí, yewo, Pi ntóó kmênêkmênê a nté koo, yi kópu u wépi u kwo amye pwaa ngmê. Yepê, Nganê pyu yoo. ¹⁸ Yepê, Nmyi kada pini yoo mye yinté yéli, nganê pyu yoo. Yepê, K:omo tpile Njon Baptist ngê nté dpímo kpípkpípi, wain myedêdpímo ndaní, Chóó Lémi u kópu dyuu ye dpímo tpaépê, ngmênê u wépi pwaa ngópu, ala kópu p:uu vyi ngópu, apê, Kmêna u ngwo ngma kwo, kédê ghéti. * ¹⁹ Yepê, K:omo tpile nté dini kpípkpípi ngê, wain n:aa ndaní ngê,

ngmênê a wépi myaa pwaa ngmê, ala kópu a p:uu dpí vyi ngmê, dpo, Nkéli fuukwe nmye yila, mye nkéli mbwaa ndaní pyu ndíi. Dpo, Tákiisi ngêêpi pyu yoo pi dono yoo yi pyipe. Yepê, Njon u wépi kédê pwaa ngmê, a wépi kímaya pwaa ngmê. Yepê, Ló kópu u yi y:e m:uu a kwo. Yepê, Ngmênê n:ii Chóó Lémi u nuw:o mbêmê a dpodo yédi, u dpodo nt:u dpí kaalí, pi kní y:oo u ngwo pêdê w:ee y:e, yi pini Chóó Lémi u dpodo pyu ngmê. *

Yesu wépi dnyangê pyu yoo yi kpadakpada p:uu u ngwo doo danêmbum

Luukí 10:13-15

²⁰ Níi kní y:oo Yesu u wépi pwaa ngópu, yi ngwo Yesu yi p:uu doo danê, mu kópu u diy:oo komo tpile mbwudu yi ngópu yilí dpímo chap, ngmênê u wépi pwaa ngópu, yi dono yilí daa kée tumo. ²¹ Yesu ngê pi kní ye yepê, Kódasin tpémi dny:oo nkíngê, Mbetísaida tpémi myedny:oo nkíngê. Yepê, K:omo tpile mbwudu yi ngópu yilí ní chópu, ngmênê yi dono doongê kée tumo. Yepê, Taiya p:aaani dê Saidon tpémi yi ngópu yintoo mbwudu w:aaangmê chópu, ye k:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yi dono yilí limílimí ngê pi kée tumo, yi mbodo dmi pèdê ny:ii ngópu, tpée kópu myepí vyi ngópu. ²² Yepê, Kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê dnyinté wa kpada té, ngmênê Kódasin p:aaani dê Mbetísaida tpémi dnyinté daawa kpada té. ²³ Yepê, Kípêênnyèm tpémi myedny:oo nkíngê. Yepê, Yi chóó yi pi dmi mbóó p:uu a kmími t:oo, ngmênê yi kpadakpada tédê wa lee dmi. Yepê, Kópu ndíi n:ii Kípêênnyèm tpémi yi ngópu ní d:uu too, Sodom tpémi yi ngópu w:aaangmê d:uu ngê, ye yi dono yilí limílimí ngê pi kée tumo, Chóó Lémi ngê yi p:aa daapédê pw:oo ngê, awéde pè tóó. * ²⁴ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi ngê Sodom a pw:oo ngê, dnyinté a kpada too. Yepê, Kuwókuwó wéni ngê Kípêênnyèm tpémi dnyinté daawa kpada té. *

Yesu ngê u Mí u ngwo doo chaa kígha

Luukí 10:21-22

²⁵ Yi dini ghi ngê Yesu ngê u Mí ka kwo, M:aa. Kwo, Nyi mbóó dyámê yi kada pini ndêndê. Kwo, Nínê chaa kígha ngí, mu kópu u diy:oo kópuni dyuu a ka nyinê kpo, nyi ngmo too. Kwo, Ndiye pyu ndíi kní y:oo dèpê w:ee tumo, ngmênê yélini yi pi dmi daa ndíi, y:ooda w:ee t:oo. * ²⁶ Kwo, Njyóó nuw:o u pono nye vyápê.

²⁷ Yesu ngê pi kní ye yepê, Kópu yilí n:ii n:aa tpaépê too, M:aa ngê yiné a ka dpo vyi té. Yepê, Pi ngmê u lama daa tóó, Nê lónté pini, M:aa u lama u mo a tóó. Yepê, Pi ngmê u

* **11:10:** Mal 3:1; Mak 1:2; Njon 3:28 * **11:14-15:** Mát 17:10-13; Mal 4:5 * **11:18:** Mát 3:4 * **11:19:** Mát 9:14;

Luukí 15:1-2 * **11:23:** Gen 19:24-28; Njuda 1:7 * **11:24:** Mát 10:15; Luukí 10:12 * **11:25:** 1 Kódin 1:26-29

lama daa tóó, M:aa lónté pini, a mo a lama a tóó. Yepê, N:ii ka M:aa mb:aamb:aa ngê anê kêma, yi pini u lama M:aa ndêndê ngê adí ya.
*

²⁸ Yepê, Dêêpí kópu yili yi chãachãa dpodo ndîi ngê nmye dé pyaa knomomê, ye a yoo vy:o ghê dmyeno, vyilêvyilê ngê n:aa pyépi nmyo. ²⁹ Yepê, A yoo vy:o ghê dmyeno, a p:uu dmyinê ndiye, a dnye ny:ee yó, mu kópu u díy:o nê pi ka vyyuwo pyu, d:aa lémilémi pyu. Yepê, Ya mb:aa u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê. ³⁰ Yepê, A kópu dyuu nyémí dpodo ndîi ngê nmye daawa pyódu, a p:uu dpodo vyilêvyilê ngê nmye adí ya. *

12

*Yesu ngê líme wo p:uu kópuni vyyu
Mak 2:23-28; Luukí 6:1-5*

¹ Yi wiki kní yi k:oo líme wo ngmê ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii witi yâpwo tédê dnyen:aa paa. P:uu ndiye pyu kní ye dómu kele, wod:oo witi w:uu mtyé dnya a ngêêpí dé, yi kêê yedê dnye vyyu:w:aa dé, too dnye wupí dé, w:uu u nkwo dnye pípi dé. Daa dpodo ndîi yidnye dódó, ngmênê Pádisi kní y:oo yi m:uu tumo, noko yepê, Lukwe díy:o nmí líme wo ngê a dpodo té.

* ² Pádisi kní y:oo Yesu ka kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu yoo nmí líme wo ngê a dpodo té? ³ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Dépídi u yoo kní yi k:ii mudnya a dómudómu, kópuni yi ngwo a d:uu ngópu, angênté, yi kópu dp:eengê kp:aa ngópu? * ⁴ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Dépídi ngê Sóól a kuwo ngê, u yoo kní yi k:ii mbêpê dnye, nté daa ñuw:o ngópu. Yepê, Dómu ngê pi ngee too, wod:oo Dépídi Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo kee wo, yâpwo mbídédí kní ngma a ngêêdí, u lede kní yi k:ii ma tumo. Yepê, Yinté mbídédí kpêê yiyé pyu kní y:oo dnyimo pípi dé, doo u ntâa kn:aa pini ngê daapí ma too. Yepê, Ngmênê Dépídi ka pi ngê yey ngê kêê dépê t:ango, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, king ngê a pyódu ngê. Yepê, My:aanté, yepê, Chóó Lémi ngê myedé ngmídi noo, nê u Pi Ndêndê. Yepê, U Lêê díy:o nê u ntâa, líme wo u dêêpí kópu dyuu nmye n:aa tpaépê. ⁵ Yepê, Myénté, Chóó Lémi u ngomo u dêêpí kópu ndîi, líme wo u dêêpí kópu tédê. Yepê, Nmyi lama ka tóó, líme wo ngê kpêê yiyé pyu yoo Chóó Lémi u ngomo k:oo a dpodo nyédi. * ⁶ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Pini n:ii nmyi vy:o a kwo, u pi ndîi, Chóó Lémi u ngomo u pi tédê. ⁷ Yepê, Chóó Lémi u kópu n:ii puku yedê a tóó, p:uu dmyinê nuw:o,

Tpile tp:oo nk:éni a ka daa ndîi kópu,

pi ka vyyuwo yi ndîi kópu.

Yepê, Yi kópu wonmyinê w:ee ngópu, ye yoo módó daap:ee kéké tumo. ⁸ Yepê, Chóó Lémi ngê a ngmídi noo, nê u Pi Ndêndê. Yepê, U Lêê díy:o nê u ntâa, líme wo u dêêpí kópu dyuu nmye n:aa tpaépê.

*Yesu ngê kóó ntóó u ngwo pyi ngê
Mak 3:1-6; Luukí 6:6-11; 14:1-6*

⁹ Yesu p:uu y:oo yi kéli ghi a kuwo ngópu, mwada y:i ngêpê ngomo ngmê k:oo mi kee dnye. ¹⁰ Yi ngomo k:oo pi ngmêdoo kwo, kóó ntóó. Pádisi yoo y:i myednye kwo, u yi y:e doo kwo, Yesu ngê kn:aadi te kópu nmí ngópu ngmê d:uu ngê, ye u ngwo p:oo ndyíko. Yi kópu u lêê díy:o Yesu ka pót dnye, kwo, Nmí dêêpí kópu dyuu angênté a kwo? Kwo, Líme wo ngê pi ngmanyi pyi, ó doo u ntâa? ¹¹ Yesu u nkwo ye pót wo, yepê, Nmyi vy:o pini ngmê u sipi líme wo ngê mgí pãa ndîi k:oo wa a ghíi knomomê, doo u ntâa chóó mēdaawa a kee, yepê, lukwe, líme wo u Lêê díy:o yi pini ngê yi sipi yi mgingi k:oo wa a kuwo? Yepê, Kêle, daawa a kuwo, limilimí ngê amêdê pēêdí. ¹² Yepê, Kí kóó ntóó daa sipi ye kwo, pi ye kwo. Yepê, Nmí dêêpí kópu dyuu alanté ka kwo, u ntâa líme wo ngê pi wanyi ngee. ¹³ Wod:oo Yesu ngê yi pini ka kwo, Ngêê kpêd:e ngi. Wod:oo yi pini ngê kóó kpêd:e ngê, yed:oo mb:aamb:aa ngê mē pyodo, woni ntee doo kwo, yinté mē pyodo. ¹⁴ Wod:oo Pádisi yoo pwii dnye, Yesu u vyye u dy:oo noko mînê chápwo ngópu.

Yesu Chóó Lémi u dpodo pyu mb:aa

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u vyye u pi nyongo, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii yi p:aaní a kuwo ngópu, kn:aa mē lee dnye. Pi yili kní y:oo myednye yámuyâmu. Yesu ka mbii pyu yili n:ii ñuw:o tumo, yintómu pyi too. ¹⁶ Yi yéli ye kwódu ngê, yepê, Kópuni nmye dí d:uu, pi kní ye yuu nangên:aa y:oo. ¹⁷ Yi kópu ye kwódu ngê, Chóó Lémi u kópu n:ii Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, u ngwo ntiye ngê. Yi kópu ala.

¹⁸ Ala a dpodo pyu mb:aa, pini n:ii nê ngmídi ngê. U nuu ghi a nódo ka tóó, a gha mb:aamb:aa ngê yinê a pyépi. A ghê dmi u mênê waní yé, yélini a yoo vy:o daa wee, yewo, Mb:aamb:aa ngê n:aa pyépi nmyo, yoo mb:aa yi vy:o waní kaa nmyo. *

¹⁹ Kwopwepe pyu ngê daadín:aa ya, yoo vy:o myedaadín:aa kâákâá. *

²⁰ Yoo kwolo ngmê dé daawa chedê té,

ngmênê wa wátí té,
n:ii dé yi kélímí tédê dé,
amí kaa té,

u dí, u yoo yintómu kamí ngê amí pyódu té.

* 11:27: Mát 28:18; Njon 1:18; 3:35 * 11:30: 1 Njon 5:3 * 12:1: Deut 23:25 * 12:3: 1 Sam 21:1-6 * 12:5:

Num 28:9-10 * 12:18: Mát 3:17; Is 42:1-4 * 12:19: 2 Tim 2:24

21 Pi dyêêdí yintómu kní y:oo
yi nuw:o dmi p:uu wa kaa ngmê.

*Yesu u pyimo Setan u pi u ngwo t:ee ngópu
Mak 3:20-30; Luukí 11:14-23*

22 Pi kní y:oo Yesu ka pi ngmê úuw:o
ngópu. Yi pini ngê u kmêna ngmêdoo kwo,
u l:êê díy:o dnye dépwo kîgha, yélí myedépwo
y:enê. Yesu ngê yi kmêna ngm:ii kwólu,
yi pini ngê dnye u ngwo mê kwólu, yélí
mê módu. * 23 Yélini y:i doo kwo yi
nyepênyepê u kópu ngê pyodo, noko yepê,
Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Dépídi
ntee pini, apê kí vyílo. * 24 Dini ghi n:ii
ngê Pádisi kní y:oo ny:ee ngópu, pi kní ye
yepê, Daa Dépídi ntee pini nmye yila, Setan
ntee pini nmye yila, n:ii kmêna kní ye
yepê. Yepê, Setan u wêdêwêdê mbêmé
kmêna yoo yinê a ngm:ii kîgha too. 25 Kópuni
dnye nuw:onuw:o dé, yi kópu yíli Yesu ngê
yi gha vy:o m:uu too, mgongo ye u ngwo
ngmê kwólu, yepê, Yélini wee ngmídi u kwo
a pyede, yoo wa chaa knomomê, numo
p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóóchóó
yi wee wa dyênê ngmê. Yepê, Myenté,
p:aa ngmê ó mupwokní ngmê, numo p:uu
adnyi l:êê knomomê, ye yi chóóchóó yi pi
dmi wamye dyênê ngmê. 26 Yepê, Setan
u yoo mye yinté. Yepê, Numo p:uu adnyi
l:êê knomomê, ye angênté adnyi ya. Yepê,
Dmye kn:aadi ngmê, daa Setan u wêdêwêdê
mbêmé kmêna n:aa ngm:ii kîgha too. 27 Yepê,
Nmye ngíní póó. Yepê, Nmyi vy:o yéli y:oo
n:uu u wêdêwêdê mbêmé kmêna a ngm:ii
kîgha tumo? Yepê, Ala kópu nmye tpaépê
ngmê, N:ii ngê kmêna a ngm:ii kîgha too,
yi pini ngê yi kada pini Setan u wêdêwêdê
mbêmé a ngm:ii kîgha too. Yepê, Nmyi
vy:o yéli y:oo yi kópu nmye wa wópu ngmê,
nmyewo, K:omodanê kópu yila. Nmyewo,
Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmé kmêna nmo
ngm:ii kîgha too. 28 Yepê, Chóó Lémi u Ghê
Dmi u wêdêwêdê mbêmé kmêna ntênê n:aa
ngm:ii kîgha too. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o
ala kópu nmyi lama choo ya, Chóó Lémi ngê
u yoo daa kêmakêma chóó adí y:enê. Yepê, U
yoo kuwa kîngí kaa nmyo.

29 Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê,
Tpileni l:ámo dy:ââ ngê dpí t:ámo té, u ngomo
k:oo dpí km:êê té, doo u ntââ u ngomo
k:oo daanyi kee, mêdaanyimo ngí té. Yepê,
Ngmênê n:ii u wêdêwêdê ndíí, yi pini u ntââ,
yi l:ámo dy:ââ dpí mgímí, kóó yu dpí kudu
té, u ngomo k:oo dpí kee, tpileni mwiyé a
t:ámo too, tpile chóó kní ye yi tpile moo
y:ee té. Yepê, Setan l:ámo dy:ââ ntee pini,
u wêdêwêdê ndíí. Yepê, Ala yélini yinê mgímí
ngê, n:ii kní y:e yi kmêna a wee. Yepê, Chóó
Lémi u Ghê Dmi a mênê a tóó, u wêdêwêdê
mbêmé Setan kóó yu dí kudu té, yélini y:e yi

kmêna a wee, dpí pyi té, yi kmêna n:aa ngm:ii
kîgha too. *

30 Yepê, N:ii daa a pee pini, a p:uu a d:uu
yédi. Yepê, A p:uu ndiye pyu kní yi k:ii nmo
vyuwó té. Yepê, N:ii ngê daa ngêépí nmo,
te nmo dpí ngm:ii kalê té. 31 Yepê, Ndê
kópu nmye ngmên:aa tpaépê, k:omo tpile pi
kní y:oo ló dono kópu yíli a d:uud:uu too,
ló kópu dono Chóó Lémi p:uu ngmêdpí vyi
ngmê, ngmênê Chóó Lémi ka yi yéli wa diyé
dmi, ye Chóó Lémi ngê yi dono kópu yíli u
kuwó wa kée té, ntââ ye mêdaawa a vy:u.
Yepê, Ngmênê n:ii Chóó Lémi u Ghê Dmi u
dpodo p:uu adí peede tpaépê, Chóó Lémi ka yi
pini daawa diyé, Chóó Lémi ngê ntââ u kwo
wa a vy:u. * 32 Yepê, K:omo tpile nê Chóó
Lémi u Pi Ndêndê, n:ii ngê daawa mya nê, a
p:uu adí peede tpaépê, u kuwó dini ghi ngê
yi pini ngê yi dono kópu u kuwó amê kée
knomomê, u ntââ Chóó Lémi ngê yi pini u
dono u kuwó wa kée, mêdaawa a ngí, ngmênê
n:ii Chóó Lémi u Ghê Dmi u dpodo p:uu adí
peede tpaépê, yi pini Chóó Lémi ka daawa
diyé, Chóó Lémi ngê u dono yíli u kuwó
daawa kée té.

*Nté kîgha u mgongo danêmbum
Luukí 6:43-45*

33 Yesu ngê Pádisi kní ye yepê, Chikini n:ii
chóó dpí pyidu, lama daadí ya, mb:aamb:aa
ó dono, nj:iinj:ii ó pwópwó. Yepê, Dini ghi n:ii
ngê dpí dââ, kîgha anyi d:uu, u ngwo anyinê
w:ee, anye, Kí chikini mb:aamb:aa, kîgha
nj:iinj:ii dé. Yepê, Ngmênê kîgha pwópwó ngê
adnyi ya knomomê, anye, Kí chikini dono,
kîgha pwópwó dé. 34 Yepê, Nmyo yoo dono,
kópu mb:aa nmyi mênê daa tóó, doo u ntââ
kópu mb:aa daangmanmyi vyi ngmê. Yepê,
Kópuni ngê pi u gha dpo nt:ono, yi kópu vyílo
ye tpaépê ngê. 35 Yepê, N:ii mb:aamb:aa, kópu
mb:aa kní y:oo u gha dpo nt:ee ngmê, kópu
mb:aa ye tpaépê too. Yepê, N:ii dono, kópu
dono kní y:oo u gha dpo nt:ee ngmê, kópu
dono ye tpaépê too. 36 Yepê, Ndê kópu nmye
ngmên:aa tpaépê. Yepê, N:ii kní y:oo kópu
dono daa yi nuw:o mbêmé a tpaépê tumo,
kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê vyílo yi
kópu kní yi l:êê díy:o wa kóté kalê té, yi l:êê
díy:o ye adí póó. 37 Yepê, Kópuni yíli nmye
tpaépê tumo, Chóó Lémi ngê yi l:êê díy:o wa
kóté kalê nmyo. Yepê, Yi l:êê díy:o woni wa
kpada té, woni daawa kpada té.

*Pádisi kní y:oo Yesu u ngwo dnya a
tókótókó*

Mak 8:11-12; Luukí 11:24-32

38 Pádisi yoo dêépí pyu yoo yélini y:i doo
kwo, u yi y:e doo kwo, Yesu nmo tókó. Alanté
dnye nuw:o, apê, Pini n:ii nmo t:âât:ââ kí
pini wo vyílo, ye Chóó Lémi ngê u l:êê díy:o

* 12:22: Tpyuu 20:2

* 12:23: Njon 7:31

* 12:29:

1 Njon 4:4

* 12:31: Hipílu 6:4-6

* 12:38: Njon 6:30;

kópu ndii ngmêpaa d:uu. Yi kópu u l'éê díy:o Yesu ka kwo, Mâáwe, u yi nmo a kwo, Mb-wudu nmí ngópu ngmê chépi. * 39 Yesu ngê yepê, Nmyo yoo dono, Chóó Lémi dnyinté nmyi lama a tóó. Yepê, Yinté kópu nmyi ngópu daangmaní d:uu, ngmênê díyo kópu ndii mu ngmidi wanmyi m:uu ngmê. Yepê, Kópuni Chóó Lémi u komo kapi pyu Njóna ngê a pyodo, yinté kópu díyo a nga ngmêwa pyódu. 40 Yepê, Njóna ngê te ndii u mênê wo pyile ntee chedê ngê, pini n:ii Chóó Lémi u Pi Ndêndê, yinté wo pyile têpê u mênê wamye chedê. * 41 Yepê, Kuwókuwó wéni ngê, dini ghi n:ii ngê pi yintómu wa a pii dmi, Ninipe tpémi y:oo wa m:uu nmyo, nmyi pi dmi wa dyênê ngmê, wamye ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê Njóna u kópu dyuu ny:ee tumo, yi dono kópu yintómu yi kuwó kéé tumo. Yepê, K:omo tpile Njóna dyámê mbêmê pi, ngmênê Ninipe tpémi y:oo u dnye ny:ee ngópu. Yepê, Nê Njóna u pwo pini, lukwe díy:o a dnye dp:ee nyêmi ngmê. * 42 Yepê, Myenté, yepê, kuwókuwó wéni ngê Sipa tpémi yi kwin ngê, wamye ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o kuughê a ndê wo, Solomon u gha kópu dyuu doon:aa ng:aaang:aa dé. Yepê, K:omo tpile Solomon dyámê mbêmê pi, ngmênê Sipa tpémi yi kwin ngê chápú ngê. Yepê, Nê Solomon u pwo pini. Yepê, Lukwe díy:o dp:ee cháácháá nê.

43 Yepê, Dyimê pywuu nmye ngmênêniê kuwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o yéli y:oo pi ka u kmêna dpí ngm:ii kalé ngmê, yepê, yi kmêna wee dono u kwo wumê paambwi yédi, u yááyáá tédê ka wumê vyuwo yédi, dpo, Yi n:uu yáá. Yepê, U yááyáá tédê d:uudwóde pyw:ee knomomé, 44 ye u nuw:o k:oo dpo, Kwéli nê ndê wo, y:i mênê diyédiyé. Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpo diyé, dpo, Ngomoni k:oo nê pwii wo, kami ngê aténgé maa pyódu, tpile dono k:oo daa tóó, u y:enê pyu daa tóó. 45 Yepê, Wod:oo dpí lè, u pyipe mê pyudu dpí nya, n:ii kní yi l'éê ghi dmi d:ud:umbiy:e dono. Yepê, Yi kmêna wááli kní yi ngomo k:oo a kwo nyédi. Yepê, Yi pini u ya d:ud:umbiy:e dono ngê dpí pyódu, wunê ntee dpímo a ya, mēdaa yinté. Yepê, Nmyo mye yinté dé. Yepê, Mb-wudu nmyi ngópu ngmaní chaa knomomé, ye nmyi too pee mbêmê nmyi l'éê ghi dmi wanmyi ngmêê t:oo, ngmênê nmyi gha dmi daanmyi ngmêê t:oo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê, dononi nmyi mênê a tóó, d:ud:umbiy:e ndii ngê wa pyódu. *

Yesu u pye ghee kní y:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu

Mak 3:31-35; Luukí 8:19-21

46 Dini ghi n:ii ngê Yesu pi kní ye ngomo k:oo doo danêmbum, u pye ghee kní yi ngwo taa dniye. Pi yili ngê ye pyodo, doo u ntáá yi ngomo k:oo daapi kee dniye. Kuwa dnya a kwo, pi kní ye yepê, U kwo vyi yó, U yi nmo a kwo, U kwo nmo danêmbum té. 47 Wod:oo pi ngmê ngê kwo, Mye ghee kní kuwa ka wee, nga danêmbum u yi y:e a kwo. 48 Yesu ngê kwo, N:uu ngmê a pye? Kwo, N:uu dé ye a mbwó yoo? 49 Wod:oo p:uu ndiye pyu yoo yi p:uu kóópáá káá, yepê, K:omo tpile niye ghee kní kuwa a wee, ngmênê a yoo njini ala ngomo k:oo a kwo. 50 Yepê, N:ii kní y:oo M:aa u nuu u kópu kní ye d:uud:uu tumo, yi yéli yi niye ghee kní.

13

Witi nt:ene u mgongo danêmbum

Mak 4:1-9; Luukí 8:4-8

1 Yi wéni ngê Yesu ngomo k:oo a pwii wo, Nkálili Kpéni Léê u nkígh:ê doon:aa ya. 2 Pi dèpwo a ya, Yesu ka lee dniye. Yesu ka pi yili ngê pyodo, apê, A pwo wa wó, wod:oo dinki k:oo wo wo, k:oo doon:aa ya, yi doon:aa ndiye kígha dé. Pi yili yi kpéni léê u nkígh:ê dnyen:aa kwo, Yesu y:i dnyen:aa ng:aaang:aa. 3 Ye doo mgongo danêmbum, kópu yili yi nuwo yi doon:aa kígha.

Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, 4 Pi ngmê witi w:uu nt:ene tédê loo, têpê mwiyé chó, witi w:uu yi u nkwo doo dimi dé. Yepê, Witi w:uu woni dé maa p:uu mí dyimê dniye, ímê kní y:oo mí ma tumo. 5 Yepê, Witi w:uu woni dé t:aaní mbêmê mí dyimê dniye, têpê mdoo kwéli dèpwo ya. Yepê, Yi witi w:uu dé limílimí ngê pii dniye, 6 ngmênê dini ghi n:ii ngê káádí ndii yi kee wo, wod:oo pw:oo dniye, mu kópu u díy:o yi km:éê dmi têpê mênê yimi daa ghépê dniye. 7 Yepê, Witi w:uu woni dé tpyé vy:oo mí dyimê dniye, yi mí pii dniye, tpyé ngê ma too. 8 Yepê, Witi w:uu woni dé têpê ghi mb:aa mbêmê mí dyimê dniye, y:i mí pii dniye, yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê kaa dniye, yepê, kní ngmê yi nkwo doo w:uu yonoy:a kele, yepê, kní mu yi nkwo doo wonoy:a kele, yepê, kní m:uu yi nkwo doo pyoloy:a kele. 9 Yepê, Kópuni nmye dí vyi, yi kópu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:oonuw:o.

Kópuni u díy:o Yesu ye doo mgongo

Mak 4:10-12; Luukí 8:9-10

10 U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu yoo Yesu ka lee dniye, u kwo póó dniye, kwo, Dini ghi n:ii ngê pi kní ye nye danêmbum, lukwe díy:o ye nye mgongo?

11 Yesu ngê yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo, tumu kópu ngê doo ya. Yepê, Yi tumu kópu yili nmye wani tpaépé dé, ngmênê kn:aa yéli ye nt:u p:uu daana a dèédéé, ye aní mgongo.

* 12:40: Njóna 1:17

* 12:41: Njóna 3:5

* 12:45: 2 Pita 2:20

* 13:11: 1 Kódin 4:1

* 12 Yepê, N:ii ngê ngópu dé dpí kpêmi dé, Chóó Lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê dpí ny:oo, yi pini ngê Chóó Lémi u kópu kní m:uu dpo w:ee. Yepê, N:ii ngê ngópu dé d:uudpí kpêmi dé, yi pini u mênê Chóó Lémi u kópu dyuu d:uudpí kee dmi, yi pini ngê lâmo dpo ngee té. 13 Yepê, Ye n:aa mgongo yédi, mu kópu u díy:o komo tpilé dpí m:uu ngmê, d:uudpí mya ngmê, dpí ny:ee ngmê, myed:uuwodê w:ee ngmê. 14 Yepê, Chóó Lémi u kópu n:ii Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, wu yéli y:oo ala ngwo ka ntiyentiye ngmê. Yepê, Chóó Lémi ngê Yisaya ka kwo, Pi kní ye ala kópu dpí vyi ngi, yipi,

U nyêmi ngê anmyi nyêmi,
mêdaanmya a wopwe,

U mumu ngê anmyi mumu,
mêdaanmyi y:enê.

15 Kwo, Yi kópu kí yéli ye dpí vyi ngi, mu kópu u díy:o,

yi ngwolo dmi my:oo a tóó,
nkê kpeme a pyede,
yi mbodo podo dé.

Wo daa yinté,
u mumu ngê pê mumu ngmê,
u nyêmi ngê pê nyêmi ngmê,
u wopwe ngê pêdê wopwe ngmê,
a ka pêdê diyé dmi,
pídí pyi té.

16 Yepê, Ngmênê dp:ee wunté yéli. Yepê, Chóó Lémi ngê nmyi ngwolo dmi a pywáli too, ntênê dmyi mya nê. Yepê, Chóó Lémi ngê nmyi ngópu dmi a kpêmi too, a kópu dyuu u ngwo nmye nyêmi tumo. 17 Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaép, Yélini y:oo Chóó Lémi u komo wunê dnyimo a kapí, yoo mb:aa mye yi k:i:i, u yi y:e doo kwo, Nê u kópu yili nmí ny:ee té, mye:oo m:uu té, ngmênê daa m:uu tumo, myedaa ny:ee tumo, wunê a pw:oo dniye. *

*Witi nt:ene u mgongo u nt:u kópu
Mak 4:13-25; Luuki 8:11-15*

18 Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Witi nt:ene u mgongo danêmbum n:ii dí kwolo, u nt:u kópu alanté.

19 Yepê, Witi w:uu woni kní maa p:uu ntee dpí dyimê dmi, ímê kní y:oo ntee dpí ma t:oo, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu dyuu dpí ny:ee t:oo, d:uuwodê w:ee t:oo, yi gha vy:o d:uudpí yé t:oo, pi dono ngê yi kópu dpí t:ámo té. 20-21 Yepê, Witi w:uu woni kní t:aaní mbêmê ntee dpí dyimê dmi, w:uu dpí pii dmi, límí k:i:i ngê moo pw:oo dmi, yepê, pi woni kní yinté dé, dini ghi n:ii ngê a kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, ngmênê yi kópu daa dye ghi daadfi yi gha vy:o a ya yédi. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kn:aa yéli y:oo a kópu dyuu u l:êê díy:o a yoo adnyi kpakakpaka

dé, yepê, yi yéli y:oo límí k:i:i wa kpípi nê.

* 22 Yepê, Witi woo woni kní tpyé ngê ntee dpí ma té, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, ngmênê dyámé u tpilé kní y:oo a kópu dyuu yinté dpí ma ngmê. Yepê, Yi yéli nté ndapí, tpilé yilí yi p:uu a nuw:o nyédi, a p:uu daa nuw:o nyédi, yi gha vy:o a kópu dyuu nt:u d:uudpí kaalí.

* 23 Yepê, Witi woo woni kní têpê mb:aa mbêmê yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê ntee dpí kaalí, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu ngê yi gha dmi dpí ntówo té, yi gha vy:o nt:u yinté mb:aamb:aa ngê dpí kaalí, woni kní yi mênê yonoy:a dé, woni kní yi mênê wonoy:a dé, woni kní yi mênê pyoloy:a dé.

Witi yâpwo tédê u dyede u mgongo danêmbum

24 Yesu ngê pi kní ye yepê, Chóó Lémi u yoo ndéndê ntee adí kaakaa, yi kópu p:uu nmye n:aa mgongo. Yepê, Pi ngmê ngê u witi yâpwo tédê ngmê yó, têpê mwiye chó, witi w:uu y:i u nkwo doo dimi dé. 25 Yepê, Mgídi vy:o dini ghi n:ii ngê pi yintómu doo dpí, pi dono ngma a loo, yi witi yâpwo tédê kn:aa yini w:uu mé yili dyíngó, wod:oo p:o mé diyé wo. 26 Yepê, Yi yini witi nipi pii dniye, nipi mye kaa dniye, yi nt:u dmi kwodonkwodo mé kele. 27 Yepê, Dpodo pyu kní y:oo yâpwo tédê chók ka kwo, Máâwe. Kwo, Nyâpwo tédê witi u mo nyi ntówo. Kwo, Kí yini w:uu anyedê pwiye dmi? 28 Yepê, Pi dono ngmê ngê yinê ntówo too. Yepê, U yi u ngwo a kwo, Nê ka dpodo ndii ngê paa pyaa we. U kwo póo dniye, Kwo, U yi nga a kwo wu yini wanmímo y:ee té? 29 Yepê, Kéle, nangê y:ee té. Yepê, Dini ghi n:ii ngê wu yini woo nmyinê paapaa t:oo, witi woo yi p:uu wa kaa dmi, amyenmyinê pêédí t:oo. 30 Yepê, Mudny:oo kwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê witi kpê wa kyopwo, a dpodo pyu kní ye wani vyi, yenê, Wu yini woo mwiye dpo chápwo tóó, dmi dpí kê tóó, ndiye dpí kée tóó. Yenê, Witi woo kuwó dpo chápwo tóó, w:uu péé a ngomo k:oo dpo núw:o tóó. *

*Kwee u mgongo danêmbum
Mak 4:30-32; Luuki 13:18-19*

31-32 Yesu ngê pi kní ye mgongo m:uu kwólu, yepê, Kwee ntee dpí k:aa, Chóó Lémi u yoo yinté yilí ngê amí pyódu. Yepê, K:omo tpilé kwee pii tp:oo daa ndii ngê wunê kwo yédi, ngmênê dini ghi n:ii ngê yi nkwo doo dpí kee, dpí típítipi mb:anê, pywápê ye ya yédi.

*Yis u mgongo danêmbum
Luuki 13:20-21*

33 Yesu ngê pi kní ye mgongo m:uu kwólu, yepê, Mbídedí nk:êêní tédê pyáâ ngê yis kní tp:oo dpo ngí, k:omo tpilé kpo ndii u mênê

* 13:17: 1 Pita 1:10-12 * 13:20-21: Kílosa 2:7 * 13:22: Luuki 12:16-21; 1 Tim 6:9-10,17 * 13:30: Mát 3:12;

dpí yé, ngmêné u kuwó dini ghi ngé kpo yintómu dpí mbó.

Yesu pi kní ye u ngwo dpímo mgongo, yi kópu u kn-áá

Mak 4:33-34

³⁴ Yi kópu kní yi p:uu Yesu pi kní ye doo mgongo. Kópu módó ye daangmê vyyu. Dye ghi yintómu ye dpímo mgongo. ³⁵ Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngé wuné a d:êê ngé, Yesu ngé u ngwo ntiye ngé. Yi kópu ala.

Pi kní ye aní mgongo.

Kópuni ye aní vyi té, ngmee u kópu dé,

Chóó Lémi ngé dini ghi n:ii ngé dyámé pé mwo a kámo ngé, yi ngwo a ngmo too.

Yâpwo tédê dyede u mgongo u kakêmi chámêchámê

³⁶ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé yoo a kuwo ngé, ngomo k:oo mē kee wo. P:uu ndiye pyu yoo u kuwó ghê dniye, kwo, Yâpwo tédê dyede p:uu mgongoni ye chi kwolo, u nt:u lukwe? ³⁷ Yesu ngé yepê, A chóó nê yâpwo tédê chóó, ³⁸ a yâpwo tédê u nt:u kópu, dyámé pé. Yepê, Witi woo dé yi nt:u kópu, yélini a yoo vy:o a wee, wu yini woo dé yi nt:u kópu, mgídi u yoo. * ³⁹ Yepê, Pi dono, n:ii ngé wu yini w:uu mí ntówo too, u pi Setan. Yepê, Wéni n:ii ngé witi kpê dpí kyopwo, u nt:u kópu kuwókuwó wéni. Yepê, Dpodo pyu yoo yi nt:u kópu enjel yoo. ⁴⁰ Dpodo pyu kní y:oo wu yini woo dmi ndiya ntee dpí kée t:oo, kuwókuwó wéni ngé yinté kópu angmê pyódu. * ⁴¹ Yepê, A enjel yoo dyámé wope wope yinté wané dyáá té, yoo dono wa a ngí t:oo, ndiya wa kée t:oo. Yepê, N:ii kní y:oo u yi adí kwo, Nê u yoo nmí dyénê, yi yéli amyedé ngí t:oo, ndiya amye kée t:oo. ⁴² Y:i adnyin:aa mbê, yi kpéngi ti dmi kelekele adnyin:aa paa. ⁴³ Yepê, Yi ngwo a yoo M:aa kóó k:oo wani káá. Yepê, Káádi ntee a pil:apil:a yédi, mgídi u ménê daa ya yédi, a yoo mye yinté, dyáápe yi p:uu daadín:aa ya. *

Kópu mb:aa u pyw:émí u mgongo danêmbum dé

⁴⁴ Yesu ngé yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo, yi kópu ndíi kópu. Yepê, Dyámé mbémê kópu yilí yintómu tédê kópu dé. Yepê, Yi kópu p:uu n:aa mgongo. Yepê, Pi ngmê, kn:aa pini u tēpê ghi mbémê doon:aa dpodo, nkól y:i ngmémínê pyw:ángo. Yepê, U lama doo ya, nkól u pywuu p:aa ndíi, yi tēpê ghi u ménê kní m:uu ka kwo. Yepê, U gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé pyodo, apê, A tpile yilí yintómu mwo p:aa dé, pi kní ye y:ee too, u kwo pwila tumo, yi ndapí ngé yi tēpê ghi u ngwo mí pwila ngé, nkól mē yilí y:i a pyw:ángo, u ndapí ndíi ngé u ngwo pyodo.

⁴⁵ Yepê, Yinté kópu m:uu ala. Yepê, Pi ngmê, moodo kpapê pi kní ye dpímon:aa pywupwi dé, ndáápi kní y:oo u nkwo u kwo dnyimo pywupwi dé. ⁴⁶ Yepê, Dini ghi n:ii ngé moodo kpapê p:aa ndíi ngma a pyw:ángo, u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé pyodo, apê, A tpile yilí yintómu mwo p:aa dé, pi kní ye y:ee too, u kwo pwila tumo, yi ndapí ngé yi moodo kpapê p:aa ndíi u ngwo pwila ngé.

Pwoo u dyimé pywuu

⁴⁷ Yesu ngé yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu dyimé pywuu nmye ngmémínê kuwo. Yepê, Vyuwó tédê pwoo k:oo te dyéêdi daa ngmídi dpo ghíi. ⁴⁸ Yepê, Pi kní y:oo te mb:aa a myeme tumo, n:ii mb:aamb:aa dé nee k:oo dpí ché t:oo, n:ii dono dé dpí kée t:oo. ⁴⁹ Yepê, Kuwókuwó wéni ngé mye yinté kópu ayi pyódu, enjel kní y:oo yoo yinté ami mya ngmê, n:ii mb:aamb:aa dé Chóó Lémi kóó k:oo wa kaa t:oo, ⁵⁰ n:ii dono dé ndiya wa kée t:oo. Yepê, Y:i adnyin:aa mbê, yi kpéngi ti dmi kelekele adnyin:aa paa.

Yesu ngé kópu mbwee kópu kamí yi p:uu kópuni vyyu

⁵¹ Yesu p:uu ndiye pyu kní ye póó wo, yepê, Yi kópu yilí dmyinê w:ee t:oo? Kwo, Nyáá. ⁵² Yepê, N:ii u lama Chóó Lémi u kópu dyuu mbwee mb:aamb:aa ngé a kwo, a yoo vy:o myoo ghê, a p:uu a ndiye yédi, yi pini u ndiye tédê miyó. Yepê, Yoo yi wátiwáti tédê kópu mbwee dpo ngí té, pi kní ye dpí vyi té, kópu kamí myedo ngí té, pi kní ye myoo vyi té. Yepê, Kópu dyuu mb:aa yila, tpileni u pywuu ndíi, mye yinté kópu dyuu.

Yesu u ngwo mb:ii ngópu, Nasalet Mak 6:1-6; Luuki 4:16-30

⁵³ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé pi kní ye mgongo a kéli ngé, yi p:aani a kuwo ngé, ⁵⁴ p:aani n:ii a kaa wo y:i mē diyé wo, Nasalet. Y:i pi kní ye ngépê ngomo k:oo doon:aa déépí. Déépí kópuni ye vyi too, yi nyepényepé u kópu ngé pyaa dniye, noko yepê, Kí kópu yilí anyi wuné ng:éni té? Noko yepê, Mumdoó mbwudu yilí mye chapí ngé? ⁵⁵ Noko yepê, Kí daa pi ngmê. Noko yepê, Ngomo wuwó pyu tp:oo, u p:ye u pi Méli, Njems Njósép Saimon Njudas yi mbwó. ⁵⁶ Noko yepê, U tidé yoo yintómu al:ii ka pyede. Noko yepê, Yi kópu yilí anyi m:iiwuné ng:éni? ⁵⁷ Yi kópu u l:êê diy:oo Yesu mb:ii ngópu. Yesu ngé yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu kn:aa p:aani dp:uu chapu ngmê, ngmémínê u p:o tpémi y:oo dau:udpí chapu ngmê, ngmémínê kní y:oo myed:uudpí chapu ngmê. ⁵⁸ Yesu ngé mbwudu yilí y:i daa chópu, mu kópu u diy:oo u kwo dédnye kélími.

* 13:38: Mát 25:31-46; 1 Kódin 3:9

* 13:40: Tpyuu 14:17-20

* 13:43: Tpyuu 14:14-16

14

Antipas Helodi ngé Njon Baptist u ngwo vyá

Mak 6:14-29; Luuki 9:7-9

¹ Yi dini ghi ngé Nkálili tpémi yi king ngé Yesu u pi yi nyongo. Yi king u pi Antipas Helodi. ² Dini ghi n:ii ngé Yesu p:uu kópu dyuu yi nyongo, u dpodo pyu kní ye yepé, Na a ka Njon Baptist méyedé pyidu. Yepé, Yi kópu u l:éê díy:o mbwudu yílí a chapí ngé. Yi kópu ye vvu, mu kópu u díy:o Njon Baptist mbwámé mwiyé a chápwo, u nuw:onuw:o u kópu ngé u ngwo pyodo. Yi danémbum ala. ³⁻⁴ Mwiyémwiyé, Antipas Helodi ngé u mbwó Pilipi u kpám t:ámo ngé, yi pyópu u pi Helodiyas. Yi kópu Njon ngé Antipas ka dpímo kwódukwódu. Yi kwódu yé u l:éê díy:o Antipas ngé Njon mbwa k:oo kmungo. ⁵ Ú yi u ngwo doo kwo, Njon ní vy:a, ngméné ghéíí daa vyá. Apé, Waní vya knomomé, ye Nju tpémi y:oo u nkwo wa vya né. Apé, Yiné ye pi mb:aa, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmé.

⁶ Antipas Helodi u taataa u wo dini ghi n:ii ngé dymé wo, chóó u l:éê díy:o naa ndíí ngmé kpo, mááwe ndíí yoo a dané ngé. Yi nááli tédé Helodiyas tp:oo módó yi ngópu doo ndens. Yi dmáádí kwodo mb:aa, mááwe yoo a pwaa too, ⁷ wod:oo Antipas u kwo kpaa wo, kwo, Lukwe u yi nga ngma a kwo? Kwo, Ntémwi u pi a ka nye tpaépé, yi ntémwi nga níné kuwo. ⁸ Yi dmáádí u pye ngé yi dmáádí ka kópuni vvu, Antipas ka u nkwo vvu, kwo, Njon Baptist mbodo ala ngwo nmoko yedé a ka a ki. ⁹ Wod:oo king u gha dono ngé pyodo, ngméné doo u ntáá wépi daapi puwá, mu kópu u díy:o yi kópu pi yílí yi ngíma vvu, mye kpaa wo. ¹⁰ Yi kópu u l:éê díy:o lede ngmé dy:áá ngé, kwo, Njon Baptist mbwámé nyiné chepwe, mbodo dpo núw:e. Wod:oo yi lede mbwa k:oo loo, Njon Baptist mbwámé míné chápwo, ¹¹ mbodo nmoko yedé a káá, núwo, yi kwodo ka mí y:ángo, wod:oo yi kwodo ngé u pye ka u nkwo mí y:ángo.

¹² Njon p:uu ndiye pyu yoo lee dniye, Njon ntóó míné ngí ngópu, mí kméné ngópu, u kuwó dini ghi ngé Yesu ka mdoo u nkwo núw:o ngópu.

Yesu ngé pi limo yono yono y:a u ngwo mbono ngé

Mak 6:30-44; Luuki 9:10-17; Njon 6:1-14

¹³ Antipas Helodi ngé Yesu p:uu kópuni vvu, yi kópu Yesu ngé dini ghi n:ii ngé nyongo, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii yi p:aani a kuwo ngópu, dinki k:oo wo dniye, pi kwéli dépwo a ya, yi mo y:i mí tee dniye. Dini ghi n:ii ngé pi kní y:oo ny:ee ngópu, apé, Yesu p:uu y:oo kada kédé y:ee ngmé, wod:oo pi yílí y:oo yi p:aa a kuwo tumo, kada a y:ee ngópu, yéíí maa kalé ngópu, Yesu u kada mwiyé mí taa dniye. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngé Yesu dinki k:oo

a ghay wo, yoo ndíí yi módu, u kwo ch:ané dniye, pwopwokopwe n:ii yi vy:o dniye kwo, pyi too.

¹⁵ Káádí dini ghi n:ii ngé daa kémakéma doo wupwo, p:uu ndiye pyu yoo u kwo lee dniye, kwo, Káádí daa kémakéma a wupwo, daa p:o nmo pyede. Kwo, Ki yéíí dy:áá té, p:aani p:aani dny:oon:aa nté pywupwi. ¹⁶ Yesu ngé yepé, Lukwe díy:o waní dy:áá té. Yepé, Nmyi chóó nté pee kní ye ngmé y:ee yó. ¹⁷ Kwo, Doo u ntáá. Kwo, Yi ntoo ntini nmí ngópu daa too. Kwo, Mbídedí tp:oo limi, te miyó nmí ngópu ka pyede, mé ntini daamo a too. ¹⁸ Yesu ngé yepé, A ka a núw:o too. ¹⁹ Pi kní ye yepé, Mbíye mbémé mbwódo yaa dmyeno, wod:oo mbwódo yaa dniye. Yesu ngé mbídedí limi kní a ngí too, te dé myedé ngí doo, mbóó p:uu vvu wo, Chóó Lémi yi l:éê díy:o kwuno ngé, mbídedí pwaa too, te dé mye pwaa doo, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, pi kní ye u nkwo y:ee tumo. ²⁰ Pi yintómu doo kmaapi, yi ghé dmi a kee wo. Nté kmono n:ii mí kè wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo péé y:a mé miyó mé ntówo ngópu. ²¹ Yéííni y:i doo kmaapi yintómu limo yono yono y:a. Máá yoo yedé kp:aa tumo, ngméné pyáá yoo, tpeé dmáádima yi k:ii, dépé kp:aa tumo.

Yesu kpé l:éê u kwo u ngwo doo paa

Mak 6:45-52; Njon 6:15-21

²² Kmaapi u kuwó dini ghi ngé Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepé, Dinki koo wo dmyeno, mwada kpéni pee a kada dmyiné kwo. ²³ Yi kuwó yoo yi p:o p:o dy:áá too, u mo doo ya, mbu mbémé kee wo, y:i doon:aa ngépé. Mgídi y:i u ngwo a ghay wo. ²⁴ Yi ngwo dinki kpé l:éê núknínukníní u kwo doon:aa mbépé. Yópu yi képa doo a wupe, vuyuwó vy:o dnya a vyile. ²⁵ Mw:aamw:aa Yesu ngé yi kélí ghi a kuwo ngé, kpé mbémé paa kn:áá chópu, p:uu ndiye pyu kní ye doo lèpi. ²⁶ Dini ghi n:ii ngé p:uu ndiye pyu kní y:oo m:uu ngópu, apé, Kpé mbémé lukwe kíyedé pwiyé kní? Apé, Kména? Apé, Mb-weet? Ghé yi méné ghípe wo, nkíngé ngé y:ay:a pwiyé dniye. ²⁷ Yesu ngé yepé, Namé nkíngé, Ala né. ²⁸ Pita ngé kwo, Mumdoó nyi nmí Lémi knomomé, ye u ntáá nga waní lè? ²⁹ Yesu ngé kwo, A pwiyé. Wod:oo Pita dinki k:oo ghay wo, u yi u ngwo doo kwo, Kpé mbémé ní paa, Yesu ka u ngwo ní lè. ³⁰ Ngméné dini ghi n:ii ngé vuyuwó ndíí yi m:uu too, nkíngé mbé wo, kpé l:éê u méné doo a wupwo, Yesu ka wa wo, kwo, A Lémi, anyi ngee nédi. ³¹ Yi ngwo Yesu kwulo kele, dpodombiy:e mgími ngé, kwo, Ngélimí tédé. Kwo, Lukwe díy:o dnyinté a ka nyiné kélímí. ³² Wod:oo dinki k:oo mé wo knopwo, yópu machedé ngé mé pyodo. ³³ Yéííni dinki k:oo dniye kwo Yesu ka yi yi mbodo dmi ngé

k:ame ghê dniye, kwo, Nyi Chóó Lémi Tp:oo, ndêndê ngê nmí pwo nye tóó.

Yesu ngê pwoiwokopwe u ngwo doo pyipyi dé, Nkenesadet

Mak 6:53-56

³⁴ Dini ghi n:ii ngê kpé lêê ngmêê ngópu, Nkenesadet mí tee dniye, dinki lyoko a kuwo ngópu, ³⁵ wod:oo pi kní y:oo Yesu yi mya ngópu, pi kní ngmê p:aani p:aani dy:ââ tumo, yepê, Mbii pyu yintómu Yesu ka a pwiye dniye. Wod:oo mbii pyu yilí Yesu ka dnya a ñeñe dé, ³⁶ Yesu ka dnye nképê, kópu, K:omo tpile mbii pyu woni kní yi pwo ngêê dê daanyi yé dé, ngmênê u ntáâ ngmídi kwódo p:uu kêê a yiye ngmê, yed:oo a pyiyépyiyé té. N:ii kní y:oo Yesu u kpídi kwódo p:uu kêê a t:ee ngópu, yintómu pyiyé dniye.

15

Nju tpémi yi chóó yi dêêpí kópu dyuu
Mak 7:1-13

¹ Pádisi kní ngmê, dêêpí pyu ngmê kní yi k:ii Njedusalem a ndê dniye, Nkálili Wee u kwo Yesu ka lee dniye, ² kwo, Lukwe díy:oo m:uu ndiye pyu kní y:oo nmi kn:ââ yoo yi dêêpí kópu dyuu daa cháachââ tumo. Kwo, Dini ghi n:ii ngê kmaapí tédê dpí yaa dmi, yi kêê dmi mwiyé d:uudpí ghêê t:oo. ³ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi ngê yi dêêpí kópu dêpê vyu, pi kní y:oo yi chóó y:oo nêti ngópu. Yepê, Kópu u nkwo nmye ngmêngini póó. Yepê, Lukwe díy:oo Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu woni nmyi kée tumo, nmyi chóó nmyi dêêpí kópu dyuu nmyinê ngí tumo. ⁴ Yepê, Mósisi ngê Chóó Lémi u kópu alanté a d:êê ngê, apê, Nmyi pye mí dmyinê cháachââ dé. Yepê, Ala kópu mye d:êê ngê, apê, N:ii ngê kópu dono u pye mí yi p:uu dé vyi knomomê, yi pini dpí vya yó. ⁵ Yepê, Mósisi ngê yi kópu d:êê ngê, ngmênê nmyi kópu u mo. Yepê, Dymê py:uu nmye ngmênê kuwo. Yepê, Pi ngmê u pye mí ye wa a tpêpwo knomomê, mbodo l:âmo límí k:ii wa ngêpa, yewo, Tpileni dpo pida kê, Chóó Lémi ka waní y:oo, yewo, yi tpile dpo mēdaani kê. Yepê, K:omo tpile yi pini u nuw:o díyo mb:aamb:aa ngê moo pyódu, u yi u ngwo adí kwo, Niye M:aa ye yi tpile ní y:oo, yepê, ngmênê yi pini ka yi kópu nmye kwódukwódu ngópu, u kwo nmye tpapê ngópu, kwonmyimo, Ye tpile nmye mí ye daanyi y:oo, mu kópu u díy:oo ñyóó nyi vyu, Chóó Lémi u nêni. Yepê, Pi kní ye yi pye mí cháachââ, tédê kópu ngê nmyi pyódu ngópu. ⁶ Yepê, Chóó Lémi u kópu dyuu yinté nmyi kée ngópu, nmyi chóó nmyi kópu dyuu nmyinê ngí ngópu. ⁷ Yepê, Nmyi komo kní y:oo Chóó Lémi módó nmye chaa kigha ngópu, ngmênê nmyi nuw:o dmi dono dé.

Yepê, Dini ghi n:ii ngê Yisaya wunê nmyi p:uu doo a d:êê, ndêndê ngê dêpê kn:aadi ngê. Yepê, Chóó Lémi u kópu dyuu alanté a d:êê ngê, apê,

⁸ Ki yéli y:oo yi komo ngê wunê chaa kigha noo,

ngmênê yi gha dmi kuughê a ka wunê pyede.

⁹ Apê, Daa ndêndê ngê wunê chaa kigha noo,

mu kópu u díy:oo yi chóó yi nuw:o ngê

pi kní ye a komo dpí kaa ngmê,

yi chóó yi dêêpí kópu ngê

pi kní ye a dêêpí nyédi.

Kópuni u lêê díy:oo Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê dpí pyódu

Mak 7:14-23

¹⁰ Yesu ngê yoo a danê ngê, yepê, Kópu nmye ngmên:aa tpapê, dpí ny:ee yó, myedo w:ee yó. ¹¹ Yepê, Tpileni pi u mênê dpí ghií, doo u ntáâ yi tpile ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu. Yepê, Kêle. Yepê, Kópuni pi u kwo dpo pwii, yi kópu ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu. *

¹² Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yoo a kuwo ngê, p:uu ndiye pyu yoo u kwo lee dniye, kwo, Lama daa tóó, kópuni pi kní ye chi vyi, Pádisi kní ye daa yi nuu u kópu ngê dé pyódu. ¹³ Wod:oo Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, M:aa u myángo vy:oo yini n:ii M:aa ngê daa ntówo, díyo wa kp:anê té. ¹⁴ Yepê, Pádisi yoo yi p:uu nuw:o ngê kêê nangê t:oo. Yepê, K:omo kada pini yoo, my:oo a pyede. Yepê, Ngwolokopwe kwulo pini n:ii a ya yédi, yi pini ngwolokopwe ngê adí ya knomomê, ye maa wa kn:aadi ngmê, dnyinté ghê amí dymê kní. * ¹⁵ Pita ngê kwo, Mgongoni pi kní ye chi kwolo, u kakêê nmo chámê ngí. ¹⁶ Yesu ngê yepê, Nmyo wu yéli yi pénta dé? ¹⁷ Yepê, Mumdooyi kópu myedmy:oo w:ee ngópu? Yepê, Ntini n:ii pi u mênê dpí ghií, doo u ntáâ yi ntini ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu, yepê, mu kópu u díy:oo doo u nuw:o mênê dpí lê, ngmênê km:oo mênê dpí lê, yepê, u kuwó dini ghi ngê yi ntini moon:aa yé. ¹⁸ Yepê, Kópuni pi u kwo wunê pyuwópyuwó yédi, yi kópu ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu, ¹⁹ yepê, mu kópu u díy:oo pini n:ii u nuw:o u mênê nuw:o ghi dono a pyuwópyuwó nyédi, yepê, u kuwó dini ghi ngê yi pini ngê kópu dono yilí dpí d:uu, yepê, pi dpí vy:a, pi u kuwó dpí pwiye, a pyáâ ti yédi, a kpaa yédi, k:omodanê mbémê pi u pi a dyede too, kótê tédê módó myoo ndyíko té. * ²⁰ Yepê, Yi kópu kní y:oo Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu ngmê, ngmênê n:ii ngê

* 15:11: Mát 12:34

* 15:14: Mát 23:16,24; Luuki 6:39; Lóma 2:19

* 15:19: Nkal 5:19-21

Pádisi yoo yi kópu dyuu daa cháachâá ngê, kóó dè mwiye d-uudpí ghêê dè, kmaapí tédè u ngwo dpí yâá, yi kópu ngê Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê d-uudpí pyódu.

Pyâá ngmê u danêmbum, Yesu ka ndêndê ngê dpímo kélími

Mak 7:24-30

²¹ Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi kii, Nju tpémi yi dyámé pee a kuwo ngópu, Ntíi Pâá Ndíi u kéténi mí lee dniye, Taiya p:aani dè Saidon yi wee dè yi kwo mí taa dniye.

²² Kenan pyâá ngmê ye a loo. Yi pyópu daa Nju pyâá, ngmêné Yesu ka kwo, A lémi, Dépídi ntee pini, u ntâá nga wani ch:anê. Kwo, A tp:ee módó ngê u kmêna ngma a kwo, u dono yíli wunê vyími ngê. ²³ Ngmêné Yesu ngê kópu u kwo daa vuu. U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Mwada yi dy:âá ngi. Kwo, Mb:uu kíyedê yámuyámu nmo. ²⁴ Yesu ngê yepê, Yísiléli tpémi y:oo yi Lémi ndêndê u maa kédê kn:aadi ngmê. Yepê, Yi diyédiyê kígha u l:êê díy:o M:aa ngê alíi a dy:âá noo, daa kn:aa yéli yi l:êê díy:o nê loo. ²⁵ Wod:oo yi pyópu Yesu ka yu mbodo dè y:e k:ame u kwo ghê wo, kwo, A lémi, ngee nédi. ²⁶ Yesu ngê kwo, Tp:ee u nté n:êê ntee daanyinê ngi, w:âá ka daanyi y:oo, kwo, yinté kn:aa yéli daangmaní ngee, kwo, Nju tpémi mwiye n:aa ngêêpi té. ²⁷ Yi pyópu ngê kwo, Nyâá, a lémi. Kwo, Ndé kópu. Kwo, Ngmêné kmaapí tédè w:âá kní y:oo nté kmono ntee a pípi tumo, kwo, kópuni u pi nga dí vyi, mye yinté, kwo, yi kópu nga daa ndíi kópu, nga myedaa dpodo ndíi.

²⁸ Wod:oo Yesu ngê yi pyópu ka kwo, Ntêné a ka cha kélími mb:anê. Kwo, Kópuni u yi nga a kwo, yinté pyaa we. Vyílo yi dini ghi ngê tp:oo módó u mbii machedê ngê a pyodo.

Yesu ngê pi yíli u ngwo pyi ngê

Mak 7:31-37

²⁹ U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi kii, yi p:aani mēdê kuwo ngópu, P:aa Y:a Kní yi wee kní yi kwo máadi mí kalé ngópu, Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê mí taa dniye. Mbu ngmê mbêmé kee dniye, yi mbwódo mí yaa dniye. ³⁰ Pi yíli tp:oo témi tap yi ye a loo. Ngópuch:anê yíli Yesu ka núw:o tumo, kní ngmê yi yu kwolo ngmê dé, kní ngmê yi kēê kwolo ngmê dé, kní ngmê yi ngwolo kopwe dé, kní ngmê kní y:oo dnye dēdnye kígha. Mbii pyu mé yíli u kwo myedê núw:o tumo. Yi ngópuch:anê yoo yintómu Yesu u kēma ngmēngmēntē dnyen:aa kapí dé, yintómu pyi too. ³¹ Yélini y:oo yi ngópuch:anê yoo núw:o tumo, yi nyepēnyepē u kópu ngê pyodo, apê, Yélini dēdnyimo danēmbum, mēka danēmbum té, apê, yélini yi kēê kwolo ngmê dé, kédê wátí té, apê, yélini dēdnyimo m:ii, mēka m:ii té, apê, yélini dēdnyimo vuyuwu, yéli mēka y:enê ngmê. Noko yepê, Yísiléli

tpémi yi yâpwo ngê mbwudu yíli kédê chaa. Wod:oo dnye chaa kígha.

Yesu ngê pi podo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mak 8:1-10

³² U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo a danê ngê, yepê. Kí yéli a ka atédê ch:anê dmi, mu kópu u díy:o wo pyile a p:uu kédê chedê ngmê, yi nté kímyaa chedê ngmê. Yepê, U ya a nga daa kwo, Dómudómu ní dy:âá té, mu kópu u díy:o maa p:uu yi gha l:âmo dmi awédê wunê ngēpangēpa. ³³ P:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Daa p:o nmo pyede. Kwo, Yintoo yéli yi ntâá ntini ló y:i anmo pyw:oo? ³⁴ Yesu ngê yepê, Mbídedi nmyi ngópu yémi a kwo? Kwo, Pyudu. Kwo, Te tp:oo kní myooka tóó. ³⁵ Yesu ngê yi yéli ye yepê, Mbwódo yaa dmyeno, wod:oo mbwódo yaa dniye. ³⁶ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê mbídedi pyudu kní a ngi too, te tp:oo kní myedê ngi too, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, pwaa too, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, pi kní ye u nkwo y:ee tumo. ³⁷ Pi yintómu doo kmaapí, yi ghê dmi a kee wo. Nté kmono n:ii mí kê wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo péé pyudu mé ntówo ngópu. ³⁸ Yélini y:i doo kmaapí, yintómu podo yono yono y:a. Mâá yoo yedé kp:aa tumo, ngmêné pyâá yoo, tp:ee dmâádima yi kii, dēpê kp:aa tumo.

³⁹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê yi yéli yi p:o yi p:o mé dy:âá too, p:uu ndiye pyu kní yi kii dinki k:oo wo dniye, Makadan Wee u kwo mí tee dniye.

16

Kada pini kní y:oo Yesu u ngwo dnya a tókótókó

Mak 8:11-13; Luuki 12:54-56; 11:29-32

¹ Wo ngmê ngê Pádisi yoo Sadyusi yoo Yesu ka kní ngma a loo. U yi y:e doo kwo, Yesu nmo tókó. Alanté dnye nuw:o, apê, Pini n:ii nmo t:âat:âá kí pini wo vyílo, ye Chóó Lémi ngê u l:êê díy:o mbwudu ngmēpaa chaa. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ka kwo, Mâáwe, u yi nmo a kwo, Mb-wudu nmí ngópu ngmê chépi. * ² Yesu ngê yepê, Kááadí dini ghi n:ii ngê dpí ghíi, ala kópu nmye tpapê ngópu, nye, Mbu vuyuwu kpém kédê d:ii, máá káadí y:ay:a wa pwiye. ³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê nkali nmye mumu ngópu, ala kópu nmye tpapê ngópu, nye, Nkali ngmēka kwo, daa kēmakēma tpii wunê ghayghay. Yepê, Lukwe díy:o my:oo nmye pyede. Yepê, Kópuni mbóó p:uu nmye mumu tumo, mb:aamb:aa ngê nmyinê wopwe tumo, ngmêné kópuni n:aa d:uud:uu too, lukwe díy:o dēnmyinê wopwe t:oo. Yepê, Lukwe díy:o dp:ee myeme né.

* 16:1: Mát 12:38; Njon 6:30

⁴Yepê, Nmyo yoo dono, Chóó Lémi dnyinté nmyi lama a tóó. Yepê, Yinté kópu nmyi ngópu daangmaní d:uu, ngmênê díyo kópu ndíi mu ngmídi wanmyi m:uu ngmê. Yepê, Kópuni Njóna ngê a pyodo, yinté kópu díyo a nga ngmêwa pyódu. Wod:oo yi yéli a kuwo ngê.*

*Yesu yis p:uu u ngwo doo mgongo
Mak 8:14-21*

⁵Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi kii, dinki k:oo wo dnyiye, kpé lée mwada pee dnye lépi. Dini ghi n:ii ngê mí tee dnyiye, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo mbídedí yimí nuw:o kalé ngópu, noko yepê, Mbídedí pi doo únuwo. ⁶Yesu ngê yepê, Nmye dmyina a vyyuwo, Yepê, Pádisi yoo Sadyusi yoo yi yis ngê kíngí dyênê nmyo. ⁷Wod:oo yi kópu p:uu noko dnye danê, noko yepê, Wu kópu kédê vyi, mu kópu u díy:o mbídedí nmí ngópu daa kwo. ⁸Kópuni dnye tpapê dé, Yesu ngê a w:ee too, yepê, Lukwe díy:o ala kópu nmye tpapê ngmê, Mbídedí nmí ngópu daa kwo. Yepê, Lukwe díy:o dnyinté a ka nmye kélímí té. ⁹Yepê, Dini ghi n:ii ngê pi yili ní mbono ngê, yepê, mumdoó yi kópu dmyongê w:ee ngópu? Yepê, Dini ghi n:ii ngê mbídedí limi kní muni pwaa too, pi limo yono yono y:a u ngwo muni mbono too, yepê, nté kmono péé yémi nmyi ntówo ngópu? ¹⁰Yepê, Dini ghi n:ii ngê mbídedí pyudu kní mummy:aa pwaa too, pi podo yono yono y:a u ngwo muy:aa mbono too, yepê, nté kmono péé yémi nmyi ntówo ngópu? ¹¹Yepê, Lukwe díy:o dmyongê w:ee ngópu. Yepê, Dómu ngê daawa ngee nmo. Yepê, Daa mbídedí p:uu nmye n:aa mgongo. Yepê, Nmye dmyina a vyyuwo. Yepê, Pádisi yoo Sadyusi yoo yi yis ngê kíngí dyênê nmyo. ¹²Yi ngwo p:uu ndiye pyu kní y:oo yi mgongo mínê w:ee ngópu, apê, Daa mbídedí nkééni u yis p:uu nmo a mgongo. Apê, Pádisi yoo Sadyusi yoo yi kópu dyuu p:uu nmo a mgongo.

*Pita ngê Yesu p:uu kópuni vyyu
Mak 8:27-30; Luukí 9:18-21*

¹³Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi kii, kada a y:ee ngópu, Sisadiya Pilipay wee u kwo lee dnyiye, wod:oo Yesu p:uu ndiye pyu kní ye póo wo, yepê, Pi kní ye yinê ye nê n:uu? ¹⁴Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpapê ngmê, Nyi Njon Baptist. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpapê ngmê, apu, Nyi Ilacha. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpapê ngmê, apu, Nyi Njedimaiya. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpapê ngmê, apu, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u komo wuné dnyimo a kapí, ngmékéda pyidu, nyi vyílo. ¹⁵Yesu u nkwo ye póo wo, yepê, Nmyinê nmye nê n:uu? ¹⁶Pita ngê kwo, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, nmí Mbwámé ngê a pyódu ngê, nyi

vyílo. Kwo, Yâpwoni ghê a t:a, nyi Tp:oo. ¹⁷Yesu ngê kwo, Saimon, Njóna tp:oo. Kwo, M:aa ngê ndéndê ngê da ngee ngi. Kwo, Yi kópu daa úyóó nyinê w:ee ngê, daa pi ngê nga yinê mye vyyu, kwo, M:aa ngê yinê nga da vyi. ¹⁸Kwo, Kópu nga ngmên:aa tpapê. Kwo, Chêêpi kpiyé páâ ndíi ntee a kwo, nyi yinté tpile. Kwo, T:ââ ngê d:uuwodê y:oo, myed:uudpi ghêdé kwolo. Kwo, Yinté a yoo kamí yi kn:ââ ngê dí pyódu ngi. Kwo, Kópuni u l:êê díy:o wani dy:ââ nmyo, yi kópu anmyin:aa d:uud:uu. Kwo, Setan u yoo kní y:oo nmyi maa dmi daawa nkoko ngmê, wa dêê dmi, yi pwo wanmyi lee dmi. * ¹⁹Kwo, A yoo yi tpií kâa dmi ngêé yedê wani yé, a ngomo u kii tpií ngêé yedê amy:aa yé. Kwo, M:aa u pono mb:aamb:aa ngê anyin:aa vyápê. Kwo, Kópuni dyámê mbémê pi kní ye anyinê kwódu, M:aa ngê ye amyedê kwódu. Kwo, Kópuni dyámê mbémê pi kní ye daanyi kwódu, M:aa ngê ye myedaawa a kwódu.

²⁰U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Pi kní ye aangedé vyi, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, n:ii nmo t:âât:ââ, yi pini wuné ki ta.

Yesu p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu u ngwo ye doo danê

Mak 8:30-9:1; Luukí 9:22-27

²¹Yi ngwo dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu danê u kn:ââ chópu. Yepê, Dpodoni M:aa ngê a ka a kpo, doo u ntââ u wépi daaní puwá. Yepê, Díyo Njedusalem wanmí lee dmi, y:i nmí kada pini kní y:oo wamí mb:ii nê. Yepê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo wa mb:ii nê, dêêpi pyu kní y:oo wamyé mb:ii nê. Yepê, Dono kópu yili a nga wa d:uu ngmê, wa vya nê, wo pyoloni ngê amênê pyidu. ²²Wod:oo Pita ngê Yesu u mo kuwa únuwo, kwo, A Lémi. Kwo, Ye kópu kidimé tpapê. Kwo, Chóó Lémi ka wanyinê ch:anê. Kwo, Yinté nga daawa pyódu. ²³Ngmênê Yesu yi diyé wo, Pita ka kwo, A nkígh:ê a yumwe. Kwo, Nyi Setan ntee pini. Kwo, Kn:aa máádi p:uu anyi kapí nê. Kwo, Daa Chóó Lémi u komo y:ee kapí, ye pi kní yi komo y:ee kapí. ²⁴U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, N:ii ngê u yi adí kwo, Nê u yoo vy:oo ní ghê, yi pini ngê choo a yâmuyámu nê, u gha d:ud:umbiy:e a ka dpo ké ngê, chóo u kópu kní yi p:uu mékingí nuw:o, k:omo tpile a l:êê díy:o dé pw:oo knomomé, ngmênê dpo ngm:êê nêne. * ²⁵Yepê, Pini n:ii u ghê p:uu adí nuw:o, awo, Kíngé vya nê, u ngwo wa kedé, a yoo vy:oo daawa ghê, yepê, yi pini ndéndê ngê wa pw:onu, ndé ngê amí mni. Yepê, Pini n:ii a l:êê díy:o wa pw:onu, yi pini amédé pyidu, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, mb:aamb:aa ngê adín:aa ya. ²⁶Yepê, Pini n:ii

* 16:4: Mát 12:39-40; Luukí 11:29

* 16:18: Njon 1:42; 1 Kódin 3:11; Nkal 2:6-9; Epeso 2:20

* 16:24: Luukí 14:27

chóo u tpile kní yi p:uu adí nuw:o, u l:êê díy:o Chóó Lémi wa mb:ii, yi pini dini ghi n:ii ngé wa pw:onu, yed:oo dono wa a pyw:oo. Yepê, K:omo tpile dyámê u tpile yintómu yi pini u ngópu adí ya knomomê, ngmênê doo u ntââ ghê kamí u ngwo daawa pwíla, dono wa a pyw:oo. ²⁷ Yepê, A kuwó a l:êê díy:o adnyi kpadakpada nmyo, ngmênê mu dini ghi ngé a enjel kní yi k:ii anmo diyé dmi. Yepê, Yi dini ghi ngé a pi ndíi ngé adí ya, M:aa u pi ntoo, a pi yintoo ngé wa pyódu. Yepê, Yoo yi ngwo an:uu chamê. Yepê, A yoo mb:aa a kêê k:oo waní kaa té, yoo dono waní kpada té.

* ²⁸ Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépê, yepê, Pi kní nmyi vy:o ngma a kwo, ghêlí daawa pw:oo dmi, noko yewo, Chóó Lémi u Pi Ndéndê u pi ndíi ngé kêdê pyódu, u yoo y:enê kn:ââ wunê kêdê chaa.

17

Yesu u dyépi pyile kní ye u mo u nâmo u ngwo minê ghê wo

Mak 9:2-13; Luuki 9:28-36

¹ Wo wéni mí loo, u kuwó dini ghi ngé Yesu ngé u dyépi pyile njini mbu mbémê núwo, yi pi dmi Pita, Njems mbwémi Njon. ² U dyépi pyile kní yi ngópu, Yesu u mo u nâmo ye minê ghê wo, kââdí ntee a pil:apil:aa yédi, kwódo ng:oo dmi yinté ye a pyodo. U kpídí d:ud:umbiy:e kpaapíkpaapí ngé pyodo, mye-doo a wuu mbele. * ³ Yi dini ghi ngé yi pini pyile kní y:oo Ilacha pini dê Mósisi Yesu u k:ii danêmbum tédê m:uu tumo. ⁴ Pita ngé Yesu ka kwo, A lémi. Kwo, U p:o chi yé, cha núw:o nmo. Kwo, U yi nga choo kwo knomomê, ye ngomo pee pyile ninê temí, kwo, nêni ngmê, Mósisi u nêni ngmê, Ilacha u nêni ngmê. ⁵ Pita ngé danêmbum ghêlí dépê kéli ngé, wod:oo nkali too pee kpaapíkpaapí yi pwo ngmê yó. Yi nkali too pee u ménê dnye ngmê ny:ee ngópu, yepê, Kí a tp:ee njini, u nuu ghi a nódo a tóo, dye ghi yintómu a nuu u kópu ye d:uud:uu too. Yepê, U kwo ntênê dmyinê ng:aa. ⁶ Dini ghi n:ii ngé u dyépi pyile kní y:oo yi dnyeni yi ny:ee ngópu, nkíngé ngé y:ay:a pwiyé dnyiye, kwódo kwódo dmbiy:e tépê mbémê diyimê dnyiye. ⁷ Wod:oo Yesu ye a loo, kêê yi p:uu yó, yepê, Namê nkíngé, a pii dmyeno. ⁸ Yi vyu dnyiye, apê, Pi u chíi daa kwo. Apê, Yesu u mo mu kwo.

⁹ Mbu paa dini ghi n:ii ngé dnya a wupwo, Yesu ngé yepê, Kópuni dmyi m:uu ngmê, pi ka ghêlí nangé vyi. Yepê, Kpéeni mwiyé anê pyidu, pi kní ye u ngwo dpí vyi yó. ¹⁰ Wod:oo yi tpókni Yesu ka póo dnyiye, kwo, Lukwe díy:o déépi pyu kní y:oo ala kópu a tpaépê ngmê, apu, Ilacha mwiyé wa t:aa, pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, yi pini díyo

kuwó ada a kwo? * ¹¹ Yesu ngé yepê, Nyââ. Yepê, Ilacha u taataa mwiyé, tpile yintómu yi l:âmol:âmo u l:êê díy:o. ¹² Yepê, Ngmênê ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ilacha ntee pini wunê kí ta, a maa yinê a yó, ngmênê kada pini kní y:oo daa mya ngópu, kópuni dono yi nuw:o ngé ye vyu, yi kópu u ngwo d:uu ngópu. Yepê, Myenté, yinté kópu a nga amyeyi d:uu ngmê. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, ngmênê daa myeme noo. * ¹³ Ilacha p:uu kópuni ye mwiyé a vyu, yi ngwo minê w:ee ngópu, apê, Kí Njon Baptist p:uu nmo danêmbum.*

Yesu ngé tp:ee ngmê pyi ngé, nyuno pwpowo u ngwo doo ya.

Mak 9:14-29; Luuki 9:37-43a

¹⁴ Yesu, u dyépi pyile kní yi k:ii, dini ghi n:ii ngé yoo vy:o mède diyé dnyiye, pi ngmê Yesu ka a loo, yu mbodo dê y:e kame u kwo ghê wo, ¹⁵ kwo, A lémi. Kwo, U ntââ a tp:ee nga wa cha:nê? Kwo, Nyuno pwpowo u ngwo a t:aa, a ngíni vyimí ndíi yédi. Kwo, Dye ghi kní ngmê ngé ndiya dpí d:ii, dye ghi kní ngmê ngé mbwaa paa dpí d:ii. ¹⁶ Kwo, M:uu ndiye pyu kní ye kida núw:o, ngmênê a ka doo pyi ngópu. ¹⁷ Yesu ngé yepê, Nmyo yoo dono, lukwe díy:o Chóó Lémi ka dp:ee kélímí té? Yepê, M:ââ yémi nmyi vy:o aní kwo, u dí Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngé anmyin:aa kélímí? Yepê, Yi tpémi a ka a núw:o yó. ¹⁸ Yi tpémi ngé kmênani dpímo kwo, Yesu ngé ngm:ii kwólu, yi tpémi yi ngwo mé pyiyé wo.

¹⁹ Dini ghi n:ii ngé Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii yi mo dnyen:aa ya, u kwo póo dnyiye, kwo, Lukwe díy:o dp:oo u ntââ dé, yi kména dp:oo ngm:ii kwólu? * ²⁰ Yesu ngé yepê, Mu kópu u díy:o nmyi kélímí tédê. Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépê, yepê, Chípa w:uu u ménê w:uu n:ii a kwo, yi tpile daa ndíi tp:oo, apií? Yepê, Nmyi kélímí wo yintoo, ye kí mbwini ka pídmí vyi ngmê, Kada a yéni, mwada y:i nyi ghê, yepê, yi kópu ntênê paa d:uu, mwada y:i paan:aa ghê. Yepê, Kópu ngmê doo u ntââ ngé nmye daapê tóo. * ²¹ (-)

Yesu p:uu ndiye pyu kní ye u pwpowo p:uu u ngwo ye modoo dané

Mak 9:30-32; Luuki 9:43b-45

²² Dini ghi n:ii ngé Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, Nkálili Wee u kwo mé diyé dnyiye, Yesu ngé p:uu ndiye pyu yoo nipi a dané too, yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, ngmênê yoo dono yi kêê k:oo waní ghê. ²³ Yepê, Yi yéli y:oo wa vya nê, ngmênê wo pyoloni ngé amênê pyidu. Yi ngwo p:uu ndiye pyu yoo yi nuw:o dmi d:ud:umbiy:e dono ngé pyodo.

* 16:27: Lóma 2:6; Tpyuu 22:12

* 17:2: 2 Pita 1:16-18

* 17:10: Mal 4:5

* 17:12: Mát 11:14

* 17:13:

Luuki 1:17

* 17:19: Mát 10:1

* 17:20: Mát 21:21; Mak 11:23; 1 Kódin 13:2

Chóó Lémi u ngomo u l'éê díy:o tákisi pywupwi

²⁴ Dini ghi n:ii ngé Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi kii, Kípééniyém mí taa dniye, n:ii kní y:oo Chóó Lémi u ngomo u l'éê díy:o tákisi dnyimo a ngéépi, yi yéli Pita ka kní ngmê loo, u kwo póo dniye, kwo, Nmyi kada pini ngé Chóó Lémi u ngomo u l'éê díy:o tákisi a pywupwi ngé, apii? ²⁵ Pita ngé yepê, Nyââ. Wod:oo Pita ngomo k:oo mí kee wo. U yi u ngwo doo kwo, Yesu ka n:uu póo, ngmênê ghêli u kwo daa póo wo, Yesu u kwo mwiyé póo wo, kwo, Saimon. Kwo, Nuwo lónté a tóó? Kwo, Dyámê mbémê king kní ye tákisi ló yéli y:oo a pywupwi ngópu? Kwo, Yi tp:ee kní y:oo, ó kn:aa yéli y:oo? ²⁶ Pita ngé kwo, Kn:aa yéli y:oo y:oo a pywupwi ngópu. Yesu ngé kwo, Ndé kópu. Kwo, Yi chóo yi tp:ee kní y:oo tákisi ye daa pywupwi ngópu. Kwo, Nê king ndéndé tp:oo, u l'éê díy:o u ngomo tákisi daaní pwila. Kwo, A yoo kamí mye yi king ndéndé tp:oo yoo, u l'éê díy:o tákisi myedaawa pwila ngmê. ²⁷ Kwo, Ngmênê u ya a nga daa kwo, Wu tákisi ngéépi pyu kní y:oo mb:ii nmîne. Kwo, Chi l'épi, kpé l'éê u nkígh:é chin:aa kpií. Kwo, Mwiyé mwiyé téni n:ii che dóo knomomê, ndapí u kwo ngmêninê pyw:émí, kwo, nyi tákisi u ntââ ndapí. Kwo, Nyi tákisi u ngwo dp:uu pwila ngi.

18

Yoo yi kada wowo u danêmbum
Mak 9:33-37; Luukí 9:46-48

¹ Yi dini ghi ngé Yesu ka p:uu ndiye pyu yoo a lee dniye, u kwo póo dniye, kwo, Nyoo kamí yi vy:oo, n:uu kada pini ngé angmê pyódu? * ² Yesu tp:ee ngmê ka mbwolo, yi ngíma kââ, ³ yepê, Ala tpémi u lama lémi lémi daa tóo. Yepê, Lukwe díy:o nmyo ngmêngmênté nmyi nuw:o dmi alanté a tóo, nmyimo, Yoo yi kada nmí ghê dmi. Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, Nmyi nuw:o dmi daanmyi ngmê knomomê, ala tpémi u ntané daanmyi yaa knomomê, ye M:aa kóo k:oo daanmy:uu ghê dmi. * ⁴ Yepê, Nii ngé lémi lémi ngé kêê d:uudodé t:oo, ala tpémi ntee tpémi ngé adí ya, yepê, yi pini kada pini ngé vyílo ayi pyódu. * ⁵ Yepê, Pini n:ii alanté tpémi ka a l'éê díy:o adí vuywo, daa yi tpémi ka u mo adí vuywo, ngmênê a ka amyeda a vuywo, amyedí cháâcháâ nê. *

Pi ngé Yesu kíngí kée, u danêmbum
Mak 9:42-48; Luukí 17:1-2

⁶ Yesu ngé yepê, Tpémi dmââdini yoo a ka wunê kélímí té, pi ngmê ngé yi kélímí l:âmo kí dangmê ngee. Yepê, Mu dini ghi ngé Chóó Lémi ngé yi pini dnyinté daawa

kpada. Yepê, Pi kní y:oo yi pini mwiyé wo mgímí ngópu, chéépi pââ ndíi nódo ngmêwo kudu ngópu, mbéli u kwo wumê kalé ngópu, ye yi dono ndíi daapi d:uu ngé, Chóó Lémi ngé dpodombiy:e daapaa kpada. ⁷ Yepê, Kópuni kní yi l'éê díy:o pi kní y:oo maa mb:aa wa kn:aadi ngmê, yi kópu dyuu maa nkígh:é adnyi kwo, ngmênê n:ii ngé yinté kópu a maa u nkígh:é ngmada a ñeña, yi pini d:ud:umbiy:e choo nkíngê. ⁸ Yepê, Máâdini p:uu anmyi ghê dmi, ó kópuni anmyi d:uud:uu, yi kópu u l'éê díy:o wanmyi mb:ii nê, mu dini ghi ngé ndiya anmy:uu ghêpê dmi, yi ndyuw:e daawa pw:onu. Yepê, Yi kópu u kwee mwiyé anmyinê chápwo ngmê, yed:oo daanmyi mb:ii nê, mu dini ghi ngé ghê kamí anmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. Yepê, Komo tpile maa woni kní nmti lama daadnyi ya, kópu woni kní daanmyi d:uu t:oo, ngmênê ghê kamí wanmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. ⁹ Yepê, Tpileni nmyi ngwolo kní y:oo wa m:uu ngmê, yi p:uu anmyi nuw:odono, yed:oo wanmyi mb:ii nê, mu dini ghi ngé ndiya anmy:uu ghêpê dmi. Yepê, Yi nuw:odono u kwee límlímí ngé anmyi chápwo ngmê, yed:oo daanmyi mb:ii nê, mu dini ghi ngé mb:aamb:aa ngé anmyin:aa ya, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé nmye adín:aa a vuywo.

Sipi tp:oo l:âmo ngéépi u mgongo danêmbum

Luukí 15:3-7

¹⁰ Yesu ngé yepê, Yélini yi pi dmi daa ndíi, ye mb:aamb:aa ngé dmyina a vuywo. Yepê, K:omo tpile ngé nmye wa pyaa knomomê, ye Chóó Lémi ngé u nkwo wa kpada nmyo. Yepê, Yi yéli yi enjel yoo yi l'éê díy:o dye ghi yintómu Chóó Lémi ka a ngépê nyédi. ¹¹ (-)

¹² Yepê, Dyimê pywuu nmye ngmêninê kuwo, p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Pi ngmê, u sipi yonoy:a adí kwo. Yepê, W:amí mbémê wa núw:o té, y:i adnyin:aa kmaapi. Yepê, Ntumokwodo dini ghi ngé, awo, P:o m:aa núw:o té. Yepê, Dini ghi n:ii ngé wa a kp:aa té, yonoy:a daawa m:uu knomomê, tonoy:a mé chu ayi m:uu knomomê, lukwe, ye ala kópu wa vyi, awo, Yonoy:ani mwo a p:aa, monyi pw:oo we? Yepê, Doo u ntââ, yi kópu daawa vyi. Yepê, Tonoy:a mé chu kmaapi tédé wa a kuwo té, yonoy:ani adín:aa nmy:uu. ¹³ Yepê, Ayimênê pyw:ee knomomê, u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé wa pyódu, woni kní yi p:uu daadi nuw:o. ¹⁴ Yepê, Myenté, nmyi Mí ngé u yi daa kwo, Yélini yi pi dmi tédé yi l:âmo ngmênê ngee.

Kópu l:âmol:âmo u danêmbum
Luukí 17:3

¹⁵ Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Nmyi mbwó ngmê ngé dono kópu nmyi vy:o pini ngmê ngé angmê d:uu knomomê, ye yi pini u mbwó ka tumu dpi lee we, yi kópu u kwo dp:uu vyi ngé, yi pini dê y:oo yi kópu yi mo moo chedê y:e. Yepê, U mbwó u kwo wa ng:aa mbê knomomê, ye nipi modo kââdí y:e. * ¹⁶ Yepê, U kwo daawa ng:aa mbê knomomê, ye yi pini ngé u mbwó ngmídi ó miyó dpi nya ngé, yi mbwó ka dpi lee dniye, yi kópu dp:uu l:âmo y:e. Yepê, Yi pini ye myedaawa ng:aa mbê knomomê, ye yi pini pyile kní y:oo kópu mu ngmídi pi kní ye dp:uu vyi y:e. * ¹⁷ Yepê, Yélini yi p:aaani a yoo vy:o adnyi kwo, dpo danê teñe, yi ngópu nmyi mbwó dpi kóté kalé yó. Yepê, Yi pini a yoo yintómu kní ye daawa ng:aa mbê knomomê, ye yi pini a yoo kuwa dpi kaa y:e, yi tupwótpwó ngé ye dpi pyaa we, tákisi ngéêpi pyu ntee pini ngé ye myoo pyaa we.

Chóó Lémi u pono vyápê

Mátiyu 16:19

¹⁸ Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, M:aa u pono mb:aamb:aa ngé anmyin:aa vyápê. Yepê, M:aa ngé kópuni a yoo kní yi l:êê díy:o mbóó p:uu wa a kwódu, yi kópu wanmyinê w:ee ngmê, a yoo kní ye dyámé mbémé anmy:uu kwódu ngmê. Yepê, Kópuni M:aa ngé yi l:êê díy:o mbóó p:uu daawa a kwódu, dyámé mbémé ye daanmy:uu kwódu ngmê. *

¹⁹ Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Kópuni u l:êê díy:o nmyi vy:o pini miyó dê y:oo yi nuw:o ngmídi ngé wa pyódu ngmê, dyámé mbémé u l:êê díy:o adpo a ngépê, M:aa ngé yi kópu ndéndé ngé yi l:êê díy:o wa a d:uu, mbóó p:uu, * ²⁰ mu kópu u díy:o a yoo vy:o pi miyó pyile nipi adnya a ngépê, daa yi mo adnyi ya, yi vy:o amy:aa kwo.

Nódo kelekele u mgongo danêmbum

²¹ Yi ngwo dini ghi ngé Pita Yesu ka póo wo, kwo, A Lémi, a mbwó ngé dono kópu a nga ngmêwa d:uu knomomê, ye a kuwó waní kée, mēdaanê ngí. Kwo, Ngmênê yi pini ngé yi dono kópu a nga amédê d:uud:uu, kwo, mumdoó pyud:o yi kópu a nga amé d:uu, ntââ myedaanê vy:u? ²² Yesu ngé kwo, Pyud:o doo u ntââ. Kwo, Ye tédê. Kwo, Pyud:oy:a mye tédê. Kwo, Dye ghi yintómu yi dono nguwoó chi kéké, ntââ nangé vy:u, yi dono nódo myekíngé kaalí. ²³ Kwo, M:aa ngé u yoo ntee wunê y:enê, yi kópu p:uu dyimé pywuu nga ngmêninê kuwo. Kwo, Ala danêmbum p:uu chi nuw:o. Kwo, King ngmê, u dpodo pyu yilí doo ya. Kwo, Woni kní y:oo ndapí kní u kwo ngmê dmy:ee ngópu,

ghêlí k:i:i u kwo daa wumo tumo. Kwo, Wo ngmê ngé yi king ngé u yi doo kwo, A dpodo pyu kní y:oo yi tp:uu dmi a piy:e yi chóó wumo teñe. ²⁴ Kwo, Woni kní y:oo yi tp:uu yilí chedê tumo, ngmênê pi ngmê doo u ntââ ngé doo ya, u tp:uu mo daa mo tp:oo komo. ²⁵ Kwo, Doo u ntââ yi pini ngé u tp:uu daapêdê kélí ngé, wod:oo yi king ngé u dpodo pyu kní ye yepê, Kí pini ngmími yó, u tpile yilí yintómu dpi nya tóó, a ka dpi ñuw:o tóó. Yepê, Kn:aa yelí y:oo a ka wa pwila t:oo. Yepê, Kn:aa pini ngmê ngé kí pini mupwokní a ka wa pwila té, wop p:uu adnyin:aa dpodo. ²⁶ Kwo, Yi pini yu mbodo dê y:e king ka kame ghé wo, kwo, Ye kópu a nga kidingê d:uu, mwiyé chi t:ââ, a tp:uu yilí díyo wanê wumo. ²⁷ Yesu ngé kwo, Yi pini king ka ch:anê wo, wod:oo yi king ngé yi pini u tp:uu yilí chóó mēdê kélí ngé, yi pini mē kwólu.

²⁸ Kwo, Dini ghi n:i:i ngé yi pini kuwa pwii wo, dpodo pyu ngmê módu, pini n:i:i u tp:uu tédê. Kwo, Dpodombiy:e u kwo mbwolo, kwo, A piy:e chi wumwe. ²⁹ Yi pini yu mbodo dê y:e kame u kwo ghé wo, kwo, Mwiyé chi t:ââ, a tp:uu díyo waní wumo. ³⁰ Yesu ngé kwo, Ngmênê yi pini u kwo daa ch:anê wo, ngmími ngé, mbwa k:oo kmungo, kwo, Dini ghi n:i:i ngé a ndapí any:uu wumo, kuwa u ngwo any:uu pwii. ³¹ Yesu ngé kwo, Dini ghi n:i:i ngé king u dpodo pyu kní y:oo yi kópu ny:ee ngópu, nod:e dniye, king ka yuu mīnê y:ee ngópu. ³² Kwo, Wod:oo king ngé yi pini ka u ledé yoo dy:ââ too, yepê, Yi pini a ka a ñuw:o yó. Kwo, Dini ghi n:i:i ngé u kwo ñuw:o ngópu, kwo, Dii gha pi. Kwo, A piy:e ñm:uu p:aa ndíi ngmêdoo kwo, a chóó m:aa chedê ngé. ³³ Kwo, Wu pini u tp:uu mīy:e daa ndíi ye kwo, lukwe díy:o nga doo ch:anê wo. Kwo, Kópuni nga dí d:uu, lukwe díy:o wu pini ngé choo d:uu ngé. ³⁴ Yesu ngé kwo, Yi king yi pini ka d:ud:umbiy:e node wo, mbwa k:oo kmungo, kwo, Ñm:uu yilí a piy:e any:uu wumo, mbwa u mēnê u ngwo any:uu pwii. ³⁵ Yesu ngé yepê, Dono kópuni nmyi mbwó kní y:oo nmye wa d:uu t:oo, nmyi kuwó daanmyi kée t:oo, ye M:aa ngé yinté kópu nmye ayimí d:uu, nmyi dono u kuwó daawa kée té. Yepê, Myenté, yepê, yoo yi dono kópu nmyi nódo kīngmê ya. *

19

Kpípi te u danêmbum

Mak 10:1-12

¹ Dini ghi n:i:i ngé Yesu ngé yi danêmbum a kélí ngé, p:uu ndiye pyu kní yi k:i:i Nkálili Wee a kuwo ngópu, Njuda Wee u kwo mī lee dniye, Njódan mbwááni mē ngmêê ngópu,

* 18:15: Luuki 17:3; Nkal 6:1 * 18:16: Njon 8:17 *

18:18: Mát 16:19; Njon 20:23 * 18:19: Mak 11:24; Njon

Pédiya Wee u kwo mí taa dnyie. ² Pi yili tp:oo témi tap kní y:oo dnye yámuyámu dé. Pwopwokopwe yoo n:ii u kwo núw:o tumo, Yesu ngê pyi too.

³ Pádisi yoo u kwo ngmê loo, u yi y:e doo kwo, Yesu danêmbum tédê nmí dóo, kwo, Nmí dèèpi kópu dyuu lónté a kwo, kwo, u ntââ mââ ngê kópu yili yintómu yi l:êê díy:o u kpâm wa kpípi? ⁴ Yesu ngê yepê, Kópuni puku yedê a tóo dmyongê kp:aa ngópu? Yepê, Mwiyémwiyé dini ghi ngê, Chóó Lémi ngê pyáâ mââ l:ámo doo, yepê, Noko mb:aamb:aa ngê choo ya. * ⁵ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o mââ u pye mí yi kélê dpo pwii, u kpâm k:ii ngmídi ngê dpí pyaa kní. * ⁶ Yepê, Wod:oo yéé yepê daa miyó a tóo, ngmênê mu ngmídi. Yepê, Cha cha n:ii Chóó Lémi ngê dpo káadi dé, pi ngê d:uudpi chamê dé. ⁷ Pádisi kní y:oo Yesu ka kwo, Lukwe díy:o Mósisi ngê ala dèèpi kópu dyuu nmo a kpo, apê, Mââ ngê u kpâm dí kpípi knomomê, u kópu dyuu dpí d:êê ngê, u kwo dpí y:ee ngê, u ngwo dpí dy:ââ ngê. ⁸ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê yi kópu nmye mu d:êê ngê, mu kópu u díy:o nmyi kpâm kní ye vyuuo dnyinté nmyi lama a tóo, Chóó Lémi u dnye dnyinté my:ee nyémí ngópu. Yepê, Ngmênê mwiyékmíntoo Chóó Lémi ngê u yi u ngwo dépwo kwo, Mââ ngê u kpâm choo kpípi kpípi. ⁹ Yepê, Ala kópu nmye n:aa tpaépê, pini n:ii u kpâm u tumo mââ daadi ya, yi pini ngê u kpâm kíngi kpípi, kn:aa pyópu kímungé nya. Yepê, Wa kpípi knomomê, kn:aa pyópu muwa nya knomomê, ye daa yéyéyi u kópu ayi d:uu, ngmênê pyáâ ti u kópu ayi d:uu.

¹⁰ Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo Yesu ka kwo, Mumdoos cha cha yi kópu dyuu yinté a kwo knomomê, ye pi ngê pyáâ kímungé nya.

* ¹¹ Yesu ngê yepê, M:aa u kópu wunê nmye kídí vyi, nmyedê, Mââ u pye mí yi kélê dpo pwii, u kpâm k:ii ngmídi ngê dpí pyaa kní. ¹² Yepê, Ngmênê pi woni kní y:e yi kópu doo u ntââ, d:uudpi yéé dmi. Yepê, Kní ngmê yinté a taa dnyie, kní ngmê pi kní y:oo doo u ntââ ngê dpí pyódu t:oo, kní ngmê a p:uu dpodo u l:êê díy:o d:uudpi yéé dmi. Yepê, N:ii ka yi kópu u ntââ, yi pini ngê choo d:uud:uu.

Pi kní y:oo yi tp:ee dmáâdima Yesu ka u ngwo núw:o tumo

Mak 10:13-16; Luukí 18:15-17

¹³ Pi kní y:oo Yesu ka yi tp:ee dmáâdima núw:o tumo, apê, Kóó yi mbêmê nyi yé ngê, yi l:êê díy:o mye choo ngêpê. Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo yi kópu ye kwódu ngópu, ¹⁴ ngmênê Yesu ngê yepê, A ka a núw:o teñe, ye namé kwódu yé, mu kópu u díy:o tp:ee dmáâdima ntee yéli Chóó Lémi ngê chóó adí y:enê dé. ¹⁵ Wod:oo Yesu ngê kêê yi mbêmê

doo yiyé, yi l:êê díy:o myedoo ngêpê. U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii kada a y:ee ngópu.

Ndáápi ngmê u danêmbum

Mak 10:17-31; Luukí 18:18-30

¹⁶ Pi ngmê Yesu ka loo, u kwo póo wo, kwo, Mâáwe. Kwo, Ló kópu mb:aa ngmani d:uu, ghê kamí u ngwo anê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu? ¹⁷ Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o kópu mb:aa p:uu a ka chi póo. Kwo, Pi chóo mb:aamb:aa ngê daawa pyódu, Chóó Lémi mu ngmídi yi mb:aamb:aa. Kwo, Ghê kamí u pyw:emí u yi nga choo kwo knomomê, ye Chóó Lémi u dèèpi kópu dyuu chi cháacháa. ¹⁸ Yi pini ngê kwo, Ló dèèpi kópu kní yi p:uu a ka nye mbumu? Yesu ngê kwo, Pi nangmê vy:aa, pi u kuwó nangmê pwiye, pi u tpile nangmê t:ámo, pi nangmê yipe, pi nangmê dóo, * ¹⁹ nmye mí chi cháacháa dé. Kwo, Nyóo nuu ghi nódo ntee a tóo, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté mye choo ya. ²⁰ Yi pini ngê kwo, Yi kópu dyuu n:aa cháacháa too, ló kópu ngmê ngê doo u ntââ ngê n:aa tóo? ²¹ Yesu ngê kwo, U yi nga a kwo, nyimo, D:ud:umbiy:e u ntââ mbêmê ní yáâ, kwo, ye chi lèpi, kwo, tpile yilini ngópu a tóo, ngópuch:anê kní ye nyi yéépi, yed:oo dpo ngm:êê nédi, cha a yámuyámu nê, kwo, ya mb:aa mbóo p:uu u ngwo anyimo pyw:oo. ²² Dini ghi n:ii ngê yi pini ngê yi kópu nyongo, u gha dono ngê pyodo, apê, A tpile yili angenté aní yéé, wod:oo Yesu a kuwo ngê, mu kópu u díy:o ndáápi ndíi, u tpile yili.

²³ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, N:ii ndáápi ndíi, a maa p:uu paa dpodo ndíi ngê u kwo wa pyódu, Chóó Lémi kóo k:oo angenté amí ghê. ²⁴ Yepê, Ala kópu nmye ny:ee yó. Yepê, Mbwmê ndíi, tee kn:ââ puu u mênê daawa kee, yepê, myenté Chóó Lémi kóo k:oo ndáápi d:uudpi ghê. ²⁵ P:uu ndiye pyu kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, ghê yi mênê ghipé wo, noko yepê, Wu lónté kópu? Noko yepê, Ndáápi yoo Chóó Lémi kóo k:oo daangmêwa ghê knomomê, ye n:uu ngmê u ntââ yi amí ghê? ²⁶ Yesu ngê doo y:enê dé, yepê, Doo u ntââ Chóó Lémi kóo k:oo pi chóo daangmémí ghê, ngmênê Chóó Lémi chóo u ntââ, pi chóo kóo k:oo wa kâa. Yepê, Kópu yili yintómu Chóó Lémi u ntââ.

²⁷ Pita ngê Yesu ka kwo, Mâáwe. Kwo, Tpile yili yintómu nmo kuwo ngê, anmínê yámuyámu ngi. Kwo, Yi kópu u l:êê díy:o ló kópu ngmanmo pyw:oo? ²⁸ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Dini ghi n:ii ngê tpile yili yintómu kamí ngê aní pyódu té, yi ngwo a pi ndíi ngê wa pyódu, pi yintómu yi kada pini ngê anê pyódu, mu kópu u díy:o nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê. Yepê,

* 19:4: Gen 1:27 * 19:5: Gen 2:24; Epeso 5:31 * 19:10: 1 Kódin 7:1-2,7-9 * 19:18: Ex 20:12-16; Deut 5:16-20;

Yi ngwo Yisiléli tpémi yi yoo dyêêdí y:a mé miyó wanmyi y:enê dé, mu kópu u díy:ó nmyinê yâmuyâmu nê. * ²⁹ Yepê, Pini n:ii ngê a l:éê díy:ó u p:aa dpo kuwo, u tíde mbwó yoo dpo kuwo té, u pye mí dpo kuwo dé, u tp:ee dmâádíma dpo kuwo té, u yâpwo tédê dmi myedo kuwo té, yepê, yi pini ngê yinté tpile mé yíli amêdê pyw:oo. Yepê, Pini n:ii ngê a kópu dyuu u l:éê díy:ó tpile ngmídi wa a kuwo, yepê, yi pini ngê yinté tpile mé yono y:a amêdê pyw:oo. Yepê, Mu dini ghi ngê yi pini ngê ghê kamí amínê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ³⁰ Yepê, Kada yéli mé kuwó, kuwó yéli mé kada. Yepê, Ala ngwo ndáápi yoo kada a wee, ngmênê díyo kuwó amêdê ghê dmi.

20

Kuwó pini pini dè kada pini yi mgongo danêmbum

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, M:aa ngê u yoo ndéndê alanté adí y:enê. Yepê, Wain kpê chóó ngmê ngê u yi u ngwo doo kwo, Pi kní ngmê a wain kpê u mênê dny:oon:aa dpodo. Yepê, Mw:aandiye pi kní ngma a pyw:àngo, ² yepê, A wain kpê u mênê dmyinên:aa dpodo, awêde nmye mîni pywupwi, pi ngmê ndapí ngmê. ³ Yesu ngê yepê, U kuwó dini ghi ngê kâádi liy:aa pyile mí loo, pi kní m:uu a pyw:àngo, apê, Módó mu wee, daa dpodo té. ⁴ Yepê, A wain kpê u mênê dmyinên:aa dpodo, yi dpodo ntênê nmye n:aa pywupwi, daaní dóo nmyo. ⁵ Yesu ngê yepê, Wod:oo lee ndiye. Yepê, Kâádi máa kéli pi kní m:uu a pyw:àngo, yi kópu yinté ye mye vuu, dpodo tédê dy:âa too. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kâádi t:ono mí ghê wo, pi kní m:uu a pyw:àngo, yi kópu yinté ye mye vuu, dpodo tédê dy:âa too. ⁶ Yepê, Dini ghi n:ii ngê apê, Kâádi liy:aa mu ngmídi ngee tóó, apê, kâádi u ngwo a wupwo, yepê, yi ngwo pi kní m:uu a pyw:àngo, yepê, Lukwe díy:ó wo módó dmyi chedê ngmê? ⁷ Kwo, Pi ngê doo dpodo kalé nmoo. Yepê, A wain kpê u mênê dmyinê lèpí, yi dmyinên:aa dpodo.

⁸ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê ntumokwodo dini ghi yi yó, wain kpê chóó ngê dpodo u y:enê pyu ka kwo, Dpodo pyu yoo a pwiyé dniye. Kwo, Yi dpodo u pywuu ye yéni. Kwo, Yélini dpodo tédê kuwó dé lee dmi, yi pywuu ye mwiyé yéni. Kwo, Yélini mwiyé dé lee dmi, yi pywuu kuwó ye dpí yéni. ⁹ Yesu ngê yepê, Yélini dpodo tédê kuwó lee dniye, wo d:umu u dpodo u pywuu ngmêngmênté a ngee ngópu, pi ngmê ndapí ngmê. ¹⁰ Yepê, Yélini mw:aandiye dpodo tédê mwiyé lee dniye, alanté dnye nuw:ó, apê ngmênê, Ndapí ndíi yinmínê ngêêpi, ngmênê vyílo yintoo ndapí myeyedê ngee

ngópu, pi ngmê ndapí ngmê. ¹¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi ndapí a ngee ngópu, wain kpê chóó ka nod:e dniye, ¹² kwo, Kí yéli kâádi liy:aa mu ngmídi chi dpodo kalé té, ngmênê mw:aandiye dpo yaa dmi, kâádi ndíi vy:ó nmí dpodo té. Kwo, Lukwe díy:ó ngmídi mbêmê chi pwila nmo. ¹³ Yepê, Wain kpê chóó ngê ngmê ka kwo, Kí pini. Kwo, D:oo dóo nyoo. Kwo, Kópuni nga dí vyi, ntênê kídí d:uu, ndapí nga ngmêkí:a ké. ¹⁴ Kwo, Napi ngêê yedê choo ya, p:ó chi lèpí. Kwo, U ya a nga a kwo, Kuwó pini kada pini mu ngmídi mbêmê ní pwila dé. ¹⁵ Kwo, A chóó a ndapí ngê dí pwila nmyo. Kwo, Nýóó nuw:ó u pono daaní vyápê mb:anê. Kwo, D:aa mtíkó pyu, módó dí yeede té. Kwo, Lukwe díy:ó ñ:ee ye chi kâá? ¹⁶ Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Kada yéli mé kuwó, kuwó yéli mé kada. Yepê, A yoo vy:ó mwiyé nmyi ghê dniye, kuwó yéli ye ñ:ee nangê kâá.

Yesu pyolombó u pwopwo p:uu u ngwo ye doo dané

Mak 10:32-34; Luukí 18:31-34

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu Njedusalem dnye lèpí, Yesu ngê p:uu ndiye pyu y:a mé miyó yoo vy:ó a pw:ii too, maa p:uu yepê, ¹⁸ Ala kópu ny:ee yó. Yepê, K:omo tpilé nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, ngmênê dini ghi n:ii ngê Njedusalem anm:uu taa dmi, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dèêpí pyu yoo yi k:ii, a vyeé u dy:oo wa a chápwo ngmê, wa ngmíi nê, wa kóté kalé nê, wamye ch:ee nê, Lóma tpémi yi kèê k:oo wa kaa nê. ¹⁹ Yepê, Yi tpókni y:oo wadnyi nkwitinkwiti nê, wadnyi kpakakpaka nê, kídosi ñedé wa t:ee nê, yinté wa vya nê, yepê, ngmênê wo pyoloni ngê waméni pyidu.

Njems mbwémi Njon yi pye ngê Yesu ka kópuni doo dmyinê

Mak 10:35-45

²⁰ U kuwó dini ghi ngê Sepédi kpâm ghee kní Yesu ka lee dniye, yi pye yoo mbodo dé y:e k:kame u kwo ghê wo, yi pye ngê kópu ngmê u pyinê u kwo ngwódu. ²¹ Yesu ngê kwo, Lukwe u yi nga ngma a kwo? Yi pyópu ngê kwo, Dini ghi n:ii ngê mi ndíi ngê wa pyódu, Chóó Lémi u yoo anyi y:enê, kwo, a tp:ee dé nyoo yi kada pini ngê dpí pyódu dé. ²² Yesu ngê kwo, Kópuni a ka chi dmyinê, daa lama chi mbwólu. Tp:oo dé ye yepê, Dpí u ntââ dé, pi kní y:oo kópuni a nga wa d:uu ngmê, u ntââ dpo amye d:uu ngmê? Kwo, Nyo u ntââ dé. ²³ Yesu ngê yepê, Kópuni pi kní y:oo a nga wa d:uu ngmê, ndéndê ngê dpo amye d:uu ngmê, ngmênê doo u ntââ a che p:ââ pee a chóó daaní ngmídi. Yepê, M:aa ngê yi kópu yinê wa a vyi. Yepê, Pini n:ii kada adí kwo, yi pini wunê ka a ngmídi ngê.

* 19:28: Tpyuu 4:4

²⁴ Yesu p:uu ndiye pyu yoo wo y:a kní y:oo dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, Njems mbwémi Njon ye nod:e dniye. ²⁵ Wod:oo Yesu ngé p:uu ndiye pyu yoo nipi a dané ngé, yepé, Nmyi lama a tóó, Yélini daa Nju tpémi, yi vy:oo pini n:ii kada pini ngé dpí pyódu, a lémilémi yédi, yoo yinê a y:enê ngé, yinê a dpodo kigha too. * ²⁶⁻²⁷ Yepé, Ngmênê nmyi vy:oo yinté daadi ya. Yepé, Nmyi vy:oo pini n:ii ngé u yi adi kwo, Kada pini ngé ní pyódu, yi pini ngé choo ngéêpí nmyo, nmyi p:uu choo dpodo. ²⁸ Yepé, Komo tpile Chóó Lémi ngé a ngmídi noo, nê u Pi Ndéndê, ngmênê daa lémilémi u l:êê díy:oo nê loo, yoo p:ee n:aa ngéêpí too, yi l:êê díy:oo wani pw:onu, pi yili yi pywuu ngé amy:aa pyódu. *

Yesu ngé ngwolo kopwe miyó u ngwo pyi doo, Njédikó

Mak 10:46-52; Luukí 18:35-43

²⁹ Dini ghi n:ii ngé Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, Njédikó kada dnya a yém, pi yili kní y:oo dnye yámuyámu dé. ³⁰ Ngwolo kopwe miyó maa nkigh:ê dpímo ya. Dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, apé, Yesu kiyedé pwiye kní, wod:oo u kwo dpímo káá, kópu, N:ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, Dépidi ntee pini, u ntáa nga wanyi ch:anê kní? ³¹ Komo tpile pi yili yintómu ye a tpépwo dniye, yepé, Tumu choo ya, ngmênê yi dnye dmi daa ny:ee ngópu, dpodombiy:e mēdpímo káá, kópu, Nmí Lémi, Dépidi ntee pini. Kópu, U ntáa nga wanyi ch:anê kní? ³² Wod:oo Yesu ngé paa u dí puwá, yepé, Yi tpódu a ka a pwiye dniye. Pi kní y:oo u kwo yi íuw:oo dumo, wod:oo Yesu ye póó wo, yepé, Lukwe dpo ngmani mdo? ³³ Kwo, Nyi Lémi. Kwo, U yi nye a kwo, Yéli m:ii m:uu. ³⁴ Yesu ka ch:anê knopwo, wod:oo yi ngwolo páádi kní yi p:uu kēê yó. Yi ngwo yéli mē m:uu ngópu, Yesu u kuwó mye ghê knopwo.

21

Njedusalem u ngwo vy:êê ngópu

Mak 11:1-11; Luukí 19:28-40; Njon 12:12-19

¹ Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, Njedusalem ghéli daa ní dniye, yi kada p:aa ngmê doo ya, u pi Petepake, mbu y:i ngma a kwo, u pi Olipi, mu kópu u díy:oo nté kn:áá kpé yi mbwini mbémê ngmêdoo ya, yi yini yi pi dmi mye olipi. Dini ghi n:ii ngé yi mbwini mbémê kee dniye, Yesu ngé p:uu ndiye pyu kada miyó káá, ² yepé, Mu p:aa ni nmí kada choo kwo. Yepé, Dini ghi n:ii ngé y:i dpo taataa mo, ndonki ghee dpo mumu d:oo, yedé nedé a t:a mo. Yepé, Dpo pywáli dóó, a ka dpo íuw:oo dóó. ³ Yepé, Pini n:ii ngé kópu dpo ngmêdê vyi knomomê, ye ala kópu

u kwo dpí vyi nyoo, kwipi, Nmí Lémi ngé yi yi dē u ngwo wuné kwo mo. Yepé, Yi ngwo dpo wuné kuwo dé. ⁴ Chóó Lémi u kópu n:ii pi ngmê ngé wuné a d:êê ngé, Yesu ngé yi ngwo ntiye ngé. Yi kópu ala,

⁵ Njedusalem tpémi,

nmyi king wuné pwiye kní,

ndonki pyipwo wuné tóó.

Daa l:êê pyu ndíi, daa hósí pyipwo wuné tóó,

ndonki tp:oo pyipwo wuné tóó. *

⁶ Yesu ngé yi tpódu ye kópuni vyu, yinté mí d:uu ngópu, ⁷ ndonki ghee Yesu ka a íuw:oo dumo, yi nkuwo kpídi dē yi mbwo a ngee dumo, ndonki ghee yi pyipwo talé dumo, Yesu ndonki pyipwo u nkwo yaa wo. Kada a y:ee ngópu, Njedusalem dnye lēpi, maa p:uu ndonki ngé Yesu doo dnyinédnyinê. ⁸ King ntee dnyimo cháacháa, Yesu yinté nye chápu ngópu, woni kní y:oo yi nkuwo kpídi a ngee tumo, Yesu u kada maa p:uu talé tumo, woni kní y:oo yi kní ngmê vy:êê ngópu, nkoo vyi u kadakada yidi ngópu, ndonki ghee yi mbémê dpumo paa, Yesu ndonki pyipwo doo ya. * ⁹ Yoo u kada ngmêdoo kwo, yoo u kuwó mudoo kwo, Yesu yi kélê ghê doo paa, Njedusalem nipi dnye lēpi, u nkwo dnye káákáá, kópu, Munmíkó Nmí Lémi, Dépidi ntee pini. Kópu, Chóó Lémi ngé a ngee nyine. Kópu, U pi ngé nyinê loo. Kópu, Chóó Lémi chaa kigha koo.

¹⁰ Dini ghi n:ii ngé Njedusalem taa dniye, yélini y:i doo kwo yintómu ngwéti dniye, noko dnye póó, yipu, Pi kní y:oo ló king yi chápu ngmê? ¹¹ Yoo woni kní y:oo yepé, Yesu, pini n:ii ngé Chóó Lémi u komo a kapí ngé. Yepé, Nasalet pi, p:aaani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó.

Yesu ngé Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo yoo u ngwo a pw:oo ngé

Mak 11:15-19; Luukí 19:45-48; Njon 2:13-22

¹² Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo mí kee dniye, apé, Pi kní y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo, kpéê yiyé u l:êê díy:oo. Apé, Kn:aa dyámé ndapí nmí ndapí ngé mu ngmêpí t:oo. Apé, Yélini al:ii a dpodo nyédi, yoo mu dóó t:oo, yi ndapí mu chedéchedé t:oo. Yi kópu u l:êê díy:oo Yesu ngé yi yéli a pw:oo ngé, kuwa pw:ii too, ndapí ngmêêpí tédé yi tēpí ye a pii too, ndapí tpii yi kpópu, ínmê tp:oo pywupwi tédé yi p:o a ngí too, yi ya tédé dnyi mye dy:ee too. ¹³ Chóó Lémi u kópu Yisaya ngé n:ii a d:êê ngé, yi kópu ye vyu, yepé, Puku yedé ala kópu mu tóó,

A ngomo kwéli a kwo,

ngépé tédé ngé choo ya,

* 20:25: Luukí 22:25-26

* 20:28: Luukí 22:27; Pilipay 2:7

* 21:5: Zech 9:9

* 21:8: 2 Kings 9:13; Psalm

yepê, ngmênê kpaá têdê ngê dmye pyódu ngmê.

¹⁴ Yélini yi yi dmi kwolo ngmê dé, yi ngwolo kopwe dé, Yesu ka yi núw:o tumo, yintómu pyi too. ¹⁵ Ngmênê yi kópu u l:êê díy:o déêpi pyu yoo Yesu ka nod:e dniye, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo u kwo mye nod:e dniye. Noko yepê, Tp:ee dmáádima y:oo Chóó Lémi u ngomo chedê lukwe díy:o a chaa kígha ngmê. Noko yepê, Lukwe díy:o dpodobiy:e a kâá té, apu, Dépidi ntee pini chaa kígha koo. ¹⁶ Wod:oo Yesu ka póo dniye, kwo, Kí kópu ka tpaápê ngmê, nyi nyêmi? Kwo, Lukwe díy:o a chaa kígha ngi. Yesu ngê yepê, Nyââ, aní nyêmi. Yepê, Kópuni tp:ee dmáádima y:oo a d:uud:uu ngmê, mumdooyi kópu puku yedê dmyongê kp:aa ngópu? Yepê, Yi kópu alanté a tóó, Dépidi ngê Chóó Lémi ka kwo,

U yi nga a kwo,

Tp:ee dmáádima y:oo dny:oo chaa kígha ngi.

¹⁷ Wod:oo Yesu ngê a kuwo too, p:uu ndiye pyu kní yi k:i Petani lee dniye, Njedusalem u nkígh:ê p:aani n:i tp:oo a tóó. Yi mí dpi dniye.

Yesu ngê yi ngmê nt:ââ ngê, Yisiléli tpémi yi p:uu mgongo u ngwo ngmê kwólu

Mak 11:12-14,20-24

¹⁸ Womumo mw:aandiye Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi kii, Njedusalem mê diyé dniye. Maa p:uu Yesu ngê dómu kele. ¹⁹ Maa nkígh:ê kuwe kn:ââ ngmê módu, apê ngmênê, Kígha p:uu ngma a kwo. Yesu yi yini km:ee yi loo, apê, K:omo tpile yâá yilí nkwo do mu kwo, ngmênê kígha p:uu daangma a kwo. Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo yi ngópu mgongo ntee kópu ngmê d:uu ngê, yi yini ka kwo, Nté kígha m:uu daamuwa ghê. Yi ngwo yi yini pwene. ²⁰ Dini ghi n:i ngê p:uu ndiye pyu kní y:oo yi kópu m:uu ngópu, ngwéti dniye. Noko yepê, Kí yini lukwe díy:o límílimí ngê da yââ? Yi mgongo dnyinté a w:ee ngópu. ²¹ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaápê. Yepê, A ka dpodobiy:e anmya a kélími knomomê, nmyi nuw:o dmi ngmidí ngê adnyi ya knomomê, ye kópuni wanmyi vyi t:oo, wa pyaa dmi. Yepê, Mgongo ntee kópu n:i wu yini ngê nmyi ngópu dí d:uu, u nt:u kópu ntênê wanmyi d:uu ngmê. Yepê, Myenté, kí mbwini ka wanmyi vyi ngmê, kwonye, A yumwe, nt:ee nyi ghê, yepê, yi kópu wa d:uu. * ²² Yepê, A ka ntênê anmya a kélími knomomê, ye kópuni M:aa ka anmyinê dmy:ee ngmê, yi kópu nmyi l:êê díy:o ntênê wa a d:uu. *

Yesu pini n:i u pi mbêmê doo dpodo
Mak 11:27-33; Luukí 20:1-8

²³ Dini ghi n:i ngê Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo kee dniye, Yesu ngê yoo y:i doo ndiye kígha dé. Kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:i, Yesu ka a lee dniye, kwo, Chóó Lémi u ngomo nmí chóó nmye y:enê. Kwo, Kópuni nye d:uud:uu too, n:uu ngê nga vyu, u ngwo nye d:uud:uu too? Kwo, N:uu u pi mbêmê ye kópu yilí nye d:uud:uu ngê? ²⁴ Yesu ngê yepê, Kópu nmye mwiyé ngmên:aa poopoo. Yepê, Yi kópu nmyinê vye ngmê, ye pini n:i ngê a dy:ââ noo, u pi nmye u ngwo n:aa tpaápê. ²⁵ Yepê, N:uu u pi mbêmê Njon ngê pi mbwaa lêê u mênê dpímo kmênêkmênê dé? Yepê, Chóó Lémi u pi mbêmê ó chóó u pi mbêmê? Noko yepê, Ló kópu u kwo ngmanmí vyi? Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpaápê, Chóó Lémi u pi mbêmê, noko yepê, ala kópu nmo a tpaápê, Lukwe díy:o Njon ka dpíp:e kélími mbê dniye. ²⁶ Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpaápê, Chóó u pi mbêmê, noko yepê, pi kní y:oo ló kópu nmo angmê d:uu ngmê, mu kópu u díy:o yinê ye Njon Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê. ²⁷ Yi kópu u l:êê díy:o kede dniye, Yesu ka kwo, Nmí lama daa tóó. Myenté, Yesu ngê yepê, pini n:i u pi mbêmê kópu yilí n:aa d:uud:uu ngê, nmye myedaani vyi.

Pi mbwémi miyó yi mgongo danêmbum

²⁸ Yesu ngê kada pini kní ye yepê, Danêmbum ngmê ngí ny:ee yó, p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Pi ngmê, tp:oo miyó doo ya. Yepê, Yi pini ngê tp:oo kaa ka kwo, A tp:ee, wain kpê u mênê chin:aa dpodo. ²⁹ Yepê, Tp:oo ngê u mí ka kwo, Ú p:o, ngmênê daa n:ee. ³⁰ Yepê, U kuwó diní ghi ngê yi pini tp:oo tpuu ka u nkwo adí lê, kópu mu ngmidí u kwo mye vyu. Yepê, Yi tpémi ngê kwo, Daani ní, ngmênê u kuwó diní ghi ngê yi tpémi ngê u nuw:o mê ngmópu, dpodo têdê mê loo. ³¹ Yesu ye póó wo, yepê, Yi tpémi dé yi mí ka n:uu ngmê ng:aa mbê wo? Kada pini kní y:oo kwo, Tp:ee tpuu ni. Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaápê. Yepê, Tákisi ngéêpi pyu yoo, téli pyáá yoo, pi dono yilí mye yi kii, yi nuw:o dmi ka ngmêêpi t:oo, Chóó Lémi kóó k:oo ka wowo té. Yepê, Vyílo yi yélu u kwo ye ng:aa té. Yepê, K:omo tpile nmyi komo kní y:oo Chóó Lémi nmye cháácháá ngópu, ngmênê u nuu u kópu dp:ee d:uud:uu tumo. Yepê, Doo u ntáá, kóó k:oo daangmanmyi ghê. ³² Yepê, Njon Baptist ngê maa mb:aa nmye mênê kéma ngê, ngmênê u kwo dpíp:e kélími mbê dniye, u wépi nmyi pwaa ngópu. Yepê, Tákisi ngéêpi pyu yoo, téli pyáá yoo, yoo dono mye yi kii, vyílo dé u kwo yi kélími mbê dniye. Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi u wépi mwiyé a pwaa ngópu, ngmênê kuwó yi nuw:o dmi

* 21:21: Luukí 17:6; 1 Kódin 13:2; Njon 14:12 * 21:22: Mát 7:7-11; 18:19; Njon 14:13-14

mê ngmêê ngópu, u kwo ntênê ng:aa mbê dnyiye. Yepê, K:omo tpile yi kópu nmyi m:uu ngópu, ngmênê lukwe díy:o nmyi nuw:o dmi dpí:p:e ngmêê ngópu, Njon ka myedpí:p:e kêlímí mbê dnyiye.

Yesu Nju tpémi yi kada pini kní yi puu u ngwo doo mgongo

Mak 12:1-12; Luukí 20:9-19

³³ Yesu ngê kada pini kní ye yepê, Danêmbum m:uu ala, mye ny:ee yó. Yepê, Pi ngmê ngê wain kpê ngmê yó, mbwa ngê a yina ngê, wain kîgha u vylélvylé tédê ngmê l:âmo ngê. Yepê, Ghi my:oo l:âmo ngê, yi wain kpê y:enê pyu u ya tédê. Yepê, Wain kpê chók ngê pi ngmê kní ye yepê, A wain kpê ka dmyinê vyyuwo, dini ghi n:ii ngê nt:u dê kaa knomomê, kîgha dmyina a ngêêpí dé, dmyinê vylélvylé dé, wain u ngwo dmyinê l:âmol:âmo, kní a ka ngmêdmyina a dyede, woni nmyi nêni. Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi pini ngê wain kpê a kuwo ngê, kn:aa p:aani loo, dye ghi daadí yi doon:aa ya. ³⁴ Yepê, Wain kpê dini ghi n:ii ngê kypow wo, wain kpê chók ngê pi kní ngmê dy:ââ ngê, yepê, A wain kpê u mênê dmyinê lêpí, u y:enê pyu kní y:oo a wain kní nmye ngmêdo kê y:e, a ka dpo ñuw:o yó. ³⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi mí taa dnyiye, wain kpê y:enê pyu kní y:oo mgímí tumo, ngmê kpaka ngópu, ngmê taa ngê vya ngópu, ngmê chêêpí ngê vya ngópu. ³⁶ Yepê, Myombó wain kpê chók ngê pi mē yilí ye dy:ââ ngê, ngmênê kópu mu ngmídi y:e myemínê d:uu ngópu. ³⁷ Yepê, U kuwó dini ghi ngê tp:oo ye u nkwo dy:ââ ngê, apê, A tp:ee amínê châpu ngmê, daawa a vya ngmê. ³⁸ Yepê, Ngmênê yi wain kpê y:enê pyu kní y:oo daa châpu ngópu. Noko yepê, Kí wain kpê chók tp:oo. Noko yepê, Vya koo, yed:oo wain kpê nmo wa ghay. ³⁹ Yepê, Wod:oo mgímí ngópu, vya ngópu, ntóó chíi mênê mí kée ngópu. *

⁴⁰ Yesu ye póo wo, yepê, Dini ghi n:ii ngê yi wain kpê chók wa a lê, yi tpókni y:e ló kópu angmê d:uu? ⁴¹ Kada pini kní y:oo kwo, Wa a lê, pi dono yoo wa vya té, kn:aa yéli y:oo yi d:aa dmi u nkwo amênê kâádí ngmê. Kwo, Yi yéli y:oo mgí daadnyi pwapi, limílimí ngê nt:u kní u kwo angmédnyi dyede. ⁴² Wod:oo Yesu ngê yepê, Kópuni puku yedê a tóo, a w:ee yó. Yepê, Yi kópu ala, yepê,

Yi pàani ngomo wuwó pyu kní y:oo kée ngópu,

yi yini pàa pw:eni ngê vyló mēyi pyodo.

Nmí Lémi ngê yi kópu yinté d:uu ngê,

nyepênyepê u kópu yi d:uu ngê. *

⁴³ Yesu ngê yepê, Pw:eni ndêndê nmyi kée ngópu, Chók Lémi ngê u nkwo wa kée nmyo, u wain kpê mēdaanmyi y:enê, kn:aa yéli y:oo nmyi d:aa dmi wa a kâádí ngmê. Yepê,

Chók Lémi u kópu dyuu yi yéli yi mênê nt:u mb:aamb:aa ngê wa kaali. ⁴⁴ Yepê, Nê chêêpí kpiyé ntee tpile. Yepê, N:ii yi chêêpí kpiyé p:uu wa a lvêédí, mbodo wa pwââ. Yepê, N:ii mbêmi yi chêêpí kpiyé wa a ghay, koo dyuu ngê wa pyódu.

⁴⁵ Pádisi yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi kii, yi ngwo a w:ee ngópu, apê, Kí nmí p:uu a mgongo. ⁴⁶ U yi y:e doo kwo, Yesu nmí mgímí, ngmênê kêê u ngwo dèpê t:ee ngópu, mu kópu u díy:o pi kní ye nkíngê mbê dnyiye, yinê ye Chók Lémi u komo kapí pyu ngmê.

22

Yéyééé kmaapi ndíi u mgongo danêmbum Luukí 14:15-24

¹ Yesu pi kní ye modoo mgongo. ² Yepê, Chók Lémi kóo k:oo wolo alanté. Yepê, King ngmê, tp:oo daa kêmakêma doo yéyééé, u l:êê díy:o kmaapi ndíi ngma a puwâ. Yepê, Yi kmaapi u mo mwiyé a ngmídi ngê, u lémi cha:ma mínê dóo kwólu, yepê, A tp:ee u kmaapi tédê dp:uu taa dmyeno. ³ Yesu ngê yepê, Yi wéni dini ghi n:ii ngê dyimé wo, u dpodo pyu kní ngmê dy:ââ ngê, yepê, Yoo a pwiyé we, ngmênê u yi y:e dèpwo kwo. ⁴ Yepê, Wod:oo dpodo pyu kní m:uu dy:ââ ngê, yepê, Yélini nê dóo kwólu, ye dp:uu vyi yó, yipi, Ala ngwo kmaapi. Yipi, Nê ngê ala kmaapi u l:êê díy:o tpile tp:oo n:ii kaa too, wunê kédê vya t:oo, tpile yilí yintómu u ntââ mbêmi ka pyede. Yipi, A pwiyé dmyeno. ⁵ Yesu ngê yepê, Ngmênê yi yéli ye daa ng:aa mbê dnyiye, yinê ye tédê kópu, yi chók yi dpodo tédê dpodo tédê lee dnyiye. Yepê, Woni yâpwo tédê lee dnyiye, woni tpile pywupwi tédê lee dnyiye. ⁶ Yepê, Yoo ngmê ngê king u dpodo pyu yoo mgímí tumo, dnye nkwtinkwti dé, u nkwo vya tumo. ⁷ Yepê, King yi yéli ye d:ud:umbiy:e nod:e wo, wod:oo u lede kní ngmê dy:ââ ngê, yi ntââ dmi mínê vy:ee ngópu, yi yéli u nkwo vya tumo, yi p:aa myemínê vyyuwó ngópu. ⁸ Yepê, U kuwó dini ghi ngê u dpodo pyu yoo a danê ngê, yepê, Kmaapi u tpile yilí u ntââ mbêmi ka pyede, ngmênê yélini nê dóo kwólu, yoo dono, doo u ntââ ala ntini daawa ma ngmê. ⁹ Yepê, P:aani p:aani dmyinê lèpí, pi yimi nmyinê pyw:émí ngmê, dpo ñuw:o tóo. ¹⁰ Yesu ngê yepê, Wod:oo yi dpodo pyu yoo p:aani p:aani lee dnyiye, pi yilí mínê pyw:ee ngópu, dono mb:aamb:aa myedé ñuw:o tumo. Yepê, Ngomoni k:oo dnye kmaapi, yi ngomo pi ngê a nt:ee ngê.

¹¹ Yesu ngê yéyééé kmaapi u mgongo ye m:uu kwólu, yepê, King kmaapi tédê yi yaa wo, yoo yi kii dnye yakmaapi, ngmênê pi yi vy:o ngmê módu, yi pini ngê u yéyééé kpídí u mbwo daangmê t:àngo. ¹² Yepê, Yi king u

* 21:39: Hipílu 13:12 * 21:42: Dpodo 4:11; Lóma 9:33; 1 Pita 2:6-8

kwo póo wo, kwo, Kí pini. Kwo, Alii lónté cha kee, yéyéyé u kpídí mwo daa ta. Yepê, Yi pini ngê kópu u kwo daangmê vuu. ¹³ Yepê, King ngê u dpodo pyu kní ye yepê, Mgímí yó, kóo yu kudu tóo, kuwa díi yó. Yepê, Mgídí vy:o choon:aa mbê, kpéngi ti dmi kekelele mudny:oon:aa paa. ¹⁴ Yesu ngê yepê, Pi yintómu kní ye n:aa tpaépê ngê, yenímó, A pwiyé dmyeno, ngmênê Chóó Lémi ngê yilí daawa a ngmídi.

Tákisi pywupwi u danêmbum
Mak 12:13-17; Luuki 20:20-26

¹⁵ U kuwó dini ghi ngê Pádisi yoo kuwa pwii dnyiye, kn:aa p:aaní pee mē lee dnyiye, Yesu u dódó u lèê díy:o nipi yi dnyen:aa danêmbum. ¹⁶ Yi lama doo ya, Lóma tpémi ye tákisi pywupwi Nju tpémi ye daa yi nuu u kópu ngê a tóo, wod:oo yi p:uu ndiye pyu kní ngmê ngmídi ngópu, king Helodi u kwo téni pee yéli yi kii Yesu ka dy:ââ tumo, kwo, Máâwe, kwo, nmí lama ka tóo, Ndéndê ngê nye danêmbum. Kwo, Pi kní ye d:ee nkíngé yédi, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu pi kní ye ndéndê ngê nye tpaépê ngê. ¹⁷ Kwo, Nmo vyi ngi, kwo, nmí dêépí kópu dyuu lónté a kwo, kwo, u ntââ Lóma tpémi yi king ndíi ka tákisi wanmí pywupwi, ó daanmí pywupwi? ¹⁸ Yesu ngê yi kópu a w:ee ngê, apê, Ngee k:omodanê té. Yepê, Nmyo k:omodanê pyu yoo, lukwe díy:o nmye dódó nê. ¹⁹ Yepê, Tákisi ndapí a ngópu ngmê tpyé yó, ngmêní m:uu. U kwo yi núw:o ngópu, ²⁰ ye póo wo, yepê, Ala ndapí p:uu n:uu u kâa ye tóo, n:uu u pi myeye tóo? ²¹ Kwo, Lóma tpémi yi king ndíi u kâa u pi ye tóo mo. Wod:oo Yesu ngê yepê, Tpileni Lóma tpémi yi king ndíi ngmênéni, u kwo mēdmyinê yémí. Yepê, Tpileni Chóó Lémi ngmênéni, Chóó Lémi ka mēdmyinê yémí. * ²² Yi kópu yi ny:ee ngópu, yi nuw:onuwo u kópu ngê pyodo, wod:oo Yesu a kuwo ngópu.

Pyidepyide u danêmbum
Mak 12:18-27; Luuki 20:27-40

²³ Yi wéni ngê yoo ngmê Yesu ka loo, yi yéli Sadyusi yoo. Yi nuw:o dmi alanté doo ya, apê, Pi dpí pw:onu, mēd:uuwodê pyidu. U yi y:e doo kwo, Yesu u pi nmí dyênê, u lèê díy:o Yesu alanté dnye dódó. ²⁴ Yesu ka kwo, Mósisi ngê ala dêépí kópu a d:êê ngê, apê, Pi angmê pw:onu, u kuknwe adí ya knomomê, yi tp:ee daadi ya knomomê, ye yi pini u mbwó ngê yi kuknwe moo ndê ngê, u mbwó u lèê díy:o tp:ee angmê tpyé ngmê. ²⁵ Kwo, Pi mbwémi pyudu nmí vy:o doo kwo, kaani yéé wo, tp:ee daa tpyó, u ngwo pwene. ²⁶ Kwo, Kaapeeni ngê yi kuknwe mē ndê ngê, yi pyópu ngê tp:ee myedépê ngêédí, kaapeeni yinté u nkwo mye pwene. Kwo, Yi mbwémi kní yintómu yi pyópu mu ngmídi

yinté dnye ny:ee, yintómu pw:oo dnyiye, tp:ee yi pyópu ngê dêpéngmê ngi ngópu. ²⁷ Kwo, U kuwó dini ghi ngê yi pyópu mye pwene. ²⁸ Kwo, Lukwe díy:o pyidepyide u pi nye tpaépê. Kwo, Yoo wa a pii knomomê, ye yi pyópu ngê lukwe angmê pyódu, ló pini u kpâm ngê amí pyódu? Kwo, Doo u ntââ, mu kópu u díy:o yi mbwémi pyudu kní yi pyópu mu ngmídi p:uu yéé dnyiye.

²⁹ Yesu ngê yepê, Dmye kn:aadi ngmê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u kópu dyuu nmyi lama daa kwo, u wédêwédê nmyi lama myedaa tóo. ³⁰ Yepê, Enjel yoo ntee d:auudpí yéé dmi, dini ghi n:ii ngê yoo wa a pii dmi, yinté adnyi ya, pyââ máâ numo p:uu mēdaawa yéé kní. ³¹ Yepê, Yoo yi pyidepyide p:uu nmye n:aa danê. Yepê, Yi kópu p:uu kópuni Mósisi ngê wunê a d:êê ngê, lukwe, dmyongê kp:aa ngópu? Yepê, Yi puku pee yedê alanté a tóo, Chóó Lémi ngê Mósisi ka kwo, ³² Nê, ng:ââ Epílaham u yâpwo, myenté tp:oo Yisak u yâpwo, myenté Yisak tp:oo Njakóp u yâpwo. Yepê, Chóó Lémi yi tpókni yi yâpwo, yi kópu u lèê díy:o, k:omo tpile a pw:oo dnyiye, ngmênê yi ghê a pyede. Yepê, Chóó Lémi daa ntóo kní yi yâpwo, ngmênê n:ii dé yi ghê a pyede, vyílo yi yéli yi yâpwo. ³³ Pi kní y:oo yi kópu yi ny:ee ngópu, yi nyepênypê u kópu ngê ye pyodo.

Dêépí kópu nii kada a tóo
Mak 12:28-34; Luuki 10:25-28

³⁴ Dini ghi n:ii ngê Pádisi kní y:oo ny:ee ngópu, apê, Yesu ngê Sadyusi yoo kédê chápwo té, wod:oo u kwo lee dnyiye. ³⁵ Yi vy:o pini ngmê ngê u yi doo kwo, Danêmbum tédê Yesu ní dóo. Yi pini ngê dêépí kópu dyuu pi kní ye dpímo tpiyé dé. ³⁶ Yesu ka póo wo, kwo, Máâwe. Kwo, Dêépí kópu dyuu yi vy:o, lóni kada ngma a tóo? ³⁷⁻³⁸ Yesu ngê kwo, Ala dêépí kópu kada a tóo, Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo mb:aamb:aa ngê choo ya. Kwo, Chóó Lémi nmyi gha vy:o choo ya, dye ghi yintómu p:uu dmyinê nuw:oo, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé. * ³⁹ Kwo, Yi dêépí kópu u kuwó alani a tóo, kwo, Nýóó nuu ghi nódo ntee a tóo, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. * ⁴⁰ Kwo, Yi kópu dé yi mbêmê, dêépí kópu yilí yintómu a pyede. Kwo, Kópuni Mósisi ngê a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo myedê d:êê tumo, yintómu yi kn:ââ yi kópu dé yi mbêmê a kwo.

Pini nii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nuu ntee pini ngê adí ya?

Mak 12:35-37; Luuki 20:41-44

⁴¹ Yesu Pádisi kní ye póo wo, ⁴² yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nmyinê nmye n:uu u tii nédê pini? Kwo, Dépidi u tii

* 22:21: Lóma 13:7; 1 Pita 2:17 * 22:37-38: Deut 6:5

* 22:39: Lev 19:18; Lóma 13:9-10; Nkal 5:14

nédê pini ngmê. ⁴³ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o Dépídi ngê chóó u pi a ghípi ngê, yi pini u pi kmungo? Yepê, Yi kópu p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Yi pini kada a tóó, Dépídi u kuwó a tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Dépídi yinê a ngópu, ala kópu u ngwo a d:êê ngê, apê,

⁴⁴ Chóó Lémi ngê a kada pini ka kwo,

Mi ndíi ngê n:aa pyépi, a wéni pee dpi yey,
pi yintómu chi y:enê dé.

Yélini m:uu a l:êê té, díyo aní vya té,
nyi yodo u maknopwo waní yé té.

⁴⁵ Yesu ngê yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Dépídi ngê apê, Yi pini a kada pini. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, yi pini daa Dépídi ntee pini, ngmênê pi kní yi pwo pini ntee pini. ⁴⁶ Yesu u kópu dyuu pi ngmê ngê daa vya. U kuwó diní ghi ngê Yesu ka kópu daamu poo ngópu.

23

Yesu pi kní ye dêêpi pyu yoo yi p:uu u ngwo doo danê

Mak 12:38-40; Luukí 11:37-54; 20:45-46

¹ Yesu p:uu ndiye pyu kní ye doo danêmbum, pi kní ye myedoo danêmbum, ² yepê, Chóó Lémi ngê dêêpi pyu yoo, Pádisi yoo nmyi kada kaa too, Mósisi u dêêpi kópu dyuu nmye y:oo a tpiyé tumo. ³ Yepê, Yi dnye dmi dmyinê nyémí dé, kópuni nmye dny:oo tpaépê dé, dmyinê d:uud:uu dé. Yepê, Ngmênê kópuni a d:uud:uu tumo, yi kópu yi kélê nangmê ngee, mu kópu u díy:o kópuni nmye a tpaépê tumo, yi chóó daa d:uud:uu tumo. ⁴ Yepê, Mósisi ngê yoo u ntáá dêêpi kópu dyuu yi d:êê ngê, ngmênê dêêpi pyu kní y:oo yi chóó yilí ngê pyódu tumo, pi kní ye dpodo ndíi ngê u nkwo pyodo, ngmênê yi dpodo tédê yoo daa ngêêpi tumo. ⁵ Yepê, Kópu yilí yintómu n:ii a d:uud:uu tumo, yi chaa kígha u l:êê díy:o a d:uud:uu tumo, dpo, Pi kní y:oo dny:oo chaa kígha nmo. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o dêêpi kópu dyuu pweepwee pee yedê dpi d:êê t:oo, yi kèpa dpi t:ee t:oo. Yepê, Myenté, yedê ghi t:oo n:ii yi kpídí kwódo kní yi p:uu dpi t:ee t:oo, daadí ngê dpi pyódu t:oo, dpo, Pi kní y:oo ala kópu nmí p:uu pídný:oo tpaépê, Dêêpi kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháácháá t:oo. ⁶ Yepê, Ngépê ngomo koo yi chóó kada dp:uu yaa dmi, naa tédê yi chóó kada myoon:aa yaa dmi. ⁷ Yepê, U yi y:e a kwo yédi, Pi kní y:oo naa tédê mb:aamb:aa ngê dny:oo cháácháá nmo, ala kópu nmí p:uu pídný:oo tpaépê, Nmí ndiye kígha pyu ndíi dé. ⁸ Yesu ngê yepê, Pi kní y:oo nmyi p:uu kíngí vyi ngmê, Nmí ndiye kígha pyu yoo, mu kópu u díy:o nmyo numo tídê mbwó yoo, nmyi ndiye kígha pyu mu ngmídi. ⁹ Yepê, Dyámê mbémê pi ngmê ka nangê vyi, M:aa, mu kópu u díy:o nmyi Mí

mu ngmídi, mbóó p:uu wunê tóó. ¹⁰ Yepê, Myenté, pi kní y:oo Kada Pini u pi nmyi pyimo kíngê t:ee ngmê, mu kópu u díy:o nmyi kada pini mu ngmídi, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nmyi kada káá. ¹¹ Yepê, Pini n:ii nmyi kada pini ngê adí ya, yi pini nmyi p:uu choo dpodo. ¹² Yepê, N:ii ngê u pi chóó a kmímí ngê, Chóó Lémi ngê yi pini u pi tédê ngê wa a pyódu, n:ii ngê chóó u pi wunê ghípi ghípi ngê, Chóó Lémi ngê yini u pi ndíi ngê wa pyódu.

Yesu ngê Pádisi yoo dêêpi pyu yoo yi pi dmi u ngwo dyenê ngê

Mak 12:40; Luukí 11:39-42,44,52; 20:47

¹³ Yesu ngê kada pini kní ye yepê, Pádisi yoo, dêêpi pyu yoo, dmyinê nkíngê. Yepê, Nmyi too pee mbémê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Nmyi chóó nmyi dêêpi kópu yilí nmyi d:êê ngópu, pi kní ye Chóó Lémi kóó k:oo wowo dpodo ndíi ngê u ngwo nmyi pyódu ngópu. Yepê, Nmyi chóó y:i dp:ee koko nyédi, lukwe díy:o yoo yi maa nmyi nkoko ngópu. ¹⁴ (-)

¹⁵ Yepê, Pádisi yoo, dêêpi pyu yoo, dmyinê nkíngê. Yepê, Nmyi too pee mbémê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Kn:aa dyámê kn:aa dyámê nmye lèpi nyédi, nyimo, Ndiye pyu kní m:uu nmimo pyw:oo, nmí yoo vy:oo paa ghê dniye. Yepê, Yi dpodo p:uu dpodom-biy:e nmye dpodo nyédi. Yepê, Pini n:ii nmyi yoo vy:oo dpi ghê, nmyi nt:anê dpi yáá. Yepê, Yi pini ngê nmyi dêêpi kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháácháá ngê, ngmênê pi ka vuyuu u lama daa ya yédi. Yepê, Yinté pini ngê nmyi maa p:uu dpo kp:anê nmyo, ngmênê yi máadi u dí ndiye.

¹⁶ Yepê, Dmyinê nkíngê. Yepê, U yi nmye a kwo, Pi kní ye maa nmo kéma, ngmênê nmyi ngwolo dmi kopwe dé. Yepê, Pi kní ye ala kópu nmye tpaépê ngópu, yenmyimo, Pi ngmê, kópu ngmê u l:êê díy:o Chóó Lémi u ngomo u pi ngê wa kp:aa, ye yi kópu daa ndíi kópu, ngmênê yi ngomo k:oo nkól n:ii a tóó, yi pini yi nkól ngê wa kp:aa, ye kópuni u l:êê díy:o dpi kp:aa, ntênê dpi d:uu ngê. ¹⁷ Yepê, Nmyi mbodo dmi podó dé, nmyi ngwolo dmi kopwe dé. Yepê, Nkól daa yápw. Yepê, Diní ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo kee wo, yápw ngê u ngwo pyodo. ¹⁸ Yepê, Myenté, ala kópu ye my:ee tpaépê ngópu, yenmyimo, Pi ngmê, kópu ngmê u l:êê díy:o kpêê yiyé tédê u pi ngê wa kp:aa, ye yi kópu daa ndíi kópu. Yenmyimo, Yi pini ngê yi kópu daawa d:uu knomomé, ye u kópu daa tóó. Yenmyimo, Ngmênê tpile tp:oo n:ii kpêê ngê dpi yé ngmê, yi pini yi tpile tp:oo u pi ngê wa kp:aa, ye ndíi kópu yu d:uu, kópuni u l:êê díy:o dpi kp:aa, ntênê dpi d:uu ngê. ¹⁹ Yepê, Nmyi ngwolo dmi kopwe dé. Yepê, Tpile tp:oo daa yápw. Yepê, Kpêê yiyé tédê yi

yâpwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê tpile tp:oo kpêê ngê dpî yé ngmê, yâpwo ngê u ngwo dpî pyódu. ²⁰ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o n:ii kpêê yiyé tédê u pi ngê dpî kp:aa, tpile tp:oo n:ii kpêê ngê dpî yé ngmê, u ngwo myoo kp:aa. ²¹ Yepê, N:ii Chóó Lémi u ngomo ngê dpî kp:aa, ye Chóó Lémi ngê dpî kp:aa, mu kópu u díy:o Chóó Lémi y:i a tóó. ²² Yepê, N:ii mbóó u pi ngê dpî kp:aa, Chóó Lémi ngê dpî kp:aa, mu kópu u díy:o Chóó Lémi y:i wunê tóó, y:i wunê y:enê nmo.

²³ Yepê, Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo, dmyinê nkíngê. Yepê, Nmyi too pee mbêmê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Lukwe díy:o pi knî ye dp:ee vyuwo nyédi, ngópuch:anê knî ye myedp:ee vyuwo nyédi, lukwe díy:o yoo nmye dódó tumo. Yepê, Dmyinê nkíngê. Yepê, Tédê kópu ndîi kópu ngê nmyi pyódu tumo, ndîi kópu tédê kópu ngê nmyi pyódu tumo. Yepê, Mósisi ngê nmî kn:ââ knî ye ala kópu a vyu, yepê, Ntini n:ii pi ngê yâpwo tédê dpo ñuw:o, dyuu y:a dpo pyidu ngê, yononi dyuu Chóó Lémi u dpodo pyu knî ye dpî y:ee ngê. Yepê, Yi kópu dnyinté dp:ee cháâcháâ ngmê. Yepê, K:omo tpile nkêpe w:uu y:a, ó kpono w:uu y:a nmyinê pyw:émî ngópu, ngmênê myenmyinê kpââ ngópu, Chóó Lémi u dpodo pyu knî ye yononi ntênê nmye yémî ngópu. Yepê, Yi kópu ndîi kópu ngê nmyi pyódu ngópu. Yepê, Kópuni Chóó Lémi ka ndîi kópu, lukwe díy:o tédê kópu ngê nmyi pyódu ngópu. Yepê, Tédê kópu dmyinê d:uud:uu dé, kópuni Chóó Lémi ka ndîi kópu dé, myedmyinê d:uud:uu dé. ²⁴ Yepê, Nmyi ngwolo kopwe dé, yoo dnyinté ghíghê anmyi ñeñe t:oo. Yepê, Kpitimw:ee ngê dpî kiye nmyo, ye limîlimî ngê nmye vyeetumô, lukwe díy:o kulu yilî nmyi p:uu a kiye nyédi, dp:ee vyeetumô. Yepê, Tédê kópu ntênê nmye cháâcháâ tumo, lukwe díy:o ndîi kópu dnyinté nmye cháâcháâ tumo.

²⁵ Yepê, Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo, dmyinê nkíngê. Yepê, Nmyi too pee mbêmê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Nmyi d:ââ píleti yi kpadama yinmye ghêêghêê tumo, lukwe díy:o yi kó dp:ee ghêêghêê t:oo. Yepê, Nmyi too pee yinmye ghêêghêê tumo, ngmênê nmyi gha dmi tupwótupwó dé. Yepê, Nmyo ndapî u mb:aami yoo, nmyi gha dmi dono dé. ²⁶ Yepê, Pádisi yoo, lukwe díy:o my:oo nmye pyede. Yepê, Nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyódu tóó, kópu mb:aa yilî u ngwo anmyi d:uu t:oo.

²⁷ Yepê, Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo, dmyinê nkíngê. Yepê, Nmyi too pee mbêmê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Poki n:ii u mênê pi ntóó dpî yé ngmê, nmyo yinté tpile dé. Yepê, Kuwa mb:aamb:aa, k:oo dono. Yepê, Nmyi gha

dmi nkîpwi dé. ²⁸ Yepê, Nmyi too pee mbêmê pi knî ye yinê ye nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé, yoo nmye dódó tumo.

Yesu ngê Pádisi yoo dêêpî pyu yoo yi kpadakpada p:uu yi ng:aa dmi u ngwo t:ango Luukî 11:47-51

²⁹ Yepê, Pádisi yoo, dêêpî pyu yoo, dmyinê nkíngê. Yepê, Nmyi too pee mbêmê nmyo mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dmi dono dé. Yepê, Nmyi kn:ââ knî y:oo Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo wunê kwéli a kmênê tumo, ngomo mb:aa yi pwo nmyi wuwó tumo, yi mti ngê a pyede. Yepê, Chóó Lémi u nuu u pi yoo yi kpî dmi mb:aamb:aa ngê my:ee kpilêkpilê tumo. ³⁰ Yepê, Ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Nmî kn:ââ yoo yi dye ghi ngê wonmee a ya, ye yi vy:o daap:oo ghê dniye, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo nmî k:ii daap:oo vya too. ³¹ Yepê, Yi kópu mbêmê nmyi Chóó Lémi komo knî y:oo ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Yélini y:oo Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo a vya tumo, nmo yi tp:ee yoo. Nmyimo, Nmî kn:ââ knî y:oo kópuni kn:ââ a chaa ngópu, nmo chedêchedê. * ³² Yepê, Nmyi kn:ââ yoo máadini p:uu a ghê dniye, yi máadi p:uu my:ee wee. Yepê, Lukwe díy:o u yi nmye a kwo, nmyimo, Yi máadi p:uu nmî t:ee kalé té. Yepê, Lukwe díy:o a vyeetumô u yi nmye a kwo. ³³ Yepê, K:omodanê pyu yoo, nkwépi ntee yéli. Yepê, Chóó Lémi ngê ntââ nmye amínê vy:u, daamî kede, ndiya amî kéé nmyo. * ³⁴ Yepê, Pi mb:aa knî a Chóó Lémi u nkwo angmanê dy:ââ, woni knî y:oo a komo adnyin:aa kapî, woni yoo nuw:o ndîi mbêmê nmye adnyin:aa danê, woni yoo a p:uu nmye adnyin:aa dêêpî. Yepê, Ngmênê yi wépi dmi wanmyi pwaa ngmê, wanmyi mgimî t:oo, woni yoo taa ngê wanmyi vya t:oo, woni yoo kídosi ñedê wanmyi t:ee t:oo. Yepê, Woni yoo ngêpê ngomo y:enê pyu knî y:oo wa kóté kalé t:oo, wa kpaka t:oo, woni yoo p:aani p:aani wa ngm:ii kalé t:oo. * ³⁵ Yepê, Dye ghi yintómu nmyi kn:ââ knî y:oo pi mb:aa yoo yidnya a vyeetumô dé, kn:ââ Kéén ngê Epel mwo a vyâ, nkoo nmo, a vyeetumô u yi nmye mye kwo. Yepê, Kéli ghê, king Njehu u dye ghi ngê, dini ghi n:ii ngê Mbadakaiya tp:oo Sekídaiya Chóó Lémi u ngomo chedê vya ngópu, Chóó Lémi ngê dnyinté a kpada too, Sidiya tpémi dy:ââ too, Njedusalem tpémi yi ndapî mí t:ámo tumo, yi tpile yilî mye t:ámo tumo, ngmênê yi p:aa dêpê pw:oo ngópu. * ³⁶ Yepê, Ala ngwo Chóó Lémi ngê u komo kapî pyu ndéndê nmye da dy:ââ, dmy:oo mya ngópu. Yepê,

* 23:31: Dpodo 7:52

* 23:33: Mát 3:7

* 23:34: 1 Tes 2:15

* 23:35: Gen 4:8; Hipilu 11:4

Wanmyi vya knomomê, Chóó Lémi ngê dny-inté u nkwo daawa kpada nmyo, nmyi p:aa d:ud:umbiy:e wa a pw:ono. Yepê, Nmyi kn:ââ yoo yi yikí dmi nmyi pwo wa ghay.

Yesu ngê Njedusalem tpémi yi ng:aa dmi u ngwo t:ángo

Luukí 13:34-35

³⁷ Yesu ngê Njedusalem tpémi ye yepê, Ee Njedusalem tpémi, nmye vuywo pyu lukwe díy:o dmyongé mya ngópu. Yepê, N-ii kní y:oo Chóó Lémi u komo nmye dnyimo a kapí, nmyimo a kpadakpada dé, woni yoo chéêpí ngê nmyi vya tumo. Yepê, Kémkém ngê tp:oo w:uu nuupee dé yi maknopwo ntee dpí w:éê té, daa ng:éêntómu nê, Yinté ní w:éê nmyo, ngmênê a wépi nmyi pwaa ngópu. ³⁸ Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê nmyi p:aa d:ud:umbiy:e wa a kuwo, amyinê kuwo, mēdaamunmyi m:uu nê, ³⁹ u dí wéni n-ii ngê ala kópu anmyi vyi ngmê, anye, Pini n-ii Chóó Lémi u pi mbêmê a m-ii, Chóó Lémi ngê ntênê choo a ngêêpí.

24

Yesu Chóó Lémi u ngomo pw:oopw:oo p:uu u ngwo ye doo danê

Mak 13:1-2; Luukí 21:5-6

¹ Dini ghi n-ii ngê Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo doo a kuwokuwo, p:uu ndiye pyu kní y:oo ngomo u kwo dnya a kémakéma dé. ² Yepê, Ala ngwo mb:aamb:aa ngê yimi ngí m:uu tóó, mu dini ghi ngê chedê ngê wa pyaa dmi. Yepê, Chéêpí pywápê ngmê n-ii ngê kí ngomo a wuwó tumo, mu dini ghi ngê numo u pwo u pwo daangmadí ya. Yepê, Kn:aa lede kní y:oo kí ngomo pé dud:umbiy:e wa pwaa too. *

Kópu dono yilí yi danêmbum

Mak 13:3-13; Luukí 21:7-19

³ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi k-ii, Njedusalem a kuwo ngópu, mbwaa tp:oo ngmê ngmêê ngópu, mbwini n-ii u pi Olipi, yi mbwini mbêmê mí kee dnyie, y-i dnyen:aa ya. Yi ngwo p:uu ndiye pyu kní ngmê Yesu ka yi mo lee dnyie, kwo, Chóó Lémi u ngomo ngí mwini. Kwo, Ló dini ghi ngê wa a pw:oo ngmê? Kwo, Ló kópu ngmanmí ny:oo, nmí lama u ngwo wa yââ, nê, Nyi daa kémakéma wunê diyédiyé, dyámê pé machedê ngê a pyodopyodo?

⁴ Yesu ngê yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vuywo, pi ngmê ngê kíngí dóó nmyo. ⁵ Yepê, Pi yilí wa a lê, u yi y:e adí kwo, Nê u daa nmo káâdí, nmyewo, Pini n-ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, ala nê vyílo. Yepê, Pi yilí yinté wa dóó too. ⁶ Yepê, L:êê páâ ndíi u pi ngmanmyi ny:ee ngmê, nmyi nkígh:ê amyidnyi l:êê, ngmênê nkíngé ngê kêê nangé too. Yepê, Yi kópu

daawa tēda dmi, ngmênê nangé vyi, Ala d:o kuwókuwó dini ghi. ⁷ Yepê, Kn:aa dyámê tpémi kn:aa dyámê tpémi yi p:uu adnyi l:êê, yepê, daa ng:éêntómu m:uu wa ghidí, yoo adnyi dómudómu, amyidnyi pwopwo, yepê, dyámê pee kní ngmê wadí ghêdê, pi yilí wa pw:oo dmi. ⁸ Yepê, K:omo tpile yinté kópu yilí yi pi dmi wanmyi ny:ee ngmê, ngmênê nangé vyi, Ala d:o dyámê pé dpí chedê. Yepê, Yi kópu yilí tēdê dé, ngmênê dono kópu ndíi dé díyo kuwó wa pyaa dmi.

⁹ Yepê, Yi dini ghi ngê pi dono kní y:oo u yi y:e adí kwo, Nê u yoo nmí chedê, yepê, u l:êê díy:o nmyi p:uu adnyi d:uu. Yepê, Adnyin:aa mgímíngímí nmyo, nmyi vy:o woni yoo adnyin:aa kpadakpada dé, woni yoo wa vya t:oo. Yepê, A l:êê díy:o pi yintómu kní ye wanmy:uu diya dmi. ¹⁰ Yepê, Yi ngwo pi yilí kní y:oo wa kée nê, yoo dono kní ye a yoo wa kēma t:oo, ye anmyi diya dmi. ¹¹ Yepê, Yi ngwo pi daa ngmídi kní y:oo Chóó Lémi u komo k:omodanê mbêmê adnyin:aa kapí, pi yilí u ngwo wa dóó t:oo. ¹² Yepê, Yi ngwo yoo yi dono ndíi ngê wa pyódu, yi nuu ghi dmi numo nódo dnyinté adin:aa ya. ¹³ Yepê, Ngmênê n-ii kní y:oo yi kópu dono adnya a vyími dé, myedaawa mb:íi nê, mu dini ghi ngê M:aa kóó k:oo wan:uu kaa té. ¹⁴ Yepê, Dyámê pee yintómu kní yi mbêmê Chóó Lémi kóó k:oo wowo u pi pi kní y:oo mwiyé wa ny:ee ngmê, u kuwó dini ghi ngê dyámê pé machedê ngê u ngwo wa pyódu.

Lóma lede kní y:oo Njedusalem ghêlî dépê pw:oo ngópu, yi kópu p:uu Yesu u ngwo ye doo danêmbum

Mak 13:14-23; Luukí 21:20-24

¹⁵ Yesu ngê yepê, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, tpile dyede u tpile dono yápwò ghê angmê m:uu ngmê. Yepê, Yi tpile p:uu Dániyél ngê Chóó Lémi u komo wuné a káâ. (Pini n-ii ngê ala puku choo a kpáâ, yi kópu mb:aamb:aa ngê choo a wopwe.) ¹⁶ Yepê, Yi tpile dono dini ghi n-ii ngê wa t:aa, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, dpí mbêpê dnyie, mbu kní yi vuywo dp:uu mbwolo dnyie. ¹⁷ Yepê, Pini n-ii u ngomo maknopwo adí ya, límilími ngê dpí mbêpê we, u ngomo k:oo mēkíngí kee, u tpile kí dangmên:aa ngí. ¹⁸ Yepê, Pini n-ii yápwò tēdê adin:aa dpodo, u p:o mēkíngí diyé, u tpile kíngmê nya, límilími ngê dpí mbêpê we, mbu mbêmê dp:uu mbwolo we. ¹⁹ Yepê, Dini ghi n-ii ngê yi kópu wa pyódu, mbwili kní y:oo dpodo ndíi wa a pyw:ee ngmê, p:aa kní y:oo dpodo ndíi amyedé pyw:ee ngmê. ²⁰ Yepê, Chóó Lémi ka dny:oo ngêpê, Tpii yópu yi dye ghi ngê daapidny:oo mbêpê, líme wo ngê yi kópu daapaa pyaa we. Yepê, Kí p:aan u mbwa keñe kuwo ngmê ngê adí ya, ye angénté wa

* 24:2: Luukí 19:43-44 * 24:15: Dan 9:27; 11:31; 12:11

mbêpê dmi. ²¹ Yepê, Yi dini ghi ngê Nju tpêmi y:oo dono ndîi wa a pyw:ee ngmê. Yepê, Dono kópuni pi knî y:oo wunê a pyw:ee tumo, yini tédê dé, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pê mwo a l:âmo ngê, u dí ala ngwo. Yepê, Yi dono ndîi u kuwó dini ghi ngê, yintoo dono daamuwa a pyw:ee ngmê. ²² Yepê, Chóó Lémi ngê yinê a vuu, apê, Yélini nê ngmídi ngê yi l:êê díy:o, yi yéli yi pw:oopw:oo u dye ghi dèêkwédi ngê waní pyódu. Yepê, Wodaa vuu, ye pi yintómu pí pw:oo dnyie. ²³ Yepê, Yi dini ghi ngê, pini n:ii ngê nmye wa vyi, nmyewo, Chóó Lémi ngê n:ii a ngmídi ngê vyílo ka kwo, yepê, yi pini ka kídmyongê kélímí mbê dmi. ²⁴ Yepê, Pi yilí knî y:oo kèémí wa kaa t:oo, pi knî ye wadnyi k:omodanê, yewo, Chóó Lémi ngê a ngmídi noo. Yepê, Pi knî y:oo yoo wamyé dóo ngmê, Chóó Lémi u komo k:omodanê ngê wa kaa ngmê. Yepê, Yi pini knî y:oo mbwudu yilí wa chaa ngmê, mu kópu u díy:o u yi y:e adí kwo, Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê, nmí dóo té. * ²⁵ Yepê, Yi k:omodanê pyu knî y:oo kíngí dóo nmyo. Yepê, Kópuni wa pyaa dmi, yi kópu knî yi p:uu nmyi ng:aa dmi yidí t:oo.

²⁶ Yepê, Pi knî y:oo nmye wa vyi ngmê, Nê chíi ménê kíyedé tóo, ye yi nangmê ní. Yepê, Nmye wa vyi ngmê, Ngomo k:oo kédê mbwolí, ye ng:aa ngê kèê nangê t:oo. ²⁷ Yepê, Daa p:aa ngmídi tpêmi y:oo Chóó Lémi u Pi Ndéndê wa m:uu ngmê, ngmênê pi yintómu knî y:oo wa m:uu ngmê. Yepê, Límí ntee dpí pywálí, pi yintómu knî y:oo ntee dpí m:uu ngmê, Chóó Lémi u Pi Ndéndê yinté amye m:uu ngmê.

²⁸ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Chaapyu w:uu nt:ee ngmanmyi m:uu ngmê, anmyinê w:ee ngmê, anye, Mgomu k:ii a kwo. Yepê, Doo u ntáá yi kópu daanmyi kn:aadi ngmê.

Chóó Lémi u Pi Ndéndê dini ghi n:ii ngê wa a diyé

Mak 13:24-27; Luukí 21:25-28

²⁹ Yesu ngê yepê, Yi dye ghi dono u kuwó dini ghi ngê, dáâ káadí wa a mgédê knî, médaadpi pil:apila, pudu yilí yintómu wa a ghay dmi, Chóó Lémi ngê mbóo p:uu tpilé dé yi díndê dmi wa ghêê té. * ³⁰ Yepê, U kuwó dini ghi ngê dyámê mbêmê pi dyéédí yintómu knî y:oo ayi m:uu nê, tpéé kópu amí vyi ngmê, adnyi nkíngê, ngmênê pi mbê. Yi ngwo wa m:uu nê, wamyé mya nê, awo, Chóó Lémi u Pi Ndéndê kíyedé pwiyé knî, u pi ndíi ngê dé pyódu, u wédêwédê ndíi ngê myaa pyódu, nkali too pee dmi mbêmê ka kwo. * ³¹ Yepê, Pi knî y:oo nkéli dpuwo u dnye ndíi angmê ny:ee ngmê, enjel yoo

wanê dy:ââ té, dyámê mbêmê ghi yintómu y:i wa lee dmi, Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê wa a danê t:oo, yi ye aní:n:aa vyyuwo. *

Yesu Njedusalem u pw:oopw:oo p:uu u ngwo doo mgongo

Mak 13:28-31; Luukí 21:29-33

³² Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye mgongo ngmê kwólu. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kpédê vyi dpí ghê, nmyi lama u ngwo dpí yáá, nmyimo, Daa kêmakêma nt:eemi wunê mbumu. ³³ Yepê, Kpédê ngê ntee nmye dpí vyi, Daa kêmakêma nt:eemi wunê mbumu, yepê, kópuni p:uu nmye ní danê, dini ghi n:ii ngê yi kópu wanmyi m:uu t:oo, yinté nmyi lama u ngwo wa yáá, anye, Yi kópu daa kêmakêma a pyodopyodo. ³⁴ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Yélini ala ngwo a pyede, ghêli daawa pw:oo dmi, Njedusalem p:uu kópuni nmye dí vyi, yi kópu mwiyé wa pyódu. ³⁵ Yepê, Mbóo dyámê chedê ngê wa pyaa knî, ngmênê a kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu.

Pi ngmê u lama daa tóo Yesu ló wéni ngê wa a diyé

Mak 13:32-37; Luukí 17:26-30,34-36

³⁶ Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê dyámê mbêmê amênê diyé, yi wéni pi u lama daa tóo. Yepê, Enjel yoo yi lama myedaa tóo. Yepê, Komo tpilé nê Chóó Lémi tp:oo, a lama myedaa tóo. Yepê, Ngmênê M:aa mu ngmídi u lama wunê tóo. * ³⁷ Yepê, Nówa u dye ghi ngê yoo ntee doo a kwo, wéni n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndéndê amédê diyé, yoo yinté amyaa kwo. * ³⁸ Yepê, Nówa u dye ghi ngê yoo dèdnyimo a nkíngê, dnyia a kmaapí, dnyia a mbwaa ndani, dnyimo a yeéyéé, u dí wéni n:ii ngê Nówa p:uu nkéli k:oo wo dnyie, ³⁹ wo yéli vyi ngê vyá, daa yi lama pw:oo dnyie. Yepê, Chóó Lémi u Pi Ndéndê wéni n:ii ngê wa a diyé, yinté wa t:aa. * ⁴⁰ Yepê, Yi dini ghi ngê pi miyó yápwé tédê adpi dpodo, enjel knî y:oo woni wa ngí ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ⁴¹ Yepê, Pyáá miyó adpi ghee, enjel knî y:oo woni wa ngí ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ⁴² Yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê táá, mu kópu u díy:o wéni n:ii ngê nmyi Lémi wa a diyé, nmyi lama daa tóo. ⁴³ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Nmyi lama daa tóo wéni n:ii ngê kpáápi ngê nmyi ngomo wa pwáá. Yepê, Yi wéni nmyi lama adí ya knomomê, wanmyi t:áá ngmê, am:ii ngm:ii kalé ngmê. * ⁴⁴ Yepê, Yinté myedmyinê t:áat:áá nê, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê nmyinê nmye Chóó Lémi u Pi Ndéndê daawa t:aa, yepê, vyílo yi dini ghi ngê wanê t:aa. ⁴⁵ Yesu ngê yepê,

* 24:24: 2 Tes 2:9; Tpyuu 13:13-14

* 24:29: 2 Pita 3:10; Tpyuu 6:12-13

* 24:30: Tpyuu 1:7

* 24:31: 1

Kódin 15:52; 1 Tes 4:16

* 24:36: Dpodo 1:7; 1 Tes 5:1-2

* 24:37: Gen 6:5-8

* 24:39: Gen 6:13-7:24; 2 Pita 3:6

* 24:43: Tpyuu 3:3

Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Lémi ngmê ngê pi ngmê wa ngmídi, u dpodo pyu yoo yi kada pini ngê wa pyódu, u kwo wa vyi, kwowo, Dy:oo ye cha a chápwo, yi nté ndapí ye chi yémi dé. Yepê, Yi lémi kuughê wa lé, dye ghi daadfi yi adín:aa ya. Yepê, Pini n:ii wa ngmídi, dpodo pyu yoo yi kada wa kââ, yepê, yi pini u nuw:o ndíi ngê adí ya knomomê, u lêê ghi mb:aamb:aa ngê a myaa ya, ye yi pini lónté adí dpodo? ⁴⁶ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi lémi u p:o amêdê diyé, tpile yíli yintómu mb:aamb:aa ngê wa m:uu té, ye u gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu, ⁴⁷ dpodo pyu yoo yi kada pini wa chaa kwolo, u tpile yíli yintómu u kwo wa y:ee té, yi kada pini ngê wa pyódu. ⁴⁸ Yepê, Ngmênê yi lémi ghéli daawa taa knomomê, dpodo pyu kní yi kada pini alanté adí nuw:o, awo, Nmí lémi kéma amêdê diyé, yepê, yi pini pi dono ngê wa pyódu, ⁴⁹ adí ñuknweñuknwe, mbwaa ndaní pyu kní yi vy:o adín:aa mbwaa ndaní, dpodo pyu dpodo módó yoo adí kpakakpaka dé, ⁵⁰ ye dpodo pyu yoo yi kada pini doo u lama, yi lémi ayi taa. ⁵¹ Yepê, Yi kópu dini ghi n:ii ngê wa ny:ee té, d:ud:umbiy:e yi pini ka wa nod:e, dnyinté daawa kpada, komodanê pyu yoo yi vy:o wa kââ, yi adnyin:aa mbê, yi kpéngi ti dmi kekeleke adnyin:aa paa.

25

Kwodo y:a kní yi mgongo danêmbum

¹ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo alanté. Yepê, Pi ngmê, daa kêmakéma doo yéyéyé. Yepê, Yéyéyé u wo ngmídi ngópu, yi wéni ntumok-wodo dmáâdí u yoo kní y:oo yi pini dnye t:âât:ââ. Yepê, Yi dmáâdí u yoo vy:o kwodo y:a doo kwo, apê, Nmí mbwó u pyipe dini ghi n:ii ngê a taataa, nmí mbwó nmo ng:uu, yéyéyé kmaapí tédê nipi nmímo taataa té. Yepê, Yi kwodo y:a kní y:oo yi lam ñuw:o tumo, naa chóó p:aa ngmê dnyen:aa t:âât:ââ.

* ² Yepê, Dmáâdí limi nuw:o mbêmê dnye paa, mê limi daa nuw:o mbêmê dnye paa. ³⁻⁴ Yepê, Dmáâdini yoo nuw:o mbêmê dnye paa, yi lam ñuw:o tumo, yi kedísin pód:a mye ñuw:o tumo, wo limi kní y:oo yi lam ñuw:o tumo, ngmênê yi kedísin pód:a daa ñuw:o tumo. ⁵ Yepê, Naa chóó ngê mgi a puwâ, wod:oo yi dmáâdí yoo dnye dpíidpií, u kuwó dini ghi ngê dpi dnyiye.

⁶ Yepê, Mgidí ñukníñukní p:uu pi ngmê ngê yepê, A pii dmyeno, naa chóó maadí kiyedê kwo. ⁷ Yepê, Wod:oo yi dmáâdí y:a kní a pii dnyiye, n:ii yoo nuw:o mbêmê dnye paa, yi lam kní yi k:oo kedísin yé ngópu. ⁸ Yepê, N:ii yoo daa nuw:o mbêmê dnye paa, yi pyipe kní ye yepê, Nmí lam ka pwopwo té, kedísin kní nmo ngma a kê yó. ⁹ Yepê, Yini kní

y:oo yepê, Doo u ntââ, kedísin kudu chedê. Yepê, P:o dmyinê lèpí, nmyi chóó pi kní ye kní ngmênmyi dmy:ee yó. ¹⁰ Yesu ngê yepê, Wod:oo kada a y:ee ngópu, kedísin mgípi tédê lee dnyiye. Yepê, Yi kuwó naa chóó p:uu taa dnyiye, dmáâdini limi kní y:oo dnye t:âât:ââ p:uu kaa dnyiye, yéyéyé u kmaapí tédê lee dnyiye. Yepê, Yi taa dnyiye, ngomo k:oo kee dnyiye, keñe a kuwo ngópu.

¹¹ Yepê, U kuwó dini ghi ngê dmáâdini limi kní kedísin mgípi tédê lee dnyiye, yedê diyé dnyiye, keñe p:uu dnye depedepe, naa chóó ka kwo, Keñe nmo a kpémí ngi. * ¹² Yepê, Ngmênê yi nááli chóo ngê keñe ye daa kpémí ngê, yepê, Dp:ee a lama yéli.

¹³ Wod:oo Yesu ngê yepê, Nuw:o mbêmê dmyinê paa, u ngwo dmyinê t:âât:ââ nê. Yepê, Wéni n:ii ngê amênê diyé, yi wéni nmyi lama daa tóó. *

Dpodo pyu pyile yi mgongo danêmbum Luuki 19:11-17

¹⁴ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, A yoo vy:o ya alanté. Yepê, Lémi ngmê, kn:aa dyámé pee p:uu doo lèpí. Yepê, Ghéli daa n:ee, u dpodo pyu pyile kní a danê too, u ndapí yi kèê yedé yó, yepê, A ndapí ka mb:aamb:aa ngê a kuwó dmyinê vyyuwo.

¹⁵ Yesu ngê yepê, N:ii u nuw:o ndíi, yi pini ka ndapí ndíi y:ángo, n:ii u nuw:o tédê, ndapí tédê u kwo y:ángo. Yepê, N:ii u nuw:o ndíi, yi pini ka ndapí limo yono yono y:a (5,000) y:ángo, pi m:uu ka my:oo yono yono y:a (2,000) y:ángo, pyoloni ka yono yono y:a (1,000) y:ángo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi lémi ngê a kuwo too, kn:aa dyámé pee p:uu loo. *

¹⁶ Yepê, Dpodo pyu n:ii ka limo yono yono y:a y:ángo, yi pini ngê nkéli tp:oo u ngwo ngmê pwíla ngê. Yepê, Yi pini ngê yi nkéli mb:aamb:aa ngê doo mbêpê kígha, ndapí mê limo yono yono y:a u ngwo kmênê ngê.

¹⁷ Yepê, Myenté, pini n:ii ka my:oo yono yono y:a y:ángo, yi pini ngê stówa ngmê pyidu ngê. Yepê, Yi stówa mb:aamb:aa ngê doo mbêpê kígha, ndapí mê my:oo yono yono y:a u ngwo kmênê ngê. ¹⁸ Yepê, Ngmênê n:ii ka yono yono y:a y:ángo, yi pini ngê mgi ngmémí chó, u lémi u ndapí y:i mí ngmo ngê.

¹⁹ Yesu ngê yepê, Dye ghi daadfi yi lémi kn:aa dyámé pee p:uu doon:aa ya, u kuwó dini ghi ngê mède diyé yoo, yi dpodo pyu pyile kní a danê too, yepê, Ndapíni nmye nê kê too, mê wumo tóó. ²⁰ Yepê, N:ii ka limo yono yono y:a y:ángo, yi pini ngê u lémi ka kwo, Limo yono yono y:a n:ii a ka nyinê kpo, mê limo yono yono y:a u ngwo m:aa kmênê ngê. Kwo, Yi ndapí ala, wod:oo u kwo y:ángo.

* 25:1: Luuki 12:35

* 25:11: Luuki 13:25-27

* 25:13: Luuki 12:40

* 25:15: Lóma 12:6-8; 1 Kódin 12:4-11

21 Yepê, Yi lémi ngê kwo, Y:ay:a chi pwiyé, d:ii pi dódo pyu. Kwo, Daa ndîi dpodo nga yini kpo, yi dpodo mb:aamb:aa ngê nyi dóó, dpodo yilí yi kada pini ngê n:aa pyépi ngi. Kwo, Ng:ii mb:aamb:aa ngê nyi yakmaapi knî. * 22 Pini n:ii ka my:oo yono yono y:a y:ângo, yi pini ngê u lémi ka kwo, My:oo yono yono y:a n:ii a ka nyinê kpo, mé my:oo yono yono y:a u ngwo m:aa kmênê ngê. Kwo, Yi ndapí ala, wod:oo u kwo y:ângo. 23 Yepê, Yi lémi ngê kwo, Y:ay:a chi pwiyé, d:ii pi dódo pyu. Kwo, Daa ndîi dpodo nga yini kpo, yi dpodo mb:aamb:aa ngê nyi dóó, dpodo yilí yi kada pini ngê n:aa pyépi ngi. Kwo, Ng:ii mb:aamb:aa ngê nyi yakmaapi kmêe.

24 Yepê, Pini n:ii ka yono yono y:a y:ângo, yi pini ngê u lémi ka kwo, A lémi. Kwo, A lama ka tóó, Nyi nkéli kmungo pyu. Kwo, Pi kní ye ntoo ndapí n:ii nye yémi ngê, daa yintoo ndapí méyinyiné pwapi ngê, pââ ndîi yinyiné pwapi ngê, ntini woo n:ii d:ii kapi ngê, vyílo y:ee pípi ngê. 25 Kwo, Nga nî nkíngê mbê wo, nê, Ndapí l:âmo waní ngee, nê, angénté a ka wa t:aa. Kwo, Yi kópu u l:êê diy:ô napí mgí k:oo nî ngmo ngê. Kwo, Nyóó napí mé ala. 26 Yesu ngê yepê, Yi lémi ngê kwo, D:ii dpodo pyu mb:aa, nyi pweekaa pyu. Kwo, Nyóó ngópu kní yi l:êê diy:ô n:aa kpadakpada ngi. Kwo, Lama modoo ya, Pi kní ye tédê yini yémi ngê, pââ ndîi méyininé pwapi ngê, ntini woo n:ii d:ii kapi ngê, vyílo yini pípi ngê. 27 Kwo, Lukwe diy:ô a ndapí, ndapí u ngomo k:oo dipi yó, ndapí kní m:uu pinê puwâ. 28 Yesu ngê yepê, Yélini yoo y:i dnye kwo, yi lémi ngê yepê, A ndapí kwulo a ngee yó, pini n:ii u ngópu yono yono yono y:a a tóó, u kwo y:ee yó. 29 Yepê, N:ii u ngópu tpile yilí a tóó, mu dini ghi ngê mé yilí wa a pyw:oo, n:ii u ngópu tpile pyile njini a tóó, yi tpile kní yi l:âmo wa a ngee té. * 30 Yepê, Kí dpodo pyu mgee kuwa d:ii yó, mgídi vy:ô choon:aa ya. Yepê, Yi choon:aa mbê, u kpéngi ti dmi kekelele choon:aa paa.

Pi ka vuuwo mbêmê yoo chámêchámê u danêmbum

31 Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê a pi ndîi ngê wa pyódu, enjel kní yi k:ii nipi anmo diyé dmi, a yoo y:enê tédê wan:uu yââ, * 32 dyámê mbêmê pi yintómu anê danê té, a ngíma adnyin:aa kwo. Yepê, Tpile tp:oo y:ee:y:ee pyu ngê sipi nunukwéti ntee dpi chámê té, 33 yoo yintómu yinté waní chámê té. Yepê, Yoo mb:aa, sipi ntee yéli, a wéni pee waní kaa té, wo yéli nunukwéti ntee yéli, a t:anê pee waní kaa té. 34 Yepê, A wéni pee yéli ye ala kópu waní vyi, yenê, M:aa ngê a ngmídi nmyoo, mpedê ngee nmyoo. Yenê, Dyámê pé ghéli dèpwo a kwo, M:aa ngê apé,

A nuu u yoo a kêê k:oo wa ghê dmi. Yenê, Ala u dye ghi, kóó k:oo anyi ghê dmyeno. 35 Mu kópu u diy:ô, yenê, Dómu a nga mudoo a ya, nmyi mbono noo. Yenê, Mbwa a nga mudoo a ya, a ka nmyinê kê ngópu. Yenê, Kn:aa p:aaní munê ndê wo, nmyi p:ô munê ta, a ka nmyee a vuuwo. 36 Yenê, Kn:ââ mbwii munoo a kwo, kpídi a ka nmyinê kê ngópu. Yenê, Munoo a mbii, mb:aamb:aa ngê a ka nmyee a vuuwo. Yenê, Mbwa k:oo munoo a kwo, a gha nmyeen:aa wêdêwêdê kígha. 37 Yepê, Yi ngwo yoo mb:aa kní y:oo a ka wa vyi ngmê, a ka wo, Nmí Lémi. A ka wo, Ló dini ghi ngê dómudómu tédê nmí m:uu nyoo, u ngwo nmí mbono nyoo? A ka wo, Ló dini ghi ngê mbwaambwa tédê nmí m:uu nyoo, mbwa nga u ngwo nmo kpo? 38 A ka wo, Ló dini ghi ngê nmí p:ô ny:uu ta, nga u ngwo nmee a vuuwo? A ka wo, Ló dini ghi ngê kn:ââ mbwii nmí m:uu nyoo, kpídi nga u ngwo nmo a kpo? 39 A ka wo, Ló dini ghi ngê mbii tédê ó mbwa k:oo nmí m:uu nyoo, nga u ngwo nm:uu wêdêwêdê kwólú? 40 Yi yéli ye yenê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yenê, A yoo vy:ô pini ngmê, k:omo tpile u pi daa ndîi, ngmênê yi pini yinté nmyi ngee ngópu, yenê, daa yi pini vy:ii ngee ngópu, nê vy:ii ngee noo. *

41 Yepê, Yi ngwo yélini a t:anê pee adnyi kwo, yenê, Nmyo Chóó Lémi u vyída yoo, a nkígh:ê a y:ee dmyeno. Yenê, Ndê ngê a pípi nmyo. Yenê, Yi ndyuw:e chedê ngê daawa pyódu. Yenê, Yi ndyuw:e M:aa ngê Setan u dpodo pyu kní yi k:ii yi l:êê diy:ô kpó, adí pípi dé, amyaa pípi nmyo. * 42 Mu kópu u diy:ô, yenê, munoo a dómudómu, dpípe mbono noo. Yenê, Mbwa a nga mudoo a ya, a ka dpípe kê ngópu. 43 Yenê, Kn:aa p:aaní munê ndê wo, nmyi p:ô munê ta, a ka dênmyee a vuuwo. Yenê, Kn:ââ mbwii munoo a kwo, kpídi a ka dpípe kê ngópu. Yenê, Mbwa k:oo munoo a kwo, mumenoo a mbii, ngmênê a ka dênmyee a vuuwo. 44 Yi ngwo yi yéli y:oo a ka wo, Nmí Lémi, ló dini ghi ngê dómudómu tédê nmí m:uu nyoo, mbwaambwa tédê nmí m:uu nyoo, nmí p:ô ny:uu ta, kn:ââ mbwii nmí m:uu nyoo, mbii tédê ó mbwa k:oo nmí m:uu nyoo, ngmênê yi ngwo y:i dpípi ngee nyoo? 45 Yi yéli ye yenê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yenê, Pini n:ii u pi daa ndîi yinté p:ee ngee ngópu, yenê, daa yi pini yip:ee ngee ngópu, nê yip:ee ngee noo. 46 Yepê, Yi kpadakpada tédê waní dy:ââ té, y:i adnyin:aa ya, chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Yoo mb:aa kní y:oo ghê kamí wa a pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

* 25:21: Luukí 16:10

* 25:29: Mak 4:25

* 25:31: Mát 16:27; Tpyuu 20:11-13

* 25:40: Hipílu 6:10

* 25:41:

26

Kada pini kní y:oo Yesu u pwele u ngwo a chápwò ngópu

Mak 14:1-2; Luukí 22:1-2; Njon 11:45-53

¹ Yesu ngé u danêmbum dini ghi n:ii ngé pi kní ye a kéli ngé, p:uu ndiye pyu kní ye yepé, ² Nmyi lama ka tóó, Tp:ee Kaa W:éêw:éê u naa m:ii wanmí kè. Yepé, Yi ngwo kada pini kní y:oo Lóma lede yoo yi kèê k:oo wa kaa nê, kidosi ñedê u nkwo wamí tee nê.

³ Yi ngwo kada pini yoo, kpèê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii, kpèê yiyé pyu yoo yi kada pini ndíi u ngomo k:oo mínê wó. Yi pini u pi Kayapas. ⁴ Yi kada pini kní y:oo Yesu u pwele yi ngwo a chápwò ngópu. ⁵ Noko yepé, Naa ndíi m:ii. Noko yepé, Yi kópu naa kpo nakí d:uu. Noko yepé, Pi yilí kèdê t:aa, wa gheteghete mbê dmi.

Tpileni tuu mb:aamb:aa pyâa ngmê ngé Yesu u pwo u ngwo a pii ngé

Mak 14:3-9; Njon 12:1-8

⁶ Yesu Petani doon:aa ya, Saimon u ngomo koo doon:aa kmaapí. Yi pini p:uu too pee mbii leprísi mwiyé doo ya. ⁷ Yi kmaapí tédê pyâa ngmê ngé pód:a ngma a ñuwo, tuu mb:aamb:aa, Yesu mbêmê d:ud:umbiy:e a pii ngé. Yi tpile u pywuu ndíi. ⁸ Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo yi kópu yi m:uu ngópu, yi pyópu ka nod:e dniye, noko yepé, Lukwe díy:o dé dyênê. ⁹ Noko yepé, Kí pyópu ngé nmo woda kè, ye ndapí ndíi pudu kmênê, yi ndapí ndíi pinté kní ye pudu y:oo. ¹⁰ Kópuni tumu dnye nyepên:yepé, Yesu ngé a w:ee ngé, yepé, Lukwe díy:o dnye mywenemywene kalé ngmê. Yepé, A nuu u kópu a nga yi d:uu. ¹¹ Yepé, Dye ghi yintómu u ntâa pinté yoo anmya a pyw:êmi dé. Yepé, Dini ghi n:ii ngé u yi nmye adí kwo, Nmí ngee té, yepé, u ngwo dmyinê ngéêpi dé. Yepé, Mu dini ghi ngé nmyi vy:o mēdaani kwo. ¹² Yepé, Tpileni tuu mb:aamb:aa pi ntóó p:uu ntee anyi d:ii, u ngwo any:uu kmênê, yepé, kí pyópu ngé yinté kópu a pwopwo u l:éê díy:o mneyi d:uu. ¹³ Yepé, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepé, Pi kní y:oo a kópu mb:aa dyámê ghi kní yi mbêmê kwéli adnyin:aa nyém, kí pyópu ngé kópuni a nga dé d:uu, amyimí ny:ee ngmê. Yepé, Kópuni a nga dé d:uu, u mgamê ngé adin:aa ya.

Njudas ngé kada pini kní ye u ngwo vuu, yepé, Yesu kwódo ngé aní ghê

Mak 14:10-11; Luukí 22:3-6

¹⁴ Yesu p:uu ndiye pyu y:a mē miyó kní yi vy:o pi ngmēdoo kwo, u pi Njudas, Kédíyót pi. Yi ngwo kpèê yiyé pyu yoo yi kada pini kní ye loo, ¹⁵ yepé, Yesu u kwódo ngé aní ghê knomomé, ye lukwe a ka ngmanmyinê kè ngmê? Wod:oo ndapí pyoloy:a u kwo y:ee ngópu. ¹⁶ Yi ngwo Njudas ngé dye ghi doo

y:enê, apê, Yesu kwódo ngé wu dini ghi ngé aní ghê.

Tp:ee Kaa W:éêw:éê u Naa u nté l:âmol:âmo Mak 14:12-16; Luukí 22:7-13

¹⁷ Wéni n:ii ngé Mbídédi Pywápê Ngmê u Naa dnyimo kuwo, Tp:ee Kaa W:éêw:éê u Naa nté u ngwo myednyimo l:âmol:âmo. Yi wéni ngé Yesu p:uu ndiye pyu yoo Yesu ka póó dniye, kwo, Mââwe. Kwo, Tp:ee Kaa W:éêw:éê u nté ló yi nmímo l:âmol:âmo? ¹⁸ Yesu ngé pi miyó pi ngmê ka dy:ââ doo, Njedusalem. Yepé, Ala kópu u kwo dp:uu vyi nyoo, kwipi, Nyi mââwe ngé nga atédê dy:ââ nyo. Kwipi, U dye ghi machedê, u p:uu ndiye pyu kní yi k:ii naa u nté ngomo k:oo nmímo pípi. ¹⁹ Wod:oo kada a y:ee ngópu, Njedusalem lee knopwo, kópuni Yesu ngé ye vvu, yinté mí d:uu ngópu, yi nááli u nté yi ngomo k:oo mí l:âmo ngópu.

Yesu u k:ii kuwókuwó kmaapí u ngwo dóo ngópu

Mak 14:17-26; Luukí 22:14-23; Njon 13:21-30; 1 Kódin 11:23-25

²⁰ Kâádi dini ghi n:ii ngé gho, Yesu, p:uu ndiye pyu y:a mē miyó kní yi k:ii, yi kmaapí tédê yaa dníye. ²¹ Dini ghi n:ii ngé dnye kmaapí, Yesu ngé yepé, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, yepé, nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngé a wowo. ²² P:uu ndiye pyu kní yi nuw:o dmi dono ngé pyodo, ngmêngmênté u kwo doo póó, kópu, Nê kuu, apii? ²³ Yesu ngé yepé, K:omo tpile d:ââ mu ngmídi k:oo mbídédi n:éê nmo kmênêkmênê té, ngmênê nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngé a wowo. ²⁴ Yepé, Ala kópu puku yedé ló dini mwo a d:éê ngópu, apê, Chóó Lémi u Pi Ndéndê u kwódo ngé pi angmê ghê, pi kní y:oo wa mgímí ngmê, wa kpaka ngmê, wa vya ngmê. Yepé, Pini n:ii ngé yi kópu a ntíyentiye, a kwódo ngé a wowo, yi pini d:ud:umbiy:e choo nkíngê, Chóó Lémi ngé dpodombiy:e wa kpada. Yepé, Yi pini ngé u kpadakpada tédê ala kópu wamí vyi, awo, L:omo m:aa ta, yi dono daap:aa d:uu ngé. ²⁵ Pini n:ii Yesu u kwódo ngé doo wowo, Njudas, yi pini ngé kwo, Nê kuu, apii? Yesu ngé kwo, Nýóó kichi vyi.

²⁶ Dini ghi n:ii ngé dnye kmaapí, Yesu ngé mbídédi a ngéédí, Chóó Lémi kwuno ngé, puwá, p:uu ndiye pyu kní ye y:ángo, yepé, Ala a chóóchóó, nê. ²⁷ U kuwó dini ghi ngé kapí a y:ángo, wain k:oo a pii ngé, kumu mbee ngé, Chóó Lémi kwuno ngé, p:uu ndiye pyu kní ye mye y:ángo, yepé, Nmyo yintómu nda yó. * ²⁸ Yepé, Ala a wêê. Yepé, Pi yilí yi dono chedêchedê u l:éê díy:o, wêê a p:uu wa pwii. Yepé, Yi wêê ngé Chóó Lémi ka pi yilí wa a kâádi. ²⁹ Yepé, Ala kópu ny:ee yo. Yepé, Wain daamuní nda, u dí wéni n:ii ngé

* 26:27: Ex 24:8; Jer 31:31-34; 1 Kódin 10:16; Hipílu 9:20

a pi ndîi ngê amí pyódu, pi yintómu anîn:aa y-enê, M:aa kóó k:oo kmaapí ndîi u ngwo anm:uu dóó, wain kamí u ngwo anm:uu nda. ³⁰ U kuwó dini ghi ngê wéti ngma a ngí ngópu, Njedusalem a kuwo ngópu, mbu mbémê mí kee dniye, mbwini n:ii u pi Olipi.

Yesu ngê Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vyu

Mak 14:27-31; Luukí 22:31-34; Njon 13:36-38

³¹ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê pi kní y:oo awêde ngídí vy:oo a mgímímgímí nê, nmyinê kuwokuwo nê, nmye mbêpêmbêpê té. Yepê, Puku yedê alanté a tóó, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Sipi y-enê pyu wa vy:aa, sipi w:uu wa mbêpê dmi. ³² Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê amêní pyidu, nmyi kada aní ghê, Nkálili aní lê. ³³ Pita ngê kwo, K:omo tpilé kí tpókni y:oo wunê kuwokuwo ngí, ngmênê nê mu ngmídi daanê kuwo ngí. ³⁴ Yesu ngê Pita ka kwo, Nê kópu nga ngmên:aa tpaépê. Kwo, Mgídí vy:oo kêmkém ghêlí k:ii daawa kâa, pyolo nyinê wópuwópu nê, pi kní ye ala kópu nye tpaépê, yenye, D:aa p:uu dniye pyu ngmê. ³⁵ Pita ngê kwo, A Lémi. Kwo, Yí kópu daaní d:uu. Kwo, K:omo tpilé l:êê díy:oo wamyé vya nê, myedaanê wópu ngí. Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo Yesu ka yinté mye vyí ngópu.

Yesu Nketsemane u ngwo doon:aa ngêpê
Mak 14:32-42; Luukí 22:39-46

³⁶ U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, ghi ngmê lee dniye, u pi Nketsemane. Yesu ngê yepê, Al:ii dmyinê ya, mwi nimo ngêpê. ³⁷ Yesu ngê pi pyile kyedekyede mu mwada y:i núw:oo too, Pita Sepédí tp:oo dè. Yesu u gha dono ngê pyodo, u ghê myedê kee wo. ³⁸ Yí pini pyile kní ye yepê, A nuw:oo dono ngê ayi chedêchedê nê. Yepê, Al:ii dmyinê ya, dpí ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Dmyinê t:áát:áá nê, a l:êê díy:oo myedmyinê ngêpê. ³⁹ Yesu ngê a kuwo too, pee tp:oo mwada y:i loo, têpê mbémê kwódkwódombiy:e mí dyimê wo, u mí ka doo ngêpê, kwo, M:aa. Kwo, Tpile yilí yintómu nga u ntâá. Kwo, U ntâá ala dono u mbwaa daaní nda? Kwo, Ngmênê ngwépi daaní puwâ. Kwo, K:omo tpilé ala kópu u ya a nga daa kwo, ngmênê a nga dpí d:uu ngí, mu kópu u díy:oo a kada nye tóó. *

⁴⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu yedê diyé wo, apê, A p:uu ndiye pyu yoo mu dpí té. Pita ka kwo, Lukwe díy:oo doo u ntâá, dye ghi dèékwedí ntênê daanmyi ya? Kwo, Lukwe díy:oo a l:êê díy:oo dp:ee ngêpê té. ⁴¹ Yesu ngê yepê, Mb:aaamb:aa ngê dmyinê vyuwo, dpodombiy:e dmyinê ngêpê, pi ngê dpodombiy:e kédangê tókó nmyo, dono

nmye daapêdê ní we. Yepê, K:omo tpilé kópu mb:aa nmye tpaépê tumo, ngmênê nmyi tókótókó tédê wanmyi dèê dmi. *

⁴² Myombó Yesu ngêpê tédê mê loo, u mí ka kwo, M:aa. Kwo, Kí:d:a w:ee. Kwo, Dono mbwaa daaní nda knomomê, ye yoo angénté wani ngee. Kwo, Yí dono mbwaa u wépi daaní puwâ, úyóó nuw:oo u pono n:aa vyápê. ⁴³ U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu pyile kní ye mê diyé wo, apê, Mu dpí té. Dpí vyílê ngê dyaa ye chedê ngê.

⁴⁴ Pyolombó Yesu modoon:aa ngêpê. Mwiyémwiyé ntee doo ngêpê, yinté modoon:aa ngêpê. ⁴⁵ U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu kní ye yedê diyé wo, yepê, Mwo anmyi dpí té? Yepê, Angénté, dmyongé nyaa dniye? Yepê, Munto. Yepê, Ala u dye ghi. Yepê, Pí dono kní y:oo ala ngwo a mgímímgímí nê. ⁴⁶ Yepê, A pii dmyeno. Yepê, Paa ala. Yepê, Óó! Yepê, A kwódo ngê pini n:ii dè ghê, yepê, ka pwiyé kní.

Yesu u ngwo mgímí ngópu

Mak 14:43-50; Luukí 22:47-53; Njon 18:1-11

⁴⁷ Yesu ngê danêmbum ghêlí daa chedê ngê, wod:oo lede yoo taa dniye, Njudas yi kada doo kwo, pini n:ii Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê miyó kní yi vy:oo pwii wo, Yesu yinê dóó. Yí lede kní y:oo kaa taa núw:oo tumo. Yí yéli Nju tpémi yi kada pini kní y:oo dy:áá tumo, yepê, Yesu nyinê mgímí yó. ⁴⁸ Maa p:uu Njudas ngê yepê, Pini n:ii nîné chipéchipé, yepê, yi pini yi vyílo. Yepê, Dpí mgímí yó.

⁴⁹ Dini ghi n:ii ngê taa dniye, Njudas Yesu ka loo, kwo, Mw:áák Mâáwe. Njudas ngê Nju tpémi yi chipéchipé ngê. Yesu u ngwo a chipé ngê, ú:uu Yesu kpâa pee p:uu díyíngó. ⁵⁰ Yesu ngê kwo, Kópuni u pyinê cha ngmê, d:uu ngí. Wod:oo lede kní y:oo Yesu dpodombiy:e mgímí ngópu. ⁵¹ Yesu p:uu ndiye pyu ngmê ngê u yi doo kwo, Lede yoo ní vya té, wod:oo u taa a ngêédí, lede ngmê mbwámê pèdê chápwo, ngmênê kn:aadi ngê, ngwene ngmê ngópu. Yí lede kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ⁵² Wod:oo Yesu ngê kwo, N:aa u dópo ménê mé kédi. Kwo, N:ii ngê taa ngê l:êê dpí dóó, yi l:êê tédê dpí pw:onu. ⁵³ Kwo, Lama daa tóó M:aa ka wodí vyí, ye enjel yilí tp:oo témi tap a ka pèdê dy:áá, paan:aa ngee nmo. ⁵⁴ Kwo, Yí enjel yoo wodí dmy:ee té, ye ala yéli y:oo angénté paa mgímí nê, kópuni puku yedê a tóó angénté myepaa ntiye ngmê. ⁵⁵ Yesu ngê yi lede kní ye yepê, D:aa l:êê pyu ngmê. Yepê, Lukwe díy:oo kaa taa kèlê a ka dmyinê lee dmi. Yepê, Wo yilí yi k:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo nmyi vy:oo kínoo a kwo, y:i nîmon:aa dèépí. Yepê, Lukwe

* 26:38: Njon 12:27

* 26:39: Hipílu 5:7-8

* 26:41: Hipílu 4:15

* 26:44: 2 Kódin 12:8

diyo yi dpípe mgími noo. ⁵⁶ Yepê, Ngmênê alanté dnye mgími nê, mu kópu u diyo kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní yoo wunê a d-êê tumo, doo u ntââ daapídmnye kn:aa di ngmê.

Yi ngwo Yesu p:uu ndiye pyu kní yoo Yesu a kuwo ngópu, mbêpê dnyiye.

Nju tpémi yi kada pini kní yoo Yesu u ngwo kóté kalé ngópu

Mak 14:53-65; Luukî 22:54-55,63-71; Njon 18:13-14,19-24

⁵⁷ Nii kní yoo Yesu mgími ngópu, kpêê ziyé pyu yoo yi kada pini ndíi Kayapas u ngomo k:oo núw:o ngópu. Yi ngomo k:oo kada pini yoo, dêêpí pyu yoo yi kii, mwiyé nipi a wó. ⁵⁸ Pita ngê Yesu doo yámuyámu, tumutumu yi kuwó doo a kwo, daa chono doo a paa. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngomo k:oo mí kee wo, Pita yi ngomo mbwa kalé ngmê k:oo myimí kee wo, lede kní yi vy:o mí yaa wo, apê, Yesu ngê kópuni a d:uud:uu ngmê, a ngópu paa d:uu ye. ⁵⁹ Yi ngomo k:oo Nju tpémi yi kada pini kní yoo Yesu dnyen:aa kóté kígha. U yi ye doo kwo, Yesu kn:ââ nmí ché, u ngwo nmí vy:a. Pi yilí kní yoo yi chóó yi yipe tee kópu Yesu p:uu yilí tee ngópu, ⁶⁰ ngmênê pi miyó dé yoo yi kópu ngmídi ngê daa pyódu ngópu, yi kópu u léê diyo Nju tpémi ye doo u ntââ ngê pyodo, Yesu daapí ndyíko ngópu. U kuwó dini ghi ngê pi miyó dé yoo kópu mu ngmídi ngmê vyi ngópu, ⁶¹ kada pini kní ye yepê, Kí pini ngê ala kópu nmo a vyu, nmopê, Nê u ntââ, Chóó Lémi u ngomo anê pw:ono, wo pyile amí lê, u ngwo am:aa wó. ⁶² Wod:oo kpêê ziyé pyu yoo yi kada pini ndíi ghêédí wo, Yesu ka póo wo, kwo, Kópuni m:uu dé vyi ngmê, daanyiné vy:a? ⁶³ Ngmênê Yesu tumu doo ya. Myombó Yesu ka kwo, Yápwoni ghê a t:a, yi yápwó ngê a y:enê ngí. Kwo, Nmo kidimê k:omodanê. Kwo, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Tp:oo n:ii nmo t:âât:ââ, kwo, mumdoó nyi vyílo? ⁶⁴ Yesu ngê kwo, Nyóó kichi vyi. Kwo, Mu dini ghi ngê wanmyi m:uu nê, wanmyi vyi ngmê, anye, Kí Chóó Lémi u Pi Ndêndê. Anye, U pi ndíi ngê dé pyódu, Chóó Lémi u che p:ââ pee ngê dé pyódu, nkálí too pee dmi mbêmê muyedé pwiyé kní. ⁶⁵ Yesu ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê u kwo vyu, kpêê ziyé pyu yoo yi kada pini ngê chóó u mbwo kpídi a chópu, yi máawe kní ye yepê, Kí pini u chápwo pyu u yi nmo daamu a kwo. Yepê, Chóóchóó kédé ndyíko. Yepê, Ala kópu nmo dé vyi, Chóó Lémi u d:aa anê kâadi. ⁶⁶ Yepê, Pini n:ii nmo dmi angénté a tóó? Kada pini yintómu kní yoo kwo, Chóó u pye dé yé. Kwo, Vya koo, pw:oo we, daadí ya. ^{*}

^{*} 26:61: Njon 2:19-21 ^{*} 26:63: Mát 27:12; Is 53:7 ^{*} 26:64: Mát 24:30; Dan 7:13 ^{*} 26:66: Lev 24:16; Njon 19:7 ^{*} 26:67: Is 53:5

⁶⁷ U kuwó dini ghi ngê kêpa dnye tpyípiwi, kíli myednye kpakakpaka, ^{*} ⁶⁸ dnye nkwitinkwiti, kpídi pee ngê ngwolo dé wópu dumo, u nkwo dnye vyee, kópu, N:aa dé vya ngí? Kópu, Chi dipí. Kópu, W:ii Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, ye pini n:ii ngê dé vya ngí, u pi nmo pichi vyi. Kwo, Lukwe diyo nangê Chóó Lémi ngê a ngmídi nyoo.

Pita ngê Yesu u ngwo a wópu ngê

Mak 14:66-72; Luukî 22:56-62; Njon 18:15-18,25-27

⁶⁹ Dini ghi n:ii ngê Yesu dnye kóté kígha, yi ngwo Pita yi ngomo mbwa kalé ngmê k:oo doo ya. Dpodo módó ngmê u kwo a loo, kwo, Nyi ngmê, Yesu Nkálili pi p:uu nye ya yédi. ⁷⁰ Ngmênê Pita ngê yoo yi ngíma u kwo a wópu ngê, kwo, Ye kópu d:oo w:ee ngê. ⁷¹ Wod:oo Pita pywuwópyuwó tédê u nkígh:ê doon:aa kwo. Dpodo módó m:uu ngê yi mye módu, pi kní ye yepê, Kí pini Yesu Nasalet pi p:uu kídoó ya. ⁷² Myombó Pita ngê mède wópu ngê, ye kpaá wo, yepê, Ye pini daa a lama pini. ⁷³ Daa ndíi dye ghi yimí loo, yi yéli Pita ka kní m:uu loo, kwo, Nye k:omodanê. Kwo, Nyi yi pini p:uu ndiye pyu ngmê. Kwo, Nye kínga dpí mya. Kwo, Dpí wee mu ngmídi, Nkálili Wee. ⁷⁴ Wod:oo Pita ye mê kpaá wo, yepê, Ye pini daa a lama pini. Vyílo yi dini ghi ngê kêmkêm ngmê ka wo, ⁷⁵ wod:oo Pita ngê Yesu u kópu mí nuw:o kwólu, apê, Yesu ngê a ka moda vyi, Kémkêm ghéli kii daawa kââ, pyolo nyiné wópuwópu nê. Wod:oo Pita u gha d:ud:umbiy:e dyênê wo, kuwa pwii wo, yi doon:aa mbê.

27

Yesu Paléti ka u ngwo núw:o ngópu

Mak 15:1; Luukî 23:1-2; Njon 18:28-32

¹ Mw:aa ngídi vy:o Nju tpémi yi kada pini yoo nipi dnyen:aa danêmbum, kpêê ziyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi kii. Yi danêmbum tédê Yesu u vyee u dy:oo a chápwo ngópu. ² U kuwó dini ghi ngê Yesu kóó dé kudu dumo, Lóma lede yoo yi máawe ndíi Paléti ka núw:o ngópu.

Njudas ngê chóóchóó u ngwo a nâkâ ngê Dpodo 1:18-19

³ Pini n:ii Yesu u kwódo ngê ghê wo, Njudas, dini ghi n:ii ngê u lama yaa wo, apê, Yesu kédé ndyíko ngmê, daa kêmakéma mye vyee ngmê, u nuw:o d:ud:umbiy:e dono ngê pyodo, apê, Dono kópu ngma atédí d:uu. Wod:oo Yesu kwódo ngê wowo u léê diyo ye ndapíni u kwo y:ee ngópu, yi ndapí pyolo y:a kada pini kní ye mêmí y:ángo. ⁴ Yepê, Dono ndíi ngmêdí d:uu. Yepê, Pini n:ii u dono daa tóó mo daa tóó, u kwódo ngê kídi ghê, daa kêmakéma nmye vyee ngmê. Njudas ka

^{*} 26:61: Njon 2:19-21 ^{*} 26:63: Mát 27:12; Is 53:7 ^{*} 26:64: Mát 24:30; Dan 7:13 ^{*} 26:66: Lev 24:16; Njon

kwo, Nmo mêmikidimên:aa mbumu. Kwo, Ye kópu ñyóó nyi l:âmo ngi. ⁵ Wod:oo Njudas Chóó Lémi u ngomo k:oo kee wo, yi ndapî dyuu yi mí dy:ee too, wod:oo kuwa pwii wo, chóóchóó mínê nâkâ ngê, yed:oo pwene.

⁶ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo yi ndapî mêtê ngí tumo, noko yepê, Ala ndapî Chóó Lémi u ngomo k:oo daadî ya, mu kópu u díy:oo wu pini ngê pi vyee u l:êê díy:oo kmênê ngê. ⁷ Yi ndapî p:uu noko dnye danêmbum, yed:oo têtê ghi u ngwo ngmê pwila ngópu, noko yepê, Pi my:oo n:ii Njedusalem adîm:aa pwpowwo, y:i paan:aa kmênêkmênê koo. Yi têtê ghi d:ââ l:âmol:âmo pyu ka pwila ngópu. ⁸ Pi kní y:oo yi têtê ghi u pi ntaa ngópu, apê, Wêê u têtê ghi. Awêde u pi yinté mwo tóó.

⁹ Chóó Lémi u komo kapî pyu Njedîmaiya ngê kópuni wunê a d:êê ngê, yi ngwo ntiye ngópu. Yi kópu ala,

Ndapini u pi Yisiléli tpémi y:oo yi pini u l:êê díy:oo vyi ngópu,

yi ndapî pyolo y:a a ngí ngópu,

¹⁰ d:ââ l:âmol:âmo pyu ka u têtê ghi u ngwo pwila ngópu.

Nmí Lémi ngê yinté a ka a vyu.

Paléti ngê Yesu u ngwo doo pópóó

Mak 15:2-5; Luukî 23:3-5; Njon 18:33-38

¹¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu Lóma lede yoo yi kada pini Paléti ka ñuw:oo ngópu, yi ngwo u pwpowwo u nt:u kópu u kwo mye vyi ngópu. Wod:oo Paléti u kwo pów wo, kwo, Mumdoon nyi Nju tpémi yi king? Yesu ngê kwo, Ñyóó kíchi vyi. ¹² Kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii, Yesu p:uu yipe tee kópu yilí tee ngópu, ngmênê Yesu ngê kópu daangmê vyu. ¹³ Paléti ngê kwo, Kêémí m:uu yilí ngee kapî ngmê. Kwo, Yi kópu yilí nye nyémí té. Kwo, Lukwe díy:oo tumu nye kwo. ¹⁴ Ngmênê Yesu tumu doo kwo, kópu daa vyu, wod:oo Paléti ngê apê, Kí lónté pini? Apê, Lukwe díy:oo kópu daa tpaépê?

Paléti ngê Yesu u vyee têtê u ngwo dy:ââ ngê

Mak 15:6-15; Luukî 23:13-25; Njon 18:39-19:16

¹⁵ M:ââ k:oo Nju tpémi yi naa ndîi u dye ghi ngê, yélini mbwa k:oo dnyimo kwo, Paléti ngê ngmêdpimo pwi:ipw:ii, apu, Nju tpémi yi nuw:oo dmi mb:aamb:aa ngê paa pyaa we. Pini n:ii u pi pi kní y:oo u kwo dnyimo tpaépê, yini yidpîmo pwi:ipw:ii. ¹⁶ Yi m:aaní ngê mbwa u ménê pi ngmêdoo kwo, u pi Mbadapas. Pi yintómu yi lama yi pini u pi doo ya. ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê yoo kwodonkwodo a wó, Paléti ye pów wo, yepê, Ló pini u yi nmye ngma a kwo, nî pw:ii? Yepê, Mbadapas ay:aa pw:ii ó Yesu ay:aa pw:ii, pini n:ii p:uu ala kópu a tpaépê ngópu, apu, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, wu vyílo. ¹⁸ Paléti ngê yi kópu ye poo ngê, mu kópu u díy:oo u lama doo

ya, Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu ka ñ:ee dê kaa ngmê, a kêê k:oo u l:êê díy:oo dê kaa ngmê.

¹⁹ Yi ngwo Paléti kóté têtê doo ya, u kpâm ngê pi u kwo ngmê dy:ââ ngê, Paléti ka kwo, A Lémi. Kwo, Ngmâm ngê nga até da dy:ââ nê, a ka dê, Nyi ngê ye pini ngê kópu kingmê d:uu. A ka dê, Pi mb:aa yila. A ka dê, Mgídi vy:oo a wóó k:oo kídi m:uu, u ngwo dí nkíngê mb:anê.

²⁰ Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii, yi tpókni y:oo yoo yi mbodo dmi vyuuwo ngópu, yepê, Paléti ngê Mbadapas dpo pw:ii ngê, Yesu dpí vya ngê. ²¹ Wod:oo Paléti ye pów wo, yepê, Ló pini nmyi l:êê díy:oo ngmaní pw:ii? Kwo, Mbadapas yi pw:ii ngê. ²² Yepê, Yesu ngê ló kópu ngmaní md:oo, pini n:ii p:uu ala kópu a tpaépê ngópu, apu, Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê. Kwo, Kídosi ñedê t:ee ngi. ²³ Paléti ngê yepê, Doo u ntââ. Yepê, Dono kópu ndîi daangmê d:uu ngê. Ngmênê pi yilí yintómu Paléti ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Vya ngi. Kwo, Kídosi ñedê t:ee ngi. ²⁴ Wod:oo Paléti ngê a w:ee ngê, apê, Doo u ntââ yi nuw:oo dmi daaní ngmêê. Apê, Ye daaní ng:aa mbê knomomê, ye wa gheteghete mbê dmi. Apê, Ala pini u vyee têtê módó n:aa dyede, ngmênê yi dono a p:uu kingí kaalí. Wod:oo u dpodo pyu ngmê ka kwo, Mbwa d:ââ a ka ngma a ñuw:e. U kwo yedê ñuw:oo, Paléti ngê kóó dê pi yintómu yi ngópu ghêê doo, yepê, Ala pini u vyee têtê módó nmye dyede ngmê. Yepê, Yi dono nmyi p:uu choo ya. Yepê, Nê kuu, a pi daa ta, a kêê dê dí ghêê dê. ²⁵ Pi yintómu kní y:oo kwo, Pi dono yila, pw:oo we. Kwo, Chóó Lémi ngê u ntââ daawa a vy:u. Kwo, Mu dini ghi ngê u ntââ wa vy:ee a knomomê, ye nmí p:uu dpo vy:ee ngê, nmí tpe:ee dmáâdíma yi p:uu myedo vy:ee ngê. ²⁶ Wod:oo Paléti ngê Mbadapas mbwa k:oo pw:ii ngê, lede kní ye yepê, Yesu kpaka yó. Wod:oo yedê kpê dmi ngê kpaka ngópu. U kuwó dini ghi ngê Paléti ngê yepê, Ñuw:oo yó, kídosi ñedê nyi tee yó.

Lóma lede kní y:oo Yesu u ngwo dnye nkwtitinkwti

Mak 15:16-20; Njon 19:2-3

²⁷ Lóma lede kní y:oo Yesu Paléti u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo ñuw:oo ngópu, ledeni yoo dnyen:aa líme, nipi a danê tumo. ²⁸ Yesu u mbwo kpídini doo ya, a ngee ngópu, kpídí pee king kní y:oo yi mbwo ntee dnyimo t:emí dê, yinté kpídí u mbwo ngmê t:ee ngópu. ²⁹ Noko yepê, King kní yi mbêmê kídon ntee a kwo nyédi, kí pini mbêmê yinté tpile my:oo kaa koo, wod:oo yi kóó diidii a ngí tumo, a kmongo tumo, kídon ntee tpile u ngwo ngmê l:âmo ngópu, Yesu mbêmê kaa ngópu. Noko yepê, King kní y:oo kiyé ntee a tpyé tumo, kí pini ka yinté

tpile my-oo y:ee koo, wod:oo yimbwi ngma a ngí ngópu, u kwo y:ee ngópu, kwo, Chi tpye, nmi kada pini ngé chi ya. U kuwó dini ghi ngé dnye yumuyumu, komodanê ngé dnya a chipéchipé, kópu, Munmikó nmi Mááwe ndíi, Nju tpémi yi king. ³⁰ P:uu dnye tpyípwí, yimbwi n:ii doo tpye, u kuwó dini ghi ngé kwulo mēdē ngee ngópu, mbēmē dnye kpēēpí. ³¹ U nkwitinkwiti dini ghi n:ii ngé yé ngópu, kpídí mb:aa n:ii u mbwo t:ee ngópu, mēdē ngee ngópu, chóó u kpídí u mbwo mē t:ee ngópu, wod:oo ŋuw:ngópu, apē, Kídosi nēdē nm:uu t:oo.

Yesu kídosi nēdē u ngwo t:ee ngópu

Mak 15:21-32; Luukí 23:26-43; Njon 19:17-27

³² Dini ghi n:ii ngé Lóma lede kní y:oo Yesu u vyeē tēdē dnye ŋeŋe, maa p:uu Sadéni pi ngmē m:uu ngópu, u pi Saimon. Lede kní y:oo yi pini ka dpodobiy:e kwo, Kí pini u kídosi dnyinē ngí. ³³ Kwéli lee dnyie, yi ghi u pi Mbodo Dínē, Nju tpémi yi dnye ngé, Nkolokota. ³⁴ U yi y:e doo kwo, Yesu ka wiwi ndíi ngé daapaa pyaa we, wod:oo yi komo ngmē wain d:áá k:oo a vyilē ngópu, Yesu ka y:ee ngópu, ngmēnē Yesu ngé dini ghi n:ii ngé d:uu ngé, wépi ye puwá. ³⁵ Yesu u mbwo kpídí a ngee tumo, kídosi nēdē u ngwo t:ee ngópu. Wod:oo u kpídí yēē tumo, yi kpídí kní yi l:ēē díy:oo dnye ng:oo, noko yepē, Alani nané wa a ngí, woni nané wa a ngí. ³⁶ U kuwó dini ghi ngé mbwódo yaa dnyie, dnye y:enē, apē, Pi ngé wa a ngee. ³⁷ U pwopwo u nt:u kópu kídosi nēdē u pwo t:ee ngópu, apē, Yesu, Nju tpémi yi king. ³⁸ Pi miyó yi wéni ngé Yesu u nkígh:é kídosi nēdē mye t:ee dumo. Woni u wéni pee t:ee ngópu, woni u tané pee t:ee ngópu. Yi tpódu y:oo pi mwiyé dpímo a vyeē dé, yi tpile myedpímo a t:ámot:ámo dé.

³⁹ Yélini maa p:uu dnye paa, dini ghi n:ii ngé Yesu kídosi nēdē a m:uu ngópu, dnye nkwitinkwiti, ⁴⁰ kópu, Nyi lónté pini? Kópu, U yi nga doo kwo, Chóó Lémi u ngomo nē pw:ono, wo pyile amí lē, u ngwo am:aa wó. Kópu, Mumdoó nyi Chóó Lémi Tp:oo, ye ŋyóó kídosi nēdē a ghidi, ŋyóóchóó mē ngee ngí. ⁴¹ Kada pini yoo, dēépí pyu yoo, kpēē yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii, yinté myednye nkwitinkwiti. ⁴² Noko yipu, Kn:aa pini yoo yidoo ngēēpí dé, ngmēnē doo u ntáá chóóchóó daawa ngee. Noko yipu, Mumdoó Chóó Lémi ngé nmi kada pini ngé a pyódu ngé, kídosi nēdē chóó wunē wupwo knomomē, ye u ngwo u kwo nmo kélími té. ⁴³ Noko yipu, U nuw:ngópu Chóó Lémi p:uu a kwo, apu, Nē tp:oo. Noko yipu, U nuu ghi Chóó Lémi nódo wo tóó, ye pēdē ngee. ⁴⁴ Kpaá pyu

n:ii dé Yesu u nkígh:é kídosi nēdē t:ee dumo, Yesu yinté myedpímo nkwitinkwiti.

Yesu kídosi nēdē u ngwo pwene

Mak 15:33-41; Luukí 23:44-49; Njon 19:28-30

⁴⁵ Káádi máá kēlē dini ghi ngé, yi dyámē pee mbēmē ngídí a ghay wo. Dini ghi n:ii ngé káádi ngé liy:aa pyile a kuwo ngé, mē wa wo. ⁴⁶ Yi dini ghi ngé Yesu dpodobiy:e ka wo, apē, Ilay, Ilay, lama sapaktáni. Yi kópu u nt:u kópu, A Yápwō éé. A Yápwō éé. Lukwe díy:oo a mo cha kuwo nē? Lukwe díy:oo nga d:oo chané wo? * ⁴⁷ Yélini y:i doo kwo, Yesu u dnye yi ny:ee ngópu. Yi yélini woni kní y:oo noko yepē, Ilacha ka ka káá. ⁴⁸ Pi mbēpēmbēpē ngmē loo, tpēnē n:ēē ngmē ŋuwo, wain d:áá k:oo kmēnē ngé, yimbwi nēdē káá, Yesu komo t:ámo mbee ngé, apē, Nda ngé. ⁴⁹ Ngmēnē pi woni kní y:oo kwo, Ngí t:áá kmēle. Kwo, Ilacha wunē pwiyé kní, ó daawa ní. Kwo, Ilacha ngé kí pini kídosi nēdē yinē wunē ngēēpí? ⁵⁰ Myombó Yesu dpodobiy:e mēyi ka wo, yed:oo pwene.

⁵¹ Yi dini ghi ngé Chóó Lémi u ngomo k:oo kpídí ndíi n:ii doo ya, yi kpídí ngé yoo yi maa dpímo nkokonkoko, apē, Chóó Lémi u yápwō ghi k:oo daapaa ní dnyie. Yesu kídosi nēdē dini ghi n:ii ngé pwene, wod:oo yi kpídí chóó mínē chaa wí. Chápwóchápwō ngé nkwo do a yaa wo, knápwō dí. Yi ngwo yi dyámē pee mye ghēdē mbē wo, t:aaní chaa dnyie, * ⁵² pi ntóó kpomo n:ii kní yi mēnē a kmēnē tumo, mye kweñe dnyie. Chóó Lémi u nuu u yoo, yélini wunē a pw:oo dnyie, yi ngwo a pii dnyie. ⁵³ Yesu dini ghi n:ii ngé a pii wo, yi yélini yi kpi k:oo a pwii dnyie, Njedusalem lee dnyie, pi yilí kní y:oo mí m:uu tumo.

⁵⁴ Lede n:ii kní y:oo Yesu kídosi nēdē t:ee ngópu, yi mááwe ndíi u k:ii kídosi u nkígh:é dnyen:aa kwo, Yesu dnye y:enē. Dini ghi n:ii ngé dyámē pee ghēdē mbē wo, yi kópu yilí yi ngópu mye pyaa dnyie, nkíngē mbē dnyie, noko yepē, Kí ndéndē ngé Yápwō ndíi tp:oo. ⁵⁵ Pyáá y:i yilí doo kwo, daa chono dnya a kwo, y:i dnyia a vyyuwo. Yi pyópu kní y:oo Yesu Nkálili Wee u kwo dnyimo a yámuyámu, myednyimo a ngēēpí. * ⁵⁶ Yi vy:oo pyáá pyile doo kwo, Méli Makídala pyáá ngmē, Méli myomo, Njems mbwémi Njósép yi pye, Sepédí u kpám pyolo, Njems mbwémi Njon yi pye.

Yesu ntóó u ngwo kmēnē ngópu

Mak 15:42-47; Luukí 23:50-56; Njon 19:38-42

⁵⁷ Daa kēmakéma káádi doo wupwo, Adamátiya pi ngmē tá, u pi Njósép. Yi pini ndáápi ngmē, myenté Yesu p:uu ndiye pyu ngmē. ⁵⁸ Paléti ka loo, Yesu ntóó u kwo mínē

* 27:46: Psalm 22:1

* 27:51: Ex 26:31-33; Hipílu 6:19; 10:19-20

* 27:55: Luukí 8:2-3

ch:ee ngê, wod:oo Paléti ngê u lede kní ye yepê, Wu pini ntóó ala pini ka nyi y:ee yó. ⁵⁹ Wod:oo Njósép adí lè, kpídí mb:aa ngmê pwila ngê, Yesu ntóó kídosi ñedê a ngópu, yi kpídí ngê a kmongo ngê. ⁶⁰ Ntóó ñuwo, chóó u kpomo u mênê mí yó, chéêpí ndíí yi kpomo t:ámo ngmê tpiyé wupu kwólu, u ngwo nkoko ngê, wod:oo p:o loo. Yi kpomo pi kní y:oo t:aaní paa mwiyé a ché ngópu, yi Njósép mupwokní yi ntóó kmênêkmênê u l:éê díy:o. ⁶¹ Méli Makídala pyââ, u pénta Méli kii, kpomo chedê dpímo ya, Njósép ngê Yesu ntóó yi ngópu kmênê ngê.

Kada pini kní y:oo lede kní ngmê kpomo chedê u ngwo mínê kuwo tumo

⁶² Womumo mw:aandiye, Sátídé ngê, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, Pádisi yoo yi kii, Paléti ka lee dniye, ⁶³ kwo, Nmí lémi, komodanê pyu n:ii ma nmyi vya ngmê, u kópu dyuu ngma até dp:o nuw:o kwolo. Kwo, Pi kní ye ala kópu dpímo tpaépê, yipu, Wa vya nê, wo pyile amí lè, u ngwo amênê pyidu. ^{*} ⁶⁴ Kwo, P:uu ndiye pyu kní y:oo ntóó wa t:ámo knomomê, pi kní ye wa vyi ngmê, yewo, Kimêdê pyidu, ye yi komodanê kópu mbêmê u pi ndíí ngê wa pyódu. Kwo, U ntáâ lede kní ngmanyi dy:ââ, ntóó kwéli kmênê ngmê, awêde máâ yi dny:oon:aa t:ââ, yed:oo p:uu ndiye pyu kní y:oo ntóó daawa t:ámo ngmê. ⁶⁵ Paléti ngê yepê, U ntáâ. Yepê, Lede kní ngmê ñuw:o yó, yi kópu mb:aamb:aa ngê dp:uu l:ámo yó. ⁶⁶ Wod:oo Paléti ngê lede kní yi p:uu ngmê t:ángo, kpomo chedê nipi lee dniye. Chéêpini kpomo t:ámo doo kwo, yi cháâ u l:ii p:uu t:ee ngópu, noko yepê, Pi ngmê ngê wa kpémí knomomê, u ngwo anmo w:ee. Yed:oo yi lede yoo a kuwo tumo, yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê vwuwo, kí kpomo u mênê pi kíngmê kee.

28

Yesu u ngwo a pii wo

Mak 16:1-10; Luukí 24:1-12; Njon 20:1-

10

¹ Sandé mw:aa ngídí vy:o, Méli Makídala pyââ, u pénta Méli kii, kpomo chedê lee knopwo, Yesu kwéli kmênê ngópu. ² Yi taa knopwo, têpê dpodombiy:e doo ghêdê, nmí Lémi u enjel ngmê mbóó p:uu a ndé wo, chéêpini kpomo t:ámo doo kwo, tpiyé wupu kwólu, mbêmê yaa wo. ³ U p:ââ doo a wuu mbele, límí u wuu ntoo, mye yintoo. U kpídí dmi d:ud:umbiy:e kpaapíkpaapí. ^{*} ⁴ Lede n:ii kní y:oo kpomo dnye y:enê, nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye, mbwee ntóó kii pyaa dniye. ⁵ Enjel ngê yi pyópu dè ye yepê, Namé nkíngê. Yepê, A lama ka tóó, Yesu ka dpo

vyyuwo mo, pini n:ii kídosi ñedê t:ee ngópu. ⁶ Yepê, Alíi daa tóó. Yepê, Kêda pyidu. Yepê, A pwiyé cho, ntóó kwéli yé ngópu, yi ghi anyi m:uu nyoo. ⁷ Yi ghi yi m:uu ngópu, enjel ngê yepê, Límlímí ngê lee cho, p:uu ndiye pyu kní ye mdoo ñuw:o nyoo, yipi, Yesu kêda pyidu, nmyi kada a kwo, Nkálili. Yipi, Yi anmy:uu m:uu ngmê. Enjel ngê yepê, Yi kópu dpo yidín:aa vyi. ^{*} ⁸ Wod:oo yi pyópu dè y:oo límlímí ngê kpomo a kuwo ngópu. Dpímo nkíngê, ngmênê w:aa myedé pyw:ee ngópu. Mbêpê a pwaa ngópu, apê, P:uu ndiye pyu kní ye mdoo nyi ñuw:o.

⁹ Maa p:uu Yesu a pyódu ngópu, yepê, Mw:áákó dp:o. U kwo lee knopwo, yu km:ee dyimê knopwo, yu dè dpímo tpyé dè. ¹⁰ Yesu ngê yepê, Namé nkíngê. Yepê, A mbwó kní ye mdoo ñuw:o nyoo, yipi, Nkálili Wee u kwo dmyinê lépí, yipi, Nê yi anmy:uu m:uu ngmê. ^{*}

Lede kní y:oo kada pini kní ye mdoo u ngwo ñuw:o ngópu

¹¹ Dini ghi n:ii ngê yi pyópu dè maadí dpímon:aa kwo, lede kní ngmê Njedusalem lee dniye, kópuni yi ngópu pyaa dniye, ye kópu yílí yi yuu dmi kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní ye mínê y:ee tumo. ¹² Kada pini yoo yintómu nipi a wó, yi nuw:o dmi ngmídi ngê pyódu ngópu, lede kní ye ndapí yílí y:ee ngópu, ¹³ yepê, Kópuni dè pyódu, pi ka nangê vyi. Yepê, Pi kní ye ala kópu dmyinê tpaépê, yipi, Dini ghi n:ii ngê nmí dpí té, p:uu ndiye pyu kní y:oo daa nmí lama ntóó kédê t:ámo ngmê. ¹⁴ Yepê, Paléti ngê yi kópu a nyémí knomomê, nmyi kpadakpada u pi a tpaépê knomomê, ye u nuw:o nmo l:ámól:amo, kópu nmye daangmêwa d:uu. ¹⁵ Wod:oo yi lede kní y:oo yi ndapí yi kélê a ngee ngópu, kópuni ye vyi ngópu, yi kópu pi kní ye ntênê dnyen:aa tpaépê. Nju tpeímí y:oo yi k:omodanê kópu awêde mu nyepênyepê ngmê.

Yesu ngê chóochóó p:uu ndiye pyu kní ye u ngwo a kéma ngê

Mak 16:14-18; Luukí 24:36-49; Njon 20:19-23; Dpodo 1:6-8

¹⁶ Yesu p:uu ndiye pyu y:a mē ngmê Nkálili Wee u kwo lee dniye. Yesu ngê mbwini n:ii u pi ye vyyu, yi mbwini mbêmê lee dniye. ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, yi yi mbodo dmi ngê k:ame u kwo ghê dniye, ngmênê kní ngmê yi nuw:o miyó ngê dnye ya, yinê ye daa vyílo. ¹⁸ Yesu yi nkígh:ê a loo, nipi dnye danêmbum, yepê, M:aa ngê mbóó p:uu kópu yílí yintómu yi kada pini ngê dè pyódu nê, dyámé mbêmê kópu yílí yintómu yi kada pini ngê myaa pyódu nê. ^{*} ¹⁹ Yepê, Yi kópu u l:éê díy:o dyámé mbêmê ghi yintómu dpí lee

^{*} 27:63: Mát 12:40; 16:21; Njon 2:19-21

^{*} 28:3: Mát 17:2

^{*} 28:7: Mát 26:32

^{*} 28:10: Hipílu 2:11

^{*} 28:18:

dmyeno, pi yilí a p:uu ndiye pyu ngê dp:uu
 pyódu tóó. Yepê, Dmyinên:aa mbápitísím
 kígha dé. Yepê, M:aa u Ghê Dmi, myenté
 M:aa u kii, nmi kêê k:oo dmyinên:aa kapí
 dé. * ²⁰ Yepê, Dêêpi kópu n:ii nmye ní vyi
 too, yi nuwo dp:uu kalê tóó, mb:aamb:aa
 ngê dny:oo cháâcháâ dé. Yepê, Nkingê ngê
 kêê nangê t:oo. Yepê, Dye ghi yintómu nmyi
 p:uu aní ya, u dí, kuwókuwó wéni amí d:ii.

Wu u dí. *

* 28:19: Dpodo 1:8 * 28:20: Njon 14:23; 15:17; Hipílu 13:8

MAK

Yesu Kédisu dyámê mbêmê dini ghi ngê doo paa, p:uu ndiye pyu yoo doo ndiye kîgha dé. U kuwó dini ghi ngê pwene, mēda pii wo, u mî ka mē kee wo, u kuwó dini ghi ngê Pita pi knî ye Yesu p:uu dpîmon:aa danêmbum, Mak ngê Pita dpîmo yâmuyâmu. Pita ngê kópuni dpîmo tpaapê dé, Mak ngê Kídiki dnye ngê ye mēdpîmo tpiye dé. M:ââ pyolo y:a mē limi mî loo, yed:oo Pita pwene, Mak ngê yi danêmbum Kídiki dnye ngê u ngwo d:êê ngê. Ala yi danêmbum.

Njon Baptist ngê Yesu u maa u ngwo a yó Mátíyu 3:1-12; Luukí 3:1-18; Njon 1:19-28

¹ Ala Yesu Kédisu u kópu mb:aa, pini n:ií Chóó Lémi Tp:oo. ² Chóó Lémi ngê kópuni u kwo a vuu, u komo kapí pyu Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, apê,

A kópu y:ey:ee pyu ngada wani kââ, maa yiné aminé yé.

Yisaya ngê ala kópu mye d:êê ngê, *

³ W:amí mbêmê pi ngma adí kââ, yewo, Nmí Lémi u maa a yé yó, maa mb:aa yidó yé yó.

⁴ M:ââ yilí mî loo, Njon ngê Yisaya u kópu u ngwo ntiye ngê. Yesu ngê u dpodo kn:ââ ghêlí daangê chópu, Njon ngê Chóó Lémi u kópu pi knî ye doo tpaapê, yi nuw:o dmi doo ngmêêpi dé, Yesu u maa u ngwo doo a yiyé. Njon w:amí mbêmê dpîmo ya, yélini u kwo dpîmo lépi, ye dpîmo danêmbum. Yipu, Nmyo ndéndê ngê Nju tpémi, ngmênê Chóó Lémi u cháâcháâ nmyi lama daa tóó, kn:aa dyámê tpémi ntee dé, nmyo yinté dé. Yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, mbwaa ngê n:aa mbápitísím kîgha nmyo, Chóó Lémi ngê nmyi dono yilí u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngí té, Chóó Lémi u yoo njini ngê u ngwo wanmyi pyaa dmi. ⁵ Njuda tpémi Njon ka yilí loo, Njedusalem tpémi yilí mye loo, dnyen:aa ng:aa ng:aa. Yí dono yilí yi yuu dmi Njon ka dnyimon:aa a yémí, wod:oo mbwaa ndíí paa Njódan dpîmo kmênêkmênê dé, mbápitísím ye dpîmo yém, yi dono yilí u ngwo dpîmo ghêêghêê dé.

⁶ Chóó Lémi u komo kapí pyu Ilacha ngê kpídí gh:aagh:aa ntee dpîmo t:emí, Njon ngê yinté kpídí myedpîmo t:emí, kámél gh:aa kpídí. Pudumakó too pee u mbalêti ngê pyódu ngê, u paa yilí yidpîmo t:emí. Mty:aa ndâpu kpele numo ch:ee dpîmo kuwo dé, mu kópu u díy:o nté y:i dēpwo ya. ⁷ Pi knî ye yepê, Pini n:ií a kuwó wunê kwo, u pi ndíí. Yepê, Nê tédê. Yepê, D:oo u ntáâ, u nkígh:ê daaní ní. Yepê, Nê tp:ee. ⁸ Yepê, Mbwaa ngê muní mbápitísím kîgha nmyo, ngmênê

yi pini ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê wa mbápitísím kalé nmyo.

Njon ngê Yesu u ngwo mbápitísím kwólu Mátíyu 3:13-17; Luukí 3:21-22

⁹ Yi dini ghi ngê Yesu Nkálili doo ya, p:aa u pi Nasalet. Yi p:aaani a kuwo ngê, Nkálili Wee myedê kuwo ngê, Njódan mbwááni a nuwo, Njon ka u ngwo loo, kwo, Mbápitísím kalé nédi, yed:oo Njon ngê mbwaa léê u mênê Yesu kmênê ngê. ¹⁰ Dini ghi n:ií ngê Yesu mbwaa léê u mênê a pii wo, apê, Mbóó mēdê kpémí. Myenté Chóó Lémi u Ghê Dmi vy:émê k:ií ntee tpile ngê u pwo a ghêpê wo. ¹¹ Mbóó p:uu dnye ngmê ny:ee ngópu, kwo, Nyi a tp:ee njini, nuu ghi a nódo ka tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu nye d:uudu u too.

Setan ngê Yesu u ngwo doo dóó Mátíyu 4:1-11; Luukí 4:1-13

¹² Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu w:amí mbêmê dy:ââ ngê. ¹³ Yi doon:aa ya, wo podó y:a, Setan ngê yi doon:aa tókótókó. Chii tpile tp:oo y:i myednyen:aa kwo, enjel yoo a lee dnye, Yesu mē ngee ngópu.

Yesu ngê u dpodo kn:ââ u ngwo chópu Mátíyu 4:12-17; Luukí 4:14-15

¹⁴ U kuwó dini ghi ngê Njon ngê King Helodi ka u dono kópu yilí dpîmo kwódukwódu dé. Yi kwódu yé u l:êê díy:o Helodi ngê Njon mbwa k:oo kmungo, Yesu Nkálili u ngwo loo, pi knî ye dpîmon:aa danêmbum, Chóó Lémi u kópu mb:aa p:uu ye dpîmon:aa danêmbum. ¹⁵ Yipu, Dye ghi mbwee machedê. Yipu, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ daa kêmakêma a chap. Yipu, Nmyi dono yilí kée tóó, yipu, Chóó Lémi ka diyé dmyeno, u kópu mb:aa ka kélímí mbê dmyeno.

Yesu ngê u mwiyémwiyé p:uu ndiye pyu yoo u ngwo ngmídi too

Mátíyu 4:18-22; Luukí 5:1-11; Njon 1:35-51

¹⁶ Dini ghi n:ií ngê Yesu Nkálili Kpéni Léê u nkígh:ê doo m:ií, te yâmuyâmu pyu miyó módu, Saimon mbwémi Andru, apê, Mu vuyuwó mo. ¹⁷ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, A ngm:êê nódo. Yepê, Te u vuyuwó ntee dpí lama a tóó, pi vuyuwó yinté dpí lama n:aa kîgha. Yepê, Pi yilí Chóó Lémi ka wanmo nuw:o. ¹⁸ Yi ngwo dini ghi ngê yi pwoo a kuwo ngópu, Yesu ngm:êê ngópu. ¹⁹ Até yidnye lépi, mwada y:i myenté Yesu ngê pi mbwémi mē miyó até yi m:uu doo, Njems mbwémi Njon, Sepédi tp:oo dé. Yí mî kii dinki k:oo dnye kwo, yi pwoo dnye l:âmol:âmo. ²⁰ Dini ghi n:ií ngê Yesu ngê m:uu doo, yepê, A pwiye cho. Yepê, A p:uu anyi kaa cho. Wod:oo yi mî Sepédi, u dpodo pyu

* 1:2: Mal 3:1; Luukí 7:27 * 1:3: Is 40:3 * 1:6: 2 Kings 1:8

yoo yi kii, dinki k:oo a kuwo tumo, wod:oo Yesu u kuwó ghê knopwo.

Yesu ngê kmêna ngmê u ngwo ngm:ii kwólu

Luukí 4:31-37

²¹ P:aa ndíi ngmê u pi Kípêênnyê, Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê p:aaani ngmê. Yi pini páádi kní Yesu u kii Kípêênnyê lee dniye, y:i dnyen:aa ya. U kuwó dini ghi ngê, líme wo ngê, ngêpê ngomo k:oo kee dniye, Yesu ye doon:aa dêêpí. ²² Kópuni ye vyi too, yi nyepényepê u kópu ngê pyaa dniye, mu kópu u díy:o dêêpí pyu yoo ntee dnyimo dêêpí, daa yinté dpímo dêêpí. Kópuni Yesu ngê ye dpímo tpaépê dé, daa ndiye pyu ndíi yoo yi pi dmi mbêmê dpímo tpaépê dé, chóo u pi mbêmê dpímo tpaépê dé. Noko yipu, U kópu yilí yintómu ndé kópu dé. *

²³ Pi ngmaté yi ta, u kmêna u ngwo ngmêdoo kwo. Ngêpê ngomo k:oo adí kee, yi kmêna u komo káá, Yesu ka dpodombiy:e adí mbwólu, kwo, Yesu Nasalet pi. ²⁴ Kwo, Lukwe nmo ngmanyi md:o? Kwo, Wanyi dyênê nmo? Kwo, A lama nye tóó, Chóó Lémi ngê a ngmídi nyoo, nyi u nuu u pi. ²⁵ Yesu ngê yi kmêna ka kwo, Tumu chi ya. Kwo, Ye pini a kuwo ngi. ²⁶ Yi kmêna ngê yi pini ka nyuno pwopwo adí y:oo, dpodombiy:e adí káá, wod:oo yi kmêna ngê yi pini a kuwo ngê. ²⁷ Pi yintómu ngwéti dniye, noko dnye póó, noko yepê, Kí lónté kópu? Ndiye tédê kamí. Noko yepê, Yesu kmêna yoo yi pwo a tóó, u dnye a nyêmi ngmê. ²⁸ U kuwó dini ghi ngê yi kópu u mdoo yedé núw:o ngópu, Nkálili wee límílimí ngê a ngêédí.

Yesu ngê Saimon u mbywé pyâá u ngwo pyi ngê

Mátiyu 8:14-17; Luukí 4:38-41

²⁹ Ngêpê ngomo k:oo dini ghi n:ii ngê a pwii dniye, Yesu p:uu ndiye pyu páádi kní yi kii Saimon mbwémi Andru yi p:aa pee lee dniye. ³⁰ Saimon u mbywé pyâá ngmítédmi mbêmê doo dpi, mbii ndíi u ngwo ngmêdoo ya. Dini ghi n:ii ngê taa dniye, Yesu ka yi pyópu yuu adé y:ee ngmê. ³¹ Yesu loo, yi pyópu kwulo kele, a pyidu ngê, wod:oo yi mbii ngê a kuwo ngê, yi pyópu ngê nté ye mé y:ángo.

³² Káádi dini ghi n:ii ngê gho, yi ngwo Nju tpémi yi líme wo machedé ngê pyodo. U kuwó dini ghi ngê mbii pyu yintómu Yesu ka núw:o tumo, n:ii dé y:e yi kmêna dnye kwo, u kwo mye núw:o tumo. ³³ Yi ngomo t:ámo ghi a ntee wo, pi dêpwo a ya. ³⁴ Yesu ngê pwopwokopwe yilí pyi ngê, mbii dyêédí daa ngmídi yedoo ya. N:ii kní y:e yi kmêna dnye kwo, yi kmêna yilí Yesu ngê ngm:ii kalé too. Yesu ngê kmêna kní ye danêmbum kwódu ngê, mu kópu u díy:o yi lama doo ya, Pini n:ii

Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, kí yi pini. Yesu ngê u yi dêpwo kwo, Pi yintómu yi lama yi kópu yaa we.

Yesu ngê Kípêênnyê u ngwo a kuwo ngê Luukí 4:42-44

³⁵ Mw:aamw:aa ghêli daa wa wo, Yesu ngê p:aa u ngwo a kuwo ngê, pi kwéli dêpwo a paa, y:i doon:aa ngêpê, u mí ka. ³⁶ Saimon mbwémi mbwémi ma adí lee dmi, Yesu dnyen:aa nmy:uu. ³⁷ Dini ghi n:ii ngê a pyw:ee ngópu, kwo, Pi yilí kní y:oo ka nmy:uu ngi. ³⁸ Ngmêné Yesu ngê yepê, Kn:aa p:aaani lee kmêle, yepê, kópu mb:aa y:i ye ngmênimo tpaépê. Yepê, Yi kópu u díy:o até d:a lé. ³⁹ Wod:oo lee dniye, Nkálili wope wope yi ngêpê ngomo kní yi k:oo dnyimon:aa koko, Yesu y:i ye dímon:aa dêêpí. N:ii kní y:e yi kmêna dnyimo kwo, Yesu ngê yi kmêna dpímo ngm:ii kígha dé.

Yesu ngê pi ngmê pyi ngê, too pee mbii leprísi u ngwo doo ya

Mátiyu 8:1-4; Luukí 5:12-16

⁴⁰ Pi ngmê Yesu ka loo, too pee mbii leprísi u ngwo doo ya, yu mbodo dé y:e k:ame u kwo ghê wo, u kwo nkêpê mbê wo, kwo, A lémi. Kwo, U yi nga choo kwo knomomê, ye u ntáá kópuni ngê tupwótupwó ngê pyódu noo, wanyi chedê. ⁴¹ Yi pini Yesu ka chané wo, wod:oo Yesu ngê kée p:uu yó, kwo, U ya a nga ka kwo. Kwo, Nupwó dí chedê. ⁴² Yi ngwo yi mbii ngê yi pini a kuwo ngê, mb:aamb:aa ngê mé pyodo. ⁴³⁻⁴⁴ Yesu ngê kwo, Kí pini. Kwo, Ala kópu ny:ee ngi. Kwo, Kópuni nga dí d:uu, pi ngmê ka kidingé vyi. Kwo, Ala ngwo Njedusalem chi lèpí, kpêé yiyé pyu ngê amí m:uu ngi. Kwo, Mósisi ngê kópuni a d:êê ngê, yi kópu dp:uu d:uu ngi, nmê miyó dp:uu núw:o ngi, kpêé yiyé pyu ka dp:uu y:ee dé, wamí nkéé dé, kópuni nga dí d:uu, u ngwo pèdê w:ee y:e. ⁴⁵ Ngmêné yi pini ngê Yesu u dnye daa nyongo, p:aaani p:aaani loo, p:êé mí chaa ngê. Yi kópu u l:êé díy:o, dini ghi n:ii ngê Yesu p:aa ndíi n:ii dpímo lèpí, pi yilí yintómu u kwo dnyimo lèpí, u nkígh:ê dnyimon:aa wowo, pyiyépyiyé u kwo dnyimo dmyinê. Pi dèdpímo a ya, Yesu ka doo u ntáá ngê u kwo dpímo pyodopyodo. Yi kópu u l:êé díy:o dye ghi ngmê ngê yintoo p:aaani k:oo daam:uu n:ee. Pi kwéli dèdpímo a paa, y:i dpímo a ya, pi yilí yintómu y:i u kwo dnyimo a lèpí, daa p:aa ngmídi dnyimo a ndiyendiye.

2

Yesu ngê u knéyómu ya pyu u ngwo pyi ngê

Mátiyu 9:1-8; Luukí 5:17-26

¹ Wo miyó pyile mí loo, Yesu p:uu Kípêênnyê u ngwo mède diyé dniye. Pi kní

yi lama yi yaa wo, apê, Yesu p:o a tóó. ² Pi yintómu u kwo a lee dnyiye, ngomo a nt:ee ngópu, pi kuwa mí ghay wo. Yesu ngê chóó u p:êê kópu dyuu ye doo tpapê dé. ³ Yesu ka mbii pyu ngma a ñuw:o ngópu, kpálfí dé ntóó dé. Ngmítédmi mbêmê a yé ngópu, pi páádi kní y:oo dnyinê ngópu. ⁴ Doo u ntáá yi pini Yesu ka daapê ñuw:o ngópu, mu kópu u díy:o pi kní y:oo maa nkoko ngópu. Yi pini páádi kní y:oo yi ngomo pywápê ngmê pw:ono adí ñuw:o ngmê, Yesu kwéli doo a ya, ngomo pw:ono puu yi ngmêminê t:ee ngópu. Ngomo pw:ono tēpê a wéli ngópu, puu yi ngmêminê t:ee ngópu, yi pini yedê ngê yi ghípí ngópu, u ngmítédmi mbêmê doo ya. ⁵ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê m:uu too, a w:ee ngê, apê, N:ii kní y:oo kí pini a ka da ñuw:o ngmê, ndéndê ngê a ka wunê kélímí té. Yesu ngê yi pini ka kwo, A tp:ee. Kwo, Nono yilí yintómu dí chedê, Chóó Lémi ngê mēdaawa kpada ngi. * ⁶⁻⁷ Nju tpémi yi dēēpi pyu yoo yi ngmēdo kwo, yi kópu yi ny:ee ngópu, yi gha vy:o a vyi ngópu, apê, Kí pini ngê lukwe díy:o yi kópu dé vyi? Apê, U yi u ngwo a kwo, Chóó Lémi u d:aa nê káádí. Apê, Chóó Lémi mu ngmidí ngê yinê wa vyi, awo, Nono yilí dí chedê. Apê, Doo u ntáá, pi ngmê ngê yinté kópu d:uudpí vyi. * ⁸ Kópuni tumu dnye nuw:onuwo dé, Yesu ngê a w:ee too, yepê, Lukwe díy:o yenté nmye nuu mbumu té? ⁹⁻¹¹ Yepê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, u ntáá ngê yinê a pyódu noo, u ntáá dyámê mbêmê pi ka waní vyi, Nono yilí dí chedê, Chóó Lémi ngê nono yilí u kuwó dé kée té, mēdaawa a ngí té. Yepê, Komo tpile a kópu ka módó daanmyi kélímí mbê dmi, ngmêné kópuni kí kpálfí ntóó ngê n:aa d:uud:uu, a kópu ka u ngwo nmye kélímí té. Wod:oo Yesu ngê yi kpálfí ntóó ka kwo, Gh:éédé, ngmítédmi a ngini, p:o lili. ¹² Wod:oo yi pini ghêédí wo, u ngmítédmi a ngêédí, pi yintómu yi ngópu mí pwii wo. Pi yintómu ngwéti dnyiye, Chóó Lémi chaa kalé ngópu, noko yepê, Kínté kópu pi doongmê módú. *

Yesu ngê Lipi u ngwo ngmidí ngê
Mátiyu 9:9-13; Luukí 5:27-32

¹³ Yesu p:uu Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê mé diyé dnyiye. Pi yilí yintómu u kwo a lee dnyiye, yi doon:aa ndiye kígha dé. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê kada a y:ee ngópu, maa p:uu tákisi ngêēpi pyu ngmê m:uu ngópu, u pi Lipi, Alípayas tp:oo. Yi pini ndapí ngêēpi ngomo ghi k:oo doo ya. Yesu ngê kwo, A ngm:êê nédi. Wod:oo ghêédí wo, Yesu u kuwó ghé wo. ¹⁵ U kuwó dini ghi ngê u ngomo k:oo kee dnyiye, Yesu, p:uu ndiye pyu yoo, tákisi ngêēpi pyu yoo, kn:aadi te pyu yoo mye yi kii. Yinté pini mé yilí Yesu p:uu dnye ya.

Nipi dnye kmaapi, yi ngomo k:oo. ¹⁶ Dêēpi pyu yoo n:ii dé Pádisi yoo yi vy:o dnye kwo, y:i kní ngmê ta. Apê, Yesu kn:aadi te pyu yoo yi kii mu kmaapi té. Yi tpókni Yesu p:uu ndiye pyu kní ye póó dnyiye, yepê, Lukwe díy:o nmyi kada pini kn:aadi te pyu yoo tákisi ngêēpi pyu yoo yi kii a kmaapi té? * ¹⁷ Yesu ngê yi kópu yi nyongo, yepê, N:ii mb:aamb:aa dé, yi yéli ye kpeede d:uudpí ní. Yepê, Kpeede mbii pyu kní ye dpí lê. Yepê, Yélini yinê ye, Nmo mb:aamb:aa dé, daa yi yéli yi díy:o al:ii nê loo, yepê, ngmêné kn:aadi te pyu yoo yi díy:o nê loo. *

Nté kpípkpípi u danêmbum
Mátiyu 9:14-17; Luukí 5:33-39

¹⁸ Wo ngmê kní yi k:oo Pádisi kní y:oo nté dnyimo kpípkpípi. Chóó Lémi ka dpodom-biy:e u ngwo dnyimo ngêpê. Yi wéni kní ngmê ngê, Njon p:uu ndiye pyu kní y:oo yi kópu myednyimo d:uud:uu, nté myednyimo kpípkpípi. Yi wéni ngmê ngê pi kní Yesu ka ngma a loo, u kwo póó dnyiye, kwo, Lukwe díy:o Pádisi kní y:oo nté dé kpípi ngmê, kwo, Njon p:uu ndiye pyu kní y:oo nté mya kpípi ngmê, kwo, ngmêné m:uu ndiye pyu kní ye nté chuu kwódu ngê? ¹⁹ Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê pi cha dpí yéé kní, pi ngê nté pi ka d:uudpí kwódu. Yepê, A p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii nmí gha dmi mb:aamb:aa ngê a pyede, doo u ntáá nté ye daani kwódu. Yepê, Wéni n:ii ngê pi dpí pw:onu, u yoo yi gha dmi dono ngê dpí pyódu, dye ghi kní ngmê ngê nté dpí kpípi ngmê. ²⁰ Yepê, Dini ghi n:ii ngê a p:uu ndiye pyu yoo yi vy:o mēdaani kwo, yi ngwo yi gha dmi yinté dono ngê wa pyódu. Yepê, Yi wéni ngê yi chóó nté wa kpípi ngmê.

²¹ Yepê, Kópu kamí ngma atéd:a ñuw:o, nmyi l:êê ghi mbwee dmi daa kópu kamí yi pee dé. Mgongo ye ngmê kwólu, yepê, N:ii u kpídí mbwee dpo chópu, doo u ntáá kpídí pee kamí daawa pwila, kpídí mbwee p:uu daawa t:oo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê ayi ghodo, kpídí pee kamí dēékwdé ngê wa a pyódu, kpídí mbwee d:ud:umbiy:e wa a chópu. Yepê, Kpídí pee kamí, kpídí pee mbwee daa numo yi pee dé, myenté l:êê ghi mbwee a kópu kamí daa numo yi pee dé. *

²² Yepê, Wain kamí nmye ngmê:da ñuw:o, doo u ntáá u yiyé tédé mbwee kní yi k:oo daani yé, wa dyênê té, mbwódo amí d:ii. Yepê, U ntáá kamíni kní yi k:oo n:aa yiyé, daawa dyênê té. Yepê, Nmyi l:êê ghi mbwee dmi yi dye ghi machedê. Yepê, Nté kpípkpípi mēdaa ndí kópu. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o a p:uu ndiye pyu kní ye nté daani kwódu.

* 2:5: Luukí 7:48 * 2:6-7: Is 43:25; 1 Njon 1:9 * 2:12: Mát 9:33 * 2:16: Mát 11:19; Luukí 15:1-2 * 2:17: Luukí 19:10; 1 Tim 1:15 * 2:21: 1 Kódin 10:21; 2 Kódin 6:16

Yesu ngê lîme wo p:uu kópuni vvu

Mátíyu 12:1-8; Luukî 6:1-5

²³ Lîme wo ngmê ngê Yesu p:uu ndiye pyu knî yi k:ii witi yâpwo tédê dnyen:aa paa. P:uu ndiye pyu knî y:oo witi w:uu mtyé dnya a ngêépi dé, yi kêé yedê dnye vvyuw:avyuw:a dé, too pee dnye wupî dé, w:uu u nkwo dnye pîpî dé. Daa dpodo ndîi yidnye dódó, ngmênê Pádisi knî ye yinê ye dnye dpodo,

* ²⁴ Yesu ka kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu yoo nmî lîme wo ngê a dpodo té? ²⁵ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Dépîdi u yoo knî yi k:ii mudnya a dómudómu, kópuni yi ngwo a d:uu ngópu, angénté, yi kópu dp:eengé kp:aa ngópu? Yepê, Dini ghi n:ii ngê Apiyata kpêé yiyé pyu yoo yi kada pini ngê doo a ya, Dépîdi ngê Sóól u ngwo a kuwo ngê, u yoo knî yi k:ii mbêpê dnye, nté daa núw:o ngópu. Yepê, Dómu ngê pí ngee too, * ²⁶ wod:oo Dépîdi Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo kee wo, yâpwo mbídédî knî ngma a ngêédî, u lede knî yi k:ii ma tumo. Yepê, Yinté mbídédî kpêé yiyé pyu knî y:oo y:oo dnyimo pîpî dé, doo u ntââ kn:aa pini ngê daapi ma too. ²⁷⁻²⁸ Yepê, Ngmênê Dépîdi ka pi ngê yey ngê kêé dépê t:ango, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê a ngmîdî ngê, king ngê a pyódu ngê. Yepê, My:aanté, yepê, Chóó Lémi ngê myedé ngmîdî noo, nê u Pi Ndéndê. Yepê, U l:êé díy:o nê u ntââ, lîme wo u dêépi kópu dyuu nmye n:aa tpaépê. Yepê, Pádisi yoo. Yepê, Nmyi nuw:o dmi alanté, Lîme wo kada a tóó, yoo kuwó a kwo. Yepê, Yinté daa tóó. Yepê, Chóó Lémi ngê lîme wo yó, pi knî yi ghê vyíimî u l:êé díy:o, daa lîme wo u l:êé díy:o yoo l:âmo ngê.*

3

Yesu ngê kóó ntóó u ngwo pyi ngê

Mátíyu 12:9-14; Luukî 6:1-11

¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ngêpê ngomo koo mê kee dnye. Yi ngomo k:oo pi ngmêdoo kwo, kóó ntóó. ² Yi ngomo k:oo Pádisi yoo myednye kwo. Yi ngwolo dmi Yesu p:uu doo kwo, dépê y:ee tumo, apê, Nmî lîme wo ngê pi ngma a pyipyi knomomé, u ngwo nmo ndyíkondyíko. ³ Yesu ngê yi pini kóó ntóó ka kwo, A pwiyé. Kwo, Pi knî yi ngîma a nkîgh:ê anyinê ghé. ⁴ Wod:oo pi knî ye póó wo, yepê, Nmî dêépi kópu dyuu lónté? Yepê, Lîme wo ngê kópu mb:aa ngmanyi d:uu, ó dono kópu ay:ii d:uu? Yepê, Pi ngmanyi ngee, ó anyi vy:a? Ngmênê pi knî y:oo kópu u kwo daangmê vyi ngópu. ⁵ Yesu ye nod:e wo, kwódo ng:oo dmi l:âmo a ngêpa wo. U gha vy:o vvu, apê, Lukwe díy:o kí pini kóó ntóó ye doo ch:anê wo? Apê, Lukwe díy:o yi dêépi kópu ngmîdî p:uu a nuw:o té? Wod:oo yi pini ka kwo, Ngêé

kpê:e ngi. Wod:oo yi pini ngê kóó kpê:e ngê, yed:oo mb:aamb:aa ngê mê pyodo. ⁶ Yi ngwo Pádisi yoo pwii dnye, King Helodi u kwo ténî pee yélini yi k:ii dnyen:aa danêmbum, yi danêmbum tédê Yesu u vyee u dy:oo mîné châpwo ngópu.

Yesu u ngwo dpîmo dêépi myedpîmo pi pyipyi

Mátíyu 4:23-25; Luukî 6:17-19

⁷⁻⁸ Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii Nkálili Kpéni Lêê ndîi u nkîgh:ê lee dnye. Pi yilî yintómu knî y:oo Yesu myednye yâmyâmu. Pi yilî tp:oo témi tap. Nkálili tpémi, Njuda tpémi, Njedusalem tpémi, Yidumiyi tpémi, Pédiya tpémi, Taiya tpémi, Saidon tpémi, daa wee ngmîdî tpémi Yesu ka yedê loo, mu kópu u díy:o Yesu ngê kópuni yilî doo d:uud:uu, yi kópu yilî yi pi dmi a ny:ee tumo. ⁹⁻¹⁰ Yesu ngê mbii pyu yilî dpîmo pyipyi, yed:oo mbii pyu knî y:oo pi dpodombiy:e dnye papî dé, Yesu ka u ngwo dnye lêpî, u yi y:e doo kwo, Yesu p:uu kêé nm:uu yé, yed:oo nmî mbii machedê ngê u ngwo a pyodopyodo. U l:êé díy:o Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye u ngwo vvu, yepê, Dinki a núw:o yó, yepê, yoo a pwo wa a wó. ¹¹ N:ii knî y:e yi kmêna dnye kwo, dini ghi n:ii ngê Yesu m:uu ngópu, yu km:ee dyimê dnye, dpodombiy:e u kwo mbwóó dnye, kwo, Nyî Chóó Lémi tp:oo. ¹² Yesu ngê kmêna knî ye yepê, Yi kópu daamunmyi vyi ngmê, nê n:uu. Yi kópu ye kwódu ngê.

Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó u ngwo ngmîdî too

Mátíyu 10:1-4; Luukî 6:12-16

¹³ U kuwó dini ghi ngê Yesu mbu paa loo, u yoo chóó mî myââ, yélini u yi dmi u ngwo doo kwo, yepê, A pwiyé dmyeno. ¹⁴ Yi yélini yi vy:o, pi y:a mê miyó ngmîdî ngê, u dyépi yoo, u aposêl yoo. Yepê, Dí ngmîdî nmyo, a p:uu dmyinê ya. Yepê, Díyo a dpodo tédê wanî dy:ââ nmyo, pi knî ye a kópu dyuu anmyin:aa tpaépê. ¹⁵ Yepê, U ntââ ngê wanî pyódu nmyo, pi knî y:e yi kmêna anmyin:aa ngm:ii kígha dé. ¹⁶ Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó ngmîdî ngê, ala yi pi dmi. Saimon ngmê, pini n:ii Yesu ngê u pi nt:ângo, apê, Pita. ¹⁷ Saimon u mbwó Andru myomo, Njems mbwémi Njon pyolo podo, Sepédi tp:oo dé. Yesu ngê Njems mbwémi Njon yi pi dé ntaa doo, apê, Komo pwaáti dé, yi chóó yi dnye ngê, Mbówanêênjîs. ¹⁸ Pilipi Mbatolomyu limo wono, Mátíyu Tomas pii wolo, Njems tówo, Alípayas tp:oo. Tádiyas yono, Saimon mê ngmê, pini n:ii yoo woni knî yi k:ii u yi y:e doo kwo, Lóma lede yoo nmî ngm:ii kalê té, mu kópu u díy:o u yi y:e dépwo kwo, Lóma tpémi y:oo dny:oo y:enê nmo. ¹⁹ Njudas Kédíyot pi mê myomo, pini n:ii Yesu u kwódo ngê ghê wo.

* 2:23: Deut 23:25 * 2:25: 1 Sam 21:1-6 * 2:27-28: Deut 5:14

Yesu u pyimo Setan u pi u ngwo t:ee ngópu Mátíyu 12:22-32; Luukí 11:14-23; 12:10

²⁰ U kuwó dini ghi ngé Yesu p:uu p:o mé lee dnyiye. Wuné ntee u ngwo dpímo pyodopyodo, yinté u ngwo mími pyodo, pi yili u kwo loo, yi kópu u l:êê díy:o u pi kní yi k:ii yi kmaapí u dye ghi dépwo ya. ²¹ Dini ghi n:ii ngé u pye ghee kní y:oo yi kópu a ny:ee ngópu, wod:oo lee dnyiye, apé, Nmi nya. Mu kópu u díy:o pi kní y:oo noko yepé, Kédé ghéti. Yinté dnye tpaépé. ²² Déépí pyu n:ii yoo Njedusalem a ndé dnyiye, noko yepé, Kmêna yoo yi kada pini Setan ngé wu pini yinê a mbêpê kîgha. Noko yepé, Setan u wédêwédê mbêmê kmêna yoo yinê a ngm:ii kîgha too. ²³ Wod:oo Yesu ngé yi yéli a danê ngé, yepé, Setan ngé pi kní y:e kmêna daawa ngm:ii kalé té. Yepé, Daa Setan u wédêwédê mbêmê kmêna n:aa ngm:ii kîgha too, ngmênê Chóó Lémi u Ghé Dmi u wédêwédê mbêmê n:aa ngm:ii kîgha too. ²⁴ Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepé, Yélini wee ngmidi u kwo a pyede, yoo wa chaa knomomé, numo p:uu adnyi l:êê knomomé, ye yi chóóchóó yi wee wa dyênê ngmê. ²⁵ Yepé, Myenté, mpuwokní ngmê, numo p:uu adnyi l:êê knomomé, ye yi chóóchóó yi pi dmi wamye dyênê ngmê. ²⁶ Yepé, Setan u yoo mye yinté. Yepé, Numo p:uu adnyi l:êê knomomé, ye angénté adnyi ya. Yepé, Dmye kn:aadi ngmê, daa Setan u wédêwédê mbêmê kmêna n:aa ngm:ii kîgha too.

²⁷ Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepé, Tpileni l:ámo dy:ââ ngé dpí t:ámo té, u ngomo k:oo dpí km:êê té, doo u ntáâ u ngomo k:oo daanyi kee, mēdaanyimo ngí té. Yepé, Ngmênê n:ii u wédêwédê ndíi, yi pini u ntáâ, yi l:ámo dy:ââ dpí mgími, kóo yu dpí kudu té, u ngomo k:oo dpí kee, tpileni mwiye a t:ámo too, tpile chóó kní ye yi tpile moo y:ee té. Yepé, Setan l:ámo dy:ââ ntee pini, u wédêwédê ndíi. Yepé, Ala yéli yinê mgími ngé, n:ii dé y:e yi kmêna a wee. Yepé, Chóó Lémi u Ghé Dmi a mênê a tóó, u wédêwédê mbêmê Setan kóo yu dí kudu té, yélini y:e yi kmêna a wee, dpí pyi té, yi kmêna n:aa ngm:ii kîgha too. *

²⁸⁻²⁹ Yepé, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépé. Yepé, K:omo tpile pi kní y:oo ló dono kópu yili a d:uud:uu t:oo, ló kópu dono Chóó Lémi p:uu ngmédpi vyi ngmê, ngmênê Chóó Lémi ka yi yéli wa diyé dmi, ye Chóó Lémi ngé yi dono kópu yili u kuwó wa kéé té, ntáâ y:e mēdaangmēwa a vy:u. Yepé, Ngmênê pini n:ii Chóó Lémi u Ghé Dmi p:uu adí peede tpaépé, yi pini Chóó Lémi ka daawa diyé, Chóó Lémi ngé u dono yili u kuwó daawa kéé té. * ³⁰ Yesu ngé yi kópu ye vyu, mu

kópu u díy:o pi kní y:oo noko yepé, Yesu ngé kmêna ngma a kwo.

Yesu u pye ghee kníy:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu

Mátíyu 12:46-50; Luukí 8:19-21

³¹ Yi dini ghi ngé Yesu u pye ghee kní taa dnyiye. Doo u ntáâ Yesu ka daapí nī dnyiye, mu kópu u díy:o pi yili, ngomo a nt:ee wo. Wod:oo kuwa dnya a kwo, kópu u kwo dy:ââ ngópu. ³² Yi yéli y:oo Yesu ka y:oo vyi ngópu, ka, Mye ghee kní kuwa ka wee, kwo, ka poopoo ngi. ³³ Yesu ngé yepé, N:uu ngmê a pye? Yepé, N:uu dé ye a mbwó yoo? ³⁴ Yélini yi vyi:oo doo kwo, doo y:enê dé, yepé, K:omo tpile niye ghee kní kuwa a wee, ngmênê a yoo njini ala ngomo k:oo a kwo. ³⁵ Yepé, Yélini y:oo Chóó Lémi u nuu u kópu ye d:uud:uu tumo, yi yéli yi niye ghee kní.

4

Witi nt:ene u mgongo danêmbum

Mátíyu 13:1-9; Luukí 8:4-8

¹ Wo ngmê ngé Yesu Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:ê doon:aa ya, pi yili yintómu y:i doon:aa ndiye kîgha dé. Pi dépwo a ya, Yesu ka lee dnyiye. Yesu ka pi yili ngé pyodo, apé, A pwo wa a wó, wod:oo dinki k:oo wo wo, k:oo doon:aa ya, y:i doon:aa ndiye kîgha dé. Pi yili yi kpéni l:êê u nkígh:ê dnyen:aa kwo, Yesu y:i dnyen:aa ng:aang:aa. ² Ye doo mgongo danêmbum, kópu yili yi nuwo y:i doon:aa kîgha.

³ Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepé, Pi ngmê witi w:uu nt:ene tédê loo, tépé mwiye chó, witi w:uu yi u nkwo doo dimi dé. ⁴ Yepé, Witi w:uu woni dé maa p:uu mí dyimé dnyiye, nmé kní y:oo mí ma tumo. ⁵ Yepé, Witi w:uu woni dé t:aaní mbêmê mí dyimé dnyiye, tépé mdoo kwéli dépwo ya. ⁶ Yepé, Yi witi w:uu dé límílimí ngé pii dnyiye, ngmênê dini ghi n:ii ngé káadi ndíi yi kee wo, wod:oo pw:oo dnyiye, mu kópu u díy:o yi km:êê dmi tépé mênê yimi daa ghépé dnyiye. ⁷ Yepé, Witi w:uu woni dé tpyé vy:oo mí dyimé dnyiye, y:i mí pii dnyiye, tpyé ngé ma too, yi nt:u dmi daa kaa dnyiye. ⁸ Yepé, Witi w:uu woni dé tépé ghi mb:aa mbêmê mí dyimé dnyiye, y:i mí pii dnyiye, yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngé kaa dnyiye, yepé, kní ngmê yi nkwo doo w:uu pyoloy:a kele, yepé, kní m:uu yi nkwo doo wonoy:a kele, yepé, kní m:uu yi nkwo doo yonoy:a kele. ⁹ Yepé, Kópuni nmye dí vyi, yi kópu mb:aamb:aa ngé dmyinê nuw:onuw:o.

Kópuni u díy:o Yesu ye doo mgongo

Mátíyu 13:10-17; Luukí 8:9-10

¹⁰ Dini ghi n:ii ngé yoo ndíi yi p:o p:o mé loo, Yesu p:uu ndiye pyu yoo, u dyépi ya mé miyó kní yi k:ii, yi mgongo danêmbum

kní yi díy:o u kwo póó dniye. ¹¹⁻¹² Yesu ngé yepê, Chóó Lémi kóó koo wowo tumu kópu ngé doo ya. Yepê, Yi tumu kópu yilí nmye waní tpaépé dé, ngmêné kn:aa yéli ye ntu p:uu daana a déédéé, ye aní mgongo, mu kópu u díy:o kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngé a d-êê ngé, yi yéli y:oo yi kópu paa ntiye y-e. Yi kópu ala,

U mumu ngé a mumu ngmê,
u nyémí ngé a nyémí ngmê,
u wopwe ngé mēdédé wopwe ngmê.

Wa a w-ee ngmê, ye Chóó Lémi ka wa diyé dmi,

yi dono yilí u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngí té. *

Witi ntene u mgongo u nt:u kópu

Mátiyu 13:18-23; Luuki 8:11-18

¹³ Yesu ngé yepê, Angénté? Yepê, Yi mgongo danēmbum dmyongé w-ee ngópu? Yepê, Ló mgongo ngmanmyiné w-ee ngmê?

¹⁴ Yepê, Witi w:uu pi ngé ntee a dimi too, yepê, Chóó Lémi u kópu pi kní yi ngíma yinté a yiyé tumo. Yepê, Yi kópu pi woni kní yi mēnē ntu dpí kaalí, woni kní yi mēnē nt:u d:uudpí kaalí. ¹⁵ Yepê, Witi w:uu woni kní maa p:uu ntee dpí dymimé dmi, nímé kní y:oo ntee dpí ma t:oo, yepê, pi woni kní yinté wédéwédé dé, yi ngópu dpí kuwo t:oo, kópu yi gha vy:o d:uudpí kee, yi nt:u dmi d:uudpí kaalí, mu kópu u díy:o Setan ngé yi kópu dpí t:ámo té. ¹⁶⁻¹⁷ Yepê, Witi w:uu woni kní t:aaní mbémé ntee dpí dymimé dmi, w:uu dpí pii dmi, límí k:ii ngé moo pw:oo dmi, yepê, pi woni kní yinté dé, dini ghi n:ii ngé a kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, yi gha dmi mb:aamb:aa ngé dpí pyódu, ngmêné yi kópu daa dye ghi daadíi yi gha vy:o a ya yédi. Yepê, Dini ghi n:ii ngé kn:aa yéli y:oo a kópu dyuu u l-êê díy:o a yoo adnyi kpakakpaka dé, yepê, yi yéli y:oo límí k:ii wa kpípí nē.

* ¹⁸ Yepê, Witi woo woni kní tpyé ngé ntee dpí ma té, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, ngmêné dyámé u tpile kní y:oo a kópu dyuu yinté dpí ma ngmê. *

¹⁹ Yepê, Yi yéli nté ndapí, tpile yilí yi p:uu a nuw:o nyédi, a p:uu daa nuw:o nyédi, yi gha vy:o a kópu dyuu nt:u d:uudpí kaalí. ²⁰ Yepê, Witi woo woni kní tēpé mb:aa mbémé yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngé ntee dpí kaalí, yepê, pi woni kní yinté dé, a kópu ngé yi gha dmi dpí ntówo té, yi gha vy:o nt:u yinté mb:aamb:aa ngé dpí kaalí, woni kní yi mēnē pyoloy:a dé, woni kní yi mēnē wonoy:a dé, woni kní yi mēnē yonoy:a dé.

²¹ Yesu ngé mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Dini ghi n:ii ngé mgídi dpo ghay, n:ii ngé lam dpo vuyuwó, doo u ntáá tpile u pwo kame daawa káá, mu kópu u díy:o lukwe

ngé mgídi wa chaa? Yepê, Yi pini ngé lam dpo y:oo, ya nkwo doo dpí káá, yoo u ngwo dpí numo m:uu. ²² Yesu ngé yepê, Tumu kópu yintómu díy:oo wa a pywáli dmi, ngmee u kópu dyuu wamyedé pywáli dmi. ²³ Yepê, Yi kópu mb:aamb:aa ngé dmyiná nuw:onuw:o.

²⁴ Yesu ngé yepê, A ka nténé dmyina a ng:aa, a kópu dyuu mb:aamb:aa ngé dmyina a wopwe, ²⁵ mu kópu u díy:o n:ii ngé a kópu dyuu wa a w-ee, díy:oo kní m:uu u kwo waní y:oo. Yepê, N:ii ngé a kópu dyuu daawa a w-ee, tédèni kópu ayedé w-ee, yi kópu lámo wa a ngee, u nuwo wa a kuwo.

Nté woo u pyidepyide u danēmbum

(Yi dini ghi ngé Nju tpémi yi nuw:o ghi dmi alanté doo ya. Noko yepê, Mu dini ghi ngé Chóó Lémi ngé pi ngmê wa a ngmídi, yi pini nmí kada adí kwo, Chóó Lémi ngé l-êê tédé wa ngee nmo, nmí mbodo dmi mudu y:i wa yáá, kn:aa dyámé tpémi yintómu nmí maknopwo adnyi ya. Yepê, Yi dini ghi ngé Chóó Lémi ngé chóó ada a y:enē nmo.)

²⁶ Yesu Nju tpémi ye doo mgongo, yepê, Chóó Lémi ngé u yoo yi y:enē kn:aa lónté wa chaa? Yepê, Yi kópu alanté wa pyódu. Yepê, Dini ghi n:ii ngé pi ngé u nté woo a nt:ene ngé, u nté woo dpí ntówo, mo dpo kuwo, yi ntini woo chóó a pyidepyide yédi. ²⁷ Yepê, Yi pini p:o dpí lē, kn:aa dpodo p:uu mēwumé dpodo yédi, mgídi vy:o a dpí yédi, dye ghi yintómu yi ntini woo chóó a pyidepyide yédi. Yepê, Yi pini u lama daa ya yédi, nté woo lónté dpí pyidu. ²⁸ Yepê, Tēpé ngé chóó dpí pyidepyide kwolo, pii mwiyé dpí chópu, u kuwó dini ghi ngé nté woo ndáá dpí chaa, u kuwó dini ghi ngé nt:u dpí kaalí, yed:oo dpí mdo. ²⁹ Yepê, Dini ghi n:ii ngé u nté dpí mdo, yed:oo dpí ché.

Kwee u mgongo danēmbum

Mátiyu 13:31-32,34; Luuki 13:18-19

³⁰ Yesu ye póó wo, yepê, Chóó Lémi ngé u yoo y:enē kn:aa lónté wa chaa? Yepê, Yi kópu p:uu lónté aní mgongo? ³¹⁻³² Yepê, Kwee ntee dpí kaa, Chóó Lémi u yoo yinté yilí ngé amí pyódu. Yepê, K:omo tpile kwee pii tp:oo daa ndíi ngé wuné kwo yédi, ngmêné dini ghi n:ii ngé yi nkwo doo dpí kee, dpí títípí mb:anē, pywápé ye ya yédi.

³³ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé u kópu dyuu pi kní ye doo tpaépé, yinté mgongo yilí ye kwólu, u dí doo u ntáá pi kní y:oo yi mgongo daapédé w-ee tumo. ³⁴ Dini ghi n:ii ngé pi yilí kní ye dpímo danēmbum, dye ghi yintómu ye dpímo mgongo. U kuwó dini ghi ngé p:uu ndiye pyu kní ye yi mgongo u kakémé mēdpímo cháméchámé.

Yesu ngé yópu ndíi u ngwo chedé ngé

Mátiyu 8:23-27; Luuki 8:22-25

* **4:11-12:** Is 6:9-10; Njon 12:40; Dpodo 28:26-27; 1 Kódin 2:10 6:9-11

* **4:16-17:** Kílosa 2:7 * **4:18:** Mát 19:23-24; 1 Tim

³⁵ Yi wéni ntumokwodo, Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepé, Dinki k:oo wo dmyeno, kpé lêê mwada pee lee kmêle. ³⁶ Wod:oo dinki k:oo wo dnyiye, yoo a kuwo ngópu. Dinki kní m:uu loo, Yesu mye ngm:êê ngópu. ³⁷ Yópu ndíi ngma a pwaaw wo, vuyuwó dinki k:oo dnyen:aa kn:êê, daa kêmakêma dinki pí vy:êê wo. ³⁸ Yesu dinki kn:ââ ghê doo dpí, u piló mbodo knâpwo doo a ya. P:uu ndiye pyu kní y:oo u dpí ny:ââ ngópu, kwo, Máâwe. Kwo, Lama daa tóó nga anmí pwopwo té? ³⁹ Yesu a pii wo, yópu ka kwo, Munto. Vuyuwó kní ye yepé, Dmyinê nd:omo. Wod:oo yópu a ngópu, dye ndíi mé kââ. ⁴⁰ Yesu ngé yepé, Lukwe díy:o nmye nkíngê té? Yepé, Lukwe díy:o a ka dp:ee kélími té? ⁴¹ Nkíngê ngé y:ayo pwiyé dnyiye, noko yepé, Kí lónté pini? Noko yepé, Vuyuwó yópu y:oo u dnye kédê ny:ee ngmê, kímýaa châpu ngmê.

5

*Nkedisa pi ngmê u danêmbum
Mátiyu 8:28-34; Luuki 8:26-39*

¹ U kuwó dini ghi ngé Yesu p:uu Nkálili Kpéni Lêê mwada pee yimí tee dnyiye, Nkedisa tpémi kwéli dnya a ya. ² Yesu dinki k:oo a ghay wo, pi ngmê até u kwo yi loo, u kmêna u ngwo ngmédoo kwo. Yi pini kpomo ménê a pwii wo, pi ntóó kwéli dnyimo yiyé dé. ³ Yi dpímo ya, dye ghi yintómu. Doo u ntáâ pi ngé puwóma ti ngé daapi kudu ngé. ⁴ Daa ng:éêntómu puwóma ti ngé kóó yu kudu tumo, ngmênê dpímo pwapi dé, mu kópu u díy:o lámo dy:ââ. Dêê dnyiye, daa kudu ngópu. ⁵ Dye ghi yintómu mbu kní yi mbémê dpímo lépi, kpomo kní yi ménê myedpímo lépi, dpímon:aa kaákââ, chóó chéêpi ngé myedpímo châpwo.

⁶ Dini ghi n:ii ngé yi pini ngé Yesu kuughê a módu, mbêpê a puwâ, Yesu ka loo, yu mbodo dê y:e Yesu ka k:ame ghê wo. ⁷⁻⁸ Dpodomby:e u kwo mbwolo, kwo, Yesu. Kwo, Yâpwo ndíi tp:oo. Kwo, Lukwe a nga ngmanyi md:o? Yesu ngé kwo, Kmêna. Kwo, Ye pini a kuwo ngi. Yi pini ngé Yesu ka kwo, Yâpwo ndíi u pi mbémê nga da mbwólu, nangé kpada né. ⁹ Yesu u kwo póó wo, kwo, Mí n:uu? Yi pini ngé kwo, Nmí pi dídyéni, mu kópu u díy:o nmo yili. ¹⁰ Yesu ka doo dmyinê, kwo, Kn:aa dyámê pee p:uu nangé dy:ââ nmo. ¹¹ Mbwémê w:uu ndíi yi nkíghê ngmédoo kwo, w:amí mbémê dnye kmaapi. ¹² Yi Kmêna kní yoo Yesu ka nkêpê mbê dnyiye, kwo, U ntáâ kí mbwémê w:uu vy:oo wanyi dy:ââ nmo. ¹³ Yesu ngé yepé, U ntáâ. Wod:oo yi kmêna kní y:oo yi pini a kuwo ngópu, mbwémê w:uu yi p:uu mí kaa dnyiye. Yi mbwémê yintómu my:oo yono yono y:a mbêpê dnyiye, paa ghi p:uu ghipíla dnyiye, kpé

lêê u kwo mí dyimé dnyiye, wod:oo vy:êê dnyiye.

¹⁴ Pini n:ii yoo mbwémê w:uu ka dnye vuyuwó, yi yéli mye mbêpê wo, yi p:o lee dnyiye, pi kní ye mdoó ñuw:w:oo ngópu, ghi yintómu mye lee dnyiye, pi kní ye mdoó mye ñuw:w:oo ngópu. N:ii kní y:oo yi kópu ny:ee ngópu, u yi y:e doo kwo, yi kópu nm:uu m:uu, wod:oo Yesu ka lee dnyiye. ¹⁵ Apê, Pini n:ii kmêna kní y:oo mwo a dyênê ngópu, ka tóó. Apê, Nmo ntee pini ngé mêka tóó, mēdaa ghétighéti, kpídi u paa ngmêka t:a. Nkíngê ngé y:aya u ngwo pwiyé dnyiye. ¹⁶ Yéli ni yi ngópu yi kópu ghéti ngé pyodo, wo yéli ye yi kópu a nté ngópu, kópuni mbwémê kní y:e pyodo, ye myedé nté ngópu. ¹⁷ U lêê díy:o Nkedisa tpémi Yesu ka nkêpê mbê dnyiye, kwo, U ntáâ ala wee anyinê kuwo. Wod:oo Yesu p:uu dinki k:oo wo dnyiye, apê, Kada nmo y:oo.

¹⁸ Dini ghi n:ii ngé Yesu dinki k:oo doo wowo, pini n:ii ngé u kmêna u ngwo dnye kwo, yi pini ngé Yesu ka kwo, U ntáâ wani ngm:êê ngi? ¹⁹ Ngmênê Yesu ngé kwo, Kêle. Kwo, Daanyi ní. Kwo, Chóó Lémi ka chi ch:anê, awêde mb:aamb:aa ngé da ngee ngi. Kwo, Po mé dini, yi kópu nyoo kní ye dpímo nté ngi. ²⁰ Wod:oo yi pini adí lê, P:aa Y:a Kní yi k:oo doon:aa m:ii. Kópuni Yesu ngé u ngwo d:uu ngé, pi kní ye doon:aa a n:ii. N:ii kní y:oo ny:ee ngópu, ngwéti dnyiye, noko yepé, Vuyuw! Yepé, Kópu kamí.

*Yesu ngé Njayidus tp:oo módó u ngwo
mêdê pyidu ngé*

Mátiyu 9:18-26; Luuki 8:40-56

²¹ Dini ghi n:ii ngé Yesu p:uu y:oo Nkálili Kpéni Lêê ngmêê ngópu, Nkálili Wee u kwo mí tee dnyiye, pi yili kní y:oo a yina ngópu, kpé lêê u nkíghê dnye ya. Pi dêpwo a ya. ²² Pi ngmê u pi Njayidus, ngêpê ngomo u y:enê pyu ngmê, yi ngwo yi mye ta. Dini ghi n:ii ngé Yesu módu, yu km:ee mí dyimé wo, u kwo nkêpê mbê wo, ²³ kwo, A tp:ee módó kíyedê mbii, kwo, Y:aya dé pwiyé. Kwo, U ntáâ wanyinê lê, ngêê dé u pwo any:uu yé dé, any:uu pyi, yed:oo mēdaawa pw:onu. ²⁴ Wod:oo Yesu yi pini u kuwó ghê wo. Pi mé yili yi k:ii lee dnyiye, maa p:uu dnye kadakada, u yi y:e doo kwo, U nkíghê nm:uu ghê dmi.

²⁵ Pyââ yi vy:oo ngmédoo kwo, kmene muwó. Dye ghi yintómu yinté dpímo ya, m:ââ y:a mé miyó ndíi, wêê p:uu dépê vyâ. ²⁶ Yi pyópu p:uu kpeede yili dpímo dpodo, yimi médnyimo mgíni vyími kígha, nk:ââ ye dpímo ngêêpi dé, u ndapi yinté chedé ngé, ngmênê dédnyimo pyipyi, dono ngé p:ee médnyimo pyépi. ²⁷ Yi pyópu ngé Yesu u pi dini ghi n:ii ngé nyongo, wod:oo Yesu u kuwó mí ghê wo. ²⁸ Apê, Yesu u kpídi kwódo p:uu a kêê n:aa yé, yed:oo wêê wuné

vye. ²⁹ Dini ghi n-ii ngê Yesu u kpîdí kwódo p:uu kée yó, wod:oo wéê a vyâ, yi pyópu ngê a w:ee ngê, apê, A mbii machedé ngê dê pyódu. ³⁰ Yesu u lama até yi yaa wo, apê, Ala a wâa pi ngmê p:uu dê kee, wod:oo u kuwó até yi diyé wo, yepê, A kpîdí p:uu kée n:aa dê yé? ³¹ P:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Lukwe díy:oo nye póó? Kwo, Lukwe díy:oo chi vyi, A kpîdí p:uu kée n:aa dê yé? Kwo, Pi kînga dídyêní. ³² Yesu doo yeda vuuwo, yoo doo y:enê, apê, Ala kópu n:aa dê d:uu? ³³ Yi pyópu ngê a w:ee ngê, kópuni u ngwo pyodo, wod:oo nkîngê mbê wo, Yesu ka adí lê, yu km:ee k:ame ad:uu ghê, u mbii u danêmbum yintómu u kwo adê nt:oo. ³⁴ Yesu ngê kwo, A ch:am. Kwo, A ka che kélímí mb:anê, u ngwo chi pyiyé. Kwo, Chi lèpí, mii chedê ngê dê pyódu, u nuw:onuwo ngê kée kídangê too. Kwo, P:oo mé dini.

³⁵ Yesu ngê u danêmbum ghêlí dèpê kélí ngê, Njayidus u ngomo k:oo pi kní ngma a ndê wo, Njayidus ka kwo, Nm:ee módó ngê pi nga da dy:âa. Kwo, Doo u ntâa kí maa we ngê médaawa ngee ngi. Kwo, Ngomo k:oo mékidingê núw:oo. ³⁶ Kópuni dnye tpaépê dé, Yesu ngê kée yi kélê dèpê ngópu, ngmêné Njayidus ka kwo, Namê nkîngê. Kwo, Chi kélímí. ³⁷ Pi daangmê núw:oo, ngmêné Pita, Njems mbwémi Njon vyílo dé yi núw:oo too. ³⁸ Njayidus u p:oo dini ghi n-ii ngê taa ndiye, Yesu ngê yoo yi módu, apê, Mu mbê té, mu káákáá té. ³⁹ Yesu ngomo k:oo adí kee, mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Ala lukwe u dnyengi ayi kwo? Yepê, Lukwe díy:oo nmye mbê té? Yepê, Ye dmâádi doo pwene, ngmêné a dpí. ⁴⁰ Yesu dnye yumuyumu, ngmêné kuwa pw:ii too, yi dmâádi u pye mí, p:uu ndiye pyu pyile kní yi k:ii, ngomo ghi k:oo adí kee dmi, yi dmâádi ntóo kwéli doo ya. ⁴¹ Yesu yi dmâádi kwulo kele, yi dnye ngê kwo, Tálita kum, u nt:u kópu, Kí dmâádi, a piidi. ⁴² Wod:oo a pii wo, modoo paambwi. Yi dmâádi u m:âa y:a mé miyó ngê doo ya. Dini ghi n-ii ngê yi dmâádi Yesu ngê a pyidu ngê, ngwéti ndiye, apê, Yesu ngê ló kópu adí d:uu? ⁴³ Yesu ngê yepê, Ala kópu nmyi mênê dpo ghêpê we, pi ka nangê vyi. Yepê, Ntê pee u kwo ngmê y:ee nyoo.

6

Yesu u ngwo mb:ii ngópu, Nasalet
Mátiyu 13:53-58; Luuki 4:16-30

¹ Yesu kwéli doo ya, yi ghi a kuwo ngê, p:aani n-ii a kaa wo y:i mé diyé wo, Nasalet, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii. ² Líme wo ngê ngépê ngomo k:oo kee ndiye, Yesu ngê doo ndiye kîgha dé. Pi y:i mé yilí doo ya. Dini ghi n-ii ngê yi kópu yilí ny:ee ngópu, ngwéti ndiye. Noko yepê, Ala kópu yilí anyi wunê ng:éêní? Noko yepê, Nuw:oo ghi ndii nané

u kwo a yémi té? Noko yepê, Mbwudu yilí angénté dpí chaa? ³ Noko yepê, Kí daa pi ngmê. Noko yepê, Ngomo wuwó pyu. Noko yepê, Kí Méli tpa:oo, Njems Njósés Njudas Saimon yi mbwó. Noko yepê, U tíde yoo alii myeka kwo. Yi kópu u léê díy:oo Yesu mb:ii ngópu. ⁴ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu kn:aa p:aani dp:uu châpu ngmê, ngmêné u p:oo tpémi y:oo d:uudpí châpu ngmê, ngmêné kní y:oo myed:uudpí châpu ngmê. ⁵ Doo u ntâa Yesu ngê mbwudu yilí y:i daapí chópu, ngmêné pwopwokopwe kní ngmê yi mbêmê kée yó, u ngwo pyi too. ⁶ Yesu ngê u gha vy:oo apê, Lukwe díy:oo kí yéli a ka dèdê kélímí té?

Yesu ngê u dyépi y:a mé miyó p:aani p:aani u ngwo dy:âa too

Mátiyu 10:5-15; Luuki 9:1-6

Yesu ngê Nasalet a kuwo ngê, u nkîghê p:aani n-ii dnye ya, yi wee u kwo loo, Chóó Lémi u kópu p:uu doon:aa ndiye kîgha dé. ⁷ Wo ngmê ngê p:uu ndiye pyu yintómu y:a mé miyó a danê ngê, p:aani p:aani miyó miyó doo dyede. Yepê, U ntâa ngê n:aa pyépi nmyo, pi kní y:e yi kmêna anmyin:aa ngm:ii kîgha dé. ⁸ Yepê, U ntâa nmyi kiyé avy:ee núw:oo t:oo, ngmêné tpile n:aamu núw:oo. Yepê, Ntê n:aangmê núw:oo, nmyi tpile péé myen:aangmê núw:oo, ndapí nmyi mênê myekingmê kwo. ⁹ Yepê, Nmyi yi dópo dmi nmyi yiye yi t:ee yó, ngmêné nmyi mbwo kpídí myomoni n:aangmê t:oo. ¹⁰ Yepê, P:aani p:aani pi miyó miyó dpí lee we. Yepê, P:aani n-ii pini n-ii dé d:uu taa knomomê, ngomoni k:oo adpi koko, yi dny:oo ya, u dí yi p:aani mēdn:oo a kuwokuwo. ¹¹ Yepê, Pini n-ii dé p:aani n-ii adpín:aa taataa, yi p:aani tpémi y:oo yi yi dé y:e daachoo kwo knomomê, yepê, yi dnye dé daadnyimo nyémi knomomê, ye yi pini dé y:oo yi p:aani dny:oo a kuwokuwo, yi p:aani u tēpē yi yi yodo p:uu dny:oo vyavva. Yepê, Yi p:aani tpémi y:oo ala kópu u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Yinê ye dp:oo Nju tpémi, dp:oo Chóó Lémi u yoo. *

¹² Wod:oo Yesu p:uu ndiye pyu y:a mé miyó p:aani p:aani lee ndiye, ala kópu pi kní ye dnyen:aa tpaépê, yipu, Nmyi dono kópu yilí yintómu kée tóo. ¹³ Pi yilí kní y:e yi kmêna mí ngm:ii kalé tumo, yâpw wulu mbii pyu yilí yi mbêmê dnyen:aa a pipi, u ngwo dnye pyipyi dé. *

Antipas Helodi ngê Njon Baptist u ngwo vyâ

Mátiyu 14:1-12; Luuki 9:7-9

¹⁴ Yesu ngê kópuni doo d:uud:uu dé, King Antipas Helodi ngê yi kópu yilí nyongo, mu kópu u díy:oo Yesu u pi pi yilí yintómu yi lama doo ya, ngmêné Helodi ngê Yesu daangé

* 6:11: Dpodo 13:51; 18:6

* 6:13: Njems 5:14

módu. Pi kní ngmê y:oo Yesu p:uu apê, Njon Baptist kímêdê pyidu, wu vyílo. Apê, Yí kópu u l:êê díy:o mbwudu yílí a chapí ngê. ¹⁵ Ngmê kní y:oo apê, Ilacha kímáa t:aa, wu vyílo. Ngmê kní y:oo apê, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, apê, wunê Chóó Lémi u komo ntee dnyimo a kapí, yinté pini ngmê kímêdê pyidu, wu vyílo. ¹⁶ Dini ghi n:ii ngê King Helodi ngê Yesu u pi nyongo, apê, Njon Baptist. Apê, Mbwámê kíní chápwo, apê, kímêdê pyidu, wu vyílo. Ala Njon Baptist u vye u danêmbum.

¹⁷⁻¹⁹ Mwiyémiyé, Antipas Helodi ngê u mbwó Pilipi u kpâm t:âmo ngê, yi pyópu u pi Helodiyas. Yi kópu Njon ngê Antipas ka dpímo kwódukwódu. Yi kwódu yé u l:êê díy:o yi pyópu ka Njon u ngwo diya wo, yed:oo Antipas ka u ngwo vyyu, kwo, Njon vya ngi. Antipas ngê Njon mbwa k:oo adí kní, ngmê ghêlí daa vyá. ²⁰ Antipas Njon ka dpímo nkíngê, mu kópu u díy:o u lama dpímo ya, Njon pi mb:aa, ndêndê ngê Chóó Lémi u nuu u pi. Yi kópu u l:êê díy:o, pi kní ye kwódu ngê, yepê, Njon nangê vy:a. Wo kní ngmê ngê u lede kní ye dpímo t:apê, yipu, Njon nga a pwiyé we, u kópu dyuu ngmê:aa nyém. K:omo tpile Njon u kópu kní yi l:êê díy:o Antipas u gha l:âmo dpímo a ngêpw:angêpw:a, ngmêné u yi u ngwo dpímo kwo, Njon a ka choon:aa dêêpi.

²¹ Antipas Helodi u taataa u wo dini ghi n:ii ngê dymê wo, chóó u l:êê díy:o naa ndíi ngmê kpo, máâwe ndíi yoo a danê ngê, máâwe ndíi dépwo a ya, Nkálili. ²² Yi nááli tédê Helodiyas tp:omo módó doo ndens, kwodo mb:aa. Yi kwodo ngê yi nááli tédê máâwe yoo a pwaa too, wod:oo Antipas ngê kwo, Lukwe u yi nga ngma a kwo? Kwo, K:omo tpile lukwe u pi ngmênye t:apê, u ntáâ nga nínê kuwo. Kwo, Ntémwi u pi a ka nye t:apê, yi ntémwi nga nínê kuwo. ²³ Kwo, Daaní dóó ngi, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê wunê y:enê nê. ²⁴ Wod:oo yi kwodo adí lè, u pye ka ad:uu póó, kwo, King ka lukwe ngmaní dmyinê? U pye ngê kwo, Njon mbodo yu dmy:ee ngi. ²⁵ Wod:oo yi kwodo mbêpêmbêpê ngê mê diyê wo, king ka kwo, Njon mbodo ala ngwo nmoko yedê a ka a ki. ²⁶ Wod:oo king u gha dono ngê pyodo, ngmêné doo u ntáâ wépi daapi puwá, mu kópu u díy:o yi kópu pi yílí yi ngíma vyyu, mye kpaawo. ²⁷ Wod:oo lede ngmê dy:ââ ngê, kwo, Njon mbwámê nyinê chepwe, kwo, mbodo dpó ñuw:e. Wod:oo yi lede mbwa mí k:oo kee wo, Njon mbwámê mínê chápwo, ²⁸ mbodo nmoko yedê a kââ, ada ñuw:o, yi kwodo ka mí y:ángo, wod:oo yi kwodo ngê u pye ka u nkwo mí y:ángo. Helodiyas u gha u ngwo mí pyodo.

²⁹ Njon p:uu ndiye pyu kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, lee dnyiye, Njon ntóó

mínê ngí ngópu, kpomo u mênê mí knênê ngópu.

Yesu ngê pi limo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mátíyu 14:13-21; Luuki 9:10-17; Njon 6:1-14

³⁰ Yesu u dyépi yoo Yesu ka mê diyê dnyiye, kópuni mí d:uu tumo u kwo mínê nté tumo. Pi kní yi lama kópuni dnyen:aa kígha dé, u kwo myedê nté tumo.

³¹ Yi dini ghi ngê Yesu u nkígh:ê pi dêpwo ghêdê, a yina ngópu, doo u ntáâ kmaapi u dye ghi dêpwo ya, mu kópu u díy:o yoo mudoo a líwe, Yesu u pyinê dnya a ng:uu, yi pyipyi u l:êê díy:o. Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Ghi mb:aa ngmênyinê pyw:ee koo, pi kwéli daa m:ii, ghê y:i nye vy:êê koo. ³² Wod:oo dinki k:oo wo dnyiye, kada a y:ee ngópu, pi kwéli dêpwo a m:ii, yi lee dnyiye. ³³ Ngmêné pi yílí y:oo m:uu tumo, mya tumo, yi paa a kuwo tumo, yélí maa kalé ngópu, dinki kwéli doon:aa koko, yoo y:i mwiyé mí ta.

³⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu dinki k:oo a ghay wo, yoo ndíi yi módu, u kwo ch:anê dnyiye, mu kópu u díy:o apê, Na a ka sipi w:uu n:ii yi y:ey:ee pyu daa tóó, pi ye daa vyyuwo. Yi kópu u l:êê díy:o daa kópu ngmídi yi lama doo kígha. ³⁵⁻³⁶ Dini ghi n:ii ngê kâádi doo wupwo, p:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Wunê kâádi kínga dé ghíi, kwo, p:aa alíi daa tóó, kwo, kí yéli dy:ââ té, ala wee u kwo p:aaní p:aaní dny:oon:aa nté pywupwi. ³⁷ Yesu ngê yepê, Nmyi chóó nté pee kní ye ngmê y:ee yó. Kwo, Doo u ntáâ. Kwo, Yi ntóo ndapi nmí ngópu daa tóó. ³⁸ Yesu ngê yepê, Mbídedí yémi nmyi ngópu a kwo? Yepê, Lee dmyeno, nyinê kp:aa yó. Dini ghi n:ii ngê mênê kp:aa ngópu, kwo, Mbídedí limi, te miyó.

³⁹ Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Pi yêê yó, yoo yoo a pyódu yó, mbiye mbêmé mbwódo yaa dnyiye. ⁴⁰ Wod:oo yoo chámê ngópu, yoo yoo a pyidu ngópu, yoo ngmê limoy:a, yoo ngmê yonoy:a, yinté mbwódo yaa dnyiye. ⁴¹ Yesu ngê Mbídedí limi kní a ngí too, te dê myedê ngí doo, mbóó p:uu vyyu wo, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, mbídedí pwaa too, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, pi kní ye u nkwo y:ee tumo. Te dê mye pwaa doo, mbídedí u ch:êê ké dumo. ⁴² Pi yintómu doo kmaapi, yi ghê dmi a kee wo. ⁴³ Ntê kmono n:ii mí kê wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo péé y:a mê miyó mê ntówo ngópu. ⁴⁴ Yélini doo kmaapi yintómu limo yono yono y:a. Máâ yoo yi mo yedê kp:aa tumo.

Yesu kpê mbêmé u ngwo doo paa

Mátíyu 14:22-33; Njon 6:15-21

⁴⁵ Kmaapi u kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Dinki k:oo wo dmyeno, yepê, Mbétisaida mwada kpéni l:êê

pee a kada dmyinê kwo. Yepê, Yoo yi p:o p:o n:aa dyede té. ⁴⁶ Yi kuwó yoo yi p:o yi p:o dy:ââ too, mbu mbêmê kee wo, yi doon:aa ngêpê. ⁴⁷ Dini ghi n:ii ngê mgídi doo a ghayghay, dinki kpê lêê ñukñíñukñí u kwo doon:aa mbêpê, Yesu yéfi p:uu u mo doo a ya. ⁴⁸ Yi vyyu wo, apê, Dinki ngê dono minê pyw:émí, mu kópu u díy:o kêpa yópu ngê ye a ghê wo. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ngê mw:aamw:aa yi kélí ghi a kuwo ngê, kpê mbêmê paa kn:ââ chópu, p:uu ndiye pyu kní ye doo lêpí. ⁴⁹ Yi kêma chono mí m:uu ngópu, apê, Kpê mbêmê lukwe kíyêdê pwiyé kní? Apê, Kmêna? Apê, Mbwee? Ghê yi ménê ghîpê wo, nkîngê ngê y:aya pwiyé dniye. ⁵⁰ Yintómu yi m:uu ngópu. Yesu ngê yepê, Namê nkîngê. Yepê, Ala nê. ⁵¹ Wod:oo dinki koo ye wo wo, yi ngwo yópu mêdê ngópu. Yi kópu p:uu ndiye pyu yoo yi nyepênyepê u kópu ngê pyodo. ⁵² Komo tpile yoo ndíi, ntê tédê, Yesu ngê yoo u ngwo mbono ngê, ngmênê p:uu ndiye pyu kní y:oo myedêpê w:ee ngópu, pini n:ii ngê tpile yintómu l:âmo ngê, yi pini yi vy:o doo kwo. Doo u ntââ, daa pêdê w:ee ngópu.

Yesu ngê pwopwokopwe u ngwo doo pyipyi dé, Nkenesadet

Mátíyu 14:34-36

⁵³⁻⁵⁴ Dini ghi n:ii ngê kpê lêê ngmêê ngópu, Nkenesadet mí tee dniye, dinki lyoko a kuwo ngópu, wod:oo pi kní y:oo Yesu adí mya ngmê. ⁵⁵⁻⁵⁶ Dini ghi n:ii ngê Yesu mya ngópu, mbêpê dmi a pwaa ngópu, p:aani p:aani lee dniye, mdoo ñuw:o ngópu, wod:oo pwopwokopwe Yesu ka a ñuw:o tumo. Yesu p:o p:o kwéli dpímo lêpí, yi pwopwokopwe dnyimo dnyinédnyinê dé, Yesu ka dnyimo ñeñe dé, yi ngmítédmi mbêmê kâa puu ghê dnyimon:aa yiyé dé. Yesu ka dnye nkêpê, kópu, Komo tpile mbii pyu woni kní yi pwo ngêê dê daanyi yé dê, ngmênê u ntââ ngmídi kwódo p:uu kêê a yiyé ngmê, yed:oo a pyiyépyiyé té. N:ii kní y:oo Yesu u kpídi kwódo p:uu kêê a t:ee ngópu, yintómu pyiyé dniye.

7

Nju tpémi yi chóó yi dêêpí kópu dyuu

Mátíyu 15:1-9

¹ Dêêpí pyu ngmê kní y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, Nkálili lee dniye, Pádisi ngmê kní yi kái Yesu ka lee dniye. ² Yi yéfi y:oo noko yepê, Lukwe díy:o Yesu p:uu ndiye pyu yoo kinté a kmaapi té, yi kêê tupwótupwó dé? Noko yepê, Chóó Lémi ka yoo dono ngê wa pyaa dmi. Noko yepê, Lukwe díy:o nmí kn:ââ yoo yi l:êê ghi kpípi tumo? Noko yepê, Lukwe díy:o yi kêê daa ghêêghêê tumo? ³⁻⁴ Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Nju tpémi yintómu kní y:oo yi kn:ââ yoo yi l:êê ghi dmi yedê ngee ngópu, ngmênê Pádisi kní y:oo

yi lémi ghi dmi ndêndê ngê a ngee ngópu, yi kêê mwiyé dpí ghêê t:oo, ntê kuwó dpí ma ngmê, ntê mwiyé dpí ghêê ngmê, kuwó moo ma ngmê. Yi kn:ââ yoo yi tpile ghêêghêê yedê ngee ngópu, yi d:ââ ghêêghêê myeyedê ngee ngópu. Ala kópu a tpapê ngmê, Nju tpémi y:oo yi tpile mb:aamb:aa ngê daawa ghêê t:oo, ye Chóó Lémi ka yoo dono ngê wa pyaa dmi.

⁵ Yi kópu u l:êê díy:o Pádisi yoo dêêpí pyu yoo Yesu ka póo dniye, kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu kní y:oo nmí w:êê tpémi yi l:êê ghi dmi kpípi tumo, kwo, lukwe díy:o kêê tupwótupwó ngê a kmaapi té? ⁶ Yesu ngê yepê, Nmyi komo kní y:oo Chóó Lémi módó nmye chaa kígha ngópu, ngmênê nmyi gha dmi tupwótupwó dé. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Yisaya wunê nmyi p:uu doo a d:êê, ndêndê ngê dípê kn:aaadi ngê. Yepê, Chóó Lémi u kópu dyuu alanté a d:êê ngê, apê,

Kí yéfi y:oo yi komo ngê wunê chaa kígha noo,

ngmênê yi gha dmi kuughê a ka wunê pyede.

⁷ Apê, Daa ndêndê ngê wunê chaa kígha noo,

mu kópu u díy:o yi chóó yi nuw:o ngê

pi kní ye a komo dpí kaa ngmê,

yi chóó yi dêêpí kópu ngê

pi kní ye a dêêpí nyédi.

⁸ Yesu ngê yepê, Yoo yi dêêpí kópu dyuu nmye nyêmi ngópu, ngmênê Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu dp:ee nyêmi ngópu.

⁹ Yesu Pádisi kní ye doo danêmbum, Dêêpí pyu kní ye myedoo danêmbum, yepê, Nmyinê nmye mb:aamb:aa ngê nmye nuw:o té, ngmênê dnyinté nmye nuw:o té. Yepê, Lukwe díy:o Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu woni nmyi kêê tumo, nmyi chóó nmyi dêêpí kópu dyuu nmyinê ngí tumo? ¹⁰ Yepê, Mósisi ngê Chóó Lémi u kópu alanté a d:êê ngê, apê, Nmyi pye mí dmyinê cháâcháâ dé. Yepê, Ala kópu mye d:êê ngê, apê, N:ii ngê kópu dono u pye mí yi p:uu dê vyi knomomê, yi pini dpí vya yó. ¹¹ Yepê, Mósisi ngê yi kópu d:êê ngê, ngmênê nmyi kópu u mo. Yepê, Dyimê pyuuu nmye ngmênê kuwo. Yepê, Pi ngmê u pye mí ye wa a tpêpwo knomomê, mbodo l:âmo límí kii wa ngêpa, yewo, Tpileni dpo pí:da kê, Chóó Lémi ka waní y:oo, yewo, yi tpile dpo mēdaani kê. ¹² Yepê, Komo tpile yi pini u nuw:o díyo mb:aamb:aa ngê moo pyódu, u yi u ngwo adí kwo, Niye M:aa ye yi tpile ní y:oo, ngmênê yi pini ka yi kópu nmye kwódukwódu ngópu, u kwo nmye tpapê ngópu, kwonmyimo, Ye tpile mye mí ye daanyi y:oo, mu kópu u díy:o ñyóó nyi vyyu, Chóó Lémi u nêni. Yepê, Pi kní ye yi pye mí cháâcháâ tédê ngê nmyi pyódu ngópu. ¹³ Yepê, Yoo yi lama kígha tédê Chóó Lémi u kópu dyuu yinté nmyi kêê

ngópu. Yepê, Dye ghi yintómu yinté kópu nmye d-uud:uu tumo.

Kópuni u l-êê dîy:o Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê dpí pyódu

Mátíyu 15:10-20

¹⁴ Yesu ngê yoo mênê danê ngê, yepê, A ka dmyina a ng:aa, nmyo yintómu. Yepê, Ala kópu dpo w:ee tóó. ¹⁵ Yepê, Tpileni pi u mênê dpí ghîi, doo u ntââ yi tpile ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu. Yepê, Kêle. Yepê, Kópuni pi u kwo dpo pwii, yi kópu ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu. ¹⁶ Yepê, Yi kópu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o.

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yoo a kuwo ngê, ngomo k:oo mí kee wo, p:uu ndiye pyu yoo yi mgongo danêmbum p:uu u kwo póó dniye. ¹⁸⁻¹⁹ Yesu ngê yepê, Nmyo kí yéli yi pénta dé? Yepê, Myedmyongê w:ee ngópu? Yepê, Ntini n:ii pi u mênê dpí ghîi, doo u ntââ yi ntini ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu, yepê, mu kópu u dîy:o doo u nuw:o mênê dpí lê, ngmênê km:oo mênê dpí lê, yepê, u kuwó dini ghi ngê yi ntini moo n:aa yé. (Mósi ngê ntini n:ii yilí Nju tpémi ye a kwódu ngê, Yesu ngê yi kwódu yé yinté chedê ngê pyódu ngê.) ²⁰⁻²² Yesu ngê yepê, Kópuni pi u kwo wunê pyuwópyuwó yédi, yi kópu ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê yinê dpí pyódu, yepê, mu kópu u dîy:o pini n:ii u nuw:o u mênê nuw:o ghi dono a pyuwópyuwó nyédi, yepê, u kuwó dini ghi ngê yi pini ngê kópu dono yilí dpí d:uu, yepê, a pyââ ti yédi, a kpaa yédi, pi dpí vy:a, pi u kuwó dpí pwiyé, a mtíko yédi, yepê, daa dono kópu ngmídi dpí d:uu. Yepê, Pi dpí dóó, pyââ p:uu a nuw:o yédi, chóó a ya yédi, k:omodanê mbêmê pi u pi a dyede too, a chaa yédi, dêêpi u mênê daa ya yédi.

* ²³ Yepê, Yi dono kópu yintómu yi pini u gha mênê dpo pwii dmi, Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê u ngwo dpí pyódu.

Pyââ ngmê u danêmbum, Yesu ka ndêndê ngê dpímo kélímí

Mátíyu 15:21-28

²⁴ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê Nju tpémi yi dyámê pee a kuwo ngê, Ntii Pââ Ndîi u kéténi mí loo, p:aa ndîi ngmê u nkígh:é loo, u pi Taiya. Ngomo k:oo mí kee wo, u yi u ngwo dêpwo kwo, Pi a ka ngma a kee we, ngmênê yi kópu daa pyodo. ²⁵ Pyââ ngmê, tp:oo módó ngê u kmêna ngmêdoo kwo. Yi pyópu ngê dini ghi n:ii ngê Yesu u pi yi nyongo, tp:oo módó p:o a kuwo ngê, Yesu ka loo, yu km:ee dyimê wo. ²⁶ Yi pyópu daa Nju pyââ, Taiya wee u kwo pyââ. Yesu ka kwo, Mw:ââkó a Lémi. Kwo, A tp:ee módó ngê kmêna ngmêka kwo. Kwo, U ntââ wanyi

ngm:ii kwolo. ²⁷ Yesu ngê kwo, A yoo Nju tpémi mwiyé n:aa ngêêpi té. Kwo, Kn:aa yéli mwiyé daangmaní ngee, kwo, mu kópu u dîy:o tp:ee u nté n:êê ntee daanyinê ngí, w:ââ ka daanyi y:oo, kwo, yinté kn:aa yéli mwiyé daangmaní ngee, kwo, Nju tpémi mwiyé n:aa ngêêpi té. ²⁸ Yi pyópu ngê kwo, Nyââ, a Lémi. Kwo, Ndê kópu. Kwo, Ngmênê kmaapi tédê w:ââ kní y:oo nté kmono ntee a pipi tumo, kwo, kópuni u pi nga dî vyi, mye yinté, kwo, yi kópu nga daa ndîi kópu, nga myedaa dpodo ndîi. ²⁹ Yesu ngê ala kópu a w:ee ngê, apê, Kí pyópu mb:aamb:aa ngê a ka wunê kélímí, wod:oo yi pyópu ka kwo, Mb:aamb:aa ngê kichi vyi. Kwo, P:o mé dini. Kwo, Kmêna ngê ñm:ee módó ala ngwo kèda kuwo. ³⁰ Wod:oo yi pyópu p:o mé diyé wo, tp:oo módó dpí tédê mí módu, apê, Ndê kópu, kmêna ngê atéda kuwo.

Yesu ngê pi ngmê u ngwo pyi ngê, yi pini ngópu, dnye dnyinté doo kígha

³¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê Taiya wee a kuwo ngê, Saidon máadi mí kwólu, P:aa Y:a Kní yi kwo mí loo, Nkálili Kpéni Léé u nkígh:é mí ta. ³² Yesu ka pi ngmê ñuw:o ngópu, yi pini ngê dnye dêpwo nyém, dnye dnyinté myedoo kígha. Yesu ka kwo, U ntââ ala pini mbêmê ngêê wanyi yé? ³³ Yesu ngê pi kní yi vy:o a pw:ii ngê, kóó pyââ dê ngópu mênê kaa doo, kóó tpyipwi ngê, dóó yedé yó. ³⁴ Yed:oo Yesu mbóo p:uu vvyu wo, yi pini ka kwo, Kweñe. (Yi dnye ngê, Etpata.) ³⁵ Yesu ka dpodo ndîi ngê pyodo, yi pini ngê dnye u ngwo nyongo, dnye mb:aamb:aa ngê u ngwo mye kwólu. ³⁶ Yesu ngê yepê, Kópuni dî d:uu, yepê, pi kní ye mênangên:aa vyi. K:omo tpile Yesu ngê ye kwódu ngê, ngmênê u dnye daa ny:ee ngópu, pi kní ye mêmínê nté ngópu. ³⁷ Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, apê, Vyuw! Apê, Máâwa! Apê, Angénté dé pyi. Apê, Kópu yilí mb:aamb:aa ngê u lama a tóó. Apê, K:omo tpile ngópu dé, dnye daa kígha ngmê, apê, ngmênê Yesu u ntââ, wa pyi té.

8

Yesu ngê pi podo yono yono y:a u ngwo mbono ngê

Mátíyu 15:32-39

¹⁻² Yi dini ghi ngê pi dêpwo ghêdê, Yesu kwéli ye doo danêmbum. Yi nté y:i chedê ngópu, wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Kí yéli a ka atédê ch:anê dmi, mu kópu u dîy:o wo pyile a p:uu kédê chedê ngmê, yi nté kímya chedê ngmê. ³ Yepê, Yi p:o yi p:o módó n:aa dyede té, ye maa p:uu yi gha l:âmo dmi wunê ngépangépa. Yepê, Woni kní kuughê a ndê dniye. ⁴ P:uu ndiye pyu kní y:oo kwo, Nté al:ii daa tóó, kwo, yâpwo tédê myedaa tóó, kwo, yi ntóo

* 7:20-22: Lóma 1:29-31; Nkal 5:19-21

ntini ló y:i anmo pyw:oo, yoo u ngwo anmí mbono? ⁵ Yepê, Mbídédí nmyi ngópu yémi a kwo? Kwo, Pyudu. ⁶ Yesu ngê pi kní ye yepê, Mbwódo ya dmyeno. Wod:oo mbídédí pyudu kní a ngí too, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngê, pwaa too, p:uu ndiye pyu kní ye y:ee too, pi kní ye u nkwo y:ee tumo. ⁷ Te tp:oo pyile njini myedê ngí too, Chóó Lémi yi l:êê díy:o mye kwuno ngê, p:uu ndiye pyu kní ye mye y:ee too, yoo u ngwo mbono ngópu. ⁸⁻⁹ Pi yintómu podo yono yono y:a doo kmaapí, yi ghê dmi a kee wo. Ntini n:ii mí kê wo, Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo a wó ngópu, péé pyudu mé ntówo ngópu, wod:oo Yesu ngê yoo yi p:o yi p:o mé dy:ââ too. ¹⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii dinki k:oo wo dneiye, Dalímanuta wee u kwo lee dneiye.

Pádisi kní y:oo Yesu u ngwo dnya a tókótókó

Mátiyu 16:1-4

¹¹ Pádisi kní ngma a loo, Yesu ka dnyen:aa kwopwepe. U yi y:e doo kwo, Yesu nmo tókó. Alanté dnye nuw:o, apê, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, kí pini wo vyílo, ye Chóó Lémi ngê u l:êê díy:o mbwudu ngmêpaa chaa. Yi kópu u l:êê díy:o, Yesu ka kwo, Mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. ¹² Wod:oo Yesu u gha dono ngê pyodo, yepê, Lukwe díy:o a ka nmye tpaépê ngmê, Mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. Yepê, Yi kópu daaní d:uu. Yepê, Kópu yilí wunê kídí d:uu. Yepê, Yi kópu dmi yi p:uu dmyinê nuw:o. ¹³ Wod:oo a kuwo too, p:uu ndiye pyu yoo a danê ngê, dinki k:oo wo dneiye, kada a y:ee ngópu, kpé l:êê ndí mwada pee mí tee dneiye.

Yesu yis p:uu u ngwo doo mgongo

Mátiyu 16:5-12

¹⁴ Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo mbídédí mu ngmídi dinki k:oo a núw:o ngópu, yi nuwo a kuwo wo, kní daam:uu núw:o ngópu. ¹⁵ Dini ghi n:ii ngê Nkálilí Kpéni L:êê dnye ngmêépí, Yesu ngê yepê, Nmye dmyina a vyyuwo. Yepê, Pádisi yoo yi yis ngê kíngí dyênê nmyo, yepê, King Helodi u yis ngê myekíngí dyênê nmyo. ¹⁶ Yi kópu p:uu yi chóó noko dnye danê, noko yepê, Wu kópu kédê vyi, mu kópu u díy:o mbídédí dp:oom:uu núwo. ¹⁷ Kópuni p:uu dnye danê, Yesu u lama yaa wo, wod:oo ye adí póó, yepê, Lukwe díy:o nmye danê té, nmyimo, Mbídédí nmí ngópu daamu a kwo. Yepê, Mumdoó? Yepê, Nmyi lama daa tóó? Yepê, Lukwe díy:o dmyongé w:ee ngópu? ¹⁸ Yepê, K:omo tpile nmyi ngwolo dmi a kwo, ngmênê médp:ee mumu ngmê, yepê, nmyi ngópu a pyede, myedp:ee nyémí ngmê. ¹⁹ Yepê, Lukwe? Nmyi nuwo da kuwo, dini ghi n:ii ngê mbídédí limi kní munê pwaa too, pi limo yono yono y:a u ngwo munê mbono too, yepê, nté kmono péé yémi nmyi ntówo ngópu? Kwo, Y:a mé

miyó. ²⁰ Yepê, Dini ghi n:ii ngê mbídédí pyudu kní mummy:aa pwaa too, pi podo yono yono y:a u ngwo mummy:aa mbono too, yepê, nté kmono péé yémi my:ee ntówo ngópu? Kwo, Pyudu. ²¹ Yepê, Mudmyongé w:ee ngópu? Yepê, Dómu ngê daawa ngee nmo. Yepê, Daa mbídédí p:uu nmye n:aa mgongo. Yepê, Pádisi yoo yi l:êê ghi dé kídmýongé d:uu t:oo, Helodi u l:êê ghi myekídmýongé d:uu ngmê.

Yesu ngê Mbetísaida ngwolo kopwe u ngwo pyi ngê

²² Mbetísaida yi tee dneiye, Yesu ka ngwolo kopwe ngmê núw:o ngópu, kwo, U ntáâ ngêê p:uu wanyi yé. ²³ Yesu ngwolo kopwe kwulo kele, yi p:aani kuwa núwo, yi p:uu doon:aa dpodo, tpí ngíma pywé ngê, kóó dé ngíma yé doo, kwo, Yélí nye y:enê? ²⁴ Yi pini ngê kwo, Nyáâ. Kwo, Yoo aní y:enê, ngmênê na a ka yi kn:ââ ye m:ii té. ²⁵ Myombó Yesu ngê kóó dé ngíma mé yé doo, wod:oo yi pini ngê ngwolo dé dpodombiy:e vyyuwo kalê doo, tpile yintómu mb:aamb:aa ngê mé módu. ²⁶ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê yi pini p:o mé dy:ââ ngê, kwo, Ala ngwo kí p:aani mēkidingé diyé.

Pita ngê Yesu p:uu kópuni vyyu

Mátiyu 16:13-20; Luukí 9:18-21

²⁷ Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii kada a y:ee ngópu, p:aani n:ii u pi Sisadiya Pilipay, u wee u kwo lee dneiye. Maa p:uu ye póó wo, yepê, Pi kní ye yinê ye nê n:uu? ²⁸ Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngmê, apu, Nyi Njon Baptist. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngmê, apu, Nyi Ilacha. Kwo, Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngmê, apu, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u komo wunê dnyimo a kapí, ngmê keda pyidu, nyi vyílo. ²⁹ Yesu u nkwo ye póó wo, yepê, Nmyinê nmye nê n:uu? Pita ngê kwo, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, nmí Mbwámê ngê a pyódu ngê, nyi vyílo. ³⁰ Yepê, Yi kópu pi kní ye nangé vyi.

Yesu p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu u ngwo ye doo danê

Mátiyu 16:21-28; Luukí 9:22-27

³¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu danê u kn:ââ chópu. Yepê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, yinê a ngmídi noo, ngmênê nmí kada pini kní y:oo wa mb:ii nê. Yepê, Kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo wa mb:ii nê, déépí pyu kní y:oo wamyé mb:ii nê. Yepê, Dono kópu yilí a nga wa d:uu ngmê, wa vya nê, wo pyoloni ngê amênê pyidu. ³² Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yi kópu dépê wópu ngê, mb:aamb:aa ngê ye vyyu, wod:oo Pita ngê Yesu u mo kuwa núwo, kwo, A Lémi. Kwo, Ye kópu kidimê tpaépê. Kwo, Yinté nga daawa pyódu. ³³ Ngmênê Yesu yi diyé wo, p:uu ndiye pyu kní yi ngópu Pita ka kwo, A

nkîgh:ê a yumwe. Kwo, Nyi Setan ntee pini. Kwo, Daa Chóó Lémi u komo y:ee kapî, ye pi knî yi komo y:ee kapî.

³⁴ Yesu ngê yoo a danê ngê, p:uu ndiye pyu yoo mye yi k:ii, yepê, N:ii ngê u yi adi kwo, Nê u yoo vy:o nî ghê, yi pini ngê choo a yâmuyâmu nê, u gha d:ud:umbiy:e a ka dpo kê ngê, chóó u kópu knî yi p:uu mêtîngê nuw:o, k:omo tpile a l:êê díy:o dè pw:oo knomomê, ngmênê dpo ngm:êê nêne. ³⁵ Yepê, Pini n:ii u ghê p:uu adi nuw:o, awo, Kingê vya nê, u ngwo wa kede, a yoo vy:o daawa ghê, yepê, yi pini ndêndê ngê wa pw:onu, ndê ngê amî ma. Yepê, Pini n:ii a l:êê díy:o wa pw:onu, yi pini amêdê pyidu, ghê kamî u ngwo wa a pyw:oo, mb:aamb:aa ngê adî:aa ya. ³⁶⁻³⁷ Yepê, Pini n:ii chóó u tpile knî yi p:uu adi nuw:o, u l:êê díy:o Chóó Lémi wa mb:ii, yi pini dini ghi n:ii ngê wa pw:onu, yed:oo dono wa a pyw:oo. Yepê, K:omo tpile dyámê u tpile yintómu yi pini u ngópu adi ya knomomê, ngmênê doo u ntâa ghê kamî u ngwo daawa pwila, dono wa a pyw:oo. ³⁸ Yepê, Mgîdi u yoo yi l:êê ghi dmi dono dé, Chóó Lémi yi lama daa tóó. Yepê, Dye ghi knî ngmê ngê a yoo knî yi p:uu adnyi d:uu. Yepê, Yi dini ghi n:ii ngê pini n:ii ngê wa mb:ii nê, yewo, Nê kuu, nangê kpada nê, yepê, yi pini u nkwo wanî mb:ii, dini ghi n:ii ngê anê diyê, enjel knî yi k:ii. Yepê, Yi dini ghi ngê a pi ndîi ngê wa pyódu, M:aa u pi ntoo, a pi yintoo ngê wa pyódu.

9

¹ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaê. Yepê, Pi knî nmyi vy:o ngma a kwo, ghêli daawa pw:oo dmi, Chóó Lémi ngê chóó nmyi y:enê kn:âa u wêdêwêdê mbêmê mwiye wa chaa.

Yesu u dyépi pyile knî ye u mo u nâmo u ngwo mîné ghê wo

Mátiyu 17:1-13; Luuki 9:28-36

² Wo wéni mî loo, u kuwó dini ghi ngê Yesu ngê u dyépi pyile njini mbu mbêmê núwo, yi pi dmi Pita, Njems mbwémi Njon. U dyépi pyile knî yi ngópu, Yesu u mo u nâmo mîné ghê wo, ³ u kpídi d:ud:umbiy:e kpaapikpaapî ngê pyodo, myedoo a wuu mbele. Doo u ntâa dyámê mbêmê pi ngê yinté kpídi kpaapikpaapî ntee kpídi daawa ghodo. ⁴ Yi dini ghi ngê yi pini pyile knî y:oo ilacha pini dè Mósisi Yesu k:ii danêmbum tédê m:uu tumo. ⁵ Pita ngê Yesu ka kwo, Máawe. Kwo, U p:o chi yé, cha núw:o nmo. Kwo, Ngomo pee pyile nmîné t:emî, kwo, n:eni ngmê, Mósisi u n:eni ngmê, ilacha u n:eni ngmê. ⁶ Yi kópu u kwo vvu, mu kópu u díy:o u pyipe dè yi k:ii nkîngê ngê y:ay:a pwiye dniye. Yi kópu Pita ka d:ud:umbiy:e ndîi ngê pyodo, apê, Ló kópu ngmani vyi. ⁷ Nkali

too pee yi pwo ngmê yó, yi nkali too pee u mênê dnye ngmê ny:ee ngópu, yepê, Kí a tpa:ee njini, u nuu ghi a nódo a tóó. Yepê, U kwo ntênê dmyinê ng:aa. * ⁸ Yi vvu dniye, apê, Pi u chi daa kwo. Apê, Yesu u mo mu kwo.

⁹ Mbu paa dini ghi n:ii ngê dnya a wupwo, Yesu ngê yepê, Kópuni dmye m:uu ngmê, pi ka ghêli nangê vyi. Yepê, Kpêeni mwiye anê pyidu, pi knî ye u ngwo dpî vyi yó. ¹⁰ Yi wéni ngê kópuni pyodo, pi ka ghêli daa vyi ngópu, ngmênê yi chóó yi kópu p:uu dnyimo danêmbum. Noko yepê, Lukwe díy:o Yesu ngê u pyidepyide u pi nmo dé vyi? ¹¹ Wod:oo Yesu ka póo dniye, kwo, Lukwe díy:o dèêpî pyu knî y:oo a tpaê ngmê, apu, ilacha mwiye wa t:aa, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, yi pini díyo kuwó ada a kwo? ¹² Yesu ngê yepê, Nyâa. Yepê, ilacha u taataa mwiye, tpile yintómu yi l:âmol:âmo u l:êê díy:o. Yepê, Lukwe díy:o puku yedê alanté a tóó, Pi knî y:oo Chóó Lémi u Pi Ndêndê wa mb:ii ngmê, dono yilî u ngwo wa d:uu ngmê? * ¹³ Yepê, Ngmênê ala kópu ny:ee yó. Yepê, ilacha ntee pini wunê kî ta, a maa yinê a yó, ngmênê kada pini knî y:oo dono u ngwo d:uu ngópu, kópuni dono yi nuw:o ngê ye vvu, yi kópu u ngwo d:uu ngópu. Yepê, Yi kópu puku yedê yinté a tóó.

Yesu ngê tpa:ee ngmê pyi ngê, nyuno pwopwo u ngwo doo ya.

Mátiyu 17:14-20; Luuki 9:37-43a

¹⁴ Yesu, u dyépi pyile knî yi k:ii, dini ghi n:ii ngê mbu mbêmê a ndê dniye, mbu vuywo yedê ghêpê dniye, pi yilî m:uu ngópu, Yesu p:uu ndiye pyu woni knî yi k:ii. Dèêpî pyu yoo Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi kwo dnye kwopwepe. ¹⁵ Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo Yesu m:uu ngópu, ngwéti dniye, wod:oo mbêpê dmi a pwaa ngópu, u kwo lee dniye, mîné chipé ngópu. ¹⁶ Yesu p:uu ndiye pyu knî ye póo wo, yepê, Lukwe p:uu noko nmye kwopwepe té? ¹⁷ Pi ngmê yoo vy:o doo kwo, yi pini ngê kwo, Máawe. Kwo, A tpa:ee nga atéd:a núw:o, kwo, mu kópu u díy:o u kmêna u ngwo ngma a kwo, yi kópu u l:êê díy:o daa danêmbum, nyuno pwopwo u ngwo mye t:a. ¹⁸ Kwo, Dini ghi n:ii ngê u kmêna ngê dpî vy:a, ntóó tépê mbêmê dpî d:ii, tpî ch:aa pee dé u kwo dpî pwii knî, kpéngi ti dé numo kèpa dpî ghê knî. Kwo, A didmididi yédi. Kwo, M:uu ndiye pyu knî ye kidi vyi, yed:ê, A tpa:ee ka u kmêna ngm:ii kalé yó, ngmênê kédê dèê dmi. ¹⁹ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o Chóó Lémi ka dp:ee kélîmi té? Yepê, M:âa yémi nmyi vy:o anî kwo, u dí Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê anmyin:aa kélîmi? Yepê, Yi tpémi a ka a núw:o yó. ²⁰ Wod:oo yi tpémi u kwo adi núw:o ngmê. Dini ghi

* 9:7: 2 Pita 1:17-18 * 9:12: Mal 4:5; Is 53:3

n:ii ngé u kména ngé Yesu módu, yi tpémi y:i vyá, nyuno pwopwo u kwo y:ángo, wod:oo yi tpémi tēpē mbēmē dyimé wo, doo a kpēpí, tpí ch:aa pee dē u kwo pwii knopwo. ²¹ Yesu yi tpémi u mí ka adí póó, kwo, M:ââ yémi mí loo, ala kópu u ngwo u kwo a pyodo? Yi pini ngé kwo, Tp:ee tédē ngé doo a ya, u ngwo u kwo a pyodo. ²² Kwo, Daa ng:éentómu u kména ngé dpo, Ní vy:a, ndiya ní kée, mbwaa paa ní kée, d:ud:umbiy:e pw:oo we. Kwo, U ntââ nga anmí ch:anē dmi, nyi u ntââ knomomé, wanyi ngee nmo. ²³ Yesu ngé kwo, Lukwe díy:o a ka chí vyi, Nyi u ntââ knomomé? Kwo, Nii Chóó Lémi ka a kélímí yédi, yi pini ka kópu yintómu u ntââ ngé a ya nyédi. ²⁴ Wod:oo yi pini Yesu ka adí mbwólu, kwo, Chóó Lémi ka a ní kélímí, ngméné daa d:ud:umbiy:e. Kwo, Ngee nédi.

²⁵ Pi yilí Yesu ka loo, wod:oo Yesu ngé yi kména ka kwo, Kí kména. Kwo, Lukwe díy:o ye tpémi ngópu ngé nyi pyódu ngé, dnye lukwe díy:o u méné nyi chedé ngé? Kwo, Ye tpémi a kuwo ngi, u ngwo mēkidingé ghé. ²⁶ Wod:oo yi kména ngé yi tpémi adí vy:a, yi tpémi dpodombiy:e ka wo, nyuno pwopwo u ngwo y:ay:a pwiyé wo, wod:oo kména ngé yi tpémi a kuwo ngé. Dini ghi n:ii ngé kména ngé yi tpémi a kuwo ngé, yi tpémi mēdēpwo a kpēpí, ntóó tēpē mbēmē doo ya, wod:oo pi kní y:oo apé, E! Kédé pw:onu. ²⁷ Ngméné daa pwene. Yesu ngé kóó ngé mgímí ngé, a pyidu ngé, ghēemí káá.

²⁸ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé pi yilí a kuwo ngé, p:uu ndiye pyu yoo yi kúí ngomo k:oo kee dniye, u kwo póó dniye, kwo, Lukwe díy:o dp:oo u ntââ dé, yi kména dp:oo ngm:ii kwólu? ²⁹ Yesu ngé yepé, Ngépé ngé u ntââ. Yepé, Alanté kména u ngm:ii kígha daa m:uu a tóó.

Yesu p:uu ndiye pyu kní ye u pwopwo p:uu u ngwo ye modoo dané

Mátiyu 17:22-23; Luukí 9:43b-45

³⁰⁻³¹ Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii yi kélé ghi a kuwo ngópu, Nkálili Wee dnyen:aa chíi. Yesu ngé u yi u ngwo dēpwo kwo, Pi kní y:oo a pyw:ee nmíne, mu kópu u díy:o p:uu ndiye pyu yoo u pwopwo p:uu doon:aa ndiye kígha dé. Yepé, K:omo tpile né Chóó Lémi u Pi Ndéndé, ngméné yoo dono yi kée k:oo waní ghé, yi yéli y:oo wa vya né, yepé, ngméné wo pyoloni ngé améné pyidu. ³² P:uu ndiye pyu yoo alanté dnye nuw:o, apé, Lukwe díy:o kinté nmo a mbumu. Apé, Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmídi ngé, u pi ndíi ngé wa pyódu, dono daawa a pyw:oo. Yi kópu dēpé w:ee ngópu, u kwo myedaa póó dniye, mu kópu u díy:o nkíngé mbé dniye.

Yoo yi kada wowo u danémbum

Mátiyu 18:1-5; Luukí 9:46-48

³³ Dini ghi n:ii ngé Kípééníyēm taa dniye, ngomo k:oo kee dniye, Yesu p:uu ndiye

pyu kní ye póó wo, yepé, Maa p:uu ló kópu p:uu noko nmye kwopwepe té? ³⁴ Mywenemywene mbé dniye, kópu u kwo daa vyi ngópu, mu kópu u díy:o maa p:uu noko kwopwepe n:ii a kalé ngópu, apé, Yesu u che p:ââ pee ngé n:uu angmē yâá. ³⁵ Wod:oo Yesu mbwódu yaa wo, p:uu ndiye pyu yoo a dané ngé, yepé, N:ii ngé u yi adí kwo, Yoo yi kada pini ngé ní ya, yepé, yi pini pi yintómu yi kuwó choo kwo, dye ghi yintómu pi kní yi p:uu choo dpodo. ³⁶ Yesu ngé tp:ee ngma a ngéédí, p:uu ndiye pyu yoo yi ngópu káá, yi tpémi kóó dé yi kélé káá, yepé. ³⁷ Pini n:ii alanté tpémi ka a l:éé díy:o adí vyyuwo, daa yi tpémi ka u mo adí vyyuwo, ngméné a ka amyeda a vyyuwo, amyedí cháâcháâ né. Yepé, Myenté, yepé, pini n:ii ngé adí cháâcháâ né, daa a mo adí cháâcháâ né, ngméné pini n:ii ngé a dy:ââ noo, amyedí cháâcháâ.

Yesu ngé u ngwo ye vyyu, yepé, N:ii nmí p:uu daa duu, nmí pee pini

Luukí 9:49-50

³⁸ Njon ngé Yesu ka kwo, Mááwe. Kwo, Pi ngmékudu m:uu, kwo, m:ii ngé pi kní yi kména kí ngm:ii kígha té. Kwo, Yi kópu u kwo kudu kwódu, mu kópu u díy:o daa nmí yoo vy:o pini ngmē. ³⁹ Yesu ngé yepé, U kwo nangé kwódu. Yepé, Pini n:ii ngé a pi wa vyi, mbwudu u ngwo angmē chaa, doo u ntââ yi pini ngé u kuwó dini ghi ngé kópu dono a p:uu daawa vyi. ⁴⁰ Yepé, N:ii nmí p:uu daa d:uu yédi, nmí pee pini. ⁴¹ Yepé, Pini n:ii ngé a l:éé díy:o wa ngee nmyo, kópu mb:aa yi pini ngé ngmani d:uu. Yepé, Mbwaa kní nmye angma a kē, k:omo tpile daa tpile ndíi nmye ayedé kē, ngméné kópu mb:aa ndéndé ngé yi pini ngé ngmani d:uu.

Pi ngé Yesu kíngí kée, u danémbum

Mátiyu 18:6-9; Luukí 17:1-2

⁴² Yesu ngé yepé, Tpémi mēááđini yoo a ka wuné kélímí té, pi ngmē ngé yi kélímí l:ámo kíđangmē ngee. Yepé, Mu dini ghi ngé Chóó Lémi ngé yi pini dnyinté daawa kpada. Yepé, Pi kní y:oo yi pini mwiyé wo mgímí ngópu, chéépí pâá ndíi nódo ngmēwo kudu ngópu, mbéli u kwo wumé kalé ngópu, ye yi dono ndíi daapí d:uu ngé, Chóó Lémi ngé dpodombiy:e daapaa kpada. ⁴³⁻⁴⁴ Yepé, Kópuni ngmanmyi d:uud:uu, yi kópu u l:éé díy:o wanmyi mb:ii né, mu dini ghi ngé ndiia anmyu:uu ghépé dmi, yi ndyyuw:e daawa pw:onu. Yepé, Yi kópu u kwee mwiyé anmyiné chápwo ngmē, yed:oo daanmyi mb:ii né, mu dini ghi ngé ghé kamí anmyimo pyw:ee ngmē, a kée k:oo anmyin:aa kwo. Yepé, Dono kópuni pi kní ye mb:aamb:aa dé, k:omo tpile yi p:eeni kópu daanmyi d:uu t:oo, ngméné ghé kamí wanmyimo pyw:ee ngmē, a kée k:oo anmyin:aa kwo. ⁴⁵⁻⁴⁶ Yepé, Mááđini p:uu anmyi

ghê dmi, nmyi nuu u maa ngmanmyi kalê ngmê, u l-êê diy:o wanmyi mb:ii nê, yi máádi dono u maa, u dí ndiye, y:i anmy:uu ghêpê dmi. Yepê, Nmyi chóo nmyi maa daanmyi kalê ngmê, a maa anmyinê kalê ngmê, ghê kamí wanmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. Yepê, K:omo tpile maa woni kní nmyi lama daadnyi ya, ngmênê ghê kamí anmyimo pyw:ee ngmê, a kêê k:oo anmyin:aa kwo. ⁴⁷⁻⁴⁹ Yepê, Tpileni nmyi ngwolo kní y:oo wa m:uu ngmê, yi p:uu anmyi nuw:odono, yed:oo wanmyi mb:ii nê, mu dini ghi ngê ndiye anmy:uu ghêpê dmi, yi ndyuu:e daawa pw:onu, yimbile kní y:oo wamyé ma nmyo, chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Yi kêê ghê ndê ngê adí pípí nmyo. Yepê, Yi nuw:odono u kwee límílimí ngê anmyi chápwo ngmê, yed:oo daanmyi mb:ii nê, mu dini ghi ngê Chóo Lémi kóo k:oo anmy:uu ghê dmi.

⁵⁰ Yepê, Ntii mb:aamb:aa. Yepê, Nté tpyópu u mênê nti daanyi yé knomomê, ye u n:uu daadi ya, pwópwó ngê wa pyódu. Yepê, Ntii nté tpyópu u mênê ntee anyi yé, yepê, a kópu dyuu yinté nmyi mênê choo kwo, noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya. *

10

Kpípi te u danêmbum

Mátíyu 19:1-12; Luukí 16:18

¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi kii Nkálili Wee a kuwo ngópu, Njuda Wee u kwo lee dniye, Njódan mbwááni ndíi mí ngmêê ngópu, Pédiya Wee u kwo lee dniye. Nkálili wee u kwo Yesu ngê pi yilí ntee dpímo ndiye kígha dé, y:i yinté myedoo ndiye kígha dé. ² Pádisi yoo u kwo ngmê loo, u yi y:e doo kwo, Yesu danêmbum tédê nmí dóo, kwo, Nmí déêpí kópu dyuu lónté a kwo, kwo, u ntáá máâ ngê u kpâm wa kpípi? ³ Yesu ngê yepê, Kópuni Mósisi ngê a d-êê ngê, yi kópu a ka vyi yó. ⁴ Kwo, Mósisi ngê ala kópu nmo kí ch:ee ngê, apê, Máâ ngê u kpâm dí kpípi knomomê, u kópu dyuu dpí d-êê ngê, u kwo dpí y:ee ngê, u ngwo dpí dy:ââ ngê. ⁵ Yesu ngê yepê, Mósisi ngê yi kópu nmye mu d-êê ngê, mu kópu u diy:o nmyi kpâm kní ye vyyuu dnyinté nmyi lama a tóo, Chóo Lémi u dnye dnyinté my:ee nyémí ngópu. ⁶ Yepê, Mwiyémwiyé dini ghi ngê, Chóo Lémi ngê pyââ máâ lâmo doo, yepê, Noko mb:aamb:aa ngê choo ya. * ⁷ Yepê, Yi kópu u l-êê diy:o máâ u pye mí yi kêê dpo pwii, u kpâm k:ii ngmídi ngê dpí pyaa kní. * ⁸ Yepê, Wod:oo yé yepé daa miyó a tóo, ngmênê mu ngmídi. ⁹ Yepê, Cha cha n:ii Chóo Lémi ngê dpo káadi dé, pi ngê d:uudpí chámé dé.

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê ngomo k:oo mé diyé dniye, Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi kópu p:uu u kwo póo dniye. ¹¹ Yesu ngê yepê, Pini n:ii ngê u kpâm dpí kpípi, yi pini ngê kn:aa pyópu kímungê nya. Yepê, Yi pini ngê kn:aa pyópu muwa nya knomomê, ye daa yéyééé u kópu ayi d:uu, ngmênê pyââ ti u kópu ayi d:uu. * ¹² Yepê, Myenté, pyópu n:ii ngê u moo wa kpípi, kn:aa pini p:uu amí yéé, yepê, daa yéyééé u kópu ayi d:uu, ngmênê máâ ti u kópu ayi d:uu.

Pi kní y:oo yi tp:ee dmâádima Yesu ka u ngwo ñuw:o tumo

Mátíyu 19:13-15; Luukí 18:15-17

¹³ Pi kní y:oo Yesu ka yi tp:ee dmâádima ñuw:o tumo, apê, Kóo yi mbémê nyi yé ngê, ngmênê Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo ye kwódu ngópu. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê m:uu too, p:uu ndiye pyu kní ye nod:e wo, yepê, Ye namé kwódu yé, a ka a ñuw:o teñe, mu kópu u diy:o tp:ee dmâádima ntee yéli Chóo Lémi ngê chóo adí y:enê dé. ¹⁵ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, Tp:ee ngê u mí u dnye ntee a nyémí ngê, n:ii ngê Chóo Lémi u dnye yinté daadi nyém, Chóo Lémi ngê yi pini wa mb:ii, kóo k:oo daawa káâ. ¹⁶ Wod:oo Yesu ngê tp:ee dmâádima doo a ng:êêní dé, u pa doo t:emí dé, kêê yi mbémê doo yiyé, doo kpaapíkpaapí dé, yipu, Chóo Lémi mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyyuu.

Ndáapi ngmê u danêmbum

Mátíyu 19:16-30; Luukí 18:18-30

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê kada doo a yém, pi ngmê mbêpêmbêpê ngê u kwo loo, yu mbodo dé y:e k:ame u kwo ghê wo, u kwo póo wo, kwo, Nmí ndiye pyu mb:aa. Kwo, Ló kópu ngmani d:uu, ghê kamí u ngwo ané pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu? ¹⁸ Yesu ngê kwo, Lukwe diy:o mb:aamb:aa u pi a pyimo chi t:oo? Kwo, Pi mb:aamb:aa daangma a tóo, Chóo Lémi mu ngmídi yi mb:aamb:aa. ¹⁹ Kwo, Déêpí kópu dyuu lama a kwo, kwo, Pi nangmê vya: a pi u kuwó nangmê pwiyé, pi u tpile nangmê t:âmo, pi nangmê yipe, pi nangmê dóo, mye mí chi cháâcháâ dé. ²⁰ Yi pini ngê kwo, Mâawe, kwo, tp:ee tédê noo a ya, yi kópu dyuu noo a cháâcháâ, ala ngwo myení cháâcháâ té. ²¹ Yesu ngê até doo y:enê, u gha vyo: apê, Kí pini a nuu u pi. Yi pini ka kwo, Kópu mu ngmídi chuungê d:uu ngê, kwo, Chi lèpi, kwo, tpile yilíni ngópu a tóo, ngópuch:anê kní ye nyi yéépi, yed:oo dpo ngm:êê nédi, cha a yâmuyâmu nê, kwo, ya mb:aa mbóo p:uu u ngwo anyimo pyw:oo. ²² Dini ghi n:ii ngê yi pini ngê yi kópu nyongo, u gha dono ngê pyodo, apê, A tpile yilí angénté aní yéé,

* **9:50:** Mát 5:13; Luukí 14:34; Kílosa 4:6; 1 Tes 5:13

* **10:6:** Gen 1:27

* **10:7:** Gen 2:24; Epeso 5:31

* **10:11:**

wod:oo Yesu a kuwo ngê, mu kópu u díy:oo ndáápi ndíi, u tpile yíli.

²³ Yesu yi díyé wo, p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Nii ndáápi ndíi, a maa p:uu paa dpodo ndíi ngê u kwo wa pyódu, Chóó Lémi kóó k:oo angénté amí ghê. ²⁴ Yesu p:uu ndiye pyu yoo ngwéti dneiye, apê, E! Apê, Kí lónté kópu? Yesu ngê yepê, Kí tp:ema. Yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo dpodo ndíi. ²⁵ Yepê, Mbwémé ndíi, tee kn:ââ puu u méné daawa kee, yepê, myenté Chóó Lémi kóó k:oo ndáápi d:uudpi ghê. ²⁶ P:uu ndiye pyu kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, ghê yi méné ghipé wo, noko yepê, Wu lónté kópu? Noko yepê, Ndáápi yoo Chóó Lémi kóó k:oo daangmêwa ghê knomomé, ye n:uu ngmê u ntââ y:i amí ghê? ²⁷ Yesu ngê doo y:enê dé, yepê, Doo u ntââ Chóó Lémi kóó k:oo daangmêmi ghê, ngmêné Chóó Lémi chóó u ntââ, pi chóó kóó k:oo wa kââ. Yepê, Kópu yíli yintómu Chóó Lémi u ntââ.

²⁸ Pita ngê Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, Tpile yíli yintómu nmo kuwo ngê, anmíné yámuyámu ngi. ²⁹⁻³⁰ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, Pini n:ii ngê a l:éê díy:oo u p:aa dpo kuwo, u tidé mbwó yoo dpo kuwo té, u pye mí dpo kuwo dé, u tp:ee dmáâdíma dpo kuwo té, u yâpwo tédê dmi myedo kuwo té, yepê, ala dini ghi ngê yi pini ngê yinté tpile yíli amédê pyw:oo. Yepê, Pini n:ii ngê a kópu dyuu u l:éê díy:oo tpile ngmídi wa a kuwo, yepê, yi pini ngê yinté tpile mé yonoy:a amédê pyw:oo, yepê, ngomo dé, u tidé mbwó yoo, u pye mí yoo, u tp:ee dmáâdíma, u yâpwo tédê dmi. Yepê, Nyââ, yepê, ala dini ghi ngê yi pini ngê u tpile yíli yinté amédê pyw:ee té, yepê, dye ghi kní ngmê ngê pi kní y:oo a l:éê díy:oo yi pini wamyé kpaka ngmê. Yepê, Mu dini ghi ngê yi pini ngê ghê kamí amíné pyw:oo, ghéni n:ii chedé ngê daawa pyódu. ³¹ Yepê, Kada yéli mé kuwó, kuwó yéli mé kada. Yepê, Ala ngwo ndáápi yoo kada a wee, ngmêné díy:oo kuwó amédê ghê dmi.

Yesu pyolombó u pwoopwo p:uu u ngwo ye doo dané

Mátiyu 20:17-19; Luukí 18:31-34

³² Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu maa p:uu dneiye m:ii, Njedusalem dneiye lèpi, Yesu yi kada doo kwo. Yi kópu u dyépi yoo yi nuw:onuwo:oo u kópu ngê pyodo, yélini y:oo dneiye yámuyámu dé, nye nkíngé mbé dneiye. Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo kn:aa nuw:oo too, u pwoopwo p:uu yi mo ye doon:aa dané. ³³ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Komo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndéndé, ngmêné dini ghi n:ii ngê Njedusalem anm:uu taa dmi, Kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, déépi pyu yoo yi k:ii, a vye u dy:oo wa a chápwo ngmê, wa mgími nê, wa kóté kalé nê, wamyé ch:ee nê,

Lóma tpémi yi kèê k:oo wa kaa nê. ³⁴ Yepê, Yi tpókni y:oo wadnyi nkwitinkwiti nê, a p:uu wadnyi tpyípwí, wadnyi kpakakpaka nê, wa vya nê, yepê, ngmêné wo pyoloni ngê wamêní pyidu.

Njems mbwémi Njon y:oo Yesu ka kópuni dpímo dmyinê

Mátiyu 20:20-28

³⁵ U kuwó dini ghi ngê Sepédi tp:oo dé Yesu ka lee knopwo, Njems mbwémi Njon. Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, U yi nye a kwo, Kópu nye ngmê d:uu ngi. ³⁶ Yesu ngê yepê, Ló kópu dp:oo ngmaní d:uu? ³⁷ Kwo, Dini ghi n:ii ngê mí ndíi ngê wa pyódu, Chóó Lémi u yoo anyi y:enê, u yi nye a kwo, Yoo yi kada dpí kaa nyédi. ³⁸ Yesu ngê yepê, Kópuni a ka dpo dmyinê ngmê, daa dpí lama dpo mbumu mo. Yepê, Dpi u ntââ dé, pi kní y:oo kópuni a nga wa d:uu ngmê, u ntââ dpo amye d:uu ngmê? ³⁹ Kwo, Nyo u ntââ dé. Yesu ngê yepê, Kópuni pi kní y:oo a nga wa d:uu ngmê, ndéndé ngê dpo amye d:uu ngmê. * ⁴⁰ Yepê, Ngmêné doo u ntââ a che p:ââ pee a chóó daaní ngmídi. Yepê, Chóó Lémi ngê yi kópu yinê wa a vyi. Yepê, Pini n:ii kada adí kwo, yi pini wunê ka a ngmídi ngê.

⁴¹ Yesu p:uu ndiye pyu yoo wo y:a kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Njems mbwémi Njon ye nod:ee dneiye. ⁴² Wod:oo Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo nipi a dané ngê, yepê, Nmyi lama a tóó, yélini daa Nju tpémi, yi vy:oo pini n:ii kada pini ngê dpí pyódu, yoo yinê a y:enê ngê, yinê a dpodo kígha too. ⁴³⁻⁴⁴ Yepê, Ngmêné nmyi vy:oo yinté daadí ya. Yepê, Nmyi vy:oo pini n:ii ngê u yi adí kwo, Kada pini ngê ní pyódu, yi pini ngê choo ngéépi nmyo, nmyi p:uu choo dpodo. ⁴⁵ Yepê, Komo tpile Chóó Lémi ngê a ngmídi noo, nê u Pi Ndéndé, ngmêné daa lémilémi u l:éê díy:oo nê loo, yoo p:ee n:aa ngéépi too, yi l:éê díy:oo waní pw:onu, pi yíli yi pywuu ngê amy:aa pyódu. *

Yesu ngê ngwolo kopwe u ngwo pyi ngê, Njédikó

Mátiyu 20:29-34; Luukí 18:35-43

⁴⁶ Njédikó taa dneiye, yi dneiye ya, dini ghi n:ii ngê Njédikó dnya a kuwokuwo, pi yíli yi k:ii, pi ngmê maa nkíghê doo ya, u pi Mbatímeyas, Tímeyas tp:oo. Yi pini ngwolo dé kopwe dé, daa dpodo u ntââ, maa nkíghê dpímo ya, pi kní ye ndapi dpímo dmyinê. ⁴⁷ Yi pini ngê dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Yesu Nasalet pi kíyedé pwiye kní, wod:oo dpodombiy:ee ka wo, kwo, Yesu. Kwo, Nii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Dépídi ntee pini, u ntââ nga wané ch:anê? ⁴⁸ Komo tpile pi yíli yintómu u kwo a tpépwo dneiye, kwo, Tumu chi ya, ngmêné yi dneiye dmi daa nyongo, dpodombiy:ee modoo kââ, kwo,

* 10:39: Dpodo 12:2; Tpyuu 1:9 * 10:45: 1 Tim 2:5-6

Dépidi ntee pini. Kwo, U ntââ nga wanê ch:anê? ⁴⁹ Wod:oo Yesu ngê paa u dí puwâ, yepê, Kí pini a ka a pwiyé we. U kwo até yi mbwóo dniye, kwo, Nga mb:aamb:aa ngê pyaa we, gh:êêdê. Kwo, Yesu ngê apu, A ka a pwiyé we. ⁵⁰ Ngwolo kopwe ngê u nkuwo kpídí a pywáí ngê, m:ii kée ngê, mbêka wo, Yesu ka loo. ⁵¹ Yesu u kwo póo wo, kwo, Lukwe nga ngmaní mdo? Yi ngwolo kopwe ngê kwo, Máâwe. Kwo, U ya a nga a kwo, Yéíí m:aa m:uu. ⁵² Yesu ngê kwo, U ntââ, kwo, méchi lépí. Kwo, Ngêlími mbêmê chi piyiyé. Wod:oo yi ngwo yéíí mê módu, Yesu u kuwó maa p:uu mye ghê wo.

11

Njedusalem u ngwo vy:êê ngópu

Mátiyu 21:1-11; Luukí 19:28-40; Njon 12:12-19

¹ Yesu p:uu ndiye pyu yoo yi kii Njedusalem ghêlí daa ní dniye, yi kada p:aa miyó doo ya, Petani p:aani dê Petepake, mbu yi ngma a kwo, u pi Olipi, mu kópu u díy:o nté kn:ââ kpê yi mbwini mbêmê ngmêdooye, yi yini yi pi dmi mye olipi. Dini ghi n:ii ngê yi mbwini mbêmê kee dniye, Yesu ngê p:uu ndiye pyu kada miyó kââ, ² yepê, Mu p:aani nmí kada choo kwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi dpo taataa mo, ndonki tp:oo dpo mumu ngmê, yedê ñedê a t:a. Yepê, Yi ndonki tp:oo pyipwo pi doongmê yaa wo. Yepê, Dpo pywáíí nyoo, a ka dpo ñuw:o nyoo. ³ Yepê, Pini n:ii ngê dpo dê vyi knomomê, Ndonki tp:oo lukwe díy:o dpo ñeñe ngmê, yepê, ye ala kópu u kwo dpí vyi nyoo, kwipi, Nmí lémi ngê u yi u ngwo wunê kwo. Mgi daawa a puwâ, díyo mēwunê diyédiyé kigha. ⁴ Wod:oo adí lee kní, yi p:aani ad:uu taa kní, apê, Ndonki tp:oo yedê ñedê mu t:a, ngomo t:âmo. ⁵ Dini ghi n:ii ngê dpimo a pywáípywáíí, pi ngmê kní y:oo yepê, Lukwe díy:o ye ndonki tp:oo dpo pywáípywáíí ngmê? ⁶ Kópuni Yesu ngê ye a vyu, yi tpódu y:oo yi p:aani tpémi ye yinté vyi ngópu, wod:oo yi p:aani tpémi y:oo kópu mēdaa vyi ngópu, Ka, yepê, d:ââ ñuw:o nyoo. ⁷ Wod:oo yi ndonki Yesu ka ñuw:o ngópu, yi nkuwo kpídí dê yi mbwo a ngee dumo, ndonki pyipwo talé dumo, Yesu pyipwo u nkwo yaa wo. Kada a y:ee ngópu, Njedusalem dnye lépí, maa p:uu ndonki ngê Yesu doo dnyinêdnyinê. ⁸ King ntee dnyimo ch:ââch:ââ, Yesu yinté mye ch:âpu ngópu, woni kní y:oo yi nkuwo kpídí a ngee tumo, Yesu u kada maa p:uu talé tumo, woni kní y:oo yi kní ngmê vy:êê ngópu, nkoo vyi u kadakada yidi ngópu, ndonki yi mbêmê doo paa, Yesu pyipwo doo ya. ⁹ Yoo u kada ngmêdooye kwo, yoo u kuwó mudoo kwo, Yesu yi kélê ghê doo paa, Njedusalem nipi dnye lépí, u nkwo dnye kâákââ, kópu, Munmikó Nmí

Lémi. Kópu, Chóó Lémi ngê a ngee nyine. Kópu, U pi ngê nyinê loo. ¹⁰ Kópu, Dépidi ntee pini. Kópu, Lími k:ii yoo yi kada pini ngê paa pyédi. Kópu, Chóó Lémi chaa kigha koo.

¹¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu yi p:aani ndíí mí ta, Njedusalem, Chóó Lémi u ngomo k:oo mí kee wo, tpile yilí y:i mí módu, wod:oo Njedusalem mēda kuwo ngópu, Petani mē diyé dniye, mu kópu u díy:o yi dini ghi ngê kââdí doo wupwo.

Yesu ngê yi ngmê nt:ââ ngê Yisiléli tpémi yi p:uu ngongo u ngwo ngmê kwólu

Mátiyu 21:18-19

¹² Womumo mw:aandiye Petani a kuwo ngópu, Njedusalem dnye lépí. Maa p:uu Yesu ngê dómu kele. ¹³ Maa nkigh:ê kuwe ngmê m:uu ngópu, yââ vyi ndíí. Yesu yi yini km:ee adí lê, apê ngmênê, Kí yini p:uu kigha ngma a kwo. Yi n:ee, apê, Kigha p:uu daa kwo, mu kópu u díy:o doo u kyopwokyoopwo u dye ghi ngê módu. ¹⁴ Yesu ngê yi yini ka kwo, Pi ngê ngígha daamuwa ma. Yi yini ka kópuni vyu, p:uu ndiye pyu kní y:oo ny:ee ngópu.

Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo yoo u ngwo a pw:oo ngê

Mátiyu 21:12-17; Luukí 19:45-48; Njon 2:13-22

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem taa dniye, Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo mí kee dniye, apê, Pi kní y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo, kpêê yiyé u l:éê díy:o. Apê, Kn:aa dyámê ndapí nmí ndapí ngê mu ngmêépi t:oo. Apê, Yélini al:ii a dpodo nyédi, yoo mu dódó t:oo, yi ndapí mu chedéchedê t:oo. Yi kópu u l:éê díy:o Yesu ngê yi yéli a pw:oo ngê, kuwa pw:ii too, ndapí ngmêépi tédê yi tépil ye a pii too, ndapí tpii yi kpópu, ñímê tp:oo pywupwi tédê yi p:o a ngí too, yi ya tédê dnyi mye dy:ee too. ¹⁶ Yélini Njedusalem dnyimo dpodo, tpile dnyimo dnyinêdnyinê dé, u yi y:e dèdpimo kwo, Chóó Lémi u ngomo kuwa máadi nmímo kwolo, mu kópu u díy:o kuughé, u yi y:e dpimo kwo, Kéli nmí pwii dmi, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo máadi nmí kwolo, chono nmí pwii dmi, Yesu ngê yi kópu yi yéli ye kwódu ngê. ¹⁷ Chóó Lémi u kópu Yisaya ngê n:ii a d:êê ngê, yi kópu ye vyu, yepê, Puku yedê ala kópu mu tóó,

A ngomo kwéli a kwo,

dyámê pé yintómu pi kní yi ngépê tédê ngê choo ya,

yepê, ngmênê kpa a tédê ngê dnye pyódu ngmê.

¹⁸ Kópuni Yesu ngê d:uu ngê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dèépi pyu yoo yi k:ii, dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, u yi y:e doo kwo, Yesu nmí vy:a. Yesu ka nkíngê mbê dniye, mu kópu u díy:o pi yilí yintómu y:oo u dèépi dnyimon:aa nyém.

¹⁹ Yi ntumokwodo Yesu p:uu ndiye pyu kni yi kii Njedusalem a kuwo ngópu.

*Yini n:ii Yesu ngé nt:ââ ngé, u pwoowo
Mátiyu 21:20-22*

²⁰ Womumo mw:aandiye, dini ghi n:ii ngé Njedusalem dnye diyédiyé, yini n:ii Yesu ngé nt:ââ ngé, yi yini maa nkígh:é yi m:uu ngópu, Apé, Atédé pw:onu, d:ud:umbiy:e. ²¹ Yi kópu dini ghi n:ii ngé Pita ngé nuw:o kwólu, Yesu ka kwo, Máawe. Kwo, Yini n:ii nyi nt:ââ, ntóó ngi mwini. ²²⁻²³ Yesu ngé yepé, Ndé kópu nmye ngmèn:aa tpaépé. Yepé, A ka dpodom-biy:e anmya a kélímí knomomé, nmyi nuw:o dmi ngmídi ngé adnyi ya knomomé, ye kópuni wanmyi vyi t:oo, wa pyaa dmi. Yepé, Kí mbwini ka wanmyi vyi ngmê, kwonye, A yumwe, nt:ee nyi ghé, yepé, yi kópu wa d:uu. ²⁴ Yepé, Yi kópu u l:éê díy:o nmye n:aa tpaépé, Dini ghi n:ii ngé ngépé tédé Chóó Lémi ka tpile ngmanmyi dmyinê, nmyi gha vy:o wanmyi vyi ngmê, anye, Ndéndé ngé Chóó Lémi ngé nmo wuné kuwo, yepé, yi kópu anmyinê pyw:ee ngmê. ²⁵⁻²⁶ Yepé, Dono kópuni pi kni y:oo nmye a d:uud:uu tumo, nmyi nuw:o nedé adnyi ya, nmyi kuwó daanmyi kéé t:oo, yepé, k:omo tpile Chóó Lémi ka anmyi ngépé, ngmênê kópu dononi nmyi d:uu tumo, Chóó Lémi ngé mbodo kn:ââ vuyuo daawa kéé té, yi l:éê díy:o ntââ nmye wa vy:u. Yepé, Pi kni yi dono nmyi kuwó mwiyé dpí kéé tóó, yed:oo Chóó Lémi ngé nmyi dono u kuwó u nkwo wa kéé té, mēdaadi nuw:onuw:o dé.

*Yesu pini n:ii u pi mbémé doo dpodo
Mátiyu 21:23-27; Luuki 20:1-8*

²⁷⁻²⁸ Dini ghi n:ii ngé Yesu p:uu Njedusalem mé taa dniye, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo mé kee dniye, wod:oo kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, déépí pyu yoo, yoo yi kada pini yoo mye yi kii Yesu ka lee dniye, kwo, Chóó Lémi u ngomo nmí chóó nmo y:enê. Kwo, Kópuni nye d:uud:uu too, n:uu ngé nga vyu, u ngwo nye d:uud:uu too? Kwo, N:uu u pi mbémé ye kópu yilí nye d:uud:uu ngé? ²⁹ Yesu ngé yepé, Kópu nmye mwiyé ngmèn:aa poopoo. Yepé, Yi kópu nmyinê vyee ngmê, ye pini n:ii ngé a dy:ââ noo, u pi nmye u ngwo n:aa tpaépé. ³⁰ Yepé, N:uu u pi mbémé Njon ngé pi mbwaa l:éê u mênê dpimo kmênêkmênê dé? Yepé, Chóó Lémi u pi mbémé ó chóó u pi mbémé? ³¹ Noko yepé, Ló kópu u kwo ngmanmí vyi? Noko yepé, Ala kópu u kwo nmo tpaépé, Chóó Lémi u pi mbémé, noko yepé, ala kópu nmo a tpaépé, Lukwe díy:o Njon ka dpíp:e kélímí mbé dniye. ³² Noko yepé, Ala kópu u kwo nmo tpaépé, Chóó u pi mbémé, noko yepé, pi kni y:oo ló kópu nmo angmê d:uu ngmê. Pi kni ye nkíngé mbé

dniye, mu kópu u díy:o yinê ye Njon Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê. ³³ Yi kópu u l:éê díy:o kede dniye, Yesu ka kwo, Nmí lama daa tóó. Myenté, Yesu ngé yepé, Pini n:ii u pi mbémé kópu yilí n:aa d:uud:uu ngé, nmye myedaani vyi.

12

Yesu Nju tpémi yi kada pini kni yi p:uu u ngwo doo mgongo

Mátiyu 21:33-46; Luuki 20:9-19

¹ U kuwó dini ghi ngé Yesu pi yilí kni ye doo mgongo. Yepé, Pi ngmê ngé wain kpé ngmê yó, mbwa ngé a yina ngé, wain kígha u vyilévylilê tédé ngmê l:âmo ngé. Yepé, Ghi my:oo l:âmo ngé, yi wain kpé y:enê pyu u ya tédé. Yepé, Wain kpé chóó ngé pi ngmê kni ye yepé, A wain kpé ka dmyinê vuyuo, dini ghi n:ii ngé nt:u dé kaa knomomé, kígha dmyina a ngéépí dé, dmyinê vyilévylilê dé, wain u ngwo dmyinê l:âmol:âmo, kni a ka ngmêdmyina a dyede, woni nmyi n:eni. Yepé, U kuwó dini ghi ngé yi pini ngé wain kpé a kuwo ngé, kn:aa p:aani loo, dye ghi daadii y:i doon:aa ya. ² Yepé, Wain kpé dini ghi n:ii ngé kyoowo wo, wain kpé chóó ngé u dpodo pyu ngmê dy:ââ ngé, kwo, A wain kpé mênê chi l:épi, u y:enê pyu kni y:oo a wain kni nga ngmêdo ké y:e, a ka dpo nuw:o ngi. ³ Yepé, Ngmênê yi pini dini ghi n:ii ngé wain kpé mênê mí ta, u y:enê pyu kni y:oo wain kni u kwo daa y:ee ngópu, yi pini mgími ngópu, kpaka ngópu, wain kpé chóó ka módó mé dy:ââ ngópu. ⁴ Yepé, U kuwó dini ghi ngé wain kpé chóó ngé u dpodo pyu myomoni dy:ââ ngé, yinté kópu mu ngmídi u ngwo myedé d:uu ngópu, dpodombiy:e kpaka ngópu, wain kpé chóó ka módó mye dy:ââ ngópu. ⁵ Yepé, Myenté, wain kpé chóó ngé kn:aa pini m:uu dy:ââ ngé, yi pini vya ngópu, daa pyiyé wo. Yepé, Wain kpé chóó ngé pi yilí ye dy:ââ ngé, woni kpaka tumo, woni vya tumo, wain u kwo daa dy:ââ ngópu. ⁶ Yepé, U kuwó dini ghi ngé tp:oo ye u nkwo dy:ââ ngé, apé, A tp:ee aminê chàpu ngmê, daawa a vya ngmê. ⁷ Yepé, Ngmênê yi wain kpé y:enê pyu kni y:oo daa chàpu ngópu. Noko yepé, Kí wain kpé chóó tp:oo. Noko yepé, Vya koo, yed:oo wain kpé nmo wa ghay. ⁸ Yepé, Wod:oo mgími ngópu, vya ngópu, ntóó chíi mênê mí kéé ngópu. *

⁹ Yesu ye póo wo, yepé, Yi wain kpé chóó ngé ló kópu y:e angmê d:uu? Yepé, Wa a l:é, pi dono yoo wa vya té, kn:aa yéli y:oo yi d:aa dmi u nkwo amênê kâadi ngmê. ¹⁰ Yepé, Ala kópu puku yedé nmyinê kp:aa ngópu, apií, yepé,

Yi pâani ngomo wuwó pyu kni y:oo kéé ngópu,

* 12:8: Hipílu 13:12 * 12:10: Psalm 118:22-23; Dpodo 4:11; 1 Pita 2:6-8

yi yini pââ pw:eni ngê vyilo mêyi pyodo. *
 11 Nmî Lémi ngê yi kópu yinté d:uu ngê,
 nyepênepê u kópu yi d:uu ngê.

12 Nju tpémi yi kada pini knî y:oo u yi y:e
 doo kwo, Yesu nmî ngîmî, mu kópu u díy:o
 a w:ee ngópu, apê, Kí nmî p:uu a mgongo.
 Ngmênê pi yilî knî ye nkîngê mbê dniye,
 wod:oo Yesu mêdaa ngîmî ngópu, a kuwo
 ngópu, wod:oo lee dniye.

Tákisi pywupwi u danêmbum

Mátiyu 22:15-22; Luukî 20:20-26

13 Pádisi yoo, Helodi u kwo téni pee yéli yi
 k:ii Yesu ka lee dniye, u yi y:e doo kwo, Yesu
 nmî dóó. * 14 Yi lama doo ya, Lóma tpémi
 ye tákisi pywupwi Nju tpémi ye daa yi nuu
 u kópu ngê doo ya, wod:oo yi p:uu ndiye pyu
 knî ngmê ngmîdi ngópu, king Helodi u kwo
 téni pee yéli yi k:ii Yesu ka dy:ââ tumo, kwo,
 Mâawe, kwo, nmî lama ka tóó, Ndêndê ngê
 nye danêmbum. Kwo, Pi knî ye d:ee nkîngê
 yédi, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu pi knî
 ye ndêndê ngê nye tpaépê ngê. Kwo, Nmo
 vyi ngî, kwo, nmî dêépî kópu dyuu lónté a
 kwo, kwo, u ntââ Lóma tpémi yi king ndîi
 ka tákisi wanmî pywupwi? Kwo, Wanmî
 pwila, ó daanmî pwila? 15 Yesu ngê yi kópu
 a w:ee ngê, apê, Ngee k:omodanê té. Yepê,
 Lukwe díy:o nmye dóódó nê? Yepê, Tákisi
 ndapî a ka ngma a núw:o yó, ngmênî m:uu.
 16 U kwo yi núw:o ngópu, yepê, Ala ndapî
 p:uu n:uu u kââ ye tóó, n:uu u pi myeye tóó?
 Kwo, Lóma tpémi yi king ndîi u kââ u pi ye
 tóó mo. 17 Wod:oo Yesu ngê yepê, Tpileni
 Lóma tpémi yi king ndîi ngmênêni, u kwo
 médmyinê yémî. Yepê, Tpileni Chóó Lémi
 ngmênêni, Chóó Lémi ka médmyinê yémî. Yi
 kópu yi ny:ee ngópu, yi nuw:onuw:o u kópu
 ngê pyodo, wod:oo Yesu a kuwo ngópu. *

Pyidepyide u danêmbum

Mátiyu 22:23-33; Luukî 20:27-40

18 Yoo ngmê Yesu ka loo, yi yéli Sadyusi
 yoo. Yi nuw:o dmi alanté doo ya, apê,
 Pi dpî pw:onu, mêd:uuwodê pyidu. U yi
 y:e doo kwo, Yesu u pi nmî dyênê, u l:êê
 díy:o Yesu alanté dneye dóódó. * 19 Yesu ka
 kwo, Mósisi ngê ala dêépî kópu a d:êê ngê,
 apê, Pi angmê pw:onu, u kuknwe adî ya
 knomomê, yi tp:ee daadî ya knomomê, ye
 yi pini u mbwó ngê yi kuknwe moo ndê
 ngê, u mbwó u l:êê díy:o tp:ee angmê tpyé
 ngmê. * 20 Kwo, Pi mbwémi pyudu doo
 ya, kaani yéé wo, tp:ee daa tpyó, u ngwo
 pwene. 21 Kwo, Kaapeeni ngê yi kuknwe mê
 ndê ngê, yi pyópu ngê tp:ee myedêpê ngêédî,
 kaapeeni yinté u nkwo mye pwene. 22 Kwo,
 Yi mbwémi knî yintómu yi pyópu mu ngmîdi
 yinté dneye ny:ee, yintómu pw:oo dniye, tp:ee

yi pyópu ngê dêpangmê ngî ngópu. Kwo,
 U kuwó dini ghi ngê yi pyópu mye pwene.
 23 Kwo, Lukwe díy:o pyidepyide u pi nye
 tpaépê. Kwo, Yoo wa a pii knomomê, ye yi
 pyópu ngê lukwe angmê pyódu, ló pini u
 kpâm ngê amî pyódu. Kwo, Doo u ntââ, mu
 kópu u díy:o yi mbwémi pyudu knî yi pyópu
 mu ngmîdi p:uu yéé dniye.

24 Yesu ngê yepê, Dmye kn:aadi ngmê,
 mu kópu u díy:o Chóó Lémi u kópu dyuu
 nmyi lama daa kwo, u wêdêwêdê nmyi lama
 myedaa tóó. 25 Yepê, Enjel yoo ntee d:uudpî
 yéé dmi, dini ghi n:ii ngê yoo wa a pii
 dmi, yinté adnyi ya, pyiââ máâ numo p:uu
 mêdaawa yéé knî. 26 Yepê, Yoo yi pyidepyide
 p:uu nmye n:aa danê. Yepê, Mósisi u puku
 pee dp:eengê w:ee ngópu, ndê ngê yi tp:oo
 kwéli doo pípî. Yepê, Yi puku pee yedê
 alanté a tóó, Chóó Lémi ngê Mósisi ka kwo,
 Nê, ng:ââ Epilaham u yâpwo, myenté tp:oo
 Yisak u yâpwo, myenté Yisak tp:oo Njakóp
 u yâpwo. * 27 Yepê, Chóó Lémi yi tpókni
 yi yâpwo, yi kópu u l:êê díy:o, k:omo tpile a
 pw:oo dniye, ngmênê yi ghê a pyede. Yepê,
 Chóó Lémi daa ntóó knî yi yâpwo, ngmênê
 n:ii dé yi ghê a pyede, vyilo yi yéli yi yâpwo.
 Yepê, Ndêndê ngê dmye kn:aadi ngmê.

Dêépî kópu n:ii kada a tóó

Mátiyu 22:34-40; Luukî 10:25-28

28 Dêépî pyu ngmê yi doo ya, Yesu u
 danêmbum doo ng:aang:aa. Yi pini ngê
 apê, Yesu ngê Sadyusi yoo yi kópu dyuu
 mb:aamb:aa ngê dé vy:a, wod:oo Yesu ka
 póó wo, kwo, Dêépî kópu dyuu yi vy:o, lóni
 kada ngma a tóó? 29 Yesu ngê kwo, Ala
 dêépî kópu kada ye tóó, kwo, Yisiléli tpémi.
 Kwo, Ala kópu ny:ee yó. Kwo, Chóó Lémi
 nmî yâpwo njini, nmî kada pini. Kwo, Daa
 m:uu a tóó. * 30 Kwo, U nuu ghi nmyi
 nódo mb:aamb:aa ngê choo ya. Kwo, Chóó
 Lémi nmyi gha vy:o choo ya, dye ghi yintómu
 p:uu dmyinê nuw:o, u nuu u kópu yidmyinê
 d:uud:uu dé. 31 Kwo, Yi dêépî kópu u kuwó
 alani a tóó, kwo, Nyóó nuu ghi nódo ntee a
 tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo
 ya. Kwo, Yi dêépî kópu dé kada a tóó mo. *

32 Yi dêépî pyu ngê Yesu ka kwo, Mâawe.
 Kwo, Ndêndê ngê kichi vyi, Chóó Lémi mu
 ngmîdi yi yâpwo, yâpwo kn:aa daa m:uu a
 tóó. 33 Kwo, Pi nódo Chóó Lémi u nuu ghi
 mb:aamb:aa ngê choo ya, Chóó Lémi u gha
 vy:o choo ya, dye ghi yintómu p:uu choo
 nuw:o, u dpodo p:uu myechoo dpodo. Kwo,
 Pi nódo chóó u nuu ghi ntee a tóó, yoo yi nuu
 ghi dmi yi pini nódo yinté myechoo ya. Kwo,
 Yi dêépî kópu dé ndîi dé, kwo, Chóó Lémi ka
 kpêê yiyé ngmênê u kwo tédê. * 34 Yesu ngê

* 12:13: 3:6 * 12:17: Lóma 13:7 * 12:18: Dpodo 23:8 * 12:19: Deut 25:5 * 12:26: Ex 3:2-6 * 12:29:
 Deut 6:4-5 * 12:31: Lev 19:18; Nkal 5:14; Lóma 13:9; Njems 2:8 * 12:33: 1 Sam 15:22; Hos 6:6

apê, Kí pini ngê gha kópu ngmêkêdê vyi, yi pini ka kwo, Daa kêmakêma Chóó Lémi kóó k:oo nye wowo. U kuwó dini ghi ngê Yesu ka kópu daam:uu poo ngópu.

Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, n:uu ntee pini ngê adí ya?

Mátiyu 22:41-46; Luukí 20:41-44

³⁵ Yesu dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo doon:aa dêêpí, pi kní ye póó wo, yepê, Lónté? Yepê, Dêêpí pyu kní y:oo lukwe díy:o ala kópu a tpaépé ngmê, apu, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, king Dépidi u tii nédê pini ngmê? ³⁶ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o Dépidi ngê chóó u pi a ghípi ngê, yi pini u pi kmungo? Yepê, Yi kópu p:uu dnyiné nuw:o. Yepê, Yi pini kada a tóó, Dépidi u kuwó a tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Dépidi yiné a ngópu, ala kópu u ngwo a d:êê ngê, apê,

Chóó Lémi ngê a kada pini ka kwo,

Mí ndíi ngê n:aa pyépi, a wéni pee dpí yey, pi yintómu chi y:enê dé.

Yélini m:uu a l:êê té, díyo aní vya té, nyi yodo u maknopwo waní yé té.

³⁷ Yesu ngê yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, Dépidi ngê apê, Yi pini a kada pini. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, yi pini daa Dépidi ntee pini, ngmêné pi kní yi pwo pini ntee pini.

Yélini dnye lémilémi, Yesu ngê yi pi dmi yinté a ghípi ngê, yoo yi nuw:o dmi d:ud-umbiy:e mb:aamb:aa ngê u ngwo pyodo.

Yesu pi kní ye Dêêpí pyu yoo yi p:uu u ngwo doo dané

Mátiyu 23:1-36; Luukí 20:45-47

³⁸ Dêêpí tédê Yesu ngê yepê, Dêêpí pyu yoo yi n:ii ngê kêê nangmê t:oo, n:ii kní y:e u yi a kwo, Nmí pi dmi ndíi ngê pyaa we, nmí kpídí dmi mb:aa kêlê nmí m:ii, pi kní y:oo mb:aamb:aa ngê pídn:yoo cháâcháâ nmo. ³⁹ Yepê, Yinté yélini ngêpê ngomo k:oo yi chóó kada dp:uu yaa dmi, naa tédê yi chóó kada myoon:aa yaa dmi. ⁴⁰ Yepê, K:omo tpile kuknwe dpí dóó t:oo, yi tpilé dpí t:âmo t:oo, ngmêné pi kní yi ngíma Chóó Lémi ka a ngêpê nyédi, ngêpê daadíi ngê dpí pyódu t:oo. Yepê, Komodanê pyu yoo. Yepê, Chóó Lémi ngê yinté yélini dpodombiy:e wa kpada té.

Kuknwe ngmê ngê Chóó Lémi ka tpileni y:ângo

Luukí 21:1-4

⁴¹⁻⁴² Wo ngmê ngê Yesu Chóó Lémi u ngomo k:oo doo ya, yoo doo y:enê, Chóó Lémi ka ndapí kwéli dnye yém. Ndaápi yíli kní y:oo ndapí ndíi yíli kée ngópu, ngmêné kuknwe ngma a loo, ndapí kmono miyó

njini kée ngê. * ⁴³⁻⁴⁴ Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo a danê ngê, yepê, Ndéndê ngê kí kuknwe ngê ndapí ndíi yí kée, ndáápi kní y:oo tédê yi kée ngmê, mu kópu u díy:o yi yélini yi ngópu ndapí ndíi ye tóó, tédê yi kée ngmê, yepê, kí kuknwe u ngópu ndapí n:ii kmono dé tóó mo, vyílo dé yi kée dé, u ngópu mēdēdēmu tóó. *

13

Yesu Chóó Lémi u ngomo pw:oopw:oo p:uu u ngwo ye doo dané

Mátiyu 24:1-2; Luukí 21:5-6

¹ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii, Chóó Lémi u ngomo dini ghi n:ii ngê dnya a kuwokuwo, ngmê ngê kwo, Mâáwe. Kwo, Kí lóntoo chéêpí dé, kí ngomo u ngwo kí wó tumo. ² Yesu ngê kwo, Kí ngomo páâ ndíi chi m:uu té? Kwo, Mu dini ghi ngê chedê ngê wa pyaa dmi. Kwo, Chéêpí pywáwé ngmê n:ii ngê kí ngomo a wuwó tumo, mu dini ghi ngê numo u pwo u pwo daangmadí ya. Kwo, Kn:aa lede kní y:oo kí ngomo pê yintómu wa pwaa t:oo. *

Kópu dono yíli yi danémbu

Mátiyu 24:3-14; Luukí 21:7-19

³ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii, Njedusalem a kuwo ngópu, mbwaa tp:oo ngmê ngmêé ngópu, mbwini n:ii u pi Olipi, yi mbwini mbémê mí kee dnyiye, yi dnyen:aa ya. Yesu ka p:uu ndiye pyu páádi loo, yi pi dmi Pita mbwémi Andru, Njems mbwémi Njon. ⁴ Yesu ka kwo, Mâáwe. Kwo, Chóó Lémi u ngomo ngí mwini. Kwo, Ló dini ghi ngê wa a pw:oo ngmê? Kwo, Ló kópu ngmanmí ny:oo, nmí lama u ngwo wa yáâ, nê, Yi kópu daa kêmakêma a pyodopyodo?

⁵ Yesu ngê yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vyyuwo, pi ngmê ngê kíngí dóó nmyo. ⁶ Yepê, Pi yíli wa a lê, u yi y:e adí kwo, Nê u d:aa nmo káâdí, nmyewo, Ala nê vyílo. Yepê, Pi yíli yinté wa dóó t:oo. * ⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê l:êê páâ ndíi u pi ngmanmyi ny:ee ngmê, ó nmyi nkígh:ê amyidnyi l:êê, yepê, nkíngé ngê kée nangé t:oo. Yepê, Yi kópu daawa tēda dmi, ngmêné nangé vyi, Ala d:o kuwókuwó dini ghi. ⁸ Yepê, Kn:aa dyámé tpémi kn:aa dyámé tpémi yi p:uu adnyí l:êê, yepê, dyámé pee kní ngmê wadí ghédê, pi yíli wa pw:oo dmi, daa ng:éentómu m:uu wa ghídi, yoo adnyí dómudómu, amyidnyí pwopwo. Yepê, K:omo tpile yinté kópu yíli yi pi dmi wanmyi ny:ee ngmê, ngmêné nangé vyi, Ala d:o dyámé pē dpí chedê. Yepê, Yi kópu yíli tédê dé, ngmêné dono kópu ndíi dé díyo kuwó wa pyaa dmi.

⁹ Yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vyyuwo. Yepê, Dye ghi kní ngmê ngê pi

* 12:41-42: 2 Kings 12:2-9

* 12:43-44: 2 Kódin 8:12

* 13:2: Luukí 19:43-44

* 13:6: 13:21-22; 1 Njon 2:18

dono kní y:oo u yi y:e adí kwo, Nê u yoo nmí chedê. Yepê, Yi ngwo a lêê díy:o nmyi p:uu adnyi d:uu. Yepê, Ngêpê ngomo kní yi y:enê pyu kní y:oo adnyin:aa ngímíngímí nmyo, adnyin:aa kóté kígha nmyo, u nkwo adnyin:aa kpakakpaka nmyo. Yepê, A lêê díy:o king kní y:oo, kada pini kní y:oo amyidnyin:a kóté kígha nmyo. Yepê, A p:uu ye anmyin:aa danê. ¹⁰ Yepê, A kópu mb:aa pi yili yintómu kní y:oo mwiyé dpí ny:ee y:e, u kuwó dini ghi ngê dyámê pê chedê ngê wa pyódu. ¹¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê adnyin:aa ngímíngímí nmyo, kópuni ye anmyin:aa tpaépê dé, yi kópu kní yi p:uu nuw:ó ngê kêê nangé t:oo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê adnyin:aa kóté kígha nmyo, kópuni Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê nmye choo tpaépê, yi kópu kada pini kní ye dmyinê tpaépê. Yepê, Daa nmyi chóó nmyi kópu ayinmyin:aa tpaépê dé, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi u kópu ayinmyin:aa tpaépê dé. ¹² Yepê, Dini ghi n:ii ngê a yoo adnyi vyee dé, pi kní y:oo yi chóó yi mbwó yoo wa ch:ee t:oo, mãã kní y:oo yinté yi tp:ee yoo amye ch:ee t:oo, pi kní y:oo yinté yi chóó yi pye mí yoo amye ch:ee t:oo, kada pini kní y:oo wamye vya t:oo. ¹³ Yepê, A lêê díy:o pi yintómu kní ye wanmyi díya dmi, ngmênê n:ii kní y:oo myedaawa mb:ii nê, mu dini ghi ngê M:aa kóó k:oo wan:uu kaa té. *

Lóma lede kní y:oo Njedusalem ghêli dêpê pw:oo ngópu, yi kópu p:uu Yesu u ngwo ye doo danêmbum

Mátiyu 24:15-28; Luuki 21:20-24

¹⁴ Yesu ngê yepê, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, tpile dyede u tpile dono doo u kwo tédê angmê m:uu ngmê. (Pini n:ii ngê ala puku choo a kpâã, yi kópu mb:aamb:aa ngê choo a wopwe.) Yepê, Yi tpile dono dini ghi n:ii ngê wa t:aa, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, dpí mbêpê dniye, mbu kní yi vyyuwo dp:uu mbwolo dniye. ¹⁵ Pini n:ii u ngomo maknopwo adí ya, límílmí ngê dpí mbêpê we, u ngomo k:oo mêkingí kee, u tpile kidangmên:aa ngí. ¹⁶ Yepê, Pini n:ii yâpwó tédê adín:aa dpodo, u p:o mêkingí diyé, u tpile kíngmê nya, límílmí ngê dpí mbêpê we, mbu mbêmê dp:uu mbwolo we. ¹⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi kópu wa pyódu, mbwili kní y:oo dpodo ndíi wa a pyw:ee ngmê, p:aa kní y:oo dpodo ndíi amyedé pyw:ee ngmê. ¹⁸ Yepê, Chóó Lémi ka dny:oo ngêpê, Tpii yópu yi dye ghi ngê daapidny:oo mbêpê. ¹⁹ Yepê, Yi dini ghi ngê Nju tpémi y:oo dono ndíi wa a pyw:ee ngmê. Yepê, Dono kópuni pi kní y:oo wunê a pyw:ee tumo, yini tédê dé, kn:ãã Chóó Lémi ngê dyámê pê mwo a l:âmo ngê, u dí ala ngwo. Yepê, Yi dono ndíi u kuwó dini ghi ngê, yintoo dono daamuwa

a pyw:ee ngmê. ²⁰ Yepê, Chóó Lémi ngê yinê a vyyu, apê, Yélini nê ngmídi ngê yi lêê díy:o, yi yélini yi pw:oopw:oo u dye ghi dêêkwédi ngê waní pyódu. Yepê, Wodaa vyyu, ye pi yintómu pípw:oo dniye. ²¹ Yepê, Yi dini ghi ngê, yepê, pini n:ii ngê nmye wa vyi, nmyewo, Chóó Lémi ngê n:ii a ngmídi ngê vyílo ka kwo, yepê, yi pini ka kídmyongê kélímí mbê dmi. ²² Yepê, Pi yili kní y:oo kêémí wa kaa t:oo, pi kní ye wadnyi k:omodanê, yewo, Chóó Lémi ngê a ngmídi noo. Yepê, Pi kní y:oo yoo wamye dóó ngmê, Chóó Lémi u komo k:omodanê ngê wa kaa ngmê. Yepê, Yi pini kní y:oo mbwudu yili wa chaa ngmê, mu kópu u díy:o u yi y:e adí kwo, Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê, nmí dóó té. ²³ Yepê, Yi k:omodanê pyu kní y:oo kíngí dóó nmyo. Yepê, Kópuni wa pyaa dmi, ala yi kópu kní yi p:uu nmyi ng:aa dmi yidi t:oo.

Chóó Lémi u Pi Ndêndê dini ghi n:ii ngê wa a diyé

Mátiyu 24:29-31; Luuki 21:25-28

²⁴⁻²⁵ Yesu ngê yepê, Yi dye ghi dono u kuwó dini ghi ngê, dí:ãã kããdí wa mgêdê kní, mêdaadpi pil:apil:a, pudu yili yintómu wa a ghay dmi, Chóó Lémi ngê mbóó p:uu tpile dé yi dinê dmi wa ghêê té. ²⁶ Yepê, U kuwó dini ghi ngê pi kní y:oo wa m:uu nê, wamye mya nê, awo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê kíyedé pwiyé kní, u pi ndíi ngê dé pyódu, u wêdêwêdê ndíi ngê myaa pyódu, nkali too pee dmi mbêmê ka kwo. ²⁷ Yepê, Enjel yoo wanê dy:ãã té, dyámê mbêmê ghi yintómu yi wa lee dmi, Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê wa danê t:oo, yi ye anín:aa vyyuwo. *

Yesu Njedusalem u pw:oopw:oo p:uu u ngwo doo mgongo

Mátiyu 24:32-35; Luuki 21:29-33

²⁸ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kpêdê vyi dpí ghê, nmyi lama u ngwo dpí yâã, nmyimo, Daa kêmakêma nteemi wunê mbumu. ²⁹ Yepê, Kpêdê ngê ntee nmye dpí vyi, Daa kêmakêma nteemi wunê mbumu, yepê, kópuni p:uu nmye ní danê, dini ghi n:ii ngê yi kópu wanmyi m:uu t:oo, yinté nmyi lama u ngwo wa yâã, anye, Yi kópu daa kêmakêma a pyodopyodo. ³⁰ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Yélini ala ngwo a pyede, ghêli daawa pw:oo dmi, Njedusalem p:uu kópuni nmye dí vyi, yi kópu mwiyé wa pyódu. ³¹ Yepê, Mbóó dyámê chedê ngê wa pyaa kní, ngmênê a kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu.

Pi ngmê u lama daa tóó Yesu ló wéni ngê wa a diyé

Mátiyu 24:36-44

* 13:10: Mát 28:19 * 13:13: Njon 15:18-21 * 13:22: Deut 13:1-3; 2 Tes 2:9; Tpyuu 13:13 * 13:24-25: 2 Pita 3:10; Tpyuu 6:12-14 * 13:26: Tpyuu 1:7 * 13:27: 1 Tes 4:16-17

³² Yesu ngê yepê, Wéni n-ii ngê dyámê mbêmê amênê diyé, yi wéni pi u lama daa tóó. Yepê, Enjel yoo yi lama myedaa tóó. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi tp:oo, a lama myedaa tóó. Yepê, Ngmênê M:aa mu ngmidi u lama a tóó. ³³ Yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê t:ââ, mu kópu u díy:o wéni n-ii ngê yi kópu wa pyódu, nmyi lama daa tóó. ³⁴ Yepê, Alanté adí ya. Yepê, Mââwe ndíi kn:aa p:aani angmê lê, u dpodo pyu yoo wa a kuwo té, yi dpodo nédê dpodo nédê wa kaa té, ngomo y:enê pyu ka wa vyi, kwowo, Chi t:âât:ââ nê. ³⁵ Yepê, Dmyinê t:ââ, mu kópu u díy:o nmyi mââwe ndíi wéni n-ii ngê wa taa, nmyi lama daadi ya. Yepê, Apê ntumokwodo wa taa, apê mgídi vy:o wa taa, apê mw:aamw:aa wa taa, apê mw:aandiyé wa taa. ³⁶ Yepê, Tumutumumu wa a lê, dpí tédê kngmê m:uu nmyo. ³⁷ Yepê, Kópuni nmye dí vyi, pi yili yintómu yi l:êê díy:o n:aa t:apê, yepê, dmyinê t:ââ.

14

Kada pini kní y:oo Yesu u pwele u ngwo a chápwó ngópu
Mátíyu 26:1-5; Luukí 22:1-2; Njon 11:45-53

¹ Nju tpémi y:oo yi naa ndíi dê daa kêmakêma dnye kuwo dê. Yi náali dê yi pi dê Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa, Mbídedí Pywápê Ngmê u Naa. Dêépi pyu kní ngmê, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii Yesu u pwele yi ngwo a chápwó ngópu. ² Noko yepê, Naa ndíi m:ii. Noko yepê, Yi kópu naa kpo nakí d:uu. Noko yepê, Pi yili kédê t:aa, wa gheteghete mbê dmi.

Tpileni tuu mb:aamb:aa pyââ ngmê ngê Yesu u pwo u ngwo a pii ngê

Mátíyu 26:6-13; Njon 12:1-8

³ Yesu Petani doon:aa ya, Saimon u ngomo k:oo doon:aa kmaapi. Yi pini p:uu too pee mbii leprísi mwiyé doo ya. Yi kmaapi tédê pyââ ngmê ngê pód:a ngma a ñuwo, tuu mb:aamb:aa. Yi tpile u pywuu ndíi, u pi naadi, tód:o ntee tpile, tuu mb:aamb:aa. Yi pyópu ngê yi pód:a komo puwâ, naadi Yesu mbêmê d:ud:umbiy:e a chedê ngê. ⁴ Yélini y:oo yi kópu m:uu ngópu, woni yoo nod:e dnye, noko yepê, Kí pyópu ngê lukwe díy:o kí kópu dê d:uu? Apê, Naadi lukwe díy:o dê dyénê? ⁵ Apê, Kí pyópu ngê nmo woda kê, ye ndapi pyolo yono y:a pudu kmênê, yi ndapi ndíi pinté kní ye pudu y:oo. Wod:oo yi yéli yi pyópu ka a tpépwo dnye. ⁶ Yesu ngê yepê, U kwo namé mbumu. Yepê, Lukwe díy:o dnye mywenemywene kalé ngmê. Yepê, A nuu u kópu a nga yi d:uu. ⁷ Yepê, Dye ghi yintómu u ntââ pinté yoo anmya a pyw:émí dé. Yepê, Dini ghi n:ii ngê u yi nmye adí kwo, Nmí ngee té, yepê, u ngwo dmyinê ngéépi dé. Yepê, Mu dini ghi ngê nmyi vy:o

mêdaani kwo. ⁸ Yepê, Kí pyópu ngê u ntââ kópu a nga yi d:uu. Yepê, Dini ghi n:ii ngê aní pw:onu, wa kmênê nê. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, tpileni pi ntóó p:uu anyi d:ii, kí pyópu ngê a p:uu vyílo yii d:ii. ⁹ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa t:apê. Yepê, Pi kní y:oo a kópu mb:aa dyámê ghi kní yi mbêmê kwéli adnyin:aa nyém, kí pyópu ngê kópuni a nga dê d:uu, amyimí ny:ee ngmê. Yepê, Kópuni a nga dê d:uu, u mgamê ngê adín:aa ya.

Njudas ngê kada pini kní ye u ngwo vvu, yepê, Yesu kwódo ngê aní ghê

Mátíyu 26:14-16; Luukí 22:3-6

¹⁰ Yesu u dyépi y:a mé miyó kní yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Njudas, Kédiyót pi. Yi Njudas kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní ye loo, yepê, Yesu u vyee u yi nmye a kwo. Yepê, Kwódo ngê aní ghê. ¹¹ Kada pini kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, Njudas ka kwo, Wanmí yi, u ye ndapi nga anmo kê. Wod:oo Njudas ngê dye ghi doo y:enê, apê, Yesu kwódo ngê wu dini ghi ngê aní ghê.

Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u nté l:âmol:âmo

Mátíyu 26:17-19; Luukí 22:7-13

¹² Wéni n:ii ngê Mbídedí Pywápê Ngmê u Naa dnyimo kuwo, Nju tpémi y:oo sipi tp:oo u ngwo dnyimo vyee dé, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa nté u ngwo dnyimo l:âmol:âmo. Yi wéni ngê Yesu p:uu ndiye pyu yoo Yesu ka pód dnye, kwo, Mââwe. Kwo, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u nté ló yi nmímo l:âmol:âmo? ¹³ Yesu ngê pi miyó dy:ââ ngê, yepê, Njedusalem choo lépi, pi ngmê ngê maa p:uu wunê pyépi dp:o, yi pini nkono mbwaa d:umu ngmêdpo mumu ngmê. ¹⁴ Yepê, U ngomo k:oo dpí ngm:êê nyoo, ngomo chóó ka dp:uu pód cho, kwipi, Nyi mââwe ngê atédê dy:ââ nyo, ada, Naa u nté ló ngomo ghi k:oo wanm:uu ma, a p:uu ndiye pyu kní yi k:ii? ¹⁵ Yepê, Yi ngomo chóó ngê podo ngomo ghi ndíi dpo ngmêwunê kêmakêma, yepê, nmí ntââ tpile yili yintómu yi a tóó. Yepê, Nmí naa nté yi dp:uu lâmo nyoo. ¹⁶ Wod:oo p:uu ndiye pyu dé y:oo kada a y:ee ngópu, Njedusalem lee knopwo, kópuni Yesu ngê ye vvu, yi tpile yili mî m:uu ngópu, yi náali u nté yi ngomo k:oo adí l:âmo ngmê.

Yesu u k:ii u kuwókuwó kmaapi u ngwo dóó ngópu

Mátíyu 26:20-30; Luukí 22:14-23; Njon 13:21-30; 1 Kódin 11:23-25

¹⁷ Kâádi dini ghi n:ii ngê gho, Yesu p:uu ndiye pyu y:a mé miyó kní yi k:ii yi ngomo ghi k:oo mî kee dnye, nté kwéli a lâmo ngópu. ¹⁸ Dini ghi n:ii ngê dnye kmaapi, Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa t:apê, yepê, k:omo tpile nipi nmo kmaapi té, ngmênê nmyi vy:o pini ngmê daa kêmakêma a kwódo ngê a wowo. ¹⁹ P:uu ndiye

pyu yoo yi nuw:o dmi dono ngé pyodo, ngmngmênté u kwo doo póó, kópu, Nê kuu, apii? ²⁰ Yesu ngé yepê, Ye y:a mē miyó anmyi tóó, yepê, k:omo tpile d:ââ mu ngmídi k:oo mbídédí n:êê nmo krnênkrmênê té, ngmênê nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngé a wowo. ²¹ Yepê, Ala kópu puku yedê lô dini mwo a d:êê ngópu, apê, Chóó Lémi u Pi Ndêndê u kwódo ngé pi angmê ghê, pi kní y:oo wa mgími ngmê, wa kpaka ngmê, wa vya ngmê. Yepê, Pini n:i ngé yi kópu a ntiyentiye, a kwódo ngé a wowo, yi pini d:ud:umbiy:e choo nkíngê, Chóó Lémi ngé dpodombiy:e wa kpada. Yepê, Yi pini ngé u kpadakpada tédê ala kópu wamí vyi, awo, L:omo m:aa ta, yi dono daap:aa d:uu ngé.

²² Dini ghi n:i ngé dnye kmaapí, Yesu ngé mbídédí a ngêédí, Chóó Lémi kwuno ngé, puwá, p:uu ndiye pyu kní ye y:ângo, yepê, Ala a chóóchóó, nê. ²³ U kuwó dini ghi ngé kapí a y:ângo, wain k:oo a pii ngé, kumu mbee ngé, Chóó Lémi kwuno ngé, p:uu ndiye pyu kní ye mye y:ângo, yintómu nda ngópu. ²⁴ Yesu ngé yepê, Ala a wêê. Yepê, Pi yilí yi l:êê díy:o wêê a p:uu wa pwii. Yepê, Yi wêê ngé Chóó Lémi ka pi yilí wa a káádí.

* ²⁵ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Wain daamuní nda, u dí wéni n:i ngé a pi ndíí ngé amí pyódu, pi yintómu aní y:enê, Chóó Lémi kóó k:oo kmaapí ndíí u ngwo anm:uu dóó, wain kamí u ngwo anm:uu nda. ²⁶ U kuwó dini ghi ngé wéti ngma a ngí ngópu, Njedusalem a kuwo ngópu, mbu mbémê mí kee dniye, mbwini n:i u pi Olipi.

Yesu ngé Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vvu

Mátíyu 26:31-35; Luukí 22:31-34; Njon 13:36-38

²⁷ Yesu ngé yepê, Dini ghi n:i ngé pi kní y:oo a mgímímgímí nê, nmyinê kuwokuwo nê, nmye mbêpêmbêpê té. Yepê, Puku yedê alanté a tóó, Dini ghi n:i ngé Chóó Lémi ngé sipi y:enê pyu wa vy:a, sipi w:uu wa mbêpê dmi. ²⁸ Yesu ngé yepê, Dini ghi n:i ngé amèni pyidu, nmyi kada aní ghê, Nkálili aní lê. ²⁹ Pita ngé kwo, K:omo tpile kí tpókni y:oo wunê kuwokuwo ngí, kwo, nê mu ngmídi daanê kuwo ngí. ³⁰ Yesu ngé Pita ka kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpaép. Kwo, Mgídí vy:o kémkém ghêlí k:ií my:oo daawa káá, pyolo nyinê wópuwópu nê, pi kní ye ala kópu nye tpaép, yenye, D:aa p:uu ndiye pyu ngmê. ³¹ Pita ngé kwo, A Lémi. Kwo, Yi kópu daaní d:uu. Kwo, K:omo tpile l:êê díy:o amye vya nê, myedaanê wópu ngí. Yesu p:uu ndiye pyu kní y:oo Yesu ka yinté mye vyi ngópu.

Yesu Nketsemane u ngwo doon:aa ngêpê
Mátíyu 26:36-46; Luukí 22:39-46

³² Kwéli lee dniye, yi kêlé ghi u pi Nketsemane. Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Al:ií dmyinê ya, nîmo ngêpê. ³³ Yesu ngé pi pyile ngmídi ngé, Pita ngmê, Njems myomo, Njon pyolo, yi k:ií lee dniye. Yesu nkíngê mbê wo, u ghê a kee wo. ³⁴ Yi pini pyile kní ye yepê, A nuw:o dono ngé ayi chedêchedê nê. Yepê, Al:ií dmyinê ya, dpí ngé kêê nangê t:oo, dmyinê t:âât:ââ nê, a l:êê díy:o myedmyinê ngêpê. * ³⁵ Yesu ngé a kuwo too, pee tp:oo mwada yi loo, têpê mbémê mí dyimê wo, u mí ka doo ngêpê, kwo, M:aa. Kwo, U ntâá ala dono kópu daanê pyw:oo? ³⁶ Kwo, Tpile yilí yintómu nga u ntâá. Kwo, U ntâá ala dono u mbwaa daaní nda? Kwo, Ngmênê ngwépi daaní puwá. Kwo, K:omo tpile ala kópu u ya a nga daa kwo, ngmênê a nga dpí d:uu ngí, mu kópu u díy:o a kada nye tóó.

³⁷ U kuwó dini ghi ngé Yesu yedê díyê wo, apê, A p:uu ndiye pyu yoo mu dpí té. Yesu ngé Pita ka kwo, Saimon. Kwo, Lukwe díy:o nye dpí? Kwo, D:ee ngêpê. Kwo, Lukwe díy:o doo u ntâá, dye ghi déékwdéi ntênê daanyi ya? ³⁸ Yesu ngé yepê, Mb:aamb:aa ngé dmyinê vwuwo, dpodombiy:e dmyinê ngêpê, pi ngé dpodombiy:e kédangê tókó nmyo, dono nmye daapêdê ní we. Yepê, K:omo tpile kópu mb:aa wanmyi vyi t:oo, ngmênê nmyi tókótókó tédê wanmyi dêê dmi.

³⁹ Myombó Yesu ngêpê tédê mē loo, mwiyémiwiyé ntee doon:aa ngêpê, yinté modoon:aa ngêpê. ⁴⁰ U kuwó dini ghi ngé p:uu ndiye pyu pyile kní ye mē díyê wo, apê, Mu dpí té. Dpí vylê ngé dyaa ye chedê ngé. Yesu dini ghi n:i ngé m:uu ngópu, mywene ye ghê wo, kópu u kwo daa vyi ngópu.

⁴¹ Pyolombó Yesu modon:aa ngêpê, p:uu ndiye pyu kní ye yedê díyê wo, yepê, Mwo anmyi dpí té? Yepê, Angénté, dmyongé nyaa dniye? Yepê, Munto. Yepê, Ala u dye ghi. Yepê, Pi dono kní y:oo ala ngwo a mgímímgímí nê. ⁴² Yepê, A pii dmyeno. Yepê, Paa ala. Yepê, Óó! Yepê, A kwódo ngé pini n:ií dê ghê, yepê, ka pwiyé kní.

Yesu u ngwo mgímí ngópu

Mátíyu 26:47-56; Luukí 22:47-53; Njon 18:1-11

⁴³ Yesu ngé danêmbum ghêlí daa chedê ngé, wod:oo lede yoo taa dniye, Njudas yi kada doo kwo, pini n:ií Yesu p:uu ndiye pyu y:a mē miyó kní yi vy:o pwii wo, Yesu yinê dóó. Yi lede kní y:oo kaa taa n:uw:o tumo. Yi yéli Nju tpémi yi kada pini kní y:oo dy:ââ tumo, yepê, Yesu nyinê mgímí yó. ⁴⁴ Maa p:uu Njudas ngé yepê, Pini n:ií ninê chipéchipé, yepê, yi pini yi vyílo. Yepê, Dpí mgímí yó, nmí kada pini kní ye dpí n:uw:o yó.

* 14:24: Ex 24:8; Jer 31:31-34; 1 Kódin 10:16; Hipílu 9:20

* 14:34: Njon 12:27; Hipílu 5:7-8

⁴⁵ Dini ghi n-ii ngê taa dniye, Njudas Yesu ka loo, kwo, Mâawe. Njudas ngê Nju tpémi yi chipéchipé ngê Yesu u ngwo a chipé ngê, n-uu Yesu kpââ pee p-uu dyingo. ⁴⁶ Wod:oo lede knî y:oo Yesu dpodombiy:e mgîmi ngópu. ⁴⁷ Yesu p-uu ndiye pyu ngmê ngê u yi doo kwo, Lede yoo nî vya té, wod:oo u taa a ngêédî, lede ngmê mbwámê pèdê chápwo, ngmênê kn:aaadi ngê, ngwene ngmê ngópu. Yi lede kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ⁴⁸ Yesu ngê yi lede knî ye yepê, D:aa l-êê pyu ngmê. Yepê, Lukwe diy:oo kaa taa kèlê a ka dmyinê lee dmi. ⁴⁹ Yepê, Wo yilî yi k:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo nmyi vy:oo k:oo a kwo, y:i nimon:aa dêépi. Yepê, Lukwe diy:oo y:i dpípe mgîmi noo. Yepê, Kópuni puku yedê a tóó, awêde até dmye ntiye ngmê. ⁵⁰ Wod:oo Yesu p-uu ndiye pyu knî y:oo Yesu a kuwo ngópu, mbêpê dniye.

⁵¹ U kuwó dini ghi ngê pi mgêmi ngmê ngê Yesu u yámuyámu kn:ââ chópú. Lede knî y:oo apê, My:oo mgîmi. ⁵² Yi pini u kpídî ngê kaa dniye, mbêpê dini ghi n-ii ngê a puwâ, u kpídî yi kèê yedê a kuwo ngê, wod:oo kn:ââ mbwii mbêpê wo.

Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Yesu u ngwo kóté kalé ngópu
Mátiyu 26:57-68; Luuki 22:54-55,63-71; Njon 18:13-14,19-24

⁵³ Yesu dini ghi n-ii ngê mgîmi ngópu, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndîi u ngomo k:oo nuw:oo ngópu. Yi ngomo k:oo Nju tpémi yi kada pini yoo nipi lee dniye, dêépi pyu yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo nye yi k-ii. ⁵⁴ Pita ngê Yesu doo yámuyámu, tumutumu yi kuwó doo a kwo, daa chono doo a paa. Dini ghi n-ii ngê Yesu ngomo k:oo mi kee wo, Pita yi ngomo mbwa kalé ngmê k:oo myimí kee wo, ndoo chedé yaa wo, lede knî yi k-ii dnye ndê vyilî. ⁵⁵⁻⁵⁶ Yi ngomo k:oo Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Yesu dnyen:aa kóté kîgha. U yi y:e doo kwo, Yesu kn:ââ nmî ché, u ngwo nmî vy:a. Pi yilî knî y:oo yi chóó yi tipe tee kópu Yesu p-uu yilî tee ngópu, ngmênê pi miyó dé y:oo yi kópu ngmídi ngê daa pyódu ngópu, yi kópu u l-êê diy:oo Nju tpémi ye doo u ntââ ngê pyodo, Yesu daapi ndyíko ngópu.

⁵⁷⁻⁵⁸ U kuwó dini ghi ngê pi knî ngmê ghêédî wo, k:omo ngê yepê, Kí pini ngê ala kópu mwo a vyu, nmopê, Chóó Lémi u ngomo anê pw:ono, pi knî y:oo n-ii wó ngópu, wo pyile amí lê, kamîni m:uu aní wó, daa pi ngê kilí wa wó. ⁵⁹ Daa ngmídi mbêmé dnye danê, yi kópu u mo u mo dé, wod:oo kada pini knî y:oo noko yepê, Ka k:omodané té.

⁶⁰ U kuwó dini ghi ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndîi ghêédî wo, Yesu ka póó wo, kwo, Kópuni m:uu dé vyi ngmê, daanyinê

vy:a? ⁶¹ Ngmênê Yesu tumu doo ya, kópu myedaa vyu. Yi pini myombó u kwo mé póó wo, kwo, Ndêndê ngê Chóó Lémi ngê a ngmídi nyoo? Kwo, Mumdoon nyi Tp:oo? ⁶² Yesu ngê kwo, Nyââ. Kwo, Mu dini ghi ngê wanmyi m:uu nê, wanmyi vyi ngmê, anye, Kí Chóó Lémi u Pi Ndêndê. Anye, U pi ndîi ngê dé pyódu, Chóó Lémi u che p-ââ pee ngê dé pyódu, nkali too pee dmi mbêmé muyedê pwiyé knî. ⁶³ Yesu ngê yi kópu dini ghi n-ii ngê u kwo vyu, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê chóó u mbwo kpídî a chópú, yi mâawe knî ye yepê, Kí pini u chápwo pyu u yi nmo daamu a kwo. Yepê, Chóochóo kédê ndyíko. ⁶⁴ Yepê, Ala kópu nmo dé vyi, Chóó Lémi u d:aa anê kââdí. Yepê, Nmyi nuw:oo dmi angénté a tóó? Kada pini yintómu knî y:oo kwo, Chóó u pye dé yé. Kwo, Vya koo, pw:oo we, daadí ya.

⁶⁵ Knî ngmê Yesu p-uu dnye tpyípi. U kuwó dini ghi ngê Yesu ngwoló dé kpídî pee ngê wópu dumo, u nkwo dnye vye, kópu, N:aa dé vya ngi? Kópu, Chi dípi. Kópu, W:ii Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, pini n-ii ngê dé vya ngi, u pi nmo píchi vyi. U kuwó dini ghi ngê lede knî ye Yesu y:ee ngópu, wod:oo dnye kpakakpaka.

Pita ngê Yesu u ngwo a wópu ngê
Mátiyu 26:69-75; Luuki 22:56-62; Njon 18:15-18,25-27

⁶⁶ Dini ghi n-ii ngê Yesu dnye kóté kîgha, yi dini ghi ngê Pita yi ngomo mbwa kalé ngmê k:oo doo ya. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndîi u dpodo módó ngma a loo. ⁶⁷ Pita dini ghi n-ii ngê ndê vyilî tédê módu, doo myeme, kwo, Nyi ngmê, Yesu Nasalet pi p-uu nye ya yédi, apii? ⁶⁸ Ngmênê Pita ngê u kwo a wópu ngê, kwo, Ye kópu a lama daa tóó, myed:oo ngê w:ee ngê. Wod:oo Pita pyuwúwópyuwúwó tédê u nkigh:ê doon:aa kwo, kêmkêm u ngwo ka wo. ⁶⁹ Yélini y:i doo kwo, yi pyópu ngê yepê, Kí pini Yesu p-uu ndiye pyu ngmê. ⁷⁰ Pita ngê médê wópu ngê. Daa ndîi dye ghi yimí loo, yi yéli y:oo Pita ka kwo, Nye k:omodané. Kwo, Nyi yi pini p-uu ndiye pyu ngmê. Kwo, Dpi wee mu ngmídi, Nkálili Wee. ⁷¹ Wod:oo Pita ye kpaa wo, yepê, Pini n-ii u pi a ka nmye tpaépê ngmê, yepê, yi pini daa a lama pini. ⁷² Vyílo yi dini ghi ngê kêmkêm my:oo ka wo, wod:oo Pita ngê Yesu u kópu mí nuw:oo kwólu, apê, Yesu ngê a ka moda vyi, Kêmkêm ghêlí k-ii my:oo daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nê. Wod:oo Pita ngê mbê a puwâ.

15

Yesu Paléti ka u ngwo nuw:oo ngópu
Mátiyu 27:1-2,11-16; Luuki 23:1-5,13-25; Njon 18:28-19:16

¹ Mw:aa mgídi vy:oo Nju tpémi yi kada pini yoo nipi dnyen:aa danêmbum, kpêê yiyé pyu

yoo yi kada pini yoo, dèèpí pyu yoo mye yi kii. Yi danëmbum tédè Yesu u vye u dy:oo a chàpwo ngópu. U kuwó dini ghi ngé Yesu kóó dè kudu dumo, Lóma lede yoo yi määwe ndíí Paléti ka ñuw:oo ngópu. ² Paléti u kwo póó wo, kwo, Mumdo nyi Nju tpémi yi king? Yesu ngé kwo, Nyóó kichi vyi. ³⁻⁴ Kpèè yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Yesu p:uu yipe tee kópu yili t:ee ngópu, wod:oo Paléti u kwo mé póó wo, kwo, Angénté, yi kópu yili daanyinè vy:a? Kwo, Kèèmi m:uu yili kinga dè kaa ngmè. ⁵ Ngmènè Yesu ngé kópu daa vyu, Paléti ngé apè, Ki lónté pini? Apè, Lukwe díy:oo kópu daawa vyi?

⁶ M:ää k:oo Nju tpémi yi naa ndíi u dye ghi ngé, yélini mbwa k:oo dnyimo kwo, Paléti ngé ngmédpimo pw:iipw:ii, apu, Nju tpémi yi ñuw:oo dmi mb:aamb:aa ngé paa pyaa we. Pini n:ii u pi pi kní y:oo u kwo dnyimo tpaépè, yini yidpímo pw:iipw:ii. ⁷ Yi m:aani ngé mbwa u mènè pi ngmédoo kwo, u pi Mbadapas. Yi pini ngé u yi doo a kwo, Lóma lede yoo nmí ngm:ii kalé té. U yoo yi kada mwiyé a ghè wo, Lóma lede woni a vya tumo, u l:éè díy:oo u yoo kní yi kii mbwa k:oo u ngwo kee dnyie. ⁸ Dini ghi n:ii ngé Tp:ee Kaa W:èèw:éè u Wo dyimé wo, pi yili Paléti ka lee dnyie, kwo, Kópuni nye d:uud:uu ngé, ala ngwo yinté mè d:uu ngí, kwo, mbwa k:oo pi ngmè pw:ii ngi. ⁹ Wod:oo Paléti ye póó wo, yepè, Nju tpémi. Yepè, U yi nmye a kwo, nmyi king aní pw:ii? ¹⁰ Paléti ngé yi kópu ye poo ngé, mu kópu u díy:oo u lama doo ya, apè, Kpèè yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Yesu ka ñ:éè dè kaa ngmè, a kèè k:oo u l:éè díy:oo dè kaa ngmè. ¹¹ Kpèè yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo yoo yi mbodo dmi vwuwo ngópu, yepè, Paléti ngé yi pini kingé pw:ii, ngmènè Mbadapas yu pw:ii ngé. ¹² Paléti pi kní ye mé póó wo, yepè, Nju tpémi. Yepè, Pini n:ii u pi nmye tpaépè ngmè, Nmí king, yepè, lukwe u ngwo ngmaní md:o? ¹³ U kwo mbwó dnyie, kwo, Kídosi ñedè t:ee ngi. ¹⁴ Paléti ngé yepè, Doo u ntáa. Yepè, Dono kópu ndíí daangmè d:uu ngé. Ngmènè pi yili yintómú Paléti ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Vya ngi. Kwo, Kídosi ñedè t:ee ngi. ¹⁵ Paléti ngé u yi doo kwo, Yoo yi gha dmi mb:aamb:aa ngé ní pyódu, wod:oo Mbadapas mbwa k:oo pw:ii ngé, lede kní ye yepè, Yesu kpaka yó. Wod:oo yedè kpè dmi ngé kpaka ngópu. U kuwó dini ghi ngé Paléti ngé yepè, ñuw:oo yó, kídosi ñedè nyi t:ee yó.

Lóma lede kní y:oo Yesu u ngwo dnye nkwtitinkwiti

Mátiyu 27:27-31; Njon 19:2-3

¹⁶ Lóma lede kní y:oo Yesu Paléti u ngomo mbwa kalé ngmè k:oo ñuw:oo ngópu. Ledeni yoo dnyen:aa líme, nipi a dané tumo. ¹⁷ Kpídí pee king kní y:oo yi mbwo ntee dnyimo t:emí dé, yinté kpídí u mbwo my:oo

t:ee ngópu. Noko yepè, King kní yi mbémé kidon ntee a kwo yédi, ki pini mbémé yinté tpile my:oo kaa koo, wod:oo yi kóó díidii a ngí tumo, a kmongo tumo, kidon ntee tpile u ngwo ngmè l:ámo ngópu, Yesu mbémé kaa ngópu. ¹⁸ U kuwó dini ghi ngé komodanè ngé dnya a chipéchipé, kópu, Mw:âákó nmí määwe, Nju tpémi yi king. ¹⁹ Yimbwi mbémé dnye kpèèpí, p:uu dnye tpyipwi, yi mbodo ngé kame u kwo dnye wowo, yinté dnye nkwtitinkwiti. ²⁰ U nkwtitinkwiti dini ghi n:ii ngé yé ngópu, kpídí mb:aa n:ii u mbwo t:ee ngópu, mède ngee ngópu, chóó u kpídí u mbwo mé t:ee ngópu, wod:oo ñuw:oo ngópu, apè, Kídosi ñedè nm:uu t:oo.

Yesu kídosi ñedè u ngwo t:ee ngópu

Mátiyu 27:32-44; Luuki 23:26-43; Njon 19:17-27

²¹ Maa p:uu pi ngmè m:uu ngópu, u pi Saimon, Njedusalem doo lèpí. Lede kní y:oo yi pini ka dpodombiy:e kwo, Kí pini u kídosi dnyinè ngi. (Yi pini Saimon, Sadéni pi, Aleksándè mbwémi Lupas yi mí.) ²² Yesu ghi ngmè ñuw:oo ngópu, yi ghi u pi Mbodo Diné, Nju tpémi yi dnye ngé, Nkolokota. ²³ U yi y:ee doo kwo, Yesu ka wiwi ndíí ngé daapaa pyaa we, wod:oo yi komo ngmè wain d:ää k:oo a vyiilé ngópu, Yesu ka y:ee ngópu, ngmènè Yesu ngé wépi ye puwá. ²⁴ Yesu u mbwo kpídí a ngee tumo, kídosi ñedè u ngwo t:ee ngópu, wod:oo u kpídí yéè tumo, yi kpídí kní yi l:éè díy:oo dnye ng:oo, Noko yepè, Alani nané wa a ngí, woni nané wa a ngí? ²⁵ Yesu mw:aandiye u kéténi pee kídosi ñedè t:ee ngópu. ²⁶ U pwopwo u nt:u kópu kídosi ñedè u pwo mye t:ee ngópu, apè, Nju tpémi yi king. ²⁷ Pi miyó yi wéni ngé Yesu u nkigh:é kídosi ñedè mye t:ee dumo. Woni u wéni pee t:ee ngópu, woni u t:anè pee t:ee ngópu. Yi tpódu y:oo pi mwiyé dpímo a vyeé dé, yi tpile myedpímo a t:ámot:ámo dé. ²⁸ (-)

²⁹ Yélini maa p:uu dnye paa, dini ghi n:ii ngé Yesu kídosi ñedè a m:uu ngópu, dnye nkwtitinkwiti, kópu, Nyi lónté pini? Kópu, U yi nga doo kwo, Chóó Lémi u ngomo nè pw:ono, wo pyile amí lé, u ngwo am:aa wó.

³⁰ Kópu, Nyóó kídosi ñedè a ghidi, nyóochóó mé ngee ngi. ³¹ Dèèpí pyu yoo, kpèè yiyé pyu yoo yi kada pini yoo mye yi kii, yinté myednye nkwtitinkwiti. Noko yipu, Kn:aa pini yoo yidoo ngèèpí dé, ngmènè doo u ntáa chóochóó daawa ngee. ³² Noko yipu, Mumdo Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, nmí kada pini ngé a pyódu ngé, kídosi ñedè chóó wuné wupwo knomomè, ye u ngwo u kwo nmo kélími té. N:ii dè Yesu u nkigh:é kídosi ñedè t:ee dumo, Yesu myedpímo nkwtitinkwiti.

Yesu kídosi ñedè u ngwo pwene

Mátiyu 27:45-56; Luuki 23:44-49; Njon 19:28-30

³³ Kââdí mââ kèlê dini ghi ngê, yi dyámê pee mbêmê mgídí a ghay wo. Dini ghi n-ii ngê kââdí ngê liy:aa pyile a kuwo ngê, mê wa wo. ³⁴ Yi dini ghi ngê Yesu dpodombiy:e ka wo, apê, Ilay, Ilay, lama sapaktáni. Yi kópu u ntu kópu, A Yâpwo éé. A Yâpwo éé. Lukwe díy:o a mo cha kuwo nê? Lukwe díy:o nga doo ch:anê wo? ³⁵ Yélini y:i doo kwo, Yesu u dnye yi ny:ee ngópu. Yi yéli woni kní y:oo noko yepê, Ilacha ka ka kââ. ³⁶ Pi mbêpêmbêpê ngmê loo, tpênê n-êê ngmê ñuwo, wain d:ââ koo kmênê ngê, yimbwi ñedê kââ, Yesu komo t:âmo mbee ngê, apê, Nda ngê. Yi pini ngê yepê, Ngí t:ââ kmêle. Yepê, Ilacha wunê pwiyé kní, ó daawa nî. Yepê, Ilacha ngê kî pini kídosi ñedê yinê wunê ngéêpi? ³⁷ Yesu dpodombiy:e yi ka wo, yed:oo pwene.

³⁸ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo kpídí ndíi n-ii doo ya, yi kpídí ngê yoo yi maa dpímo nkokonkoko, apê, Chóó Lémi u yâpwo ghi k:oo daapaa nî dnye. Yesu kídosi ñedê dini ghi n-ii ngê pwene, wod:oo yi kpídí chóó mínê chaa wo, châpwochâpwo ngê nkwo doo a yaa wo, knâpwo dí. *

³⁹ Lede n-ii kní y:oo Yesu kídosi ñedê tee ngópu, yi mââwe ndíi kídosi u nkígh:ê doon:aa kwo. Dini ghi n-ii ngê Yesu u ngópu ka wo, u ngópu pwene, apê, E! Apê, Kí ndêndê ngê Yâpwo ndíi Tp:oo.

⁴⁰ Pyââ kní y:i ngmêdoo kwo, daa chono dnya a kwo, y:i dnya a vuywo. Yi pyópu kní yi vy:o pyââ pyile doo kwo, yi pi dmi Salóme ngmê, Méli Makídala pyââ myomo, Méli py-olo, Njems mbwémi Njósés yi pye. ⁴¹ Yi pyópu kní y:oo Yesu dnyimo a yâmuyâmu, myednyimo a ngéêpi, dini ghi n-ii ngê Nkálili Wee u kwo dpímo a paa. Pyââ mê yíli Yesu u pwopwo tédê y:i dnye kwo, n-ii dê Nkálili a ndê dnye, Yesu kii Njedusalem lee dnye.

Yesu ntóó u ngwo kmênê ngópu

Mátiyu 27:57-61; Luukí 23:50-56; Njon 19:38-42

⁴² Daa kêmakêma kââdí doo wupwo, Adamátiya pi ngmê ta, u pi Njósép. U yi u ngwo doo kwo, Yesu ntóó n-uu kmênê. ⁴³ Yi pini Nju tpémi y:oo dnyimo chââchââ, yi kada pini kní yi vy:o dpímo kwo. Yi pini ngê apu, Chóó Lémi ngê nmí y:enê kn:ââ límí k:ii ngê paa chaa ngê. U gha vy:o apê, Awêde Pídade, mââ nmí líme wo. Apê, Yi kópu u l:êê díy:o kââdí ghêlí kíngí ghíi, Yesu ntóó mwiyé nî kmênê. Wod:oo u nkíngê kuwa a kuwo ngê, Paléti ka loo, Yesu ntóó u kwo mínê ch:ee ngê. ⁴⁴ Paléti ngê apê, Mumdo? Apê, Ye pini lukwe díy:o límílimí ngê dê pw:onu? Ledeni kní y:oo Yesu kídosi ñedê tee ngópu, yi mââwe ndíi ka Paléti u kwo póo wo, kwo, Ye pini ló dini ghi ngê dê pw:onu? ⁴⁵ Yi pini ngê Paléti ka kwo, Wunê

modê pw:onu. Wod:oo Paléti ngê Njósép ka kwo, Chi lèpi, nyi kmênê ngi. ⁴⁶ Wod:oo Njósép adí lè, kpídí mb:aa ngmê pwila ngê, Yesu ntóó kídosi ñedê a ngópu, yi kpídí ngê a kmongo ngê, ntóó ñuwo, kpomo u ménê mí yó, chéêpi ndíi yi kpomo t:âmo ngmê tpiyé wupu kwólu, u ngwo nkoko ngê. Yi kpomo pi kní y:oo taaní paa mwiyé ché ngópu, pi ntóó kmênêkmênê u l:êê díy:o. ⁴⁷ Méli Makídala pyââ, Méli Njósés u pye, yi pyópu dê yi ngópu, Njósép ngê Yesu ntóó kmênê ngê.

16

Yesu u ngwo a pii wo

Mátiyu 28:1-8; Luukí 24:1-12; Njon 20:1-10

¹ Sádédé ngê kââdí dini ghi n-ii ngê gho, Nju tpémi yi líme wo machedê ngê pyodo. U kuwó dini ghi ngê pyópuni yoo yi ngópu Yesu pwene, yi pyópu pyile kní y:oo kponí mtyímí ntee tpile kní ngmê pwila ngópu, apê, Yesu ntóó p:uu nm:uu t:ee té. Yi pyópu yoo yi pi dmi Salóme ngmê, Méli Makídala pyââ my-omo, Méli Njems u pye pyolo. ² Sandé mw:aa mgídí vy:o kpomo chedê lee dnye. ³ Maa p:uu dnye lèpi, noko yepê, Chéêpi kpomo t:âmo nanê nmo wa tpiyé wupu kwolo? ⁴ Mu kópu u díy:o chéêpi pââ ndíi, doo u ntââ, yi chóó daapí tpiyé wupu kalé ngópu. Yi taa dnye, apê, Chéêpi lukwe ngê atédê tpiyé wupu kwolo? ⁵ Kpomo ménê adí kee dmi, pi mgémí ngmê m-uu ngópu, u kpídí dmi kpaapikpaapi, apê, Wéni pee u kéténi mu tóó. Ngwéti dnye. ⁶ Yepê, Nuku ngwéti. Yepê, A lama ka tóó, Yesu ka nmye vuywo té, Nasalet pi, pini n-ii kídosi ñedê t:ee ngópu. Yepê, Al:ii daa tóó. Yepê, Kêda pyidu. Yepê, A pwiyé dmyeno, ntóó kwéli yé ngópu, yi ghi anyi m:uu yó. ⁷ Yepê, Lee dmyeno, yepê, p:uu ndiye pyu kní ye mdoo ñuwo yó, Pita ka mdoo mye ñuwo yó. Yepê, Ye dp:uu vyi yó, yipi, Yesu nmyi kada a kwo, Nkálili. Yipi, Yi anmy:uu m:uu ngmê, wunê ntee nmye a vuy. ⁸ Wod:oo pyââ yoo pwii wo, kpomo u ménê, mbêpê dmi a pwaa ngópu, kpomo a kuwo ngópu, mu kópu u díy:o nkíngê ngê y:aya pwiyé dnye. Yi nkíngê u l:êê díy:o pi ka kópu ghêlí daa vyi ngópu.

Kópuni Mak ngê d:êê ngê, wu u dí. U kuwó dini ghi ngê kópu daamu d:êê ngê. Ala danêmbum pi kní yi lama doo ya, Yesu dini ghi n-ii ngê a pii wo, p:uu ndiye pyu kní y:oo m:uu ngópu. Yi danêmbum u kuwó dini ghi ngê d:êê ngópu, kópuni Mak ngê d:êê ngê, yi danêmbum dê nipi a kââdí dumo. Kópuni pi kní y:oo u kuwó dini ghi ngê d:êê ngópu, ala yi danêmbum.

* 15:38: Ex 26:31-33; Hipílu 9:3-4; 10:19-20

Yesu ngê Méli Makídala pyââ ka chóóchóó u ngwo a kêma ngê

Mátíyú 28:9-10; Njon 20:11-18

⁹ Sandé mw:aa ngídí vyo, Yesu dini ghi n:ii ngê a pii wo, Méli Makídala pyââ ka chóóchóó mwiyé a kêma ngê. Wunê yi pyópu u kmêna Yesu ngê pyudu a ngm:ii kwólu. ¹⁰ Yi pyópu ngê Yesu dini ghi n:ii ngê módu, wod:oo loo, p:uu ndiye pyu kní ye mdoo ñuwo, yepê, Yesu kêda pyídu. ¹¹ Dnye yii, dnye mbê. Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi pyópu ka daa kêlímí mbê dniye.

Yesu ngê p:uu ndiye pyu miyó dé ye chóóchóó u ngwo a kêma ngê

Luukí 24:13-35

¹² U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu miyó dé y:oo Yesu u nkwo m:uu ngópu, dini ghi n:ii ngê Njedusalem a kuwo ngópu, p:aa tp:oo ngmê yi dpímo lêpí. Yesu u mo u nâmo ye a ghê wo, chóóchóó ye a kêma ngê. ¹³ Yi pini dé dini ghi n:ii ngê Njedusalem a diyé knopwo, yi pyipe kní ye mí vyi ngópu, yepê, Yesu kídneye m:uu. Yi pyipe yoo ye daa kêlímí mbê dniye.

Yesu ngê chóóchóó p:uu ndiye pyu kní ye u ngwo a kêma ngê

Mátíyú 28:16-20; Luukí 24:36-49; Njon 20:19-23; Dpodo 1:6-8

¹⁴ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê ngmê kní y:oo kmaapi tédé Yesu u nkwo m:uu ngópu, chóóchóó ye a kêma ngê. Ye nod:e wo, mu kópu u díy:o k:omo tpile u pyidepyide p:uu daa ng:ééntómu ye doo a danêmbum, ngmênê dédnye kêlímí, pini n:ii kní y:oo Yesu m:uu ngópu, apê, Kêda pyídu, yi yéli ye myedaa kêlímí mbê dniye. ¹⁵ Yesu ngê yepê, Dyámé pee yintómu kní yi mbêmê dmyinê lêpí, pi kní ye a kópu dyuu dmyinên:aa tpaépê. ¹⁶ Yepê, N:ii dé a ka wunê kêlímí té, a pi ngê mbwaa paa am:ii kmênê t:oo, yini yoo waní ngee té, a kêê k:oo waní kaa té. Yepê, N:ii dé a ka daadnya a kêlímí, yi yéli yi dono machedê ngê daawa pyaa dmi, dono wa a pyw:ee ngmê. ¹⁷ Yepê, N:ii dé a ka wadnya a kêlímí, u ntââ ngê adnyi ya, mbwudu yilí adnyi chap. Yepê, A pi ngê kmêna adnyi ngm:ii kígha dé, daa dyámé ngmídi dnye ngê adnyi mbumu. ¹⁸ Yepê, K:omo tpile tpile pé ngê wa kiye té, ó ló wa nda ngmê, myedaawa pw:oo dmi. Yepê, N:ii dé a ka wadnya a kêlímí, yi yéli y:oo ppopwokopwe kní yi mbêmê kêê adnyi yiyé dé, yed:oo yinté adnyi pyipyi dé. *

Yesu u Mí ka u ngwo kee wo

Luukí 24:50-53; Dpodo 1:9-11

¹⁹ U kuwó dini ghi ngê Yesu u Mí ka kee wo, u che p:ââ pee ngê pyodo. * ²⁰ P:uu ndiye pyu yoo dyámé mbêmé dyámé mbêmé lee

dníye, Yesu u kópu mb:aa pi kní ye dnyen:aa tpaépê. Pi yilí ye kêlímí mbê wo, mu kópu u díy:o daa yi mo dnyen:aa dpodo, nmí Lémi ngê modoo a ngêépí dé, mbwudu yilí u ngwo dnyimo chap. *

Wu u dí.

* 16:18: Luukí 10:19

* 16:19: Dpodo 2:33-34; Epeso 1:20; 1 Pita 3:22

* 16:20: Dpodo 14:3; Hipilu 2:3-4

LUUKÍ

Ala puku pini n:ii ngê d:êê ngê, u pi Luukí, daa Nju pi, ngmênê Antiyóka pi, Kídiki dnye ngê dpímo mbumú. Ndiye pyu ngmê, kpeede ngê doo ya, Yesu u yoo vy:oo mye ghê wo. Puku dmi miyó d:êê ngê, ngmê ala puku dmi, myomoni u pi Yesu u dyépi yoo yi dpodo.

Yesu dini ghi n:ii ngê mwo a pwene, m:ââ pyoloy:a mé pyile mí loo, Luukí ngê u puku dê u ngwo a d:êê doo. U kuwó dini ghi ngê m:ââ mé limi mí loo, Lóma lede kní y:oo Njedusalem u ngwo a pw:oo ngópu.

¹ Mw:ââkó nmí lémi, Tiyopilas,

Yesu u danêmbum nyi nyongo, u kwo nyi kélímí mbê wo. Kópuni yilí Yesu ngê dyámé mbémê d:uu too, pi yilí kní y:oo yi kópu ka d:êêd:êê t:oo. ² Yélini y:oo yi kópu kní yi chóó yi ngwolo ngê m:uu tumo, pi kní ye u nkwo a tpaépê tumo, u ngwo nmí ny:ee too. ³ Yi kópu yilí yi p:uu mb:aamb:aa ngê noo ndiye, yi kn:ââ dmi ní chó, u málo ní ye too, l:êê díy:oo yi danêmbum n:aa d:êêd:êê. ⁴ A lémi, Yesu p:uu kópuni nyi ndê too, u ya a nga a kwo ndê kópu ngê nga dny:oo ya.

Enjel ngê Sekídaiya ka kópuni vvu

⁵ Dini ghi n:ii ngê Helodi Njuda tpémi yi king ngê doo ya, kpéê yiyé pyu ngmê, u pi Sekídaiya, Apaicha u yoo vy:oo pini ngmê. U kpâm u pi Elisípet, kpéê yiyé pyu tp:oo módó ngmê. ⁶ Chóó Lémi u nuu u pi cha, u nuu u kópu yidpímo d:uud:uu dé, u dèépí kópu yintómu myedpímo cháâcháâ dé. ⁷ Komo tpile pi cha mb:aa dé, ngmênê tp:ee daa tpyé ngópu. U yi y:e doo kwo, Nyi tpaépê kní, ngmênê Elisípet daa tpete u ntââ ngê doo ya, u dí cha miyó dé mí vy:ene knopwo.

⁸ Wikí n:ii ngê Apaicha u yoo Chóó Lémi ka dnyen:aa kpéê yiyé, Sekídaiya yi vy:oo doo kwo. ⁹ Yi l:êê ghi alanté dpímo ya, mtyímí nk:êêní pyu ng:oo ngê dnyimo a pyw:émí. Sekídaiya yinté a pyw:ee ngópu, Chóó Lémi u ngomo k:oo yâpwo ghê dy:ââ ngópu, yi doon:aa mtyímí nk:êêní. ¹⁰ Yi ngomo k:oo dini ghi n:ii ngê mtyímí doo nk:êêní, yoo kuwa doo a kwo, dnya a ngépê. ¹¹⁻¹² Yi dini ghi ngê Sekídaiya ngê Chóó Lémi u enjel ngmê módu, Sekídaiya ngwéti wo, nkíngê mbê wo, apê, Mtyímí nk:êêní tédê u wéni pee, apê, enjel ngmê kwo. ¹³ Enjel ngê kwo, Sekídaiya, kwo, namé nkíngê. Kwo, Chóó Lémi ngê ngépê kédá ny:oo, kwo, ngmâm Elisípet wa a ngee, tp:ee angmê tpyé, Njon u pyimo dpí téní, mu kópu u díy:oo yi tpémi Chóó Lémi u módó yeedeyeede. ¹⁴ Kwo, Dini ghi n:ii ngê wa t:aa, nga mb:aamb:aa ngê wa

pyódu, w:aa anyiné pyw:oo. Kwo, Pi yilí kní y:oo w:aa amyedé pyw:ee ngmê, ¹⁵ mu kópu u díy:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu ndíi ngê wa pyódu. Kwo, Ghêlí daawa t:aa, Chóó Lémi u Ghê Dmi u mênê wa yââ, d:ud:umbiy:e wa a nt:ono. Kwo, Wain kíngmê nda, yinté mbwááni myekíngmê nda. Kwo, Pi kní y:oo u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Kí Chóó Lémi u momu pini. ¹⁶ Kwo, Yisíléli tpémi yilí Chóó Lémi ka amêdê diyédiyé kalê té, pini n:ii yi yâpwo ndéndê. ¹⁷ Kwo, Yi tpémi nmí Lémi u kada wa ghê, u maa yinê amênê yé. Kwo, Ilacha ntee pini ngê wadí ya, pi mupwo mupwokni, n:ii noko kpeme a pyede, amêdê káâdí té, n:ii kní y:oo dnye daa nyémí ngmê, yi nuw:oo dmi wa ngmêê té, yoo mb:aa ngê amímí pyódu té, nmí Lémi u yoo ndéndê ngê u ngwo wa pyódu té. *

¹⁸ Sekídaiya ngê enjel ka kwo, Ye kópu ndê kópu ngê a nga angénté wa pyódu? Kwo, Nê pi vy:ee, a kpâm mye pyââ vy:ee. ¹⁹ Enjel ngê kwo, Lama daa tóó kí pini, nê Nkepílel, Chóó Lémi u nkígh:ê n:aa kwo, yinê nga da dy:ââ nê, ala kópu mb:aa nga yedên:aa vyi.

* ²⁰ Kwo, Komo tpile a ka chuu kélímí mbê wo, ngmênê kópuni nga dí vyi, díyo ndéndê ngê wa pyódu. Kwo, Dnye u kígha doo u ntââ ngê dí pyódu ngi, kwo, kópu daamunyi vyi, u dí wéni n:ii ngê yi kópu wa pyódu. Kwo, Dnye mênê dí chedê, kópu daamunyi vyi, mu kópu u díy:oo a ka chuu kélímí mbê wo.

²¹ Yélini kuwa doo kwo, yi nuw:oonuw:oo u kópu ngê pyodo, apê, Sekídaiya ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo lukwe díy:oo mgí dímo puwâ. ²² Dini ghi n:ii ngê a pwii wo, doo u ntââ kópu ye daapí vvu, kóopyââ ngê ye doo danêmbum, u ngwo a w:ee ngópu, apê, Kí pini ngê tpile ngmêdê m:uu, kí ngomo k:oo.

²³ Apaicha u yoo kní y:oo dini ghi n:ii ngê yi dpodo u wiki a kéli ngópu, Chóó Lémi p:uu dpodo tédê, yi p:oo p:oo mé diyé dnye, Sekídaiya u p:oo mye loo. ²⁴ U kuwó dini ghi ngê u kpâm Elisípet mbwíngi ngê pyodo, yi gha dé mb:aamb:aa ngê pyaa knopwo, ²⁵ Elisípet ngê apê, Chóó Lémi ngê dé ngee nê, kópuni u l:êê díy:oo yoo a p:uu dnye danê, yinê dé chedê, a p:uu médaadnyí danê. Ngmênê yoo vy:oo dèdpímo paa, apê, Pi kní y:oo wadnyí yumuyumu nê, a ka daawa a kélímí mbê dmi. Yi kópu u l:êê díy:oo d:ââ limi ngomo k:oo doo kwo.

Enjel ngê Méli ka kópuni vvu

²⁶⁻²⁷ Elisípet dáâ wéni u mbwili ngê doo kwo, Chóó Lémi ngê u enjel Nkepílel kwodo ngmê ka u ngwo dy:ââ ngê, u pi Méli. Pini n:ii u yémí p:uu yidoo kwo, u pi Njósép, king Dépidi u tíi nédê pini ngmê. Nasalet dpímo ya, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. * ²⁸ Yi enjel Méli ka loo, kwo, Mw:ââkó Méli. Kwo,

* 1:17: Mát 17:11-13; Mal 3:1; 4:5-6

* 1:19: Hipílu 1:14

* 1:26-27: Mát 1:16,18; Luukí 2:5

Nmí Lémi ngé da ngmidi ngi, nga myewunê vuywo. ²⁹ Méli ngé yi kópu dépê w:ee ngé, u nuw:onuw:o kópu ngé pyodo. ³⁰ Enjel ngé kwo, Namê nkíngé. Kwo, Chóó Lémi ngé da ngmidi ngi. ³¹ Kwo, Mbwili ngé wanyi pyódu, tp:ee máâ ngmanyi tpyé, u pi dpí nténi, Yesu. * ³² Kwo, U pi d:ud:umbiy:e ndíi ngé wa pyódu, nmí yâpwo njini ngé u kwo wa a vyi, kwo wo, Nyi a tp:ee njini. Kwo, Nmí Lémi ngé yi tpémi king ngé wa pyódu, u kn:ââ Dépidi u d:aa yinê wa a kââdi. ³³ Kwo, Njakóp u yoo yintómu yi king ngé adí ya, chedé ngé daawa pyódu.

³⁴ Méli ngé enjel ka kwo, Ye kópu a nga angénté wa pyódu? Kwo, Nê kwodo, d:oongé yéé wo. ³⁵ Enjel ngé kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé wa nt:ee ngi, u wédêwédê mbémé yi kópu nga wa pyódu. Kwo, Yi kópu u l:êê díy:o yi tpémi yâpwo ndíi tp:oo, u momu pini ngé adí ya. ³⁶ Kwo, Elisipet p:uu nuw:o ngi kwéli, pyópuni u k:ii dpí p:uu ngmidi. Kwo, K:omo tpile daa tpete módó, mye pyââ vy:ee, ngmênê ala ngwo d:ââ wéni u mbwili. ³⁷ Kwo, Chóó Lémi ngé kópuni dpí vyi, yi kópu ndéndê ngé dpí d:uu, daawa kn:aadi. ³⁸ Méli ngé kwo, Nmí Lémi p:uu mb:aamb:aa ngé n:aa dpodo yédi, u ntââ ye kópu a nga dpí pyaa we. Wod:oo enjel ngé Méli a kuwo ngé.

Méli Elisipet ka u ngwo loo

³⁹ Daa dye ghi daadíi yimí loo, Méli u yoo kní yi k:ii kada a y:ee ngópu, Njuda Wee u kwo lee dneiye, mbu kwéli a wee. ⁴⁰ Sekidaiya u p:o dini ghi n:ii ngé taa dneiye, u ngomo k:oo kee dneiye, Méli Elisipet ka mbwolo. ⁴¹ Dini ghi n:ii ngé Elisipet ngé Méli u dneiye nyongo, tp:ee u ménê paa mbé wo. Yi ngwo dini ghi ngé Elisipet Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé a nt:ee ngé, ⁴² Méli ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Pyââ yintómu kní yi vy:o mî ndíi ngé dé pyódu, úm:ee u pi ndíi ngé amye pyódu. ⁴³ Kwo, A pi tédê, nyi nmí Lémi u pye, kwo, lukwe díy:o chin:aa m:uu né? ⁴⁴ Kwo, Dini ghi n:ii ngé nye dí ny:oo, a tp:ee u gha mb:aamb:aa ngé dé pyódu, a ménê dé mbêka. ⁴⁵ Kwo, Nga mb:aamb:aa ngé dé pyódu, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u kópu ka chí kélími mb:anê. Kwo, Kópuni nga vvu, ndéndê ngé wa pyódu.

Méli ngé Chóó Lémi u ngwo chaa kwólu

⁴⁶ Méli ngé apê,
Chóó Lémi n:aa chaa kígha,
⁴⁷ a gha mb:aamb:aa ngé dé pyódu,
mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé wa ngee né,
⁴⁸⁻⁴⁹ k:omo tpile a pi tédê, ngmênê da ng-
midi né,
kópu ndíi a nga ngmêdê d:uu.
Mu dini ghi ngé pi yintómu yi lama yi kópu wadí ya,

yi nuwo daawa a kuwo.
Chóó Lémi nmí yâpwo ndéndê, u kópu yilí yintómu mb:aamb:aa dé,

⁵⁰ yélini y:oo ntênê a cháâcháâ ngmê,
yi yélini yi nuu ghi dmi nódó a tóó,
daawa kée té, anyi dí angéw:êê.

⁵¹ U wédêwédê mbémé kópu ndíi yilí a d:uud:uu,

mbodo ndíi mbodo ndíi u yoo daa kêmakêma a ngm:ii kígha té.

⁵² King ndíi yilí yi lémilémi a chedêchedê,
yélini yi pi dmi tédê, yi pi dmi ndíi ngé a pyépi.

⁵³ Ngópuch:anê kní ye kópu mb:aa yilí a yém,

ngmênê ndáapi kní ye kópu mb:aa daawa y:oo.

⁵⁴ Nmí kn:ââ kní ye ndé kópuni a vvu,
atédê ntiye, u nuwo dépê kuwo wo.

U yoo Yisiléli tpémi, yinêwa ngee té.

⁵⁵ Chóó Lémi nódó Epilaham u nuu ghi a tóó,

u yoo u nuu ghi dmi nódó mye tóó,
chedé ngé daawa pyódu.

⁵⁶ Méli Elisipet p:uu doon:aa ya, d:ââ pyile,
u kuwó dini ghi ngé u p:o mé díyê wo.

Njon Baptist u ngwo pyodo

⁵⁷ Elisipet ngé pwpowpo kele, ghêpê wo, tp:ee máâ ngmê tpyó. ⁵⁸ Elisipet u yoo, p:aa tpémi yi k:ii, yi kópu yi ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngé pyodo, apê, Nmí Lémi ngé kópu ndíi u ngwo ngmêdê d:uu.

⁵⁹ Wo woloni ngé Chóó Lémi u líi yi tpémi p:uu t:ee ngópu. U yi y:e doo kwo, U mí Sekidaiya u pi u pyimo nmí t:oo. ⁶⁰ ngmênê u pye ngé yepê, Kêle. Yepê, U pi Njon. ⁶¹ Kwo, Njoo pee vy:o pi ngmê u pyimo Njon daa t:a. ⁶² Sekidaiya ka yi kèépyââ ngé póó dneiye, kwo, U pi n:uu? ⁶³ Sekidaiya ngé kóopyââ ngé d:êê tédê u tpile ye ngmê dny:ee ngé, tp:oo u pi yi d:êê ngé, apê, U pi Njon. Ngwéti dneiye. ⁶⁴ Yi ngwo dini ghi ngé Sekidaiya ngé dneiye mé pw:ii ngé, wod:oo Chóó Lémi doo chaa kígha. ⁶⁵ Yi p:aani tpémi ngwéti dneiye, mye nkíngé mbê dneiye. Yi kópu yilí Njuda Wee u kwo p:aani p:aani ny:ee ngópu. ⁶⁶ Pi yintómu kní y:oo dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, dneiye nuw:onuw:o, apê, Lónté pini ngé wa pyódu, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u kwo wunê vvuwo.

Sekidaiya u wéti

⁶⁷ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé Njon u mí Sekidaiya a nt:ee ngé, Sekidaiya ngé Chóó Lémi Tpyoo p:uu kópu u ngwo a w:ee ngé, ala kópu dyuu u ngwo vvu, apê,

⁶⁸ Yisiléli tpémi, nmí Lémi chaa kígha koo,
pini n:ii nmí yâpwo njini,
mu kópu u díy:o chóó u yoo kní ye a lèpí,
yinê wa ngee té.

* 1:31: Is 7:14; Mát 1:21-23

⁶⁹ Nmî Mbwámê ndêndê nmo wunê dyede,

u dpodo pyu Dépidi u tii nedê pini ngmê.

⁷⁰ Yi kópu chóó u komo kapí pyu kní y:oo ló dini a vyi ngópu, ala ngwo atêdê ntiye.

⁷¹ N:ii kní ye nmî diya dniye,

yi kélê yinê wa dyé nmo.

⁷²⁻⁷³ Nmî nuu ghí dmi Chóó Lémi nódo ka tóó,

mu kópu u díy:oo Epílaham ka ndêndê kópu n:ii mwiyé a vyu, kwo,

Nyoo kní ye ana a vyyuwo,

yi kópu daa kn:aadi ngê, nmî kn:ââ kní ye doo a vyyuwo. * ⁷⁴ Epílaham ka ala ndêndê kópu mye vyu,

kwo, Yélini nyoo kní yi p:uu adnyi l:êê,

yi kélê waní dyé té,

mu kópu u l:êê díy:oo daapídný:oo nkíngê,

a p:uu u ngwo pídný:oo dpodo,

⁷⁵ a yoo mb:aa, u momu yélini ngê pídný:oo kwo,

chedê ngê daawa pyódu.

⁷⁶ Sekídaia ngê tp:oo Njon ka kwo, A tp:ee.

Kwo, Chóó Lémi ngê da ngmídi ngí,

u komo kapí pyu ndíi ngê wanyi pyódu,

nmî Lémi u kada wanyi ghê,

u maa anyimo yé. *

⁷⁷ Kwo, Ala kópu u yoo kní ye any:uu vyi,

yenye, Nmyi dono kéé tóó,

nmî Lémi ngê u ngwo wa ngee nmyo.

⁷⁸ Sekídaia ngê yepê,

Chóó Lémi ka dpí ch:anê dmi.

Yepê, Kââdi ngê mgídi ntee dpí chaa,

nmî Mbwámê yinté nmo wa ta. *

⁷⁹ Yepê, K:omo tpile mgídi vy:oo nmo pyede,

pwopwo ka nmo nkíngê té,

ngmênê yi mgídi yinê wa chaa,

Chóó Lémi ka maa nmo yinê wa a kêma. *

⁸⁰ Dini ghi n:ii ngê Njon kaa wo, mââwe

ngê pyodo, Chóó Lémi u kópu yili a w:ee too.

Daa yoo vy:oo doo kwo, u dye ghi doo t:âât:ââ,

Yisiléli tpémi ye Chóó Lémi u kópu dyuu u

tpapê kn:ââ ghêli daa chópu. *

2

Yesu Kédisu u ngwo pyodo

Mátiyu 1:18-25

¹ Dini ghi n:ii ngê Njon pyodo, Lóma tpémi yi king ndíi Okastas ngê u yi doo kwo, Kada pini kní y:oo yoo a kp:aa y:ee. Lóma tpémi y:oo Nju tpémi dépêngê kp:aa tumo, ala yi mwiyémwiyé. ² Yi dini ghi ngê Kwídninyês Sidiya tpémi yi kada pini ngê doo ya. ³ Pi kpáâ u l:êê díy:oo pi yintómu yi p:oo p:oo loo.

⁴⁻⁵ Njósép ka kwo, Nyi Dépidi u tii nedê pini ngmê, Dépidi kwéli a pyodo, Petílem, mi y:i

dp:uu yé. U yémí p:uu Méli k:ii Nasalet a

kuwo ngópu, Njuda Wee u kwo lee knopwo, Petílem mí taa knopwo. Pi kpáâ tédê p:aa a nt:ee wo. ⁶⁻⁷ K:omo tpile Méli mbwili páâ ndíi, ngmênê dpí ngomo kní yi k:oo yi p:aa dpéwo ya, hósí ndonki kní yi ngomo k:oo mí kee knopwo. Yi ghêpê wo, tp:oo kaa yi tpyó, kpídi pee ngê kwéli kê ngê, hósí kní yi kmaapí tédê y:i yó.

Sipi y:ee:ee pyu kní y:oo Yesu u ngwo mí m:uu ngópu

⁸ Yi dyámê pee p:uu sipi w:uu y:enê pyu yoo ngmédoo kwo, mgídi vy:oo w:amí mbêmê sipi w:uu dnýe y:enê dé. ⁹ Nmî Lémi u enjel ye ngmê ta, nmî Lémi u wuu yi pwo mí kéé ngê. D:ud:umbiy:e nkíngê ngê y:ay:a pwiyé dniye. ¹⁰ Enjel ngê yepê, Namê nkíngê. Yepê,

Kópu mb:aa nmye yed:a núw:oo, u l:êê díy:oo

pi yintómu kní y:oo w:aa wa a pyw:ee ngmê.

¹¹ Yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi

ngê, ala mgídi vy:oo Dépidi u p:oo kèda t:aa.

Yepê, Yi pini nmî Lémi ndêndê, mye nmyi

Mbwámê. ¹² Yepê, Alanté nmye myeme

ngmê, tp:ee kamí nmyinê pyw:émí ngmê,

kpídi ngê kwéli kê ngmê, hósí kní yi kmaapí

tédê a dpí.

¹³ Dini ghi ngê enjel ngê u danêbum ye

a kéli ngê, Chóó Lémi u enjel mé yili m:uu

ngópu, dnýe wéti, Chóó Lémi dnýe chaa

kígha, apu,

¹⁴ Chóó Lémi nmî pwo a tóó,

nmo chaa kígha.

Nmyi Mbwámê dyámê mbêmê da dy:ââ,

mu kópu u díy:oo u kwo nmyi ch:anê dniye.

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê enjel kní y:oo sipi w:uu

y:enê pyu yoo a kuwo tumo, Chóó Lémi ka

mê diyé dniye, yi tpókní y:oo noko yepê,

Petílem lee kméle, nmî Lémi ngê kópuni u

pi nmo dê vyi, nye m:uu koo. ¹⁶ Wod:oo

kada a y:ee ngópu, Petílem lílímí ngê mí

taa dniye, Méli ghee a pyw:ee dumo, Njósép

u k:ii dnýe ya, apê, Tpómu kamí hósí kní yi

kmaapí tédê mu dpí. ¹⁷ Yi m:uu ngópu, apê,

Kí vyílo. Kópuni enjel ngê yi tpémi p:uu ye vyi

too, pi kní yi ngêédi a nté tumo. ¹⁸ N:ii kní

y:oo yi kópu dyuu ny:ee tumo, ngwéti dniye.

¹⁹ Méli ngê yi kópu yili u gha vy:oo yé too, doo

nuw:onuwo dé. ²⁰ U kuwó dini ghi ngê sipi

w:uu y:enê pyu yoo mé diyé dniye, maa p:uu

dnýe wéti, kópuni ny:ee tumo, kópuni m:uu

tumo, yi kópu kní yi l:êê díy:oo Chóó Lémi

dnýe chaa kígha. Enjel ngê kópuni ye mí vyi

too, yi tpémi yinté minê pyw:ee ngópu.

Yesu u pi u ngwo ntaa ngópu

²¹ Wo pyudu mí loo, wolóni ngê Chóó Lémi

u líii Yesu p:uu tee ngópu, u pi ntaa ngópu,

apê, Yesu, enjel ngê n:ii u pi Méli ka vyu,

ghêli k:ii mbwili ngê daa pyodo.

Tpómu Chóó Lémi ka u ngwo núw:oo ngópu

* 1:72-73: Gen 17:7; Gen 22:16-17

* 1:76: Is 40:3; Mal 3:1; Mát 3:3; 11:10

* 1:78: Is 60:1-2

* 1:79: Is 9:2;

Mát 4:16

* 1:80: Mát 3:1-6; Njon 8:12

22-24 Mósisi ngé u dêêpî kópu dyuu vy:o kópu ngma a d:êê ngé, apé, Pyópu ni dê tpamé knomomé, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngé a ya yédi, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo kîngî nî. Apé, Wo podoy:a choo t:ââ, vy:émê miyó Chóó Lémi ka choo ñéne dê, kpêê yiyé pyu ngé adî nk:êênî dê, u tupwó machedé ngé u ngwo adî pyodopyodo. Yi kópu u ntiyentiye u l:êê díy:o Njósép mupwoknî Njedusalem lee dniye. Mósisi ngé kópu m:uu a d:êê ngé, mye ntiye ngópu. Yi kópu ala. Tp:ee mââ kaani yintómu Chóó Lémi u nêni dê, yi pye mî knî y:oo Chóó Lémi ka dny:oo pywupwi dê. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo ñuw:o ngópu.

25 Pi vy:ee ngmêdooy ya, Njedusalem, u pi Simiyón, k:uuchém u pi, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé dpímo cháacháâ, alanté dpímo nuw:o, apu, Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmídi ngé, pini n:ii nmî Mbwámé ngé wa pyódu, límílímî ngé taa we. Chóó Lémi u Ghê Dmi p:uu doo ya, 26 ala kópu u kwo a vyu, kwo, Ghêlî daanyi pw:onu, ngmênê nmyi Mbwámé mwiye wá t:aa. 27 Dini ghi n:ii ngé Yesu u pye mî y:oo Yesu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo ñuw:o ngópu, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé Simiyón y:i mye dy:ââ ngé. 28 Simiyón ngé tpómu yi kêlê a ngópu, u kede paa t:ángo, wod:oo Chóó Lémi doo chaa kîgha, kwo,

29 Mw:ââkó a Lémi, dpodoni a ka nyinê kpo, mo kalé nédi.

Kwo, Ngêê k:oo kaa nédi.

Kwo, Kópuni a ka nyinê vuu,

awêde chi ntiye.

30 Kwo, Pini n:ii nyinê ngmídi ngé, nmî Mbwámé,

a chóo a ngwolo dê y:oo atédî m:uu. *

31 Kwo, Pi dyêédî yintómu yi ngópu nye tpyuu.

32 Kwo, Yélini daa Nju tpémi yi pywápê ngé wa pyódu,

ala tpémi u l:êê díy:o nyoo Yisiléli tpémi yi pi dmi ndîi ngé wa pyódu.

33 Simiyón ngé kópuni vyi too, Yesu p:uu, Njósép cha yi ngwétingwéti u kópu ngé pyaa dniye. 34-35 Simiyón yi l:êê díy:o doo ngépê, u kuwó dini ghi ngé Yesu u pye Méli ka kwo, Chóó Lémi ngé ala tpémi a ngmídi ngé, Yisiléli tpémi yinê wa chámê té. Kwo, Yi chóo yi gha dmi yi l:êê díy:o wa numo chámê té, woni yoo ala tpémi ngé wa ngee té, woni knî y:oo u wépi wa pwaa ngmê, yi chóo wa dyênê dmi. Kwo, Nmî ng:aa t:emî u l:êê díy:o Chóó Lémi ngé da dy:ââ, ngmênê pi yilî u kwo adnyi kwopwepe, yinê ye k:omodanê pyu ngé adin:aa ya. Kwo, Mu

dini ghi ngé anyin:aa nyepê, mbê ngé y:ay:a wanyi pwiye. *

36-38 Pyââ ngmê yi dini ghi ngé myedê loo, u pi Ana, u mî u pi Panuwel, Asê u tii ñedê pyópu ngmê. Pyââ vy:ee, u m:ââ wolo:y:a mê paádi, u moo k:ii m:ââ pyudu ma ngópu, yed:oo u moo pwene. Yi kuknwe dye ghi yintómu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo dpímo ya, yi kêlî ghi dépê kuwo ngé, w:êênî mgídi vy:oo Chóó Lémi ka dpímo ngépê, u ngépê wêdêwêdê kîgha u l:êê díy:o, dye ghi knî ngmê ngé nté dêdpímo pîpî. Dini ghi n:ii ngé Njósép mupwoknî m:uu too, Chóó Lémi kwuno ngé. U kuwó dini ghi ngé Njedusalem tpémi yi vy:oo, n:ii knî y:oo nmî Mbwámé dniye t:âât:ââ, yi yéli ye yi tpémi p:uu dpímo danêmbum. *

Njósép mupwoknî Nasalet u ngwo mé diyé dniye

39 Mósisi ngé tpómu kamî knî yi p:uu kópuni a d:êê too, Njósép cha y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngé d:uu tumo, yi p:o mé diyé dniye, Nasalet, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. 40 Yi tp:ee yi kaa wo, wêdêwêdê u mênê yaa wo, Chóó Lémi u kwo dpímo a vuyuu, u nuw:o myedê ñépwî ngé.

Yesu ngé chóo u maa u ngwo a yo

41 M:ââ yintómu yi k:oo Njósép mupwoknî Njedusalem dnyimo lêpî, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa tédê. * 42 Dini ghi n:ii ngé Yesu u m:ââ y:a mê miyó ngé doo ya, yi nááli tédê mye lee dniye. 43 Dini ghi n:ii ngé yi nááli machedé ngé pyodo, yoo mé nyalê wo, yi p:o p:o mé diyé dniye, ngmênê Yesu daa loo, Njedusalem a yaa wo. U pye mî yi lama dépwo ya, Dpo kuwo ngmê. 44 Yinê ye, Nyi yoo knî yi k:ii kada dê ghê dmi. Yi wéni a kêlî ngópu, dêdpímo nuw:onuwo. Maa p:uu p:aani n:ii dpî dniye, yi p:aani dini ghi n:ii ngé taa dniye, wod:oo yi tp:ee dpímo nmy:uu, yi yoo knî ye yi pyipe knî ye dpímo póó, yipu, Nyi tp:ee angênê? 45 Dépê pyw:ee ngópu, wod:oo womumo mw:aandiyé Njedusalem mé diyé knopwo, ntumokwodo mî taa knopwo, y:i dpî knopwo. 46 Womumo mw:aandiyé Chóó Lémi u ngomo chedê mênê pyw:ee ngópu, apé, Ndiye pyu ndîi knî yi k:ii mu pyede, apé, mu ng:aang:aa té, apé, ye myeka póó. 47 Yélini y:oo dniye ng:aang:aa dé, yi nyepênypê u kópu ngé pyodo, noko yipu, Kí tpémi u nuw:o ndîi, máawe knî yi k:ii mb:aamb:aa ngé ka danêmbum té. 48 U pye mî y:oo dini ghi n:ii ngé a pyw:ee ngópu, ngwéti knopwo, u pye ngé kwo, Kí tpémi. Kwo, Lukwe díy:o ye kópu nye chi d:uu. Kwo, Mî k:ii kiny:oo nmy:uu ngi, nuw:onuwo u wo my:ee chedê. 49 Yesu ngé yepê, Lukwe díy:o dpo nmy:uu né? Yepê, Angénté, dpî

* 2:30: Taitas 2:11

* 2:34-35: Is 8:14-15; 1 Kódin 1:23; 1 Pita 2:6-8

* 2:36-38: 1 Tim 5:5

* 2:41: Ex

lama daa tóó M:aa ngé u dpodo tédê dê kaa nê? ⁵⁰ Kópuni ye vvu, Njósép cha y:oo dépê w:ee ngópu.

⁵¹ Nasalet kwéli a ndê dniye, Yesu u kii yi mē diyé dniye, Yesu ngé yi dnye dé mb:aamb:aa ngé doo nyémí dé. U pye ngé yi kópu yilí u gha vy:oo doo yiyé dé. ⁵² Dini ghi n-ii ngé Yesu kaa wo, nuw:o ndíi u mēnē yi yaa wo, pi kní ye pi mb:aa ngé doo ya, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé myedoo ya.

3

Njon Baptist ngé Yesu u maa u ngwo a yó Mátíyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Njon 1:19-28

¹ Lóma tpémi yi king Okastas dini ghi n-ii ngé pwene, u wo tp:ee Taipidiyas ngé u d:aa a kâádi ngé. M:ââ y:a mē limi mī loo, Sekídaia tp:oo Njon ngé u dpodo kn:ââ u ngwo chópu. Yi dini ghi ngé Lóma lede kní y:oo Nju tpémi dnye y:enē dé, yi kada pini u pi Pontiyas Paléti. Antipas Helodi ngé Nkálili tpémi doo y:enē dé, mu kópu u díy:o Lóma tpémi y:oo yi kada pini ngé y:oo pyódu ngópu. U mbwó Pilipi ngé Itudiya tpémi Tidakonaitis tpémi yinē doo y:enē dé, Laisaniyas ngé Apílili tpémi yinē doo y:enē dé. ² Yi dini ghi ngé Nju tpémi yi kpéé yiyé pyu ndíi miyó doo ya, Anas pini dē Kayapas. Yi yéli doo kwo, Sekídaia tp:oo Njon w:amí mbémē doon:aa ya, daa yoo vy:o. Yi dini ghi ngé Chóó Lémi u kópu dyuu y:i mīnē nyongo, u dpodo kn:ââ u ngwo chópu. ³ Njon mb:waa ndíi Njódan wope wope p:aani p:aani dpímo lēpi, pi kní ye dpímon:aa dēépí, yípu, Nmyi dono yilí yi l:éê díy:o Chóó Lémi u yoo kuwa nmyi chóó nmyí ghē dniye. Yípu, Nmyi dono yilí kée tóó, n:aa mbápitísím kígha nmyo, Chóó Lémi ngé nmyi dono yilí u kuwó u ngwo wa kée té, mēdaawa a ngí té, Chóó Lémi u yoo njini ngé u ngwo wanmyi pyaa dmi. ⁴ Kópuni Yisaya ngé u puku yedé wuné a d:éé ngé, Njon ngé yi ngwo ntiye ngé. Yi kópu ala.

W:amí mbémē pi ngma adí kââ, yewo,

Nmí Lémi u maa a yé yó,

maa mb:aa yidó yé yó. *

⁵ Ghi nkílínkílí a nmy:ee tóó,

paa ghi dpí ché tóó,

mbu mbodo myoo ché tóó,

maa kwolo ngmē dé ntēnē dpo yé tóó,

nmí Lémi u maa p:uu duu kíngmē kwo.

⁶ U kuwó dini ghi ngé nmí Mbwámé ngé yi máádi wa a kwolo,

pi yintómu kní y:oo yi pini u ngwo wa m:uu ngmē.

⁷ Njon ngé yoo kwéli dpímo mbápitísím kígha, yi pi yilí u kwo loo, u yi y:e doo kwo, Nye mbápitísím kalé nmíne. Njon ngé yi gha dmi módó, yepé, Nmyo k:omodané pyu yoo.

Yepé, Lukwe díy:o nmyinē nmye, Mbápitísím mbémē Chóó Lémi ngé daawa kpada nmo.

⁸ Yepé, Nmyi dono yilí mwiyé kée tóó. Yepé, Dono kópu n:aaungí d:uu, kópu mb:aa yilí dmyinēn:aa d:uud:uu, u ngwo anē w:ee, nē, Yi nuw:o dmi ndéndé ngé dē ngmē t:oo. Yepé, Ala kópu namē tpapé, Epilaham nmí kn:ââ, Chóó Lémi ngé daawa kée nmo, p:ee nmo ada a vwuwo. Yepé, Yi kópu ló dini mwo a vvu, ngmēnē nmyi dono yilí yi l:éê díy:o ntēnē wa kée nmyo. Yepé, Chóó Lémi u wédēwédē ndíi, u ntââ, ala chéépí dmyi wa a ngí, pi ngé wa pyódu té, nmyi d:aa dyu y:oo wa a kâádi ngmē. Yepé, Vyilo yi yéli ye ada a vwuwo. * ⁹ Yepé, Ala ngwo Chóó Lémi maadí kíyedé kwo, u myángo wumē mumu. Yepé, Yi myángo vy:o yini n-ii nt:u mb:aamb:aa ngé daa kelekele, wa kpono, pââ ndiia wa kée.

¹⁰ Pi kní y:oo kwo, Ló kópu ngmanmí d:uu?

¹¹ Yepé, N-ii u mb:éé pee ndíi, pinté yoo míchoo a wopwe dé. Yepé, Nté myenté, n-ii u ngópu nté a tóó, choo yéépí. ¹² Tákisi ngéépí pyu yoo myedé lee dniye, apé, Njon ngé nye mbápitísím kalé nmíne. Njon ka pógó dniye, kwo, Mâawe, ló kópu ngmanmí d:uu?

* ¹³ Yepé, Tákisi ndapí u ntââ mbémē dmyina a ngéépí. Yepé, Yoo namé dódó, nmyi chóó nmyi ndapí ndíi nama a ngéépí. ¹⁴ Helodi u lede ngmē kní y:oo kwo, Nmo angénté dé? Kwo, Ló kópu ngmanmí d:uu? Yepé, Pi u tpile módó nangmē ngí, pi p:uu kéwémi nangmē kââ. Yepé, Nmyi dpodo u pywuu p:uu namé dané, u ntââ ngé nmye choo ya.

¹⁵ Pi yintómu yi gha dmi mb:aamb:aa ngé pyodo, apé, Pini n-ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, nmí Mbwámé ngé a pyódu ngé, ndoo apé wu Njon vyílo. Apé, Nmí kada wa ghé, Lóma tpémi wanmí ngm:ii kalé té, yed:oo nmí chóó anmí ya. ¹⁶ Njon ngé pi yintómu kní ye yepé, Né kuu. Yepé, A kada pini kíyedé pwiyé kní, pini n-ii u pi ndíi. Yepé, Nē tédé, d:oo u ntââ, u nkígh:é daaní ní. Yepé, Nē tp:ee. Yepé, Mbwaa ngé muní mbápitísím kígha nmyo, ngmēnē yi pini ngé Chóó Lémi u Ghé Dmí ngé wa mbápitísím kalé nmyo, ndyuw:e ngé wamyé mbápitísím kalé nmyo. ¹⁷ Yepé, Pini n-ii wuné pwiyé kní, daa kēmakēma a taataa. Yepé, Dini ghi n-ii ngé wa t:aa, nmyo yintómu daawa ngee nmyo, wa chámé nmyo. Yepé, N-ii yoo mb:aamb:aa dé, wa a ngí té, n-ii yoo dono dé, wa kée té, ndé ngé wa ma té, yi ndyuw:e chedé ngé daawa pyódu.

¹⁸ Yesu u kópu mb:aa p:uu Njon ngé yoo daa kópu ngmídi p:uu doo ndiye kígha dé. ¹⁹ Ngmēnē Njon Antipas Helodi p:uu myedpímo dané, mu kópu u l:éê díy:o Antipas Helodi ngé u kpám kpípí ngé, u mbwó kpám Helodiyas t:ámo ngé, kópu dono mé

yili dpímo d:uud:uu. * ²⁰ U kuwó dini ghi ngé Antipas Helodi ngé kópu dono ndíi ngmé d:uu ngé, Njon mbwa k:oo kmungo.

Njon ngé Yesu u ngwo mbápisítim kwólu Mátiyu 3:13-17; Mak 1:9-11

²¹ Antipas Helodi ngé Njon mbwa k:oo ghéli daa kmungo, Yesu Njon ka loo. Dini ghi n:ii ngé Njon ngé pi yintómu mbwaa paa kmênê too, Yesu mbwaa paa mye kmênê ngé. U kuwó dini ghi ngé Yesu doo ngépê, u mí ka, mbóó u ngwo u kwo a kpémí ngé, ²² Chóó Lémi u Ghé Dmi vy:émê kii ntee tpile ngé u pwo a ghépê wo. Mbóó p:uu dnye ngmé ny:ee ngópu, kwo, Nyi a tp:ee njini, nuu ghi a nódo ka tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu nye d:uud:uu too.

Yesu Kédisu u tii Mátiyu 1:1-17

²³ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé u dpodo kn:ââ chópu, yi ngwo u ma-ââ pyoloy:a ngé doo ya. Yoo alanté dnye nuw:oo, apé ngménê, Yesu Njósép tp:oo, Eli u kee.

²⁴ Eli u mí Matati. Matati u mí Lipi. Lipi u mí Melíki. Melíki u mí Njanay. Njanay u mí Njósép. ²⁵ Njósép u mí Matataiyas.

Matataiyas u mí Emos. Emos u mí Nahum.

Nahum u mí Esíli. Esíli u mí Nankay.

²⁶ Nankay u mí Maati. Maati u mí Matataiyas.

Matataiyas u mí Seméni. Seméni u mí Njóséki.

Njóséki u mí Njóda. ²⁷ Njóda u mí Njówanan. Njówanan u mí Lésa. Lésa u mí Sedapapel. Sedapapel u mí Siyaltiyéli. Siyaltiyéli u mí Nédi.

²⁸ Nédi u mí Melíki. Melíki u mí Adi. Adi u mí Kósam. Kósam u mí Elímadam. Elímadam u mí Edí. ²⁹ Edí u mí Njósuwa. Njósuwa u mí Eliyasa. Eliyasa u mí Njódim. Njódim u mí Matati. Matati u mí Lipi.

³⁰ Lipi u mí Simiyón. Simiyón u mí Njuda. Njuda u mí Njósép. Njósép u mí Njónam. Njónam u mí Elayakim. ³¹ Elayakim u mí Méliya.

Méliya u mí Mena. Mena u mí Matata.

Matata u mí Natan. Natan u mí Dépídi.

³² Dépídi u mí Njési. Njési u mí Opédi.

Opédi u mí Mbówas. Mbówas u mí Salímon. Salímon u mí Nason. ³³ Nason u mí Aminatap.

Aminatap u mí Adímin. Adímin u mí Ani.

Ani u mí Hesídon. Hesídon u mí Pedes.

Pedes u mí Njuda. ³⁴ Njuda u mí Njakóp.

Njakóp u mí Yisak. Yisak u mí Epílaham.

Epílaham u mí Tela. Tela u mí Nahó.

³⁵ Nahó u mí Seduki. Seduki u mí Leyu.

Leyu u mí Peléki. Peléki u mí Epédi.

Epédi u mí Sila. ³⁶ Sila u mí Kainan.

Kainan u mí Apakísadi. Apakísadi u mí Sem.

Sem u mí Nówa. Nówa u mí Laméki.

³⁷ Laméki u mí Mítusíla. Mítusíla u mí Inóki.

Inóki u mí Njadédi. Njadédi u mí Mahalalil.

Mahalalil u mí Kainan. ³⁸ Kainan u mí Inos.

Inos u mí Sėti. Sėti u mí Adam.

Adam u mí Chóó Lémi.

4

Setan ngé Yesu u ngwo doo dódo Mátiyu 4:1-11; Mak 1:12-13

¹ Dini ghi n:ii ngé Njon ngé Yesu mbwaa paa kmênê ngé, Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé Yesu d:uud:umbiy:e a nte:ee ngé. Yesu ngé Njódan mbwáani a kuwo ngé, Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé w:amí mbémê núwo. ² Setan ngé y:i doon:aa dódo, u yi u ngwo doo kwo, Dpodoni Chóó Lémi ngé u kwo a y:àngo, apé, yi dpodo pédê kuwo ngé.

Wo podoy:a Yesu ngé nté dépwo pípi. ³ Dini ghi n:ii ngé dómu u ngwo kele, Setan ngé kwo, Mumdooyi Chóó Lémi Tp:oo, kí chéêpi ngma a ngini, nté ngé pyódu ngi, ma ngi. ⁴ Yesu ngé kwo, Puku yedê alanté a tóó,

Nté u mo doo u ntââ, pi u ngwo daa ya yédi.

Nté daa nté njini,

Chóó Lémi u kópu dyuu, yi nté njini. *

⁵ U kuwó dini ghi ngé Setan ngé Yesu mbu mbémê kmungo, dyámê pee yintómu límlími ngé y:i u kwo mênê kéma too. *

⁶ Setan ngé kwo, Ala tpile yili nga wani ké té, yoo yintómu yi kada wani kaa ngi, wanyi y:enê dé. Kwo, Yi tpile yintómu a chóó a nêni dé, a chóó n:aa y:enê té. Kwo, Pini n:ii aní ngmídi, u ntââ adí y:enê dé. ⁷ Kwo, A dnye nye nyêmi knomomé, ye ala tpile yintómu yi kada pini ngé n:aa pyépi ngi. ⁸ Yesu ngé kwo, Puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi nmí Yâpwo njini chi cháachââ,

kn:aa pini u dnye nangmé ny:oo. *

⁹ U kuwó dini ghi ngé Yesu ka ngménê u kwo, Setan ngé Njedusalem dê núwo:nê, M:aa u ngomo pw:ono y:i d:uu kaa nê. Setan ngé kwo, Mumdooyi Chóó Lémi tp:oo, mumdooyi ngé amyedê ngee ngi, ye ala ngomo pw:ono a mbêka, ¹⁰ mu kópu u díyo puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi ngé u enjel yoo wunê dyede té, a ngéêpi ngi.

¹¹ Kwo, Ala kópu puku yedê mye tóó,

Enjel yoo yi kée yedê anyi kwo,

nyi dé chéêpi u mênê daanyiné dêê dê.

* 4:4: Deut 8:3 * 4:5: Njon 12:31; 14:30 * 4:8: Deut 6:13-14

¹² Yesu ngê kwo, Doo u ntââ M:aa yintê daanê tókó, mu kópu u díy:o puku yedê ala kópu a tóó,

Chóó Lémi nmî Yâpwo njini kidima a tókótókó.*

¹³ Setan ngê Yesu doo dódó, u kópu yintómu chedê ngê, ngmênê dêê wo, wod:oo Yesu mwiyé mêtê kuwo ngê.*

Yesu ngê u dpodo kn:ââ u ngwo chópu

Mátíyu 4:12-17; Mak 1:14-15

¹⁴⁻¹⁵ Yesu Nkálili Wee u kwo mêtê diyê wo, Chóó Lémi u Ghê Dmi u wêdêwêdê mbêmê y:i dpimona:aa dpodo, p:aani p:aani y:i ngêpê ngomo knî y:i k:oo líme wo ngê myedpimona:aa dêêpí. Yí wee u kwo pi yintómu knî y:oo u pi y:i ny:ee ngópu, dnyimo chaa kígha.

Yesu u ngwo mb:ii ngópu, Nasalet

Mátíyu 13:53-58; Mak 6:1-6

¹⁶ Yesu Nasalet kwéili kaa wo, y:i mêtê diyê wo. Líme wo dini ghi n:ii ngê dyimê wo, yoo y:i k:ii ngêpê ngomo k:oo kee dniye. Dnye ngêpê, u kuwó dini ghi ngê kópu yilí n:ii Mósisi ngê a d:êê too, pi ngmê ngê knî ngma a kp:aa ngê, Yesu u nkwo ghêédí wo, puku kpáâ u l:êê díy:o y:i kada minê ghê wo. ¹⁷ Chóó Lémi u kópu dyuu n:ii Yisaya ngê wunê a d:êê ngê, y:i ngomo t:âât:ââ pyu ngê y:i puku Yesu ka a núwo. Yí puku até y:i pywáli ngê, ala kópu dyuu y:i a pyw:àngo, pi knî y:i ngêédí a kp:aa ngê, yepê,

¹⁸ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinê a mbêpê kígha nê.

Yinê a ngmidi noo, a ka pê,

Ngópuch:anê knî ye a kópu mb:aa chin:aa tpaépê dé.

A ka pê, Mbwa k:oo yélini a wee, ala kópu ye dp:uu vyi,

Chóó Lémi ngê a pw:iipw:ii nmyo.

A ka pê, Yélini my:oo a pyede, ala kópu ye dp:uu vyi,

Chóó Lémi ngê nmyi ngwolo dmi a pywáliyiwáli té.

A ka pê, Yélini pi dono kwulo a pyede, kwulo dp:uu dyé té.*

¹⁹ A ka pê, Pi knî ye dp:uu vyi ngi,

Daa kêmakéma nmî Lémi ngê u yoo a ngêépí.

²⁰ Yesu ngê puku dmi mêtê kuwo ngê, ngomo t:âât:ââ pyu ka mêtê y:àngo. Chóó u ya tédê mēdaa diyê wo, y:i kada minê yaa wo, u ngwo a w:ee ngópu, apê, Ala ngwo a dêêpí. Ngêpê ngomo k:oo pi yintómu knî y:oo dnye y:enê. ²¹ Wod:oo dêêpí kn:ââ ye chópu, yepê, Kópuni nmye d:a kp:aa, awêde a chóó dí ntiye. ²² Kópu mb:aa ye yilí vyi, y:i nuu u kópu ngê pyaa dniye. Noko yepê, Kí kópu mb:aa lónté a tpaépê té, daa ndiye pyu

ndíi, Njósép tp:oo. ²³ Yí kópu u l:êê díy:o Yesu ngê yepê, Ala mgongo kópu a ka wanmyinê vyi ngmê, a ka nye, Mumdoo nyi kpeede, ye úyóóchóó mêtê pyi ngi. Yepê, Ala kópu a ka am:ii vyi ngmê, Pi knî y:oo ala kópu nmo a vyi ngópu, Nê ngê kópu ndíi yilí Kípêniyêm a d:uud:uu ngê, a ka nye, ala ngwo yintê kópu knî nmî ngópu ngmê d:uu ngi, ye u ngwo nga wanmo kélímí mbê dmi. ²⁴ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapí ngê, chóó u p:aa tpémí y:oo d:uudpí châpu ngmê. ²⁵ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ilacha u dye ghi ngê Yisiléli tpémí Chóó Lémi ka dèdnya a kélímí. Yepê, Chóó Lémi kée ngópu, u komo kapí pyu Ilacha ka dèdnya a ng:aa. Yepê, Yí kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê tpii dêpê gh:ay ngê, m:ââ pyile d:ââ wéni. Yepê, Yí ngwo m:uu ghê wo, ntê chedê ngópu, dnye dómudómu.*

²⁶ Yepê, Yisiléli tpémí yí vy:oo kuknwe yilí doo dómudómu, ngmênê Chóó Lémi ngê Ilacha ngmê ka daa dy:ââ ngê, Ilacha ngê daangmê ngópu. Yepê, Chóó Lémi ngê Yisiléli tpémí u ngwo mb:ii too, Ilacha kn:aa dyámé pee p:uu dy:ââ ngê, Sadepata pyáâ y:i ngmémí ngópu, y:i m:uu u dye ghi ngê y:i pyópu daa pwene.* ²⁷ Yepê, Yintê kópu mu ala, Ilasa u dye ghi ngê, k:oomo tpile Yisiléli tpémí yí vy:oo pi yilí yí p:uu too pee mbii leprísi doo ya, ngmênê Ilasa ngê daangmê ngópu. Yepê, Pi mu ngmidi pyi ngê, daa Yisiléli pi, u pi Naaman, Sidiya pi.* ²⁸ Yí ngêpê ngomo k:oo pi yintómu knî y:oo dini ghi n:ii ngê yí kópu ny:ee tumo, a w:ee ngópu, apê, Kí pini nmî p:uu a mgongo. ²⁹ D:ud:umbiy:e u kwo nod:e dniye, ghêédí dniye, Yesu mgimí ngópu, kuwa núw:o ngópu. Yí p:aani u maknopwo paa ghi ngmédoo ya. Yesu y:i núw:o ngópu, apê, Yí nm:uu d:ii, apê, pw:oo we. ³⁰ Ngmênê yí kélê a pwii wo, yí vy:oo mí loo.

Yesu ngê kmêna ngmê u ngwo ngm:ii kwólu

Mak 1:21-28

³¹ Yesu Kípêniyêm loo, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. Líme wo knî y:i k:oo yoo dpímo ndiye kígha dé. ³² Kópuni ye vyi too, yí nyepényepê u kópu ngê pyaa dniye, mu kópu u díy:o kópuni ye dpímo tpaépê dé, daa ndiye pyu ndíi yoo yí pi dmi mbêmê dpímo tpaépê dé, chóó u pi mbêmê dpímo tpaépê dé. Noko yipu, U kópu yilí yintómu ndê kópu dé. ³³ Líme wo ngmê ngê ngêpê ngomo k:oo pi ngmédoo ya, kmêna u ngwo ngmédoo kwo. Yí pini ngê yí kmêna u komo káâ, Yesu ka dpodombiy:e mbwolo, ³⁴ kwo, Yesu Nasalet pi. Kwo, Lukwe nmo ngmanyi md:o? Kwo, Wanyi dyênê nmo? Kwo, A lama nye tóó, Chóó Lémi ngê a ngmidi nyoo, nyi u nuu u

* 4:12: Deut 6:16; 1 Kódin 10:9

* 4:13: Hipílu 2:18; 4:15

5:17 * 4:26: 1 Kings 17:8-16

* 4:27: 2 Kings 5:1-14

* 4:18: Is 61:1-2

* 4:25: 1 Kings 17:1,7; 18:1; Njems

pi. ³⁵ Yesu ngé yi kména ka kwo, Tumu chi ya. Kwo, Ye pini a kuwo ngi. Yi kména ngé yi pini yi ngópu mbwódo danê ngé, dyâápe u ngwo daa t'ango, wod:oo yi pini a kuwo ngé. ³⁶ Pi yintómu ngwéti dneie, noko yepê, Kílonté kópu. Noko yepê, U wédêwêdê ndíi, u pi mye ndíi, kména kní y:oo u dneie dpí ny:ee ngmê, u ngwo dpí ngm:ii kalé té. ³⁷ Yi kópu dini ghi n:ii ngé m:uu ngópu, Yesu u pi ngé yi wee a ngéêdí.

Yesu ngé Saimon u mbywé pyâa u ngwo pyi ngé

Mátiyu 8:14-17; Mak 1:29-34

³⁸ Ngépê ngomo k:oo dini ghi n:ii ngé a pwii dneie, Yesu Saimon u p:aa pee loo, u ngomo k:oo kee wo. Saimon u mbywé pyâa doo mbii, Yesu ka yuu até yedê y:ee ngópu, kwo, U ntâá wany:uu pyi? ³⁹ Yesu u kwo loo, u nkígh:ê mí ghê wo, yi mbii ka kwo, Ye pyópu a kuwo ngi. Wod:oo yi mbii ngé a kuwo ngé, yi pyópu mé ghéêdí wo, nté ye mé y:ângo.

⁴⁰ Káádí dini ghi n:ii ngé gho, yi ngwo Nju tpémi yi lime wo machedê ngé pyodo. U kuwó dini ghi ngé yélini yi yoo dneie mbii, yi yéli y:oo yi pwopwokopwe yoo Yesu ka a núw:oo tumo. K:omo tpile daa mbii ngm:idi ye doo ya, ngméné Yesu ngé kée yi mbémê ngmngmémenté doo yiyé, doo pyipyi dé. ⁴¹ Mbii pyu yoo yi vy:oo n:ii kní y:e yi kména dneie kwo, yi kména yoo yi komo y:oo dneie kapi, dneie kâá, Yesu ka kópu, Nyi Chóó Lémi Tp:oo. Yesu ngé danêmbum ye doo kwódukwódu, mu kópu u díy:oo ala kópu yi lama doo ya, Pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngm:idi ngé, kí vyílo. U yi u ngwo dépwo kwo, Yi kópu pi yintómu yi lama ghéli k:ii yaa we. Yesu ngé yi kména yintómu ngm:ii kalé too.

Yesu ngé Kípêniyé u ngwo a kuwo ngé Mak 1:35-39

⁴² Womumo mw:aa mgídí vy:oo, Yesu ngé kada a y:ângo, pi kwéli dépwo a ya, yi loo. Pi kní y:oo dneie nmy:uu. Dini ghi n:ii ngé a pyw:ee ngópu, kwo, Ng:ii mwiyé mí ya kméle. ⁴³ Yepê, Doo u ntâá ala p:aani u mo daani ya. Yepê, P:aani p:aani kópu mb:aa ye myeni:naa tpaépê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye nimo danêmbum. Yepê, Yi dpodo nedê Chóó Lémi ngé a kaa noo. ⁴⁴ Yi dyámé pee p:uu p:aani p:aani dpímo lêpí, yi ngépê ngomo kní yi k:oo dpímon:aa dèépí.

5

Yesu ngé u mwiyé mwiyé p:uu ndiye pyu yoo u ngwo ngm:idi too

Mátiyu 4:18-22; Mak 1:16-20; Njon 1:35-

51

¹ Dye ghi ngmê ngé Yesu Nkenesadet Kpé Lèé u nkígh:ê atédoo kwo, Chóó Lémi u kópu

dyuu pi kní ye doo tpaépê. Pi yilí ngé pyodo, dneie kadakada, u yi y:e doo kwo, Yi kópu dyuu mb:aamb:aa ngé nmí ny:oo. ² Yesu ngé tii pâá p:uu dinki miyó até yi módu, woni Saimon mbwémi Andru yi dinki, woni Njems mbwémi Njon yi dinki. Yi yéli nipi dnyimo dpodo. Yesu ngé apê, Yi dinki dé atédê péêdí d:oo, apê, yi peede u pwoo dé mu ghêêghê d:oo. ³ Yesu ngé Saimon ka kwo, Saimon. Kwo, Ninki gh:ay yó, k:oo n:aa wowo, kyedekyede mu mwada yi íuw:oo nédi, pi kní ye y:i nimo dèépí. Saimon p:uu y:oo yi kópu d:uu ngópu, dinki mwada kéténi íuw:oo ngópu, Yesu k:oo doo a ya, yoo u ngwo doon:aa ndiye kígha dé.

⁴ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé pi kní ye u danêmbum a kéli ngé, Saimon ka kwo, Dinki kpé u kwo íuw:oo koo, pwoo y:i anyi kée yó.

* ⁵ Saimon ngé kwo, Mááwe. Kwo, Ala mgídí dp:oo vy:u, pwoo k:oo te doo gho. Kwo, Ngméné kópuni a ka chi vyi u l:éê díy:oo, pwoo kpé u kwo nmono kéké. ⁶ Dini ghi n:ii ngé pwoo kée ngópu, te yilí a gho, daa kêmakéma te kní y:oo pwoo pí chaa ngópu, ⁷ wod:oo yi pyipe kní ye dneie kpede, yepê, Nmyi dinki al:ii a íuw:oo yó, anyi ngee nmédi. Wod:oo yi pyipe yoo y:i loo, mí ngee tumo, dinki dé yi k:oo te yilí ché ngópu, daa kêmakéma pí vy:éê knopwo. ⁸ Dini ghi n:ii ngé Saimon Pita ngé yi kópu yi módu, Yesu yu km:ee dyimé wo, yu mbodo dé y:e kame ghê wo, Yesu ka kwo, A Lémi, kwo, nyi nmí pwo pini ndéndé. Kwo, A nkígh:ê a yunwe, mu kópu u díy:oo né pi dono. Kwo, Doo u ntâá a nkígh:ê daanyi kwo. ⁹ Saimon u yoo kní yi k:ii yi ngwétingwéti u kópu ngé pyodo, ¹⁰ Sepédi tp:oo dé Njems mbwémi Njon yi ngwétingwéti u kópu ngé mye pyodo. Yesu ngé Saimon ka kwo, Namé nkíngé. Kwo, Ntee nye te vyyuwó yédi, mu dini ghi ngé yinté anyin:aa pi vyyuwó. * ¹¹ Wod:oo yi dinki dé tii pâá p:uu a péêdí dumo, yi tpile yilí yintómu y:i a kuwo tumo, Yesu u kuwó ghê dneie.

Yesu ngé pi ngmê pyi ngé, too pee mbii leprísi u ngwo doo ya

Mátiyu 8:1-4; Mak 1:40-45

¹² Yesu p:aa ngmê doo ya, y:i pi ngmê u kwo a loo. Yi pini p:uu too pee mbii leprísi u ngwo doo ya. Dini ghi n:ii ngé Yesu módu, yu km:ee dyimé wo, kwodokwodombiy:e kame ghê wo, u kwo nképê mbê wo, kwo, Mááwe. Kwo, U yi nga choo kwo knomomé, ye u ntâá kópuni ngé tupwótupwó ngé pyódu noo, wanyi chedé. ¹³ Yesu ngé kée p:uu yó, kwo, U ya a nga ka kwo. Kwo, Nupwó dí chedé. Yi ngwo yi mbii ngé yi pini a kuwo ngé. ¹⁴ Yesu ngé yi pini ka kwo, Kópuni nga dí d:uu, pi ngmê ka kidingé vyi. Kwo,

* 5:4: Njon 21:3-7

* 5:10: Luukí 11:23

Njedusalem dpí lili, kpêê yiyé pyu ngé amí m:uu ngi. Kwo, Mósisi ngé kópuni a d:éê ngé, yi kópu dp:uu d:uu ngi, ínmê miyó dp:uu úuw:o ngi, kpêê yiyé pyu ka dp:uu y:ee dé, wamí nk:éê dé, kópuni nga dí d:uu u ngwo pèdê w:ee y:ee. * ¹⁵ Ngmênê yi pini ngé Yesu u dnye daa nyongo, p:éê mí chaa ngé, pi yintómu kní y:oo Yesu u pi mí ny:ee ngópu. U kuwó dini ghi ngé pi dèpwo a ya, Yesu dnye yámuyámu, woni kní y:oo u yi doo kwo, U kópu dyuu nm:uu ny:oo, woni kní y:oo u yi doo kwo, Nyi pyi nmîne. ¹⁶ Yesu ngé dpîmo a kuwokuwo dé, pi kwéli dèdpîmo a ya, yi dpîmo lèpí, u Mí ka y:i dpîmon:aa ngèpê. *

Yesu ngé u knêyómu ya pyu u ngwo pyi ngé

Mátiyu 9:1-8; Mak 2:1-12

¹⁷ Wo ngmê ngé Yesu ngomo ngmê k:oo doo kwo, yoo doo ndiye kígha dé. Pádisi yoo, dèépí pyu yoo yi myednye kwo. Yi yéli daa p:aa ngmídi a ndé dniye, woni yoo Nkálili Wee u kwo a ndé dniye, woni yoo Njuda Wee u kwo a ndé dniye, woni yoo Njedusalem a ndé dniye. Pi pyipyi u l:éê díy:o, Chóó Lémi u wèdèwèdè mbèmê Yesu u ntââ ngé doo ya. ¹⁸ Pi ngmê kní y:oo ngmítédmi mbèmê pi ngma a dnyinê ngópu, Yesu kwéli doo ya, yi p:aaní pee a úuw:o ngópu. Yi pini kpálí dè ntóó dè. U yi y:ee doo kwo, Nmí pyipe Yesu u ngópu nm:uu tpyé, nyi pyi ngé. ¹⁹ Ngmênê maa dèpwo ya, pi yíli ngé pyodo, ngomo a ntee ngópu, pi kuwa mí ghay wo. Wod:oo yi pini ngomo pw:ono km:éê ngópu, ngomo pw:ono puu ngmémínê t:ee ngópu, yi pini u ngmítédmi mbèmê yedé ngé y:i a ghípi ngópu, Yesu u ngíma mí yé ngópu. ²⁰ Dini ghi n:ií ngé Yesu ngé m:uu too, a w:ee ngé, apê, N:ií kní y:oo kí pini a ka da úuw:o ngmê, ndéndê ngé a ka wuné kélímí té. Yesu ngé yi pini ka kwo, A mbwó, ñono yíli yintómu dí chedê. Chóó Lémi ngé mēdaawa kpada ngi. ²¹ Pádisi yoo, dèépí pyu yoo noko dnye danêmbum, noko yepê, Kí pini ngmênê u kwo n:uu, u yi u ngwo a kwo, Chóó Lémi u d:aa nê káâdí. Noko yepê, Chóó Lémi mu ngmídi ngé yinê wa yyi, awo, Nono yíli dí chedê. Noko yepê, Doo u ntââ pi ngé yinté kópu d:uudpí vyi. ²² Kópuni tumu vyi tumo, Yesu ngé a w:ee too, yepê, Lukwe díy:o yenté nmye nuu mbumu té. ²³⁻²⁴ Yepê, Nê Chóó Lémi u Pi Ndéndê, u ntââ ngé yinê a pyódu noo, u ntââ dyámê mbèmê pi ka wani vyi, Nono yíli dí chedê, Chóó Lémi ngé ñono yíli u kuwó dé kée té, mēdaawa a ngí té. Yepê, K:omo tpile a kópu ka módó daanmyi kélímí mbê dmi, ngmênê kópuni kí kpálí ntóó ngé n:aa d:uud:uu, a kópu ka u ngwo nmye kélímí té. Wod:oo Yesu ngé yi kpálí ntóó ka kwo, Gh:éêdê, ngmítédmi a

ngini, p:o lili. ²⁵ Yi ngwo yi pini yi vy:o ghèédí wo, ngmítédmi n:ií mbèmê doo dpí a ngèédí, Chóó Lémi u chaa kígha kn:ââ y:i a chópu, u p:o dí. ²⁶ Pi yintómu ngwéti dniye, mye nkíngê mbê dniye, apê, Nmí pwo pini nmí vy:o ayi kwo. Chóó Lémi chaa kalê ngópu, apê, Nyepênepê u kópu kní awêde ngmudu m:uu.

Yesu ngé Lipi u ngwo ngmídi ngé
Mátiyu 9:9-13; Mak 2:13-17

²⁷ U kuwó dini ghi ngé Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ií kada a y:ee ngópu, maa p:uu tákisi ngèépí pyu ngmê m:uu ngópu, u pi Lipi. Yi pini ndapí ngèépí u ngomo ghi k:oo doo ya. Yesu ngé kwo, A ngm:éê nédi. ²⁸ Wod:oo ghèédí wo, u tpile yintómu a kuwo ngé, Yesu u kuwó ghê wo.

²⁹ U kuwó dini ghi ngé Lipi ngé Yesu u l:éê díy:o kmaapí ndíi ngma a pwáâ, u ngomo k:oo. Yi kmaapí tédê tákisi ngèépí pyu yíli mí ta, pi yíli mye ta, nipi dnye kmaapí. ³⁰ Pádisi yoo dèépí pyu yoo daa yi nuu u kópu ngé pyodo, Yesu p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Lukwe díy:o tákisi ngèépí pyu yoo kn:aadi te pyu yoo yi k:ií nmye kmaapí té, nmye mbwaa ndaní té. ³¹ Yesu ngé yepê, N:ií mb:aamb:aa dé, yi yéli ye kpeede d:uudpí ní. Yepê, Kpeede mbii pyu kní ye dpí lè. ³² Yepê, Yélini yinê ye, Nmo mb:aamb:aa dé, daa yi yéli yi díy:o al:ii nê loo, yepê, ngmênê kn:aadi te pyu yoo yi díy:o nê loo, yenipi, Nmyi dono kée tóó, Chóó Lémi ka mē diyé dmyeno.

Nté kpíipíkpípi u danêmbum

Mátiyu 9:14-17; Mak 2:18-22

³³ Yesu ka kwo, Njon p:uu ndiye pyu kní y:oo wiki yintómu wo miyó kní yi k:oo nté dpí kpípi ngmê, Chóó Lémi ka dpodombiy:e u ngwo a ngèpé nyédi. Kwo, Pádisi yoo yi p:uu ndiye pyu kní y:oo yinté mye d:uud:uu ngópu. Kwo, Lukwe díy:o m:uu ndiye pyu kní y:oo nté d:uudpí kpípi ngé, dye ghi yintómu a kmaapí nyédi, a mbwaa ndaní nyédi. Kwo, Yinté myedny:oo d:uud:uu, nté myedny:oo kpíipíkpípi. ³⁴ Yesu ngé yepê, Wéni n:ií ngé pi cha dpí yéé kní, pi ngé nté pi ka d:uudpí kwódu. Yepê, A p:uu ndiye pyu yoo yi k:ií nmí gha dmi mb:aamb:aa ngé a pyede, doo u ntââ nté ye daaní kwódu. Yepê, Wéni n:ií ngé pi dpí pw:onu, u yoo yi gha dmi dono ngé dpí pyódu, dye ghi kní ngmê ngé nté dpí kpípi ngmê. ³⁵ Yepê, Dini ghi n:ií ngé a p:uu ndiye pyu yoo yi vy:o mēdaaní kwo, yi ngwo yi gha dmi yinté dono ngé wa pyódu. Yepê, Yi wéni ngé yi chóó nté wa kpípi ngmê.

³⁶ Yesu ngé yepê, Kópu kamí ngma atéda úuw:o, nmyi l:éê ghi mbwee dmi daa kópu kamí yi pee dé. Mgongo yi ngmê kwólu, yepê, N:ií ngé kpídí kamí dpí pwila, daawa chaa, kpídí mbwee p:uu puu u ngwo daawa

a kââdí. Yepê, Yi kópu wa d:uu knomomê, u kpidí kamí wa dyênê, kpidí pee kamí daa kpidí mbwee u pee, miyó dê dono ngê wa pyaa kní. Yepê, Kpidí pee kamí, kpidí pee mbwee daa numo yi pee dê, myenté l:êê ghi mbwee a kópu kamí daa numo yi pee dê.

³⁷ Yepê, Wain kamí nmye ngmêd:a núw:o, doo u ntââ u yiyé tédê mbwee kní yi k:oo daaní yé, wa dyênê té, mbwódo amí d:ii. ³⁸ Yepê, U ntââ kamíni kní yi k:oo n:aa yiyé, daawa dyênê té. ³⁹ Yepê, Wain mbwee n:ii nmye ndaní ngmê, u nt:u kópu nmyi l:êê ghi mbwee dé. Yepê, N:ii ngê wain mbwee dpí nda, kamíni d:ii ghi n:ii ngê dpí d:uu, dpí mb:ii, dpo, Wain mbwee yi mb:aamb:aa. Yepê, N:ii ngê u l:êê ghi mbwee daawa kée té, a kópu kamí u mênê daawa yââ.

6

Yesu ngê líme wo p:uu kópuni yvu

Mátíyu 12:1-8; Mak 2:23-28

¹ Líme wo ngmê ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii witi yâpwo tédê dnyen:aa paa. P:uu ndiye pyu kní y:oo witi w:uu mtyé dnya a ngêêpí dé, yi kêê yedê dnye v:uuw:avyuw:a dé, too pee dnye wupí dé, w:uu u nkwo dnye pípi dé. Daa dpodo ndíi yidnye dódó, ngmêné Pádisi kní ye yinê ye dnye dpodo, *

² Yesu p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Lukwe díy:o nmí líme wo ngê nmye dpodo té? *

³ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Dépidi u yoo kní yi k:ii mudnya a dómúdo mú, kópuni yi ngwo a d:uu ngópu, angénté, yi kópu dp:eengê kp:aa ngópu? ⁴ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Dépidi ngê Sóól a kuwo ngê, u yoo kní yi k:ii mbêpê d:niye, nté daa núw:o ngópu. Yepê, Dómu ngê pí ngeee too, wod:oo Dépidi Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo kee wo, yâpwo mbidédi kní ngma a ngêêdí, u lede kní yi k:ii ma tumo. Yepê, Yinté mbidédi kpêê yiyé pyu kní y:oo y:oo dnyimo pípi dé, doo u ntââ kn:aa pini ngê daapí ma too. ⁵ Yepê, Ngmêné Dépidi ka pi ngê yey ngê kêê dépê t:àngo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, king ngê a pyódu ngê. Yepê, My:aaanté, yepê, Chóó Lémi ngê myedé ngmídi noo, né u Pi Ndéndê. Yepê, U l:êê díy:o né u ntââ, líme wo u dêêpí kópu dyuu nmye n:aa tpaépê.

Yesu ngê kóó ntóó u ngwo pyi ngê

Mátíyu 12:9-14; Mak 3:1-6

⁶ Líme wo m:uu ngê Yesu p:uu ngêpê ngomo k:oo kee d:niye, yoo doo ndiye kígha dé. Pi yi vy:o ngmêdoo kwo, u wéni pee kóó ntóó. ⁷ Dêêpí pyu yoo Pádisi yoo yi myednye kwo. Yi ngwolo dmi Yesu p:uu doo kwo, dépê y:ee tumo, apê, Nmí líme wo ngê pi ngma a pyipyi knomomê, u ngwo nmo ndyíknondyíko. * ⁸ Kópuni dnye nuw:onuwo

dé, Yesu ngê a w:ee too, kóó ntóó ka kwo, A gh:êêdé, pi kní yi ngíma a nkígh:é anyinê ghé. Wod:oo yi pini ghêêdí wo, Yesu ka loo, yoo yi ngíma mínê ghé wo. ⁹ Yesu ye póó wo, yepê, Nmí dêêpí kópu dyuu lónté? Yepê, Líme wo ngê kópu mb:aa ngmanyi d:uu, ó dono kópu ay:ii d:uu? Yepê, Pi ngmanyi ngee, ó anyi vy:a? * ¹⁰ Doo y:enê dé, kóó ntóó ka kwo, Ngêê kpêd:e ngi. Yinté d:uu ngê, kóó mb:aamb:aa ngê mê pyodo. ¹¹ Yi kópu kada pini yoo yi nódo dnyinté daa kele, d:ud:umbiy:e u kwo nod:e d:niye, noko yepê, Ló kópu u ngwo ngmanmí d:uu. *

Yesu ngê u dyépi y:a mê miyó u ngwo ngmídi too

Mátíyu 10:1-4; Mak 3:13-19

¹² U kuwó dini ghi ngê Yesu mbu ngmê mbêémê loo, Chóó Lémi ka doon:aa ngêpê, mgídi mê wââ kwólu. ¹³ Dini ghi n:ii ngê wa wo, p:uu ndiye pyu kní ye ka wo, yepê, Al:ii a pwiye dnyeno. Pi y:a mê miyó ngmídi ngê, u dyépi ngê pyódu too. ¹⁴ Yi pi dmi Saimon ngmê, pini n:ii Yesu ngê u pi nt:àngo, apê, Pita. Saimon u mbwó Andru my:omo, Njems mbwémi Njon pyolo podó, Pilipi Mbatolomyu limo wono, ¹⁵ Mátíyu Tomas pii wolo, Njems tówo, Alipayas tp:oo. Saimon yono, pini n:ii yoo woni kní yi k:ii u yi y:e doo kwo, Lóma lede yoo nmí ngm:ii kalé té, mu kópu u díy:o u yi y:e dépwo kwo, Lóma lede kní y:oo dny:oo y:enê nmo. ¹⁶ Njudas mê ngmê, Njems tp:oo. Njudas Kédíyót pi mê myomo, pini n:ii Yesu u kwódo ngê ghé wo.

Yesu u ngwo dpímo dêêpí, myedpímo pi pyipyi

Mátíyu 4:23-25

¹⁷ Mbu mbêémê dini ghi n:ii ngê mède ghêpê d:niye, mbu v:uuwo kuwó ndíi ngmê mbêémê taa d:niye. Yi pi dépwo ghêdê, Yesu u paa u dí pwaaw ngópu. Yi yéli yi vy:o p:uu ndiye pyu yíli doo kwo. Yélini Yesu ka lee d:niye, daa p:aa ngmídi a ndê d:niye, Njuda Wee u kwo p:aani p:aani a ndê d:niye, Nje:dusalem tpémi myedê lee d:niye. Ntii chedê yoo myedê loo, Taiya p:aani dé Saidon a ndê d:niye. Yi yéli daa Nju tpémi. ¹⁸ Woni kní y:e u yi doo kwo, Yesu u dêêpí kópu dyuu nm:uu ny:oo, woni kní y:e u yi doo kwo, Nyi pyi nmíne. Wod:oo Yesu ngê pyi too. Yélini kména kní y:oo dyênê tumo, mye pyi too. ¹⁹ N:ii kní y:oo kêê p:uu dnyimo yiyé, u wêdêwêdê mbêémê dnyimo pyiyépyiyé. Yi kópu u l:êê díy:o yoo dnye kadakada.

Yesu mbu paa u ngwo doo dêêpí

Mátíyu 5:1-12

²⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê p:uu ndiye pyu yoo doo y:enê dé, yepê,

K:omo tpile nmyo pinté yoo,

* 6:1: Deut 23:25 * 6:2: Ex 20:10 * 6:3: 1 Sam 21:1-6 * 6:7: Luukí 13:14; 14:1-5 * 6:9: Njon 7:21-23

* 6:11: Luukí 11:53-54

ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya,

mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê yinê a ngmídi nmyoo,

kóó k:oo wa kaa nmyo.

²¹ Yepê, K:omo tpile ala ngwo nmye dómudómu té,

ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya,

mu kópu u díy:o díyo wanmy:uu pile dmi.

Yepê, K:omo tpile ala ngwo nmye mbê té, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya,

mu kópu u díy:o díyo anmyin:aa yumu. *

²² Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, ngmênê a l:êê díy:o pi kní ye wanmyi diya dmi, wa mb:ii nmyo, amye kée nmyo. * ²³ Yepê, Yi dono vy:o nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyaa dniye, mpyoo pywáí dniye, dono ngê kíngí pyaa dmi, mu kópu u díy:o yi mgíni vyími u pywuu mb:aa wanmyimo ngee ngmê, mbóó p:uu. Yepê, Yi kópu daa nmyi mo nmye wa pyódu. Yepê, Yinté kópu kní yi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:e wunê kímýedê d:uu tumo.

²⁴ Yepê, N:ii dé ndáápi yoo, dmyinê nkíngê.

Yepê, K:omo tpile nmyi ndapí ndíí dé, mb:aamb:aa ngê nmye pyede, ngmênê díyo yi kópu machedê ngê wa pyaa dmi,

dono anmyinê pyw:ee ngmê. *

²⁵ Yepê, N:ii dé u ntââ mbêémê nmye pyede, dmyinê nkíngê, díyo anmyin:aa dómudómu.

Yepê, N:ii dé a yumu té,

dmyinê nkíngê, díyo anmyin:aa mbê.

²⁶ Yepê, Pi yintómu kní y:oo adnyi chaa kígha nmyomomê, ye dmyinê nkíngê. Yepê, Yélini y:oo Chóó Lémi u komo ndêndê ngê dnyimo a kapí, pi kní y:oo dédnyimo a cháâcháâ dé. Yepê, Yélini y:oo yi chóó yi kópu dyuu dnyimo a tpaê dé, pi kní y:oo vyílo yidnyimo chaa kígha dé.

Yesu u dêépi kópu dyuu

Mátiyu 5:38-48; 7:12

²⁷ Yesu ngê yepê, Yélini a ka nmyinê ng:aa té, ala kópu ny:ee yó. Yepê, K:omo tpile pi kní y:oo dono nmye adnyi d:uud:uu, ngmênê ntââ ye nangê vy:u. Yepê, Yélini ye anmyi diya dmi, yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya, kópu mb:aa y:e dmyinê d:uud:uu dé. *

²⁸ Yepê, N:ii ngê dono nmye wa d:uu, u l:êê díy:o dmyinê ngêpê. Yepê, N:ii ngê nmyi ngapí u yi adí kwo, u mb:aamb:aa Chóó Lémi ka moo dmy:ee yó. * ²⁹ Yepê, Pini n:ii ngê nmyi teknápwo dé dêê knomomê,

wopee u kwo my:oo y:ee yó, y:i myedo dêê ngê. Yepê, Pi ngê nmyi nkuwo kpídí dé t:âmo knomomê, nmyi mbwo kpídí myoo t:âmo ngê, u kwo nangê kwódu. ³⁰ Yepê, N:ii ngê tpileni nmye dé dmy:ee knomomê, u kwo dpí y:ee yó. Yepê, Pini n:ii ngê nmyi tpile ngmêdê ngí knomomê, u kwo nangê vyi, A ka mêtê kí. ³¹ Yepê, Kópuni u yi nmye adnyi kwo, Pi kní y:oo nmo dny:oo d:uud:uu dé, yi kópu y:e mwyíe dmyinê d:uud:uu dé.

³² Yepê, Yélini yi nódo nmyi nuu ghi dmi a tóo, yi yéli yi mo yi nuu ghi dmi nmyi nódo adí ya knomomê, nmyinê nmye kópu ndíí ayinmyi d:uud:uu? Yepê, Lukwe, nmyinê nmye Chóó Lémi ngê yi kópu mb:aamb:aa ngê nmye wa pwíla? Yepê, Kêle, Pi dono kní y:oo yi kópu dpí d:uu ngmê. Yepê, Ngmênê pi yintómu yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya. ³³ Yepê, Nmyi yoo kní yi k:ii anmyi numo ngêépi knomomê, yi kópu Chóó Lémi ka daa ndíí kópu. Yepê, Yoo dono mye yinté dé, a numo ngêépi nyédi. Yepê, N:ii dé doo u ntââ dé, daawa ngee nmyo, wanmyi ngee t:oo, ye Chóó Lémi ngê kópu mb:aa nmye ngmêwa d:uu. ³⁴ Yepê, Pi ka ndapí anyi y:oo, u kuwó dini ghi ngê amoo wumo knomomê, Chóó Lémi ka yi kópu daa ndíí kópu. Yepê, Yoo dono y:oo yi kópu mye d:uud:uu ngópu, noko ndapí a yémi ngópu, numo piy:e mé wumwe nyédi. Yepê, Ngópuch:anê kní ye ndapí ngmanmyi y:ee ngmê, wumwe u pi ye daanmyi vyi ngmê, ye Chóó Lémi ngê kópu mb:aa nmye ngmêwa d:uu. ³⁵ Yepê, Ala kópu kamí dmyinê d:uud:uu. Yepê, Yélini y:oo dono nmye a d:uud:uu ngópu, ye mêtmyinê mb:aamb:aa. Yepê, Ngópuch:anê kní ye ndapí dmyinê yémi, wumwe u pi ye mênangê vyi. Yepê, Yinté anmyi d:uud:uu, ye u Díghê Lémi ntee a tóo, yinté anmyi ya. Yepê, K:omo tpile yoo dono dé, Chóó Lémi daa kwunokwuno ngópu, ngmênê kópu mb:aa ye yíli wunê d:uud:uu ngê. ³⁶ Yepê, Nmyi Mí ka yoo ntee dpí ch:anê dmi, yinté yoo nmye myedny:oo ch:anêch:anê. *

Pi u pi dyede

Mátiyu 7:1-5

³⁷ Yesu ngê yepê, Pi u pi módó nangmê dyênê, nmyi pi dmi u nkwo daawa dyênê t:oo. Yepê, Pi kní yi kn:aadi te kópu ndíí ngê nangmê pyódu, nmyi kn:aadi te kópu ndíí ngê u nkwo daawa pyódu t:oo. Yepê, Pi kní yi dono kópu nmyi kuwó dpí kée tóo, nmyi dono kópu yinté yi kuwó u nkwo wa kée t:oo. * ³⁸ Yepê, Ngópuch:anê yoo dmyinê yeedeyeede dé, Chóó Lémi ngê u nkwo ada a yeedeyeede nmyo, mtíkó ngê kêê nmye daawa a t:oo, mb:aamb:aa ngê wa a nt:ââ.

* 6:21: Tpyuu 7:16-17 * 6:22: Njon 16:1-2; 1 Pita 4:14

* 6:24: Njems 5:1-6 * 6:27: Lóma 12:20; 1 Pita 3:9

* 6:28: Lóma 12:14 * 6:36: Epeso 4:32 * 6:37: Mát 6:14; Njems 2:13 * 6:38: Prov 19:17

Yepê, Pi knî ye angêntoo yeedeyeede ayin-yi kîgha, Chóó Lémi ngê yintoo yeedeyeede nmye amyedê kwolo.*

³⁹ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Ngwokokopwe kwulo pini nîi a ya yédi, yi pini ngwolo dè dono ngê myekîngî pyaa knî. Yepê, Miyó dè ngwolo kopwe dè, ye lónté adpî paa? Yepê, Maa wa kn:aadi ngmê, dnyinté ghê amî diyimê knî. Yepê, N:ii ngê u yi adî kwo, Pi knî ye maa mb:aa nè kéma, yi pini u lama maa mb:aamb:aa ngê choo ya, yi máadi kîngî kn:aadi. ⁴⁰ Yepê, Pwoo lâmol:âmo n:ii ngê nmyi nuw:o adî kîgha, doo u ntââ yi pini u kada daanmyimo y:aa dmi. Yepê, Kópuni yilî u mênê adnyi ya, anmyi ndé t:oo, doo u ntââ kn:aa kópu daanunmyi ndé ngmê. Yepê, N:ii ngê u yi adî kwo, Yoo yi l:êê ghi dmi ní wáti té, yi pini u dono kópu kîngmê ya, nu kópu u díy:o yi kópu dmi p:uu amye ndé ngmê. ⁴¹ Yepê, Kn:aa pini ngîma tpile kmono pee ngmadî ya knomomê, lukwe díy:o ndîi kópu ngê nmye wa pyódu? Yepê, Nmyi lama daadi ya tpile kmono pee ndîi nmyi ngîma mye pyede. ⁴² Yepê, Lukwe díy:o yi pini ka wanmyi vyi ngmê, Nmî mbwó, tpile kmono pee ngîma nmo wupî. Yepê, Lukwe díy:o nmyi lama daa too nmyi chóó ngîma tpile kmono pee ndîi mye pyede. Yepê, Nmyo k:omodané pyu yoo. Yepê, Tpile kmono pee ndîi nmyi ngîma mwiye dpó ngî too, u kuwó dini ghi ngê yéli mb:aamb:aa ngê am:ii m:uu ngmê, nmyi mbwó ngîma tpile kmono pee u ngwo dpî wéê yó. Yepê, Nmyi chóó nmyi dyââpe mwiye daanmyi pwaâ t:oo, ye kn:aa yéli yi dyââpe nangê pwaâ té.

Nté kîgha u mgongo danêmbum
Mátiyu 7:16-20; 12:33-35

⁴³ Yesu ngê mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Chikini n:ii nkwodo kîgha nj:iinj:ii yu kaa dmi, pwópwó yi yini nkwo doo d:uudpî kaali, myenté pwópwó n:ii nkwo doo dpî kaa dmi, kîgha nj:iinj:ii nkwo doo mēd:uudpî kaali. ⁴⁴ Yepê, Chikini n:ii chóó dpî pyidu, lama daadi ya, mb:aamb:aa ó dono, nj:iinj:ii ó pwópwó. Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpî dáâ, kîgha anyi d:uu, u ngwo anyinê w:ee, anye, Kî chikini mb:aamb:aa, kîgha nj:iinj:ii dé. Yepê, Myenté, L:êê yini nkwo doo kéme kîgha daanyinê ngee, dpumo nkwo doo t:aa kîgha myedaanyinê ngee. ⁴⁵ Yepê, Yoo myenté. Yepê, Kópuni ngê pi u gha dpó nt:ono, yi kópu vyílo ye tpaépê ngê. Yepê, N:ii mb:aamb:aa, kópu mb:aa knî y:oo u gha dpó nt:ee ngmê, kópu mb:aa ye tpaépê too. Yepê, N:ii dono, kópu dono knî y:oo u gha dpó nt:ee ngmê, kópu dono ye tpaépê too.*

Ngomo wuwó pyu dè yi mgongo danêmbum

Mátiyu 7:24-27

⁴⁶ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o a pi ndîi ngê nmye pyépi ngmê, a ka nmyimo, Nmî Lémi. Yepê, A dnye daa nmyi ng:aa.* ⁴⁷ Yepê, Pini n:ii a ka wunê lêpi yédi, a kópu dyuu wumê ng:aang:aa ngê, myewumê cháâcháâ too, yi pini p:uu mgongo nmye ngmên:aa kîgha.* ⁴⁸ Yepê, Ngomo dini ghi ngê dpî wó, k:ââ u mgî mb:aamb:aa ngê dpó tpênê té, k:ââ kn:ââ mb:aamb:aa ngê dpî wiyé té, ngomo wédêwédê kpetekpete yu wó. Yepê, K:omo tpile ló yópu ndîi ngmê doo pwópu, ngmênê yi ngomo d:uudpî tpaâ. ⁴⁹ Yepê, N:ii ngê a kópu dyuu dpî ny:oo, daa cháâcháâ too, yi pini p:uu mgongo nmye my:oon:aa kîgha. Yepê, Yi pini ngê u ngomo dnyinté dpî wó, k:ââ u mgî dnyinté dpî ché té, k:ââ kn:ââ dnyinté dpî wiyé té. Yepê, Yópu ndîi dini ghi n:ii ngê dpó pwópu, u ngomo límî k:ii dpî tpaâ, dpî tpaikimbiy:e.

7

Yesu ngê Lóma lede yoo yi kada pini u dpodo pyu u ngwo pyi ngê

Mátiyu 8:5-13

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê pi knî ye u danêmbum a kéli ngê, yed:oo Kîpêniyém loo. ² Lóma lede yoo yi kada pini ngmê yi doo ya. Yi pini u dpodo pyu yoo yi vy:o u dpodo pyu ngmê, u nuu u pi, doo mbii, daa kêmakéma doo pwopwo. ³ Dini ghi n:ii ngê kada pini ngê Yesu u pi nyongoo, Nju tpémi yi ngépê ngomo u kada pini knî u kwo ngmê dy:ââ ngê, yepê, Ala kópu u kwo nyi vyi yó, U ntââ wa a lé, a dpodo pyu amî pyi. ⁴ Yesu ka a lee dniye, yi kópu u kwo mí vyi ngópu, kwo, K:omo tpile daa Nju pi, Lóma pi, ngmênê pi mb:aa. Kwo, U ntââ u dpodo pyu wany:uu pyi. ⁵ Kwo, Nmî yoo Nju tpémi yi k:ii nmî nuu ghi dmi mb:aamb:aa ngê u nódo a too, chóó u ndapî ndîi kée ngê, nmî ngépê ngomo u ngwo nmî wó. ⁶ Wod:oo Yesu ngê ngm:êê too. Kada pini u ngomo chedé daa kêmakéma dnye taataa, kada pini ngê u pyipe yoo Yesu ka m:uu dy:ââ ngê, kwo, Kada pini ngê atéda dy:ââ nmo, nmodê, Nyi a ngomo k:oo kîdangê ní, mu kópu u díy:o d:aa u ntââ, nmodê, doo u ntââ a ngomo k:oo daawa a kee. ⁷ Nmodê, Yi kópu u l:êê díy:o u kwo d:oo n:ee. Nmodê, Nyi muchoo a ya, ngmênê kópu ngma a vyi ngê, a dpodo pyu u ngwo a pyiyépyiyé. ⁸ Nmodê, Kópuni nyi ngê wunê tpaépê, ndéndé ngê a pyodopyodo. Nmodê, Kópuni a kada pini ngê a ka dpó vyi, dpî d:uu. Nmodê, Kópuni a lede knî ye dpî vyi, dpî d:uu ngmê. Nmodê, Kópuni a dpodo pyu ka dpî vyi, ntênê dpî d:uu.

* 6:45: Njems 3:10-12

* 6:46: Mát 7:21

* 6:47: Njems 1:22

Nmodê, Nyi ngê a dpodo pyu u l:êê dîy:o pyiyépyiyé u pi a vyi ngê, yed:oo u ngwo wumê pyiyépyiyé. ⁹ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi kópu dyuu yi nyongo, u nyepênyepê u kópu ngê u kwo pyaa dniye. Pini n:ii kní y:oo dnye yámuyámu ye diyé wo, yepê, Yisiléli tpémi yi vy:o wuntoo kélímí pyu d:oo ngmê módu. ¹⁰ Kada pini ngê yélini Yesu ka dy:ââ too, dini ghi n:ii ngê u ngomo k:oo diyé dniye, apê, Kada pini u dpodo pyu kîmaa pyiyé.

Yesu ngê kuknwe tp:anê u ngwo mêdê pyidu ngê

¹¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu yoo, pi mê yilí yi k:ii p:aa ngmê lee dniye, u pi Nééni. ¹² Dini ghi n:ii ngê yi p:aani chéêpi mbwa chedê taa dniye, yi p:aani tpémi y:oo pi ntóó kuwa ngma a pw:ii ngópu, u kmênêkmênê tédê dnye ñeñe. Pini n:ii ntóó dnye dnyinêdnyinê, yi pini kuknwe ngmê tp:oo, u tidê mbwó dèpwomu ya, d:o mu ngmidi. Yi p:aani pi yilí yi kuknwe u k:ii dnye ya. ¹³ Dini ghi n:ii ngê nmí Lémi ngê yi kuknwe módu, u kwo ch:anê wo, kwo, Namê mbê. * ¹⁴ Wod:oo ntóó u pyinê ngwódu, ngmítédmi p:uu kêê yó. N:ii kní y:oo dnye dnyinêdnyinê yi paa u dí dmi kuwá, wod:oo Yesu ngê yi pini ntóó ka kwo, Kí pini, a dnye nyeni, a pyidu, ntênê yey. ¹⁵ Wod:oo yi pini a pii wo, ntênê yaa wo, danêmbum kn:ââ mê chópu, Yesu ngê u pye ka mê y:àngo. * ¹⁶ Pi yintómu nkíngê mbê dniye, Chóó Lémi dnye chaa kígha, noko yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu ndíi nmí vy:o ngmatédê t:aa. Noko yepê, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ da chaa. ¹⁷ Kópuni Yesu ngê d:uu ngê yi wee u kwo p:aani p:aani yi nuwo yaa wo, Njuda Wee u kwo p:aani p:aani yi nuwo mye yaa wo.

Njon Baptist ngê pi miyó Yesu ka u ngwo dy:ââ doo

Mátiyu 11:2-19

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Njon Baptist mbwa k:oo doo kwo, chóó p:uu ndiye pyu kní y:oo Yesu ngê kópuni yilí doo d:uud:uu, u kwo a nté tumo, wod:oo Njon p:uu ndiye pyu miyó ye mbwolo, ¹⁹ nmí Lémi ka dy:ââ doo, yepê, U kwo dpí póó cho, kwipi, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, mumdoo nyi vyílo ó kn:aa pini yuno t:âât:ââ? ²⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu ka lee knopwo, kwo, Njon Baptist ngê nga atédê dy:ââ nyo, nyedê, U kwo dpí póó cho, kwipi, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, mumdoo nyi vyílo ó kn:aa pini yuno t:âât:ââ? ²¹ Yi ngwo dini ghi ngê, yi tpódu yi ngópu Yesu ngê mbii pyu daa ngmidi pyi ngê, woni yi mbii u mo u mo dé, ngwolo kopwe daa ngmidi mye pyi ngê. Yélini y:e yi kmêna dnyimo kwo, yi kmêna ye

ngm:ii kalé too. ²² Njon p:uu ndiye pyu dé ye yepê, Kópuni dpí m:uu t:oo, kópuni dpí ny:ee t:oo, yi kópu yilí Njon ka dpumo nté too. Yepê, U kwo dp:uu vyi nyoo, kwipi, Kópuni yilí Yisaya ngê wunê a d:êê too, nê ngê ka ntíyentiye té. Kwipi, Yélini dèdnyimo vyuwo, yélini mêka y:enê ngmê. Kwipi, Yélini dèdnyimo m:ii, mêka paa té. Kwipi, Yélini yi p:uu too pee mbii doo ya, kîmaa pyi té. Kwipi, Yélini ngwene pwââ dé, dnye mêka nyémi ngmê. Kwipi, Yélini pw:oo dniye, mêkíyedê pyidupyidu té. Kwipi, Ngópuch:anê kní y:oo Kópu Mb:aa a nyémi ngmê. * ²³ Kwipi, Pini n:ii ngê a wépi daawa a puwâ, mb:aamb:aa wa a pyw:oo.

²⁴ Dini ghi n:ii ngê Njon p:uu ndiye pyu dé y:oo kada a y:ee ngópu, Njon ka mê diyé knopwo, Yesu pi kní ye Njon p:uu doo danêmbum, yepê, Dini ghi n:ii ngê Njon w:amí mbémê modoo a dpodo, lukwe u pyinê y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Mumdoo u yi nmye doo kwo, Nmîn:aa yópu u dnye nyémi? Yepê, Kêle. ²⁵ Yepê, Lukwe u pyinê y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Pini n:ii u kpídí mb:aa dé u pyinê nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Kêle. Yepê, Pini n:ii u kpídí mb:aa dé, u nté ndapí yilí, w:amí mbémê daa dpodo yédi, yi pini king p:uu a ya yédi, ngomo mb:aa k:oo a kwo yédi. ²⁶ Yepê, A ka vyi yó. Yepê, Lónté pini u pyinê y:i nmyi ngm:êê ngópu? Yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, apií? Yepê, Nyáâ, yi pini yi vyílo, ngmênê Chóó Lémi u komo kapí pyu yintómu mêdê kuwo too, yi pwo pini ngê mê too. ²⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê ala kópu a ka a vyu, u komo kapí pyu ngmê ngê yi ngwo a d:êê ngê, apê,

A kópu y:ee:y:ee pyu ngada waní kââ, maa yinê aminé yé.

²⁸ Yesu ngê yepê, Njon ngê a maa a yó, yoo mbwee yi pwo pini ngê u ngwo pyodo, ngmênê n:ii yoo a yoo kamí vy:o wa ghé dmi, Njon amêdê kuwo ngmê, u pwo pini ngê amé pyaa dmi.

²⁹ Yepê, Tákisi ngéêpi pyu yoo, pi yilí mye yi k:ii, Njon u kópu dyuu ny:ee ngópu, apê, Ndé kópu, apê, Chóó Lémi u maa mb:aa kînmí kn:aadi ngê. Yepê, Yi yélini yintómu Njon ngê mbápitísím kalé too, ³⁰ ngmênê Pádisi yoo, dèêpi pyu yoo yi k:ii Chóó Lémi u maa kn:aadi ngópu, Njon u wépi pwaa ngópu. * ³¹ Yepê, Yi yélini lónté yélini. Yepê, Lukwe dîy:o Njon u wépi pwaa ngópu, a wépi myaa pwaa ngmê. Yepê, Ngané pyu yoo. ³² Yepê, Yi p:uu n:aa mgongo. Yepê, Tp:ee ngmê ngê u mbwó kní ye wa vyi, yewo, Tp:ile we a nté koo, u kwo wa ngané mbê dmi. Yepê, Ala kópu u nkwo ye wa vyi, yewo, Pi ntóó kmênêkmênê a nté koo, yi kópu u wépi u

* 7:13: Luukí 8:41-42,49-55

* 7:15: 1 Kings 17:21-24; 2 Kings 4:36

* 7:22: Is 35:5-6; 61:1; Mát 15:30-31; Mak

7:32-37; Luukí 4:18; 5:12-13; 7:12-16

* 7:30: Mát 21:32

kwo amye pwaa ngmê. Yepê, Ngranê pyu yoo. ³³ Yepê, Pádisi yoo, dêêpi pyu yoo mye yinté yéli, ngranê pyu yoo. Yepê, K-omo tpile Njon Baptist ngé nté dpimo kpípkpípi, wain myedêpimo ndani, Chóó Lémi u kópu dyuu ye dpimo tpapê, ngmênê u wépi pwaa ngópu, ala kópu p:uu vyi ngópu, apê, Kmêna u ngwo ngma kwo, kêdê ghéti. ³⁴ Yepê, K-omo tpile nté dîni kpípkpípi ngé, wain n:aa ndani ngé, ngmênê a wépi myaa pwaa ngmê, ala kópu a p:uu dpí vyi ngmê, dpo, Nkéli níuknwe nmye yila, mye nkéli mbwaa ndani pyu ndíi. Dpo, Tákisi ngéêpi pyu yoo pi dono yoo yi piyipe. Yepê, Njon u wépi kêdê pwaa ngmê, a wépi kímaya pwaa ngmê. Yepê, Ló kópu u yi y:e m:uu a kwo. * ³⁵ Yepê, Ngmênê n:ii Chóó Lémi u nuw:o mbêmê a dpodo yédi, u dpodo nt:u dpí kaali, pi kní y:oo u ngwo pèdê w:ee y:e, yi pini Chóó Lémi u dpodo pyu ngmê.

Yesu ngé pyópuni u dono yili chedê ngé

³⁶ Pádisi ngmê, u pi Saimon, Yesu ka kwo, A p:aa pee nté dp:uu ndii, wod:oo yi pini u ngomo k:oo kee dniye, kmaapi tédê dnye ya. ³⁷ Yi p:aani pyââ ngmêdoo ya, mââ ti módó. Yi pyópu ngé yi nyongo, apê, Yesu Saimon u ngomo k:oo ka tóó, u kii ka kmaapi té. Yi pyópu ngé pód:a ngma a núwo, tuu mb:aamb:aa. ³⁸ Saimon u ngomo k:oo kee wo, Yesu u nkígh:ê mí ghê wo, yu km:ee dyimê wo, y:i doo mbê, Yesu yu kpápu dé ngimi ngé a ndê doo. Dini ghi n:ii ngé mbê a kéli ngé, mbodo gh:aa dmi pywáli ngé, Yesu yu dé u ngwo mê pyi doo, mye nt:uu kalê doo, tpileni dáâ a núwo, yu kpápu dé yi mbêmê a pii ngé. ³⁹ Yi Pádisi ngé dini ghi n:ii ngé módu, u gha vy:o apê, Kí pini ngé Chóó Lémi u komo ndéndê ngé wo kapi, ye pyópu n:ii ngé a vyépiyépi, pèdê w:ee, pèdê, Kí pyópu ngé pyââ dono, u wépi paa puwâ. ⁴⁰ Yesu ngé Pádisi ka kwo, Saimon. Kwo, Kópu nga ngmên:aa tpapê. Saimon ngé kwo, Mâawe. Kwo, Vyi ngi. ⁴¹ Yesu ngé kwo, Pi miyó dé y:oo ndáapi ngmê ka ndapi kní ngmê dmy:ee ngópu, kwo, Díyo am:ii wumo té. Yesu ngé kwo, Woni ngé limoy:a dmy:ee ngé, woni ngé limo yono y:a dmy:ee ngé. ⁴² Kwo, Yi pini dé y:e wumwe doo u ntââ ngé pyodo, wod:oo yi ndáapi ngé yi tpódu yi tp:uu dé chóó mède kéli doo. Kwo, Saimon. Kwo, Nga n:aa pódó. Kwo, Ló pini nódo yi ndáapi u nuu ghi ntênê wa yââ? ⁴³ Saimon ngé kwo, Ndo. Kwo, N:ii u tp:uu ndíi yedê kéli ngé. Yesu ngé kwo, Ndê kópu yichi vyi. ⁴⁴ Yi pyópu ka diyé wo, Saimon ka kwo, Ala pyópu p:uu chi nuw:o. Kwo, Dini ghi n:ii ngé ngomo k:oo d:a kee, mbwaa a ka choo kpo, a yi dé u ngwo pídi ghêdê dé, ngmênê ala pyópu ngé mbê n:ii dé kwolo, u ngimi ngé a yi dé u ngwo dé ghêdê dé, chóó u mbodo

gh:aa dmi ngé maa pyi dé. ⁴⁵ Kwo, Dnyinté che chipé nê, ú:uu a kpââ pee p:uu choo dyíngo, ngmênê yidí t:aa ala pyópu ngé a yi dé yi p:uu muka nt:uu, doongé yó. ⁴⁶ Kwo, Dnyinté che chipé nê, olipi wulu a mbêmê choo yó, ngmênê ala pyópu ngé tpileni d:ââ da núw:o, tuu mb:aa, a yi dé yi mbêmê da pii. ⁴⁷ Kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpapê. Kwo, Ala pyópu ngé kópu mb:aa n:ii yili a nga dê d:uu, u ngwo d:a w:ee, dé, Ala pyópu nódo a nuu ghi dnyinté daa tóó, mu kópu u díy:o u tp:uu ndíi kíd:a kéli, u dono yili dí chedê té. Kwo, N:ii u tp:uu daa ndíi yed:a kéli, a nuu ghi nódo dnyinté a tóó. ⁴⁸ Yesu ngé yi pyópu ka kwo, Nono yili dí chedê té. ⁴⁹ Yélini yi kmaapi tédê dnye ya, noko yepê, Kí pini ngmênê u kwo n:uu? Noko yepê, Mumdo doo dpí chedê té? ⁵⁰ Ngmênê Yesu ngé yi pyópu ka kwo, A ka che kélímí mb:anê, nono yili u ngwo dí chedê té. Kwo, Nono yili mênangé nuw:onuw:o dé, chi lêpi, mb:aamb:aa ngé méch:aa ya.

8

Pyópuni yoo Yesu p:uu dnye ya

¹ U kuwó dini ghi ngé Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê miyó kní yi k:ii p:aani lee dniye, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu kópu mb:aa pi kní ye dpímon:aa tpapê. * ² Pyââ ngmê kní y:oo Yesu mye ngm:êê ngópu. Yi pyópu yoo woni kní Yesu ngé wuné a pyi too, woni kní y:e yi kmêna mye ngm:ii kalé too. Yi pyópu kní yi vy:o pyââ pyile doo kwo, yi pi dmi Méli Makídala pyââ ngmê, Yesu ngé pyópuni u kmêna pyudu kní wuné a ngm:ii kalé too. ³ Pyââ myomoni u pi Njówana, u moo u pi Chusa, King Helodi p:uu dpodo pyu yoo yi kada pini. Pyââ pyoloni u pi Susana. Yi pyópu kní y:oo yi chóó yi ndapi dnyimo kéké, Yesu p:uu ndiye pyu kní yi kii u ngwo dnyimo mbonombono dé.

Witi nt:ene u mgongo danêmbum

Mátiyu 13:1-9; Mak 4:1-9

⁴ Pi yili tp:oo témi tap Yesu ka loo, daa p:aa ngmídi a ndê dniye. Dini ghi n:ii ngé nipi a wó, Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepê, ⁵ Pi ngmê witi w:uu nt:ene tédê loo, tépê mwiyé chó, witi w:uu yi u nkwo doo dimi dé. Yepê, Witi w:uu woni dé maa p:uu mí dyimê dniye, yoo yi pwo doo m:ii, ñmê kní y:oo ma tumo. ⁶ Yepê, Witi w:uu woni dé t:aaní mbêmê mí dyimê dniye, tépê mdoo kwéli dépwo ya. Yepê, Dini ghi n:ii ngé pii dniye, kâádi ngé nt:ââ too, mu kópu u díy:o tépê daa nt:umunt:umu, nkumu u mênê dépwo ya. ⁷ Yepê, Witi w:uu woni dé tpyé vy:o mí dyimê dniye, y:i mí pii dniye, tpyé ngé ma tumo. ⁸ Yepê, Witi w:uu woni dé tépê ghi mb:aa mbêmê mí dyimê dniye,

* 7:34: Luuki 5:30; 15:2

* 8:1: Mát 27:55-56; Mak 15:40-41; Luuki 23:49; 24:10

y:i mî pii dniye, yi nt-u dmi mb:aamb:aa ngê kaa dniye, yintómu yi nkwodo yonoy:a yonoy:a kele. Dini ghi n:ii ngê mgongo ye a kéli ngê, dpodombiy:e ye mbwolo, yepê, Kópuni nmye dî vyi, yi kópu mb:aamb:aa ngê dmyini nuw:onuwo:.

*Kópuni u díyo:o Yesu ye doo mgongo
Mátiyu 13:10-17; Mak 4:10-12*

⁹ Yesu p:uu ndiye pyu yoo Yesu ka póo dniye, kwo, Mgongoni chi kwolo, u nt-u kópu lukwe? ¹⁰ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi kóó koo wowo, tumu kópu ngê doo ya. Yepê, Yi tumu kópu yilí nmye waní tpaépê dé, ngmênê kn:aa yéli ye nt-u p:uu daana a déédéé, ye aní mgongo, mu kópu u díyo: komo tpile dpí m:uu ngmê, d:uudpí mya ngmê, dpí ny:ee ngmê, myed:uuwodé w:ee ngmê.

*Witi nt:ene u mgongo u nt-u kópu
Mátiyu 13:18-23; Mak 4:13-25*

¹¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Mgongoni dí kwolo, ala u nt-u kópu. Yepê, Witi w:uu pi ngê ntee a dimi too, pi ngê Chóó Lémi u kópu dyuu pi kní ye yinté a tpaépê too. Yepê, Yi kópu pi woni kní yi mênê nt-u dpí kaalí, woni kní yi mênê nt-u d:uudpí kaalí. * ¹² Yepê, Witi w:uu woni kní maa p:uu ntee dpí dyimê dmi, nmê kní y:oo ntee dpí ma t:oo, yepê, pi woni kní yinté wédêwédê dé, yi ngópu dmi dpí kuwo t:oo, kópu yi gha vy:oo d:uudpí kee, yi nt-u dmi d:uudpí kaalí, mu kópu u díyo: Setan ngê yi kópu dpí t:ámo té. ¹³ Yepê, Witi w:uu woni kní t:aaní mbêmê ntee dpí dyimê dmi, w:uu dpí pii dmi, límí k:ii ngê moo pw:oo dmi, yepê, pi woni kní yinté dé, dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u kópu dpí ny:ee ngmê, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, ngmênê yi kópu daa dye ghi daadii yi gha vy:oo a ya yédi. Yepê, Yi tókótókó tédê límí k:ii ngê dpo ghay dmi, u ngwo dpí kpípi nê. ¹⁴ Yepê, Witi woo woni kní tpyé ngê ntee dpí ma té, yepê, pi woni kní yinté dé, Chóó Lémi u kópu dyuu dpí ny:ee ngmê, ngmênê dyámé u tpile kní y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu yinté dpí ma ngmê. Yepê, Yi yéli nté ndapí, tpile yilí yi p:uu a nuw:oo nyédi, Chóó Lémi p:uu daa nuw:oo nyédi, yi gha vy:oo u kópu dyuu nt-u d:uudpí kaalí. * ¹⁵ Yepê, Witi woo woni kní tēpē mb:aa mbēmē yi nt-u dmi mb:aamb:aa ngê ntee dpí kaalí, yepê, pi woni kní yinté dé, yoo mb:aa, Chóó Lémi u dnye y:oo a nyēmí ngmê, Chóó Lémi d:uudpí kpípi ngmê, yi nt-u dmi mb:aamb:aa ngê dpí kaalí. *

¹⁶ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Dini ghi n:ii ngê mgídí dpo ghay, n:ii ngê lam dpo vuyuwó, doo u ntáá tpile u pwo kame daawa káá, mu kópu u díyo: lukwe

ngê mgídí wa chaa. Yepê, Yi pini ngê lam dpo y:oo, ya nkwodo dpí káá. Yepê, Yélini u kwo dpí lee dmi, tpile yilí u ngwo dpí m:uu ngmê. ¹⁷ Yepê, Tumu kópu yintómu díyo wa a pywáli dmi, ngmee u kópu dyuu wamyedé pywáli dmi. ¹⁸ Yepê, A ka nténê dmyina a ng:aa, a kópu dyuu mb:aamb:aa ngê dmyina a wopwe, mu kópu u díyo: n:ii ngê a kópu dyuu wa a w:ee, díyo kní m:uu u kwo waní y:oo. Yepê, N:ii ngê a kópu dyuu daawa a w:ee, tédēni kópu ayedé w:ee, yi kópu l:ámo wa ngee, u nuwo wa a kuwo.

Yesu u pye ghee kní y:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu

Mátiyu 12:46-50; Mak 3:31-35

¹⁹ Yesu kwéli doo déépi, u pye ghee kní yi taa dniye. U yi y:e doo kwo, Nm:uu m:uu. Doo u ntáá ngê ye pyodo, mu kópu u díyo:o Yesu yoo vy:oo a gho. ²⁰ Pi ngmê ngê Yesu ka kwo, Mye ghee kní kuwa ka wee, ka poopoo ngi. ²¹ Ngmênê Yesu ngê yepê, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a nyēmí ngmê, yini yoo yi niye ghee kní. *

*Yesu ngê yópu ndíi u ngwo chedé ngê
Mátiyu 8:23-27; Mak 4:35-41*

²² Wo ngmê ngê Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, dinki k:oo até yi wo dniye. Yesu ngê yepê, Kpé lēē mwada pee lee kmēle. Wod:oo kada a y:ee ngópu. ²³ Dini ghi n:ii ngê kēdi ngópu, wod:oo Yesu dpí wo. U kuwó dini ghi ngê yópu ndíi ngma a pwaa wo, vuyuwó ndíi ngê pyaa dniye, daa kēmakēma dinki pi vy:ēē wo, pwopwo yidnye nuw:onuwo: o. ²⁴ Wod:oo Yesu u dpí ny:áá ngópu, kwo, Mâáwe, Mâáwe. Kwo, Awède nmo pwopwo té. Yesu yedé pii wo, vuyuwó yópu ye yepê, Munto. Yi ngwo vuyuwó yópu chedé ngê pyaa knopwo, dye ndíi mē káá. ²⁵ P:uu ndiye pyu kní ye yepê, Lukwe díyo: o a ka dp:ee kélímí té. Ngwéti dniye, nkíngê ngê y:ay:a mye pwiyé dniye, noko yepê, Kí lónté pini? Noko yepê, Vuyuwó yópu y:oo u dnye kédé ny:ee ngmê, kím:ya chápu ngmê.

*Nkedísa pi ngmê u danēmbum
Mátiyu 8:28-34; Mak 5:1-20*

²⁶ U kuwó dini ghi ngê Yesu p:uu Nkálili Kpéni Lēē mwada pee yimi tee dniye, Nkedísa tpémi kwéli dnya a ya. ²⁷ Yesu lyoko yi ghay wo, yi p:aaní pi u kwo ngma a loo, kmēna yilí u ngwo doo kwo. Yi pini ngê u p:aa ló dini a kuwo ngê, kn:áá mbwii dpímo m:ii. Kpomo u mênê, pi ntóó kwéli dnyimo yiyé dé, yi kpomo kní yi mênê dpímo kwo. ²⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu módu, yu km:ee dyimé wo, dpodombiy:e u kwo mbwolo, kwo, Yesu. Kwo, Yápwó Ndíi Tp:oo. Kwo, Lukwe a nga ngmanyi md:o? Kwo, Nga atédé nképé mb:anē, nangé kpada nē. ²⁹ Yi

kópu u kwo vvu, mu kópu u díy:o Yesu ngé kména ka mwiyé vvu, kwo, Ye pini a kuwo ngi. Daa ng:ééntómu yi kména ngé yi pini dpímo mbêpê kigha. Komo tpile yi p:aani tpémi y:oo yi pini dnyimo ngmíngmí, kóó yu puwóma ti ngé dnyimo kudukudu dé, ngmênê mēdpímo pwapí dé, pi kwéli dēdpímo a ya, yi kména ngé y:i dpímo ñéne.³⁰ Yesu u kwo póó wo, kwo, Mi n:uu? Yi pini ngé kwo, Nmí pi dídyēni. Yi kópu vvu, mu kópu u díy:o kména yilí u ngwo doo kwo.³¹ Yi kména kní y:oo Yesu ka kwo, Munmikó, nmí kpadakpada tédê nangé dy:áá nmo.³² Mbwémê w:uu ndíi u nkigh:é ngmédoo kwo, w:amí mbémê dnye kmaapí. Yi kména yoo Yesu ka nképê mbê dnye, kwo, U ntáá kí mbwémê w:uu vy:oo wanyí dy:áá nmo. Yesu ngé yepê, U ntáá.³³ Wod:oo yi kména kní y:oo yi pini a kuwo ngópu, mbwémê kní yi p:uu mí kaa dnye. Yi mbwémê w:uu yintómu paa ghi p:uu ghípila dnye, kpé lée u kwo mí dyimé dnye, wod:oo vy:éé dnye.

³⁴ Pini n:ii yoo mbwémê w:uu ka dnye vvuwo, diní ghi n:ii ngé yi kópu m:uu ngópu, mbêpê dnye, yi p:o lee dnye, pi kní ye mdoó ñuw:oo ngópu, ghi yintómu mye lee dnye, pi kní ye mdoó mye ñuw:oo ngópu.³⁵ N:ii kní y:oo yi kópu ny:ee ngópu, u yi y:e doo kwo, Yi kópu nm:uu m:uu, wod:oo Yesu ka lee dnye. Pini n:ii u kména ngm:ii kalé too, Yesu yu km:ee doo ya, apê, Nmo ntee pini ngé mēka tóó, mēdaa ghétighéti, kpídí u paa mēka ta. Nkingé ngé y:aya u ngwo pwiyé dnye.³⁶ Yélini yi ngópu Yesu ngé yi pini u kména ngm:ii kalé too, wo yéli ye yi kópu a nté ngópu.³⁷ Nkedísa Wee u kwo tpémi d:ud:umbiy:e nkíngé ngé y:aya pwiyé dnye, wod:oo Yesu ka nképê mbê dnye, kwo, U ntáá anyiné kuwo nmo. Wod:oo Yesu p:uu dinki k:oo wo dnye, apê, Kada nmo y:oo.³⁸ Pini n:ii u kména yoo Yesu ngé ngm:ii kalé too, yi pini ngé Yesu ka kwo, U ntáá waní ngm:éé ngi? Ngmênê Yesu ngé kwo, Kéle, chi ya.³⁹ Kwo, P:o mē dini, Chóó Lémi ngé kópu ndíi n:ii nga dé d:uu, pi kní ye chin:aa tpaépé. Wod:oo kada a y:ee ngópu. U kuwó diní ghi ngé yi pini yi wee u kwo p:aani p:aani loo, Yesu ngé kópuni u ngwo d:uu ngé, pi kní ye doon:aa a nj:ii.

Yesu ngé Njayidus tp:oo módó u ngwo mēdē pyidu ngé

Mátíyu 9:18-26; Mak 5:21-43

⁴⁰ Diní ghi n:ii ngé Yesu p:uu y:oo Nkálili Kpéni Léé ngmêé ngópu, Nkálili Wee u kwo mí tee dnye, pi yilí m:uu ngópu. Yi yéli y:oo Yesu dnye t:áat:áá, míné tipé ngópu.⁴¹ Pi ngmê u pi Njayidus, ngépê ngomo u y:enê pyu ngmê, yi ngwo y:i mye ta. Yesu yu km:ee mí dyimé wo, u kwo nképê mbê wo, kwo, U ntáá a p:o ng:ii mwiyé am:ii lee kní.⁴² Yi kópu Yesu ka dmy:ee ngé, mu kópu u díy:oo

tp:oo módó doo a mbii, daa kēmakēma doo pwopwo. Yi dmáádi u tídē mbwó dēpwomu ya, u m:áá y:a mē miyó ngé doo ya. Wod:oo Yesu yi pini u kuwó ghé wo. Pi mē yilí yi kii lee dnye, maa p:uu dnye kadakada, u yi y:e doo kwo, U nkigh:é nm:uu ghé dmi.

⁴³ Pyáá yi vy:oo ngmédoo kwo, kmene muwó. Dye ghi yintómu yinté dpímo ya, m:áá y:a mē miyó ndíi, wêé p:uu dēpé vyá. Komo tpile kpeede yilí p:uu dnyimo dpodo, ngmênê dēdnyimo pyipyi.⁴⁴ Yi pyópu Yesu u kuwó a ta, u kpídí p:uu kēé a yó, wod:oo wêé a vyá.⁴⁵ Yesu ngé yepê, Kēé a p:uu n:aa dé yé? Pi yintómu kní y:oo a wópu ngópu. Pita ngé kwo, Mááwe, mēkidimé póó. Kwo, Pi kinga dídyēni.⁴⁶ Ngmênê Yesu ngé kwo, Daa ye kópu p:uu n:aa dané. Kwo, Pi ngmê ngé kēé a p:uu kēé yé, u l:éé díy:oo a wáa u ngwo dé kee.⁴⁷ Yi pyópu ngé apê, Até ngé da pywálí nē, wod:oo nkíngé mbê wo, Yesu yu km:ee mí dyimé wo. Kópuni u l:éé díy:oo Yesu p:uu kēé yó, u ngwo pyiyé wo, pi yintómu yi ngéédi Yesu ka a nté ngé.⁴⁸ Yesu ngé kwo, A ch:am, a ka che kélímí mb:ané, u ngwo chi pyiyé. Kwo, Yi kópu machedé, u nuw:onuw:oo ngé kēé kídangé t:oo. Kwo, P:o mē dini.

⁴⁹ Yesu ngé u danēmbum ghéli dēpé kéli ngé, Njayidus u ngomo k:oo pi ngma a ndé wo, Njayidus ka kwo, Nm:ee módó ngé pi nga da dy:áá. Kwo, Doo u ntáá kí mááwe ngé mēdaawa ngee ngi. Kwo, Ngomo k:oo mēkidingé ñuw:oo.⁵⁰ Yesu ngé yi kópu yi nyongo, ngmênê Njayidus ka kwo, Namé nkíngé. Kwo, Chi kélímí, mē pyiyépyiyé.⁵¹ Diní ghi n:ii ngé ngomo chedé ta dnye, Yesu ngé ngomo k:oo pi daa kmungo, ngmênê Pita, Njems mbwémi Njon, yi dmáádi u pye mí yi kii vyilo dé yi km:éé too.⁵² Pi yintómu kní y:oo yi dmáádi ntóó dnye mbumu, u l:éé díy:oo myednye mbé. Yesu ngé ngongo ye ngmê kwólu, yepê, Munto mbé. Yepê, Ye dmáádi doo pwene, ngmênê a dpí.⁵³ Yesu dnye yu-muyumu, mu kópu u díy:oo yi lama doo ya, apê, Kédé pw:onu.⁵⁴ Ngmênê Yesu yi dmáádi kwulo kele, kwo, Kí dmáádi, a pyidu.⁵⁵ Wod:oo u ghé dmi u kwo mēdē diyé wo, yi ngwo mēdē pii wo. Yesu ngé u pye mí ye yepê, Nté pee u kwo ngmê y:ee nyoo.⁵⁶ U pye mí yi nyepényepé u kópu ngé pyodo, ngmênê Yesu ngé ye kwódu ngé, yepê, Kópuni dí d:uu, pi kní ye nangé vyi.

9

Yesu ngé u dyépiy:a mē miyó p:aani p:aani u ngwo dy:áá too

Mátíyu 10:5-15; Mak 6:7-13

¹ Yesu ngé p:uu ndiye pyu y:a mē miyó nipi a dané ngé, yepê, A pi ngé n:aa dyede nmyo, u ntáá ngé myiné pyépi nmyo, anmyin:aa pi

pyipyi, n-ii kni y:e yi kména a wee, yi kména anmyin:aa ngm:ii kigha dé. ² Yepé, Pi kni ye n:aa dyede nmyo, ala kópu ye dmyinén:aa tpaapé, yipi, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, Chóó Lémi ngé chóó u ngwo ada a y:enê nmo, yi dini ghi daa kémakéma a dyimédyimê. Yepé, Myedmyinén:aa pi pyipyi. ³ Yepé, Nmyi tpile nangmê núw:o. Yepé, Nmyi kiyé nangmê núw:o, nmyi tpile péé nangmê núw:o, nté nangmê núw:o, ndapí nangmê núw:o, nmyi nkuwo kpídí myomoni myenangmê núw:o.

* ⁴ Yepé, P:aani p:aani pi miyó miyó dpi lee we. Yepé, P:aani n:ii pini n:ii dé d:uu taa knomomé, ngomoni k:oo adpí koko, y:i dny:oo ya, u dí yi p:aani mēdny:oo a kuwokuwo. ⁵ Yepé, Pini n:ii dé p:aani n:ii adpín:aa taataa, yi p:aani tpémi y:oo yi yi dé y:e daachoo kwo knomomé, yepé, yi dnye dé daadnyimo nyēmi knomomé, ye yi pini dé y:oo yi p:aani dny:oo a kuwokuwo, yi p:aani u tēpé yi yi yodo p:uu dny:oo vyavya. Yepé, Yi p:aani tpémi y:oo ala kópu u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Yiné ye dp:oo Nju tpémi, dp:oo Chóó Lémi u yoo. * ⁶ Wod:oo Yesu p:uu ndiye pyu kni y:oo Yesu a kuwo ngópu, p:aani p:aani lee dniye, Yesu p:uu kópu mb:aa pi kni ye dnyen:aa tpaapé, myednyen:aa pi pyipyi.

Antipas Helodi Yesu p:uu u ngwo doo nuw:o

Mátiyu 14:1-12; Mak 6:14-29

⁷ Dini ghi n:ii ngé yi kópu dnyimo pyodopyodo, Antipas Helodi Nkálili tpémi yi king ngé doo ya. Yi kópu kni yi pi dmi yi nyongo, u nuw:o yilí ngé u ngwo u kwo pyodo, mu kópu u díy:o pi ngmê kni y:oo kópu, Njon Baptist kímédé pyidu. ⁸ Woni kni y:oo kópu, Ilacha kímaa t:aa, woni kni y:oo kópu, N:ii kni y:oo Chóó Lémi u komo wuné dnyimo a kapí, ngmê kēda pyidu. ⁹ Helodi ngé u gha vy:o apé, Njon Baptist mbwámé kíní chápwo. Apé, Pini n:ii u kópu dyuu n:aa nyēmi té, apé, wu n:uu? Apé, Yi pini a chóó u nkwo ngép:aa m:uu.

Yesu ngé pi limo yono yono y:a u ngwo mbono ngé

Mátiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Njon 6:1-15

¹⁰ Dini ghi n:ii ngé Yesu ka u dyépi yoo mēdē diyé dniye, kópuni mí d:uu tumo, u kwo míné nté tumo. Yesu ngé yi mo núw:o too, p:aa ngmê mí tee dniye, u pi Mbetísaida. ¹¹ Yoo yi ntanê kada a y:ee ngópu. Kwéli mí tee dniye, yoo ndii y:i mye loo. Yesu ngé a chipé too, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye doo danēmbum, n:ii dé dnye mgíní vyímí mye pyi to.

¹² Dini ghi n:ii ngé káádí t:ono ghé wo, p:uu ndiye pyu y:a mē miyó kni u kwo lee

dniye, kwo, Kí yéli mē dy:ââ té, p:aani p:aani dny:oon:aa nté pywupwi, yi chóó yi dpi tēdē dmi ngmēnyinē pyw:ee y:e, mu kópu u díy:o daa p:o nmo pyede. ¹³ Ngmēnē Yesu ngé yepé, Nmyi chóó nté pee kni ye ngmê y:ee yó. Kwo, Doo u ntââ. Kwo, Yintoo ntini nmí ngópu daa too. Kwo, Mbídédi tp:oo limi, te miyó nmí ngópu ka pyede, mē ntini daamo a too. Kwo, U yi nga a kwo, Kí yéli yi ntââ ntini anm:uu pwila? ¹⁴ (Mââ limo yono yono y:a yi doo ya.) Yesu ngé p:uu ndiye pyu kni ye yepé, Pi yēé yó, yoo ngmê limoy:a, yoo ngmê limoy:a a pyódu yó, mbwódo yaa dniye. ¹⁵ Yinté d:uu ngópu, mbwódo yaa kalé tumo. ¹⁶ Yesu ngé mbídédi limi kni a ngí too, te dé myedé ngí doo, mbóó p:uu vyu wo, Chóó Lémi yi l:êé díy:o kwuno ngé, pwaaw too, p:uu ndiye pyu kni ye y:ee too, apé, Pi kni ye yee tēne. ¹⁷ Pi yintómu doo kmaapi, yi ghé dmi a kee wo. Nté kmono n:ii mí ké wo, Yesu p:uu ndiye pyu kni y:oo péé y:a mē miyó mē ntówo ngópu.

Pita ngé Yesu p:uu kópuni vyu

Mátiyu 16:13-19; Mak 8:27-29

¹⁸ Wo ngmê ngé Yesu u mo até yidoo ngépé, p:uu ndiye pyu yoo u kwo yedé lee dniye, ye póo wo, yepé, Pi kni ye yiné ye nē n:uu? ¹⁹ Kwo, Ngmê kni y:oo alanté a tpaapé ngmê, apu, Nyi Njon Baptist. Kwo, Ngmê kni y:oo alanté a tpaapé ngmê, apu, Nyi Ilacha. Kwo, Ngmê kni y:oo alanté a tpaapé ngmê, apu, N:ii kni y:oo Chóó Lémi u komo wuné dnyimo a kapí, ngmêkēda pyidu, nyi vyílo. ²⁰ Yesu u nkwo ye póo wo, yepé, Nmyinē nmye nē n:uu? Pita ngé kwo, Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmídí ngé, nmí Mbwámé ngé a pyódu ngé, nyi vyílo. ²¹ Yesu ngé yi kópu dpodombiy:e ye kwódu ngé, yepé, Pi ka nangé vyi.

Yesu p:uu ndiye pyu kni ye u pwopwo p:uu u ngwo ye doo dané

Mátiyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1

²² Yesu p:uu ndiye pyu kni ye chóó p:uu ye modoo danēmbum, yepé, K:omo tpile nē Chóó Lémi u Pi Ndéndé, yiné a ngmídí noo, ngmēnē kada pini kni y:oo wa mb:ii nē, kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini kni y:oo wa mb:ii nē, déépí pyu kni y:oo wamye mb:ii nē. Yepé, Yi yéli y:oo dono kópu yilí a nga wa d:uu ngmê, wa vya nē, wo pyoloni ngé amēnē pyidu.

²³ Yesu ngé pi yintómu kni ye yepé, N:ii ngé u yi adí kwo, Nē u yoo vy:o ní ghé, yi pini ngé choo a yámuyâmu nē, u gha d:ud:umbiy:e a ka dpo ké ngé, chóó u kópu kni yi p:uu mēkingé nuw:o, komo tpile a l:êé díy:o adí wélilí mgíní vyímí, ngmēnē dpo ngm:éé nēne. * ²⁴ Yepé, Pini n:ii u ghé p:uu adí nuw:o, awo, Kíngí vya nē, u ngwo wa

* 9:3: Luuki 10:4-11 * 9:5: Luuki 10:11; Dpodo 13:51

* 9:23: Mát 10:38-39

kede, a yoo vy:o daawa ghê, yepê, yi pini ndëndê ngê wa pw:onu, ndê ngê amî ma. Yepê, Pini n:ii a l:êê dîy:o wa pw:onu, yi pini amêdê pyidu, ghê kamî u ngwo wa a pyw:oo, mb:aamb:aa ngê adîm:aa ya. * 25 Yepê, Pini n:ii chóo u tpile knî yi p:uu adî nuw:o, u l:êê dîy:o Chóó Lémi wa mb:ii, yi pini dîni ghi n:ii ngê wa pw:onu, yed:oo dono wa a pyw:oo. Yepê, K:omo tpile dyámê u tpile yintómu yi pini u ngópu adî ya knomomê, ngmênê doo u ntââ ghê kamî u ngwo daawa pwîla, dono wa a pyw:oo. 26 Yepê, Dini ghi n:ii ngê a l:êê dîy:o nmyi p:uu adnyi d:uu, n:ii ngê wa mb:ii né, yewo, Nê kuu, nangê kpada nê, yepê, yi pini u nkwo wani mb:ii, dîni ghi n:ii ngê diyé. Yepê, Yi dîni ghi ngê a pi ndîi ngê wa pyódu, M:aa, u enjel knî yi k:ii yi pi dmi ntóo, a pi yintoo ngê wa pyódu. * 27 Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Pi knî nmyi vy:o ngma a kwo, ghêlí daawa pw:oo dmi, Chóó Lémi ngê chóo nmyi y:enê kn:ââ mwiyé wa chaa.

Yesu u dyépi pyile knî ye u mo u nâmo u ngwo mîné ghê wo

Mátîyu 17:1-8; Mak 9:2-8

28 Wilki ngmê mî loo, Yesu ngê u dyépi pyile njini mbu mbêmê núwo, y:i dnyen:aa ngêpê. Yi pini pyile knî yi pi dmi Pita, Njems mbwémi Njon. 29 Dini ghi n:ii ngê Yesu doo ngêpê, kwódo ng:oo dmi tpaél wo, u kpídî d:ud:umbiy:e kpaapikpaapî ngê pyodo, myedoo a wuu mbele. 30 Yi ngwo pi miyó Yesu u k:ii dnye danêmbum, yi pi dê Mósisi pini dê Ilacha. 31 Yi tpódu myedpîmo a wuu mbele. Mósisi ngê Nju tpémi dono vy:o Yichip u ménê ntee a pw:ii too, Yesu u lama doo ya, Daa kêmakéma yinté kópu Njedusalem ngmênîmo d:uud:uu. Yi kópu p:uu dnye danêmbum. 32 Yi dîni ghi ngê Pita u piyipe dê yi k:ii dnye dpí. Yi nyaa dniye, Yesu u wuu yi pwo yimî kéé ngê, Yesu u nkîgh:ê Mósisi pini dê Ilacha m:uu dumo.

* 33 Dini ghi n:ii ngê yi tpódu y:oo Yesu dpîmo a kuwokuwo, Pita ngê Yesu ka kwo, Mââwe. Kwo, U p:o chi yé, cha núw:o nmo. Kwo, Ngomo pee pyile nmîné t:emî, kwo, nêni ngmê, Mósisi u nêni ngmê, Ilacha u nêni ngmê. Ngmênê doo u lama doo mbumu. 34 Pita ngê danêmbum ghêlí dèpê kéli ngê, wod:oo nkali too pee yi pwo ngmê yó, nkîngê ngê y:ay:a pwiyé dniye. 35 Yi nkali too pee u ménê dnye ngmê ny:ee ngópu, yepê, Kí a Tp:ee, a chóó nê ngmîdi ngê, u kwo ntênê dmyinê ng:aa. * 36 Yi dnyeni machedê ngê yi pyodo, apê, Yesu u mo mu kwo. Kópuni yi ngópu pyodo, pi ka ghêlí daa vyi ngópu. Yi kópu tumu yi ménê doo ya.

Yesu ngê tp:ee ngmê pyi ngê nyuno pwopwo u ngwo doo ya

Mátîyu 17:14-18; Mak 9:14-27

37 Womumo mw:aandiye, dini ghi n:ii ngê Yesu u dyépi pyile knî yi k:ii mbu vyyuwo a ghêpê dniye, pi yíli Yesu ka loo. 38 Yi yéli yi vy:o Yesu ka pi ngma a ka wo, kwo, Mââwe. Kwo, U ntââ a tp:ee mu ngmîdi wany:uu m:uu? Kwo, Nga daawa ch:anê? 39 Kwo, Dini ghi n:ii ngê u kmêna ngê dpí vy:a, a kââ yédi, ntóó tètê mbêmê dpí d:ii, tpí ch:aa pee dé u kwo dpí pwii knî. Kwo, Dye ghi yintómu yi kmêna ngê a tp:ee dpodombiy:e a kpaakapaka ngê. 40 Kwo, M:uu ndiye pyu knî ye kídî nkêpê mb:anê, yed:ê, U ntââ wu kmêna anmyi ngm:ii kalé ngmê? Kwo, Ngmênê doo u ntââ ngê y:e dê pyódu. 41 Yesu ngê yepê, Nmyo lónté yéli. Yepê, Nmyo yoo dono, lukwe dîy:o Chóó Lémi ka dp:ee kéli mí té. Yepê, M:ââ yémi nmyi vy:o anî kwo, u dí Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê anmyin:aa kéli mí. Yi pini ka kwo, Nm:ee al:ii a núw:e. 42 Dini ghi n:ii ngê yi tpémi Yesu u kêténi doo lèpí, u kmêna ngê dpodombiy:e vyâ, tètê mbêmê danê ngê. Yesu ngê yi kmêna ngm:ii kwólu, yi tpémi pyi ngê, u mí ka mé y:ângo. 43 Pi knî y:oo dîni ghi n:ii ngê yi kópu m:uu ngópu, ngwéti dniye, Chóó Lémi u pi ndîi ngê u ngwo pyódu ngópu.

Yesu p:uu ndiye pyu knî ye u pwopwo p:uu u ngwo ye modoo danê

Mátîyu 17:22-23; Mak 9:30-32

Yesu ngê pi knî yi ngópu kópuni doo d:uud:uu dé, pi knî y:oo yi kópu dnyimo nyepényepê dé, ngmênê Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, 44 Ala kópu nmyi nuwo kîdangê kuwo, yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndëndê, ngmênê yoo dono yi kée k:oo wani ghê. 45 P:uu ndiye pyu yoo alanté dnye nuw:o, apê, Lukwe dîy:o kînté nmo a mbumu. Apê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmîdi ngê, u pi ndîi ngê wa pyódu, dono daawa a pyw:oo. Yinê ye ngmee u kópu ye yi vyyu, dèpê w:ee ngópu, u kwo myedaa póo dniye, mu kópu u dîy:o nkîngê mbê dniye.

Yoo yi kada wowo u danêmbum

Mátîyu 18:1-5; Mak 9:33-37

46 Yesu p:uu ndiye pyu yoo noko dnye kwopwepe. Yi vy:o pini n:ii u pi ndîi ngê doo ya, yi kópu p:uu dnye kwopwepe. *

47 Tumú kópuni dnye tpaépê dé, Yesu ngê a w:ee too, wod:oo tp:ee ngma a ngéédî, u nkîgh:ê kââ, yepê, 48 Pini n:ii alanté tpémi ka a l:êê dîy:o adî vyyuwo, daa yi tpémi ka u mo adî vyyuwo, ngmênê a ka amyeda a vyyuwo, amyedí chââchââ nê. Yepê, Myenté, Pini n:ii ngê adî chââchââ nê, daa a mo adî chââchââ nê, ngmênê pini n:ii ngê a dy:ââ noo, amyedí

* 9:24: Njon 12:25 * 9:26: Luuki 12:9; 2 Tim 2:12

* 9:32: Njon 1:14; 2 Pita 1:16-18 * 9:35: Luuki 3:22

* 9:46: Luuki 14:11; 22:24-27

* 9:48: Luuki 10:16; Njon 13:20

cháâcháâ. Yepê, Nmyi vy:o pini n:i u pi daa ndîi, vyîlo yi pini yidmyinê cháâcháâ. *

Yesu ngê u ngwo ye vuu, yepê, N:i nmi p:uu daa d:uu, nmi pee pini

Mak 9:38-40

⁴⁹ Njon ngê Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, Pi ngmêkudu m:uu, kwo, mî ngê pi knî yi kmêna kí ngm:i kîgha té. Kwo, Yi kópu u kwo kudu kwódu, mu kópu u díy:o daa nmi yoo vy:o pini ngmê. ⁵⁰ Yesu ngê yepê, U kwo nangê kwódu. Yepê, N:i nmi p:uu daa d:uu yédi, nmi pee pini.

Samédiya tpémi y:o Yesu u wépi u ngwo pwaa ngópu

⁵¹ Dini ghi n:i ngê Yesu ngê a w:ee ngê, apê, Daa kêmakêma a dye ghi dyámê mbêmê machedê ngê a pyodopyodo, pi knî y:oo Njedusalem wa vya né, ye daa kede wo, p:uu ndiye pyu knî yi k:i paa u nuw:o Njedusalem mê yé ngópu. ⁵² Maa p:uu p:aa ngmê u nkîgh:é taa dnyiye, Samédiya tpémi yi p:aa ngmê. Yesu ngê u yi doo kwo, Yi nm:uu dpî dmi, wod:oo pi kada miyó kââ, apê, Tpile yîli nmi kada paan:aa lâmo y:e. ⁵³ Ngmênê yi p:aa ni tpémi y:oo u wépi pwaa ngópu, mu kópu u díy:o Njedusalem dnye lêpî. Apê, Yinê ye nmo yoo dono. Apê, Lukwe díy:o ala p:aa ni wa dpî dmi. * ⁵⁴ Dini ghi n:i ngê Njems mbwémi Njon y:oo yi kópu ny:ee ngópu, nod:e knopwo, Yesu ka kwo, Nmi Lémi, Chóó Lémi ka ala kópu vyi koo, Mbóó p:uu ndyuw:e ngma a ghépê we, wu p:aa ni tpémi ndê ngê paa ma tene. * ⁵⁵ Ngmênê Yesu ye diyê wo, yi kópu ye kwódu ngê, ⁵⁶ wod:oo kn:aa p:aa ni mê lee dnyiye.

Pi ngê komo ngê kîngî vyi Yesu ani yâmuyâmu

Mátiyu 8:19-22

⁵⁷ Dini ghi n:i ngê maa p:uu dnye paa, pi ngmê ngê Yesu ka kwo, Kwéli anyi lé, ana a yâmuyâmu ngi. ⁵⁸ Yesu ngê kwo, Mumdoo anya a yâmuyâmu nê? Kwo, Chii w:ââ w:uu yi dpî tédê dmi a pyede, y:i a dpî nyédi, ímê knî yi ny:uu a pyede, y:i a dpî nyédi, ngmênê a ngomo daa kwo, a dpî tédê daa tóo, a ghê vyîmî tédê myedaa tóo. Kwo, Mumdoo nyi u ntââ, anya a yâmuyâmu nê? ⁵⁹ Pi m:uu ka kwo, Cha a yâmuyâmu nê. Ngmênê yi pini ngê kwo, M:aa a ngópu mwiyê paa pw:oo we, an:uu kmênê, u ngwo ana a yâmuyâmu ngi. * ⁶⁰ Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, N:i yi ghê daa pyede, yintê kópu p:uu dny:oo nuw:o, ngmênê nyi, a ngm:êê nédi, yoo Chóó Lémi u yoo vy:o a chin:aa kapî dé. ⁶¹ Pi m:uu ngê Yesu ka kwo, A Lémi, ana a yâmuyâmu ngi, ngmênê a yoo knî ye nd:uu mwiyê nîmo tpapê. ⁶² Yesu ngê

mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, Nee k:oo tpiipi kn:aa ada a vyyuwo, nee wo mbêmê wa knî. Kwo, N:i kn:aa adî nuw:o, Chóó Lémi p:uu angêntê adin:aa dpodo. *

10

Yesu ngê pi pyud:oy:a mê miyó yi dpodo tédê dpodo tédê u ngwo dy:ââ too

¹ U kuwó dini ghi ngê nmi Lémi ngê pi mê pyud:oy:a mê miyó ngmîdi ngê, yepê, P:aa ni p:aa ni a kada miyó miyó choo kwo. ² Yepê, Chóó Lémi u yâpw tédê y:i nté dédê ghêdê, ngmênê nté mgîpi pyu mdoo daa tóo. Yepê, Yâpw tédê chóo ka dmyinê ngépê, nté mgîpi u l:êê díy:o pi knî nmye mupédê kê ngê. ³ Yepê, Dpî lee dmyeno. Yepê, Y:ee tímélyu yi vy:o kémkêm tp:oo w:uu ntee tpile ngê anmyi pyaa dmi. ⁴ Yepê, Ndapî nangmê úuw:o, ndapî yiyé tédê u tpile nangmê úuw:o, nmyi yi dópo kn:aa ni nangmê úuw:o. Yepê, Gha pi yoo nmye adnyin:aa a vyyuwo. Yepê, Maa p:uu danêmbum ngê kêê nangê t:oo. Yepê, Límilímî ngê dmyinên:aa dpodo, mgî kídmyengê pwaa ngmê.

⁵ Yepê, P:aa ni p:aa ni a kada miyó miyó choo kwo. Yepê, Pini n:i dê ngomoni k:oo dpîmo koko knomomê, yi ngomo chóo ka ala kópu dny:oo tpapê, Mw:ââkó, Chóó Lémi ngê nyoo knî yi k:i a ngee nmyine. ⁶ Yepê, Yi ngomo chóo ngê yi pini dê yi wépi dê adî pwapi dê, ye kópuni mwiyé u kwo adpî tpapê, yi kópu ye amêda a diyédiyé. Yepê, Yi ngomo chóo ngê u yi adî kwo, Chóó Lémi ngê a ngee nmîne, ye wa ngee té. ⁷ Yepê, Pini n:i dê ngomoni k:oo adpî koko, yi dny:oo kwo, kn:aa mêkîngê lee knî. Yepê, Yi tpódu yi ngomo k:oo dny:oo kwo, yi dny:oo kmaapî, mu kópu u díy:o pi módo daa dpodo yédi, u dpodo u pywuu dpo ngee. * ⁸ Pini n:i dê p:aa ni n:i dpîmo taataa knomomê, yi p:aa ni tpémi y:oo yi tpódu yi dnye dê dpîmo nyémî knomomê, ntini n:i yi l:êê díy:o adnyi l:âmol:âmo, dny:oo pîpî. ⁹ yi p:aa ni u pwop-wokopwe dpî pyi tene, ala kópu ye dny:oo tpapê, Dini ghi n:i nmo t:âât:ââ, Chóó Lémi ngê u yoo chóo u ngwo ada a y:enê, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimêdyimê.

¹⁰ Yepê, Pini n:i dê p:aa ni n:i adpîn:aa taataa, pi knî y:oo yi wépi dê adnya a pwapi dê, ye yi ngópu kââ puu ghê dny:oo a wowo, ala kópu tââ ye dny:oo tpapê, ¹¹ Nmyi p:aa u têpê nyi yi yodo p:uu nye vyavya, ala kópu u ngwo dpo w:ee yó, Ala dp:oo Chóó Lémi u yoo. Yepê, Ala kópu ye myedny:oo tpapê, Dini ghi n:i ngê Chóó Lémi ngê u yoo chóo ada a y:enê, yi dini ghi daa kêmakêma a dyimêdyimê, ngmênê Chóó Lémi ngê daada a y:enê nmyo, wa mb:i nmyo, mu kópu u díy:o

* 9:53: Luukí 10:33; Njon 4:9 * 9:54: 2 Kings 1:9-16

* 9:59: Luukí 14:26,33 * 9:62: Pilipay 3:13 * 10:7:

dmyi mb:ii nyo. * ¹² Yesu ngê p:uu ndiye pyu kni ye yepê, Ndê kôpu nmye ngmên:aa tpaapê, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi ngê Sodom a pw:oo ngê, dnyinté a kpada too. Yepê, P:aaani n:ii tpémi y:oo adnya a mb:iimb:ii nmyo, kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê dnyinté daawa kpada té. ¹³ Yepê, Kódasin tpémi dny:oo nkíngê, Mbetisaida tpémi myedny:oo nkíngê. Yepê, K:omo tpile mbwudu yi ngópu yili ní chópu, ngmênê yi dono doongê kée tumo. Yepê, Taiya p:aaani dê Saidon tpémi yi ngópu yinté kópu ndíi w:aaangmê d:uu ngê, ye k:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yi dono yili límlími ngê pí kée tumo, yi mbodo dmi pèdê ny:ii ngópu, tpéé kópu myepí vyi ngópu. ¹⁴ Yepê, Kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê dnyinté wa kpada té, ngmênê Kódasin p:aaani dê Mbetisaida tpémi dnyinté daawa kpada té. ¹⁵ Yepê, Kípêênnyem tpémi myedny:oo nkíngê. Yepê, Yi chóó yi pi dmi mbóó p:uu a kmími t:oo, ngmênê yi kpadakpada tédê wa lee dmi.

¹⁶ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kni ye yepê, Pini n:ii ngê nmyi dnye dmi a nyémí ngê, daa nmyi mo nmyi dnye dmi ye nyémí ngê, a dnye myeye nyémí ngê. Yepê, N:ii ngê dpí mb:ii nmyo, daa nmyi mo dpí mb:ii nmyo, myoo mb:ii nê, daa a mo dpí mb:ii nê, n:ii ngê a dy:ââ noo, myoo mb:ii.

Yesu ka u dpodo pyu pyud:oy:a mé miyó u ngwo médê diyé dnyiye

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ka u dpodo pyu pyud:oy:a mé miyó médê diyé dnyiye, kwo, Nmí Lémi. Kwo, Dpodo tédê w:aa nm:uu pyw:àngo. Kwo, Mí mbémê daa mbii pyu yoo yi mo nmeen:aa piyipi dé, n:ii kni y:e yi kména dnye kwo, my:oo pyi too, yi kména y:e nmi ngm:ii kalé too. ¹⁸ Yesu ngê yepê, Nyáâ, Lími u wuu ndíi ngê ntee a tóó, ngmênê médaa ya yédi, yinté tpile ngmêní módu. Yepê, K:omo tpile dyámê mbémê tpémi yi pwo Setan u pi ndíi ngê doo ya, ngmênê ala ngwo da ghay, mbwódo d:uu d:ii. * ¹⁹ Yepê, U ntáâ ngê dí pyódu nmyo, k:omo tpile mg:ee tpile pé yi vy:oo anmyin:aa m:ii, ngmênê kópu nmye daangmêwa pyódu. Yepê, Setan ngê ló kópu nmye ngmadí d:uud:uu, wa dípi. * ²⁰ Yepê, Ala kópu nangé vyi, W:aa dpo pyw:oo, pi kni y:e yi kména nmi ngm:ii kalé too, ngmênê ala kópu dpí vyi yó, W:aa dpo pyw:oo, mu kópu u díy:oo Chóó Lémi ngê u yoo kamí vy:oo dé kaa nmo. *

Yesu ngê u Mí u ngwo doo chaa kígha Mátiyu 11:25-27; 13:16-17

²¹ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu a nt:ee ngê, w:aa a pyw:àngo, u Mí ka kwo, M:aa. Kwo, Nyi mbóó dyámê yi kada

pini ndéndê. Kwo, Nínê chaa kígha ngi, mu kópu u díy:oo kópuni dyuu a ka nyinê kpo, nyi ngmo too. Kwo, Ndiye pyu ndíi kni y:oo dèpê w:ee tumo, ngmênê yélini yi pi dmi daa ndíi, y:ooda w:ee t:oo. Kwo, Nyoó nuw:oo u pono nye vyápe. *

²² Yesu ngê pi kni ye yepê, Kópu yili n:ii n:aa tpaapê too, M:aa ngê yinê a ka dpo vyi té. Yepê, Pi ngmê u lama daa tóó, Nê lónté pini, M:aa u lama u mo a tóó. Yepê, Pi ngmê u lama daa tóó, M:aa lónté pini, a mo a lama a tóó. Yepê, N:ii ka M:aa mb:aamb:aa ngê anê kéma, yi pini u lama M:aa ndéndê ngê adí ya. *

²³ Yesu p:uu ndiye pyu kni ye yi diyé wo, yi mo ye yepê, Kópuni nmye mumu t:oo yi léé díy:oo, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. ²⁴ Yepê, Yélini y:oo Chóó Lémi u komo wuné dnyimo a kapí, king yoo yi k:ii, u yi y:e doo kwo, Nê u kópu yili nmi ny:ee té, my:oo m:uu té, ngmênê daa m:uu tumo, myedaa ny:ee tumo, wunê a pw:oo dnyiye. *

Yesu pi ka vuyuwu p:uu pi kni ye u ngwo doo mgongo

²⁵ Yélini y:oo Yesu dnye ng:aaang:aa, yi vy:oo dèepi pyu ngmédoo kwo. U yi u ngwo doo kwo, Yesu ní dóó, wod:oo ghéédí wo, Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, Ló kópu ngmani d:uu, ghé kamí u ngwo anê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu? ²⁶ Yesu ngê kwo, Nangé lónté? Kwo, Puku yedê angénté a tóó? ²⁷ Yi pini ngê Yesu ka kwo, Ala dèepi kópu kada a tóó, Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo mb:aamb:aa ngê choo ya. Kwo, Chóó Lémi nmyi gha vy:oo choo ya, dye ghi yintómu p:uu dmyinê nuw:oo, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé. Kwo, Yi dèepi kópu u kuwó alani a tóó, kwo, Nyoó nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. * ²⁸ Yesu ngê kwo, Ndê kópu yichi vyi. Kwo, Yi kópu dè anyi d:uud:uu dè, ye ghé kamí u ngwo anyinê pyw:oo. *

²⁹ Pi yili yi nuu ghi dmi yi dèepi pyu nódo dèpwo ya, wod:oo u yi u ngwo doo kwo, Yesu ngê ala kópu a ka vyi ngê, Daa pi yintómu yi nuu ghi dmi nódo yichoo ya. Yi kópu u léé díy:oo Yesu ka póó wo, kwo, Ló yéli yi nuu ghi dmi a nódo ngmadí ya? ³⁰ Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, Nju pi ngmê, Njedusalem a ndé wo, Njédikó doo lèpi. Maa p:uu kpáapi kni y:oo mgími ngópu, dnye vye, u ndapi t:ámo ngópu, u kpídi mye t:ámo tumo, ntóó kée ngópu, maa p:uu a kuwo ngópu, ngmênê ghê tp:oo doo ya. ³¹ U kuwó dini ghi ngê kpéê yiyé pyu ngmê ngê yi máadi a kwólu. Dini ghi n:ii ngê yi pini módu, daa ngópu, u kwo mí loo. ³² Kwo, U

* **10:18:** Njon 12:31; Tpyuu 12:8-9 * **10:19:** Mak 16:18 * **10:20:** Pilipay 4:3; Tpyuu 3:5; 20:12 * **10:21:** 1 Kódin 1:26-28 * **10:22:** Njon 3:35; 10:15 * **10:24:** 1 Pita 1:10 * **10:27:** Deut 6:5; Lev 19:18 * **10:28:** Lóma 10:5; Nkal 3:12

kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo dpodo pyu ngmê ngê yi máádi myedê kwólu. Kwo, Dini ghi n:ii ngê yi pini ntóó módu, myedaa ngópu, u kwo myimí loo. ³³ Kwo, U kuwó dini ghi ngê Samédiya pi ngmê ngê yi máádi até myeyedê kwólu. Kwo, Komo tpile Samédiya tpémi nmyinê nmye yoo dono dé, ngmênê yi Nju pi Samédiya pi ka ch-anê wo. ³⁴ Kwo, U kwo loo, yimo kní yi p:uu wain a pii ngê, olipi wulu myedê pii ngê, yimo kwéli dnye ya, kpídí pee ngê kwédi ké too, apê, Mb-aamb:aa ngê mé paa pyaa we. Kwo, U kuwó dini ghi ngê yi pini ntóó chóó u ndonki pyipwo yó, p:aa ngmê úwo. Kwo, Yi p:aani ngomo ngmêdoo kwo, maa p:uu n:ii kní ye mgídi dpímo a ghayghay, yi dnyimo dpí. Kwo, Yi ngomo k:oo kee knopwo, Samédiya pi Nju pi ka yi doo vyyuwo. ³⁵ Kwo, Womumo mw:aandiyé Samédiya pi ngê yi ngomo chóó ka ndapí miyó y:àngo, kwo, Ala pini ka chi vyyuwo. Ndapí ntémwi p:uu anyi dyênê, améma amênê wumo té. ³⁶ Kwo, Yi déépí pyu ka póó wo, kwo, Kpaa pyu kní y:oo pini n:ii vya ngópu, u nuu ghi wu pini pyile kní yi vy:o n:uu nódo yó? ³⁷ Déépí pyu ngê kwo, Pini n:ii ka ch-anê wo. Yesu ngê kwo, Yinté kópu vyílo yichin:aa d:uud:uu.

Mata mbwémi Méli yi danêmbum

³⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii p:aani p:aani dnye lêpí, p:aa ngmê taa dnyie. Yi p:aani pyââ mbwémi miyó doo ya, yi pí dé Mata mbwémi Méli. Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu yi taa dnyie, Mata ngê ménê dóó kalê too, yepê, Díyo a ngomo k:oo nté dp:uu ma yó. ³⁹ Yi taa dnyie, mbwódo yi yaa dnyie, Yesu ngê yoo doo ndiye kígha dé. Méli a loo, yu km:ee mí yaa wo, Yesu doon:aa nga:ang:aa. * ⁴⁰ Mata u nuw:o dono ngê pyodo, apê, Kí máâwe yi t:aa, lukwe díy:o nté dyéédi ngmídi dnye chono, wod:oo Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Nga d:oo ch-anê wo, a mo aní nté ch:eech:ee? Kwo, Méli daanyinê dy:ââ, daamí ngee né? ⁴¹ Yesu ngê kwo, Mata. Kwo, Kidimê nod:enod:e. Kwo, Kópu yilí kidimê nuw:onuwo. ⁴² Kwo, Kópu mu ngmídi u ntââ. Kwo, Méli u nuw:o kópuni p:uu a kwo, yi kópu yi mb:aamb:aa. Kwo, Yi kópu u kwo daaní kwódu. *

11

Yesu ngê kópuni vyyu, nmí Mí ka ngêpê p:uu Mátíyu 6:9-13; 7:7-11

¹ Wo ngmê ngê Yesu ghi ngmê até yedoo ngêpê. Dini ghi n:ii ngê u ngêpê a kéli ngê, p:uu ndiye pyu ngmê ngê kwo, Nmí Lémi, Njon Baptist ngê p:uu ndiye pyu yoo yi nuwo ngêpê ntée kwólu, kwo, yinté nmí

nuwo my:oo kwéli. * ² Yesu ngê yepê, Ala ngêpê yidmyina a ng:êêní, apii Munmíkó M:aa, pi kní y:oo ntênê dny:oo chââchââ ngí. Nmí y:enê kn:ââ limí k:ii a chépi.

³ Wonêwodyidiyé u ntââ ntini nmo cha a kuwo.

⁴ Pi kní yi dono kópu ntee nmí kuwó nmí kéé too,

nmí dono kópu yinté nguwo myoo kéé té, mēdaanyi nuw:onuwo: o dé.

Nmí tókótókó ndíi tédê nangé úwu: o nmo.

⁵ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Nmyi vy: o pini ngmê, mgídi úkníúkní p:uu u mbwó ka wa lê, awo, A mbwó, nté pee a ka ngma a ki.

⁶ Kwowo, A pyipe ala ngwo ngmêdê t:aa, nté a ngópu daa tóó, ló ntini u kwo ngmaní y:oo. ⁷ Yepê, Yi pini ngê u mbwó ka ala kópu wa vyi, awo, Ala dpí dye ghi, nté a ka mēkidimēn:aa dmyinê. Kwowo, Keñe kínga dp: o kuwo, nmí mupwokní aténgé dpí dpí dmi. Kwowo, Daané pyidu, myedaaní ngee ngí. Kwowo, W:êêní wochi taa. ⁸ Yepê,

Komo tpile yi pini daawa pyidu, u mbwó ka nté daawa y:ee knomomé, ngmênê u mbwó ngê dyaa u kwo wa chedê, mywene u ngwo myedaadí kwo, ye wa pyidu, u mbwó ngê tpileni u yi adí kwo, u kwo wa y:oo. * ⁹ Yepê,

Kópuni u l:êé díy:o anmyi ngêpê, yi kópu p:uu nmyi Mí ka dyaa dmyinê chedêchedê. Yepê, Kópuni u kwo anmyi dmyinê, nmye wa a ké, kópuni anmyi nmy:uu, anmyinê pyw:ee ngmê, keñeni p:uu anmyin:aa depedepe, nmye wa kpémí. * ¹⁰ Yepê, Pini n:ii ngê u kwo wa dmyinê, yi pini ka wa y:oo, pini n:ii ngê adí nmy:uu, wa a pyw:oo, pini n:ii adí depedepe, keñe u kwo wa kpémí. ¹¹ Yepê,

Nmyi vy: o pini ngmê, tp:oo ngê té mbyuu u kwo wa dmyinê, ye mt:enge mbyuu u kwo daawa y:oo, awêde wa pw:onu. ¹² Yepê, Myenté, tp:oo ngê kpéé w:uu u kwo wa dmyinê, pēla ngê mg:ee daawa ngí, u kwo daawa y:oo, awêde wa kiye. ¹³ Yepê, Komo tpile dono nmyi ménê a tóó, ngmênê nmyi tp:ee dmáâdíma ye tpile mb:aa vy:ee yémí tumo. Yepê, Pi ka vyyuwo tédê nmyi Mí ngê a tee kígha nmyoo. Yepê, Mbóó p:uu wuné tóó, dono u ménê daa tóó. Yepê, N:ii ngê u Ghé Dmi u kwo wa dmyinê, daawa dóó, ndéndê ngê u kwo wa a y:oo.

Yesu u pyimo Setan u pi u ngwo t:ee ngópu Mátíyu 12:22-30; Mak 3:20-27

¹⁴ Wo ngmê ngê Yesu ngê pi ngmê pyi ngê. Yi pini ngê u kmēna ngmêdoo kwo. Yi kmēna ngê yi pini ló dini a dyênê ngê, dnye dēpu kígha. Dini ghi n:ii ngê kmēna ngê a kuwo ngê, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Pi kní yi ménê ghê ghipé wo, yi nyepênypê

ngmê ngê Yesu ngê pi ngmê pyi ngê. Yi pini ngê u kmēna ngmêdoo kwo. Yi kmēna ngê yi pini ló dini a dyênê ngê, dnye dēpu kígha. Dini ghi n:ii ngê kmēna ngê a kuwo ngê, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Pi kní yi ménê ghê ghipé wo, yi nyepênypê

ngmê ngê Yesu ngê pi ngmê pyi ngê. Yi pini ngê u kmēna ngmêdoo kwo. Yi kmēna ngê yi pini ló dini a dyênê ngê, dnye dēpu kígha. Dini ghi n:ii ngê kmēna ngê a kuwo ngê, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Pi kní yi ménê ghê ghipé wo, yi nyepênypê

ngmê ngê Yesu ngê pi ngmê pyi ngê. Yi pini ngê u kmēna ngmêdoo kwo. Yi kmēna ngê yi pini ló dini a dyênê ngê, dnye dēpu kígha. Dini ghi n:ii ngê kmēna ngê a kuwo ngê, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Pi kní yi ménê ghê ghipé wo, yi nyepênypê

ngmê ngê Yesu ngê pi ngmê pyi ngê. Yi pini ngê u kmēna ngmêdoo kwo. Yi kmēna ngê yi pini ló dini a dyênê ngê, dnye dēpu kígha. Dini ghi n:ii ngê kmēna ngê a kuwo ngê, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Pi kní yi ménê ghê ghipé wo, yi nyepênypê

ngmê ngê Yesu ngê pi ngmê pyi ngê. Yi pini ngê u kmēna ngmêdoo kwo. Yi kmēna ngê yi pini ló dini a dyênê ngê, dnye dēpu kígha. Dini ghi n:ii ngê kmēna ngê a kuwo ngê, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Pi kní yi ménê ghê ghipé wo, yi nyepênypê

ngmê ngê Yesu ngê pi ngmê pyi ngê. Yi pini ngê u kmēna ngmêdoo kwo. Yi kmēna ngê yi pini ló dini a dyênê ngê, dnye dēpu kígha. Dini ghi n:ii ngê kmēna ngê a kuwo ngê, wod:oo yi pini modoo danêmbum. Pi kní yi ménê ghê ghipé wo, yi nyepênypê

* 10:39: Njon 11:1-2; 12:2-3

* 10:42: Mát 6:33; Njon 6:27

* 11:1: Luukí 5:33

* 11:8: Luukí 18:5

* 11:9:

u kópu ngé mye pyodo. ¹⁵ Ngmênê woni kní y:oo noko yepê, Setan ntee pini nmye yila, n:ii kmêna kní yi kada pini. Noko yepê, Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna yoo yiné a ngm:ii kigha too. ¹⁶ Woni kní y:oo Yesu dnya a tókótókó, kwo, Mumdoó Chóó Lémi p:uu nye dpodo, ye mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. ¹⁷ Kópuni dnye nuw:onuw:o dé, yi kópu yilí Yesu ngé yi gha vy:o m:uu too, mgongo ye u ngwo ngmê kwólu, yepê, Yélini wee ngmidi u kwo a pyede, yoo wa chaa knomomê, numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóochóó yi wee wa dyênê ngmê. Yepê, Myentê, mupwokní ngmê, numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye yi chóochóó yi pi dmi wamye dyênê ngmê. ¹⁸ Yepê, Setan u yoo mye yintê. Yepê, Numo p:uu adnyi l:êê knomomê, ye angéntê adnyi ya. Yepê, Dmye kn:aadi ngmê, daa Setan u wêdêwêdê mbêmê kmêna n:aa ngm:ii kigha too. ¹⁹ Yepê, Nmye ngêní póó. Yepê, Nmyi vy:o yéli y:oo n:uu u wêdêwêdê mbêmê kmêna a ngm:ii kigha tumo? Yepê, Ala kópu nmye tpaépê ngmê, N:ii ngé kmêna a ngm:ii kigha too, yi pini ngé yi kada pini Setan u wêdêwêdê mbêmê a ngm:ii kigha too. Yepê, Nmyi vy:o yéli y:oo yi kópu nmye wa wópu ngmê, nmyewo, K:omodané kópu yila. Nmyewo, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê kmêna nmo ngm:ii kigha too. ²⁰ Yepê, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê kmêna ntênê n:aa ngm:ii kigha too. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o ala kópu nmyi lama choo ya, Chóó Lémi ngé u yoo daa kêmakêma chóó adí y:enê. Yepê, U yoo kuwa kíngí kaa nmyo.

²¹ Yesu ngé mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Tpileni l:ámo dy:áa ngé dpí t:ámo té, u ngomo k:oo dpí km:êê té, doo u ntáa u ngomo k:oo daanyi kee, mēdaanyimo ngí té, awēde u kaa taa ngé wa vya ngí. ²² Yepê, Ngmênê n:ii u wêdêwêdê ndíi, yi pini u ntáa, yi l:ámo dy:áa dpí mgímí, u kaa taa dpo ngí té, u ngomo k:oo dpí kee, tpileni mwiyé a t:ámo too, tpile chóó kní ye yi tpile moo y:ee té. Yepê, Setan l:ámo dy:áa ntee pini, u wêdêwêdê ndíi. Yepê, Ala yéli yiné mgímí ngé, n:ii kní y:e yi kmêna a wee. Yepê, Chóó Lémi u Ghé Dmi a mēnê a tóó, u wêdêwêdê mbêmê Setan kóó yu dí kudu té, yélini y:e yi kmêna a wee, dpí pyi té, yi kmêna n:aa ngm:ii kigha too. *

²³ Yepê, N:ii daa a pee pini, a p:uu a d:uu yédi. Yepê, A p:uu ndiye pyu kní yi kii nmo vuyuwó té. Yepê, N:ii ngé daa ngéépi nmo, te nmo dpí ngm:ii kalé té. *

Pi ka u kmêna u ngwo modo díyê

Mátiyu 12:43-45

²⁴ Yesu ngé yepê, Dini ghi n:ii ngé nmyi vy:o yéli y:oo pi ka u kmêna dpí ngm:ii kalé ngmê, yepê, yi kmêna wee dono u

kwo wumê paambwi yédi, u yáâyáâ tédê ka wumê vuyuwó yédi, dpo, Yi n:uu yáa. Yepê, U yáâyáâ tédê d:uudodé pyw:ee knomomê, ye u nuw:o k:oo dpo, Kwéli nê ndê wo, yi mînê díyédíyê. ²⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngé dpo díyê, dpo, Ngomoni k:oo nê pwií wo, kami ngé aténgê maa pyódu, tpile dono k:oo daa tóó, u y:enê pyu daa tóó. ²⁶ Yepê, Wod:oo dpí lê, u pyipe mē pyudu dpí nya, n:ii kní yi l:êê ghi dmi d:ud:umbiy:e dono. Yepê, Yi kmêna wááli kní yi ngomo k:oo a kwo yédi. Yepê, Yi pini u ya d:ud:umbiy:e dono ngé dpí pyódu, wunê ntee dpimo a ya, mēdaa yintê. *

Pyáa ngmê ngé Yesu ka kópuni vuy, u pye p:uu

²⁷ Dini ghi n:ii ngé Yesu pi kní ye doo danêmbum, yi yéli yi vy:o pyáa ngmê Yesu ka dpodombiy:e a mbwolo, kwo, Pyópuni ngé tpyé nyoo, u ngmo ngé myedé mbono nyoo, u gha mb:aamb:aa ngé choo ya. ²⁸ Ngmênê Yesu ngé kwo, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu adnyi nyémí dé, amyidnyi cháacháa dé, vyilo yi yéli Chóó Lémi ngé wa ngee té, yi gha dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé u ngwo wa pyaa dmi.

Yesu Njóna p:uu u ngwo ye doo danêmbum Mátiyu 12:38-42

²⁹ Dini ghi n:ii ngé pi yilí Yesu ka lee dnyie, yepê, Lukwe díy:o dnyinté a ka nmy:inê kélímí té. Yepê, Nmyo yoo dono. Yepê, Lukwe díy:o a ka dmye vyi ngmê, Mumdoó Chóó Lémi p:uu nye dpodo, ye mbwudu nmí ngópu ngmê chépi. Yepê, Yinté kópu nmyi ngópu daangmaní d:uu, ngmênê díyo kópu ndíi mu ngmidi wanmyi m:uu ngmê. Yepê, Kópuni Njóna ngé a pyodo, yinté kópu díyo a nga ngmêwa pyódu. ³⁰ Yepê, Ninipe tpémi y:oo ntee a w:ee ngópu, apê, Yâpwo Ndéndê ngé kí Njóna nmo yiné a dy:áa ngé, yepê, yélini ala ngwo a pyede, ala kópu yinté myepédê w:ee y:e, awo, Wu Chóó Lémi ngé u Pi Ndéndê nmo yiné a dy:áa ngé. ³¹⁻³² Yepê, Kuwókuwó wéni ngé, dini ghi n:ii ngé pi yintómu wa a pii dmi, Ninipe tpémi y:oo wa m:uu nmyo, nmyi pi dmi wa dyênê ngmê, wamye ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngé Njóna u kópu dyuu ny:ee tumo, yi dono kópu yintómu yi kuwó kée tumo. Yepê, K:omo tpile Njóna dyámé mbêmê pi, ngmênê Ninipe tpémi y:oo u dnye ny:ee ngópu. Yepê, Nê Njóna u pwo pini, lukwe díy:o a dnye dp:ee nyémí ngmê. Yepê, Myentê, yepê, kuwókuwó wéni ngé Sipa tpémi yi kwín ngé wamye ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o kuughê a ndé wo, Solomon u gha kópu dyuu doon:aa ng:aang:aa dé. Yepê, K:omo tpile Solomon dyámé mbêmê pi, ngmênê Sipa tpémi yi kwín ngé chápu ngé. Yepê, Nê

* 11:22: Tpyuu 20:2

* 11:23: Luuki 9:50

* 11:26: Njon 5:14

* 11:30: Njóna 3:4-10; 1 Kings 10:1-10

Solomon u pwo pini. Yepê, Lukwe dîy:o dp:ee châachââ nê.

Lam ndêndê u danêmbum

Mátiyu 5:15; 6:22-23

³³ Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Dini ghi n:ii ngê mgídi dpo ghay, n:ii ngê lam dpo vuyuwó, doo u ntââ tpile u pwo k:ame daawa kââ, myedaawa a mgiye, mu kópu u dîy:o lukwe ngê mgídi wa chaa. Yepê, Yi pini ngê lam dpo y:oo, ya nkwodo dpí kââ. Yepê, Yélini u kwo dpí lee dmi, tpile yíli u ngwo dpí m:uu ngmê. ³⁴ Yepê, Nmyi ngwolo dmi lam ntee tpile dé. Yepê, N:ii ngê u ngwolo dé dê kuwo dé, doo mya noo, yi pini ngê u lam da mgiye, u kópu yíli yintómu mgídimgídi dé. Yepê, N:ii ngê u ngwolo dé dê pywáfi dé, dê mya nê, yi pini u lam ya nkwodo a kwo, u kópu yíli yintómu lam wo a pyede. ³⁵ Yepê, Nmyi ngwolo dmi pywáfi tóó, nmyi lam kidmyinêngê mgiye t:oo. ³⁶ Yepê, N:ii ngê u lam d:uuwodê mgiye, u kópu mgídi vy:o d:uungmêdpí ngmo, mu dini ghi ngê yi pini ngê Chóó Lémi u lam wo kópu yíli yintómu wa m:uu té.

Yesu ngê Pádisi yoo dêêpí pyu yoo yi pi dmi u ngwo a ghípi ngê

Mátiyu 23:1-36; Mak 12:38-40

³⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê pi kní ye danêmbum a kéli ngê, Pádisi ngmê ngê u ngomo k:oo kmaapi tédê úwo. ³⁸ Yesu ngê kóó dé mwiye daa ghêê doo, kmaapi tédê u ngwo yaa wo. Pádisi ngê dini ghi n:ii ngê módu, ghê u ménê ghípé wo, apê, Kí pini ngê lukwe dîy:o nmí dêêpí kópu doo châpu ngê, kmaapi tédê módo dé yââ, kóó dé doo ghêê doo. * ³⁹ Ngmênê nmí Lémi ngê kwo, Nmyo Pádisi yoo nmyi d:ââ piléti yi kpadama yinmye ghêêghêê tumo, lukwe dîy:o yi kó dp:ee ghêêghêê t:oo. Yepê, Nmyi too pee yinmye ghêêghêê tumo, ngmênê nmyi gha dmi tupwótupwó dé. Yepê, Nmyo ndapí u mb:aami yoo, nmyi gha dmi dono dé. ⁴⁰ Yepê, Nuw:o nmyi ménê daa tóó. Yepê, N:ii ngê nmyi too pee l:âmo too, nmyi gha dmi yinê mye l:âmo too. Yepê, Lukwe dîy:o too pee u kópu dé nmyinê nmye ndíi kópu dé, gha u kópu dé nmyinê nmye tédê kópu dé. ⁴¹ Yepê, Nmyi kêê yedê tpileni a pyede, ngópuch:anê kní ye dmyinê yémi dé, yed:oo nmyi gha k:oo tupwó médaadi ya, nmyi too pee p:uu tupwó myedaadi ya.

⁴² Yepê, Mósisi ngê nmí kn:ââ kní ye ala kópu a vuy, yepê, Ntini n:ii pi ngê yâpwo tédê dpo úw:o, dyuu y:a dpo pyidu ngê, yononi dyuu Chóó Lémi u dpodo pyu kní ye dpí y:ee ngê. Yepê, Yi kópu dnyinté dp:ee châachââ ngmê. Yepê, Komo tpile nképe w:uu y:a, ó kpono w:uu y:a nmyinê pyw:émí ngópu, ngmênê myenmyinê kpââ ngópu, Chóó Lémi

u dpodo pyu kní ye yononi ntênê nmye yémi ngópu. Yepê, Yi kópu ndíi kópu ngê nmyi pyódu ngópu. Yepê, Kópuni Chóó Lémi ka ndíi kópu, lukwe dîy:o tédê kópu ngê nmyi pyódu ngópu. Yepê, Lukwe dîy:o pi kní ye dp:ee vuyuwó nyédi, ngópuch:anê kní ye myedp:ee vuyuwó nyédi, lukwe dîy:o nmyi nódo Chóó Lémi u nuu ghi daa tóó. Yepê, Dmyinê nkíngê. Yepê, Tédê kópu ndíi kópu ngê nmyi pyódu tumo, ndíi kópu tédê kópu ngê nmyi pyódu tumo. Yepê, Tédê kópu dmyinê d:uud:uu dé, kópuni Chóó Lémi ka ndíi kópu dé, myedmyinê d:uud:uu dé.

⁴³ Yepê, Pádisi yoo, dmyinê nkíngê. Yepê, Ngêpê ngomo k:oo nmyi chóó kada nmyimo yââyââ nyédi, u yi nmye a kwo yédi, Pi kní y:oo naa tédê mb:aamb:aa ngê dny:oo châachââ nmo. ⁴⁴ Yepê, Dmyinê nkíngê. Yepê, Kwodombê mbwee maa p:uu ngma ya yédi, n:ii u lama daa ya yédi, kpí kní yi pwo a m:ii yédi. Yepê, Yi kpí ntee dé, nmyo yinté yéli, pi kní yi lama daa ya yédi, tupwó ndíi nmyi gha vy:o a tóó.

⁴⁵ Dêêpí pyu ngmê ngê Yesu ka kwo, Ye kópu kíchi vyi té, nmí pi dmi myeche ghípi. ⁴⁶ Yesu ngê kwo, Dêêpí pyu yoo, myedmyinê nkíngê. Yepê, Mósisi ngê yoo u ntââ dêêpí kópu dyuu yi d:êê ngê, ngmênê nmyi chóó yíli ngê nmyi pyódu ngópu, pi kní ye dpodo ndíi ngê nmyi pyódu tumo, yi dpodo tédê d:ud:umbiy:e dp:ee ngêêpí tumo. ⁴⁷ Yepê, Dmyinê nkíngê. Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo wunê kwéli a kmênê tumo, ngomo mb:aa yi pwo nmyi wó tumo, yi mti ngê a pyede. Yepê, Ngmênê nmyi chóó nmyi kn:ââ kní y:oo y:oo a vya tumo. ⁴⁸ Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo mwâ a vya tumo, nmyinê nmye gha kópu yi d:uu ngópu, mu kópu u dîy:o y:oo a vya tumo, yi pwpow u mti dmi u nkwo nmyi tee tumo. ⁴⁹ Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê ala gha kópu a vuy, apê, Ala yéli ye a komo kapí pyu yoo a dyépi yoo wanê dy:ââ té, ngmênê ala yéli y:oo wa mb:ii t:oo, woni wa kpaka t:oo, woni amye vya t:oo. ⁵⁰⁻⁵¹ Yepê, Dye ghi yintómu nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo dnyia a vyeedé, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pé mwâ a l:âmo ngê, Kéén ngê Epel mwâ a vyâ, nkoo nmo, a vyeedé u yi nmye mye kwo. Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo dnyinté a mya tumo, Chóó Lémi ngê dnyinté u nkwo kpada too. Yepê, Kéli ghê, king Njehu u dye ghi ngê, dini ghi n:ii ngê Sekidaiya Chóó Lémi u ngomo chedê vya ngópu, Chóó Lémi ngê dnyinté a kpada too, Sidiya tpémi dy:ââ too, Njedusalem tpémi yi ndapí mí t:âmo tumo, yi tpile yíli mye t:âmo tumo, ngmênê yi p:aa dêpê pw:oo ngópu. Yepê, Ala ngwo

* 11:38: Mát 15:2

Chóó Lémi ngé u komo kapí pyu ndéndé nmye da dy:ââ, dmy:oo mya ngópu. Yepé, Wanmyi vya knomomê, ye Chóó Lémi ngé dnyinté u nkwo daawa kpada nmyo, nmyi p:aa d:ud:umbiy:e wa a pw:ono. Yepé, Nmyi kn:ââ yoo yi yíki dmi nmyi pwo wa ghay. *

⁵² Yepé, Dêêpí pyu yoo, dmyinê nkíngê. Yepé, N:ii u lama puku kpââ a tóó, yi pini ngé u ntââ Chóó Lémi puku yedê wa a pyw:oo. Yepé, Yi puku dmi ngomo ntee tpile, u kii nmyi ngópu a tóó, ngmênê pi kní ye yi ngomo dp:ee kpêmikpémí ngmê. Yepé, Nmyi chóó yi ngomo k:oo dp:ee koko nyédi, n:ii ngé u yi a kwo, dpó, Yi ngomo u mênê ní kee, u maa u kwo nmye nkonomkoko ngópu.

⁵³ Pádisi yoo, dêêpí pyu yoo yi kii, Yesu ka d:ud:umbiy:e nod:e dniye, Yesu ngé yi p:aaní pee u ngwo a kuwo ngé. U kuwó dini ghi ngé dpodombiy:e dnya a tókótókó, kópu yilí yi p:uu u kwo dnye póó. ⁵⁴ U yi y:e doo kwo, Yesu nmí dóó, kn:aaadi te kópu ngmê vyi ngé, u ngwo p:oo ndyíko.

12

Yesu pi dóó p:uu u ngwo doo danêmbum Mátíyu 10:26-27

¹ Pi yilí tp:oo témi tap Yesu ka lee dniye, u kwo dnye kadakada. Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepé, Pádisi yoo yi njii ngé kêê nangé t:oo. Yepé, Pi dóó pyu yoo, kópuni a tpapê tumo, daa d:uud:uu tumo. Yepé, K:omo tpile pi dóó daa ndíi nmyi vy:ó adí ya, ngmênê d:ud:umbiy:e wa dyênê nmyo. ² Yepé, Tumu kópu yintómu díyo wa a pywáí dmi, ngmee u kópu dyuu wamyedé pywáí dmi. ³ Yepé, Tumu kópuni mgídí vy:ó anmyi vyi t:oo, w:êêní wa ny:ee t:oo. Yepé, Tumu kópuni d:omo yu kn:ââ u mênê kwayi ngé anmyi vyi t:oo, díyo naa tédê tâa wa kaa dmi.

Yesu pi ka nkíngê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

Mátíyu 10:28-33; 12:32; 10:19-20

⁴ Yesu ngé yepé, A pyipe yoo, pi kní ye namé nkíngê. Yepé, A l:êê díy:o wa vya nmyomomê, am:ii pw:oo dmi, ye ló kópu nmye m:uu wa d:uu ngmê. Yepé, Doo u ntââ, kópu nmye daamuwa d:uu ngmê. ⁵ Yepé, Ye anmyi nkíngê knomomê, a wépi u ngwo anmyi p:aa ngmê, ye Chóó Lémi ngé nmyi wépi dmi u nkwo wa puwá, ndiya wa kée nmyo. Yepé, Chóó Lémi p:ee vyílo, u kwo yidmyinê nkíngê.

⁶ Yepé, Kópuni dí vyi, nmye mêní tpapê, Pi kní ye namé nkíngê. Yepé, Mtyímwe daa ndíi íméné tp:oo, kní ngmêdê pw:oo knomomê, nmyinê nmye k:omo tpile, ngmênê Chóó Lémi ye wunê vuyuo yédi. ⁷ Yepé, Nmye myewunê vuyuo yédi, dp:ee mtyímwe ntee yéli, dnyinté nmye dédê vuyuo. Yepé, Nmyo

yintómu u lama nmye pyede, nmyi mbémê mbémê mbodo gh:aa ntémwi a kwo, u lama nmye tóó, doo u lama daangmêwa a ghay. Yepé, D:ud:umbiy:e pi ka namé nkíngê.

⁸ Yepé, Pini n:ii ngé pi kní ye daawa a wópu nê, yewo, Nyââ, Chóó Lémi u Pi Ndéndé p:uu n:aa dpodo, ye kuwókuwó wéni ngé Chóó Lémi u enjel kní yi ngíma yi pini u nkwo daanímo wópu, a kêê k:oo wan:uu kââ. ⁹ Yepé, N:ii ngé pi kní yi ngíma wa a wópu nê, yewo, Ye pini daa Chóó Lémi u Pi Ndéndé, p:uu dinê dpodo, ye kuwókuwó wéni ngé Chóó Lémi u enjel kní yi ngíma yi pini u nkwo wanímo wópu, a kêê k:oo daan:uu kââ. ¹⁰ Yepé, Pini n:ii ngé daawa mya nê, a p:uu adí peede tpapê, u kuwó dini ghi ngé yi pini ngé yi dono kópu u kuwó amê kée knomomê, u ntââ Chóó Lémi ngé yi pini u dono u kuwó wa kée, mēdaawa a ngí, ngmênê n:ii Chóó Lémi u Ghê Dmi u dpodo p:uu adí peede tpapê, yi pini Chóó Lémi ka daawa diyé, Chóó Lémi ngé u dono yilí u kuwó daawa kée té.

¹¹ Yepé, Dini ghi n:ii ngé ngépê ngomo y:enê pyu kní y:oo adnyin:aa kóté kígha nmyo, kada pini kní y:oo ó king kní y:oo adnyin:aa kóté kígha nmyo, kópuni ye anmyin:aa tpapê dé, yi kópu kní ye nuw:o ngé kêê nangé t:oo. ¹² Yepé, Kópuni ye anmyin:aa tpapê dé, yi dini ghi ngé Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé nmyi nuw:o ínédê mwiyé ada a t:emí dé.

Yesu kmungo pyu yoo yi p:uu u ngwo doo mgongo

¹³ Yesu yélini ye doo danêmbum, yi vy:ó pi ngmê ngé kwo, Máâwe. Kwo, M:aa dini ghi n:ii ngé pwene, a mbwó ngé tpile yintómu u mo a ngí too. Kwo, U kwo vyi ngí, Kní a ka ngma a kê ngé. ¹⁴ Yesu ngé kwo, Kí pini. Kwo, N:uu ngé nmyi kóté kígha pyu ngé pyódu noo. ¹⁵ Pi kní ye yepé, Kmungo pyu yoo yi nj:ii ngé kêê u ngwo nangé t:oo, mu kópu u díy:o pi u ghê ndéndé daa tpile kní yi p:uu a tóó. * ¹⁶ Wod:oo Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepé, Ndáápi ngmê, ndapi u ngópu dépwo ghédê, tpile u ngópu myedépwo ghédê. * ¹⁷ Yepé, Chóó u nuw:o k:oo apé, Pudumakó w:uu ngmên:aa kaakaa, ndapi ndíi u ngwo waní kmênê. ¹⁸ Apé, A stówa my:oon:aa pyidupyidu, a ndapi d:ud:umbiy:e ndíi ngé u ngwo wa pyódu. ¹⁹ Apé, U kuwó dini ghi ngé a gha mb:aamb:aa ngé wa pyódu, anê, Nê pi ngmê, tpile ka mēdinê nuw:o, m:ââ yilí yi k:oo aní líme, aní kmaapi, daaní dpodo, d:ud:umbiy:e aní gha vyilê. * ²⁰ Yesu ngé yepé, Ngmênê Chóó Lémi ngé kwowo, Modo podo. Nyi mtíkó pyu ndíi. Awède mgídí vy:ó nye pwpopwo, ímíle yintómu n:uu ngé

* 11:50-51: Gen 4:8; 2 Chr 24:20-21

* 12:15: 1 Tim 6:9-10

* 12:16: 1 Tim 6:17

* 12:19: Njems 4:13-15

wa ghay dmi. ²¹ Yesu ngê yepê, Nii ndapí nuw ngmídi p:uu adí nuw:o, Chóó Lémi p:uu daadí nuw:o, yi pini yinté pini ngê wa pyódu, mbodo podo.

*Tpile p:uu nuw:o u danêmbum
Mátiyu 6:25-34*

²² Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Ala kópu mye ny:ee yó. Yepê, Ntini n:ii nmye pípi ngmê, nmyi nuw:onuwo u kópu ngê kíngí pyódu, kpídini nmye t:emí ngmê, nmyi nuw:onuwo u kópu ngê myekíngí pyódu. ²³ Yepê, Nté kpídí daa ndíi kópu dé, nmyi ghê dmi yi ndíi kópu. ²⁴ Yepê, Nmê kní yi p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Nté woo d:uudpí kaa ngmê, nté nt:u d:uudpí t:ee ngmê, p:o d:uuwodê núw:o ngmê, ngomo k:oo d:uuwumê yé ngmê. Yepê, Kêle, Chóó Lémi ngê yinê dpo mbono té. Yepê, Dp:ee ínmê ntee tpile dé, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê wamyedé mbono nmyo. * ²⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê anmya a pwoopwo, k:omo tpile nmyi nuw:onuwo u kópu ngê adí pyodopyodo, ngmênê doo u ntáá nmyi ya daadí ngê daanmya a pyépi. ²⁶ Yepê, Yi kópu nmye doo u ntáá, lukwe díy:o kn:aa kópu kní nmyi nuw:onuwo u kópu ngê. ²⁷ Yepê, Yinênê kní yi p:uu ngí nuw:o mbê dmyeno. Yepê, Yi kpídí p:uu daa dpodo nyédi, myedaa kpile nyédi. Yepê, K:omo tpile Solomon u ndapí ndíi, u kpídí mb:aa dé, ngmênê yinênê kní y:oo Solomon u kpídí mède ch:ii tumo. * ²⁸ Yepê, K:omo tpile chii mênê yi awêde a kwo, máá m:ii ndé ngê dpí ma, ngmênê Chóó Lémi ngê nêné yi nkwordo dpí káá, kpile ye yinê wunê yémí. Yepê, Dp:ee yi ntee tpile dé, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê wamyé kpilê nmyo. Yepê, Lukwe díy:o dnyinté u kwo nmye kélímí té. ²⁹ Yepê, Nté mbwaa yi pyw:émí nmyi nuw:onuwo u kópu ngê kíngí ya. ³⁰ Yepê, Yélini Chóó Lémi ka daa kélímí nyédi, vyílo yi kópu kní yi p:uu yi nuw:o dmi a mbêpê té. Yepê, Nmyi Mí u lama ka tóó, yi tpile daadnyí ya knomomê, ye nmyi ya dono ngê wa pyódu. ³¹ Yepê, Chóó Lémi kóó k:oo wowo ndíi kópu ngê nmye choo ya, yi tpile dé nmye u ngwo wa a kê té. ³² Yepê, K:omo tpile dp:ee yoo ndíi, ngmênê pi kní ye nkíngê ngê kêê kídmyenêngê t:ee ngmê. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi Mí ngê u yoo chóó adí y:enê, yi yéli yi kada pini kní y:oo wa pyódu nmyo. *

*Daa tpile ndapí yi p:uu nuw:o u danêmbum
Mátiyu 6:19-21*

³³⁻³⁴ Yesu ngê yepê, Pini n:ii u ngópu ndapí a tóó, dyámê mbêmê, wonêwodyédiyé a nuw:onuwo ngê, dpo, L:ámo mokídangê ngee ó pi ngê kíngí t:ámo. Yepê, U kpídí mb:aa

kní yi p:uu mye nuw:o yédi, dpo, Tpile we ngê kíngí dyênê té. Yepê, Nmyi tpile yíli nmyi nuw:onuwo u kópu ngê nmye kíngí pyaa dmi, nmyi ndapí nmyi nuw:onuwo u kópu ngê myekíngí pyódu. Yepê, Nmyi tpile yíli kwéli a pyede, dye ghi yintómu nmyi nuw:o dmi y:i adí kwo. Yepê, Nmyi nuw:o dmi dyámê mbêmê kíngí kwo, ngmênê mbóó p:uu choo kwo. Yepê, Nmyi tpile yíli pi kní ye dpí y:ee tóó, nmye wa pwila t:oo, yi ndapí dpo ngí yó, ngópuch:anê kní ye dpí y:ee yó. Yepê, Yi ndapí Chóó Lémi ngê mbóó p:uu ya mb:aa ngê nmye amímê wumo. Yepê, Doo u ntáá yi yáni mb:aa kpáápi kní y:oo daawa t:ámo ngmê, tpile we kní y:oo myedaawa dyênê ngmê.

*Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye kópu ni vyu,
u t:áat:áa p:uu*

³⁵ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, A kuwó mgídi wa a ghay, ngmênê dpí ngê kêê kídmyenêngê t:ee ngmê, nmyi dpodo u kpídí dmi nmyi mbwo kídmyenêngê ngee t:oo, nmyi lam dmi kíngí pw:oo dmi, dny:oo pípi. * ³⁶ Yepê, Lémi kní y:oo yi dpodo pyu yoo wunê kuwokuwo tumo, yedpo, Dmyinê t:áat:áa nmo, kíd:oonngê dpí dmi. Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi lémi yoo dpo diyé dmi, keñe p:uu wunê depedepe nyédi, yi dpodo pyu kní y:oo keñe ye dpí kpémí t:oo, yi lémi yoo yi nté dpo tédí ngmê. ³⁷⁻³⁸ Yepê, Yi lémi ngmê ngê mgi wa a pwaa knomomê, mgídi núnkíníkní p:uu wamí t:aa, u dpodo pyu kní yi p:uu ada a nuw:o, awo, A dpí té, ó a t:áat:áa né? Yepê, N:ii u dpodo pyu yoo daadnyí dpí, yi kada pini adnyí t:áat:áa, yi pini u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa pyódu. Yepê, K:omo tpile u dpodo pyu yoo, ngmênê chóó u nté wa a tédí, ye wa y:oo. Yepê, Wamyé chaa kalé té, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê wamyé pyaa dmi.

³⁹ Yi kópu p:uu Yesu ye myedoo mgongo, yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Nmyi lama daa tóó wéni n:ii ngê kpáápi ngê nmyi ngomo wa pwáá. Yepê, Yi wéni nmyi lama adí ya knomomê, wanmyi t:áá ngmê, am:ii ngm:ii kalé ngmê. * ⁴⁰ Yepê, Yinté myedmyinê t:áat:áa nê, mo kópu u díy:o dini ghi n:ii ngê nmyinê nmye Chóó Lémi u Pi Ndéndé daawa t:aa, yepê, vyílo yi dini ghi ngê wanê t:aa.

*Yesu chóó u yoo yi kada pini kní yi p:uu u
ngwo doo mgongo
Mátiyu 24:45-51*

⁴¹ Pita Yesu ka póó wo, kwo, Nmí Lémi. Kwo, Ye mgongo nmí mo nmo chi kwolo, ó pi yintómu kní yi k:ii? ⁴² Nmí Lémi ngê yepê, A yoo yi kada pini ngê wanmyi pyaa

* 12:24: Psalm 147:9; Luukí 12:7 * 12:27: 1 Kings 10:23-25 * 12:32: Luukí 22:29-30 * 12:35: Mát 25:1-13;

1 Pita 1:13; Mak 13:32-37 * 12:39: Mát 24:43-44; 1 Tes 5:2

dmi. Yepê, Ala kôpu ny:ee yó. Yepê, Lémi ngmê ngê pi ngmê wa ngmidi, u dpodo pyu yoo yi kada pini ngê wa pyódu, u kwo wa vyi, kwowo, Dy:oo ye cha a chápwo, yi nté ndapí ye chi yémi dé. Yepê, Yi lémi kuughê wa lê, dye ghi daadii yi adin:aa ya. Yepê, Pini n:ii wa ngmidi, dpodo pyu yoo yi kada wa kââ, yepê, yi pini u nuw:o ndiî ngê adi ya knomomê, u l:êê ghi mb:aamb:aa ngê a myaa ya, ye yi pini lónté adi dpodo? ⁴³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi lémi u p:o amêdé diyé, tpile yilí yintómu mb:aamb:aa ngê wa m:uu té, ye u gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu, ⁴⁴ dpodo pyu yoo yi kada pini wa chaa kwolo, u tpile yilí yintómu u kwo wa y:ee té, yi kada pini ngê wa pyódu. * ⁴⁵ Yepê, Ngmênê yi lémi ghéli daawa taa knomomê, dpodo pyu kní yi kada pini alanté adi nuw:o, awo, Nmí lémi kéma amêdé diyé, yepê, yi pini pi dono ngê wa pyódu, adi ñuknweñuknwe, mbwaa adi ndani, u ngwo adi ghétighéti, dpodo pyu dpodo módó yoo adi kpakakpaka dé, ⁴⁶ ye dpodo pyu yoo yi kada pini doo u lama, yi lémi ayi t:aa. Yepê, Yi kópu dini ghi n:ii ngê wa ny:ee té, d:ud:umbiy:e yi pini ka wa nod:e, dnyinté daawa kpada, kuwa yéli yi vy:o wa kââ.

⁴⁷ Yesu ngê yepê, Dpodo pyu n:ii u lama u lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a kwo yédi, ngmênê a mgeemgee yédi, u dpodo daawa dóo knomomê, ye u lémi ngê yi pini dpodombiy:e wa kpada. * ⁴⁸ Yepê, Ngmênê n:ii u lama dnyinté a ya yédi, ngmédpi kn:aadi, u lémi ngê dpodombiy:e d:uudpi kpada. Yepê, N:ii u lama a kópu dyuu dnyinté a kwo, dnyinté adi cháâcháâ. Yepê, N:ii u lama a kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a kwo, d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê choo cháâcháâ.

Yesu yoo cháméchámé p:uu u ngwo doo danêmbum

Mátiyu 10:34-36

⁴⁹ Yesu ngê yepê, M:aa u yápwo tédê cháâ ntee tpile ngê dé pyódu, nté woo kapí y:i doo u ntáâ. Yepê, Ala kópu u l:êê díy:o nê loo, nê, Yi chéli nîmo vuyuwó. Yepê, U ya a nga a kwo, Yi chéli d:ââ nîmo vuyuwó. ⁵⁰ Yepê, Daa kêmakêma dono u ménê aniné wupwo, yi dono p:uu nuw:o ngê dé dyênê nê, u dí yi p:eeni kópu a nga wa pyódu. ⁵¹ Yesu ye póo wo, yepê, Nmyinê nmye yoo kââdikââdí u l:êê díy:o dyámê mbêmê nê loo, apii? Yepê, Ngmênê kêle, daa yoo kââdikââdí u l:êê díy:o nê loo, nê, Yoo n:uu chámê. ⁵² Yepê, Yoo cháméchámé kn:ââ wunê kídí chaa, dye ghi yintómu a l:êê díy:o yoo adnyi numo cháméchámé. Yepê Pi mupwokní limi kní kwéli adnyi ya, a l:êê díy:o wanimo chámê té, pyile miyó dé yi p:uu adi d:uu, miyó myenté

pyile kní yi p:uu adi d:uu. ⁵³ Yepê, Yi pini mupwo noko dnyinté adpi ya, u kpâm tp:oo módó k:ii noko dnyinté adpi ya, u ñ:ââ k:ii noko dnyinté amyídu ya.

Yesu ngê pi kní ye u ngwo vuu, yepê, Lukwe díy:o dp:ee myeme nê

Mátiyu 16:2-3

⁵⁴ Yesu ngê Nju tpémi ye yepê, Dini ghi n:ii ngê nkali nmye mumu ngópu, nye, Daa kêmakêma tpii wunê ghayghay, yepê, yed:oo tpii dpo ghay. ⁵⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê mgídi vy:o pudu yilí a kwo yédi, nye, Mââ kââdí y:ay:a wa pwiyé, yepê, yed:oo wom-umo kââdí y:ay:a dpi pwiyé. ⁵⁶ Yepê, Lukwe díy:o my:oo nmye pyede. Yepê, Kópuni mbóó p:uu nmye mumu tumo, mb:aamb:aa ngê nmyinê wopwe tumo, ngmênê kópuni n:aa d:uud:uu too, lukwe díy:o dênmyinê wopwe t:oo. Yepê, Lukwe díy:o dp:ee myeme nê.

Yesu yoo yi kóté kîgha p:uu u ngwo doo danê

Mátiyu 5:25-26

⁵⁷ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o nmyi nuw:o kwolo ngmê dé. ⁵⁸ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngmanmyi kn:aadi ngmê, n:ii ngê u yi adi kwo, Ni kóté kalé nmyo, dini ghi n:ii ngê kóté tédê adi ñeñe nmyo, yi kópu maa p:uu d:ââ dpi l:âmo yó, yed:oo kóté y:enê p:uu u ngima mēdaamny:uu ghê dmi, mbwa k:oo mēdaami km:êê nmyo. ⁵⁹ Yepê, Mbwa k:oo wa km:êê nmyomomê, y:i anmyin:aa ya, u dí nmyi dono ntênê wanmyi pwila t:oo. Yepê, Daa kêmakêma kóté tédê n:aa ñeñe nmyo, nmyi kópu dmi d:ââ l:âmo too.

13

Dono kuwokuwo u danêmbum

¹ Yi dini ghi ngê pi kní ngmê ta, Yesu ka mdoo a ñuwo ngópu, kwo, Nkálili pi kní ngmê y:oo Chóó Lémi ka kpêê dnye yiyé, kwo, Lóma lede kní y:oo kí vya tumo. ² Yesu ye póo wo, yepê, Lukwe díy:o yinté pw:oo dnye? Yepê, Yélini pw:oo dnye, nmyinê nmye yi dono ndiî, wo yéli yi dono daa ndiî, apii? ³ Yepê, Kêle, yinté daa too. Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Nmyi dono daanmyinê kuwo t:oo, ye yi yéli ntee pw:oo dnye, yinté am:i pw:oo dmi. ⁴ Yepê, Dini ghi n:ii ngê ngomo daadii pwaa wo, Sailólam, pi y:a mé wááli vyá, yepê, lukwe, yi yéli yi dono ndiî, wo yéli yi dono daa ndiî? ⁵ Yepê, Kêle, Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpapê, nmyi dono yilí daanmyinê kuwo knomomê, ye yi yéli yi nt:anê wanmyi yaa dmi, wam:i pw:oo dmi.

Yesu Nju tpémi yi p:uu u ngwo doo mgongo

⁶ Yesu ngê Nju tpémi ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Lémi ngmê, u kuwe kn:ââ

ngmêdoo kwo. Yepê, U yi u ngwo doo kwo, Kuwe kîgha ngmênî ma, ngmênê dêpê pyw:ângo. * 7 wod:oo u dpodo pyu ka kwo, M:ââ pyile kî yini kîgha d:oo ngmê ndîi, kwo, kp:anê ngi, daadi kwo. * 8 Yepê, Ngmênê yi dpodo pyu ngê kwo, A lémi, ghêli nangê kpono, m:ââ mu ngmîdi u kwo yéni. Kwo, Têpê ngê mênî wuwó, tpile tp:oo knî yi kn:êê u mênê n:aa yiyé. * 9 Kwo, Kî m:aa ni ngê nt:u nkwo doo daawa kaa knomomê, ye u ngwo dpî kp:anê ngi.

Yesu ngê duwoduwo módó u ngwo pyi ngê

¹⁰ Lime wo ngmê ngê Yesu ngêpê ngomo k:oo doo dêêpi. * ¹¹ Pyââ yi ngmêdoo ya, kmêna u ngwo ngmêdoo kwo, yi pyópu duwoduwo kwólu, m:ââ y:a mē wáali yintê doo m:ii, ntênê paa doo u ntââ ngê u kwo dpîmo ya. ¹² Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê módu, kwo, A pwiyé, wod:oo Yesu ka loo. Kwo, A ch:am. Kwo, Kópuni ngê dyênê nyoo, dí chedê. ¹³ Wod:oo Yesu ngê kóó dē kpadama yé doo, kwo, Mbwó a pyidu ngi. Yi ngwo yi pyópu ngê mbwó yedê pyidu ngê, Chóó Lémi doo chaa kîgha. ¹⁴ Yi ngêpê ngomo u kada pini nod:e wo, mu kópu u díy:oo Yesu ngê lime wo ngê yi pyópu pyi ngê, wod:oo pi knî ye yepê, Wo wéni dpodo u wo, yi wéni knî y:oo nmyi pyipyi u l:êê díy:oo dmyina a lèpi, ngmênê daa lime wo ngê. ¹⁵⁻¹⁶ Yesu ngê yi pini ka kwo, Nmyo k:omodanê pyu yoo, kópuni nmye tpapê tumo, yi kópu dp:ee d:uud:uu tumo. Kwo, Setan ngê ala pyópu ló dini a kudu ngê, m:ââ y:a mē wáali doo duwoduwo. Kwo, Lime wo ngê yi yedê dí pywáli, nmyinê nmye dono kópu yidi d:uu, ngmênê yintê kópu kîmy:ee d:uud:uu tumo. Kwo, Lime wo ngê nmyi hósî ndonki knî yi yedê kîmye pywálipywáli tumo, mbwaa paa nmye ñeñe tumo, mbwaa yi dp:uu nda ngmê. Kwo, Daa hósî ntee tpile yidi pywáli, ala lime wo ngê. Kwo, Epilham u tii ñedê pyópu ngmê yidi pywáli. * ¹⁷ Yélini Yesu p:uu dnye d:uu, yi kópu u mywene ye ghê wo, wo yéli yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, apê, Nmî nuu u kópu ye d:uud:uu too. Yi kópu knî yi l:êê díy:oo dnye chaa kîgha.

Kwee u mgongo danêmbum

Mátiyu 13:31-32; Mak 4:30-32

¹⁸ Yesu ye póó wo, yepê, Chóó Lémi ngê u yoo y:enê kn:ââ lóntê wa chaa? Yepê, Yi kópu p:uu lóntê anî mgongo? ¹⁹ Yepê, Kwee ntee dpî k:aa, Chóó Lémi u yoo yintê yili ngê amí pyódu. Yepê, K:omo tpile kwee pii tp:oo daa ndîi ngê wunê kwo yéni, ngmênê dini ghi n:ii ngê yi nkwo doo dpî kee, dpî tîpítîpi mb:anê, pywápê ye ya yéni.

Yis u mgongo danêmbum

Mátiyu 13:33

²⁰ Myombó Yesu ngê yepê, Chóó Lémi u yoo kaakaa p:uu lóntê anî mgongo. ²¹ Yepê, Alanté. Yepê, Mbídedí nk:éeni tédê pyââ ngê yis knî tp:oo dpó ngi, komo kpó ngi kono ndîi u mênê dpî ye, ngmênê u kuwó dini ghi ngê kpo yintómu dpî mbó.

Keñe kwólu puu tédê u danêmbum

Mátiyu 7:13-14,21-23

²² U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu knî yi k:ii Njedusalem dnye lèpi, maa p:uu p:aa ni Yesu ooo doo ndiye kîgha dé. ²³ Pi ngmê Yesu ka póó wo, kwo, Nmî lémi, pi yili Chóó Lémi kóó k:oo wa ghê, ó daa yili? ²⁴ Yesu ngê yepê, Chóó Lémi keñeni tâmo wunê too, yi keñe kwólu puu daa ndîi. Yepê, Yi keñe t:âmo koko, ndîi kópu ngê nmye choo ya, dpodombiy:e ghê dmyeno, yi keñe t:âmo paa kee dmyeno. Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpapê, pi yili y:oo u yi y:e wadí kwo, awo, Yi keñe t:âmo nm:uu kee dmi, ngmênê wa dèê dmi. * ²⁵ Yepê, Ngomo chóó wa gh:êêdê, keñe nmye wa a kuwo. Yepê, Kuwa anmya a kwo, keñe p:uu anmya a depedepe, kwonye, Nmî Lémi, keñe nmo a kpémî ngi. Nmyewo, Dp:ee a lama yéli, kwéli dmyinê ndê dmi, a lama myedaa too. ²⁶ Kwonye, Ng:ii kîmree a yakmaapi, nmî p:o kinyoo a ndiye kîgha nmo. ²⁷ Nmyewo, Dp:ee a lama yéli, kwéli dmyinê ndê dmi a lama myedaa too. Nmyewo, A nkîgh:ê a y:ee dmyeno, nmyi l:êê ghi dmi dono dé. ²⁸ Yepê, Dini ghi n:ii ngê Epilham mupwo káami, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo yi k:ii Chóó Lémi kóó k:oo wanmyi m:uu t:oo, ngmênê kuwa anmyi kwo, yi ngwo tpéé kópu wanmyi vyi ngmê, anmyi mbê, anmyi nod:enod:e, nmyi kpéngi ti dmi kelekele adnyi paa. * ²⁹ Yepê, Kn:aa dyámê kn:aa dyámê tpémi Chóó Lémi kóó k:oo am:ii m:uu t:oo, anye, Nipi ka yakmaapi té. * ³⁰ Yepê, Yi ngwo kada yéli mē kuwó, kuwó yéli mē kada.

Pádisi knî y:oo k:omo ngê Yesu ka mbwó u ngwo yé ngópu

Mátiyu 23:37-39

³¹ Yi dini ghi ngê Yesu Nkálili Wee u kwo modoo ya, ghêli dêpê kuwo ngê, Pádisi knî u kwo ngmê loo, kwo, Kn:aa chi lèpi, kîng Antipas Helodi u wee a kuwo ngi, u yi u ngwo a kwo, Nyi ní vy:a. ³² Yesu ngê yepê, Ye pini chíi w:ââ ntee pini, ala kópu u kwo nyi vyi yó, kwipi, Nê ngê yoo yi kmêna ka ngm:ii kîgha té, myeka pi pyipyi, máâ m:ii kèlê u dpodo wa chedê, kada u ngwo wa a y:oo. ³³ Yepê, Doo u ntââ alai daani ya. Yepê, Máâ

* 13:7: Luukí 3:9 * 13:8: 2 Pita 3:9,15 * 13:10: Luukí 6:1-11; Njon 5:16; Ex 20:9-10 * 13:15-16: Luukí 14:1-6

* 13:24: Pilipay 3:12-14 * 13:28: Mát 8:11-12 * 13:29: Luukí 14:15

m:ii kélê Nkálili Wee anê kuwo, Njedusalem aní lè. Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi ngé Njedusalem a ngmídi ngé, u nuu u p:aa ngé pyódu ngé, ngmênê yi p:aa ni tpémi y:oo u komo kapí pyu yoo y:oodnyimo a vyeé dé. Yepê, Chóó Lémi u komo wodíni kapí, ye alii pídmí vya nê.

³⁴ Yi Pádisi kní ye yepê, Ee Njedusalem tpémi, nmye vuywo pyu lukwe díy:o dmyongé mya ngópu. Yepê, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u komo nmye dnyimo a kapí, nmyimo a kpadakpada dé, woni yoo chéêpi ngé nmyi vya tumo. Yepê, Kémkêm ngé tp:oo w:uu úupee dé yi maknopwo ntee dí w:éé té, daa ng:éêntómu nê, Yinté ní w:éé nmyo, ngmênê a wépi nmyi pwaa ngópu. ³⁵ Yepê, Mu dini ghi ngé Chóó Lémi ngé nmyi p:aa d:ud:umbiy:e wa a kuwo, amyiné kuwo, mēdaamunmyi m:uu nê, u dí wéni n:ii ngé anmyi vyi ngmê, anye, Pini n:ii Chóó Lémi u pi mbémê a m:ii, Chóó Lémi ngé ntênê choo a ngéêpi.

14

Yesu mgí k:oo ghayghay p:uu u ngwo ye doo dané

¹ Líme wo ngmê ngé Pádisi yoo yi kada pini ngmê u ngomo k:oo Yesu doon:aa kmaapi. Yélini y:i dnye ya yi ngwolo dmi Yesu p:uu doo kwo, dépê y:ee tumo. ² Pi ngmê, kóo kpáli mbó ngmê dé, Yesu ka loo, ³ wod:oo Yesu déêpi pyu kní ye Pádisi kní ye póo wo, yepê, Nmí déêpi kópu dyuu angénté a kwo? Yepê, Líme wo ngé pi ngmanyi pyi, ó doo u ntáa? ⁴ Ngmênê u póo u kwo daa vya ngópu, kópu u kwo myedaa vyi ngópu. Wod:oo Yesu ngé yi pini pyi ngé, p:o mé dy:ââ ngé. ⁵ Wod:oo ye mé póo wo, yepê, Nmyi vy:o pini ngmê, tp:oo líme wo ngé mgí k:oo wa ghíi knomomé, doo u ntáa chóó mēdaawa a kee, yepê, lukwe, líme wo u l:éé díy:o u mí ngé yi tpémi yi mgini k:oo wa a kuwo? Yepê, Kéle, daawa a kuwo, límilími ngé amédé péédí. Yepê, K:omo tpile daa tp:oo yedé ghíi, ngmênê u pudumakó ayedé ghíi, k:omo tpile líme wo, wamyedé péédí. Yepê, Daa pudumakó ntee tpile yidi pyi, ngmênê pi yidi pyi. ⁶ Yesu ka u kópu daangmê vya ngópu, déé dnye.

Yesu kada yââyââ p:uu u ngwo ye doo mgongo

⁷ Dini ghi n:ii ngé kmaapi tédé dnye koko, kada pini yoo yââyââ tédé mb:aa mí yaa dnye. Wod:oo Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepê, ⁸ Dini ghi n:ii ngé pi ngmê ngé kmaapi tédé amênê dóo kalé nmyo, yââyââ tédé mb:aa ghélii kii kada nangmên:aa yââ. Yepê, Nmyi lama daadi ya, yi pini ngé kada

pini ndíi ngmêdumu dóo kwolo. ⁹ Yepê, Yi pini ngé ala kópu nmye wa vyi, nmyewo, Ghélii kii kada pini u ya tédé dmyen:aa yaa dmi, nmyewo, mwada yi nyinê yaa dmyeno, kada pini yoo al:ii a yââyââ té. Yepê, Mywene nmye wa ghê, pi kamí yoo yi vy:o anmy:uu yaa dmi. ¹⁰ Yepê, Yélini yi pi dmi tédé, yi vy:o p:ee dmyina a yââyââ, naa chóó ngé ala kópu chóó nmye choo a tpapê, A léma, a pwiyé dmyeno, léma yi vy:o myanyi yaa dmyeno. Yepê, Pi kní yi ngíma nmyi pi dmi ndíi ngé u ngwo wa pyódu. ¹¹ Yepê, N:ii ngé u pi chóó a kmímí ngé, Chóó Lémi ngé yi pini u pi tédé ngé wa a pyódu, n:ii ngé chóo u pi wunê ghípíghípí ngé, Chóó Lémi ngé yini u pi ndíi ngé wa pyódu.

¹² U kuwó dini ghi ngé Yesu ngé ngomo chóo ka kwo, Dini ghi n:ii ngé nté nyimo l:ámol:ámo knomomé, mpyipe yoo, mwó yoo, nēni yoo, ndáápi ndíi yoo nama a dóo kígha dé, mu kópu u díy:o díyo yi kmaapi tédé kmaapi tédé u nkwo adnya a dóo kígha ngi, yi ntini u ngwo moo ngomontaa ngmê. ¹³ Kwo, Ngópuch:anê yoo, kóo kpéé dé, kpáli kpéé dé, ngwolo kopwe dé p:ee yicha a dóo kígha dé. ¹⁴ Kwo, K:omo tpile doo u ntáa dé, yi ntini daawa ngomontaa ngmê, ngmênê Chóó Lémi ngé dini ghi n:ii ngé yoo mb:aa kpéêní wa a pyidu té, wamyedé pyidu ngi, ya mb:aa u ngwo wanyimu pyw:oo.

Yesu Chóó Lémi kóo k:oo kmaapi ndíi p:uu u ngwo ye doo mgongo

Mátiyu 22:1-10

¹⁵ Yélini y:i dnye kmaapi, yi vy:o pi ngmê ngé Yesu ka kwo, Dyámé mbémé nipi kmaapi daa ndíi kópu. Kwo, Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé kmaapi tédé dóo k:oo wa a dóo kalé nmo, yi ngwo w:aa d:ud:umbiy:e wanmímo pyw:oo, apii. ¹⁶ Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Lémi ngmê ngé kmaapi ndíi u l:éé díy:o wo ngmê ngmídi ngé, pi yilí míné dóo kwólu, yepê, a kmaapi tédé dp:uu taa dmyeno. ¹⁷ Yesu ngé yepê, Yi wéni dini ghi n:ii ngé dyimé wo, u dpodo pyu ngmê dy:ââ ngé, kwo, Yoo a pwiyé we, ala kópu ye nyi vyi, Tpile yilí yintómu machedé, kmaapi ala. ¹⁸ Yepê, Wod:oo yi pini ye loo, u lémi u kópu ye doon:aa tpapê, ngmênê u kwo nganê mbê dnye. Yepê, Pi ngmê ngé kwo, Doo u ntáa daaní ní. Ngada pini ka dpí vyi ngi, A yápwo tédé kamí kwéli adí ya, yi ghi nímo mumu. ¹⁹ Yepê, Ngmê ngé kwo, Doo u ntáa daaní ní. Ngada pini ka dpí vyi ngi, Pudumakó y:a dí pwila, p:o nínê nēne té. ²⁰ Yepê, Ngmê ngé kwo, Doo u ntáa daaní ní. Ngada pini ka dpí vyi ngi, Ala ngwo até dí yéé. ²¹ Yepê, Yi dpodo pyu u lémi ka mé díyé wo, yi kópu yilí u kwo mínê

* 14:7: Mát 23:2-3,6

* 14:11: Luuki 18:9-14

* 14:12: Luuki 6:32-35

* 14:15: Luuki 13:29; Tpyuu 19:9

* 14:20: 1 Kódin 7:33

nté ngé, wod:oo yi lémi d:ud:umbiy:e nod:e wod, apé, A wépi lukwe díy:o da pwaa ngmê. Yepê, U dpodo pyu ka kwo, P:aani pee p:aani pee chi lêpî, ngópuch:anê yoo, kóó kpêê dé, kpálî kpêê dé, ngwolo kopwe dé a ñuw:o té.²² Yepê, Wod:oo loo, yi ngópuch:anê yoo a ñuw:o too, u lémi u ngomo k:oo km:êê too, u kuwó dini ghi ngé u lémi ka kwo, Pi knî m:uu yi p:aa dmi ka tóó.²³ Yepê, Wod:oo yi lémi ngé kwo, Kn:aa p:aani tpémi al:ii myedé ñuw:o té, a ngomo pèdê nt:ee y:e.²⁴ Kwo, Yélini mwiyé nê dóó kalê too, a nté pee tp:oo daangmêwa ma ngmê.

Mwiyé nuw:o u dyimé pywuu dé
Mátiyu 10:37-38

²⁵ U kuwó dini ghi ngé Yesu ngé kada a y:àngo, doo paa, maa p:uu pi yilî knî y:oo dnye yâmuyâmu, wod:oo ye diyé wo,*
²⁶ yepê, N:ii ngé a p:uu dpodo u l:êê díy:o, u pye mî, u kpâm ghee knî, u tídê mbwó yoo u mbodo kn:ââ vuyuwó daawa yé té, doo u ntââ a p:uu daawa kaalî. Yepê, Myenté, n:ii ngé chóó u nuu u kópu dé u mbodo kn:ââ vuyuwó daawa yé té, doo u ntââ a p:uu myedaawa kaalî.²⁷ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Mu dini ghi ngé pi dono knî y:oo a yoo vy:o yélini adnyin:aa kpakak-paka dé, woni amyimî vya t:oo. Yepê, N:ii ngé a l:êê díy:o dono daawa a vy:u, a l:êê díy:o myedaawa pw:onu, yepê, yi pini wa dípî, a kêê k:oo daami ghê.*²⁸ Yepê, A yâmuyâmu ngé ghêlî k:ii kêê nangé t:oo, yi kópu p:uu mb:aamb:aa ngé mwiyé dmyinê nuw:o, anmya a yâmuyâmu nê, ó daanmya a yâmuyâmu nê. Yepê, Dyimé pywuu nmye ngmênî kuwo. Yepê, N:ii ngé u yi adî kwo, Nkéli ndîi ngmênî pwila, lémi ngé u ngwo nî pyódu, yepê, yi pini ngé chóó u ndapî mb:aamb:aa ngé mwiyé dpo kp:aa ngé, mu kópu u díy:o nkéli ñuknî a tóó.²⁹ Yepê, Chóó u ndapî mwiyé dnyinté wa a kp:aa knomomê, u ndapî doo u ntââ ngé wa pyódu, u nêni knî ye amédin:aa nkêpê. Yepê, Wa déê knomomê, nkéli daawa pwila knomomê, ye pi knî y:oo wa yumu ngmê, wamye nkwitî ngmê.³⁰ Yepê, Yi pini p:uu adnyi danê, noko yewo, U yi u ngwo doo kwo, Kópu ndîi ngmênî d:uu, ngmênê kédê dípî. Yepê, A yâmuyâmu ngé ghêlî k:ii kêê nangé t:oo, yi kópu p:uu mb:aamb:aa ngé mwiyé dmyinê nuw:o.³¹ Yepê, Myenté, dyimé pywuu nmye munîné kuwo. Yepê, Lede yoo yi kada pini ngmê, dini ghi n:ii ngé ala kópu wa ny:oo, awo, Kn:aa lede yoo yilî kíyedé pwiyé dniye, nmî lede yoo daa yilî, yepê, yi pini mbwódo wa yââ, mb:aamb:aa ngé adî nuw:o.³² Yepê, U yoo doo u ntââ ngé adî ya knomomê, ye yi pini ngé u pi knî angmê dy:ââ, wo lede yoo yi kada pini ka kwowo, L:êê u yi nmo

daa kwo, mb:aamb:aa u yi nmo ye kwo, kópu mb:aamb:aa ngé mēpaa lâmo koo. Yepê, Mwiyé daadî nuw:o knomomê, u lede yoo l:êê tédê wa dy:ââ tumomê, wo yélini y:oo wa vya t:oo, kada pini wamye pw:onu.³³ Yepê, Myenté, mb:aamb:aa ngé mwiyé dmyinê nuw:o. Yepê, N:ii ngé chóó u kópu dé daawa kée té, doo u ntââ a p:uu daawa kaalî.*

K:omo ntii u mgongo danêmbum
Mátiyu 5:13; Mak 9:50

³⁴ Yepê, Ntii mb:aamb:aa. Yepê, Nté tpyópu u mênê ntii daanyi yé knomomê, u n:uu daadî ya, pwópwo ngé wa pyódu, nanê wa ma. Yepê, Ntii vy:émî tédê nmyi tp:ee ngmanmyi dy:ââ knomomê, pye nkwo doo ntii wa vy:êê knomomê, yini pwópwo, u n:uu daadî ya, ye lónté mb:aamb:aa ngé wa pyódu? ³⁵ Yepê, Doo u ntââ. Yepê, U dpodo daadî ya, wanmyi pii ngmê. Yepê, N:ii knî yi ngópu puu a pyede, yi kópu ny:ee y:e, p:uu dny:oo nuw:o. Yepê, N:ii ngé k:omo ngé wunê yâmuyâmu nê, mye yinté pini, u dpodo daadî ya, wani kée.

15

Sipi tp:oo lâmo ngêêpî u mgongo danêmbum

Mátiyu 18:12-14

¹ Wo ngmê ngé tákisi ngêêpî pyu yilî Yesu ka lee dniye, yélini Pádisi knî y:oo mwiyé kée tumo, u kwo mye lee dniye, danêmbum tédê dnyen:aa ng:aang:aa.*² Yesu yi vy:o doo kwo, mywene u ngwo myedêpwo kwo, wod:oo Pádisi yoo dêêpî pyu yoo dnye nuu mbumu, noko yepê, Lukwe díy:o kí pini pi dono knî yi k:ii a yakmaapî té.³ Wod:oo Yesu ngé mgongo ye ngmê kwólu, yepê, Kópu nmye ngmên:aa poopoo.⁴ Yepê, Nmyi vy:o pini ngmê, u sipi yonoy:a adî kwo. Yepê, W:amî mbêmê wa ñuw:o té, yi adnyin:aa kmaapî. Yepê, Ntumokwodo dini ghi ngé, awo, P:o m:aa ñuw:o té. Yepê, Dini ghi n:ii ngé wa a kp:aa té, yonoy:a daawa m:uu knomomê, tonoy:a mé chu ayi m:uu knomomê, lukwe, ye ala kópu wa vyi, awo, Yonoy:ani mwo a p:aa, monyi pw:oo we? Yepê, Doo u ntââ, yi kópu daawa yilî. Yepê, Tonoy:a mé chu kmaapî tédê wa a kuwo té, yonoy:ani adin:aa nmy:uu.⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngé amênê pyw:oo, u gha mb:aamb:aa ngé wa pyódu, wa dnyinê, u nkono wa yé, p:o wa ñuw:o.⁶ Yepê, U kuwó dini ghi ngé u pyipe knî ye, ngmênêni knî mye yi k:ii, ye wa mbwólu, yewo, A da we, a sipi tp:oo n:ii nî nmy:uu, kímêda pyw:oo, u kmaapî tp:oo dóó koo.*⁷ Yepê, N:ii ngé dono u maa dpo kuwo, Chóó Lémi ka dpo diyé, yi pini u l:êê díy:o Chóó Lémi u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa

* 14:25: Luuki 18:28-30 * 14:27: Luuki 9:23 * 14:33: Mát 5:27-28 * 15:1: Luuki 5:29-30 * 15:6: Luuki 19:10

ngê dpí pyódu. Yepê, Yini sipi yonoy:ani ntee pini. Yepê, Nii yoo yi nuw:o dmi alanté a tóó, apu, Nmo mb:aamb:aa dé, yepê, yi yéli Chóó Lémi ka daawa diyé dmi. Yepê, Yi l'éê díy:o Chóó Lémi u gha mb:aamb:aa ngê daawa pyódu.

Ndapí lâmo ngéêpí u mgongo danêmbum

⁸ Yepê, Pyââ ngmê u ndapí y:a njini adi ya, yononi lâmo wa a ngee knomomê, lukwe, ala kópu wa vyi, Mwo a p:aa? Yepê, Kêle, yi kópu daawa vyi. Yepê, Wadí nmy:uu, u tpile yintómu wa w:ee té, u ngomo maknopwo ghi wa a gh:ii, u dí amênê pyw:oo. ⁹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê amêdê pyw:oo, u pyipe kní ye, ngmênêni kní mye yi k:ii, yewo, A da we, ndapí lâmo n:ii nê ngópu, até mēd:a pyw:oo. ¹⁰ Yepê, Myenté, dini ghi n:ii ngê pi ngê u dono yilí dpo kuwo té, Chóó Lémi ka dpo diyé, enjel yintómu yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyódu. Yepê, Yélini a ka wuné lēpí nyédi, yi dono wuné kuwokuwo tumo, Chóó Lémi ka mēwuné diyédiyé té. Yepê, Yi l'éê díy:o nmyi gha dmi lukwe díy:o mb:aamb:aa ngê daa tóó.

Pini n:ii tp:oo lâmo a ngêpa wo u mgongo danêmbum

¹¹ Yesu ngê Pádisi kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Pi ngmê, tp:oo miyó doo ya. ¹² Yepê, Kaapeeni ngê u mí ka kwo, M:aa, ñmle yilí a mbwó k:ii ala ngwo nye yéépi. Yepê, Wod:oo yi mí ngê u tpile yintómu ye yópu. ¹³ Yepê, Wo wéni kní yi k:oo kaapeeni ngê u tpile woni pi kní ye y:ee too, u kwo pwila tumo, wod:oo kada a y:ángo. Yepê, Dyámé pee ngmê mbêmê chono daa loo, yí doon:aa ya, u ndapí yilí u pyipe kní yi p:uu mí dyênê ngê, nipi dnyen:aa mbwaa ndani. ¹⁴ Yepê, U tpile yilí yintómu lâmo mínê ngópu, yed:oo yi dyámé pee p:uu m:uu ndíi ngmê ghê wo, nté chedê ngê pyodo, yi pini ngê dómudómu myedé pyw:ángo. ¹⁵ Yepê, Yi p:aaní pi ngmê p:uu doon:aa dpodo, u mbwémê w:uu ka dpímon:aa vwuwo, ngmênê u dpodo u pywuu doo u ntáa yidpímo a ngéêpí, nté pee tp:oo yidpímo pípi. ¹⁶ Yepê, Ntini n:ii mbwémê kní y:oo dnyimo a pyw:émí, u yi u ngwo dpímo kwo, Yi ntini my:aa ma, ngmênê doo u ntáa, yi ntini daapí ndíi. ¹⁷ Yepê, U nuw:o u kwo yimênê diyé wo, apê, Ng:aaní dómudómu. Apê, M:aa p:uu dpodo pyu kní y:oo dye ghi yintómu u ntáa ntini yiwuné pípi ngmê. ¹⁸ Apê, M:aa ka p:o ménê lēpí, M:aa ka ala kópu an:uu vyi, M:aa, Chóó Lémi ka noo dono, nga myenoo dono. ¹⁹ Doo u ntáa ñm:ee ngê mēdaani ya, ñmodo pyu ngê pyódu nédi. ²⁰ Yesu ngê yepê, Wod:oo kada a y:ángo, u mí ka p:o mē diyé wo.

Yepê, Chono dēpwo a m:ii, u mí ngê y:i a módu. Yepê, Tp:oo u mí ka chanê wo, u mí ngê mbêpê a puwâ, maa p:uu mínê pyódu ngê, tp:oo u kede paa t:ángo, dmi ngmídi kpo, ñ:uu kpáâ pee p:uu dyíngo. ²¹ Yepê, Tp:oo ngê kwo, M:aa, Chóó Lémi ka noo dono, nga myenoo dono, doo u ntáa ñm:ee ngê mēdaani ya. ²² Yepê, U mí u kwo daa nod:e wo, u dpodo pyu kní ye yepê, Ngomo k:oo kpídi mb:aa ngmê nya yó, limilímí ngê u mbwo nyi t:ee yó, yu dópo dé yuwo nye t:ee dóó, pi yintómu yi lama yaa we, Ala a tp:ee njini. ²³ Yepê, Pudumakó tp:oo n:ii p:uu ntênê yilí a t:a, ngmêní vya yó, kmaapí ndíi ngma a pwaa koo, ²⁴ mu kópu u díy:o a tp:ee na a ka k:ii pwene, kimédê pyidu, na a ka lâmo a ngêpa wo, ngmênê até maa t:aa. *

²⁵ Yesu ngê yepê, Yi dini ghi ngê tp:oo kaa dpodo tédê doo ya. Yepê, Dini ghi n:ii ngê p:o mēdoo a diyédiyé, maa p:uu apê, M:aa k:ii nyi ngomo k:oo lukwe u dnyengi ka kwo, lukwe díy:o ka yumu té, ka wéti té, ka káákáá té. ²⁶ Yepê, U mí u dpodo pyu ngmê ka kpede mbê wo, u kwo póó wo, kwo, K:ii lukwe ngma a pyodopyodo, ló máawe ngmêyi t:aa? ²⁷ Yepê, Yi dpodo pyu ngê kwo, M'wó kimédê diyé, m'í ngê nté pee u l'éê díy:o ngmêkêdê lâmo, mu kópu u l'éê díy:o dími pwene, mēkêda diyé, vyílo yi dnyengi ye kwo. ²⁸ Yepê, Tp:oo kaani d:ud:umbiy:e u mí ka nod:e wo, u yi u ngwo dēpwo kwo, Yi ngomo k:oo ní kee. Yepê, Wod:oo u mí kuwa u kwo a pwii wo, kwo, Ngomo k:oo a kee. ²⁹ U mí ka kwo, Kí m:aaní yilí kiné vy:ungo, ñ:uu wápu noo dpodo. Kwo, Ngópu yilí dípingmê kn:aadi ngê, ngmênê yenté kópu a nga dipingmê d:uu ngê, nunukwéti a pyipe kní yi k:ii nmo myedipengmê kpo. ³⁰ Kwo, ñm:ee ngê napí yilí tēli pyáâ kní yi p:uu mí dyênê ngê. Dini ghi n:ii ngê p:o mēdê diyé, pudumakó u l'éê díy:o lukwe díy:o ngmêchi vy:a. ³¹ U mí ngê kwo, A tp:ee, alii dye ghi yintómu ng:ii nye tóó mo, tpile yilini a ngópu a tóó, ñēni dé. ³² Kwo, Doo u ntáa ñwó módó daapaa t:aa, mu kópu u díy:o na a ka míni pwene, kimédê pyidu, lâmo mínê ngêpa wo, kiméd:a pyw:oo.

Yesu ngê Pádisi kní ye yepê, Nmyo yi pini tp:oo kaa ntee pini dé.

16

Lémi dódó pyu u mgongo danêmbum

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Ndaápi ngmê, u stówa ndíi ngmédoo kwo. Yepê, Pini n:ii ngê yi stówa dpímo y:enê, ndaápi p:uu dpímo dpodo, u lémi u ndapí chóó dpímo pípi. Yepê, Ndaápi ngê yi kópu u tuu káâ pee dini ghi n:ii ngê nyongo, ² stówa y:enê pyu ka pi ngmê dy:áá ngê, kwo, A pwíyê we. Yepê, Ndaápi ka

* 15:24: Epeso 2:1,5; 5:14; Kilosa 2:13

loo, ndáápi ngê kwo, Ngópu ngmêkídi ny:oo, lukwe díy:o a ndapí nye pípi. A stówa k:oo tpile yilí mb:aamb:aa ngê nyi l:ámo té, n:aa dyede ngi, a p:uu médaanyi dpodo. ³ Yepê, Stówa y:enê pyu ngê ala kópu vvyu, apê, A lémi ngê kuwa ka kapí nê, angénté waní pyódu. Apê, Nê pi vy:ee, mêt:aa kilí dpodo u ntââ, myenté doo u ntââ a nêni kní ye daanín:aa ndapí dmyinê, mywene a nga amí ghê. ⁴ Yesu ngê yepê, U kuwó dini ghi ngê nuw:o ghi ngma a pyw:ângo, apê, Pi yilí a pyipe ngê n:aa pyépi, dini ghi n:ii ngê a lémi ngê kuwa wa kaa nê, yi ngomo k:oo ngomo k:oo u nkwo anín:aa kmaapí. ⁵ Yepê, N:ii dé yi tp:uu yilí yi ndáápi u piy:e dnye kwo, yini kní ye pi dy:ââ ngê, yepê, A pwiyé dnyie. Yepê, Ngmêngmênté doo taataa, stówa y:enê pyu kii tumutumu dpímon:aa danêmbum. ⁶ Yepê, Stówa y:enê pyu ngê ngmê ka kwo, Nm:uuni a lémi u piy:e a kwo, yonoy:a. Kwo, N:aa ngêêpí ngi, puku yedê limoy:a módó n:aa vveye, mwo mo u p:aa, mê limoy:a ñyóó modo kéli ngi. Kwo, Kópuni dí d:uu, pi ka nangé vyi. ⁷ Yepê, Myomoni ka kwo, Nm:uu yono yonoy:a a lémi u piy:e a kwo, n:aa ngêêpí ngi, puku yedê my:oo yonoy:a módó n:aa vveye, mwo mo u p:aa, wolo yonoy:a ñyóó modo kéli ngi. Kwo, Kópuni dí d:uu, pi ka nangé vyi. Yepê, Stówa y:enê pyu ngê yinté doo kê, pi yilí u pyipe ngê u ngwo pyódu ngê.

⁸ Nmí Lémi ngê yi stówa y:enê pyu dono chaa kwólu, mu kópu u díy:o nuw:o ndíi u kópu yi d:uu ngê. Dyámé mbémé tpémi nuw:o ndíi mbémé yi chóó ye wunê vvyuwo nyédi, ngmênê pywápê u yoo, nuw:o tédê mbémé yi chóó ye wunê vvyuwo nyédi.

⁹ Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ngê yepê, Chóó Lémi nmyi pyipe ngê pyódu yóh. Yepê, Ndapíni nmyi ngópu a tóó, ngópuch:anê yoo u ngwo dmyinê ngêêpí dé, Chóó Lémi ngê u nkwo wa ngee nmyo, ya mb:aa n:ii chedê ngê daawa pyódu, u ngwo anmyimo pyw:ee ngmê. * ¹⁰ Yepê, Tpile pywupwi tédê pi ngmanyi dy:ââ, u l:êê díy:o ndapí u kwo anyi y:oo, n:ii ka ndapí tédê ngmanyi y:oo, daangmêwa mgípa kwolo, u ntââ yi pini ka ndapí ndíi am:ii y:oo, myedaawa mgípa kwolo. Yepê, Ngmênê n:ii ka ndapí tédê ngmanyi y:oo, wa dóó ngi, napí wa mgípa kwolo, yi pini ka ndapí ndíi nangmê y:oo, wamye dóó ngi. * ¹¹ Yepê, Chóó Lémi ngê ngópuch:anê kní yi l:êê díy:o ndapíni nmyeda kê, ye daanmyi y:ee knomomê, anmyi mgípa kalê knomomê, ye tpile mb:aa ndéndê nmye daawa a kê. ¹² Yepê, U ndapí wanmyi mgípa kalê knomomê, ye tpile mb:aa nmye daamuwa a kê. ¹³ Yepê, Doo u ntââ pi ngmídi lémi miyó dé yi p:uu daadí dpodo.

Yepê, Woni u kwo adí diya, woni u nuu u pi ngê adí ya, woni ka dnyinté adí ng:aa, woni u dnye mb:aamb:aa ngê adí nyémí. Yepê, Doo u ntââ ndapí Chóó Lémi yi p:uu kwodonkwodo daanyi dpodo. Nmye, Chóó Lémi chááchââ ndíi kópu ngê nmye choo ya, ndapí kmênêkmênê tédê kópu ngê nmye choo ya.

¹⁴ Yi danêmbum tédê Pádisi yoo ngmêdoo kwo, Yesu u danêmbum dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, dnye yumuyumu, mu kópu u díy:o ndapí u yi mb:aamb:aa ngê y:e doo kwo. ¹⁵ Wod:oo Yesu ngê Pádisi kní ye yepê, Pi kní yi ngíma nmyi chóó nmyi pi dmi nmye kmímí tumo, ngmênê Chóó Lémi ngê nmyi gha dmi u lama dé. Yepê, Kópuni nmyi gha vy:oo dpo m:uu, ngmênê u kwo dono, mu kópu u díy:o pi kní yi nuu u kópu dé, Chóó Lémi ka ngmênê u kwo doo u nuu u kópu dé.

Yesu ngê Pádisi yoo yi ng:aa dmi u ngwo t:ângo.

¹⁶ Yesu ngê yepê, Dêêpí kópuni Mósisi ngê a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo myedê d:êê tumo, dye ghi daadí pi kní ye yi kópu dyuu kímmye a tpapê dé, myenmye a tpiye dé. Yepê, Nmyi chóó nmyi dêêpí kópu dyuu pi kní ye myenmye tpapê dé, nmyi pi dmi u ngwo nmye a kmímí, ngmênê yi dêêpí kópu dyuu yi chááchââ pi kní ye doo u nt:ââ ngê dpí pyódu, u nkwo nmyimo kéké dé, yi yoo kuwa nmyimo kapí dé. Yepê, Ngmênê Njon Baptist ngê kópu kamí kn:ââ ngmê chópu. Yepê, Ala ngwo pi kní ye yenímo, Nmyi dono a kuwo tóó, Chóó Lémi kóó k:oo ghê dmyeno. Yepê, Yi dono u nkwo wunê kuwokuwo tumo, a kadakada nyédi, apu, Chóó Lémi kóó k:oo nmi kee dmi. ¹⁷ Yepê, Ngmênê mbóó dyámé ntee chedê ngê ghéli k:ii daawa pyaa kní, Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu ndéndê yinté chedê ngê daawa pyódu. Yepê, Nmyi dono yilí daanmyinê kuwo knomomê, ye Chóó Lémi ngê yi dêêpí kópu dyuu mbémé wa ndyiko nmyo, wamye kpada nmyo. * ¹⁸ Yepê, Dyimé pywuu nmye ngmênê kuwo. Yepê, Yéyéé u dêêpí kópu dyuu ndéndê chedê ngê daawa pyódu, doo u ntââ myedaanmyi ngmêê ngmê. Yepê, Pini n:ii ngê u kpâm dpí kpípi, yi pini ngê kn:aa pyópu kímungé nya. Yepê, Yi pini ngê kn:aa pyópu muwa nya knomomê, ye daa yéyéé u kópu ayi d:uu, ngmênê pyââ ti u kópu ayi d:uu. Yepê, Myenté, pyópuni u moo ngê mwiyé dpí kpípi, n:ii ngê yi pyópu wa nya, daa yéyéé u kópu ayi d:uu, ngmênê pyââ ti u kópu ayi d:uu. *

Ndáápi pini dé Lasadas yi danêmbum

* 16:9: Luuki 12:33-34; 14:12-14

* 16:10: Luuki 19:17-26

* 16:17: Mát 5:18

* 16:18: Mak 10:11-12; 1 Kódin

¹⁹ Yesu ngê Pádisi kní yi p:uu mgongo ngmê kwólu, yepê, P:êê nmye ngmênínê nj:ii, p:uu dmyinê nuw:o. Yepê, Pi miyó, woni ndáápi ndíi, woni pinté. Yepê, Ndáápi u kpídí mb:aa dé, u nté mb:aa, u tpile yilí yintómu mb:aamb:aa dé. ²⁰ Yepê, Pinté u pi Lasadas, ngópuch:anê, u pââ yimo vyi, dye ghi yintómu ndáápi u ngomo nkigh:ê dpímon:aa ya, y:i myedpímon:aa dpí. ²¹ Yepê, U yi u ngwo doo kwo, Ndáápi ngê ngee nêne, nté kmononi d:uu kê, a ka a kê ngê, ngmênê yi ndáápi ngê dèdpímo ngêêpi, u kwo myedaa ch:anê wo. Yepê, Doo dómúdómu, mye mg:eme wo, k:omo tpile w:ââ kní y:oo u yimo dnyimon:aa dèédêê dé, ngmênê doo u ntââ daapodo ngm:ii kigha dé, ndáápi ka myedaa ch:anê wo. ²² Yepê, Dini ghi n:ii ngê pwene, enjel kní y:oo Chóó Lémi kóó k:oo ñuw:o ngópu, Epílaham u nkigh:ê mí yé ngópu, yi doon:aa ya. Yepê, U kuwó dini ghi ngê ndáápi mye pwene, ntóó kmênê ngópu, yed:oo ndiya mí gho, wélilí ndíi mínê pyw:ango. ²³ Yepê, Yi vyyu wo, apê, Lasadas Epílaham u nkigh:ê moda tóó ó! ²⁴ Yepê, Wod:oo Epílaham ka mb:wolo, kwo, Kâákââ, nga d:oo ch:anê wo, u ntââ Lasadas anyinê dy:ââ, mbwaa kuu k:oo kóó pyââ a kmênêkmênê, a dèê yedê wumí nkênkê kigha, mu kópu u díy:o mgíní vyími ndíi atéd:a pyw:oo, ndiya. ²⁵ Yepê, Epílaham ngê kwo, A kee, dyámê mbêmê munyoo a ya, yi nuw:o ngí kwéli. Kwo, Tpile mb:aa ngópu dèpwo a ghêdê, Lasadas u ya dono, tpile u ngópu dèpwo a ya. Kwo, Ala ngwo ya mb:aa até dumu pyw:oo, ngmênê anyinê wélilí mgíní vyími. ²⁶ Myenté, kwo, nmí kélí ghê nkéli weelyunkoo ntee ghi ye tóó, yi maa daa ta. Kwo, N:ii ngê u yi adí kwo, Nmye nê lê, doo u ntââ, nmye daawa a lê, myenté n:ii ngê u yi amya a kwo, Al:ii nê lê, myedoo u ntââ, daawa a lê. ²⁷ Yepê, Ndáápi ngê kwo, Kâákââ, u ntââ Lasadas M:aa u p:o wanyi dy:ââ, a mbwó yi limi kíyedê tóó. ²⁸ Kwo, Ala kópu ye dp:uu vyi ngê, Nmyi mbwó nt:anê nangmê yââ, mínê wélilí mgíní vyími. ²⁹ Yepê, Epílaham ngê kwo, Kópuni Mósisi ngê a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapi pyu kní y:oo myedê d:êê tumo puku yedê ka pyede. Kwo, Mwó kní y:oo dny:oo a kpââ dé. ³⁰ Yepê, Ndáápi ngê kwo, Kâákââ, kwo, yenté doo u ntââ, ngmênê pi kpéeni ngmêwa a pyidu, ye wa lê, yed:oo yi dono wa kée t:oo, a nt:anê daawa a yaa dmi. ³¹ Yepê, Epílaham ngê kwo, Kópuni puku yedê a pyede daawa ny:ee t:oo, ye k:omo tpile pi kpéeni ngmêwa pyidu, u kwo myedaawa ng:aa mbê dmi, yi nuw:o dmi myedaawa ngmêê t:oo. *

17

Yesu ngê kópuni vyyu, dono p:uu Mátiyu 18:6-7,21-22; Mak 9:42

¹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Kópuni kní yi l:êê díy:o pi kní y:oo maa mb:aa wa kn:aadi ngmê, yi kópu dyuu maa nkigh:ê adnyi kwo, ngmênê n:ii ngê yinté kópu yi máádi nkigh:ê ngmada a ñeñe, yi pini d:ud:umbiy:e choo nkíngê. ² Yepê, Pini n:ii u l:êê ghi mbêmê pi kamí kní y:oo maa mb:aa wa kn:aadi ngmê, Chóó Lémi ngê yi pini dnyinté daawa kpada. Yepê, Pi kní y:oo yi pini mwiyé wo mgími ngópu, chéêpi pââ ndíi nódo ngmêwo kudu ngópu, mbéli u kwo wumê kalé ngópu, ye yi dono ndíi daapi d:uu ngê, Chóó Lémi ngê dpodombiy:e daapaa kpada. ³ Yepê, Nmyi chóó nmye dmyina a vyyuwo.

Yepê, Nmyi mbwó ngê dono kópu angmê d:uu, ye u kwo dpí kwódu yó. Yepê, U dono dpo kuwo knomomé, ye u dono nmyi mbodo kn:ââ vyyuwo dpí kée yó. Yepê, Ntââ u ngwo nangê vyyu. * ⁴ Yepê, Komo tpile wo ngmídi k:oo yi pini nmyi p:uu pyud:o adí dono knomomé, tpéé kópu pyud:o wa vyi knomomé, nmyewo, Dí kn:aadi, daamuni d:uu, ye u dono nmyi mbodo kn:ââ vyyuwo pyud:o dpí kée yó, mênangê ngí. Yepê, Ntââ u ngwo myenangê vyyu.

Yesu ngê kópuni vyyu, kélími p:uu

⁵ Yesu u dyépi kní y:oo nmí Lémi ka kwo, Nmí kélími ndíi ngê pyódu ngi. * ⁶ Nmí Lémi ngê yepê, Lukwe díy:o nmyi kélími daa ndíi tp:oo? Yepê, Chipa w:uu u mênê w:uu n:ii a kwo, yi tpile daa ndíi tp:oo, apii? Yepê, Nmyi kélími wo yintoo, ye kí nkêpe ka pídmí vyi ngmê, Kada yéni, nt:ee nyi ghê, yepê, yi kópu ntênê paa d:uu, nt:ee paan:aa ghê. *

Yesu ngê u yoo yi pi dmi kmími u ngwo ye kwódu ngê

⁷ Yesu ngê u yi dèpwo kwo, A yoo kní y:oo yi pi dmi dny:oo kmími dé, yi kópu u l:êê díy:o dyimê pyuwo ye ngmê y:ango, yepê, Pi mupwokni ngmê yâpwo tédê adnyin:aa dpodo. Yepê, Lukwe, ntumokwodo yi pini ngê u kpâm ka wa vyi, kwowo, Chi lime, nté n:aa ch:eech:ee? ⁸ Yepê, Kêle. Yepê, Yi pini ngê u kpâm ghee kní p:o kada wa kaa té, u kpâm ka kwowo, Chin:aa nté ch:eech:ee, kuwó nínê kwo. Yepê, Yi pini p:o dini ghi n:ii ngê wa t:aa, nté tpyópu ndiya wa m:uu, lukwe, u kpâm wa chaa kwolo, kwowo, Y:ay:a chi pwiyé? ⁹ Yepê, Kêle, u dpodo y:i a tóó. ¹⁰ Yepê, Nmyo myenté dé. Yepê, Chóó Lémi u dèépi kópu dyuu yintómu wanmyi châpu t:oo, ye nmyi chóó nmyi pi dmi nangê kní. Yepê, Ala kópu dpí vyi yó, Dpodoni

* 16:31: Njon 11:44-48

* 17:3: Mát 18:15-17

* 17:5: Mak 9:24

* 17:6: Mát 17:20; 21:21

nmo a kpo, vyilo yidu dóó, daa chaa kígha u dpodo yidu dóó.

Yesu ngé pi y:a u ngwo pyi ngé n:ii kní yi p:uu too pee mbii leprisi doo ya

¹¹ Dini ghi n:ii ngé Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi k:ii, Njedusalem dnye lêpí, Nkálili Wee Samédiya Wee yi kéli ghé dnye paa. ¹² Daa kêmakéma p:aa ngmê dnye taataa, pi y:a maa p:uu a pyódu ngópu, too pee mbii leprisi ye doo ya. Yi pini y:a kní y:oo Mósisi u dêépí kópu dyuu châpu ngópu, Yesu p:uu yi nkígh:ê daa ní dnye, * ¹³ dpodombiy:e u kwo mbó dnye, kwo, Yesu, nmí lémi, nga dp:oo ch:anê dnye? ¹⁴ Yesu ngé yi m:uu too, yepê, Njedusalem lee dmyeno, kpêê yiyé pyu ngé amí m:uu nmyo, wod:oo kada a y:ee ngópu. Maa p:uu too pee mbii yi p:uu machedê ngé pyodo. * ¹⁵ Yi vy:oo pini ngmê ngé dini ghi n:ii ngé a w:ee ngé, apê, Aténgê dí pyiyé, mède diyé wo, Chóó Lémi dpodombiy:e tââ doo chaa kígha. ¹⁶ Yesu yu km:ee dyimê wo, doo kwunokwuno. Yi pini daa Nju pi, Samédiya pi. * ¹⁷ Yesu ngé pi kní ye yepê, Pi y:a kidí pyi, angénê mé chu. ¹⁸ Yepê, Lukwe díy:oo Chóó Lémi u yoo vy:oo pini chu kní y:oo, Chóó Lémi doon:aa kwuno ngópu, kn:aa p:aani pi ngmê ngé u mo até d:uu kwuno. ¹⁹ Wod:oo Yesu ngé kwo, Gh:êêdé, kada a yéni, ngélimí u l:êê díy:oo chi pyiyé.

Chóó Lémi ngé dini ghi n:ii ngé u yoo chóó ada a y:enê

Mátíyu 24:23-28,37-41

²⁰ Pádisi kní ngmê Yesu ka póó dnye, kwo, Chóó Lémi ngé u yoo y:enê kn:ââ chóó anté dini wa chaa? Yesu ngé yepê, Chóó Lémi u yoo y:enê doo u ntââ ngwolo ngé daanmyi m:uu ngmê. * ²¹ Yepê, Doo u ntââ pi ngé daawa vyi, Al:ii kn:ââ kédê chaa, ó mwi kn:ââ kêda chaa, mu kópu u díy:oo wod:oo yi kópu nmyi vy:oo ka too.

²² Wod:oo Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye yepê, Díyo Chóó Lémi u Pi Ndéndê wanmy:uu tpy:oo ngmê, anmyi tâât:ââ, ngmênê limílimí ngé daawa t:aa. * ²³ Yepê, Dye ghi kní ngmê ngé pi kní y:oo ala kópu nmye wa vyi ngmê, nmyewo, Chóó Lémi u Pi Ndéndê al:ii ka too, ó mu p:aani kíyédê too. Yepê, Ye n:uungmê nga:aa mb:anê, y:i nangmê ní. ²⁴ Yepê, Daa p:aa ngmídi tpémi y:oo Chóó Lémi u Pi Ndéndê wa m:uu ngmê, ngmênê pi yintómu kní y:oo wa m:uu ngmê. Yepê, Limí ntee dpí pywáli, yi yintómu kní y:oo ntee dpí m:uu ngmê, Chóó Lémi u Pi Ndéndê yinté amye m:uu ngmê. ²⁵ Yepê, Ngmênê ala dini ghi u yoo kní y:oo mwiye wa mb:ii ngmê, dono u ngwo wa d:uu ngmê.

* **17:12:** Lev 13:45-46 * **17:14:** Lev 14:1-4; Luuki 5:14

Luuki 21:7-8

* **17:31:** Mak 13:15-16

* **18:1:** Lóma 12:12;

²⁶ Yepê, U kuwó dini ghi ngé Chóó Lémi u Pi Ndéndê amêdê diyé. Wéni n:ii ngé amêdê diyé, pi lama daadí ya. Yepê, Nówa u dye ghi ngé yoo ntee doo a kwo, wéni n:ii ngé Chóó Lémi u Pi Ndéndê amêdê diyé, yoo yinté amyaa kwo. ²⁷ Yepê, Nówa u dye ghi ngé yoo dèdnyimo a nkíngê, dnya a kmaapí, dnya a mbwaa ndani, dnyimo a yéyééé, u dí wéni n:ii ngé Nówa p:uu nkéli k:oo wo dnye, wo yéli vyi ngé vyá. ²⁸ Yepê, Nówa u dye ghi ngé yoo daa yi lama ntee a pw:oo dnye, Loté u dye ghi ngé mye yinté. Yepê, Yoo dnya a kmaapí, dnya a mbwaa ndani, dnya a tpile pywupwi, dnya a nté woo kapí, dnya a ngomo wuwó. ²⁹ Yepê, Wéni n:ii ngé Loté ngé Sodom a kuwo ngé, ndê mbóó p:uu ngma a ndê wo, yi p:aani d:ud:umbiy:e a vyuwó ngé, pi yintómu ma too. ³⁰ Yepê, Wéni n:ii ngé Chóó Lémi u Pi Ndéndê amêdê diyé, mye yinté, yoo dono daa yi lama yi kpadakpada tédê wa lee dmi.

³¹ Yepê, Yi wéni ngé n:ii u ngomo maknopwo adí ya, limílimí ngé dpí mbêpê we, u ngomo k:oo mékíngê kee, u tpile kidangmên:aa ngí. Yepê, Myenté pini n:ii u yâpwo tédê adín:aa dpodo, u p:oo mékíngê diyé, u tpile kíngmê nya, limílimí ngé dpí mbêpê we. * ³² Yepê, Loté u kpâm p:uu nuw:oo ngí kalé yó, pyópuni mède diyé wo, apê, A p:aa ndê ngé modo pípi, u ngwo pwene. ³³ Yepê, N:ii chóó u ghê p:uu adí nuw:oo, u ghê lâmo wa a ngee, n:ii u ghê p:uu daadí nuw:oo, ghê ndéndê wa a pyw:oo. ³⁴ Yepê, Yi mgídi ngé pi miyó ngmítédmino adpí dpí, enjel kní y:oo woni wa ngí ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ³⁵ Yepê, Pyââ miyó adpí ghee, enjel kní y:oo woni wa ngí ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ³⁶ Yepê, Pi miyó yâpwo tédê adpí dpodo, enjel kní y:oo woni wa ngí ngmê, woni wa a kuwo ngmê. ³⁷ Yesu ka p:uu ndiye pyu yoo u kwo póó dnye, kwo, Nmí Lémi, yi kópu ló y:i wa pyódu? Yesu ngé yi póó ye daa vyá, ngmênê ala mgongo ye yi kwólu, yepê, Chaapyu w:uu nt:ee ngmanmyi m:uu ngmê, anmyinê w:ee ngmê, anye, mgomo k:ii a kwo. Yepê, Doo u ntââ yi kópu daanmyi kn:aadi ngmê.

18

Kóté y:enê pyu dono u mgongo danêmbum

¹ U kuwó dini ghi ngé Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, u nt:oo kópu, dye ghi yintómu Chóó Lémi ka dny:oo ngépê, kíngí yé ngmê. * ² Yepê, P:aa ngmê, kóté y:enê pyu ngmêdoo ya, Chóó Lémi dèdpímo cháâcháâ, yoo nmyedêpímo cháâcháâ. ³ Yepê, Yi p:aani kuknwe ngmêdoo ya, pi ngmê ngé u tpile kní mwiye ngma a t:âmo

* **17:16:** Njon 4:9 * **17:20:** Njon 3:3; 18:36 * **17:22:**

Kilosa 4:2; 1 Tes 5:17

ngê. Yi kuknwe kóté y:enê pyu ka dpîmo lêpî, kôpu, Ngee nédi, pini n:ii ngê a tpile t:âmo too, u kwo vyi ngi, a ka mêtê kê téne. ⁴Yepê, Dye ghi daadîi kóté y:enê pyu ngê yi kuknwe dêdpîmo ngêêpî, u kuwó dini ghi ngê apê, Komo tpile Chóó Lémi dîni chââchââ, yoo myedîni chââchââ, ⁵ngmênê kí kuknwe ngê dyaa yono a ka dê chedê, a ngîma dê kaalî, ala ngwo n:aa ngêêpî, yi kpâápi n:aa kóté kîgha, kuknwe ka u tpile yintómu u kwo mêtewunê diyédiyê kîgha. ⁶Nmî Lémi ngê yepê, Kópuni yi kóté y:enê pyu dono ngê vyu, yi kópu p:uu dmyinê nuw:o. ⁷Ye póo wo, yepê, W:éénî mgîdí vy:o Chóó Lémi ka chóó u yoo adnyi ngêêpî knomomê, lukwe, u kwo wa ch:anê dmi, ó daawa ch:anê dmi, limîlîmî ngê wa ngee té, ó daawa ngee té? * ⁸Yepê, Mgî daawa puwâ, limîlîmî ngê wa ngee té. Yepê, Ngmênê dini ghi n:ii ngê amênê diyê, a yoo vy:o pi yémi adî kwo. Yepê, Kuwa yéli y:o kîngî chedê nmyo. Yepê, Yi kuknwe dmyina a nj:ii, ngêêpê tédê chaa dmyinê chedêchedê, Chóó Lémi ngê u ngwo wa a ngee nmyo, wo yéli wa dêê dmi, daawa chedê nmyo.

Pádisi pini dê tákisi ngêêpî pyu yi mgongo danêmbum

⁹Yélini y:o apu, Nmo mb:aamb:aa dé, wo yéli dono dé, yi yéli yi p:uu Yesu ngê mgongo ngmê kwólu, ¹⁰yepê, Pi miyó, Chóó Lémi u ngomo k:oo ngêêpê tédê lee knopwo, woni Pádisi, woni tákisi ngêêpî pyu. ¹¹Yepê, Pádisi ghêêdí wo, yoo yi ngîma u mo mîné ghê wo, alanté doo ngêêpê, Chóó Lémi ka kwo, Mw:âákó a Lémi, dye ghi yintómu nyinê ngêêpî noo, u l:éê díy:o a l:éê ghi mb:aamb:aa dé, pi yilî ntee, d:aa yinté, d:aa kmungo pyu, d:aa kêémî kapî pyu, d:aa pyââ ti pyu, d:aa kí tákisi ngêêpî pyu ntee pini. * ¹²Kwo, Wiki yintómu knî yi k:oo wo miyó dé yi k:oo nté dîni pîpî ngê, nga u ngwo nîné ngêêpê yédi. Kwo, Ntîni n:ii dpo pyw:oo, dîni mgîpa kîgha ngê, dyuu y:a dp:o pyidu, yononî mbwó nmodo pyu knî ye dpî y:oo. * ¹³Yesu ngê yepê, Pádisi yinté doo ngêêpê, ngmênê tákisi ngêêpî pyu mwada y:i u mo a ghê wo, u dono knî yi l:éê díy:o k:ame doo kwo, tpéé kópu yilî doo tpapê, mbodo a ny:ii ngê, Chóó Lémi ka kwo, A Lémi, nga d:oo ch:anê wo, a dono yilî nguwo wanyi kéé té? ¹⁴Yesu ngê yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Tákisi ngêêpî pyu u dono yilî p:ee chedê ngê pyodo, ngmênê daa Pádisi, mu kópu u díy:o n:ii ngê chóó u pi a kmîmî ngê, Chóó Lémi ngê yi pini u pi tédê ngê wa a pyódu, n:ii ngê chóó u pi wunê ghîpîghîpî ngê, Chóó Lémi ngê yini u pi ndîi ngê wa pyódu.

Pi knî y:ooyi tp:ee dmââdîma Yesu ka u ngwo ñuw:o tumo

Mátiyu 19:13-15; Mak 10:13-16

¹⁵Pi ngmê knî y:oo yi tp:ee mbópó Yesu ka a ñuw:o tumo, apê, Kóó yi mbémê nyi yé ngê, ngmênê Yesu p:uu ndiye pyu knî y:ooyi m:uu tumo, ye kwódu ngópu. ¹⁶Ngmênê Yesu ngê yepê, A ka a ñuw:o teñe, ye namê kwódu yé, mu kópu u díy:o tp:ee dmââdîma ntee yéli Chóó Lémi ngê chóó adî y:enê dí. ¹⁷Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, yepê, Tp:ee ngê u mî u dnye ntee a nyémî ngê, n:ii ngê Chóó Lémi u dnye yinté daadî nyémî, Chóó Lémi ngê yi pini wa mb:ii, kóó k:oo daawa kââ.

Ndáápi ngmê u danêmbum

Mátiyu 19:16-30; Mak 10:17-31

¹⁸Kada pini ngmê Yesu ka póo wo, kwo, Nmî ndiye kîgha pyu mb:aa. Kwo, Ló kópu ngmanî d:au, ghê kamî u ngwo ané pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu? ¹⁹Yesu ngê kwo, Lukwe díy:o mb:aamb:aa u pi a py:imo chi t:oo? Kwo, Pi mb:aamb:aa daangma a tóó, Chóó Lémi mu ngmîdi yi mb:aamb:aa. ²⁰Kwo, Dêêpî kópu dyuu lama a kwo, kwo, Pi u kuwó nangmê pwiyé, pi nangmê vy:a, pi u tpile nangmê t:âmo, pi nangmê yipe, nmye mî chi chââchââ dé. * ²¹Yi pini ngê kwo, Tp:ee tédê noo a ya, yi kópu dyuu noo a chââchââ, ala ngwo myeni chââchââ té. ²²Yesu ngê yi kópu yi nyongo, kwo, Kópu mu ngmîdi chuungê d:uu ngê, tpile yilîni ngópu a tóó, ngópuch:anê knî ye nyi yéepi, yed:oo dpo ngm:éê nédi, cha a yámuyâmu né, kwo, ya mb:aa mbóó p:uu u ngwo anyimo pyw:oo. * ²³Dini ghi n:ii ngê yi pini ngê yi kópu nyongo, u gha dono ngê pyodo, mu kópu u díy:o ndáápi ndîi, u tpile yilî.

²⁴Yesu ngê a w:ee ngê, apê, Wu pini u tpile yilî yi p:uu a nuw:o, wod:oo pi knî ye yepê, N:ii ndáápi ndîi, a maa p:uu paa dpodo ndîi ngê u kwo wa pyódu, Chóó Lémi kóó k:oo angénté amî ghê. ²⁵Yepê, Mbwémê ndîi, tee kn:ââ puu u mênê daawa kee, yepê, myenté Chóó Lémi kóó k:oo ndáápi d:uudpî ghê. ²⁶N:ii knî y:oo yi kópu ny:ee ngópu, noko yepê, Wu lónté kópu? Noko yepê, Ndáápi yoo Chóó Lémi kóó k:oo daangmêwa ghê knomomê, ye n:uu ngmê u ntââ yi amî ghê? ²⁷Yesu ngê yepê, Doo u ntââ Chóó Lémi kóó k:oo pi chóó daangmémî ghê, ngmênê Chóó Lémi chóó u ntââ, pi chóó kóó k:oo wa kââ. Yepê, Kópu yilî yintómu Chóó Lémi u ntââ.

²⁸Pita ngê Yesu ka kwo, Mâáwe. Kwo, Nmî p:aa dmi nmo kuwo too, anmîné yámuyâmu ngi. ²⁹Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê, pini n:ii ngê a l:éê díy:o u p:aa dpo kuwo, u kpâm ghee knî dpo kuwo

* 18:7: Tpyuu 6:9-11 * 18:11: Luuki 16:15 * 18:12: Mát 23:23,28 * 18:20: Ex 20:12-16; Deut 5:16-20

* 18:22: Mát 6:20; Luuki 12:33

té, u tidê mbwó yoo dpo kuwo té, u pye mí dpo kuwo dè, ³⁰ yepê, yi pini ngê yinté tpile mē yilí ala dini ghi ngê amédé pyw:oo, mu dini ghi ngê ghê kamí amyemínê pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

Yesu pyolombó u pwopwo p:uu u ngwo ye doo dané

Mátiyu 20:17-19; Mak 10:32-34

³¹ Yesu ngê u dyépi y:a mē miyó kn:aa núw:oo too, yi mo yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ala ngwo Njedusalem nmo lèpí té, Chóó Lémi u komo kápi pyu kní y:oo Chóó Lémi u Pi Ndéndé p:uu kópumi a d:êê tumo, yi kópu yilí yi wumé ntiyentiye té. ³² Yepê, Lóma tpémi yi kèê k:oo wa kaa nê, wadnyí nkwtinkwiti nê, a p:uu wadnyí peede tpaépê, a p:uu wadnyí tpyípwí. ³³ Yepê, Wadnyí kpakakpaka nê, wa vya nê, ngmênê wo pyoloni ngê wamèni pyidu. ³⁴ P:uu ndiye pyu kní y:oo yi kópu dyuu d:ud:umbiy:e dèpê w:ee tumo, apê, Lukwe díy:oo kinté nmo a mbumu. Apê, Chóó Lémi u Pi Ndéndé u pi ndíi ngê wa pyódu, dono daawa a pyw:oo. Yinê ye ngmee u kópu ye yi vyu, dèpê w:ee ngópu.

Yesu ngê ngwolo kopwe ngmê pyi ngê, Njédikó

Mátiyu 20:29-34; Mak 10:46-52

³⁵ Daa kèmakéma Yesu p:uu Njédikó dnye taataa, maa nkígh:ê pi ngmédoo ya, ngwolo dè kopwe dè. Daa dpodo u ntáa, dye ghi yintómu maa nkígh:ê dpímo ya, pi kní ye ndapí dpímo dmyinê. ³⁶ Dini ghi n:ii ngê yoo u nkígh:ê doon:aa lèpí, yi dnye dmi yi ny:ee too, ye póo wo, yepê, Lukwe ngmédê pyódu? ³⁷ Kwo, Yesu Nasalet pi kíyédé pwiyé kní. ³⁸ Wod:oo dpodombiy:e ka wo, kwo, Yesu. Kwo, N:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Dépidi ntee pini, u ntáa nga wanê ch:anê? ³⁹ K:omo tpile yélini u kada dnye kwo, u kwo a tpépwo dnye, kwo, Tumu chí ya, ngmênê yi dnye dmi daa nyongo, dpodombiy:e modoo káa, kwo, Dépidi ntee pini. Kwo, U ntáa nga wanê ch:anê? ⁴⁰ Wod:oo Yesu ngê paa u dí puwá, yepê, Kí pini a ka a núw:oo yó. Dini ghi n:ii ngê u kwo a núw:oo ngópu, Yesu u kwo póo wo, ⁴¹ kwo, Lukwe nga ngmaní mdo? Yi pini ngê kwo, A Lémi. Kwo, U ya a nga a kwo, Yélí m:aa m:uu. ⁴² Yesu ngê kwo, Yélí mē mwini. Kwo, Ngélimí mbémé chí pwiyé. ⁴³ Wod:oo yi ngwo yélí mē módu, Yesu u kuwó mye ghê wo, Chóó Lémi doo chaa kígha. N:ii kní y:oo m:uu ngópu, Chóó Lémi myednye chaa kígha.

19

Síkíyís u danêmbum

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu Njédikó taa dnye, tákisi ngéépi pyu yoo yi kada pini ngê yi nyongo, apê, Yesu Nasalet pi kédé taa.

² Yi pini u pi Síkiyís, ndáápi pâa ndíi. ³ U yi u ngwo doo kwo, Yesu ní m:uu, ngmênê u kwo, angénté pini, ngmênê pi ghi dèékwédi, pi kní yi vy:oo a dèê wo, ⁴ wod:oo mbêpê a puwá, Yesu u kada maa nkígh:ê yi ngmémí vy:ungo. ⁵ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu yi yini km:ee lee dnye, yi vyu dnye, apê, Síkiyís yi nkwo doo mu kwo. Yesu ngê kwo, Síkiyís, límí k:ii a ghidi, awède nmyi ngomo k:oo nímo dpí. ⁶ Wod:oo Síkiyís u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, limílimí ngê a ghêpê wo, Yesu kóo mgími ngê, kwo, A p:aa pee lee kméle. ⁷ Njédikó tpémi yélini y:i doo kwo, dnye nuu mbumu, noko yepê, Lukwe díy:oo kí pini pi dono u p:aa pee a lèpí. ⁸ Wod:oo Síkiyís mí ghê wo, nmí Lémi ka kwo, Nmí Lémi. Kwo, Tpileni yilí a ngópu a tóo, dyuu miyó ngê waní pyódu, woni dyuu ngópuch:anê kní ye waní y:oo, woni dyuu a ka wa a mbêpê. Kwo, N:ii dé wuné ní doó too, yi ndapí nê t:ámo too, ntémwi nê t:ámo ngê, yi ntémwi ye médaani y:oo, ngmênê páadi ye ama:aa y:oo. * ⁹ Yesu ngê kwo, Chóó Lémi ngê awède da ngee ngi, nono yilí dí chedé té. Pi kní ye yepê, Nmyi mo dp:ee Epílaham u yoo vy:oo yéli, ala pini mye Epílaham u tii nédê pini ngmê. ¹⁰ Yepê, Yélini y:oo maa kn:aadi ngópu, vyílo yi yéli yi l:êê díy:oo Chóó Lémi ngê u Pi Ndéndé nmyi vy:oo u ngwo a dy:áa ngê, kwo, Chin:aa nmy:uu dé, a kèê k:oo myechin:aa kapi dé. *

Yesu chóo u yoo y:enê p:uu u ngwo doo mgongo

Mátiyu 25:14-30

¹¹ N:ii kní y:oo yi kópu dyuu ny:ee tumo, yi núw:oo dmi alanté doo ya, apê, Daa kèmakéma Njedusalem nmo taataa té, Chóó Lémi ngê Yesu nmí king ngê u ngwo wuné pyépi. Yesu u lama doo ya, daa yi ngwo king ngê aní pyódu, wod:oo yi kópu p:uu mgongo ye ngmê kwólu, ¹² yepê, Lémi ngmê, king ndíi ngê a ngmídi ngê, pi kní ngmê u kwo dy:áa too, yepê, Yi lémi dpo pwiyé we, chího u yoo yi king ngê waní pyódu, u kuwó dini ghi ngê amé diyé, chóo u yoo adína:aa y:enê dé. ¹³ Yepê, Kada ghéli dèpê y:àngo, u dpodo pyu y:a kní a dané too, nkól pee ngmèngmènté ye y:àngo, yi nkól pee yi pywuu ndíi dé, d:áa pyíle yi dpodo u pywuu ntoo, nkól pee ngmê u pywuu mye yintoo. Yepê, Yi lémi ngê u dpodo pyu kní ye yepê, Ndapini nmye da kè té, dpí dpodo kalé tóo, a l:êê díy:oo kní mu u ngwo dpí kmênê yó, u dí dini ghi n:ii ngê aménê diyé. ¹⁴ Yesu ngê yepê, Wod:oo kada a y:àngo, kn:aa dyámé pee p:uu king ndíi ka loo. Yepê, Chóó u dyámé tpémi ye diya wo, wod:oo kópu u kuwó dy:áa ngópu, king ndíi ka kwo, U yi nmo daa kwo, Yi pini nmí king ngê pyaa we. * ¹⁵ Yepê, Ngmênê king ndíi

ngê yi kópu daa nyongo, yi pini yi king ngê pyódu ngê. Yepê, U kuwó dini ghi ngê u dyámê pee p:uu mêtê diyé wo, u dpodo pyu y:a kní até yedê danê too, ye póó wo, yepê, Ndapíni nmye nê kêté too, nmyi dpodo kalé tumo, ndapí yémi u ngwo m:ii kmênê ngópu? ¹⁶ Yesu ngê yepê, Mwiyémiwiyéni u kwo loo, kwo, A lémi, nkól peeni a ka nyinê kpo, mē y:a u ngwo nê kmênê ngê. ¹⁷ Yi lémi ngê kwo, Y:ay:a chi pwiyé, nyi dpodo pyu mb:aa. Kwo, Daa ndíi dpodo nga yini kpo, yi dpodo mb:aamb:aa ngê nyi dóó, p:aa y:a kní yi kada pini ngê n:aa pyépi ngi. ¹⁸ Yesu ngê yepê, Myomoni u nkwo u kwo até yedê loo, kwo, A lémi, nkól peeni a ka nyinê kpo, mē limi u ngwo nê kmênê ngê. ¹⁹ Yi lémi ngê kwo, P:aa limi kní yi kada pini ngê n:aa pyépi ngi. ²⁰ Yepê, U kwo m:uu até yedê loo, kwo, A lémi, nkól peeni a ka nyinê kpo, mē ala, kínoo ng:uu nēnē. ²¹ Kwo, Nga nī nkíngê mbê wo, mu kópu u díy:o a lama ka tóó, d:ii dóó u pi, nē, Ndapí l:ámo wanê ngee, nē, angénté a ka wa t:aa. Kwo, Pi kní ye ntooni nye yémi ngê, daa yintoo méyinyinê pwapí ngê, p:áa ndíi yinyinê pwapí ngê, ntini woo n:ii d:ii kapi ngê, vyílo y:ee pípi ngê. ²² Yepê, Yi lémi ngê kwo, Nyi dnyinté dpodo pyu. Kwo, Nyóó ngópu kní yi l:êê díy:o n:aa kpadakpada ngi. Kwo, Lama ngee tóó, d:aa dóó u pi, pi kní ye ntooni n:aa yémi ngê, daa yintoo méyinyinê pwapí ngê, ntini woo n:ii d:ii kapi ngê, vyílo yini pípi ngê. ²³ Kwo, Lukwe díy:o a ndapí, ndapí u ngomo k:oo dipi yó, ndapí kní m:uu píni puwá. ²⁴ Yesu ngê yepê, Yélini yoo y:i dnye kwo, yi lémi ngê yepê, Nkól pee kwulo a ngee yó, pini n:ii u ngópu y:a a tóó, u kwo y:ee yó. ²⁵ Yesu ngê yepê, Yi yéli y:oo yi lémi ka kwo, Nmí lémi lukwe díy:o? Kwo, U ngópu y:a ka tóó. ²⁶ Yepê, Ndé kópu nmye ngmēn:aa t:papê, N:ii u ngópu t:pilē yilí a tóó, mu dini ghi ngê kní m:uu wa a pyw:oo, n:ii u ngópu t:pilē pyile njini a tóó, yi t:pilē kní yi l:ámo wa a ngee té. ²⁷ Yepê, N:ii kní y:oo a wépi p:aa ngópu, apê, Nē nmí king ngé kíngí pyódu, yepê, a n:uw:o tóó, a ngópu anyi vya tóó.

²⁸ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê danēmbum ye a kélí ngê, kada a y:ee ngópu, Njedusalem dnye lēpi, p:uu ndiye pyu yoo yi kada doo kwo.

Njedusalem u ngwo vy:êê ngópu

Mátíyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Njon 12:12-

19

²⁹ Yesu, p:uu ndiye pyu kní yi kii Njedusalem ghêlí daa nī dnye, yi kada p:aa miyó doo ya, Petani p:aani dē Petepake, mbu y:i ngma a kwo, u pi Olipi, mu kópu u díy:o nté kn:áá kpé yi mbwini mbêmê ngmédoo ya, yi yini yi pi dmi nye olipi. Dini

ghi n:ii ngê yi mbwini mbêmê kee dnye, Yesu ngê p:uu ndiye pyu kada miyó káá, ³⁰ yepê, Mu p:aani nmí kada choo kwo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi dpo taataa mo, ndonki t:p:oo dpo mumu ngmê, yedê fiedé a ta. Yepê, Yi ndonki t:p:oo pyipwo pi doongmê yaa wo. Yepê, Dpo pywáli nyoo, a ka dpo n:uw:o nyoo. ³¹ Yepê, Pini n:ii ngê dpo dē vyi knomomê, Ndonki t:p:oo lukwe díy:o dpo nēne ngmê, yepê, ala kópu u kwo d:ii vyi nyoo, kwipi, Nmí lémi ngê u yi u ngwo wunê kwo. ³² Pini n:ii dē Yesu ngê dy:áá doo, yi p:aani lee knopwo, ndonki p:uu kópuni ye vyi, yinté a pyw:ee ngópu. ³³ Yedēni ndonki nódo doo ya, dini ghi n:ii ngê k:áá ghi p:uu dpimo a pywáli pywáli, yi ndonki chóó kní y:oo yepê, Lukwe díy:o dpo pywáli pywáli ngmê. ³⁴ Yi t:pódu y:oo yepê, Nmí lémi ngê u yi u ngwo wunê kwo. ³⁵ Wod:oo Yesu ka n:uw:o ngópu, yi nkuwo kpídí dē yi mbwo a ngee dumo, ndonki pyipwo talé dumo, Yesu pyipwo u nkwo yaa wo. Kada a y:ee ngópu, Njedusalem dnye lēpi, maa p:uu ndonki ngê Yesu doo dnyinédnyinê. ³⁶ King ntee dnyimo cháá cháá, Yesu yinté nye chápu ngópu, woni kní y:oo yi nkuwo kpídí a ngee tumo, Yesu u kada maa p:uu talé tumo. ³⁷ Dini ghi n:ii ngê mbu vyiwo a ghêpê dnye, Njedusalem u nkígh:é, yélini yilí u kwo dnye kélími, yi yéli y:oo Chóó Lémi dpodombiy:e dnye kwunok-wuno, myednye chaa kígha, mu kópu u díy:o Yesu ngê kópu ndíi yilí yi ngópu mwiyé a d:uu too. ³⁸ Kópu, Munmíkó Nmí king. Kópu, Chóó Lémi ngê a ngee nyine. Kópu, U pi ngê nyinê loo. Kópu, Chóó Lémi ngê nmí Mbwámê ngê a pyódu nyoo, chaa kígha koo. ³⁹ Wod:oo Pádisi kní ngmê, yélini yoo vyi:oo dnye a kwo, Yesu ka kwo, Kí pini, m:uu ndiye pyu kní y:oo lukwe díy:o a chaa kígha ngi. Kwo, Ye kwódu ngi. ⁴⁰ Yesu ngê yepê, Doo u ntáá ala p:aani módó daaní vyi:oo. Yepê, Tumu wo pyede, ye chéépi kní y:oo y:oopé chaa kígha nê.

Yesu Njedusalem t:pémi yi díy:o u ngwo doo mbê

⁴¹ Yesu p:uu Njedusalem modnyen:aa lēpi, Yesu ngê Njedusalem doo y:enê, u n:uw:o p:uu doo kwo, u yoo u kwo ch:anê wo, wod:oo yi kēê díy:o doo mbê, myedoo tpyóókaa yiyaa, ⁴² apê, Ayii! Njedusalem t:pémi ee! Apê, Lukwe díy:o my:oo nmye pyede, daanmyi mya nē. Apê, Kópuni a nga wanmyi d:uu ngmê, M:aa ngê ntáá nmye wa a vy:u. Apê, Awéde wodmyi mya nē, ye pídmí chápu nē, M:aa ngê a ntáá nmye daapédé vyi:oo. ⁴³ Apê, Mu dini ghi ngê Lóma lede kní y:oo nmyi p:aa tēli k:oo wa

* 19:17: Luuki 16:10-11

* 19:26: Mát 13:12; Luuki 8:18

* 19:36: 2 Kings 9:13

* 19:38: Psalm 118:26

* 19:39: Mát 21:14-16

* 19:41: Njon 11:35; Luuki 13:34-35

* 19:42: Mát 13:14; Lóma 11:8

kaa ngmê, mbwa pw:ono maa ngmê wa a yé ngmê, mbêmê u ngwo wa lóo dmi, ⁴⁴ d:ud:umbiy:e wa vya nmyo, nmyi ngomo dé, nmyi p:aa u mbwa dé d:ud:umbiy:e wa dyênê t:oo, wa pwaa t:oo, chêêpini kní y:oo nmyi wó tumo, yi p:uu ngmidi myedaadí ya. Apê, Yi kópu nmye wa pyódu, mu kópu u díy:o nmyi Mbwámê dpíp:e mya ngópu.

Yesu p:uu Chóo Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo u ngwo kee dniye

Mátiyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Njon 2:13-22

⁴⁵ Yesu p:uu Chóo Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo yimí kee dniye, apê, Pi kní y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo, kpêê yiyé u l:êê díy:o. Apê, Yélini al:ii a dpodo nyedi, yoo mu dódo t:oo, yi ndapí mu chedêchedê t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu ngê a pw:oo too, ⁴⁶ Chóo Lémi u kópu Yisaya ngê n:ii a d:êê ngê, yi kópu ye vyu, yepê, Puku yedê ala kópu mu tóo,

A ngomo kwéli a kwo, ngêpê tédê ngê choo ya, yepê, ngmênê kpaá tédê ngê dmye pyódu ngmê.*

⁴⁷ U kuwó wéni kní yi k:oo Yesu ngê Chóo Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo yoo doo ndiye kígha dé. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dêêpi pyu yoo, yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii, u yi y:e doo kwo Yesu nmí vy:a,* ⁴⁸ ngmênê doo u ntâá ngê ye pyodo, mu kópu u díy:o pi yintómu u kwo dnye ng:aa, kada pini kní y:oo u mo dèpê pyw:ee ngópu.*

20

Yesu pini n:ii u pi mbêmê doo dpodo

Mátiyu 21:23-27; Mak 11:27-33

¹ Wo ngmê ngê Yesu Chóo Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo doo kwo, yoo doo ndiye kígha dé, u yi u ngwo doo kwo, Yoo yi nuw:o dmi ní ngmêê, Chóo Lémi kóo k:oo ní kaa té. Yi ngwo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, dêêpi pyu yoo, yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii kwodonkwodo u kwo lee dniye, ² kwo, Chóo Lémi u ngomo nmí chóo nmo y:enê. Kwo, Kópuni nye d:uud:uu too, n:uu ngê nga vyu, u ngwo nye d:uud:uu too? Kwo, N:uu u pi mbêmê ye kópu yilí nye d:uud:uu ngê? ³ Yesu ngê yepê, Kópu nmye mwiyé ngmên:aa poopoo, yepê, a ka vyi yó, ⁴ n:uu u pi mbêmê Njon ngê pi mbwaa l:ê u mênê dpímo kmênêkmênê dé? Yepê, Chóo Lémi u pi mbêmê ó chóo u pi mbêmê? ⁵ Noko yepê, Ló kópu u kwo ngmanmí vyi? Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpaépê, Chóo Lémi u pi mbêmê, noko yepê, ala kópu nmo a tpaépê, Lukwe díy:o Njon ka dpíp:e kélímí

mbê dniye. ⁶ Noko yepê, Ala kópu u kwo nmo tpaépê, Chóo u pi mbêmê, noko yepê, pi kní y:oo chêêpi ngê wa vya nmo, mu kópu u díy:o yinê ye Njon Chóo Lémi u komo kapí pyu ngmê. ⁷ Yi kópu u l:êê díy:o kede dniye, Yesu ka kwo, Pini n:ii u pi ngê a loo, nmí lama daa tóo. ⁸ Myenté, Yesu ngê yepê, Pini n:ii u pi mbêmê kópu yilí n:aa d:uud:uu ngê, nmye myedaaní vyi.

Yesu Nju tpémi yi kada pini kní yi p:uu u ngwo doo mgongo

Mátiyu 21:33-46; Mak 12:1-12

⁹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê pi kní ye mgongo ngmê kwólu, yepê, Pi ngmê ngê wain kpê ngmê yó, pi ngmê kní ye yepê, A wain kpê ka dmyinê vyuwo, dini ghi n:ii ngê nt:u dê kaa knomomê, kígha dmyina a ngêêpi dé, dmyinê vyilévylilê dé, wain u ngwo dmyinê l:ámol:ámo, kní a ka ngmêdmyina a dyede, woni nmyi nêni. Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi pini ngê wain kpê a kuwo ngê, kn:aa p:aaní loo, dye ghi daadíi yi doon:aa ya. ¹⁰ Yepê, Wain kpê dini ghi n:ii ngê kyopwo wo, wain kpê chóo ngê u dpodo pyu ngmê dy:ââ ngê, kwo, A wain kpê mênê chi lèpí, u y:enê pyu kní y:oo a wain kní nga ngmêdo kê y:e, a ka dpo núw:o ngi. Yepê, Ngmênê yi pini dini ghi n:ii ngê wain kpê mênê mí ta, u y:enê pyu kní y:oo wain kní u kwo daa y:ee ngópu, yi pini mgímí ngópu, kpaka ngópu, wain kpê chóo ka módó mē dy:ââ ngópu. ¹¹ Yepê, U kuwó dini ghi ngê wain kpê chóo ngê u dpodo pyu myomoni dy:ââ ngê, yinté kópu mu ngmidi u ngwo myedê d:uu ngópu, dpodombiy:e kpaka ngópu, wain kpê chóo ka módó mye dy:ââ ngópu. ¹² Yepê, U kuwó dini ghi ngê pyoloni ye mye dy:ââ ngê, wain kpê y:enê pyu kní y:oo myeminê kpaka ngópu, ngm:ii kalé ngópu. ¹³ Yepê, U kuwó dini ghi ngê wain kpê chóo até yedoo nuw:o, apê, Ló kópu ngmaní d:uu? Apê, A tp:ee njini ye n:aa dyede. Apê, U nuu ghi a nódo ka tóo, doo u ntâá, daaminê mb:ii ngmê. ¹⁴ Yepê, Ngmênê dini ghi n:ii ngê wain kpê y:enê pyu kní y:oo m:uu ngópu, noko yepê, Kí wain kpê chóo tp:oo. Noko yepê, Vya koo, yed:oo wain kpê nmo wa ghay. ¹⁵ Yepê, Wod:oo vya ngópu, ntóo chíi mênê mí kée ngópu.

Yesu ye póo wo, yepê, Yi wain kpê chóo ngê ló kópu y:e angmê d:uu? ¹⁶ Yepê, Wa a lê, yi tpókni wa vya té, kn:aa yéli y:oo yi d:aa dmi u nkwo amênê káadí ngmê. Yi mgongo danêmbum yedê w:ee ngópu, Yesu ka kwo, Doo u ntâá, ye kópu nmo kíngê pyódu. ¹⁷ Wod:oo Yesu ngê doo y:enê dé, ye póo wo, yepê, Yi kópu mumdoonmye daawa pyódu? Yepê, Kópuni puku yedê a tóo, a w:ee yó. Yepê, Yi kópu ala, yepê,

* 19:46: Is 56:7; Jer 7:11

* 19:47: Njon 18:20

* 19:48: Mát 21:46

* 20:17: Psalm 118:22

Yi pâani ngomo wuwó pyu knî y:oo kée ngópu,

yi yini pââ pw:eni ngê vyilo mêyi pyodo. *

¹⁸ Yepê, Nê chéêpi kpiyé ntee tpile. Yepê, N:ii yi chéêpi kpiyé p:uu wa a lvéêdi, mbodo wa pwââ. Yepê, N:ii mbêmê yi chéêpi kpiyé wa a ghay, koo dyuu ngê wa pyódu. *

¹⁹ Yi ngwo dini ghi ngê dêêpi pyu yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii, u yi y:e doo kwo, Yesu nmî mgîmî, mu kópu u díy:o a w:ee ngópu, apê, Kí nmî p:uu a mgongo, ngmênê kêê u ngwo dêpê t:ee ngópu, mu kópu u díy:o pi knî ye nkíngê mbê dniye. *

Tákisi pywupwi u danêmbum

Mátiyu 22:15-22; Mak 12:13-17

²⁰ Doo u ntââ kada pini knî y:oo Yesu yoo vy:o daapi mgîmî ngópu, wod:oo dpodom-biy:e dnye y:enê, apê, Kna:adi te kópu nmî ngópu ngma a tpapê knomomê, ye Lóma lede yoo yi kada pini ndîi ka yuu nmîné yémî, u ngwo wa kpada. Tumutumun pi knî u kwo ngmê dy:ââ ngópu, yepê, Dmyinên:aa dódó. ²¹ Wod:oo Yesu ka yi lee dniye, kwo, Mâawe. Kwo, Nmî lama ka tóó, Ndêndê ngê nye danêmbum. Kwo, Pi knî ye d:ee nkíngê yédi, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu pi knî ye ndêndê ngê nye tpapê ngê. ²² Kwo, Nmo vyi ngî, kwo, nmî dêêpi kópu dyuu lónté ka tákisi wanmî pywupwi, ó daanmî pywupwi? ²³ Ngmênê Yesu ngê yi kópu a w:ee ngê, apê, Kinga a dódó nê. ²⁴ Yepê, Tákisi ndapi a ngópu ngmê tpyé yó, ngmênî m:uu. U ngópu yi tpyé ngópu, ye póó wo, yepê, Ala ndapi p:uu n:uu u kââ ye tóó, n:uu u pi myeye tóó? Kwo, Lóma tpémi yi king ndîi u kââ u pi ye tóó mo. ²⁵ Wod:oo Yesu ngê yepê, Tpileni Lóma tpémi yi king ndîi ngmênêni, u kwo mēdmyinê yémî. Yepê, Tpileni Chóó Lémi ngmênêni, Chóó Lémi ka mēdmyinê yémî. ²⁶ Yoo yi ngîma u dódó ngê dêê dniye, kn:adi te kópu daangmê vyyu, wod:oo tumu yaa dniye, yi nyepênypê u kópu ngê pyodo.

Pyidepyide u danêmbum

Mátiyu 22:23-33; Mak 12:18-27

²⁷ Yoo ngmê Yesu ka loo, yi yéli Sadyusi yoo. Yi nuw:o dmi alanté doo ya, apê, Pi dpî pw:onu, mēd:uuwodê pyidu. U yi y:e doo kwo, Yesu u pi nmî dyênê, u l:êê díy:o Yesu alanté dnye dódó. ²⁸ Yesu ka kwo, Mósisi ngê ala dêêpi kópu a d:êê ngê, apê, Pi angmê pw:onu, u kuknwe adi ya knomomê, yi tp:ee daadi ya knomomê, ye yi pini u mbwó ngê yi kuknwe moo ndê ngê, u mbwó u l:êê díy:o tp:ee angmê tpyé ngmê. * ²⁹ Kwo, Pi mbwémi pyudu doo

ya, kaani yéé wo, tp:ee daa tpyó, u ngwo pwene. ³⁰ Kwo, Kaapeeni ngê yi kuknwe mē ndê ngê, yi pyópu ngê tp:ee myedêpê ngéêdi, kaapeeni yinté u nkwo mye pwene. ³¹ Kwo, Yi mbwémi knî yintómu yi pyópu mu ngmîdi yinté dnye ny:ee, yintómu pw:oo dniye, tp:ee yi pyópu ngê dêpangmê ngî ngópu. ³² Kwo, U kuwó dini ghi ngê yi pyópu mye pwene. ³³ Kwo, Lukwe díy:o pyidepyide u pi nye tpapê. Kwo, Yoo wa a pii knomomê, ye yi pyópu ngê lukwe angmê pyódu, ló pini u kpâm ngê amê pyódu? Kwo, Doo u ntââ, mu kópu u díy:o yi mbwémi pyudu knî yi pyópu mu ngmîdi p:uu yéé dniye.

³⁴ Yesu ngê yepê, Ala dini ghi ngê pyââ mââ numo p:uu a yéyéé nyédi, ³⁵ ngmênê Chóó Lémi ngê yélini yi p:uu wa a vyi, awo, Kí a yoo mb:aamb:aa, kpêênî u ngwo wa a pyidu té, kóó k:oo wa kaa té, yi yéli numo p:uu mēdaadnyi yéyéé. ³⁶ Yepê, Mēdaawa pw:oo dmi, mu kópu u díy:o enjel ntee pini ngê adnyi ya. Yepê, Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ ngê adnyi ya, mu kópu u díy:o kpêênî chóó wa a pyidu té. * ³⁷ Yepê, W:êê mâawe n:ii ndêndê ngê nmye cháachââ ngópu, Mósisi, yi pini pyidepyide p:uu mye-doo a d:êê. Yepê, U puku yedê, ndê ngê yi tp:oo kwéli doo pípi, Chóó Lémi p:uu ala kópu a d:êê ngê, apê, Chóó Lémi, Epilaham u yâpwo, myenté tp:oo Yisak u yâpwo, myenté Yisak tp:oo Njakóp u yâpwo. * ³⁸ Yepê, Chóó Lémi yi tpókni yi yâpwo, yi kópu u l:êê díy:o, k:omo tpile a pw:oo dniye, ngmênê u kwo yi ghê dmi a pyede. Yepê, Chóó Lémi daa ntóó knî yi yâpwo, ngmênê n:ii dé yi ghê a pyede, vyilo yi yéli yi yâpwo. *

³⁹ Dêêpi pyu ngmê knî y:oo kwo, Mâawe, yi póó ye mb:aamb:aa ngê chi vy:a, doo dóó nyoo. ⁴⁰ Yi ngwo póó u kwo daamu y:ee ngópu.

Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, n:uu ntee pini ngê adi ya?

Mátiyu 22:41-46; Mak 12:35-37

⁴¹ Yesu ngê dêêpi pyu knî ye yepê, Lukwe díy:o ala kópu nmye tpapê ngmê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, King Dépîdi u tii ñedê pini ngmê? ⁴² Yepê, Yi pini kada a tóó, Dépîdi u kuwó a tóó, mu kópu u díy:o wéti u puku yedê Dépîdi ngê ala kópu chóó a d:êê ngê, apê,

Chóó Lémi ngê a kada pini ka kwo,

Mî ndîi ngê n:aa pyépi, a wéni pee dpî yey, pi yintómu chi y:enê dé. *

⁴³ Yélini m:uu a l:êê té, díyo anî vya té, nyi yodo u maknopwo wanî yé té.

⁴⁴ Yesu ngê yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, Dépîdi ngê apê, Yi pini a kada pini. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, yi pini daa

* 20:18: Is 8:14-15

* 20:19: Luuki 19:47-48

* 20:28: Deut 25:5

* 20:36: 1 Njon 3:1-2

* 20:37: Ex 3:2-6

* 20:38: Lóma 14:8-9

* 20:42: Psalm 110:1

Dépidi ntee pini, ngmênê pi knî yi pwo pini ntee pini.

Yesu pi knî ye dêêpî pyu yoo yi p:uu u ngwo doo danê

Mátiyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luuki 11:37-54

⁴⁵ Pi yili yi ngópu Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, ⁴⁶ Dêêpî pyu yoo yi n:ii ngê kêê nangê t:oo, n:ii knî y:oo u yi a kwo, Nmî pi dmi ndîi ngê pyaa we, nmî kpídî dmi mb:aa kèlê nmî m:ii, pi knî y:oo mb:aamb:aa ngê pídný:oo cháächáá nmo. Yepê, Yinté yéli ngêpê ngomo k:oo yi chóó kada dp:uu yaa dmi, naa tédê yi chóó kada myoon:aa yaa dmi. ⁴⁷ Yepê, Komo tpile kuknwe dpî dóó t:oo, yi tpile dpî t:ámo t:oo, ngmênê pi knî yi ngíma Chóó Lémi ka a ngêpê nyédi, ngêpê daadîi ngê dpî pyódu t:oo. Yepê, Komodanê pyu yoo. Yepê, Chóó Lémi ngê yinté yéli dpodombiy:e wa kpada té.

21

Kuknwe ngmê ngê Chóó Lémi ka tpileni y:ángo

Mak 12:41-44

¹ Yesu p:uu Chóó Lémi u ngomo k:oo dnye ya, pi knî y:oo ndapî Chóó Lémi ka kwéli dnye yémi. Yesu ngê doo y:enê dé, apê, Ndáápi knî y:oo ndapî ndîi yilî mu kéké ngmê. ² Kuknwe my:oo módó, apê, Ndapî kmono miyó njini adî kée. ³ Pi knî ye yepê, Ndéndê ngê kî kuknwe ngê ndapî ndîi yi kée, ndáápi knî y:oo tédê yi kée ngmê, ⁴ mu kópu u díyo yi yéli yi ngópu ndapî ndîi ye tóó, tédê yi kée ngmê, yepê, kî kuknwe u ngópu ndapî n:ii kmono dê tóó mo, vyilo dé yi kée dê, u ngópu mêtédêmu tóó.

Yesu Chóó Lémi u ngomo pw:oopw:oo p:uu u ngwo ye doo danê

Mátiyu 24:1-2; Mak 13:1-2

⁵ Yesu p:uu ndiye pyu knî ngmê Chóó Lémi u ngomo p:uu dnye danêmbum, apê, Kí lóntoo chêêpî ngomo, kuuchêm u tpile p:uu myeka pyede, apê, tpileni pi knî y:oo y:ee tumo, k:ii kî tee tumo. ⁶ Yesu ngê yepê, Ngomoni p:uu nmye danêmbum té, mu dîni ghi ngê chedê ngê wa pyódu. Yepê, Chêêpî pywápê ngmê n:ii ngê kî ngomo a wuwó ngópu, mu dîni ghi ngê numó u pwo u pwo daangmadî ya. Yepê, Kn:aa lede knî y:oo kî ngomo d:ud:umbiy:e wa pwaa ngmê.*

Kópu dono yilî yi danêmbum

Mátiyu 24:3-14; Mak 13:3-13

⁷ Yesu p:uu ndiye pyu knî ngmê Yesu ka póó dniye, kwo, Mâáwe. Kwo, Chóó Lémi u ngomo ló dîni ghi ngê wa a pw:oo ngmê? Kwo, Ló kópu ngmanmî ny:oo, nmî lama u

ngwo wa yâá, nê, Yi kópu daa kêmakêma a pyodopyodo?

⁸ Yesu ngê yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vyyuwo, pi ngmê ngê kîngí dóó nmyo. Yepê, Pi yilî wa a lê, a pi adnyi tpapê, nmyewo, Ala nê vyilo. Nmyewo, Dini ghi n:ii nmo t:âât:ââ, ala yi dîni ghi. Yepê, Ye ng:aa ngê kêê nangê t:oo. ⁹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê l:êê pââ ndîi u pi ngmanmyi ny:ee ngmê, ó yoo yi kada pini knî yi p:uu amyidnyi l:êê, ye nkîngê ngê kêê nangê t:oo, mu kópu u díy:oo yinté kópu knî mwiye angmêdnyi pyodopyodo, daawa têda dmi, yepê, ngmênê nangê vyi, Ala d:oo kuwókuwó dîni ghi. ¹⁰ Yepê, Kn:aa dyámê tpémi kn:aa dyámê tpémi yi p:uu adnyi l:êê, yepê, ¹¹ dyámê pee knî ngmê wadî ghêdê, pi yilî wa pw:oo dmi, daa ng:éentómu m:uu wa ghidî, yoo adnyi dómudómu, amyidnyi pwopwo, dye ghi knî ngmê ngê mbii ngmê ngê pi yilî adî ñeñe. Yepê, Nkîngê u kópu dé adnyi pyodopyodo, mbóó p:uu kópu ndîi amyidnyi pyodopyodo.

¹² Yepê, Yi kópu yilî ghêlî daawa pyódu, pi dono knî y:oo u yi y:e adî kwo, Nê u yoo nmî chedê, yepê, u l:êê díy:oo nmyi p:uu adnyi d:uu. Yepê, Adnyin:aa mgímímgímí nmyo, ngêpê ngomo knî yi y:enê pyu knî y:oo adnyin:aa kóté kîgha nmyo, mbwa k:oo u ngwo adnyi kmímí nmyo. Yepê, A l:êê díy:oo king knî y:oo, kada pini knî y:oo amyidnyin:aa kóté kîgha nmyo. * ¹³ Yepê, A p:uu ye anmyin:aa danê. ¹⁴ Yepê, Nmyi kóté kîgha u l:êê díy:oo, nmyi kópu dyuu u kadakada mwiye kídmyinêngê kapî, ¹⁵ mu kópu u díyo a chóó a kómo nmyi kwo ayin:aa kwo. Yepê, Nmyi nuw:o dmi a chóó wana a ñepwiñepwi, yélini nmyi p:uu adnyi d:uu, nmyi kóté kîgha ngê wa déê dmi, yi pwo anmyin:aa a dimi.

* ¹⁶ Yepê, Nmyi pye mî knî y:oo, nmyi tidê mbwó knî y:oo, nmyi nêni knî y:oo, nmyi pyipe knî y:oo, y:oo adnyi ndyikondyiko nmyo, nmyi vy:oo woni knî u ngwo adnyi pwopwo. ¹⁷ Yepê, A l:êê díy:oo pi yintómu knî ye wanmy:uu diya dmi, ¹⁸ ngmênê nmyi vy:oo pi lâmo daangmêwa a ngêpa. ¹⁹ Yepê, Kídmyengê kede dmi, myekídmyengê mb:ii nê, nmyi lâmo dmi u nkwo daawa ngêpa.*

Lóma lede knî y:oo Njedusalem ghêlî dêpê pw:oo ngópu, yi kópu p:uu Yesu u ngwo ye doo danêmbum

Mátiyu 24:15-21; Mak 13:14-19

²⁰ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê lede yilî knî y:oo Njedusalem wa a yina ngmê, u ngwo dpo w:ee yó, apii, Daa kêmakêma ala p:aani wunê pw:oopw:oo ngmê. * ²¹ Yepê, Njuda Wee u kwo yélini adnyi ya, dpî mbêpê dniye, mbu knî yi vyyuwo dp:uu mbwolo dniye. Yepê, Yélini Njedusalem adnyi ya,

* 21:3: 2 Kódin 8:12 * 21:6: Luuki 19:43-44 * 21:12: Luuki 12:11-12 * 21:15: Dpodo 6:10 * 21:19:

Hipilu 10:36 * 21:20: Luuki 19:41-44

dpí mbêpê dniye, yélini kn:aa adnyin:aa m:ii, Njedusalem mēkingē diyé dmi. ²² Yepê, Yi dini ghi ngê a ntâa u ngwo wa a vy:ee ngmê, mu kópu u díy:o kópuni yilí puku yedê a tóó, yi ngwo adnyi ntiyentiye dé. * ²³ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi kópu wa pyódu, mbwili kní y:oo dpodo ndíi wa a pyw:ee ngmê, p:aa kní y:oo dpodo ndíi amyedé pyw:ee ngmê. Yepê, Nju tpémíni ala wee u kwo adnyi ya, dono ndíi wa a pyw:ee ngmê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi yi p:uu adí d:uu. * ²⁴ Yepê, Lede kní y:oo wa vya t:oo, woni kn:aa dyámê pee kní yi p:uu wa núw:o t:oo, yi wop adnyin:aa dpodo. Yepê, Njedusalem d:ud:umbiy:e wa a pw:oo ngmê, yélini daa Nju tpémí dye ghi yintómu Njedusalem y:oo adnyi y:enê, u dí Chóó Lémi ngê wa vyi, awo, Yi yélini yi dye ghi machedê. *

Chóó Lémi u Pi Ndéndé dini ghi n:ii ngê wa a diyé

Mátiyu 24:29-31; Mak 13:24-27

²⁵ Yesu ngê yepê, Pi kní y:oo kópu ndíi d:ââ kâádi, pudu kní yi p:uu adnyi mumu dé, u ngwo wa nkíngê mbê dmi. Yepê, Chaa kwodo chaa kwodo vuyuwó ndíi ngê wa pyaa dmi, yi dnye dmi ndíi ngê wa pyaa dmi, yoo amyidnyi nkíngê. * ²⁶ Yepê, Chóó Lémi ngê mbóó p:uu tpilê dé yi dínê dmi wa ghêê té, pi kní y:oo awo, Dyámê mbémê ló kópu ngma a pyodopyodo, nkíngê ngê y:ay:a wa pwiyé dmi, yed:oo wa a vyóó dmi. ²⁷ Yepê, U kuwó dini ghi ngê pi kní y:oo wa m:uu nê, wamye mya nê, awo, Chóó Lémi u Pi Ndéndé kíyedé pwiyé kní, u pi ndíi ngê dé pyódu, u wédêwédê ndíi ngê myaa pyódu, nkali too pee dmi mbémê ka kwo. * ²⁸ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi kópu yilí yi kn:ââ dmi adí chapí, dpí ghêédí dmyeno, mbóó p:uu dpí vuy dmyeno, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyaa we, apií, Nmí Mbwámê kíyedé pwiyé kní. *

Yesu Njedusalem u pw:oopw:oo p:uu u ngwo doo mgongo

Mátiyu 24:32-35; Mak 13:28-31

²⁹ Yesu ngê p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu. Yepê, Kpédê p:uu ngí nuw:o mbê dmyeno, myenté yi woni kní mye yi k:ii. ³⁰ Yepê, Dini ghi n:ii ngê kpédê vyi dpí ghê, nmyi lama u ngwo dpí yââ, nmyimo, Daa kēmakēma nteemi wunê mbumu. ³¹ Yepê, Kpédê ngê ntee nmye dpí vyi, Daa kēmakēma nteemi wunê mbumu, yepê, kópuni p:uu nmye ní danê, dini ghi n:ii ngê yi kópu wanmyi m:uu t:oo, yinté nmyi lama u ngwo wa yââ, anye, Daa kēmakēma Chóó Lémi ngê kóó k:oo a kapí nmo.

³² Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Yélini ala ngwo a pyede, ghêlí daawa pw:oo dmi, Njedusalem p:uu kópuni nmye dí vyi, yi kópu mwiyé wa pyódu. ³³ Yepê, Mbóó dyámê chedê ngê wa pyaa kní, ngmênê a kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu.

Kuwókuwó wéni u t:âât:ââ u danêmbum

³⁴ Yesu ngê yepê, Nmyi chóóchóó nmye dmyina a vuyuwó. Yepê, Nté ndapí y:oo nmyi nuw:o dmi kídangé y:ee ngmê, mb-waa ndani ngê nmyi nuw:o dmi myekídangé y:oo. Yepê, Kópuni dyámê mbémê tpémí y:oo a nuw:onuw:o t:oo, yi kópu kní y:oo nmyi nuw:o dmi kídangé y:ee ngmê. Yepê, Yi kópu kní y:oo nmyi nuw:o dmi wa y:ee knomomê, ye kuwókuwó wéni daa nmyi lama wa d:ii.

* ³⁵ Yepê, Chii ngê kpéé ntee dpí lvêédí, yi wéni ngê yinté kíngê lvêédí nmyo, mu kópu u díy:o pi yilí yintómu dyámê mbémê yi wéni ye wa d:ii. ³⁶ Yepê, Namê mgeemgee, dye ghi yintómu dmyinê ngêpê, yi kópu kní yi vy:o mb:aamb:aa ngê paan:aa lee dmyeno, Pi Ndéndé u ngíma paan:aa ghê dmyeno.

³⁷ W:ééni Yesu ngê Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo yoo dpímon:aa ndiye kígha dé, ntumokwodo dini ghi ngê p:uu ndiye pyu kní yi k:ii Njedusalem dnyimo a kuwokuwo, mbwini n:ii u pi Olipi, yi mb-wini mbémê dnyimo lèpi, kââ puu ghê yi dnyimon:aa dpí. ³⁸ Mw:aandiye yintómu pi yilí Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo u kwo mēdnyimo lèpi, yi dnyimon:aa ng:aang:aa.

22

Kada pini kní y:oo Yesu u pwele u ngwo a chápwo ngópu

Mátiyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Njon 11:45-53

¹ Nju tpémí y:oo yi naa ndíi daa kēmakēma dnye kuwo. Yi náali u pi Mbídédí Pywápê Ngmê u Naa, u pi mye Tp:ee Kaa W:êw:êê u Naa. ² Dêépí pyu kní ngmê, kpêé yiyé pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii Yesu u pwele yi ngwo a chápwo ngópu. U yi y:e dépwo kwo, Yesu yoo vy:o nmí mgámí, mu kópu u díy:o pi kní ye dnyimo nkíngê.

Njudas ngê kada pini kní ye u ngwo vuy, yepê, Yesu kwódo ngê aní ghê

Mátiyu 26:14-16; Mak 14:1-11

³ Yesu u dyépi y:a mē miyó kní yi vy:o pi ngmédoo kwo, u pi Njudas, Kédíyót pi. Yi dini ghi ngê Setan yi Njudas u mēnê kee wo, ⁴⁻⁵ wod:oo kpêé yiyé pyu yoo yi kada pini kní ye loo, yepê, Yesu u vyeé u yi nmye a kwo. Yepê, Kwódo ngê aní ghê. Kada pini kní y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, Njudas ka kwo,

* 21:22: Luukí 23:27-31

* 21:23: 1 Kódin 7:26

* 21:24: Tpyuu 11:2; Lóma 11:25

* 21:25: Tpyuu 6:12-13

* 21:27: Tpyuu 1:7

* 21:28: Lóma 13:11

* 21:34: Luukí 17:27; Lóma 13:13; Epeso 5:18; 1 Tes 5:3

Wanmí yi, u ye ndapí nga anmo kê. U kuwó dini ghi ngé Chóó Lémi u ngomo tãât:ââ pyu yoo yi kada pini yoo mye yi k:ii nipi dnyen:aa danêmbum, Yesu u mgímímgímí u nuw:o ghi dyuu yidnya a pyw:êni. ⁶ Njudas u nuw:o yi kópu ngmídi mbêmê doo ya, dye ghi doo y:enê, apê, Pi yilí kwéli daadi m:ii, Yesu kwódo ngé yi ngwo aní ghê.

Tp:ee Kaa W:êw:êê u Naa u nté lâmol:âmo Mátíyu 26:17-19; Mak 14:12-16

⁷ Wéni n:ii ngé Mbídedí Pywápê Ngmê u Naa dnyimo kuwo, Nju tpéni y:o sipi tp:o u ngwo dnyimo vyeé dé, Tp:ee Kaa W:êw:êê u Naa nté u ngwo dnyimo lâmol:âmo. ⁸ Yesu ngé Pita pini dé Njon dy:ââ doo, yepê, Choo lèpi, Tp:ee Kaa W:êw:êê u nté kwéli nmímo pípi, tpile yilí y:i nmí kada nyi lâmo nyoo. ⁹ Yesu ka póo knopwo, kwo, Tpile yilí ló yi any:uu lâmo? ¹⁰ Yepê, Njedusalem choo lèpi, pi ngmê ngé maa p:uu wuné pyépi dp:o, yi pini nkono mbwaa d:umu ngmêdpo mumu ngmê. Yepê, U ngomo k:oo dpí ngm:êê nyoo, ¹¹ ngomo chóó ka dp:uu póo cho, kwipi, Nyi määwe ngé atédé dy:ââ nyo, ada, Naa u nté ló ngomo ghi k:oo wanm:uu ma, a p:uu ndiye pyu kní yi k:ii? ¹² Yepê, Yi ngomo chóó ngé podo ngomo ghi ndíi dpo ngmêwuné kêmakêma, yepê, nmí ntãâ tpile yilí yintómu y:i a tóó. Yepê, Nmí naa nté y:i dp:uu lâmo nyoo. ¹³ Wod:oo p:uu ndiye pyu dè y:o kada a y:ee ngópu, Njedusalem lee knopwo, kópuni Yesu ngé ye vyu, yi tpile yilí mí m:uu ngópu, yi nááli u nté yi ngomo k:oo adí lâmo ngmê.

Yesu u k:ii u kuwókuwo kmaapí u ngwo dóo ngópu

Mátíyu 26:20-30; Mak 14:17-26; Njon 13:21-30; 1 Kódin 11:23-25

¹⁴ Kãádi dini ghi n:ii ngé gho, Yesu, u dyépi yoo yi k:ii, yi ngomo ghi k:oo mí kee dnyie, kmaapí tédé yi yaa dnyie. ¹⁵ Yesu ngé yepê, A mgíni vyími u dye ghi n:ii noo tãât:ââ, u ya a nga dèpwo kwo, Yi kópu ghèli k:ii a nga pyaa we. Yepê, Yi ngwo a nga wodé pyodo, ye ala Tp:ee Kaa W:êw:êê u Naa nté nipi daapudu ma. ¹⁶ Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Ala a kuwókuwo nááli, a k:ii mēdaamunmí kê, u dí Chóó Lémi ngé chóó ada a y:enê nmyo. Yepê, Kópuni ala nááli u mgamê ngé a tóó, ala yi kópu, Chóó Lémi ngé nmí kn:ââ yoo Yichip tpémi yi kèê k:oo mwo a pw:ii too, apii. Yepê, Mu dini ghi ngé Chóó Lémi ngé dono kwulo yinté d:ud:umbiy:e wa a pw:ii nmyo.

¹⁷ Wod:oo Yesu ngé kapí ngma a y:ángo, wain k:oo a pii ngé, kumu mbee ngé, Chóó Lémi kwuno ngé, u dyépi kní ye yepê, Ala wain kapí a ngee yó, kníkní nda yó, ¹⁸ mu

kópu u díy:o wain daamuní nda, u dí wéni n:ii ngé a pi ndíi ngé amí pyódu, pi yintómu aní y:enê, kmaapí ndíi u ngwo anm:uu dóo. ¹⁹ U kuwó dini ghi ngé mbídedí a ngèédí, Chóó Lémi kwuno ngé, puwâ, p:uu ndiye pyu kní ye y:ángo, yepê, Ala a chóóchóó, nê, nmye yed:a kê. Yepê, Kópuni dí d:uu, myedmyinê d:uud:uu, a mgamê ngé choo ya. ²⁰ Kmaapí u kuwó dini ghi ngé kapí mēdê y:ángo, wain k:oo a pii ngé, ye y:ángo, yepê, Ala a wēê. Yepê, Nmyi lēê díy:o wēê a p:uu wa pwii, Chóó Lémi ka kãádi te kamí ngé yinê wa a kãádi nmyo. ²¹ Yepê, Ngmēnê nmyi vyo: pini mu ngmídi kuu. Yepê, K:omo tpile u k:ii nipi nmo kmaapí té, ngmēnê daa kēmākēma yi pini a kwódo ngé a wowo. ²² Yepê, Chóó Lémi ngé kópuni a p:uu ló dini a vyu, yi kópu ndēndē ngé a pyodopyodo, ngmēnê pini n:ii a kwódo ngé a wowo, d:ud:umbiy:e choo nkíngé. ²³ Wod:oo noko dnye póo, noko yipu, Nmí vy:o pini n:uu ngé kí kópu a d:uud:uu?

Lémilémi u danêmbum

²⁴ U kuwó dini ghi ngé Yesu p:uu ndiye pyu yoo noko dnye kwopwepe, noko yipu, Yesu u kuwó n:uu ngma tóó, nmí kada pini ngé vyílo apaí pyódu. ²⁵ Yesu ngé yepê, Yélini daa Nju tpémi, yi vy:o yélini kada pini ngé dpí pyaa dmi, a lémilémi nyédi, yi chóó yi pi dmi a kmími tumo, apu, Nmo yoo yi mbwámé dé. ²⁶ Yepê, Ngmēnê yi kópu nmyi vy:o kíngé ya. Yepê, Tp:ee ngé pyãawe määwe ntee a cháãcháã too, nmyi vy:o pini n:ii u pi ndíi ngé dé pyaa knomomê, yi pini ngé u tídê mbwó yoo yinté myechoo cháãcháã dé. Yepê, Pini n:ii nmyi kada adí kwo, u tídê mbwó yoo myechoo ngèêpi dé. ²⁷ Yepê, Nee k:oo ló pini yi lémi ndíi, n:ii a líme yédi, ó n:ii a mbiye yédi? Yepê, N:ii a líme yédi, yini lémi ndíi, apii, ngmēnê nmyi vy:o dēnoo líme, myedēnoo lémilémi. Yepê, Yinté myedmyinê d:uud:uu, lémilémi ngé kēê nangé t:oo. *

²⁸ Yepê, Ngmēnê mu dini ghi ngé nmyi pi dmi ndíi ngé wa pyódu. Yepê, K:omo tpile a tókótókó tédé pi kní y:oo a pi tédé ngé a pyódu ngópu, ngmēnê dpípe kuwo noo, nmyi pi dmi tédé ngé myedé pyódu ngópu. ²⁹⁻³⁰ Yepê, M:aa ngé ntee a ngmídi noo, yoo yi kada pini ngé a pyódu noo, yepê, yinté mu dini ghi ngé Yisíléli tpémi yi yoo dyéédí y:a mē miyó wanmyi y:enê dé. Yepê, Yi dini ghi ngé a kēê k:oo nipi anmín:aa yakmaapí.

Yesu ngé Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vyu

Mátíyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Njon 13:36-38

* 22:19: Luukí 24:30 * 22:20: Jer 31:31-34 * 22:21: Psalm 41:9; Njon 13:21-22 * 22:26: Mát 23:11; Mak 9:35 * 22:27: Njon 13:12-15 * 22:31: Njopi 1:6-12; 2:1-6; 2 Kódin 2:11

³¹ Yesu ngê Pita ka kwo, Saimon. Kwo, Ala kôpu ngi nyeni. Kwo, Setan ngê wunê kêda ch:ee nmyo, u yi u ngwo a kwo, Nê tókó té. * ³² Kwo, Ngmênê l:êê dîy:o kîn:aa ngêpê yédi, k:omo tpile nyinê wôpuwôpu nê, ngmênê ngêlîmî a ka d:dud:umbiy:e chedê ngê daawa pyôdu. Kwo, Dini ghi n:ii ngê a ka amênýinê tpêlimbiy:e, mwó yoo dpî wêdêwêdê kalê té, yi kêlîmî ndîi ngê dpî pyôdu ngi. * ³³ Pita ngê kwo, A Lémi, daanê wôpu ngi. Kwo, K:omo tpile mbwa k:oo wa km:êê ngi, a k:ii amy:ii kee knî, k:omo tpile l:êê dîy:o wa vya nê, myedaanê wôpu ngi. ³⁴ Yesu ngê kwo, Pita. Kwo, Ndê kôpu nga ngmên:aa tpapê. Kwo, Kêmkêm ghêlî k:ii daawa kââ, pyolo nyinê wôpuwôpu nê, pi knî ye ala kôpu nye tpapê, yenyê, Ye pini daa a lama pini.

Yesu dye ghi kamî p:uu u ngwo doo danêmbum

³⁵ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê p:aani p:aani munî dy:ââ nmyoo, nmyi tpile dpîp:engmê ñuw:o ngôpu, ndapî dpîp:e ñuw:o ngôpu, nmyi yi dôpo kn:aani myedpîp:e ñuw:o ngôpu, yepê, lukwe, tpile ngmê u p:aa nmye ngmêmi yó? Kwo, Kêle, u ntââ mbêmê nmeen:aa ya, yoo mb:aamb:aa ngê nmo dnya a vuywo. * ³⁶ Yesu ngê yepê, Ngmênê dye ghi kamî ngma ala, yintê nmye mēdaamudnya a vuywo. Yepê, N:ii u ngôpu paambwi u tpile n:ii a pyede, dpî ñuw:o teñe, n:ii u ngôpu ndapî a tóó, myoo ñuw:o ngê. Yepê, N:ii u ngôpu l:êê taa daa tóó, u nkwo kpídî pi ngmê ka dpî y:ee ngê, u kwo wa pwila, u l:êê taa u ngwo ngmêpaa pwila ngê, ³⁷ mu kôpu u dîy:o kópuni a p:uu ló dini a d:êê ngôpu, pi knî y:oo a ntiyentiye ngmê. Yi kôpu ala,

Yi pini p:uu pi knî y:oo wa vyi ngmê, Pi dono yila. *

Yepê, Kôpu yilî n:ii a p:uu a d:êê tumo, pi knî y:oo a ntiyentiye t:oo. ³⁸ P:uu ndiye pyu knî y:oo kwo, Nmî Lémi. Kwo, Nmî l:êê taa miyó ala. Yesu ngê yepê, Yintê danêmbum munto.

Yesu Nketsemane u ngwo doon:aa ngêpê
Mátiyu 26:36-46; Mak 14:32-42

³⁹ Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi k:ii, mgídí vy:o ntee dnyimo lêpî, yi mgídí ngê yintê mye lee dniye, Njedusalem a kuwo ngôpu, mbwini n:ii u pi Olipi, yi mbwini mbêmê lee dniye. ⁴⁰ Dini ghi n:ii ngê taa dniye, Yesu ngê yepê, Dmyinê ngêpê, nmyi tókótókó ndîi ngê daapaa pyaa we. ⁴¹ Wod:oo a kuwo too, ntee daa kuughê loo, yu mbodo dê y:e yi mî ghê wo, yi doon:aa ngêpê. ⁴² U Mî ka kwo, M:aa. Kwo, U ntââ ala dono u mbwaa daanî nda? Kwo, Ngmênê ngwépi daanî puwâ. Kwo, K:omo tpile ala kôpu u ya a nga

daa kwo, ngmênê a nga dpî d:uu ngi, mu kôpu u dîy:o a kada nye tóó. ⁴³ Wod:oo enjel ngmê mbóó p:uu a ndê wo, Yesu yimi mē wêdêwêdê kwólú. ⁴⁴ U nuw:w:e dyênê wo, u ghê a kee wo, dpodombiy:e modoo ngêpê, wod:oo kiyé t:ââ u ngwo yedoo ya.

⁴⁵ U kuwó dini ghi ngê ngêpê yedê kêlî ngê, p:uu ndiye pyu knî ye yi diyé wo, dpî tédê m:uu too, mu kôpu u dîy:o yi nuw:w:e dmi d:dud:umbiy:e dono ngê pyodo. ⁴⁶ Wod:oo yepê, Lukwe dîy:o nmye dpî té. Yepê, A pii dmyeno, dmyinê ngêpê, nmyi tókótókó ndîi ngê daapaa pyaa we.

Yesu u ngwo mgîmî ngôpu

Mátiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Njon 18:1-11

⁴⁷ Yesu ngê danêmbum ghêlî daa chedê ngê, wod:oo lede yoo taa dniye, Njudas yi kada doo kwo, pini n:ii Yesu p:uu ndiye pyu y:a mē miyó knî yi vy:o pwii wo, Yesu yinê dóó. Dini ghi n:ii ngê taa dniye, Njudas Yesu ka loo, Nju tpêmi yi chipéchipé ngê Yesu u ngwo a chipé ngê, ñ:uu Yesu kpáâ pee p:uu dyingo. ⁴⁸ Ngmênê Yesu ngê kwo, Lukwe dîy:o chipéchipé mbêmê Chóó Lémi u Pi Ndêndê pi dono knî ye nyinê kêmakêma? ⁴⁹ Yesu p:uu ndiye pyu knî y:oo dini ghi n:ii ngê a w:ee ngôpu, apê, Yesu awêde a mgîmîmgîmî ngmê, wod:oo Yesu ka póó dniye, kwo, Nmî Lémi, yi p:uu l:êê kmêle, apii? ⁵⁰ Wod:oo ngmê ngê u taa a ngêédî, apê, Lede yoo ní vya té, apê, ngmê mbwámê nê chápwo, ngmênê kn:aadi ngê, u wéni pee ngwene ngôpu. Yi lede kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ⁵¹ Ngmênê Yesu ngê yepê, Yi p:uu l:êê munto, wod:oo yi lede ngwene mē kââ.

⁵² Yélini Yesu u mgîmîmgîmî u l:êê dîy:o a lee dniye, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, Chóó Lémi u ngomo t:âat:ââ pyu yoo, kada pini yoo mye yi k:ii, yi yéli ye Yesu ngê yepê, D:aa l:êê pyu ngmê. Yepê, Lukwe dîy:o kaa taa kêlê a ka dmyinê lee dmi. ⁵³ Yepê, Wo yilî yi k:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo nmyi vy:o kînoo a kwo, yi nimon:aa dēêpî. Yepê, Lukwe dîy:o yi w:éênî dpîp:e mgîmî noo. Yepê, Nmyo mgídí u yoo, Setan ka nmye ng:aa té, mgídí vy:o dmye mgîmî nê.

Pita ngê Yesu u ngwo a wôpu ngê

Mátiyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72

Njon 18:12-18,25-27

⁵⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu mgîmî ngôpu, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndîi u ngomo k:oo ñuw:o ngôpu, u kótê kîgha u l:êê dîy:o. Pita ngê doo yámuyâmu dé, tumutumu yi kuwó doo a kwo, daa chono doo a paa, wod:oo yi ngomo mbwa kalê ngmê k:oo myimî kee wo.

* 22:32: Njon 17:9-15; 21:15-17

* 22:35: Luuki 9:3; 10:4

* 22:37: Is 53:12; Luuki 22:52; 23:32-33

⁵⁵ Nkuwu u l:êê díy: o ndyuw: e ndíí y: i ngmê kpê ngópu, Pita u k:ii ndoo chedê yaa dnyie. ⁵⁶ Dpodo módó ngmê ngê ndyuw: e u wo Pita yi módu, doo y:enê, pi kní ye yepê, Pini n:ii dmyinê núw: o ngmê, kí pini p:uu kídpímo ya. ⁵⁷ Ngmênê Pita ngê a wópu ngê, kwo, Kí dmââdí, ye pini daa a lama pini. ⁵⁸ U kuwó diní ghi ngê pi ngmê ngê myeyi módu, kwo, Nyi wu pini p:uu ndiye pyu ngmê. Ngmênê Pita ngê kwo, Kí pini, nê kuu. ⁵⁹ Daa ndíí dye ghi yimí loo, pi m:uu ngê u pyipe kní ye yepê, Kí pini nmo ka komodanê, u dnye ngí ny:ee yó, Nkálili pi nmye yila, yi dnyeni nmye ka kígha. ⁶⁰ Ngmênê Pita ngê kwo, Kí pini, kópuni p:uu a ka nye danê, a lama daa tóó. Danêmbum ghêlí dèpê kèlí ngê, wod:oo kêmkêm ka wo. ⁶¹ Yesu yi ngwo Pita ka diyê wo, doo y:enê, wod:oo Pita ngê nmí Lémi u kópu mê nuw: o kwólu, apê, Ala kópu a ka moda vyi, Kémkém ghêlí k:ii daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nê, ⁶² wod:oo Pita u gha d:ud:umbiy: e dyênê wo, kuwa pwii wo, yi doon:aa mbê.

Yesu u ngwo dnye nkwitinkwiti

Mátiyu 26:67-68; Mak 14:65

⁶³ Yélini yi kèê k:oo Yesu doo kwo, yi yéli y:oo dnye nkwitinkwiti, myednye kpkak-paka. ⁶⁴ Dini ghi n:ii ngê dnye nkwitinkwiti, kpídi pee ngê u ngwolo dè wópu dumo, u nkwo dnye vye, kópu, N:aa dè vya ngí? Kópu, Chi dípí. Kópu, W:ii Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê, ye pini n:ii ngê dè vya ngí, u pi nmo píchi vyi. ⁶⁵ U pi dyênê ngópu, daa gha kópu u kwo yilí vyi ngópu.

Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu u ngwo kóté kalé ngópu

Mátiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Njon 18:19-24

⁶⁶ Dini ghi n:ii ngê wa wo, Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, déépí pyu yoo yi k:ii, nipi a da wo, Yesu u ngwo dnye kóté kígha. ⁶⁷ Kwo, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, n:ii nmo t:âât:ââ, nyi vyílo y:ii kwo knomomê, ye nmo vyi ngí. Yepê, Nmye n:aa t:rapê knomomê, Ala nê vyílo, ye a ka daanmyinê kèlimí mbê dmi. ⁶⁸ Yepê, Myenté, nmye n:aa póó knomomê, kópu a ka myedaanmyinê vyi ngmê, ⁶⁹ ngmênê daa kêmakêma Pí Ndéndé Chóó Lémi u nkígh:ê wumê yââyââ, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, anye, Kí Chóó Lémi u che p:ââ pee. ⁷⁰ U kwo póó dnyie, kwo, Mumdoo nyi Chóó Lémi Tp:oo? Yepê, Nmyi chóó kidmye vyi ngmê. ⁷¹ Wod:oo noko yepê, Kí pini u chápwo pyu u yi nmo daamu a kwo, chóóchóó kédê ndyíko, chóó u kópu dyuu nmí chóó kudu ny:oo, u yi u ngwo a kwo,

Chóó Lémi u d:aa nê kââdí. Noko yepê, Pw:oo we, daadí ya.

23

Yesu Paléti ka u ngwo núw: o ngópu

Mátiyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Njon 18:28-38

¹ Kada pini yintómu yi ngwo a ghêédí dnyie, Lóma lede yoo yi kada pini ndíí Paléti ka Yesu núw: o ngópu, ² p:uu yipe tee kn:ââ yi ngwo a chaa ngópu, kwo, Ala pini aténgê dp: o mgímí, pi kní ye ala kópu a t:rapê ngê, yipu, Kada pini n:ii Lóma wunê tóó, tákisi u kwo namê pywupwi. Kwo, Yi kópu mbémé pi yilí da pyidu té, u yoo vy: o u ngwo dè kaa té. Kwo, Ala kópu ye mye t:rapê ngê, Chóó Lémi ngê a ngmídi noo, nmyi king ngê wunê pyépi nê. ³ Paléti ngê p:oo ngê, kwo, Mumdoo nyi Nju tpémi yi king? Yesu ngê kwo, Nyóó kíchi vyi. ⁴ Wod:oo Paléti ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, pi yilí yi k:ii, yepê, Ala pini u kpadak-pada u kópu d:oo ngmê pyw:àngo. ⁵ Ngmênê Paléti ka dyaa dnye chedêchedê, kópu, Pi yilí wunê pyidupyidu too, dnyinté wunê tpyuu té. Kópu, Nkálili Wee u kwo kn:ââ a chópu, Njuda Wee u kwo p:aaní p:aaní yoo myemênê pyidu too, u dí ala Njedusalem myimí ta.

Paléti ngê Antipas Helodi ka Yesu u ngwo dy:ââ ngê

⁶ Dini ghi n:ii ngê Paléti ngê yi kópu yi nyongo, pi kní ye póó wo, yepê, Mumdoo ala pini Nkálili pí? Kwo, Nyââ, Nkálili a ndé wo. ⁷ Dini ghi n:ii ngê Paléti ngê a w:ee ngê, apê, Yesu Helodi kóó k:oo pini ngmê, wod:oo Helodi ka dy:ââ ngê, mwada p:aaní pee. Yi ngwo Helodi Njedusalem naa tédê myedoo ya. ⁸ Helodi ngê Yesu yi módu, u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, mu kópu u díy: o u pi ló diní a nyongo, dye ghi daadí u yi u ngwo doo kwo, Ní m:uu, mbwudu a ngópu ngmê chaa ngê. ⁹ Wod:oo Helodi ngê Yesu doo póópóó, ngmênê Yesu ngê kópu u kwo daangmê vyu. ¹⁰ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, déépí pyu yoo mye yi k:ii, dpodom-biy: e ghê dnyie, Yesu p:uu yipe tee kópu yilí t:ee ngópu. ¹¹ U kuwó diní ghi ngê Helodi u lede kní yi k:ii, Yesu dnye nkwitinkwiti, d:ud:umbiy: e daa chápu ngópu. Kpídi mb:aa u mbwo ngmê tee ngópu, Paléti ka u ngwo mê dy:ââ ngópu. ¹² Yi wéni ngê Paléti pini dè Helodi numo pyipe ngê mē pyaa knopwo, mu kópu u díy: o Paléti ngê Helodi chápu ngê, kóó k:oo pini u kwo ngmê dy:ââ ngê. Mwiyé noko dpímo a diya.

* 22:67: Njon 10:24-26; 3:12; 8:45

* 22:69: Dpodo 7:56

* 23:2: Luuki 20:20-26

* 23:3: 1 Tim 6:13

* 23:7:

Paléti ngé Yesu u vyeé tédé u ngwo dy:ââ ngé

Mátiyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Njon 18:39-19:16

¹³ Paléti ngé kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, yoo yi kada pini yoo, pi yili mye yi kii, nipi médê danè ngé, ¹⁴ yepê, Ala pini a ka kîdmyinê ñuw:o ngmê, a ka kîdmye vyi ngmê, a ka nyimu, Yoo yili kîyedê pyidupyidu té, chóó u pee ngé ka kapí té. Yepê, Wunê nmyi ngópu kidi kóté kwolo, pwpowpo u kópu p:uu d:oo ngmê pyw:ângo, ¹⁵ Helodi ngé yinté kópu p:uu myedoo pyw:ângo, a ka kîmêda dy:ââ. Yepê, Pwpowpo u kópu p:uu daa ta mo daa ta. ¹⁶ Yepê, A lede kní y:oo a kpakakpaka ngmê, yed:oo n:aa pw:iipw:ii. ¹⁷ M:ââ k:oo Nju tpémi yi naa ndii u dye ghi ngé, yélini mbwa k:oo dnyimo kwo, Paléti ngé ngmêdpîmo pw:iipw:ii, apu, Nju tpémi yi nuw:o dmi mb:aa mb:aa ngé paa pyaa we. Pini n:ii u pi pi kní y:oo u kwo dnyimo tpapê, yini yidpîmo pw:iipw:ii. ¹⁸ Paléti ngé u yi doo kwo, Yesu nî pw:ii, ngmênê pi yintómu dpodombiy:e u kwo mbó dnyie, kwo, Daanyi pw:ii. Kwo, Vya ngi. Kwo, Mbadapas yi pw:ii ngi. ¹⁹ (Yi Mbadapas ngé u yi doo a kwo, Lóma lede yoo nmí ngm:ii kalê té. U yoo yi kada mwiyé a ghê wo, Lóma lede woni a vya tumo, u l:êê díy:o u yoo kní yi kii mbwa k:oo u ngwo kee dnyie.) ²⁰ Paléti ngé u yi doo kwo, Yesu nî pw:ii, wod:oo pi kní ye mbwolo, yepê, Kêlé. Yepê, Yesu vyílo yini pw:iipw:ii, ²¹ ngmênê pi kní y:oo dpodombiy:e kwo, Kidosi ñedê tee ngi. Kwo, Pw:oo we, daadí ya.

²² Paléti pyolombó ye mê póó wo, yepê, Ló dono kópu ndii ngmê d:uu ngé? Yepê, Pwpowpo u kópu p:uu d:oo ngmê pyw:ângo. Yepê, A lede kní y:oo a kpakakpaka ngmê, yed:oo n:aa pw:iipw:ii. ²³ Ngmênê Paléti ka dèdnye ng:aa, dpodombiy:e u kwo modnye kââ, kópu, Kidosi ñedê t:ee ngi. Yinté dnye kââ ee, u dí yi pono mí vyápê wo, ²⁴ lede kní ye yepê, kidosi ñedê nyi t:ee yó. ²⁵ Paléti yi pono vyápê wo. Pini n:ii l:êê pyu ndii Mbadapas, pi vyeé u l:êê díy:o mbwa k:oo mwiyé a kee wo, pwpowpo yi doon:aa t:âât:ââ, yi pini pw:ii ngé, ngmênê Yesu u vyeé tédé dy:ââ ngé.

Yesu kidosi ñedê u ngwo t:ee ngópu

Mátiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Njon 19:17-27

²⁶ Lóma lede kní y:oo Yesu u vyeé tédé ñuw:o ngópu. Maa p:uu pi ngmê m:uu ngópu, u pi Saimon, Sadéni pi, Njedusalem doo lépi. Lede kní y:oo yi pini mgîmî ngópu, Yesu u kidosi u kígha yé ngópu, kwo, Kí pini u kidosi

dnyinê ngi. Wod:oo Yesu u kuwó doo kwo, u kidosi doo dnyinêdnyinê.

²⁷ Pi yili yi kuwó doo kwo, dnye yámuyámu dé. Pyââ kní yi vy:oo my:oodoo kwo, Yesu u l:êê díy:o dnye mbê. ²⁸ Yesu ye menê diyé wo, yepê, Njedusalem pyââ yoo. Yepê, A l:êê díy:o mbê mu yé yó, nmyi chóó nmyi l:êê díy:o dmyinê mbê, nmyi tp:ee dmâádîma yi l:êê díy:o myedmyinê mbê. ²⁹ Yepê, Dye ghi ngmê kîyedê pyiyé kní, yi ngwo nmyi kpadakpada ndii wanmyinê pyw:ee ngmê. Yepê, Dini ghi n:ii ngé nmyi tp:ee dmâádîma nmyi ngópu adnyi vyeé dé, ala kópu wanmy:uu vyi ngmê, anye, L:omo m:aa tpamê wo, a tp:ee l:omo m:aa tpyó. ³⁰ Yepê, Yi ngwo nkíngé ngé y:aya wanmyi pwiyé dmi, u yi nmye adí kwo, anye, Mbu nmí pwo a vvyuwo dnyie, límlímí ngé u ngwo p:oo pw:oo dmi. * ³¹ Yepê, Ala lede yoo yi p:uu dènoo d:uu, ngmênê dono a nga a d:uud:uu ngmê. Yepê, Dini ghi n:ii ngé yi p:uu anmyin:aa d:uu, angéntoo dono u nkwo nmye angmê d:uu ngmê.

³² Pi mê miyó yi vyeé tédé mye ñuw:o dumo, pi dono dé. ³³ Kwéli lee dnyie, yi ghi u pi Mbodo Dinê. Yesu kidosi ñedê y:i mí t:ee ngópu, pi dono dé kidosi ñedê y:i myimí t:ee dumo, woni u wéni pee tee ngópu, woni u t:anê pee tee ngópu. ³⁴ Yesu ngé u mí ka kwo, M:aa. Kwo, Kí yélini y:oo kópuni a nga dé d:uu ngmê, daa yi lama dé d:uu ngmê. Kwo, Yi kópu mdo kn:ââ vvyuwo dpi kée ngi, mênangé ngi. Yesu u kpídí yêê tumo, yi kpídí kní yi l:êê díy:o dnye ng:oo, noko yepê, Alani nané wa a ngí, woni nané wa a ngí? * ³⁵ Yélini y:i doo kwo, yi yélini y:oo dnye y:enê. Yi ngópu Nju tpémi yi kada pini kní y:oo dnye nkwtinkwiti, noko yipu, Mumdoó Chóó Lémi ngé kî pini a ngmídi ngé, yoo ntee doo ngéêpi dé, ye chóóchóó yinté mye ngee ngé. * ³⁶ Lede kní y:oo myednye nkwtinkwiti, k:omo ngé wain u kwo dnye dp:eedp:ee, ³⁷ kópu, Mumdoó nyi Nju tpémi yi king, ñyóóchóó mê ngee ngi. ³⁸ U pwpowpo u nt:u kópu kidosi ñedê u pwo t:ee ngópu, apê, Nju tpémi yi king.

³⁹ Pini n:ii dé u nkíghê t:ee dumo, ngmê ngé kwo, Chi dípi. Kwo, Nyi lónté kada pini. Kwo, Mumdoó Chóó Lémi ngé a ngmídi nyoo, ye ñyóóchóó mê ngee ngi, mye ngee nyédi. ⁴⁰ Ngmênê woni ngé yi kópu u kwo kwódu ngé, kwo, U kwo kidimé mbumu. Kwo, Lukwe, Chóó Lémi ka díi nkíngé? Kwo, U ngmídi ngmê u pi vyílo y:ii nkwtinkwiti. Kwo, Nipi nganmo mgíní vyímí té. ⁴¹ Kwo, Kópuni nyi kn:aadi too, u díy:o nye mgíní vyímí mo, ngmênê kí pini ngé kópu daangmê kn:aadi ngé. Kwo, Lukwe díy:o nye nkwtinkwiti. ⁴² Yesu ka

* 23:30: Hos 10:8; Tpyuu 6:16

* 23:34: Mát 5:44; Psalm 22:18

* 23:35: Psalm 22:7-8

kwo, Yesu, dini ghi n-ii ngé king ngé anyi pyódu, ngéê koo dpi kaa nédi. ⁴³ Yesu ngé kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpapê, awêde ghi mb:aa nipi nye lêpi mo.

Yesu kídosi ñedé u ngwo pwene

Mátiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Njon 19:28-30

⁴⁴ Yi dini ghi ngé kââdí mbóó ñukníñukní p:uu doo kwo, yi dyámé pee mbêmê mgídí a ghay wo. Dini ghi n-ii ngé kââdí ngé liy:aa pyile a kuwo ngé, mē wa wo. ^{*} ⁴⁵ Yi dini ghi ngé Chóó Lémi u ngomo k:oo kpídí ndíi n-ii doo ya, yi kpídí ngé yoo yi maa dpimo nkokonkoko, apê, Chóó Lémi u yâpwo ghi k:oo daapaa ní dniye. Yesu kídosi ñedé dini ghi n-ii ngé pwene, wod:oo yi kpídí chóó mínê chaa wo, châpwochâpwo ngé nkwoodo a yaa wo, knâpwo dí. ^{*} ⁴⁶ Yesu kídosi ñedé modoo ya, u mí ka dpodombiy:ee ka wo, kwo, M:aa, a ghê dmi nga ða kê, a ngini. Yi kópu yi vyu, wod:oo pwene. ⁴⁷ Lede n-ii kní y:oo Yesu kídosi ñedé tee ngópu, yi lede yoo yi mãawe ndíi kídosi u nkíghê doon:aa kwo. Dini ghi n-ii ngé Yesu u ngópu pwene, Chóó Lémi chaa kwólu, apê, Kí ndéndé ngé pi mb:aa, u kn:aadi te kópu daa tóó. ⁴⁸ Pi yilí, n-ii kní y:oo Yesu u pwopwo tédê dnyen:aa y:enê, dini ghi n-ii ngé yi ngópu pwene, yi nuw:oo dmi dono ngé pyodo, u l:êê díy:oo dnye yii, yi p:aa pee p:aa pee mē diyé dniye. ⁴⁹ Yélini Yesu u lama dnye ya, daa chono dnya a kwo, y:i dnya a y:enê. Pyópuni yoo Nkálili Wee u kwo Yesu p:uu mwiyé a kaa dniye, u k:ii Njedusalem lee dniye, yi yéli yi vy:oo myednye kwo.

Yesu ntóó u ngwo kmêné ngópu

Mátiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Njon 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Kada pini ngmê, u pi Njósép, Adamátiya pi. Yi p:aani Njuda Wee u kwo a tóó. Yi pini pi mb:aa, apu, Chóó Lémi ngé nmí y:enê kn:ââ limí k:ii ngé paa chaa ngé. Komo tpile kada pini kní yi vy:oo doo kwo, ngmênê Yesu u pwele châpwo tédê, u vyee tédê yi vy:oo daa ghê wo. ⁵² Yesu dini ghi n-ii ngé pwene, yi pini Paléti ka loo, Yesu ntóó u kwo mínê ch:ee ngé. ⁵³ Paléti ngé kwo, U ntââ, wod:oo Njósép loo, Yesu ntóó kídosi ñedé a ngópu, kpídí pee ngé a kmongo ngé, ntóó ñuwo, kpomo u mênê mí yó. Yi kpomo pi kní y:oo t:aaní paa mwiyé a ché ngópu, pi ntóó kmênékmêné u l:êê díy:oo. ⁵⁴ Yi wéni Pídade, womumo líme wo.

⁵⁵ Pyópuni kní y:oo Yesu Nkálili Wee u kwo dnya a yâmuyâmu, Njedusalem u k:ii myimí taa dniye, yi pyópu kní y:oo Njósép ngm:êê ngópu, Yesu ntóó kpomo u mênê yi ngópu mí kmêné ngé. ⁵⁶ U kuwó dini ghi ngé yi

p:aa pee mē diyé dniye, apê, Tpileni tuu mb:aamb:aa dé, kní ngmênmi nya, Yesu ntóó p:uu nm:uu d:ii té, ngmênê yi ngwo kââdí gho, yi líme wo kn:ââ chópu, mēdaa lee dniye. Yi dêêpi kópu dyuu châpu ngópu, líme wo ngé dnye líme.

24

Yesu u ngwo a pii wo

Mátiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Njon 20:1-10

¹ Pyópuni kní y:oo tpileni tuu mb:aa mwiyé a l:âmo tumo, Sandé mw:aa mgídí vy:oo ñuw:oo tumo, apê, Yesu ntóó p:uu nm:uu d:ii té. ² Kpomo chedé dini ghi n-ii ngé taa dniye, apê, Chêêpi ndíi kpomo tâmo lukwe ngé atédé tpiyé wupu kwolo, ³ wod:oo kpomo u mênê kee dniye, ngmênê nmí Lémi Yesu ntóó daa m:uu ngópu. ⁴ Yi kópu dêpê w:ee ngópu, yi nuw:onuw:oo u kópu ngé pyodo, wod:oo pi miyó anya a pwiyé knopwo, apê, Mu kwo mo, yi kpídí dmi dé muyedé wuu mbele mo. ^{*} ⁵ Nkingê ngé y:ay:a pwiyé dniye, yi tpódu châpu dumo, mbwódo diyimé dniye, kame ye ghê dniye. Yi tpódu y:oo yepê, Pini n:ii ghê a t:a, lukwe díy:oo kpéêní m:een:aa nmy:uu ngmê. ⁶ Yepê, Al:ii daa tóó, yepê, kēda pyidu. Yepê, Yi kópu dyuu wunê munmya a vyu, dini ghi n-ii ngé nmyi vy:oo modoo a kwo, Nkálili Wee u kwo. Yepê, Ala kópu nmye mwo a vyu, ⁷ nmyepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi u Pi Ndéndé, ngmênê pi dono kní y:oo wa mgímí nê, kídosi ñedé wa tee nê, wo pyoloni k:oo amênê pyidu. ^{*} ⁸ Wod:oo yi pyópu kní y:oo yi kópu dyuu yimí nuw:oo kalé ngópu. ⁹ Kpomo a kuwo ngópu, Yesu u dyépi y:a mē ngmê kní ye mdoo ñuw:oo ngópu, Yesu u yoo woni kní ye mdoo mye ñuw:oo ngópu. ¹⁰ Yi pyópu kní yi vy:oo pyââ pyile doo kwo, yi pi dmi Méli Makídala pyââ ngmê, Njówana myomo, Méli Njems u pye pyolo. K:omo tpile yi pyópu kní y:oo dyépi kní ye yi kópu yilí mênê nté tumo, ^{*} ¹¹ ngmênê dyépi yoo ye daa kélímí mbê dniye, yinê ye daa ndé kópu ye tpapê ngmê. ¹² Ngmênê Pita ngé mbêpê a puwâ, kpomo chedé loo, yedé tepe mbê wo, Yesu ntóó p:uu kpídíni tee tumo, vyílo yi m:uu too, tpile daamu módu, wod:oo u p:aa pee mē diyé wo, yi kópu u nuw:onuw:oo u ngwo ghê wo.

Pi miyó dé y:oo Yesu u ngwo m:uu ngópu
Mak 16:12-13

¹³ Yi Sandé ngé Yesu p:uu ndiye pyu miyó dé y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, p:aa tp:oo ngmê yidpímo lêpi, u pi Emeyís, ntee daa kuughê dpímo lêpi. (12 km.) ¹⁴ Kópuni yilí Yesu ngé pyaa dniye, maa p:uu yi p:uu dpímo danêmbum. ¹⁵ Yi kópu kní yi p:uu dini

* 23:44: Luukí 18:31; Amos 8:9 * 23:45: Hipílu 9:2-3,6-8 * 24:4: Dpodo 1:10 * 24:7: Luukí 9:22; 18:31-33

* 24:10: Luukí 8:2-3

ghi n:ii ngê dpîmo danêmbum, Yesu anya a pwiye wo, yi kuwó doo kwo, dini ghi n:ii ngê a kp-anê doo, u k:ii nipi mîdnye paa. ¹⁶ Yi m:uu ngópu, ngmênê daa mya ngópu. ¹⁷ Yesu ye póo wo, yepê, Maa p:uu ló kópu p:uu dpo danêmbum mo? Wodoo ghê knopwo, ndîdî yi ngîma kele, ¹⁸ u kwo ngmê póo wo, pini n:ii u pi Kliyópas, kwo, Njedusalem kópuni pyaa dniye, pi yintómu yi lama a pyede, mumdooyi kópu knî lama daangma tóó? ¹⁹ Yesu ye póo wo, yepê, Ló kópu dé? Kwo, Yesu Nasalet pi ngê kópuni pyaa dniye. Kwo, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê, mye u nuu u pi, mb:aamb:aa ngê dpîmo déêpî, mbwudu yilî dpîmo chap, pi knî y:oo myednyimo cháächââ. ²⁰ Kwo, Ngmênê nmî kada pini yoo, kpêê yiyê pyu yoo yi kada pini yoo yi k:ii, kî ngîmî ngópu, u vyeê tédê dy:ââ ngópu, lede knî y:oo kîdosi ñedê u nkwo mî tee ngópu. ²¹⁻²² Kwo, Ngmênê alanté nmee nuw:o, Yisiléli tpémi yintómu knî yi k:ii nmî kada vyilo ayi ghê, Lóma tpémi u ngwo wanmî ngm:ii kalé té. Kwo, Ala kópu m:uu, komo tpile m:ii tuwo a vya ngópu, ngmênê awêde nmî vy:o pyââ ngmê knî y:oo ghê nmî mênê dé ghipé ngmê, mw:aa mgîdí vy:o kpomo chedê kédê lee dmi, * ²³ ngmênê yi pini ntóó doo m:uu ngópu. Kwo, Nmo yedê diyê dmi, nmodê, Enjel miyó kudun:aa m:uu, yedê, Yi pini kîmêda pyidu. ²⁴ Kwo, Nmî vy:o pi knî ngmê kpomo chedê myaa lee dmi, yi pyópu knî y:oo ntee nmo dumu nté ngmê, yinté myaan:aa m:uu ngmê, ngmênê yi pini ntóó doo m:uu ngópu. *

²⁵ Wod:oo Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o dpî mbodo dé dingidingí dé. Yepê, Kópuni yilî Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo a d:êê tumo, lukwe díy:o yi kópu knî ye dédpidê kélímî mo. ²⁶ Yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdî ngê, doo u ntââ yi dono u wépi daapî puwâ. Yepê, Yi dono u wépi wo puwâ, u dpodo ndéndê lónté pí dóó, u pi ndîî ngê lónté u nkwo pí pyodo. ²⁷ Wod:oo kópuni puku yedê chóó p:uu ló dini a d:êê tumo, u kakémê yilî ye chámê ngê, kn:ââ Mósisi ngê kópuni a d:êê too, nkoo Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo kópuni myedê d:êê tumo.

²⁸ P:aanî n:ii tp:oo dpîmo lèpî, yi yimî taa dnoy, yi tpódu ye yinê ye yi pini kn:aa p:aanî doo lèpî, ²⁹ ngmênê yi tpódu y:oo u dí pwaa ngópu, kwo, Nakí nî, kââdí daa kêmakêma a wupwo. Kwo, Ng:ii dpî kmêle, wod:oo ngomo koo u k:ii nipi mê kee dniye. ³⁰ Dini ghi n:ii ngê kmaapî tédê yaa dniye, mbîdédi a ngêédî, Chóó Lémi kwuno ngê, yi puwâ, ye yi y:àngo. ³¹ Yi ngwo mb:êê yi ngîma a ngópu, apê, E, kî Yesu, ngmênê yi anyi ye mê pwiye wo. ³² Noko kwo, Maa p:uu nyi gha dé kédê

pywálf knî, apii, kópuni puku yedê a pyede u kakémê yilî nye kédê chámê.

³³ Yi ngwo dini ghi ngê yi tpódu ghêédî knopwo, Njedusalem d:âmo mê diyê knopwo, Yesu p:uu ndiye pyu y:a mê ngmê, yi pyipe knî yi k:ii, ye yi taa knopwo, ³⁴ yi tpókni y:oo yepê, Nmî Lémi ndéndê ngê kêda pyidu, Saimon ngê kédê m:uu. ³⁵ Wod:oo yi tpódu y:oo yepê, Kîmyednye m:uu. Yepê, Moma u k:ii kudu lee dmi, dny:oo myââ. Yepê, Dini ghi n:ii ngê kmaapî tédê dpî yaa dmi, mbîdédi yi pwââ, u ngwo dnye mya.

Yesu ngê chóochóó p:uu ndiye pyu knî ye u ngwo a kéma ngê

Mátiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Njon 20:19-23; Dpodo 1:6-8

³⁶ Dini ghi n:ii ngê yi kópu p:uu dnye danêmbum, Yesu anya a pwiye wo, yi vy:o ghê wo, yepê, Mw:ââkoo a tidê mbwó yoo, ala nê, namê nkíngê. ³⁷ Ngmênê nkíngê ngê y:ay:a pwiye dniye, apê ngmênê, Kmêna ye kwo. ³⁸ Yesu ngê yepê, Lukwe díy:o nmye nkíngê té. Yepê, Lukwe díy:o dnyinté nmye kélímî té. ³⁹ Yepê, A kée yi ngî m:uu tóó, nmyi kée dmi a p:uu ye yó, yepê, Ala nê vyilo. Yepê, D:aa kmêna, myed:aa mbwee. Yepê, Kmêna mbwee yi mênê dîné daa kwo, yi p:uu mbyuu too daa ta mo. ⁴⁰ Yi kópu yi vyu, wod:oo kóó yu yi ngópu tpyé too. ⁴¹ Ngmênê doo u ntââ u kwo myedaapê kélímî mbê dniye, mu kópu u díy:o yi gha dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo, mye ngwéti dniye. Wod:oo ye póo wo, yepê, Nté pee nmyi ngópu ngma tóó, n:aa pípi. ⁴² Te mbyuu ch:ee ngmê u kwo ngmê y:ee ngópu, ⁴³ yi kélê a ngópu, yi ngópu ndîî.

Yesu p:uu kópuni puku yedê a pyede, p:uu ndiye pyu knî y:oo u ngwo a w:ee tumo

⁴⁴ Yesu u Mî ka ghêlí daa diyê wo, p:uu ndiye pyu yoo modoo ndiye kígha dé, yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:oo munoo a kwo, a pwopwo p:uu munmyenimo a danê. Yepê, Kópuni Mósisi ngê a p:uu a d:êê too, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo myedê d:êê tumo, n:ii wéti u puku yedê mye pyede, doo u ntââ yi kópu dyuu daap:aa kn:aadi ngê. ⁴⁵ U kuwó dini ghi ngê yi nuw:o dmi ñedê mb:êê a ngópu, apê, Puku yedê kópuni a pyede, pèdê w:ee téné. ⁴⁶ Yi kópu yilî yi nt:u mu ngmîdî, yi nt:u dmi alanté, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdî ngê dini ghi n:ii ngê wa ta, wa ngîmî ngmê, wa vya ngmê, wa kmênê ngmê, wo pyolonî ngê amêdê pyidu, ⁴⁷ u yoo knî y:oo u pi pi knî ye adnyin:aa tpaapê, kn:ââ Njedusalem wa chaa ngmê, nkoo dyámê pé wopee wopee, n:ii knî y:oo u pi wa ny:ee ngmê, u pi mbêémê yi dono yilî wa kée t:oo, Chóó Lémi ngê yi dono yilî mbodo kn:ââ vuyuwu u nkwo wa

* 24:21-22: Luuki 19:11; Dpodo 1:6 * 24:24: Njon 20:3-10

kéé té, mēdaawa a ngî té. ⁴⁸ Yesu ngê yepê, Yi kópu yili nmyi chóó kînmyi m:uu tumo. Yepê, Pi knî ye dmyinên:aa tɔapê dé, ⁴⁹ ngmênê n:ii ngê a d:aa amênê kâádí, mwiyé dmyinê t:âât:ââ, nmye anîmo dy:ââ. Yepê, Yi pini M:aa u Ghê Dmi, yiné amí wêdêwêdê kalê nmyo. Yepê, Mwiyé nmye munê vyyu, nmyenê, M:aa ngê nmyi ngêêpi pyu nmye wa a dy:ââ. Yepê, Njedusalem ghêlí kii kêdmyinêngê kuwo ngmê, nmyi wêdêwêdê kîgha pyu mwiyé dmyinê t:âât:ââ.

Yesu u Mî ka u ngwo kee wo

Mak 16:19-20; Dpodo 1:9-11

⁵⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu, p:uu ndiye pyu yoo yi kada ghê wo, Njedusalem a kuwo ngópu, Petani u nkîgh:ê yi taa dniye, wod:oo ghê dniye, kóó dê yi pwo mbee doo, yi l:êê díy:o Chóó Lémi ka doo ngêpê. ⁵¹ Dini ghi n:ii ngê yi l:êê díy:o doo ngêpê, u Mî ngê a y:ângo, mbóó p:uu kmungo. ⁵² Wod:oo p:uu ndiye pyu yoo Njedusalem mē diyé dniye, yi gha dmi maa p:uu d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo, ⁵³ wo yintómu Chóó Lémi u ngomo k:oo dnyimon:aa koko, Chóó Lémi dnyimon:aa cha kîgha.

Wu u dí.

NJON

Pini n:ii ngê ala danêmbum d:êê ngê, u pi Njon, Sepédi tp:oo, Yesu u dyépi ngmê.

¹ Mwiýmwiýé dini ghi ngê, nmí Kêlí Pini doo ya. Yi pini nmí Mí Tp:oo, nmí Mí nmo yinê a kêma ngê. Nmí Mí k:ii dpímo ya, yi gha ngmídi ngê doo ya. * ² Dyámê pê ghêlí daangê l:âmo ngê, ngmênê nmí Mí k:ii nipi dpímo ya. ³ Tpile yilí yintómu nipi l:âmo ngópu, wu tpile Kêlí Pini k:ii daa l:âmo ngópu, daa tóó. * ⁴ Kêlí Pini Ghê Njini u Kn:ââ, kamí ngê yinê dpi pyódu nmo. Yi Ghéni Kn:ââ nmí pywápê ngê vyílo yi pyodo. * ⁵ Yi pywápê ngê mgídí yinê chópu. Mgídí dêê wo, yi pywápê daa nt:ââ ngê. * ⁶⁻⁷ Yi pywápê, nmí Mí Tp:oo. Ghêlí daa ta, u mdoó tpapê pyu ngmê Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, nmo a dy:ââ ngê. Yi pini u pi Njon Baptist. Pi kní ye yi pywápê p:uu doon:aa danêmbum, mu kópu u díy:o apê, Pi yintómu u kwo paa kélími mbê dniye. ⁸ Chóó vyílo daa pywápê, ngmênê pywápê p:uu pi kní ye doon:aa danêmbum.

⁹ Pywápê njini p:uu ye doon:aa danêmbum. Pi yintómu yi l:êê díy:o yi pywápê dyámê mbêmê doo a lèpi. ¹⁰ Nyââ, nmí pywápê dyámê mbêmê doo ya, dyámêni Chóó Lémi k:ii l:âmo ngópu, ngmênê yi dyámê tpémi y:oo daa mya ngópu. ¹¹ Chóó u dyámê pee p:uu a loo, chóó u yoo y:oo u wépi pwaa ngópu. ¹² Ngmênê ngmê kní y:oo daa mb:ii ngópu, u kwo kélími mbê dniye. Yi yéli Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo máâ ngê pyódu too. ¹³ Daa pi ngê yinté pyódu too, daa yi chóó Chóó Lémi u yoo vy:o ghê dniye, ngmênê Chóó Lémi ngê chóó tp:oo módó tp:oo máâ ngê pyódu too. *

¹⁴ Kêlí Pini pi ngê pyodo, nmí vy:o doo kwo. Ala kópu nmo w:ee ngê, Kí nmí Mí Tp:oo mu ngmídi. Nmí ngêépi pyu ndíi, u kópu yintómu ndê kópu dé. *

¹⁵ Nmí Kêlí Pini pi ghêlí daa myââ, Njon Baptist yi pini p:uu nmo doo danêmbum. Pi kní yi k:ii dpodombiy:e nmo mbwolo, nmopê, Pini n:ii p:uu nmye noo danêmbum, munnyenê, A kuwó wunê kwo, nmopê, yi pini a kada pini ngê a tóó, mu kópu u díy:o ghêlí dípingê ta, ngmênê yi pini dye ghi yintómu doo a ya.

¹⁶ Nmo yintómu kópu mb:aa yilí Kêlí Pini ngê nmo wunê d:uud:uu. Kópu mb:aa nmo daangmê w:êê ngê. ¹⁷ Mósisi ngê kópu mb:aa ngmê d:uu ngê, Chóó Lémi u dêépi kópu dyuu nmo a nuwo, ngmênê Yesu Kédisu ngê daa yintoo kópu yi d:uu ngê, kópu ndíi yi d:uu ngê. Yesu ngê Chóó Lémi u módó

yeedeeyede ndíi nmo a kpo, u Mí ka maa njini u ngwo a yó. ¹⁸ Pi ngê Chóó Lémi doo u kpêê. Chóó Lémi Tp:oo mu ngmídi, pini n:ii u nuu ghi Chóó Lémi nódo a tóó, Chóó Lémi nmí nuw:o yinê kwólu.

Njon Baptist ngê Yesu u maa u ngwo a yó Mátíyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luuki 3:1-18

¹⁹ Dini ghi n:ii ngê Njon Baptist mbwaa ndíi Njódan u nkigh:ê doo dpodo, Nju tpémi yi kada pini yoo yi nuw:o dmi alanté pyodo, apê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, ndoo apê wu vyílo. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u ngomo k:oo dpodo pyu kní ngmê u kwo a dy:ââ tumo, yepê, U kwo nye póó dmyeno, kwipi, Nyi n:uu? ²⁰ Njon Baptist ngê yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, ndêndê ngê daa vyílo. ²¹ Kwo, Chóó Lémi ngê wunê kópuni a vvu, apê, Ilacha díyo dyámê mbêmê amêdê diyé, yi kópu vyílo yichi ntiye? Yepê, D:aa vyílo. Kwo, Mósisi pini n:ii p:uu nmí kn:ââ kní ye doo a danêmbum, yepê, Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmídi, komo yinê adin:aa kapí, kwo, lukwe, nyi vyílo? Yepê, Kêle. ²² Kwo, Pini n:ii kní y:oo a dy:ââ nmoo, módó ye mēdaanmí diyé dmi. Kwo, Ngakêmê n:yoó nmo mé chámê ngi. ²³ Njon Baptist ngê yepê, Yisaya ngê ala kópu mwo a d:êê ngê, yepê,

W:amí mbêmê pi ngma adí kââ, yewo,

Nmí Lémi u maa mb:aamb:aa ngê a yé yó.

Njon Baptist ngê yepê, Yi kópu vyílo yiní ntiyentiye. ²⁴⁻²⁵ Yélini Pádisi kní y:oo u kwo a dy:ââ tumo, yi yéli y:oo kwo, D:ii nmí Lémi, d:ii Ilacha, d:ii Chóó Lémi u komo kapí pyu. Kwo, Lukwe díy:o pi yilí mbwaa paa nye kmênêkmênê? ²⁶ Njon Baptist ngê yepê, Yoo mbwaa ngê mun:aa mbápitísím kígha too, ngmênê yi dpodo daa ndíi, tédê. Yepê, Nmí Lémi nmí vy:o ka kwo, ngmênê dmyongê mya ngópu. ²⁷ Yepê, Komo tpile u kada d:â ghê, ngmênê nê tédê. Yepê, N:ii a kuwó wunê kwo, u pi ndíi. Yepê, Doo u ntââ u nkigh:ê daaní ní.

²⁸ Yi kópu yintómu Petani pyodo, daa Njedusalem u nkigh:ê p:aani n:ii a tóó, ngmênê Njódan mwada mbwaaáni pee Petani, Njon Baptist ngê mbwaa paa yoo kwéli doo kmênêkmênê dé, yi Petani.

Sipi tp:oo n:ii Chóó Lémi ngê nmo a kpo

²⁹ Womumo Njon Baptist ngê Yesu yi módu, nmopê, Ó. Kí pini kíyédê pwiyé kní, pini n:ii p:uu nmye noo danê. Nmopê, Sipi tp:oo n:ii Chóó Lémi ngê nmo a kpo, kí vyílo. Nmopê, Pi ngê chóó u dono u l:êê díy:o sipi tp:oo ntee dpi vy:a, kí pini yinté sipi tp:oo ngê wa pyódu, pi kní y:oo wa vya ngmê. Nmopê, Dyámê mbêmê

* 1:1: Njon 17:5; 1 Njon 1:1-2; Tpyuu 19:13 * 1:3: 1 Kódin 8:6; Kílosa 1:16-17; Hipílu 1:2 * 1:4: Njon 5:26 * 1:5: Njon 8:12 * 1:13: Njon 3:3-6; Njems 1:18; 1 Pita 1:23 * 1:14: Nkal 4:4; Píllipay 2:7; Hipílu 2:14

tpémi nmo yintómu nmí yikí dmi u pwo wa ghay. * ³⁰ Nmpô, Pini n:ii p:uu nmye noo danêmbum, vyílo nmye kiyédé pwiyé kní. Nmpô, Munmyenê, A kuwó kiyédé kwo, ngmênê a kada pini ngê a tóó, mu kópu u díy:o ghêlí dípingé ta, ngmênê yi pini dye ghi yintómu doo a ya. ³¹ Nmpô, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, ghêlí dípí módu, Yisiléli tpémi ye noo danêmbum, mbwaa paa myenoo kmênêkmênê dé, mu kópu u díy:o né, Yi ngwolo dmi paa pywáíi y:e, yi pini paa mya y:e. ³²⁻³³ Nmpô, Chóó Lémi ngê a dpodo diní ghi n:ii ngê a ka a kpo, a ka pé, Mu diní ghi ngê a Ghê Dmi wanyi m:uu, yi ngmê u pwo wa ghíi, p:uu adí ya. A ka pé, Yi pini ngê a Ghê Dmi mbêmê yoo yi gha dmi wa ghêê té. Njon Baptist ngê nmpô, Kí pini nmye vyílo, Chóó Lémi u Ghê Dmi mbóó p:uu a ndê wo, vy:émê k:ii ntee tpile ngê u pwo a gho, mbêmê doo kwo. ³⁴ Nmpô, Yi kópu ndéndé ngê kini módu. Nmpô, Ala kópu ny:ee yó, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, kí vyílo.

Yélini Yesu p:uu mwiyé kele

³⁵ Womumo Njon Baptist u kii yi nmeey a, p:uu ndiye pyu ngmê mye u k:ii. ³⁶ Yesu paambwi tédê nmí módu, Njon Baptist ngê nyepê, Sipi tp:oo n:ii Chóó Lémi ngê nmo a kpo, kí vyílo. * ³⁷ Dini ghi n:ii ngê nyi nyongo, Njon Baptist nyinê kuwo ngê, Yesu nyi ngm:êê ngê. ³⁸ Yesu nye mênê diyé wo, nyepê, Lukwe u pyinê dpo ngmêê ngmê? Kwonyenê, Mâáwe. Kwonyenê, Ló yi:ii nyinê tóó? ³⁹ Nyepê, A pwiyé choo, anye m:uu nyoo. Wod:oo nyi ngm:êê ngê, kwéli doo a ya, yi ghi ny:uu módu. Ntumokwodo nmí lee dneiye, wo yi:ii nm:uu chedé ngê.

⁴⁰ Pini n:ii k:ii Yesu nyi ngm:êê ngê, u pi Andru, Saimon Pita u mbwó. ⁴¹ Yi ngwo Andru ngê u mbwó até yedé pyw:ángo, kwo, Kédisu kídnyinê pyw:oo. (Kédisu u ntú kópu, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê.) ⁴² Andru ngê u mbwó Saimon Yesu ka adé núw:o. Yesu ngê até doo y:enê, kwo, Nyi Saimon, Njon tp:oo, ngmênê m:ii dí ntáá, Pita. (Pita u nt:u kópu, chêépí kpiyé.) *

Yesu ngê Pilipi pini dé Nétányiel u ngwo ngmídi doo

⁴³ Womumo Yesu ngê u yi doo kwo, Nkálili ní lé. Pilipi ada pyw:oo, kwo, A ngm:êê nédi. ⁴⁴ (Pilipi Mbetisaida pi, Andru mbwémi Pita yi k:ii yi p:aa mu ngmídi.) ⁴⁵ Pilipi ngê Nétányiel ada pyw:oo, kwo, Mósisi pini n:ii p:uu doo a d:êé, yi pini kíd:p:o pyw:oo. Kwo, Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo p:uu myednya a d:êé. Kwo, Yi pini Yesu, Njósép tp:oo, Nasalet pi. * ⁴⁶ Nétányiel ngê kwo,

Doo u ntáá. Kwo, Yintoo pini Nasalet daawa chaa. Pilipi ngê kwo, A pwiyé, úyóó anyi mwini. Wod:oo Yesu ka adí lee kní. * ⁴⁷ Yesu ngê Nétányiel yi módu, nmpô, Daa dnyinté Yisiléli pi ngmêkiyéde pwiyé kní, k:omodané pee tp:oo p:uu daa ta. ⁴⁸ Nétányiel ngê yi kópu yi nyongo, Yesu ka kwo, Lónté lama n:aa tóó? Yesu ngê kwo, Pilipi ngê ghêlí doon:aa pyw:ee nyoo, diní ghi n:ii ngê yi km:ee nyinê ngépê, a nuw:o k:oo d:a pyw:ee ngí, a lama u ngwo chi yáá. ⁴⁹ Nétányiel ngê kwo, A Lémi. Kwo, Nyi Chóó Lémi Tp:oo, Yisiléli tpémi yi k:ii nyi nmí king. ⁵⁰ Yesu ngê kwo, Kópuni nga dí vyi, yi km:ee ngépê tédê mudí m:uu ngí, yi kópu u díy:o mumdoo a ka che kélímí mb:anê? Kwo, Yi kópu tédê. Kwo, Díyo ndíi kópu kní wanyi m:uu té. ⁵¹ Nmpô, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Nmpô, Né Chóó Lémi u Pi Ndéndé. Nmpô, Njakóp ngê máádini a wádívyíngo, enjel kní y:oo mudnye vy:eevy:ee núw:oñuw:o, yi máádi ntee máádi ngê waní pyódu. Nmpô, Chóó Lémi ka u ngwo wanê káádi nmyo. Nmpô, Yi kópu wanmyinê w:ee ngmê, ndê kópu ngê nmye wa pyódu. *

2

Yesu ngê mbwaa wain ngê u ngwo tpólu

¹ Wo miyó mí loo, yéyééé u naa Kéna u ngwo ngmê kê ngópu, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. Yesu u pye yi nááli tédê mí ta. ² Pi kní y:oo Yesu u k:ii myeminê dóó kalé nmoo, u ngwo nm:uu taa dneiye. ³ Yi nááli tédê wain chedé ngópu, Yesu u pye ngê tp:oo ka kwo, Wain u ndani ngê kédé chedé ngmê. ⁴ Yesu ngê kwo, Mw:áákó Niye. Kwo, A pi lukwe díy:o yenté chi vyi? Kwo, A wédéwédé u mumu u dye ghi doongé yó. * ⁵ Yesu u pye ngê naa u dpodo pyu kní ye yepê, Kópuni nmye a tpapê, dpí d:uu yó.

⁶ Mbwaa d:áá ndíi y:i wéni doo kwo, pi kní y:oo yi dêépí kópu dyuu u l:êé díy:o yi kêé dmi kwéli dnyimoo ghêêghêé dé. Yi d:ámu ndíi dé chêépí ngê l:ámo tumo, mu daa mu tp:oo k:omo dé. ⁷ Yesu ngê naa u dpodo pyu kní ye yepê, Kí d:ámu mbwaa ngê ntówo tóó, wod:oo d:ud:umbiy:e a nt:ee tumo. ⁸ Yepê, Yi mbwááni kní ngma a vy:êé yó, naa u kada pini ka núw:o yó, amí d:uu. ⁹ Yi mbwááni tpalé wo, wain ngê pyodo. Dpodo pyu kní y:oo naa u kada pini ka kní ngmê núw:o ngópu, yi d:uu ngê, apê, Wain mb:aa ala. U lama dèpwo ya, Ala wain anye da pwiyé, ngmênê dpodo pyu n:ii kní y:oo a vy:êé ngópu, yi lama doo ya. ¹⁰ Naa u kada pini ngê naa chóó ka kwo, A pwiyé. Kwo, Ala wain até dí d:uu, mb:aamb:aa. Kwo, Kópu kamí ngmêchi d:uu. Kwo, Pi ngmudu yéé, u

* 1:29: Is 53:6-7; 1 Pita 1:18-19 * 1:36: Njon 1:29 * 1:42: Mát 16:18 * 1:45: Deut 18:18 * 1:46: Njon 7:41,52 * 1:51: Gen 28:12 * 2:4: Njon 7:30; 8:20

pyipe kní ye wain mb:aa ye mwiyé dpí y:oo, n:ií pee tp:oo mb:aamb:aa kuwó ye dpí y:oo, mu kópu u díy:o yi dini ghi ngé d:uuwodé w:ee ngmê, yinê ye lónté wain yuno ndaní. Kwo, Ngmênê yinté chuu d:uu ngé. Kwo, Wain n:ii d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa kuwó nmo cha kê.

¹¹ Yesu ngé u mwiyé mwiyé mbwudu yinté chópu, u wêdêwêdê u l:ii yinté nmí módu. Yinté nmo w:ee ngé, nê, Kí Chóó Lémi Tp:oo. U ngwo u kwo nmí kélímí mbê dniye. Yi kópu Kéna pyodo, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó.*

¹² U kuwó dini ghi ngé Yesu u pye ghee kní yi k:ii Kípêniyé m nmí lee dniye, wo kní ngmê yi nmeen:aa ya.

Yesu ngé Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo yoo u ngwo a pw:oo ngé

Mátiyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Luuki 19:45-46

¹³ Nmí naa ndíi, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Wo, daa kêmakêma doo dyimêdyimê, wod:oo Yesu u k:ii Njedusalem nmí lee dniye.

¹⁴ Chóó Lémi u ngomo k:oo nmeê koko, yi ngomo mbwa kalé ngmê k:oo nmí kee dniye. Kwéli nmí kee dniye, yélini daa Nju tpémi, u ntáá Chóó Lémi ka y:i pèdyimo ngépê. Yi kéli ghê pi yili nmí módu, nê, Pi kní y:oo tpile tp:oo mu pywupwi t:oo. Nê, Kpêê yiyé u l:êê díy:o pudumakó, sipi, ndêédí mu pywupwi t:oo, nê, kn:aa dyámê ndapí nmí ndapí ngé mye ngmêépí t:oo. Yesu ngé yi m:uu too, doo u nuu u kópu ngé pyodo.

¹⁵ Yesu ngé yedé kpê dmi ngmê l:ámo ngé, tpile tp:oo yintómu u ngwo ngm:ií kalé too, pudumakó sipi yintómu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo pw:ií too. Yélini kní y:oo ndapí dnye ngmêépí dé, yi tépíl ye tpaá too, yi ndapí tpii yi kpópu. ¹⁶ N:ii kní y:oo pywupwi u ínmê tp:oo a ínuw:o tumo, Yesu ngé yepê, Ye ínmeni tp:oo mye pw:ií tóó. Yepê, M:aa u ngomo lukwe díy:o tpile tp:oo u pywupwi u ngomo ngé nmyi pyódu ngópu?

¹⁷ Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmidí ngé u kópu dyuu n:ii puku yedé a kwo, yi kópu yi nm:uu nuw:o kwólu. Ala yi kópu,

A Lémi, ngomo a nuu u ngomo.

Pi ngé wa dyênê, ndyuuw:e k:ii ntee tpile a gha vy:o wa dnyapwi.*

¹⁸ Nju tpémi yi kada pini yoo Yesu ka póó dniye, kwo, Ye kópu lukwe díy:o chí d:uu? Kwo, Lóntoo mbwudu ngmanyi chaa, u ngwo anmo w:ee, Chóó Lémi ngé nyi vyílo yedé ngmidí nyoo? ¹⁹ Yesu ngé yepê, Ala Chóó Lémi u ngomo anmyinê pw:oo ngmê, wo pyile amí lé, u ngwo am:aa wó. ²⁰ Kwo, Nye kom. Kwo, Wo pyile k:oo mēdaanyi wó. Kwo, Lama daa tóó nmeê wuwó, m:áá

podoy:a mē wéni. ²¹ Kópuni Yesu ngé ye vyyu, dèpê w:ee ngópu. Daa ngomo p:uu ye doo danê, chóó p:uu ye doo danê.* ²² Yesu dini ghi n:ii ngé kpéeni a pii wo, u kópu yi ngwo nm:uu nuw:o kwólu, Chóó Lémi u komo kápí pyu yoo yi kópu ka nmí kélímí mbê dniye, Yesu ka my:oo kélímí mbê dniye.*

²³ Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa dye ghi ngé, Njedusalem dini ghi n:ii ngé nmeê ya, Yesu ngé mbwudu yili chópu, pi yili u ngwo u kwo kélímí mbê wo. ²⁴ Ngmênê Yesu ngé p:uu daa t:ee too, mu kópu u díy:o apê, Kí yéli y:oo a dpodo doongé w:ee ngópu, apê, daa a nuu u maa p:uu wa kaa nê. ²⁵ Yesu u lama pi yintómu yi gha dmi doo ya. K:omo tpile pi ngé Yesu ka yoo yi kakémê dmi daa chámé ngé, ngmênê yi l:êê ghi dmi u lama doo ya.

3

Nikódimês u danêmbum

¹ Nju tpémi yi kada pini ngmê, u pi Nikódimês, mye Pádisi kní yi vy:o pini ngmê.

* ² Mgídi ngmê ngé Yesu ka a loo, kwo, Mâáwe. Kwo, Nmí lama ka tóó Chóó Lémi ngé lama kigha pyu ngé a pyódu nyoo. Kwo, Mbwudu n:ii nye chapí té, yinté kópu pi ngé módó daawa d:uu, ngmênê Chóó Lémi ngé wa a ngee, yinté kópu u ngwo wa d:uu té. ³ Yesu ngé kwo, Ndê kópu nga ngmên:aa tpaépê. Kwo, N:ii myombó mēdaawa pyódu, yini Chóó Lémi kóó k:oo daawa ghê.*

⁴ Nikódimês ngé kwo, Pini n:ii dpí kaa, angénté amé pyódu? Kwo, Doo u ntáá pi u pye u mēnê mēdaawa kee, yinté mēdaawa t:aa. ⁵ Yesu ngé kwo, Ndê kópu nga yini tpaépê, Chóó Lémi kóó k:oo pi módó daawa ghê. Kwo, Pi cha y:oo tp:ee kamí ntee dpí tpyé ngmê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé pini n:ii kamí ngé yinté dpí pyódu, vyílo yi pini Chóó Lémi kóó k:oo ayi ghê.* ⁶ Kwo, Pyáá ngé pi ntee pini yu tpyé, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé pini n:ii moo pyódu, yi pini u nuw:o dpí ngmêê.* ⁷ Kwo, Yi kópu u l:êê díy:o nga dé vyí, ngadê, Moo pyaa dmyeno. Kwo, Yi kópu lukwe díy:o kópu kamí ngé nga dé pyódu? ⁸ Kwo, Yópu wunê wupe, chóó u nuw:o u pono a vyápê. Kwo, U dnye anyi ny:oo, ngmênê daanyi m:uu. Kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi mye yinté. Kwo, Lama daa tóó pi kamí ngé lónté dpí pyódu. ⁹ Nikódimês ngé kwo, Yinté kópu lónté dpí pyódu? ¹⁰ Yesu ngé kwo, Nyi Yisiléli tpémi yi ndiye kigha pyu ngmê. Kwo, Lukwe díy:o choongé w:ee ngé? ¹¹ Kwo, Ndê kópu nga yini tpaépê, kópuni nmye nmo tpaépê té, ndéndé ngé vyílo nmí lama ye pyede, vyílo myey:uu m:uu too, ngmênê nmí kópu dyuu ka dp:ee kélímí té.

* 2:11: Njon 1:14; 4:54 * 2:17: Psalm 69:9 * 2:21: 1 Kódin 6:19 * 2:22: Luuki 24:6-8; Njon 12:16; 14:26

* 3:1: Njon 7:50; 19:39 * 3:3: Mát 18:3; 1 Pita 1:23 * 3:5: Ezek 36:25-27; Taitas 3:5 * 3:6: Njon 1:13

¹² Kwo, Dyámé mbémé kópu kní yi p:uu a ka dp:ee kélímí té. Kwo, Chóó Lémi u kópu kní yi p:uu angénté a ka anmyinê kélímí mbê dmi? ¹³ Kwo, Pi Chóó Lémi ka doongmê n:ee, myedoongmê diyé wo, kwo, ngmênê pi mu ngmídi u kwo a ndé wo, pini n:ii u Pi Ndéndé. ¹⁴⁻¹⁵ Kwo, Mósisi ngé yoo yi pyippi u l:éé díy:o nkéli chéêpi tpile pê tâá ntee a t:ángo, Chóó Lémi u Pi Ndéndé tâá yinté wamye t:ee ngmê, mu kópu u díy:o pini n:ii u kwo adé kélímí, u nuw:o kamí ngé paa pyaa we, ghê kamí pèdê pyw:ee ngé, ghéni n:ii chedé ngé daawa pyódu. *

¹⁶ Dyámé mbémé tpémi yi nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo dnyinté daa tóó, wod:oo chóó Tp:oo mu ngmídi nmo a kpo, mu kópu u díy:o n:ii u kwo adí kélímí, daawa dyéné, u nuw:o kamí ngé wa pyódu, ghê kamí wamyedé pyw:oo, ghéni n:ii chedé ngé daawa pyódu. * ¹⁷ Chóó Lémi ngé Tp:oo daa nmí kpadakpada u l:éé díy:o a dy:âá ngé, ngmênê nmí Mbwámé ngé a pyódu ngé. * ¹⁸ Pini n:ii u kwo adí kélímí, Chóó Lémi ngé daawa kpada. Pini n:ii u kwo daa kélímí, yi pini ngé u kpadakpada ye t:âât:âá, mu kópu u díy:o Chóó Lémi Tp:oo mu ngmídi u wépi puwâ, u kwo daa kélímí. ¹⁹ Yi kpadakpada yi chóó a pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o dyámé u pywápé u wépi pwaa ngópu. Chóó Lémi ngé nmí pywápé nmo a dy:âá ngé, nmí vy:o a kwo, ngmênê pi kní y:oo ngídi u yi y:e mé kwo, mu kópu u díy:o dono a d:uud:uu ngmê. ²⁰ N:ii ngé dono kópu a d:uud:uu té, pywápé u kwo dpí diy:a, u wo d:uudpi ní, dpo, A dono kópu a p:uu angmê m:uu ngmê. ²¹ N:ii ndé kópu dyuu u pono a vyápé yédi, pywápé u wo dpo lè, dpo, Pi kní y:oo pèdê w:ee y:e, awo, Chóó Lémi ngé nê wuné ngéêpi, kópu mb:aa u ngwo a d:uud:uu té.

Yesu pini dé Njon Baptist

²² U kuwó dini ghi ngé Yesu u kii Nje-dusalem nmo kuwo ngé, Njuda Wee u kwo nmeen:aa ya, mbwaa paa yoo nmeé kmênêkmênê dé. ²³ Njon Baptist Enon doo ya, Sálím u nkígh:é, Samédiya Wee u kwo, mbwaa paa myedoo pi kmênêkmênê, mu kópu u díy:o mbwaa y:i yíli doo ya. ²⁴ Yi ngwo Njon Baptist mbwa k:oo ghéli daa kee wo.

²⁵ Wo ngmê ngé Nju pi ngmê Njon Baptist p:uu ndiye pyu kní yi k:ii noko dnye kwop-wepe. Yi Nju pi ngé yepé, Mbwaa paa pi kmênêkmênê n:ii nmye kígha ngmê, yini ngé Chóó Lémi ka pi mb:aamb:aa ngé dnyinté a pyépi. Yepé, Yesu ngé n:ii a d:uud:uu, yini yi mb:aamb:aa. ²⁶ Wod:oo Njon Baptist p:uu ndiye pyu yoo yi kada pini ka lee dnyiye, kwo, Mâawe. Kwo, Pini n:ii Njódan mwada pee nmo nyinê kéma ngé, mu nmo nye vyyu,

nye, Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmídi ngé, wu vyílo, kwo, Lukwe díy:o yi pini myeka pi kmênêkmênê, pi yintómu u kwo ka lèpi té. ²⁷ Njon Baptist ngé yepé, Pi ngé kópu u mo daawa d:uu, Chóó Lémi ngé yinê dpo ngee, yi kópu u ngwo dpí d:uu. Yepé, Chóó Lémi ngé yi pini wuné ngéêpi, yoo u kwo a lèpi té. ²⁸ Yepé, Nmyi ngéêdi pi kní ye muné vyyu, yené, Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmídi ngé, d:aa vyílo. Yepé, U maa yiyé u l:éé díy:o u kada nê ghé wo. ²⁹ Njon Baptist ngé p:uu ndiye pyu kní ye mgongo ngmê kwólu, yepé, Pini n:ii dpí yéé, pyâá u kwo dpí lè, u mbwó ka d:uudpi ní, ngmênê u mbwó u gha mb:aamb:aa ngé dpí pyódu. Yepé, Kópuni a ka dmyi vyi ngmê, yi kópu u díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé dé pyódu. ³⁰ Yepé, Yi pini u pi ndíí ngé choo pyodopyodo, a pi tédé ngé choo a pyodopyodo.

Pini n:ii Chóó Lémi ka a ndé wo

³¹ Pini n:ii Chóó Lémi ka a ndé wo, u pi ndíí, nmo tédétédé dé. Nmo dyámé mbémé tpémi, dyámé mbémé nmí pyaa dnyiye, dyámé u kópu kní yi p:uu nmo dané té. Chóó Lémi ka pini n:ii a ndé wo, nmo yintómu nmí pwo a tóó. ³² Kópuni a m:uu too, kópuni a ny:ee too, nmo vyílo ye tpapé té, ngmênê pi kní y:oo yi kópu daa nyémí ngmê. ³³ N:ii kní y:oo u kópu a nyémí ngmê, u nuu u kópu dé ye d:uud:uu t:oo, pi kní y:oo u ngwo dpo w:ee ngmê, apu, Chóó Lémi u kópu dyuu p:uu k:omodané pee tp:oo daa t:a mo daa t:a. ³⁴ Pini n:ii Chóó Lémi ngé nmo a dy:âá ngé, Chóó Lémi u kópu dyuu yedoon:aa tpapé, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé u Ghé Dmi d:ud:umbiy:e u kwo a y:ángo. ³⁵ U Mí nódo Tp:oo nuu ghi a tóó, tpile yintómu u kada pini ngé a pyódu ngé. ³⁶ Yélini Tp:oo ka a kélímí nyédi, yi nuw:o dmi kamí ngé dpí pyódu, ghê kamí dpo pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedé ngé daawa pyódu. Yélini Tp:oo ka daa kélímí té, u dnye daa nyémí ngmê, yi yéli yi nuw:o dmi kamí ngé daawa pyaa dmi, ngmênê Chóó Lémi ngé adí kpadakpada dé. Yi kpadakpada chedé ngé daawa pyódu.

4

Yesu ngé Samédiya pyâá ka mbwaa u ngwo dmy:ee ngé

¹ Dini ghi n:ii ngé yoo mbwaa paa nmeé kmênêkmênê dé, Pádisi kní y:oo ala kópu ny:ee ngópu, apé, Pi yíli Yesu p:uu ka ndiye té, mbwaa paa yinê a kmênêkmênê té, ngmênê Njon ka pi mdoo daa lèpi. ² Pi kní y:oo mdoo dnyinté ye áuw:o ngópu. Yesu ngé pi mbwaa paa dèpwo kmênêkmênê dé, ngmênê yélini yi k:ii Yesu p:uu nmeé ndiye, nmí chóó nmeé kmênêkmênê dé. ³ Yesu u lama dini ghi n:ii ngé yaa wo, apé, Pádisi kní

* **3:14-15:** Num 21:9; Njon 12:32 * **3:16:** Lóma 5:8; 1 Njon 4:9-10; Njon 3:36; 6:47 * **3:17:** Luukí 19:10; Njon 5:22; 12:47; Dpodo 17:31

y:oo ala kópu dé ny:ee ngmê, Yesu ka pi yili a lêpî, wod:oo Njuda Wee nmo kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo m:oo diyé dniye. ⁴ K:omo tpile Nju tpémi Samédiya tpémi noko dnye diya, ngmênê Samédiya máádi nm:uu kwólu.

⁵ Samédiya Wee u kwo, p:aa ngmê u pi Saika. Yi p:aani ghêli dpîpî ní dniye, têpê ghi ngmê mbêmê nmî taa dniye, têpê ghini nmî kn:ââ Njakóp ngê tp:oo Njósép ka wunê a y:àngo. Kââdi máâ kéli dini ghi ngê y:i nmî taa dniye. ^{*} ⁶ Njakóp ngê mbwaa mgî n:ii chò, y:i nmî módu. Yi mgini k:oo mbwaa p:ââ yi dpîmo a ya, Samédiya tpémi y:oo mbwaa y:i dnyimo a vy:émî. Yesu ka paa diya wo, wod:oo yi mgini u nkígh:é yaa wo. Yesu y:i nmo kuwo ngê, Saika nté pywupwi tédê nmî lee dniye.

⁷⁻⁸ Nté pywupwi tédê nmeen:aa ya, nmî kuwó Saika pyââ ngmê mbwaa vy:émî tédê loo. Yesu yi mgini u nkígh:é módu, yi pyópu ka kwo, Mbwaa knî a ka ngma a ki. ⁹ Yi pyópu ngê kwo, Nyi Nju pi, nê Samédiya pyââ, mumdoo mbwaa a ka chi dmyinê? Yi kópu u kwo vuu, mu kópu u díy:o Samédiya tpémi y:oo tpileni k:oo mbwaa dpi nda ngmê, Nju tpémi y:oo y:i d:uudpî nda ngmê, mu kópu u díy:o yinê ye tupwótupwó dé. ^{*} ¹⁰ Yesu ngê mgongo u kwo ngmê kwólu, kwo, Kópuni Chóó Lémi ngê módó nga wa a kê, yi kópu lama waa yââ, wuchimye mya nê, ye yi kópu a ka píchi dmyinê, mbwááni n:ii ghê a t:a, yi mbwááni nga pí:d:a kê. ^{*} ¹¹ Yi pyópu ngê kwo, Máâwe. Kwo, Mbwaa vy:émî u tpile ngópu daa tóó, yedê kpê ngópu myedaa tóó. Kwo, Mbwaa chono daa tóó, mgî k:oo p:ââ y:i wunê tóó ó! Kwo, Mbwááni n:ii ghê a t:a, yi mbwááni ló y:i anyinê vy:oo? ¹² Kwo, Nmî kn:ââ Njakóp, u dpodo pyu knî yi k:ii ala mbwááni u mgî y:oo a tpênê ngópu. Kwo, Mbwááni n:ii u mênê a pyw:ee ngópu, yi mbwááni chóó ndââ, tp:oo knî y:oo mye ndaa ngópu, u tpile tp:oo knî y:oo mye ndaa ngópu. Kwo, Ala kópu mumdo a ka chi vyi, Mî ndîi, Njakóp u pi tédê? ¹³ Yesu ngê kwo, Ala mbwaanté mbwaa ala. Kwo, N:ii ngê wa nda, máâ m:ii amaâ mbwaambwaa. ¹⁴ Kwo, N:ii ka mbwááni n:ii anî y:oo, wa nda, yi pini mēdaadi mbwaambwaa. Kwo, Yi mbwááni yi pini u gha vy:o ada a kmîmî, yi pini u nuw:o kamî ngê u ngwo wa pyódu, ghê kamî u ngwo wa a pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ^{*} ¹⁵ Yi pyópu ngê kwo, Máâwe. Kwo, Yi mbwááni knî a ka ngma a ki, daap:aa mbwaambwaa, ala mbwááni mēdaapînên:aa vy:oo.

¹⁶ Yesu ngê kwo, Chi lêpî, moo a pwiyé we. ¹⁷ Yi pyópu ngê kwo, A moo daa tóó. Yesu ngê kwo, Ndê kópu, moo daa tóó. ¹⁸ Kwo,

Pi limi yi p:uu nyi yéé wo, ala ngwo n:ii kii dpo tóó mo, yini ngê módó a y:enêy:enê ngi. Kwo, Ndê kópu a ka yichi vyi. ¹⁹ Yi pyópu ngê kwo, Ala kópu kí:d:a w:ee, nyi Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê, mu kópu u díy:o a nuw:o kichi m:uu. ²⁰ Kwo, Nmo Samédiya tpémi nmî kn:ââ knî y:oo kí mbwini mbêmê Chóó Lémi ka kpêê dnyimo yiyé, ngmênê nmyo Nju tpémi, nmyinê nmye Njedusalem mu ngmídi Chóó Lémi ka u mo kpêê yiyé tédê. ²¹⁻²² Yesu ngê kwo, Nmyo Samédiya tpémi nmyi lama daa tóó pini n:ii ka nmye kpêê yiyé té, ngmênê nmo Nju tpémi, n:ii ka nmo kpêê yiyé té, nmî lama ka tóó, mu kópu u díy:o nmo Nju tpémi u ngmídi ngmê u yoo, nmî vy:o Chóó Lémi ngê pi ngma a ngmídi ngê, daa yoo ngmídi yi Mbwmê ngê vyílo ayi pyódu. Kwo, A cha:m. Kwo, Ala kópu ka chi kélímî. Kwo, Mu dini ghi ngê pi knî y:oo kí mbwini mbêmê kpêê daamo wa yé ngmê, Njedusalem kpêê myedaamuwa yé ngmê. ²³ Kwo, Mu dini ghi ngê dye ghi kamî ngmêwa d:ii, yi dini ghi kn:ââ wunê kîni chópu. Kwo, Yi dini ghi ngê yélini y:oo Chóó Lémi ndéndê ngê adnyi cháachââ, mēdaadnyi kpêê yiyé, yi yéli yi gha vy:o nmî Mî ka nténê adnyi ngêpê. Kwo, Yinté ngêpê pyu yoo yi yi dmi nmî Mî ngê a kwo. ²⁴ Kwo, Chóó Lémi, Ghê Dmi ye tóó. Kwo, Yélini u kwo a ngêpê té, daa módó adnyi ngêpê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê choo a ngêepî dé, ndéndê ngê u ngwo u kwo dny:oo ngêpê. ^{*}

²⁵ Yi pyópu ngê kwo, Kédisu nmo t:âât:ââ, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê. Kwo, A lama ka tóó, yi pini dini ghi n:ii ngê wa taa, kópu yili nmî nuwo yinê amî kwolo. ²⁶ Yesu ngê kwo, Ala nê vyílo nga yini danêmbum.

²⁷ Yi dini ghi ngê nmo diyé dniye, nmî ngwéti dniye, noko nmomo, Kí lukwe? Nmomo, Yesu pyââ k:ii ka danêmbum mo. Nmî ngwéti dniye, mu kópu u díy:o pini n:ii knî y:oo Chóó Lémi u kópu p:uu yoo a ndiye kígha too, Nju tpémi y:oo yinté pini knî ye pyââ u k:ii danêmbum ye kwódu ngópu. K:omo tpile nmî ngwéti dniye, ngmênê yi pyópu ka dpîpî vvu, Lukwe ka nye vvuwo? Yesu ka myedpîpî vvu, Lukwe díy:o ye pyópu k:ii dpî danêmbum mo?

²⁸ Wod:oo yi pyópu ngê u mbwaa pwódo y:i a kuwo ngê, yi p:aani mē diyé wo, p:aa tpémi ye yepê, Nga a pwiyé dmyeno. ²⁹ Yepê, Pi ngmê ka tóó, nganyi m:uu yó. Yepê, Kópuni yili nê d:uu too, chóó kēda w:ee té. Yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê ndoo apê wu vyílo. ³⁰ Wod:oo yi p:aani a kuwo ngópu, Yesu ka a lee dniye.

³¹ Yi pyópu u kuwó Yesu ka kwonmo, Nté pee ngmê ma ngi. ³² Yesu ngê nmopê, Ntini n:ii n:aa pípi, nmyi lama daa tóó. ³³ Noko

* 4:5: Gen 33:19

* 4:9: Luukí 9:52-53

* 4:10: Njon 7:37-38; Tpyuu 21:6

* 4:14: Njon 6:35

* 4:24: Lóma

nmî póó dnyiye, nmomo, Pi ngmê ngê nté pee u kuwo ngmêda ñuw-o? ³⁴ Yesu ngê nmopê, Ntini n:ii p:uu nmye anî danê, ala yi ntini. Nmopê, Pini n:ii ngê a dyââ noo, yi pini u pono n:aa vyâpê, dpodoni a ka a kpo, yi dpodo n:aa chedêchedê. Nmopê, Yi kópu ye a nté njini. *

³⁵ Yesu ngê witi nt:ene u mgongo nmo ngmê kwólu, nmopê, Ala kópu nmye tpapê ngmê, Nté nt:u kéma wa kaali, ngmêné ala kópu nmye n:aa tpapê, Yâpwo tédê n:ii u ménê nmo pyede, ngî m:uu yó, nt:u wunê kédê kaali. * ³⁶ Nmopê, Ala nté mgîpî u dye ghi. Nmopê, Yâpwo tédê nté ntee nmo ny:ee ngê, ala p:aa ni pi yilî yinté a ñuw-o téme, yi nuw-o dmi kamî ngê u ngwo paa pyaa we, ghê kamî pèdê pyw:ee y:e, ghêni n:ii chedê ngê daawa pyódu. Nmopê, Nté woo kapî pyu, nté mgîpî pyu y:oo wo ngmidî ngê w:aa pèdê pyw:ee y:e. ³⁷ Nmopê, Pi ngê witi dpî ntówo, dpî k:aa, nt:u dini ghi n:ii ngê dpî kaali, pi knî y:oo dpî ghada ngmê. ³⁸ Nmopê, Nté woo al:ii dpî:pê kaa ngópu, ngmêné al:ii nmye nté mgîpî té. Nmopê, Kn-aa yéli al:ii wunê yedoo dpodo, yi dpodo u nt:u nmye dé kaali.

³⁹ Samédiya Wee u kwo tpémi yi p:aa ni yélini doo kwo, Yesu ka kélîmî mbê dnyiye, mu kópu u díy:o yi pyópu ngê yepê, Kópuni yilî nê d:uu too, chóó kèda w:ee té. ⁴⁰ Yesu ka dini ghi n:ii ngê a lee dnyiye, kwo, U ntââ nmî p:o anyinê lé, nmî vy:o anyin:aa kwo. Wod:oo yi p:aa ni nmî lee dnyiye, wo miyó yi nm:uu chedê ngê. ⁴¹⁻⁴² Samédiya pi mē yilî y:oo Yesu u kópu ny:ee tumo, u ngwo u kwo kélîmî mbê dnyiye, yi pyópu ka kwo, Daa ngópu dyuu mu ngmidî u l:éê díy:o kî pini ka dpî kélîmî mbê dmi, ngmêné kópuni nmo dé vyi té, yi kópu knî yi l:éê díy:o u kwo dpî kélîmî mbê dmi. Kwo, Nmî lama: dé yââ, Kî ndéndê ngê dyámê mbémê tpémi yintómu nmî Mbwámê.

Yesu ngê mâawe ndîi tp:oo u ngwo pyi ngê

⁴³⁻⁴⁴ Wo miyó Samédiya Wee u kwo nmeee ya, womumo Nkálili nmî lee dnyiye, mu kópu u díy:o Yesu u nuw-o alanté doo ya, Pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapî ngê, chóó u p:aa tpémi y:oo d:uudpî chàpu ngmê. ⁴⁵ Ngmêné Nkálili dini ghi n:ii ngê nmî taa dnyiye, yi yéli y:oo Yesu mb:aa mb:aa ngê chàpu ngópu, mu kópu u díy:o kópu ndîi yilî n:ii Njedusalem naa tédê mwiyé mî d:uu too, yi yéli yi ngópu yi kópu yilî mî d:uu too.

⁴⁶ Nkálili Wee u kwo nmeee paa, Kéna nm:uu taa dnyiye, p:aa ni n:ii Yesu ngê mbwaa wain ngê mwiyé kwéli a tpólu. Mâawe ndîi ngmê, Kipêênnyêm doo a ya, tp:oo doo a mbii. * ⁴⁷ Dini ghi n:ii ngê u

lama yaa wo, apê, Yesu ngê Njuda Wee ka a kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo ka tóó, wod:oo nmo a loo, Yesu ka kwo, A tp:ee kíyedê mbii, Kipêênnyêm, daa kêmakéma ka pwopwo, kwo, u ntââ wany:uu pyi. ⁴⁸ Yesu ngê kwo, Mbwudu nmyi ngópu daangananî chaa knomomê, ye a ka daanmya a kélîmî.

* ⁴⁹ Yi pini ngê Yesu ka kwo, A lémi, mwiyé a ngmêé nédi, a tp:ee wa a pw:onu. ⁵⁰ Yesu ngê kwo, Mo mē dini, ñm:ee kédê pyiyé. Yi pini Yesu u kópu ka kélîmî mbê wo, wod:oo mē diyé wo. ⁵¹ U dpodo pyu knî y:oo maadi a pyódu ngópu, mdoou u kwo y:oo a ñuw:o ngópu, kwo, Ñm:ee kèda pyiyé. ⁵² Yi pini ye póó wo, yepê, Ló dini ghi ngê dé pyiyé? Kwo, Ma, kââdi mââ kélî u kuwó dini ghi ngê pyiyé. ⁵³ Yi pini ngê mî nuw:o kwólu, apê, Yesu ngê a ka pē, Ñm:ee kèda pyiyé, apê, wu vyílo yi dini ghi. Yi kópu u l:éê díy:o u yoo knî yi k:ii Yesu ka kélîmî mbê dnyiye.

⁵⁴ Mwiyé mwiyé Yesu u k:ii Njuda Wee nmo kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo nmî lee dnyiye, Kéna Yesu ngê mbwaa wain ngê a tpólu, u ngwo u kwo nmî kélîmî mbê dnyiye. Myombó Njuda Wee mono kuwo ngê, Nkálili Wee u kwo nmî lee dnyiye, Kéna nmeee ya, mâawe ndîi tp:oo Yesu ngê u ngwo pyi ngê, yi mâawe u yoo knî yi k:ii u ngwo u kwo kélîmî mbê dnyiye. *

5

Mbwaa lêê u nkîgh:ê Njedusalem Yesu ngê pi ngmê u ngwo pyi ngê

¹ Njedusalem naa ndîi ngma a pwaa wo, Yesu u k:ii yi náali tédê nm:uu taa dnyiye. ² Njedusalem u chéepi mbwaa u keñe knî yi vy:o, ngmê u pi, sipi knî yi koko tédê. Yi keñe u nkîgh:ê mbwaa lêê ngma a kwo, u pi Mbetísaida. Yi mbwáani lêê u nkîgh:ê chéepi ngomo tp:oo limi doo kwo. ³ Yi ngomo knî yi k:oo pwopwokopwe yilî dpîmo kwo, ngwolo kopwe dé, yu kwolo ngmê dé, kpâli kpéê dé. ⁴ Yi pèpê dnyimo ya, Chóó Lémi u enjel dnyimo t:âat:âa, mu kópu u díy:o dye ghi knî ngmê ngê yi enjel ngê yi mbwáani lêê dpîmo ghêdê kîgha. Yi dini ghi ngê yi mbwáani lêê u kwo pini n:ii mwiyé dpîmo wupwo, yed:oo dpîmo pyiyépyiyé. ⁵ Pi ngmê y:i doo ya, m:ââ pyoloy:a mē wáali u knéyómu doo ya. ⁶ Yesu ngê yi pini yi módu, a w:ee ngê, apê, Kî pini dye ghi daadii kî kópu u ngwo u ngwo a pyodo, wod:oo u kwo póó wo, kwo, Pyiyépyiyé u yi nga a kwo? ⁷ Yi pini ngê kwo, A lémi. Kwo, A ngéepi pyu daa tóó. Kwo, Mbwaa dini ghi n:ii ngê a ghêdê yédi, a ngéepi pyu wodoo ya, mbwaa lêê u kwo yinê pi kmêné noo, u ngwo p:aa pyiyé wo. Kwo, Mbwaa dini ghi n:ii ngê a ghêdê yédi,

* 4:34: Njon 6:38; 17:4

* 4:35: Luukî 10:2

* 4:46: Njon 2:1-11

* 4:48: Njon 2:18; 1 Kódin 1:22

* 4:54:

pi kní y:oo dpo kuwo nê, nmí vy:o pini ngmê n-ii kí mbwááni lêê u kwo mwiyé dpí ghíi, u ngwo dpí pyiyé. ⁸ Yesu ngê yi pini ka kwo, Ghêêdé. Kwo, Ngmítédmi a ngini, a kmongo ngi, yed:oo chi paa. ⁹ Yi pini até yi pyiyé wo, u ngmítédmi a ngêêdí, wod:oo kada a y:ángo.

¹⁰ Wéni n-ii ngê yi kópu pyodo, yi wéni líme wo, wod:oo pini n-ii Yesu ngê pyi ngê, Nju tpémi yi kada pini kní y:oo dini ghi n-ii ngê m-uu ngópu, yi pini ka póo dnyiye, kwo, Nmí líme wo ngê lukwe díy:o nye dpodo? Kwo, Ngmítédmi lukwe díy:o nye dnyinédnyiné? Kwo, Apuu! Kwo, Nmí dêêpí kópu dyuu chuu châpu ngê. ^{*} ¹¹ Yi pini ngê yepê, Pini n-ii ngê dê pyi nê, yi pini ngê a ka dê, Ngmítédmi a ngini, a kmongo ngi, yed:oo chi paa. ¹² U kwo póo dnyiye, kwo, Pini n-ii ngê yi kópu nga dê vyi, u pi n-uu? ¹³ Ngmênê yi pini u lama dêpwo ya, Yesu daa myáá, u chíi myedépwo kwo. Yi kéli ghê pi dêpwo ghêêdé, pi ngê Yesu daa módu.

¹⁴ Yesu ngê pini n-ii pyi ngê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo mími módu, kwo, Kí pini. Kwo, Chi pyiyé. Kwo, Dono kópu n:aaungé d-uu. Kwo, Dono u maa p:uu am-ii ghê knomomé, dono ndíi u ngwo m-uu anyiné pyw:oo. ^{*} ¹⁵ Wod:oo yi pini Nju tpémi yi kada pini kní ye loo, yepê, Pini n-ii ngê dê pyi nê, u pi Yesu, Nasalet pi. ¹⁶ Yi kópu kn:áá ngê pyodo. Yesu líme wo ngê dpímo pi pyipyi, wod:oo Nju tpémi yi kada pini yoo p-uu u nkwo dnyimo d-uu, u dí mími vya ngópu. ¹⁷ Yesu ngê yepê, Líme wo ngê M:aa daa líme yédi. Yepê, M:aa dye ghi yintómu ntee a dpodo, yinté myiné dpodo. ¹⁸ Nju tpémi yi kada pini kní ye yi kópu ndíi kópu ngê pyodo, Yesu u vyee u díy:o u ngwo a chápwo ngópu. Noko yepê, Ala dono kópu a d:uud:uu, líme wo u dêêpí kópu dyuu daa cháachâá, ngmênê ala ngwo dono kópu ndíi ngmêkêdé d-uu, nmodé, Nê Chóó Lémi Tp:oo. Noko yepê, Nmí Mí u pi ntoo, chóo u pi yintoo ngê myeka pyépi. ^{*}

Chóó Lémi ngê dpodoni Yesu ka a kêma too yi danêbum

¹⁹ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, K:omo tpile nê Chóó Lémi Tp:oo, ngmênê a mo a kópu daangmaní d-uu. Yepê, M:aa p:uu kópuni n:aa mumu too, yi kópu yini d:uud:uu té. Yepê, M:aa ngê kópuni a d:uud:uu too, yi kópu vyílo yini d:uud:uu té. ²⁰ Yepê, A nuu ghi M:aa nódo a tóo, kópuni chóo a d:uud:uu too, a ka wuné kêmakêma too. Yepê, Kópu ndíi a ka amyedé kêma té, u nkwo aní d:uu té, ghê dmi nmyi ménê u ngwo wa ghipé. ²¹ Yepê, Yélini pw:oo dnyiye, M:aa ngê ntee dpo pyidu té, yinté yélini aní chíi, yi yéli ye ghê kamí aní y:oo,

yi nuw:oo dmi am:aa ngmêê. ²²⁻²³ Yepê, M:aa ngê chóo pi daawa kóté kwolo, ngmênê pi yilí yintómu yi kóté kígha pyu ngê dé pyódu nê, mu kópu u díy:o pi yintómu kní y:oo M:aa ntee a cháachâá ngmê, yinté myedny:oo cháachâá nê. Yepê, Pini n-ii ngê daadí cháachâá nê, M:aa myedaadí cháachâá, n-ii ngê a dy:áá noo. ^{*}

²⁴ Yepê, Ala ndê kópu nmye yini tpapê, N-ii ngê a dnye adí nyêem, M:aa ka amyedé kélími, yi pini u nuw:oo kamí ngê wuné dê pyódu, ghê kamí wuné da pyw:oo, ghéni n-ii chedé ngê daawa pyódu. Yepê, Yi pini daaní kóté kwolo, myedaaní kpada. Yepê, Yi pini pwopwo u yoo vyi: o wuné da pwii, ghê kamí u ménê wuné dê yáá. ^{*} ²⁵ Yepê, Ala ndê kópu nmye yini tpapê, Kópu kamí u dye ghi ngmêkiyedê pwiyé kní. Yepê, N-ii kní y:oo ghê kamí doongé pyw:ee ngópu, a dnye yi ngwo wa nyee ngmê, ghê kamí u ngwo ye wa t:aa. Yepê, Yi yéli y:oo wa mya nê, awo, Wu Chóó Lémi Tp:oo nmo yedé mbwólu. Yepê, Ala kópu nmye yini tpapê, Yi dini ghi mye ala. ^{*} ²⁶ Yepê, M:aa Ghê Kamí u Kn:áá ngê ntee a tóo, yinté Ghê Kamí u Kn:áá ngê mye pyódu noo. ²⁷ Yepê, Pi yintómu yi kóté kígha pyu ngê mye pyódu noo, mu kópu u díy:oo nê u Pi Ndéndê. ²⁸⁻²⁹ Yepê, Ghê dmi nmyi ménê lukwe díy:oo dê ghipé. Yepê, Dye ghi ngmêkiyedê pwiyé kní, dini ghi n-ii ngê kpêêní yéli y:oo a dnye wa ny:ee ngmê, u ngwo wa a pii dmi. Yepê, Yélini y:oo mb:aamb:aa dnyimo d:uud:uu, yi yéli y:oo ghê kamí wa a pyw:ee ngmê, yélini y:oo dono dnyimo d:uud:uu, yi kpadakpada tédê wa lee dmi. ³⁰ Yepê, Doo u ntáá a chóo a kópu daangmaní d:uu. Yepê, Yoo ndéndê ngê aní kóté kwolo, mu kópu u díy:oo daa a chóo a pono n:aa vyápé, ngmênê pini n-ii ngê a dy:áá noo, yi pini u pono n:aa vyápé.

Kópuni dê y:oo Yesu a kêma ngópu

³¹ Yesu ngê yepê, Ala kópu a ka anmyi vyi knomomé, a ka nye, Kópuni nmo chí vyi, mo nmo chí vyi, ngópu dyuu ndê kópu ngê lónté nmo anyi pyódu. ³² Yepê, Pi ngma tóo, n-ii a p:uu a dané. Yepê, A lama ka tóo, kópuni a p:uu a tpapê, ndê kópu. ³³ Yepê, Njon ka pi kní ngmênmyi dy:áá ngópu, kópuni a p:uu ye vyi too, yi kópu ndê kópu dé. ³⁴ Yepê, K:omo tpile pi u ngwo a ka daa ndíi kópu, ngmênê yi kópu nmye kídí vyi, mu kópu u díy:oo a ka pédmyina a kélími, u ngwo p:aa ngee nmyo. ³⁵ Yepê, Njon pywápé k:ii ntee tpile yedoo pípi, u wu ngê nmyi mgídi mwiyé mí chópu. ³⁶ Yepê, A ka kélími kn:áá miyó. Yepê, Kópuni Njon ngê a p:uu nmye a vyi, wu ngmê. Yepê, Myomoni, kópu ndíi n-ii n:aa d:uud:uu too. Yepê, Yini ndíi. Yepê, M:aa ngê yi dpodo

^{*} 5:10: Jer 17:21; Luukí 13:14 ^{*} 5:14: Njon 8:11 ^{*} 5:18: Njon 10:30,33 ^{*} 5:22-23: Pilipay 2:10-11 ^{*} 5:24:

Njon 3:16-18 ^{*} 5:25: Epeso 2:5-6 ^{*} 5:36: Njon 14:11

yili a ka a kpo, yi dpodo kni y:oo nmye yinè wunè kèmakèma noo. * 37 Yepè, M:aa ngè ndèndè ngè a dy:ââ noo, ndè kópu yili a p:uu yinè a tpaapè. Yepè, U dnye dmy:oo ngè ny:ee ngópu, myedmy:oo ngè m:uu ngópu. 38 Yepè, K:omo tpile nmye yinè a dy:ââ noo, ngmènè a ka dp:ee kèlimi té. Yepè, Yi kópu u l:èè dīy:o u kópu dyuu nmyi mènè daa kwo. 39 Yepè, M:aa u kópu dyuu puku yedè nmyinè kpââ ngópu, mu kópu u dīy:o alantè nmye nuw:o nyédi, ghè kamí u ngwo anmo pyw:oo, ghéni n:i chedè ngè daawa pyódu. * 40 Yepè, K:omo tpile yi kópu dyuu ngè wunè kèmakèma noo, ngmènè a wépi nmye pwapi ngmè, yi ghéni kamí dēnmyinè pyw:émí ngmè.

41 Yepè, K:omo tpile anmyi chaa kigha nè, ó daanmyi chaa kigha nè, yi kópu a ka daa ndii kópu. 42 Yepè, A lama ka tóó, Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo daa tóó. 43 Yepè, K:omo tpile M:aa u pi ngè nè loo, ngmènè a wépi nmye pwapi ngmè. Yepè, Pini n:i chóó u pi ngè dpo lé, u wépi dp:uuw:ee pwaa ngmè. 44 Yepè, U yi nmye a kwo, Pi kni y:oo dny:oo chaa kigha nmo, ngmènè kópuni u l:èè dīy:o Chóó Lémi ngè choo a chaa kigha nmyo, yintè kópu dmy:oo ngmè d:uu ngópu. Yepè, Pini n:i yápw ndèndè ngè a tóó daanmyi cháâcháâ. Yepè, Yi kópu u l:èè dīy:o a ka dp:ee kèlimi té. 45 Yepè, Nè kuu, M:aa ka a chóó daaní ndyiko nmyo, ngmènè Mósisi ngè yinè wa ndyiko nmyo, pini n:i nmyinè nmye nmyi mbwámè. 46 Yepè, Mósisi u kópu dyuu ka ndèndè ngè w:ee kèlimi té, ye a ka nyep:ee kèlimi té, mu kópu u dīy:o a p:uu doo a d:èè. * 47 Yepè, U kópu dyuu ka dp:ee kèlimi té, a ka myedp:ee kèlimi té. *

6

Yesu ngè pi limo yono yono ya u ngwo mbono ngè

Mátiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luuki 9:10-17

1 U kuwó dini ghi ngè Yesu u k:i Nkálili Kpéni Lèè nmí ngmópu. Yi kpéni lèè u pi mye Taipidiyas. 2 Pi yili tp:oo témi tap kni y:oo dnya a yámuyámu nmo, mu kópu u dīy:o Yesu ngè mbwudu yi ngópu yili dpimo chap, pwpowokopwe dpimo pyipyi dé. 3 Yesu u k:i mbu mbémè nmí kee dnyie, y:i mbwódo nmyu yaa dnyie. 4 Nju tpémi yi naa ndii, Tp:ee Kaa W:éew:éè u Naa, daa kèmakèma doo dyimédyimé. 5 Yesu ngè ngwolo dé yi kalé doo, apè, Yoo ndii ngmèyedè pwiyé kni. Pilipi ka póo wo, kwo, Ntè kni ló y:i ngmanmí pwila, kí yélini ndii u ngwo wanmí mbono té? 6 Pilipi doo a tókótókó, yi kópu u ngwo u kwo vyyu. Yesu u lama doo ya, Kí yélini

yi ngópu mbwudu ngmèn:aa chap, u ngwo n:aa mbonobono té. 7 Pilipi ngè kwo, Yoo ló mye ntoo. Kwo, Ndapi my:oo yono y:a doo u ntáâ. Kwo, Ntè pee tp:oo ye pipi ngmè, awède daawa pile dmi. 8-9 Yesu p:uu ndiye pyu m:uu, Saimon Pita u mbwó Andru, yi pini ngè Yesu ka kwo, Tp:ee ngmè ala. Kwo, Mbidedi tp:oo limi yi tpyé, te miyó. Kwo, Ngmènè daa yoo u ntáâ. 10 Yesu ngè nmopè, Ye vyi yó, Mbiye mbémè yaa dnyie. (Yi kèli ghè mbiye dèpwo ghédè.) Pi yili yintómu mbwódo yaa dnyie, yintómu limo yono yono y:a (5,000). 11 Yesu ngè yi mbidedi limi kni a ngi too, pwaa too, Chóó Lémi yi l:èè dīy:o kwuno ngè, mbidedi n:èè kuu nmo a kpo, yi yélini ye nmí y:àngo, yoo u ngwo nmí mbono ngè. Yi kópu te miyó dé y:e mye d:uu ngè, pi yintómu dnye kmaapi, pile dnyie, ntè daa chedè ngópu. 12 Dini ghi n:i ngè yi ghè dmi a kee wo, Yesu ngè nmopè, Ntini n:i kmono d:uu kè, mèdè wó yó, ntè kmono pi daawa dyèné. 13 Wod:oo yi ntini kmono nmo wó, péé y:a mè miyó nmí ntówo.

14 Yélini y:oo yi ntini ma ngópu noko yepè, Yesu ngè mbwudu nmo ngmèdè chaa. Noko yepè, Chóó Lémi u komo kapí pyu n:i nmo t:áât:áâ, kí vyílo. * 15 Yesu ngè a w:ee ngè, apè, Kí yélini y:oo wunè ny:ee nè, lede kni yi kada pini ngè a pyépi nè. Yesu ngè u yi dèpwo kwo, Yintè kada pini ngè pyódu nène, wod:oo kada a y:àngo, mbu mbémè u mo mí kee wo. *

Yesu kpè mbémè u ngwo doo paa

Mátiyu 14:22-33; Mak 6:45-52

16-17 Ntumokwodo dini ghi yi yó, Yesu p:uu yélini nmeè ndiye, dinki k:oo nmí wo dnyie, kada nmo y:àngo, Kípèènyèm nmeè lépi. Mgidí maa p:uu nmo a ghay wo, Yesu nmo dèpèngé loo. 18 Yópu ndii nmo ngma a pwaa wo, vyyuwó mbémè kpaapi ghè wo. 19 Daa kèmakèma Kípèènyèm nmeè todotodo, Yesu ntii mbémè paa tédè nmí módu, nmí nkíngè mbè dnyie, noko nmomo, Lukwe nmí kètèni kíyedè pwiyé kni? 20 Yesu ngè nmopè, Namè nkíngè, ala nè. 21 U yi nmo doo kwo, Yesu dinki k:oo nmí ché, ngmènè lyoko yi dini ghi ngè nmí kee dnyie.

Pi kni y:oo Yesu u ngwo dnye nmy:uu

22 Womumo mw:aandiye, Yesu ngè yoo kwéli mbono too, yoo y:i nipi a wó, Yesu dnye t:áât:áâ, mu kópu u dīy:o alantè dnye nuw:o, Yesu p:uu ndiye pyu kni yi k:i ma dinki mu ngmidi ngè a lee dmi, p:uu ndiye pyu yoo yi dinki ngè yi mo mè diyé dmi. Noko yepè, Yesu alii ló y:i a tóó? 23-24 Dnye nmy:uu, ngmènè dèpè pyw:ee ngópu, noko yepè, Alii daa tóó, p:uu ndiye pyu yoo alii myedaa pyede. Dinki kni ngmè Taipidiyas

* 5:39: Luuki 24:27,44 * 5:46: Dpodo 3:22 * 5:47: Luuki 16:31 * 6:14: Deut 18:15; Njon 5:46 * 6:15:

a ndé dniye, nmí Lémi ngé Chóó Lémi kwéli kwuno ngé, yoo kwéli mye mbono ngé, yi mí tee dniye. Yoo yi dinki kní yi k:oo wo dniye, Kípéèniyém u ngwo a lee dniye, Yesu dnyen:aa nmy:uu.

Yesu u kwo kélímí p:uu u ngwo ye doo mgongo

²⁵ Pi kní y:oo Yesu dini ghi n:ii ngé Kípéèniyém a pyw:ee ngópu, kwo, Máâwe. Kwo, Al:ii anté nyi t:aa? ²⁶ Yesu ngé yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpaépê. Yepê, Anmye nmy:uu né, nuu kópu u díy:oo ma ntini n:ii nmye né kè, yi ntini ngé nmyi pile dmi. Yepê, Yi ntini p:uu nmye nuw:oo té, dpodoni ní dóó, yi kópu p:uu dp:ee nuw:oo té. ²⁷ Yepê, Ntini n:ii chedê ngé dpi pyódu, yi ntini p:uu namé dpodo, ngmênê ntini n:ii chedê ngé daawa pyódu, yi ntini p:uu dmyinê dpodo, ghê kamí u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. Yepê, Yi ntini Chóó Lémi u Pi Ndéndê ngé nmye yinê wa a kè, pini n:ii Chóó Lémi ngé a myââ, nmye myedê kéma ngé. ²⁸ Yesu ka póó dniye, kwo, Ló dpodo ngmê Chóó Lémi u nuu dpodo vyílo ay:uu dóó, ghê kamí u ngwo anmo pyw:oo? ²⁹ Yesu ngé yepê, Chóó Lémi ngé ala dpodo u yi ye kwo, Pini n:ii nmye a dy:ââ ngé, u kwo dmyinê kélímí. ³⁰ Yesu ka kwo, Lóntoo mbwudu nmí ngópu ngmanyi chaa, u ngwo nga anmo kélímí mbê dmi? Kwo, Ló kópu ngmanyi d:uu? ³¹ Kwo, Nmí kn:ââ kní y:oo nko mênê mana yidnya a pípi. Kwo, Puku yedê alanté a tóó, Ntini n:ii mbóó p:uu doo a ndiyendiye, vyílo ye yedoo a yém. ³² Yesu ngé yepê, Ala ndé kópu nmye yini tpaépê, Ntini n:ii mbóó p:uu doo a ndiyendiye, daa Mósisi ngé vyílo nmye yedê kpo. Yepê, M:aa ngé nté njini nmye wunê kuwo. Yepê, Chóó Lémi ngé ntini n:ii nmye wunê kuwo, daa nté ntee ntini. ³³ ngmênê pini n:ii mbóó p:uu a ndé wo, ghê kamí nmye yinê wunê kuwo, wu vyílo. ³⁴ Yesu ka kwo, Máâwe. Kwo, Dye ghi yintómu yinté ntini nmo yicha a kuwo. ³⁵ Yesu ngé yepê, Nê nmyi nté njini. Yepê, N:ii a yoo vy:oo dpi ghê, yini daa dómudómu yédi. Yepê, N:ii a ka ada a kélímí, yini myedaadi mbwaambwaa. *

³⁶ Yesu ngé yepê, Ala kópu wunê mu nmye ní vuu, K:omo tpile nmyi m:uu noo, ngmênê a ka dp:ee kélímí té. ³⁷ Yepê, M:aa ngé yélini a ka wunê kuwo, yi yéli yintómu a ka wa a lee dmi, yi wépi dmi daani puwâ, * ³⁸ mu kópu u díy:oo daa a chóó a pono vyápê u l:êê díy:oo mbóó p:uu nê ndé wo, ngmênê pini n:ii ngé a dy:ââ noo, yi pini u pono vyápê u l:êê díy:oo nê loo. ³⁹ Yepê, Yélini a ka a kpo, l:âmo daangmaní ngee, ngmênê kuwókuwó wéni ngé ané pyidu té. Yepê, Vyílo yi kópu u l:êê

díy:oo nê loo. * ⁴⁰ Yepê, M:aa ngé ala kópu u yi ye kwo, Yélini y:oo a tp:ee wa m:uu ngmê, u kwo amyidnyi kélímí, yi yéli yi nuw:oo dmi kamí ngé pyaa we, ghê kamí a pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. Yepê, Kuwókuwó wéni ngé yi yéli wané pyidu té.

⁴¹ Kópuni Yesu ngé Nju tpémi ye mwiyé vuu, yepê, Ntini n:ii mbóó p:uu a ndé wo, ala nê vyílo, yi kópu u l:êê díy:oo Nju tpémi u ngwo dnye nuu mbumu. ⁴² Noko yepê, Kí pini Njósép tp:oo, u pye mí nmí lama dé. Noko yepê, Ala kópu lukwe díy:oo dé vyi, Mbóó p:uu nê ndé wo. ⁴³ Yesu ngé yepê, Noko namé nuu mbumu. ⁴⁴ Yepê, Pi módó a yoo vy:oo daangmêwa a ghê, ngmênê M:aa ngé a ka yinê wa a núw:oo, yi pini a yoo vy:oo u ngwo wa ghê, kuwókuwó wéni ngé yi pini ané pyidu. ⁴⁵ Yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngé ala kópu a d:êê ngé, apê, Pi yili yintómu Chóó Lémi p:uu adnyi ndiye. Yepê, N:ii kní y:oo M:aa u dnye a nyémí ngmê, p:uu a ndiye té, yi yéli a ka vyílo yiwunê lèpi. ⁴⁶ Yepê, K:omo tpile u dnye a nyémí ngmê, ngmênê daa mumu ngmê. Yepê, Nê mu ngmidí M:aa a mo n:uu módu, mu kópu u díy:oo nipi nyipu a ya.

⁴⁷ Yesu ngé yepê, Ala ndé kópu nmye yini tpaépê, N:ii a ka ada a kélímí, yi pini u nuw:oo aní ngmêê, ghê kamí u ngwo wa a pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. ⁴⁸ Yepê, Nê nmyi nté njini. ⁴⁹ Yepê, K:omo tpile nmyi kn:ââ kní y:oo mana nko mênê dnya a pípi, ngmênê nmye pw:oo dniye. ⁵⁰ Yepê, Nté njini n:ii mbóó p:uu a ndé wo, daa mana ntee ntini. Yepê, Pini n:ii ngé yi ntini ndéndê wa ma, daawa pw:oonu. ⁵¹ Yepê, Nê nmyi nté njini, mbóó p:uu nê ndé wo, ghê njini a mênê a tóó. Yepê, N:ii ngé ala ntini wa ma, u ghê chedê ngé daawa pyódu. Yepê, Ntini n:ii u kwo aní y:oo, a chóó a mbyuu u kwo ay:ii y:oo, mu kópu u díy:oo dyámê mbêmê tpémi y:oo ghê kamí pèdê pyw:ee y:e.

⁵² Yesu u kópu dyuu u l:êê díy:oo Nju tpémi noko kwopwepe mbê dniye, noko yepê, Kí pini ngé chóó u mbyuu pee lónté nmo wa a kè, wanmí ma? ⁵³ Yesu ngé yepê, Ala ndé kópu nmye yini tpaépê, Chóó Lémi u Pi Ndéndê mbyuu daanmyi ma knomomé, u wêê myedaanmyi nda knomomé, ye ghê kamí nmyi mênê daawa yââ. ⁵⁴ Yepê, N:ii ngé a mbyuu wa ma, a wêê amye nda, yini u mênê ghê kamí wa yââ, kuwókuwó wéni ngé ané pyidu. ⁵⁵ Yepê, Nté ntee ntini u pípi daa ndíi kópu, a mbyuu u pípi yi ndíi kópu. Yepê, Mbwaa ntee mbwááni u ndani daa ndíi kópu, a wêê u ndani yi ndíi kópu. ⁵⁶ Yepê, N:ii ngé a mbyuu wa ma, a wêê amye nda, yini k:ii ngmidí ngé anyi pyaa kní. ⁵⁷ Yepê, M:aa, ghê u kn:ââ. Yepê, Yinê a dy:ââ noo. Yepê, M:aa u ghê a mênê ntee

* 6:31: Ex 16:14-15

* 6:35: Njon 4:14

* 6:37: Njon 17:6-8

* 6:39: Njon 10:28-29; 17:12

7

a tóó, pini n:ii ngê wa ma nê, a ghê u mênê yinté adí ya. ⁵⁸ Yepê, Ntê njinini mbóó p:uu a ndê wo, ala vyílo yi ntini. Yepê, Daa mana ntee ntini. Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo w:amí mbêmê mana dnya a pípi, myedê pw:oo dnyiye, ngmênê n:ii ngê ala ntini wa ma, yini daawa pw:onu, adí ya, chedê ngê daawa pyódu.

⁵⁹ Yi kópu dyuu Yesu ngê u dêêpí tédê ye vyyu, dini ghi n:ii ngê Kípêêníyém ngêpê ngomo k:oo doo dêêpí.

Yesu p:uu ndiye pyu yilí kní y:oo Yesu u ngwo a kuwo ngópu

⁶⁰ Yesu p:uu ndiye pyu woni kní y:oo yi kópu dyuu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, noko yepê, Wu kópu dyuu u nyém nmo doo u ntââ. Nanê wa ny:ee té. ⁶¹ Yesu ngê yi kópu chóó a w:ee ngê, apê, A p:uu ndiye pyu yoo ka nuu mbumu té. Yesu ngê yepê, Yi kópu dyuu u l:êê díy:oo a wépi wanmyi pwaa ngmê? ⁶² Yepê, Mbóó p:uu kwéli nê ndê wo dini ghi n:ii ngê nmyi ngópu am:aa diyé, ye yi ngwo a ka anmyinê kélímí mbê dmi? ⁶³ Yepê, Kópuni nmyi chóó wanmyi d:uu t:oo, doo u ntââ dé, ghê kamí u ngwo daanmyinê pyw:ee ngmê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi mu ngmídi u ntââ, ghê kamí nmye yinê wa a kê. Yepê, A kópu dyuu Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê nmye dí vyi, ghê kamí u ngwo wanmyinê pyw:ee ngmê, ngmênê nmyi vy:oo ngmê kní daa kélímí té. ⁶⁴ Yesu ngê yi kópu vyyu, mu kópu u díy:oo yélini u kwo dédnye kélímí, yi yéli wunê mwiyé a m:uu too, pini n:ii u kwódo ngê ghê wo, wunê myedê módu. ⁶⁵ Yesu ngê yepê, Yi kópu u l:êê díy:oo nmyenê, Pi ngmê a yoo vy:oo módo daangmêwa ghê. M:aa ngê u ntââ ngê mwiyé wa a pyódu, a yoo vy:oo u ngwo wa ghê. *

⁶⁶ Yi kópu dyuu u l:êê díy:oo, yélini y:oo Yesu dnye yámuyámu, yi yéli yi vy:oo pi yilí kní y:oo Yesu a kuwo ngópu, mēdēdnye yámuyámu. ⁶⁷ Wod:oo nmo y:a mē miyó, Yesu ngê nmopê, U yi nmye a kwo, Amy:ee lee dmi? ⁶⁸ Saimon Pita ngê kwo, A Lémi. Kwo, N:uu ka am:oo lee dmi? Kwo, Kópuni dyuu nye tpapê, yi kópu dyuu mbêmê ghê kamí anmo pyw:oo. ⁶⁹ Kwo, Nga dp:oo kélímí mbê dmi. Kwo, Ala kópu nmí lama kédê yââ, Nyi Chóó Lémi u ngmídi ngmê u pi. ⁷⁰ Yesu ngê nmopê, Komo tpile nmyi y:a mē miyó a chóó nê ngmídi nmyoo, ngmênê nmyi vy:oo Setan u pénta ngma a kwo. ⁷¹ Njudas p:uu nmo doo mbumu, pini n:ii Saimon tp:oo, Kédiyót pi. Komo tpile nmí y:a mē myomoni, ngmênê Yesu u lama doo ya, A kwódo ngê vyílo ayi ghê.

Yesu u mbwó kní y:oo kópuni Yesu ka vyi ngópu

¹ Yesu ngê Nkálili Wee ghêli dépê kuwo ngê, p:aaani p:aaani y:i doon:aa dpodo. U yi u ngwo dépwo kwo, Njuda Wee u kwo ní lé, mu kópu u díy:oo Nju tpémi yi kada pini kní y:oo u vyye u yi y:e doo kwo. ² Nju tpémi yi nté ghada u naa daa kēmakēma doo dyimēdyimē, pi yintómu yi nááli tédê Nje-dusalem dnye lēpi. ³ Yesu u mbwó kní y:oo Yesu ka kwo, Ala p:aaani a kuwo ngi, Njuda Wee u kwo chi lēpi, kópuni nye d:uud:uu té, m:uu ndiye pyu kní y:oo y:i nye m:uu téne. ⁴ Kwo, N:ii ngê u yi adí kwo, Yoo yi lama ní yââ, yi pini mēdaa mbwolombwolo paa yédi. Kwo, Mumdooyi kópu nye d:uud:uu té, ye pi kní yi ngópu dp:uu d:uu té, nyóóchóó ye nyinê kēma ngi. ⁵ (K:omo tpile u mbwó yoo, u kwo myedédnye kélímí.) ⁶ Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii n:aa tât:ââ, yi dini ghi doongé yó, ngmênê dye ghi yintómu nmyi dye ghi dé. ⁷ Yepê, Doo u ntââ pi kní ye daanmyi diya dmi, ngmênê p:ee ye dí diy:a, mu kópu u díy:oo yi kópu dono ye n:aa kwódukwódu too. ⁸ Yepê, Yi nááli tédê dmyinê lēpi, nê dmi lēpi, mu kópu u díy:oo dini ghi n:ii n:aa tât:ââ, yi dini ghi doongé dyimê wo. ⁹ Yi kópu ye vyi too, Nkálili ghêli dépê kuwo ngê, y:i doo ya.

Yesu u k:ii nté ghada u naa tédê u ngwo nmí lee dnye

¹⁰ Yesu u mbwó yoo nté ghada u naa tédê dini ghi n:ii ngê lee dnye, yi kuwó my:oo ghê dnye, Yesu u k:ii naa tédê my:oo lee dnye. Yi nááli tédê daa pi lama nmí taa dnye, ngmênê tumutumum nmí taa dnye. ¹¹ Nju tpémi y:oo yi nááli tédê Yesu dnye nmy:uu, noko yepê, Angênê yi pini? ¹² Kwayi ngê p:uu dnye danê. Ngmê kní y:oo apê, Pi mb:aa. Ngmê kní y:oo apê, Kêle. Apê, Pi yilí a dódo. ¹³ Yesu p:uu tââ dédnye danê, mu kópu u díy:oo kada pini kní ye dnye nkíngê. *

¹⁴ Yi nááli u wo kní yi níkníkníkní p:uu dnye ya, Yesu u k:ii Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo nma:uu kee dnye, Yesu ngê dêêpi kn:ââ ye ngmê chópu. ¹⁵ Nju tpémi yi mênê ghê dmi ghípe wo, noko yepê, Kí pini ndiye pyu ndíi p:uu dépwo ndiye, ngmênê puku yedê kópu dyuu u lama mb:aamb:aa ngê a kwo. ¹⁶ Yesu ngê yepê, Ala daa a chóó a kópu dyuu nmye yini tpapê, ngmênê n:ii ngê a dy:ââ noo, u kópu dyuu nmye yini tpapê. ¹⁷ Yepê, Pini n:ii Chóó Lémi u pono a vyápê, yi pini ngê chóó wa a w:ee, awo, Nê ngê daa chóó u kópu dyuu ye tpapê, ngmênê Chóó Lémi u kópu dyuu ye tpapê. ¹⁸ Yepê, Pini

* 6:63: 2 Kódin 3:6 * 6:65: Njon 6:44 * 6:69: Mát 14:33; 16:16 * 7:1: Njon 5:18 * 7:5: Mát 13:55; Dpodo

1:14 * 7:7: Njon 15:18 * 7:13: Njon 12:42; 19:38

n:ii ngé chóó u kópu dyuu a tpaépê ngé, u yi u ngwo a kwo yédi, A chóó a pi ní kní. Yepê, Ngmênê pini n:ii ngé a dy:ââ noo, u ya a nga a kwo, Yi pini u pi ní kní. Yepê, Díní dóó nmyo, myedíní k:omodanê. ¹⁹ Yepê, Ala kópu nmye ndíi kópu, Mósisi ngé Chóó Lémi u dêépí kópu dyuu daa kn:aa yéli ye y:ângo, ngmênê nmo a kpo. Yepê, K:omo tpile Mósisi u dêépí kópu dyuu nmyinê nmye ndíi kópu dyuu, ngmênê dp:ee cháâcháâ ngmé. Yepê, Lukwe díy:o a vyeé módó nmyi ménê a tóó? ²⁰ Pi kní y:oo Yesu ka kwo, Chi ghéti. Kwo, Myee u yi n:uu ngé a kwo? ²¹⁻²³ Yesu ngé yepê, Líme wo ngé nmyi ngópu pi ngmêní pyi ngé. Yepê, Lukwe díy:o nmyi nyepênypê u kópu ngé pyodo? Yepê, Líme wo ngé kím:ee dpodo nyédi. Yepê, Mósisi ngé ala kópu a d:êê ngé, apê, nmyi tp:ee máâ choo taataa, wo woloni ngé Chóó Lémi u líi p:uu dmyinê t:emí. (Yi kópu kn:ââ daa Mósisi ngé yinê a chópú, ngmênê u kn:ââ kní y:oo y:oo a chaa ngópu.) Yepê, K:omo tpile tp:ee máâ u wo woloni líme wo ngé dpí d:ii, ngmênê yi wéni ngé Chóó Lémi u líi yi tpémi u ghi ngmídi p:uu mye t:emí ngópu, yi ghi mb:aamb:aa ngé u ngwo dpí pyódu. Yepê, Pini n:ii líme wo ngé ní pyi ngé, u nt:u ghi yintómu mb:aamb:aa ngé ní pyódu too. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o lukwe díy:o módó nmye nod:enod:e té. ²⁴ Yepê, Too pee pw:ono kídmyemê nuw:o, u ménê ntênê dmyinên:aa nuw:o. *

Chóó Lémi u ngmídi ngmé u pi p:uu u ngwo dnye danê

²⁵ Njedusalem pi ngmê kní y:oo noko yepê, Nmí kada pini kní y:oo pini n:ii u vyeé u yi a kwo, kí vyílo, apí? ²⁶ Noko yepê, Lukwe díy:o tumutumu daa m:ai, nmí ngópu pi yintómu kní ye méka danêmbum, ngmênê kada pini kní y:oo kópu u kwo myedaa tpaépê ngmé. Noko yepê, Mumdoó nmí kada pini kní ye yinê ye pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, kí vyílo? ²⁷ Noko yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, kwéli wa a ndé nmí lama daa tóó, ngmênê kí pini kwéli a ndê wo, nmo yintómu nmí lama ka tóó. *

²⁸ Yesu ngé Chóó Lémi u ngomo k:oo dini ghi n:ii ngé yoo doo ndiye kigha, dpodom-biy:e ye mbwolo, yepê, Ye mumdoó nmyi lama n:aa tóó, kwéli nê ndê wo, yi ghi nmyi lama mye tóó? Yepê, Daa a chóó nê loo, ngmênê pini n:ii ngé a dy:ââ noo, yi pini pi ndêndê. ²⁹ Yepê, Daa nmyi lama pini, ngmênê a lama pini, mu kópu u díy:o u kwo nê ndê wo, yinê a dy:ââ noo. ³⁰ Wod:oo pi kní y:oo u yi doo kwo, Yesu nmí mgímí, ngmênê kêê u ngwo dêpê t:ee ngópu, mu kópu u díy:o

u vyeé u dye ghi daangé yó. ³¹ Yi yéli yi vy:oo pi yíli u kwo kélímí mbê wo, noko yepê, Kí pini ngé mbwudu yíli dé chaa, doo u ntââ pi ngé daawa t:ee kwolo. Noko yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, kí vyílo. *

Yesu u mgímímgímí ngé u ngwo dêê dnyiye

³² Pi kní y:oo Yesu p:uu kópuni kwayi ngé dnye tpaépê dé, Pádisi kní y:oo yi kópu ny:ee tumo, wod:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní yi k:ii kwodonkwodo a wó, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yepê, Yesu nyinê mgímí yó, nmo a níu:oo yó. ³³ Ghéli daa mgímí ngópu, Yesu ngé pi kní ye yepê, Daa ndíi la ghi tp:oo nmyi vy:oo mwiyé mínê kwo, u kuwó dini ghi ngé n:ii ngé a dy:ââ noo, yi pini ka am:aa díyê. ³⁴ Yepê, Wanmyi nmy:uu nê, ngmênê daanmyinê pyw:ee nê, mu kópu u díy:o kwéli aní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyinê ní. ³⁵ Nju tpémi y:oo noko yepê, Ló y:i wa lê, doo u ntââ u ngwo daanmo pyw:oo? Noko yepê, Lukwe, kn:aa dyámê pee mbêmê wa lê, Kídiki tpémi y:i adín:aa ndiye kigha dé? ³⁶ Noko yepê, Ala kópu a tpaépê, Anmyi nmy:uu nê, ngmênê daanmyinê pyw:ee nê. Noko yepê aní lê, doo u ntââ y:i daangmanmyinê ní. Noko yepê, Yi kópu kní yi nt:u kópu lukwe?

Mbwaa yeedeyeede u dyimé pywuu

³⁷ Yi nááli tédê, wéni n:ii Nju tpémi ye ndíi ngé doo ya, yi wéni u kuwókuwó wéni. Yi wéni ngé Yesu ghêédí wo, pi kní ye dpodom-biy:e mbwolo, yepê, Pini n:ii a mbwaamb:waa, a ka myewunê kélímí, yi pini a pwiyé we, mbwaa kní ngmanyi nda ngé. ³⁸ Yepê, Puku yedé alanté a tóó, Mbu ngé mbwaa ntee dpí yeede té, yi pini ngé pi yíli mbwaa njini ngé yinté wa yeede té. ³⁹ Yesu Chóó Lémi u Ghê Dmi p:uu ye doo danê. Yélini yi k:ii u kwo nmeé kélímí, Chóó Lémi ngé yi Ghéni Dmi ghéli nmo dêpêngê kpo, mu kópu u díy:o Yesu ghéli k:ii u Mí ka daangé díyê wo. *

Yoo u ngwo chaa ngópu

⁴⁰ Yesu ngé kópuni vyyu, pi kní y:oo yi kópu yi ny:ee ngópu, ngmé kní y:oo apê, Chóó Lémi u komo kapí pyu n:ii nmo t:âât:ââ, ndêndê ngé kí vyílo. ⁴¹ Ngmê kní y:oo apê, Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmídi ngé, kí vyílo. Ngmênê woni kní y:oo apê, Kêlé. Apê, Pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, daa Nkálili wa t:aa. ⁴² Apê, Puku yedé alanté a tóó, Chóó Lémi ngé pini n:ii a ngmídi ngé, Petílem wa t:aa, Dépídi p:aani n:ii ta, mu kópu u díy:o Dépídi u tii nédé pini ngmé. ⁴³ Wod:oo pi kní y:oo Yesu u l:êê díy:o yoo

* 7:21-23: Lev 12:3 * 7:24: Njon 8:15 * 7:27: Njon 7:41-42 * 7:28: Mát 11:27 * 7:30: Njon 8:20; 13:1
 * 7:31: Njon 2:23 * 7:37: Njon 4:10,14 * 7:39: Njon 15:26; Dpodo 2:4 * 7:40: Deut 18:15; Dpodo 3:22
 * 7:42: Micah 5:2; Mát 2:4-6 * 7:43: Njon 9:16

chaa ngópu. * 44 Ngmê knî y:oo u yi doo kwo, Nmî mgîmî, ngmênê kêê p:uu daa yé ngópu.

Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo kada pini knî ye módó u ngwo diyé dniye

45 Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo kada pini knî ye dini ghi n:ii ngé diyé dniye, kada pini knî y:oo yepê, Lukwe díy:o yi pini dmy:oo núw:o ngópu? * 46 Ngomo t:âât:ââ pyu knî y:oo yepê, Yi pini u momu pini. Yepê, Ntee a mbumu, pi yinté daangma a mbumu. * 47 Pádisi knî y:oo yepê, Aa, ye dè dóó nmyo. 48 Yepê, Kada pini u kwo daangmê kélímî mbê wo, Pádisi u kwo myedaangmê kélímî mbê wo. * 49 Yepê, Yélini u kwo dè kélímî mb:anê, dêêpî kópu dyuu yi lama dnyinté a kwo. Yepê, Chóó Lémi u maa dè kn:aadi ngmê, yinê amê kpada té. 50 Nikódímês Yesu ka wunê pini n:ii loo, yi pini yi yéli yi vy:o doo kwo, yepê, A léma. * 51 Yepê, Dêêpî kópu dyuu mbêmé nmo m:ii té, apii? Yepê, Doo u ntáá yi pini módó daanmî ndyiko. Yepê, U kópu dyuu mwyé ny:ee koo, ló kópu ngma a d:uud:uu. 52 Nikódímês nkwti ngópu, kwo, Lukwe díy:o yi Nkálili pi u pee cha ghê. Kwo, Lukwe, m:ii Nkálili pi? Kwo, Puku mède kp:aa té. Kwo, Chóó Lémi u komo kapî pyu Nkálili daangmêwa a ndê.

53 Pi yintómu p:o p:o lee dniye, ngmênê Yesu mbu Olipi mbêmé mí kee wo.

8

Yepeni u tumu mââ dpîmo ya Yesu ka u ngwo núw:o ngópu

1-2 Womumo mw:aandiye Yesu Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo mé diyé wo, mbwódo yaa wo. Pi knî y:oo a yina ngópu, wod:oo doo ndiye kîgha dé. 3 Dêêpî pyu yoo Pádisi knî yi k:ii pyáá ngma a núw:o ngópu. Yi pyópu u tumu mââ k:ii pi knî y:oo mgídí vy:o a pywálí dumo. Yi pyópu Yesu ka núw:o ngópu, pi knî yi ngîma kaa ngópu. 4 Yesu ka kwo, Mâáwe. Kwo, Ala pyópu u tumu mââ k:ii pi knî y:oo da pywálí d:oo. 5 Kwo, Mósisi ngé nmî dêêpî kópu dyuu alanté nmo a kpo, apê, Yinté kópu n:ii ngé choo d:uud:uu knomomê, yini chéêpî ngé dmyinê vyee, ghê dmyina a ng:êênî. Kwo, Yi kópu p:uu ló kópu nmo ngmanyi vyi? * 6 Yesu dnye dódó, alanté dnye nuw:o, apê, Yesu ngé ala kópu nmo a tpaépê, Kí pyópu vya yó, ye Lóma tpémi ye u nkwo wanmî vyi, Yesu ngé u yi a kwo, Nmyi d:aa dmi nê kâádi. Ngmênê ala kópu wa vyi knomomê, Nangé vy:a, ye pi knî ye wanmî vyi, Yesu ngé Mósisi u dêêpî kópu dyuu daa cháâcháâ. Yinté dnye nuw:o, ngmênê Yesu ngé kópu ye

daa vyu, k:ame ye ghê wo, wod:oo kóopyáá ngé têpê mbêmé doo d:êê. 7 Yi dnye kwo, u kwo mudnye póó, Yesu ngé mbwó ye yedé pyidu ngé, yepê, N:ii ngé dono daangmê d:uu ngé, yini ngé mwyémwyé chéêpî a ngí ngé, ala pyópu ngé d:ee ngé, u ngwo vya ngé. 8 Wod:oo k:ame mé ghê wo, têpê mbêmé mède doo d:êê. 9 Yi kópu dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, ngmêngmênté doo lèpî, vy:ee mwyé lee dniye. Pi knî y:oo yi pyópu Yesu ka a kuwo ngópu. 10 Yesu ngé mbwó mède pyidu ngé, yi pyópu ka kwo, Pi anyi dè pwyé dmi? Kwo, Nyíkondyiko pyu daangma a tóó? 11 Yi pyópu ngé kwo, Mâáwe, pi daangma a tóó. Yesu ngé kwo, Myedaani ndyiko ngi. Kwo, Chi lèpî, dono kidimongé d:uu. *

Yesu chóó pywápê p:uu u ngwo ye doo danêmbum

12 U kuwó dini ghi ngé Yesu pi knî ye modoo danêmbum, yepê, Ala nê, ala dyámé pè u pywápê. Yepê, N:ii ngé ada a yámuyámu nê, mgídí vy:o daadí paa, pywápê u wo adí paa. Yepê, Yi pywápê Ghê Kamí u Kn:ââ. 13 Pádisi knî y:oo kwo, Ye kópu mo nmo chi vyi. Kwo, Ló pini m:uu ngé dè ngee ngi? Kwo, Doo u ntáá ye kópu ndé kópu ngé nmo daanyi pyódu. 14 Yesu ngé yepê, K:omo tpile pi ngé daa ngéêpî nê, ngmênê ndé kópu nmye yini tpaépê, mu kópu u díy:o kwéli nê ndé wo a lama ka tóó, kwéli am:aa diyé, a lama mye tóó. Yepê, Kwéli nê ndé wo nmyi lama daa tóó, kwéli am:aa diyé nmyi lama myedaa tóó. 15 Yepê, Lukwe díy:o dyámé u lèê ghi dmi mbêmé nmye kóté kîgha nê. 16 Yepê, Pi díníngmê kóté kîgha. Yepê, Pi woní kóté kîgha té, ndêndé ngé piní kóté kîgha té, mu kópu u díy:o daa a mo n:aa tóó. Yepê, N:ii ngé a dy:ââ noo, u k:ii nye tóó mo. 17 Yepê, Dêêpî kópu dyuu puku yedé alanté a kwo, Pi miyó dè y:oo kópu mu ngmídi ayi vyi ngmê, yi kópu ndé kópu. 18 Yepê, Daa a mo a kópu yidí vyi, ngmênê n:ii ngé a dy:ââ noo, u kópu vyílo myeyidé vyi. Yepê, M:aa yi vyílo, myeyiné wunê kêmakêma noo. 19 Pádisi knî y:oo kwo, Angênê mî? Yesu ngé yepê, Dmyongé mya noo, M:aa nmyi lama myedaa tóó. Yepê, W:ee mya noo, ye M:aa nmyi lama myepí tóó.

20 Yi kópu yili Yesu ngé ye vyi too, dini ghi n:ii ngé doo ndiye kîgha dé. Chóó Lémi u ngomo k:oo vyi too, pi knî y:oo Chóó Lémi ka ndapí kwéli dnyimo yém. Kada pini knî y:oo u yi y:e doo kwo, Yesu nmî mgîmî, ngmênê daa mgîmî ngópu, mu kópu u díy:o u vyee u dye ghi daangé yó.

Yesu u pwoopwo p:uu u ngwo ye doo mgongo

* 7:45: Njon 7:32 * 7:46: Mak 1:22 * 7:48: Njon 12:42 * 7:50: Njon 3:1-2 * 8:5: Lev 20:10; Deut 22:22-24 * 8:11: Njon 5:14

²¹ Yesu ngê pi knî ye yepê, Dini ghi n-ii ngê anî lê, wanmyi nmy:uu nè, daanmyinê pyw:ee nè. Yepê, Chóó Lémi ngê nmyi dono u kuwó daawa kéé té, yinté amy:ee pw:oo dmi. Yepê, Kwéli anî lê, doo u ntââ yi daangmanmyi nî. * ²² Nju tpémi y:oo noko yepê, Ala kópu ka tpaépê, Kwéli wani lê, doo u ntââ yi daangmanmyi nî. Noko yepê, Yi kópu u nt:u kópu lukwe, ndoo apê chóóchóó wa vy:a? ²³ Yesu ngê yepê, Nmyo dyámê mbémê tpémi. Yepê, D:aa dyámê mbémê pi, ngmênê nmyi pwo nè ndê wo. ²⁴ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o u ngwo nmye dí vyi, nmyed:ê, Chóó Lémi ngê nmyi dono u kuwó daawa kéé té, yinté amy:ee pw:oo dmi. Yepê, A pi, A chóó n:aa too. Yepê, Yi kópu ka daanmyi kélímí mbê dmi, ye Chóó Lémi ngê nmyi dono u kuwó daawa kéé té, yinté amy:ee pw:oo dmi. ²⁵ Nju tpémi y:oo kwo, Nyi n:uu? Yesu ngê yepê, A pi dye ghi yintómu munmyenoo a tpaépê, ngmênê a ka dp:ee kélímí té. ²⁶ Yepê, Kópu yilí nmyi p:uu anî vyi, u ngwo anî ndyíko nmyo, ngmênê a chóó a kópu dyuu nmye daanî vyi té. Yepê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, k:omodanê pee tp:oo p:uu daa t.a. Yepê, Kópuni a ka a vyi too, yi kópu vyílo nmye yiní tpaépê too.

²⁷ Nmí Mí p:uu ye doo danê, ngmênê pini n:ii p:uu ye doo danê, yi pini dépê w:ee ngópu. ²⁸ Dépê w:ee ngópu, wod:oo Yesu ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndéndé mudu y:i wanmyi km:êê ngmê, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, a pi, A chóó n:aa too. Yepê, Ala kópu amyenmyinê w:ee ngmê, A mo kópu daangmaní d:uu, M:aa ngê kópuni a ka a vyi too, vyílo nmye yiní tpaépê té, kópu nmye daamoní vyi. * ²⁹ Yepê, N:ii ngê a dy:ââ noo a p:uu a t.a, a mo dépê kuwo noo, mu kópu u díy:o dye ghi yintómu u nuu u kópu yiní d:uud:uu too. *

³⁰ Yélini y:oo yi kópu ny:ee tumo, yi yélini vyi:oo pi yilí Yesu ka kélímí mbê wo.

Módó dpodo pyu yoo yi danêmbum

³¹⁻³² Nju tpémi yi vy:o yélini Yesu ka kélímí mbê wo, Yesu ngê yepê, Dye ghi yintómu a ka anmya a ng:aa, ye ndéndé ngê a p:uu ndiye pyu ngê anmyi pyaa dmi, Pi Ndéndé nmyi lama wa yâa, dpodoni módó nmye dódó ngmê, yinêwa chedê. ³³ Yesu ka kwo, Nmí kn:ââ mu ngmídi Epílaham, nmo u yoo. Kwo, Pi p:uu módó dénnee dpodo. Kwo, Lukwe díy:o módó dpodo u pi nmo chi vyi? ³⁴ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye yiní tpaépê, pini n:ii ngê dono a d:uud:uu, yiní Setan p:uu módó a dpodo, doo u ntââ u módó dpodo u wépi daawa puwâ. * ³⁵⁻³⁶ Yepê, Doo u ntââ yi módó dpodo u mênê daanmyi pwii dmi,

ngmênê máawe ndíi tp:oo u ntââ, yinêwa pw:ii nmyo. * ³⁷ Yepê, K:omo tpile nmyo Epílaham u yoo, ngmênê a vye u yi nmye a kwo, mu kópu u díy:o a kópu dyuu u wépi dmye pwaa ngmê. ³⁸ Yepê, M:aa ngê kópuni a ka kéma too, yi kópu vyílo nmye yiní tpaépê té, ngmênê kópuni nmyi mí ngê nmye a vyi too, vyílo vy:ee d:uud:uu t:oo. * ³⁹ Yesu ka kwo, Nmí mí Epílaham, nmo u yoo.

Yesu ngê u ngwo ye vyu, yepê, Nmyi mí Setan

Yesu ngê yepê, Nmyi too pee dmi Epílaham u tii nedê a pyede, ngmênê na a ka dp:ee u yoo vy:o yélini. Yepê, W:ee Epílaham u yoo ndéndé, ye kópuni doo d:uud:uu dé, yi kópu myep:ee d:uud:uu t:oo. ⁴⁰ Yepê, Chóó Lémi ngê ndê kópu n:ii a ka vyi too, dye ghi yintómu yi ndê kópu vyílo nmye yiní tpaépê too, ngmênê a vye nmyi mênê a too. Yepê, Epílaham ngê yinté kópu daangmê d:uu ngê. ⁴¹ Yepê, Nmyi mí ngê kópuni a d:uud:uu too, yi kópu vyílo vy:ee d:uud:uu t:oo. Yesu ka kwo, Dp:oo maadi tp:ee dé. Kwo, Nmí Mí mu ngmídi, Chóó Lémi. ⁴² Yesu ngê yepê, Chóó Lémi ndéndé ngê wo nmyi mí, ye a nuu ghi nmyi nódo pê too, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê yinê a dy:ââ noo, al:ii u ngwo nè loo. Yepê, Daa a chóó nè loo, ngmênê yinê a dy:ââ noo. * ⁴³ Yepê, Kópuni nmye n:aa tpaépê too, lukwe díy:o dénmyinê wopwe t:oo? Yepê, Mu kópu u díy:o a kópu dyuu u yi nmye daa kwo. ⁴⁴ Yepê, Nmyi mí Setan, nmyo u yoo. Yepê, U kópu dyuu vyílo vy:ee yámuyámu ngmê. Yepê, Mwiyémyiwé dini ghi ngê pi vye pyu ngê doo a ya, k:omodanê pyu ndíi, ndê kópu pee tp:oo u mênê daa too. Yepê, Dini ghi n:ii ngê a k:omodanê yédi, chóó u nuu u kópu ye d:uud:uu too, mu kópu u díy:o k:omodanê pyu, mye k:omodanê u kn:ââ. * ⁴⁵ Yepê, Ndê kópu nmye yiní tpaépê ngê, yi kópu u l:êê díy:o a ka dénmyinê kélímí nyédi. ⁴⁶ Yepê, Nmyi vy:o n:uu ngê dono a p:uu ngmêdê m:uu? Yepê, A dono daa too. Yepê, A kópu yintómu ndê kópu dé, lukwe díy:o a ka dp:ee kélímí té? * ⁴⁷ Yepê, Yélini Chóó Lémi u yoo, Chóó Lémi u dnye a nyémí ngmê. Yepê, W:ee Chóó Lémi u yoo, a dnye p:ee nyémí ngmê.

Yesu pini dé Epílaham yi danêmbum

⁴⁸ Nju tpémi y:oo Yesu ka kwo, Ala kópu ndéndé ngê m:uu nmí vyi, Nyi pi dódó pyu, my:ii ghéti. * ⁴⁹ Yesu ngê yepê, Kéle, d:aa ghéti. Yepê, M:aa u pi n:aa kmími, a pi nmyinê ghípighípi ngmê. ⁵⁰ Yepê, A chóó a pi daaní kmími. Yepê, Pi ngmêka too, n:ii ngê u yi a kwo, Nê u pi ndíi ngê pyaa we, yi pini ngê nmyi kópu dyuu yinêwa vya té.

* 8:21: Njon 7:34-36 * 8:28: Njon 3:14; 5:19 * 8:29: Njon 16:32 * 8:34: Lóma 6:16; 2 Pita 2:19 * 8:35-36:

Nkal 5:1 * 8:38: Njon 8:44 * 8:42: Njon 16:28 * 8:44: 1 Njon 3:8; Gen 3:4 * 8:46: 2 Kódin 5:21 * 8:48:

Njon 7:20 * 8:51: Njon 5:24

⁵¹ Yepê, Ndê kópu nmye yini tpaê, N:ii ngê a kópu dyuu adí d:uud:uu, yini daawa pw:onu. * ⁵² Nju tpémi y:oo kwo, Ala ngwo ntênê nmî lama kédê yâá, Ndêndê ngê chi ghéti. Kwo, Komo tpile Epilaham pwene, Chóó Lémi u komo kapi pyu yoo mye pw:oo dniye, ngmênê ala kópu nmo chi vyí, N:ii ngê a kópu dyuu adí d:uud:uu, yini daawa pw:onu. Kwo, Chi ghéti. ⁵³ Kwo, Nmî kn:ââ Epilaham pwene. Kwo, Lukwe díy:o Epilaham nye chéêlichéêlí. Kwo, Chóó Lémi u komo kapi pyu yoo kîmye pw:oo dniye. Kwo, Mî nanê dê kní? ⁵⁴ Yesu ngê yepê, A chóó a chili woní dimi ngê, ye a pi k:omodanê ngê pé koko. Yepê, N:ii ngê a chili ndêndê ngê a dimi ngê, yi pini M:aa, pini n:ii p:uu ala kópu nmye tpaê ngmê, yi pini nmî yâpwo. ⁵⁵ Yepê, Daa nmyi lama pini, ngmênê a lama pini. Yepê, Ala kópu nmye wudí vyí, Daa a lama pini, ye nmye pinê k:omodanê, p:aa nmyo ntee pini. Yepê, Ngmênê a lama pini, u kwo n:aa ng:aa, u pono n:aa vyápe. * ⁵⁶ Yepê, Nmyi kn:ââ Epilaham u nuw:o mba:amb:aa ngê a pyodo, mu kópu u díy:o a l:êê díy:o Chóó Lémi ngê wéni n:ii a ngmídi ngê, yi wéni u nuw:o k:oo doo a y:enê, u gha mba:amb:aa ngê u ngwo a pyodo. ⁵⁷ Nju tpémi y:oo kwo, Kidimê k:omodanê. Kwo, Nyi tp:ee. Kwo, M:ââ daa limoy:a, Epilaham dipi módu. ⁵⁸ Yesu ngê yepê, Ndê kópu nmye yini tpaê, Epilaham ghéli daa ta, ngmênê a pi alantê doo a ya, A chóó n:aa tóó. * ⁵⁹ Nju tpémi y:oo noko yepê, Lukwe díy:o kî pini ngê Chóó Lémi u pi u pyimo a t:emí. Noko yepê, Vya koo, wod:oo chéêpi kní ngma a ngí ngópu, daa kêmakêma Yesu ngê pí dy:ee tumo, ngmênê p:ee ye y:aa wo, Chóó Lémi u ngmo a kuwo ngê. *

9

My:oo pini n:ii ta, u danêmbum

¹ Yélini yi k:ii Yesu p:uu nmee ndiye, Yesu u k:ii nipi nmee paa. Yi ngwo pi ngmênmi módu, my:oo doo ya, yintê a ta. ² Nmî vy:o pini ngmê Yesu ka póó wo, kwo, Mâawe. Kwo, Kí pini my:oo ka tóó, n:uu u dono u l:êê díy:o my:oo ta, chóó u dono u l:êê díy:o ó u pye mí yi dono u l:êê díy:o? * ³ Yesu ngê nmopê, Kí pini ngê dono daa d:uu ngê, u pye mí y:oo dono myedaa d:uu ngópu, ngmênê kí pini my:oo a ta, mu kópu u díy:o pi kní y:oo Chóó Lémi u wêdêwêdê p:uu paa m:uu y:e. * ⁴⁻⁵ Nmopê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, doo u ntââ u dpodo u wépi daanmo puwâ, mu kópu u díy:o ala w:êêní nmo pyede. Nmopê, Nê, ala dyámê u wuu. Nmopê, Dini ghi n:ii ngê wa nuw:o nê, yi ngwo mgídi wa a ghay, doo u ntââ dpodo daamunmyi dóó ngmê. ⁶ Yí kópu nmo yi vyyu, wod:oo tpi kuwó têtê

mbêmê pywé ngê, têtê u ngwo kn:êê kwólu, yi pini ngwolo dê u ngwo tpidi doo, yi pini ka kwo, Chi lèpi, Sailówam mbwááni lèê u kwo nyi kwidi. ⁷ (Yi mbwááni lèê u pi nmínê nmo, Dyede u mbwaa.) Wod:oo yi pini loo, yi mbwááni lèê u kwo mí kpêê wo, yéí mí módu, u ngwo mêtê diyé wo.

⁸ Yélini yi vy:o yi pini dpímo kwo, myenté yélini y:oo ndapi dmyinê têtê dnyimo mumu, yi pini u l:êê díy:o noko dnye póó, noko yepê, Pini n:ii dpímo ndapi dmyinê, kí vyílo, apii? ⁹ Ngmê kní y:oo apê, Kí vyílo, woni kní y:oo apê, Kêle, daa vyílo, ngmênê yi pini ntee pini. Yi pini ngê chóó yepê, Ala nê vyílo. ¹⁰ U kwo póó dniye, kwo, Ngwolo dê lukwe ngê dê pywáí dê? ¹¹ Yepê, Pi ngmê u pi Yesu, yi pini ngê têtê dê kn:êê kwolo, a ngíma dê d:ii, a ka dê, Chi lèpi, Sailówam mbwááni lèê u kwo nyi kwidi. Wod:oo dí lè, dín:aa kudu, yéí u ngwo dín:aa m:uu. ¹² Kwo, Angênê yi pini? Yepê, Ndoo, a lama daa tóó.

Pini n:ii my:oo ta, Pádisi kní ye u ngwo nuw:o ngópu

¹³ Pini n:ii my:oo ta, Pádisi kní ye nuw:o ngópu. ¹⁴ Wéni n:ii ngê Yesu ngê têtê kn:êê kwólu, yi pini ngíma dyíngo, ngwolo dê u ngwo pyi doo, yi wéni líme wo. ¹⁵ Pádisi yoo yi pini ka mye póó dniye, kwo, Ngwolo dê lónté nyi pywáí dê? Yi pini ngê yepê, Yesu ngê têtê kn:êê kwolo, a ngíma d:ii, ní lè, n:uu kudu, ala ngwo yéli m:aaní y:enê. ¹⁶ Pádisi ngmê kní y:oo apê, Kí kópu pini n:ii ngê d:uu, daa Chóó Lémi ka a ndê wo, yi dpodo líme wo ngê dóó. Woni kní y:oo apê, Kêle. Apê, Chóó Lémi ngê nmo a dy:ââ ngê. Apê, N:ii ngê dono dpí d:uu, yi pini ngê yintê dpodo ndíí d:uudpí dóó. Yi nuw:o miyó ngê pyodo. ¹⁷ Wod:oo yi pini ka mêtê póó dniye, kwo, Pini n:ii ngê ngwolo dê pywáí dê, nangê lónté pini? Yi pini ngê yepê, Chóó Lémi u komo kapi pyu ngmê. ¹⁸ Kada pini yoo u kwo daa kélímí mbê dniye, apê, Kí pini nmo ka k:omodanê, apê, my:oo dèpwo a ya u ngwo daa ta. Wod:oo yi pini u pye mí ye pi kní ngmê dy:ââ ngópu, yepê. A pwiyé dniye. ¹⁹⁻²¹ Yi taa knopwo, wod:oo ye póó dniye, yepê, Mumdoo kí dpí tpe:ee?

Yepê, Nyâá, kí nyi tp:ee.

Yepê, Mumdoo my:oo doo ya, u ngwo a ta?

Yepê, Nyâá, my:oo doo ya, u ngwo a ta.

Yepê, Yéí lónté maa m:uu?

Yepê, Ndoo, yi kópu nyi lama daa tóó.

Yepê, Pini n:ii ngê ngwolo dê pywáí dê nyi lama myedaa tóó. Yepê, Mâawe yila, nmyi chóó u kwo póó dmyeno.

²² Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o kada pini kní ye nkíngê mbê knopwo. Kada pini kní y:oo ala kópu wunê mwiyé a vyi ngópu,

* 8:55: Njon 7:28-29 * 8:58: Njon 1:1 * 8:59: Njon 10:31 * 9:2: Ex 20:5; Ezek 18:20; Luuki 13:2,4 * 9:3:

apê, N:ii ngê wa vyi, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, vyílo yi Yesu, yi pini dpí kée yó, u yoo kuwa dpí kaa yó. ²³ Yi kópu u l:éê díy:o yi pini u pye mí nkingê mbê knopwo, kada pini kní ye yepê, Mâawe yila, nmyi chóó u kwo póó dmyeno.

²⁴ Pini n:ii my:oo doo ya myombó kwo, Chóó Lémi ngê kp:aani, ndêndê ngê chi danê. Kwo, Nmí lama ka tóó, pini n:ii u pi nmo chi vyi, yi pini dono pyu. ²⁵ Yi pini ngê yepê, A lama daa tóó, dono pyu ó daa dono pyu. Yepê, Kópu mu ngmídi a lama ka tóó, my:oo noo ya, ala ngwo yéfi mêní y:enê. ²⁶ U kwo póó dnyiye, kwo, Lukwe nga ngmê m:oo? Kwo, Ngwolo dê lónté pywáfi dê? ²⁷ Yi pini ngê nkwiiti too, yepê, Wunê nmye kídí vyi, a ka dpíp:e ng:aa té. Yepê, Lukwe díy:o yi kópu am:ii ny:ee ngmê? Yepê, U yi nmye a kwo, P:uu ndiye pyu ngê am:ii pyaa dmi? ²⁸ U ngwo u kwo a tpêpwo dnyiye, kwo, Nyi yi pini p:uu ndiye pyu, nmo Mósisi p:uu ndiye pyu yoo. ²⁹ Kwo, Nmí lama ka tóó Chóó Lémi Mósisi ka doo a danê, ngmênê yi pini kwéli a ndê wo nmí lama daa tóó. ³⁰ Yi pini ngê yepê, Ye lónté kópu? Yepê, K:omo tpíle a ngwolo dê kí pywáfi dê, ngmênê kwéli a ndê wo, nmyi lama daa tóó. ³¹ Yepê, Nmí lama ka tóó, Chóó Lémi dono pyu ka d:uudpí ng:aa mb:anê, ngmênê pini n:ii ngê Chóó Lémi a cháâcháâ ngê, u nuu u kópu ye d:uud:uu too, yi pini ka Chóó Lémi dpí ng:aa mb:anê. ³² Yepê, K:omo tpíle my:oo ní ta, ngmênê yi pini ngê a ngwolo dê kí pywáfi dê. Yepê, Yinté kópu pi doongmê nyongo, pi ngmê ngê doongmê d:uu ngê, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámé pè mwá a l:ámo ngê, nkoo nmo. ³³ Yepê, Yi pini Chóó Lémi ka wodêpê ndê wo, ye yi kópu ndíí daapí d:uu. ³⁴ Yi pini ka kwo, Nyi pi dono tp:oo, dono vy:oo nyi kaa wo. Kwo, Doo u ntáâ daanyi ndiye kígha nmo. Wod:oo yi pini u yoo kuwa kaa ngópu.

³⁵ Yesu ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê nyonggo, apê, Yi pini u yoo kuwa kédê kaa ngmê, wod:oo yi a pyw:àngo, u kwo póó wo, kwo, Chóó Lémi u Pi Ndéndê ka nye kélímí? ³⁶ Yi pini ngê Yesu ka kwo, Mâawe. Kwo, U pi a ka vyi ngi, u ngwo u kwo aní kélímí. ³⁷ Yesu ngê kwo, Awêde chi m:uu. Kwo, Pini n:ii k:ii dpo danêmbum mo, nê vyílo. ³⁸ Yi pini Yesu yi km:ee yi mbodo dê y:e ghê wo, Yesu ka kwo, A Lémi, nga nínê kélímí. ³⁹ Yesu ngê kwo, Dyámé mbémé nê loo, mu kópu u díy:o nê, Yoo n:uu chámé. Nê, Yélini nyo a pyede, yi ngwolo an:uu pywáfi té, yéfi amé m:uu ngmê, nê, yélini yinê ye kópu mb:aamb:aa ngê wunê nuw:onuw:oo too, yi nuw:oo dmi anímo mbuknwe, pi my:oo ntee pini ngê wa pyaa dmi. ⁴⁰ Pádisi kní ngmê yi myednye ya, Yesu ka kwo, Lukwe, ala kópu nye tpapê, My:oo nmyeno pyede?

⁴¹ Yesu ngê yepê, Pini n:ii my:oo a tóó, maa dpí kn:aadi. Yepê, Ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Tpile yintómu mb:aamb:aa ngê nmo y:enê té. Yepê, Lukwe díy:o maa mb:aa nmyi kn:aadi ngópu. Yepê, Lukwe díy:o nmyi chóó my:oo nmyi yaa dnyiye, maa mb:aa u ngwo nmyi kn:aadi ngópu. Yepê, Nmyi dono yíli chedê ngê daawa pyaa dmi. Yepê, Maa mb:aa u kópu dyuu wodpíp:e ny:ee ngópu, ye daap:ee kn:ââ dé, u ntáâ nmyi dono chedê ngê pí pyaa dnyiye.

10

Sipi w:uu u mgongo danêmbum

¹ Yesu ngê Nju tpémi ye yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpapê. Yepê, Sipi w:uu mbwa k:oo dini ghi n:ii ngê a wee, n:ii ngê keñe ye d:uuwodé kpêmi, ngmênê mbwa mbémé dpí lóó, ye yi pini kpáápi. ² Yepê, Pini n:ii ngê keñe dpí kpêmi, mbwa k:oo u ngwo dpí kee, yi pini sipi y:ey:ee pyu. ³ Yepê, Mbwa y:enê pyu ngê keñe yi pini ka dpí kpêmi, k:oo u ngwo dpí kee, ye dpí mbwólu, yi pi dmi ngmêngmênté a tpapê too, yi kada dpí ghê, nté nmy:uu u l:éê díy:o u ngwo dpí pwii dmi. ⁴ Yepê, Dini ghi n:ii ngê dpo pwii dmi, yi kada dpí ghê, a yámuyámu ngópu, u dnye yi lama. * ⁵ Yepê, Kn:aa pini p:uu daawa kaa dmi, awêde u kwo wa mbêpê dmi, mu kópu u díy:o u dnye daa yi lama.

⁶ Yi kópu dèpê w:ee ngópu, mu kópu u díy:o Yesu ye doo mgongo, * ⁷ wod:oo Yesu ngê mgongo ye m:uu kwólu, yepê, Ala ndê kópu nmye yiní tpapê. Yepê, Nê sipi kní yi keñe t:ámo ndéndê. ⁸ Yepê, Yélini y:oo sipi w:uu a y:enê ngmê, kpáápi paa ndíí dé, ngmênê sipi kní y:oo yi dnye dmi daa yémí ngópu. ⁹ Yepê, Nê keñe t:ámo ndéndê. Yepê, N:ii a pi ngê wa a kee, waní ngee, adí koko, amaa pyuwúwópyuwúwó, u nté adín:aa a pyw:émí. * ¹⁰ Yepê, Kpáápi u nuw:oo mu ngmídi, u yi u ngwo a kwo, Sipi w:uu ní t:ámo té, my:aa vya té. Yepê, Ala kópu u l:éê díy:o nê loo, nê, Yi nuw:oo dmi n:uu ngmêé, ghê kami ye n:uu y:oo, yi ya mb:aamb:aa ngê u ngwo paa pyaa we.

Sipi y:ey:ee pyu mb:aa u danêmbum

¹¹ Yesu ngê yepê, Nê sipi y:ey:ee pyu mb:aa. Yepê, U ntáâ a sipi kní yi kée díy:o wa vya nê, ye daaní mbêpê. * ¹² Yepê, N:ii daa sipi w:uu chóó, n:ii ngê sipi ka vyuuwó tédê ndapí a kmênêkmênê ngê, yi pini daa sipi y:ey:ee pyu mb:aa. Yepê, N:ii ndapí u l:éê díy:o a dpodo yédi, dini ghi n:ii ngê chíi w:áâ w:uu dpo lê, ye sipi w:uu dpo kuwo, dpí mbêpê, dpo, W:áâ ngê wa kiyé nê. Yepê, Wod:oo w:áâ kní y:oo sipi woni a vyeé tumo, woni a ngm:ii kígha tumo. ¹³ Yepê, Yi pini

* 10:4: Njon 10:27

* 10:6: Njon 16:25

* 10:9: Njon 14:6

* 10:11: Psalm 23:1; Njon 15:13; Tpyuu 7:17

dpí mbêpê, mu kópu u díy:o daa yi sipi w:uu chóó, u kwo d:uudpí ch:anê dmi. ¹⁴⁻¹⁵ Yepê, Nê sipi w:uu chóó. Yepê, M:aa u lama ntee n:aa tóó, sipi kní yi lama yinté myeni tóó. Yepê, M:aa A lama ntee a tóó, sipi w:uu a lama yinté mye kwo. Yepê, U ntáá sipi kní yi l:êê díy:o wa vya nê, ye daani mbêpê. * ¹⁶ Yepê, Sipini kní kuwa a m:ii té, daa ala sipi w:uu vy:o sipi dé, ngmênê yi sipi mya a sipi dé, yintómu anê ñuw:o té, a dnye amyednyi nyém, ala sipi w:uu vy:o anê kaa té, sipi w:uu mu ngmidi ngê amí pyódu, yi kada pini mu ngmidi ngê yinê adí y:ey:ee dé. *

¹⁷ Yepê, A nuu ghi M:aa nódo a tóó, mu kópu u díy:o daani kede, pwopwo u wépi daanê puwá. Yepê, A ghê wani y:oo, myombó amênê dy:o. * ¹⁸ Yepê, A yee ye wani kwódu knomómê, ye doo u ntáá daawa vya nê. Yepê, Ngmênê ye daani kwódu, a chóó a nuw:o ngê a ghê wani y:oo. Yepê, M:aa u pi ngê a ghê wani y:oo, myombó amênê dy:o. Yepê, M:aa ngê a ka pé, Yi kópu dè dpí d:uu dé. *

¹⁹ Yi kópu kní yi l:êê díy:o Nju tpémi yi nuw:o dmi u mo u mo ngê mé pyaa dniye. ²⁰ Woni kní y:oo wo yéli ye yepê, Kí pini nkono kmêna ngma a kwo, u ngwo dè ghéti. Yepê, U kwo kídmyemê ng:aa. ²¹ Wo yéli y:oo u nkwo yepê, Pini n:ii u kmêna a kwo yédi, yinté daa danê yédi. Yepê, Doo u ntáá kmêna ngê ngwolo kopwe d:uudpí pyi.

Nju tpémi y:oo Yesu u ngwo mb:ii ngópu

²² M:áá yintómu yi k:oo tpii yópu yi dye ghi ngê, Nju tpémi y:oo naa ngma a kuwo ngópu, Chóó Lémi u ngomo u l:êê díy:o. ²³ Yesu u kii yi nááli tédê nmí lee dniye, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo nmí kee dniye, ghini n:ii u pi Solomon u ngomo ghi, y:i nmeen paa. ²⁴ Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Yesu a yina ngópu, u kwo póó dniye, kwo, Dye ghi nmo mékidimé dówodówo. Kwo, T:áá nmo dè diy:a. Kwo, Nmo namé k:omodanê. Kwo, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, n:ii nmo t:áát:áá, ye nyi vyílo? ²⁵ Yesu ngê yepê, Wunê nmye moní vvu, ngmênê a ka dpí:p:e kélími mbé dniye. Yepê, M:aa u pi ngê kópuni yilí n:aa d:uud:uu ngê, yi kópu kní y:oo nmye yinê wodé kema noo, ²⁶ ngmênê nmyi ngwolo dmi nmyi kuwo ngópu, yi kópu yilí dpí:p:e m:uu ngópu, mu kópu u díy:o dp:ee a sipi w:uu vy:o yéli. ²⁷ Yepê, A sipi kní y:oo a dnye yi ng:aa, a lama ka pyede, wunê yámuyámu noo. ²⁸ Yepê, Ghéni n:ii chedé ngê daawa pyódu, ye n:aa yémi ngê, u l:êê díy:o daangmêwa dyênê. Yepê, Pi ngmê ngê a kélê myedaangmêwa a pwáá. ²⁹ Yepê, N:ii

ngê u yi adí kwo, awo, Kwulo nê pwaa té, yepê, yi pini wa dpí, mu kópu u díy:o u wédêwédê tédê. Yepê, M:aa ngê a ka yinê a kè too, u wédêwédê paa ndíi, pi ngê kwulo daawa a pwaa té. ³⁰ Yepê, M:aa ntee, nê nmye yinté. ³¹ Nju tpémi y:oo noko yepê, Lukwe díy:o kí pini ngê Chóó Lémi u d:aa wunê káádkáádi. Noko yepê, Vya koo, wod:oo myombó chéêpi kní ngma a ngí ngópu, apê, Yesu ngê nmí dy:ee té. ³² Yesu ngê yepê, M:aa u pi ngê nmyi ngíma kópu mb:aa yilí ní d:uu ngê. Yepê, Lóni u l:êê díy:o a yee u yi nmye a kwo? ³³ Nju tpémi y:oo kwo, Daa kópu mb:aa ngmê u l:êê díy:o nmye u yi nmo a kwo, ngmênê k:omo tpile nyi nmo ntee pini, ngmênê ala kópu nye tpapê, Chóó Lémi u pi ntóo, a pi yintoo ngê n:aa pyépi. ³⁴⁻³⁶ Yesu ngê yepê, Yélini y:oo Chóó Lémi u kópu wunê a ny:ee ngópu, Chóó Lémi ngê yepê, Nmyo nê ntee yéli. Yepê, Nmyi chóó nmyi puku yedé yi kópu a tóó, doo u ntáá u wépi daanmyi pwaa ngmê. Yepê, Chóó Lémi ngê dyámé mbémé chóó yinê a dy:áá noo, u ngwo nmye ní vvu, nmyenoo, Nê Chóó Lémi Tp:oo, yepê, doo u ntáá yi kópu u wépi myedaanmyi pwaa ngmê. * ³⁷ Yepê, M:aa u dpodo wodíni dódo ngê, ye a ka daap:ee ng:aa té. ³⁸ Yepê, Ngmênê M:aa u dpodo dye ghi yintómu ndéndê ngê n:aa dódo ngê. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, k:omo tpile a kópu dyuu daanmyi ny:ee ngmê, ngmênê kópuni n:aa d:uud:uu too, yi l:êê díy:o a ka dmyina a kélími, mu kópu u díy:o ala kópu nmyi lama ndéndê ngê píchoo ya, M:aa ntee a tóó, nê my:aa vyílo, yinté myini tóó. * ³⁹ Yi kópu u l:êê díy:o myombó u yi y:e mēdoó kwo, Nmí ngmí, ngmênê yi kélê a pwii wo.

⁴⁰ Yesu u kii Njedusalem nmo kuwo ngê, mbwaa ndíi Njódan nmí ngmópu, Njon Baptist ngê yoo mbwaa paa kwéli dpimo kmênêkmênê dé, y:i nmeen:aa ya. ⁴¹ Pi yilí nmo a loo, noko yepê, K:omo tpile Njon ngê mbwudu daangmê chópu, ngmênê kópuni yilí Yesu p:uu vvu, yintómu ndé kópu dé, k:omodanê kópu yi p:uu daa t:a. ⁴² Wod:oo pi yilí y:i Yesu ka kélími mbé wo.

11

Lasadas u ngwo pwene

¹⁻² Pi ngmê, u pi Lasadas, u tídê dé yi kii p:aa ngmê dnyimo ya, Petani. U tídê dé yi pi dé Mata mbwémi Méli. (Pyópuni ngê nmí Lémi yu p:uu mbwáani n:ii tuu mb:aa a pii ngê, chóó u mbodo gh:aa dmi ngê mé pyi ngê, yi pyópu vyílo yi Méli.) * ³ Yi pyópu dé yi tídê Lasadas mbila wo, wod:oo Yesu ka kópu dy:áá ngópu, kwo, Myipe mb:aa kédê

* 10:14-15: 1 Njon 3:16 * 10:16: Njon 11:52 * 10:17: Pilipay 2:8-9 * 10:18: Njon 19:11 * 10:34-36: Psalm 82:6; Njon 5:17-20 * 10:38: Njon 14:10-11 * 11:1-2: Luukí 10:38-39; Njon 12:3 * 11:3: Njon 11:36

mbil:a, y:ay:a dê pwiyé. * ⁴ Dini ghi n:i: ngê Yesu ngê a nyongo, nmopê, Wu mbii daa pwpow wo u mbii, ngmênê u nt:u kópu ala, Chóó Lémi u pi ndíi ngê paa pyaa we, Tp:oo u pi ndíi ngê u ngwo myepaa pyaa we. * ⁵ Yesu nódo Lasadas lémi kní yi nuu ghi dmi mb:aamb:aa ngê doo ya. ⁶ K:omo tpile Lasadas u mbii u pi a nyongo, ngmênê ghêlí u kwo daa n:ee. Kwéli nmeé ya, wo mê miyó yi nmí chedê ngê. ⁷ U kuwó dini ghi ngê nmopê, Njuda Wee u kwo mê diyé kmêle. ⁸ Kwonmo, Máawe. Kwonmo, Nju tpémi y:oo m:i: tuwo chéêpi ngê mupí vya nyoo, lukwe díy:o y:i mono diyédiyé té. * ⁹ Yesu ngê nmopê, Ghêlí daawa vya nê. Nmopê, Káadi nmo doongê ghêpê wo. Nmopê, N:i: w:êêní a dpodo yédi, ñedê d:uudpi kaalí, mu kópu u díy:o w:êêní a dpodo yédi, tpile yilí a y:enê ngê. ¹⁰ Nmopê, Ngmênê káadi dini ghi n:i: ngê dpí ghíi, n:i: ngê u dpodo d:uudpo kéli, mgídi vy:o a dpodo yédi, ñedê u ngwo dpí kaalí, mu kópu u díy:o wo daa ya yédi. ¹¹ Yi kópu nmo yi vvu, u kuwó dini ghi ngê nmopê, Nmí pyipe Lasadas kíyedê dpí, n:aa lèpi, u dpí nimo ny:âany:âa. * ¹² Kwonmo, Máawe. Kwonmo, Wunê dpi knomomê, ye chóó mé piyépiyé. ¹³ Nmínê nmo u mbii machedê ngê wunê pyodopyodo, wunê dpí, ngmênê Yesu Lasadas u pwpow p:uu nmo doo mgongo. ¹⁴ Wod:oo Yesu ngê yimi nmopê, Lasadas kédê pw:onu, ¹⁵ ngmênê nmyi lèê díy:o a gha mb:aamb:aa ngê dé pyódu. Nmopê, U kwo w:aa loo, ye kópu tédê yip:ee m:uu ngópu, d:ud:umbiy:e a ka daap:ee kéli mí mbê dniye. Nmopê, U kwo lee kmêle, nmyi kéli mí ndíi ngê paa pyaa we. ¹⁶ Nmí vy:o pini ngmê Tomas, pini n:i: u mbwó kii nipi taa knopwo, yi pini ngê nmopê, Nmí máawe u k:i: nipi lee kmêle, u k:i: nipi paa pw:oo kmêle. *

Yesu nmí pyidepyide u kn:âa mye nmí ghê u kn:âa

¹⁷ Dini ghi n:i: ngê Petani nmí taa dniye, nmopê, Lasadas paa tuwo kí kmênê ngópu. ¹⁸⁻¹⁹ Nmopê, Pi yilí Njedusalem kèda ndê, Mata mbwémi Méli ye kédê lee dmi, yi nuw:o dè ka l:amol:âmo d:oo, yi tídê u lèê díy:o. (Petani Njedusalem u nkígh:ê a tóó, daa ku-ughê, 3 km.)

²⁰ Dini ghi n:i: ngê Mata ngê nyongo, apê, Yesu maa p:uu kíyedê pwiyé kní, wod:oo u mbwó Méli ngomo k:oo a kuwo ngê, maa p:uu ménê pyódu nmoo. ²¹ Yesu ka kwo, A Lémi. Kwo, Alíi wonyoo ya, a tídê daapí pwene, * ²² ngmênê a lama ka tóó Chóó Lémi ka kópuni nye dmyinê, yi kópu vyílo ye d:uud:uu. ²³ Yesu ngê kwo, Níidê mēwunê

pyidepyide. ²⁴ Mata ngê kwo, A lama ka tóó, kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê pi yintómu wa pyidu té. Kwo, A tídê u ngwo amédê pyidu. * ²⁵ Yesu ngê kwo, A chóó nê yoo yi pyidepyide u kn:âa, mye yi ghê kamí u kn:âa. Kwo, N:i: a ka ada a kéli mí, k:omo tpile wa pw:onu, ghê amaa ya. ²⁶ Kwo, N:i: u ghê a t:a dyámê mbémê, a ka ada a kéli mí, ghê kamí wa a pyw:oo, ghéni n:i: chedê ngê daawa pyódu. Kwo, Yi kópu ka nye kéli mí? ²⁷ Mata ngê kwo, A Lémi. Kwo, Yi kópu ka n:aa kéli mí. Kwo, A lama ka tóó, Pini n:i: Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, n:i: nmo t:âat:âa, nyi vyílo, Chóó Lémi Tp:oo. *

Yesu ngê mbê u ngwo a puwá

²⁸ Mata ngê maa p:uu a kuwo nmoo, Petani mé diyé wo, u mbwó Méli ka tumu u kwo mbwolo, kwo, Máawe kèda t:a, ka poopoo ngi. ²⁹ Dini ghi n:i: ngê Méli ngê nyongo, wod:oo ghéédi wo, Yesu u k:i: nmo a loo. ³⁰ (Ghéli k:i: p:o pi démi ta, Mata ngê maa p:uu kwéli a pyódu nmoo, y:i nmeé ya.) ³¹ Dini ghi n:i: ngê Méli lílímí ngê ghéédi wo, ngomo k:oo a pwii wo, Nju tpémi Méli u nuw:o l:amol:âmo u lèê díy:o yi ngomo k:oo dnye kwo, mye ghéédi dniye, Méli mye ngmêé ngópu. Apê ngmênê, Kpê chedê dè lè, wumê mbê.

³² Dini ghi n:i: ngê Méli ngê Yesu módu, u kwo a loo, yu km:ee dyimê wo, kwo, A Lémi. Kwo, Alíi wonyoo ya, ye a tídê daapí pwene. ³³ Yesu ngê Méli yi módu, apê, Mu mbê. Apê, Kí yéli myeka mbê té. U gha dyênê wo, kwodo ng:oo dmi mye tpalê wo. ³⁴ Yepê, Ló yi nmyi kmênê ngópu? Kwo, Nmí Lémi. Kwo, Lee kmêle, nga anyi mwini. ³⁵ Yesu ngê mbê u ngwo myedê puwá. * ³⁶ Nju tpémi y:oo noko apê, U pyipe mb:aa. ³⁷ Pi ngmê kní y:oo apê, Kí pini ngê ngwolo kopwe angénté pyi ngê, lukwe díy:o Lasadas daa pyi ngê. *

Yesu ngê Lasadas u ngwo mēdē pyidu ngê

³⁸ Myombó Yesu u gha mé dyênê wo, wod:oo kpê chedê nmí lee dniye. Kpomu u ménê ntóó y:i mí kmênê ngópu, chéêpi ndíi u kpê komo t:âmo ngmê kaa ngópu. ³⁹ Yesu ngê yepê, Chéêpi tpiyé wupu kalé yó. Mata ngê Yesu ka kwo, Tuu wunê yiyé. Kwo, Paa tuwo nmí kmênê ngê. ⁴⁰ Yesu ngê kwo, Ala kópu nga dí vyi, A ka nye kéli mí, ye Chóó Lémi u wédêwédê ndíi awéde nye numu. Kwo, Lukwe. Kwo, Yi kópu ka d:ee kéli mí? ⁴¹ Wod:oo chéêpi a tpiyé wupu kalé ngópu. Yesu mbóó p:uu vvu wo, u Mí ka kwo, Mw:âákó M:aa. Kwo, Kópuni nga d:a dmyinê, kícha d:uu. ⁴² Kwo, A lama ka tóó, dye ghi yintómu a ka nyinê ng:aa, ngmênê ala yéli yi lèê díy:o yi kópu dí vyi, mu kópu u díy:o

* 11:4: Njon 9:3; 11:40 * 11:8: Njon 8:59; 10:31 * 11:11: Luukí 8:52 * 11:16: Mak 14:31 * 11:21: Njon 11:32 * 11:24: Njon 5:29; 6:39-40 * 11:27: Njon 6:68-69 * 11:35: Luukí 19:41 * 11:37: Njon 9:6-7

ala kópu ka paa kélímí mbé dniye, Pini n-ii Chóó Lémi ngé a dy:ââ ngé, kí vyílo. ⁴³ Yi kópu yi vyyu, wod:oo dpodombiy:e mbwolo, apé, Lasadas, a pwii. ⁴⁴ Wod:oo ntóó a ghêédí wo, kpomo u méné a pwii wo. Ntee krnêné ngópu, yinté mède pii wo, kóó yu yi p-uu kpídí pee n-ii t-ee tumo, yinté p-uu dniye ya, kpídí pee n-ii ngé mbodo a kmongo ngópu, yi kpídí pee mbémé myedoo ya. Yesu ngé yepé, Kí pini p-uu kpídí pee a ngee tóó. Yepé, Paa wuné yém.

Yesu u vyeu u dy:oo u ngwo a chápwo ngópu

Mátíyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luukí 22:1-2

⁴⁵ Nju tpémíni Méli ka lee dniye, u nuw:oo l:ámol:ámo u l:éê díy:o, yi yéli yi ngópu Yesu ngé Lasadas a pyidu ngé. ⁴⁶ Pí yilí u kwo kélímí mbé wo, ngmêné woni kní Njedusalem mé diyé dniye, Pádisi kní ye yi kópu u yuu ye méné y:ee ngópu. ⁴⁷ Wod:oo Pádisi yoo, kpéê yiyé pyu yoo, kada pini yintómu nipi a wó, noko yepé, Lukwe ngmanmí md-o, wu pini ngé kópu yilí ka d-uud:uu. ⁴⁸ Noko yepé, Yi kópu adí d-uud:uu dé, pi yintómu u kwo wa kélímí mb-ané, Lóma tpémí y:oo wa ny:ee ngmê, awo, Wu pini ngé u pi lukwe díy:o mudu y:i a kmímí. Noko yepé, U kuwó diní ghi ngé lede yilí ala Njuda Wee u kwo wa a dy:ââ ngmê, wamí vya nmo, Chóó Lémi u ngomo wamye pwaa ngmê. ⁴⁹ Pí ngmê yi vy:o doo kwo, u pi Kayapas, yi m-aani ngé kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini ngé doo ya. Yi pini ngé yepé, Nuw:oo nmyi méné daa tóó. ⁵⁰ Yepé, Ala kópu dmyongé w:ee ngópu. Yepé, Pí ngmídi pi yintómu yi l:éê díy:o paa pw:oo we, ye Lóma tpémí y:oo daawa a pw:oo nmo. ⁵¹ Yi pini doo u lama doo mbumu, ngmêné ndé kópu yedoo tpa-pé. Yi m-aani ngé kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini ngé doo ya, Chóó lémi u komo u ngwo káâ. ⁵² A tidé mbwó yoo, nmi lama ka tóó, Yesu Nju tpémí yi l:éê díy:o pwene, kn:aa yéli yi l:éê díy:o mye pwene, mu kópu u díy:o Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo maa yoo dyámé mbémé dyámé mbémé yélini a kwo, yoo ngmídi ngé u ngwo paa pyaa we. Kayapas u lama yi kópu dépwo ya, ngmêné yinté kópu ye yi vyyu. ⁵³ Yi wéni ngé Nju tpémí yi kada pini kní y:oo Yesu u vyeu u dy:oo a chápwo ngópu, ⁵⁴ wod:oo Yesu tumutumumu doo paa, Njuda Wee nmo kuwo ngé, pi kwéli dépwo paa, y:i nmi lee dniye, p:aa ngmê u pi Epídayim y:i nmeen:aa ya. *

⁵⁵ Nju tpémí yi naa ndíi, Tp:ee Kaa W:éêw:éê u Naa, daa kêmakéma doo dyimédyimé, wod:oo pi yilí Njedusalem loo, daa dyámé ghi mu ngmídi tpémí y:i mí taa dniye. Yi náali ghéli daa kê ngópu,

Njedusalem u ngwo lee dniye, Chóó Lémi ka tupwóni yi p-uu doo ya, u ngwo chedé ngópu. ⁵⁶ Yesu dniye nmy:uu, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê koo noko dniye póó, noko yipu, Naa tédé daawa t:aa, apii? ⁵⁷ Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Pádisi yoo kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini kní yi k:ii, ala kópu pi kní ye mwiye vyi ngópu, yepé, N-ii u lama Yesu choo ya, yi pini ngé nmo dpí vyi ngé, yed:oo nmo mgímimgímí.

12

Tpileni tuu mb-aamb:aa Méli ngé Yesu u pwo u ngwo a pii ngé

Mátíyu 26:6-13; Mak 14:3-9

¹ Dini ghi n-ii ngé Tp:ee Kaa W:éêw:éê u Naa ndíi né wámé, Yesu u k:ii Petani nmí lee dniye, Lasadas kwéli doo a ya, pini n-ii Yesu ngé kpéêní a pyidu ngé. ² Yesu u l:éê díy:onté pee ngmê l:ámol:ámo ngópu, Lasadas u k:ii nmee kmaapí. Mata ngé nté doo a teetee, nté kuu dmi nmí kêmé doo kapí dé. *

³ U mbwó Méli ngé mbwááni n-ii tuu mb:aa pód:a ngma a núwo, yi mbwááni u pywuu paa ndíi, u pi naadí. A ngéédí, komo puwá, Yesu mbémé kní ngma a pii ngé, yu dé u ngwo mye ghêê doo, chóó u mbodo gh:aa dmi ngé yu dé u ngwo mē pyi doo. Yi tpile tuu mb:aa ngé ngomo kó a ngéédí. ⁴ Nmí vy:o pini ngmê, Njudas Kédiyót pi, pini n-ii Yesu u kwódo ngé daa kêmakéma doo wowo, yi Njudas ngé nmpopé, ⁵ Kí pyópu ngé lukwe díy:oo naadí dé dyêné. Nmpopé, Nmo woda kē, ndapí ndíi pudu kmêné, yi ndapí pinté kní ye pudu y:oo. ⁶ Yi kópu vyyu, ngmêné daa pinté kní yi p-uu doo nuw:oo, chóó p:uu doo nuw:oo. Kpáápi ngé doo ya, nmi ndapí péé yiné dpímo y:ené, ngmêné yiné mēdpímo pípi. ⁷ Yesu ngé kwo, U kwo kidimé mbumu. Kwo, A pwpopwo u l:éê díy:o wiye ngé. ⁸ Nmpopé, Dye ghi yintómu u ntáá pinté yoo anmyiné pyw:ee t:oo. Nmpopé, Dini ghi n-ii ngé u yi nmye adí kwo, Nmí ngee té, nmpopé, u ngwo dmyiné ngéêpi dé. Nmpopé, Mu diní ghi ngé nmyi vy:o médaani kwo.

Lasadas u vyeu u dy:oo u ngwo a chápwo ngópu

⁹ Nju tpémí yilí y:oo yi ny:ee ngópu, apé, Yesu Petani ka tóó, wod:oo y:i lee dniye. Daa Yesu u mo u l:éê díy:o lee dniye, ngmêné u yi y:e myedoo kwo, Lasadas nm:uu m:uu, pini n-ii Yesu ngé kpéêní a pyidu ngé. ¹⁰ Wod:oo kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Lasadas u vyeu u dy:oo myedé chápwo ngópu, ¹¹ mu kópu u díy:o Lasadas u l:éê díy:o Nju pi yilí kní y:oo yi chóó yi kada pini dnya a kuwokuwo dé, Yesu ka dniye kélímí.

* 11:50: Njon 18:14 * 11:52: Njon 10:16; 17:21; 1 Njon 2:2 * 11:54: Njon 7:1 * 12:1: Njon 11:1,43 * 12:2:

Njedusalem u ngwo nmî vy:ungo

Mâtiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luukî 19:28-40

¹² Womumo pi yilî n:ii Njedusalem naa têtê ta, yi yéli y:oo yi ny:ee ngópu, apê, Yesu awêde akii a taataa. ¹³ Wod:oo king ntee dnyimo chââchââ, Yesu yinté mye châpu ngópu, dpumo nkoo dmi knî ngma a ñuw:oo ngópu, maa p:uu a pyódu nmoo, dnye kââ, kópu, Munmikó Nmî Lémi. Kópu, Chóó Lémi ngê a ngee nyine. Kópu, U pi ngê nyinê loo. Kópu, Nmo Yisiléli tpémi, nyi nmî king, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê choo a ngêêpî ngi.

* ¹⁴ Yesu ngê ndonki ngma a pyw:ângo, pyipwo yaa wo, Njedusalem u ngwo loo. Kópuni puku yedê a tóó, Yesu ngê vyîlo yi ntiye ngê. Yi kópu ala.

¹⁵ Njedusalem tpémi, namê nkîngê.

Nmyi king wunê pwyîyê knî,

ndonki tp:oo pyipwo wunê tóó. *

¹⁶ K:omo tpilê p:uu nmee ndiye, ngmênê yi ngwo pi dêpê w:ee ngê. Yesu dîni ghi n:ii ngê pwene, mêtê pii wo, u Mî ka mêtê kee wo, u ngwo nmo w:ee ngê, kópuni Yesu p:uu lô dîni a dêê ngópu u ngwo nmî nuw:oo kwólu, noko nmîmo, Yesu ngê yi wéni ngê nmî d:uu ngê. *

¹⁷⁻¹⁸ Yi yéli ndîi y:oo Yesu châpu ngópu, mu kópu u díy:oo Lasadas u danêmbum mwyîyê ny:ee ngópu. Yélini yi ngópu Yesu ngê Lasadas kpêênî a pyidu ngê, yi yéli y:oo pi yintómu knî ye mênê nté ngópu. ¹⁹ Wod:oo Pádisi yoo y:oo noko yepê, Dmyinê w:ee ngmê, dpî dêê dmi. Noko yepê, Pi yintómu u pee kêê ghê. *

Yesu chóó u pwopwo p:uu u ngwo doo mgongo

²⁰ Yélini Njedusalem naa têtê lee dnyiye, woni knî Kídiki tpémi. ²¹ Pilipi ka lee dnyiye, pini n:ii Mbetísaida pi, p:aani n:ii Nkálili Wee u kwo a tóó. Kwo, Mââwe, u yi nmo a kwo, Yesu nmo mumu. ²² Yi kópu Pilipi ngê Andru ka mî vvyu, yi tpódu nipi lee knopwo, Yesu ka u nkwo mî vvyi ngópu. ²³ Yesu ngê yepê, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi u Pi Ndêndê u pi ndîi ngê wa pyódu, yi wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê, ngmênê u pi têtê ngê mwyîyê wunê pyodopyodo. * ²⁴ Mgongo ye ngmê kwólu, ye póó wo, yepê, Witi w:uu ngmanyinê ngî, kilî anyi tpyê, mb:aamb:aa ngê u kwo anyi vvyuwo, lukwe, yilî ngê u ngwo wa pyódu? Yepê, Doo u ntââ. Yepê, Têpê mbêmê wanyi pw:ono, têtê u mênê wa kee, ye mu dîni ghi ngê wa pyidu, nt-u wa kaalî, w:uu yilî ngê u ngwo wa pyódu. * ²⁵⁻²⁶ Yepê, N:ii ngê a p:uu dpodo u yi adî kwo, ye yini a maa p:uu choo m:ii, choo a yâmuyâmu nê,

kwéli anî lê, y:i dpo lee we. Yepê, N:ii a p:uu yinté adî dpodo, yini u pi M:aa ngê ndîi ngê wa pyódu. Yepê, Ngmênê n:ii chóó u ghê p:uu adî nuw:oo, u l:êê díy:oo a wépi wa puwâ, yini ngê u ghê kamî l:âmo wa a ngee. Yepê, Dyámê mbêmê n:ii chóó u ghê p:uu daadi nuw:oo, a p:uu dpodo têtê daawa kede, yini ngê u ghê kamî l:âmo daawa a ngee, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

²⁷ Yesu ngê nmopê, A ghê da kee. Nmopê, M:aa ka ala kópu n:aa dmyinê, kwonê, A ngee nédi, pi knî y:oo yi dono kópu a nga kîngmê d:uu ngmê. Nmopê, Yi kópu M:aa ka wanê dmyinê? Nmopê, Kêle. Nmopê, Yi kópu u kwo daanê dmyinê, mu kópu u díy:oo yi dono kópu u l:êê díy:oo dyámê mbêmê nê loo. ²⁸ Nmopê, M:aa ka ala kópu n:aa tpaapê, M:aa, mî ndîi ngê pyódu ngi. Yi kópu nmo yi vvyu, u kuwó dîni ghi ngê, nê, Mbóó p:uu dnye ngmê wîle, Yesu ka kwo, A pi ndîi ngê wunê nî pyódu ngê, myombó ndîi ngê mênî pyépi. ²⁹ Yélini yi vvy:oo nmee kwo yi dnyeni mye ny:ee ngópu, ngmênê dnyinté a w:ee ngópu. Ngmê knî y:oo apê ngmênê, Mwini yi mbwólu. Woni knî y:oo apê ngmênê, Enjel u kwo yi mbwólu. ³⁰ Yesu ngê yepê, Wu dnyeni daa a l:êê díy:oo da kwolo, ngmênê nmyi l:êê díy:oo da mbwólu.

³¹ Yepê, Dyámê mbêmê tpémi yi chámêchámê kn:ââ daa kêmakêma a chapî. Yepê, Ala ngwo Setan ngê dyámê pê yintómu yinê a mbêpê kigha, ngmênê u ngm:ii kigha kn:ââ daa kêmakêma n:aa chapî. * ³² Yepê, Dîni ghi n:ii ngê têtê mbêmê wa a ngî nê, tââ wa km:êê nê, ye pi yintómu a chóó a kêténi wanê pêêdi. * ³³ Yi kópu ye vvyu, chóó u pwopwo p:uu u ngwo ye doo mgongo. ³⁴ Pi knî y:oo kwo, Puku yedê alantê kópu ngmêka tóó, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidî ngê, dîni ghi n:ii ngê wa ta, dyámê pê adî y:enê, chedê ngê daawa pyódu. Kwo, Nyóó m:uu ala kópu nye tpaapê ngê, nyimo, Nê Chóó Lémi u Pi Ndêndê, kwo, ala ngwo ala kópu kîchi vvyi, Tââ wa km:êê nê. Kwo, Chóó Lémi u Pi Ndêndê u kakême nmo chámê ngi. * ³⁵ Yesu ngê yepê, Nmyi pywápê daa kêmakêma a pwopwo. Yepê, Pywápê wo dmyinê m:ii, mgî nangê puwâ. Yepê, Mgidî nmyi pwo kîdangê ghay. Yepê, N:ii mgidî vy:oo a m:ii, maa dpî kn:aadi. ³⁶ Yepê, Nmyi pywápê a pwopwo, limîlimî ngê u kwo kélîmî mbê dmyeno, yed:oo wo u yoo ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. *

Yesu u mb:iimb:ii

Yesu ngê yi kópu yi vvyi too, yi yéli a kuwo ngê, yi vvy:oo mî mbwolo wo. ³⁷ K:omo tpilê mbwudu yilî yi ngópu chópu, ngmênê u kwo

* **12:13:** Psalm 118:25-26 * **12:15:** Zech 9:9 * **12:16:** Njon 2:22 * **12:19:** Njon 11:48 * **12:23:** Njon 17:1 * **12:24:** 1 Kódin 15:36 * **12:31:** Luukî 10:18; Njon 16:11 * **12:32:** Njon 3:14-15 * **12:34:** Dan 7:13-14 * **12:36:** Epeso 5:8

13

dédnye kélîmî, ³⁸ kópuni Yisaya ngé wuné a d:êé ngé, yi ngwo mî ntiye ngópu. Yi kópu ala,

A Lémi, lukwe dîy:o nmî kópu ka daa kélîmî mbé dniye, ngwédéwédé ndîi lukwe dîy:o daa mya ngópu. *

³⁹ Doo u ntââ daapê kélîmî mbé dniye, mu kópu u dîy:o Yisaya ngé Chóó Lémi u komo alanté myedê kââ, apê,

⁴⁰ Yi ngwolo dmi my:o no nî yó, nê, Yéli daapaa m:uu y:e, yi nuw:o l:âmo dmi nê ngópu, nê, Daapêdê w:ee y:e, a ka daapêdê diyê dniye, yi pyipyi u l:êé dîy:o. *

⁴¹ Yisaya ngé yi kópu a d:êé ngé, mu kópu u l:êé dîy:o Yesu u pi ndîi mwiyé a módu, p:uu u ngwo doo a d:êé. *

⁴² Komo tpile Nju pi yilî u kwo dédnye kélîmî, ngmênê mê yilî u kwo dnye kélîmî, kada pini knî ngmê yi vy:o myednye kwo. Yi yéli y:oo kópu daa vyi ngópu, ngmênê tumutumu u kwo dnye kélîmî, mu kópu u dîy:o Pádisi knî ye dnye nkîngê, apu, Wa kéé nmo, nmî yoo kuwa wa kaa nmo. * ⁴³ Yéli tumutumu dnye kélîmî, u yi y:e doo kwo, Pi knî y:oo dny:oo chaa kîgha nmo. Yi kópu yinê ye ndîi kópu. Komo tpile daa Chóó Lémi u nuu u kópu yidnye d:uud:uu, ngmênê yi kópu yinê ye tédê kópu. *

Mgîdî u yoo yi ndyîkondyîko

⁴⁴ U kuwó dini ghi ngé Yesu pi knî ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, N:ii a ka wuné kélîmî, daa a mo a ka wuné kélîmî, ngmênê pini n:ii ngé a dy:ââ noo, u kwo mye kélîmî.

⁴⁵ Yepê, N:ii ngé dè mya nê, pini n:ii ngé a dy:ââ noo, yi pini myaa mya. ⁴⁶ Yepê, Dyámê pé u pywápê ngé nê loo, nê, N:ii a ka ada a kélîmî, mgîdî vy:o daadî kwo, pywápê u wo adî ya. *

⁴⁷ Yepê, N:ii u lama a kópu dyuu adî kwo, daadî cháâcháâ dé, nê kuu, a chóó daanî ndyîko. Yepê, Daa yoo yi ndyîkondyîko u l:êé dîy:o nê loo, ngmênê yi ngéêpi u l:êé dîy:o nê loo. *

⁴⁸ Yepê, N:ii ngé a wépi wa puwâ, a kópu dyuu u wépi amyé puwâ, yini ngé chóóchóó dé ndyîko, kuwókuwó wéni ngé Chóó Lémi ngé wa kpada, * ⁴⁹ mu kópu u dîy:o daa a mo a kópu dyuu yini tpapê, M:aa ngé yinê a dy:ââ noo, kópuni a ka doo a tpapê dé, nmye vyîlo yinoo tpapê dé. ⁵⁰ Yepê, Kópuni M:aa ngé a ka a vya, a lama ka tóó, a ka pé, Ghê kamî pèdê pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. Yepê, M:aa ngé kópuni a ka a vyi too, vyîlo nmye yini tpapê té. *

Yesu ngé nmî yi dmi u ngwo ghêê too

¹ Nê maa Tp:ee Kaa W:êéw:êé u Naa. Yesu u lama doo ya, apê, Daa kêmakêma dyámê pé ninê kuwokuwo, M:aa ka minî diyédiyê. Yéli ni yi k:ii u kwo nmee kélîmî, nmî nuu ghi dmi ndéndê ngé nódo doo ya. Yi kópu yi wéni ngé ndéndê ngé nmo w:ee ngé, dini ghi n:ii ngé Yesu ngé ala ndîi kópu nmo d:uu ngé. *

² Yesu u k:ii mgîdî vy:o kmaapi tédê nmee ya. Setan ngé Njudas ka Yesu u kwódo ngé wowo u pi wuné mwiyé a vya. Yi Njudas u mî Saimon, Kédiyót pi. ³ Yesu u lama doo ya, apê, M:aa ngé tpile yintómu a kêé yedê yó, u kwo nê ndé wo, u kwo minî diyédiyê. ⁴ Wod:oo Yesu kmaapi tédê ghéédî wo, u kpídî mb:aa u mbwo a ngópu, tâáli daadîi u paa ngmê t:ango, ⁵ mbwaa kuu nmoko yedê ngmê ntówo, nmî yi dmi ngmêngmênté doo ghéêghêê, tâáli ngé doo pyipyi dé. ⁶ Saimon Pita ka u nkwo yi loo, yu dé daa kêmakêma doo ghéêghêê dé, wod:oo Pita ngé kwo, Máawe. Kwo, Nyi nmî kada pini, nê tp:ee. Kwo, Doo u ntââ a yi dé daanyi ghêê dé. ⁷ Yesu ngé kwo, Kópuni n:aa d:uud:uu, choongê w:ee ngé, dîyo wanyinê w:ee. ⁸ Pita ngé kwo, A lémi, nê tp:ee. Kwo, Doo u ntââ mo doo u ntââ, a yi dé daanyi ghêê dé. Yesu ngé kwo, Nyi dé daanî ghêê knomomê, a yoo vy:o daamonyi kwo. ⁹ Saimon Pita ngé kwo, A Lémi, a yi dé yi mo kidingê ghêê dé. Kwo, A kêé dé dpi ghêê dé, a mbodo myoo ghêê ngi.

¹⁰ Yesu ngé kwo, Pini n:ii dpi kudu, maa p:uu yu dé tupwótupwó ngé moo pyaa knî, yi pini mède:uudpi kudu, yu dé méyu ghêê dé, yed:oo tupwó p:uu mède ya yédi. Yesu ngé nmpopê, Nmyo yintómu tupwó nmyi p:uu daa ta, ngmênê mu ngmidî. ¹¹ Pini n:ii Yesu u kwódo ngé doo wowo, Yesu u lama mwiyé yaa wo. Yi kópu u l:êé dîy:o u ngwo nmo vya, nmpopê, Nmyo yintómu tupwó nmyi p:uu daa ta, ngmênê mu ngmidî tupwótupwó.

¹² Nmî yi dmi ghéêghêê dini ghi n:ii ngé chedê ngé, Yesu ngé tâáli u paa mède ngópu, u kpídî mb:aa u mbwo mé t:ango, kmaapi tédê mé yaa wo. Nmo póó wo, nmpopê, Kópuni nmye dî d:uu, yi kópu dmyinê w:ee ngmê? ¹³ Nmpopê, A ka nmyinê mbumu nyédi, nyimo, Nmî ndiye kîgha pyu, nmî Lémi. Nmpopê, U ntââ mbêmê a ka nmyinê mbumu té, mu kópu u dîy:o ndéndê ngé nê vyîlo. ¹⁴ Nmpopê, K:omo tpile nê nmyi kada pini, nmyi ndiye kîgha pyu, a pi ndîi, ngmênê tp:ee u dpodo ngmédê dóó, nmyi yi dmi dí ghodo. Nmpopê, Lémi lémi ngé kêé nangê t:oo, dmyinê numo ngéêpi. *

* 12:38: Is 53:1 * 12:40: Is 6:10 * 12:41: Is 6:1 * 12:42: Njon 9:22 * 12:43: Njon 5:44 * 12:46: Njon 1:9; 8:12 * 12:47: Njon 3:17 * 12:48: Hipîlu 4:12 * 12:50: Njon 8:26,28 * 13:1: Pilipay 2:7-8 * 13:14: Luuki 22:27 * 13:15: Pilipay 2:5; 1 Pita 2:21

¹⁵ Nmpopê, Yi kópu nmye dí d:uu, mu kópu u díy:o pèdmyina a nji:ii nè. * ¹⁶ Nmpopê, Ndê kópu nmye ngmèn:aa tpaépê, dpodo pyu u pi tédê, u kada pini u pi ndiî, dyede pi u pi tédê, n:ii ngê a dy:ââ ngê u pi ndiî. Nmpopê, Nê nmyi kada pini, lémi lémi ngê kèê dèp:a t:àngo, kèê u ngwo myenangê t:oo. ¹⁷ Nmpopê, Yi ndê kópu dyuu ala ngwo dmyinê w:ee ngmê. Nmpopê, Wanmyi d:uud:uu dé, M:aa ngê mb:aamb:aa ngê adí ngêépí nmyo, noko mb:aamb:aa ngê anmyi ya.

¹⁸ Nmpopê, Daa nmyo yintómu nmyi p:uu yi kópu dí vyi. Nmpopê, Nmyi gha dmi a lama dé, a chóó nê ngmídi nmyoo, ngmênê pi nmyi vy:o ngma kwo, n:ii ngê ala kópu a ntiyentiye, kópuni puku yedê a tóó, apê, A nté pini n:ii ngê doo pípi, dono a nga dé d:uu. ¹⁹ Nmpopê, Yi kópu ghêli doongê pyodo, u ngwo nmye dí vyi, mu kópu u díy:o ala kópu nmyi lama choo ya, a pi, A chóó n:aa tóó. ²⁰ Nmpopê, Ala kópu nmye kídí vyi, Namê lémi lémi, ngmênê ndê kópu nmye m:uu n:aa tpaépê, Nmyo a dyede pi yoo. N:ii ngê adí chááchââ nmyo, amyedí chááchââ nè. Nmpopê, Ndê kópu m:uu ala, N:ii ngê adí chááchââ nè, M:aa amyedí chááchââ, pini n:ii ngê a dy:ââ noo.

Yesu ngê Njudas u ngwo nmo a kêma ngê, pini n:ii u kwódo ngê ghê wo

Mátiyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luukí 22:21-23

²¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu u ghê a kee wo, nmpopê, Ndê kópu nmye ngmèn:aa tpaépê, nmyi vy:o pini ngmê a kwódo ngê a wowo. ²² Munmye nímoo y:enê, nè, Ala n:uu p:uu a danê? ²³ Yesu u nkígh:ê noo ya, mu kópu u l:êê díy:o nè u nuu u pi. * ²⁴ Saimon Pita ngê u mbodo ngê a ka pé, U kwo ngê péé, N:uu p:uu a danêmbum. ²⁵ Wod:oo Yesu u nkígh:ê yimi ní loo, tumutumu kwonoo, A Lémi, n:uu p:uu nye danêmbum? ²⁶ A ka pé, Alanté nga nínê kêmakêma, Pini n:ii ka nté n:êê ngmèn:aa yém, yi pini yi vyílo. Wod:oo nté n:êê ngma a ngêédi, nté nyii kuu k:oo kmênê ngê, Njudas ka y:àngo, pini n:ii Saimon Kédiyót pi tp:oo. ²⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê nté n:êê u kwo y:àngo, yi ngwo Setan u mênê kee wo. Yesu ngê kwo, Kópuni mênê a tóó, kwo, límilími ngê d:uu ngi. ²⁸ Kópuni Njudas ka vvu, a mo nè w:ee ngê. A pyípe kní y:oo dèpê w:ee ngópu. ²⁹ Woni kní y:oo apê ngmênê, Njudas ngê nmí ndapí yinê a y:enê. Apê ngmênê, Yesu ngê ala kópu u kwo yi vyi, Máâ naa tédê nté pee n:ii u yi nmo adí kwo, kní m:uu nyi pwíla ngi. Alanté mye nuw:o mbê dniye, apê ngmênê, Ala kópu u kwo yi vyi, Pinté kní ye ndapí kní ngményi

y:eni. * ³⁰ Njudas ngê dini ghi n:ii ngê nté n:êê ndiî, wod:oo kuwa pwíi wo, mgídi vy:o.

Dêépí kópu kami

³¹ Njudas yi loo, Yesu ngê nmpopê, Daa kêmakêma pi kní y:oo wunê wopwe ngmê, Chóó Lémi u Pi Ndéndê u pi ndiî ngê dè pyódu, Chóó Lémi u pi ndiî ngê u ngwo amyé pyódu ngmê. ³² Nmpopê, Yi kópu u l:êê díy:o M:aa ngê u che p:ââ pee ngê wa pyódu nè. Nmpopê, Yi kópu daa kêmakêma a d:uud:uu. ³³ Nmpopê, A mbwó yoo. Nmpopê, Daa dye ghi daadiî nmyi vy:o n:aa kwo. Nmpopê, Wanmyi nmy:uu nè, ngmênê daanmyinê pyw:ee nè. Nmpopê, Kópuni kada pini kní ye ní vvu, nmye myinê tpaépê, kwéli aní lè, doo u ntáâ yi daangmênmyinê lè. * ³⁴ Nmpopê, Dêépí kópu kami nmye ngmèn:aa tpaépê. Nmpopê, Nmyi nuu ghi dmi nímoo nódo choo ya, mb:aamb:aa ngê noko dmyinê vvuwo. Nmpopê, Nmye ntee nínê vvuwo, yinté noko myedmyinê vvuwo. * ³⁵ Nmpopê, Noko mb:aamb:aa ngê anmyi vvuwo, ye pi kní yi lama wa yââ, awo, Nmyo a p:uu ndiye pyu yoo.

Yesu ngê Pita ka u wópuwópu u pi u ngwo vvu

Mátiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luukí 22:31-34

³⁶ Saimon Pita Yesu ka póó wo, kwo, Nmí Lémi. Kwo, Ló yi nye lèpi? Yesu ngê kwo, Kwéli n:aa lèpi, doo u ntáâ ala ngwo daanyinê ngmêê nè, ngmênê díyo yi máádi anyinê kwolo. ³⁷ Pita ngê kwo, A Lémi, lukwe díy:o ala ngwo daaní ngm:êé ngi? Kwo, Komo tpile l:êê díy:o amyé vya nè, ngmênê myedaanê kuwo ngi. ³⁸ Yesu ngê kwo, Mumdoo a l:êê díy:o wanyi pw:onu? Kwo, Ndê kópu nga ngmèn:aa tpaépê. Kwo, Kémkém ghêli kii daawa kââ, pyolo nyinê wópuwópu nè, yenye, D:aa p:uu ndiye pyu ngmê.

14

Yesu nmí maa, Nmí Mí ka

¹ Yesu ngê nmpopê, Nmyi ghê dmi kídagê kee, nmyi nuw:o dmi myekingê dyênê. Nmpopê, Chóó Lémi ka dmyinê kélími, a ka myedmyina a kélími. * ² Nmpopê, M:aa u p:o ngomo dédê ghêdê. Nmpopê, N:aa lèpi, nmyi p:aa dmi nmyi kada nímoo l:ámol:ámo. Nmpopê, Yi kópu wodaa ndê kópu, ye nmye daapídi vyi. ³ Nmpopê, Nmyi p:aa dmi l:ámol:ámo u kuwó dini ghi ngê, amênê diyé, a chóó ané nya nmyo, p:o aní nuw:o nmyo, kwéli anín:aa ya, y:i amyenmyin:aa ya. ⁴ Nmpopê, Kwéli n:aa lèpi nè, yi máádi nmyi lama ka t:a. ⁵ Tomas ngê kwo, Nmí

* 13:23: Njon 21:7,20 * 13:29: Njon 12:6; Psalm 41:9

3:23; 2 Njon 1:5 * 14:1: Njon 14:27

* 13:33: Njon 7:33-34 * 13:34: Njon 15:12,17; 1 Njon

Lémi. Kwo, Máádin nye kígħa, yi máádi nmí lama daa t:a. Kwo, Ló y:i nye lèpí? ⁶ Yesu ngé kwo, A chóó nê nmyi maa, ndê kópu yintómu kní yi kn:ââ, mye ghê u kn:ââ. Kwo, M:aa ka maa daamo a t:a, nê nmyi maa mu ngmídi.

* ⁷ Nmpôê, A kn:ââ nmyi lama ndêndê ngé wodoo ya, ye M:aa nmyi lama myepê tooó. Nmpôê, Ala ngwo M:aa ntêndê nmyi lama dé yââ, kímýedmye m:uu ngmê.

⁸ Pilipi ngé kwo, Nmí Lémi. Kwo, Mí nmo a kéma ngí, ye u ntââ mbêmê nmo yââyââ té. ⁹ Yesu ngé kwo, Ló dini nmyi vy:o ní ghê wo, lukwe díy:o choongê mya noo, kí pini. Kwo, Anmye y:enê nê, ye nê vyílo. Kwo, Lukwe díy:o a ka chi vyi, M:aa nmo a kéma ngí. * ¹⁰ Kwo, Lukwe díy:o alanté d:ee nuw:o, Nê, myenté M:aa, mu ngmídi. Yesu ngé nmpôê, Kópu yílí n:ii nmye ní vyi too, daa a chóó a mo a kópu dé. Nmpôê, M:aa kii ngmídi ngé nye too mo, chóó u dpodo yinoo dódó. ¹¹ Nmpôê, Ala kópu ka dmyinê kélímí, M:aa kii ngmídi ngé nye too mo. Nmpôê, Yi kópu ka kélímí dpodo ndíi ngé nmye dé pyaa knomomê, ye kópuni ní d:uu too, yi kópu kní yi l:éê díy:o a ka dmyina a kélímí. ¹² Nmpôê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépé, Pini n:ii a ka ada a kélímí, kópuni noo d:uud:uu dé, yi pini ngé yi kópu amyedí d:uud:uu dé, kópu ndíi kní myowa d:uu, mu kópu u díy:o M:aa ka n:aa lèpí. ¹³ Nmpôê, A pi ngé kópuni a ka anmyinê dmy:ee ngmê, wanê d:uu, M:aa u pi ndíi ngé u ngwo wani pyódu. * ¹⁴ Nmpôê, A pi ngé kópuni anmyinê dmy:ee ngmê, wanê d:uu.

Yesu Chóó Lémi u ghê dmi p:uu u ngwo doo danê

¹⁵ Yesu ngé nmpôê, A nuu ghi nmyi nódo adí ya, ye a dêépí kópu dyuu anmyi cháâcháâ. * ¹⁶ Nmpôê, M:aa ka nmyi ngéépí pyu ngmanê dmyinê, chóó u Ghê Dmi. Nmpôê, Nmyi p:uu adí ya, daawa a kuwo nmyo. * ¹⁷ Nmpôê, Mgídi u yoo yi ménê daawa kee, mu kópu u díy:o daawa m:uu ngmê, myedaawa mya ngmê. Nmpôê, Nmyi lama pini, mu kópu u díy:o nmyi vy:o ka kwo, mu dini ghi ngé nmyi ménê amyaa ya. * ¹⁸ Nmpôê, Nmyi mo daanê kuwo nmyo, ngmênê nmye wamênê diyé. ¹⁹ Nmpôê, Máâ m:ii mgídi u yoo kní y:oo mēdaamowa m:uu nê, ngmênê nmyi mo wanmyi mumu nê. Nmpôê, A ghê adí ya, yi kópu u l:éê díy:o ghê njini nmyi ménê a myaa ya. ²⁰ Nmpôê, Yi wéni ayi d:ii, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, M:aa kii nye ngmídi, a k:ii ngmídi ngé amy:oo pyaa dmi. ²¹ Nmpôê, N:ii ngé a dêépí kópu dyuu a nyémí too, wunê

ng:êêní too, u ménê a yii too, a cháâcháâ too, vyílo yi pini nódo a nuu ghi a tooó. Nmpôê, Yi pini u nuu ghi M:aa nódo adí ya, a nódo amyaa ya, a chóóchóó u kwo amyenê kéma.

²² Nmí vy:o pini ngmê, Njudas, daa pini n:ii Yesu kwódo ngé ghê wo, yi Njudas Yesu ka póo wo, kwo, Nmí Lémi. Kwo, Lukwe díy:o nmí mo wanmí m:uu ngí, wo yéli y:oo daawa m:uu ngí? ²³ Yesu ngé kwo, Mu kópu u díy:o n:ii nódo a nuu ghi adí ya, yi pini ngé a kópu dyuu adí cháâcháâ, M:aa nódo yi pini nuu ghi adí ya, M:aa k:ii u kwo anyiné lee kní, u k:ii anmín:aa ya. * ²⁴ Kwo, N:ii nódo a nuu ghi daa tooó, a kópu dyuu ka myedaa ng:aa. Kwo, Kópuni dyuu nmye ní vyi too, daa a mo a kópu dyuu, ngmênê M:aa u kópu dyuu, pini n:ii ngé a dy:ââ noo.

²⁵ Nmpôê, Ala ngwo nmyi vy:o aní kwo, yi kópu kní u ngwo nmye dí vyi té. ²⁶ Nmpôê, A kuwó M:aa ngé chóó u Ghê Dmi a pi ngé nmye wa a dy:ââ, yinê adí ngéépí nmyo, kópu yílí yintómu yi p:uu adí ndiye kígħa nmyo, kópu yintómu n:ii nmye ní vyi too, nmyi nuw:o nedê yimi amê t:ee té. *

²⁷ Nmpôê, Nkingê nmyi ménê anê ngí, a chóó a gha ntee, nmyi gha dmi yinté adí ya. Nmpôê, Pi kní y:oo yi komo ngé a tpaépé ngópu, apu, Namê nkingê, ngmênê a chóó nmyi nkingê machedê ngé n:aa yépi. Nmpôê, Nmyi ghê dmi kídangê kee, mye-nangmê nkingê mb:anê. * ²⁸ Nmpôê, Ala kópu mwyé nmye kídí vyi, nmyed:a, Nínê kuwokuwo nmyo, díyo nmye amênê diyé. Nmpôê, Nmye wani yipê, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngé dny:oo ya. Nmpôê, A nuu ghi ndêndê ngé nmyi nódo wo tooó, ye w:aa pèdmyinê pyw:ee ngmê, mu kópu u díy:o M:aa ka diyédiyé a ka mb:aamb:aa. Nmpôê, Ala ngwo a pi tédê, yi ngwo a pi ndíi ngé wami pyódu, M:aa u che p:ââ pee ngé an:uu pyódu. ²⁹ Nmpôê, Yi kópu kní ghéli doongê pyaa dniye, u ngwo nmye dí vyi té, mu kópu u díy:o a ka pèdmyina a kélímí. ³⁰ Nmpôê, Doo u ntââ dye ghi daadíi noko daanmí danê, mu kópu u díy:o Setan u lede yoo daa kēmakēma wunê pwiyé dniye. * ³¹ Nmpôê, Setan u kópu a p:uu daa t:a, yinê daa y:enê nê, ngmênê kópuni awêde a nga a d:uud:uu, u kwo daaní kwódu. Nmpôê, Yi kópu u l:éê díy:o M:aa ngé al:ii a dy:ââ noo. Nmpôê, Pi yintómu yi lama píchoo ya, dye ghi yintómu M:aa u dnye n:aa nyémí ngé. Nmpôê, Ghêédí kmêle, kn:aa lee kmêle.

15

Nté kn:ââ u mgongo danêmbum

* **14:6:** Epeso 2:18; Njon 11:25 * **14:9:** Kílosa 1:15; Hipílu 1:3 * **14:13:** Mát 7:7; Njon 16:23-24; 15:7 * **14:15:** 1 Njon 5:3 * **14:16:** Njon 14:26; 15:26 * **14:17:** Lóma 8:26 * **14:23:** Tpyuu 3:20 * **14:26:** Njon 15:26; 16:7 * **14:27:** Pilipay 4:7 * **14:30:** Njon 12:31; Epeso 2:2

¹ Yesu ngê mgongo nmo ngmê kwólu, nmopê, M:aa ngê nté kn:ââ ngmê kââ, nê vyló. ² Nmopê, A kpáli woni kní yi p:uu nt:u d:uudpi kaali, M:aa ngê dpo chápwo té, dpi kéé té. Nmopê, N:ii kní yi p:uu nt:u dpi kaali, yini mb:aamb:aa dé. Nmopê, M:aa ngê mb:aamb:aa ngê dpi pyódu té, dyâápe n:ii p:uu a ya yédi, dpo chápwo té, dpi kéé té, dpo, Nt:u mb:aamb:aa ngê paa kaa we. ³ Nmopê, Kópuni nmye ní vyi too, yi kópu kní y:oo mb:aamb:aa ngê wunê kí pyódu nmyoo. ⁴ Nmopê, Ngmídi ngê ya kmêle. Nmopê, Nangê kéé nê, myedaani kéé nmyo. Nmopê, Yi kpáli ngmanyinê chápwo, dpi pw:onu, nt:u p:uu d:uudpi kaali. Nmopê, Nmyo myentee dé, anmyinê kuwo nê, nmyi nt:u dmi daawa kaali.

⁵ Nmopê, Nê nté kn:ââ, nmyo a kpáli dé. Nmopê, N:ii ngê daawa a kuwo nê, ngmídi ngê u k:ii any:oo ya, yi pini nt:u mb:aamb:aa ngê wa kaali. * ⁶ Nmopê, Wanmyinê kuwo nê, ye nmyi chóó kópu mb:aa daangmanmyi d:uu ngmê. Nmopê, N:ii ngê wa a kuwo nê, M:aa ngê wa kéé. Nmopê, Yi yini kpáli wa pw:onu, ntóó ngê wa pyódu, ndiya wa kéé, ndê ngê wa ma. ⁷ Nmopê, A k:ii ngmídi ngê anmí ya, a kópu dyuu p:uu anmyi nuw:o, ye M:aa ka kópuni anmya a dmyinê, nmyi l:éé díy:o wa a d:uu. ⁸ Nmopê, Dmyina a nj:ii nê, nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dpi kaa we, ye pi kní y:oo Chóó Lémi u pi ndíi ngê u ngwo wa pyódu ngmê. * ⁹ Nmopê, A nuu ghi M:aa nódo ntee a tóó, nmyi nuu ghi dmi yinté a nódo mye tóó. Nmopê, Dye ghi yintómu a nuu u yoo ngê dmyinê kwo. ¹⁰ Nmopê, Kópuni nmye ní vyi too, anmyi d:uud:uu dé, ye a nuu u yoo ngê anmyi kwo. Nmopê, M:aa u nuu u pi ngê n:aa tóó, mu kópu u díy:o kópuni yintómu a ka a vyi too, ní d:uu too. *

¹¹ Nmopê, Yi kópu kní nmye yidí vyi té, mu kópu u díy:o M:aa p:uu w:aa ntee nê pyw:ángo, w:aa d:ud:umbiy:e a p:uu yinté myedmyina a pyw:émí. ¹² Nmopê, Ala a déépí kópu, Nmye ntee nínê vyyuwo, noko yinté myedmyinê vyyuwo. * ¹³ Nmopê, Nmye nínê vyyuwo, kópu ndíi mye:aa d:uu, nmyi l:éé díy:o a ghê waní y:oo, u ngwo aní pw:onu, mu kópu u díy:o nmyi nuu ghi dmi a nódo dnyinté daa tóó. Nmopê, Dmyina a nj:ii nê, nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya. * ¹⁴ Nmopê, A kópu dyuu anmyi d:uud:uu dé, ye nmyo ndéndê ngê a pyipe yoo. ¹⁵ Nmopê, Nmyo a pyipe yoo. Nmye daamoní vyi, A dpodo pyu yoo, mu kópu u díy:o kópuni lémi ndíi ngê a d:uud:uu ngê, u dpodo pyu kní ye daa tpapê ngê, u pyipe kní ye a tpapê ngê. Nmopê, M:aa ngê kópuni yilí a ka a vyi too, wunê nmye kídí vyi té. Nmopê, A pyipe yoo,

M:aa k:ii nuw:oni nmyi mênê a tóó, nmyi mênê myeka tóó.

¹⁶ Nmopê, Dpí:p:e ngmídi noo, a chóó p:eê nê ngmídi nmyoo. Nmopê, Dpodo tédê n:ii ní kaa nmyoo, yi dpodo tédê nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dp:uu kaa we, yi dpodo chedê ngê kíngi pyódu. Nmopê, Yi dpodo tédê M:aa ka a pi ngê kópuni anmyi dmy:ee ngmê, nmye wa a kê. ¹⁷ Nmopê, Ala kópu dmyinê d:uud:uu, numo ka mb:aamb:aa ngê dmyinê vyyuwo.

Yesu u yoo yi diyadiya, mgídi u yoo kní ye

¹⁸ Yesu ngê nmopê, Kópu ngmê p:uu nmyi ng:aa dmi n:aa t:emí. Nmopê, Mgídi u yoo kní ye ntee n:aa diya yédi, yinté ye am:ii diya dmi. ¹⁹ Nmopê, Mgídi u yoo kní yi k:ii ngmídi ngê w:ee pyede, ye yi nuu u yoo ngê p:eê pyede, ngmênê yi yéli yi vy:o nê ngmídi nmyoo, yi vy:o mēdp:ee wee, yi kópu u l:éé díy:o ye dmyi diya dmi. ²⁰ Nmopê, Ala kópu wunê nmye kídí vyi, Dpodo pyu u pi tédê, u kada pini u pi ndíi. Nmopê, Yi kópu p:uu dmyinê nuw:o, u nt:u kópu m:uu ala, Mgídi u yoo kní y:oo dono a nga a d:uud:uu ngmê, nmye amyednyí d:uud:uu. Nmopê, Wo cháácháâ nê, pê cháácháâ nmyo, a kópu dyuu wo ny:ee ngópu, ye nmyi kópu dyuu myepaa ny:ee ngmê. ²¹ Nmopê, Yi dono kópu yilí nmye wa d:uu ngmê, mu kópu u díy:o nmyo a yoo, daa mya noo, n:ii ngê a dy:ââ noo, yi lama myedaa tóó. ²² Nmopê, Yi yéli ye danêmbum tédê wodí:p:a loo, ye daapí mb:ii noo, yi dono ndíi ngê daapí pyodo, ngmênê dono ndíi ngmê d:uu ngópu, kí mb:ii noo, M:aa ngê dpodombiy:e u ngwo wa kpada té. ²³ Nmopê, Pini n:ii kní ye ní diya wo, yi pini kní ye M:aa nmye diya wo. ²⁴ Nmopê, Kópu ndíi n:ii yi vy:o noo d:uud:uu dé, yintoo kópu wunê pi ngê daangmê d:uu ngê. Nmopê, Yi kópu ndíi yi vy:o wodípi d:uu too, ye yi dono ndíi ngê daapí pyodo. Nmopê, K:omo tpile yi kópu kní m:uu tumo, ngmênê nmye mb:ii noo, ye ní diya wo, M:aa ye nye diya wo. ²⁵ Nmopê, Kópuni puku yedê a tóó ndéndê ngê a ntiyentiye ngmê, doo u ntáâ daawa kn:aadi ngmê. Nmopê, Yi kópu ala, D:ud:umbiy:e módo ye ní diya wo.

²⁶⁻²⁷ Yesu ngê nmopê, Wo yéli ye ní diya wo, ngmênê dini ghi n:ii ngê M:aa u Ghê Dmi nmye wanê dy:ââ, yinê wa ngee nmyo, pi kní ye a p:uu anmyin:aa danê, nmyi kópu dyuu ndé kópu ngê ye yinê wa pyódu té. Nmopê, Kópuni ní vyi too, kópuni ní d:uu too, nmyi lama mb:aamb:aa ngê ka pyede. A dpodo kn:ââ dini ghi n:ii ngê nê chópu, a p:uu u ngwo nmyinê kaa dnyie, dye ghi daadí nipi nmee a ya, u dí awéde.

* 15:5: Njon 15:16; 1 Kódin 12:27; 2 Kódin 3:4-5

* 15:8:

Mát 5:16

* 15:10: 1 Njon 2:5

* 15:12: Njon 13:34

* 15:13: Lóma 5:8; 1 Njon 3:16

16

¹ Nmpôê, Dono kôpu n:ii nmye wadnyi d:uud:uu dé, nmyi ng:aa dmi n:aa t:emî, ² mu kôpu u diy:ô dini ghi n:ii ngê nmye wa pyaa dmi, u ya a nga daa kwo, Ala kôpu paa vyi yô, Nê ngê lukwe diy:ô dóo nmo, dono vy:ô anmî wee, u nkwo nmo kpîkîpîkîpî. Nmpôê, Nju tpémi y:oo kôpu dono yilî nmye adnyi d:uud:uu dé, wa kée nmyo, nmyi yoo kuwa wa kaa nmyo, yi ngêpê ngomo k:oo koko nmye wa kwôdu ngmê. Nmpôê, U kuwô dini ghi ngê amyednyi vyee nmyo, nmyi vy:ô woni yi ghê wa a ngî t:oo, ala kôpu u ngwo adnyi tpaépê, awo, Ala Chóó Lémi u dpodo yino dódó. ³ Nmpôê, Yi kôpu yilî nmye adnyi d:uud:uu, mu kôpu u diy:ô M:aa kii yi lama d:ii tóo mo. ⁴ Nmpôê, Yi kôpu knî yi pi dmi nmye kidi vyi té, mu kôpu u diy:ô dini ghi n:ii ngê nmye wa pyaa dmi, nmyinê nmye daa kôpu kamî ngê adnyi ya, ngmênê u ngwo anmy:uu nuw:ô kalé ngmê, anye, Nê ngê yi pi dmi mwyié nmo mwo a vyo.

Chóó Lémi u Ghê Dmi u dpodo

Yesu ngê nmpôê, Kópuni nmye dî vyi té, wunê nmye dipî vyi too, mu kôpu u diy:ô dye ghi yintómu nmyi vy:ô noo kwo. ⁵ Nmpôê, Pini n:ii ngê a dy:ââ noo, ala ngwo u kwo ménê diyédiyé, ngmênê a ka daanmyi vyi ngmê, Ló y:i nye lépî. ⁶ Nmpôê, Kópuni nmye dî vyi té yi léê diy:ô nmyi gha dmi dono ngê dé pyódu. ⁷ Nmpôê, Ndê kôpu nmye ngmên:aa tpaépê, Nmyi mb:aamb:aa u léê diy:ô n:aa lépî. Nmpôê, Daanî nî knomomé, ye nmyi ngêépi pyu daawa a ni, ngmênê dini ghi n:ii ngê anî léê, nmyi ngêépi pyu nmye anîmo dy:ââ. * ⁸⁻¹¹ Nmpôê, Pi yoo yi nuw:ô dmi ala ngwo alanté a tóo, apu, Nmo Chóó Lémi u yoo mb:aa, dono ndîi dpîpîngmê d:uu ngê. Nmpôê, Chóó Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê wa t:aa, yoo woni yi nuw:ô dmi yinê wa ngmêê, awo, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidî ngê, kînmî mb:ii ngê, dono ndîi u ngwo ngmênmi d:uu ngê. Nmpôê, Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo wa vya nê, ala kôpu wa vyi ngmê, awo, Ndêndê kôpu yino d:uud:uu, daa kn:aadi te kôpu yino d:uud:uu. Nmpôê, Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê wa t:aa, yoo woni yi nuw:ô dmi yinê wa ngmêê, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Kn:aadi te kôpu ndîi ngmêkînmî d:uu ngê, pini n:ii nmî vyâ, pi mb:aa, u dono daa tóo, kpêênî daa mgee wo, Chóó Lémi ngê mède pyidu ngê, u kwo mē diyé wo, nmî vy:ô mēdaa kwo. Nmpôê, Pi yoo yi nuw:ô dmi ala ngwo alanté a tóo, Chóó Lémi ngê pi doongmê kóté kwólú, myedaawa kóté kalé nmo. Nmpôê, Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê wa t:aa, mgîdî u yoo woni yi nuw:ô dmi wa

ngmêê té, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Chóó Lémi ngê Setan wunê dê kóté kwolo, ntââ u ngwo wa a vy:u, nmo amyedê vy:u. *

¹² Yesu ngê nmpôê, Kôpu ndîi yilî a ménê ka tóo. Nmpôê, U ya a nga ka kwo, Nmye nî vyi té, ngmênê u nyemî ngê dp:ee ntââ dé ala ngwo. ¹³⁻¹⁴ Nmpôê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi wa t:aa, ndê kôpu yintómu knî yi maa komo nmye yinê wa a kēma. Nmpôê, Kópuni ghêli doongê pyaa dniye, nmye u ngwo amî vyi té. Nmpôê, Doo u kôpu dyuu nmye ayidên:aa tpaépê, ngmênê a kôpu dyuu nmye ayidên:aa tpaépê, a pi ndîi ngê u ngwo amî pyódu. * ¹⁵ Nmpôê, Nmye d:oo vyo, M:aa u kôpu dyuu nmye ayidên:aa tpaépê, ngmênê nmyed:ê, A kôpu dyuu nmye ayidên:aa tpaépê, mu kôpu u diy:ô kópuni M:aa u nêni dé, mya a nêni dé.

Yesu u pwopwo p:uu u ngwo nmo doo danê

¹⁶ Yesu ngê nmpôê, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:ô anî kwo, ye daamunmyi m:uu nê. Nmpôê, U kuwô dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimî lê, u ngwo am:ii m:uu nê. ¹⁷ P:uu ndiye pyu knî ngmê noko dnye póo, apu, Lukwe p:uu nmo ka danê? Apu, Ala kôpu a tpaépê, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:ô anî kwo, ye daamunmyi m:uu nê. U kuwô dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimî lê, u ngwo am:ii m:uu nê. Apu, Ala kôpu mye tpaépê, Mu kôpu u léê diy:ô M:aa ka n:aa lépî. ¹⁸ Apu, Yi daa ndîi la ghi tp:oo u nt:u kôpu lukwe? Apu, Kópuni a tpaépê, dp:oo ngê w:ee ngê. ¹⁹ Yesu u lama doo ya, apê, U yi y:e a kwo, Yi kôpu u nt:u kôpu nê ka nmî poo, wod:oo nmpôê, Ala kôpu u léê diy:ô noko nmye póo té, Daa ndîi la ghi tp:oo ala ngwo nmyi vy:ô anî kwo, ye daamunmyi m:uu nê, u kuwô dini ghi ngê daa ndîi la ghi tp:oo ayimî lê, u ngwo am:ii m:uu nê. * ²⁰ Nmpôê, Ndê kôpu nmye ngmên:aa tpaépê, Anmyi mbê, amyenmyi yilî, ngmênê mgîdî u yoo yi nuw:ô dmi mb:aamb:aa ngê wa pyódu. Nmpôê, Nmyi nuw:ô dmi dono ngê adî ya, ngmênê u kuwô dini ghi ngê nmyi nuw:ô dmi mb:aamb:aa ngê amê pyódu, nmyi gha dmi amye ndê. * ²¹ Nmpôê, Dini ghi n:ii ngê mbwili ngê pwopwo dpî kaali, mgîni vyîmî n:ii a kîgha ngê, u nuw:ô dono ngê dpî pyódu, ngmênê dini ghi n:ii ngê tp:ee dpî t:a, u mgîni vyîmî anyi dpî yé, mu kôpu u diy:ô u gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu, dpo, A tp:ee kêdê t:a. ²² Nmpôê, Nmyo myentee dé, nmyi nuw:ô dmi dono ngê dé pyódu, ngmênê am:aa m:uu nmyo, nmyi nuw:ô dmi

* 16:7: Njon 14:16 * 16:8-11: Njon 12:31 * 16:13-14: Njon 14:26; 1 Njon 2:27 * 16:19: Njon 17:14 * 16:20:

mb-aamb:aa ngê amê pyódu, w:aa amyen-
myinê pyw:ee ngmê, doo u ntââ pi ngmê ngê
yi w:aa nmyi mênê daawa a ngî. ²³ Nmopê,
Yi wéni ngê kópu a ka daangmanmyi poo
ngmê. Nmopê, Ndê kópu nmye ngmên:aa
tpapê, Kópuni M:aa ka a pi ngê wanmyi
dmy:ee ngmê, nmye wa a kê. * ²⁴ Nmopê,
Kópu a pi ngê dmy:oongmê dmy:ee ngópu.
Nmopê, A dpodo u l:êê diy:o kópuni u yi
nmye adî kwo, M:aa ka dmyinê dmyinê,
nmye ada a kuwo, mu kópu u diy:o w:aa
ndéndê ngê pèdê pyw:ee yó.

²⁵ Yesu ngê nmopê, Kópu yilí yi p:uu nmye
noo mgongo, ngmênê mu dini ghi ngê nmye
mêdaani mgongo, M:aa p:uu ntênê nmye
anîn:aa danê. * ²⁶ Nmopê, Yi dini ghi ngê
kópuni u yi nmye adî kwo, M:aa ka a pi
ngê dpi dmy:ee yó. Nmopê, Ala kópu dîni
tpapê, Yi kópu nmyi l:êê diy:o M:aa ka wani
dmyinê, mu kópu u diy:o M:aa chók nmye
wunê vuyuwu. ²⁷ Nmopê, Nmyi nuu ghi dmi
M:aa nódo a tóó, mu kópu u diy:o a nuu ghi
nmyi nódo a tóó, mye ala kópu u l:êê diy:o, ala
kópu ka nmyi kélímí mbê dniye, Nê M:aa ka
a ndê wo. * ²⁸ Nmopê, Nyââ, M:aa ka nê ndê
wo, dyámê mbémê nmye nê loo, ala ngwo
dyámê mênínê kuwokuwo, M:aa ka mênê
diyédíyê. ²⁹ Yi kópu y:oo nyongo, wod:oo
ala kópu u kwo nmí vyyu, kwonmo, Kópu
yilí mb-aamb:aa ngê anmínê wopwe, mède
mgongo. ³⁰ Kwonmo, Ala ngwo nmí lama
dê yââ, kópu yintómu lama ka tóó. Kwonmo,
K:omo tpilê kópu nga daanmí póó, ngmênê
kópuni nmí mênê a pyede, wunê kichi m:uu
té. Kwonmo, Yi kópu u l:êê diy:o ala kópu
ka dpi kélímí mbê dmi, Chók Lémi ka nyinê
ndê wo. ³¹⁻³² Yesu ngê nmopê, Ala ngwo
nmye kélímí té, ngmênê daa kêmakêma nmyi
p:o p:o nmye mbêpêmbêpê té, a mo nmyinê
kuwokuwo nê. Nmopê, Daa d:ud:umbiy:e a
mo nmyinê kuwokuwo nê, ngmênê M:aa a
p:uu a ta. * ³³ Nmopê, Yi kópu nmye dí vyi
té, mu kópu u diy:o nmyi nuw:o dmi a p:uu
daapaa dyênê we. Nmopê, Mgidí u yoo kní
y:oo dono kópu nmyi p:uu yilí wa d:uu ngmê,
ngmênê nkíngê ngê kêê nangê t:oo, mu kópu
u diy:o a wêdêwêdê yi pwo dê lê, wa dêê dmi.
*

17

Yesu nmí l:êê diy:o u ngwo doo ngépê

¹ Yesu ngê u danêbum dini ghi n:ii ngê
nmo a kélí ngê, mbóó p:uu vyyu wo, Chók
Lémi ka kwo, M:aa. Kwo, Kópuni u l:êê diy:o
dyámê mbémê nê loo, yi kópu u dye ghi ala.
Kwo, Yoo yi ngwolo dmi a pywálí ngi, ala

kópu paa vyi y:e, Kí Chók Lémi Tp:oo. Kwo,
Mí ndíi ngê u ngwo wa pyódu. ² Kwo, Pi
yintómu kní yi l:êê diy:o nyinê dy:ââ noo, mu
kópu u diy:o yélini a ka nyinê kpo, nímó, Yi
nuw:o dmi kamí ngê p:aa pyódu, ghê kamí ye
p:aa y:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.
³ Kwo, N:ii ngê ala kópu dpi vyi, dpo, Chók
Lémi nmí yâpwo ndéndê, daamo a tóó, dpo,
pini n:ii a ngmídi ngê, wu Yesu Kédisu, kwo,
yi pini ngê ghê kamí dpo pyw:oo. * ⁴ Kwo,
M:aa. Kwo, Dpodoni a ka nyinê kê too, kíní
chedê too, dyámê mbémê mî ndíi ngê nî
pyódu ngê. * ⁵ Kwo, Dyámê pè ghêlí dèpwo
a kwo, dini ghi n:ii ngê nipi nyipu a ya, a
pi ndíi ngê ntee doo a ya, yintoo ngê mède
pyódu ngi. *

⁶ Yesu ngê kwo, M:aa, yélini mgídí u yoo
vy:o nyinê y:ee too, a ka nyinê kê too, yi yélini
ye ntênê nê kéma nyoo. Kwo, Yi yélini nyoo
vy:o yélini, a ka nyinê kê too, ngópu dyuu ka
mb-aamb:aa ngê ng:aa mbê dniye. ⁷ Kwo, Yi
lama ka tóó, A kópu yintómu daa a mo a kópu
dé, ngmênê a ka nyinê kê too. ⁸ Kwo, Kópuni
a ka nyinê vyi too, ye kíní vyi too, kí ny:ee
tumo. Kwo, Ala kópu ndéndê ngê yi lama a
tóó, Nga nê ndê wo, ala kópu ka mye kélímí
mbê dniye, ñyóó nyinê dy:ââ noo. *

⁹ Yesu ngê kwo, M:aa, Yi kópu kní yi diy:o
ala yélini l:êê diy:o nga nínê ngépê. Kwo,
Daa mgídí u yoo kní yi l:êê diy:o nga nínê
ngépê, ngmênê yélini a ka nyinê kpo yi l:êê
diy:o nga nínê ngépê, mu kópu u diy:o ñyóó
nyoo. * ¹⁰ Kwo, Yélini a yoo, myenté nyoo,
yélini nyoo, myenté a yoo. Kwo, Yi l:êê diy:o
pi kní y:oo a pi wa km:êê ngmê. ¹¹ Kwo, Daa
kémakêma nga nínê lèpí, mgídí u yoo vy:o a
yoo nínê kuwokuwo. Kwo, M:aa. Kwo, Nyi
mu ngmídi yâpwo ndéndê. Kwo, Mí ngê nê
loo, mb-aamb:aa ngê ye nê kéma nyoo, ye
mb-aamb:aa ngê micha a vuyuwu, a yoo vy:o
kíngê pwíi dmi, mu kópu u diy:o ngmídi ngê
ntee nye tóó mo, yinté ngmídi ngê pídný:oo
ya. * ¹² Kwo, Dini ghi n:ii ngê yi vy:o noo
kwo, mî mbémê mb-aamb:aa ngê ye noo
vuyuwu, yi lámo dèp:èngmê ngópu, ngmênê
mu ngmídi lámo d:a ngee, pini n:ii ngê doo
u ntââ dono u maa d:uuwodê kuwo. Kwo,
Puku yedê kópuni a tóó, yi pini ngê yinê a
ntiyentiye. * ¹³ Kwo, Ala ngwo nga anínê
lèpí, dyámê pè ghêlí d:oongê kuwo ngê, yi
kópu kní u ngwo nga ña vyi té, mu kópu u
diy:o w:aani a mênê a tóó, nyi yoo yi mênê
d:ud:umbiy:e myepíchoo ya. * ¹⁴ Kwo, Kópu
dyuu n:ii a ka nyinê kpo, yi kópu dyuu ye
kíní vyi too, mgídí u yoo kní ye yi yélini u
ngwo wa diya dmi. Kwo, Mgidí u yoo kní

* 16:23: Luukí 10:16

* 16:25: Psalm 69:4

* 16:27: Njon 14:21,23

* 16:31-32: Mát 26:31,56; Njon 8:29

* 16:33: 2 Tim 3:12; 1 Njon 5:4

* 17:3: 1 Njon 5:20

* 17:4: Njon 4:34

* 17:5: Njon 17:24

* 17:8: Njon

16:30 * 17:9: Njon 6:37,44

* 17:11: Njon 17:21

* 17:12: Dpodo 1:18

* 17:13: Njon 15:11

yi nuw:o u mo, a nuw:o u mo. Kwo, Nyi yoo myenté, yi nuw:o u mo, mgídi u yoo yi nuw:o u mo. Kwo, Yi kópu u l'éê díy:o mgídi u yoo kní ye nmí diya dniye. ¹⁵ Kwo, Nga dênínê tpaépê, Nyi yoo dyámê mbémê a ngí té, ngmênê Setan kwulo dpí dyé té. * ¹⁶ Kwo, Ala kópu nga muda: a vyi, A nuw:o u mo, mgídi u yoo yi nuw:o u mo, nyi yoo myenté, yi nuw:o u mo, mgídi u yoo yi nuw:o u mo. ¹⁷ Kwo, M:aa. Kwo, Yélini yi l'éê díy:o nga ninê ngépê, nyoo mb:aa ngê a pyódu té. Kwo, Ngópu dyuu ndéndé yi mênê choo kwo. Kwo, Yi kópu u l'éê díy:o daa yi chóó yi p:uu pídny:oo dpodo, ngmênê m:uu dny:oo dpodo. ¹⁸ Kwo, Mgídi u yoo vy:o ntee nyinê dy:ââ noo, nyi yoo mgídi u yoo vy:o yinté myídi dy:ââ té. ¹⁹ Kwo, A chóóchóó nga d:a kê, mu kópu u díy:o nye ntênê n:aa nyémí, nye ntênê myedny:oo nyémí. *

²⁰ Kwo, Daa ala yélini yi mo yi l'éê díy:o nga ninê ngépê, ngmênê ala yélini yi kópu dyuu mbémê díyo yélini a ka wa a kélímí mbé dmi, yi yélini yi l'éê díy:o nga myenínê ngépê. ²¹ Kwo, Yi nuw:o dmi ngmídi ngé dny:oo ya. Kwo, M:aa. Kwo, Ngmídi ngé ntee nye tóó mo, yi yélini yi k:ii yinté ngmídi ngé myepaa ya kmêle. Kwo, Ngmídi ngé pídny:oo ya, mu kópu u díy:o pi yoo ala kópu ka paa kélímí mbé dniye, Nyóó nyinê dy:ââ noo. * ²² Kwo, A nuu ghi ntee nódo a tóó, ala yélini yi nuu ghi dmi yinté a nódo my:aa yó, mu kópu u díy:o ngmídi ngé ntee nye tóó mo, yinté ngmídi ngé myedny:oo ya. * ²³ Kwo, Nyi nuw:o dē ntee a tóó mo, yi nuw:o dmi yinté myedé pyódu ngí, mu kópu u díy:o d:dud:umbiy:e ngmídi ngé pídny:oo ya, yoo yi lama u ngwo paa yaa we, awo, Chóó Lémi ngé nê yinê a dy:ââ ngé, nê ka ntee doo a vyuwo, nê u yoo kní ye yinté myekiyedé vyuwo.

²⁴ Yesu ngé kwo, M:aa. Kwo, Ala yélini a ka nyinê kpo, kwéli n:aa lèpí, u ya a nga a kwo y:i myepédé lee dniye, y:i ntee noo a lémilémi, yi lémilémi paan:aa m:uu y:e. Kwo, Dyámê pé ghélí dēpwo a kwo, a nuu ghi nódo doo a ya, lémi ngé u ngwo nyinê pyódu noo. ²⁵ Kwo, M:aa. Kwo, Kn:aadi te kópu lama daa tóó. Kwo, Mgídi u yoo yi lama d:ii tóó, ngmênê a lama nye tóó, ala yélini yi lama ala kópu mye tóó, Nyóó nyinê dy:ââ noo. ²⁶ Kwo, Ntênê ye nê kēma nyoo, ngakémê ye my:aa chámê ngé, ngmênê ye am:aa a tpaépê, mu kópu u díy:o nuu u pi ngé ntee noo a ya, nuu u yoo ngé yinté myepédny:oo a ya, yi k:ii nmí nuw:o ngmídi ngé péchoo ya.

18

Yesu u ngwo mgími ngópu
Mátíyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luuki

22:47-53

¹ Dini ghi n:ii ngé Yesu ngé u Mí ka ngépê chedé ngé, Njedusalem nmo kuwo ngé, mb-waa tp:oo ngmênmi ngmópu, u pi Kidílon, myángo ndíi ngmê u mênê nmí ch:iy:e dniye. ² Pini n:ii Yesu u kwódo ngé ghê wo, Njudas, yi pini u lama yi myángo doo ya, mu kópu u díy:o Yesu ngé Njudas u k:ii daa ng:éentómu y:i núw:o nmo. ³ Wod:oo Njudas ngé yi mgídi ngé y:i a pyw:ee nmo. Yoo ngmê yi kada doo kwo. Yi yélini yi vy:o Lóma lede yíli doo kwo, Chóó Lémi u ngomo t:áat:áa pyu yoo yi vy:o myednye kwo. Kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini yoo, Pádisi yoo yi k:ii yi yélini y:oo a dy:ââ tumo. Yi kaa taa a nuw:o tumo, yi pywápê dmi yi lam dé myedé núw:o tumo, nmo u ngwo a lee dniye. ⁴ Yesu u lama yaa wo, apê, Daa kēmakēma kópu yíli yintómu a nga a d:uumy:uu ngmê, wod:oo ye loo, yepê, N:uu ka nnye vyuwo té? ⁵ Kwo, Yesu, pini n:ii Nasalet pi. Yesu ngé yepê, Ala nê vyílo, a chóó n:aa tóó. Pini n:ii Yesu u kwódo ngé ghê wo, Njudas, yi vy:o doo kwo. ⁶ Yesu ngé Chóó Lémi u pi dini ghi n:ii ngé ye vyu, yepê, A chóó n:aa tóó, u ngwo ngwéti dniye, wod:oo a mbee ngópu, yoo woni tēpê mbémê tpaépê dniye. ⁷ Myombó Yesu ye mē póo wo, yepê, N:uu ka nnye vyuwo té? Kwo, Yesu, pini n:ii Nasalet pi. ⁸ Yesu ngé yepê, Wunê nnye kídí vyi, Ala nê vyílo, a chóó n:aa tóó. Yepê, Pini n:ii ka nnye vyuwo té, kídmyinê pyw:ee ngmê, ngmênê a p:uu ndiye pyu kní yi p:uu kēê nangmê yé, dpí dy:ââ tóó. ⁹ (Yi kópu ye vyu, mu kópu u díy:o u Mí ka kópuni vyu, ndé kópu ngé pyaa we, kwo, M:aa, yélini a ka nyinê kpo yi l:ámo dēpēngmê ngópu.)

¹⁰ Saimon Pita ngé u yi doo kwo, Lede yoo ní vya té, wod:oo u taa a ngéêdi, lede ngmê mbwámé pédê chapwo, ngmênê kn:aadi ngé, u wéni pee ngwene ngópu. Yi lede u pi Mélika, kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini u dpodo pyu ngmê. ¹¹ Yesu ngé Pita ka kwo, N:aa u dōpo mênê mē kēdi. Kwo, Lukwe, u yi nga a kwo, M:aa ngé dono u mbwaa n:ii a ka a kpo u wépi ní puwá? Kwo, Kéle, n:aa ndani.

Anas u ngíma Yesu u ngwo mī kaa ngópu

¹² Lede yoo yi kada pini ngé yepê, Mgími yó, yedé ngé kudu yó, wod:oo lede kní y:oo Nju tpémi yi k:ii Yesu ngmími ngópu, kóó dē kudu dumo, ¹³ Anas ka mwiyé núw:o ngópu, pini n:ii tp:oo módó Kayapas ngé nyáá. ¹⁴ Kayapas kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini ngé doo ya, yi m:aaani ngé. Yi Kayapas ngé Nju tpémi yi kada pini kní ye mwiyé a vyu, yepê, Maa mb:aa ala, pi ngmídi pi yintómu yi l'éê díy:o paa pw:oo we. *

Pita ngê Yesu u ngwo a wópu ngê.

Mátiyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luuki 22:55-57

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê Yesu mgímí ngópu, Njedusalem núw:o ngópu, Saimon Pita k:ii nyípu yámuyámu dé. Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo dini ghi n:ii ngê Yesu km:êê ngópu, Pita kuwa nê kuwo ngê, a k:ii nmí kee dniye, mu kópu u díy:o kada pini u lama noo ya. ¹⁶ Myombó mênê diyé wo, keñe dmáâdini ngê doo t:âât:ââ, kwonê, Kí pini a kmíni. ¹⁷ Pita yedê kee wo, yi dmáâdí ngê kwo, D:ii wu pini p:uu ndiye pyu ngmê, apii? Pita ngê kwo, Nyáâ, nê kuu. ¹⁸ Yi dini ghi ngê nkuwo ndíi ngê pyodo, wod:oo ndyuw:e ngmê kpê ngópu, yi ngomo chókó u dpodo pyu yoo, Chókó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo yi k:ii, ndoo chedê dnye kwo. Pita yi vy:o myimí ghê wo, myedoon:aa ndê vyíli.

Anas ngê Yesu u ngwo doo poopoo

Mátiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luuki 22:66-71

¹⁹ Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini Yesu ka p:uu ndiye pyu kní yi l:êê díy:o doo póó, kópuni nmo doo t:rapé dé yi l:êê díy:o u kwo myedoo póó. ²⁰ Yesu ngê kwo, Pi yilí yi ngíma nímó danêmbum. Kwo, Nju tpémi kwéli wunê wó ngê, Chókó Lémi u ngomo k:oo, ngêpê ngomo kní yi k:oo, y:i ye nímó a danêmbum. Kwo, Tumu kópu d:oo ngmê vvu. ²¹ Kwo, Lukwe díy:o nye p:oop:oo nê. Kwo, A kópu dyuu n:ii kní y:oo ny:ee tumo, ye ngí péé, yi kópu yi lama a pyede. ²² Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê yi kópu yi vvu, lede ngmê ngê kopwe u te knápw puwá, kwo, Lukwe díy:o nmí kada pini u dnye nye vyee. ²³ Yesu ngê kwo, Pi kní ye kópu dono w:aangmê vvu, ye ala léma ye yi kópu yuu pícha y:oo. Kwo, Ntênê n:aa mbumu, lukwe díy:o kopwe a te knápw chi puwá.

²⁴ U kuwó dini ghi ngê Anas ngê Kayapas ka Yesu dy:ââ ngê. Yedê kwulo daa pywáli ngópu, p:uu modoo ya.

Pita ngê Yesu u ngwo mênê wópu ngê

Mátiyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luuki 22:58-62

²⁵ Yi dini ghi ngê Pita ndoo chedê modoo kwo. Pi ngmê kní y:oo kwo, D:ii wu pini p:uu ndiye pyu ngmê, apii? Pita ngê a wópu ngê, yepê, Nê kuu. ²⁶ Pita ngê pini n:ii ngwene ngópu, yi pini u mbwó kada pini u dpodo pyu ngmê, ndoo chedê myedoo ya, Pita ka kwo, Ndo apê nyi vyílo, wu pini p:uu myángo vy:o kídí m:uu ngí. ²⁷ Pita ngê mênê wópu ngê, wod:oo kêmkêm ka wo.

Yesu Paléti ka u ngwo núw:o ngópu

Mátiyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-20; Luuki 23:1-5,13-25

²⁸ Kââdí dini ghi n:ii ngê a kee wo, Yesu Kayapas u ngomo k:oo a pw:ii ngópu, Lóma lede yoo yi máawe ndíi Paléti ka íuw:o ngópu. Nju tpémi yi kada pini yoo Paléti u ngomo k:oo daa kee dniye, mu kópu u díy:o apê, Daa Nju pi u ngomo. Apê, Nmo koko té, ye dono pee nmí p:uu ngma a kelekele, Chókó Lémi ka dono ngê nmo pyodopyodo té, yed:oo Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa nté doo u ntââ daanmí ma. ²⁹ Yi Nju tpémi Paléti u ngomo k:oo daa kee dniye, wod:oo kuwa ye a pwii wo, yepê, Wu pini ngê ló dono kópu ngmêê d:uu? ³⁰ Paléti ka kwo, Dono kópu wodaa d:uu ngê, ye nga daapód:oo íuw:o. ³¹ Paléti ngê yepê, Núw:o yó, nmyi chókó nmyi dêépi kópu dyuu mbémé nyi kóté kalé yó. Kwo, Machedê. Kwo, Wunê kudu kóté kwolo, ala d:o pw:oo we. Kwo, Ngmênê pi vyee nmo nmyi kwódu ngópu. Kwo, Nmyi l:êê ghi mbémé nyi vya ngí, kídosi ñedê nyi t:ee ngí. * ³² (Yesu ngê kópuni wunê a vvu, nmopê, Tâa wa km:êê nê, u pwopwo p:uu kídosi ñedê u ngwo doo danê, yi kópu Nju tpémi y:oo ala ngwo d:uu ntiye ngmê.) * ³³ Paléti u ngomo k:oo mê diyé wo, lede kní ye yepê, Yesu al:ii a íuw:o yó, wod:oo u kwo íuw:o ngópu. Yesu ka kwo, Mumdoo nyi Nju tpémi yi king? ³⁴ Yesu u kwo póó wo, kwo, Ye kópu ñyóó mênê cha ngí, ó pi kní y:oo nga y:oodê vyi ngmê? ³⁵ Paléti ngê kwo, D:aa Nju pi. Kwo, Ñyóó nyoo kní y:oo, yi kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní yi k:ii y:oo a ka da íuw:o ngí. Kwo, Ló dono kópu ngmêchi d:uu? ³⁶ Yesu ngê kwo, Daa dyámé mbémé tpémi y:oo king ngê y:oo pyódu noo. Kwo, W:aa dyámé pè u king ntee pini, ye a dpodo pyu yoo a l:êê díy:o pí l:êê té, Nju tpémi y:oo daapaa mgímí nê. Kwo, Daa dyámé mbémé tpémi y:oo king ngê y:oo pyódu noo. ³⁷ Paléti ngê kwo, Mumdoo nyi king? Kwo, Yi kópu awêde dí ny:oo. Yesu ngê kwo, Ñyóó íuw:o ngê chi vyi, nyimo, Nê king. Kwo, Ngmênê ala kópu mu ngmídi u l:êê díy:o dyámé mbémé ní pyodo, nê, Pi kní y:oo ndê kópu yintómu kní yi kn:ââ paa m:uu y:e. Kwo, N:ii kní y:oo ndê kópu kní yi maa a kígha ngmê, a dnye y:oo nyémí ngmê. * ³⁸ Paléti ngê kwo, N:uu u ntââ, ndê kópu dé yi kn:ââ dpo pyw:oo? Wod:oo Paléti kuwa mê pwii wo, Nju tpémi ye yepê, Wu pini u kpadakpada u kópu d:oo ngmê pyw:ángo. ³⁹ Yepê, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa dye ghi ngê mbwa k:oo tpémi yi vy:o pi ngmên:aa pw:iipw:ii ngê. Yepê, Nju tpémi. Yepê, U yi nmye a kwo, Nmyi king ní pw:ii? ⁴⁰ Dpodombiy:e u kwo mbwó dniye, kwo, Daa ye pini. Kwo, Mbadapas yi pw:ii ngí. (Yi Mbadapas Lóma lede yoo yi p:uu mwiyé dpímo a l:êê, mbwa k:oo u ngwo kee wo.)

* 18:31: Dpodo 18:15

* 18:32: Njon 12:32-33

* 18:37: 1 Tim 6:13

19

Paléti Yesu u pw:iipw:ii ngé u ngwo dêê wo

¹ Wod:oo Paléti ngé lede kní ye yepê, Yesu núw:o yó, yedê kpê dmi ngé nyi kpaka yó, wod:oo mí kpaka ngópu. ² Lede kní y:oo Yesu dnye yumuyumu, noko yipu, King kní yi mbêmê kídón ntee a kwo nyédi, kí pini mbêmê yinté tpile my:oo kaa koo, wod:oo yi kóó diidii a ngí tumo, a kmongo tumo, kídón ntee tpile u ngwo ngmê lâmo ngópu, Yesu mbêmê kaa ngópu. Kpídí pee mb:aa ngmê, king kní y:oo yi mbwo ntee dnyimo t:emí dé, yinté kpídí pee mtyemtye u mbwo ngmê t:ee ngópu. ³ U kuwó dini ghi ngé u kwo dnye lépí, k:omodanê ngé dnya a chipéchipé, kópu, Munmíkó nmí määwe ndíi, Nju tpémi yi king, u nkwo dnye vyeé.

⁴ Paléti kuwa mēdē pwii wo, Nju tpémi ye yepê, Wu pini ngomo k:oo nmye mēnínē pw:iipw:ii, nmyi ngíma n:aa kwapí, mu kópu u díy:o nmyi lama paa yaa we, u kn:aadi te kópu d:oo ngmê pyw:àngo. ⁵ Wod:oo Yesu kuwa a pw:ii ngé, yi kóó diidii dmi mbêmê modoo ya, kpídí mb:aa u mbwo myedoo ya. Paléti ngé Nju tpémi ye yepê, Yi pini ala. ⁶ Kada pini kní y:oo dini ghi n:ii ngé m:uu ngópu, dpodombiy:e mbwó dnyiye, Paléti ka kwo, Kídosi ñedê t:ee ngí. Kwo, Daadí ya. Wod:oo Paléti ye node wo, yepê, Yi kópu nmyi lama ma tóó. Yepê, Nmyi chóó nuw:o yó, kídosi ñedê nyi t:ee yó. Yepê, U pwopwo u kópu d:oo pyw:àngo, daa tóó modaa tóó. ⁷ Nju tpémi y:oo Paléti ka kwo, Nmí dēépí kópu alanté, Pini n:ii ngé Chóó Lémi u pi k:omodanê ngé dpí vyi, yi pini anyi vy:a. Kwo, Ye pini ngé chóó u komo ngé ala kópu vyu, Né Chóó Lémi Tp:oo. Kwo, Daadí ya, pw:oo we.*

⁸ Dini ghi n:ii ngé Paléti ngé yi kópu nyongó, nkíngé ngé y:ay:a pwiyé wo, ⁹ u ngomo k:oo mē kee wo, Yesu ka kwo, Ló y:i nyinē ndé wo? Yesu ngé kópu u kwo daa vyu.

* ¹⁰ Paléti ngé kwo, Lukwe díy:o kópu a ka daanyi vyi. Kwo, Lâma daa tóó, a kēé k:oo nye kwo? Kwo, Ye n:aa tpaépé, Vya yó, yed:oo a vyeé ngí. Kwo, Ye n:aa tpaépé, N:aa pw:iipw:ii, ye kēé nga daawa t:ee ngmê.

¹¹ Yesu ngé kwo, Pini n:ii nmí pwo a tóó nmí kada pini ngé wodaa pyódu nyoo, ye ngéé k:oo daapídí ghé. Kwo, Yi pini u dnye chuu nyongó, módó nye kpadakpada né. Kwo, Yélini y:oo nga da núw:o nē yi dnye dmi yíchi ny:oo, dono u ngwo chí d:uu. Kwo, Ngmêné yi yélini yi dono d:ud:umbiy:e ndíi.* ¹² Paléti ngé yi kópu dini ghi n:ii ngé nyongó, d:ud:umbiy:e u yi u ngwo doo kwo, Yesu ní pw:ii, ngmêné Nju tpémi dpodombiy:e u

kwo mbwó dnyiye, kwo, Ye pini ngé apu, Né king. Kwo, U yi u ngwo a kwo, Pini n:ii nmí king ndíi ngé wuné tóó, Lóma, u d:aa né káádí. Kwo, Yinté pini king ndíi p:uu a d:uu yédi. Kwo, Ye pini nye pw:iipw:ii knomomé, ye king ndíi ngé yi kópu wa a ny:oo, doo u nuu u pi ngé anyi pyódu.* ¹³ Paléti ngé yi kópu yi nyongó, Yesu kuwa ye a pw:ii ngé, pi kwéli dpímo kóté kigha dé, yi núwo. (Yi kéli ghé chēépí u kadakada mwiyé yé tumo, Nju tpémi yi dnye ngé u pi Nkapata.) ¹⁴ Wéni n:ii ngé Tp:ee Kaa W:ééw:éé u Naa u l:éé díy:o tpile yilí dnye wiyewiye, yi wéni ngé yi kópu yilí u ngwo pyodo. Káádí mää kéli dini ghi ghéli daa yó, Paléti ngé Yesu kuwa ye a pw:ii ngé, Nju tpémi ye yepê, Ala nmyi king. ¹⁵ Dpodombiy:e u kwo mbwó dnyiye, kwo, Pw:oo we. Kwo, Vya ngí. Kwo, Kídosi ñedê t:ee ngí. Paléti ngé yepê, Mumdoó nmyi king kídosi ñedê waní t:oo? Kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo kwo, Nmí king mu ngmídi, king ndíi n:ii Lóma wuné tóó. ¹⁶ Wod:oo Paléti ngé lede kní ye yepê, Yesu núw:o yó, kídosi ñedê nyi t:ee yó.

Yesu kídosi ñedê u ngwo t:ee ngópu

Mátíyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luukí 23:26-43

Lóma lede kní y:oo Yesu núw:o ngópu, ¹⁷ Njedusalem a kuwo ngópu, ghi ngmê núw:o ngópu, yi ghi u pi Mbodo Diné. (Nju tpémi yi dnye ngé Nkolokota.) Maa p:uu Yesu ngé u kídosi chóó doo dnyinédnyiné. ¹⁸ Yi mbwini mbêmê Yesu kídosi ñedê mí t:ee ngópu, pi u nkígh:é mē miyó kídosi ñedê t:ee dumo, u wéni pee ngmê t:ee ngópu, u tané pee ngmê t:ee ngópu, Yesu yi kéli ghé kídosi ñedê doo ya. ¹⁹⁻²⁰ Paléti ngé u dpodo pyu ngmê ka kwo, Yesu u nt:u kópu d:éé ngí, apií, Yesu Nasalet pi, Nju tpémi yi king. Yi pini ngé yi kópu dyuu pyolo d:éé ngé, Nju dnye ngé d:éé ngé, Kídiki dnye ngé d:éé ngé, Lóma dnye ngé nye d:éé ngé. Yi kópu dyuu Yesu u pwo kídosi ñedê t:ee ngópu. Nju tpémi yilí kní y:oo yi kópu dyuu a kp:aa ngópu, mu kópu u díy:o Njedusalem u nkígh:é Yesu kídosi ñedê mí t:ee ngópu, daa kuughé. ²¹ Kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo Paléti ka kwo, Lukwe díy:o chí d:éé, Nju tpémi yi king. Kwo, Alanté wochi d:éé, Kí pini ngé apu, Né Nju tpémi yi king. ²² Paléti ngé yepê, Kópuni dí d:éé, muchoo ya. Yepê, Daaní ngmêé.

²³ Dini ghi n:ii ngé Yesu kídosi ñedê t:ee ngópu, lede kní y:oo u kpídí yéé tumo, tpile dyuu páádi ngé pyódu ngópu, lede ngmê u tpile dyuu ngmê. U kpídí ngmê mb:aamb:aa, kpídí d:umu daadíi, kéli ghé daa dmy:ee ngmê. ²⁴ Lede kní y:oo noko yepê, nangé chaa, ng:oo kméle, n:uu ngé wuné ng:ééni. Kópuni nmí Mí u puku yedé a tóó, yi Lóma

* 19:7: Lev 24:16; Njon 5:18

* 19:9: Mát 27:12; Luukí 23:9

* 19:11: Njon 10:18; Dpodo 2:23; Lóma 13:1

* 19:12: Luukí 23:2; Dpodo 17:7

lede páadi kní y:oo daa yi lama yi kópu ntiye ngópu. Yi kópu ala,

A tpile dê yêê t:oo,

A kpídi mb:aa u díy:oo mye ng:oo té. *

²⁵ Yesu u kídosi u nkígh:é pyââ páadi yi k:ii nmeee kwo, Niye mbwémi Yesu u pye miyó, Méli Kilópas u kpám pyolo, Méli Makídala pyââ podo. * ²⁶ Yesu ngé u pye a nkígh:é módu, kwo, Niye. Kwo, Kí ñm:ee. ²⁷ A ka pê, Kí mye, u kwo mb:aamb:aa ngé chi vuyuu. U kuwó dini ghi ngé u kwo noo vuyuu, a ngomo k:oo doo kwo.

Yesu kídosi ñedé u ngwo pwene

Mátiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luuki 23:44-49

²⁸ Yesu u lama doo ya, A dpodo yili yintómu daa kêmakéma n:aa chedêchedê. U yi u ngwo doo kwo, Kópuni puku yedé a tóó nî ntiye, wod:oo yepê, Mbwaa a nga dê chópu.

* ²⁹ Wain d:ââ y:i ngmêdoo kwo. Pi ngmê ngé tpênê n:êê ngma a ngéêdi, wain d:ââ k:oo kmênê ngé, yimbwi ñedé kâa, Yesu komo t:âmo mbee ngé. * ³⁰ Yesu ngé yi wain yi ndââ, yepê, Machedé, wod:oo mbodo k:ame a ghê wo, pwene. *

Yesu u ngwo dmya ngópu

³¹ Wéni n:ii ngé Yesu pwene, yi wéni Pídaidé, womumo líme wo ndíi ngmê, ntóó yi wéni ngé kídosi ñedé daapêdoo ya. Yi kópu u l:êê díy:oo Nju tpémi yi kada pini kní ngmê Paléti ka lee dniye, kwo, Yélini kídosi ñedé a pyede, u ntââ yi kpáli dmi wa pwaa t:oo, límlími ngé u ngwo paa pw:oo dniye, yed:oo awêde mípaa kmênê téne. * ³² Wod:oo lede yoo lee dniye, Yesu u nkígh:é kídosi ñedé n:ii dê dpímo ya, yi kpáli páadi kní pwaa tumo, ³³ ngmênê Yesu u kídosi chedé yi ní dniye, yi vyyu dniye, apê, Até dê pw:onu, wod:oo kpáli dê mèdaa pwaa dumo. ³⁴ Lede ngmê ngé u kaa a ngéêdi, Yesu podo pee dmi kèpa dóo, u kaa yedé péedi ngé, wêê mbwaa kwodonkwodo a mbêpê knopwo. ³⁵ Yi kópu yili a chóo a ngwolo dê y:oo nî módu, ntênê dí d:êê té, mu kópu u díy:oo yi kópu kní ye paa kélími mbê dmyeno. * ³⁶⁻³⁷ Lede kní y:oo daa yi lama puku yedé kópu miyó ntiye ngópu, ngmê alanté, Dínê daangmêwa pwaa ngmê, woni alanté, Pini n:ii wa dmya ngmê, pi kní y:oo adnyi y:enê. *

Yesu ntóó u ngwo kmênê ngópu

Mátiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luuki 23:50-56

³⁸ Pi ngmê, u pi Njósép, Adamátiya pi. Yi pini Yesu ka myedpímo kélími, ngmênê tumutumu, mu kópu u díy:oo kada pini kní ye

dpímo nkíngê. Yesu dini ghi n:ii ngé pwene, yed:oo yi Njósép Paléti ka loo, kwo, U ntââ Yesu ntóó wan:uu kmênê. Paléti ngé kwo, U ntââ, wod:oo Yesu u kídosi chedé nmo a loo, ntóó nmo ngópu. * ³⁹ Pi m:uu nmo myeda loo, u pi Nikódimés, pini n:ii Yesu ka mgídi vy:oo mwiye a loo. Yi pini ngé, u dpodo pyu kní yi k:ii mtyími ntee tpile péé kní ngma a ñuw:oo ngópu, tuu mb:aamb:aa. Yi tpile péé dmi yi dīngīdīngī ndīi. * ⁴⁰ Yi maaawe dê y:oo yi mtyími ntee tpile Yesu ntóó p:uu dpímo t:emí, kpídi ngé ntóó u nkwo dpímo a kmongokmongo, mu kópu u díy:oo nmí Nju tpémi nmí pi ntóó kmênêkmênê yinté a tóó. ⁴¹ Yesu kídosi ñedé kwéli pwene u nkígh:é myângo ngmêdoo ya. Yi myângo vy:oo kpomo kamí ngmêdoo ya, wunê pi ntóó y:i daangmê kmênê ngópu. ⁴² Yi lémi dê y:oo Yesu ntóó yi kpomo u mênê kmênê ngópu, mu kópu u díy:oo mgídi doo a ghayghay, doo u ntââ kuughê daapi ñuw:oo ngópu.

20

Yesu u ngwo a pii wo

Mátiyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luuki 24:1-12

¹ Sandé mw:aa mgídi vy:oo, Méli Makídala pyââ kpomo chedé yi loo, Yesu kwéli kmênê ngópu. Apê, Chêêpi páâ ndíi n:ii kpomo t:âmo kaa ngópu, apê, Lukwe ngé atédé tpiyé wupu kwolo. ² Wod:oo mbêpê a puwâ, Saimon Pita k:ii mdoo nye a ñuwu, nyepê, Nmí Lémi ntóó kpomo u mênê kédê ngí ngmê, kwéli d:uu yé ngmê, nmí lama daa tóó. ³ Pita k:ii kpomo u chedé nyi lee knopwo. ⁴ Maa p:uu nipi nyipu mbêpê, mbêpê tédê Pita nê kuwo ngé, kpomo u chedé mwiye n:uu ta, ngmênê kpomo u mênê ghéli dípi kee wo. ⁵ Kpomo u mênê nê tepe mbê wo, Yesu ntóó p:uu kpídi n: tee tumo, nî m:uu too. ⁶ Pita dini ghi n:ii ngé ta, yi ngwo kpomo u mênê kee wo, kpídi mye m:uu too. ⁷ Kpídi ngé mbodo a kmongo ngópu, apê, U mo mu tóó, kmongo ngmê. ⁸ Myenté kpomo u mênê my:aa kee wo, yi kópu kní y:aa m:uu too, ala kópu ka u ngwo nî kélími mbê wo, nê, Nmí Lémi kèda pyidu. ⁹ Yesu u pyidepyide p:uu kópuni puku yedé a pyede, yi ngwo ghéli dpípo w:ee too. ¹⁰ U kuwó dini ghi ngé p:oo m:ee diyé knopwo.

Yesu ngé Méli Makídala pyââ ka chóochóo u ngwo a kéma ngé

Mátiyu 28:9-10; Mak 16:9-11

¹¹ Méli kpomo chedé doo kwo, doo mbê. Kpomo u mênê yedé tepe mbê wo, ¹² enjel miyó módu, yi kpídi dê kpaapíkpaapi dê. Yesu ntóó mwiye kwéli doo ya, yi kéli ghê dpímo ya, mbodo kwéli yé ngópu, woni y:i

* **19:24:** Psalm 22:18 * **19:25:** Mát 27:55-56 * **19:28:** Psalm 22:15 * **19:29:** Psalm 69:21 * **19:30:** Njon 4:34 * **19:31:** Deut 21:22-23 * **19:35:** Njon 21:24 * **19:36-37:** Ex 12:46; Tpyuu 1:7 * **19:38:** Njon 7:13; 12:42 * **19:39:** Njon 3:1-2

doo ya, woni yu dmyino doo ya. ¹³ Ngmê ngê Méli ka kwo, Lukwe diy: o nye mbê. Yepê, Nmî Lémi ntóó até da ngî ngmê, anyi d:uu yé ngmê. ¹⁴ Wod:oo Méli yi diyé wo, Yesu yi módu, ngmênê daa myââ. * ¹⁵ Yesu ngê kwo, Lukwe diy: o nye mbê. Kwo, N:uu ka nye vuyoo? Méli ngê apê ngmênê, Myângo u y:enê pyu ye kwo, kwo, Ala pini ntóó dmyinê ngî ngmê, kwéli dmyin:a a yé ngmê a ka vyi ngî, n:aa lêpî, ntóó mênín:aa ng:êênî. ¹⁶ Yesu ngê kwo, Méli. Yi ngwo dini ghi ngê Méli ngê myââ, apê, Kíngê Yesu. Nju dnye ngê kwo, Laponi, u nt:u kópu nminê nmo, Nmî Lémi. Wod:oo Yesu u nkígh:é loo. ¹⁷ Yesu ngê kwo, Kalé nédi, mu kópu u diy: o M:aa ka d:oonngê kee wo. Kwo, A mî mye nmyi Mí, a yâpwo mye nmyi yâpwo. Kwo, Yi pini ka n:aa koko. Kwo, A mbwó knî ye yi kópu dp:uu vyi ngî. * ¹⁸ Wod:oo Méli Makídala pyââ nmo a loo, nmopê, Nmî Lémi kídi m:uu. Méli ka kópuni a vyi too, nmo mínê nté too.

Yesu u ngwo nmî módu

Mátiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luuki 24:36-49

¹⁹ Yi Sandé ntumokwodo n:ii knî yi kii Yesu p:uu nmee ndiye, ngomo k:oo nmee kwo. Keñe nmo kuwo too, mu kópu u diy: o Nju tpémi yi kada pini knî ye nmî nkíngê mbê dnyiye. Wod:oo Yesu anyi a pwiyé wo, nmî vy: o ghê wo, nmopê, Mw:ââkó a tídê mbwó yoo, ala nê, namê nkíngê. ²⁰ U kuwó dini ghi ngê kóó dê nmî ngópu tpyé doo, kaa kwéli dóó ngópu, nmî ngópu mye tpyó. Dini ghi n:ii ngê nmî myââ, nmî gha dmi d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê py:odo. * ²¹ Myombó Yesu ngê nmopê, Namê nkíngê. Nmopê, M:aa ngê dyámê mbêmê ntee a dy:ââ noo, pi knî ye yinté u nkwo n:aa dyede nmyo. * ²² Wod:oo Yesu nmo kó wââ mbê wo, nmopê, M:aa u Ghê Dmi nmyi ménê dí yé. ²³ Nmopê, N:ii yi dono wanmyi chedé t:oo, M:aa ngê yi dono u mbodo kn:ââ vuyuwu wa kéé té, mēdaawa a ngî té. Nmopê, N:ii p:uu M:aa u Ghê Dmi mbêmê ala kópu wanmyinê w:ee ngmê, anye, Kí pini ngê u dono dē mgímí té, mēdaawa kéé té, nmopê, yi pini ka wanmyi vyi ngmê, Nono knî y:oo dē dyênê ngi, ye yi pini u dono M:aa ngê u mbodo kn:ââ vuyuwu daawa kéé té.

Tomas ngê Yesu u ngwo módu

²⁴ Wéni n:ii ngê Yesu nmî módu, nmî vy: o pini ngmê Tomas, pini n:ii u mbwó kii nipi taa knopwo, yi pini nmî vy: o dépwo kwo, * ²⁵ wod:oo dini ghi n:ii ngê Tomas nmî módu, kwonmo, Nmî Lémi kudu m:uu. Tomas ngê nmopê, Kpêêpî u kwéli kóó dē yi p:uu daanî

m:uu knomomê, a kêêpyââ yi kwéli p:uu daanî yé knomomê, kaa kwéli dóó ngópu a kêê y:i daanî yé knomomê, ye daanî kélímí mb:anê.

²⁶ Wiki ngmidi mí loo, Tomas u kii ngomo k:oo nipi nmee kwo. Komo tpile keñe nmo kuwo too, ngmênê Yesu anyi a pwiyé wo, nmî vy: o ghê wo, Nmopê, Mw:ââkó a tídê mbwó yoo. ²⁷ Tomas ka kwo, A kêê dē ngî m:uu dé, ngêêpyââ yi p:uu kédí, a podo pee dmi kēpa ngêê mye yé. Kwo, Lukwe diy: o d:ii kélímí. Kwo, Chi kélímí. ²⁸ Tomas ngê kwo, A Lémi, nyi nmî yâpwo ndéndê. ²⁹ Yesu ngê kwo, Wochoo m:uu noo, daapichi kélímí mb:anê. Kwo, Yélini a ka adnya a kélímí, k:omo tpile daawa m:uu nê, a ka amyed-nya a kélímí, yi yéli yi gha dmi M:aa ngê d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa pyódu té. *

Kópuni u l:êê diy: o ala puku dmi ní d:êê ngê

³⁰ K:omo tpile Yesu ngê mbwudu yili nmî ngópu chópu, ngmênê ala puku yedê pyile njini ní d:êê ngê. * ³¹ Ní d:êê too, mu kópu u diy: o ala kópu ka paa kélímí mbê dmyeno, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidí ngê, nmî kada pini ngê pyódu ngê, yi pini Yesu, pini n:ii Chóó Lémi Tp:oo. U ya a nga a kwo Yesu ka kélímí mbê dmyeno, u pi mbêmê ghê kamí u ngwo pèdê pyw:ee yó. *

21

Yesu pyolombó u ngwo nmî módu

¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu ngê chóóchóó nmî ngópu mé tpyó. Dini ghi n:ii ngê Nkálili Kpéni Lêê u nkígh:é nmee ya, yi kópu nmo u ngwo pyodo. ² Nmî pyudu nmee ya Saimon Pita ngmê, Tomas myomo, pini n:ii u mbwó k:ii nipi taa knopwo, Nêtániyel pyolo, Kéna pi, Nkálili Wee u kwo p:aaní n:ii a tóó, a mbwó k:ii nye podo limo, Yesu p:uu ndiye pyu mé miyó yi k:ii. ³ Saimon Pita ngê nmopê, Vuyuwó tédê n:aa lêpî. Kwonmo, Nmî k:ii lee kmêle. Wod:oo dinki k:oo nm:uu wo dnyiye, munneen:aa vuyuwó. Yi mgídí nmo dyé ngê, pwoo k:oo te dépê gho. ⁴ Mw:aamw:aa dini ghi ngê Yesu tii vuyuwu nmî módu, ngmênê pi daa myââ. ⁵ Nmopê, Kí tpóknî. Nmopê, Pwoo k:oo te doo gho? Kwonmo, Nyââ, te doo gho. * ⁶ Nmopê, Nmyi pwoo dinki mwada pee kéé yó, y:i knî ngmê wunê wupwo. Wod:oo pwoo dinki mwada pee nmî kéé ngê, te yilí a gho, doo u ntáâ pwoo dinki k:oo daap:ono pèédí ngê. * ⁷ Pita ka kwonoo, Kí nmî Lémi vyílo ye kwo. Saimon Pita ngê yi nyongo, apê, Nmî Lémi ye kwo, wod:oo u paa kpídí u paa ngmê

* 20:14: Luuki 24:16; Njon 21:4 * 20:17: Lóma 8:29; Hipílu 2:11-12 * 20:20: Njon 19:34; 16:22; 1 Njon 1:1
 * 20:21: Njon 17:18 * 20:24: Njon 11:16; 14:5 * 20:29: 1 Pita 1:8 * 20:30: Njon 21:25 * 20:31: Njon 3:15; Lóma 1:17; 1 Njon 5:13 * 21:5: Luuki 24:41 * 21:6: Luuki 5:4-7

t:ango, tpuu a ndé ngé, kpé lée u kwo mbéka wo, Yesu ka cháâcháâ mí kee wo. ⁸ Dinki k:oo a kuwo nmoo, nmînê pwoo nmee a paapaa. Yesu kwéli doo a kwo daa kuughê, pwoo y:i nm:uu téeđi ngé. ⁹ Dini ghi n:i ngé lyoko nmí tee dniye, nê, Yesu ngé ndyuw:e ngmê atédê kpé, te ngmê nk:éênî, mbídedi kní my:oo kwo. ¹⁰ Yesu ngé nmopê, Te n:i da ghêpê dmi, kní ngma a ñuw:o yó. ¹¹ Saimon Pita dinki kn:ââ ghê nmo a loo, pwoo nipi lyoko nmo péeđi ngé. K:omo tpile te ndíi yono y:a limo y:a mé pyile y:i a ghê, ngmênê pwoo daa chaa ngópu. ¹² Yesu ngé nmopê, A pwiyé dmyeno, nté anyi ma yó. U kwo nmí nkîngê mbê dniye, u kwo médaap:oo póo dniye, Nyi n:uu, mu kópu u díy:o nmí lama doo ya, Kí nmí Lémi. ¹³ Wod:oo Yesu ngé mbídedi a ngééđi, nmo a kpo, te nmo myedê kpo.

¹⁴ Yesu ngé yinté chóóchóo pyolombó nmo a kéma ngé, kpêênî mwá a pii wo. *

Yesu Pita kii u ngwo dpîmo danêmbum

¹⁵ Kmaapí yinmo kéli ngé, Yesu ngé Saimon Pita ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, Mumdoó kí yéli yi nódo a nuu ghi dnyinté a tóó, ngmênê nyi mu ngmídi a nuu ghi ndéndé ngé nódo a tóó? Pita ngé kwo, Nyââ, a Lémi. Kwo, Lama ka tóó nê, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngé kwo, A sipi w:uu chi mbonombono. * ¹⁶ Myombó Yesu ngé Saimon ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, A nuu ghi nódo a tóó? Pita ngé kwo, Nyââ, a Lémi. Kwo, Lama ka tóó, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngé kwo, A sipi w:uu chi y:enê. * ¹⁷ Pyolombó Yesu ngé Saimon ka kwo, Njon tp:oo. Kwo, Mumdoó a nuu ghi nódo a tóó? Pita u nuw:o dono ngé pyodo, mu kópu u díy:o Yesu u kwo pyolo póo wo, kwo, A nuu ghi nódo a tóó. Yesu ka kwo, A Lémi, kópu yilí yintómu lama ka pyede. Kwo, Lama ka tóó, nuu ghi a nódo ka tóó. Yesu ngé kwo, A sipi w:uu chi mbonombono, mb:aamb:aa ngé cha a chedéchedé y:amíy:amí dé. ¹⁸ Kwo, Ndé kópu nga ngmên:aa tpaépê. Kwo, Dini ghi n:i ngé pi mgêmi ngé nyoo a ya, maléti maa nyimo t:emí, nuw:o ngé ghini u pi dpîmo tpaépê, y:i nyimo lèpí. Kwo, Dini ghi n:i ngé vy:enevy:ene kèpa anyin:aa kwo, pi ngmê ngé yedé ñedé amí tee ngi, ghini u yi nga daadí kwo, y:i wa ñuw:o ngi, ngéé dé y:i wa chámé dé, u ngwo wa km:éê ngi. * ¹⁹ Kwo, Cha a njii nê. Yesu ngé Pita u ppopwo u maa yinté nmo a kéma ngé, u ngwo nmo w:ee ngé, nê, Pita ngé Chóó Lémi u pi yi ppopwo tédê wa kní.

Kópuni Yesu ngé a p:uu vvyu

* 21:14: Njon 20:19,26 * 21:15: Mát 26:33 * 21:16: Dpodo 20:28; 1 Pita 5:2 * 21:18: 2 Pita 1:14; Njon 13:36
* 21:20-21: Njon 13:23-25 * 21:24: Njon 19:35 * 21:25: Njon 20:30

²⁰⁻²¹ Pita u kuwó yi diyé wo, yi m:uu noo, apê, Pini n:i Yesu u nuu u pi ngé a tóó, mu kwo. Apê, Kmaapí tédê Yesu ka vyilo yi póo wo, kwo, N:uu ngwódo ngé angmê ghê. Wod:oo Pita Yesu ka póo wo, kwo, A Lémi, Kí pini ngé lukwe ngmêwa pyódu? * ²² Yesu ngé kwo, K:omo ngé u ya a nga wo kwo, Kí pini choo ya, u dí anê diyé, ye lukwe díy:o yi kópu p:uu nye nuw:o. Kwo, Cha a njii nê. ²³ Kópuni Yesu ngé Pita ka vvyu, yi kópu u lée díy:o Yesu u yoo kní y:oo ala kópu a tpaépê ngmê, apu, Nê daawa pw:onu. Ngmênê Yesu ngé daa vvyu, Nê daawa pw:onu. Ala kópu yi vvyu, K:omo ngé u ya a nga wo kwo, Nê choo ya, u dí anê diyé, ye lukwe díy:o yi kópu p:uu nye nuw:o.

A kuwókuwó kópu

²⁴ Yi kópu yilí a ngópu pyodo, a ngwolo dé y:oo m:uu tumo, u ngwo dí d:éê té. K:omodanê kópu d:oongmê d:éê ngé. * ²⁵ Yesu ngé kópu mé yilí d:uu ngé. Yi kópu yilí yintómu w:oo d:éê too, pi kní ye doo u ntáâ ngé paa pyódu, daapédê kp:aa t:oo.

Wu u dí. *

YESU U DYÉPI YOO YI DPODO

Yesu u yoo yilí ngé u ngwo pyodo, ala u danêmbum. Nkéli dnye ngé u pi Acts, Misima dnye ngé u pi Toualali, nmînê nmo, Yesu u dyépi yoo yi dpodo. Pini n-ii ngé d-êê ngé, u pi Luukí, Antiyóka pi, yi pini kpeede ngé doo ya. Dye ghi kní ngmê ngé Póól dpímo yámuyámu, yi kópu u l-êê díy-o ala kópu yinê d-êê ngé, apê, Tídówas nmo kuwo ngé, Samótídési nmí lee dnye. (Dpodo 16:11)

Mâawe ndíi ngmê, u pi Tiyopilas. Luukí ngé u yi doo kwo, Tiyopilas ngé Yesu u yoo yi l-êê ghi dmi mb:aamb:aa ngé pêdê w:ee ngé. Yi kópu u l-êê díy-o Luukí ngé u puku miyó d-êê ngé, ngmê Yesu u danêmbum, woni ala puku, u pi Yesu u dyépi yoo yi dpodo.

Nmí lama mb:aamb:aa ngé daa tóó, Luukí ngé ala puku ló m:aani ngé a d-êê ngé. Ndoó yé Yesu m:aani n-ii ngé pwene, m:ââ 28 mí loo, Luukí ngé ala puku u ngwo a d-êê ngé. U kuwó dini ghi ngé m:ââ mé 9 mí loo, Lóma tpémi y:oo Njedusalem u ngwo a pw:oo ngópu. Yi m:aani 70, ala ngwo 1970 u pwo.

Luukí ngé Tiyopilas ka u puku dè yi kakémé u ngwo chámé ngé

¹ Mw:ââkó Tiyopilas.

Ala kópu yilí a mwiyémiyé puku yedé nî d-êê ngé, Yesu ngé kópuni yilí d:au ngé, myenté pi kní yi nuwo kópuni yilí kwólu, u dí, wéni n-ii ngé u Mí ka mí kee wo.

Yesu ngé p:uu ndiye pyu kní ye chóóchóó u ngwo ye a kéma ngé

² Yesu dini ghi n-ii ngé pwene, mēda pii wo, Chóó Lémi u Ghè Dmi ngé ngópu, u dyépi kní ye u kópu yilí a kuwo ngé, yélini mwiyé a ngmidi ngé. ³ Yi dpodo p:uu wo podo y:a chedé ngé, daa ng-ééntómu chóóchóó ye dpímo a kēmakéma, wod:oo yi lama mb:aamb:aa ngé yaa wo, apê, Kí pini ndéndé ngé mēdē pii wo. Yi dini ghi ngé Yesu ngé daa ng-ééntómu chóóchóó ye a kéma ngé, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye dpímo danêmbum. ⁴ Dini ghi n-ii ngé Yesu p:uu ndiye pyu kní yi k:ii nipi dnye ya, Yesu ngé yepê, Njedusalem kédmyenēngé kuwo ngmê. Yepê, M:aa u yeedeyeede mwiyé dmyinê t:âât:ââ, kópuni p:uu nmye noo a danêmbum. Yepê, Yinê wa wédewédé kalé nmyo. ⁵ Yepê, Njon ngé mbwaa paa yoo dpímo a kmênêkmênê dé, ngmênê m:ââ m:ii M:aa ngé chóó u Ghè Dmi u mênê wa kmênê nmyo. *

Yesu u Mí ka u ngwo kee wo

Mak 16:19-20; Luukí 24:50-53

⁶ Dini ghi n-ii ngé Yesu u dyépi kní yi k:ii nipi a wó, u kwo póó dnye, kwo, Nmí Lémi. Kwo, W:êê tpémi y:oo ala kópu m:uu ka a vyi ngópu, apê, Dini ghi n-ii ngé Chóó Lémi ngé mb:aamb:aa ngé wa a ngee nmo, nmo Yisiléli tpémi nmí mbodo dmi mudu y:i wa yââ, kn:aa yéli yi kada pini ngé am:oo pyaa dmi. Kwo, Yi kópu ala ngwo a pyodopyodo? ⁷ Yesu ngé yepê, Kópuni wa pyódu, M:aa ngé yi dini ghi u kópu chóó wa vyi. Yepê, Yi dini ghi nmyi lama daawa yââ. ⁸ Yepê, M:aa u Ghè Dmi dini ghi n-ii ngé nmyi pwo wa a ghíi, yepê, d:ud:umbiy:e wa wédewédé kalé nmyo, pi kní ye a p:uu u nkwo anmyin:aa danê, Njedusalem tpémi ye, Njuda tpémi ye, Samédiya tpémi ye, myenté dyámé ghi yintómu kní yi mbémê. ⁹ U danêmbum dini ghi n-ii ngé a kéli ngé, wod:oo Chóó Lémi ngé mbóó p:uu yi ngópu kmungo, apê, Nkalí too pee vy:oo aduu t:iy:e.

¹⁰ Dini ghi n-ii ngé mbóó p:uu kee wo, p:uu ndiye pyu kní y:oo yi ngwolo dmi dēpē y:ee ngópu, mbóó p:uu mudnye vuywo, wod:oo pi yi nkigh:é miyó adí m:uu ngmê, yi kpídí dé kpaapikpaapí dé. ¹¹ Yi tpódu y:oo yepê, Nkálili tpémi. Yepê, Lukwe díy:o al:ii nmye kwo té? Yepê, Lukwe anmye y:enê ngmê, mbóó p:uu? Yepê, Ye pini Yesu, pini n-ii nmyi ngópu dé kee, u Mí ka, yepê, mbóó p:uu u Mí ka ntee dé kee, díyo dyámé mbémê yinté amédê diyé. *

Métayas ngé Njudas u daa u ngwo a kââdí ngé

¹² U kuwó dini ghi ngé Yesu u dyépi kní y:oo mbu mbodo Olipi a kuwo ngópu, Njedusalem mé diyé dnye, daa ndíi máádi ghi tp:oo yi kalé ngópu. (1 km.) ¹³ Dini ghi n-ii ngé Njedusalem taa dnye, yi ngomo ghi u mēnê mí kee dnye, kwéli dnya a ya. Yi pi dmi Pita ngmê, Njon myomo, Njems pyolo, Andru podo, Pilipi limo, Tomas wono, Mbatolomyu pii, Mátiyu wolo, Njems Alípayas tp:oo tówo, Saimon yono, n-ii ngé u yi doo kwo, Lóma tpémi nmí ngm:ii kalé té, Njudas Njems tp:oo mé ngmê. ¹⁴ Dye ghi yintómu nipi dnyimo ngépê, pyââ kní yi k:ii, myenté Méli Yesu u pye ghee kní mye yi k:ii.

¹⁵⁻¹⁶ Wo ngmê ngé pi yonoy:a mé myoy:a nipi dnye ya, yélini Yesu ka dnye kélímí. Wod:oo Pita yi vy:oo ghéédí wo, yepê, A tídé mbwó yoo. Yepê, Chóó Lémi u Ghè Dmi ngé Dépídi ka Njudas p:uu kópuni a vuy, yi kópu Dépídi ngé puku yedé u nkwo a d-êê ngé, yepê, doo u ntââ Njudas ngé yi kópu daapí kn:aadi ngé, ndéndé ngé ntiye ngé. Yepê, Yi

* 1:2: Luukí 24:51 * 1:3: Luukí 24:36-49; Dpodo 10:41

* 1:4: Luukí 24:49; Njon 14:16-17; Dpodo 2:33 * 1:5:

Mát 3:11 * 1:7: Mak 13:32 * 1:8: Mát 28:19; Dpodo 2:32; 5:32; Epeso 3:16 * 1:11: Luukí 21:27; Tpyuu 1:7

* 1:15-16: Psalm 41:9

Njudas Yesu u kwódo ngê vyílo yi ghê wo, dini ghi n:ii ngê Yesu mí ngmí ngópu. *
 17 Yepê, Njudas nmí vy:o pini ngmê, mu kópu u díy:o Yesu ngê a ngmídi ngê, u kii nipi nmímo dpodo.

18 (Dini ghi n:ii ngê Njudas Yesu u kwódo ngê ghê wo, Nju tpémi yi máawe ndíi kní y:oo u kwo yi ngópu, yi ye ndapí ngê Njudas ngê tēpê ghi ngmê pwíla ngê. Njudas ngê tpéé kópu vyu, apê, Ayii! Yesu u kwódo ngê m:aa ghê wo. Wod:oo chóóchóó mbwámê a nâkâ ngê, tēpê mbēmê dyimê wo, daa pyiyé wo. Ntóó mbwó wo, km:oo pwaá wo, ñukní a pwii wo. * 19 Njedusalem tpémi y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi tēpê ghi u pi ntaa ngópu, apê, Wêê u tēpê ghi, yi chóó yi dnye ngê, Akeldama.)

20 Pita ngê yepê, Dépídi ngê wéti puku yedê ala kópu a d:êê ngê, apê,

U ngomo podo ngê paa pyaa we, pi yi daapíchoo ya.

Yepê, ala kópu myedê d:êê ngê, apê,

Kn:aa pini ngmê ngê dpodo tédê u d:aa pēdê kâádí ngê, *

21-22 Pita ngê yepê, Pi ngmê ngê Njudas u d:aa modo kâádí ngê, pini n:ii u lama a tóó, Ndéndê ngê Yesu a pii wo. Yepê, Yi pini ngê pi kní ye choon:aa tpaépê, Yesu ndéndê ngê a pii wo. Yepê, Alanté pini u ntâá, pini n:ii dye ghi yintómu nmí vy:o doo kwo, kn:ââ Njon ngê Yesu mbwaa paa mwo a kmênê ngê, u dí Yesu u Mí ka mí kee wo.

23 U kuwó dini ghi ngê pi miyó a pyw:ee ngópu, Mêtayas pini dē Njósép Sapaśi tp:oo, u pi mo a tóó, Njastas. 24 Dini ghi n:ii ngê a pyw:ee dumo, Yesu ka dnye ngépê, kwo, Mw:âákó nmí Lémi, doo u ntâá ala pini dē daanmí chámê dē, ngmênê nyi u ntâá, mu kópu u díy:o pi yintómu yi gha dmi lama dé. Kwo, Pini n:ii nyinê ngmídi ngê, kwo, nmí nuw:o ñedê yimi a tēni. 25 Kwo, Yi pini nyépi ngê wa pyódu, nipi u kii anmí dpodo, Njudas u d:aa yinê wa a kâádí, mu kópu u díy:o Njudas ngê ka a kuwo nmoo, chóó angénté kí pyodo. 26 U kuwó dini ghi ngê Pita yi ngópu doo ng:oo, Mêtayas u ngwo a pyw:ângo, wod:oo yi pini ngê Njudas u d:aa yinê a kâádí ngê, dyépi y:a mé ngmê kní yi vy:o mí ghê wo.

2

Yesu u yoo kní ye Chóó Lémi u Ghê Dmi u ngwo a gho

1 Dini ghi n:ii ngê Yesu pwene, wo limoy:a mí loo, Nju tpémi yi naa ngma a pwaá wo, u pi Péntikos. * 2 N:ii dé Yesu ka dnyimo kélímí, yi nááli tédê nipi a da wo, wod:oo mbóó p:uu yópu ndíi u dnye ngmê ny:ee

ngópu. Ngomoni k:oo dnye kwo, pi yintómu kní y:oo mye ny:ee ngópu. 3 Wod:oo ndê dóó yilí m:uu ngópu, chaa wo, yi ndéni dóó yi mbēmê ntémwintémwi ghê wo. * 4 Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi yéli yintómu yi gha dmi a ntee too, u ntâá ngê pyódu too, wod:oo daa dnye ngmídi ngê dnye mbumu. Yélini Njedusalem doo kwo, yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo yoo nipi a wó. *

5 Yi dini ghi ngê Nju tpémi daa dyámê pee ngmídi mbēmê chnoa a ya. Epílaham yi kn:ââ mu ngmídi, Dóó Lémi yi yápwo mu ngmídi, ngmênê yi dnye u mo u mo dé. Dye ghi kní ngmê ngê Njedusalem naa tédê dnyimo lēpi. 6-8 Yi yéli y:oo Yesu u yoo yi dnye dmi dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, apê, Kí lónté kópu? Apê, K:omo tpile kí yéli yintómu Nkálíli tpémi, yi dnye mu ngmídi, ngmênê nmí dnye ngê nmí dnye ngê ka mbumu té. Apê, Lukwe y:e ngmédê pyódu? 9-10 Apê, Nmo kní ngmê Pátiya tpémi, Midiya tpémi, Elam tpémi, Mbápiilon tpémi, Njuda tpémi, Kapadosiya tpémi, Pontós tpémi, Esiya tpémi, Pidichiya tpémi, Pamípiliya tpémi, Yichip tpémi. Apê, Nmo kní ngmê Sadéni tpémi, Lipiya wee u kwo nmo ndê dnye. 11 Apê, Nmo kní ngmê Lóma tpémi, woni kní yi kn:ââ Epílaham, woni kní yi chóó Nju pi ngê pyaa dnye. Apê, Nmo kní ngmê Kíditi tpémi, nmo kní ngmê Alépiya tpémi. Apê, K:omo tpile nmí dnye daa ngmídi, ngmênê kí yéli y:oo nmí dnye ngê nmí dnye ngê ka mbumu té, Chóó Lémi ngê ndíi kópuni d:uu too, nmo ka tpaépê t:oo.

* 12 Kópuni pyodo d:ud:umbiy:e dēpê w:ee ngópu, noko yepê, Kí lónté kópu? 13 Pi yilí kní y:oo yi kópu vyi ngópu, ngmênê woni kní y:oo noko yepê, Kédê ghéti dmi, mbwaa dē nda ngmê.

Pita u kópu dyuu

14 U kuwó dini ghi ngê Yesu u dyépi y:a mé miyó yintómu ghéédí dnye, Pita pi kní ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, Nju tpémi. Yepê, Yélini Njedusalem dmyinê dáá, yepê, a ka nga a ng:aa mbê dmyeno. Yepê, Kópuni dē pyódu, u kakémê nmye n:aa cháméchámê. 15 Yepê, Ala kópu dnye vyi ngmê, Kí tpókni y:oo mbwaa dē nda ngmê. Yepê, Kéle, ngmênê mbwaa dp:oo ndá, mu kópu u díy:o doo u dye ghi, kâádí ngê daa ndíi mbóó ghi yedê kuwo. 16 Yepê, Kí tpókni yi kii daa mbwaa yidpi nda, ngmênê kópu kamí nmo ngmēyi t:aa, Njowel wuné kópuni p:uu doo a danê, Chóó Lémi u komo u ngwo mwo a kâá. Yepê, Njowel ngê Chóó Lémi u kópu wuné alanté mwo a d:êê ngê, apê,

17 Dini ghi n:ii ngê tpile yilí yintómu machedê ngê wadí pyodopyodo,
 a Ghê Dmi mwiyé wané dy:áá,

* 1:18: Mát 27:3-10; Luukí 22:22

* 1:20: Psalm 69:25; 109:8

* 2:1: Deut 16:9-11

* 2:3: Mát 3:11; Njon 3:8

* 2:4: Njon 14:17; Dpodo 4:31; 10:44-46; 19:6; Mak 16:17

* 2:11: Tpyuu 7:9

pi yilí yintómu yi mênê wa kee.
Nmyi tp:ee dmáádima y:oo a komo pi kní
ye adnyin:aa kapí,

máawe kní ye yi wóo k:oo a kópu dyuu ana
a tpaapé dé. *

¹⁸ Yi dini ghi ngé daa kada pini kní ye yi
mo a Ghê Dmi wanê dy:ââ,

ngmênê a yoo yintómu kní ye a Ghê Dmi
amyenê dy:ââ,

yélini a ka adnya a ng:aa.

Yi yéli y:oo a komo y:oo adnyin:aa kapí.

¹⁹⁻²⁰ Mbóo p:uu kópu ndíi yilí anín:aa
d:uud:uu, dyámê mbêmê yinté amyenín:aa
d:uud:uu dé. Yi ngwo dini ghi ngé wêê wa
pwii, ndê wa t:aa, dpudu ndíi ngé wa pyódu,
káâdí mgêê nkaa vy:o wa ch:iy:e, d:ââ wêê
kuu ngé wa pyódu, u kuwó dini ghi ngé pi
yilí waní kpada.

²¹ Yi dini ghi ngé pini n:ii ngé a ka wa vyi,
Ngee nédi,

yi pini waní ngee.

²² Pita ngé yepê, Yisiléli tpémi. Yepê, A
kópu dyuu dpí ny:ee yó. Yepê, Chóó Lémi ngé
u yi doo kwo, Pi kní yi lama paa yaa we, awo,
Chóó Lémi ngé Yesu yinê a dy:ââ ngé. Yepê,
Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngé Yesu yinê a
wêdêwêdê kwólu, mbwudu yilí u ngwo doo
chap. Yepê, Yi kópu nmyi lama ka tóó, mu
kópu u díy:o Yesu ngé yi kópu yilí nmyi ngópu
doo d:uud:uu. * ²³ Yepê, Chóó Lémi ngé u
dy:oo wunê a chápwo, apê, Díyo Yesu amí
mgímí ngmê, amí vya ngmê. Yepê, Yi kópu
nmyi ntiye ngópu, Yesu nmyi mgímí ngópu,
Lóma tpémi ye nmyi y:ee ngópu, vya ngópu,
kídosi nédê t:ee ngópu. * ²⁴ Yepê, Yesu nmyi
vya ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngé mède
pyidu ngé. Yepê, Yi dono vy:oo mède y:àngo,
mu kópu u díy:o doo u ntââ pwopwo ngé
daapédoo tpyé. ²⁵ Yepê, King Dépídi ngé Yesu
u kópu dyuu wunê alanté a d:êê ngé, apê,

A lama a tóó, A lémi ngé daawa kuwo nê,
yinê a ngêépí nê, dono daangmanê pyw:oo.
*

²⁶ Yi kópu u l:êê díy:o a gha mb:aamb:aa
ngé a tóó,

Chóó Lémi n:aa chaa kígha ngé.

A Lémi, k:omo tpile waní pw:onu, wany-
inê ngee nê.

²⁷ Yélini pw:oo dniye, yi yéli yi vy:oo daany-
inê kuwo nê, wanyinê ngí nê, tépê ngé
daawa ma nê,

mu kópu u díy:o nyi mu ngmídi a kada nye
tóó.

²⁸ A ghê a ka aményinê diyédiyé kwolo.

Dini ghi n:ii ngé am:aa m:uu ngí,

a gha mb:aamb:aa ngé am:ii pyódu.

²⁹ Pita ngé Nju tpémi ye yepê, A tidê mbwó
yoo. Yepê, Nmi máawe ndíi Dépídi u kakêmé
nmye n:aa chámêchámê. Yepê, Wunê ló dini
mwo a pwene, kí kmênê ngópu, awêde kpê
ala p:aani ka tóó. * ³⁰ Yepê, Chóó Lémi u
komo yinê dpímo a kapí, kópuni Chóó Lémi
ngé u kwo a vvy, yi kópu u lama mb:aamb:aa

ngé doo ya, kwo, Níi nédê pi ngmanê ng-
mídi, yi pini nyoo yi king ngé wa pyódu.
Kwo, Ntee nye tóó, yintoo king ngé wa
pyódu. * ³¹ Yepê, Dépídi u lama doo ya, Pini
n:ii Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, dini ghi n:ii
ngé wa pw:onu, tépê ngé daawa ma, amède
pyídu. Yepê, U l:êê díy:o Dépídi ngé yi kópu
u ngwo d:êê ngé. * ³² Yepê, Dépídi pini n:ii
p:uu doo a danêmbum, yi pini ndéndê ngé
Yesu. Yepê, Dini ghi n:ii ngé pwene, Chóó
Lémi ngé mède pyídu ngé, nmo yintómu nmí
ngwolo kní y:oo kínmí módu, Yesu mêka a pii
wo. * ³³ Yepê, Chóó Lémi ka mê kee wo,
u nkígh:ê mími yaa wo, u che p:ââ pee ngé
mímí pyodo. Yepê, Nmi Mí ngé kópuni wunê
a vvy, yi kópu u ngwo dê d:uu, Yesu ka chóó
u Ghê Dmi dé y:oo, nmo yinê myedê dy:ââ.

³⁴ Yepê, Yesu mbóo p:uu ntee kee wo, Dépídi
yinté mēdaa kee wo, ngmênê Dépídi ngé chóó
u kópu dyuu alanté wunê a d:êê ngé, apê,
Chóó Lémi ngé a kada pini ka kwo,
Mí ndíi ngé n:aa pyépi
a che p:ââ pee ngé chí ya,
pi yintómu chí y:enê dé. *

³⁵ Yélini m:uu a l:êê té,
díyo aní vya té,
nyi yodo u maknopwo waní yé té.

³⁶ Pita ngé yepê, Yisiléli tpémi. Yepê, Ala
kópu ka dmyinê kélímí, Yesu pini n:ii kídosi
nédê nmyi t:ee ngópu, yi pini Chóó Lémi ngé
a ngmídi ngé, nmí kada káâ.

³⁷ Pi kní y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngé
ny:ee ngópu, tpéé kópu mí vyi ngópu, yi gha
dmi d:ud:umbiy:e dono ngé pyodo, Pita u
pyipe kní yi k:ii nipi ye póo dniye, yepê, Nmi
mbwó yoo, ló kópu ngmanmí d:uu? Yepê,
Chóó Lémi ngé ntââ nmo awêde wunê vyímí.

* ³⁸ Pita ngé yepê, Nmyo ngmêngmément nmyi
dono a kuwo tóó, Yesu u pi ngé mbwaa paa
nmo kmênêkmênê nmyo, yed:oo nmyi dono
mēdaadi ya, Chóó Lémi ngé u kuwó wa kée té,
mēdaawa a ngí té. Yepê, Yi dini ghi ngé Chóó
Lémi ngé u módó yeedeyeede nmye wa a kê,
chóó u Ghê Dmi nmyi mênê wa kee. ³⁹ Yepê,
Chóó Lémi ngé chóó u Ghê Dmi nmye wa
a dy:ââ, nmyi tp:ee dmáádima yi k:ii, yélini
kuughê wunê kwo mye yi k:ii. Yepê, Chóó
Lémi ngé yélini wa a ngmídi, yi yéli u yoo

* 2:17: Joel 2:28-32 * 2:22: Njon 3:2 * 2:23: Dpodo 4:27-28; 1 Pita 1:20 * 2:25: Psalm 16:8-11 * 2:29:

1 Kings 2:10; Dpodo 13:36 * 2:30: Psalm 132:11 * 2:31: Psalm 16:10 * 2:32: Dpodo 1:4,8; 7:55-56; 1 Pita 3:22

* 2:34: Psalm 110:1 * 2:37: Dpodo 16:30-33 * 2:39: Epeso 2:12-13,17

vy:o wa kââ, chóó u Ghê Dmi ye wa a dy:ââ, yi mênê wa kee. *

⁴⁰ Pita ngê pi knî ye daa kópu ngmídi vyy, doo kwunokwuno dé, yepê, Mw:ââkó a tídê mbwó yoo, yélini knî y:oo Yesu vya ngópu, yi yéli mwo a kuwo tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê daa pèdê kpada nmyine. ⁴¹ Pi yilí Pita ka kélímí mbê dniye, yi yéli dyépi knî y:oo Yesu u pi ngê mbwaa paa dnye kmênêkmênê dé, pi pyolo yono yono y:a yi wéni ngê Yesu u yoo vy:o ghê dniye. *

⁴² Yi yéli dyépi knî yi p:uu dnyimo ndiye, yi nuw:o dmi ngmídi ngê dpímo ya, nipi dnyimo ngépê, nipi dnyimo kmaapi, Yesu ngê mbídédí ntee puwâ, wain ntee ye y:àngo, yi kópu yinté u nkwo dnyimo d:uud:uu.

Yesu u yoo ntee dnyimo ya

⁴³ Yesu u dyépi knî y:oo mbwudu yilí dnyimo chap, pi yoo yi nyepényepê u kópu ngê dpímo pyodopyodo, apu, Kí tpókni y:oo lónté kópu ka d:uud:uu t:oo. *

⁴⁴ Yélini Yesu ka dnyimo kélímí, yi nuw:o dmi ngmídi ngê dpímo ya, yi tpile noko dnyimo yémí dé. *

⁴⁵ Yi tpile kuwa dnyimon:aa yémí dé, pi knî y:oo ye dnyimon:aa pywupwi dé. Yi tpile knî yi pywuu dnyimo a ñeñe, yi vy:o pinté knî ye dnyimon:aa yémí. ⁴⁶ Dye ghi yintómu Chóó Lémi u ngomo k:oo nipi dnyimo a wó, yi ngomo k:oo yi ngomo k:oo nté nipi dnyimo pípi, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpímo ya, dnyimo numo yeedeyeede, noko dèdnyimo mtíkó, Chóó Lémi dnyimo chaa kigha. *

⁴⁷ Kuwa tpémi y:oo apu, K:uuchém u yoo. Dye ghi yintómu nmí Lémi ngê pi dpímo ngéépi dé, u ngwo u kwo dnyimo kélímí, u yoo vy:o dnyimon:aa wowo, u yoo yinté yilí ngê dpímo pyodopyodo. *

3

Pita Njon y:oo kpâlî kpêê u ngwo pyi ngópu

¹ Wo yintómu knî yi k:oo Nju tpémi Chóó Lémi u ngomo k:oo dnyimon:aa ngépê, dini ghi n:ii ngê kâádi t:ono dpímo wowo, u ngwo dnyimo koko. Wo ngmê ngê Pita pini dé Njon yi ngépê tédê até yi lee knopwo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo dpímo koko, keñe n:ii u pi K:uuchém u keñe, ² yi keñe nkígh:é pi ngmê m:uu ngópu, kpâlî dé kpêê dé. Yi pini dini ghi n:ii ngê mwo a ta, yinté dpímo ya, kpâlî dé kpêê dé, dèdpímo m:ii. Dye ghi yintómu yi pini u pyipe knî y:oo dnyimo dnyinédnyiné, yi keñe nkígh:é dnyimon:aa yiyé. Yélini ngépê tédê dnyimo koko, yi kpâlî kpêê ngê ndapi ye dpímo dmyiné. *

³ Dini ghi n:ii ngê yi kpâlî kpêê ngê Pita pini

dê Njon m:uu doo, yepê, Ndapi a ka ngma a kè nyoo. ⁴ Até yidpímo y:enê, Pita ngê kwo, Ngí m:uu nyédi. ⁵ Wod:oo ye até yi vyyu wo, apê ngmênê, Tpile a ka ngmê wunê kuwo ngmê. ⁶ Pita ngê kwo, Ndapi a ngópu daa tóó, ngmênê kópuni a mênê a tóó, vyilo nga yinínê kuwo. Kwo, Yesu Kédisu Nasalet pi u pi ngê n:aa ghêémí kapi ngi. *

⁷ Kwo, Gh:éédé. Wod:oo u wéni pee keke, ghêémí kââ. Yi dini ghi ngê yi pini yu nd:oo dé wédêwédê ngê pyaa knopwo, mbêka wo, ghêémí ghê wo, wod:oo doo paa. ⁸ Wod:oo yi pini Pita pini dé Njon yi p:uu keke, Chóó Lémi u ngomo k:oo nipi mé kee dniye. Yi ngomo k:oo doo m:ii, doo mbêka, Chóó Lémi modoo chaa kigha. ⁹⁻¹⁰ Pi knî y:oo dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, mya ngópu, apê, Kí kpâlî kpêê. Apê, Dye ghi yintómu K:uuchém u keñe t:âmo kídpímo yââyââ, pi kni wo yi dpímo ndapi dmyiné. Apê, Ala ngwo mb:aamb:aa ngê mêka m:ii, Chóó Lémi myeka chaa kigha. Apê, Kí lónté kópu? Apê, Lukwe u ngwo ngmêdê pyódu?

Pita ngê kpâlî kpêê p:uu kópuni vyy

¹¹ Pita Njon y:oo pini n:ii pyi ngópu, yi pini yi kélê keke, yi kêê dé ngmí doo. Chóó Lémi u ngomo dini ghi n:ii ngê dnyia a kuwokuwo, ghi ngmê yi lee dniye, u pi Solomon u ngomo ghi. Yi kélí ghê pi yintómu a da wo, Noko yepê, Yyuu! Apê, Kí tpódu y:oo kí pini lónté dé pyi ngmê? ¹² Pita ngê yoo dini ghi n:ii ngê módu, yepê, Yisiléli tpémi. Yepê, Lukwe díy:o nmye liya té? Yepê, Lukwe díy:o nmye y:enê nyo? Yepê, Daa nyi chóó nyi wédêwédê ngê dnye pyi. Yepê, Daa nyi chóó nyi l:êê ghi u díy:o kí pini dé pyiyé. ¹³ Yepê, Kêle. Yepê, Chóó Lémi ngê yinê dé pyi. Yepê, Nmí yâpwo njini, pini n:ii ka nmí kn:ââ Epilaham dpímo a ngépê, tp:oo Yisak u kwo myedpímo a ngépê, Njakóp u kwo myedpímo a ngépê, yepê, pini n:ii ka nmí kn:ââ yoo dnyimo a ngépê, yepê, yi yâpwo ngê ala pini yinê dé pyi, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, A dpodo pyu Yesu u pi ndíi ngê paa pyaa we. Yepê, Yi pini nmyi ngmí ngópu, Paléti ka nmyi y:ee ngópu. Yepê, K:omo tpile Paléti ngê u yi doo kwo, Yesu ní pwii, yepê, ngmênê nmyi mb:ii ngópu. *

¹⁴ Yepê, Yesu ngê Chóó Lémi mu ngmídi u dnye doo nyém, kópu dono daangmê d:uu ngê, ngmênê u wépi nmyi pwaa ngópu, Paléti ka nmyi vyi ngópu, kwonye, Yesu vya ngi, Mbadapas pw:ii ngi. ¹⁵ Yepê, Mbadapas pi vyee pyu, yi pini nmyi pw:ii ngópu, Ghê u Kn:ââ nmyi vya ngópu. Yepê, Nmyi vya ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê méda pyidu ngê. Yepê, Yi kópu nmí chóó nmí módu. *

¹⁶ Yepê, Vyílo yi Yesu u wédêwédê mbêmê ala kpâlî kpêê dnye pyi.

* 2:41: Dpodo 4:4; 5:14 * 2:43: Dpodo 5:11-12 * 2:44: Dpodo 4:32-35 * 2:46: Luukí 24:53 * 2:47:

Dpodo 6:7; 11:21,24 * 3:2: Dpodo 14:8 * 3:6: Dpodo 3:16; 16:18 * 3:13: Ex 3:6,15; Luukí 23:13-25 * 3:15:

Dpodo 2:32; 5:30

Yepê, Kópuni dmye m:uu ngmê, kópuni nmyi lama a tóó, yepê, yi kópu Yesu u pi ngê dnye d:uu, mu kópu u díy:o u kwo nye kélímí mo. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o ala pini nmyi ngópu dê pyiyé. Yepê, Nmyo yintómu kídmye m:uu ngmê.

¹⁷ Yepê, A tidê mbwó yoo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi kada pini kní yi k:ii Yesu nmyi vya ngópu, nmyi lama dêpwo ya, Yi pini Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê. * ¹⁸ Yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo wunê yinté kópu a vyi ngópu, apê, Díyo Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmídi, yi pini ngê dono wa a pyw:oo. Yepê, Chóó Lémi ngê yi kópu yinté ntiye ngê. * ¹⁹⁻²⁰ Yepê, Nmyi dono a kuwo tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno, yed:oo nmyi dono yintómu wa chedê, mb:aamb:aa ngê amê pyódu nmyo, Yesu amyedê dy:ââ, pini n:ii nmyi l:êê díy:o a ngmídi ngê. ²¹ Yepê, Mbóó p:uu a tóó. Yepê, Kópu yintómu n:ii Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo wunê a vyi tumo dini ghi n:ii ngê wa pyaa dmi, yepê, Yesu dyámê mbêmê u ngwo wa a diyé. ²² Yepê, Mósisi ngê ala kópu a vyu, apê, Nmí Lémi nmí yâpwo ngê ntee a ngmídi noo, nê ntee pini nmyi vyi:oo mu wa a pyw:oo, nmye wa a dy:ââ. U dnye ka mb:aamb:aa ngê dmyinê ng:aa. * ²³ Pini n:ii ngê yi pini u dnye daadí nyém, yi pini Chóó Lémi ngê u yoo vyi:oo wa a pw:ii, wamyé kpada. ²⁴ Yepê, Pini n:ii kní y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapí, kn:ââ Samuwel, nkoo nmo, yi komo kapí pyu yintómu nmí dye ghi p:uu dnyimo a danê. ²⁵ Yepê, Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo a vyi tumo, yi kópu nmyi vyi:oo a pyodopyodo té. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Epilaham pini dê Chóó Lémi a numo kââdí doo, Chóó Lémi ngê Epilaham ka kwo, Nii nédê pi ngmê ngê dyámê mbêmê pi yintómu wa ngeé té. * ²⁶ Yepê, Chóó Lémi ngê yi pini wunê ka a dpodo kwólu, nmye mwiyé a dy:ââ ngê, yinê wa ngeé nmyo, nmyi l:êê ghi dono kní yi vyi:oo yinê amyedê y:ee nmyo.

4

Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Pita pini dê Njon u ngwo kóté kalé dumo

¹ Pita pini dê Njon y:oo pi kní ye danêmbum ghêlí kii dèpê kélí ngópu, kpêê yiyé pyu yoo, Sadyusi yoo, Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu u kii yi u ngwo taa dniye. ² Yi yéli nod:e dniye, Pita pini dê Njon ye, mu kópu u díy:o yi pini dê y:oo pi kní ye dpímo tpaapé, yipu, Yesu kí pwene, kímêdé pii wo. Sadyusi kní y:oo noko vyi ngópu, apê, Lukwe díy:o kí pini dê y:oo ala kópu a tpaapé ngmê, Pi wa pw:onu, amêdé pyidu.

* **3:17:** Luuki 23:34; 1 Tim 1:13 * **3:18:** Luuki 24:27

* **4:3:** Dpodo 5:18 * **4:4:** Dpodo 2:41; 5:14 * **4:7:** Mát 10:19-20 * **4:10:** Dpodo 3:6,13-16 * **4:11:** 1 Pita

2:4,7 * **4:12:** Njon 14:6 * **4:15:** Njon 11:47 * **4:17:** Dpodo 5:28-29,40

Apê, Yinté daa tóó. Yi kópu u l:êê díy:o nod:e dniye. ³ Wod:oo yi pini pyile kní mgímí tumo, mbwa k:oo kalé tumo, mu kópu u díy:o apê, Mgídí wunê ghayghay. Apê, Mââ wanmí kóté kalé té. * ⁴ N:ii kní y:oo Pita u kópu ny:ee ngópu, yi yéli yi vyi:oo yilí u kwo kélímí mbê wo. Yesu u yoo ndii ngê u ngwo pyodo, mââ yintómu limo yono yono y:a. (5,000) *

⁵⁻⁶ Womumo mw:aandiye Nju tpémi yi kada pini yoo, mâáwe ndii yoo, dèépi pyu yoo Njedusalem mênê wó, kpêê yiyé pyu kní yi kada pini ndii Anas u yoo kní yi k:ii, myenté Kayapas, Njon pini dê Aleksándê mye yi k:ii. ⁷ Yi yéli y:oo Yesu u dyépi dê kóté kalé dumo, yepê, Angênté dpi d:uu ngmê? Yepê, Ló wêdêwêdê mbêmê dpi d:uu ngmê? Yepê, N:uu u pi ngê dpi d:uu ngmê? *

* ⁸ Wod:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pita a n:tee ngê, yepê, A léma, nmí kada pini yoo. ⁹ Yepê, U yi nmye a kwo, Nmyi lama yaa we, kpálí kpêê nanê pyi, kópu mb:aa n:uu ngê u ngwo d:uu, apii? ¹⁰ Yepê, Nmyi lama choo ya, Yisiléli tpémi yintómu yi lama mye choo ya, Yesu Kédisu Nasalet pi, pini n:ii kídosi hédê nmyi tee ngópu, Chóó Lémi ngê mêda pyidu ngê, yi pini u wêdêwêdê mbêmê, u pi mbêmê ala kpálí kpêê nyi pyi. Yepê, Ngí m:uu yó, mb:aamb:aa ngê mêka m:ii. * ¹¹ Yepê, Vyílo Yesu p:uu ala kópu wunê a d:êê ngópu, apê,

Yi pãani nmyi kée ngópu,
yi yini pãá pw:eni ngê vyílo méyi pyodo.

* ¹² Yepê, Yesu mu ngmídi nmí mbwámê. Yepê, Dyámê mbêmê pi yilí yi vyi:oo Chóó Lémi ngê pi mu ngmídi a ngmídi ngê, u ntáá yinê wa ngeé nmo. *

¹³ Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Pita u kópu dyuu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, ghê dmi yi mênê ghipé wo, apê, Á! Apê, Komo tpilé daa ndiye pyu ndii dê, ngmênê doo kede knopwo, nmo ka danêmbum mo. U kuwó dini ghi ngê a w:ee ngópu, apê, Kí pini dê Yesu p:uu dpímo ya. ¹⁴ Yed:oo kópu mēdaa vyi ngópu, mu kópu u díy:o Pita pini dê Njon y:oo pini n:ii pyi ngópu, yi pini yi nkígh:ê m:uu ngópu. ¹⁵ Wod:oo yi pini pyile kní kuwa mwiyé mē dy:ââ tumo. * ¹⁶ Noko yepê, Lukwe y:e ngmanmí md:o? Noko yepê, Njedusalem pi yintómu yi lama a tóó, Wu pini dê y:oo mbwudu ngmê chaa ngmê. Noko yepê, Doo u ntáá daanmí vyi, A k:omodanê mo. ¹⁷ Noko yepê, Ala kópu ndii ngê kíngé pyódu, mwada yi kíngé ní. Noko yepê, Wu pini dê ye paa kwódu koo, pi kní ye Yesu u pi mēkíngé vyi ngmê. *

* **3:22:** Deut 18:15,18-19 * **3:25:** Gen 22:18; Nkal 3:8

18 Wod:oo yi pini pyile knî a dyé tumo, Pita Njon ye yepê, Kî tpódu. Yepê, Yesu u pi ngê pi kudungmê ndiye kalê ngmê. 19 Pita Njon y:oo yepê, Nmyi chóó dpî vyi yó, nmyi dnye dmi ayiny:oo nyê, ó Chóó Lémi u dnye ayiny:oo nyê. 20 Yepê, Kópuni nyinê m:uu too, kópuni nyinê ny:ee too, pi knî ye vyílo y:ee tpaépê té, ye danêmbum daanyi yé. 21 Nju tpémi yi kada pini knî y:oo d:ud:umbiy:e ye kwódu ngópu, yed:oo mê kalê tumo. Doo u ntáâ daapê kpada dumo, mu kópu u díy:o pi yilí yintómu yi lama doo ya, Kí tpódu y:oo kpáli kpêê y:oo pyi ngmê, Chóó Lémi u ngwo dnye chaa kígha. 22 Yi kpáli kpêê máawe ndíí, u m:áâ podo y:a ka mê mbêpê wo.

Yesu u yoo Chóó Lémi ka u ngwo dnye ngêpê

23 Pita Njon kada pini knî y:oo dini ghi n:ii ngê kalê dumo, Yesu u yoo vy:oo mê diyé knopwo, Nju tpémi yi kada pini knî y:oo kópu ye vyi ngópu, yi kópu Yesu u yoo knî ye mímí vyi ngópu. 24 Yi yéli y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Chóó Lémi ka dnye ngêpê, kwo, Nmí Lémi. Kwo, Mbóó dyámê ntií nyi lámo too, tpileni yi a pyede m:ii lámo too. 25 Kwo, Nmí kn:áâ Dépidi m:uu doo a dpodo, íyóó Ngê Dmi ngê yinê a ngópu, ala kópu u ngwo a d:êê ngê, apê,

Kn:aa dyámê tpémi lukwe díy:o Chóó Lémi ka a nod:enod:e nyédi?

A Lémi u pwele lukwe díy:o a chápwo ngópu?

Dpí dêê dmi. *

26 Dyámê u kada pini yoo nipi dpo wó,

u yi y:e a kwo yédi,

Chóó Lémi p:uu nmí l:êê,

pini n:ii a ngmídi ngê, p:uu myenmí l:êê.

27 Kwo, Yi kópu ndêndê ngê pyodo, dini ghi n:ii ngê Helodi pini dê Pontiyas Paléti y:oo a káádi ngópu, Yisíléli tpémi kn:aa dyámê tpémi mye yi k:ii myedê káádi ngópu, Yesu u ngwo mb:ii ngópu. Kwo, K:omo tpile nyinê ngmídi ngê, m:uu doo dpodo, kn:aa pini p:uu dèpwo dpodo, ngmêndê mye mb:ii ngópu. * 28 Kwo, Yi kópu d:uu ngópu, mu kópu u díy:o wunê nyinê vyu, anye, Yi kópu díyo wa pyódu. * 29 Kwo, K:omo tpile kada pini knî y:oo nmo dê kwódu ngmê, nkíngê nmí mênê a ngini, a ngee nmédi, ngópu dyuu pi knî ye anmín:aa tpaépê. * 30 Kwo, Ngwédêwédê mbêmê pi yilí dpí pyi ngi, dpí ngee nmédi, yed:oo nmodo pyu mb:aa Yesu u pi ngê mbwudu yilí anmí chap.

31 Dini ghi n:ii ngê ngêpê a kélí ngópu, kwéli dnye ngêpê, yi ghi doo ghêdê. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi gha dmi a nt:ee ngê,

yed:oo dèdnyimo nkíngê, Chóó Lémi u kópu dyuu pi knî ye mèdnyimon:aa tpaépê.

Yesu u yoo y:oo yi tpile noko u ngwo dnyimo yêépi

32 Yesu ka yélini dnyimo ng:aa, yi gha dmi mu ngmídi, yi nuw:o dmi mu ngmídi. Pi ngê daa vyu, Ala a mo a tpile, ngmêndê tpileni yilí yi ngópu dpímo ya, noko dnyimo yêépi. * 33 Yesu u dyépi knî y:oo pi knî ye dnyimon:aa tpaépê, yipu, Ndêndê ngê Yesu ka a pii wo, nmí chóó nmí ngwolo knî y:oo nmí módu. Chóó Lémi ngê dpímo wêdêwédê kígha dé, mbwudu yilí u ngwo dnyimo chap. 34 Yesu u yoo vy:oo pinté dèpwo kwo, mu kópu u díy:o yélini yoo yi chóó yi tètê ghi dnyimo ya, ó yi ngomo dnyimo kwo, kuwa tpémi y:oo yi tpile yilí ye dnyimo pywupwi dé. * 35 Yélini knî y:oo ndapí yinté dnyimo kmêndêkmêndê, yi ndapí dyépi knî ye dnyimo yémí, yi ndapí p:uu nipi mèdnyimo kmaapí. 36 Lipi u tii nêdê pini ngmê ngê yinté kópu ngmê d:uu ngê, u pi Njósép. Yi pini Saipidís pyodo. Dyépi knî y:oo yi pini u pi ntaa ngópu, apê, Mbanapas (u nt:u kópu, dèépi pyu mb:aa). * 37 Yi pini ka kn:aa pini ngmê ngê u tètê ghi pwila ngê, wod:oo Mbanapas ngê yi ndapí dyépi knî ye a núwo, ye mí y:àngo.

5

Ananayas cha dyépi knî ye u ngwo my:ayede mbê knopwo

1 Pi ngmê u pi Ananayas, u kpâm u pi Sapada. Yi tètê ghi kn:aa pini ngmê ka y:ee ngópu, ye pwila ngê. 2 U kpâm k:ii ndapí knî ngmê mgípa kalê ngópu, Ananayas ngê woni knî dyépi knî ye núw:o too, ye mí y:ee too, yepê, Ala a tètê ghi u pywuu. * 3 Pita ngê kwo, Ananayas. Kwo, Lukwe díy:o Setan ngê nga dê nt:ono, nga yinê dê vyi, Chóó Lémi u Ghê Dmi u ngwo chi dóó. Kwo, Lukwe díy:o ñépê ghi u pywuu knî m:uu chi mgípa kwolo. * 4 Kwo, Tètê ghi íyóó ñépê ghi, u pywuu nyinê ngópu, ndapí mye napí. Kwo, Dini ghi n:ii ngê ndapí knî ngmê muchi mgípa kwolo, lukwe díy:o nmo chi vyi, Ala a tètê ghi u pywuu d:ud:umbiy:e. Kwo, Daa nmo nye k:omodanê, ngmêndê Chóó Lémi ka nye k:omodanê. 5 Dini ghi n:ii ngê Ananayas ngê yi kópu nyongo, wod:oo a yóó wo, yed:oo yi pwene. Noko yepê, K:omo tpile Ananayas ngê tumu kópu yi d:uu, ngmêndê nmí Lémi ngê da m:uu. Noko yepê, Pi ngê dono kópu kíngmê d:uu. Pi knî y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, nkíngê mbê dnyie. 6 Pi ngmêni yoo ngma a loo, ntóó mí kwede ngópu, dnyinê ngópu, mí kmêndê ngópu.

* 4:25: Psalm 2:1-2

* 4:27: Luukí 23:7-11

* 4:28:

Dpodo 2:23

* 4:29: Epeso 6:19

* 4:32: Dpodo 2:44

* 4:34: Dpodo 2:45

* 4:36: Dpodo 11:22-26; 13:2-3

* 5:2: Dpodo 4:34-35

* 5:3: Njon 13:2; 1 Kódin 12:8

⁷ Kââdi liy:aa pyile mî loo, Ananayas u kpâm yi ngomo yi:oo u nkwo ta. U lama dêpwo ya, Moo kédê pw:onu. ⁸ Pita ngê kwo, Mumdo, kwo, têtê ghini dpî y:ee ngópu, ala d:ud:umbiy:e u pywuu? Yi pyópu ngê kwo, Nyââ, kwo, ye d:ud:umbiy:e yi têtê ghi u pywuu. ⁹ Pita ngê kwo, Lukwe dîy:o m̄oo kii nmî Lémi u Ghê Dmi dpî dóo ngmê? Kwo, Wunê u Ghê Dmi ngê até da pywáfi dp:o. Kwo, Pini n:ii knî y:oo m̄oo dê kmênê ngmê keñe t:âmo ngee wee, ñóó mye kmênêkmênê ngmê. * ¹⁰ Wod:oo yi pyópu y:i myedê vyóó wo, mye pwene. Pi ngémí yoo a lee dñiye, ntóó yi m:uu ngópu, apê, Atémya pw:onu. Wod:oo mye dnyinê ngópu, u moo u nkîgh:ê mî kmênê ngópu. ¹¹ Yesu u yoo yintómu knî y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, nkîngê mbê dñiye, pi woni knî y:oo myeyi ny:ee ngópu, mye nkîngê mbê dñiye, nkîngê ngê y:ay:a pwiyé dñiye.

Dyépi knî y:oo pwopwokopwe yilî u ngwo dnyimo pyipyi

¹² Dyépi knî y:oo pi knî yi ngópu mbwudu yilî dnyimo chap. Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo, ngomo ghi ngmêdoo ya, u pi Solomon u ngomo ghi. Yesu u yoo yintómu yi ngomo ghi k:oo nipi dnyimon:aa a wó. * ¹³ K:omo tpile kuwa tpémi y:oo Yesu u yoo dnyimo chaa kîgha dé, noko yipu, K:uuchêm u yoo, ngmênê ye dnyimo nkîngê, yi ngomo ghi k:oo dédnyimo koko, yi vy:o dédnyimon:aa wowo, apu, Ngmanmî pw:onu. ¹⁴ Ngmênê woni yoo, dini ghi n:ii ngê Yesu ka ndéndê ngê kélímí mbê dñiye, u yoo vy:o u ngwo ghê dñiye, Yesu u yoo ndîi ngê u ngwo dpîmo pyodopyodo.

¹⁵ Dyépi knî y:oo kópuni dnyimo d:uud:uu dé, yi kópu knî yi l:êê dîy:o pi knî y:oo mbii pyu yoo dnyimo dnyinêdnyinê dé, maa p:uu yi ngmítédmi yedê dnyimon:aa yiyé dé, apu, Pita dini ghi n:ii ngê pèdê lee we, u kââ mbii pyu knî yi pwo paan:aa kée ngê, u ngwo paa pyiyé dñiye. ¹⁶ Njedusalem u nkîgh:ê p:aanî n:ii dñye ya, yi p:aanî tpémi y:oo yi mbii pyu yoo Njedusalem dnyimo a ñeñe dé. N:ii dé y:e yi kmêna dñye kwo, Njedusalem myednyimo a ñeñe dé. Dyépi knî y:oo yi yéli yintómu dnyimo pyipyi dé. *

Dyépi yoo u ngwo kpaka tumo

¹⁷ Yi dini ghi ngê kpêê yiyé pyu knî yi kada pini ndîi, u pyipe yoo Sadyasi yoo yi kii Yesu u dyépi knî ye ñ:ee kaa ngópu. * ¹⁸ Wod:oo Chóó Lémi u ngomo t:âat:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yi yéli y:oo dyépi yoo mîné ngímí tumo, ñuw:o tumo, mbwa k:oo mî kalé tumo. ¹⁹⁻²⁰ Yi mgídî ngê, Chóó Lémi u enjel ngmê ngê mbwa keñe ye kpémí ngê,

dyépi yoo kuwa pw:ii too, yepê, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo dmyinê lèpî, pi knî ye ghê kamî dmi p:uu dmyinê:n:aa danê. * ²¹ Dyépi knî y:oo u dñye ny:ee ngópu, yi wa wo, wod:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo kee dñiye, pi knî ye ghê kamî dmi p:uu dnyen:aa danêmbum.

U kuwó dini ghi ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u pyipe knî yi kii Nju tpémi yi kada pini yintómu a danê ngópu, pi knî ngmê dy:ââ ngópu, yepê, Yesu u yoo mbwa k:oo nye pw:ii too, nmo a ñuw:o too. ²²⁻²³ Yi yéli dini ghi n:ii ngê taa dñiye, mbwa yi kpémí ngópu, apê, Pi u chii daa kwo. Wod:oo mē diyé dñiye, Nju tpémi yi kada pini knî ye mdoo ñuw:o ngópu, yepê, Dini ghi n:ii ngê mbwa chedê dpî taa dmi, keñe kuwo ngmê dpî m:uu, dê, Mbwa t:âat:ââ pyu dē mu kwo mo. Yepê, Mbwa keñe dini ghi n:ii ngê dpî kpémí, mbwa k:oo pi dp:o módu. ²⁴ Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu, kpêê yiyé pyu yoo yi kii yi kópu dêpê w:ee ngópu, noko yepê, Lukwe ngê dē pw:ii té? Noko yepê, Dîyo lukwe nmo angmê pyódu? ²⁵ Pi ye ngma até yedê loo, yepê, A léma. Yepê, Pini n:ii yoo mbwa k:oo munmyi km:êê t:oo, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalé ngmê k:oo mêmînê wee, pi knî ye mîné dêpî té. ²⁶ Wod:oo Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu u lede knî yi kii lee dñiye, dyépi yoo mē nya tumo. Daa gheteghete ngê nya tumo, mu kópu u dîy:o nkîngê mbê dñiye, apê, Pi knî y:oo chêépî ngê wa vya nmo.

²⁷ Dyépi yoo Nju tpémi yi kada pini knî ye ñuw:o tumo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê yepê, Kí tpóknî. ²⁸ Yepê, Yesu u pi tpapê nmye munmî kwódu ngê, ngmênê Njedusalem wope wope u pi yi nuwo kídmye kalé ngmê. Yepê, Pi knî ye nmye tpapê ngópu, yenmyimo, Nmî kada pini yoo kn:ââ dé, Yesu y:oo vya ngópu. * ²⁹ Pita u pyipe knî yi kii kada pini knî ye yepê, Daa yoo yi dñye dmi yinmo nyêem, ngmênê Chóó Lémi u dñye vyílo yinmo nyêem. ³⁰ Yepê, K:omo tpile Yesu nmyi vya ngópu, kídosi ñedê nmyi t:ee ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê mēdê pyidu ngê, yâpwni ka nmî kn:ââ yoo dnyimo a ngépê, yi yâpwo ngê mēdê pyidu ngê. ³¹ Yepê, Chóó Lémi ngê Yesu dini ghi n:ii ngê a pyidu ngê, u che p:ââ pee ngê pyódu ngê, nmî kada kââ, nmî mbwámê ngê pyódu ngê. Yepê, Yisiléli tpémi yi maa yinê a yó, u yi u ngwo a kwo, Yi dono mwiyé kée tene, ala máádi u ngwo pèdê kalé y:e, Chóó Lémi yi dono p:uu mēdaapíchoo nuw:o. * ³² Yepê, Yi kópu yilî ndéndê ngê nmî chóó kînmí módu. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu myewunê kêmakêma, mu kópu u dîy:o daa Yisiléli tpémi

* 5:9: 1 Kódin 10:9; 12:8 * 5:12: Dpodo 2:43; 14:3 * 5:16: Mak 6:56; Dpodo 19:11-12 * 5:17: Dpodo 4:1-3,6
* 5:19-20: Dpodo 12:7-10 * 5:28: Dpodo 4:18-19; Mát 27:25 * 5:31: Epeso 1:20; Hipílu 12:2

yintómu ye Chóó Lémi ngé u Ghé Dmi a dy:ââ ngé, ngmêné Yesu u yoo mu ngmidi u Ghé Dmi ye a dy:ââ ngé, yélini y:oo Chóó Lémi u dnye a nyêmî ngmê. *

³³ Dini ghi n:ii ngé Nju tpémi yi kada pini kní y:oo Pita u kópu ny:ee ngópu, dyépi kní ye node dniye, u yi y:e doo kwo, Nmî vya té. ³⁴ Ngmêné pi yi vy:oo ngmê ghêêdí wo, u pi Nkamaliyel. Yi pini Pádisi yoo yi vy:oo pini ngmê, pi kní ye Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu mb:aamb:aa ngé dpímo tpaépé, pi kní y:oo u nkwo dnyimo cháâcháâ. Yi pini ngé Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu kní ye yepé, Yesu u dyépi yoo mwiyé mé pw:ii tóó. Wod:oo kuwa pw:ii tumo. ³⁵ U kuwó dini ghi ngé Nkamaliyel ngé kada pini kní ye yepé, Yisiléli tpémi. Yepé, Kí tpókni ghéli k:ii nangé vya té. ³⁶ Yepé, M:ââ pyolo y:a d:uu lê, pi ngmê ngé u pi ndíi ngé chóó doo pyépi, yi pini u pi Táyódas. Yepé, K:omo tpile pi podó yono y:a yi Táyódas dnye yámuyámu, dini ghi n:ii ngé yi pini mî vya ngópu, u yoo mbêpé wo, yi kópu dmi machedé ngé pyodo. ³⁷ Yepé, Myenté, yepé, u kuwó dini ghi ngé, pi u kpáâ u dye ghi ngé, pi ngmê ngé u yoo myedé dané ngé, u pi Njudas, Nkálili pi. Yepé, Yi pini dini ghi n:ii ngé vya ngópu, u yoo mye mbêpé wo. ³⁸⁻³⁹ Nkamaliyel ngé yepé, Yesu ngé u yoo myedé dané ngé, mye pwene, u yoo wamye mbêpé dmi. Yepé, Chóó Lémi ngé daadí ngéêpí dé, ye yi kópu dmi machedé ngé wa pyódu. Yepé, Ngmêné Chóó Lémi ngé adí ngéêpí dé, ye doo u ntââ yi kópu dmi daanmyi chedé ngmê. Yepé, Nmyi lama daa tóó, Kí tpókni n:uu p:uu a dpodo té. Yepé, Doo u ntââ daanmyi vya t:oo. Yepé, Chóó Lémi p:uu kímymémé d:uu.

⁴⁰ Kada pini kní y:oo Nkamaliyel u dnye ny:ee ngópu, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yepé, Yesu u dyépi yoo nya tóó, al:ii a nuw:oo tóó, yedé dmi ngé dpí kpaka tóó. Wod:oo nuw:oo tumo, mî kpaka tumo. U kuwó dini ghi ngé kada pini kní y:oo Yesu u dyépi kní ye yepé, Yesu u pi ngé ndiye ngé kée namungé t:oo. Wod:oo dy:ââ tumo. * ⁴¹ Yesu u dyépi yoo yi lama ala kópu yi yaa wo, Chóó Lémi ngé yiné da vyi, apu, Kí a yoo mb:aamb:aa. Apu, K:omo tpile wa kpaka t:oo, ngmêné Yesu u dpodo daawa kalé ngmê. Yi kópu u l:éé díy:oo yi gha dmi mb:aamb:aa ngé pyodo. * ⁴² Dye ghi yintómu dyépi yoo pi kní ye dnyimon:aa dêêpí, Chóó Lémi u ngomo k:oo, ó p:o p:o. Pi kní ye Yesu p:uu kópu mb:aa y:i ye dnyimon:aa tpaépé dé, pini n:ii Chóó Lémi ngé a ngmidi ngé, yi pini p:uu dnyimon:aa danémbum. *

6

Ndapi yéêpí pyu pyudu yi danémbum

¹ Dyépi yoo Yesu p:uu yélini ye dnyimon:aa danémbum, woni kní Yesu ka kélímí mbé dniye. Yi yélini Yesu u yoo vy:oo ghé dniye, Yesu u yoo yinté ndíi ngé doo pyodopyodo. Yesu u yoo vy:oo woni kní Kídiki dnye ngé dnyimo mbumu, woni kní Nju dnye ngé dnyimo mbumu. Yi yélini yi kélí dídípwódu ngmê ghé wo, mu kópu u díy:oo n:ii dé Kídiki dnye ngé dnyimo mbumu, yi yélini y:oo woni kní ye yepé, Lukwe díy:oo nmyi kuknwe yoo mb:aamb:aa ngé nmyiné wopwe t:oo, ngmêné nmí kuknwe yoo dnyinté nmyiné wopwe t:oo? ² Yi kópu u l:éé díy:oo dyépi kní y:oo Yesu u yoo yintómu nipi a dané ngópu, yepé, Doo u ntââ pi kní ye Chóó Lémi u kópu tpaépé daanmí yé, doo u ntââ ndapi nmí chóó kuknwe kní ye daanmí yéêpí. ³ Yepé, Nmí tidé mbwó yoo. Yepé, Nmyi vy:oo pi pyudu a pyw:ee yó, n:ii dé Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé da n:ee té, n:ii dé yi nuw:oo mbémé a nuw:oo té. Yepé, Yi yélini ndapi yéêpí u kada pini ngé anmí pyódu té. ⁴ Yepé, U kuwó dini ghi ngé nmí chóó dpodo mu ngmidi ayinmí dódó, Chóó Lémi ka ngépé, pi kní ye u kópu dyuu tpaépé. ⁵ Yesu u yoo y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngé pyodo, wod:oo pi pyudu a pyw:ee ngópu, Stipen ngmê, pini n:ii Yesu ka dpodombiy:e dpímo kélímí, pini n:ii Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé myedé n:ee ngé, Pilipi myomo, Pidokodos pyolo, Nikano podó, Timon limo, Pamenas wono, Nikólas pii, Antiyóka pi, pini n:ii Nju pi ngé chóó mí pyodo. ⁶ Yesu u yoo y:oo yi pini pyudu kní dyépi kní ye a nuw:oo tumo, dyépi kní y:oo yi kée dmi yi mbémé yé tumo, Chóó Lémi ka dnye ngépé, yi dpodo u kada pini ngé u ngwo pyódu tumo. * ⁷ U kuwó dini ghi ngé yélini Chóó Lémi u kópu ka dnye kélímí, Njedusalem, yi yélini doo kaakaa, ndíi ngé doo pyodopyodo. Kpéê yiyé pyu yili yi kópu ka mye kélímí mbé dniye, Yesu u yoo vy:oo nye ghé dniye. *

Stipen u ngwo mgími ngópu

⁸ Chóó Lémi ngé Stipen mb:aamb:aa ngé doo a ngéêpí, u wédéwédé ndíi ngé pyódu ngé, pi kní yi vy:oo mbwudu yili dpímo chap. ⁹ Ngmêné Nju tpémi yoo ngmê u kwo dnye kwopwepe, yi yélini yi pi dmi, Lipítini. Woni yoo Sadéni a ndé dniye, woni yoo Aleksándídiya a ndé dniye. Nju pi kní ngmê yi vy:oo ghé dniye, woni yoo Silisiya a ndé dniye, woni yoo Esiya a ndé dniye. Yi yélini yintómu Stipen ka dnye kwopwepe. ¹⁰ Ngmêné Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé Stipen ka nuw:oo mb:aa y:àngo, wod:oo kwopwepe

* 5:32: Dpodo 1:8 * 5:40: Dpodo 4:18 * 5:41: Mát 5:10-12; 1 Pita 4:13 * 5:42: Dpodo 17:3 * 6:6: Dpodo

13:3 * 6:7: Dpodo 16:5 * 6:10: Luukí 21:15

têdê Stipen mbodo mudu yi yaa wo, yi yéli dêê dniye, Stipen dêpê vy:oo ngópu. * ¹¹ Yi kópu u l'éê diy:oo pi ngmê kní ye ndapí y:ee ngópu, wod:oo yi yéli y:oo ala kópu k-omo ngé vyi ngópu, Nju tpémi ye yepê, Stipen ngé dono kópu kní ngmê kédê vyi, Chóó Lémi pini dê Mósisi yi p-uu. * ¹² Yi kópu u mdoo dini ghi n:ii ngé a ñuw:oo ngópu, yi kópu ngé Nju tpémi yi kada pini yoo yi némi dmi dyênê ngé, dêêpí pyu yoo yi némi dmi mye dyênê ngé, yoo yi némi dmi mye dyênê ngé, wod:oo Stipen ka lee dniye, mgími ngópu, Nju tpémi yi kada pini yintómu a danê ngópu, Stipen a ngí ngópu, yi ngíma mí kaa ngópu. ¹³ N:ii dé y:oo Stipen yipe ngópu, Yi yéli kótê tédê myeda ñuw:oo tumo, yi yéli y:oo yepê, Kí pini ngé Chóó Lémi u ngomo p-uu dono kópu yilí ka a trapê ngé, dêêpí kópuni Mósisi ngé a d'éê too, yi dêêpí kópu kní yi p-uu dono kópu yilí myeka a trapê ngé. ¹⁴ Yepê, Ala kópu nmí ngéêdí kí vvy, Yesu Nasalet pi ngé Chóó Lémi u ngomo wa a vy:oo, l'emi ghi n:ii Mósisi ngé nmí kn-ââ kní ye y:ee too, yi l'emi ghi wa ngmêê té. ¹⁵ Pi yilí yintómu y:oo Stipen dnye y:enê, apê, Kí pini kwodo ng:oo dmi kédê tpáí, ka dnyednye. Enjel kwodo ng:oo dmi ntee, Stipen kwodo ng:oo dmi yinté mye pyodo.

7

Stipen Epílaham p-uu u ngwo ye doo danêmbum

¹Kpêê yiyé pyu kní yi kada pini ngé Stipen ka kwo, Kópuni dê vyi ngmê, yi kópu mum-doo ndé kópu? ²Stipen ngé yepê, A léma, a mbwó yoo. Yepê, A ka a ng:aa mbé dmyeno. Yepê, Dini ghi n:ii ngé nmí kn-ââ Epílaham Mbápileon Wee u kwo doo a ya, Chóó Lémi ngé chóochóó u kwo a kema ngé, pini n:ii yápwo, u pi ndíí. Yepê, Chóó Lémi ngé kwo, Nyoo a kuwo ngí, nyámé pee myedé kuwo ngí. * ³ Kwo, Kn:aa dyámé pee p-uu chi lépí, ghi n:ii nga nímó kémakéma, yi dpí lili. ⁴Yepê, Wod:oo Epílaham ngé Mbápileon Wee a kuwo ngé, Halan loo, yi doon-aa ya. Yepê, Epílaham u mí dini ghi n:ii ngé pwene, u kuwó dini ghi ngé Chóó Lémi ngé ala dyámé pee p-uu u ngwo mēda ñuwo, awēde kwéli nmo pyede. ⁵Yepê, Yi dini ghi ngé Chóó Lémi ngé Epílaham ka tēpē ghi daangmē y-àngo, tēpē ghi tp:oo u kwo myedaa y-àngo, ngmēnē Chóó Lémi ngé Epílaham ka ndēndē ngé a vvy, kwo, Mu dini ghi ngé ala dyámé pee nga wanê kê, mwada dini ghi ngé ala dyámé pee nyoo kní yi tēpē ghi ngé amyedín-aa ya. Yepê, Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé Epílaham ka yi kópu ndēndē ngé vvy, yi ngwo Epílaham tp:oo dēpwo ya. * ⁶ Yepê, Ngmēnē

Chóó Lémi ngé Epílaham ka kwo, Nyoo dini ghi n:ii ngé wamí ch:aa, kn:aa dyámé pee mbēmē adnyin:aa ya, wop adnyin:aa dpodo, pi kní y:oo yi adnyin:aa kpakakpaka dé, dono ngé adnyin:aa ya, m-ââ podo yono y:a. * ⁷ Kwo, Ngmēnē u kuwó dini ghi ngé yélini yi p-uu wop adnyin:aa dpodo, yi yéli waní kpada, nyoo yi vy:oo wané pw:ii, ala dyámé pee mbēmē wané ñuw:oo té, al:ii a ka adnyin:aa kpêê yiyé, a ka amyednyin:aa a ngépê. ⁸ Stipen ngé yepê, Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé Epílaham ka yi kópu a vvy, u kuwó dini ghi ngé a numo káádí doo, kwo, Awēde dí ngmídí ngí, nyoo ka mb-aamb:aa ngé amy:aa a vvyuwo. Kwo, A líi m:uu alanté dpí tēni, mī njini too dpí chepwe, myenté nyoo vy:oo máâ yintómu kní yi p-uu a líi yinté my:oon:aa kaa we. Kwo, Pini n:ii p-uu a líi adí ya, yini ka ana a vvyuwo. Stipen ngé yepê, U kuwó dini ghi ngé Epílaham tp:oo Yisak ta, wo wáálí mí loo, Epílaham ngé Chóó Lémi u líi tp:oo p-uu u ngwo t-àngo. Yepê, Myenté, yepê, Yisak mye tpamé wo, tp:oo Njakóp p-uu Chóó Lémi u líi mye t-àngo. Yepê, U kuwó dini ghi ngé Njakóp myimí tpamé wo, Chóó Lémi u líi tp:oo y:a mē miyó kní yi p-uu mye t-àngo. *

Stipen Njakóp tp:oo y:a mē miyó yi p-uu u ngwo ye doo danêmbum

⁹ Yepê, Njakóp tp:oo kní y:oo yi mbwó Njósép ka ñ:ee kaa ngópu, wod:oo mgími ngópu, kn:aa pini kní ye y:ee ngópu. Yepê, Yi yéli y:oo Njósép u mbwó kní ye pwila ngópu, Yichip ñuw:oo ngópu, pi ngmê ngé ye pwila ngé, yi pini p-uu wop doon-aa dpodo. * ¹⁰ Yepê, Ngmēnē Chóó Lémi ngé Njósép yi doo a ngéêpí, k-omo tpile dono kópu yilí u ngwo pyodo, ngmēnē Chóó Lémi ngé yi dono chedé too. Yepê, Chóó Lémi ngé Njósép u nuw:oo ndíí ngé pyódu ngé, Yichip tpémi yi king Pééló ka pi mb:aa ngé pyódu ngé, wod:oo Pééló ngé Njósép u che p-ââ pee ngé pyódu ngé. * ¹¹⁻¹² Yepê, Yi dini ghi ngé Chóó Lémi ngé Njósép myedé ngópu, u lama kwólu, kwo, Mu dini ghi ngé káádí ndíí angmê kee, Yichip tpémi Kenan tpémi yi nté wa chedé. Yepê, Yi kópu u l'éê díy:oo Njósép ngé witi a danê ngé, king u ngomo kní yi k:oo doo a ghada. Yepê, Dini ghi n:ii ngé káádí ndíí kee wo, Yichip tpémi Kenan tpémi yi nté chedé ngé, yi yéli y:oo dómudómó a pyw:ee ngópu. Yepê, Doo u ntáâ nmí kn-ââ kní y:oo nté daapédé pyw:ee ngópu, ngmēnē Yichip tpémi y:oo Njósép ka witi dnyimon:aa pywupwi. Yepê, Njósép u mí Njakóp ngé yi kópu dini ghi n:ii ngé nyongo, tp:oo yoo Yichip dy-ââ too, Njósép ka dnyen:aa witi

* 6:11: Mát 26:59-61 * 7:2: Gen 11:31-12:7 * 7:5: Gen 17:8 * 7:6: Gen 15:13-14; Ex 3:12 * 7:8: Gen 17:9-14; 21:4 * 7:9: Gen 37:11,28; 39:21-23 * 7:10: Gen 41:37-44 * 7:11-12: Gen 42:1-5

pywupwi, ngmênê daa mya ngópu, yi lama dêpwo ya, Kí nmí mbwó. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Kenan mê diyé dnyiye. * ¹³ Yepê, Witi dini ghi n-ii ngê kmaapí ngê mí chedé ngópu, yi mí ngê Yichip mê dy-ââ too. Yepê, Yi dini ghi ngê Njósép ngê u mbwó kní ye yepê, A mbwó yoo, ala nê. Stipen ngê yepê, Yi ngwo Pééló u lama yaa wo, apê, Njósép u mí mupwokní Kenan wunê dómudómu té. * ¹⁴⁻¹⁵ Yepê, Wod:oo Njósép ngê u mbwó kní ye yepê, M:aa nya yó, nmyi kpám gheegheema nye nya too, al-ii a pwiyé dmyeno. Yepê, Wod:oo Njakóp mupwokní káámi kní ñ:eeemi kní Yichip lee dnyiye, yintómu pyudu y:a mê limi. Dye ghi daadí yi dnyen:aa ya, yi myemí pw:oo dnyiye. * ¹⁶ Yepê, Njakóp mupwo Njósép yi ntóó dé Sekem mí kmênê dumo, Epílaham kwéli kmênê ngópu. Yepê, Wunê yi têpê ghi Epílaham ngê Hamó u yoo kní ye pwila ngê. *

Stipen Mósisi p:uu u ngwo ye doo danêbum

¹⁷ Stipen ngê kada pini kní ye yepê, Nmí kn:ââ yoo m:ââ yilí Yichip dnya a ya, yilí ngê yi a pyodo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê apê, Epílaham ka wunê kópuni nê vvu, yi kópu daa kêmakêma n:aa d:uud:uu. * ¹⁸ Yepê, Yi dini ghi ngê kn:aa king m:uu yaa wo, yi king u lama Njósép u pi dêpwo ya. ¹⁹ Yepê, Yi king ngê nmí kn:ââ yoo wop dpodo kalé too, yi dpodo tédê myednye kpakakpaka dé. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Yichip tpémi y:oo nmí kn:ââ yoo yi tp:ee máâ tpómuni dnyimo vyee dé, pye paa dnyimo kéké dé. * ²⁰ Yepê, Yi dini ghi ngê Mósisi nye ta, k:uuchém u tp:ee, d:ââ pyile u pye ngê ngomo k:oo doo w:eêw:êê. * ²¹ Yepê, U kuwó dini ghi ngê Pééló tp:oo módó ngê yinê a nmyââ, chóó tp:oo ngê pyódu ngê. ²² Yepê, Yichip tpémi y:oo yi chóó yi kópu yilí Mósisi u lama kalé ngópu, mááwe ndíi ngê pyodo, u nuw:o ndíi ngê nye pyodo, kópu ndíi yilí dpímo d:uud:uu.

²³ Yepê, Dini ghi n-ii ngê Mósisi u m:ââ podo y:a ngê doo ya, apê, A yoo Yisiléli tpémi ngín:uu m:uu té. * ²⁴ Yepê, Ye yi n:ee, apê, Yi dpodo tédê Yichip pi ngmê ngê Yisiléli pi ngmêmi vyee. Yepê, Wod:oo Mósisi ngê Yisiléli pi ngópu, ntáâ Yichip pi ngê a vy:ungo, u nkwo vyâ. ²⁵ Yepê, Mósisi ngê u gha vy:o apê, Yisiléli tpémi y:oo wa a w:ee ngmê, Chóó Lémi ngê wa ngee nê, Yichip u ménê waní pw:ii té, ngmênê Yisiléli tpémi y:oo dêpê w:ee ngópu, Kí nmí dyédyé pyu. ²⁶ Yepê, Womumu Mósisi ngê Yisiléli pi miyó módu, apê, Mu l:êê mo. Apê, Ní

dyé dê, nê kâádi dê. Yepê, Wod:oo Mósisi ngê yepê, Kí tpódu, dpí mbwémi, lukwe diy:oo dpo l:êê mo? ²⁷ Yepê, Ngmênê n-ii ngê woni doo vyee, Mósisi dny:ii dyíngo, kwo, N:uu ngê nmí kada pini ngê pyódu nyoo, nanê nga vvu, Anyi kóté kígha nmo? ²⁸ Kwo, Ma Yichip pi ntee nyi vy:a, lukwe yinté am:ii vya nê? ²⁹ Yepê, Yi kópu Mósisi ngê dini ghi n-ii ngê nyongo, Yichip tpémi ye nkíngê mbê wo, wod:oo mbêpê wo, Yichip Wee a kuwo ngê, Midiyên Wee u kwo loo, yi mí yéé wo, tp:ee y:i miyó mí tpyó.

³⁰ Yepê, M:ââ podo y:a mí loo, u kuwó dini ghi ngê Mósisi ka enjel ngmê ta. Yepê, Mósisi ngê daa pi ntee tpile yi módu, ngmênê yi vvu wo, apê, Yi tp:oo ndê ngê ngmêmi pípi, ngmênê chedé ngê daa pyodopyodo. Sainay, Pi kwéli dêpwo ya, mbu ndíi vvyuwo Sainay, Mósisi ngê yi yini tp:oo p:uu ndê yi mí módu.

* ³¹ Yepê, Mósisi ngê yi kópu yi módu, apê, E! Kí lónté tpile? Apê, Ngín:uu m:uu, wod:oo u nkígh:ê chono loo. ³² Yepê, Nmí Lémi ndíi y:i u kwo a mbwolo, kwo, Ní ng:ââ kní yi yâpwo, Epílaham u yâpwo, tp:oo Yisak mupwo Njakóp yi yâpwo. Yepê, Mósisi nkíngê mbê wo, u yi u ngwo dêpwo kwo, Yi ghi m:aa m:uu. ³³ Yepê, Nmí Lémi ndíi ngê kwo, Nyi dupó dé a ngee dé, mu kópu u díy:o yâpwo ghê nye kwo. ³⁴ Kwo, Ndéndê ngê kídí m:uu, a yoo Yichip dnyinté minê kwo, kwo, Yichip tpémi y:oo dpodo tédê a kpakakpaka too. Kwo, A ka dé chan-é dmi, até d:a ghíi, dín:aa ngee té. Kwo, Yichip n:aa dyede ngi.

³⁵ Stipen ngê yepê, K:omo tpile Chóó Lémi ngê Mósisi a ngmídi ngê, ngmênê Yisiléli tpémi y:oo u wépi p:aa ngópu. Yepê, Ala kópu u kwo vyi ngópu, kwo, N:uu ngê nga vvu, nmí kada pini ngê anyi ya, anyi kóté kígha nmo? Yepê, Yi pini Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, yi kada pini ngê pyódu ngê, yi mbwámê ngê nye pyódu ngê. Yepê, Daa chóó kada pini ngê pyodo, ngmênê yi yini tp:oo p:uu enjel n-ii módu, yi enjel ngê kada pini ngê yinê pyódu ngê. ³⁶ Yepê, Mósisi ngê nmí kn:ââ yoo Yichip u ménê yinê a pw:ii too, mbwudu y:i yilí a chópu, Ntíi Mtyemtye u nkígh:ê mbwudu m:uu a chópu. Yepê, Maa p:uu nko ménê mbwudu mê yilí a chópu, m:ââ podo y:a k:oo. * ³⁷ Yepê, Yi Mósisi ngê Yisiléli tpémi ye yepê, Chóó Lémi ngê nê ntee pini nmyi vy:o m:uu wa a pyw:oo, nmye wa a dy:ââ, komo yinê amaan:aa kapí.

* ³⁸ Yepê, Dini ghi n-ii ngê nmí kn:ââ yoo Sainay mbu ndíi vvyuwo dnyen:aa kwo, enjel mbu mbêmê u kwo doo a mbumu, yi Mósisi yi kélí vyílo yedoo kwo. Yepê, Yi Mósisi ngê Chóó Lémi u kópu dyuu nmo yinê a núwo, yi

* 7:13: Gen 45:1-18 * 7:14-15: Gen 46:1-7; 49:33 * 7:16: Gen 33:19 * 7:17: Ex 1:7-8 * 7:19: Ex 1:10-22

* 7:20: Ex 2:1-10 * 7:23: Ex 2:11-15,21-22 * 7:30: Ex 3:1-10 * 7:36: Ex 7:3; 14:21; Num 14:33 * 7:37:

Deut 18:15 * 7:38: Ex 19:3; Deut 9:10

kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu. *

³⁹ Yepê, Komo tpile Mósisi ngê yi kópu yilí d:uu ngê, ngmênê nmí kn:ââ yoo u kwo daa ng:aa mbê dniye, mye mb:ii ngópu, u yi y:e doo kwo, Yichip moo diyé dmi. *

⁴⁰ Yepê, Wod:oo pi kní y:oo Mósisi u mbwó Alon ka kwo, Yâpwo kní ngmê l:âmo ngi. Kwo, Yi yâpwo kní nmí kada vyílo ayi ghê dmi, Yichip y:oo amê diyédiyé kalê nmo. Kwo, Nmí lama daa too, Mósisi ngê lukwe angmê pyódu, pini n:ii ngê Yichip u mênê a pw:ii nmoo. *

⁴¹ Yepê, Wod:oo k:omo yâpwo ngmê l:âmo ngópu, pudumakó tp:oo mââ ntee tpile yi l:âmo ngópu. Tpileni yi chóó l:âmo ngópu, u kwo dnye kpêê yiyé, u naa mye kê ngópu. ⁴² Yepê, Yi dîni ghi ngê k:omo yâpwo ka ngêpê kn:ââ u ngwo a chaa ngópu, m:ââ wono yono y:a mí loo, u kuwó dîni ghi ngê king Manasa u dye ghi ngê yi kópu ndîi ngê yimi pyodo, wod:oo Chóó Lémi ngê yi dyaa mbâlâ dyuu yi pwo keé ngê, pudu kní ye dnyimo ngêpê, yi tp:ee dnyimo vyee dé, pudu kní ye kpêê ngê dnyimo yiyé dé. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:oo pi ngmê ngê Chóó Lémi u komo u ngwo kââ, ala kópu d:êê ngê, apê,

Yisíléli tpémi. Dîni ghi n:ii ngê nmyi kn:ââ yoo w:amí mbêmê u ngwo dnya a paa, m:ââ podo y:a,

na a ka daa a ka dnyimo a tpile tp:oo nkêêní.

⁴³ Apê, Na a ka daa a wónu ngomo yidnyimo a dnyinêdnyinê,

ngmênê yi chóó yi k:omo yâpwo Molokí u wónu ngomo yidnyimo a dnyinêdnyinê,

puduni u pi Lepaní u kwo myednyimo ngêpê.

Apê, Na a ka yi chóó tpileni l:âmo tumo, yi tpile kní ye dnye ngêpê.

Apê, Nmyo yinté yéli, yi kópu u l:êê dîy:oo Mbápiilon mwada pee waní dy:ââ nmyo.

Stipen Chóó Lémi u ngomo p:uu u ngwo ye doo danêmbum

⁴⁴ Stipen ngê yepê, Dîni ghi n:ii ngê nmí kn:ââ yoo w:amí mbêmê dnya a paa, Chóó Lémi u wónu ngomo ngmê l:âmo ngópu. Yepê, Chóó Lémi ngê Mósisi u lama ntee kwólu, yinté l:âmo ngópu. Yepê, Yi lama doo ya, Chóó Lémi yi wónu ngomo u mênê a kwo. Yepê, Ghi ngmê dîni ghi n:ii ngê dnyimo a kuwokuwo, yi wónu ngomo dnyimo a kmongokmango, dnyimo dnyinêdnyinê, kwéli dnyimon:aa taataa, wónu ngomo y:i dnyimon:aa wuwó. ⁴⁵ Yepê, Yi yéli dîni ghi n:ii ngê pw:oo dniye, yi tp:ee kní y:oo Chóó Lémi u wónu ngomo Kenan u nkíghê y:oo mí t:aa ngópu. Yepê, Yi dîni ghi ngê Mósisi pwene, Njósuwa ngê u d:aa yinê a kââdî ngê,

yi yéli yi kada ghê wo, Kenan núw:oo too. Yepê, Chóó Lémi ngê Kenan tpémi ngm:ii kalê too, Yisíléli tpémi y:oo yi têtê ghi yi kélê a pwaa tumo. Yepê, Chóó Lémi u wónu ngomo Kenan núw:oo ngópu, y:i mí wó ngópu, y:i doo kwo, dye ghi daadîi, king Dépidi u dye ghi ngê y:i myedoo kwo. ⁴⁶ Yepê, Dépidi Chóó Lémi u nuu u pi ngê pyodo, Chóó Lémi ka kwo, Nmí Lémi, Njakóp u yâpwo, u ntââ ngomo mb:aa ngmaní wó, yi anyí kwo. *

⁴⁷ Yepê, Ngmênê Dépidi ngê Chóó Lémi u ngomo daa wó, tp:oo Solomon ngê yinê mí wó. *

⁴⁸ Yepê, K:omo tpile Solomon ngê Chóó Lémi u ngomo wó, ngmênê Chóó Lémi pââ ndîi, dyámê mbêmê ngomo ngmê k:oo daawa a vyil:a. Yepê, Wunê pi ngmê ngê Chóó Lémi u komo alanté a kââ, apê. *

⁴⁹ Nmyinê nmye dyámê pê ndîi, na a ka têtê.

Apê, A ntââ ngomo lónté ngmanmyi wó ngmê, yi anê vyila?

⁵⁰ Apê, Kí tpile yilí yintómu a chóó ní l:âmo ngê,

ló tpile a l:êê dîy:oo ngmanmyi l:âmo ngmê?

⁵¹ Stipen ngê yepê, Nmyo nkéli wépi dnyangê pyu yoo. Yepê, Dye ghi yintómu Chóó Lémi nmye mb:iimb:ii ngópu, u kópu dyuu dp:ee nyémí ngópu. Yepê, Nmyi kn:ââ kní y:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi wépi ntee dnyimo a pwapi, yinté u wépi my:ee pwapi ngmê. *

⁵² Yepê, Pini n:ii kní y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapí, nmyi kn:ââ kní y:oo daa ngmê chápu ngópu, ngmênê dono kópu yilí y:e dnyimo a d:uud:uu. Yepê, Wunê pini n:ii yoo Chóó Lémi u Dpodo Pyu Mb:aa p:uu dnyimo a dané, n:ii kní y:oo pi kní ye yipu, Díyo Chóó Lémi ngê yi pini nmo wa a dy:ââ, yepê, yi yéli nmyi kn:ââ kní y:oo a vya tumo. Yepê, Mwolo yi pini kwódo ngê munmyi ghê dniye, my:ee vya ngópu. *

⁵³ Yepê, K:omo tpile enjel kní y:oo nmí kn:ââ kní ye Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu a y:ee tumo, nmyi ny:ee tumo, ngmênê mêdp:ee cháachâa tumo. *

Stipen chéêpi ngê u ngwo vya ngópu

⁵⁴ Nju tpémi yi kada pini kní y:oo yi kópu dîni ghi n:ii ngê ny:ee tumo, yi kópu ngê dyênê too, yi kpéngi ti dmi kelekele dnye paa. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Stipen a n:tee ngê, mbóó p:uu vyu wo, Chóó Lémi u wuu ndîi módu, pi kní ye yepê, Mbóó kédê kpémí, Yesu Chóó Lémi u nkíghê ka kwo, u che p:ââ pee ngê dé pyódu. *

⁵⁷⁻⁵⁸ Wod:oo noko dpódombiy:e mbó dniye, noko yepê, Kí pini ngê Chóó Lémi u pi ndîi kn:aa pini ka lukwe dîy:oo dé núw:oo? Noko

* 7:39: Num 14:3 * 7:40: Ex 32:1-6 * 7:46: 2 Sam 7:1-16 * 7:47: 1 Kings 6:1,14 * 7:48: Is 66:1-2

* 7:51: Ex 32:9; Jer 9:26; Is 63:10 * 7:52: 2 Chr 36:16 * 7:53: Dpodo 7:38; Hipílu 2:2 * 7:55-56: Kílosa 3:1

yepê, Kí pini ka namê ng:aa, wod:oo yi ngópu nkoko tumo, u kwo tpé dniye, mgími ngópu, p:aa pee úuw:o ngópu, a ngí ngópu, dny:ii d:ii ngópu, mwada y:i mî danê ngópu, wod:oo chêêpî ngê yidnye vyee. Yélini y:oo Stipen chêêpî ngê dnye vyee, yi yéli y:oo yi nkuwo kpídí a ngee tumo, pi lvulu ngmê ka y:ee tumo, ye doo vuyuwu. Yi pini u pi Sóól. * ⁵⁹ U dí daa pwaa ngópu, Stipen chêêpî ngê mudnye vyee, wod:oo Stipen doo ngêpê, apê, Yesu a Lémi, a ghê dmi a ngépi. * ⁶⁰ Yu mbodo dê y:e ghê wo, dpodombiy:e ka wo, Yesu ka kwo, A Lémi, kópu dononi a nga ka d:uud:uu ngmê, yi kópu mdo kn:ââ vuyuwu dpi yé té, kidangmê ngí. Yí kópu dyuu dini ghi n:ii ngê vyu, wod:oo pwene. Pi kní y:oo Stipen dini ghi n:ii ngê vya ngópu, Sóól u nuu u kópu ngê mye pyodo. *

8

Nju tpémi ye Yesu u yoo u ngwo doo diya

¹⁻² Yélini y:oo Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê dnyimo chááchââ, yi yéli y:oo Stipen ntóó kmênê ngópu, u l:êê díy:o myednye mbê. Yi wéni ngê Nju tpémi y:oo Yesu u yoo yi kpadakpada kn:ââ chaa ngópu, Njedusalem. Yesu u yoo yintómu kní y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, p:aani p:aani lee dniye, woni Njuda Wee u kwo p:aani p:aani lee dniye, woni Samédiya Wee u kwo p:aani p:aani lee dniye, ngmênê dyépi kní y:oo Njedusalem dépê kuwo ngópu. *

³ Sóól ngê u yi dpímo kwo, Yesu u yoo ní chedê, wod:oo ngomo k:oo ngomo k:oo dpímon:aa koko, Yesu u yoo dpímon:aa ngímíngímí dé, pyââ pyââ máâ máâ mbwa k:oo dpímon:aa knímí dé. *

Samédiya tpémi Yesu ka u ngwo kélímí mbê dniye

⁴ Yesu u yoo yéli n:ii mbêpê wo, yi yéli p:aani p:aani lee dniye, pi kní ye Yesu u kópu mb:aa dnyen:aa tpaépê. ⁵ Pini n:ii pyudu kní mwiyé a pyw:ee tumo, ndapí yéêpí u kada pini ngê a pyódu tumo, yi vy:o pini ngmê u pi Pilipi. Yi pini ngê Njedusalem a kuwo ngê, Samédiya loo, pi kní ye yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, yi pini wuné kí ta, ngmênê nmí kada pini kní y:oo daa mya ngópu, kí vya ngópu, myombó Chóó Lémi ngê kímédê pyidu ngê. Yepê, Yi pini u pi Yesu. ⁶ Samédiya tpémi Pilipi ka mb:aamb:aa ngê ng:aa mbê dniye, mu kópu u díy:o Pilipi ngê yi ngópu mbwudu yilí dpímo chap. ⁷ Pi yilí yi kmêna Pilipi ngê ngm:ii kalé too, wod:oo yi kmêna yoo dpodombiy:e u ngwo dnye kââ. Myenté kóó ntóó kpálí ntóó yilí mye pyí ngê, yélini dnyinté dnyimo paa, mye

pyi too. * ⁸ Yi kópu u l:êê díy:o Samédiya tpémi yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo.

⁹ Yi p:aani pi ngmêdoo ya, u pi Saimon, pipi kópu kní yi mbêmê kópu ndíi yilí dpímo d:uud:uu, Samédiya tpémi yinté dpímo liya kígha dé. Pi kní ye yipu, Nê pi ngmê. ¹⁰ Tp:ee vy:o, dmââdí vy:o, lémi vy:o, ch:am vy:o apu, Vuyuw! Apu, Kí pini nmínê nmo Chóó Lémi ntee pini, u wêdêwêdê ndíi. Wod:oo yoo yintómu u kwo dnyimo ng:aa. ¹¹ Nyââ, dye ghi daadíi kópu ndíi yilí dpímo d:uud:uu, yi kópu u l:êê díy:o yoo u ngwo dnyimo liya, u kwo mb:aamb:aa ngê myednyimo ng:aa. ¹² Pilipi Yesu Kédisu p:uu ye dpímo danêmbum, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye myedpímo danêmbum. Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi kópu dyuu ka kélímí mbê dniye, wod:oo Pilipi ngê pyââ pyââ máâ máâ mbwaa paa kmênê too, Yesu u yoo vy:o kaa too. ¹³ Saimon myenté mye kélímí mbê wo, Pilipi ngê mbwaa paa mye kmênê ngê, wod:oo Saimon Pilipi p:uu kele. Dini ghi n:ii ngê Pilipi ngê mbwudu dpímo chapí dé, Saimon ngê yidpímo mumu dé, u ngwo mēdpímo liya.

¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu u dyépi kní y:oo yi kópu Njedusalem a ny:ee ngópu, apê, Samédiya tpémi Chóó Lémi u kópu dyuu ka kêdê kélímí mbê dmi, wod:oo Pita pini dé Njon Samédiya dy:ââ dumo. ¹⁵⁻¹⁶ Dini ghi n:ii ngê taa knopwo, a w:ee ngópu, apê, K:omo tpile Pilipi ngê kí yéli Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê too, ngmênê Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi ye doongê y:ángo. ¹⁷ Wod:oo Pita Njon y:oo kêê yi mbêmê dpímo yiyé dé, yi l:êê díy:o dpímo ngêpê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u ngwo ye dpímo yém. *

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Saimon ngê yi kópu módu, apê, Dini ghi n:ii ngê Pita Njon y:oo kêê nmí mbêmê dé yé ngmê, apê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u ngwo nmo da kê. ¹⁹ Wod:oo Saimon ngê Pita pini dé Njon ye ndapí kélê ngmê yó, apê, Ye ní y:oo. Yepê, U ntââ u ntââ ngê u nkwo wadpí pyódu né, pini n:ii mbêmê a kêê dé aní yé dé, yi pini ka Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi ada a yém. ²⁰ Ngmênê Pita ngê kwo, Napí ngópu choo ya, kumu chí tpyé, ndiya u ngwo nyi ghidi, mu kópu u díy:o nga vy:o chí vyi, Chóó Lémi u módo yeedeyeede ndapí ngê ní pwila. ²¹ Kwo, Doo u ntââ ala dpodo p:uu daanyi ngee nyo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u lama a tóó, nga daa ntênê a tóó. ²² Kwo, Yi dono kópu ndíi a kuwo ngí, nmí Lémi ndíi ka chí ngêpê, u kwo dpí vyi ngí, kwipi, A Lémi, dono kópuni dí d:uu, u ntââ nguwo wanyi kée, yi kópu mēdaanyi nuw:onuwo. ²³ Kwo, Nga kidí m:uu, ye ú:ee nye yuchi kââ, doo u ntââ dono u wépi daanyi pıwâ. ²⁴ Saimon ngê yepê, U ntââ a

* 7:57-58: Dpodu 22:20 * 7:59: Luukí 23:46 * 7:60: Luukí 23:34 * 8:1-2: Dpodu 11:19 * 8:3: Dpodu 9:1-2; 26:9-11 * 8:7: Mát 10:1; Mak 16:17 * 8:17: Dpodu 9:17; 19:6; 2 Tim 1:6

l:êê dîy:o amêdpî ngêpê, kópuni a ka dpî vyi t:oo, yi kópu a nga kîngmê pyódu.

²⁵ Pita Njon y:oo Yesu p:uu kópuni m:uu tumo, Samédiya tpémi ye yi kópu mî vyi tumo, u kuwó dini ghi ngê Njedusalem mé diyê knopwo. Maa p:uu Samédiya Wee u kwo p:aa yilî a kêlî ngópu, Yesu p:uu kópu mb:aa pi knî ye dpîmo tpaépê, yed:oo Njedusalem mîmî taa knopwo.

Yitiyópiya pi ngmê Yesu ka u ngwo kêlîmi mbê wo

²⁶ Enjel ngmê ngê nmî Lémi u kópu Pilipi ka a ñuwo, kwo, Gh:êêdé, kwo, chi lêpî, Njedusalem Nkaasa yi kêlî máádi dpî kwéli. (Yi wee u kwo pi daa tóó, kpî yi mye daa kwo, mbwaa mye doo u p:aa.) ²⁷⁻²⁸ Wod:oo Pilipi ghêêdi wo, kada a y:àngo. Yi máádi p:uu pi ngmê módu, Njedusalem a ndê wo, Nkaasa doo lêpî. Yi pini máawe ndîi ngmê, Yitiyópiya tpémi yi cha:m ndîi p:uu dpîmo dpodo, u ndapî yinê dpîmo y:enê. Yi pini Chóó Lémi ka ngêpê tédê a ndê wo, Njedusalem, u p:o modoo diyédiyê. U chádiyót mbêmê doo ya, hósí dè y:oo dpîmo a paapaa, kópuni Yisaya ngê d:êê ngê, yi pini ngê maadi doo a kpáâ.

* ²⁹ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pilipi ka kwo, Kî pini u nkîgh:ê máádi nyi kwéli. ³⁰ Wod:oo Pilipi mbêpêmbêpê loo, u nkîgh:ê máádi mî kwólu, apê, Chóó Lémi u kópuni Yisaya ngê a d:êê ngê, apê, muyedê kpáâ, wod:oo u kwo adî póó, kwo, Kópuni nyinê kpáâ, kwo, cha w:ee? ³¹ Yi pini ngê kwo, Lónté wané w:ee? U kakémê nané a ka wa chámê? Kwo, A pwiyé, a chádiyót k:oo a kee, a nkîgh:ê anyi yey, u kakémê a ka anyi chámê ngi. Wod:oo Pilipi yi chádiyót k:oo kee wo. ³² Kópuni yi pini ngê doo a kpáâ, ala yi kópu.

Sipi u vyeé tédê ntee d:uudpî ghete tóp, u vyii tédê myed:uudpî káâ, yi pini ngê yintê kópu daangmê vyu. *

³³ Pi knî y:oo yi pini p:uu yipe tee u kópu yilî t:ee ngópu,

yi kópu u l:êê dîy:o kpaka ngópu, mye nkwiti ngópu.

Tp:oo knî yi p:uu pi ngê kópu d:uudpî vyi, mu kópu u dîy:o dyámê mbêmê u ya machedé ngê dè pyódu.

³⁴ Yitiyópiya pi Pilipi ka póó wo, kwo, Chóó Lémi u komo kapî pyu ló pini p:uu doo a danêmbum? Kwo, Chóó p:uu doo a danêmbum ó kn:aa pini p:uu doo a danêmbum? ³⁵ Pilipi ngê ala kópu a w:ee ngê, apê, Chóó Lémi u komo kapî pyu Yesu p:uu doo a danêmbum, wod:oo Pilipi ngê danêmbum kn:ââ Yitiyópiya pi ka adî chaa, Yesu u kópu mb:aa u ngwo u kwo vyu. ³⁶ U kuwó dini ghi ngê maa p:uu mbwaa ngmê m:uu ngópu, wod:oo Yitiyópiya pi ngê Pilipi ka kwo, Óó. Kwo, Mbwaa ngmêka ta. Kwo,

U ntââ Yesu u pi ngê yi mbwáani paa wanyi kmênê nê? ³⁷ (-) ³⁸ Wod:oo chádiyót u tpiipi ka kwo, U dí yi pwaáadi, wod:oo u dí yi adî puwâ. Pilipi kii mbwaa paa nipi ghêpê knopwo, Pilipi ngê yi pini yi mî kmênê ngê. ³⁹ Mbwaa paa dini ghi n:ii ngê a kee knopwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pilipi a y:àngo, Yitiyópiya pi ngê Pilipi médaa módu, ngmênê u gha mb:aa mb:aa ngê pyodo, chádiyót k:oo mé wo wo, wod:oo kada mède y:àngo. ⁴⁰ Pilipi Asidót mî ta, u kuwó dini ghi ngê p:aa ni p:aa ni doo lêpî, Yesu u kópu mb:aa pi knî ye doon:aa tpaépê, u kuwó dini ghi ngê Sisadiya mî ta. *

9

Sóól ngê u nuw:o u ngwo ngmópu, Yesu ka u ngwo kêlîmi mbê wo

Dpodo 22:6-16; 26:12-18

¹ Dini ghi n:ii ngê yi kópu dnye pyodopyodo, Sóól ngê u yi dpîmo kwo, Yesu u yoo nmî vya té, yi vyeé u pi pi knî ye dpodom-biy:e dpîmo tpaépê. *

² U yi u ngwo mye-doo kwo, Dîmaskís ní lê, yélini Yesu u maa p:uu a m:ii, yi yélini n:uu ngmî té, pyáâ máa yoo yi kpadakpada tédê Njedusalem mênê diyédiyê kalé té. Yi kópu u l:êê dîy:o kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ka loo, yi kópu u kwo mî vyu, kwo, Nju tpémi yélini a kwo, Dîmaskís, u ntââ yi kada pini knî ye wanyi dy:ââ nê, a kakémê ye am:ii chámê, u ngwo ye n:aa lêpî. Kwo, Kópu dyuu ngmê d:êê ngi, ye n:aa ñeñe. Wod:oo Sóól ngê pi knî ngmê ñuwo, Njedusalem a kuwo ngópu, Dîmaskís dnye lêpî. ³ Daa kêmakêma Dîmaskís dnye taataa, tpile u wuu ndîi mbóó p:uu yi pwo ngma a kwólu. ⁴ Sóól ngê yi tpile u wuu ndîi dini ghi n:ii ngê módu, wod:oo têpê mbêmê dyimé wo, dnye ngmê nyongo, kwo, Sóól, Sóól. Kwo, Lukwe dîy:o dono kópu daa vyi ngópu, myenté pi myedaa m:uu ngópu. ⁵ Sóól ngê kwo, A Lémi. Kwo, Nyi n:uu? Nmî Lémi ngê kwo, Nê Yesu, pini n:ii ngê dono kópu ndîi yilî nye d:uud:uu. *

⁶ Kwo, A pyidu, kwo, Dîmaskís chi lêpî. Kwo, Kópuni u ya a nga a kwo, yi nga an:uu vyi, dîyo yi kópu anyin:aa d:uud:uu. ⁷ Pini n:ii knî y:oo Sóól dnye yámuyámu, mbóó p:uu dnye dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi paa u dí dmi puwâ, noko kópu daa vyi ngópu, myenté pi myedaa m:uu ngópu. ⁸ Sóól têpê mbêmê yeda pii wo, ngwolo dè yi pywálî doo, ngmênê yélini daa módu, wod:oo kwulo kaa dniye, Dîmaskís ñuwo ngópu. ⁹ Wo pyile knî yi k:oo yélini dèpwo y:enê, tpéé kópu yi ngwo mî vyu, nté mbwaa chóó u kwo kwódu doo, Chóó Lémi ka doo ngêpê, kwo, U ntââ a dono yilî nguwo wanyi kéé.

¹⁰ Yesu u yoo vy:o pi ngmê Dîmaskís doo ya, u pi Ananayas. Yi pini ngê nmî Lémi módu,

* 8:27-28: Is 56:3-7

* 8:32: Is 53:7-8

* 8:40: Dpodo 21:8

* 9:1: Dpodo 8:3

* 9:5: Dpodo 5:39

kwo, Ananayas. Ananayas ngê kwo, A Lémi, ala nê. ¹¹ Nmi Lémi ngê kwo, Ala p-aani ghi a kuwo ngi, mááadini u pi Kpêêlí Ghi Daa Tóó, yi máádi dp:uu kwéli, yi máádi p:uu Njudas u ngomo a kwo. Kwo, Yi ngomo k:oo pi ngma a tóó, u pi Sóól, Taasis pi. Kwo, Yi pini ye dpí poo ngi. ¹² Kwo, Yi pini wunê ngêpê, kwo, u nuw:o k:oo kédê m:uu ngi, kwo, ala kópu dê vyi, Pi ngmê wunê pwiyé kní, u pi Ananayas, kóó dê a mbêntê wumê yiyé dê, yed:oo yélí mb:aamb:aa ngê mênê mumu. ¹³ Ananayas ngê kwo, A Lémi. Kwo, Pi yili kní y:oo ye pini u pi a ka ka tpaép ngmê, nyoo kní y:e kópu dono yili doo d:uud:uu, Njedusalem. ¹⁴ Kwo, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo ala kópu u kwo a vyi ngópu, Dímaskís chi lèpí, Yesu u yoo nyinê ngími tóó. ¹⁵ Nmi Lémi ngê kwo, Chi lèpí, mu kópu u díy:o yi Sóól d:a ngmídi, a p:uu píchoo dpodo, Yísiléli tpémi ye, king kní ye, myenté kn:aa yéli ye a pi yi lama myepaan:aa kalé ngê. * ¹⁶ Kwo, Dono kópu yilini pi kní y:oo a lèê díy:o u ngwo wadnyi d:uud:uu dé, a chóó u kwo wanê kêma té. * ¹⁷ Wod:oo Ananayas ngê Sóól yi ngomo k:oo a pyw:àngo, kóó dê mbêmé yé doo, kwo, Sóól a mbwó. Kwo, Nmi Lémi ngê até dê dy:ââ nê, amêma pini n:ii nyinê módu, yi pini Yesu, chóó nga até dê dy:ââ nê. Kwo, Ala p:eeni kópu u díy:o até dê dy:ââ nê, yélí m:ee mumu, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê wunê nteentee ngi. ¹⁸ Te too pee ntee tpile dê Sóól ngíma yi ngwo a ghay knopwo, wod:oo yélí mê módu. Yi ghêédí wo, wod:oo Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê ngópu. ¹⁹ U kuwó dini ghi ngê nté yi ndíi, u wêdêwêdê u kwo mède díyê wo.

Sóól Yesu p:uu u ngwo ye doo danêmbum, Dímaskís

²⁰ Yesu u yoo yélini Dímaskís dnye ya, Sóól ngê wo kní ngmê yi vy:o chedê ngê, wod:oo Nju tpémi yi ngêpê ngomo kní yi k:oo dpímon:aa koko, ye dpímon:aa danêmbum, yipu, Yesu ndêndê ngê Chóó Lémi tp:oo. ²¹ Nii kní y:oo yi kópu ny:ee ngópu, ghê dmi yi mênê ghipé wo, noko yepê, Pini n:ii ngê Yesu u yoo doo vyeé dé, Njedusalem, mumdoo kí vyílo? Apê, Mumdoo al:ii a loo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Yesu u yoo n:uu ngími té, kpêê yiyé pyu kní yi kada pini kní ye n:uu y:ee té, Njedusalem? Apê, Lukwe díy:o Yesu u pee ngê maa ghê? ²² Ngmênê Sóól ngê pi kní yi pwo mîné dyíngo. Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo a d:êê tumo, Sóól ngê pi kní yi ngópu u nkwo dpímo a kpââ dé, yipu, Ala kópu yilí Yesu ngê ndêndê ngê ntiye ngê. Yipu, Yi kópu u l:êê díy:o, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, yi pini Yesu. Yi kópu Sóól ngê wêdêwêdê ngê ye dpímo tpaépé dé, Nju tpémini Dímaskís

dnye ya, doo u ntââ Sóól u dnye daapí vya ngópu.

²³ Wo yili mí loo, u kuwó dini ghi ngê Nju tpémi nipi a wó, noko yepê, Sóól paa vya koo, ngmênê Sóól ngê yi kópu u tuu kâa pee ngmê nyongo. ²⁴ Nju tpémi y:oo noko yepê, Sóól kingê mbêpê, Dímaskís kídangê kuwo. Yi kópu u l:êê díy:o yi p-aani mbwa keñe w:êêní dnyimo t:âât:ââ, mgídi vy:o myednyimo t:âât:ââ. U yi y:e doo kwo, Sóól nmi vy:a. ²⁵ Ngmênê mgídi ngmê ngê Sóól p:uu ndiye pyu kní y:oo Sóól a ngí ngópu, kpéni ndíi k:oo ché ngópu, yi kpéni kpê t:ee ngópu, yi p-aani mbwa mbêmé l:uu ngópu, kuwa kalé ngópu. P:uu ndiye pyu kní yedê kpê p:uu dnya a ya, yi yedê ngê kpéni dnye ghípíghípí, Sóól k:oo doo kwo, dini ghi n:ii ngê mbwódo mî ghê wo, wod:oo Sóól mbêpê wo.

Sóól Njedusalem u ngwo loo

²⁶ Dini ghi n:ii ngê Sóól Njedusalem mí ta, u yi u ngwo doo kwo, Yesu u yoo yi p:uu n:uu kaali, ngmênê u kwo daa kélímí mbê dnye, apê, Ngmênê daa Yesu u yoo vy:o pini ngmê. Yintómu u kwo nkíngê mbê dnye. ²⁷ Ngmênê pi ngmê u kwo daa nkíngê mbê wo, u pi Mbanapas. Mbanapas ngê Yesu u dyépi kní yi vy:o yinê núwo, yepê, Dini ghi n:ii ngê Sóól Dímaskís doo lèpí, nmi Lémi maa p:uu módu, Sóól ka y:i a mbwolo. Yepê, Sóól Dímaskís Yesu u pi ngê dpodombiy:e doo dêêpí, myedaa nkíngê mbê wo. ²⁸ Wod:oo Sóól Njedusalem doo ya, p-aani pee p-aani pee dpímon:aa dêêpí, Yesu u pi ngê dpodombiy:e doon:aa dêêpí, myedaa nkíngê mbê wo. ²⁹ Nju tpémini Kídiki dnye ngê dnyimo mbumu. Sóól ye dpímon:aa dêêpí, Sóól u kii noko myednyimon:aa kwopwepe, ngmênê u yi y:e doo kwo, Sóól nmi vy:a. ³⁰ Yesu u yoo kní y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Sóól Sisadiya núw:o ngópu, u p:aa njini Taasis mí dy:ââ ngópu.

³¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu u yoo mb:aamb:aa ngê dnye ya, pi ngê kópu dono y:e daa d:uu ngê. Ala wee pyile kní yi kwo dnye ya, Njuda Wee ngmê, Nkálili Wee myomo, Samédiya Wee pyolo. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê doo a ngêépí dé, pi yilí Yesu ka kélímí mbê dnye, u yoo yili ngê u ngwo doo pyodopyodo. Nmi Lémi mb:aamb:aa ngê dnyimo cháâcháâ.

Pita ngê mbwudu n:ii dé chaa doo

³² Dye ghi yintómu Pita p-aani p-aani dpímo lèpí, Yesu u yoo dpímon:aa mumu dé. Wo ngmê ngê Lida u nkwo até yi loo. ³³ Yi p-aani pi ngmêdoo ya, u pi Aniyês. Yi pini yu dé ntóó dê, paa doo u ntââ ngê u kwo dpímo ya. M:ââ wááli ngmítédmi mbêmé dpímo ya. ³⁴ Pita ngê kwo, Aniyês. Kwo, Yesu Kédisu ngê ala ngwo dé pyi ngi, ngmítédmi mbêmé

a pyidu, ngmítédmi a kmongo ngi. Wod:oo Aniyés ada pyidu. ³⁵ Yi wee ndii u kwo yélini dnye kwo, Aniyés paa tédê dini ghi n:ii ngé m:uu ngópu, yi yéli nmí Lémi ka u ngwo mède diyé dnyie.

³⁶ Njopa Yesu u yoo vy:o pyáá ngmédoo kwo, u pi Tapíta. (Kídiki dnye ngé u pi Dókís.) Dye ghi yintómu yi pyópu ngé kópu mb:aa yilí dpímo d:uud:uu, pinté kní y:e. ³⁷ Yi dini ghi ngé mbii u ngwo ngmê kele, yed:oo mye pwene. Ntóó ghêé ngópu, a ngí ngópu, ngomo k:oo yé ngópu. ³⁸ Yesu u yoo n:ii Njopa doo kwo, yi lama doo ya, Pita chono a tóó, Lida, wod:oo pi miyó dé ye yepé, Lida choo lèpi, Pita límí k:ii ngé dpo pwiyé we. ³⁹ Wod:oo Pita ka lee knopwo, yi pini dé yi p:uu a kele, Njopa lee dnyie. Dini ghi n:ii ngé taa dnyie, yi pyópu ntóó ngomoni k:oo doo ya, Pita y:i km:êé ngópu. Kuknwe kní y:oo a yina ngópu, dnye mbê. Yi pyópu ngé kpídini dmya too, ye y:ee too, yi kpídí Pita u ngópu dnye tpyuu dé. ⁴⁰ Pita ngé yi ngomo ghi k:oo pi yintómu pw:ii ngé, yu mbodo dé y:oo ghê wo, wod:oo doo ngépé. Yi pyópu ntóó ka diyé wo, kwo, Tapíta, a pyidu. Wod:oo ngwolo dé pywálfí doo, Pita yi módu, wod:oo ntêné yaa wo. ⁴¹ Wod:oo Pita ngé yi pyópu ka kóó dp:ee ngé, kwulo kele, ghêémí káá. U kuwó dini ghi ngé Pita Yesu u yoo kní ye mbwolo, kuknwe kní ye mye mbwolo, yepé, A pwiyé dmyeno, ala pyópu ghê até maa kaalí. ⁴² Njopa tpémi ye yi kópu u mdooyi í:uw:o ngópu, pi yilí nmí Lémi ka kélímí mbê wo. ⁴³ Pita Njopa doo ya, wo yilí. Pini n:ii u ngomo k:oo doo kwo, yi pini u pi Saimon, tpile tp:oo too pee l:ámol:ámo pyu.

10

Kóniliyês u danêmbum

¹ Lóma lede Sisadiya yilí doo ya. Yi kada pini kní yi vy:o pi ngmédoo kwo, u pi Kóniliyês. Lede yoo n:ii yi vy:o Kóniliyês doo kwo, yi yéli yi pi dmi Yitali lede yoo. ² Komo tpile Kóniliyês daa Nju pi, ngmêné Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngé dpímo kélímí, dye ghi yintómu u kwo dpímo ngépé. Yi pini u kpám ghee kní, u dpodo pyu yoo Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngé myednyimo ng:aa. Nju tpémi yi vy:o pinté yoo yilini dnyimo kwo, Kóniliyês ngé dpímo a wopwe dé. ³ Kóniliyês ngé Nju tpémi yi l:éé ghi dmi dpímo d:uud:uu dé, káádi dini ghi n:ii ngé t:ono dpímo wowo, Chóó Lémi ka u ngwo dpímo ngépé. Wo ngmê ngé u ngépé tédê enjel ngmê módu, kwo, Kóniliyês. ⁴ Kóniliyês ngé enjel dini ghi n:ii ngé módu, nkíngé mbê wo, enjel doo y:enê, kwo, A lémi, lukwe pyiné ché ngmêé? Enjel ngé kwo, Chóó Lémi ngé ngépé kédê ny:oo, mu kópu u díy:o pinté yoo nyiné wopwe too. Kwo, Ala ngwo u

nkwo wunê ngéépi ngi. ⁵ Kwo, Ala ngwo pi kní ngmê dy:áá ngi, Njopa, pi ngmê nya y:e, u pi Saimon Pita. ⁶ Kwo, Yi pini ntii chedê a tóó, ngomoni k:oo a kwo, yi ngomo chóó u pi mye Saimon, tpile tp:oo too pee l:ámol:ámo pyu. ⁷ Enjel ngé Kóniliyês ka danêmbum dini ghi n:ii ngé a kéli ngé, wod:oo y:aa wo. Kóniliyês u dpodo pyu miyó dé ye adí mbwólu, u lede ngmê ka mya adí mbwólu, yepé, Nga a pwiyé dmyeno. Yi lede Kóniliyês u t:áát:áá pyu ngmê, Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngé myedpímo kélímí. ⁸ Kóniliyês ngé kópuni pyodo, yi kópu yi ngéédí ada nt:o, wod:oo adí dy:áá té, Njopa.

⁹ Womumo káádi máá kèlê, dini ghi n:ii ngé Njopa u nkíghê dnyen:aa paa, Pita yi chéépi ngomo pywápé ngmê pwono kee wo, yi doon:aa ngépé. ¹⁰ Dómu ndii u ngwo ngmê kele, u yi u ngwo doo kwo, Ntê pee ngmêní ma. ¹¹ Dini ghi n:ii ngé nté dnye ch:eech:ee, Pita yi vvu wo, apê, Mbóó ada kpémí, apê, wónu k:ii ntee tpile yéli vyáá yi kéli ngmêyedê ghépé kní, kwódo páadi. ¹² Yi wónu k:ii ntee tpile k:oo tpile tp:oo kní ngmédoo kwo, dyéédí daa ngmídi, tpile pé dé, pyaa dé, nmê dé yi tpile k:oo myednye kwo. Yi tpile Pita ka p:ááp:áá doo a wupwo. Yi tpile tp:oo dyéédí yintómu Nju tpémi ye tupwótupwó dé, Nju tpémi y:oo dèdnyimo pípi dé. ¹³ Pita ngé mbóó p:uu dnye ngmê nyongo, kwo, Gh:éédé, kí tpile tp:oo ngmê vyee, ma ngi. ¹⁴ Ngmêné Pita ngé kwo, A Lémi, kí tpile tp:oo dyéédí yintómu kwódu yé u tpile tp:oo dé, nmínê nmo tupwótupwó dé, doo u ntáá daa ngma aní ma. Kwo, Yinté tpile tp:oo tupwótupwó d:oo ngmê ndii. ¹⁵ Pita ngé myombó yi dnyeni mê nyongo, kwo, Chóó Lémi ngé tpileni p:uu ala kópu dé vyi, Kí tpile mb:aamb:aa, kwo, yi tpile p:uu íyóó kidingé vyi, Yi tpile tupwótupwó. ¹⁶ Yi ntini u wépi Pita ngé pyolo puwá, yi kópu dyuu mu ngmídi pyolo nyongo, wod:oo yi wónu k:ii ntee tpile mbóó p:uu mê kee wo.

¹⁷⁻¹⁸ Pita ngé kópuni módu, yi kópu doo nuw:onuw:o, u nt:u kópu dépéngé pyw:ángo, wod:oo pini n:ii pyile kní Kóniliyês ngé dy:áá too, Saimon u ngomo pi kní y:oo ye adé kéma ngmê, wod:oo keñe t:ámo dnyen:aa kwo, yi ngomo chóó ka adí mbwó dmi, kwo, Pi al:ii ngma kwo, u pi Saimon Pita? ¹⁹ Pita ngé kópuni módu, u yi u ngwo doo kwo, U nt:u kópu nê pyw:oo, wod:oo Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé kwo, Pita. Kwo, Pi pyile kní y:oo ka nmy:uu ngi. ²⁰ Kwo, Ghídi, kidimé nuw:o kígha nédinuw:o, nyi ngm:éé té, mu kópu u díy:o a chóó nê dy:áá té. ²¹ Wod:oo Pita adí ghíi, yepé, Pini ka nmye vyuuwé té, ala nê. Yepé, Lukwe u pyiné dmyinê ngmêé ngmê? ²² Kwo, Nmí kada pini Kóniliyês ngé yiné a

* 10:6: Dpodo 9:43 * 10:14: Lev 11:1-47; Ezek 4:14

* 10:19: Dpodo 10:28; 11:12

dy:ââ nmo. Kwo, Yi pini pi mb:aa ngmê, k:omo tpile daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ. Kwo, Nju tpémi yi nuu u pi ngê a tóó. Kwo, Chóó Lémi u enjel ngmê ngê ala kópu u kwo vyi, kwopê, Saimon Pita ngomo k:oo dpo pwiyé we, nga adin:aa danêmbum. ²³ Pita ngê kópuni yéfi vyââ yi kéli módu, yi kópu yi nuw:o kwólu, wod:oo ala kópu daa vyu, Kí pini pyile kni daa Nju pi dé, nmi ngomo k:oo kédangê kee dmi. Yi kópu daa vyu, ngmênê yi pini pyile kni ngomo k:oo adí km:êê té, yi kii dpi dniye.

Womumo mw:aandiye Pita ngê Kóniliyês u dpodo pyu pyile kni adí ngm:êê té, Yesu u yoo Njopa yélini doo kwo, yi yéli woni kni yi kii mye lee dniye. ²⁴ Maa p:uu dpi dniye, womumo Sisadiya mí taa dniye. Kóniliyês u yoo kni yi kii yi yéli dnye t:âât:ââ dé. ²⁵ Pita dini ghi n:ii ngê Kóniliyês u ngomo k:oo doo koko, Kóniliyês ngê yi módu, yu mbodo dé ye kame u kwo ghê wo. ²⁶ Ngmênê Pita ngê ghêêmi mé kââ, kwo, Ghêêmi ghê. Kwo, D:aa enjel ntee pini. Kwo, Nê dyámê mbêmê pi. ²⁷ Pita Kóniliyês ka modoo danêmbum, ngomo k:oo u ngwo mí kee knopwo, pi yili yi m:uu ngópu. ²⁸ Pita ngê yepê, Nmyi lama ka tóó, Nju pi ngmê kn:aa pini u ngomo k:oo d:uudpi kee, kópu y:e myed:uudpi d:uu, ngmênê Chóó Lémi ngê yi kópu a ka a kwódu ngê, doo u ntââ pi p:uu daaní vyi, kí pini tupwótupwó. ²⁹ Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o dini ghi n:ii ngê nmyinê nya noo, até dá lê, kópu dípingmê vyu. Yepê, Lukwe díy:o nmyinê nya noo?

³⁰ Kóniliyês ngê kwo, Pyile tuwo alanté dini ghi ngê, dini ghi n:ii ngê kââdi t:ono ghê wo, a ngomo k:oo k:inoo ngêpê, pi ngmê até yii módu, u kpldi dnye wu mbele, a kada mí ghê wo. ³¹ Yi pini ngê a ka pê, Kóniliyês, Chóó Lémi ngê ngêpê kiyedê nyêm, tpileni yili pinté kni ye nye yémi, yi tpile yili chóó Lémi u nuw:o k:oo kiyedê pyede. ³² A ka pê, Pi Njopa ngmê dy:ââ ngi, pi ngmêdpo pwiyé we, u pi Saimon Pita. A ka pê, Yi pini ntii chedê a tóó, pini n:ii u ngomo k:oo a kwo, yi pini u pi mye Saimon, tpile tp:oo too pee l:âmol:âmo pyu. ³³ Kóniliyês ngê kwo, Yed:oo pi pyile nga kiní dy:ââ ngê, u ngwo cha lê. Kwo, Awêde alii até dp:o wó, Chóó Lémi u ngima, kwo, anmí t:âât:ââ ngi, nmi Lémi ngê kópuni nga dé vyi, yi kópu nmo ngmê vyi.

Pita Kóniliyês u ngomo k:oo u ngwo doon:aa déêpi

³⁴ Pita ngê danêmbum kn:ââ dini ghi n:ii ngê chópu, yepê, Ndêndê ngê kida w:ee, yoo daa ngmídi Chóó Lémi ngê ada a ngêêpi. * ³⁵ Yepê, Pini n:ii ngê Chóó Lémi adí

cháâcháâ, kópu mb:aa u ngwo adí d:uud:uu dé, yepê, k:omo tpile yi pini daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi ngê wa ngee, u yoo vy:o wa kââ. ³⁶ Yepê, Ala kópu dyuu nmyi lama a kwo, Chóó Lémi ngê kópu mb:aa nmo ngma a dy:ââ ngê, Yisiléli tpémi yi kii, nmpopê, Yesu Kédisu ngê a ka yiné wa a kââdi nmyo. Yepê, Yi pini Yesu Chóó Lémi ngê nmo yintómu nmi kada kââ. * ³⁷ Yepê, Nkálili wee u kwo, Njuda wee u kwo, kópu ndii n:ii dnye pyodopyodo, yi kópu nmyi lama ka pyede. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Njon doo a déêpi, yoo mummyedoo a mbápitísím kígha dé, yi dini ghi ngê yi kópu ndii kn:ââ u ngwo a chópu. ³⁸ Yepê, Yesu Nasalet pi u danêmbum nmyi lama a tóó, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u mênê u ngwo a yó, u wêdêwêdê ndii ngê u ngwo pyódu ngê. Yepê, Yi pini p:aaní p:aaní dpimon:aa paa, kópu nmyi yili dpimon:aa d:uud:uu, pini n:ii yoo Setan ngê dyênê too, Yesu ngê mē pyi too, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê doo a ngêêpi. ³⁹ Yepê, Yesu ngê Nju tpémi yi vy:o kópuni doo d:uud:uu dé, yi kópu yili nmi chóó nmi ngwolo ngê nmi módu. * ⁴⁰ Yepê, Nju tpémi y:oo Yesu vya ngópu, kídosi nédê t:ee ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê wo pyoloni ngê mēdê pyidu ngê, chóóchóó nmi ngópu mē tpyó. ⁴¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê a pii wo, daa pi yintómu kni y:oo m:uu ngópu, ngmênê yélini yi kii nmee yâmuyâmu, Yesu nmi chóó nmi módu. Yepê, Chóó Lémi ngê yi kópu u l:êê díy:o mwiyé a ngmídi nmoo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê a pii wo, u kuwó dini ghi ngê u kii nmee kmaapi, u kii nmee mbwaa ndani. * ⁴² Yepê, Mu dini ghi ngê yiné wa kóté kalé nmo, n:ii mwiyé wa pw:oo dmi, n:ii adnyi ya, nipi wa kóté kalé nmo. Yepê, Chóó Lémi dpodo kalé nmoo, wod:oo pi kni ye nmo tpaépê ngê, yennímoo, Chóó Lémi ngê vyilo yedê ngmídi ngê, nmi kóté kígha pyu ngê a pyódu ngê. ⁴³ Yepê, Pini n:ii kni y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapi, yi pini yintómu Yesu p:uu dnyimo a danê, yipu, Pini n:ii yoo yi pini ka adnyi kéli, Chóó Lémi ngê yi dono yili u kuwó wa kée té, médaadi nuw:onuw:o dé, yi pini u pi u l:êê díy:o. *

Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi Kóniliyês u yoo kni ye u ngwo y:ángo

⁴⁴ Pita dini ghi n:ii ngê ye doo danêmbum, yélini y:oo dnye ng:ang:aa, yi yéli ye Chóó Lémi u Ghê Dmi a gho. ⁴⁵ Yesu u yoo vy:o pini n:ii yoo Pita u kii Njopa a ndé dniye, yi yéli yintómu Nju tpémi, mí ngwéti dniye, apê, Kí yéli daa Nju tpémi. Apê, Chóó lémi ngê chóó u Ghê Dmi ye kímýeda dy:ââ. ⁴⁶ Apê, Kn:aa dyámê dnye ngê kn:aa dyámê dnye ngê myeka mbumu té, Chóó Lémi myeka

* 10:34: Lóma 2:11; Nkal 2:6

* 10:36: Epeso 2:13-14

* 10:39: 1 Kódin 15:4-7

* 10:41: Luuki 24:42-43

* 10:43: Is 53:5-6; Jer 31:34

* 10:46: Dpodo 2:4; 19:6; 1 Kódin 12:10

chaa kîgha ngmê. * ⁴⁷ Pita ngê u pyipe knî ye yepê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi wunê ntee nmo a kpo, kî yéli ye yinté kîmyeda y:oo. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o doo u ntââ pi ngê daawa vyi, Kî yéli mbwaa ngê nangê mbápitísím kalé té. ⁴⁸ Wod:oo u pyipe knî ye yepê, Kî yéli Yesu Kédísu u pi ngê mbápitísím kalé tóó. U kuwó dini ghi ngê Kónilíyês u yoo y:oo Pita ka kwo, Wo miyó pyile ng:ii mwiyé mê ya kmêle. *

11

Kónilíyês u danêmbum u nko

¹ Yesu u yoo yintómu, Njuda wee u kwo yélini doo kwo, yi yéli Yesu u dyépi knî yi k:ii ala kópu nipi ny:ee ngópu, apê, Kn:aa dyámé tpémi y:oo Chóó Lémi u kópu kîmya ny:ee ngmê. ² Dini ghi n:ii ngê Pita Njedusalem loo, yi yéli y:oo kwo, Ngmênýi kn:aadi ngê. ³ Kwo, Lukwe díy:o kn:aa dyámé tpémi yi ngomo k:oo ny:uu kee wo. Kwo, Lukwe díy:o nté y:i myin:aa ndíi. Kwo, Yi kópu Nju pi ngmê ngê d:uudpí d:uu. ⁴ Wod:oo Pita ngê yi kópu u nt:u kópu mb:aamb:aa ngê ye ada nt:o.

⁵ Pita ngê yepê, Njopa kínnoo ngépê, tpile y:i ngmékíní módu, Yéli vyáâ yi kéli a ghépê wo, wónu k:ii ntee tpile, kwódo páádi. ⁶ Yepê, Yi tpile a nkígh:é dini ghi n:ii ngê a ghépê wo, u ménê tpile tp:oo yili ní módu, dyéédí daa ng-midi, tpile pé dé, pyaa dé, ímê dé y:i ní m:uu too. ⁷ Yepê, Dnye ngmêní nyongo mbóó p:uu, a ka pé, Pita. A ka pé, Gh:éédé, kí tpile tp:oo ngmê vyee, ma ngí. ⁸ Kwono, A Lémi. Kwono, Yi kópu daaní d:uu, mu kópu u díy:o kí tpile tp:oo dyéédí yintómu nmo kwódu yé u tpile tp:oo dé, nmínê nmo tupwótupwó dé, doo u ntââ daa ngma aní ma. Kwono, Yinté tpile tp:oo tupwótupwó d:ongmê ndíi. ⁹ Yepê, Yi dnyeni mbóó p:uu myombó m:aa nyongo, a ka pé, Chóó Lémi ngê tpileni p:uu ala kópu dé vyi, Kí tpile mb:aamb:aa, a ka pé, yi tpile p:uu ala kópu íyóó kidingé vyi, Yi tpile tupwótupwó. ¹⁰ Yepê, Yi kópu pyolo a nga pyodo, u kuwó dini ghi ngê yi wónu k:ii ntee tpile mbóó p:uu mé kee wo. ¹¹ Yepê, Yi ngwo pi pyile a ka taa dniye, Sisadiya a ndê dniye. ¹² Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a ka pé, Ngm-éé té, nuw:o kîgha nédinuwo ngê kêé kidangé t:oo. Yepê, Nmí mbwó yoo, kí pini wéni kní ka wee, yoo yi k:ii Njopa nmo ndê dniye, Sisadiya nmí lee dniye, Kónilíyês u ngomo k:oo nm:uu kee dniye. ¹³ Yepê, Yi pini ngê enjel n:ii módu, u p:êê nmí ngéédí até yedé nté ngê. Yepê, Yi enjel ngê ala kópu u kwo vyu, kwopê, Pi ngmê dy:ââ ngi, Njopa. Kwopê, Pi ngmê nya y:e, u pi Saimon Pita. ¹⁴ Kwopê, Yi pini ngê kópu ni u mdoon nmye

wa a núwo, nmí Lémi ngê u ngwo wa ngee nmyo, kóó k:oo wa kaa nmyo. * ¹⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê danêmbum kn:ââ ní chópu, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi mwiyé ntee nmo a kpo, yinté ye myedé y:àngo. * ¹⁶ Pita ngê yepê, Kópuni Yesu ngê nmo a vyu, yi kópu yi ngwo n:uu nuw:o kwólu, nmopê, Njon ngê mbwaa paa yoo dpímo kmênêkmênê dé, ngmênê M:aa ngê chóó u Ghê Dmi u ménê wa kmênê nmyo. * ¹⁷ Yepê, Chóó Lémi ngê yeedeeyeedeni nmo a kpo, mu kópu u díy:o nmí Lémi Yesu Kédísu ka nmí kélímí mbê dniye, vyílo yi yeedeeyeede yi yéli ye myedé y:àngo. Yepê, K:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yi yeedeeyeede ye mye y:àngo. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o, kópuni Chóó Lémi ngê a d:uud:uu, doo u ntââ daap:aa vyu, Yi kópu u dí ní puwâ. ¹⁸ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Pita ka kópu daamu vyi ngópu, Chóó Lémi mé chaa kalé ngópu, noko yepê, Chóó Lémi ngê kn:aa dyámé tpémi ye maa kîmyedé yé, yi dono yili u ngwo pèdê kuwo téne, ghê kamí myepédê pyw:ee y:e. *

Antiyóka tpémi Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê dniye

¹⁹ Nju tpémi y:oo Stipen dini ghi n:ii ngê vya ngópu, Yesu u yoo mye kpada tumo, Yesu u yoo woni mbépê dniye, kn:aa p:aa ni kn:aa p:aa ni mí taa dniye. Wo yéli chono daa lee dniye, woni yoo Antiyóka mí taa dniye, woni yoo Pénisiya Wee u kwo lee dniye, woni kní y:oo ntíi mí ng-mêê ngópu, Saipidís dyámé w:uu mbémê lee dniye. Kwéli dnyimon:aa taataa, yi yéli y:oo Yesu u kópu Nju tpémi ye yi mo dnyimo tpapê, kn:aa dyámé tpémi ye dèdnyimo tpapê. ²⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu u yoo ngmê Antiyóka lee dniye, woni yoo Saipidís tpémi, woni yoo Sadéni tpémi. Yi yéli y:oo nmí Lémi Yesu u kópu daa Nju tpémi ye yi mo dnyimon:aa tpapê, kn:aa yéli ye myednyimon:aa tpapê. ²¹ Yi yéli yi p:uu nmí Lémi u wédêwédê ndéndé ngê kele, pi yili y:oo yi yéli yi dnye dmi ny:ee ngópu, nmí Lémi ka u ngwo ménê diyé dniye, u kwo mé kélímí mbê dniye, yi kada pini ngê pyódu ngópu. *

²² Yesu u yoo Njedusalem yélini dpímo a kwo dini ghi n:ii ngê yi kópu ny:ee ngópu, apê, Daa Nju tpémi Yesu u yoo vy:o kîmya ghê dmi, Antiyóka, yed:oo Mbanapas y:i dy:ââ ngópu. * ²³ Mbanapas Antiyóka dini ghi n:ii ngê ta, apê, Yesu u yoo yili ngê até dé pyódu, u gha mb:aamb:aa ngê pyodo. Yesu u yoo kní ye yepê, Nmí Lémi mb:aamb:aa ngê dmyiné cháâcháâ, u nuw:o ghi p:uu dmyiné mbépê, dye ghi yintómu. * ²⁴ Mbanapas pi mb:aa, nmí Lémi ka u kélímí ndíi, Chóó Lémi

* 10:48: Dpodo 2:38; Mát 28:19 * 11:14: Dpodo 16:31

* 11:15: Dpodo 2:4 * 11:16: Dpodo 1:5 * 11:18:

Dpodo 14:27 * 11:21: Dpodo 2:41 * 11:22: Dpodo 4:36

* 11:23: Dpodo 14:22

u Ghê Dmi ngê u gha d:ud:umbiy:e myedê nt:ee ngê. Pi yilí Yesu u yoo vy:o yinê kââ.

²⁵ U kuwó dini ghi ngê Mbanapas Taasis loo, Sóól ka doon:aa vyyuwo. ²⁶ Dini ghi n:ii ngê a pyw:àngo, Antiyóka ñuwo. Yi tpódu y:o Antiyóka m:ââ ngmê ma ngópu, Yesu u yoo kní ye dpímon:aa dêêpí. Antiyóka tpémi y:o Yesu u yoo yi ngwo ntaa tumo, apê, Yi pi dmi Kídistên yoo.

²⁷ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê kní y:o Njedusalem a kuwo ngópu, Antiyóka lee dniye. ²⁸ Yi vy:o pini ngmê, u pi Akapas, yi pini Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a wêdêwêdê kwólu, yi pini ghêédí wo, yepê, Dyámê mbêmê daa kêmakêma ntê machedê ngê a pyodopyodo. (Dini ghi n:ii ngê Kílódiyás Lóma tpémi yi kada pini ngê doo ya, dyámê mbêmê m:uu u ngwo ghê wo. M:aaani n:ii ngê Yesu pwene, m:ââ y:a mê pyile mí loo, yi m:uu u ngwo ghê wo.)

* ²⁹ Yesu u yoo Antiyóka yélini doo kwo noko yepê, Nmí ndapí a káâdí koo, yepê, ndapí tp:oo nt:ee mwint:ee mwí m:uu koo, yepê, nmí tídê mbwó kní ye paa dy:ââ koo, Njuda. * ³⁰ Wod:oo ndapí a káâdí ngópu, Mbanapas pini dê Sóól ye y:ee ngópu, yepê, Ala ndapí ñuw:o nyoo, Yesu u yoo yi kada pini kní ye dp:uu y:ee nyoo, Njedusalem. *

12

King Helodi ngê Pita mbwa k:oo u ngwo kmungo

¹ Yi dini ghi ngê Akídipa Helodi Nju tpémi yi king ngê doo ya, Lóma tpémi yi ma-knopwo. U lede yoo dy:ââ too, Yesu u yoo woni mgími tumo, mgíni vyími kalê tumo, ² Njems Njon u mbwó taa ngê mye vya ngópu. * ³ Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi y:o ny:ee ngópu, apê, Helodi ngê Njems kédê vy:a, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, apê, Munmikó, Yesu u yoo yi kada pini ngmêdê vya ngmê. Yi kópu u l:êê díy:o Helodi ngê Pita mye mgími ngê, mbwa k:oo kmungo. (Yi kópu Mbídédi Pywápê Ngmê u Naa dye ghi ngê d:uu ngê.) ⁴ Dini ghi n:ii ngê Pita mbwa k:oo kee wo, lede páádi páádi kní y:o Pita dnye t:âât:ââ, lede páádi dye ghi ngmê. Helodi ngê u yi doo kwo, Tp:ee Kaa W:êew:êê u Naa u kuwó dini ghi ngê Pita p:aa pwii, Nju tpémi yi ngópu p:aa kótê kwolo. ⁵ Nyââ, Pita mbwa k:oo doo kwo, ngmêné Yesu u yoo Chóó Lémi ka u l:êê díy:o mídnye ngêpê. *

Pita mbwa k:oo u ngwo pwii wo

⁶ Wéni n:ii ngê Helodi ngê u yi doo kwo, apê, Mââ Pita ní pw:ii, pi kní yi ngópu ní kótê kwolo, yi mgídi ngê Pita lede dê yi kéli

doo dpí. Puwóma té dê y:o kóó dê kudu dumo, lede miyó kuwa dpímo paa, mbwa y:o dpímo t:âât:ââ. ⁷ Wod:oo enjel ngma até yedê loo, u wuu mbwa k:oo mí kée ngê, Pita kwulo kele, u dpí ny:ââ ngê, kwo, Límílimí ngê a piidi. Yedê pii wo, wod:oo puwóma té dê kwulo yi chóó minê pywáfi knopwo. *

⁸ Enjel ngê kwo, Malêti ñaa téní, nyi dópo dê nye t:ee dê. Wod:oo Pita ngê yinté d:uu ngê, enjel ngê kwo, Nguwo u kpídi ñwo mye téní, kwo, a pwiyé, a ngm:êê nédi. ⁹ Wod:oo Pita ngê enjel até yi ngm:êê ngê, ngmêné u kwo doo wóó. Nanê kwopê, Enjel ngê ndéndê ngê dê pw:ii ngi? ¹⁰ Mbwa t:âât:ââ pyu yoo ngmê a kuwo ngópu, myomoni yoo myedê kuwo ngópu, nkéli chéêpí keñe u nkígh:ê yi ní knopwo, apê, Keñe lukwe ngê até dê kpêmi? Wod:oo pwii knopwo, daa ndíi máadi ghi tp:oo yi kalê ngópu, wod:oo enjel ngê Pita a kuwo ngê. ¹¹ Pita ka u nuw:o yi ménê diyé wo, apê, Ala ndê kópu, apê, Nmí Lémi ngê enjel ngmêda dy:ââ, apê, Helodi kóó k:oo até dumo y:ee né, apê, Nju tpémi yi ngópu mêdaawa kótê kalê né.

¹² Dini ghi n:ii ngê Pita ngê yi kópu a w:ee ngê, wod:oo Njon Mak u pye Méli u p:aa pee loo. Pi yilí y:i doo kwo, dnye ngêpê. ¹³ Yi ngomo u koko tédê u keñe p:uu Pita doo depedepe, dpodo módó ngmê, u pi Lóda, keñe t:âmo mí ghê wo. ¹⁴ Yi dmáadi ngê Pita u dnye adi mya, wod:oo u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, keñe daa kpémi ngê, adí lê, u piye kní ye mdoo adí ñuw:o, yepê, Pita kuwa ka kwo. ¹⁵ U kwo daa kéli mí mbê dniye, kwo, Kidima k:om. Kwo, Chi ghéti. Ngmêné yepê, Dini komodanê. Yepê, Ndéndê ngê kuwa ka kwo. Kwo, Daa vyílo ye kwo, kwo, u enjel ye kwo. ¹⁶ Pita ngê keñe p:uu depedepe daa yó, u kuwó dini ghi ngê keñe u kwo adí kpémi ngmê. Dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, ghê dmi yi ménê ghipé wo. ¹⁷ Pita ngê kée yi ngíma mgími ngê, kwayi ngê ye vyyu, yepê, Tumu. Yepê, A pi t:ââ namê tpapê. Yepê, Nmí Lémi ngê u enjel a ka ngmêda dy:ââ, mbwa k:oo yinê dê pw:ii né. Yepê, Njems ka mdoo dpí ñuw:o yó, yepê, nmí tídê mbwó kní ye myoo vyi yó. Yed:oo Pita ngê a kuwo too, kn:aa p:aaani mē loo. *

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê wa wo, lede yoo yi ghê dmi a kee wo, noko dnye póó, noko yepê, Pita anye atédê pwiyé? ¹⁹ Helodi ngê lede yoo dy:ââ too, yepê, Lee dmyeno, Pita dmyinên:aa nmy:uu. Ngmêné dêê dniye, dêpê pyw:ee ngópu, wod:oo lede n:ii kní ye Pita pwii wo, yi lede yoo Helodi ngê kótê kalê too, yepê, Pita lónté nmye dê pwii? Yepê, Ala ngwo u nkwo n:aa vyye nmyo. Wod:oo dy:ââ too, kn:aa lede kní y:o u nkwo mí vya tumo.

* 11:28: Dpodo 21:10 * 11:29: Lóma 15:26 * 11:30: Dpodo 12:25 * 12:2: Mát 4:21 * 12:5: Epeso 6:18;

Njems 5:16 * 12:7: Dpodo 5:19; 16:26 * 12:17: Dpodo 12:7-8

U kuwo dini ghi ngê Helodi ngê Njuda Wee a kuwo ngê, Sisadiya doon:aa ya.

Helodi u ngwo pwene

²⁰ Taiya tpémi Saidon tpémi ye king Helodi ye nod:e wo, wod:oo yi nuw:onuw:o u kópu ngê pyodo, apê, Helodi ngê nté nmo wa ngîmî, u dyámê pee p:uu nté daamunmî pwila. Yi kópu u l:éê díy:o Helodi u dpodo pyu yoo yi kada pini yi pee ngê kaa ngópu, u pi Pílastas, kwo, U ntáâ Helodi nmo wanyi kpéki. Wod:oo Helodi yinê ye kpéki ngê, kwo, Kí yéli y:e mb:aamb:aa u yi y:e a kwo. ²¹ Helodi ngê wéni n:i: ye ngmîdi ngê, yi wéni ngê nipi a wó, Helodi kpêlê wo, u lémilémi u kpídí dmi u mbwo t:àngo, u yáâyââ tédê yaa wo, wod:oo pi kní ye doo danêmbum. ²² Yoo dpodombiy:e doo kââ, apu, Daa nmo ntee pini ye danêmbum, apu, ngmênê nmî yâpwo ye danêmbum. ²³ Chóó Lémi u enjel ngmê ngê Helodi yi danêmbum tédê atéyi vyâ, mu kópu u díy:o pi kní ye daa vvu, D:aa yâpwo. Ala kópu myedaa vvu, Nê nmyo ntee pini. Helodi u ménê mwi pé dnye kmaapí, u gha a kéli ngópu, wod:oo pwene.

²⁴ Yi ngwo Yesu u yoo y:oo Chóó Lémi u kópu pi kní ye mudnye tpaépê, Yesu u yoo yinté yilí ngê u ngwo dpímo pyodopyodo. *

²⁵ Mbanapas pini dè Sóól y:oo yi dpodo a kéli ngópu, Njedusalem a kuwo ngópu, Njon Mak núw:o ngópu, Antiyóka mē diyé dnye. *

13

Mbanapas pini dè Sóól Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ngwo a ngmîdi doo

¹ Yesu u yoo vy:o Antiyóka, dèépí pyu yoo ngmêdoo kwo, Chóó Lémi u komo y:oo dnyimo kapí, yi pi dmi Mbanapas ngmê, Simiyón myomo (u pi Too Pee Kpêdêkpêdê), Lusiyas pyolo, Sadéni pi, Manayén podo (pini n:i: Helodi k:i: nipi kaa knopwo), Sóól limo. * ² Wo ngmê ngê nté yi chóó noko kwódu ngópu, dpodo mu ngmîdi yidnye dódó, nmî Lémi ka dnye ngépê. Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yepê, Mbanapas pini dè Sóól d:a ngmîdi dè, yi dpodo tédê dpí dy:ââ dóó. * ³ Nté ghêlî daa ma ngópu, nmî Lémi ka u ngwo dnye ngépê, yi pini dè yi mbémê yi kèê dmi yé ngópu, yi l:éê díy:o dnye ngépê, wod:oo dy:ââ dumo. *

Saipídís kópuni pyodo

⁴ Dini ghi n:i: ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Mbanapas pini dè Sóól dy:ââ doo, Njon Mak mye núw:o ngópu, Antiyóka a kuwo ngópu, Selyusiya lee dnye, liyé nkéli k:oo y:i mí wo dnye, dyámê w:uu ngmê mbémê mí tee dnye, u pi Saipídís. ⁵ P:aani n:i: mí tee

dnye, u pi Salamís. Yi dnye ya, Nju tpémi yi ngépê ngomo kní yi k:oo dnyimo koko, Chóó Lémi u kópu p:uu ye dnyimon:aa danê.

⁶ U kuwo dini ghi ngê yi dyámê w:uu mwada pee lee dnye, Papós mí taa dnye, pi y:i ngmê m:uu ngópu, u pi Mba-Yesu, Nju pi, Kídiki dnye ngê u pi Elimas, pipi kópu kní yi mbémê kópu ndíi yilí dpímo d:uud:uu. Pi kní ye k:omodanê ngê dpímo tpaépê, yipu, Nê nmî yâpwo ndíi u komo kapí pyu ngmê. * ⁷ Yi pini ngê yi dyámê w:uu u kada pini dpímo yâmuyâmu, u pi Sêênjís Póólís. Yi dyámê w:uu u kada pini mb:aamb:aa ngê dpímo nuw:o, u yi u ngwo doo kwo, Yâpwo ndíi u kópu ngmênî ny:oo, u l:éê díy:o pi kní ye yepê, Mbanapas pini dè Sóól a pwiyé dnye. ⁸ Dini ghi n:i: ngê kópu u kwo ngmêdpímo tpaépê, Elimas yi kwo doo kwopwepe, máawe ka kópu, Ye kidimé ng:aa, ngee k:omodanê mo. U yi u ngwo dépwo kwo, Yi máawe Yesu u yoo vy:o ghê we. ⁹ Wod:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Sóól a ntee ngê, u pi mye Póól, Elimas ka ngwolo dy:ââ ngê vvu wo, kwo, Nyi Setan ntee pini. * ¹⁰ Kwo, Doo u ntáâ kópu mb:aa daangmanyi d:uu, kwo, nmî Lémi u ndéndê kópu dyuu u wépi nyi puwâ, kwo, k:omodanê kópu yilí nyinê ngéêdí. ¹¹ Kwo, Nmî Lémi ngê ala ngwo wunê kpadakpada ngi, kwo, ngwolo kopwe ngê a pyépi ngi, yéli daanyi y:enê, u dí yinê amêdê vyi. Yi ngwo mgo kpêdêkpêdê Elimas ngíma até yi kèé ngê, wod:oo doo maa nmy:uu, apê, A ngéépí pyu ngmênê pyw:oo, maa a ka yinê pèdê kéma ngê. ¹² Dyámê w:uu u kada pini ngê yi kópu dini ghi n:i: ngê módu, wod:oo nmî Lémi ka kélímî mbê wo. Nmî Lémi u kópu dyuu u nyepênypê u kópu ngê u kwo pyaa dnye.

Antiyóka n:i: Pisidiya Wee u kwo a tóó, Yesu u kópu y:i u ngwo ye mí vyi ngópu

¹³ Póól u pyipe kní yi k:i: liyé nkéli k:oo mē wo dnye, Papós a kuwo ngópu, Pamípiliya mí tee dnye, Pèêka u ngwo mí lee dnye. Njon Mak ngê u pyipe dé y:i mínê kuwo doo, Njedusalem mēdê diyé wo. ¹⁴ Póól Mbanapas y:oo Pèêka a kuwo ngópu, Pisidiya Wee u kwo lee knopwo, p:aa ndíi ngmê taa knopwo, u pi mye Antiyóka, mwiyé p:aani n:i: a ndê knopwo, yi p:aani dè yi pi mu ngmîdi. Nju tpémi yi líme wo dini ghi n:i: ngê dyimé wo, ngépê ngomo k:oo yi k:i: kee dnye, mbwódo yaa dnye. ¹⁵ Pi ngmê ngê Mósisi u dèépí kópu dyuu ghi ngma a kp:aa ngê, pi myomoni ngê Chóó Lémi u komo kapí pyu u kópu dyuu ghi myedê kp:aa ngê, u kuwo dini ghi ngê ngépê ngomo y:enê pyu kní y:oo Póól pini dè Mbanapas ye pi ngma a dy:ââ ngópu, yepê, Nmî mbwó dè.

* 12:24: Is 55:11; Dpodo 6:7; 19:20

* 12:25: Dpodo 11:29-30; 12:12; 3:13; 15:37

* 13:1: Dpodo 11:27

* 13:2:

Dpodo 9:15; Nkal 1:15-16

* 13:3: Dpodo 6:6

* 13:6: 2 Tim 3:8

* 13:9: Dpodo 4:8; Njon 8:44

Yepê, U ntââ pi knî ye kópu ngma dpî vyi ngmê, yi gha dmi wêdêwêdê kîgha u l:êê dîy:o. ¹⁶ Wod:oo Póól a ghêêdí wo, kóó ntênê ye kââ, danêmbum kn:ââ ye chópu.

Yepê, Mw:ââkó a lémi ch:ama, Yisiléli tpémi, yélini yi kîi Chóó Lémi ka nmye ngépê té, yepê, ala kópu ny:ee yó. ¹⁷ Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo Yisiléli tpémi Yichip mudnya a ya, yepê, daa yi chóó yi dyámê pee p:uu dnya a ya, yepê, yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê yi yélini yilí ngê pyódu ngê, u wêdêwêdê mbêmê Yichip u mênê a pw:ii too.

* ¹⁸ Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi u nódo kópu yilí a t:ee ngópu, ngmênê myedaa kéé too, yepê, maa p:uu m:ââ podo y:a a ma ngópu, Kenan u ngwo mí taa dnyiye. * ¹⁹ Yepê, Chóó Lémi ngê Kenan yoo dyêédí pyudu a pw:oo ngê, yi dyámê pee chóó u yoo knî ye y:ângo. Yepê, M:ââ podo yono y:a mē limo y:a mí loo, (450) yi kópu yintómu u ngwo a pyaa dnyiye.

²⁰ Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi yélini yi kada pini knî ngma a pyw:ângo, kuwókuwóni u pi Samuwel, Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê. ²¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê yi yélini y:oo king u yi y:e ngmêdoo kwo, wod:oo Chóó Lémi ngê Sóól yi king ngê pyódu ngê, yi pini Kisi tp:oo, Mbenjímín u tii nêdê pini ngmê.

* ²² Yepê, Yi king ngê doo ya, m:ââ podo y:a, wod:oo Chóó Lémi ngê Sóól mí ngmópu, Dépidi yi king ngê mē pyódu ngê. Yepê, Chóó Lémi ngê ala kópu p:uu ye vvyu, yepê, A gha ntee, Njési tp:oo Dépidi u gha mye yinté, a nuu u kópu amyedê d:uud:uu dé. * ²³ Póól ngê yepê, Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:oo ala kópu dnyimo a tpaépê, apu, Dîyo Dépidi u yoo vy:oo Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmídi, yi pini ngê Yisiléli tpémi yinê wa ngee té. Póól ngê yepê, A tîdê mbwó yoo. Yepê, Yi kópu wunê kêdê pyódu. Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, yi pini nmî Mbwámê, u pi Yesu. * ²⁴ Yepê, Yesu ngê u dpodo kn:ââ ghêlí daa chópu, Njon Yisiléli tpémi ye doon:aa danêmbum, yipu, Nmyi dono yilí kéé too, mbwaa paa n:aa kmênêkmênê nmyo. * ²⁵ Yepê, Njon ngê u dpodo ghêlí dépê kéli ngê, pi knî ye ala kópu dpímo tpaépê, yipu, Nmyinê nmye nê n:uu? Yipu, Pini n:ii nmye t:âât:ââ ngmê, d:aa vyílo. Yipu, Nê tédê. Yipu, Doo u ntââ u nkîgh:ê daa ní ní. Yipu, Yi pini ngê u dpodo kn:ââ doongé chópu. *

²⁶⁻²⁷ Póól ngê yepê, A tîdê mbwó yoo, yélini yi kîi nmî kn:ââ Epilaham, myenté yélini Chóó Lémi ka nmye ngépê té. Yepê, Yesu daa pi yintómu yi mbwámê ngê pyodo, mu kópu u dîy:o yélini Njedusalem a kwo, yi kada pini

knî mye yi k:ii, nmî Mbwámê Yesu dpîp:e mya ngópu, yepê, yi kópu u l:êê dîy:o yi yélini y:oo Yesu mb:ii ngópu. Yepê, K:omo tpile líme wo yintómu knî yi koo Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo yi kópu dyuu pi knî y:oo yi ngêédí dnyimo a kpââ dé, yepê, ngmênê yi kópu dyuu vyílo yi ntiye ngópu, noko yepê, Yesu paa vya koo, paa pw:oo we. ²⁸ Póól ngê yepê, K:omo tpile Yesu u pwopwo u nt:u kópu dépê pyw:ee ngópu, ngmênê Paléti ka kwo, Vya ngi. Kwo, Pw:oo we. * ²⁹ Yepê, Yesu p:uu kópuni puku yedê a pyede, yi kópu yilí ntiye ngópu, kidosi nêdê tee ngópu, u kuwó dini ghi ngê mēdê ngee ngópu, kmênê ngópu. ³⁰⁻³¹ Yepê, Chóó Lémi ngê mēdê pyidu ngê, wo yilí yi k:oo p:uu ndiye pyu knî y:oo dnyimo mumu. Yepê, Yesu ghêlí daa pwene yélini yi kîi Nkálili Wee a kuwo ngópu, Njedusalem u ngwo lee dnyiye, yepê, yi yélini y:oo ala ngwo pi knî ye a tpaépê ngmê, yipu, Yesu ndêndê ngê a pii wo, nmî ngwolo knî y:oo nmî módu. * ³²⁻³³ Yepê, Ala ngwo nmyi ngíma anye kwo mo, ala kópu mb:aa nmye ngmênê tpaépê. Yepê, Chóó Lémi ngê nmî kn:ââ knî ye kópuni wunê a vvyu, yi kópu nmî l:êê dîy:o kêdê pyódu, Chóó Lémi ngê Yesu a pyidu ngê. Yepê, Wéti myomoni u mênê Chóó Lémi u kópu dyuu alanté a kwo, nmî Mbwámê ka kwo, Nyi a tpaépê, awêde mî ngê dí pyódu. * ³⁴ Yepê, Chóó Lémi ngê yi pini a pyidu ngê, mēdaawa pw:onu, kpêêní daawa mg:ee. Yepê, Chóó Lémi ngê u nuu u yoo knî ye yepê, Tpileni p:uu Dépidi ka ndêndê ngê noo a danê, yi tpile nmye wanê kē. *

³⁵ Póól ngê yepê, Puku yedê kópu m:uu a too, apê, Chóó Lémi u nuu u pi kpêêní daawa mg:ee. * ³⁶ Póól ngê yepê, Daa Dépidi p:uu dnya a d:êê, mu kópu u dîy:o dini ghi n:ii ngê Dépidi doo a ya, Chóó Lémi p:uu doo a dpodo, yed:oo pwene, u kn:ââ knî yi nkîgh:ê mí kmênê ngópu, kpêêní mgee wo. * ³⁷ Yepê, Ngmênê pini n:ii Chóó Lémi ngê a pyidu ngê, yi pini kpêêní daa mgee wo. ³⁸⁻³⁹ Yepê, A tîdê mbwó yoo. Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Yi pini Yesu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê nmî dono yilí u kuwó wa kéé té. Yepê, Komo tpile dono yilí knî y:oo mgímí nmyoo, Mósisi u déépí kópu dyuu déê wo, daa pywáí nmyoo, ngmênê pini n:ii Yesu ka wa kélímí mb:anê, Yesu ngê yi dono vy:oo u ngwo wa a y:oo. * ⁴⁰ Yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê paa. Yepê, Chóó lémi u komo kapí pyu knî y:oo kópuni a d:êê ngópu, yi kópu nmye kîngê pyódu. ⁴¹ Yepê, Chóó Lémi u kópu yedê d:êê ngópu, apê,

A ka wépi dnyangé pyu yoo, ala kópu ny:ee

* **13:17:** Ex 6:6; 12:51 * **13:18:** Ex 16:35 * **13:21:** 1 Sam 8:5,19 * **13:22:** 1 Sam 13:14; 16:13; Psalm 89:20

* **13:23:** Is 11:1 * **13:24:** Mát 3:1-2 * **13:25:** Njon 1:20,27 * **13:28:** Mát 27:22-23 * **13:30-31:** Dpodo 2:24;

1:3,8 * **13:32-33:** Psalm 2:7 * **13:34:** Is 55:3 * **13:35:** Psalm 16:10 * **13:36:** Dpodo 2:29 * **13:38-39:**

Dpodo 10:43; Lóma 10:4

yó.

Tpéé kópu wanmyi vyi ngmê, yed:oo wanmyi pw:oo dmi,

mu kópu u díy:oo kópuni nmyi dye ghi ngê wani d:uu,

yi kópu ka daanmyi kélímí,

k:omo tpile pi ngê nmye wa vyi, u kwo myedaanmyi kélímí.*

⁴² Dini ghi n:ii ngê pwii dniye, pi kní y:oo Póól Mbanapas ye yepê, Pyimê modo diyé cho, yepê, yi kópu kní nmo m:uu dp:uu vyi nyoo. ⁴³ Dini ghi n:ii ngê nyalê wo, Nju pi yilí y:oo Póól Mbanapas dnye yâmuyâmu dé, kn:aa yéli mye yi k:ii, wunê yélini Nju pi ngê a pyaa dniye. Yi tpódu y:oo yepê, Chóó Lémi ngê Tp:oo nmo a kpo, nmí Mbwámé ngê vyílo yi pyódu ngê. Yepê, Dpodombiy:e u kwo dmyinê kélímí.

Nju tpémi y:oo Yesu u kópu wépi u ngwo pwaan ngópu, Antiyóka

⁴⁴ U kuwó líme wo ngê mède diyé knopwo, Antiyóka pi dépwó a ya, u yi y:e doo kwo, Lémi Ndíi u kópu u nkwo ngmên:uu ny:oo.

⁴⁵ Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi y:oo yi yéli m:uu tumo, ñ:ee ye kaa ngópu, kópuni Póól ngê doo tpapê dé, yi kópu mídnya a wópuwópu dé, Póól p:uu myednye peede tpapê, yepê, Kí pini nmye ka k:omodané, u kwo kídmyoma ng:aa. Póól u kópu yinté dnya a wópuwópu dé.* ⁴⁶ Ngmênê Póól pini dè Mbanapas daa nkíngê mbê knopwo, Nju tpémi ye yepê, Doo u ntáá nyi chóó daanyi kéé nmyo, Chóó Lémi u kópu nmye mwiyé nyi vyu, ngmênê yi kópu u yi nmye daa kwo. Yepê, Ghê kamíni chedê ngê daawa pyódu, u wépi dmye pwaa ngmê, wod:oo nyinê kuwokuwo nmyo, kn:aa yéli ye nye lèpí mo.* ⁴⁷ Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, yi pini ka ala kópu u kwo a vyu, kwo,

Daa Nju tpémi yi mo yi pywápé ngê dí pyódu ngí,

dyámé mbémê tpémi yintómu yi mbwámé ngê wanyi pyódu.

Yepê, Yi kópu awêde até dmye ntiye ngmê.

* ⁴⁸ Yélini daa Nju tpémi, yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, nmí Lémi u kópu dyuu mé chaa kalé ngópu. Chóó Lémi ngê yélini a ngmídi ngê, apê, Yi yéli y:oo ghê kamí dmi pèdê pyw:ee ye, yi yéli Yesu ka kélímí mbê dniye.

⁴⁹ Nmí Lémi u kópu ngê yi wee u kwo yéli a ngéédí. ⁵⁰ Ngmênê Nju tpémi y:oo Antiyóka u kada pini yoo yi mbodo dmi vyuwo ngópu, ch:am ndíi kní ngmê, n:ii dé Chóó Lémi ka dnye ngépê, yi mbodo dmi mye vyuwo ngópu, Póól pini dè Mbanapas ngm:ii kalé dumo, yepê, Ala wee u kwo n:aaungé ní.

⁵¹ Yi tpódu y:oo yi p:aani u têtê yi yi yodo p:uu vyaa ngópu, yinté Nju tpémi ye yepê, Dp:ee Chóó Lémi u yoo. Kada u ngwo a y:ee ngópu, Yikóniyêm lee knopwo. ⁵² Yesu u yoo yélini Antiyóka doo kwo, w:aa a pyw:ee ngópu, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê myedê nt:ee too.

14

Póól Mbanapas Yikóniyêm u ngwo lee knopwo

¹ Kópuni Antiyóka y:e a pyodo, yinté kópu Yikóniyêm y:e myimê pyodo. Póól pini dè Mbanapas Nju tpémi yi ngépê ngomo k:oo kee knopwo, Yesu u kópu ye adé vyi ngmê, wod:oo Nju pi yilí, kn:aa yéli mye yi k:ii Yesu ka kélímí mbê dniye. ² Ngmênê Nju tpémi, n:ii dé daa kélímí mbê dniye, yi yéli y:oo kn:aa yéli yi mbodo dnye vuyuwovuyo dé, Yesu u yoo yi p:uu myednye d:uu.*

³ Ngmênê yi tpódu y:i dpímo ya, dye ghi daadíi. Daa nkíngê mbê knopwo, nmí Lémi u kópu dyuu ye mèdepímo tpapê, kópuni nmo a kpo, yi kópu p:uu ye dpímo danê. Nmí Lémi ngê u wédêwédê yi tpódu ye y:àngo, pwopwokopwe yilí yi wédêwédê mbémê pyi ngópu, kópu yilí mye d:uu ngópu, nmí Lémi ngê yi tpódu yi kópu dyuu pi kní ye ndê kópu ngê yinté u ngwo pyódu ngê.* ⁴ Yikóniyêm tpémi y:oo yoo yéé ngópu, woni yoo Yesu u dyépi dé yi p:uu dnye d:uu, woni yoo yi pee ngê a ghê dniye.

⁵ U kuwó dini ghi ngê Nju tpémi, kn:aa dyámé tpémi, kada pini kní yi k:ii, nipi a wó, u yi y:e doo kwo, Yi tpódu nmí ngímí dé, chéêpí ngê nmí vya dé, d:oo pw:oo dniye.*

⁶ Dini ghi n:ii ngê yi tpódu y:oo yi kópu u tuu káa pee yi ny:ee ngópu, wod:oo mbépê knopwo, Lisítida, Ndéêpi, Likiyóniya, yi wee pyile kní yi kwo dpímon:aa ya. ⁷ Yi wee u kwo p:aani p:aani pi kní ye Yesu u kópu mb:aa mèdepímon:aa tpapê.

Lisítida kpálí kpéê u ngwo pyi ngópu

⁸ Lisítida pi ngmêdoo ya, kpálí dé kpéê dé, paa daa tpyó, yinté a ta.* ⁹ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Yesu u kópu ye doo tpapê, yi pini myedoo ng:aa. Póól ngê u ngwo a w:ee ngê, apê, Kí pini u kélímí ndíi, apu, Yesu u ntáá, yinê a pyipyi nê. ¹⁰ Wod:oo Póól u kwo vyu wo, u kwo até yi mbwolo, kwo, Kí pini. Kwo, Gh:éédé. Kwo, Ghéémí ghé. Wod:oo yi pini mbêka wo, paambwi kn:ââ chópu. ¹¹ Dini ghi n:ii ngê pi kní y:oo yi kópu m:uu ngópu, Likiyóniya dnye ngê dpodombiy:e mbwó dniye, apê, Nmí yápwo dé pi k:ii ntee tpile ngê atédê pyaa kní, nmo até myedê ghépê kní. ¹² Yi yéli Chóó Lémi

* **13:41:** Hab 1:5 * **13:45:** Dpodo 14:2; 17:5 * **13:46:** Dpodo 18:6 * **13:47:** Is 49:6 * **14:2:** Dpodo 13:45

* **14:3:** Mak 16:20; Dpodo 19:11; Hipílu 2:4 * **14:5:** Dpodo 14:19; 2 Tim 3:11 * **14:8:** Dpodo 3:2

ka dédnyimo ngépê, kn:aa yâpwo yilî knî ye dnyimo ngépê, yi yâpwo knî yi kada pini u pi Susî. Mbanapas u pyimo yi yâpwo u pi tee ngópu, apê, Susî, Póól u pyimo Hêémis tee ngópu, mu kópu u díy:o ye vyílo yedoo danêmbum. ¹³ Yi p:aani u nkighê ngomo ngmêdoo kwo, pi knî y:oo Susî ka kpêê kwéli dnyimo yé. Yi yâpwo u kpêê yiyé pyu knî y:oo yi nêné té vy:ee tumo, pudumakó u ngwo kplê tumo, yi p:aani u mbwa keñe t:âmo mî kaa tumo. Yi p:aani tpémi kpêê yiyé pyu yoo yi kii nipi a wó, u yi ye doo kwo, Nmî yâpwo dé ye kpêê nmî yé. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Mbanapas pini dê Sóól y:oo ny:ee ngópu, yi kpídî dé a chaa dumo, yoo pee dé yi kéli mbêpê dé a pwaa dumo, ye mbwó knopwo, yepê, Kî yéli. ¹⁵ Yepê, Lukwe díy:o ye kópu nmye d:uud:uu ngmê? Yepê, D:ee yâpwo dé, nyo nmyo ntee pini dé. Yepê, Kópu mb:aa p:uu nmye nye danêmbum mo. Yepê, U yi nye a kwo, Nmyi k:omodanê kópu knî yi p:uu nyinê diyédiyé kigha nmyo. Yepê, Yâpwo njini ka dmyinê ngépê, n:ii ghê a t:a, n:ii ngê mbóó dyámê l:âmo doo, ntii mbwaa mye l:âmo doo, tpileni yi ghê a pyede té, yinê mye l:âmo too. ¹⁶ Yepê, Wunê dini ghi ngê pi yilî y:oo yi chóó yi kópu n:uu yidnye ng:uu dé, Chóó Lémi ngê kalê too, ye mye daa kwódu ngê. ¹⁷ Yepê, Dye ghi yintómu Chóó Lémi ngê chóóchóó nmye doo a kêmakêma, tpíi nmye doo a dyede, kâádi nmye doo a dyede, nmyi yâpwo tédê nté nt:u mb:aamb:aa ngê doo kelekele, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê doo pyépi, kópu mb:aa nmye yilî doo a d:uud:uu, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Pi knî y:oo a pyw:ee nêne. ¹⁸ Pi knî y:oo daa kêmakêma yi tpódu ye kpêê pí yé ngópu, yi tpódu y:oo kópu yilîni ye vyi ngópu, yi dí dmi u ngwo pwaa ngópu.

¹⁹ U kuwó dini ghi ngê Nju pi knî ngmê Antiyóka p:aani dê Yikóniyêm a ndê dniye, Lisitída tpémi yi pee a kaa tumo, Póól chéépi ngê vya ngópu, ntóó dnya a paapaa, kuwa núw:o ngópu, alanté dniye nuw:o, apê ngmênê, Dê pw:onu. ²⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo kwodonkwodo a wó, ntóó a yina ngópu, wod:oo Póól mēdê pii wo, yi p:aani mē diyé wo. Womumo mw:aandiyé Mbanapas kii yi p:aani a kuwo ngópu, Ndéépi lee knopwo.

Póól pini dē Mbanapas Antiyóka u ngwo mē diyé knopwo

²¹ Póól pini dē Mbanapas y:oo Ndéépi tpémi ye Yesu u kópu mb:aa mî vyi ngópu, wod:oo pi yilî Yesu u yoo vy:oo ghê wo. U kuwó dini ghi ngê Lisitída, Yikóniyêm, Antiyóka, yi p:aani pyile knî yi kwo mē diyé knopwo. ²² P:aani p:aani Yesu u

yoo wêdêwêdê kalê tumo, yepê, Yesu ka dpodombiy:e dmyinê kélímí. Yepê, Pi knî y:oo dono yilî nmî p:uu wa d:uu ngmê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ka anmî lee dmi. ²³ P:aani p:aani Yesu u yoo vy:oo pi knî ngmê a ngmídi ngópu, yi kada pini ngê pyódu tumo. Nté yi chóó ye kwódu ngópu, Chóó Lémi ka u ngwo dniye ngépê, Lémini ka kélímí mbê dniye, yi Lémi ka a kuwo tumo, yepê, Nmî Lémi nmye wada a vyyuwo.

²⁴ Pisidiya Wee a kuwo ngópu, Pamípiliya mímí taa knopwo. ²⁵⁻²⁶ Yesu u kópu dyuu Pêeka tpémi ye vyi ngópu, u kuwó dini ghi ngê Atáliya lee knopwo, liyé nkéli k:oo y:i mî wo knopwo, Sidiya mî tee knopwo, Antiyóka u ngwo mē diyé knopwo, Chóó Lémi u Ghê Dmî ngê kwéli a ngmídi doo, Yesu u yoo yi l:êê díy:oo mwiyé kwéli dniye ngépê. ^{*}

²⁷ Dini ghi n:ii ngê Antiyóka taa knopwo, Yesu u yoo a danê ngópu, kópuni Chóó Lémi ngê y:e doo d:uud:uu dé, kn:aa yéli Yesu u yoo vy:oo n:ii mē kaa tumo, yi kópu yilî yi ngéédí a nté ngópu. ²⁸ Yi p:aani Yesu u yoo vy:oo dpímo kwo, dye ghi daadíí.

15

Mósi u dēépi kópu dyuu u ngwo dniye tpiditpidi pēédipēédí

¹ Nju pi ngmê knî y:oo Njuda Wee a kuwo ngópu, Antiyóka lee dniye, Yesu u yoo knî ye ala kópu dnyimon:aa tpaépê, yipu, Kópuni Mósi ngê a d:éê ngê, yi kópu dpí d:uu yó, Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu dpí kaa we. Yipu, Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu daawa kaa knomomê, nmî l:êê ghi dmi daanmyi d:uud:uu knomomê, yipu, ye Chóó Lémi ngê kóó k:oo daawa kaa nmyo. ² Póól pini dē Mbanapas y:oo yi yéli yi kópu dpímo vyeé dé, u kuwó dini ghi ngê yi kópu nipi mēdnyimo tpiditpidi pēédipēédí. Yesu u yoo y:oo Póól pini dē Mbanapas, kn:aa yéli yi kii Njedusalem dy:ââ tumo, yepê, Nmî Lémi u dyépi knî ye, kada pini knî ye dmyinê lēpí, yepê, ala kópu y:oo amí l:âmo ngmê.

³ Yéliini dy:ââ ngópu, Antiyóka a kuwo ngópu, Pénisiya Wee u kwo mî lee dniye, Samédiya mî taa dniye. P:aani p:aani dnyen:aa lēpí, Yesu u yoo knî ye dniye tpaépê, yipu, Chóó Lémi ngê kópu ndíi yi d:uu ngê, p:aani p:aani pi yilî Yesu u yoo vy:oo yinê kaa too, yipu, daa Nju tpémi yi mo, ngmênê kn:aa yéli mye yi kii. Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, w:aa u ngwo a pyw:ee ngópu. ⁴ Njedusalem dini ghi n:ii ngê taa dniye, Yesu u dyépi yoo, kada pini yoo, yéliini Yesu u yoo vy:oo dniye kwo, yi yéli yintómu y:oo kwuno tumo, yi kēê dmi mye mgímí

* 14:15: Dpodo 17:22-31; Lóma 1:19-20

* 14:19: Dpodo 17:13; 2 Kódin 11:25; 2 Tim 3:11

* 14:22: Dpodo 18:23;

2 Tim 3:12

* 14:25-26: Dpodo 13:1-2

* 14:27: Dpodo 15:4,12

* 15:1: Nkal 2:12; 5:2

ngópu. Póól pini dê Mbanapas y:oo kópuni Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê dpîmon:aa d:uud:uu dé, yi kópu yilí ye adê nté ngmê.

* ⁵ Ngmênê yélini Yesu u yoo vy:oo doo kwo, woni yoo Pádisi yoo. Yi yéli ghêédí dniye, yepê, Kn:aa yéli Yesu u yoo vy:oo yélini ghê wo, Chóó Lémi u l:ii yi too pee p:uu dpi kaa we, Mósisi u dêépí kópu yintómu myedny:oo cháächâá dé.

⁶ Kada pini yoo dyépi yoo nipi ada wó, yi kópu p:uu dnye danê. ⁷ Dye ghi daadfi yimi loo, u kuwó dini ghi ngê Pita ghêédí wo, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Nmyi lama ka too, wunê dini ghi ngê nmyi vy:oo Chóó Lémi ngê ka a ngmídi noo, kn:aa yéli ye dy:âá noo, Yesu u kópu mb:aa ye nîmo nté ngê, u ngwo Yesu ka kélímí mbê dniye. * ⁸ Yepê, Pini n:ii ngê nmí gha dmi u kpêê, chóó u Ghê Dmi ntee nmo a dy:âá ngê, kn:aa yéli ye yinté myedé dy:âá ngê, yepê, u ngwo nê w:ee ngê, nê, Chóó Lémi ngê kn:aa yéli myedé mya té, yi wépi dmi daa puwá. ⁹ Yepê, Daa chámê nmo, kópuni nmo doo d:uud:uu dé, kn:aa yéli y:e myedoo d:uud:uu dé, yepê, yi dono yilí u kuwó kée too, mu kópu u díy:oo Yesu ka mye kélímí mbê dniye. ¹⁰ Yepê, Lukwe díy:oo Chóó Lémi mbodo l:ámo nmyinê ngêépí ngmê. Yepê, Yesu u yoo ye dpodo ndíi yilí namé yém. Yepê, Nmí kn:âá yoo déê dniye, Mósisi u dêépí kópu dyuu yilí ngê y:e pyodo, doo u ntâá yi kópu yintómu daapí d:uu ngópu. Yepê, Nmo my:oo ntee dé, yi dêépí kópu yilí ngê nmo myaa pyódu. ¹¹ Yepê, Daa dêépí kópu dyuu cháächâá mbêmê Chóó Lémi ngê wa ngee nmo. Yepê, Nmo Nju tpémi, kn:aa yéli yi k:ii nmo yoo mu ngmídi, nmí Lémi Yesu ngê wápu wunê ngêépí nmo, u kwo nmo kélímí té, yinê wa ngee nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. *

¹² Dini ghi n:ii ngê Póól pini dê Mbanapas ghêédí knopwo, pi yilí yintómu tumu yaa wo. Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê kn:aa yéli yi vy:oo mbwudu n:ii dpîmon:aa chapí dé, pini n:ii dpîmon:aa pyipyi dé, yi kópu yi ngêédí a nté tumo. ¹³ Yi danêmbum dini ghi n:ii ngê a kélí ngópu, wod:oo Njems ghêédí wo, yepê, A mbwó yoo, ala kópu ngí ny:ee yó. ¹⁴ Yepê, Chóó Lémi ngê kn:aa yéli mwiyé a ngmídi too, u yoo vy:oo mye kaa too, nmí lama u ngwo yaa wo, nmímo, Chóó Lémi kn:aa yéli ye mye vuuwo, yepê, yi kópu ala ngwo Saimon Pita ngê nmo kédé vyi. ¹⁵ Yepê, Chóó Lémi u komo kápí pyu kní y:oo yinté kópu myeyi d:êê ngópu, Chóó Lémi u kópu yi d:êê ngópu, apê,

¹⁶ Komo tpile Dépídi u yoo y:oo dono a pyw:ee ngópu, ngmênê mu dini ghi ngê amênê diyé,

yi yéli am:aanê wêdêwêdê kalé té. *

¹⁷ Kn:aa yéli yintómu y:oo adnyi nmy:uu nê,

k:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yélini nê ngmídi ngê,

yi yéli a yoo vy:oo waní kaa té.

¹⁸ Nmí Lémi ngê yi kópu ló dini a vuu.

¹⁹ Njems ngê yepê, A nuw:oo ghi alanté, Chóó Lémi ka kn:aa yélini wunê diyédiyé, doo u ntâá yi yéli ye dpodo ndíi daanmí y:oo.

²⁰ Yepê, Pweepwee pee ngmê d:êê koo, nmí tidé mbwó kní ye paa dy:âá koo, ala kópu pyile kní ye paa d:êê téme. Yepê, Mwiyéni alanté, Tpile tp:oo n:ii kn:aa pini ngê k:omo yápwo u l:êê díy:oo dpi vy:a, yi tpile tp:oo Yesu u yoo y:oo daapaa ma y:e. Yepê, Myomoni alanté, Pyáá ti máá ti ngê kêê daapédé tee y:e. Yepê, Pyoloni mye alanté, Tpile tp:oo kídnyingé ntapí, ngmênê tpile tp:oo dny:oo vye, wêê choo pyuwúwópyuwúwó, u ngwo dny:oo pípi, yi tpile tp:oo wêê kîngê nda ngmê. * ²¹ Yepê, U ntâá ngê doo ya, kn:aa yéli y:oo Mósisi u dêépí kópu wunê pédé ny:ee tumo, mu kópu u díy:oo m:âá yilí yi k:oo nmí w:êê mááwe kní y:oo yi ngépê ngomo kní yi k:oo yi kópu dyuu dnyimo a kpáá dé, yi p:uu myednyimo a dêépí.

Dyépi kní y:oo kópuni d:êê ngópu

²² U kuwó dini ghi ngê dyépi yoo, kada pini yoo, Yesu u yoo yintómu yi k:ii nipi a wó, u yi y:e doo kwo, Nmí vy:oo pi miyó nmí ngmídi, Póól pini dê Mbanapas yi p:uu nmí tee dé, Antiyóka nmí dy:âá té. Wod:oo yi kada pini miyó ngmídi dumo, Sailas pini dê Njudas, pini n:ii u pi mye Mbasapas. ²³ Pweepwee pee ngmê d:êê ngópu, yi tpókní ye y:ee ngópu. Yi pweepwee pee alanté d:êê ngópu, yepê,

Nmo Yesu u dyépi yoo, kada pini yoo yi k:ii, ala pweepwee pee nmye dpo dy:âá. Yélini daa Nju tpémi, Yesu u yoo vy:oo n:ii ghê dniye, yélini Sidiya Wee u kwo, Silisiya Wee u kwo, Antiyóka yélini a kwo, munmíkó nmí tidé mbwó yoo. ²⁴ Yepê, Nmí lama até d:uu yâá, nmí vy:oo pini kní ngmê nmye a lee dniye, Mósisi u dêépí kópu p:uu nmye dnyen:aa danê, u ngwo mí dyénê nmyoo, ngmênê yi yéli dpíp:oo dy:âá too, yi chóó nmye dnyen:aa danêmbum. * ²⁵ Yepê, Nipi até dp:oo wó, nmí nuw:oo ngmídi ngê até dpi pyódu, pi miyó kudu ngmídi, nmye nmínê dyede dé, Mbanapas pini dê Póól yi p:uu wunê kekelele mo, nipi nmye wunê lèpi té. ²⁶ Yepê, Mbanapas pini dê Póól nmí nuu u pi dé, k:omo tpile pi kní y:oo pi vya dumo, ngmênê nmí Lémi Yesu Kédisu u dpodo dépê kuwo ngópu. ²⁷ Yepê, Nyáá, Njudas pini dê Salas nmye dp:oo dy:âá dé, kópuni dp:oo

* 15:4: Dpodo 14:27

* 15:7: Dpodo 11:4-17

* 15:11: Nkal 2:16; Epeso 2:5-8

* 15:16: Amos 9:11-12

* 15:20: Lev 17:10-16

* 15:24: Dpodo 15:1

d:êê, yi chóó yi komo ngê nmye amîmênê nté ngmê. ²⁸ Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi u k:ii nmî nuw:o dmi ngmîdi ngê dê pyódu, dpodo ndîi nmye daanmo kê, ala kópu py-ile njini dmyinê d:uud:uu. * ²⁹ Yepê, Nju tpémi n:ii nmyi vy:o a wee, Yesu u yoo vy:o, yi yéli yi l:êê díy:o, tpile tp:oo n:ii pi ngê k:omo yâpwu u l:êê díy:o dpî vy:a, myenté tpile tp:oo n:ii ntapî u tpile tp:oo, wêê p:uu d:uudpî pw:ii ngmê, yepê, yinté tpile tp:oo myekîdmyengmê ma ngmê, mu kópu u díy:o Nju tpémi ye tupwótupwó dé, kwódu ngmê u tpile tp:oo dé, d:uudpî ma ngmê. Yepê, Pyââ ti maa ti ngê kêê kîdmyengê t:ee ngmê. Yepê, Yi kópu knî yi p:uu kêê daanmyi yé ngmê, ye Nju tpémi yi k:ii mb:aamb:aa ngê anmyi ya. Yepê, Nmî kópu dyuu wu u dí. *

³⁰ Wod:oo yi pini páádi knî y:oo pweep-weep pee adî núw:o ngmê, Antiyóka lee dneiye, Yesu u yoo yintómu a danê ngópu, wod:oo pweepweep pee ye adî y:ee ngmê. ³¹ Dini ghi n:ii ngê a kp:aa ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê mê pyodo. ³² Njudas pini dê Sailas, daa kópu ngmîdi p:uu ye dpîmo danêmbum, yimi mê wêdêwêdê kalé tumo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u komo myedpîmo kapî. ³³ Wiki miyó pyile yi dpîmo ya, u kuwó dini ghi ngê nd:uu ye mê vyi ngópu, Njedusalem mê diyé knopwo. ³⁴ (-)

³⁵ Póól pini dê Mbanapas Antiyóka dpîmo ya, dye ghi daadîi. Lama pini yilî yi k:ii nmî Lémi p:uu pi knî ye dnyimo danêmbum.

Póól Mbanapas u ngwo numo chámê doo

³⁶ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê Mbanapas ka kwo, Nmî Lémi u kópu p:uu kwéli nyipun:aa danêmbum, yi mēpaalee knî, nmî tidê mbwó yoo angénté wuné pyede té, mēpaan:aa m:uu tēme. ³⁷⁻³⁸ Mbanapas ngê u yi doo kwo, Njon Mak nye núw:o, ngmênê Póól ngê u yi dēpwo kwo, Nye núw:o, mu kópu u díy:o, mwiyé Pamipiliya mîné kuwo doo, yi tpódu y:oo yi dpodo ghéli dēpa kéli ngópu, u ngwo mîné kuwo doo. * ³⁹ Wod:oo noko nod:e knopwo, wod:oo adé numo chámê dê. Mbanapas ngê Mak núwo, liyé nkéli k:oo wo knopwo, Saipidís mî tee knopwo. ⁴⁰ Póól ngê Sailas adî ngmîdi, kwo, Dpodo tédê ng:ii paa lee knî. Yesu u yoo y:oo Chóó Lémi ka dmy:ee ngópu, kwo, U ntââ kî tpódu wanya a y:enê dê, p:aani n:ii a lēpî mo. ⁴¹ Wod:oo Póól Sailas y:oo Antiyóka a kuwo ngópu, Sidiya Silisiya yi wee dê yi kwo lee knopwo. P:aani n:ii dpîmo taataa, Yesu u yoo yi dpîmo wêdêwêdê kígha dé.

16

Timoti Póól pini dê Sailas yi p:uu u ngwo kele

¹ Póól pini dê Sailas Ndêépi taa knopwo, u kuwó dini ghi ngê Lisitída lee knopwo. Yesu u yoo vy:o pini ngmê, y:i doo ya, u pi Timoti, u pye Nju pyââ, Yesu u yoo vy:o mye ghê wo. U mî daa Nju pi, ngmênê Kídiki pi. * ² Yesu u yoo yélini doo kwo Lisitída p:aani dê Yikóniyém, apê, Timoti kuuchém u pi. * ³ Póól ngê u yi doo kwo, Timoti ní núw:o, wod:oo Chóó Lémi u l:ii p:uu t:ango, Nju pi ngê u ngwo pyódu ngê, mu kópu u díy:o p:aani p:aani Nju tpémi yi lama doo ya, Timoti u mî Kídiki pi, tp:oo p:uu Chóó Lémi u l:ii daa t:ango. * ⁴ P:aani p:aani lee dneiye, kópuni Yesu u dyépi knî y:oo Njedusalem a d:êê ngópu, yi kópu Yesu u yoo ye dnyimon:aa tpaapê, yepê, Ala kópu dyuu dmyinê cháachââ dé. * ⁵ Wod:oo p:aani p:aani Yesu u yoo wêdêwêdê ngê pyaa dneiye, yilî ngê yinté doo pyodopyodo.

Luukí Póól p:uu u ngwo kele

⁶ Póól u pyipe dê yi k:ii Pídichiya Wee Nkalásiya Wee yi kéli ghê lee dneiye. Ésiya Wee u kwo daa ní dneiye, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u yi dēpwo kwo, Esiya Wee u kwo Yesu u kópu p:uu dny:oon:aa danê. ⁷ Dini ghi n:ii ngê Misiya Wee u nkighê taa dneiye, u yi y:e doo kwo, Mbitiniya Wee u kwo nmî lee dmi, ngmênê Yesu u Ghê Dmi ngê yi kópu ye kwódu ngê. ⁸ Wod:oo Misiya Wee mwada pee lee dneiye, Tidówas mî taa dneiye, nti chedê kwéli noo ya. ⁹ Mgídi ngmê ngê Póól até doo wóó, u wóó k:oo Másidóniya pi ngmê módu, apê, Mu kwo. Yi pini Póól ka ngépê mbê wo, kwo, Másidóniya dpo pwiyé, dp:uu ngee nmédi. ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Póól a pii wo, wóó nmo yedé nté ngê, wod:oo ala kópu noko nmî vvu, Másidóniya lee kmêle, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê u yi a kwo, A kópu mb:aa yi yéli ye ngmènyi vyi y:e.

Lidiya Yesu ka u ngwo kéli mî mbê wo, Pilipay

¹¹ Liyé nkéli k:oo nmî wo dneiye, Tidówas nmo kuwo ngê, Samótídési nm:uu tee dneiye. Womumo mw:aandiye Samótídési mun:oo kuwo ngê, Niyapolis nm:uu tee dneiye. ¹² Yi ndini nmî yó, Pilipay nm:uu taa dneiye, p:aa ndîi. Másidóniya Wee u ghi páádi knî yi vy:o, mwiyéni ghi u kwo, yi p:aani a tóó. Lóma tpémi yi p:aa ngmê, mu kópu u díy:o Lóma pi yilî y:oo Lóma wuné a kuwo ngópu, Pilipay a lee dneiye, yi p:aani y:oo mî gh:ii ngópu. ¹³ Wo miyó pyile yi p:aani nmeé ya, líme wó dini ghi n:ii ngê dymé wo, yi p:aani

* 15:28: Mát 23:4 * 15:29: Dpodo 15:20 * 15:37-38: Dpodo 12:12,25; 13:13; Kilosa 3:10 * 16:1: 2 Tim 1:5
* 16:2: Pilipay 2:19-22 * 16:3: Nkal 2:3-5 * 16:4: Dpodo 15:23-29

u nkíghê mbwááni paa nmí lee dniye, Nju tpémi kwéli dnyimon:aa a wó, ngépê u l'éê díy:o. Mbwódo nmí yaa dniye, pyââ kní ye até nmee danêmbum. ¹⁴ Yi yéli yi vy:o pyââ ngmédoo kwo, u pi Lidiya, Tayátida pyââ. Pi kní y:oo yi pyópu ka kpídí yadí mb:aamb:aa dnyimo pywupwi dé. Yi pyópu daa Nju pyââ, ngmênê Chóó Lémi ka dpímo ngépê. Nmí Lémi ngé yi kyímwi u gha a pywáli ngé, Póól ka kélímí mbê wo. ¹⁵ U kuwó dini ghi ngé Póól ngé Yesu u pi ngé mbwaa paa kmênê ngé, u yoo yintómu, yélini u ngomo k:oo doo kwo, Yesu u pi ngé mbwaa paa mye kmênê too. Yi kyímwi ngé nmopé, Komo tpile d:aa Nju pyââ, ngmênê a ngm:éê nódó, a ngomo k:oo nmyi kii nye ya kmêle, mu kópu u díy:o nmí Lémi ka ntênê n:aa kélímí. Wod:oo yi kyímwi ngé nmí nuw:o dmi mé ngmópu, u kuwó nmí ghê dniye, nmí ngm:éê ngé. *

Póól pini dé Sailas mbwa u ménê u ngwo kee knopwo, Pilipay

¹⁶ Wo ngmê ngé ngépê tédê até nmí lee dniye, maa p:uu dpodo módó ngmênmi módú. Yi pyópu ngé u kmêna ngmédoo kwo. Yi kmêna ngé yi dmââdí pi kní yi kpeede ngé pyódu ngé, u kwo dpímo tpaapé, kópu, Mu dini ghi ngé wu kópu wa pyódu. Pini n:ii kní yi p:uu yi dmââdí wápu dpímo dpodo, yi yéli y:oo ndapí ndíi dnyimo kmênêkmênê, dini ghi n:ii ngé yi dmââdí ngé pi kní ye dpímo tpaapé, yipw, Mu dini ghi ngé wu kópu wa pyódu. ¹⁷ Póól u k:ii nmímo paa, yi dmââdí ngé myedpímo yámuyámu nmo, pi kní ye dpímo káa, yipu, Kí tpókni u díghê yápuw p:uu a dpodo té. Yipu, Nmyi Mbwámé ngé pini n:ii pyodo, u kópu vyílo nmye ka tpaapé ngmê. * ¹⁸ Wo yili yi k:oo yi dmââdí nmí kuwó dpímo a káa, u kuwó dini ghi ngé Póól mbodo l:ámo a ngépa wo, yi dmââdí ka diyé wo, yi kmêna ka kwo, Yesu Kédisu u pi ngé nga d:a mbwólu, Ye dmââdí a kuwo ngi, wod:oo kmêna ngé yi dmââdí a kuwo ngé. * ¹⁹ Dini ghi n:ii ngé yi dmââdí u kada pini kní y:oo a w:ee ngópu, apé, Wod:oo ndapí daa-munmí kmênê, wod:oo Póól pini dé Sailas ngímí dumo, kóté tédê núw:o dumo. ²⁰ Yi p:aani u kada pini dé ye yepé, Kí tpódu Nju pi dé, nmí némi dmi dé dyênê ngmê. ²¹ Yepé, Kí tpódu y:oo l'éê ghi kamí p:uu ka ndiye kígha nmo, lémi ghi n:ii nmí kn:ââ kní y:oo nmo kwódu tumo. Yepé, Nmo Lóma tpémi, doo u ntââ yi lémi ghi p:uu daanmí ndiye. ²² Pi yili yintómu y:e a káádi wo, Póól pini dé Sailas yi p:uu dnye d:uu. Yi p:aani u kada pini dé y:oo lede kní ye yepé, Mgímí dóó, yi kpídí dé yi mbwo dpo chaa dóó, kpéê ghi ngé dpí kpaka dóó. * ²³ Wod:oo lede

kní y:oo dpodombiy:e kpaka dumo, mbwa k:oo km:éê dumo, mbwa y:enê pyu ka kwo, Mb:aamb:aa ngé chi y:enê dé. Kwo, Kíngé pwii kní. ²⁴ Yi kópu u l'éê díy:o mbwa y:enê pyu ngé d:omo yu kn:ââ u ménê ménê kuwo doo, yi kpáli páádi kní yi pââ ghi dé yi kéli yé tumo.

²⁵ K:omo tpile Póól pini dé Sailas dpímo mgíní vyímí, ngmênê mgídí núknínukníní p:uu Chóó Lémi ka dpímo ngépê, myedpímo wéti. Yélini mbwa k:oo doo kwo, yi yéli y:oo myednye ng:aang:aa dé. ²⁶ Wod:oo tépê doo ghêdê, mbwa dpodombiy:e myedoo ghêdê, keñe yintómu kpémí too, puwóma té mínê ghay dniye, yélini mbwa k:oo dnye kwo u ntââ pi pwii dniye, ngmênê daa pwii dniye. ²⁷ Mbwa y:enê pyu yi nyaa wo, apé, Keñe dmi lukwe ngé mède kpémí? Apé ngmênê, Pi yintómu dé mbépê. Wod:oo u taa u paa a mbywongo, u yi u ngwo doo kwo, A chóóchóó ní vy:a. ²⁸ Póól u kwo adí mbwólu, kwo, Apuu! Kwo, Nyoóchóó kidingé vy:a. Kwo, Nmo yintómu anmí pyede té. ²⁹ Mbwa y:enê pyu ngé pi ngmê ka kwo, Lam ngma a núw:e, wod:oo mbwa k:oo kee wo, Póól pini dé Sailas yi kêmátamo dymimé wo, doo nkíngé. ³⁰ Wod:oo pw:ii doo, yepé, A lémi dé, ló kópu ngmaní d:uu, dpí yápuw ngé u nkwo wa ngee né? ³¹ Yi tpódu y:oo kwo, Nmí Lémi Yesu ka chi kélímí, u l'éê díy:o wa ngee ngi, yélini m:uu a t:a, wamye ngee té. ³² Wod:oo nmí Lémi u kópu p:uu u kwo dpímo danêmbum, u kpâm ghee kní mye yi k:ii. ³³ Yi mgídí ngé yi pini ngé Póól pini dé Sailas yi kpadama mbwómtyé adí ghêé té, wod:oo Póól ngé Yesu u pi ngé yi pini mupwokníní yi mbémê mbwaa adí yé. * ³⁴ Wod:oo yi pini ngé yi tpódu u ngomo k:oo adí núw:o dé, ad:uu mbono dé. Yi pini mupwokníní y:oo w:aa a pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o yi ngwo Chóó Lémi ka kélímí mbê dniye.

³⁵ Womumo mw:aandiye yi p:aani u kada pini dé y:oo lede kní ye yepé, Nju pi dé nye pw:ii dóó. ³⁶ Lede kní y:oo mbwa y:enê pyu ka yi kópu mí vyi ngópu, wod:oo yi pini ngé Póól ka kwo, Kada pini dé y:oo ala kópu da vyi ngmê, Nju pi dé nye pw:ii dóó. Póól ka kwo, Pwii choo, kwo, mb:aamb:aa ngé míchoo lépí. ³⁷ Ngmênê Póól ngé lede kní ye yepé, Lóma u pi nyi p:uu a t:a, lukwe díy:o nmyi kpaka nyo. Yepé, K:omo tpile pi kní y:oo yipe nyo, kada pini dé y:oo dnyinté mye kóté kalé nyo, ngmênê pi yintómu yi ngíma nmyi kpaka nyo, mbwa k:oo módu my:ee km:éê nyo. Yepé, Kada pini dé y:oo yi chóó paa pw:ii nyo. * ³⁸ Lede kní y:oo yi kópu kada pini dé ye dini ghi n:ii ngé vyi ngópu, wod:oo nkíngé mbê knopwo, apé, Nyi lama daa ya,

* 16:15: Dpodo 16:33; 18:8 * 16:17: Mak 1:24 * 16:18: Mak 16:17 * 16:22: 2 Kódin 11:25; Pilipay 1:30; 1

Yi tpódu nyo ntee pini dé, Lóma u pi yi p:uu mye ta. Apê, Yinté pini módu pi d:uudpi kpaka. ³⁹ Yi kópu u l:êê díy:o kada pini dé mbwa chedé yi chóó lee knopwo, Póól pini dé Sailas ye mb:aamb:aa mímê y:ee ngópu, mbwa k:oo yi chóó mē pw:ii dumo, yepê, Nyi lémi dé, U ntââ ala p:aani mb:aamb:aa ngé wadpo kuwo ngmê. ⁴⁰ Póól pini dé Sailas y:oo mbwa a kuwo ngópu, Lidiya u p:aa pee lee knopwo, u ngomo k:oo mī kee knopwo, Yesu u yoo y:i mī m:uu tumo, y:imê mē wêdêwêdê kalê tumo, yed:oo lee knopwo.

17

Póól pini dé Sailas Tesalonika u ngwo lee knopwo

¹ Póól Sailas y:oo Pilipay a kuwo ngópu, Ambipolis mī taa knopwo, yi ndini yé ngópu, Apoloniya mī taa knopwo, yi ndini mē yé ngópu, Tesalonika mī taa knopwo, Nju tpémi yi ngépê ngomo kwéli doo kwo. * ² Póól ngé p:aani p:aani kópuni dpímo a d:uud:uu, Tesalonika myimí d:uu ngé, líme wo ngé ngépê ngomo k:oo yi kee wo. Líme wo pyile kní yi k:oo Chóó Lémi u komo kapi pyu yoo yi kópu dyuu yi ngéêdí doo a kpââ, u kakémê ye doo chámêchámê. * ³ Yepê, Ala kópu dmyinê w:ee ngmê. Yepê, Chóó Lémi u komo kapi pyu yoo wuné yi nuw:o ghi alanté doo a ya, apê, Mu dini ghi ngé Chóó Lémi ngé pi ngmêwa a ngmidí, yi pini ngé dono wa a pyw:oo, wa vya ngmê, u kuwó dini ghi ngé amêdê pyidu. Yepê, Yi pini u pi ala ngwo nmye n:aa tpaépê. Yepê, U pi Yesu, pini n:ii ngé Chóó Lémi u komo kapi pyu yoo yi kópu yinê ntiye too. ⁴ Nju pi kní ngmê yi kópu ka kélímí mbé dniye, Póól pini dé Sailas yi p:uu kaa dniye, Kídiki pi yilí yi k:ii, yélini Chóó Lémi ka dnyimo ngépê, ch:am ndíi kní ngmê mye yi k:ii, Póól pini dé Sailas yi p:uu mye kaa dniye.

⁵ Ngmênê Nju tpémi n:ii kní y:oo Yesu u kópu u wépi pwaa ngópu, n:ee ye kaa ngópu, paambwi pyu dono kní ye ka dniye, yi mbodo dmi mye vwuwo ngópu, yi p:aani tpémi yintómu yi pee kaa ngópu, dnyengi dnyeng:aa ndíi ngma a pwaa ngópu, Njeson u p:aa pee lee dniye. U yi y:e doo kwo, Njeson u ngomo keñe nmí pwââ, Póól pini dé Sailas ngmo pw:ii dé, pi kní yi ngíma nmí kaa dé. ⁶ Ngmênê dépê pyw:ee dumo, wod:oo Njeson Yesu u yoo kní ngmê yi k:ii mgími tumo, yi p:aani u kada pini kní ye n:uw:o tumo, kada pini kní ye dpodombiy:e ye mbó dniye, yepê, Pini n:ii kní y:oo wee wee p:aani p:aani yi némi dmi dnyimo a dyede, mē miyó alii kèda lè, nmí némi dmi myaana:aa dyênê ngmê. * ⁷ Yepê, Yi pini dé Njeson

u ngomo k:oo dpímo ya. Yepê, Yi yéli y:oo Lóma tpémi yi king ndíi u kópu dyuu daa cháâcháâ ngmê, ngmênê u mo king u pi mu ka tpaépê ngmê, u pi Yesu. * ⁸ Yi p:aani tpémi y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, Lóma tpémi ye nkíngê mbé dniye, dnyengi u ngwo kaa ngópu. ⁹ Kada pini kní y:oo Njeson ka kwo, Nyoo kní yi k:ii ndapí kée yó. Kwo, Alanté dnyengi daamuwa ghê knomomê, ndapí nmye amêdê diyé. Kwo, Muwa ghê knomomê, ndapí nmye mēdaawa diyé. Wod:oo Njeson u pyipe kní yi k:ii yi ndapí kée ngópu, yed:oo pwii dniye.

Póól pini dé Sailas Mbédiya u ngwo lee knopwo

¹⁰ Yesu u yoo kní y:oo u yi y:e dépwo kwo, Póól Sailas pw:oo dniye, wod:oo mgídi dini ghi n:ii ngé a ghay wo, Mbédiya dy:ââ dumo, y:i lee knopwo. Líme wo yi k:ii y:i ye dyimé wo, Nju tpémi yi k:ii yi ngépê ngomo k:oo mye kee dniye. ¹¹ Tesalonika tpémi y:oo Yesu u kópu ntee mb:ii ngópu, Mbédiya tpémi y:oo yi kópu yinté daa mb:ii ngópu, ngmênê yi kópu dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, yi gha dmi pywáí wo. U yi y:e doo kwo, Nmí lama yaa we, kópuni Póól ngé a tpaépê té, ndé kópu dé ó daa ndé kópu dé, yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u komo kapi pyu kní y:oo wuné kópuni a d:êê tumo, dye ghi yintómu dnyimo a kpââ dé. * ¹² Nju pi yilí Yesu u kópu ka kélímí mbé dniye, Kídiki lémi ch:ama mye yi k:ii. * ¹³ Ngmênê Nju tpémi n:ii Tesalonika doo kwo dini ghi n:ii ngé a ny:ee ngópu, apê, Póól ngé yi pini u kópu Mbédiya tpémi ye myemínê tpaépê, wod:oo Mbédiya lee dniye, pi yilí yi mbodo dmi y:i mye vwuwo ngópu. * ¹⁴ Yesu u yoo y:oo Póól ntií kèpa até yi dy:ââ ngópu, ngmênê Sailas pini dé Timoti Mbédiya dpímo a ya. ¹⁵ Póól pini n:ii kní y:oo ntií kèpa ngm:êê ngópu, liyé nkéli k:oo wo dniye, Aténi mī tee dniye, y:i minê kuwo ngópu, yi yéli Mbédiya mē diyé dniye. Póól ngé yepê, Sailas pini dé Timoti ala ngwo a pwiyé dniye.

Póól ngé kópuni d:uu ngé, Aténi

¹⁶ Dini ghi n:ii ngé Póól ngé Sailas pini dé Timoti Aténi doon:aa t:âât:ââ dé, u gha dono ngé pyodo, apê, Ala p:aani tpémi yi k:oo yápu doo daa ghêdê, apê, yi kópu ngé a nuw:o dé dyênê. ¹⁷ Wod:oo Nju tpémi yi ngépê ngomo k:oo kee wo, Nju tpémi yi k:ii Yesu u kópu p:uu nipi dnye danê, myenté kn:aa yéli n:ii Chóó Lémi ka dnye ngépê mye yi k:ii. Póól Aténi tpémi yi danêmbum tédê myedpímo lèpi, pi kní yi k:ii myednyimon:aa danêmbum. ¹⁸ Kídiki tpémi yi lama pini kní ngmê, Póól u k:ii nipi dnye

* 17:1: 1 Tes 2:1-2 * 17:2: Luukí 24:26-27; Dpodo 9:22

* 17:6: Dpodo 16:20 * 17:7: Luukí 23:2 * 17:11:

danêmbum, yi yéli yi vy:o pi dyéédí miyó doo ya, Epikudiyên yoo ngmê, Stóki yoo myomo. Pi ngmê kní y:oo apê, Kí pini mtye k:ii nmo ka danêmbum. Apê, Doo u lama ka danê. Pi ngmê kní y:oo apê, Kn:aa dyámê tpémi yi yâpwo dê yi p:uu nmo ka danêmbum. Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Póól Yesu p:uu ye doo danê, u pyidepyide p:uu ye myedoo danê. ¹⁹ Yélini y:oo lama pini yoo dnyimo y:enê, pi kní y:oo yi yéli ye Póól nuw:o ngópu. Yi yéli y:oo kwo, Kópuni p:uu nye danê, nmí nuwo kwéli. ²⁰ Kwo, Kópu kamí n:ii chí vyi té, yi kakémê nmo chámê ngi. ²¹ (Yi kópu vyi ngópu mu kópu u díy:o Aténi tpémi yintómu kní y:oo kópu kamí ngmêdnyimo nyênm, wo y:i dnyimo chedêchedê dé.)

²² Yi yéli yi ngíma Póól ghêédí wo, yepê, Aténi tpémi. Yepê, A lama ka tóó, yâpwo yilí ye nmye ngêpê té. ²³ Yepê, Ala p:aani nmyi yâpwo ka ngêpê tédê yilí ní módu, yi vy:o ngmêní módu, yi chêépí kaa p:uu alanté d:éê ngópu, apê, Yâpwo ni u nmí lama daa tóó. Yepê, Yâpwo ni ka daa nmyi lama nmye ngêpê té, yi yâpwo u pi nmye miní tpapê, u pi Chóó Lémi, pini n:ii ngê mbóó dyámê l:ámo doo, tpile yintómu yinê mye l:ámo ngê. ²⁴ Yepê, Daa ngomo k:oo a tóó, mu kópu u díy:o mbóó dyámê yi kada pini. * ²⁵ Yepê, Doo u ntáá tpile u kwo daangmêní y:oo, mu kópu u díy:o tpile yilí yintómu yinê nmo wunê kuwo, ghê nmo yinê myewunê kuwo. ²⁶ Yepê, K:omo tpile pi dyéédí daa ngmídi, ngmênê nmí kn:áa mu ngmídi Chóó Lémi ngê yinê l:ámo ngê. Yepê, Chóó Lémi ngê pi dyéédí yintómu yi wee u kwo yi wee u kwo dy:áa too, kwéli wumê pyede, yi kéli ghi u nuw:o ngê mwiyé a pyw:ee too. ²⁷ Yepê, U yi u ngwo doo kwo, A ka pínya a vyuwo, pídní nmy:uu nê, pèdê kópu nmye nêne. Yepê, Ngmênê Chóó Lémi daa kuughê wunê tóó, nmí nkigh:ê chono a tóó. ²⁸ Yepê, Pi ngmê ngê ala kópu d:éê ngê, apê,

Wo daa vyllo, daapóno pyede,
myedaapóno m:ii té,
nmí ghê dmi myedaapê t:a.
Yepê, Nmyi vy:o pini ngmê ngê ala kópu
mye d:éê ngê, apê,

Nmo my:oo tp:oo yoo.

²⁹ Yepê, Chóó Lémi nmí mí, yi kópu u l:éê díy:o, nmo ntee dé, nmí Mí mye yinté pini, daa chêépí ntee tpile, daa pi u káa ntee tpile. Yepê, K:omo tpile pi u káa silípê ngê wanmyi l:ámo ngmê, nkól ngê wanmyi l:ámo ngmê, ngmênê nmí Mí daa yinté pini. * ³⁰ Yepê, Chóó Lémi ngê wunê kópu nmye depêngmê vyu, mu kópu u díy:o nmyi lama dépwo a ya, ngmênê ala ngwo nmyo yintómu nmye kídí vyi, u l:éê díy:o nmyi kópu dono yilí a kuwo tóó. ³¹ Yepê, Chóó Lémi ngê wunê wo ngma

a yó, wéni n:ii ngê pi yintómu ndéndê ngê wa kóté kwolo. Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, yi pini ngê yinê wa kóté kalé nmo. Yepê, Yi kópu nmí lama a tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê yi pini kpêêní a pyidu ngê. *

³² Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Yesu u pyidepyide u kópu ye yi vyu, woni kní y:oo Póól dnye yunuyumu, woni kní y:oo kwo, Mu dini ghi ngê yenté kópu nmo m:uu dp:uu vyi. ³³ Wod:oo Póól ngê yi yéli a kuwo ngê. ³⁴ Pi kní ngmê p:uu kaa dnyie, Yesu ka kélímí mbê dnyie, yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Day-onisiyas, lama pini yoo yi kada pini ngmê. Pyáá yi vy:o my:oodoo kwo, u pi Damadís.

18

Póól Kódin u ngwo doon:aa dpodo

¹ Póól ngê Aténi a kuwo ngê, Kódin loo. ² Yi p:aani Nju pi ngmê módu, u pi Akwila, yi pini Pontós Wee u kwo ta. Yi pini u kpám u pi Pídisila, cha yi ngwo Yitali a ndê knopwo, mu kópu u díy:o Lóma tpémi yi king ndíi Kílódiyas ngê Nju tpémi l:éê too, yepê, Lóma a kuwo yó, kn:aa p:aani dmyinê l:épi. (Yesu m:aani n:ii ngê ta, m:áa podoy:a mê chu mí loo, Nju tpémi y:oo Lóma u ngwo a kuwo ngópu.) ³ Póól ngê Akwila cha mí m:uu doo, yi ngomo k:oo u k:ii dnye ya, mu kópu u díy:o dpodo ngmídi p:uu dnye dpodo, tpile tp:oo too pee ngê dnyimo tpile lámolámo. * ⁴ Límé wo ngê Póól Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo dpímo koko, Nju tpémi Kídiki tpémi yi kíi Yesu p:uu y:i nipi dnyimon:aa danêmbum.

⁵ Dini ghi n:ii ngê Sailas pini dê Timoti y:oo Másídoniya Wee a kuwo ngópu, Kódin mí taa knopwo, Póól ngê u ndapí p:uu dpodo a kéli ngê, dye ghi yintómu Nju tpémi ye dpímo danêmbum, yipu, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, wunê kí ta, u pi Yesu. *

⁶ Ngmênê Póól ka daa ng:aa mbê dnyie, u kwo dnye kwopwepe, u kwo myednye peepe tpapê, wod:oo Póól ngê u kpídí u mbwo a ngópu, vyéédí ngê, yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmídi ngê, yi pini dnye mb:ii ngmê. Yepê, Dp:ee Chóó Lémi u yoo njini. Yepê, Nmyi tupwó a kpídí p:uu daadí ya. Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê wa mb:ii nmyomómê, kídmyongé yipe nê, nê kuu, nmyi chóó nmyo kn:áa dé. Yepê, Wod:oo d:a kuwo nmyo, ala ngwo kn:aa yéli ye n:aa l:épi, yélini daa Nju tpémi. * ⁷ Wod:oo yi ngêpê ngomo a kuwo ngê, u chedê ngomo n:ii doo kwo, yi ngomo k:oo mí kee wo, pi kní ye y:i dpímon:aa danêmbum. Yi ngomo chóó u pi Títiyas Njastas, daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi ka myedpímo ngêpê. ⁸ Nju tpémi yi kada pini u pi Kídísipês. Yi pini mupwokní

* 17:24: Dpodo 7:48 * 17:29: Gen 1:27; Dpodo 19:26

* 18:5: Dpodo 17:14-15 * 18:6: Dpodo 13:46

* 17:31: Njon 5:22; Dpodo 10:42 * 18:3: 1 Kódin 4:12

nmî Lémi ka kélîmî mbê dniye, Kódin pi yili y:oo Yesu u kópu mye ny:ee ngópu, u kwo mye kélîmî mbê dniye, Yesu u pi ngé mbwaa yi mbêmê mye yé ngópu.

⁹ Mgîdí ngmê ngé Póól até yedoo wóó. U wóó k:oo nmî Lémi ngé kwo, Namê nkíngê. Kwo, A p:uu danêmbum kidingé yé, a pi ye muchi tpaépê. * ¹⁰ Kwo, Ala p:aa ni yili a ka wa kélîmî mbê dmi, yi kópu u l:êê díy:o ana a ngéêpi ngi, doo u ntáá pi ngmê ngé daawa vya ngi. ¹¹ Wod:oo Póól y:i doo ya, m:ââ n:êê ngmê d:umu ngmê Chóó Lémi u kópu p:uu doo ndiye kîgha dé.

¹² Dini ghi n:i ngé Lôma tpémi y:oo Nkálíyó Kódin dy:ââ ngópu, Kídiki tpémi yi kada pini ngé u ngwo pyódu ngópu, yi dini ghi ngé Nju tpémi y:oo a kâádi ngópu, Póól mgîmî ngópu, Nkálíyó u ngópu kóté kalé ngópu. ¹³ Nkálíyó ka kwo, Mósisi ngé Chóó Lémi u dêêpi kópu dyuu n:i a d:êê too, ala pini ngé u yi a kwo, Pi knî y:oo yi kópu dyuu kée y:e, daa yi dêêpi kópu dyuu mbêmê Chóó Lémi ka pídný:oo ngéê. ¹⁴ Póól ngé u yi doo kwo, Yi kópu nê wópu, ngmênê Nkálíyó ngé u dnye vyâ, Nju tpémi ye yepê, Nju tpémi. Yepê, Kí pini ngé kópu dono wongmê d:uu ngé, yepê, ye nmyi dnye dmi pídi ny:oo. ¹⁵ Yepê, Ngmênê kópu dyuu u díy:o, pi u pi u díy:o, nmyi chóó nmyi l:êê ghi dmi u díy:o u ngwo nmye nod:enod:é té, wod:oo yi kópu nmyi chóó moo lâmo yó. Yepê, Yinté kópu daangmanî lâmo. Yepê, Nê kuu. ¹⁶ Wod:oo kóté tédê pw:i i too. ¹⁷ Yélini Chóó Lémi ka dêdnye ngéêpi, yi yélini y:oo Nju tpémi yi kada pini mgîmî ngópu, mye kpaka ngópu. Yi pini u pi Sosíténi. Nkálíyó ngé yi kópu yi módu, ngmênê ye daa kwódu ngé.

Póól Ántiyóka u ngwo mé diyé wo

¹⁸ Póól ngé u gha nmî Lémi ka d:ud:umbiy:e y:àngo, wod:oo Nju tpémi yi kópu ngmê d:uu ngé, yi kópu u l:i yi t:àngo, nkéli mbwaa wain kpípi ngé, mbodo mgamê kwólu, myedépê chápwo. Wo yili Kódin doo ya, Yesu u yoo vy:o, wod:oo Akwila cha yi kii kada a y:ee ngópu, Sénkídiya lee dniye. Yi p:aa ni Póól ngé u mgamê yimênê ngéêdi, mbodo a chápwo, mbwaa mye ndá. ¹⁹ U kuwó dini ghi ngé liyé nkéli k:oo wó dniye, Epeso mî tee dniye, Póól Nju tpémi yi ngéêpi ngomo k:oo mî kee wo, yi tpóknî yi kii Yesu p:uu dnyen:aa danêmbum. * ²⁰ Yi yélini y:oo kwo, Dye ghi daadii ng:i mwiyé mî ya knêle. Ngmênê Póól ngé yepê, Kêle. Yepê, Doo u ntáá. ²¹ Yepê, Chóó Lémi ngé a ka yinê wa vyi, u ngwo amênê diyé. Wod:oo Póól liyé nkéli k:oo wo wo, Epeso a kuwo ngé, Akwila cha y:i myedê kuwo doo. *

²² Póól dini ghi n:i ngé Sisadiya mî tee wo, Njedusalem mî loo, Yesu u yoo y:i mî módu, Ántiyóka u ngwo mé diyé wo. ²³ U kuwó dini ghi ngé Ántiyóka mêtê kuwo ngé, Nkalásiya Wee u kwo loo, p:aa ni p:aa ni dpímo taataa, Yesu u yoo dpímo wêdêwêdê kîgha dé, u kuwó dini ghi ngé Pídichiya Wee u kwo yinté mye loo.

Apolosa u danêmbum

²⁴ Nju pi ngmê, u pi Apolosa, pini n:i Aleksándídiya ta, yi pini Epeso loo. Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:oo kópuni d:êê tumo, Apolosa u lama yi kópu mb:aamb:aa ngé dnyimo ya, yi kópu knî yi p:uu pi knî ye mb:aamb:aa ngé dpímo dêêpi. ²⁵ Nmî Lémi u kópu dyuu u lama doo kwo, yi kópu dyuu u nuu u kópu dyuu, pi knî ye mb:aamb:aa ngé dpímo tpaépê dé, ngmênê yi pini daa Yesu u pi ngé mbápitísím kalé ngópu, wunê Njon ngé yoo ntee dpímo a mbápitísím kîgha dé, yi pini yinté mye mbápitísím kalé ngópu. * ²⁶ Apolosa daa nkíngê mbê wo, Nju tpémi yi ngéêpi ngomo k:oo Yesu p:uu danêmbum kn:ââ yi chópu. Dini ghi n:i ngé Akwila cha y:oo u kópu dyuu ny:ee ngópu, yi chóó yi ngomo k:oo nuw:o ngópu, Chóó Lémi u kópu p:uu u nuw:o yimímê wáti ngópu. ²⁷ Apolosa ngé u yi doo kwo, Kídiki nî lê, wod:oo Yesu u yoo n:i Epeso doo kwo, pweepwee pee ngmê d:êê ngópu, Apolosa u kakémê yi chámê ngópu, Apolosa ka y:ee ngópu. Apolosa dini ghi n:i ngé Kídiki Wee u kwo mî tee wo, yi pweepwee pee u mbwó knî ye y:àngo. Kídiki doo ya, Yesu u yoo mb:aamb:aa ngé doo ngéêpi, yélini Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé. * ²⁸ Nju tpémi yi kópu dyuu dpímo vyee dé, yipu, Pini n:i Chóó Lémi ngé a ngmídi ngé, vyílo yi Yesu. Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:oo kópuni wunê a d:êê tumo, Apolosa ngé pi knî yi ngéêdi dpímo a kpáâ dé, Yesu u kópu yinté ndê kópu ngé ye dpímo pyépi. *

19

Póól ngé Epeso kópuni d:uu ngé

¹ Dini ghi n:i ngé Apolosa Kódin doo ya, Póól ngé Pídichiya Wee a kuwo ngé, Epeso mî ta. * ² Yesu u yoo y:i ngmê módu, ye póó wo, yepê, Dini ghi n:i ngé Yesu ka munmye kélîmî mbê dniye, Chóó Lémi ngé u Ghê Dmi nmye a kpo? Kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi u pi awêde dpí ny:oo. * ³ Póól ngé yepê, Lónté mbápitísím yinmyinê ngee ngópu? Kwo, Njon ngé wunê pi ntee dpímo mbápitísím kîgha dé, yinténi yino ngópu. ⁴ Póól ngé yepê, Yélini y:oo yi dono dnyimo kéké dé, Njon

* 18:9: 1 Kódin 2:3

* 18:19: Dpodo 17:17

* 18:21:

Lóma 1:10; 1 Kódin 4:19; Njems 4:15

* 18:25: Dpodo 19:3

* 18:27: 2 Kódin 3:1; Kílosa 4:10

* 18:28: Dpodo 9:22

* 19:1: 1 Kódin 3:6

* 19:2: Dpodo 2:38; 8:15-16

ngê vyílo yidpímo mbápitísím kígha dé. Yepê, Yísiléli tpémi ye ala kópu dpímo tpaépê, yípu, Pini n-ii a kuwó wuné kwo, yi pini ka dpí kélímí mbê dmyeno. Póól ngê yepê, Nmí lama ka tóó, yi pini u pi Yesu. * ⁵ Yi kópu dini ghi n-ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Póól ngê Yesu u pi ngê mbápitísím kalé too. ⁶ Póól ngê kóó dé yi mbêmê doo yiyé dé, Chóó Lémi u Ghê Dmi yi pwo doo a wupwo, kn:aa dyámé dnye ngê kn:aa dyámé dnye ngê dnye mbumu, Chóó Lémi u komo myednye kapí. * ⁷ Yi yéli yintómu y:a mē miyó.

⁸ D-áá pyile kní yi k:oo, Póól Nju tpémi yi ngépê ngomo k:oo dpímo koko, pi kní yi k-ii nipi dnyimo danêmbum, mywenemywene ngê kée ye dépê t-àngo. U yi u ngwo doo kwo, Pi kní y:oo pèdê w:ee y:e, Pini n-ii Chóó Lémi ngê nmí kada a kâá, yinê adí y:enê nmo, yi pini u pi Yesu. ⁹ Ngmênê ngmê kní y:oo Póól u dnye daa ny:ee ngópu, u kwo daa kélímí mbê dnye, Yesu p:uu kópu dono pi kní yi ngíma yilí vyi ngópu, wod:oo Póól ngê a kuwo too, Yesu u yoo yi k-ii pwii dnyie. Wo yintómu kní yi k:oo Tidanas u ndiye ngomo k:oo Póól dpímo koko, pi kní yi k-ii y-i nipi dnyimo danêmbum. * ¹⁰ Póól ngê Epeso m-áá miyó ndíi. Nju tpémi, Kídiki tpémi, Esiya Wee u kwo yélini doo kwo, yi yéli y:oo Chóó Lémi u kópu u ngwo ny:ee ngópu.

Yesu u pi ndíi ngê u ngwo pyodo, Epeso

¹¹ Póól ngê Chóó Lémi u wédêwédê mbêmê mbwudu yilí dpímo chap. * ¹² K-omo tpile Póól p-aani p-aani dèdpímo lèpí, ngmênê pi kní y:oo u kpídí dmi u kwo dnyimo a ny:ee dé, pwopwokopwe kní ye dnyimo nêne dé, yed:oo yi pwopwokopwe kní dnyimo pyiyépyiyé, kmênani pi kní y:e dnyimo kwo, yi yéli myednyimo a kuwokuwo dé. * ¹³⁻¹⁴ Nju pi kní ngmê yi wee u kwo p-aani p-aani dnyimon:aa lèpí, pi kní yi kména yoo dnyimo ngm:ii kígha dé. Pi mbwémi pyudu kní yinté kména dnyimo ngm:ii kígha dé, yi mí u pi Sepa, Nju tpémi yi kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini ngmê. Yi mbwémi kní y:oo apé, Yesu u pi ngê kména paa ngm:ii kígha téme, wod:oo kména ngmê ka vyi ngópu, kwo, Póól ngê pini n-ii u pi nmo a tpaépê, Yesu, kwo, yi pini u pi ngê ye pini a kuwo ngi. ¹⁵ Ngmênê yi kména ngê yepê, Yesu a lama, Póól u pi ní nyongo, ngmênê nmyo ló yéli? Yepê, K-omo ngê Yesu u pi dnye vyi ngmê. Yepê, Yesu ka dmy:oonngê kélímí mbê dnyie, u wédêwédê nmyi ménê daa tóó. * ¹⁶ Pini n-ii yi kména ngê doo mbêpê kígha, yi pini ngê vya too, yi kpídí a chaa too, u ngomo k:oo ngm:ii kalé too, wod:oo mbêpê dnyie. ¹⁷ Nju tpémi

y:oo yi mo yi kópu daa ny:ee ngópu, ngmênê Epeso pi yintómu kní y:oo mye ny:ee ngópu, nkíngê mbê dnyie, nmí Lémi Yesu u pi ndíi ngê u ngwo pyódu ngópu.

¹⁸ Yesu u yoo y:oo yi tidê mbwó kní ye yi dono yu dnyimon:aa a yémí dé. ¹⁹ Pini n-ii kní y:oo pipi kópu kní yi mbêmê dono mwiye dnyimo d:uud-uu, yi kópu kpípi ngópu, yi pipi kópu u puku dmi a n-uw:oo tumo, pi kní yi ngópu mí nk-êê tumo. Yi puku dmi yi pywuu a pyw:ee tumo, a kâádi ngópu, ndapí yintómu limo yono yono yono y:a. (50,000)

* ²⁰ Yi kópu kní yi mbêmê Yesu u yoo dpímo kaakaa, ndíi ngê u ngwo dpímo pyodopy-odo.

Epeso tpémi Póól ka u ngwo node dnyie

²¹ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê u yi doo kwo, Másidóniya Wee u kwo ní lè, Kídiki Wee u kwo my:aa lè, u kuwó dini ghi ngê Njè-dusalem u ngwo p-aan:aa lè, yi ndini p:aa yé, Lóma p-aan:aa lè. * ²² Wod:oo u ngéépi pyu dé, Timoti pini dé Edastas, u kada kaa doo, Másidóniya dy:áá doo, chóó ngmênê Esiya Wee u kwo doo ya.

²³ Yi dini ghi ngê Yesu u kópu u l-êê díy:oo kópu ndíi Epeso ngmê pyodo. * ²⁴ Epeso tpémi yi yâpwo u pi Atémis, u ngomo ndíi y-i ngmêdoo kwo. Pi ngmê ngê yi ngomo u kâá tp:oo silípê ngê dpímo l-ámol:ámo dé, pi kní y:oo u nkwo u kwo dnyimo pywupwi dé. Yi pini u pi Dímitídiyas. U dpodo pyu kní yi k-ii yi dpodo p:uu ndapí ndíi yilí dnyimo kmênékmêné. ²⁵ Yi pini ngê u dpodo pyu yoo a danê ngê, yélini yinté dpodo p:uu myednyimo dpodo, yi yéli myedé danê ngê. Yepê, A léma. Yepê, Nmyi lama ka tóó, ala dpodo p:uu ndapí ndíi yuno kmênékmêné. ²⁶ Yepê, Kópumi Póól ngê a d:uud-uu, mb:aamb:aa ngê nmyi lama mye tóó. Yepê, Póól ngê ala kópu a tpaépê, apu, Pi ngê yâpwo ní kílí a l-ámol:ámo, yini daa yâpwo njini. Yepê, Pi yilí Póól ka dé kélímí mbê dmi, daa Epeso tpémi yi mo dé kélímí mbê dmi, ngmênê Esiya Wee u kwo tpémi mye yi k-ii myaa kélímí mbê dmi. * ²⁷ Yepê, Ala dpodo dpí dyênê, pi kní y:oo tpile nmo daamuwa pwila ngmê. Yepê, Ala kópu mye ny:ee yó. Yepê, K-omo tpile Esiya tpémi yintómu Atémis ka a ngépê té, kn:aa p-aani tpémi u kwo mye ngépê té, ngmênê Atémis u pi tédê ngê wa pyódu, u ngomo ndíi k-omo tpile ngê amye pyódu.

²⁸ Dini ghi n-ii ngê pi kní y:oo yi kópu ny:ee ngópu, Póól ka nod-e dnyie, wod:oo kâá kn:áá chaa ngópu, apu, Atémis nmí yâpwo njino! ²⁹ Epeso pi yilí yi yéli yi pee ghê dnyie, Másidóniya pi miyó mgímí ngópu, p-êê kpo n-uw:oo dumo, Póól u pyipe dé, yi pi dé Nkayas

* 19:4: Mát 3:1-2,11 * 19:6: Dpodo 2:4; 8:17; 10:44,46 * 19:9: 2 Kódin 6:14-18 * 19:11: Dpodo 14:3
 * 19:12: Dpodo 5:15 * 19:15: Mak 1:24,34 * 19:19: Deut 18:10-12 * 19:21: Lóma 1:13 * 19:23: 2 Kódin
 1:8 * 19:26: Dpodo 17:29 * 19:29: Dpodo 27:2

pini dê Adistakas. * ³⁰ Póól ngê u yi doo kwo, Pi kní ye kópu ngmên:uu vyi, ngmênê Yesu u yoo y:oo kwo, Apuu! Kidingê ní. ³¹ Yi wee u kada pini kní ngmê, yélini Póól u pyipe yoo, pi u kwo dy:ââ ngópu, kwo, P:êê kpo kidingê nê. ³² Yi p:êê kpo dnyengi ndíi ngmê kaa ngópu, yi ngwo pi ka ng:aa dêpwo ya, ngmê kní y:oo kópu ngmêdnye tpapê, kââ paa dnye t:emí, woni kní y:oo kópu m:uu dnye tpapê, kââ paa myednye t:emí, mu kópu u díy:o pi yilí yi lama dêpwo ya, Lukwe díy:o nipi dp:o wó. ³³ Kópuni u díy:o dnye kââ u nt:u kópu Nju pi ngmê Aleksándê ka adí vyi ngmê, wod:oo Nju tpémi y:oo núw:o ngópu, pi kní yi ngíma mínê kaa ngópu, kwo, Ala kópu ye dpi vyi ngí, Nmí kuu dé, wod:oo kóó ntênê ye kââ, yepê, Epeso tpémi. ³⁴ Ngmênê dini ghi n:ii ngê nya ngópu, apê, Kí Nju pi, wod:oo kââ kn:ââ mé chaa ngópu, kópu mu ngmídi mídnye tpapê, apu, Atémis nmí yâpwo njino! Atémis nmí yâpwo njino! Yinté dnye kââ, kâádí liy:aa miyó mí loo.

³⁵ U kuwó dini ghi ngê Epeso tpémi yi kada pini, pini n:ii Lóma lede kní y:oo kada pini ngê wunê a pyódu ngópu, yi pini até yi ghêédí wo, wod:oo yoo mbwódo yaa wo. Yepê, Epeso tpémi. Yepê, Nmyi dnyengi munto. Yepê, Pi yintómu yi lama ala kópu ka tóó, Epeso tpémi Atémis u ngomo ka mb:aamb:aa ngê a vyyuwo té, yâpwo chéêpini mbóó p:uu a ghay wo, u kwo mye vyyuwo té. ³⁶ Yepê, Pi ngê yi kópu nmo daawa a wópu. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o mba:aamb:aa ngê dmyinê ya, nmyi mbodo l:âmo dmi kídnyimé a ngêpangépa. ³⁷ Yepê, K:omo tpile ala pini dê y:oo nmí yâpwo u ngomo k:oo tpile daa ngmê t:âmo ngópu, nmí yâpwo p:uu dono kópu myedaangmé vyi ngópu, ngmênê al:ii até dmyinê núw:o d:oo. ³⁸ Yepê, Dímitídiyias u dpodo pyu kní yi k:ii pi ngmê p:uu yi d:uu kópu ngma t:a, yepê, kóté tédê dpi núw:o y:e, kada pini kní yi ngíma noko dp:uu vyi y:e. ³⁹ Yepê, Kópu nmyi ménê m:uu adí ya knomomé, ye pi yintómu anê dono, yi kópu nipi paa l:âmo koo. ⁴⁰ Yepê, Lóma tpémi y:oo ala kópu awêde a tpapê ngmê, Epeso tpémi yi ménê dêêpí daa tóó, yepê, yed:oo wa kpada nmo. Yepê, Ala dnyengi ndíi u nt:u kópu daa tóó. Yepê, Lóma tpémi ye ló kópu ngmanmí vyi? ⁴¹ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ye vyyu, yoo yi p:o p:o mé dy:ââ too.

20

Póól Epeso a ndê wo, Kídiki u ngwo mé diyé wo

¹ Dini ghi n:ii ngê dnyengi pwaa wo, Póól ngê Yesu u yoo a danê ngê, mé wêdêwêdê kalê too, nd:uu ye vyyu, wod:oo kada a y:ângo, liyé nkéli k:oo wo wo, Másídóniya mí tee wo. ² Yi wee u kwo p:aani p:aani dpímo

lêpí, Yesu u yoo dpímon:aa wêdêwêdê kígħa dé. U kuwó dini ghi ngê liyé nkéli k:oo yi mé wo wo, Kídiki u ngwo mí tee wo. ³ D:ââ pyile nt:ââ ngê, yi doo ya. Póól ngê u yi doo kwo, Nju tpémi yi k:ii nkéli k:oo nipi nmí wo dmi, Njedusalem naa tédê nipi nmí lee dmi, ngmênê dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Nju tpémi y:oo a vyye u dy:oo kédê chápwo ngmê, apê, nkéli k:oo mbywémí wa kée nê, wod:oo yi nkéli k:oo mēdaa wo wo, u mo nkéli k:oo mé wo wo, Másídóniya mímí tee wo. ⁴ U pyipe pyudu kní yi k:ii lee dnyie, Sopata ngmê, Pidas tp:oo, Mbédiya pi, Nkayas my-omo, Ndêêpi pi, Adistakas pini dê Síkandas pyolo podo, Tesalonika pi dê, Tikikas pini dê Tídpimas limo wono, Esiya pi dê, Timoti pii, Lisitída pi. * ⁵ Póól ngê yepê, Nmí kada dmyinê kwo, Tídwás dmyinên:aa t:âât:ââ nmo. ⁶ Mbídedí Pywápê Ngmê u Naa u kuwó dini ghi ngê liyé nkéli k:oo nmí wo dnyie, Pílipay nmo kuwo ngê, liyé nkéli k:oo wo limi nmí chedê ngê, Tídwás u ngwo nm:uu tee dnyie, yi nmeey ya, wiki ngmê.

Póól ngê pi ngémí wó u ngwo tângo, Tídwás

⁷ Líme wo ntumokwodo, kâádí dini ghi n:ii ngê għo, nipi nmo wó, u yi nmo doo kwo, Ntê nipi nmí ma, Yesu ngê mbídedí ntee puwá, wain p:uu ndiye pyu kní ye ntee y:ângo, yinté kópu my:oonmí d:uu. Póól nmo doo danêmbum, danêmbum daa yó, mu kópu u díy:o apê, Máâ mw:aandiyé paa anê y:oo. ⁸ Mudu ngomo ghi k:oo, kwéli nmeey danêmbum, lam yilí doo pípi. ⁹ Pi ngémí nmí vy:o ngmêdoo kwo, u pi Yutikas. Yi pini windówa t:âmo doo ya, Póól yi doo ng:aang:aa, wod:oo dpiídpíi kn:ââ chópu. Póól doo danêmbum, mgídí núknínúkní p:uu dini ghi yi yó, wod:oo Yutikas ngiy:a wo, yi ngomo dyéédí pyoloni ghi k:oo ménê ghay wo, têpê mbémê mé dyimé wo. Yinmo ngéédí, nê ngmênê, Dé pw:onu. ¹⁰ Wod:oo Póól mbêpêmbêpê a ghêpê wo, u pwo dpi wo, dpodombiy:e mgímí ngê, nmopê, Kídnyimé nuw:onuwo:, ghê ka t:a. ¹¹ U kuwó dini ghi ngê Póól t:ââ mé kee wo, mbídedí puwá, pi kní ye y:ângo, ma ngópu. Póól ye modoo danêmbum, u dí kâádí ménê kee wo, wod:oo a kuwo too. ¹² Pi mgémíni mínê ghay wo, p:o adê núw:o ngmê, wod:oo yi għa dmi mb:aamb:aa ngê mé pyodo.

Póól ngê Tídwás ndini a yó, Militas u ngwo loo

¹³ Mgídí vy:o Póól ngê nmopê, A kada ghê dmyeno, nkéli k:oo wo dmyeno, dédê nínê lêpí, Asos dmyinên:aa t:âât:ââ nê. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Asos mí m:uu nmoo, nmí p:uu yi mé kele, nkéli k:oo u k:ii m:oo wo dnyie, yi ndini nmí yó, Mítilini nm:uu tee

* 20:4: Dpodo 19:29; 21:29; Epeso 6:21

dniye. ¹⁵⁻¹⁶ Yi ndini m:oo yó, u kuwó wéni ngé Kiyos nm:uu tee dniye. Womumo Epeso dpîpî tee dniye, mu kópu u díy:o Póól ngé u yi dèpwo kwo, Esiya Wee u kwo mgí ní puwá, apê, lîmîlîmî ngé Njedusalem ní lê, apê, Péntikos u wo a kada wa d.ii. Yi kópu u l:êê díy:o Epeso dpîpî tee dniye, ngmênê Samos nm:uu tee dniye, u kuwó wéni ngé Militas nm:uu tee dniye.

Yesu u yoo ye Epeso, Póól ngé nduu u ngwo ye méné vvu

¹⁷ Póól ngé pi ngmê Epeso dy:ââ ngé, kwo, Yesu u yoo yi kada pini yoo ala Militas a pwiyé dniye. ¹⁸ Dini ghi n:ii ngé taa dniye, yepê, A mbwó yoo. Yepê, A dpodo kn:ââ Esiya Wee u kwo dini ghi n:ii ngé ní chópu, u dí Epeso ménên:aa kuwo ngé, yepê, kópuni noo d:uud:uu dé, yi kópu nmyi lama mb:aamb:aa ngé ka pyede. ¹⁹ Yepê, Lémilémi ngé kèê díp:ê t:àngo, a yoo yi l:êê díy:o nîmo mbê, yepê, k:omo tpile a yoo y:oo a vyeé u dy:oo dnyimo a chápwo, ngmênê nmî Lémí u dpodo p:uu ménîmo dpodo. ²⁰ Yepê, Pi knî yi ngíma ntee noo danêmbum, nmyi p:o nmyi p:o yinté nmye myenoon:aa danêmbum. Yepê, Kópuni knî y:oo a ngéêpî nmye, yi kópu yilí yintómu nmye kîní vvu, myedépêngmê wópu ngé. ²¹ Yepê, Pi yintómu knî ye yenê, Nmyi dono yilí y:l:êê díy:o Chóó Lémí ngé wa kpada nmyo. Yenê, Nmyi dono kée tóó, yi yuu Chóó Lémí ka a y:ee tóó. Yenê, Nmî Lémí Yesu Kédísu ka dmyinê kélîmî, yinê wa ngee nmyo.

²² Póól ngé yepê, Chóó Lémí u Ghê Dmi ngé até dé dy:ââ nê, Njedusalem n:aa lèpî, a lama daa tóó ló kópu y:i a nga angmamî pyódu. * ²³ Yepê, P:aani p:aani nîmo lèpî, Chóó Lémí u Ghê Dmi ngé a ka dpîmo tpaépê, Mu dini ghi ngé dono anyiné pyw:oo, mbwa k:oo wa km:êê ngi. * ²⁴ Yepê, K:omo tpile waní pw:onu, ngmênê nmî Lémí Yesu ngé dpodoni a ka a kpo, nîmo, Yi dpodo ní chedê. Yepê, Yi dpodo alanté, pi knî ye ala kópu mb:aa u tpaépê, Chóó Lémí ngé u yi a kwo, Ní ngee té.

²⁵ Yepê, Dye ghi daadîi nmyi vy:o noon:aa paa, munmyenê, Chóó Lémí u dnye dmyinê nyêm, yinê ada a y:enê nmyo. Yepê, Ngmênê ala ngwo nîné kuwokuwo nmyo, daamunmyi m:uu nê. ²⁶ Yepê, Ndê kópu nmye ngmên:aa tpaépê, Nmyi vy:o pini ngmê ngé Chóó Lémí u maa wa kn:aadi knomomê, chóó kn:ââ, nê kuu. ²⁷ Yepê, Mu kópu u díy:o Chóó Lémí ngé kópu yilí n:ii yi dy:oo a chápwo too, yi kópu yilí nmye kîní vvu, dèp:angmê wópu ngé. ²⁸ Yepê, Nmyi chóó nmye dmyinê a vvuwo, Chóó Lémí u yoo ye mb:aamb:aa ngé myedmyinê vvuwo, yélini tp:oo u wêê

ngé pwila ngé, yi yéli chóó u yoo ngé u ngwo pyódu ngé. Yepê, Chóó Lémí u Ghê Dmi ngé yi yéli yi y:ee:y:ee pyu ngé yinê pyódu nmyoo. * ²⁹ Yepê, Ye mb:aamb:aa ngé dmyinê vvuwo, mu kópu u díy:o a kuwó kèémî kapî pyu yoo adnya a lèpî, Yesu u yoo yi némi dmi adnyin:aa dyede, yi kélîmî wamyé dyênê ngmê. * ³⁰ Yepê, Myenté, yepê, nmyi vy:o pini knî y:oo yinté kópu knî my:oowa d:uu ngmê, daa ndéndê kópu yilí amyidnyi tpaépê, u yi y:ê adí kwo, Yesu u yoo kn:aa máádi p:uu nmî úw:oo té. ³¹ Yepê, Nmye mb:aamb:aa ngé dmyina a vvuwo. Yepê, Ala kópu dmyinê nuw:onuwo, nmyi nuwo kédangé kuwo, m:ââ pyile knî yi k:oo, w:êênî nmye noo déêpî, mgídî vy:o nmye myenoo déêpî, nmyi l:êê díy:o myenîmo mbê.

³² Póól ngé yepê, Ala ngwo nîné kuwokuwo nmyo, Chóó Lémí nmye ada a vvuwo. Yepê, Kópuni nmo a kpo, nmye kîné vvu, yepê, yi kópu ngé yinê wa wédéwédé kalé nmyo. Yepê, Dye ghi yintómu yi kópu dyuu dmyinê vyilívyilí, yed:oo kópu mb:aa n:ii Chóó Lémí ngé u yoo njini ngé wa d:uu, yi kópu nmye wamyé d:uu. * ³³ Yepê, U ya a nga dédpîmo kwo, Pi ngé ndapî a ka ngma a kè ngé, ó kpídî a ka my:oo a kè ngé. ³⁴ Yepê, Nmyi lama ka tóó, a chóó a kèê dé y:ee noo dpodo, yepê, yi tpile yilí u ngwo ní kmênê ngé, yélini a p:uu doo ya yi tpile yilí my:aa kmênê ngé. * ³⁵ Yepê, Dye ghi yintómu dpodombiy:e noo dpodo, pwopwokopwe yoo noo ngéêpî dé, mu kópu u díy:o ala kópu nmî Lémí Yesu ngé vvu, Pini n:ii ngé tpile wa ngí té, u gha mb:aamb:aa ngé wa pyódu, ngmênê n:ii ngé u tpile wa yéê, yini u gha Chóó Lémí ngé d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé wa pyódu. Póól ngé yepê, Dmyinê a njii nê, ntee noo dpodo, yinté myedmyinê dpodo, pinté yoo myedmyinê ngéêpî dé.

³⁶ Dini ghi n:ii ngé Póól ngé danêmbum a kélî ngé, wod:oo yi mbodo dmi ngé ghê dniye, nipi dnye ngéêpî. ³⁷ Wod:oo dnye mbê, nt:uunt:uu vyépívyépî u ngwo dóo tumo. ³⁸ Kópuni Póól ngé ye vvu, yepê, Daamunmyi m:uu nê, yi kópu ngé yi gha dmi d:ud:umbiy:e yinê dyênê ngé. Wod:oo lee dniye, Póól ngm:êê ngópu, nkéli k:oo mí ché ngópu. *

21

Póól Njedusalem u ngwo loo

¹ Nd:uu ye nm:uu vvu, wod:oo kada nmo y:àngo, Kosí nm:uu tee dniye. Womumo Lodési nm:uu tee dniye, yi ndini nmî yó, Patada nm:uu tee dniye. ² Nkéli y:i ngmênmî

* 20:22: Dpodo 19:21

* 20:23: Dpodo 21:11

* 20:24: 2 Tim 4:7

* 20:28: 1 Pita 5:2-4

* 20:29: Mát 7:15

* 20:32: Kilosa 1:12; 2:7

* 20:34: Dpodo 18:3; 1 Tes 2:9

* 20:38: Dpodo 20:25

módu, Pênisiya doo lèpî, wod:oo yi nkéli k:oo nmî wo dniye, kada nmo y:àngo. ³ Dini ghi n:ii ngê Saipídís nmî módu, y:i pi daa tee wo, nmî kuwa kwólu, Sidiya Wee u nkígh:ê nm:uu lee dniye, Taiya nm:uu tee dniye, p:aani n:ii tpile gh:ay ngópu. ⁴ Yesu u yoo vy:oo pini knî y:i ngmênímí módu, yi k:ii nmeé ya, wiki ngmê. Yi yéli y:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê ala kópu a w:ee ngópu, apê, Njedusalem tpémi y:oo Póól ngê dono kópu angmêmî d:uu ngmê. Yi kópu a w:ee ngópu, wod:oo Póól ka vyi ngópu, kwo, Njedusalem n:uungmê ní. ⁵ Dini ghi n:ii ngê yi wiki nmo kéli ngê, kada nmo y:àngo, Yesu u yoo yintómu yi kpâm gheegheema yi k:ii nkéli chedê mí dy:ââ nmoo. Tii vuywo nmî yi mbodo dmi ngê nm:uu ghê dniye, y:i nmeen:aa ngêpê. ⁶ Wod:oo nd:uu noko nmî vyu, nkéli k:oo nmî wo dniye, yi yéli yi p:oo mé diyé dniye.

⁷ Taiya nmo kuwo ngê, Tpolímas nm:uu tee dniye, Yesu u yoo y:i m:uunmî módu, yi k:ii nmeé ya, wo ngmídi. ⁸ Womumo kada mono y:àngo, Sisadiya nm:uu tee dniye, Pilipi u ngomo k:oo nmeen:aa kwo, pini n:ii ngê Samédiya tpémi ye Yesu u kópu yinê ñuwo. Pini n:ii pyudu knî Njedusalem a ngmídi tumo, yi Pilipi yi yéli yi piini. * ⁹ Tp:oo módó kwodo páádi doo kwo, n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo kapî. * ¹⁰ Wo pyile páádi y:i nmî chedê ngê, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê ta, Njuda Wee u kwo a ndé wo, u pi Akapas. * ¹¹ Nmo até yedé loo, Póól u mbaléti a ngêédí, chóó kóó yu u ngwo kudu too, nmopê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ala kópu da vyi, apu, Ala mbaléti chóó Nju tpémi y:oo Njedusalem alanté wa kudu ngmê, kn:aa yéli ye wa y:ee ngmê. * ¹² Yi kópu dini ghi n:ii ngê nmî nyongo, Póól ka kwonmo, Munmíkó Njedusalem kidingé ní. ¹³ Ngmênê Póól ngê nmopê, Lukwe díy:oo nmye mbê té? Nmopê, Lukwe díy:oo nmye nkíngê kígha nê? Nmopê, K:omo tpile wa kudu nê, Njedusalem, wamye vya nê, nmopê, u ntââ nmî Lémi Yesu u pi ngê amy:aa pw:onu. * ¹⁴ U nuw:oo l:ámol:ámo ngê nmî dèé dniye, wod:oo yi kópu u kwo dpípimu vyu, kwonmo, Chóó Lémi ngê kópuni u yi a kwo, yi kópu paa pyaa we.

¹⁵ U kuwó dini ghi ngê nmî tpile nmî wiye too, Sisadiya nmo kuwo ngê, Njedusalem nmî lee dniye. ¹⁶ Yesu u yoo vy:oo pini knî ngmê y:oo Njedusalem mínê kuwo nmoo. Pi ngmê u ngomo k:oo y:i nmeen:aa kwo, yi pini u pi Nmason, Saipídís pi. Yi pini Yesu u yoo vy:oo ló dini a ghê wo.

Póól ngê Njems u ngwo módu, Njedusalem

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem nmî taa dniye, Yesu u yoo y:oo mb:aamb:aa ngê a chipé nmoo. ¹⁸ Womumo mw:aandiye Póól u k:ii Njems ka nmî lee dniye, Yesu u yoo yi kada pini yintómu y:i myednye kwo. ¹⁹ Póól ngê kwuno too, u dpodo u danêmbum yi ngêédí adê nt:oo. Chóó Lémi ngê kn:aa dyámê tpémi yi vy:oo kópu yilini yintómu u ngwo mínê d:uu too, yi danêmbum yi ngêédí vyilo yedé nté ngê. *

²⁰ Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Chóó Lémi dnye chaá kígha. Póól ka kwo, Nmî mbwó. Kwo, Nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê dé pyódu, ngmênê kópu ngmê anmî nuw:onuw:oo. Kwo, Ala kópu lama a tóó. Kwo, Nju tpémi yilí tp:oo témi tap Yesu u yoo vy:oo kí ghê dniye. Kwo, Mósisi ngê dèépí kópuni d:êé too, yi yéli y:oo yi kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháácháâ ngmê. ²¹ Kwo, Nmodo p:uu ala kópu ny:ee ngópu, apê, Nju tpémíni kn:aa dyámê pee p:uu wumê pyede, Póól ngê yi yéli ye yipu, Mósisi u dèépí kópu dyuu kée tóó, nmyi l:éê ghi dmi mye kée tóó, nmyi tp:ee yoo yi p:uu Chóó Lémi u l:ii namungê t:oo. Kwo, K:omo tpile yi kópu dipi vyi too, ngmênê yélini Yesu ka daa kélímí té, yi nuw:oo dmi yinté a tóó, u yi y:e a kwo, Nyi nmî vy:a. ²² Kwo, Dini ghi n:ii ngê yi lama wa yáa, nyi Njedusalem kédé t:aa, kwo, wa nod:e dmi, myee u yi y:e adí kwo, wa vya ngi. Kwo, Lónté ammo yilí té? ²³ Kwo, Alanté. Kwo, Ala kópu dpí d:uu ngi. Kwo, Pi páádi nmî vy:oo a kwo, n:ii knî yi p:uu ngamé a t.a. ²⁴ Kwo, Yi pini páádi knî y:oo kn:aadi ngópu, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê u ngwo pyaa dniye. Kwo, Yi tupwó alanté wa chedê ngmê, yi mbodo dmi wa vyi ngmê, kpêé yiyé pyu ka tpile tp:oo knî angmê y:ee ngmê. Kwo, Yi pini páádi knî yi p:uu dpí kááli, módo myedo vyi ngi, tpile tp:oo yintómu ñyóó dpí pwila té. Kwo, Yi kópu pi knî yi lama dini ghi n:ii ngê wa yáa, ala kópu wa vyi ngmê, awo, Mwiyé kópuni nmî nyongo, yi kópu daa ndé kópu. Awo, Nyi ngê Mósisi u dèépí kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháácháâ té. ²⁵ Kwo, Wu Nju tpémi yi kópu, ngmênê kn:aa yélini Yesu u yoo vy:oo ghê dniye, yi yéli yi kópu alanté. Kwo, Pweepwee pee wunê ye ngmêknímí dy:ââ ngê, ntini n:ii komo yâpwo ka mwiyé dpí y:ee ngmê, yi ntini ye kímí kwódu ngê, ntapí u tpile tp:oo n:ii p:uu wêé d:uudpí pwii ye nmî kwódu ngê, pyââ ti máâ ti ye my:oo kwódu ngê. *

²⁶ Womumo mw:aandiye Póól ngê yi pini páádi knî ngmêéé too, Nju tpémi yi l:éê ghi yingmémê d:uu ngópu, yi tupwó mé ghêé

* 21:8: Dpodo 8:5,40; 6:5 * 21:9: Dpodo 2:17 * 21:10: Dpodo 11:28 * 21:11: Dpodo 21:33 * 21:13:

Dpodo 20:24 * 21:19: Dpodo 15:12 * 21:25: Dpodo 15:28-29

ngópu. U kuwo dini ghi ngé Póól loo, Chóó Lémi u ngomo k:oo mí kee wo, kpêê yiyé pyu ka kwo, Pyimé amênê diyé, kwo, yi pini páádi kní yi tpile tp:oo kní ané ñuw:o té. *

Póól Chóó Lémi u ngomo koo u ngwo mgími ngópu

²⁷ Wo limi wéni mí loo, Nju pi kní ngmê, yélini Esiya Wee u kwo a ndé dniye, Póól Chóó Lémi u ngomo k:oo yi m:uu ngópu, pi yili yintómu tpaá ngópu, Póól mgími ngópu. ²⁸ Pi kní ye mbwó dniye, yepê, Yisiléli tpémi. Yepê, Ngeé nmédi. Yepê, Pini n:ii ngé p:aaní p:aaní pi kní ye dpímon:aa tpaapé, yipu, Mósisi u déêpí kópu dyuu kéé yó, Chóó Lémi u ngomo k:oo kpêê n:aaumu yé, yipu, k:omo tpile d:ii Nju pi, Chóó Lémi ngé wamye ngeé ngi, yepê, yi pini ala. Yepê, Kópu m:uu kédé d:uu, kn:aa pini kní m:uu ala ngomo k:oo kédá ñuw:o té, yi yélini daa Nju tpémi, yepê, ala ngomo Chóó Lémi ka tupwótupwó ngé u ngwo dé pyódu. ²⁹ (Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Títopimas Epeso pi Póól u k:ii Njedusalem paambwi tédé mwiye m:uum doo. Nuw:o kn:aadi ngópu, apé ngmênê, Póól ngé Títopimas Chóó Lémi u ngomo k:oo dé kní.) ³⁰ Dnyengi chaa wo, Nju pi yintómu Póól ngé tpaalé dniye, wod:oo mgími ngópu, dnya a paapaa, kuwa pw:ii ngópu. N:ii yoo Chóó Lémi u ngomo ka dnye vyuwu, yi yélini y:oo ngomo keñe a kuwo tumo. ³¹ Yélini y:oo Póól a pw:ii ngópu, myednye vyee, u yi y:e doo kwo, Ghè nmo ngí. Wod:oo pi ngmê ngé Lóma lede yoo yi kada pini ka mdoo ñuwu, kwo, Pi yintómu ka l:éê té. ³² Kada pini ngé lede yoo até yedé dané ngé, yoo vy:o ch:iy:e dniye. Pi kní y:oo lede yoo dini ghi n:ii ngé m:uu tumo, Póól u vyee u ngwo yé ngópu. ³³ Kada pini Póól ka loo, lede kní ye yepê, Kí pini mgími yó, puwóma té miyó dé y:oo kóó dé kudu dóó. Pi kní ye adí póó, yepê, Ala ló pini? Yepê, Ló dono kópu ngmédé d:uu? *

³⁴ Ngmê kní y:oo kópu ngmédnye tpaapé, káa paa dnye t:emí, woni kní y:oo kópu m:uu dnye tpaapé, káa paa myednye t:emí, kada pini ka u nuw:o chaa ngópu, wod:oo kada pini ngé lede kní ye yepê, Kí pini mbwa k:oo ñuw:o yó. ³⁵⁻³⁶ Wod:oo ñuw:o ngópu, yoo u kuwó dnya a mbêpê, káa paa ala kópu dnya a t:emí, yipu, Vya yó. Vya yó. Pi kní y:oo lede kní yi kélê Póól pédé pwaa ngópu. Dini ghi n:ii ngé k:anê pè kn:áa vyuwu lee dniye, lede kní y:oo taa dnyiné ngópu, u ngwo w:éê ngópu. *

Póól Njedusalem tpémi ye u ngwo doo danêmbum

³⁷ Mbwa k:oo ghéli daa km:êê ngópu, Póól ngé Kídiki dnye ngé kada pini ka kwo, U ntáá kópu nga ngmaní vyi? Kada pini ngé kwo,

E! Kwo, Kídiki dnye lama ka tóó. ³⁸ Kwo, Mumdo. Kwo, D:ii Yichip pi, pini n:ii ngé Nju pi yili a dané ngé, lede ngé pyódu too, nko u mênê ñuw:o too, nmí p:uu l:éê tédé mí pw:oo dniye? ³⁹ Póól ngé kwo, D:aa yi pini, kwo, ngmênê nê Nju pi, Taasis ní ta, p:aaní n:ii Silisiya Wee u kwo a tóó. Kwo, A p:aa u pi ndíi. Kwo, U ntáá kópu kní pi kní ye ngmaní vyi. ⁴⁰ Kada pini ngé kwo, U p:o yila. Wod:oo Póól k:anê pè nyedé a ghè wo, pi kní ye kóó a pyidu ngé, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Yoo tumu yaa we. Dini ghi n:ii ngé tumu yaa dniye, Póól Hipílu dnye ngé ye doo danêmbum.

22

¹ Yepê, A léma, a mbwó yoo. Yepê, A ka a ng:aa mbê dmyeno. Yepê, Kópuni u díy:o noo dpodo nmyi ngéédí nínê nj:ii. ² Dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, apé, Nmí chóó nmí dnye ngé mu mbumu. Wod:oo yimi tumu mé yaa dniye.

³ Póól ngé yepê, Nê Nju pi, Taasis ní ta, Silisiya Wee u kwo p:aaní, ngmênê ala Njedusalem n:uu kaa wo, Nkamáiyel p:uu noo dniye. Yepê, Nmí kn:áa yoo yi déêpí kópu dyuu d:ud:umbiy:e yimi ní ndé ngé. Yepê, Nmyi gha dmi Chóó Lémi ka ntee nmyi y:ee ngópu, a gha yinté u kwo my:aa y:àngo. ⁴ Yepê, N:ii kní y:oo Yesu u maa dnye kígha, noo a kpadakpada dé, woni pw:oo dniye. Yepê, Pyáá pyáá maa maa mbwa k:oo noo kmímí dé. ⁵ Yepê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini, nmí kada pini yoo yintómu mye yi k:ii, yi kópu ndé kópu ngé nmye y:oo wa pyódu ngmê. Yi Lémi kní y:oo a kakémê cháméchámé u pweepwee pee ngmê d:éê ngópu, a ka a kè ngópu, mu kópu u díy:o u ya a nga doo kwo, Dímaskis ní lé, Yesu u yoo yi n:uu mgími té, Njedusalem nê ñuw:o té, kada pini kní y:oo paan:aa kpada téne.

Póól u nuw:o ngmêêpí p:uu u ngwo ye doo danê

9:1-19; 26:12-18

⁶ Póól ngé yepê, Dini ghi n:ii ngé Dímaskis u nkígh:é noo paa, káádí maa kéli tpile u wuu ndíi mbóó p:uu a pwo ngma a kwólu. ⁷ Yepê, Tépê mbémê ní dymé wo, dnye yi ngmêní nyongo, a ka pè, Sóól, Sóól. A ka pè, Lukwe díy:o dono kópu ndíi yili a nga nye d:uud:uu? ⁸ Kwuno, A Lémi, Nyi n:uu? A ka pè, Nê Yesu, Nasalet pi, pini n:ii ngé dono kópu ndíi yili nye d:uud:uu. ⁹ Póól ngé yepê, Pini n:ii kní yi k:ii nmeé paa, yi tpile u wuu mye m:uu ngópu, ngmênê pini n:ii a ka a mbwolo, u dnye dépê w:ee ngópu. ¹⁰ Yepê, Ala kópu u kwo ní vyu, kwono, A Lémi, lukwe ngmaní md:o? Yepê, Nmí Lémi ngé ala kópu a ka a vyu, a ka pè, Gh:éédé, Dímaskis chi lèpí,

* 21:26: 1 Kódin 9:20 * 21:33: Dpodo 21:11 * 21:35-36: Dpodo 22:22; Luuki 23:18 * 22:3: Dpodo 5:34

* 22:4: Dpodo 8:3; 22:19

kópuni Chóó Lémi ngé u yi wunê kwo, apê, Nê ngé paan:aa d:uu ngé, a ka pê, díyo yi kópu nga an:uu vyi, yed:oo dp:uu d:uu ngi. ¹¹ Yepê, Yi tpile u wuu ngé a ngwolo dê dono ngé pyódu doo, wod:oo a pyipe yoo a kélê kaa dnyiye, Dímaskís ñuw:oo noo.

¹² Póól ngé yepê, Dímaskís pi ngmêdoo ya, u pi Ananayas. Yepê, Yi pini ngé Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé doo cháácháá, nmí déêpí kópu dyuu mb:aamb:aa ngé myedoo cháácháá. Yepê, Nju tpémi yilini Dímaskís dpímo kwo, apu, Kuuchém u pi. ¹³ Yepê, Yi pini a ka a loo, a nkígh:é mí ghê wo, a ka pê, Sóól a mbwó, Yélí mē m:uu ngi. Yepê, Yélí até yim:aa módu, nê, Yi pini mu kwo. ¹⁴ Yepê, Ala kópu a ka vyyu, a ka pê, Nmí kn:áá kní yi yâpwo ngé da ngmídi ngi, u Dpodo Pyu Mb:aa nyi módu, chóó u dnye my:ee nyongoo. ¹⁵ A ka pê, Yinê dê dy:áá ngí, kópuni nyi módu, kópuni nyi nyongoo, pi yintómu kní ye yi kópu anyin:aa nji. ¹⁶ A ka pê, Kidingé t:áá, gh:éédé, nmí Lémi u pi ngé mbwaa paa nmímo kménékméné ngi, nono yilí yintómu yinê a ghéêghéê té. Yepê, Yi wéni ngé Yesu u pi ngé mbwaa paa kméné noo, Yesu u yoo vy:oo u ngwo ní ghê wo.

Póól u dyede, kn:aa dyámé tpémi ye, Nju tpémi ye yi kópu u ngwo a nté ngé

¹⁷ Póól ngé yepê, Wo yilí Dímaskís ní chedé ngé, Njedusalem u ngwo m:aa diyé wo. Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi u ngomo k:oo noo ngépê, nmí Lémi ní módu. ¹⁸ A ka pê, Límílimí ngé Njedusalem a kuwo ngi, mu kópu u díy:oo kópuni a p:uu anyin:aa tpaépê, yélini al:ii a kwo, yi kópu ka daawa kélímí mbê dmi. ¹⁹ Yepê, Ala kópu u kwo ní vyyu, kwono, A Lémi. Kwono, Ngépê ngomo kní yi k:oo kínoo koko, yélini nga wumé kélímí, kínoo a mgímímgímí dé, mbwa k:oo noo kígha dé, myenoo kpakakpaka dé. * ²⁰ Kwono, Dini ghi n:ii ngé ñmoodo pyu ngmê Stipen vya ngópu, yi vy:oo noo kwo, a nuu u kópu ngé pyódu, n:ii kní y:oo dnye vyee, yi kpídí dyuu noo t:áat:áá. Kwono, Yi kópu yilí yintómu ala yéli yi lama ka tóó, ndoo apê a ka wa a ng:aa mbê dmi, ala kópu wa vyi ngmê, Kí pini u nuw:oo n:uu ngé dê ngmêé? * ²¹ Yepê, Ngmêné nmí Lémi ngé a ka pê, Chi lépí, daa chono dí dy:áá ngí, daa Nju tpémi yi vy:oo dí dy:áá ngí. *

²² Pi kní y:oo Póól dnye ng:aa ng:aa, ngmêné kn:aa dyámé tpémi yi pi dmi dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, wod:oo dpodombiy:e dnye káá, Lóma lede kní yi kada pini ka kwo, Vya ngi. Kwo, U némi dyêné ngi. Kwo, Doo u ntáá daadí ya. ²³ Wod:oo dnye káá, yi kpídí dnye kpéékpéé dé, tēpē kookoo dnye dyimí, wáá mbóó p:uu doo ntéentéé.

²⁴ Kada pini ngé u lede kní ye yepê, Kí pini mbwa k:oo ñuw:oo yó, u kwo dpí póó dmyeno, kwipi, Lukwe díy:oo Nju tpémi nga a dnyengi té. Yepê, Yedê kē dmi ngé dmyinēn:aa kpakakpaka, u dí nt:uu kópu nmye amí vyi. ²⁵ Wod:oo mbwa k:oo ñuw:oo ngópu, kudu ngópu, apê, Nmí kpaka, ngmêné Póól ngé yi lede yoo yi mááwe ndíi ka kwo, Lukwe díy:oo wanyi kpaka nê? Kwo, Lama daa tóó, Lóma u pi a p:uu a t:a? Kwo, Pini n:ii p:uu Lóma u pi a t:a, yini móódó pi d:uudpí kpaka. Kwo, Pi ngé doongé kóté kalé noo, doo u ntáá daanyi kpaka nê. * ²⁶ Mááwe ndíi ngé yi kópu dini ghi n:ii ngé nyongoo, wod:oo kada pini ka adí lé, kwo, A Lémi. Kwo, Lukwe díy:oo nmo chi vyi, Wu pini kpaka yó. Kwo, Lóma u pi p:uu a t:a. ²⁷ Wod:oo kada pini adí lé, chóó Póól ka ad:uu póó, kwo, Mumdoó Lóma u pi m:uu a t:a? Póól ngé kwo, Nyáá. ²⁸ Kada pini ngé Póól ka kwo, Ndapí ndíi ngmêné kée ngé, Lóma u pi a p:uu u ngwo kele. Póól ngé kwo, Ndapí dípí kée ngé, ngmêné a kn:áá kní y:oo Lóma tpémi ngee tumo, Lóma u pi wápu yi p:uu u ngwo kele. ²⁹ Ledeni kní y:oo apê, Póól nmí kpaka, yi kópu yi ny:ee ngópu, wod:oo mēdē mbee ngópu. Kada pini mye nkíngē mbē wo, apê, Kí pini p:uu Lóma u pi a t:a, lukwe díy:oo kípidí kpaka.

Póól Nju tpémi yi kada pini kní yi ngíma u ngwo ghê wo

³⁰ Kada pini ngé u yi doo kwo, Nju tpémi yi dnyengi u nt:uu kópu nê pyw:oo, wod:oo womomo mw:aandiye Nju tpémi yi kada pini yoo, kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini yintómu nipi a dané ngé, Póól mbwa k:oo pw:ii ngé, yi ngíma mí káá.

23

¹ Póól Nju tpémi yi kada pini kní yi ngíma doo vyyuwo, kn:aa daa vyyu wo, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Moní ta, Chóó Lémi u ngíma noo a paa, kópu dono dípingmê d:uu ngé. ² Kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini Ananayas ngé Póól u nkígh:é yéli ye yepê, Kí pini komo t:ámo ngmê kpéé yó, wod:oo ngmê ngé komo t:ámo puwá. ³ Póól ngé kpéé yiyé pyu kní yi kada pini ka kwo, Ndéndé ngé Chóó Lémi ngé u nkwo wa vya ngi. Kwo, Pi kní yi ngíma nyi mb:aamb:aa, ngmêné nga dono. Kwo, Anye kóté kígha nê, ngmêné nmí déêpí kópu ñyóó chuu chápu ngé, wápu ye chi vyi, Kí pini komo t:ámo ngmê kpéé yó. ⁴ Póól u nkígh:é yéli y:oo Póól ka kwo, Lukwe díy:oo Chóó Lémi u kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini ndíi ka nye dono kópu tpaépê. ⁵ Póól ngé yepê, A lama wo tóó, Yi pini kpéé yiyé pyu yoo yi kada pini, ye yi kópu daapídí vyi, mu kópu u díy:oo puku yedé alanté a tóó, apê,

Nyoo yi kada pini p:uu dono kópu kidingmê vyi.*

⁶ Póól ngê dini ghi n:ii ngê a w:ee ngê, apê, Kada pini yoo woni Pádisi yoo, woni Sadyusi yoo, yi yéli ye kaa wo, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Nê Pádisi, a kn:ââ yoo mye Pádisi yoo. Yepê, Awêde nmye kóté kigha nê, mu kópu u díy:o ala kópu ka ní kélímí mbê wo, nê, Pi wa pw:onu, amêdê pyidu. * ⁷ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Pádisi yoo Sadyusi yoo noko kwopwepe mbê dniye, yoo chaa ngópu. ⁸ (Yoo chaa ngópu, mu kópu u díy:o Sadyusi kní y:oo apu, Pi dpí pw:onu, mēd:uuwodê pyidu, myentê apu, Enjel daa tóó, ghê dmi myedaa m:ii. Ngmênê Pádisi yoo pyidepyide ka a kélímí té, enjel kní ye a kélímí té, ghê dmi kní ye mye kélímí té.) *

⁹ Wod:oo dnyengi ndíi ngê pyodo, Dêêpí pyu kní ngmê, n:ii dé Pádisi yoo, ghêêdí dniye, ye a tpêpwo dniye, yepê, Kí pini ngê dono kópu daa d:uu ngê. Yepê, Ndoo apê ghê dmi u kwo yidoo danêmbum ó enjel u kwo yidoo danêmbum. ¹⁰ Dnyengi ndíi ngê mē pyodo, wod:oo Lóma lede yoo yi kada pini ngê apê, Póól wa yéti ngmê, wod:oo lede kní ye yepê, Póól yi vy:o a y:ee yó, mbwa k:oo mē km:éé yó.

¹¹ Yi mgídi vy:o nmí Lémi Póól u nkighê ghê wo, kwo, Namê nkíngê. Kwo, Ala Njedusalem a kópu ntee ye chí vyi, Lóma yintê ye myoon:aa vyi.*

Póól u vye u dy:oo u ngwo a chápwo ngópu

¹² Womumo mw:aandiye Nju pi ngmê kní y:oo Póól u vye u dy:oo a chápwo ngópu, noko Chóó Lémi ngê kpaá dniye, apê, Nté ghêlí daanmí ma, mbwaa ghêlí myedaanmí nda, Póól mwiyé anm:uu vy:a. ¹³ N:ii kní y:oo Póól u vye u dy:oo a chápwo ngópu yintómu podo y:a pwodo doon:aa ya. ¹⁴ Nju tpémi yi kada pini kní ye lee dniye, yepê, Chóó Lémi ngê nipi dpí kpaá dmi, nté ghêlí daanmí ma, mbwaa ghêlí myedaanmí nda, Póól mwiyé anm:uu vy:a. ¹⁵ Yepê, Yi kópu u l:êé díy:o Lóma lede yoo yi kada pini ka pi ngmê dy:ââ yó, Póól a núw:o ngê, u póópóó u l:êé díy:o. Yepê, Anmí t:âât:ââ, al:ii ghêlí daanmí t:aa, maa p:uu anmo vy:a.

¹⁶ Ngmênê Póól u chênê ngê u kênê u vye u pi yi nyongo, wod:oo mbwa k:oo kee wo, u kênê ka yi kópu yuu adumu y:oo. ¹⁷ Wod:oo Póól lede yoo yi máâwe ndíi ngmê ka mbwolo, kwo, Nga a pwiyé. Kwo, A chênê kada pini ka núw:e, kópu u mênê ngmêka tóó, u kwo amí vyi. ¹⁸ Wod:oo máâwe ngê yi pini adí núw:o, kada pini ka, kwo, Pini n:ii mbwa k:oo a kwo Póól, a ka kēda mbwólu, a ka dē, A chênê kada pini ka núw:e, kópu u mênê

ngma tóó, u kwo amí vyi. ¹⁹ Kada pini Póól u chênê kwulo kele, mwada y:i núwo, yi u kwo mí póó wo, kwo, Ló kópu mênê ngma tóó?

²⁰ Póól u chênê ngê kwo, Máâ mw:aandiye Nju tpémi yi kada pini kní y:oo nga amí vyi ngmê, Póól dpo pwiyé we, u yi nmo a kwo, U kwo yimi nmí póó dmi. ²¹ Kwo, Ngmênê ye ng:aa ngê kêé kidangê t:oo, mu kópu u díy:o pí podo y:a pwodo wumê t:a, wa mbwolo dmi, maa p:uu wa t:ââ ngmê. Kwo, Dê kpaá dmi, nté ghêlí daawa ma ngmê, mbwaa ghêlí myedaawa nda ngmê, Póól mwiyé amí vya ngmê. Kwo, Yi kópu wunê kêdê l:âmo ngmê, ka t:âât:ââ ngi. ²² Kada pini ngê kwo, Pi ngmê ka kidingê vyi, Nê ka yuu midin:aa y:oo. Wod:oo kada pini ngê Póól u chênê mē dy:ââ ngê.

Lede kní y:oo Póól Sisadiya u ngwo mênê kuwo ngópu

²³⁻²⁴ Kada pini ngê lede yoo yi máâwe ndíi miyó dē ye yepê, Sisadiya n:aa dyede dp:o, nmí kada pini Piliks ka Póól dpí núw:o nyoo. Yepê, Taa ngê l:êé pyu yoo my:oo yono y:a dpí núw:o nyoo, keete ngê l:êé pyu yoo my:oo yono y:a myoo núw:o nyoo, hósí mbêmê l:êé pyu yoo pyudu y:a myoo núw:o nyoo, Póól hósí mbêmê dpí yé nyoo, mgídi vy:o kada dpo y:ee yó, Sisadiya dpí lee dmyeno. ²⁵ U kuwó dini ghi ngê kada pini ngê Piliks u pweepwee pee ngmê d:êé ngê, yi máâwe dē ye y:ângo.

²⁶ Pweepwee pee p:uu ala kópu yi d:êé ngê, apê, Nê Kilódiyas Lisiiyas, Mw:ââkó a Lémi Piliks. ²⁷ Kwo, M:ii tuwo Nju tpémi y:oo ala pini a mgímí ngópu, kípí vya ngópu. Kwo, A lama kí yaa wo, Lóma u pi ala pini p:uu a t:a, wod:oo lede yoo ní núwo, nm:uu dyé ngê. * ²⁸ Kwo, U ya a nga doo kwo, Nju tpémi yi dnyengi u nt:u kópu nê pyw:oo, wod:oo yi kada pini yoo ma nipi né dono, ala pini yi ngíma kíní káâ. * ²⁹ Kwo, Ngmênê u pwopwo u kópu dpí:pé pyw:oo, u mbwa k:oo kmímí u kópu myedíp:é pyw:oo. Kwo, Yi chóó yi dēêpí kópu dyuu u díy:o kídnyi dnyengi. * ³⁰ Kwo, Dini ghi n:ii ngê u vye u pi dí ny:oo, u ngwo nga d:a dy:ââ. Kwo, Yélini p:uu a d:uu té, ala kópu ye waní vyi, yenê, Yi pini Piliks ka kídí dy:ââ, u ngópu dp:uu kóté kalé yó.

³¹ Yi mgídi vy:o lede kní y:oo kada a y:ee ngópu, Póól núw:o ngópu, Antipatídis mw:aa mgídi vy:o taa dniye. ³² Ledeni yoo dēdē doo paa Njedusalem mē diyé dniye, n:ii dé hósí mbêmê dnye paa Póól Sisadiya mínê kuwo ngópu. ³³ Pweepwee pee Piliks kóó yedé mí yé ngópu, Póól u kwo mínê kuwo ngópu. ³⁴ Piliks ngê pweepwee pee yedé kp:aa ngê, wod:oo Póól ka póó wo, kwo, Nyi ló dyámé ghi pi? Póól ngê kwo, Nê Silisiya Wee u kwo

* 23:6: Dpodo 24:15,21 * 23:8: Mát 22:23 * 23:11: Dpodo 28:16,23 * 23:27: Dpodo 21:30-33; 22:25-27

* 23:28: Dpodo 22:30 * 23:29: Dpodo 18:14-15

pi. ³⁵ Piliks ngê kwo, W-ii Helodi u k:oo ghi pi, ye yinë paa kóté kalé ngi. Kwo, N-ii dé m:uu a d:uu té, wa taa dmi, u ngwo anê kóté kalé ngi. Piliks ngê lede kni ye yepé, Ala pini a ngomo ghi ngmê k:oo nye km:êê yó, yi dmyinên:aa y:enê, kîngi pwii.

24

Piliks ngê Póol u ngwo kóté kwólu

¹ Wo limi mí loo, u kuwó dini ghi ngê Nju tpémi yi kada pini yoo Sisadiya lee dniye, kpéê yiyé pyu yoo yi kada pini Ananayas u k:ii lee dniye, pini n:ii u lama Lóma tpémi yi déépí kópu dyuu mb:aamb:aa ngê doo kwo u k:ii mye lee dniye, yi pini mye Nju pi, u pi Têétulas. Piliks ngíma ghê dniye, Póol ka kópuni u díy:o dnye nod:enod:e, yi kópu u nt:u kópu Piliks ka vyi ngópu. ² Dini ghi n:ii ngê Póol a núw:o ngópu, Têétulas ngê kóté kpémi ngê, Piliks ka kwo, Munmíkó nmí Lémi, mb:aamb:aa ngê nyiné y:enê nmo, dye ghi daadîi pi l:êê ngê kêê doongé tângo, dono kópu yilí nyi ngmópu, ya mb:aa u ngwo dp:o pyw:oo. ³ Kwo, Dye ghi yintómu p:aani p:aani nmo chaa kígha ngi, myeno kwunok-wuno ngi. ⁴ Kwo, Kópu yilí nga daaní vyi, mwada y:i daaní ní, nga aní tpaépé, a dnye nyeni. ⁵ Kwo, Ala pini nkéli dono u pye yiyé pyu, Nasalet pi u yoo yi kada pini ngmê, dyámé pee yilí yi mbémé Nju tpémi yi vy:o dnyengi u pye yilí a yiyé. ⁶ Kwo, Ala kópu mye d:uu ngê, u yi u ngwo doo kwo, Yélini daa Nju tpémi Chóó Lémi u ngomo k:oo my:aa km:êê té, wod:oo y:i nmí mgími ngê. ⁷ (-) ⁸ Kwo, Ala pini chi p:oo knomomê, kwo, kópuni u díy:o u kwo nmo nod:enod:e té, yi kópu chóó nga wa vyi. ⁹ Dini ghi n:ii ngê Têétulas ngê u danêmbum yó, Nju tpémi y:oo Piliks ka kwo, Kópu yilí n:ii nga dé vyi, yi kópu yilí yintómu ndê kópu dé.

Póol ngê Piliks ka kópuni vyu

¹⁰ Piliks ngê Póol ka kwo, Ló kópu mêné ngma a tóó? Póol ngê kwo, Mw:ââkó a Lémi, m:ââ yilí yi k:oo ala dyámé pee nyóó nye y:enê, nmí l:êê ghi dmi yintómu lama a tóó, kwo, yi kópu u l:êê díy:o a lama ka tóó, ndéndê ngê nye kóté kígha nê. ¹¹ Kwo, Daa dye ghi daadîi yimí loo, y:omye m:ii ngê Chóó Lémi ka ngépé tédê ní loo, Njedusalem. Kwo, Pi kní y:oo yinté nga amye vyi ngmê. ¹² Kwo, Chóó Lémi u ngomo k:oo pi kní ye kwopwepe ngê kêê díp:é tângo, ngépé ngomo kní yi k:oo yi mbodo dmi myedípi vvyuwo ngê, yi p:aani u ghi yintómu kní yi k:oo yinté kópu myedípi d:uu ngê. ¹³ Kwo, Ala ngwo kópuni nga dé vyi t:oo, doo u ntââ yi kópu dyuu ndê kópu ngê nga daawa pyódu t:oo. ¹⁴ Kwo, Kópuni dyuu nga dé vyi ngmê,

mu ngmídi ndê kópu, nga daanê wópu, kwo, Yesu Nasalet pi u yoo vy:o ní ghê wo. Kwo, K:omo tpile Nju tpémi y:oo ala kópu a tpaépé ngmê, apu, Nasalet pi ngê máádini a yó, yi máádi daa ndéndê, kwo, ngmênê yi máádi n:aa kígha, nmí kn:ââ yoo yi yápw ka ndéndê ngê u ngwo aní l:ê. Kwo, Ngmênê kópu yilí n:ii Mósisi ngê a d:êê ngê, myenté Chóó Lémi u komo kapi pyu kní y:oo kópuni mye d:êê tumo, yi kópu kní ye n:aa kélími. ¹⁵ Kwo, Kí yéli kópuni ka a kélími té, yi kópu ka myinê kélími. Kwo, Yi kópu alanté, Pi yilí yintómu mwiyé wa pw:onu, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê amêdê pyidu té, yoo dono yoo mb:aa chóó wa chámé dê. ¹⁶ Kwo, Yi kópu u l:êê díy:o dye ghi yintómu dpodom-biy:e aní dpodo, kópu mb:aa aní d:uud:uu dé, Chóó Lémi ngê a ka daapaa vyi ngê, Chi kn:aaadi, pi kní y:oo yi kópu a ka myedaapaa vyi y:e.

¹⁷ Póol ngê kwo, M:ââ ngmê kní yi k:oo Njedusalem dênnoo ya. Dini ghi n:ii ngê Njedusalem nê diyé wo, Nju tpémi yi vy:o pinté kní ye yi ndapí kní ngmêní núwo, u ya a nga myedoo kwo, nê, Chóó Lémi ka kpéê n:uu yé. ¹⁸ Kwo, A tupwó mwiyé ní ghêê ngê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo ní kee wo, kpéê yiyé u l:êê díy:o. Kwo, Pi a p:uu dépwo ya, pi ngê dnyengi ngê kêê myedíp:é tângo. ¹⁹ Kwo, Ngmênê Nju tpémini Esiya Wee u kwo dnyimo a ya, yi yéli y:oo mgími noo. Kwo, Lukwe díy:o yi yéli al:ii daa kwo? Kwo, Wo ndê kópu y:aa d:uu ngê, ye pèdê lee dmi, yi kópu nga paaan:aa vyi ngmê. ²⁰ Kwo, Yélini y:oo Njedusalem kóté kalé noo, yi yéli awèdê kèdê taa dmi. Kwo, Ye ngí péé, Kóté tédê ló kópu a p:uu ngma a pyw:ee ngópu. ²¹ Kwo, Yi vy:o kópu mu ngmídi ní d:uu ngê, ye ní mbwólu, yené, Awède amnye kóté kígha nê, mu kópu u díy:o ala kópu ka n:aa kélími, Pi wa pw:onu, amêdê pyidu. ^{*}

²² Piliks ngê yepé, Nmyi kada pini Lisiyas dini ghi n:ii ngê wa t:aa, yepé, Póol p:uu kópu u ngwo nmye ngmaní vyi. Wod:oo Piliks ngê kóté chedê ngê, mu kópu u díy:o Yesu ngê máádini a yó, yi máádi p:uu kópu yilí u lama dnye ya, pi kní y:oo Piliks u ngéédí mwiyé dnyimo a tpaépé dé. ²³ Ledeni ngê Póol dpímo y:enê, Piliks ngê yi pini ka kwo, Póol mbwa k:oo mé km:êê ngi, y:i choon:aa ya, y:i choon:aa paambwi. Kwo, U pyipe kní y:oo u yi adí kwo, Tpile u kwo ngmên:m:uu y:oo, kwo, ye kidingé kwódu.

Póol ngê Piliks cha ye kópuni vyu

²⁴ Wo kní ngmémí loo, Piliks cha y:oo u yi y:e doo kwo, Póol nyi ngéédí choo danêmbum. (Piliks u kpám Dídušila Nju

* 24:5: Dpodo 17:6 * 24:6: Dpodo 21:28-30 * 24:15: Njon 5:28-29 * 24:17: Lóma 15:25-26 * 24:18:

pyââ.) Wod:oo Piliks ngê pi ngmê dy:ââ ngê, kwo, Póól a pwiyé we. Póól dini ghi n-ii ngê ta, Piliks cha ye Yesu Kédisu ka kêlîmî p:uu ye doo danêmbum. Yi kópu dyuu dpîmo nyêmi dé. ²⁵ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê yepê, Doo u ntââ dono kópu yilî daanmî d:uud:uu, ngmênê nmî chóó nmî l:êê ghi dmi ka vuyuwó kmêle, mu kópu u díy:o mu dini ghi ngê Yesu ngê wa kóté kalé nmo. Piliks ngê yi kópu dini ghi ngê nyongo, nkîngê mbê wo, Póól ka kwo, Ala ngwo chí lêpî. Kwo, Dini ghi n-ii ngê a dpodo daadí ya, a chóó nga an:uu vyi, u ngwo modo pwiyé. ²⁶ Wo knî ngmê ngê Piliks ngê pi ngmê ka dpîmo tpaépê, kópu, Póól a ka dpo ñuw:e. Daa ng:êêntómu u k-ii danêdanê knopwo, mu kópu u díy:o Piliks ngê u yi dpîmo kwo, Póól ngê ndapî ndîi a ka ngmêpêda ké ngê, u ngwo p:aa pw:ii.

²⁷ M:ââ miyó mí loo, Pósiyas Pestas ngê Piliks u d:aa a kââdí ngê, mu kópu u díy:o dini ghi n-ii ngê Nju tpémi kn:aa yéli yi k-ii numo p:uu dnye l:êê, Sisadiya, Piliks ngê lede yoo dy:ââ too, Nju tpémi yi kada pini yilî vya ngópu. Nju tpémi y:oo Lóma tpémi yi king ka pweepwee pee yilî d:êê ngópu, wod:oo yi king ngê apê, Piliks Lóma modo diyé we. Piliks ngê u yi doo kwo, Nju tpémi y:oo kópu dono a p:uu daamupaa vyi y:e, wod:oo Póól mbwa k:oo a kuwo ngê, Lóma u ngwo mé diyé wo.

25

Pestas ngê Póól u ngwo kóté kwólu

¹ Pestas Sisadiya ta, wo pyile mí loo, Njedusalem u ngwo loo. ² Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi k-ii u yi y:e doo kwo, Póól nmî ndyiko, wod:oo yi kópu dyuu Pestas ka ngê ngópu. ³ Kwo, Munmikó nmî Lémî, u yi nmo a kwo, Póól al:ii nmo dpo ñuw:e, u ngwo anmî kóté kwólu. Yi kópu u kwo vyi ngópu, mu kópu u díy:o u yi y:e doo kwo, Maa p:uu Póól p:oo vy:a. ⁴ Pestas ngê yepê, Póól Sisadiya mbwa u mênê kiyedê kwo. Yepê, Daa kêmakêma y:i mîné diyédíyê. ⁵ Yepê, Nmyi kada pini yoo a p:uu dpî t:ee tóó, Sisadiya yi k-ii wanmî lee dmi. Yepê, Póól u ndyikondyiko u kópu yi chóó u ngópu paan:aa vyi tene.

⁶ Pestas ngê wo wááli ó wo y:a yi vy:o mé chedê ngê, u kuwó dini ghi ngê Sisadiya mé diyé wo. Womumo kóté tédê yaa wo, yepê, Póól a pwiyé we. ⁷ Póól dini ghi n-ii ngê kóté tédê kee wo, Nju tpémi yélini Njedusalem a ndê dniye, yi tpókni y:oo Póól a yina ngópu, u ndyikondyiko u kópu ndîi yilî vyi ngópu, ngmênê doo u ntââ yi kópu ndê kópu ngê daapî pyódu tumo. ⁸ Póól ngê yi kópu yilî a wópu ngê, Pestas ka kwo, Nju tpémi yi

dêépî kópu dyuu dípingmê puwá, Chóó Lémî u ngomo k:oo dono kópu dípi d:uu ngê, Lóma king p:uu kópu dono myedípî vyu. ⁹ Pestas ngê u yi doo kwo, Nju tpémi y:oo kópu mb:aa a p:uu pídníy tpaépê dé, wod:oo Póól ka póó wo, kwo, U ntââ Njedusalem wanyi lê, yi an:uu kóté kalé ngi? ¹⁰ Póól ngê kwo, Kêle. Kwo, Lóma u dêépî kópu dyuu mbémé anye kóté kîgha nê. Kwo, Doo u ntââ Njedusalem daany:uu kóté kalé nê, mu kópu u díy:o Nju tpémi y:e kópu dono dípingmê d:uu ngê. Kwo, Yi kópu Jama mb:aamb:aa ngê ka tóó. ¹¹ Kwo, Dêépî kópu w:aangmê puwá, ó pwopwo u kópu w:aangmê d:uu ngê, ye p:aa pwene, daap:aa mbêpê wo. Kwo, Ngmênê a ndyikondyiko u kópu dyuu ndê kópu ngê nga doo pyodo, yi kópu u l:êê díy:o doo u ntââ ye daa nyi y:ee nê. Kwo, Lóma king ngê yinê paan:aa kóté kalé nêne. ¹² Wod:oo yélini y:oo nuw:o ghi mb:aa Pestas ka dnyimo yém, yi yéli yi k-ii nipi dnye danêmbum, Pestas ngê Póól ka kwo, U yi nga a kwo, Nmî king ndîi ngê yinê paan:aa kóté kalé nyine, yed:oo yi king ka anyi lê, Lóma.

Pestas Póól p:uu Akídipa ka u ngwo doo danêmbum

¹³ Wiki knî ngmê mîmî loo, Akídipa Helodi lémi Mbêênis u k-ii Sisadiya lee knopwo, noko yepê, Pini n-ii ngê Piliks u d:aa da kââdí, nye m:uu ngmê. ¹⁴ Wo knî ngmê Akídipa lémi y:i dpîmo ya, Pestas ngê Akídipa u ngéêdí Póól u p:êê adê nt:o, kwo, Pi mbwa k:oo ngmêka kwo, Piliks ngê ka a kuwo ngê. ¹⁵ Kwo, Dini ghi n-ii ngê Njedusalem ní loo, Nju tpémi yi kada pini yoo kpêê yiyé pyu knî yi k-ii u ndyikondyiko u kópu dé a ka a vyi tumo, a ka pé, Dpî vya ngi. ¹⁶ Kwo, Ala kópu ye ní vyu, yenê, Nmo Lóma tpémi ye daa nmî l:êê ghi. Yenê, Pi u kpakakpaka tédê módó daanmî dy:ââ. Yenê, U ndyikondyiko u kópu dyuu mwiyé paa ny:ee ngê, u wópuwópu kuwó paa d:uu ngê. ¹⁷ Kwo, Dini ghi n-ii ngê al:ii a lee dniye, t:ââ ngê kêê díp:ê t:ango, ngmênê womumo yi pini ní kóté kwólu. ¹⁸ Kwo, Yélini p:uu dnye d:uu daa dono kópu ndîi knî yi p:uu dnye danê. ¹⁹ Kwo, Yi chóó yi yápwó ka ngêpê p:uu dnye danê, pi ngmê p:uu myednye danê, u pi Yesu, pini n-ii pwene, ngmênê Póól ngê yepê, Yi pini médê pii wo. ²⁰ Kwo, Yi kópu yilî dèp:engmê ngéêdí, wod:oo Póól ka ní póó wo, kwonê, U ntââ Njedusalem wanyi lê, y:i an:uu kóté kalé ngi? ²¹ Kwo, Ngmênê a ka pé, Doo u ntââ. A ka pé, Nyoó chí y:enê nê, u kuwó dini ghi ngê Lóma king ngê yinê paan:aa kóté kalé nêne. Kwo, Yed:oo mbwa k:oo m:aa kmungo, nê, Díyo nmî king ka p:aa dy:ââ. ²² Akídipa ngê Pestas ka kwo, U ya a nga kwo,

* 25:3: Dpodo 23:15

* 25:7: Dpodo 24:5-6,13

* 25:9: Dpodo 24:27

* 25:18: Dpodo 23:29

* 25:21:

Yi pini chóo a ka choo danêmbum. Pestas ngê kwo, Díyo mãâ nga adí danêmbum.

²³ Womumo Akídipa lémi dnye nyêm u ngomo k:oo lémilémi u l:êê ghi ngê kee knopwo, lede kní yi kada pini yoo yi k:ii, Sisadiya u kada pini yoo mye yi k:ii yi ngomo k:oo nipi a wó. Pestas ngê lede kní ye yepê, Póól a pwiyé we. * ²⁴ Póól dini ghi n:ii ngê ta, Pestas ngê yi lémi ch:ama ye yepê, Mw:âákó a lémi ch:ama, king Akídipa lémi yi k:ii, yepê, pini n:ii p:uu Nju tpémi a d:uu té, ala vyílo. Yepê, Nju tpémi yélini ala p:aaní a kwo, myenté Njedusalem yélini wuné kwo, kââ paa ala kópu a temí ngópu, apu, Kí pini vya ngi, kímé ya, pw:oo we.

* ²⁵ Yepê, Ngmênê u pwopwo u kópu dèp:èngmê pyw:àngo. Yepê, Yi pini ngê ala kópu a ka yinê vyyu, a ka pè, Lóma king ngê yinê paan:aa kóté kalê nène, yepê, yed:oo Lóma wani dy:ââ. ²⁶ Yepê, Ngmênê u kópu njini d:oongmê pyw:àngo, ló kópu a Lémi ka ngmaní d:éê? Yepê, Yi kópu u l:êê díy:oo ala pini nmyi ngíma u ngwo dí kââ, ngmênê nyi, king Akídipa, ngíma kídí kââ, mu kópu u díy:oo kópuni nipi wanmo pyw:oo, yi kópu a Lémi ka u nkwo aní dy:ââ. ²⁷ Yepê, Mu kópu u díy:oo pi módó daanyi dy:ââ, ngmênê u nt:u kópu mb:aamb:aa ngê anyi d:éê, u ngwo anyi dy:ââ.

26

Póól ngê Akídipa ka kópuni vyyu, u kn:ââ chap

¹ Akídipa ngê Póól ka kwo, Nýyóo l:êê díy:oo nmo chí danêmbum. Póól ngê kwo, Mw:âákó a lémi. ² Kwo, A nuw:oo vylilévyyilê ngê a ka dé pyódu, mu kópu u díy:oo tpémi y:oo kópuni dyuu vyi ngópu, a ndyíkondyíko u kópu dyuu ngíma anínê wópuwópu té. ³ Kwo, A nuw:oo vylilévyyilê ngê ala kópu u díy:oo a ka dé pyódu, Nju tpémi yi l:êê ghi dmi lama mb:aamb:aa ngê a pyede, yi kwopwepe u kópu dé lama mb:aamb:aa ngê mye pyede. Kwo, A kópu dyuu mb:aamb:aa ngê nyinê wopwe. Kwo, Ú ntáâ mb:aamb:aa ngê a ka anya a ngédingada.

⁴ Kwo, Kópuni yilí yintómu noo d:aud:uu dé, Nju tpémi yintómu yi lama a pyede. Dini ghi n:ii ngê tp:ee tédê noo a ya, a yoo vy:oo Njedusalem noo a kwo. Kwo, Pádisi ngê noo a ya, nmí vy:oo yélini y:oo kópu yilí a kwódukwódu ngmê. * ⁵ Kwo, Yi kópu Nju tpémi yintómu yi lama ka tóó. Kwo, Lukwe díy:oo a kóté kígha tédê daa vyi ngópu. ⁶ Kwo, Ala kópu u l:êê díy:oo dnye kóté kígha nê, Chóó Lémi ngê nmí kn:ââ kní ye ndé kópuni a vyyu, yi kópu ka n:aa kélímí. * ⁷ Kwo, Nju tpémi yi pi dyéédí y:a mē miyó u yi y:e a kwo, Kópuni

Chóó Lémi ngê nmo wa a kē, nmo vyílo yipédê kē ngê. Kwo, W:èêní mgídí vyy:oo Chóó Lémi ka a ngêpê té, yi kópu a t:âât:ââ ngmê. Kwo, Vyílo yi kópu u l:êê díy:oo Nju tpémi y:oo a ndyíkondyíko u yi y:e a kwo. ⁸ Kwo, Lukwe díy:oo ala kópu ka dp:ee kélímí té, Pi wa pw:onu, Chóó Lémi ngê amédê pyidu.

⁹ Kwo, Mwiyé u ya a nga doo kwo, Yesu u yoo chedêchedê nî chedê. * ¹⁰ Kwo, Njedusalem yi kópu vyílo yinoo a d:aud:uu. Kwo, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u pi mbêmê, Chóó Lémi u yoo mbwa k:oo yilí nî kmungo. Kwo, Dini ghi n:ii ngê kada pini kní y:oo yi vyye u pi vyi ngópu, yi kópu my:aa vyyu, yenê, Momye pw:oo dniye. ¹¹ Kwo, Dye ghi yintómu nîmon:aa kpakakpaka dé, mu kópu u díy:oo u ya a nga doo kwo, ala kópu paa vyi y:e, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, yi pini doongê ta, Yesu daa vyílo. Kwo, Ye noo nod:enod:ee, k:omo tpile kn:aa dyámé pee p:uu dnyimo mbêpêmbêpê yi nîmon:aa kpakakpaka dé. *

Póól Akídipa ka u nuw:oo ngmêêpi p:uu u ngwo doo danê

Dpodo 9:1-19; 22:6-16

¹² Póól ngê kwo, A lémi. Kwo, Yesu u yoo yi kpakakpaka u l:êê díy:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê Dímaskís dy:ââ noo. ¹³ Kwo, Maa p:uu kââdí mãâ kélí tpile u wuu ndíí mbóó p:uu ngmêní módu, kââdí u wuu tédê ngê pyodo. Kwo, A piype kní yi k:ii yi tpile u wuu nmí pwo a kwólu. ¹⁴ Kwo, Nmo yintómu tēpê mbêmê nmí dyimé dniye, nê, Dnye ngmê wule. Nmí chóó nmí dnye ngê a ka a mbwolo, Hipilu dnye ngê. A ka pè, Sóól, Sóól. A ka pè, Lukwe díy:oo nye kpakakpaka nê? A ka pè, Lama daa tóó, nýyóo ngada pini anyi vyye, díyo nga u nkwo aní díyê, u nkwo aní vya ngi. ¹⁵ Kwonê, A Lémi. Kwonê, Nyi n:uu? A ka pè, Nê Yesu, pini n:ii nye kpakakpaka. ¹⁶ A ka pè, Gh:éêédé. A ka pè, A chóóchóó nga d:a kēma, a dpodo pyu ngê dí pyódu ngi, kópuni awéde chí m:uu, pi kní ye dp:uu vyi ngi, mu dini ghi ngê kópuni nga ané kēma té, pi kní ye myoon:aa vyi té. ¹⁷ A ka pè, Yélini ye aní dy:ââ ngi, u yi y:e adí kwo, Nmí vya, yi yélini kélê aní dyé ngi, Nju tpémi yi kélê wani dyé ngi, kn:aa yélini kélê amy:aa dyé ngi. ¹⁸ A ka pè, Yi ngwolo dp:uu pywáilí té, mgídí u ménê dpo y:ee té, w:èêní dpo n:uw:oo té, Setan u maknopwo myedo ngí té, Chóó Lémi u maknopwo dpo n:uw:oo té. A ka pè, A ka wa kélímí mbê dmi, Chóó Lémi ngê yi dono u kuwó u ngwo wa kée té, u nuu u yoo ngê wa pyódu té.

Póól Akídipa ka u dpodo p:uu u ngwo doo danê

* 25:23: Mát 10:18 * 25:24: Dpodo 22:22 * 26:4: Dpodo 22:13; Pilipay 3:5-6 * 26:6: Dpodo 28:20 * 26:9:

¹⁹ Póól ngé kwo, Akídipa a lémi. Kwo, Kópuni yilí mbóó p:uu pini ngé a ka a vyu, yi kópu yilí ntênê noo d:uud:uu dé. ²⁰ Kwo, Yi kópu yilí Dímáskís mwiyé noo a d:uud:uu dé, Njedusalem myenoon:aa d:uud:uu dé, kuwó Njuda Wee u kwo p:aani n:ii a pyede, y:i noon:aa d:uud:uu dé, kn:aa yéli yi vy:o myenoon:aa d:uud:uu dé. Kwo, Pi yintómu kní ye yenê, Nmyi dono yintómu a kuwo tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno, u maa mb:aamb:aa ngé kalé yó, kópu mb:aa yilí dmyinê d:uud:uu, pi kní y:o ala kópu paa vyi y:e, Yi nuw:o dmi kédê ngmê ngmê. ²¹ Kwo, Yi kópu u lèê diy:o Nju tpémi y:o Chóó Lémi u ngomo k:oo mî ngímí noo, myepí vya noo. ²² Kwo, Ngmênê Chóó Lémi ngé doo a ngéêpi nê, u dí ngíma anímo kwo, nmyo yintómu ndê kópu nmye yini tpaépê, kada pini kní ye myenté pinté kní ye yi kópu myinê tpaépê ngé. Kwo, Ala kópu daa kópu kamí, ngmênê Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:o wunê kópuni a d:éê ngópu, ala vyílo yini tpaépê. ²³ Kwo, Ala kópu yedé d:éê ngópu, apê, Pini n:ii Chóó Lémi ngé a ng-midi ngé, dono mwiyé wa a pyw:oo, wamye pw:onu, kuwó amédê pyidu, daa Nju tpémi yi mo yi Mbwámê ngé wa pyódu, kn:aa yéli yi Mbwámê ngé wamye pyódu. *

²⁴ Póól ngé yi kópu dini ghi n:ii ngé vyu, Pestas Póól ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Ye lukwe, Póól. Kwo, Chi ghéti. Kwo, Kópu yilí n:ii lama dè yââ, yi kópu kní y:o dè ghétighéti kalé ngi. ²⁵ Póól ngé kwo, A lémi, d:oo ghéti wo. Kwo, Dini k:omodané, myediní yumudnyadé kígha nmyo, ngmênê ala ndê kópu yini tpaépê. ²⁶ Kwo, Nmí lémi Akídipa ka n:aa tpaépê, mywenemywene ngé kèê daanê t:oo, mu kópu u diy:o yi kópu yilí yintómu u lama ka pyede. Kwo, Kópu yilíni Yesu ngé pyodo daa tumu kópu dé, ngmênê pi yilí kní yi ngíma pyaa dniye. * ²⁷ Póól ngé Akídipa ka kwo, A lémi. Kwo, Kópu yilíni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:o a d:éê tumo, yi kópu kní ye nye kélímí, apii? ²⁸ Akídipa ngé kwo, Ye kópu pyile njini ngé Yesu u yoo vy:o mumdoo wanyi kaa nê? ²⁹ Póól ngé kwo, K:omo tpile kópu pyile njini ngé ó kópu yilí ngé, ngmênê Chóó Lémi ka aní ngépê, kwonímo, U ntââ ala yéli nê ntee pini ngé wanyi pyódu té, ngmênê daa mbwa k:oo adnyi kwo.

³⁰ Wod:oo Akídipa lémi Mbêênis ghêêdí knopwo, Pestas léma yi k:ii mye ghêêdí dniye, yi ngomo a kuwo ngópu, ³¹ noko yepê, Wu pini ngé pwopwo u kópu daangmê d:uu ngé, mbwa ménê koko u kópu myedaa d:uu ngé. * ³² Akídipa ngé Pestas ka kwo, Wu pini ngé nga wodaa vyu, Lóma king ngé yinê paan:aa koté kalé nêne, kwo, ye módó paa

pwii.

27

Sisadiya u ngwo nmo kuwo ngé

¹ Dini ghi n:ii ngé Pestas ngé u yi doo kwo, Póól Lóma nî dy:ââ, lede kní yi kada pini Njuliyaas p:uu t:ángo, mbwa k:oo pini kní ngmê mye yi k:ii. Yi Njuliyaas Lóma king u kópu y:eeey:ee pyu yoo yi vy:o pini ngmê. ² Nkéli ngmê k:oo nmí wo dniye. Yi nkéli Adamitiyam modoo diyédiyé, apê, Esiya wee u kwo yinê aminê kuwo nmo. Adistakas u k:ii nmí wo dniye, Tesalonika pi, Másidóniya Wee u kwo p:aani n:ii a tóó. ³ Kada nmo y:ángo, womumo Saidon nm:uu tee dniye. Njuliyaas, pini n:ii ngé Póól doo y:enê, nmo mb:aamb:aa ngé doo ya, Póól ka lyoko ghayghay daa kwódu ngé, wod:oo nmí pyipe kní ye nmí lee dniye, tpileni u yi nmo doo kwo, nmo dnaya a kuwo. ⁴ Saidon ndini nmí yó, yópu kèpa yópu ngé a ghé wo, Saipidís u kèténi nmí yó, yópu mdoo kwéli dèpwo ya. ⁵ Silisiya u nkigh:ê nm:uu lee dniye, Pamípiliya u nkigh:ê my:oon:aa lee dniye, Maida nm:uu tee dniye, p:aani n:ii Lisiya Wee u kwo a tóó. ⁶ Njuliyaas ngé nkéli yi ngma a pyw:ángo, yi nkéli k:oo ché nmoo. Yi nkéli Aleksándídiya a ndê wo, Lóma doo lèpi.

⁷ Yi ndini nmí yó, wo pyile páádi nkéli kyedekyede doo mbêpê, paa dpodo ndii ngé nmo pyodo, Knidus dpipi tee dniye. Kèpa yópu ngé nmo a pii ngé, yi máádi dpipi kwólu, Kíditi máádi nm:uu kwólu, Salímone rúwo nmomo y:aa dniye, Kíditi u kèténi nmí yó, yópu mdoo kwéli dèpwo ya. ⁸ Dyámê w:uu u nkigh:ê chono nmeê paa, paa dpodo ndii ngé nmo mê pyodo, kpéê kn:ââ ngmêní vy:ungo, u pi Kpéê Kn:ââ Mb:aa, yi ghi p:aa ngmê u nkigh:ê a tóó, u pi Laseya.

⁹ Yi nmeê ya, dye ghi daadii, yópu ndii u dye ghi daa kèmakèma doo dyimèdyimê, nê, Anmí lee knomomê, ye maa p:uu dono anmo pyw:oo. Póól ngé gha nuw:o ghi ye ngmê y:ángo. ¹⁰ Yepê, Léma. Yepê, Nmo lèpi té, ye maa p:uu dono awéde nmínê pyw:émí, nkéli k:oo tpile yilí nmo kígha, nkéli myeno kígha, myeno pwopwo té. ¹¹ Njuliyaas Póól ka daa ng:aa mbê wo, ngmênê nkéli chóó pini dè tpiipi ye ng:aa mbê wo. ¹² Nkéli k:oo dpodo pyu kní y:o noko yepê, Ala kpéni kn:ââ doo u ntââ, yópu ndii vy:o nkéli alii daadi ya, noko yepê, Píniks paa ngí d:uu koo. Noko yepê, Yi kpéni kn:ââ mb:aamb:aa, yópu ndii ngé y:i nkéli daawa dyênê. Noko yepê, Yópu ndii y:i nye tâtâ:ââ koo, yópu mwiyé pèdê ngee ngé, u ngwo paa lee kmêle.

Yópu ndii u ngwo a pwaa wo

* 26:23: Luukí 24:44-47

* 26:26: Njon 18:20

* 26:31: Dpodo 25:25

¹³ Yópu chaa yópu ngé a ghê wo, daa dpodombiy:e a ghê wo, noko yepê, Ala yópu u ntââ, ala ngwo Piniks lee kmêle, wod:oo anka a pêêdi ngópu, kada nmo y:ângo, yi dyámê w:uu u nkígh:ênkígh:ê nmí t:ângo. ¹⁴⁻¹⁵ Daa dye ghi daadii nmeê mbêpê, wod:oo kpâpu yópu ngé nmo a ghê wo, yópu pââ ndii ngé pyodo, nkéli t:âmo ngé, vuywó ndii vy:o nmeê mbêpê. ¹⁶ Dyámê w:uu tp:oo ngmêmo y:amê kwólu, u pi Kóda. Vuywó ndii yi dêpwo kwo, wod:oo dinki dpodombiy:e nmo pêêdi ngé, nkéli k:oo nmí chângo. ¹⁷ Noko yepê, Nkéli kudu koo, kpêêpi wa a pwii dmi, yimbwi wa pywáli dmi, nkéli nmo wa yapê. Yi kópu u lêê díy:o nkéli u maknopwo yedê ménê y:amê kalê tumo, pwono dpodombiy:e mími kudu tumo. U yi y:e dêpwo kwo, Lipiya tii pââ p:uu nmí pw:oo dmi, wod:oo liyé a vy:oo ngópu, vuywó ndii kní yi lêê díy:o tpii dê wiye dumo, doo u ntââ pi ngé daapodo tpyé dê. ¹⁸⁻¹⁹ Yinté nmeê ntéentéé, yópu dêpê ngópu, wod:oo womumo mw:aandiye nkéli u mb:êê pee kní ngmê kée ngópu, womumo mw:aandiye nkéli u nj:ee kili mye kée ngópu. ²⁰ Wo yili kní yi k:oo kâadi dpipi módu, pudu myedpipi módu, yópu ndii mudoo a wupe, wod:oo noko nmomo, Daanmi pyiyé dmi, nmo pwopwo té.

²¹ Wo kní ngmê yi k:oo nté dêdnye pipi, u kuwo dini ghi ngé Póol yi ngíma ghêêdi wo, yepê, A léma. Yepê, A ka wonmyinê ng:aa mbê dniye, ye Kíditi daapino kuwo ngé, nkéli daapi dyênê wo, tpile daap:oo kée too. * ²² Yepê, Ngmêné namê nkíngê. Yepê, Daangmênmyi pw:onu, ngmêné nkéli mu ngmídi yinmo kígha. ²³ Yepê, Yâpwni p:uu n:aa dpodo, yi yâpwo, a vuywo pini, mgídi vy:o u enjel a ka ngmêda dy:ââ, a ka dê, Póol. * ²⁴ A ka dê, Namê nkíngê. A ka dê, Ghêli daanyi pw:onu, ngmêné Lóma king u ngíma mwiyé any:uu ghê. A ka dê, Chóo Lémi ngé ngêpê kêda ny:oo, yélini yi k:ii nmye wee, daangmêwa pw:onu. ²⁵ Póol ngé yepê, Kí léma, namê nkíngê, mu kópu u díy:o Chóo Lémi ka n:aa kélími, a lama ka tóo, kópuni enjel ngé a ka dê vyi, yi kópu ndéndé ngé wa pyódu. ²⁶ Yepê, Pi daawa pw:onu, ngmêné dyámê w:uu ngmê mbêmê anmi kee dmi. *

²⁷ Wéni n:ii ngé Kíditi nmo kuwo ngé, wo y:a mê páadi maadi nmeê mbêpê, yópu ndii modoo a wupe, mgídi níuknínúkní p:uu nkéli k:oo dpodo pyu kní y:oo a w:ee ngópu, apê, Ala dyámê w:uu u nkígh:ê chono nmo m:ii té. ²⁸ Wod:oo nkichi pee yedê ngé nt:ee ngmê kalê ngópu, dini ghi n:ii ngé mbwódo mí yaa wo, mède pêêdi ngópu, ntii u mti u ngwo a ngee ngópu, apê, Podo y:a p:uu até d:uu kaali. (40 m.) U kuwo dini ghi ngé yedê mê

kalê ngópu, ntii pyolo y:a p:uu mími kele, (30 m.) noko yepê, Ala ghodo nmo m:ii té, daa kêmakêma dyámê w:uu mbêmê nmo koko té. ²⁹ Noko yepê, Nkéli mgídi vy:o kíd:ongê dopo, wod:oo anka páadi kní nkéli kn:ââ ghíghê ménê kée tumo, wo u díy:o dnye ngêpê, apê, Lími k:ii wa we. ³⁰ Nkéli k:oo dpodo pyu kní y:oo u yi doo kwo, Dinki nmí gh:ay, nmí mbêpê dmi, wod:oo dinki gh:ay ngópu, nmopê, Nkéli núwo anka nmímo kéké té. ³¹ Ngmêné dnye k:omodané, Póol ngé a w:ee ngé, Njuliya ka kwo, Kí nkéli k:oo dpodo pyu yoo a mbêpêmbêpê té, yed:oo nmo pwopwo té. ³² Wod:oo lede kní y:oo dinki yedê dê chápwo dumo, mo kalê ngópu.

³³ Dini ghi n:ii ngé doo wáawââ, Póol ngé kmaapi u pi ye vuy, yepê, Wo y:a mê páadi d:uu lè, nté dnyongê ma ngópu. ³⁴ Yepê, Mw:ââkó nmyo, nté pee ngmê ma yó, nté ngé yinê a wêdêwêdê kígha nmyo. Yepê, Daangmanmyi pw:onu. ³⁵ Póol ngé mbídedi a ngêêdi, puwá, Chóo Lémi yi ngíma kwuno ngé, wod:oo ndii. ³⁶ Yi gha dmi vyilê kê dniye, pi yintómu doo kmaapi. ³⁷ Nkéli k:oo yélini nmeê kwo, nmo yintómu my:oo yono y:a pyud:oy:a mê wéni. (276) ³⁸ Dini ghi n:ii ngé u ntââ ngé pyaa dniye, witi nt:ee kée ngópu, apê, Nkéli vyilê kê we.

Nkéli u ngwo a ghidi wo

³⁹ Dini ghi n:ii ngé wa wo, nkéli k:oo dpodo pyu yoo yi lama dêpwo ya, Kí ló dyámê pee. Lyoko ngmê m:uu ngópu, tii pââ yi ngmêdoo ya, u yi y:e doo kwo, Nkéli tii pââ p:uu nyinê ghidi we. ⁴⁰ Mwiye yedêni dê y:oo tpii dê kudu dumo, yi yedê dê mê pywáli dumo, anka u yedê páadi kní mye chápwo tumo, liyé tp:oo nkéli núwo ngmê t:ee ngópu, tii pââ u kéténi dnye tpii. ⁴¹ Nkéli tii pââ p:uu daa n:ee, ch:êêní p:uu a ghidi wo, nkoo ghi minê kele, vuywó ndii kní y:oo kn:ââ ghi dnya a pwapi.

⁴² Lede kní y:oo noko yepê, Mbwa k:oo yéli vya téme, nt:ee wa a pwila dmi, tii pââ p:uu wa kee dmi, wa mbêpê dmi. ⁴³ Ngmêné Njuliya ngé yi kópu ye kwódu ngé, u yi u ngwo doo kwo, Póol ní dy:o, wod:oo nmopê, N:ii u lama cháachââ a tóo, dpo pwila we, ⁴⁴ n:ii u lama cháachââ daa tóo, nkéli u yi pee mbêmê dpí chââ we. Wod:oo yinté nmí d:uu ngé, nmí chââ dniye, nmo yintómu tii pââ p:uu nm:uu kee dniye.

28

Mólita kópuni nmo pyodo

¹ Dini ghi n:ii ngé tii pââ p:uu nm:uu kee dniye, yi dyámê w:uu u pi yi nm:uu nyongo, nmopê, Ala Mólita. ² Mólita tpémi mb:aamb:aa ngé nmo dnya a vuywo, ndyuw:e nmo ngmê kpê ngópu, mu kópu

u díy:o tpii vy:o, nkuwo ndíi. ³ Póól ngé ndé dyuu ngma a ngéédí, ndiyya dini ghi n:ii ngé doo yiyé, wod:oo tpile pê ka ndé tee u kwo yimí ghê wo, yi pââ u mênê a pwii wo, wod:oo Póól kwulo kiye wo, yi a yipala: wo. ⁴ Mólíta tpémi y:oo apé, Kí pini kwulo tpile pê ngmê ka kiye, myekíyedé yiyii. Noko yepé, Kí pini ngé pi ngma a vyâ. Yepé, K:omo tpile nt:ee daa pwene, ngmênê ala ngwo u dono u pywuu yeda ngee, ala ngwo a pwopwo. ⁵ Ngmênê Póól ngé tpile pê kpéédí ngé, ndiyya danê ngé, kópu u ngwo daa pyodo. ⁶ Dnye t:ââ, apé, Kí pini kóó a mbweembwee, mye pwopwo. Dye ghi daadíi dnye y:enê, ngmênê kópu u ngwo daa pyodo, wod:oo noko yepé, Kí pini daa nmo ntee pini, ngmênê nmí yâpwo ntee pini. *

⁷ Tii pââ u nkigh:ê yâpwo tédê ngmédoo ya. Yi yâpwo tédê chóó u pi Papílyas, yi pini Mólíta tpémi yi kada pini. Mb:aamb:aa ngé nmo doo a vuyuwu, wo pyile u ngomo k:oo nmeê kwo. ⁸ U mí doo mbii, m:êê ngíni u ngwo myedoo ya. Póól u ngomo ghi k:oo adí lè, Chóó Lémi ka u l:êê díy:o ngépê mbê wo, kóó dè u pwo yé doo, wod:oo pyi ngé. ⁹ Yi kópu dini ghi n:ii ngé ny:ee ngópu, yi dyámé w:uu mbémê pwopwokopwe yoo myedé lee dneiye, Póól ngé mye pyi too. ¹⁰ Tpile yilí nmo a kè ngópu, dini ghi n:ii ngé kada nmeê a yém, tpileni u yi maa p:uu nmo adnyi kwo, yi tpile yilí nmo myedé kè tumo.

Mólíta u ngwo nmo kuwo ngé, Lóma u ngwo nmeê lépi

¹¹ Dini ghi n:ii ngé Mólíta d:ââ pyile nmí nt:ângo, nkéli ngmê k:oo nmí wo dneiye, yi nkéli Aleksándidiya myedé ndé wo, Mólíta yópu ndíi yidoon:aa t:âât:ââ. Yi nkéli u pi Yâpwo Mbwémi. ¹² Mólíta ndini nmí yó, Saidakyus nm:uu tee dneiye, wo pyile yi nmeê ya. ¹³ Yi ndini m:oo yó, Léchém nm:uu tee dneiye. Womumo kuwó yópu ngé a ghê wo, wo miyó njini maadí nmeê mbêpé, Puteyoli u ngwo nm:uu tee dneiye. ¹⁴ Nkéli yi nmímo kuwo ngé, Yesu u yoo yi ngmênmi módu, wiki yi k:ii ngmênmo kp:anê ngé, wod:oo kada nmo y:ângo, dèdè m:oo lee dneiye, Lóma nmeê lépi. ¹⁵ Yesu u yoo, yélini Lóma doo a kwo, nmí pi dmi a ny:ee ngópu, maa p:uu méda nya nmo. Ngmê kní y:oo nté pywupwi tédê Apiyas mínê pyw:ee nmo, woni kní y:oo kn:aa p:aani mínê pyw:ee nmo, p:aani n:ii u pi Dpi Ngomo Pyile. Póól ngé dini ghi n:ii ngé m:uu too, Chóó Lémi yi l:êê díy:o kwuno ngé, u gha mb:aamb:aa ngé pyodo, mèdepwo nkinge.

Lóma u ngwo nm:uu taa dneiye

* 28:5: Mak 16:18 * 28:6: Dpodo 14:11 * 28:18: Dpodo 26:31-32 * 28:20: Dpodo 26:6-7 * 28:26: Is 6:9-10

¹⁶ Dini ghi n:ii ngé Lóma nm:uu taa dneiye, lede kní y:oo Póól mbwa k:oo daa km:êê ngópu, ngmênê lede ngmê p:uu tee ngópu, kn:aa ngomo ngmê k:oo nmí kee dneiye.

¹⁷ Wo pyile mí loo, Póól ngé Nju tpémi yi kada pini yoo u ngwo a dané ngé, yepé, A mbwó yoo. Yepé, K:omo tpile nmí yoo yi p:uu d:uu ngé kèê dèp:a t:ângo, nmí kn:ââ yoo yi l:êê ghi dmi p:uu kópu dono myedipi vuy, ngmênê Njedusalem mbwa k:oo a km:êê noo, Lóma tpémi ye mye y:ee noo. ¹⁸ Yepé, Kada pini ngé a p:oo noo, u yi u ngwo doo kwo, Nê ní pw:i, mu kópu u díy:o a pwopwo u kópu dèpé pyw:ângo. ¹⁹ Yepé, Ngmênê Nju tpémi y:oo u yi dèpwo kwo, Nê mbwa k:oo pwii we, wod:oo a ka doo u ntââ ngé pyodo, kada pini ka kwono, Lóma tpémi yi king ngé u nkwo paan:aa kóté kalé nêne. Yepé, A mbwó yoo, u ya a nga daa kwo, A yoo ní ndyíko té. ²⁰ Yepé, Yi kópu yilí yi p:uu danêmbum u l:êê díy:o u ngwo d:a dané nmyo. Yepé, Pini n:ii Yisiléli tpémi y:oo a t:âât:ââ ngmê, yi pini u l:êê díy:o mbwa k:oo ki km:êê noo. ²¹ Nju tpémi y:oo Póól ka kwo, Njuda Wee u kwo yélini wunê kwo, m:uu kópu nmo doongmê dy:ââ ngópu, pi yi doongmê ndé wo, m:uu kópu dono nmo myedoongmên:aa vuy. ²² Kwo, U yi nmo a kwo, Nwuw:o ngínmí m:uu, mu kópu u díy:o ala kópu kímno nyongo, yélini yi vy:o nyi ghê wo, yi yéli yi p:uu p:aani p:aani dono kópu yilí a tpapê ngópu.

²³ Wod:oo wo u kwo ngma adí ngmídi ngmê, yi wéni ngé Nju tpémi ada dáâ, pi dèpwo a ya. Mw:aandiyé danêmbum ngé a yaa dneiye, u dí mgídí vy:o mí yé ngópu. Póól ngé yepé, A mbwó yoo, ala kópu nmyi lama ka too. Yepé, Mu dini ghi ngé Chóó Lémi ngé chóó ada a y:enê nmo, pi ngmê wa a ngmídi, nmí kada wa kââ, vyílo ayuno yâmuyâmu. Yepé, Ala kópu kamí ny:ee yó, Chóó Lémi ngé yi pini wunê nmo ka a dy:ââ ngé, u pi Yesu, ngmênê Njedusalem tpémi y:oo ki mb:ii ngópu, mye vya ngópu, u kuwó dini ghi ngé Chóó Lémi ngé mède pyidu ngé. Póól ngé u yi doo kwo, Yi kópu yilí ndé kópu ngé ye ní pyódu té, wod:oo kópuni Mosisi ngé a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo a d:êê tumo, yi ngéédí myedé nté too. ²⁴ Wono yoo u kwo kélímí mbê dneiye, woni yoo u kwo daa kélímí mbê dneiye. ²⁵ Wod:oo Póól a kuwo ngópu, noko dneiye kwopwepe, ngmênê ghéli daa lee dneiye, Póól ngé ala kópu ye mye vuy, yepé, Kópuni Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé Yisaya ka a vuy, nmyi kn:ââ kní yi p:uu a d:êê ngé, yi kópu ndé kópu. ²⁶ Yepé, Yisaya ka ala kópu a vuy, kwo, kí yéli ye ala kópu dpi vyi ngi,

U nyêmi ngé anmyi nyêmi,

mêdaanmya a wopwe,
 U mumu ngê anmyi mumu,
 mêdaanmyi y:enê. *

²⁷ Kwo, Yi kópu kí yéli ye dpî vyi ngi, mu
 kópu u díy:o,

yi ngwolo dmi my:oo a tóó,
 nkê kpeme a pyede,
 yi mbodo podo dé.

Wodaa yinté,
 u mumu ngê pê mumu ngmê,
 u nyêmi ngê pê nyêmi ngmê,
 u wopwe ngê pêdê wopwe ngmê,
 a ka pêdê diyé dmi,
 pídí pyi té.

²⁸⁻²⁹ Póól ngê yepê, Ala kópu ny:ee yó.
 Yepê, Chóó Lémi ngê Yesu nmî Mbwámê ngê
 pyódu ngê. Yepê, K:omo tpile anmyi mb:ii
 ngmê, ngmênê yélini daa Nju tpémi, yi yéli
 y:oo Yesu u pi wa ny:ee ngmê, yi Mbwámê
 ngê wa pyódu. *

³⁰ M:ââ miyó Póól yi p:aani doo ya,
 ngomoni k:oo dpîmo kwo, yi ngomo chóó
 myedpîmo pywupwi. N:ii ngê u mumu u yi
 dpîmo kwo, y:i u kwo dpîmon:aa danêmbum.

³¹ Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye dpîmo
 danêmbum, nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu ye
 myedpîmo danêmbum, dêpwo nkîngê, pi ngê
 u kwo myedaa kwódu ngê.

Wu u dí.

* 28:28-29: Dpodo 13:46

LÓMA

Dini ghi n-ii ngé Yesu u danêmbum Lóma núw:o ngópu, daa Nju tpémi ye núw:o ngópu, ngmênê kn:aa yéli ye núw:o ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o Nju pi daa yíli Yesu u yoo vy:o doo kwo, Lóma.

Yi ngwo Póól Epeso doo dpodo. U kuwó dini ghi ngé Epeso a kuwo ngé, Kídiki Wee u kwo loo, d:ââ pyile y:i mî nt:ââ ngé. (Dpodo 20:3) Yi dini ghi ngé Póól ngé kópu dyuu ngmê d:êê ngé, Yesu u yoo kní ye dy:ââ ngé, yélini Lóma doo a kwo. Ala yi kópu dyuu.

¹ Nê Póól, Yesu Kédisu u dpodo pyu, myenté u dyépi, ala pweepwee pee nmye até d:a dy:ââ, yélini Yesu u yoo vy:o nmyinê ghê dnyie, Lóma. Chóó Lémi ngé a ngmídi noo, a ka pê, A kópu mb:aa pi kní ye chin:aa tpaépê.

* ² Yi kópu mb:aa nmí Mbwámê p:uu kópu mb:aa. Pini n:ii nmí Mbwámê ngé pyodo, Chóó Lémi ngé yi pini u kópu mb:aa chóo u komo kapí pyu kní ye mwiyé a vyyu, yi kópu y:oo a d:êê ngópu. ³ Nmí Mbwámê Chóó Lémi Tp:oo, nmí Lémi Yesu Kédisu, ndéndê ngé nmo ntee pini. Nmí w:êê máâwe Dépídi, vyílo yi pini u tii nedé, Yesu mí chópu. * ⁴ U ghê dmi ndéndê ngé Chóó Lémi u Ghê Dmi. Chóó Lémi ngé nmopê, Ala a Tp:ee. Yi kópu ndê kópu ngé alanté nmo pyódu ngé, u wêdêwêdê mbêmê kpêêní mēda pyidu ngé. ⁵ Yesu ngé ntênê a ngee noo, u dyépi ngé a pyódu noo, a ka pê, A pi kn:aa dyámê tpémi ye chin:aa tpaépê, u ngwo a ka pêdê kélímí mbê dnyie, a nuu u kópu dé myedny:oo d:uud:uu dé. ⁶⁻⁷ Nmyo myentee dé, Yesu Kédisu ngé Chóó Lémi u yoo vy:o myeda danê nmyo, yélini u nuu u yoo, u momu yéli. Nmí Mí Chóó Lémi, nmí Lémi Yesu Kédisu u k:ii, nmye mb:aamb:aa ngé dny:oo a vyyuwo.

Póól u ngépê, Lóma tpémi yi díy:o

⁸ Ala kópu nmye mwiyé nînê d:êêd:êê. Yesu u pi ngé nmyi l:êê díy:o Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngé, mu kópu u díy:o dyámê mbêmê pi yíli yintómu yi lama a tóó, Yesu ka dpodombiy:e nmye kélímí té. * ⁹ Chóó Lémi u pi ngé nînê kpaá, dini ghi n:ii ngé u kwo n:aa ngépê yédi, dye ghi yintómu nmyi l:êê díy:o u kwo myiní ngépê yédi. Pi kní ye Yesu u kópu mb:aa p:uu n:aa danê yédi, Chóó Lémi p:uu dpodombiy:e u ngwo n:aa dpodo yédi. * ¹⁰ Dini ghi n:ii ngé u kwo n:aa ngépê yédi, ala kópu u kwo n:aa dmyinê ngé, kwonipi, A Lémi, a maa nangé kwódu, dpí ngee nédi, Lóma tpémi ye dpí dy:ââ nédi. ¹¹ Lóma tpémi. U yi mb:aamb:aa ngé a nga a kwo, n:uu m:uu

nmyo, Nmí Mí u Ghê Dmi mbêmê myan:aa wêdêwêdê kalê nmyo. ¹² Daa a mo an:uu wêdêwêdê kalê nmyo, ngmênê nmí kélímí mbêmê nmí gha dmi paa numo wêdêwêdê kalê téme. ¹³ A mbwó yoo, ala kópu nmyi lama choo a ya, daa ng:êêntómu nî vyyu, nîmo, Lóma nî lê, ngmênê lukwe ngé a dí míkídoó pwapi. Kn:aa yéli Yesu u yoo vy:o ntee nê núwo, u ya a nga a kwo, Yinté nmye my:aan:aa d:uu, ¹⁴ mu kópu u díy:o pi yíli yintómu kní yi l:êê díy:o Yesu ngé dpodo kalê noo. K:omo tpile nko pi dé ó kada pini dé, ndiye pyu dé ó p:aa tpémi, ngmênê Yesu ngé u yi u ngwo a kwo, Nê ngé u yoo vy:o kaa téne, ghê kamí u ngwo pêdê pyw:ee y:e. ¹⁵ Yi kópu u l:êê díy:o u yi mb:aamb:aa ngé a nga a kwo, Yesu u kópu mb:aa p:uu u ngwo nmye nîn:aa danê. ¹⁶ A lama ka tóó, yi kópu mb:aa d:uudpí dípí. Yélini Yesu ka wa kélímí mbê dmi, Chóó Lémi ngé yi kópu mbêmê wa ngee té, chóo u wêdêwêdê mbêmê wa ngee té. Nju tpémi mwiyé doo ngéépí dé, ala ngwo kn:aa yéli amyeda a ngéépí dé. * ¹⁷ Yesu p:uu kópu mb:aa mbêmê ala kópu nmo w:ee ngé, Chóó Lémi ngé dnyinté daawa kóté kalê nmo, módó nmo daawa vyi, Dyâápe nmyi p:uu daa t:a, ngmênê Yesu ka kélímí mbêmê nmí dyâápe wa pwaá té. Yesu ka dye ghi yintómu dmyinê kélímí, mu kópu u díy:o puku yedé alanté a tóó, apê,

Pini n:ii adí kélímí,

Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé u ngwo wa pyódu.*

Yélini daa Nju tpémi yi l:êê ghi dono u danêmbum

¹⁸ Yesu p:uu kópu mb:aa mbêmê ala kópu myeno w:ee ngé, yélini y:oo dono a d:uud:uu ngópu, Chóó Lémi ngé wa kpada té. Yi yéli y:oo Chóó Lémi daa cháâcháâ ngmê, pi kní yi p:uu kópu dono yíli a d:uud:uu ngópu, Chóó Lémi u kópu ndéndê dé yi wépi dmi u ngwo dpí pwaá t:oo. ¹⁹ Chóó Lémi ngé yi yéli wa kpada, mu kópu u díy:o tpileni yi ngópu tpyé too, daa m:uu tumo, yi ngwolo dmi my:oo doo ya. ²⁰ Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé dyámê mbêmê tpile yíli a l:ámo ngé, daangmê ngmo ngé, u wêdêwêdê ndíi yinté nmí ngíma mye yó. K:omo tpile Chóó Lémi dpínê y:enê, ngmênê lukwe díy:o yi yéli y:oo nmí Yâpwo njini daa mya ngópu? Yi nt:uu kópu chedê. * ²¹ K:omo tpile Chóó Lémi yi lama a tóó, ngmênê daa cháâcháâ ngópu, myedaa kwunokwuno ngópu. Yi mbodo podo dé, yi gha ngídíngídí dé. * ²² Yiné ye yi nuw:o ndíi dé, ngmênê yi mbodo podo dé. ²³ Yâpwo ni ménê ghê njini a tóó, daa cháâcháâ ngópu, ngmênê tpileni u kâa a

* **1:1:** Dpodo 9:15; Nkal 1:15 * **1:3:** Mát 22:42; Lóma 9:5 * **1:8:** 1 Tes 1:8 * **1:9:** Epeso 1:16 * **1:16:**

1 Kódin 1:18,24 * **1:17:** Lóma 3:21-22; Hab 2:4 * **1:20:** Njópi 12:7-9; Psalm 19:1; Hipílu 11:3 * **1:21:** Epeso 4:17-18

l:âmol:âmo tumo, vyîlo ye chââchââ tumo, pi u kââ dé ó ñmê u kââ dé ó tpile tp:oo u kââ dé ó tpile pê u kââ dé, yinté k:omo yâpwo ye chââchââ tumo.

²⁴ Yi yéli y:oo Chóó Lémi mwiyé a kpípí ngópu, Chóó Lémi ngê u nkwo a kpípí too, mye kala too, apê, Kópu dono n:ii yi nuu u kópu dé, mudny:oo d:uud:uu dé, apê, mywenemywene kópuni nongo a d:uud:uu tumo, mudny:oo d:uud:uu dé. ²⁵ Chóó Lémi u ndê kópu yilí yi wépi dmi pwaa tumo, k:omodanê kópu a ngí tumo. Pini n:ii ngê tpile yilí yintómu l:âmo ngê, n:ii dye ghi yintómu pídný:oo chââchââ, yi pini daa chaa kígha ngmê, ngmênê tpileni l:âmo too, yi tpile ye chaa kígha tumo, ye a ngêpê nyédi, p:uu mye dpodo nyédi.

²⁶⁻²⁷ Nyââ, Chóó Lémi kpípí ngópu, Chóó Lémi ngê u nkwo kpípí too, mye kala too, mywenemywene u kópu yilí a d:uud:uu ngópu. Mâa yoo yi kpâm kní ye daa lêpí nyédi, ngmênê a numo kpêêpí nyédi, yi gha vy:oo yi kn:aadi te kópu u pywuu u nkwo wuné ngêêpí ngópu. Daa mâa yoo yi mo, ngmênê pyâa yoo mye yi k:ii, yi moo kní ye daa lêpí nyédi, ngmênê a nmyee nyédi. *

²⁸ Chóó Lémi u kópu ndêndê u wépi pwaa ngópu, Chóó Lémi ngê yi wépi dmi u nkwo pwaa too, dnyinté a nuw:o té, dono kópu yilí a d:uud:uu ngópu. ²⁹ Yoo dono, kn:aadi te pyu yoo, tpile u mb:aami dé, daa gha yoo, ñ:ee kapi pyu yoo, l:êê pyu yoo, pi vyee pyu yoo, pi dódo pyu yoo, pi u pi dyede pyu yoo. Dono ngê yi gha dmi a nt:ee ngê. ³⁰ P:êê dono chaachaa u yoo, dono kópu numo p:uu yilí a tpapê ngópu, Chóó Lémi ye diya wo, peede tpapê pyu yoo, chaa pyu yoo, yi chóó yi pi dmi a kmími tumo, yi pye mí yi dnye a vyeet tumo, u yi y:e a kwo yédi, Dono kópu kamí m:uu nmo pyw:oo. ³¹ Yoo dono, yi chóó yi kópu u ntii dèdê vy:êmí tumo, pi ye d:uudpí ch:anê, myed:uudpí ngee ngmê. ³² Yi lama ka tóó, Chóó Lémi ka yi kópu yilí pwopwo u kópu dé, ngmênê nye d:uud:uu tumo, pi kní ye mye tpapê ngópu, ye dpo, Yinté kópu nipi paa d:uud:uu téme.

2

Pi yintómu yi kóté kígha

¹ Nju tpémi. Ala kópu wanmyi vyi ngmê, anye, Yi yéli yi l:êê ghi dmi dono, Chóó Lémi ngê paa kpada téne. Yi kópu wanmyi vyi knomomê, ye nmyi chóó nmyi p:uu anmyi danê, mu kópu u díy:o k:omo tpile nmyo n:uu dé, ngmênê yi kópu myenmye d:uud:uu tumo. ² Nmí lama ka tóó, pini n:ii kní y:oo yi kópu dono a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi ngê yinê wa kpada té. Doo u ntââ pi módó kuwa daangmêwa ghê. ³ Kópuni kní yi l:êê

díy:o ala kópu nmye tpapê ngópu, Chóó Lémi ngê mopêdê kpada téne, yi kópu dono nmyi chóó nmye d:uud:uu tumo. Lukwe díy:o ala kópu nmye tpapê ngmê, Nmo Chóó Lémi u yoo mb:aa, daawa kpada nmo? ⁴ A pyipe yoo, ye lukwe? Chóó Lémi ngê nmyi dye ghi ka dówodówo, dye ghi daadii doongê kpada nmyoo. Yi kópu nmyinê nmye k:omo tpile? Chóó Lémi ngê ka t:âât:ââ nmyo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, Yi dono kée téne, a ka pèdê diyé dniye. ⁵ Nmyi chóó nmyi pono nmye vyápê té, dnye daanmyi ng:aa. Lukwe díy:o nmyi dono yilí dmyongé kée ngópu? Yi kópu u l:êê díy:o, wéni n:ii ngê Chóó Lémi ngê wa kóté kalé nmo, dnyinté daawa kpada nmyo. ⁶ Chóó Lémi ngê pi yilí yintómu kní ye yi kópu yilí ye wa pwila té. * ⁷ N:ii kní y:oo u yi y:e a kwo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmí pyaa dmi, dye ghi yintómu u k:ii nmí ya, yi kópu u l:êê díy:o kópu mb:aa dye ghi yintómu a d:uud:uu tumo, yi yéli ye Chóó Lémi ngê ghê kamí wa y:oo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ⁸ N:ii kní yi chóó yi p:uu a nuw:o té, maa ndéndé wunê da kuwo ngmê, dono u maa p:uu a wee, yi yéli ye Chóó Lémi wa nod:e, wamye kpada té. * ⁹ N:ii kní y:oo dono a d:uud:uu ngópu, dono wa a pyw:ee ngmê, mginí vyími amyedê pyw:ee ngmê, kn:aa yéli y:oo daa yi mo wa a pyw:ee ngmê, ngmênê nmyo Nju tpémi, amyenmyinê pyw:ee ngmê. ¹⁰ Pini n:ii kní y:oo kópu mb:aa a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi ngê yi pi dmi ndíi ngê wa pyódu té, mb:aamb:aa ngê adnyin:aa ya, nmyo Nju tpémi daa nmyi mo, ngmênê kn:aa yéli mye yi k:ii. ¹¹ Chóó Lémi ngê nmo yintómu dèêpí kópu dyuu mu ngmídi mbêmê wa kóté kalé nmo.

¹²⁻¹⁵ Pini n:ii ngê dono wa d:uu, Chóó Lémi ngê wa kpada. Yélini daa Nju tpémi, k:omo tpile yi yéli yi lama Mósisi u dèêpí kópu dyuu daa kwo, Chóó Lémi ngê yi dono kní yi l:êê díy:o amye kpada té. K:omo tpile dono mb:aamb:aa yi chóó a chámêchámê dumo, ngmênê kópu mb:aa daa d:uud:uu tumo, kópu dono ye d:uud:uu tumo. Nmí lama ka tóó, Chóó Lémi u dèêpí kópu dyuu yi gha vy:oo a kwo, mu kópu u díy:o diní ghi n:ii ngê kópu mb:aa a d:uud:uu tumo, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê a ya nyédi, diní ghi n:ii ngê kópu dono a d:uud:uu tumo, yi gha dmi dono ngê dpí pyódu. Chóó Lémi ngê Nju tpémi amyedê kpada té. K:omo tpile Mósisi u dèêpí kópu dyuu yi lama a kwo, ngmênê daa chââchââ tumo. K:omo tpile pi u lama Mósisi u dèêpí kópu dyuu a kwo, yi pini ngê yi kwódu ye kópu dé adê d:uud:uu dé, ye Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê daawa pyódu, ngmênê n:ii ngê yi kwódu yé kópu dé daadi

* 1:26-27: Lev 18:22; 1 Kódin 6:9

* 2:6: Njon 5:29

* 2:8: 2 Tes 1:8

d:uud:uu dé, yini Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé wa pyódu. ¹⁶ Mu dini ghi ngé Chóó Lémi ngé Yesu Kédisu nmo wa a dy:áá, nmí tumu kópu dono kní yi l:éê díy:o yinê wa kóté kalé nmo. Pi kní ye yi kópu n:aa tpaépê ngé, mu kópu u díy:o yi kópu ndéndê ngé nmo wa pyódu.

Nju tpémi yi l:éê ghi dmi

¹⁷ Nju tpémi. Chóó Lémi nmyinê kâákâá ngópu, ala kópu nmye tpaépê ngópu, nmyimo, Mósisi u d:éépí kópu dyuu nmí lama a kwo, Chóó Lémi ngé daawa kpada nmo. ¹⁸ Nmyimo, Chóó Lémi u nuu u kópu dé nmí lama a pyede, u d:éépí kópu dyuu ngé nmí nuw:o dmi d:é wáti té. ¹⁹ Nmyimo, Mgidí vy:o yélini a kwo, nmo yi pywápê dé, my:oo yélini a tóó, maa mb:aa ye nmínê kêmakéma. ²⁰ Nmyimo, Mbodo podo kní ye yi dono kópu nmo kwódukwódu too, pi kamí yoo myeno ndiye kigha too, mu kópu u díy:o ndé kópu yintómu, lama kópu yintómu nmí kn:áá kní y:oo wunê a d:éê tumo. ²¹ Nju tpémi. Kn:aa yéli vy:ee ndiye kigha tumo, lukwe díy:o nmyi chóó dp:ee numo ndiye kigha nyédi? Nmyimo, Namé kpaa, ngmêné nmyi chóó nmye kpaa nyédi? ²² Nmyimo, Pi u kuwó nangmê pwiyé, ngmêné yi kópu nmyi chóó nmye d:uud:uu ngópu? Nmyimo, Kn:aa yápwu ka namé ngépê, ngmêné ndapi nmyi yápwu ngé nmyi pyódu ngópu, nmyi nuu u tpile ngé my:ee pyódu ngópu. ²³ Chóó Lémi u d:éépí kópu dyuu nmyinê kâákâá ngópu, ngmêné yi kópu dyuu dp:ee nyémí ngópu, Chóó Lémi ka mywenemywene u ngwo nmyine ñéñé ngópu. ²⁴ Puku yedé yinté kópu mye tóó, apê, Nju tpémi yi l:éê díy:o, kn:aa yéli y:oo Chóó Lémi daa cháächâá ngópu.

²⁵ Nju tpémi. Chóó Lémi u d:éépí kópu dyuu anmyi nyémí knomomê, u líi nmyi too pee p:uu adí ya knomomê, ye up:o. Ngmêné daanmyi nyémí knomomê, k:omo tpile u líi nmyi too pee p:uu adí ya, yi líi ngé daawa ngee nmyo. ²⁶ K:omo tpile kn:aa yéli yi too pee p:uu Chóó Lémi u líi daa t:a, u kópu dyuu adnyí nyémí knomomê, ye Chóó Lémi ngé awo, Na a ka a líi yi p:uu a t:a, a nuu u yoo. * ²⁷ Nju tpémi. K:omo tpile kn:aa yéli yi too pee p:uu Chóó Lémi u líi daa t:a, yi yéli y:oo Chóó Lémi u d:éépí kópu dyuu adnyí nyémí knomomê, ye yi yéli y:oo wa ndyíko nmyo, mu kópu u díy:o, k:omo tpile Chóó Lémi u líi nmyi too pee p:uu a t:a, Mósisi u d:éépí kópu myenmyinê kpáá tumo, ngmêné yi kópu dyuu dp:ee nyémí ngópu. ²⁸⁻²⁹ Dmyinê w:ee ngmê? Ló pini ndéndê ngé ngmê Nju pi? Daa pini n:ii too pee p:uu Chóó Lémi u líi a t:a, ngmêné pini n:ii u gha vy:o Chóó Lémi u líi a t:a. Yi kópu daa d:éépí kópu ngé dpí d:uu, ngmêné Chóó Lémi u Ghê Dmi

ngé yinê dpí d:uu. Yi pini ndéndê ngé Nju pi, daa pi kní y:oo a chaa kigha ngópu, ngmêné Chóó Lémi ngé yinê a chaa kigha ngé. *

3

Nju tpémi yi ya

¹ Ala kópu mwiyé kidí d:éê, d:é, Pini n:ii u too pee mu ngmídi p:uu Chóó Lémi u líi a t:a, yi pini daa ndéndê ngé Nju pi. D:é, Pini n:ii u gha mênê Chóó Lémi u líi a t:a, yi pini ndéndê ngé Nju pi. Yi kópu u l:éê díy:o a ka wanmyinê póó dmi, a ka nye, Chóó Lémi u líi ngé Nju tpémi lónté a ngéépí too? A ka amy:ee póó dmi, a ka nye, Nju tpémi y:oo ló kópu mb:aa ngmêwunê pyw:émí ngópu, kópuni kn:aa yéli y:oo d:éê pyw:émí ngópu? ² Nmyenê, Nju tpémi y:oo kópu mb:aa yíli wunê pyw:émí ngópu. Ala mwiyé mwiyé kópu. Vyílo Nju tpémi ye Chóó Lémi ngé chóó u kópu dyuu ye a y:ángo, u ngwo yi lama yaa wo, a w:ee ngópu, apê, Chóó Lémi alanté pini. Chóó Lémi ngé u yi doo kwo, A yoo nê ntee pini ngé paa pyaa dnyie, kn:aa yéli y:oo yi vy:o u ngwo myepaa m:uu n:éne. ³ K:omo tpile woni kní y:oo Chóó Lémi u kópu dny:ií dy:ee tumo, ngmêné kópuni Chóó Lémi ngé ndéndê ngé ye a vyi too, yi kópu dyuu chóó daawa kéé té, ndéndê ngé wa d:uu té. * ⁴ K:omo tpile pi yintómu adnyí k:omodanê, ngmêné Chóó Lémi mu ngmídi ngé k:omodanê ngé k:éê daawa a t:oo. Puku yedé alanté a tóó,

Chóó Lémi u kópu yintómu ndê kópu dé.

Pi ngé k:omodanê kópu Chóó Lémi p:uu daawa a pyw:oo. *

⁵⁻⁸ Ngmê kní y:oo alanté a tpaépê ngópu, apu, Nmo mgídimgídí dé, Chóó Lémi mu ngmídi pywápê, yi kópu u l:éê díy:o dono kópu yíli paa d:uud:uu koo, mgídí ndíi ngé paa pyépi koo, pi kní y:oo Chóó Lémi u wuu mb:aamb:aa ngé u ngwo paa m:uu y:e. Apu, Komodanê kópu yíli paa tpaépê koo, pi kní y:oo ala kópu u ngwo paa vyi y:e, Chóó Lémi mu ngmídi u mênê k:omodanê kópu daa tóó modaa tóó. Apu, Chóó Lémi ngé nmí dono kní yi l:éê díy:o kíngí kpada nmo, mu kópu u díy:o u pi ndíi ngé u ngwo nmo pyépi.

A tídê mbwó yoo, yinté daa tóó. Ngmê kní y:oo a pi dyênê ngópu, apê, Nê ngé yi kópu yinê vyu. Nê kuu. Chóó Lémi ngé yi yéli ndéndê ngé wa kpada té. A tídê mbwó yoo, Chóó Lémi ngé dnyinté daawa kóté kalé nmo. Pini n:ii ngé dono dpí d:uu, Chóó Lémi ngé ndéndê ngé wa kpada.

Nmo yintómu dono dé

⁹ A ka anmyinê póó dmi, A ka nye, Lukwe, Nju tpémi Chóó Lémi ka yoo mb:aa, kn:aa yéli Chóó Lémi ka yoo dono? Nmyenê, Kéle,

yinté daa tóó. Ala kópu wunê kîdí d:êê, Nuw:o dono ngê pi yintómu mgîmî too, daa kn:aa yéli yi mo, ngnênê Nju tpémi mye yi kii. * ¹⁰ Yinté kópu puku yedê mye tóó,

N:ii ngê dono daa d:uu ngê, yinté pini daa tóó. *

¹¹ Pini n:ii ngê Chóó Lémi u kópu wunê wopwe, yinté pini daa tóó.

Pi ngmê ngê Chóó Lémi daa nmy:uu.

¹² Pi yintómu Chóó Lémi ka kpeme yaa dniye,

dono kópu yilí a d:uud:uu ngmê.

Pi ngmê ngê kópu mb:aa daangma a d:uud:uu.

¹³ Yi yéli y:o kópuni a tpapê tumo, tuu a wee,

yi komo t:ámo kpêêní mbwee wâá tuu yiwunê yiyé.

K:omodanê pyu yoo, daa ndê kópu ye tpapê tumo,

Mg:ee ngê pi ntee dpî kiye,

yi kópu dé mye yinté dé,

pi yinté dpî vya t:oo. *

¹⁴ Peede tpapê pyu yoo. *

¹⁵ A pi vyuwó nyédi, pi limílimí ngê dpî vya t:oo. *

¹⁶ Kwéli dpî lee dmi, kópu dono y:i wumê d:uud:uu tumo,

yoo myoo yii kalé t:oo.

¹⁷ Pi u némi dyede yi lama ye tóó,

p:êê kópu l:ámol:ámo yi lama mēdaa tóó.

¹⁸ Chóó Lémi u chāachāā ndēndē ngê yi lama daa tóó. *

¹⁹ A tidê mbwó yoo. Yi kópu dyuu daa kn:aa yéli yi mo yi p:uu a d:êê tumo, ngnênê Nju tpémi yi k:ii nipi yi p:uu a d:êê tumo, mu kópu u díy:o nmí lama ka tóó, puku yedê kópuni a pyede, Nju tpémi yi l:êê díy:o a d:êê tumo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê wa kóté kalé nmo, pi ngê u kwo daawa vyi, A nt:u kópu daa tóó. ²⁰ Daa dēpí kópu dyuu chāachāā mbēmē pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu. Dēpí kópu dyuu mbēmē ala kópu yunon:aa w:ee ngê, nê, Ala dpí kn:aadi. *

kāādí ngmê. * ²³⁻²⁴ Dp:oo u mo u mo dé, pi yintómu nmo dono dé, dp:oo Chóó Lémi u pee dé, ngnênê Chóó Lémi ngê nmí módó yeedeyeede nmo a kpo, Yesu Kédisu nmo a dy:āā ngê, dono vy:o yinê wunê pw:iipw:ii nmo, u l:êê díy:o Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê nmí pyaa dniye. * ²⁵⁻²⁶ Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu nmo a dy:āā ngê, nmí kpêê ngê yaa wo, nmí yikí dmi u pwo ghay wo. Yesu ka pini n:ii adí kēlimí, Chóó Lémi ngê yi pini u dono u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngí té. K:omo tpile dye ghi daadí Chóó Lémi ngê pi kní yi dono u díy:o daa kpada too, ngnênê daa kedekede pyu, mu kópu u díy:o ala ngwo Yesu yi yéli yi pywuu ngê dē pyódu, Chóó Lémi ngê mēdaawa kpada té. Pini n:ii Yesu ka adí kēlimí, Chóó Lémi ngê daawa kpada, chóó u kwo wa a káādí, mu kópu u díy:o pi mb:aa ngê u kwo wa pyódu. Chóó Lémi ngê Tp:oo nmo a kpo, nmí l:êê díy:o pwene, mu kópu u díy:o ala kópu nmí lama yaa we, nmí dono yilí daa módó ghêê too, ngnênê nmí yikí dmi Tp:oo u pwo ghay wo. *

²⁷ Yi kópu u l:êê díy:o pi ngê chóó u pi d:uudpí kní, d:uudpí vyi, Nê u ntāā, Chóó Lémi u dēpí kópu dyuu n:aa chāachāā, u l:êê díy:o u kwo wa a káādí nê. Kéle, yinté daa tóó. ²⁸ Chóó Lémi ngê daa dēpí kópu dyuu mbēmē u kwo wa a káādí nmo, ngnênê Yesu ka kēlimí mbēmē u kwo wa a káādí nmo. * ²⁹ Myenté, Nju tpémi y:oo yi chóó yi pi dmi d:uudpí km:êê ngmê, d:uudpí vyi ngmê, Chóó Lémi daa kn:aa yéli yi yāpwo, ngnênê nmí mo nmí yāpwo. Kéle. Chóó Lémi mye kn:aa yéli yi yāpwo. * ³⁰ Chóó Lémi daa miyó, mu ngmidi. Nju tpémi n:ii dé Yesu ka a kēlimí té, Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê dpí pyaa dmi. Kn:aa yéli mye yinté dé. Yi vy:o yélini Yesu ka a kēlimí té, Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê myoo pyaa dmi. ³¹ A ka wanmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe? Yesu ka kēlimí mbēmē dēpí kópu dyuu dpí chedé? Nmyenê, Kéle, dp:oo chedé ngê, ngnênê dēpí kópu dyuu mbēmē nmínê wopwe ngê, anye, Ala dpí kn:aadi.

4

Chóó Lémi ka kēlimí mbēmē pi u ngwo dpo káādí

²¹⁻²² Chóó Lémi ka pi u káādíkáādí, Chóó Lémi u komo kapí pyu yoo wunê yi kópu p:uu puku yedê dnya a d:êê, yi kópu ala ngwo kudu m:uu. Daa dēpí kópu dyuu mbēmē Chóó Lémi u k:ii anmo káādí, ngnênê pini n:ii Yesu Kédisu ka adí kēlimí, yi pini Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê wa pyódu, u k:ii wa a

Póól ngê Epílaham dyimé pywuu ngê u ngwo pyódu ngê

¹ Nmo Nju tpémi, nmí kn:āā mu ngmidi, Epílaham. Yi Epílaham dyimé pywuu ngê nmye nínê pyépi. ²⁻³ Chóó Lémi ngê Epílaham ka wo vyu, Kópu mb:aa yilí nye d:uud:uu, dyāāpe m:uu daa t:a, ye Epílaham ngê chóó u pi pídoó kmími. Ngnênê Chóó Lémi u ngíma u pi chóó daapídoó kmími, mu kópu u díy:o

* **3:9:** Lóma 3:23 * **3:10:** Psalm 14:1-3 * **3:13:** Psalm 5:9; 140:3 * **3:14:** Psalm 10:7 * **3:15:** Prov 1:16

* **3:18:** Psalm 36:1 * **3:20:** Psalm 143:2; Nkal 2:16; Lóma 7:7 * **3:21-22:** Lóma 1:17; Nkal 2:16 * **3:23-24:**

Epeso 2:8 * **3:25-26:** Epeso 1:7 * **3:28:** Nkal 2:16 * **3:29:** Lóma 10:12 * **4:2-3:** Gen 15:6; Nkal 3:6; Njems

puku yedê alanté a tóó, Epiláham Chóó Lémi ka dpímo a kélímí, pi mb:aa ngé u ngwo u kwo a pyodo. * ⁴ Dpodo pyu ngé u pywuu dpo ngee, u kada pini ngé u kwo daawa vyi, Ala a módó yeedeeyede nga yed:a kê. Chóó Lémi ngé módó yeedeeyede n:i Epiláham ka y:ángo, doo u dpodo u pywuu. ⁵ Pini n:i ngé a tpaépê, apu, Chóó Lémi u dêépí kópu dyuu u cháácháá ngé ní dêê wo, ngmênê Chóó Lémi ka aní kélímí, a dono u kuwó paa kée téne, yi pini Chóó Lémi ngé wa ngee, u kélímí u l:éê díy:o u dono wa ghêê té. ⁶ King Dépídi ngé vyílo yinté pini u kópu yi d:êê ngé, apê,

⁷⁻⁸ Pini n:i u dono Chóó Lémi ngé u kuwó dpí kée té,

mêd:uuwodê ngí té,

myedaa nuw:onuww:oo too,

yi pini u gha mb:aamb:aa ngé dpí pyódu. *

⁹ A tídê mbwó yoo. Yi kópu daa yoo ngmídi yi kópu, daa yélini yi mo Chóó Lémi u líi yi too pee p:uu a ta, ngmênê kn:aa yéli mye yi kii. Kópuni d:a d:êê, yi kópu nmye mênínê tpaépê, Epiláham Chóó Lémi ka dpímo kélímí, Chóó Lémi ngé ala módó yeedeeyede u ngwo u kwo y:ángo, kwo, Dyáápe m:uu daa ta. ¹⁰ A tídê mbwó yoo, ala kópu dmyinê nuw:onuww:oo. Dini ghi n:i ngé Chóó Lémi ngé yi kópu Epiláham ka a vyu, lukwe, Chóó Lémi u líi yi ngwo Epiláham u too pee p:uu doo a ya, ó dèpwo a ya? A tídê mbwó yoo, yi ngwo dèpwo a ya. ¹¹ Chóó Lémi ngé Epiláham u kélímí mwiyé módu, u nkwo u kwo vyu, kwo, Dyáápe m:uu daa ta, yi kópu u l:éê díy:o Chóó Lémi u líi Epiláham p:uu u nkwo kele. Dyáápe wpaépí kn:áá Epiláham ngé a chópu, ala ngwo yélini ye Chóó Lémi ngé a tpaépê, yipu, A ka kélímí u l:éê díy:o, dyáápe nmyi p:uu daa ta, k:omo tpile yi yéli yi too pee p:uu Chóó Lémi u líi daa ta, ngmênê na a ka yi yéli yi kn:áá mye Epiláham. ¹² Epiláham mye Nju tpémi yi kn:áá, n:i dé yi too pee p:uu Chóó Lémi u líi a ta, ngmênê Nju tpémi yi vy:o yoo ngma a kwo, yi yéli yi kn:áá njini Epiláham, mu kópu u díy:o Epiláham Chóó Lémi ka ntee dpímo a kélímí, yi yéli yinté u kwo mye kélímí té. Epiláham Chóó Lémi ka yinté mwiyé dpímo a kélímí, kuwó Chóó Lémi u líi too pee p:uu u ngwo kele.

Epiláham Chóó Lémi u ndêndê kópu dyuu ka u ngwo kélímí mbê wo

¹³ Chóó Lémi ngé ala ndêndê kópu Epiláham ka a vyu, kwo, Dyámê ghi yintómu, nyoo kní yi kii nmyi dyámê ghi ngé wa pyaa dmi. Daa dêépí kópu dyuu cháácháá u l:éê díy:o Chóó Lémi ngé yi ndêndê kópu dyuu Epiláham ka a vyu, ngmênê Epiláham Chóó Lémi ka doo kélímí, yi kópu u l:éê díy:o Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé u ngwo pyodo.

¹⁴ Yi dyámê ghi u l:éê díy:o Epiláham wodoo dpodo, dêépí kópu yintómu wodoo cháácháá dé, ye Chóó Lémi ngé módó daapí yeede ngé, Epiláham u kélímí Chóó Lémi ka k:omo tpile ngé pí pyodo. Nmo my:oo ntee dé, kópuni Chóó Lémi ngé módó nmo wa a kê, doo u ntáá dpodo ngé daanmí pwila. * ¹⁵ U yi nmo adí kwo, Chóó Lémi u dêépí kópu dyuu d:ud:umbiy:e nmí chápu, ya mb:aa u ngwo u kwo nmí pwila, ngmênê wanmí dêê dmi, nmí kpadakpada anmo pyw:oo, mu kópu u díy:o doo u ntáá pi ngé Chóó Lémi u dêépí kópu dyuu d:ud:umbiy:e dauudpí chápu. Dêépí kópu dyuu wodaa kwo, ye pi ngé daapê vyi, Dono kópu ngmêchi d:uu. *

¹⁶ Chóó Lémi ngé nmí kélímí mbêmê u módó yeedeeyede nmo wa a kê, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, Epiláham u yoo yintómu kní ye ní y:oo, daa Nju tpémi yi mo, ngmênê kn:aa yéli mye yi kii, Epiláham u kélímí a ka ntóo, yi yéli yi kélímí mye yintoo. A tídê mbwó yoo, nmo yintómu Epiláham mu ngmídi nmí kn:áá. ¹⁷ Chóó Lémi ngé nmo yintómu nmí kn:áá ngé pyódu ngé. Yinté kópu puku yedê mye tóó, Chóó Lémi ngé Epiláham ka kwo, Yoo yilí yi kn:áá ngé dí pyódu ngé. Epiláham Chóó Lémi ka dpodom-biy:e doo kélímí, u gha vy:o apê, K:omo tpile a kpám Sela kii nyi vy:ene knopwo, daa kémakéma nye pwopwo mo, ngmênê Chóó Lémi ngé u ntáá ngé wa pyódu nyo, tp:ee u ngwo angmènyi tpyé. Apê, Chóó Lémi ngé tpileni p:uu wa vyi, Yi tpile taa we, yed:oo yi tpile ndêndê ngé wa t:aa. * ¹⁸ K:omo tpile u kpám Sela kii yi tp:ee daa tpyé ngópu, ngmênê yi kópu p:uu Chóó Lémi ka dpodom-biy:e doo kélímí, yoo yilí yi kn:áá ngé u ngwo pyodo. Puku yedê alanté mye tóó, kwo, Nyoo yilí ngé wa pyódu, mbóó p:uu pudu yilí ntee, yinté. * ¹⁹ K:omo tpile daa kémakéma Epiláham ngé u m:áá yono y:a ngé doo pyépi, u pâá myedé mtiti wo, u kpám Sela doo u ntáá tp:ee daapí tpyó, ngmênê u kélímí tédê ngé daa pyodo. * ²⁰ Chóó Lémi ngé kópuni u kwo a vyu, yi kópu ka u kélímí tédê ngé daa pyodo, ngmênê u kélímí ndíi ngé u kwo mē pyodo, u l:éê díy:o Chóó Lémi modoo chaa kigha. ²¹ U nuw:oo k:oo apê, Chóó Lémi u wêdêwêdê u ntáá, yi kópu daawa téd:a, ndêndê ngé wa d:uu. ²² Yi kélímí u l:éê díy:o Chóó Lémi ngé ala módó yeedeeyede u ngwo u kwo y:ángo, kwo, Dyáápe m:uu daa ta. * ²³⁻²⁴ Yi kópu dyuu daa Epiláham u mo u l:éê díy:o d:êê ngópu, ngmênê nmí l:éê díy:o mye d:êê ngópu, yélini Chóó Lémi ka nmo kélímí té, pini n:i ngé nmí Lémi Yesu a pyidu ngé. * ²⁵ Chóó Lémi ngé Yesu nmo a dy:áá ngé, nmí

* 4:7-8: Psalm 32:1-2 * 4:14: Nkal 3:18 * 4:15: Lóma 5:13 * 4:17: Gen 17:5 * 4:18: Gen 15:5 * 4:19:

Gen 17:17 * 4:22: Gen 15:6 * 4:23-24: Lóma 15:4

dono kní yi l:êê díy:o pwene. Nmí yikí dmi u pwo ghay wo, pi mb:aa ngé u ngwo nmí pyaa dnyiye, wod:oo Chóó Lémi ngé Tp:oo mède pyidu ngé.

5

Yesu ngé Chóó Lémi ka u ngwo a kâádi nmo

¹ Nmí Lémi Yesu Kédisu ka nmo kélímí té, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé u ngwo nmí pyaa dnyiye. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u k:ii numo p:uu dpínê d:uu té. * ² Yesu Kédisu ngé keñe nmo yinê kpêmi ngé, Chóó Lémi u yoo vy:o u ngwo nmí ghê dnyiye, Chóó Lémi nmo u ngwo wunê vuywo. Nmí gha dmi mb:aamb:aa ngé a tóó, mu kópu u díy:o nmí lama ka tóó, mu dini ghi ngé Chóó Lémi ntee pini ngé anmí pyaa dmi. ³ Kópu m:uu ala. K:omo tpile dono kópu nmo wadnyi pyodopyodo, ngmênê nmí gha dmi mb:aamb:aa ngé amyednyi ya, mu kópu u díy:o dono u vyími pyu ndíi ngé u ngwo anmí pyaa dmi. * ⁴ Yi dono anmo a vyími knomomê, ye Chóó Lémi ngé nmo wa vyí, Nmyo mb:aamb:aa dé. Yi kópu u l:êê díy:o nmí lama dpí yâa, nipi, Chóó Lémi ngé daawa mb:ii nmo. ⁵ Yi kópu nmí lama ka tóó, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé chóó u Ghê Dmi nmo a dy:ââ ngé, nmí mênê yaa wo, u ngwo nmo a vvu, apê, Nmyi nuu ghi dmi a nóó a tóó.

⁶ Dini ghi n:ii ngé dono ngé nnee a ya, doo u ntââ nmí chóóchóó daap:oo ngee nmo. Chóó Lémi ngé wéni n:ii a ngmídi ngé, yi wéni ngé Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngé, nmí l:êê díy:o u ngwo pwene. ⁷ Dyámê pee u l:êê díy:o wanyi vyi, anye, U ntââ l:êê tédê wani pw:onu, ngmênê k:omo tpile myipe pi mb:aa, myedaanyi vyi, A pyipe u l:êê díy:o n:aa pwopwo. ⁸ Ngmênê dini ghi n:ii ngé daa yoo mb:aa ngé nnee a kwo, Yesu Kédisu ngé yi kópu vyílo yi d:uu ngé, nmí l:êê díy:o pwene, ala kópu u ngwo nmo w:ee ngé, nmímo, Nmí nuu ghi dmi Chóó Lémi nóó ndéndê ngé a tóó. * ⁹ U pwopwo u l:êê díy:o, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé nmí pyaa dnyiye. Yi kópu u l:êê díy:o nmí lama ka tóó, Yesu ngé nmí kpadakpada tédê ndéndê ngé wa dyé nmo. * ¹⁰ Chóó Lémi u k:ii noko nnee diya, ngmênê chóó Tp:oo u pwopwo u l:êê díy:o, u kwo a kâádi nmo. Ndéndê ngé yinê wa ngee nmo, Yesu u ghê kamí nmí mênê adí ya, mu kópu u díy:o nmo Chóó Lémi u pyipe yoo. * ¹¹ Kópu m:uu a tóó, Chóó Lémi ngé nmí gha dmi mb:aamb:aa ngé a pyódu ngé, mu kópu u díy:o nmí Lémi Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngé, Chóó Lémi ka yinê a kâádi nmo.

Adam pini dê nmí Lémi Yesu Kédisu

¹² Pi ngmídi ngé dyámê mbêmê dono u kn:ââ a chópu, pwopwo u kn:ââ yinê mye chópu. Ala ngwo nmo yintómu pwopwo u yoo, mu kópu u díy:o dono nmo d:uud:uu ngé. * ¹³⁻¹⁴ Kn:ââ Adam u dye ghi ngé, nkoo Mósisi ngé Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu mí d:êê ngé, yi ngwo dyámê mbêmê dono modoo ya. Doo u ntââ pwopwo u wépi daapi pwaa ngópu. Chóó Lémi ngé Adam ka kópuni a vvu, yi kópu Adam ngé daa nyongo, dono d:uu ngé, u kuwo dini ghi ngé yed:oo pwene. Chóó Lémi ngé yélini ye kópu daa vvu, mye pw:oo dnyiye. Yi dini ghi ngé Chóó Lémi ngé u dêêpí kópu dyuu pi ka ghéli daa vvu, yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngé yi dono dêdépimo a kpââ.

Adam ntee doo a ya, Yesu yinté myedoo a ya, mu kópu u díy:o pi ngmídi u wââ pi yilí yi p:uu kee wo. Adam mu ngmídi ngé knâpwo kalé nmo, Yesu mu ngmídi nmí Mbwámê ngé mē pyodo. * ¹⁵ Ngmênê Adam pini dê Yesu yi dpodo dê u mo u mo dê. Chóó Lémi u módó yeedeeyeede daa Adam u dono ntee tpile. K:omo tpile pi ngmídi ngé dono kn:ââ a chópu, pwopwo kn:ââ myedé chópu, ngmênê Yesu Kédisu mu ngmídi ngé ndíi kópu ngmê nmo yinê a řuwo, Chóó Lémi u módó yeedeeyeede nmí yilí nmo a kpo. ¹⁶ Adam ngé dono mu ngmídi d:uu ngé, dono kn:ââ u ngwo a chópu, wod:oo Chóó Lémi ngé kpadakpada u yoo ngé pyódu nmo. Ngmênê Yesu Kédisu u l:êê díy:o, k:omo tpile dono yilí nmí d:uu ngé, Chóó Lémi ngé u módó yeedeeyeede mbêmê yi dono yilí mē chedé ngé. ¹⁷ K:omo tpile pi mu ngmídi u dono u l:êê díy:o pwopwo u pi ndíi ngé pyodo, doo u ntââ pi ngé u wépi daawa puwâ, ngmênê nmí Lémi Yesu Kédisu ngé kópu ndíi ngmê d:uu ngé. Chóó Lémi ngé pini n:ii ka u módó yeedeeyeede wa y:oo, Yesu Kédisu u l:êê díy:o pi mb:aa ngé u kwo wa pyódu, yi pini ka ghê kamí wa y:oo, u pi ndíi ngé wamye pyódu.

¹⁸ Nmí kn:ââ ngé u dono mbêmê ntee knâpwo kalé nmo, kpadakpada u yoo ngé u ngwo nmí pyaa dnyiye, nmí Mbwámê ngé u kópu mb:aa mbêmê nmí tpyuu u maa yinté a yó, nmí ghê kamí u maa yinté myedé yó. * ¹⁹ Nmí kn:ââ ngé Chóó Lémi u dnye a vyâ, yoo dono ngé u ngwo pyódu nmo. Nmí Mbwámê ngé Chóó Lémi u dnye mb:aamb:aa ngé a nyongo, yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé u ngwo anmí pyaa dmi.

²⁰ Chóó Lémi ngé u dêêpí kópu dyuu nmo a kpo, mu kópu u díy:o apê, Yi lama paa yaa we, Ala nmo dono dé. Pini n:ii ngé ala kópu wa vyi, A dono ndíi, ala kópu alye vyi, Chóó Lémi u módó yeedeeyeede a ka mye

* 5:1: Lóma 3:24 * 5:3: Njems 1:2-3 * 5:8: Njon 3:16; 1 Njon 4:10 * 5:9: Epeso 1:7 * 5:10: Kílosa 1:22
* 5:12: Gen 3:6; Lóma 6:23 * 5:13-14: 1 Kódin 15:21-22 * 5:18: 1 Kódin 15:22

ndíi, a dono u kuwo myaa kéé té. ²¹ Dono ngé ntee dpímo mbêpê kîgha nmo, u lêê díy:o pwopwo nmî vy:o a tóó, Chóó Lémi u módó yeedeyeede ngé ala ngwo yinté mye mbêpê kîgha nmo. Nmî Lémi Yesu Kédísu ngé Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé yinê pyódu nmoo, ghê kamí nmo amyedê kê, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. *

6

Yesu u k:ii nipi pwopwo

¹ A ka anmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe, dono yilí anmî d:uud:uu, Chóó Lémi u módó yeedeyeede ndíi ngé u ngwo nmo paa pyaa we? ² Nmyenê, Kêlé, yinté daa tóó. Nuw:o dono ka nmî pw:oo dniye, doo u ntââ mēdaadi mbêpê kîgha nmo. ³ Ala kópu nmyi lama a yaa we, Dini ghi n:ii ngé Yesu Kédísu u pi ngé mbwaa paa a kmênê nmoo, u pwopwo ka u ngwo a kâádi nmoo. ⁴ Yi ngwo Yesu u k:ii nipi nmî pw:oo dniye, u k:ii mye kmênê nmoo. Nmî Mî ngé u wédêwédê mbêpê Yesu Kédísu ntee a pyidu ngé, ghê kamí yinté nmo amyedê kê. Nuw:o kamí ngé dye ghi yintómu choo mbêpê kîgha nmo.

* ⁵ Yesu u k:ii nmo kâádi ngé, ntee pwene, yinté my:oo pw:oo dniye. Daawa kéé nmo, ntee a pii wo, yinté amyino pii dmi. ⁶ Pini n:ii Yesu u yoo vy:o dpí ghê, yi pini ngé ala kópu dpí vyi, dpo, Na a ka a nuw:o mbwee Yesu u kídosi hédê mye tee ngópu, yi mye pwene, Chóó Lémi ngé u yi a kwo, Yi nuw:o dono pw:oo dniye, nuw:o dono ngé mēdaadi mbêpê kîgha dé. * ⁷ Dini ghi n:ii ngé pi dpí pw:onu, u dono yilí dyámê mbêpê dpo kuwo. ⁸ Yesu u k:ii nmî pw:oo dniye, yi kópu u lêê díy:o u k:ii anmî ya. ⁹ Nmî lama ka tóó, Yesu ka a pii wo, mēdaawa pw:onu. Pwopwo wa dípi, mēdaawa núw:o. *

¹⁰ Yesu ng:êêntómu pwene, dono mēdaamowa a pyw:oo. Chóó Lémi k:ii nipi a tóó mo, chedê ngé daawa pyódu. * ¹¹ Alanté dmyinê nuw:o, dono ka nmî pw:oo dniye, mēdaadi mbêpê kîgha nmo, Yesu Kédísu u k:ii nmo kâádi ngé, Chóó Lémi ngé wunê mbêpê kîgha nmo. *

¹² Ala dini ghi ngé nuw:o dono ngé kímê mbêpê kîgha nmyo, nmyi chóó nmyi nuw:o dono dpí kéé tóó. ¹³ Nmyi nuw:o dmi nuw:o dono p:uu kímê kwo, nmyi yi dmi dono u maa p:uu nangmê kââ, nmyi kēê dmi dono p:uu nangmê yé, ngmênê nmyi chóochóó ndéndê ngé Chóó Lémi ka dpí y:ee tóó, kópu mb:aa u ngwo dmyinê d:uud:uu dé, mu kópu u díy:o pwopwo vy:o yinê a y:ee nmyoo, ghê kamí nmye yinê myedê kpo. ¹⁴ Ala kópu ndé kópu. Dono ngé daadi mbêpê kîgha

nmyo, mu kópu u díy:o daa dēêpi kópu dyuu ngé a wédêwédê kîgha nmyo, ngmênê Chóó Lémi ngé u módó yeedeyeede mbêpê yinê a wédêwédê kîgha nmyo.

Dpodo pyu yoo yi danêmbum

¹⁵ A ka anmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe, dono ngmanmî d:uu, mu kópu u díy:o daa dēêpi kópu dyuu p:uu nmî nuw:o dmi a wee, ngmênê Chóó Lémi u módó yeedeyeede p:uu nmî nuw:o dmi a wee, nmî dono yilí yintómu u kuwo wa kéé té, mēdaawa a ngí té?

Nmyenê, Apuu! Yinté daa tóó. * ¹⁶ Ala kópu ndéndê ngé nmyi lama ka tóó, pini n:ii p:uu nmye dpodo té, yi pini ngé yinê adí dpodo kîgha nmyo. Dono p:uu anmyi dpodo, ye pwopwo anmyinê pyw:ee ngmê. Chóó Lémi p:uu anmyi dpodo, u dnye ka mb:aamb:aa ngé anmyi ng:aa, ye pi mb:aa ngé u ngwo anmyi pyaa dmi. * ¹⁷ Chóó Lémi kwunok-wuno koo, mu kópu u díy:o k:omo tpile dono p:uu wunê mwiye nmyee a dpodo, ngmênê dono p:uu dpodo nmyinê kuwo ngópu, Yesu u kópu n:ii nmyi ny:ee tumo, yi kópu dyuu d:uud:umbiy:e nmye cháächââ ngmê. ¹⁸ Nyââ, Yesu ngé dono kwulo a pwaa nmyoo, dpodo mb:aa p:uu dpodo kalé nmyoo. *

¹⁹ (Dyimê pywuu nmye yed:a kê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi p:uu kópu dé yi wopwe nmye dpodo ndíi, módó daanmyinê w:ee t:oo.) Wunê dono u dpodo pyu ngé nmyi pyaa dniye, p:uu nmyee a dpodo, até dono kópu yilí nmyee a d:uud:uu, kópu dpíp:engmê kuwa kalé ngópu. Ala ngwo pi mb:aa u dpodo pyu ngé pyaa dmyeno, u nuu u kópu yidmyinê d:uud:uu dé, ntee a tóó, yinté yinê a pyépi nmyo.

²⁰ Dini ghi n:ii ngé dono u dpodo pyu ngé nmyee a ya, mb:aamb:aa p:uu dēnmyee a mbêpê. ²¹ Dono u yi woo n:ii nmyi ntówo tumo, yi yini kîgha ló dé, pwopwo u tpile dé. Yi kópu yilí ala ngwo nmyinê nmye mywenemywene u kópu dé. *

²² Yesu ngé dono kwulo a pwaa nmyoo, Chóó Lémi u dpodo pyu ngé pyódu nmyoo, Chóó Lémi ntee pini ngé mye pyépi nmyo, ghê kamí u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. ²³ Pini n:ii dono p:uu a dpodo, pwopwo u ngwo wunê kmênêkmênê, ngmênê Chóó Lémi ngé nmî Lémi Yesu Kédísu u k:ii nipi wunê kâádkâádi nmoo, u módó yeedeyeede mbêpê ghê kamí nmo wunê kuwo ngé, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. *

7

Yééyée u dyimê pywuu

* **5:21:** Lóma 6:23 * **6:4:** Kílosa 2:12 * **6:6:** Nkal 5:24 * **6:9:** Tpyuu 1:18 * **6:10:** 1 Pita 3:18 * **6:11:** 1 Pita 2:24 * **6:15:** Lóma 6:1 * **6:16:** Njon 8:34 * **6:18:** Njon 8:36 * **6:21:** Lóma 7:5 * **6:23:** Lóma 5:12,15

¹ A tidê mbwó yoo, ala kópu u wopwe ngé daanmyi dêê dmi, mu kópu u díy:o dêêpí kópu dyuu nmyi lama a kwo. ²⁻³ Dyimé pywuu nmye ngmêninê kuwo. Dêêpí kópu dyuu ngé pi cha dpo kââdí dê, u dí pwpopwo anyi wunê tóó. Yepe ngé u moo wa a kuwo, kn:aa pini ka amí lê, ye daa yéyéyé u kópu ayi d:uu, ngmênê mââ ti u kópu ayi d:uu. Ngmênê u moo mwiyé dpí pw:oo knomomê, ye yéyéyé u dêêpí kópu yi pyópu p:uu u ngwo dpo pywáíí, módó pyââ ngé moo pyódu, u ntââ amé yéé, mēdaa mââ ti u kópu yu d:uu. ⁴ A tidê mbwó yoo, nmyo mye ntee dé. Mósisi u dêêpí kópu dyuu ka nmyi pw:oo dniye, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u k:ii nipi nmyi pw:oo dniye. Yi kópu u l:êê díy:o Mósisi u dêêpí kópu dyuu ngé daamodí mbêpê kîgha nmyo. Yesu Kédisu dini ghi n:ii ngé a pii wo, u yoo ngé u ngwo pyódu nmo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Kópu mb:aa yilí dny:oo d:uud:uu dé, M:aa u pi ndíí ngé paa pyaa we. ⁵ Dini ghi n:ii ngé nuw:o mbwee p:uu nmee a mbêpê, dêêpí kópu dyuu ngé kwódu yé u kópu nmí nuwo yinê kalé too. K:omo tpile pwpopwo u kópu dé, ngmênê u yi nmo doo kwo, Yi kópu nmí d:uu té. ⁶ Ngmênê ala ngwo dêêpí kópu dyuu nmí p:uu da pywáíí, mu kópu u díy:o tpieni ngé doo tpyé nmo, yi tpile ka nmí pw:oo dniye. Mósisi ngé wunê kópu dyuu n:ii a d:êê ngé, daa yi kópu dyuu ngé a mbêpê kîgha nmo, ngmênê kópu kamí, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé yinê a mbêpê kîgha nmo. *

Nuw:o dono pini dê dêêpí kópu dyuu

⁷ A ka wanmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe, dêêpí kópu dyuu lónté tpile, dono? Nmyenê, Kêlé, ngmênê dêêpí kópu dyuu ngé dono a ka yinê a kēna ngé. Dêêpí kópu dyuu ngé wodaa vvu, Kn:aa pini u tpile u yi nga kingmê kwo, ye yi kópu a lama daapê tóó. ⁸ Dêêpí kópu dyuu mbêmê nuw:o dono ngé dóó noo, u ngwo noo nuw:o dono, kn:aa pini u tpile dé yi yi dmi a nga u ngwo dpímo kwo. Dêêpí kópu dyuu wodaa kwo, ye nuw:o dono paa dípi. ⁹ Dêêpí kópu dyuu a lama ghêlí daa yaa wo, a ghê doo ya, ngmênê dini ghi n:ii ngé dêêpí kópu dyuu ní nyongo, nuw:o dono a gha vy:o wêdêwêdê ngé pyodo, u ngwo ní pwene. ¹⁰⁻¹¹ K:omo tpile Chóó Lémi ngé u yi doo kwo, Dêêpí kópu dyuu ngé ghê ye mē y:ee ngé, ngmênê pwpopwo u ngwo nê pyw:ángo, mu kópu u díy:o dêêpí kópu dyuu mbêmê nuw:o dono ngé dóó noo, u ngwo vya noo. ¹² A tidê mbwó yoo, dyimé pywuu nmye ngmêninê kuwo. Pi ngé tuu angma a ngí, pi u ngwo angmê vya, ye daanmí vyi, Tuu dono. Kêlé, tuu dpodo u tpile, nuw:o

u mênê daa tóó. Tpile mb:aa. Pini n:ii ngé u mbwó dpí vya, yi pini dono. K:omo tpile Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu mb:aamb:aa, ngmênê nuw:o dono ngé a ngí too, u ngwo vya noo. *

¹³ A ka wanmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe, Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu mb:aa ngé vya nyoo? Nmyenê, Kêlé, ngmênê nuw:o dono ngé p:ee vya noo. Nuw:o dono ngé yi dêêpí kópu dyuu mb:aa ngma a ngéédi, tuu ntee tpile ngé pyódu ngé, u ngwo vya noo, u ngwo nê w:ee ngé, nê, Nuw:o dono u mênê mb:aamb:aa daa tóó mo daa tóó.

Pi u tpiipi

¹⁴ Nmi lama ka tóó, Chóó Lémi ngé dêêpí kópu dyuu nmo yinê a kpo, ngmênê a chóó a wêdêwêdê mbêmê yi dêêpí kópu dyuu u cháâcháâ ngé n:aa dípedípe yédi, mu kópu u díy:o nê dono p:uu dpodo pyu, yinê a mbêpê kîgha noo. ¹⁵ Kópuni n:aa d:uud:uu too, déninê wopwe too, mu kópu u díy:o, u ya a nga a kwo, kópu mb:aa yiní d:uud:uu dé, ngmênê dinê d:uud:uu too. Kópuni a ka dono dé, vyílo yi kópu yiní d:uud:uu too. ¹⁶ Tpeé kópu tpaépé ngé nê w:ee ngé, nê, Dêêpí kópu dyuu a ka yi mb:aamb:aa. ¹⁷ Yi kópu u l:êê díy:o nê kuu, dono kópu a chóó díni d:uud:uu too, ngmênê nuw:o dono n:ii a gha vy:o a tóó, yinê wunê tpyuu noo. ¹⁸ A lama ka tóó, a chóó a mênê kópu mb:aa daangma a tóó. K:omo tpile u ya a nga a kwo yédi, Kópu mb:aa ní d:uud:uu dé, ngmênê n:aa dípedípe yédi, díni d:uud:uu too, a yi dé dnyinté ghiye a m:ii mo, a kêê dé dono p:uu a dpodo mo. ¹⁹ Kópu mb:aa n:ii u ya a nga a kwo yédi, Ní d:uu, yi kópu d:uud:uu dé. Kópu dono n:ii u ya a nga daa kwo yédi, Ní d:uu, yi kópu vyílo yiní d:uud:uu ngé. ²⁰ Yi kópu u l:êê díy:o na a ka a nuw:o daa a tpiipi, ngmênê nuw:o dono n:ii a mênê a tóó, yinê wunê tpyuu noo.

²¹ A tidê mbwó yoo, alanté a tóó. Dini ghi n:ii ngé u ya a nga adí kwo, Kópu mb:aa ngmêní d:uu, ngmênê nuw:o dono a nkígh:é a ya yédi. ²²⁻²³ Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu a nuu u kópu dyuu, ngmênê kn:aa lémi ghi a mênê ngma a dpodo yédi, a nuw:o p:uu a d:uu yédi, dono p:uu dpodo pyu ngé yinê a pyépi noo. ²⁴⁻²⁵ A nuw:o mu ngmídi ngé Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu yinê a cháâcháâ ngé, ngmênê a chóó a wêdêwêdê ngé doo u ntââ kópu mb:aa daaní d:uu, a yi dé dnyinté ghiye a mo, a kêê dé dono p:uu a dpodo mo. Nuw:o dono ngé dono u maa p:uu wunê tpyuu noo, máadíni u dí pwpopwo. Yi kópu ngé a gha dé dyênê, a p:uu nanê wa a pywáíí? Mw:áákó Chóó Lémi, nmí Lémi Yesu Kédisu ngé yinê wa a pywáíí. *

* 7:4: Lóma 6:2,11; Nkal 2:19

* 7:5: Lóma 6:21

* 7:6: Lóma 8:2; 6:4

* 7:7: Ex 20:17

* 7:9: Njems 1:15

* 7:12: 1 Tim 1:8

* 7:22-23: Nkal 5:17; Njems 4:1; 1 Pita 2:11

* 7:24-25: 1 Kódin 15:57

8

Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono vyápê

¹ Yélini Yesu Kédisu u k:ii a kââdi dniye, yi yélini Chóó Lémi ngê daawa kpada. ² U Ghê Dmi u wêdêwêdê mbêmê Yesu ka yinê a kââdi nmo, ghê kamí nmo yinê myedê kpo, pwopwo pini dê dono ye yinê mye w:êê nmo. ³ Mósisi u dêêpî kópu dyuu dêê wo, mb:aamb:aa ngê daa pyódu nmo, mu kópu u díy:o dp:oo nuw:o pyu mb:aa dé. Chóó Lémi ngê chóó tp:oo nmo a dy:ââ ngê, nmo ntee pini ngê pyodo. Nmí l:êê díy:o nmí dono ríedê kele, Chóó Lémi ngê dono u ngwo ndyíko ngê. ⁴ Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ntââ ngê wunê pyépi nmo, kópuni Chóó Lémi ngê u yi a kwo, yi kópu yinmo d:uud:uu too. Daa nmí chóó nmí wêdêwêdê mbêmê nmo m:ii té, ngmêñê Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê nmo m:ii té, u dêêpî kópu dyuu u ngwo nmo cháâchââ too. *

⁵ Yélini Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono a vyápê té, Chóó Lémi u nuu u kópu ye d:uud:uu t:oo, ngmêñê yélini yi chóó yi nuw:o mbwee u pono a vyápê té, daa Chóó Lémi u nuu u kópu ye d:uud:uu t:oo. ⁶ Yélini yi chóó yi nuw:o u pono a vyápê té, ghê kamí yi mênê daa too, myedaawa a pyw:ee ngmê. Yélini Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono a vyápê té, ghê kamí wunê da pyw:ee ngmê, Chóó Lémi u k:ii noko mb:aamb:aa ngê a pyede. * ⁷ Pini n:ii chóó u nuw:o u pono a vyápê yédi, yi pini Chóó Lémi p:uu a d:uu yédi, u dêêpî kópu dyuu daa cháâchââ ngê, mu kópu u díy:o yi pini dpî dípî. ⁸ Doo u ntââ yi pini ngê Chóó Lémi u nuu u kópu daangmêwa d:uu.

⁹ A tidê mbwó yoo, ngmêñê dp:ee yinté yélini. Mumdoó Chóó Lémi u Ghê Dmi ndéndê ngê nmyi mênê a too, ye u pono nmye vyápê nyédi, nmyi chóó nmyi nuw:o mbwee u pono dp:ee vyápê nyédi. N:ii u mênê Yesu Kédisu u Ghê Dmi daa too, yi pini doo u yoo vy:o pini ngmê. * ¹⁰⁻¹¹ K:omo tpile dono ngê nt:ââ nmyoo, doo u ntââ nmyi chóó kópu mb:aa u ngwo daangmanmyi d:uu ngmê, ngmêñê Yesu Kédisu nmyi gha vy:o a too, u Ghê Dmi ngê mēdē pyidu nmyoo, a wêdêwêdê kîgha nmyoo, mu kópu u díy:o Yesu ngê Chóó Lémi ka a kââdi nmyoo. Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu a pyidu ngê. U Ghê Dmi vyílo nmyi mēnē ye too, yinê a wêdêwêdê kîgha nmyoo.

¹² A tidê mbwó yoo, nmyi nuw:o mbwee u wépi dmyinê pwapi dé. ¹³ Nmyi nuw:o mbwee u pono anmyi vyápê, ye wanmyi pw:oo dmi. Chóó Lémi u Ghê Dmi ka anmyi ng:aa, nmyi nuw:o mbwee u kópu dono u

ngwo anmyi kéé t:oo, ye ghê kamí wanmyinê pyw:ee ngmê. * ¹⁴ Yélini Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono a vyápê té, yi yélini Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää yoo. ¹⁵ Wunê daa dnyinté nmyimo a nkingê. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinté nkingê tēdê daawa diyédiyé kalé nmyo. Kêle. Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää ngê yinê pyódu nmyoo, Chóó Lémi ka u ngwo nmo tpapê ngê, kwonmímo, M:aa.

* ¹⁶ A tidê mbwó yoo, nmí lama ka too, nmo Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää yoo. U Ghê Dmi k:ii nmí ghê dmi kní y:oo yi kópu a tpapê ngópu. * ¹⁷ Yesu u tidê mbwó ngê nmí pyaa dniye, pi kní y:oo Yesu Kédisu u l:êê díy:o dono nmo wa d:uu knomomê, yi dono u mgíní anmo vyímí knomomê, ye Yesu u k:ii mb:aamb:aa ngê wanmín:aa ya, Chóó Lémi ngê u módó yeedeyeede nmo wa a kê. *

Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê kópuni wa d:uu

¹⁸ Ala dini ghi ngê dononi u mgíní nmo vyímí, yi mgíní vyímí daa ndíi. Ala ndíi kópu, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê ngmêñê ntee pini ngê amí pyódu nmo. * ¹⁹⁻²² K:omo tpile Chóó Lémi ngê tpile yintómu mb:aamb:aa ngê a l:ámo ngê, ngmêñê nmí kn:ââ u dono u díy:o tpile yíli yintómu a dyênê dniye, ala ngwo a l:êê nyédi, a wélini mgíní vyímí nyédi, a pwopwo nyédi, myoo mg:eme dmi. Ngmêñê mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê yi dono wa chedê, tpile yíli yintómu kamí ngê amí pyódu té, tp:oo módó tp:oo mää kní yi k:ii noko mb:aamb:aa ngê adnyin:aa ya. Mbwili ntee a mgíní vyímí yédi, tpile yintómu yinté a mgíní vyímí té, u yi y:e a kwo, Wéni n:ii ngê Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää yoo anmí m:uu té, yi wéni lílímí ngê dyimé we, Chóó Lémi ngê tpile yíli yintómu kamí ngê u ngwo paa pyódu tene. * ²³ Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi nmo a kpo, ngmêñê u módó yeedeyeede nmo doongê chedê ngê. Yi kópu u l:êê díy:o nmí gha vy:o nmo mgíní vyímí té, u dí, Chóó Lémi ngê u dpodo amí chedê, nmí chóóchóó nmí pãá dmi kamí ngê amé pyódu té, tp:oo módó tp:oo mää ngê anmín:aa ya. *

²⁴ Nmí lama ka too, Chóó Lémi ngê yi dpodo wa chedê, ngmêñê yi kópu dp:ooongê módu. Yi kópu w:oo módu, Chóó Lémi ka daapono nuw:o té. ²⁵ K:omo tpile yi kópu dp:ooongê módu, ngmêñê yi kópu nmo t:âât:ââ, nmínê vyímí.

²⁶ Nmí lama daa too, Chóó Lémi ka lónté anmí ngépê, ngmêñê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yinê a ngéêpî nmo. Kópu ndíi n:ii nmí mênê a too, u tpapê ngê doo u ntââ, ngmêñê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Chóó Lémi ka yinê

* 8:4: Nkal 5:16,25 * 8:6: Lóma 6:21; Nkal 6:8 * 8:9: 1 Kódin 3:16; 12:3 * 8:13: Nkal 6:8 * 8:15: 2 Tim 1:7; Nkal 4:5-6 * 8:16: 2 Kódin 1:22 * 8:17: Nkal 4:7; Tpyuu 21:7 * 8:18: 2 Kódin 4:17 * 8:19-22: Gen 3:17-19; 2 Pita 3:13; Tpyuu 21:1-5 * 8:23: 2 Kódin 5:2-4

dpí vyí, nmí l-êê díy:o a ngêpê yédi. ²⁷ Chóó Lémi nmí gha vy:o wuné vuyuwu, u Ghê Dmi kópuni p:uu a nuw:o, yi kópu u lama mye tóó. Kópuni Chóó Lémi ngê u yi a kwo yédi, a yoo ye ní y:o, u Ghê Dmi ngê yi kópu nmí l-êê díy:o u kwo a dmyinê ngê.

²⁸ Ala kópu nmí lama a tóó, Chóó Lémi u nuu ghi n:ii dé yi nódo adí ya, yi yéli y:e kópu yilí n:ii wa pyaa dmi, yi yéli yi mb:aamb:aa u l-êê díy:o y:e wa pyaa dmi, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê ló dini a ngmídi too, yi nuu ghi dmi nódo a tóó. * ²⁹ Chóó Lémi ngê yi yéli ló dini a ngmídi ngê, apê. A tp:ee ntee yéli ngê waní pyódu té, a tp:ee u tíde mbwó yilí ngê u ngwo paa pyaa we. ³⁰ Yélini Chóó Lémi ngê wuné a ngmídi ngê, nmo yi yéli, ala ngwo nmodê, A pwiyé dmyeno, a yoo vy:o anyi ghê dmyeno, mu kópu u díy:o nmyi dono a kuwó kídí kéé té. Chóó Lémi ntee a tóó, yinté pini ngê a pyépi nmo.

Doo u ntâá kópu ngmê ngê Yesu nódo nmí nuu ghi dmi daawa a ngí

³¹ Chóó Lémi ngê yinê a ngmídi nmo, chók u kwo a kâádí nmo, doo u ntâá pi ngê mèdaawa chámê nmo. ³² Chóó Lémi daa kede wo, daa vuy, A chók a tp:ee angénté aní y:o, ngmênê nmo yintómu nmí kpêê ngê yó. Chóó tp:oo nmo a kpo, tpile yilí u ntâá mbêmê nmo amyedê kê. ³³ Nmo Chóó Lémi u ngmídi ngmê u yoo, pi mb:aa ngê chók pyódu nmo. ³⁴ Yi kópu u l-êê díy:o doo u ntâá pi ngê daawa ndyíko nmo. Yesu Kédisu ngê daawa ndyíko nmo, mu kópu u díy:o nmí l-êê díy:o vyílo yi pwene, myombó mède pii wo, Chóó Lémi u nkíghê a tóó, nmí l-êê díy:o u kwo a ngêpê yédi. * ³⁵ Yesu Kédisu nódo nmí nuu ghi dmi kópu ngmê ngê daawa a ngí. Komo tpile nmo dómódumu té, ó ndapí nmí ngópu daadí ya, ó pi kní y:oo dono kópu nmo wa d:uu t:oo, amy:oo pw:oo dmi, ngmênê yi kópu kní y:oo Yesu Kédisu nódo nmí nuu ghi dmi daawa a ngí ngmê. * ³⁶ Chóó Lémi u komo kapí pyu ngmê ngê yi dono kní yi l-êê díy:o ala kópu a d-êê ngê, apê.

Nmí Lémi u l-êê díy:o pi kní y:oo nmí vyee tédê wo dpí chedê ngmê.

Sipi vyee yinê ye ntee daa ndíi kópu, yinté límílimí ngê dpí vya nmo.

³⁷⁻³⁹ Yi kópu kní y:oo Yesu nódo doo u ntâá nmí nuu ghi dmi daawa a ngí ngmê, ngmênê yi vyími ngê Yesu u wêdêwêdê ngê a wêdêwêdê kígha nmo. Nyââ, a lama ka tóó, kópu ngmê ngê nódo nmí nuu ghi dmi doo u ntâá daawa a ngí. Pwopwo wa dpí, dyámê u tpile yilí yintómu wamyé dêê dmi, enjel yoo kada pini yoo amyé dêê dmi, awêde u kópu dé wa dêê dmi, mââ u kópu dé amyé dêê dmi, dyámê u wêdêwêdê yintómu amyé

dpí. Yi kópu yintómu kní y:oo Chóó Lémi nódo nmí nuu ghi dmi daawa a ngí ngmê, mu kópu u díy:o nmí Lémi Yesu Kédisu nmí Mbwámê ngê pyodo.

9

Nju tpémi yi danêmbum

¹⁻³ A yoo Nju tpémi yi l-êê díy:o a nuw:o d:ud:umbiy:e dono ngê dê pyódu. Lukwe díy:o Yesu Kédisu kí mb:ii ngópu? Yesu ngê u nkwo wa mb:ii té. U ya a nga a kwo, Yesu ka nê tpélimbiy:e té, yi Mbwámê ngê u ngwo paa pyaa we. Komo tpile Chóó Lémi ngê wa mb:ii nê, a daa wa a kâádí ngmê, yi kópu a ka mye u ntâá. Ndê kópu yidê vyí, díni komodanê. Yesu Kédisu ngê dí kp:aa, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê myidi kp:aa. ⁴ Nju tpémi Chóó Lémi u ngmídi ngmê u yoo, yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê wana a vuyuwu, pi nmyi vyo:oo ngmanê ngmídi, nmyi Mbwámê ngê waní pyódu. Chókochók ye a kéma ngê, chók u kwo myedê kâádí too, u dèépí kópu dyuu ye mye y:àngu, u kwo ngêpê u kakémê chók ye mye chámê ngê. ⁵ Yi kn:ââ yoo yi pi dmi ndíi, Epilaham ngmê, tp:oo Yisak myomo, u kee Njakóp pyolo. Nju tpémi yi vy:o Chóó Lémi ngê nmí Mbwámê ngma a ngmídi ngê, Yesu Kédisu, pini n:ii mye nmí Yápwo njini, nmo yintómu yinê a y:enê nmo. U pi ndíi ngê pyépi koo, u chaa kígha chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yila. *

⁶ Chóó Lémi ngê Epilaham ka kwo, Nyoo yilí ngê wa pyódu, yi yéli waní ngee. Lukwe díy:o Nju tpémi yilí y:oo nmí Mbwámê mb:ii ngópu? Lukwe, kópuni Chóó Lémi ngê a vuy, yi kópu daa ntiye ngê? Kêle, u kópu ndéndê ngê a ntiye ngê, ngmênê daa Nju tpémi yintómu yi ngee too, mu kópu u díy:o daa Nju tpémi yintómu Chóó Lémi u ngmídi ngmê u yoo. ⁷ Myenté, Epilaham u yoo vy:o woni kní doo u yoo njini, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê Epilaham ka kwo, Nyoo njini, daa Yisímél u yoo, ngmênê Yisak u yoo. * ⁸⁻⁹ Komo tpile Sela daa tpete u ntâá, ngmênê Chóó Lémi ngê Epilaham ka kwo, M:ââ daanimo kéli, u ngwo amênê diyé, yed:oo Sela tp:oo mââ wa t:aa. Yi kópu u nt:u kópu alanté, pi cha ntee dpí tpamê kní, tpémini dpí tpyé t:oo, yi tpémi yoo daa Chóó Lémi tp:oo yoo, ngmênê tpémini Chóó Lémi u kópu u l-êê díy:o dpí t:aa, yini ndéndê ngê tp:oo. *

¹⁰ Epilaham tp:oo dê y:e kópuni pyodo, yi kópu Yisak tp:oo dê y:e mye pyodo, tpémini mwiyé ta, Chóó Lémi ngê mb:ii ngê, kuwóni yedê ngmídi ngê. ¹¹⁻¹² Dini ghi n:ii ngê yi pye Lípeka u mênê nipi dpímo a kwo, Chóó Lémi ngê yi pyópu ka kwo, N:ii kada wa

* 8:28: Epeso 1:11 * 8:34: 1 Njon 2:1; Hipílu 7:25 *

8:35: 2 Kódin 4:8-11; Psalm 44:22 * 9:5: Mát 1:1-2; Njon

t:aa, yini ngé u mbwó u dnye wadí nyém. Ghéli daa taa knopwo, kópu mb:aa p:uu kée daa yé ngópu, kópu dono p:uu kée myedaa yé ngópu, Chóó Lémi ngé Njakóp u ngwo a ngmídi ngé, ngmêné Yísó mb:ii ngé. Wéni n:ii ngé taa knopwo, Yísó mwiyé ta, Njakóp u kuwó doo a kwo. Dini ghi n:ii ngé kaa knopwo, Njakóp ngé Chóó Lémi u kópu ntiye ngé, Yísó u d:aa a kâádi ngé, pi kaa ngé mē pyodo. Daa yi pini mbwémi yi l:éé ghi dmi mbémé Chóó Lémi ngé chámé doo, ngmêné chóó u nuw:o ngé Njakóp a ngmídi ngé, Yísó mb:ii ngé. * 13 Pi ngmē ngé Chóó Lémi u kópu dyuu puku yedé a d:éé ngé, apé, Njakóp u yoo a nuu u yoo, Yísó u yoo daa a nuu u yoo.

14 A ka anmyinē póo dmi, a ka nye, Lukwe díy:o Chóó Lémi ngé Njakóp a ngmídi ngé, Yísó mb:ii ngé? A ka nye, Yinté daa tóó. A tidé mbwó yoo, Yi kópu dmyongé w:ee ngópu. 15 Chóó Lémi ngé Mósisi ka kwo, Pi yintómu kpadakpada u yoo, yi dono kní yi l:éé díy:o, ngmêné n:ii a ka wa ch:ané, yi pini u dono a kuwó wani kée té, yed:oo yi pini mēdaani kpada. * 16 K:omo tpile pi ngé u yi adí kwo, Chóó Lémi u yoo vy:o ní ghé, kópu mb:aa yili u l:éé díy:o adí d:uud:uu, ngmêné doo u ntâá Chóó Lémi u ngmídi ngmē u pi ngé chóó daawa pyódu, ngmêné pini n:ii Chóó Lémi ka wa ch:ané, Chóó Lémi ngé yi pini chóo wa a ngmídi, yi pini u dono yili u kuwó wa kée té. * 17 Chóó Lémi ngé Yichip tpémi yi king Pélo ka kwo, Mbii tédé p:aa vya nyoo, ngmêné dípi vya nyoo, mu kópu u díy:o pi kní y:oo a wédéwédé ndii m:uu paa m:uu y:e. Kwo, K:omo tpile a yoo daanyi kwolo, ngmêné dini ghi n:ii ngé aní kpada ngi, u ngwo wanyi kalé té, dyámé mbémé tpémi y:oo a pi u ngwo wa ny:ee ngmē. * 18 A tidé mbwó yoo, pini n:ii Chóó Lémi ka wa ch:ané, yi pini Chóó Lémi ngé wa ngee. Pini n:ii Chóó Lémi ka wa díy:a, Chóó Lémi ngé yi pini ngópungópu pyu ngé wa pyódu. Yi pini Chóó Lémi ka daawa a tpeimbiy:e, Chóó Lémi ngé yi pini u nkwo wa kpada.

Yamí d:âá u dyimé pywuu

19 A ka wanmyinē póo dmi, a ka nye, Lukwe, Chóó Lémi ngé yoo ngópungópu pyu ngé chóó wa pyódu té, lukwe díy:o yi ngópungópu u díy:o amé kpada té? A ka nye, Chóó Lémi ngé kópuni a d:uud:uu, n:uu ngmē u ntâá, yi kópu u kwo wa kwódu. 20 Nmyinē nmye nmye n:uu dé, Chóó Lémi u dnye u ngwo nmyinē vyee ngmē. Yamí d:âá ngé u l:amol:âmo pyu ka daawa vyi, Lukwe díy:o alanté chi l:âmo né? * 21 Mu kópu u díy:o d:âá l:amol:âmo pyu chóó u nuw:o ngé a dpodo

yédi. U ntâá yi pini ngé tēpē ngmídi ngé d:âá miyó dpí l:âmo, woni límilímí ngé dpí l:âmo, daa mb:aamb:aa ngé, ntumokwodo mw:aandiyé k:oo a tpyópwi nyédi. Woni mb:aamb:aa ngé dpí l:âmo, d:éé mb:aa p:uu dpí yé té, mb:aamb:aa ngé u kwo a vyywó yédi, módó d:uudpí pwii, naa ndii tédé dpí pwii. * 22 Chóó Lémi ngé yinté kópu myeye d:uud:uu ngé. Chóó Lémi yélini ye dé nod:e, yi yéli díyo wa a pw:ono, pi kní y:oo u nod:enod:e pini dé u wédéwédé nipi yi ngwo wa m:uu d:oo. Ngmêné ala ngwo yi yéli yi dono kiyedé vyími. 23 Chóó Lémi ngé u yi a kwo, Pi kní y:oo a yoo yi p:uu paa m:uu nène, wod:oo a ngmídi nmoo, nmí dono u kuwó kée too, mb:aamb:aa ngé a pyépi nmo. 24 Daa Nju tpémi yi mo yi vy:o a ngmídi nmoo, ngmêné kn:aa yéli mye yi vy:o myedé ngmídi nmoo. 25 Hóséya ngé Chóó Lémi u komo alanté a kâá, apé,

Yélini a yoo vy:o dēpwo a kwo,
a yoo ngé aní pyódu té.

Yélini yi nuu ghi dmi a nódo dēpwo a ya,

yi nuu ghi dmi a nódo am:aa yé. *

26 Apé, Yélini ye ní vvyu, yené, Nmyo dp:ee a yoo,

yi yéli yi pi dmi pi kní y:oo wa ntaa ngmē,
awo, Yápwoni ghé a ta, yi yápwu tp:oo yoo.

*

27 Yisaya ngé Yisiléli tpémi yi p:uu ala kópu a d:éé ngé, apé, K:omo tpile Yisiléli tpémi téda tii, ngmêné Chóó Lémi ngé kóo k:oo yili daawa kâá, * 28 mu kópu u díy:o dyámé mbémé tpémi yi kpadakpada u kópu n:ii a vvyu, ndéndé ngé límilímí ngé wa d:uu. 29 Yisaya ngé ala kópu mye d:éé ngé, apé, Nmí Lémi ndii ngé nmí tp:ee dmâádima yi vyee tédé wodipé dyé too, ye Sodom tpémi Kímoda tpémi ntee chedéchedé chedé ngé, yinté myepi chedé nmoo. *

Lvêédilvêédi u chéêpi u dyimé pywuu

30 A tidé mbwó yoo. Yélini daa Yisiléli tpémi, yi yéli y:oo Chóó Lémi dédnye nmy:uu, ngmêné dini ghi n:ii ngé Yesu ka kélími mbé dniye, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé u ngwo pyaa dniye. 31 Yisiléli tpémi y:oo u yi doo kwo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé nmí pyaa dmi, u l:éé díy:o u dēépi kópu dyuu dnyimo cháácháá, ngmêné u cháácháá ngé déé dniye. 32 Déé dniye, mu kópu u díy:o yi chóó yi wédéwédé mbémé dēépi kópu dyuu dnyimo cháácháá dé, Chóó Lémi ka dēdnyimo kélími. Chéêpi ngmē p:uu a lvêédi dniye, u ngwo a ghay dniye. 33 Chóó Lémi ngé yi chéêpi p:uu ala kópu a vvyu, apé,

Yisiléli tpémi yi maa p:uu chéêpi kpiyé ngmên:aa kapí,

* 9:11-12: Gen 25:21,23 * 9:13: Mal 1:2-3 * 9:15: Ex 33:19 * 9:16: Epeso 2:8 * 9:17: Ex 9:16 * 9:20: Is 45:9 * 9:21: Jer 18:6 * 9:25: Hos 2:23 * 9:26: Hos 1:10 * 9:27: Is 10:22-23 * 9:29: Is 1:9

p:uu pêdê lvêêdí dnyiye,
u ngwo pêdê ghay dnyiye.
Ngmênê pini n:ii ngê yi chêêpí kpiyé wa
mya, u kwo adí kèlímí,
yi pini daawa a ghay.
A tidê mbwó yoo, yi chêêpí kpiyé u pi Yesu
Kédisu, nmí Mbwámê. *

10

Nju tpémi yi nuw:o mbwee

¹ A tidê mbwó yoo, a chóo a yoo Nju tpémi
yi l:éê díy:o a ghê tuu ye tóo. Dye ghi yintómu
yi l:éê díy:o Chóo Lémi ka n:aa ngêpê yédi.
Ndêndê ngê u ya a nga a kwo, Chóo Lémi
ka mê diyé dnyiye, kóo k:oo u ngwo paa kaa
téne. ² Chóo Lémi u pi ndêndê ngê a cháacháa
ngmê, ngmênê u nuw:o ghi dyuu dnyinté
yi lama a pyede. ³ Ala kópu doongê w:ee
ngópu, Yesu nmí l:éê díy:o pwene, pini n:ii u
kwo adí kèlímí, Chóo Lémi ngê yi pini u dono
u kuwó wa kée té, pi mb:aa ngê wa pyódu.
Ngmênê Chóo Lémi ngê pini n:ii a ngmídi
ngê, yi pini mb:ii ngópu, yi chóo yi wédêwédê
mbémê déêpí kópu dyuu a cháacháa ngmê,
mu kópu u díy:o u yi y:e a kwo, Chóo Lémi ka
pi mb:aa ngê nmí pyaa dmi, kóo k:oo u ngwo
paan:aa kaa nmíne. ⁴ Ngmênê Yesu ngê yi
máadi nkoko ngê, u maa kami kpémí ngê,
pini n:ii u kwo adí kèlímí, Chóo Lémi ngê yi
pini kóo k:oo u ngwo wa a káa.

Yesu ka kèlímí pini dê u pi tpapê yi kópu

⁵ Déêpí kópu cháacháa u maa p:uu Mósisi
ngê ala kópu a d:éê ngê, apê, Pini n:ii ngê
déêpí kópu dyuu d:ud:umbiy:e adí cháacháa,
yi pini ngê u ghê njini u ngwo wa a pyw:oo.
⁶⁻⁷ Ngmênê dp:oo u ntáa dé. Déêpí kópu
dyuu u cháacháa ngê nmo dípedípe nyédi,
ngmênê Yesu ka anmí kèlímí, ye Chóo Lémi
ngê pi mb:aa ngê wa pyódu nmo. Yi kópu
nmí nkigh:ê a tóo, Yesu daa kuughê wunê
tóo. Yesu u ghipighípí tédê, mbóo p:uu pi
d-uudpí ní, kpéêní pi myed:uuwodé pyidu.
⁸ Kéle, ngmênê nmí nkigh:ê chono a tóo. Yesu
u kópu dyuu nmí gha vy:o a kwo, nmí komo
ngê nmo tpapê ngê, pi kní ye yennímo, Yesu
ka kèlímí mbê dmyeno. ⁹ Nmyi gha vy:o ala
kópu ka anmyi kèlímí, Chóo Lémi ngê Yesu
kpéêní mède pyidu ngê, myenté pi kní ye
nmyi komo ngê amy:ee vyi ngmê, anye, Yesu
nmí Lémi, ye Chóo Lémi ngê kóo k:oo wa kaa
nmyo. ¹⁰ Nmí gha vy:o Yesu ka anmí kèlímí,
ye Chóo Lémi ngê pi mb:aa ngê wa pyódu
nmo. Pi kní ye nmí komo ngê amy:oo vyi,
yennê, Yesu nmí Lémi, ye nmí Mbwámê ngê
wa ngee nmo, kóo k:oo wa kaa nmo. ¹¹ Puku
yedê alanté a tóo, Pini n:ii u kwo adí kèlímí,
yi pini daawa a ghay. ¹² Nmo yintómu dp:oo
u mo u mo dé, k:omo tpile Nju tpémi ó kn:aa

yéli, ngmênê Chóo Lémi nmí Lémi ndíi mu
ngmídi. Yélini u kwo wa ngêpê mbê dmi, yi
yéli ye u módó yeedeedeede ye wa a y:oo. *
¹³ Puku yedê alanté a tóo, Pini n:ii ngê nmí
Lémi ka wa vyi, Ngee nédi, yi pini wa ngee,
kóo k:oo wa káa. *

¹⁴ A tidê mbwó yoo. Lukwe díy:o Nju tpémi
nmí Lémi Yesu ka daa ngêpê té? Yesu ka wo
kèlímí mbê dnyiye, u kwo pídnye ngêpê. Yesu
ka kèlímí u kn:áa ló yi wunê kwo? Chóo
Lémi ngê pi yili ye a dy:áa ngê, u kópu dyuu
mb:aa ye yidnyen:aa tpapê. ¹⁵ Lukwe díy:o
Nju tpémi daa kèlímí mbê dnyiye? Lukwe,
yi kópu daa ny:ee ngópu? Lukwe, nmí Lémi
ngê pi ye daa dy:áa ngê? Kéle, nmí Lémi ngê
pi yili ndêndê ngê ye dy:áa ngê, mu kópu u
díy:o puku yedê alanté a tóo, Wéni n:ii ngê
Chóo Lémi ngê u kópu y:ee:ee pyu yoo pi
kní ye dy:áa too, yi wéni mb:aamb:aa. *

¹⁶ Ngmênê Nju tpémi yili y:oo yi kópu mb:aa
u wépi pwaa ngópu. Yisaya ngê yinté kópu
myedê d:éê ngê, apê, A Lémi, nmí kópu ka pi
daangmê kèlímí mbê wo. * ¹⁷ Ala kèlímí u
kn:áa, pi ngê Yesu Kédisu p:uu kópu dyuu ye
mwiyé wa vyi, wa ny:ee ngmê, u ngwo wa
kèlímí mbê dmi.

¹⁸ A tidê mbwó yoo. Lukwe, Nju tpémi y:oo
yi kópu dyuu daa ny:ee ngópu? Kéle, kí ny:ee
ngópu. Puku yedê alanté a tóo,

Yi kópu dyuu dyámê ghi yintómu yi mbémê
loo,

pi yintómu kní y:oo ny:ee ngópu. *

¹⁹ A tidê mbwó yoo. Lukwe, Yisiléli tpémi
yi lama dépwo ya? Kéle, Mósisi ngê yi lama
ka a kwólu, Chóo Lémi u komo alanté a káa,
apê,

Kn:aa yéli ye kópu mb:aa ngmaní d:uu,
ñ:ee u ngwo ye anmyi kaa ngmê,
ye amy:ee nod:e dmi. *

²⁰ Yisaya ngê Chóo Lémi u kópu ndíi alanté
a d:éê ngê, apê,

Yélini y:oo dèdnyimo nmy:uu nê,
yi yéli y:oo kèda pyw:ee nê.

Apê, Yélini y:oo dèdnyimo poopoo nê,
yi yéli ye a chóochóo mîné kèma ngê. *

²¹ Chóo Lémi u komo alanté mye káa,
Wo nimo chedêchedê dé, Yisiléli tpémi ye
yennímo,

A ka nga a diyé dmyeno, nmyi yi dmi a
nga a kwo,
ngmênê wépi a ka dnyimo pwapi,
a dnye dèdnyimo nyém. *

11

Chóo Lémi ngê Nju tpémini a ngmídi too

* **9:33:** Is 28:16; 1 Pita 2:6; Lóma 10:11 * **10:12:** Dpodo 15:9; Kílosa 3:11; Nkal 3:28 * **10:13:** Joel 2:32 * **10:15:**
Is 52:7 * **10:16:** Is 53:1 * **10:18:** Psalm 19:4 * **10:19:** Deut 32:21 * **10:20:** Is 65:1 * **10:21:** Is 65:2

¹ K-omo tpile Yisiléli tpémi y:oo Chóó Lémi u wépi pwaa ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e daa mb:ii too. Nê Yisiléli pi ngmê, a kn:ââ Mbenjîmîn, pini n:ii Epîlaham u maka. Chóó Lémi ngê a ngmîdi noo, daa mb:ii noo. * ² Yisiléli tpémi yi vy:o Chóó Lémi ngê yélini a ngmîdi ngê, yi yéli daa mb:ii ngê. Ala kópu nmyi lama a tóó. Dini ghi n:ii ngê Yisiléli tpémi Ilacha p:uu dn̄ya a d:uu, Ilacha ngê yi mt:ene dmi Chóó Lémi ka a dóó too, kwo, A Lémi. ³ Kwo, Yisiléli tpémi y:oo ngomo kapî pyu yoo ka vyeë t:oo, ngmêê ziyé tédê wunê pw:oopw:oo t:oo. Kwo, Nê mu ngmîdi ngomo kapî pyu ngê anî tóó, a vyeë u yi y:e myeka kwo. * ⁴ Chóó Lémi ngê kwo, Daa mo. Kwo, Yisiléli pi pyud:o yono yono y:a (7,000) a ka wunê ngêpê, yélini k:omo yâpwo Mbaal ka daa ngêpê té.

⁵ Ilacha u dye ghi ngê ntee doo a ya, ala ngwo mye yintê, Chóó Lémi ngê Yisiléli tpémi yi vy:o pi knî ngma a ngmîdi ngê. ⁶ Chóó u módó yeedeyeede mbêmê a ngmîdi too, daa yi chóó yi l:êê ghi dmi mbêmê a ngmîdi too. Kópu mb:aa n:ii d:uu tumo yi l:êê díy:o wodê ngmîdi too, ye doo u módó yeedeyeede mbêmê pêdê ngmîdi too.

⁷ Yisiléli tpémi y:oo kópuni dnye nmy:uu, yi kópu dépê pyw:ee ngópu. Yi vy:o yélini Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, yi yéli y:oo yi kópu y:oo a pyw:ee ngópu. Woni knî Chóó Lémi ngê nkê kpeme yé too. ⁸ Yintê kópu puku yedê mye tóó, apê, Chóó Lémi ngê dpîidpîi kalê too, yi ngwolo dmi my:oo yó, yi ngópu nkoko too. Apê, Wunê yintê doo a ya, awêde yintê myeka tóó. * ⁹ King Dépîdi ngê ala kópu a d:êê ngê, apê,

Yi ntê ndapî ndîi yi l:êê díy:o ala kópu paa vyi y:e, Chóó Lémi nmo wunê vuyuo.

Apê, Pêdê ghay dniye, dono pêdê pyw:ee y:e.

Apê, Yi ntê ndapî ndîi y:oo pêdê lvêêdí téné. *

¹⁰ Apê, Ngwolo kopwe ngê paa pyaa dniye,

yéli daapaa m:uu y:e.

Apê, Dono kópuni dpô pyw:ee t:oo, yi dono ngê pêdê kwolo téné, yi kópu chedê ngê daapaa pyaa we.

¹¹ Nju tpémi dini ghi n:ii ngê chêépî kpiyé p:uu a lvêêdí dniye, a ghay dniye, lukwe, wa a pii dmi, ó daawa a pii dmi? A tídê mbwó yoo, mu dini ghi ngê amênê pii dmi. Nju tpémi y:oo Yesu mb:ii ngópu, yi kópu u l:êê díy:o kn:aa yéli Chóó Lémi u yoo vy:o ghê dniye, Nju tpémi y:oo n:ee u ngwo ye paa kaa y:e. * ¹² Nju tpémi y:oo Yesu mb:ii ngópu, kn:aa yéli yilí y:oo kópu mb:aa u ngwo ngma a pyw:ee ngópu, Chóó Lémi u yoo vy:o ghê

dn̄iye. K:omo tpile Nju tpémi y:oo yi kópu dono d:uu ngópu, ngmênê kn:aa yéli y:oo kópu mb:aa u ngwo a pyw:ee ngópu. Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi Chóó Lémi ka wamêdê tpélimbiy:e dmi, Yesu u yoo vy:o wa ghê dmi, d:ud:umbiy:e kópu mb:aa u ngwo wanmo pyw:oo.

Yi ngmê olipi, u mgongo danêmbum

¹³⁻¹⁴ Yélini daa Nju tpémi, ala kópu ny:ee yó. Dini ghi n:ii ngê Yesu ngê u dyépi ngê pyódu noo, daa Nju tpémi ye a dy:ââ noo, ngmênê nmye a dy:ââ noo. Yi kópu Nju tpémi ye dye ghi yintómu n:aa tpaépê ngê, mu kópu u díy:o u ya a nga a kwo, N:ee nmye paa kaa y:e, Yesu u yoo vy:o myepaa ghê dniye. ¹⁵ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê mb:ii too, u ngwo u kwo a kââdí nmyoo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê u kwo amêdê kââdí té, n:aa ngê p:eeni kópu kpêênî amêdê pyidu té.

¹⁶ Chóó Lémi ngê nmyi kn:ââ mwiyê dépêngmê ngmîdi ngê, ngmênê Epîlaham yedê ngmîdi ngê, Yesu u l:êê díy:o u yoo vy:o ala ngwo dé kaa nmyo. Dyimê pywuu nmye ngmênê kuwo. Pini n:ii ngê yini n:ii woo dpî kââ, dini ghi n:ii ngê dpî k:aa, yed:oo yi pini chóó u yi. ¹⁷ Chóó Lémi ngê olipi woo n:ii kââ, yi olipi woo, Epîlaham. Yi yini ala ngwo dé k:aa, ndîi ngê dê pyódu, u nt:u kópu Nju tpémi. Ngmênê yi yini kóó woni knî y:oo Chóó Lémi Tp:oo mb:ii ngópu, Chóó Lémi ngê yi yini kóó u nkwo a pwaa too, dny:ii dy:ee too, yi kuu kóó knî yi m:uu kââ, yi yini nkwo dmi mê kaa too, ndîi ngê mê pyaa dniye. Nmyo yi kuu kóó dé, Nju tpémi yi wulu ngê yinê a kaakaa nmyo. ¹⁸ Yini kóó n:ii a pwaa too, yi p:uu kópu dono nangmê vyi, nmyi chóó chaa ngê kêê nangê t:oo. Km:êê ka wulu daanmyi y:ee ngmê, ngmênê km:êê ngê yinê a ngêépî nmyo.

¹⁹ Ndoó apê ala kópu wanmyi vyi ngmê, Chóó Lémi ngê nmî yi dmi vyílo ye kwo, yi yini kóó a pwaa too, nmî p:aa dmi yi yó. ²⁰ Nmyenê, Ndê kópu, a pwaa too, mu kópu u díy:o Yesu u kópu ka dédnye kélîmî. Yi yini nkwo dmi nmye wee, mu kópu u díy:o Yesu ka mb:aamb:aa ngê nmye kélîmî té. Yi kópu p:uu chaa ngê kêê nangê t:oo, ngmênê dmyinê nkíngê. ²¹ K:omo tpile Nju tpémi yi yini kóó njini dé, ngmênê Chóó Lémi ye daa kedede wo, yi yini kóó a pwaa too, dny:ii dy:ee too. Ndêndê ngê nmye myedaawa kedede. ²² Yi kópu mbêmê ala kópu dp:o w:ee, k:omo tpile Chóó Lémi ngê u yi a kwo, Pi yilí nî ngee, ngmênê daa kedekede pyu. Yélini y:oo Tp:oo mb:ii ngópu, yi yéli u nkwo mb:ii too, ye daa kedede wo. Chóó Lémi u kii mb:aamb:aa ngê anmyi ya, ye nmye ada a vuyuo, wamyé ngee nmyo. Ngmênê Chóó Lémi anmyinê kuwo ngmê, dono u maa p:uu anmyi ghê

* 11:1: Pilipay 3:5 * 11:3: 1 Kings 19:10,14 * 11:4: 1 Kings 19:18 * 11:8: Deut 29:4 * 11:9: Psalm 69:22-23 * 11:11: Dpodo 13:46

dmi, ye Chóó Lémi ngê amye kpîpî nmyo. ²³ Nju tpémi Chóó Lémi ka wa kélímí mbê dmi, ye Chóó Lémi ngê yi yini nkwo dmi amê kaa té. Chóó Lémi u ntââ, kwéli dnya a kwo yi amê kaa té. ²⁴ Nmyo yi kuu kóó dé, nmyi kâádíkâádi Chóó Lémi u yi nkwo dmi ndíí. Nju tpémi yi chóó p-ee yi yini kóó dé, yi yini nkwo dmi yi kâádíkâádi daa dpodo ndíí.

Pi yintómu kní ye Chóó Lémi u módó yeedeeyeede

²⁵ A tidê mbwó yoo, nmyi chóó chaa ngê kèê nangè:aa too. Ala kópu nangê vyi, Nju tpémi yi mbodo podo dé, nmí nuw:o dmi p-ee ndíí. Yi kópu u l-êê díy:o ala tumo kópu u ngwo nmye nínê tpaê. Kn-aa yélini Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê dini ghi n-ii ngê u kwo wa a kâádi té, Nju tpémi yi ngópungópu machedê ngê u ngwo wa pyódu. ²⁶ Yi kópu dmi ghi n-ii ngê wa pyódu, Chóó Lémi ngê Yisiléli tpémi yintómu wa ngeé té. Chóó Lémi u kópu puku yedé alanté a too,

Yisiléli tpémi yi vy-o yi Mbwámê dini ghi n-ii ngê wa t:aa,

Njakó u yoo yi dono yíli yintómu yinê wa chedê. *

²⁷ Chóó Lémi ngê ala kópu mye vvyu, apê, Dini ghi n-ii ngê yi dono aní chedê té, a ka u ngwo anê kâádi té. *

²⁸ Nju tpémi y:oo Yesu p:uu kópu mb:aa u wépi p:aa ngópu, yinê ye daa ndê kópu, Chóó Lémi p:uu u ngwo a duu té. Yi kópu u l-êê díy:o Chóó Lémi u yoo vy:o yi d:aa dmi nmyinê kâádi ngópu. Ngmênê Chóó Lémi nódo yi nuu ghi dmi a too, u ngmídi ngmê u yoo ngê mye pyede, mu kópu u díy:o Epílaham ka kwo, Nyoo kní ye wana a vvyuwo. ²⁹ Chóó Lémi ngê u módó yeedeeyeede mbêmê yélini a ngmídi ngê, yi yéli yi p:uu u nuw:o daawa a y:oo. ³⁰ K:omo tpile wunê Chóó Lémi ka dênmyee a ng:aa, ngmênê ala ngwo nmyi dono yíli u kuwó dé kée té, mu kópu u díy:o Nju tpémi u kwo daa ng:aa té, Chóó Lémi ngê yi d:aa k:oo kaa nmyoo. ³¹ Nju tpémi yélini Chóó Lémi ka daa ng:aa té, díy:o kwo amê diyé dmi. Nmyi dono ntee u kuwó kée too, yi dono yinté u kuwó amye kée té. ³² Chóó Lémi ngê nmo yintómu ngwene pwââ ngê pyódu nmoo, u dnye u ngwo dênnee nyêm, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, A módó yeedeeyeede mbêmê yi dono a kuwó ní kée té. Doo u ntââ kn:aa kópu mbêmê Chóó Lémi ka daanmo kâádi dmi, ngmênê chóó u módó yeedeeyeede mu ngmídi mbêmê u kwo anmo kâádi dmi.

³³ Chóó Lémi u módó yeedeeyeede angéntoo. Chedê ngê daawa pyódu. U nuw:o

angéntoo, tpile yintómu u lama a too. Kópuni a d:uud:uu too, yi kópu nanê wa a w-ee té, yi kakêmê nanê amye chámê té? ³⁴ Puku yedé alanté a too,

N:uu ngmê u lama a too, Nmí Lémi u nuw:o alanté?

N:uu ngmê u ntââ u nuw:o yinê wa népwi? *

³⁵ N:uu ngê nmí Lémi ka wa vyi, A chóó a tpile nga nínê kuwo, díy:o moo wumo ngi. *

³⁶ Mu kópu u díy:o tpile yíli yintómu Chóó Lémi ngê yinê l-ámo ngê, yinê a mbêpê kígha té, chóó u l-êê díy:o a pyede. U pi ndíí ngê pyépi koo, u chaa kígha munangê yé. Ye ndê kópu. *

12

Yesu u yoo y:oo kópuni dny:oo d:uud:uu

¹ A tidê mbwó yoo, nmí nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo ndéndê ngê a too, u kwo nmí ch:anê dniye, nmí dono yintómu u kuwó u ngwo kée too. Yi kópu u l-êê díy:o Chóó Lémi ka nmyi chóóchóó y-ee too, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, p:uu dpodombiy:e myed-myinê dpodo. U nuu u kópu dé yidmyinê d:uud:uu dé. Chóó Lémi u chââchââ ndéndê ngê yinté a too. * ² Dyámê mbêmê tpémi yi p:uu nama a mtyímwe ngêêpí, ngmênê Chóó Lémi ngê nmyi gha dmi a ngmêê ngê, nmyi nuw:o dmi d:ud:umbiy:e myedê ngmêê ngê. Chóó Lémi u nuu u kópu dé yi d:uud:uu ngê u ntââ ngê u ngwo anmyi pyaa dmi, u ngwo anmyinê w-ee ngmê, anye, Ala kópu d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa dé, ndéndê ngê Chóó Lémi u nuu u kópu dé. *

³ Chóó Lémi ngê u dyépi ngê a pyódu noo, u l-êê díy:o ala kópu dyuu u ngwo nmye nínê tpaê. Ala kópu a ny:ee yó. Noní nmyi pi kmímí ngê kèê nangê t:oo, ngmênê nmyi chóó ntênê nmyi p:uu dmyinê nuw:o. Dpodoni kní yi p:uu Chóó Lémi ngê dpodo kalé nmyoo, yi dpodo kní yi mbêmê nmyi chóó nmyi p:uu dmyinê nuw:o. * ⁴ Kèê mdoo dpodo, yi mdoo paa, ngwolo mdoo yedavyuwo. Nmí p:uughê ghi yíli a too, yi dpodo dpodo a too. * ⁵ Nmo yinté dé, Yesu Kédisu u nt:u ghi dé. K:omo tpile nmo yíli, ngmênê ngmídi ngê pyódu nmoo. Yi kópu u l-êê díy:o nmyi chóó nmyi pi dmi nangê kní. ⁶ Chóó Lémi ngê dpodoni u ntââ ngê pyódu nmoo, yi dpodo d:uud:uu téme. Chóó Lémi ngê u komo kapí pyu ngê pyódu nyoo, ye kópuni nga a kpo, pi kní ye chin:aa tpaê. * ⁷ Pi kní yi ngêêpí pyu ngê pyódu nyoo, ye chin:aa pi ngêêpí. Ndiye pyu ngê

* **11:26:** Is 59:20-21 * **11:27:** Jer 31:33-34 * **11:34:** Is 40:13 * **11:35:** Njópí 41:11 * **11:36:** 1 Kódin 8:6

* **12:1:** Lóma 6:13 * **12:2:** Epeso 4:22-24; 5:17 * **12:3:** Epeso 4:7 * **12:4:** 1 Kódin 12:12 * **12:6:** 1 Kódin

12:4-11; 1 Pita 4:10-11

pyódu nyoo, ye Yesu u yoo yi lama chin:aa kígha. ⁸ Chóó Lémi ngê dêêpí pyu ngê pyódu nyoo, ye pi kní ye yimi chí dêêpí. N-ii ngê pinté kní ye ndapí a yémí ngê, mtíkó ngê kíngí y:oo. Yesu u yoo yi kada pini ngê nye tóó, dpodobiy:e chí dpodo. N-ii ngê ngópuch:anê a ngêêpí too, u gha mb:aamb:aa ngê choo ya, u ngwo choo ngêêpí dé.

⁹ Pi kní yi nuu ghi dmi nmyi nódo ndéndé ngê choo ya. Dono dmyinê kéké, mb:aamb:aa dmyina a ngêêni. ¹⁰ Nmyo Yesu u tíde mbwó yoo, nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya, mb:aamb:aa ngê dmyinê numo cháâcháâ. ¹¹ Chóó Lémi p:uu dpodobiy:e dmyinê dpodo, u dpodo nmyi nuu u dpodo ngê choo ya, p:uu mgeemgee ngê kée nangé t:oo. ¹² Nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya, mu kópu u díy:o Yesu nmyi mbwámé ngê pyodo, ghê kamí nmye amyedé kè. Ló kópu dono nmye angmê pyódu, dmyina a vyími. Dye ghi yintómu dmyinê ngêpê. ¹³ Yesu u yoo vy:o n-ii u ngópu nté ndapí daachoo ya, dmyinê yeedeede. Pi my:oo kní ye mb:aamb:aa ngê dmyinê vuywo.

¹⁴ Yélini y:oo Yesu u lêê díy:o adnyi kpadakpada nmyo, yi yélini yi lêê díy:o Chóó Lémi ka mēdmyinê ngêpê. Nyââ, yi lêê díy:o dmyinê ngêpê, nangé vyí, Chóó Lémi ngê a pw:oo téne. ¹⁵ Yélini yi nuw:o dmi mb:aamb:aa, yi kii myedmyinê mb:aamb:aa. Yélini a mbê té, yi kii myedmyinê mbê. ¹⁶ Noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya. Chaa ngê kée nangé t:oo, káâ ñeñe ngê kée nangé t:oo, lémilémi ngê kée myenangé t:oo. Noní nangé vyí, Nê pi ngmê. Myenangé vyí, Kópu yilí yintómu a lama a tóó. *

¹⁷ Pi ngê ló dono kópu nga ngmêdê d:uu knomomê, ntâa u ngwo kídagê vy:u. Kópuni pi kní ye mb:aamb:aa, yi kópu yidmyinê d:uud:uu dé. ¹⁸ Pi yilí yi kii mb:aamb:aa ngê dmyinê ya. Yi kópu p:uu dpodobiy:e dmyinê dpodo. ¹⁹ A tíde mbwó yoo. Ntââ nangé vy:u, ngmênê Chóó Lémi ngê yinê pèdê vy:êê ngê. Puku yedé nmí Lémi u kópu alanté a tóó, Ntââ a chóó ana a vyími. ²⁰ Kópuni puku yedé a tóó, yi kópu dmyinê d:uud:uu. Ala yi kópu. N-ii m:uu choo d:uu, nté mbwaa u kwo dpí y:ee dé, yed:oo mywene u ngwo wa ghê. ²¹ Dono nmyi pwo kíngí lê, ngmênê kópu mb:aa yilí dmyinê d:uud:uu, dono chedé ngê u ngwo dpí pyódu yó.

* 12:9: 1 Pita 1:22 * 12:11: Kílosa 3:23; Tpyuu 3:15

* 12:16: Pilipay 2:2-3

* 12:17: 1 Tes 5:15

* 12:19: Deut 32:35; 2 Tes 1:6-7

* 12:12: 1 Tes 5:16-18 * 12:14: Mát 5:44; Luuki 23:34

* 13:1: Taitas 3:1

* 13:3:

1 Pita 2:13-14

* 13:7: Mát 22:21

* 13:8: Mát 22:39-40

* 13:9: Ex 20:13-17

* 13:10: 1 Kódin 13:4-7

* 13:11-12: Epeso 6:11

13

Kada pini yoo yi cháâcháâ

¹ Dyámé pee u kada pini yoo yi dnye dmi dmyinê nyémí dé, p:aa u kada pini yoo yi dnye dmi myedmyinê nyémí dé, mu kópu u díy:o daa yi chóó kada pini ngê pyaa dnyie, Chóó Lémi ngê kada pini ngê yinê pyódu too. ² Pini n-ii kada pini kní yi p:uu adí d:uu, Chóó Lémi p:uu amyaa d:uu. Yi pini ngê u kpadakpada chóó wa a pyw:oo. ³ N-ii kní y:oo dono adnyi d:uud:uu, kada pini kní ye adnyi nkíngé. N-ii kní y:oo mb:aamb:aa adnyi d:uud:uu, daadnyi nkíngé. Kada pini ka nkíngé u yi nga daachoo kwo knomomê, ye kópu mb:aa yichi d:uud:uu dé, u ngwo wa chaa kalé ngí. ⁴ Kada pini Chóó Lémi p:uu a dpodo, nmyi mb:aamb:aa u lêê díy:o. Dono kópu ngmanyi d:uu knomomê, ye u kwo chi nkíngé, mu kópu u díy:o yi wédêwédê daa módo p:uu a t:a. Yélini y:oo dono a d:uud:uu ngópu, Chóó Lémi u pi mbêknê kada pini ngê u ngwo a kpadakpada too. ⁵ Nmyi kada pini kní ye dmyinê ng:aa, daa nmyi kpadakpada u mo u lêê díy:o, ngmênê mu kópu u díy:o ala kópu nmyi lama a tóó, Chóó Lémi ngê kada yinê kaa too.

⁶ Tákiisi anmyi pywupwi, mu kópu u díy:o nmyi kada pini yoo Chóó Lémi p:uu a dpodo té. ⁷ Kada pini ngê ló tákiisi u pi nmye ngmêchoo tpaápê, dmyinê pywupwi. Nmyi kada pini yoo yintómu mb:aamb:aa ngê dmyinê cháâcháâ dé. *

Mgídí kuwokuwo, w:éeni yââyââ

⁸ Nmyi tp:uu dmi dmyina a kélíkéli, ngmênê tp:uu mu ngmídi nangé kéli. Ala yi tp:uu, nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya. Pini n-ii nódo yoo yi nuu ghi dmi a tóó, yi pini ngê dêêpí kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ ngê. ⁹ Ló dêêpí kópu dé, pi u kuwo nangmê pwiyé, pi nangmê vy:a, pi u tpile nangmê t:amó, pi u tpile u yi nga kíngmê kwo, yi kópu yintómu ala kópu u mênê a pyede, ñyóo nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. ¹⁰ Pini n-ii nódo yoo yi nuu ghi dmi a tóó, yi pini ngê kópu dono yi p:uu daawa d:uu. Dêêpí kópu yintómu ala kópu u mênê a pyede, yoo yi nuu ghi dmi nódo choo ya. *

¹¹⁻¹² A tíde mbwó yoo. Mgídí u kópu kée tóó, wo u kópu a ngí tóó, mu kópu u díy:o daa kēmakēma a wââwââ. A pii dmyeno, namé dpí, Chóó Lémi p:uu dpodo knêle. Chóó Lémi u dpodo ala ngwo dóo koo. Dini ghi n-ii ngê Yesu ka nmí kélími mbê dnyie, nmí ngêêpí u wo kyedekyede mo kuughê doo

a ya. Ala ngwo yi wéni nmî kêténi kíyedé d-émé. * ¹³ Wo u kópu d-uud:uu téme, mgídi u kópu a kuwo téme. Namé ñuknweñuknwe. N-uungmê ghéti, mbwaa ndani tédé. Pyââ ti mââ ti ngé kée nangé t:oo. L-êê ngé kée nangé t:oo, ñ-ee kapí ngé kée myenangé t:oo. * ¹⁴ A tídê mbwó yoo, nmyi nuw:o mbwee kní y:oo yi kópu dé yi yi dmi a kwo. Nmyi nuw:o mbwee kní yi pono namé vyápê, ngmênê nmî Lémi Yesu Kédisu ntee pini ngé pyaa dmyeno. *

14

Daa numo p:uu dané u danêmbum

¹⁻² A tídê mbwó yoo, nmyo yintómu Yesu u yoo vy:o yélini, ngmênê ala kópu a lama kíyedé tóó, nmyi vy:o pi dyêédí miyó a tóó, dyêédí ngmê n-ii dé Nju tpémi, dyêédí woni n-ii dé daa Nju tpémi. N-ii dé Nju tpémi, nté pywupwi tédé tpile tp:oo mbyuu d-uudpí pwíla ngmê, myedaawa ma ngmê, mu kópu u díy:o dpo, N-ii ngé kí tpile tp:oo dé vy:a, chóó u k:omo yâpwo ka yi tpile tp:oo u ghé dé y:oo. Dpo, Kí tpile tp:oo mbyuu wanmí ma knomómé, ye Chóó Lémi ka tupwótupwó ngé wanmí pyaa dmi. A tídê mbwó yoo, yi yélini y:oo déêpí kópu dyuu mwo a cháâcháâ ngmê, ala kópu ye d:ud:umbiy:e doongé wa wo, Yesu ka kélímí mbêmê Chóó Lémi ngé yinêwa a káádí nmo. Yélini Yesu ka dpodombiy:e a kélímí té, yi yélini y:oo tpile tp:oo mbyuu a pywupwi tumo, mye pípi tumo, mu kópu u díy:o dpo, K:omo tpile kí tpile tp:oo u ghé k:omo yâpwo ka dé y:ee ngmê, ngmênê k:omo yâpwo k:omodané u tpile, daa yâpwo ndéndé. A tídê mbwó yoo, k:omo tpile nmyi nuw:o dmi u mo u mo dé, ngmênê noko mb:aamb:aa ngé dmyinê ya. Pini n-ii Yesu ka dpodombiy:e daa kélímí, u l-êê díy:o tpile tp:oo mbyuu daa pípi too, yi pini nangé mb-ii, u nuw:o nangé ngmêê. *

³ Yélini y:oo tpile tp:oo mbyuu a pípi tumo, yélini y:oo daa pípi tumo, numo p:uu dané ngé kée kídmynênégé t-ee ngmê, mu kópu u díy:o nmyo yintómu Chóó Lémi ngé u yoo vy:o kaa nmyoo. ⁴ Kn:aa pini u dpodo pyu p:uu dané ngé kée pi d:uuwodé t:oo. Yi pini chóó u kada pini a tóó, yinê dpí vyi, dpo, Kí pini ngé mb:aamb:aa ngé a dpodo, ó dono ngé a dpodo. Nmî Lémi u dpodo pyu yoo mb:aamb:aa ngé adnyí dpodo, mu kópu u díy:o yi dpodo tédé yinê wa ngee té. *

⁵ A tídê mbwó yoo, ala myomoni kópu, kópuni p:uu nmyi nuw:o u mo u mo dé, nmyi ya nmye yinê kíngí dyênê. Nmyi vy:o ngmê kní y:oo ala kópu a tpaápê ngópu, apu, Wo kní ngmê ndíí dé, wo kní m:uu tédé dé. Woni

kní y:oo ala kópu a tpaápê ngópu, apu, Wo yintómu mye ntee dé. Yi kópu p:uu nmyi chóó nmyi nuw:o u pono dmyinê vyápê. ⁶ Pini n-ii ka wo kní ngmê dpudu u wo dé, yi wéni kní y:oo Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé a cháâcháâ ngópu. N-ii kní y:oo nté dyêédí yintómu a pípi tumo, yi ntini yilí yi l-êê díy:o Chóó Lémi a kwunokwuno ngópu, yed:oo mye u cháâcháâ. N-ii kní y:oo nté woni dpí kpípi t:oo, Chóó Lémi u l-êê díy:o dpí kpídi t:oo, mye kwunokwuno ngópu. ⁷⁻⁸ Daa nmî chóó nmo pyede, ngmênê nmî Lémi u nuw:o pono nmo vyápê té. Daa nmî chóó nmo pwopwo té, ngmênê nmî Lémi u kópu mbêmê nmo pwopwo té. K:omo tpile anmí ya ó anmí pw:oo dmi, ngmênê nmî Lémi p:uu nmo pyede. * ⁹ Yesu Kédisu pwene, mède pii wo, mu kópu u díy:o yélini yi ghé dmi a ta, yi kada pini ngé choo ya, yélini pw:oo dniye, yi kada pini ngé myechoo ya. ¹⁰ Lukwe díy:o yi kópu kní yi l-êê díy:o numo p:uu nmye dané nyédi? Nmo yintómu Chóó Lémi ngíma wanm:uu ghé dmi, yinê wa kóté kalé nmo. * ¹¹ Nmî Lémi puku yedé alanté kpaawo, apé,

Ndéndé ngé n:aa tóó, pi yilí yintómu yi yi mbodo dmi ngé kame a ka wa ghé dmi,

Ala kópu wa vyi ngmê,

Nmî yâpwo njini kí ndéndé ngé vyílo.

¹² A tídê mbwó yoo, Chóó Lémi ka nmî chóó nmî kakémé dmi anm:uu chámé té. *

Daa pi lvêédílvêédí u danêmbum

¹³ Numo p:uu dané mwó yé koo. Nmyi tídê mbwó kní yi kada lvêé kpí té nangmê yé. ¹⁴ Nmî Lémi Yesu u kópu ngé nê w:ee ngé, nê, Nté yintómu mb:aamb:aa dé. Pini n-ii ka nté kní ngmê kwódu yé u nté dé, yi pini ngé yi ntini kní d-uudpí ma té, mu kópu u díy:o u kwo ndéndé ngé tupwótupwó ngé dpí pyaa dmi. Yi ntini u ngópu ngmanyi ma knomómé, yi pini ngé wamye ma knomómé, noní awo, Ngmêdí kn:aadi, ala ntini mèdeí ma, Chóó Lémi ngé wa kpípi nê. *

¹⁵ M'wó yi ntini p:uu anyinê lvêédí, ye u nuu ghi nódo daadi ya. Pini n-ii u l-êê díy:o Yesu Kédisu pwene, ntini n-ii nye pípi, yi ntini ngé yi pini kídangé lvêédí. * ¹⁶ K:omo tpile nté yintómu nmye mb:aamb:aa dé, ngmênê yi ntini kn:ââ ngé kídangé pyaa dmi, pi yoo nmyi p:uu u nkwo adnyen:aa dané. ¹⁷ Chóó Lémi u yoo vy:o, kmaapí daa ndíí kópu, mbwaa ndani myedaa ndíí kópu. Kópuni Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé a d:uud:uu té, yi kópu yi ndíí kópu dé. Nmî dyââpe a pwapi too, Chóó Lémi u k:ii nmí ya mb:aamb:aa ngé a pyépi, w:aa mbêmê nmínê pyw:émí ngé. ¹⁸ Yesu Kédisu u yoo vy:o pini n-ii ngé u

* **13:13:** Epeso 5:18 * **13:14:** Nkal 5:16 * **14:1-2:** Lóma 15:7 * **14:4:** Mát 7:1 * **14:7-8:** 1 Tes 5:10;

Pilipay 1:21 * **14:10:** Dpodo 17:31; 2 Kódin 5:10 * **14:12:** 1 Pita 4:5 * **14:14:** Dpodo 10:15 * **14:15:** 1

Kódin 8:11-12

mbwó daawa a lvêêdí, yi pini Chóó Lémi ka mb:aa, pi kní ye mye pi mb:aa.

¹⁹ Noko mb:aamb:aa ngê dmyinê a ya, dmyinê numo wêdêwêdê kîgha. ^{* 20} Kópuni Chóó Lémi ngê nmyi vy:o a d:uud:uu, nté ngê yi kópu nmye kíngí dyênê. Kwódu yé u nté daa tóó, u ntáá wanmyi ma t:oo, ngmênê ntini n:i ngê pi wa a lvêêdí, yi ntini kídmyengmê ma ngmê. ²¹ Kópuni ngê mwó wa a lvêêdí, komo tpile tpile tp:oo mbyuu pípi ó mbwaa ndaní ó ló kópu ngmê, ngmênê yi kópu kídmyengmê d:uu ngmê. ^{* 22} Yi kópu kní yi p:uu ntee nye nuw:o, ye Chóó Lémi k:ii dpí mbywuu d:êê ngê choo kwo. Pini n:ii u nuw:o ngmidi, u gha mb:aamb:aa. ²³ Pini n:ii nté ngmê p:uu u nuw:o miyó ngê dpí pyódu, yi ntini dpí ma knomomê, ye dono dpí d:uu, mu kópu u díy:o kópuni dpí d:uu, daa kêlímí mbêmê dpí d:uu. Kópuni daa kêlímí mbêmê dpí d:uu, yi kópu dono.

15

Yoo yi wêdêwêdê kîgha u danêmbum

¹ Yélini yi k:ii Yesu ka ndêndê ngê nmo kêlímí té, nmí pyipe yoo, n:ii dé u kwo dnyinté a kêlímí té, yi yélini yi kwódu yiyé u kópu dé pêdê vyímí tème. Nmí chóó nmí nuw:o u pono daanmí vyápê. ² Nmí tídê mbwó yoo yi mb:aamb:aa p:uu paa nuw:o kmêle, Yesu ka mb:aamb:aa ngê pídnye kêlímí. ^{* 3} Nmí chóó nmí nuw:o u pono daanmí vyápê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu chóó u nuw:o u pono dépwo vyápê. Dépidi ngê Yesu komo alanté a káá, Chóó Lémi ka kwo, Peede kópu yíli n:ii nga vyi ngópu, a pwo ghay dniye. ^{* 4} Kópu yíli n:ii Chóó Lémi u komo kapi pyu kní y:oo wunê a d:êê tumo, nmí wêdêwêdê kîgha u l:êê díy:o a d:êê tumo. Ala dye ghi dono u vyímí tédê, yi kópu kní y:oo a ngêépí nmo. Yi kópu kní yi mbêmê nmí lama ka tóó, Yesu ngê ndêndê ngê wa ngee nmo. ^{* 5} K:omo tpile ló kópu angmanmya a vyímí, Chóó Lémi ngê yi kópu u vyímí tédê wa ngee nmyo, nmyi nuw:o dmi amyedê l:âmo té. Chóó Lémi ngê choo a ngêépí nmyo, nmyi nuw:o dmi ngmidi ngê u ngwo paa pyaa we, Yesu Kédisu u nuw:o p:uu dmyinê mbêpê. ⁶ Nmí yâpwo njini Chóó Lémi, nuw:o ngmidi ngê dmyinê chaa kîgha, pini n:ii nmí Lémi Yesu Kédisu u Mí.

Yoo yíli yi káádkáádi

⁷ Yesu ngê u kede paa ntee t:ee nmyoo, numo u kede paa yinté dmyinê ya. Yi kópu u l:êê díy:o pí kní y:oo Chóó Lémi u ngwo dny:oo chaa kîgha. ⁸ Yesu Kédisu Nju tpémi yi ngêépí pyu ngê pyodo, Chóó Lémi ngê yi kn:âa kní ye kópuni a vyi too, yi kópu u ngwo

ntiye too, mu kópu u díy:o Nju tpémi y:oo pêdê w:ee y:e, awo, Chóó Lémi ngê u kópu yíli ndêndê ngê dè ntiye té. ^{* 9} Yesu Kédisu kn:aa yélini yi l:êê díy:o myeda loo, apê, módó yeedeyeede u l:êê díy:o Chóó Lémi paa chaa kalê y:e. Dépidi ngê yinté kópu puka yedê alanté a d:êê ngê, Chóó Lémi ka kwo,

A Lémi, n:aa chaa kîgha ngi, l:êê díy:o aní wéti.

Yélini daa Nju tpémi,

yi yélini y:oo a kópu dyuu wamye ny:ee ngmê.

¹⁰ Puku yedê alanté mye tóó,

Kn:aa yélini. Chóó Lémi u yoo yi k:ii, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê choo ya. ^{*}

¹¹ Alanté mye tóó,

Kn:aa yélini, yélini daa Nju tpémi. Chóó Lémi dpodombiy:e dmyinê chaa kîgha. ^{*}

¹² Yisaya ngê ala kópu a d:êê ngê, apê,

Dépidi u tii nêdê pi ngmêwa t:aa, Chóó Lémi ngê u pi ndíi ngê yinê wa pyódu,

Kn:aa yélini amyedê y:enê dé,

Yi nuw:o dmi p:uu adnyi kwo. ^{*}

¹³ Chóó Lémi ngê choo a wêdêwêdê kîgha nmyo, mu kópu u díy:o Yesu ka nmye kêlímí té. W:aa u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê, u k:ii mb:aamb:aa ngê anmyin:aa ya. Yi kópu kní yi mbêmê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê adí ngêépí nmyo, ala kópu nmyi lama ndêndê ngê wa yáá, Chóó Lémi ngê daawa kée nmo, u kwo wa a káádi nmo. ^{*}

Ala pweepwee pee u nt:u kópu

¹⁴ A tídê mbwó yoo, a lama ka tóó, nmyo mb:aamb:aa dé, nmyo lama yélini, u ntáá wanmyi numo ndiye kîgha. ¹⁵ K:omo tpile nmyo u ntáá dé, ngmênê daa tumu noo ya, ala pweepwee pee yedê yi kópu dyuu nmye mêd:a vyíli té, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ngê a ngmidi noo, dpodoni u pi ndíi a ka ngma a kpo, kn:aa yélini yi l:êê díy:o u dyépi ngê a pyódu noo. ^{* 16} Kpêê yiyé pyu kní y:oo Chóó Lémi ka tpile tp:oo ntee a yémi tumo, yélini daa Nju tpémi Chóó Lémi ka yinté myinê yémi té. U Ghê Dmi ngê Chóó Lémi u nuu u yoo ngê u ngwo dé pyódu té. ¹⁷ Chóó Lémi u dpodo n:ii Yesu Kédisu u wêdêwêdê mbêmê n:aa dódo ngê, yi dpodo u pi ndíi ngê n:aa pyépi. ¹⁸ A chóó a pí daaní kní, ngmênê kópuni Yesu Kédisu u wêdêwêdê mbêmê ní d:uu too, yi kópu kní yi mo yi p:uu nínê danê. Kópuni ní vyi too, kópuni ní d:uu too, kn:aa yélini Chóó Lémi u yoo vy:oo u ngwo ní káá, yi kópu yíli Yesu u wêdêwêdê mbêmê ní d:uu too. ^{* 19} Nmí Mí u Ghê Dmi u wêdêwêdê mbêmê kópu ndíi yíli my:aa d:uu

^{*} 14:19: Lóma 12:18 ^{*} 14:21: 1 Kódin 8:13 ^{*} 15:2: Lóma 14:19; 1 Kódin 10:24 ^{*} 15:3: Psalm 69:9 ^{*} 15:4:

1 Kódin 10:11; 2 Tim 3:16-17 ^{*} 15:8: Dpodo 3:25-26; Psalm 18:49 ^{*} 15:10: Deut 32:43 ^{*} 15:11: Psalm 117:1

^{*} 15:12: Is 11:10 ^{*} 15:13: Lóma 14:17 ^{*} 15:15: Lóma 1:5 ^{*} 15:18: 2 Kódin 3:5; Dpodo 19:11-12

ngê, kn:aa yéli Chóó Lémi u yoo vy:o u ngwo ní kaa too. Njedusalem nê yaa wo, Ilidikê Wee u kwo nîmo diyé wo, p:aani p:aani pi knî ye Yesu Kédisu u kópu mb:aa noo tpaépê. ²⁰ Dye ghi yintómu u ya a nga dpîmo kwo, Yesu Kédisu u pi kwéli doongé ny:ee ngópu, yi ní lê, Yesu u kópu mb:aa ye ngmên:uu vyi, mu kópu u díy:o pi kuu u dpodo p:uu dpodo u ya a nga dêpwo kwo. * ²¹ Kópuni puku yedé a too, nê, Yi kópu ní ntiye. Ala yi kópu.

Yélini y:oo u pi doongé ny:ee ngópu,
Díyo wa ny:ee ngmê, amyedé w:ee ngmê.

*

Póól ngê Lóma paa u dy:oo u ngwo a chápw

²²⁻²⁴ M:ââ yíli yi k:oo u ya a nga doo kwo, N:uu m:uu nmyo, ngmênê a dpodo al:ii ndíi ngê doo ya. Yi dpodo ala wee knî yi kwo atédí chedê, ala ngwo nîné pwiyé knî, nîmo mumu nmyo. U ya a nga a kwo, Spén ní lê, moma anê m:uu nmyo, nmyi p:uu mwiyé am:aa ya, u kuwó dîni ghi ngê dpî ngee nódo, Spén u ngwo aní lê. * ²⁵⁻²⁶ Ala ngwo Njedusalem mwiyé midí lê, Chóó Lémi u yoo dîna:aa ngee té, mu kópu u díy:o Yesu u yoo yélini Másidóniya Wee u kwo Kídiki Wee u kwo a kwo, yi yéli y:oo yi ndapí tp:oo nt:ee mwint:ee mwí m:uu tumo, a ka a kê tumo, Njedusalem aní ñuw:o té, Chóó Lémi u yoo vy:o pinténi wunê wee, yi ndapí ye aní ñuw:o té. * ²⁷ Yélini y:oo yi ndapí a ka a kê tumo, yi chóó noko yepê. Pinténi Njedusalem wunê pyede, paa ngee téme, ndapí knî ye ngmépaa dy:ââ koo. Yi kópu yi chóó vyi ngópu, ngmênê Nju tpémi y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu ye mwiyé y:ee ngópu, wod:oo kn:aa yéli y:oo dyámê u tpile mb:aa knî ngmê Nju tpémi ye u nkwo dny:oo yémí dé. ²⁸⁻²⁹ Dîni ghi n:ii ngê Njedusalem aní lê, yi ndapí yintómu ye an:uu y:ee té, Lóma máádi an:uu kwolo. Yesu Kédisu u wédêwédê mbêmê an:uu wédêwédê kalé nmyo. U kuwó dîni ghi ngê Spén an:uu lê. *

³⁰ A tidê mbwó yoo, ndíi kópu nmye ngmênínê dmyinê. Nmî Lémi Yesu Kédisu u pi ngê nmye nîné dmyinê, u ntââ a l:êê díy:o wanmya a ngêpê. Nmî Mí u Ghê Dmi ngê a nuu ghi nmyi nódo a yó, yi kópu u l:êê díy:o nmye myenínê dmyinê, u ntââ a ngêpê wanmyinê vyíko ngmê, a l:êê díy:o Chóó Lémi ka amy:ee dmy:ee ngmê. * ³¹ Ala kópu dpî dmy:ee yó, Nju tpémi yélini Yesu u yoo vy:o daa ghê dniye, Njuda Wee u kwo, yi yéli y:oo kíngí vya nê. Ala kópu myoo dmy:ee yó, Tpileni Njedusalem aní ñuw:o, Yesu u yoo knî y:oo yi tpile kíngí mb:ii ngmê. ³² Chóó Lémi ngê nmî ngêpê pèdê ny:ee ngê, pèdê

ngee nêne, ye y:i nmye u ngwo anê lê, w:aa u ngwo anê pyw:oo, nmyi vy:o ghê u ngwo an:uu vy:u. ³³ Chóó Lémi ngê choo a ngêépí nmyo, mb:aamb:aa ngê u ngwo dmyinê a ya. Ye ndíi kópu.

16

Póól u nduu tpaépê

¹ Pyópuni ngê ala pweepwee pee nmye wunê ñeñe, u kakêmê nmye nîné chámêchámê. U pi Pipi, Yesu u yoo n:ii Sénkídiya a pyede té, yi ngêépí módó ngmê. ² Nmyi vy:o mb:aamb:aa ngê choon:aa kwo, mu kópu u díy:o mye Yesu u yoo vy:o pyópu ngmê. Dpodoni p:uu adí dpodo, dpî ngee yó, mu kópu u díy:o, pi yíli doo ngêépí, myedoo ngêépí nê.

³ Akwila cha ye a mb:aamb:aa dpî y:ee yó.

* ⁴ Yi pini cha yi k:ii Yesu Kédisu p:uu nipi nmeê dpodo, y:oo dyé noo, a l:êê díy:o pí vya dumo. A gha vy:o mwânínê kwunok-wuno dé, Yesu u yoo vy:o yélini yi vy:o dpîmo dpodo, yi yéli y:oo myewunê kwunokwuno d:oo. ⁵ Yesu u yoo yélini yi pini cha yi ngomo k:oo wunê wó ngê, yi yéli ye a mb:aamb:aa myoo y:ee yó.

A pyipe mb:aa Epánitas ka a mb:aamb:aa dpî y:ee yó, pini n:ii Yesu ka mwiyé kélíni mbê wo, Esiya Wee u kwo. * ⁶ Méli ka a mb:aamb:aa dpî y:ee yó, pyópuni nmyi vy:o mb:aamb:aa ngê doo dpodo. ⁷ Andídonikas pini dé Njuniyas ye a mb:aamb:aa myoo y:ee yó, Nju pi n:ii dé yi k:ii mbwa k:oo nmeê kwo. Pi yíli yi lama a too, yi pini dé Yesu u dyépi dé. Yesu u yoo vy:o ghéli dípí ghê wo, u ngwo a ghê knopwo.

⁸ Nmî Lémi u yoo vy:o a pyipe mb:aa ngmê, Ambílyatus, a mb:aamb:aa u kwo dpî y:ee yó. ⁹ Pini n:ii k:ii nmî Lémi p:uu nipi nyipu dpodo, Udípanus, a mb:aamb:aa u kwo dpî y:ee yó, a pyipe mb:aa, Stakis, a mb:aamb:aa u kwo myoo y:ee yó. ¹⁰ A mb:aamb:aa Apeles ka dpî y:ee yó, pini n:ii k:omo tpile Yesu u l:êê díy:o dnyimo kpadakpada, ngmênê Yesu myedaa mb:ii ngê. Adistopulas p:uu yéli ye a mb:aamb:aa myoo y:ee yó. ¹¹ Helodiyon ka a mb:aamb:aa dpî y:ee yó, pini n:ii Nju pi. Nasisas mupwokní yi vy:o yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, a mb:aamb:aa ye y:ee myoo y:ee yó.

¹² Nmî Lémi u dpodo módó dé, Tídaipósa pyópu dé Tídaipána, a mb:aamb:aa ye dpî y:ee yó, a tidê mb:aa Pésis ka a mb:aamb:aa myoo y:ee yó, pyópuni nmî Lémi p:uu dpodombiy:e dpîmo dpodo. ¹³ Nmî Lémi u dpodo pyu mb:aa, Lupas, a mb:aamb:aa u kwo dpî y:ee yó, u pye ka a mb:aamb:aa myoo y:ee yó, pyópuni ngê tp:oo ntee

* 15:20: 2 Kódin 10:15-16 * 15:21: Is 52:15 * 15:22-24: Dpodo 19:21 * 15:25-26: 2 Kódin 8:1-2; 9:2

* 15:28-29: Lóma 1:11 * 15:30: Kílosa 4:3; 2 Tes 3:1-2 * 16:3: Dpodo 18:2,26 * 16:5: 1 Kódin 16:19

* 16:13: Mak 15:21

pini ngê pyódu noo. * ¹⁴ Ala yéli ye a mb:aamb:aa dpí y:ee yó, Asinkíditus ngmê, Pilikon myomo, Hêêmis pyolo, Patidópes podó, Hêêmas limo, nmî mbwó yoo yélini yi vy:o a kwo mye yi k:ii, a mb:aamb:aa ye myoo y:ee yó. ¹⁵ Ala yéli ye a mb:aamb:aa myoo y:ee yó, Pilolokas ngmê, Njuliya myomo, Nédiyás lémi pyolo podó, Olimbas limo, myenté Chóó Lémi u yoo yélini yi vy:o a kwo, a mb:aamb:aa ye myoo y:ee yó.

¹⁶ Numo kóó dmyiné ngîmîngîmî dé. Yesu u yoo ala wee u kwo yélini a kwo, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê. *

Pi dóó pyu yoo yi danêmbum

¹⁷ A tidê mbwó yoo, ala kópu a ny:ee yó. Pi ngê chóó u nuw:o ghi mbêê kîngî chámê nmyo, nmyi kélímî myekîngî dyênê. Pini n:ii ngê yinté kópu nmye choo d:uud:uu, yi pini dmyina a kuwokuwo. Yesu u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê nmyi ndê ngópu. Pini n:ii ngê u yi adí kwo, Yi kópu ní ngmêê té, yi pini mêdmyina a kuwokuwo. * ¹⁸ Pini n:ii ngê yinté kópu a d:uud:uu too, daa nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu a dpodo yédi, chóó p:uu a dpodo yédi. Yi pini ngê kópu mb:aa yilí dpí vyí, yoo k:omo ngê a chaa kîgha ngê, yélini daa nuw:o pyu yoo, dpí dóó té. *

¹⁹ Pi yintómu yi lama a tóó, Yesu p:uu kópu mb:aa dpodombiy:e nmyi ngîmî ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o a gha mb:aamb:aa ngê dê pyódu. U ya a nga a kwo, Kópu mb:aa d:uud:uu nmyi lama mb:aamb:aa ngê choo ya, ngmêê dono d:uud:uu nmyi lama kîngî ya. * ²⁰ Komo tpile Setan ngê pi dóó pyu yoo nmyi vy:o wa a dy:ââ té, ngmêê Chóó Lémi ngê nmyi ya mb:aa u yi a kwo, wa ngee nmyo, pi dóó pyu yoo nmyi dóó ngê lîmîlîmî ngê wa dêê dmi. Nmî Lémi Yesu ngê u módó yeedeeyeede ngê choo a ngêêpî nmyo. ²¹ Pini n:ii u k:ii nye dpodo mo, Timotí, yi pini ngê u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. A pyipe Nju pi pyile kní y:oo yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê, yi pi dmi Lusiyas ngmê, Njeson myomo, Sosipaté pyolo. *

²²⁻²³ Pini n:ii u ngomo k:oo n:aa kwo, u pi Nkayas, yi pini ngê u mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ. Yesu u yoo yélini ala p:aani a pyede, Nkayas u ngomo k:oo a dapwadódó nyédi. Ala p:aani ndîi u ndapí pini n:ii ngê a y:enê, Edastas, nmî mbwó Kwótas k:ii, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê. *

²⁴ Nê Têêtíyas, Póól ngê kópuni yilí nmye dé vyi té, a chóó d:a d:êê té. A mb:aamb:aa nmye myenínê dyede.

Chóó Lémi u chaa kîgha

* 16:16: 1 Kódin 16:20; 1 Pita 5:14 * 16:17: Taitas 3:9-10 * 16:18: Pilipay 3:19; 2 Pita 2:3 * 16:19: Lóma 1:8
* 16:21: Dpodo 16:1-2 * 16:22-23: 1 Kódin 1:14 * 16:25-26: Kílosa 1:25-26 * 16:27: 1 Tim 1:17

²⁵⁻²⁶ Chóó Lémi chaa kîgha koo. Dye ghi yintómu doo a ya, chedê ngê daawa pyódu. Chóó Lémi u ntââ a kópu dyuu ka nmyi kélímî dmi yinê pi kaa, Yesu Kédisu u kópu dyuu nmyi mênê yinê myedpí kaa. Kópu ndîi n:ii Yesu ngê a d:uu ngê yi kópu ghêli daa pyodo, tumu kópu ngê mwiye doo a ya, m:ââ yilí yi k:oo pi kní yi lama dêpwo a ya, ngmêê Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo ngo vy:o dnya a y:enê, p:uu dnyimo a mgongo, u ngwo dnyimo a d:êê. Chóó Lémi u kópu mbêê yi tumu kópu ala dini ghi ngê d:umo pywáí, u komo kapí pyu kní y:oo kópuni a d:êê tumo, Yesu ngê yi kópu yinê ntiye too. Dyámê ghi yintómu yi mbêê pi kní ye yi tumu kópu nmo tpaápê, mu kópu u díy:o pi yilí yintómu Chóó Lémi ka choo kélímî, u dnye myedny:oo nyémî. * ²⁷ Chóó Lémi mu ngmídi u nuw:o u ntââ yi kópu dpí d:uu, tp:oo Yesu Kédisu u l:êê díy:o chóó u ngwo u kwo a káadi nmoo. Chaa kîgha koo, chedê ngê kîngî pyódu. Ye ndîi kópu.

Wu u dí. *

1 KÓDIN

Kódin tpémi y:oo Yesu u pi ghêli daangé ny:ee ngópu, Póól Kódin yi loo, Yesu u pi u ngwo mî ny:ee ngópu, woni knî Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê dniye. Nju pi daa yilî Yesu u yoo vy:o ghê dniye, ngmênê yélini daa Nju tpémi, Yesu u yoo vy:o vyîlo yi ghê dniye. Yi danêmbum puku yedê mye tóó, Dpodo 18:1-17.

U kuwó dini ghi ngê Póól Epeso doon:aa ya. (Dpodo 19) U kuwó, kópu knî ngmê ngê Yesu u yoo a dyênê too, Kódin. Yoo woni dneye pyââ ti, myenté yi kada pini knî y:oo yoo chámê ngópu. Póól ngê yi kópu yi ny:ee too, ala pweepwee pee d:êê ngê, ye dy:ââ ngê. Ala pweepwee pee ghêli daangé d:êê ngê, kn:aani mwiyé ngmê d:êê ngê, ye dy:ââ ngê, ngmênê yini nmî ngópu daa tóó, lâmo a ngee ngópu.

¹ Nê Póól, Chóó Lémi ngê a ngmîdi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngê a pyódu noo. Nmî mbwó Sositéni u kii nipi anye tóó mo. ² Yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, Kódin, ala pweepwee pee nmye nîné dyede. Chóó Lémi ngê myedê ngmîdi nmyoo, Yesu Kédisu ngê nmyi dyââpe pwaâ too, kamî ngê pyódu nmyoo, chóó u yoo vy:o mye kaa nmyoo. Dyámê wope wope n:ii knî y:oo nmî Lémi Yesu Kédisu mye cháâcháâ ngmê, nipi yi k:ii u yoo vy:o kaa nmyoo. ³ Nmî Mî, nmî Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vuyuu.

Póól ngê Kódin tpémi yi l:êê dîy:o nmi Mî u ngwo doo kwunokwuno

⁴ Dye ghi yintómu nmyi l:êê dîy:o Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu ka a kââdi nmyoo, kópu mb:aa yilî nmye wunê d:uudu:uu too. ⁵ Kópu yintómu u ntââ ngê a pyódu nmyoo, kópuni u lama a pyede, woni knî nmyi lama dpî yaa dmi, pi knî ye u nkwo nmye tpaépê tumo. ⁶ Yesu Kédisu p:uu kópuni nmye n:uu vyi too, yi kópu nmyi vy:o ntênê dé pyaa dmi. ⁷ Nmî Mî u Ghê Dmi ngê dpodo yilî yintómu u ntââ ngê a pyódu nmyoo, nmî Lémi Yesu Kédisu u diyédiyé u ngwo nmye t:âât:ââ ngmê. ⁸ Yinê adî wêdêwêdê kîgha nmyo, u dî dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu Kédisu wa a diyé. Yi ngwo nmyi kóté kîgha têdê dyââpe nmyi p:uu daangmêwa a pyw:oo. ⁹ Chóó Lémi ngê ntênê daawa dóo nmyo. Yinê a ngmîdi nmyoo, Tp:oo nmî Lémi Yesu Kédisu u kii ngmîdi ngê yinê a pyódu nmyoo. *

Póól ngê u ngwo yepê, Modo numo kââdi tóó

¹⁰ A tidê mbwó yoo, mw:ââkó, nmî Lémi Yesu Kédisu u pi mbêmê nîné kwunokwuno nmyo, nmyi nuw:o dmi ngmîdi ngê moo pyódu yó, nmyi kópu dyuu ngmîdi ngê myoo pyódu yó. Modo numo kââdi tóó. Maa mu ngmîdi yidmyinê kîgha, dpodo mu ngmîdi p:uu dmyinê dpodo. * ¹¹ A tidê mbwó yoo, a lama ayimî tóó, noko dnyinté nmyinê pyede. Klowe u yoo knî y:oo yuu a ka kimîné y:ee ngópu, a ka pê, Noko dnyinté wunê pyede. * ¹² Nmyi vy:o knî ngmê ala kópu nmye tpaépê ngmê, nmyimo, Póól p:uu nmeê ndiye, u kópu dyuu vyîlo yi ndêndê kópu dyuu. Ngmê knî y:oo apu, Apolosa p:uu nmeê ndiye, u kópu dyuu vyîlo yi ndêndê kópu dyuu. Ngmê knî y:oo apu, Pita p:uu nmeen:aa ndiye, u kópu dyuu vyîlo yi ndêndê kópu dyuu. Ngmê knî y:oo apu, Wu yéli yi pi dmi têdê dé, Yesu Kédisu mu ngmîdi vyîlo yino cháâcháâ. ¹³ A tidê mbwó yoo, yinté daadi ya. Lukwe dîy:o Yesu Kédisu nmyi pepe kalê ngópu. Lukwe, nmyinê nmye Póól kîdosi ñedê nmyi l:êê dîy:o vyîlo yi pwene? Kêle, nê kuu. Daa a chóó a pi mbêmê nî mbápitîsîm kalê nmyoo. ¹⁴ A gha mb:aamb:aa ngê dê pyódu, nmyi vy:o pini daa yilî nî mbápitîsîm kwólu, Kîdisîpês pini dê Nkayas yi mo nî mbápitîsîm kalê doo. * ¹⁵ Doo u ntââ daanmy:ee vyi ngmê, Nê ngê chóó u yoo vy:o kaa nmo. ¹⁶ (Ó, myenté, Stephanas mupwoknî a nuwo dê kuwo dmi, mbápitîsîm a chóó ye my:aa y:ângo, ngmênê a lama daa tóó, apê, Pi m:uu nî mbápitîsîm kwólu.) * ¹⁷ Daa yoo yi mbápitîsîm kîgha u l:êê dîy:o Yesu Kédisu ngê a ngmîdi noo, ngmênê u kópu dyuu tpaépê u l:êê dîy:o nmye a dy:ââ noo. Daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê yoo yi nuw:o n:aa ngmêêpi too, ngmênê Yesu ngê kîdosi ñedê kópuni nmî l:êê dîy:o d:uu ngê, yi kópu vyîlo yini tpaépê ngê, yi kópu mbêmê Yesu ka u ngwo dpî kélîmî mbê dmi. U ya a nga daa kwo, Yi kópu têdê kópu ngê nî pyódu. *

Yesu Kédisu ngê Chóó Lémi u wêdêwêdê ndîi, u nuw:o ndîi nmo u ngwo a kêma doo

¹⁸ Yélini ndê u maa p:uu a wee, Yesu ngê kîdosi ñedê kópuni d:uu ngê, yinê ye mbodo podo mbodo podo u kópu, ngmênê yi kópu nmî nyongo, u kwo nmî kélîmî mbê dniye, Chóó Lémi ngê u wêdêwêdê mbêmê u ngwo wunê ngêêpi nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. * ¹⁹ Chóó Lémi u kópu puku yedê alanté a tóó, apê,

Yélini yinê ye yi nuw:o dmi ndîi,

* 1:4: Kilosa 1:3-4 * 1:8: Pilipay 1:6; 1 Tes 3:13 * 1:9: 1 Njon 1:3 * 1:10: Pilipay 2:2 * 1:11: Dpodo 18:24-28; 19:1-2 * 1:14: Dpodo 18:8 * 1:16: 1 Kódin 16:15 * 1:17: 1 Kódin 2:1-2,5 * 1:18: Lóma 1:16 * 1:19: Is 29:14

mbodo podo ngê wanî pyódu té.

Ndiye pyu ndîi knî ye daanî ng:aa. *

²⁰ Yélini yi nuw:o dmi ndîi, yi yélini y:oo maa ndéndê kn:aadi ngópu, dêépi pyu knî y:oo mye kn:aadi ngópu. N:ii yoo yi lama yoo yi nuw:o ngmêépi mb:aamb:aa ngê a tóó, yi yélini y:oo mye kn:aadi ngópu. Dyámê mbêmê yélini yi nuw:o dmi ndîi dé, Chóó Lémi ka ngmênê u kwo yi mbodo podo dé, ye daa ng:aa yédi.

²¹ Chóó Lémi chóó u nuw:o u pono vyápê mbê wo, doo u ntââ ngê pyódu nmoo, pi ngê chóó u nuw:o mbêmê Chóó Lémi d:uuwodê pyw:oo. Ngmênê Chóó Lémi ngê maa komo ngmê kpémî ngê, pi knî ye yi máadi komo u kêmakêma u l:êê díy:o a dy:ââ nmoo. N:ii nmî kópu ka dpî kélímî mb:anê, Chóó Lémi ngê dpî ngee. ²² Nmyo Kídiki tpémi nmyi ndiye pyu knî ye nmî kópu dyuu mbodo podo mbodo podo u kópu dyuu, mu kópu u díy:o nuw:o u kópu dé yinê ye ndîi kópu dé. Nju tpémi nmî kópu dyuu ka daa kélímî nyédi, mu kópu u díy:o dpo, N:ii ngê mbwudu nmî ngópu angmê chaa, u ngwo u kwo anmî kélímî. * ²³ P:aani p:aani Nju tpémi y:oo dpî mb:ii nmo, kn:aa yélini y:oo myoo mb:ii nmo, mu kópu u díy:o ye nmo tpaépê ngê, yenmîmo, Yesu Kédisu kídosi nédê nmî l:êê díy:o pwene. Yi kópu p:uu Nju tpémi dpo lvéédî té, dpo, Wu pini daa vyílo. Dpo, Pini n:ii nmo t:âât:ââ, dono daawa a pyw:oo, u pi ndîi ngê wa pyódu. Yélini daa Nju tpémi, nmî kópu dyuu yinê ye mbodo podo mbodo podo u kópu dyuu. ²⁴ Ngmênê Chóó Lémi ngê Nju tpémi yélini dpo ngmídi té, Yesu Kédisu ka dpî kélímî mbê dmi, Chóó Lémi u wêdêwêdê u ngwo dpo pyw:ee ngmê. Yélini daa Nju tpémi, Chóó Lémi ngê n:ii dpo ngmídi té, Yesu Kédisu ka myoo kélímî mbê dmi, Yesu p:uu Chóó Lémi u nuw:o ndîi u ngwo dpî m:uu ngmê. ²⁵ Chóó Lémi ngê kópuni d:uu ngê, k:omo tpile pi knî ye mbodo podo mbodo podo u kópu yi d:uu ngê, ngmênê ndéndê ngê nuw:o ndîi u kópu yi d:uu ngê. K:omo tpile pi knî ye yinê ye Yesu u wêdêwêdê dêpwo ya, kídosi nédê u ngwo pwene, ngmênê Chóó Lémi ngê u wêdêwêdê mbêmê kpéênî mède pyidu ngê. Ló pini ngmê u ntââ yinté kópu angmê d:uu?

²⁶ A tídê mbwó yoo, nmyi chóó nmyi p:uu a nuw:o mbê dmyeno. Chóó Lémi ngê u yoo vy:o kaa nmyoo, ngmênê pi knî ye yinê ye, Nuw:o pyu ndîi yi vy:o yíli daa kwo, kada pini yi vy:o yíli daa kwo, yélini yi pi dmi ndîi yi vy:o yíli myedaa kwo. * ²⁷ K:omo tpile yinê ye nmyi nuw:o dmi daa ndîi dé, ngmênê Chóó Lémi ngê a ngmídi nmyoo, mu kópu u díy:o yélini ye yi nuw:o dmi ndîi dé,

mywene ye paa ghê we. K:omo tpile yinê ye kada pini nmyi vy:o daa kwo, ngmênê Chóó Lémi ngê a ngmídi nmyoo, mu kópu u díy:o kada pini knî ye mywene ye paa ghê we. ²⁸ K:omo tpile nmyi yi dmi y:e daa kwo, yinê ye nmyi pi dmi daa ndîi, yinê ye nmyo k:omo tpile dé, ngmênê Chóó Lémi ngê a ngmídi nmyoo, mu kópu u díy:o yélini kada a wee, díy:o k:omo tpile ngê u nkwo paa pyaa dniye. * ²⁹ Yélini nmyi pi dmi daa ndîi, Chóó Lémi ngê a ngmídi nmyoo, kada pini yoo mb:ii too, mu kópu u díy:o u yi u ngwo daa kwo, Pi ngê chóó u pi a ngópu choo kmímî. ³⁰ Kada pini yoo mb:ii too, ngmênê Yesu Kédisu ka a káadi nmyoo. Yesu ngê Chóó Lémi u nuw:o ndîi nmo a kêma ngê, nmî yíkí dmi u pwo ghay wo, Chóó Lémi u momu yélini ngê pyódu nmoo, díy:o kóó k:oo wa kaa nmo. * ³¹ Yesu Kédisu ngê ngee nmoo, daa nmî chóó nmî wêdêwêdê mbêmê mb:aamb:aa nmo pyw:ângo. Yi kópu u l:êê díy:o kópuni puku yedê a tóó, dpî ny:ee yó.

Pi ngmê ngê chóochóó kíngî chaa kwolo, nmî Lémi yichoo chaa kígha. *

2

Daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê nmyi kélímî mbê dniye

¹ A tídê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u kópu dyuu nmye noon:aa tpaépê, daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê nmye noon:aa tpaépê dé. * ² Alanté nî nuw:o mbê wo, nê, Kódin tpémi ye kópu yíli yi p:uu daanî danê, ngmênê kópuni ndîi kópu ngê a tóó, yi kópu ye n:aa tpaépê. Nê, Yesu Kédisu mu ngmídi p:uu ye n:aa danê, nmyenê, Kídosi nédê t:ee ngópu, nmî l:êê díy:o pwene, nmî yíkí dmi u pwo ghay wo. * ³ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noon:aa kwo, noo mywenemywene, myenoo nkíngê. ⁴ Daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê nmye noon:aa danê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê doo a ngéépi nê, u wêdêwêdê mbêmê nmye noon:aa danê, mbwudu nmyi ngópu noo chapí dé, * ⁵ mu kópu u díy:o daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê paa kélímî mbê dmyeno, ngmênê Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê paa kélímî mbê dmyeno.

Chóó Lémi u nuw:o ndîi u kópu dyuu

⁶ Dini ghi n:ii ngê nmye mwiye noon:aa danê, daa nuw:o ndîi u kópu knî yi mbêmê nmye noon:aa danê, ngmênê nuw:o ndîi u kópu dyuu ngma kwo, n:ii pi ngmê knî ye nmo tpaépê ngê. Yesu u yoo vy:o yélini, n:ii knî y:oo Yesu p:uu kópu dé mb:aamb:aa ngê dpo w:ee t:oo, yélini yi l:êê ghi dmi nmye mb:aamb:aa dé, yi yélini ye yi mo yi kópu dyuu

* 1:22: Mát 12:38; Dpodo 17:18 * 1:26: Mát 11:25 * 1:28: Njems 2:5 * 1:30: 2 Kódin 5:21 * 1:31: Jer 9:24; 2 Kódin 10:17 * 2:1: 1 Kódin 1:17 * 2:2: Nkal 6:14 * 2:4: 1 Tes 1:5

nmo tɔapê ngê. Yi kópu dyuu, daa dyámê mbêmê tɔpêmi yi nuw:o mbêmê u kópu dyuu, myedaa kada pini yoo yi nuw:o mbêmê u kópu dyuu. Yi kada pini yoo díyo kuwó wa a ghê dmi. ⁷ Ngmênê kêle, Chóó Lémi u nuw:o ndíi u tumu kópu dyuu vyílo yinmo tɔapê ngê. Chóó Lémi ngê dyámê pé ghêlí daa lámo ngê, yi kópu dyuu u ngwo a ngmo ngê, pi kní yi lama daa pyede. Vyílo yi kópu dyuu mbêmê wa ngee nmo, chóó ntee a tóó, yinté pini ngê wa pyódu nmo. * ⁸ Dyámê mbêmê kada pini yoo yi lama yi kópu dyuu dèpwo ngmê ya. Yi kópu dyuu yi lama wodoo kwo, ye nmí Lémi ndéndê kídosí ñedé daapí t:ee ngópu. * ⁹ Doo u ntáá yi kópu daapédé w:ee ngópu, mu kópu u díy:o ala kópu puku yedé a tóó,

Chóó Lémi ngê kópuni nuw:o kwólu, apé,

Yélini yi nódo a nuu ghi a tóó,

yi kópu y:e wani d:uu,

yi kópu pi ngê doongê módu,

pi ngê doongê nyongo,

pi ngê myedoongê nuw:o kwólu. *

¹⁰ Ngmênê nmo vyílo dé, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi mbêmê yi tumu kópu dyuu nmo yinê a pywáli ngê. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi tumu kópu yíli yintómu yinê dpo pyw:ee té, Chóó Lémi u tumu kópu ndíi dé yinê myedo pyw:ee té. ¹¹ Dyimê pywuu nmye ngmênínê kuwo. Pi u tumu kópu dé kn:aa pini u lama daa ya nyédi, chóó u nuw:o k:oo a ya nyédi. Chóó Lémi mye yinté, u tumu kópu ndíi dé chóó u Ghê Dmi u lama a pyede.

¹² Daa nmí chóó nmí nuw:o kní yi mbêmê ala kópu dyuu nmo pyw:àngo, ngmênê Chóó Lémi ngê chóó u Ghê Dmi nmo a kpo, mu kópu u díy:o kópuni nmí l:éê díy:o d:uu too, yi kópu dé nmí lama ntênê dny:oo ya. *

¹³ Kópuni nmo tɔapê too, daa nuw:o pyu ndíi kní yi vy:o nmí ndé too, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê nmí lama yinê a kalé too. Yélini yi mênê yi Ghéni Dmi mye tóó, yi kópu dyuu ye nmo tɔapê too, ye myeno tɔpiyé too. ¹⁴ Ngmênê yélini yi mênê yi Ghéni Dmi daa tóó, doo u ntáá yi Ghéni Dmi u kópu dyuu d:uudpo pyw:ee ngmê, mu kópu u díy:o d:ud:umbiy:e d:uuwodé w:ee t:oo, yinê ye mbodo podó mbodo podó u kópu dé. Yélini yi mênê Chóó Lémi u Ghê Dmi a tóó, u kópu dyuu dpí ny:ee t:oo, kn:aa yéli y:oo d:uudpí ny:ee t:oo. * ¹⁵ N:ii u mênê yi Ghéni Dmi a tóó, u ntáá kópu yíli yintómu dpí mya té, myedo w:ee té, ngmênê yi pini kuwa yéli y:oo d:uuwodé w:ee ngmê, u gha myed:uudpí m:uu ngmê. ¹⁶ Yinté kópu puku yedé mye tóó,

N:uu ngmê u ntáá, nmí Lémi u nuw:o wa m:uu?

N:uu ngmê u ntáá, nmí Lémi wa dèépí kè?

Ngmênê nmí mênê nmí Lémi u Ghê Dmi a tóó, Yesu Kédisu u nuw:o nmí mênê mye tóó.

*

3

Kódin tɔpêmi mwiye ntee dnya a ya

¹ A tidé mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noo a kwo, k:omo tɔpile Chóó Lémi u Ghê Dmi nmyi mênê doo ya, ngmênê na a ka nmyi mênê dèpwo ya. Chóó Lémi u nuw:o ndíi u kópu dyuu nmye dípi yí too. Yesu Kédisu u yoo vy:o tɔpómu ntee tɔpile ngê nmyee ya. * ² Pyáá ngê tɔpómu ka ngmo ntee a yémi ngê, yinté noo ndiye kígha nmyo, nté wédéwédé nmye dèp:a kpo, mu kópu u díy:o doo u ntáá daap:ee ma ngópu. Ala ngwo nmyo dp:ee u ntáá dé, ³ mu kópu u díy:o nmyi chóó nmyi p:uu nmye nuw:o nyédi, Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono dnyinté nmye vyápê nyédi. Yi kópu nmye kida d:éê, mu kópu u díy:o nipi ya nmyi lama dnyinté a tóó, u yi nmye a kwo, Yoo nmí chaa. Lukwe díy:o kn:aa yéli yi maa p:uu dmye ghê dmi.

⁴ Lukwe díy:o dyámê mbêmê tɔpêmi yi l:éê ghi dmi nmye d:uud:uu t:oo, ngmê kní y:oo apu, Póól p:uu nmee ndiye, u kópu dyuu vyílo yi ndéndê kópu dyuu, ngmê kní y:oo apu, Apolosa p:uu nmee ndiye, u kópu dyuu vyílo yi ndéndê kópu dyuu.

Chóó Lémi p:uu dpodo pyu yoo

⁵ A tidé mbwó yoo, Apolosa k:ii nyi pi dé yi mbêmê lukwe díy:o nmyi yoo dmyenê chaa ngmê. D:ii kada pini ndíi dé. Nye Chóó Lémi u dpodo pyu dé. Nyi dpodo mbêmê Yesu u yoo vy:o u ngwo nmyi ghê dniye. Dpodoni dé yi p:uu Chóó Lémi ngê a kaa nyópo, vyílo yi dpodo dé y:e dódó doo. ⁶ Nmyo Chóó Lémi u yápwo tédé. Yápwo tédé n:uu kpémí ngê, nté woo n:uu káá, Apolosa y:i doon:aa ngolo, ngmênê Chóó Lémi ngê nt:u yinê tângo. *

⁷ N:ii ngê nté woo dpí káá, u pi tédé, n:ii ngê dpí ngolo, u pi mye tédé. Chóó Lémi mu ngmidi u pi ndíi, mu kópu u díy:o nt:u yinê dpí t:oo. ⁸ N:ii ngê nté woo dpí káá, n:ii ngê dpí ngolo, yi pi dé wontoo wontoo, pi mu ngmidi p:uu a dpodo nóó. N:ii mb:aamb:aa ngê adí dpodo, yápwo tédé chóó ngê mb:aamb:aa ngê wa pwila, n:ii dnyinté adí dpodo, dnyinté wa pwila. ⁹ Chóó Lémi p:uu Apolosa k:ii nipi nye dpodo mo.

Nmyo Chóó Lémi u yápwo tédé, myenté u ngomo kamí. * ¹⁰ Chóó Lémi ngê u ntáá ngê a pyódu noo, ngomo km:ee mwiye n:uu chó, síment y:i u nkwo ní ndé ngê, ngmênê ala ngwo nmyi kada pini yoo yi ngomo pywuu p:uu mē dpodo té. N:ii yi ngomo p:uu adí

* 2:7: Kílosa 1:26

* 2:8: Luuki 23:34; Dpodo 13:27

* 2:9: Is 64:4

* 2:12: Njon 16:13

* 2:14: 1 Kódin

1:23

* 2:16: Is 40:13

* 3:1: Hípílu 5:12-13

* 3:6: Dpodo 18:4,27-28

* 3:9: Epeso 2:20-22

dpodo, nuw:o mbêmê choo dpodo. ¹¹ Doo u ntââ pi ngmê ngê ngomo kn:ââ daamuwa a t:oo. Yesu Kédisu mbêmê nmyi ngomo a kwo. * ¹² Yélini yi ngomo p:uu a dpodo nyédi, tpileni ngê a dpodo nyédi, yi tpile u mo u mo dé. Woni kní y:oo chéêpí dpo ngí t:oo, u ngwo a dpodo nyédi, woni kní y:oo nkéli chéêpí pee dpo ngí t:oo, u ngwo a dpodo nyédi, woni kní y:oo silipê nkól p:uu a t:emí dumo. Woni kní y:oo yimbwi dpo kp:anê t:oo, u ngwo a dpodo nyédi, woni kní y:oo yi yââ ó kâmo yââ p:uu dpí t:ee t:oo. ¹³ Kuwókuwó wéni ngê nmí Lémi ngê pi yintómu yi dpodo tédê dmi wa m:uu té. Yi wéni ngê ndyuw:e wa nyow:a, yi dpodo tédê dmi u ngwo wa d:uu té. * ¹⁴ Pini n:ii u dpodo tédê ghi wêdêwêdê, doo u ntââ ndê ngê daawa ma, yi pini ngê u dpodo u pywuu wa ngee. ¹⁵ Ngmênê pini n:ii u dpodo tédê ghi ndê ngê wa ma, u dpodo u pywuu daawa a ngee. Tpileni l:âmo ngê, mwo p:aa ngê wa pyódu, ndê ngê wa ma, ngmênê yi pini ngê chóó u ghê l:âmo daawa ngee, ndê dóó u mênê wa a pwii.

¹⁶ A tídê mbwó yoo, lukwe díy:o Chóó Lémi u ngomo nmyi chaa ngópu. Mumdoon nmyi lama daa tóó, nmyo Chóó Lémi u ngomo, u yâpwo ghi nmyi mênê a tóó, u Ghê Dmi nmyi mênê mye tóó? * ¹⁷ N:ii ngê Chóó Lémi u ngomo wa dyênê, Chóó Lémi ngê u nkwo wa dyênê. Chóó Lémi u ngomo k:oo u yâpwo ghi a tóó, dono yi daa ya yédi. Nmyo nye ntee dé, nmyo u ngomo ghi dé, dono nmyi mênê kimgmê ya.

¹⁸ Nmyi nuw:o kní y:oo kimgê dóó nmyo. Nmyi vy:o pini n:ii ngê dpo, Nê pi ngmê, dyámê mbêmê tpémi yi vy:o a nuw:o ndíi ngê dé pyódu, yi pini ngê yi kópu dpí kée ngê, Chóó Lémi u nuw:o ndíi u kópu dyuu dé pèdê pyw:ee téné. Komo tpile dyámê mbêmê tpémi ye yi pini mbodo podo ngê wa pyódu, ngmênê Chóó Lémi ka u nuw:o ndíi ngê wa pyódu. ¹⁹ Mu kópu u díy:o dyámê mbêmê tpémi yi nuw:o ndíi u kópu dé Chóó Lémi ka mbodo podo mbodo podo u kópu dé. Yinté kópu puku yedê mye tóó,

N:ii dé yi nuw:o ndíi dé, dpo, Yoo nmí dóó té,

yi yéli dpí dèê dmi, Chóó Lémi ngê u nkwo dpí dóó té. *

²⁰ Yinté kópu m:uu puku yedê mye tóó,

Nmí Lémi u lama a tóó,

yélini yi nuw:o dmi ndíi,

dnyinté a nuw:o nyédi. *

²¹ Yi kópu u l:êê díy:o nmyi ndiye kigha pyu yoo yi pi dmi mbêmê nmyi chóóchóó namê chaa kigha nmyo. Nangê vyi, Nê wu pini u yoo vy:o pini ngmê, mu kópu u díy:o

nmyi ndiye kigha pyu yoo yintómu nmyi p:uu a dpodo nyédi. Chóó Lémi ngê kópu yilí yintómu nmye a kpo. ²² Nê, Apolosa pini dè Pita yi kii nmyi ndiye kigha pyu ngê nmo pyede. Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mää ngê a pyódu nmyoo, dyámê pè nmye a kpo, ghê pini dè pwopwo nmyi p:uu a dpodo mo. Kópuni ala ngwo a dpodo té, nmyi p:uu a dpodo té, mu dini ghi ngê u kópu dé nmyi p:uu amyidnyi dpodo. ²³ Myenté Yesu Kédisu p:uu nmyo dpodo té, nmyo u yoo, Yesu Kédisu Chóó Lémi p:uu a dpodo, chóó Tp:oo.

4

Yesu Kédisu u dyépi yoo

¹ Apolosa u kii ala kópu nyi p:uu dmyinê tpaápé, apii, Yesu Kédisu p:uu a dpodo mo, Chóó Lémi u tumu kópu dyuu y:oo a y:eñey:eñe ngmê. ² Dpodo pyu ngê kn:aa yéli yi dnye dmi d:uudpí ny:oo, u lémi mu ngmídi u dnye vyílo yichoo nyémí. ³ Yi kópu u l:êê díy:o kópuni a p:uu anmyi vyi t:oo, a ka tédê kópu dé. Kópuni kn:aa pini ngê a p:uu dpí vyi, a ka mye tédê kópu. A chóó a dpodo p:uu kópu myedíni tpaápé ngê. ⁴ A dpodo tédê kópu d:oongmê kn:aaidi ngê, ngmênê a chóó daaní vyi, Dyâápe a p:uu daa t:aa. Pini n:ii ngê nmí gha dmi dpo m:uu té, yi kópu a ka yinê wa vyi. ⁵ Yi kópu u l:êê díy:o pi u pi ghéli kii nangmê dyênê. Nmí Lémi dini ghi n:ii ngê wa a diyé, tumu kópuni mgídi vy:o a pyede, w:êêní wa yé té, kópuni kní yi l:êê díy:o yoo p:uu a dpodo nyédi, amyedé pywáíí té. Yi ngwo Chóó Lémi ngê u dpodo pyu yoo ntênê wa chaa kalé té.

⁶ A tídê mbwó yoo, nmyi l:êê díy:o Apolosa k:ii diyámê pywuu ngê nmye d:a pyódu nyo, mu kópu u díy:o dèêpí kópu ngmê u nt:u kópu pèdê w:ee yó. Yi dèêpí kópu ala, Puku yedê kópu kní yi mbêmê dmyinê paa, u nt:u kópu alanté, Pi ngê pi ngmê u pi kimgí kmí, kn:aa pini u pi kimgí dyênê. ⁷ N:ii ngê chóó u pi a kmímí ngê, ala kópu u kwo ninê tpaápé, Kí pini, n:uu ngê kada pini ngê pyódu nyoo? Kópuni u l:êê díy:o kada pini ngê nyi pyodo, Chóó Lémi ngê nga yinê a kè too, apii? Nyi kuu, ngmênê Chóó Lémi ngê nga yinê a kè too. Lukwe díy:o ñyóóchóó nye chaa kigha ngê.

⁸ A tídê mbwó yoo, lukwe díy:o nmyinê nmye kópu yilí yintómu yi ntââ mbêmê nmye pyede. Lukwe díy:o nmyinê nmye ndáápi ntee pini ngê nmyi pyaa dnyiye. Lukwe díy:o nmyinê nmye king ntee pini ngê nmye pyede. Yinté dpino pyede. King ngê ntênê w:ii pyede, ye king ngê myepidmyi pyódu nmo. * ⁹ K:omo tpile nmo Chóó Lémi u dyépi yoo, ngmênê na a ka Chóó Lémi ngê

* 3:11: 1 Pita 2:4-6 * 3:13: 1 Kódin 4:5; 2 Tes 1:7-10

Psalm 94:11 * 4:8: Tpyuu 3:17,21

* 3:16: 1 Kódin 6:19

* 3:19: Njóri 5:13

* 3:20:

kuwó pini ngê mêtê pyódu nmoó. Na a ka vyáda ntee pini ngê pyódu nmoó, pi yintómu yi ngíma, enjel yoo mye yi ngíma, nmí vyee tédê dy:ââ nmoó. ¹⁰ Yesu Kédisu u l:êê díy:o pi kní ye mbodo podo mbodo podo u yoo ngê nmí pyaa dnyiye, ngmênê nmyinê nmye Yesu Kédisu ngê nmyi nuw:o dmi ndíi ngê dè pyódu té. Nmí chóó nmí wêdêwêdê p:uu dp:ee nuw:o nyédi, ngmênê nmyinê nmye nmyi wêdêwêdê ndíi. Kuwa yéli y:oo nmí pi dmi a dyede tumo, lukwe díy:o nmyi pi dmi a kmíni tumo. ¹¹ Dye ghi yintómu dono ngê nmo pyede. Nmo dómudómú nyédi, nmo mbwaambwaa nyédi, nmí kpídi dpo chaa dmi, kuwa yéli y:oo a kpakakpaka nmoó, p:aani p:aani nmo lèpí nyédi. * ¹² Pi kní ye ndapí dpíno dmyinê ngê, nmí nté ndapí yi p:uu nmí chóó nmo dpodo nyédi. N:i kní nmí p:uu a peede tpaépé nyédi, yi l:êê díy:o nmíno ngépé nyédi. Dini ghi n:i ngê a kpakakpaka nmoó, nmíno vyími ngê. * ¹³ N:i kní y:oo nmí pi dmi a dyede ngópu, nmo kwunokwuno too, u yi nmo a kwo yédi, nmímo, Yi nuw:o dmi nmí ngmêê. Dyámé mbêmê tpémi ye, yinê ye nmo nté diné péé dono, nmí p:uu a danê nyédi, dpo, Yi tuu dmi a kwo.

¹⁴ Daa nmyi mywenemywene kígha u l:êê díy:o yi kópu d:a d:êê té, ngmênê u ya a nga a kwo, nímó, Nmyi nuw:o dmi nê wáti té. Mu kópu u díy:o nmyo a tp:ee ntee yéli. ¹⁵ K:omo tpíle pi yono yono yono y:a kní y:oo Yesu Kédisu u pi mbêmê adnyi ndiye kígha nmyo, ngmênê nê mu ngmídi nmyi mí, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u pi y:i a chóó nmyi nuw:o n:uu kwólu. ¹⁶ U l:êê díy:o, u ya a nga a kwo, A p:uu dmyina a mtyíwme ngéépí. * ¹⁷ Yi kópu u l:êê díy:o Timoti a kada kínê kâá, daa kêmakéma nmyimo mumu ngmê. Yi pini a tp:ee ntee pini, u nuu ghi ndéndê ngê a nódo a tóó. Daa pi dódó pyu, nmí Lémi p:uu nipi nye dpodo mo. Yesu Kédisu u yoo yi l:êê ghi dmi nmye amí vyíli té, kópuni dyuu Yesu u yoo kní ye p:aani p:aani nímó tpaépé too, nmye amyimí vyíli té. *

¹⁸ Nmyi vy:o pi kní ngmê dè mbodo ndíi mbodo ndíi mbê dmi, apu, Nê ngê médaamí m:uu nmo. ¹⁹ Ngmênê nmí Lémi ngê a maa daawa a nkoko knomomé, ye limilimi ngê anmy:uu m:uu nê. Mbodo ndíi mbodo ndíi u yoo yi ngwo an:uu m:uu té, nê, Mumdoó Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê a dpodo té, ó yi chóó yi kópu dyuu ye tpaépé tumo. ²⁰ Chóó Lémi kóó k:oo yoo daa kópu dyuu mbêmê dpí ghê dmi, ngmênê chóó u wêdêwêdê mbêmê dpí ghê dmi. * ²¹ A tp:ee yoo, nmyi nuw:o dmi angénté? Dpodombiy:e nmye wan:uu mbwólu, ó nmyi kópu dmi a kada am:ii l:âmo

t:oo, ye mb:aamb:aa ngê u ngwo nmye p:aa t:aa.

5

Yesu u yoo vy:o pini ngmê ngê Yesu u pi kíngí dyênê

Mátíyu 18:15-17

¹ A tp:ee yoo, kópu nmyi p:uu mukídi ny:oo. Nmyi vy:o pini ngmê ngê pyââ ti u kópu ndíi ngmê d:uu ngê. Yintoo kópu ngídi u yoo kní y:oo doongmê d:uu ngópu. Lukwe díy:o Yesu u yoo vy:o pini ngmê ngê yi kópu d:uu ngê. Lukwe díy:o u mí u kpâm kuwó pyââni t:âmo ngê. Apuu! ² Lukwe díy:o u kwo dpí:pe kwódu ngópu. Lukwe díy:o nmyinê mbodo ndíi mbodo ndíi té. U mywene nmye wo ghê wo, nmyi yoo kuwa w:ee kaa ngópu. ³ K:omo tpíle nmyi vy:o dêninê kwo, ngmênê a nuw:o nmyi vy:o yiwunê kwo. A nuw:o k:oo yi pini wunê kídí kóté kwolo. ⁴ Nipi dpo wó yó, a nuw:o nmyi vy:o adín:aa kwo, nmí Lémi Yesu u wêdêwêdê mbêmê yi pini kuwa anmí kâá. * ⁵ Setan kóó k:oo anmí kâá, yi pini too pee yinê paa dyênê ngê, mu kópu u díy:o nmí Lémi wéni n:i ngê wa a diyé, yi pini u ghê dmi mēpaa ngee ngê.

⁶ Lukwe díy:o nmyinê mbodo ndíi mbodo ndíi té. Nmyi lama ka tóó, yis kní tp:oo daa ndíi anyinê ngí, kpo ndíi u mênê anyi yé, anyi pwiyé, kpo yintómu dpí mbwó. Dononi nmyi mênê a tóó, mye yinté, wa kaa. ⁷ Yi dono a ngí tóó, dnyii dy:ee tóó, yed:oo mb:aamb:aa ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. Yesu ngê kamí ngê ntee a pyódu nmyoo, yinté am:ii pyaa dmi. Nmyi lama ka tóó, nmo Nju tpémi, Tp:ee Kaa W:éew:éé u Naa u dye ghi ngê, nmí ngomo kní yi k:oo yis daa ya yédi, nmo kéké ngê, mbídedí pywápé ngmê wop nmo pípi ngê. Nmí kn:ââ kní y:oo sipi tp:oo ntee a vya tumo, Chóó Lémi ngê yi tp:ee mää kaa a w:êê too, daa vya too, Yesu Kédisu yinté mye pwene, ndê ka w:êê nmoó. * ⁸ Yesu u yoo vy:o nmyi k:ii nipi nmo wee, yis ntee dono nmí mênê kíngmê ya, pi dódó nmí mênê kíngê ya, dyââpe nmí p:uu myekíngmê ya. *

⁹ Pweepwee pee n:i mwiyé nmye nê dy:ââ ngê, munmyenê, Pyââ ti pyu yoo yi k:ii yak-maapi ngê kêê nangé t:oo. ¹⁰ Daa kuwa yéli yi p:uu nmye noo a danêmbum, yélini a pyââ ti nyédi, a rúknweñukwe nyédi, a kpaa nyédi, yélini kn:aa yápwó kní ye a ngépé nyédi. Yinté yéli p:aa yintómu a pyede. Doo u ntââ daanmyinê kuwo t:oo. ¹¹ Daa kuwa yéli yi p:uu noo a danêmbum, ngmênê Yesu u yoo vy:o yéli yi p:uu noo a danêmbum. Nmyi vy:o pini ngmê ngê yinté kópu ngmádi d:uud:uu, adí pyââ ti, adí rúknweñukwe, kn:aa yápwó

* 4:11: 2 Kódin 11:23-27 * 4:12: Dpodo 18:3; Luuki 6:28 * 4:16: Pilipay 3:17 * 4:17: Pilipay 2:22 * 4:20:

kní ye adí ngêpê, yoo yi pi dmi adí dyede dé, nté ndapí yi mb-aami ngê adí ya ó ndee pyu ndíí ngê adí ya, yinté pini u k:ii yakmaapi ngê kêê nangê t:oo. *

¹²⁻¹³ Doo u ntââ kuwa yéli daanmo kée té, Chóó Lémi ngê yinê wa kóté kalé té. Ngmênê yinté dono nmyi vy:o n:ii ngê choo d:uud:uu, dmyinê kóté kîgha, nmyi yoo kuwa dmyinê kapí. Yinté kópu puku yedê mye tóó,

Pi dono nmyi yoo kuwa dmyinê kapí.

6

Numo kóté kîgha u danêmbum

¹ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o pini miyó dny-inté a ya nódo, lukwe dîy:o kóté y:enê pyu ka dpí lee kní, kuwa. Lukwe dîy:o mywene y:e d:uudpí ghê. Yinté kópu nmyi chóó p:ee dmyinê lâmol:âmo dé. ² Angénté, nmyi lama daa tóó Chóó Lémi u yoo kní y:oo dyámê mbêmê tpémi yintómu y:oo wa kóté kalé t:oo. Mumdoo dp:ee ntââ dé, yinté kópu tédê nmyi chóó daanmyi lâmol:âmo? ³ Lukwe, nmyi lama myedaa tóó, mu dini ghi ngê enjel yoo amy:oon:aa chámê té. Lukwe dîy:o nmyi chóó nmyi kópu dyuu daanmyi lâmol:âmo dé. ⁴ Dini ghi n:ii ngê yinté kópu nmyi vy:o dpí pyódu, lukwe dîy:o kóté y:enê pyu kní ye kuwa nmye lêpí nyédi. ⁵ Mywene nmye choo kwo. Mumdoo nuw:o pyu nmyi vy:o daangma a kwo, pini n:ii u ntââ yinté kópu dpí lâmo? ⁶ Lukwe dîy:o pi ngmê ngê u mbwó kóté tédê dpí nuw:o, kuwa pini ngê dp:uu kóté kalé dé.

⁷ Ndêndê ngê nmye kn-aadikn:aadi ngópu. Lukwe dîy:o nmye numo kóté kîgha nyédi. Lukwe dîy:o yi kópu kní dênmyinê vyími tumo. Nmyi mbwó ngmê adí mfkó knomomê, nangê kóté kwolo, dmyina a vyími. * ⁸ Lukwe dîy:o numo p:uu nmye dono nyédi. Lukwe dîy:o nmyi chóó nmyi tidê mbwó yoo yi tpilé nmye t:âmot:âmo tumo. ⁹ Mumdoo nmyi lama daa tóó, pi dono yoo Chóó Lémi kóó k:oo daami ghê dmi. Pi kní y:oo kîngê dóo nmyo. Yéli ni a pyââ ti nyédi, kn:aa yâpwo kní ye a ngêpê nyédi, pi u kuwó a pyuwuwópyuwúwó nyédi, ó a numo kpêêpí nyédi, yinté pini Chóó Lémi kóó k:oo daangmami ghê. * ¹⁰ Kpáápi yoo, núknwe yoo, ndee pyu ndíí yoo, pi u pi dyede pyu yoo, ó nté ndapí yi mb-aami yoo, yinté pini Chóó Lémi kóó k:oo myedaangmami ghê. ¹¹ Kní ngmê yinté kînmwee a ya, ngmênê nmí Lémi Yesu Kédisu ngê nmyi dono kî chedê too, nmí Mí u Ghê Dmi ngê nmyi nuw:o dmi ngmópu, Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê pyódu nmyoo. *

* 5:11: 2 Tes 3:6; Taitas 3:10; 2 Njon 1:10-11

* 6:7: Mát 5:39-40; 1 Tes 5:15

* 6:9: Epeso 5:5; Tpyuu 22:15

* 6:11: Taitas 3:3-7

* 6:13: 1 Tes 4:3-5

* 6:14: Lóma 8:11; 2 Kódin 4:14

* 6:15: Lóma 12:5; 1 Kódin 12:27

* 6:16: Gen 2:24

* 6:19: 1 Kódin 3:16

* 6:20: 1 Pita 1:18-19

Pyââ ti mââ ti p:uu kópu

¹² Nmí Lémi Yesu ngê daa dêêpi kópu dyuu mbêmê kamí ngê pyódu nmoo. U l:êê dîy:o kópu yilí yi kwódu yé kópu daangma a tóó, ngmênê kópu yilí kní y:oo yoo dpí dyênê t:oo. Yi kópu kní namê d:uud:uu dé. Nyââ, kópu yilí yi kwódu yé kópu daangma a tóó, ngmênê kópu ngmê nmyi kada kîngê ghê. Yesu Kédisu nmyi kada vyílo yichoo kwo. ¹³ Nté nmí núkní yi mênê dpí lê, yi l:êê dîy:o a tóó, nté u l:êê dîy:o nmí núkní a pyede, ngmênê mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê miyó dé wa dyênê dé. Pyââ ti mââ ti daa yinté kópu dé. Nmí Lémi ngê daa pyââ ti mââ ti yi l:êê dîy:o a lâmo nmoo, chóó u l:êê dîy:o a lâmo nmoo, nmí l:êê dîy:o mye pwene. * ¹⁴ Chóó Lémi ngê nmí Lémi kpêêní mède pyidu ngê, u wêdêwêdê mbêmê yinté amyedé pyidu nmo. *

¹⁵ Mumdoo nmyi lama daa tóó, nmyo Yesu Kédisu kóó kpâlí dé. Lukwe, pi ngmê ngê Yesu u mbyuu pee ngmê téli pyââ u k:ii ngmídi ngê wa pyódu? Apuu! Doo u ntââ. *

¹⁶ Mumdoo nmyi lama daa tóó, n:ii téli pyââ ka dpí lê, u k:ii ngmídi ngê dpí pyaa kní. Yi kópu puku yedê mye tóó. * ¹⁷ N:ii nmí Lémi k:ii ngmídi ngê dpí pyaa kní, yi nuw:o dé ngmídi ngê dpí pyaa kní.

¹⁸ Pyââ ti mââ ti vy:o a pwii dmyeno. Kn:aa dono ngmanyi d:uu, ye kn:aa pini ngmanyi dyênê, ngmênê wanmyi pyââ ti, ye nmyi chóóchóó wanmyi dyênê t:oo. ¹⁹ Nmyi nt:u dmi daa nmyi chóó a pyede, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi yi mênê a kwo. Ghéni Dmi n:ii Chóó Lémi ngê nmye a kpo, nmyo u yâpwo ghi. * ²⁰ Nmyi nt:u dmi daa nmyi chóó nmyi tpilé dé, Chóó Lémi ngê kópu ndíí ngmê d:uu ngê, u ngwo pwila nmyoo. Yi kópu u l:êê dîy:o nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dmyinê dpodo kîgha dé, Chóó Lémi u pi ndíí ngê u ngwo paa pyaa we. *

7

Yééyéé u danêmbum

¹ A tidê mbwó yoo, pweepwee pee yedé póo n:ii a ka nmyinê dy:ââ ngópu, yi kópu kní yi p:uu nmye nîné d:êê. Yééyéé p:uu mwiyé nmye nîné d:êê. N:ii ngê u yi adí kwo, Nmí Lémi p:uu ntênê ní dpodo, u l:êê dîy:o daawa yéé, yi pini ngê kópu mb:aa dpí d:uu, ² ngmênê yi pini pyââ ti ngê kîngê dyênê. Yi kópu u l:êê dîy:o pi yintómu dny:oo yééyéé.

³ Cha cha yi kópu ala. Pyââ u moo ka d:uudpí nganê mb:anê, mââ u kpâm ka myed:uudpí nganê mb:anê. ⁴ Pyââ p:uu tpilé yilí daa chóó u tpilé yilí, u moo u tpilé yilí.

Myenté, maa p:uu tpile yili daa chóo u tpile yili, u kpâm u tpile yili. ⁵ Numo p:uu wuwu nangé kwódu. Ngmênê, pi cha y:oo u yi y:e adi kwo, Dpodombiy:e ny:oo ngêpê, wo knî ngmê yi k:oo, ye wuwu yi chóo noko dny:oo kwódukwódu, dpodombiy:e u ngwo dny:oo ngêpê. Yi ngêpê u wo knî dny:oon:aa lêpi, ye yi kwódu yé kópu machedê ngê u ngwo choo pyodopyodo. Setan u wépi pwapi nmyi lama dnyinté a too. Kímê dódo nmyo, pi ngê kn:aa pyópu p:uu kêê kíngmê yé.

⁶ Kópuni nmye d:a d:êê, nmyenê, Pi yintómu dny:oo yéyééé, daa dèêpi kópu nmye yed:a d:êê. Yi kópu u nt:u ala, n:i ngê u yi adi kwo, Pyââ ngmênî nya, yini choo yéyééé. ⁷ Ngmênê nê nê, a nuw:o alanté, u ya a nga a kwo, Kwodo mgêmi yintómu nê ntee yéli ngê dny:oo ya, kídyningê yéyééé. Ngmênê daa pi yintómu u ntââ ngê a pyede. Chóó Lémi ngê woni yoo yéyééé u ntââ mbémê dpo pyódu té, woni yoo yi mo ya u ntââ mbémê dpo pyódu té.

⁸ Kwodo mgêmi yoo, kuknwe yoo, ala kópu nmye ninê tpapê. Ntee n:aa too, yinté myedmyinê ya. ⁹ Ngmênê nmyi mo ya doo u ntââ ngê nmye wa pyaa knomomê, ye dmyinê yéyééé. Pyââ ti maa ti yi l:êê diy:o kídyningê ghiighii mbê dmi. *

¹⁰ Cha cha yoo yi dèêpi kópu m:uu ala, daa a chóo a dèêpi kópu, ngmênê nmî Lémi u dèêpi kópu. Pyââ ngê u moo kíngi kpípi. ¹¹ Wa kpípi knomomê, ye kn:aa pini ngê kêê p:uu kíngê yé. Yi pyópu u moo ka médaawa diyé knomomê, ye u mo choo ya. Myenté, maa ngê u kpâm kíngê kpípi.

¹² Cha cha n:i Yesu u yoo vy:o mu ngmidi ghê wo, woni daa ghê wo, yi yéli yi p:uu ninê danê. (A chóo a dèêpi kópu yinínê tpapê, daa nmî Lémi u dèêpi kópu.) Yesu u yoo vy:o pini n:i ghê wo, ngmênê u kpâm daa ghê wo, yi pyópu ngê u yi u ngwo adi kwo, Kwodonkwodo ny:oo ya, ye yi pini ngê u kpâm kíngê kpípi. ¹³ Myenté, pyópuni Yesu u yoo vy:o ghê wo, ngmênê u moo daa ghê wo, yi pini ngê u yi u ngwo adi kwo, Kwodonkwodo ny:oo ya, ye yi pyópu ngê u moo kíngê kpípi. ¹⁴ K:omo tpile yi pini Yesu ka daa kélímí yédi, ngmênê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu, mu kópu u diy:o u kpâm k:i ngmidi ngê a ya nódo, u kpâm Yesu ka a kélímí yédi. Myenté, k:omo tpile nmî mbwó ngmê u kpâm Yesu ka daa kélímí yédi, ngmênê Chóó Lémi ka pyââ mb:aa ngê dpí pyódu, mu kópu u diy:o u moo k:i ngmidi ngê a ya nódo, u moo Yesu ka a kélímí yédi. Wo daa yinté, ye nmyi tp:ee dmaâdima Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê pê pyede, u nuu u yoo ngê daapídnye kwo. ¹⁵ Ngmênê pini n:i Yesu ka daa kélímí yédi u yi u ngwo adi kwo,

U kpâm nê kuwo, ye dpí lee we, nmî tidê u yéyééé machedê ngê u ngwo wa pyódu. Myenté, pyópuni Yesu ka daa kélímí yédi u yi u ngwo adi kwo, U moo nê kuwo, ye dpí lee we, nmî mbwó u yéyééé machedê ngê u ngwo wa pyódu. Yini dpí lee we, mu kópu u diy:o Chóó Lémi ngê daa dnyepéli u l:êê diy:o a ngmidi nmyoo, u yi u ngwo a kwo, A yoo noko mb:aa mb:aa ngê dny:oo ya. * ¹⁶ Nmî tidê, mumdoo nyi u ntââ, moo u nuw:o anyi ngmêê, nmî Lémi kóo k:oo anyi kââ? Nmî mbwó, mumdoo nyi u ntââ, ngmâm u nuw:o anyi ngmêê, nmî Lémi kóo k:oo anyi kââ? *

Daa ya ngmêêpi u danêmbum

¹⁷ Dini ghi n:i ngê Chóó Lémi ngê Yesu u yoo vy:o mwo a kaa nmyoo, yi ngwo ntee nmyee a ya, yinté myedmyinê ya, dpodoni nêdê nmî Lémi ngê a kaa nmyoo, y:i dmyinê dpodo. P:aani p:aani Yesu u yoo knî ye yi dèêpi kópu dyuu yinté ye myinín:aa tpapê too. ¹⁸ Nju pi n:i Chóó Lémi ngê, Yesu u yoo vy:o dpí kââ, yi pini ngê kíngi vyi, U ya a nga daa kwo, Chóó Lémi u líi a p:uu choo ya. N:i daa Nju pi, Chóó Lémi ngê Yesu u yoo vy:o dpí kââ, yi pini Nju pi ngê chóo kíngê pyódu, pi ngê Chóó Lémi u líi yi pini p:uu kíngi t:oo. ¹⁹ Ala ngwo Chóó Lémi u líi t:emí tédê kópu ngê dé pyódu, u dèêpi kópu dyuu cháächââ yi ndíi kópu. * ²⁰ Dini ghi n:i ngê Chóó Lémi ngê Yesu u yoo vy:o mwo a kaa nmyoo, yi ngwo ntee nmyee a ya, yinté myedmyinê ya. ²¹ A mbwó. Dini ghi n:i ngê Chóó Lémi ngê Yesu u yoo vy:o kaa nyoo, yi ngwo pi ngmê ngê wop doo a dpodo kígha ngi, ye p:uu chí dpodo, u nuw:onuwo ngê kêê kíngê t:oo. Ngmênê n:i ngê wop a dpodo kígha ngi, u yi u ngwo adi kwo, Nyi ní pw:i, ye u kwo nangé nganê mb:anê, choo pw:iipw:i ngi, nyóó l:êê diy:o anyin:aa dpodo. ²² Pini n:i pi ngmê ngê wop a dpodo kígha ngê, dini ghi n:i ngê nmî Lémi ngê dpo ngmidi, u nuw:o nmî Lémi p:uu dpí ghê. Myenté, ndapí p:uu dpodo pyu n:i nmî Lémi ngê dpo ngmidi, nmî Lémi p:uu dpodo pyu ngê dpí pyódu, Yesu Kédisu p:uu wop a dpodo yédi. * ²³ Chóó Lémi ngê kópu ndíi ngmê d:uu ngê, u ngwo pwila nmyoo, yi kópu u l:êê diy:o pi knî yi nuw:o u pono kídmymê vyápê. ²⁴ A tidê mbwó yoo, dini ghi n:i ngê Chóó Lémi ngê mwo a ngmidi nmyoo, u kii nmyinê kâadi ngópu, yi ngwo ntee nmyee a ya, yinté myedmyinê ya.

Kwodo mgêmi yoo yi kópu

²⁵ Kwodo mgêmi yoo yi p:uu kópu u nkwo nmye ngmênínê tpapê. Daa nmî Lémi u dèêpi kópu nmye yinínê tpapê, ngmênê yi kópu p:uu a chóo a kópu nmye ngmênínê tpapê. Doo u ntââ daani dóo nmyo, mu kópu

* 7:9: 1 Tim 5:14

* 7:15: Lóma 12:18

* 7:16: 1 Pita 3:1-2

* 7:19: Lóma 2:25; Nkal 5:6

* 7:22: Epeso

u díy:o nmí Lémi ngé a nuw:o u ntâa ngé a pyódu ngé.

²⁶ Ala dini ghi ngé dye ghi dono vy:o nmo pyede, u l'éê díy:o pi ngé u ya k'ingé ngmêê.
²⁷ N:ii u kpâm a tóó, k'ingé k'ée. N:ii u kpâm daa tóó, ghêlî k:ii k'ingé yéé. ²⁸ Ngmêê pini n:ii dpí yéé, daa dono kópu yu d:uu, myenté pyópuni dpí yéé, mye daa dono kópu yu d:uu. Ngmêê u ya a nga daa kwo, Ala dye ghi dono vy:o dono a pyw:ee yó.

²⁹ A tídê mbwó yoo, nmí Lémi ngé dini ghi n:ii yó, daa k'émakêma a dyimêdyimê. Yi kópu u l'éê díy:o nmí nuw:o dmi dyámê u kópu kní yi p:uu k'ingmê kwo. Yéé u nuw:o u kpâm p:uu k'ingmê kwo, nmí Lémi p:uu choo kwo.
³⁰ N:ii u pi u l'éê díy:o a mbé, u nuw:o modo dyé ngé, nmí Lémi p:uu dpí kaa ngé. N:ii kní y:oo w:aa daa pyw:ee ngmê, yi kópu mu ngmidi p:uu yi nuw:o dmi k'ingé kwo, nmí Lémi p:uu dny:oo nuw:o. N:ii kní y:oo yi tpile dpí pwila t:oo, yi tpile kní yi p:uu yi nuw:o dmi k'ingé kwo, nmí Lémi p:uu dny:oo nuw:o.
³¹ Dyámê u kópu kní yi p:uu nmí nuw:o dmi k'ingé kwo, nmí Lémi p:uu dny:oo kwo, mu kópu u díy:o yi kópu yilî yintómu daa dye ghi daadaíí adnyi ya, nmí Lémi ngé wa ngmêê té.
*

³² U ya a nga daa kwo, Nmyi nuw:onuw:o u kópu dyuu ndíi kópu ngé nmye pyaa dniye. Pi ngémî u nuw:o ngmidi ngé a ya yédi, nmí Lémi p:uu a dpodo yédi, u nuw:o nmí Lémi p:uu a kwo yédi. ³³ U yi u ngwo a kwo yédi, U nuu u kópu ní d:uud:uu dé. Ngmêê yéé u nuw:o miyó ngé a ya yédi. Nmí Lémi p:uu a nuw:o yédi, ngmêê dyámê u kópu kní yi p:uu mye nuw:o yédi, u yi u ngwo a kwo yédi, U kpâm u nuu u kópu yinî d:uud:uu dé.
³⁴ Kwodo mye yinté, nmí Lémi p:uu a dpodo yédi, u yi u ngwo daa kwo yédi, U nuw:o kn:aa lee we, u yi u ngwo myedaa kwo yédi, U nt:u kn:aa pini ka ní y:oo. Ngmêê yepe dyámê u kópu kní yi p:uu a nuw:o yédi, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo yédi, U moo u nuu u kópu yinî d:uud:uu dé.

³⁵ Yi kópu nmye d:a vyi té, mu kópu u díy:o u ya a nga a kwo, Mb:aamb:aa ngé p'edmyinê ya. Yééyéé nmye d'íní kwódukwódu, ngmêê u ya a nga a kwo, Nmyi nuw:o dmi nmí Lémi mu ngmidi p:uu dny:oo kwo, kn:aa k'ídnyingé kwo, mb:aamb:aa ngé p:uu dmyinê dpodo.

³⁶ Pini n:ii u yémî p:uu a kwo, ghêlî k:ii daawa yéé knomomê, nmí Lémi p:uu dpodombiy:e adín:aa dpodo, ye yi pini ngé maa mb:aa ye kígha ngé. Ngmêê u kuwó dinî ghi ngé u nuw:o u kwo ayimêê diyé, awo, A yémî p:uu pyááwe ngé a pyodopyodo, nané wa nya, u yi u ngwo adí kwo, Ní nya, ye dpí nya ngé, daa kópu dono ayi d:uu.

³⁷ Ngmêê yi pini ngé chóó wa vyi, Daaní

yéé, a mo aní ya, p'wopwo u dí, ye yinté choo ya. U lama adí ya, A nuw:o ngé daawa dóó nè. Yi pini u mo choo ya, k'ingé yéé. ³⁸ A tídê mbwó yoo, n:ii ngé u yémî p:uu dpí nya, kópu mb:aa yu d:uu, n:ii u mo a ya yédi, kópu mb:aa mye d:uud:uu ngé, kuuchém u kópu ye d:uud:uu ngé.

Yepe yoo yi kópu

³⁹ Yepeni u moo a tóó, kn:aa pini p:uu k'ingé nuw:o, ngmêê u moo wa pw:oo knomomê, ye u ntâa amé yéé. Pyópuni Yesu u yoo vy:o a kwo, kuwa pini ngé k'ingí nya.

* ⁴⁰ Ngmêê yi pyópu daawa yéé knomomê, ye mb:aamb:aa ngé adí ya. K:omo tpile nmyi kada pini woni yoo yi nuw:o dmi daa yinté dé, ngmêê Chóó Lémi u Ghê Dmi a mênê mye tóó, u l'éê díy:o yi kópu nmye d:a vyi.

8

Tpile tp:oo n:ii k:omo yâpwo ka a yémî ngópu, u pípi p:uu danêmbum

¹ A tídê mbwó yoo, p'weepwee pee yedé p'óó n:ii a ka nmyinê dy:ââ ngópu, myomoni kópu p:uu nmye ninê d'éê, tpile tp:oo n:ii k:omo yâpwo ka a yémî ngópu, u pípi p:uu. Nmí lama ka tóó, K:omo yâpwo daa ndéndê ngé yâpwo njini, u l'éê díy:o nmí vy:o pi ngmê kní y:oo yinté tpile tp:oo mbyuu ka a pípi tumo, yinê ye u kópu daa tóó. Ngmêê pi woni kní ye kwódu ye u kópu, yi tpile tp:oo mbyuu d:uudpí ma ngmê. A tídê mbwó yoo, n:ii yoo yi lama yinté a tóó, apu, K:omo yâpwo daa yâpwo njini, yi yéli daadnya a mbodo ndíi mbodo ndíi, wo yéli yi pi dmi daadnya a dyede. Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya, nmyi mbwó yoo yi pi dmi namé dyede. N:ii nódo u tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi a pyede, yi gha dmi a wêdêwêdê kígha too. ² Pini n:ii ngmêê u kwo kópu yilî yintómu u lama a pyede, yi pini dnyinté a nuw:o yédi, ³ ngmêê n:ii nódo Chóó Lémi u nuu ghi a tóó, Chóó Lémi u lama pini, k'óó kuwa daamí k'ââ. *

⁴ Dini ghi n:ii ngé kuwa pini ngmê ngé tpile tp:oo dpí vy:a, k:omo yâpwo u pi u ngwo dpí vyi, u ntâa yi tpile tp:oo mbyuu anmí ma, mu kópu u díy:o nmí lama ka tóó k:omo yâpwo daa yâpwo ndéndê, Chóó Lémi mu ngmidi yi yâpwo ndéndê. ⁵⁻⁶ K:omo tpile pi kní y:oo yâpwo yilî a cháachâa tumo, ngmêê nmínê nmo yâpwo mu ngmidi ndéndê, Chóó Lémi. Yi pini nmí Mî, tpile yilî yintómu yinê l'ámo too, u l'éê díy:o nmo pyede. K:omo tpile yoo yi lémi yilî, a cháachâa tumo, ngmêê nmí Lémi ndéndê mu ngmidi, Yesu Kédisu, pini n:ii Chóó Lémi k:ii dyámê p'ê l'ámo ngópu, ghê kamí nmo yinê myedé k'po. *

* 7:31: 1 Njon 2:17 * 7:39: Lóma 7:2-3; 2 Kódin 6:14

* 8:3: Njon 14:23 * 8:5-6: Epeso 4:6; Njon 1:3

⁷ Ngmênê pi woni knî yi lama yi kópu dnyinté a tóó. Yesu u yoo vy:o ghêlí kii daa ghê dniye, m:ââ yili yi k:oo k:omo yâpwo knî ye dnyimo a ngêpê, k:omo yâpwo knî yi l:êê dîy:o tpile tp:oo kpêê ngê dnyimo a yiyé dé, mbyuu dnyimo a pîpî dé. Ngmênê ala ngwo yinté ntini daa pîpî tumo. Yinê ye k:omo yâpwo u pi p:uu a ta, apu, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê angmanmî pyódu. ⁸ Daa nté u l:êê dîy:o Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê anmî pyaa dmi. N:ii ngê yi ntini dpî kpîpî, Chóó Lémi ka dono ngê d:uudpî pyódu. Myenté, n:ii ngê yi ntini dpî ma, yi kópu mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê d:uudpî pyódu. ⁹ A mbwó, lama ka tóó, k:omo yâpwo dé daa yâpwo ndêndê dé, u l:êê dîy:o yinté ntini nye pîpî too. Nga u ntââ, ngmênê ñîdê mbwó yoo yi p:uu chi nuw:o. Pini n:ii u lama yi kópu dnyinté a tóó, nangê lvêêdi. ^{*} ¹⁰ K:omo yâpwo u ngomo k:oo kmaapî tédê nangmê ní. Yinté pini ngê y:i wa m:uu ngi, yi ntini pee my:oowa ma, ngmênê u kwo dono kópu ayi d:uu, chóóchóó nmî Lémi u yoo kuwa wa ghê. ¹¹ Kópuni lama a tóó u l:êê dîy:o lukwe dîy:o mwó anyinê lvêêdi. Yi pini u l:êê dîy:o nmî Lémi Yesu Kédisu pwene. ¹² Lukwe dîy:o nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu anyi dono, pini n:ii u l:êê dîy:o pwene anyinê lvêêdi, mwó yoo yi p:uu am:ii dono, yi nuw:o dmi anyi dyênê. ¹³ Nê nê a nuw:o alanté. Ntini n:ii ngê a mbwó wa a lvêêdi, yi ntini mēdaani ma, u dí pwopwo. U ya a nga daa kwo, A mbwó a l:êê dîy:o ngma a lvêêdi we. ^{*}

9

Kópuni dyuu yi wépi dmi Póól ngê puwá

¹ A tîdê mbwó yoo, u ya a nga daa kwo, A l:êê dîy:o pi ngma a lvêêdi we. Dymîé pywuu nmye ngmênê kuwo. K:omo tpile u ntââ ndapî nmye p:aa dmy:ee ngê, ngmênê nmye dîp:é dmy:ee ngê. K:omo tpile kópu yili yi kwódu ye kópu daangma a tóó, ngmênê woni knî yi wépi dmi a chóó ní puwá. K:omo tpile nmî Lémi Yesu a chóó a ngwolo dé y:oo ní módu, u dyépi ngê u ngwo a pyódu noo, ngmênê tpile nmye dîni dmyinê ngê. K:omo tpile nmî Lémi u yoo vy:o a chóó ní kaa nmyoo, ngmênê tpile nmye dîni dmyinê ngê. ^{*} ² K:omo tpile pi woni knî ye yinê ye d:aa Yesu u dyépi ngmê, ngmênê nmyinê nmye nê u dyépi ngmê, mu kópu u dîy:o u yoo vy:o a chóó ní kaa nmyoo. ^{*} ³ Yi kópu pi knî ye n:aa tpaapê ngê, yélini y:oo a pi a dyede ngópu.

⁴ A tîdê mbwó yoo, yélini yi l:êê dîy:o n:aa dpodo yédi, mumdoo doo u ntââ nté mbwaa ye daani dmyinê dé? U ntââ, ngmênê ye dîni

dmyinê doo, a chóó a kêê dé y:oo n:aa dpodo yédi, ndapî u ngwo n:aa kmênêkmênê ngê. ⁵ A kpâm wo tóó, u ntââ p:aa y:eñey:eñe, yoo nye pîdnya a vuuwo. Dyépi woni yoo, Pita u kii, nmî Lémi u mbwó yoo mye yi kii, yi kpâm yoo a y:eñey:eñe tumo, yoo yi ntépînâ knî yi k:oo a kmaapî nyédi. ⁶ Mbanapas kii nyo miyó njini nyi chóó nyi kêê dé y:oo nye dpodo nódo, nyi ndapî u ngwo nye kmênêkmênê ngê, ndapî nmye dényipu dmyinê. ⁷ Mumdoolede knî y:oo yi kaa taa kpîdî yi chóó yi ndapî ngê dpî pwila t:oo? Kêle, yi kada pini ngê yinê dpî pwila té, ye dpî y:ee té. Mumdoolede knî ngê yâpwo tédê dpî yé, nté y:i d:uudpî ma? Kêle, y:i a kmaapî yédi. Mumdoolede knî u sîpi w:uu a kwo yédi, módó ye a vuuwo yédi? Mye yinté, yélini yi vy:o n:aa dpodo yédi, u ntââ yi ntépînâ knî yi k:oo anî kmaapî, ndapî ye amy:aa dmyinê. ⁸ Daa a mo dí vyi, ngmênê yinté kópu puku yedê mye tóó. ⁹ Mósisi ngê ala dêêpî kópu a d:êê ngê,

N:ii ngê u pudumakó choo dpodo kígha, komo kíngê kudu.

Choo dpodo, choo kmaapî.

Mumdoo Chóó Lémi pudumakó knî yi p:uu doo a dané? ^{*} ¹⁰ Mumdoolede daa nmî p:uu doo a dané? Ndêndê ngê nmî p:uu doo a d:êê. Yélini wunê n:êê nyédi, yélini wumê nté mgîpî nyédi, daa módó a dpodo nyédi. Yi lama a tóó, Kwéli nmo dpodo té, dîyo yi anmî kmaapî. ¹¹ Nmyo a yâpwo tédê kamî, nté woo n:uu kaa too, mumdoolede doo u ntââ nt:u daangmanî ma? ^{*} ¹² N:ii knî y:oo wunê ndiye kígha nmyoo, nmyi ntépînâ knî yi k:oo a kmaapî nyédi, mumdoolede doo u ntââ yinté kópu a nga daanmyi d:uu ngmê? Ngmênê a chóó tpile nmye dîp:éngmê dmy:ee ngê. Kópu yili yintómu noo a vyími dé, mu kópu u dîy:o u ya a nga dèpwo kwo pi ngmênê lvêêdi. U ya a nga myedèpwo kwo, Pi ngmê ngê Yesu Kédisu u kópu mb:aa u wépi pwaa ngê.

¹³ Nmyi lama ka tóó, kpêê yiyé pyu knî y:oo yi nté yi dpodo tédê a kmênêkmênê ngópu. ^{*} ¹⁴ Myenté, nmî Lémi ngê apê, N:ii knî y:oo a kópu mb:aa pi knî ye adnyin:aa tpaapê, yi nté y:i dny:oon:aa kmênêkmênê. ^{*} ¹⁵ Ngmênê tpile nmye dîp:éngmê dmy:ee ngê, ala pweepwee pee yedê ala ngwo nmye myedîni dmyinê. K:omo tpile dómudómú tédê amy:aa pw:onu, ngmênê pi knî ye nté ndapî daani dmy:ee dé. Pi knî ye n:aa tpaapê ngê, yanímo, A chóó a ndapî a kêê dé y:oo n:aa kmênêkmênê ngê. Yi kópu komodané kópu ngê ye kíngi pyódu, u l:êê dîy:o ndapî ye dîni dmyinê ngê. ¹⁶ Yi kópu u dîy:o a gha mb:aamb:aa ngê dpî pyódu, nmî Lémi u kópu dyuu pi knî ye módó n:aa tpaapê ngê. Doo

^{*} 8:9: Lóma 14:13-15 ^{*} 8:13: Lóma 14:21 ^{*} 9:1: Dpodo 26:16 ^{*} 9:2: 2 Kódin 3:2-3 ^{*} 9:9: Deut 25:4; 1 Tim 5:18 ^{*} 9:11: Lóma 15:27 ^{*} 9:13: Deut 18:1-3 ^{*} 9:14: Mát 10:10; Nkal 6:6

u ntââ nmí Lémi u wépi daanê puwâ. Yi dpodo ñedê a kaa noo. Yi dpodo daanî dódó knomomê, ye nmí Lémi ngê dnyinté daawa kpada nê. ¹⁷ A chóó a nuw:o ngê woní dpodo, ye a pywuu pênîné ngêêpi, ngmênê nmí Lémi ngê módó a dpodo kalê noo, doo u ntââ yi dpodo u wépi daanî puwâ. ¹⁸ A pywuu n:iî ninê ngêêpi ngê, alanté a tóó, a gha mb:aamb:aa ngê dpi pyódu. K:omo tpile yoo yi ntépinâ k:oo p:aa kmaapî, ngmênê yi kópu u wépi ní puwâ, nmí Lémi u kópu dyuu módó ye n:aa tpaapé ngê, a gha mb:aamb:aa ngê u ngwo dpi pyódu.

Kópuni u lèê díy:o Póól ngê u lèê ghi dmi dpímo ngmêêpi dé

¹⁹ Doo u ntââ pi ngê daadi dpodo kîgha nê, ngmênê pi dyêêdí yintómu yi p:uu wop n:aa dpodo yédi, mu kópu u díy:o pi yilí nmí Lémi Yesu u yoo vy:o paa ghê dnyiye. ²⁰ Dini ghi n:iî ngê Nju tpémi yi vy:o nîmo kwo yédi, kópuni a d:uud:uu tumo, myinê d:uud:uu too, mu kópu u díy:o nmí Lémi Yesu ka paa kélími mbê dnyiye. K:omo tpile daa Mósisi u dêêpi kópu dyuu mbêmê nmí Lémi ngê wa ngee nmo, ngmênê Nju tpémi yi vy:o yi dêêpi kópu dyuu myinî chááchââ ngê, mu kópu u díy:o u ya a nga daa kwo, Pi ngmê a p:uu pèdê lvêêdí we. ²¹ Myenté, dini ghi n:iî ngê kn:aa yéli yi vy:o nîmo kwo yédi, kópuni a d:uud:uu tumo, myinî d:uud:uu too, mu kópu u díy:o nmí Lémi Yesu ka paa kélími mbê dnyiye. Yi yéli y:oo Mósisi u dêêpi kópu dyuu daa chááchââ tumo, yi vy:o myedinî:n:aa chááchââ too, mu kópu u díy:o mywene ye daapaa ghê we, a wépi daapaa pwaa y:e. (Chóó Lémi u dêêpi kópu dyuu dípi kée ngê, nmí Lémi Yesu Kédisu u dêêpi kópu dyuu vyílo yiní chááchââ ngê.) ²² Yélini Yesu ka yimi doongê kélími mbê dnyiye, yi yéli yi vy:o kyedekyede n:aa m:iî yédi, u ya a nga daa kwo, Ngmênî lvêêdí. U ya a nga a kwo, Nmí Lémi Yesu ka dpodom-biy:e pidny:oo kélími. Yi pi dyêêdí kní yi vy:o yinté pini ngê myinê pyodopyodo yédi, mu kópu u díy:o nmí Lémi Yesu ka kní ngmê paa kélími mbê we.

²³ Yi kópu yilí n:aa d:uud:uu too, mu kópu u díy:o nmí Lémi ngê u kópu mbêmê kóó k:oo paa kaa téné, kóó k:oo myepaa kaa nêne. Dpodombiy:e n:aa dpodo yédi, mu kópu u díy:o nmí Lémi ngê wa a kuwo nê. ²⁴ Dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. Mbêpê tédê, pi yilí a mbêpê nyédi, ngmênê ngmídi kada dp:uu ghê. Dpodombiy:e dmyinê mbêpê, kada paa ghê dmyeno. ²⁵ Mbêpê pyu yoo ghêli daa mbêpê nyédi, dpodombiy:e mwiyé wunê ndiye nyédi, daa ñuknweñuknwe nyédi, daa mbwaa ndani nyédi, u yi y:e a kwo yédi, Kada nmí mbêpê. N:iî kada dp:uu ghê,

k:omo tpile pi kní y:oo yi pini u pi mēdaa nyepényepê ngópu, ngmênê dpodombiy:e a mbêpê nyédi. Kópuni u lèê díy:o nmo mbêpê té, chedê ngê daawa pyódu. ^{*} ²⁶ Yi kópu u lèê díy:o dpodombiy:e n:aa mbêpê, u ya a nga a kwo, Kada n:uu ghê. Pini n:iî dé a lèê nódo, nê yinté pini ngmê. Pini n:iî n:aa vyee ngê, diní kn:aadikn:aadi ngê, dpodombiy:e n:aa vyee ngê. ²⁷ A nt:u n:aa dpodo kîgha ngê, ñuknweñuknwe u kwo n:aa kwódokwódu ngê, mu kópu u díy:o pi mgee ngê aní pyódu knomomê, k:omo tpile yoo woni a chóó nê danê too, ngmênê nmí Lémi ngê kuwa wa kaa nê.

10

Lvêêdílvêêdí u dyimê pywuu dé

¹ A tidê mbwó yoo, n:iî ngê apu, Mb:aamb:aa ngê n:aa m:iî, ngwolo dé mb:aamb:aa ngê dny:oo kwo, kídangê lvêêdí. Nmí kn:ââ yoo ntee a lvêêdí dnyiye, yinté kídmyengê lvêêdí dmi. Dini ghi n:iî ngê Mósisi ngê Yichip u ménê a pw:iî too, nkali too pee yidnya a yámuyámu, Ntii Mtyemye u ngwo a ngmêê ngópu. ^{*} ² Pi kní y:oo ntee mbápitísím kalé nmoo, Yesu u yoo vy:o u ngwo kaa nmoo, mye yinté, dini ghi n:iî ngê nmí kn:ââ kní y:oo nkali too pee dnya a yámuyámu, Ntii Mtyemye u ngwo a pyaa dnyiye. ³ Yápwó nté ntee nmo pípi ngê, mye yinté, Chóó Lémi ngê nmí kn:ââ kní ye yi nté dpímo a dyede, pi yintómu kní y:oo yi ntini dnyimo a pípi. ^{*} ⁴ Yápwó wain ntee nmo ndani ngê, nmí Lémi Yesu Kédisu u wédewêdê mbêmê Mósisi ngê mbwaa yinté ye myedpímo a yémi. Daa ngêêntómu Mósisi ngê u kiyé t:aaní u ménê dpímo a dèdèdê, nmí Lémi ngê mbwaa u ngwo ye dpímo a yémi. Yi t:aaní Yesu Kédisu ngê doo ya. ^{*} ⁵ K:omo tpile nmí Lémi ngê pi yintómu kní yi lèê díy:o yi kópu kní dpímo a d:uud:uu dé, ngmênê yilí kní y:oo daa Chóó Lémi u nuu u kópu yidnya a d:uud:uu dé, yi yéli maa p:uu a pw:oo dnyiye. ^{*}

⁶ Kópuni y:e a pyodo, p:uu dmyinê nuw:o, yi n:anê nangmê yáa. U yi y:e doo a kwo, Kópu dono nmí d:uud:uu dé. Yinté kópu nangmê d:uu. ⁷ K:omo yápwó ngma a lámo ngópu, u kwo dnya a ngêpê. Puku yedê alanté a tóó,

Nipi dnye kmaapî, nipi dnye mbwaa ndani, nipi myednye ndens. ^{*}

Yinté kópu nangmê d:uu. ⁸ Ntee dnyimo a pyáâ ti mââ ti, yinté kópu ngê kée nangê t:oo. Wo ngmê ngê pyáâ ti tédê pi my:oo yono yono yono y:a mé pyolo yono yono

^{*} 9:24: Pilipay 3:14; 2 Tim 4:7-8 ^{*} 9:25: 2 Tim 2:4-5; Njems 1:12 ^{*} 10:1: Ex 13:21-22; 14:22-29 ^{*} 10:3: Ex 16:35 ^{*} 10:4: Ex 17:6 ^{*} 10:5: Num 14:26-30; Hipílu 3:17 ^{*} 10:7: Ex 32:6 ^{*} 10:8: Num 25:1-2

y:a (23,000) a pw:oo dniye. * ⁹ Nmî Lémi u tókótókó ngé kèê nangé t:oo. Dini ghi n:ii ngé dnyimo a tókótókó, tpile pê yilí kní y:oo dnyimo a kiyekiye dé, pí yilí u ngwo pw:oo dniye. * ¹⁰ Nmî Lémi p:uu nuu mbumu ngé kèê nangé t:oo. Dini ghi n:ii ngé nmî kn:ââ yoo nmî Lémi p:uu dnya a nuu mbumu, yi ngwo enjel ngmê dy:ââ ngé, yinê vya too. *

¹¹ Kópuni y:e a pyaa dniye, yi p:uu dmyinê nuw:o, nmî l:êê díy:o dyimê pywuu ngé a pyede. Kuwókuwó wéni daa kèmakéma a dyimêdyimê, yinté dono kópu nangmê d:uu. ¹² N:ii ngé apu, Mb:aamb:aa ngé n:aa m:ii, ngwolo dé mb:aamb:aa ngé dny:oo kwo, kídangé lvêêdí. ¹³ N:ii wa lvêêdí knomomê, chóó kn:ââ. Setan ngé ntee a dódó nmyoo, pi yintómu yinté mye dódó too. Nmyi dódó tédê Chóó Lémi ngé daawa a kuwo nmyo, dpí ngee nmyo, Setan ka dpí kwódu, doo u ntââ dpodombiy:e d:uudpí dóó nmyo. Nyââ, nmî Lémi ngé dpí ngee nmo, nmî tókótókó ndíi tédê dpí dyé nmo. *

Póól ngé k:omo yâpwo kní ye ngêpê u ngwo ye kwódu ngé

¹⁴ A tíde mbwó yoo, Setan ngé kídangé lvêêdí nmyo. Nmyi nuu ghi dmi a nódó ka tóó, u l:êê díy:o nínê kwunokwuno nmyo, k:omo yâpwo kní ye ngêpê tédê yi nkígh:é nangmê ní. ¹⁵ Nmyi nuw:o kní yi mbêmê nmyo m:ii nyédi, ala kópu p:uu mb:aamb:aa ngé dmyinê nuw:o. ¹⁶ Dini ghi n:ii ngé nipi nmínê wuwó ngé, wain d:ââ u l:êê díy:o Chóó Lémi nmo kwunokwuno ngé, nmo ndani ngé, yi ngwo nmî Lémi Yesu Kédisu u wêê ngé Chóó Lémi ka dpo kââdí nmo. Dini ghi n:ii ngé mbídedí nmo pwapí ngé, nmo pípi ngé, nmî Lémi Yesu Kédisu ngé ngmídi ngé dpí pyódu nmo, u nt:u ngé myoo pyódu nmo. * ¹⁷ K:omo tpile nmo yilí, ngmênê ngmídi ngé nmo pyodopyodo nyédi, mu kópu u díy:o mbídedí mu ngmídi yinmo pípi ngé. * ¹⁸ Yisiléli tpémi yi p:uu ngí nuw:o mbê dmyeno. Yélini kpêê yiyé tédê nipi a kmaapi nyédi, Chóó Lémi u k:ii ngmídi ngé dpí pyaa dmi.

¹⁹ Kópu m:uu ala, p:uu dmyinê nuw:o. K:omo yâpwo dé daa yâpwo ndéndé dé, tpile tp:oo n:ii yi l:êê díy:o a vyee tumo, yi mbyuu tupwótupwó ngé d:uudpí pyódu. * ²⁰ Ngmênê yélini k:omo yâpwo kní ye a kpêê yiyé nyédi, daa Chóó Lémi ka a ngêpê nyédi, Setan u enjel ngmê ka a ngêpê nyédi. Yélini yi kpêê yiyé tédê nipi a kmaapi nyédi, Setan u enjel u k:ii ngmídi ngé dpí pyaa dmi. U ya a nga daa kwo, Setan u yoo vy:o ghê dmyeno. * ²¹ Doo u ntââ nmî Lémi u k:ii ngmídi ngé

daanmyi ya, Setan u enjel u k:ii ngmídi ngé myedaanmyi ya. N:ii Setan u enjel yoo yi k:ii a kmaapi nyédi, doo u ntââ nmî Lémi u k:ii mēdaa kmaapi nyédi. * ²² Mumdoonmyi lama daa tóó, nmo nmî Lémi u kpâm ntee tpile dé, kn:aa pini ka wanmyi lee dmi, nmî Lémi nmyi l:êê díy:o adi k:uundépi. Nangé vyi, U wêdêwêdê tédê, daawa kpada nmo. Nmyi lama daa tóó, dnyinté daawa kpada nmyo.

²³ Kópu yilí yi kwódu yiyé kópu daangma a tóó, ngmênê kópu yilí kní y:oo yoo dpí dyénê t:oo. Yi kópu kní namê d:uud:uu dé. Nyââ, kópu yilí yi kwódu yiyé kópu daangma a tóó, ngmênê kópu woni kní y:oo yoo yi gha dmi daa wêdêwêdê kígha tumo. ²⁴ Daa nmyi chóó nmyi kópu kní yi p:uu dmyinê nuw:o, ngmênê nmyi tíde mbwó kní ye dmyinê vyyuu. *

²⁵ Tpile tp:oo mbyuu n:ii nté pywupwi tédê anmyi mumu dé, dmyinê pywupwi dé, myedmyinê pípi dé. Yi kópu daa tóó. Yi p:uu kídmyinêngé nuw:o, * ²⁶ mu kópu u díy:o ala kópu puku yedé a tóó, apé,

Dyamé mbêmê tpile yintómu nmî Lémi u nêni dé. *

²⁷ Kuwa pini ngmê ngé kmaapi tédê wa dóó kalê nmyo, u yi nmye adí kwo knomomê, Yi nmî lee dmi, ye yi dmyinê lèpi, ntini n:ii nmyi ngíma adí yé, dmyinê pípi. U kópu daa tóó, p:uu nuw:o ngé kèê nangé t:oo. ²⁸ Ngmênê pi ngmê ngé nmye dí vyi knomomê, Kí tpile tp:oo mbyuu nangé ma, k:omo yâpwo ka kpêê ngé dé yé ngmê, ye yi ntini nangmê ma. ²⁹ N:ii ngé yi kópu nmye wa vyi, yi pini u kélímí u l:êê díy:o yi ntini u wépi dpí pwaayó, nangé ma. Daa nmyi chóó nmyi kélímí u l:êê díy:o yi kópu nmye d:a d:êê.

Ala kópu a ka wanmyi vyi knomomê, a ka nye, Lukwe díy:o pi ngmê ngé chóó u nuw:o mbêmê yi kópu nmo wa kwódu? ³⁰ A ka nye, Ntini n:ii u l:êê díy:o Chóó Lémi nmo kwunokwuno ngé, doo u ntââ pi ngé yi ntini nmo daadi kwódukwódu. ³¹ A tíde mbwó yoo, ntini n:ii nmye pípi ngópu, mbwááni n:ii nmye ndani ngópu, kópuni nmye d:uud:uu tumo, daa nmyi chóó nmyi nuw:o mbêmê dmyinê d:uud:uu dé, ngmênê alanté dmyinê nuw:o, apií, Kópuni u l:êê díy:o Chóó Lémi u pi ndíi ngé wa pyódu, yi kópu nmo d:uud:uu.

* ³² Pi nangmê lvêêdí. Nju tpémi yi maa dmi nangé nkoko, kn:aa yéli yi maa dmi myenangé nkoko. Yélini nmî Lémi u yoo vy:o a wee, kn:aa máádi p:uu nangmê kââ. * ³³ Ntee n:aa m:ii, yinté myedmyinê m:ii. Kópu yilí yintómu daa a chóó a l:êê díy:o n:aa

* **10:9:** Num 21:5-6 * **10:10:** Num 16:41-49 * **10:13:** Hipílu 4:15 * **10:16:** Mát 26:26-28 * **10:17:** Lóma 12:5; Epeso 4:16 * **10:19:** 1 Kódin 8:4 * **10:20:** Tpyuu 9:20 * **10:21:** 2 Kódin 6:15-16 * **10:24:** Lóma 15:2 * **10:25:** 1 Kódin 8:4-13 * **10:26:** Psalm 24:1 * **10:31:** Kílisa 3:17 * **10:32:** Lóma 14:13

d:uud:uu too, ngmênê yoo yi lêê dîy:o n:aa nuw:o yédi, u ya a nga a kwo, Pi yilí nmí Lémi kóo k:oo paa ghê dniye. Nmí Lémi Yesu Kédisu p:uu ntee nínê mtyímwe ngêêpi, yinté a p:uu myedmyina a mtyímwe ngêêpi. *

11

Pyââ mbodo mââ, mââ mbodo Yesu

¹⁻² A tíde mbwó yoo, mw:ââkó, nínê kwunokwuno nmyo, mu kópu u dîy:o a kópu dyuu nmyi nuwo doongé kuwo wo, myenté nmí Lémi u yoo yi lêê ghi dmi n:ii nmye nê ñuwo too, dye ghi yintómu nmye d:uud:uu tumo. ³ Ngmênê u ya a nga a kwo, Ala kópu nmyi lama ntênê choo a ya, pyââ mbodo mââ, mââ mbodo Yesu Kédisu, Yesu Kédisu mbodo Chóó Lémi. ⁴ Nmyi lama ka tóó, Kídiki tpémi yi vy:o, pyââ yoo dini ghi n:ii ngé a ngépê nyédi, kpídí pee yi mbémê a ya nyédi. Yi kópu u nt:u kópu alanté, yi pyópu kní y:oo yi moo kní yi dnye dmi mb:aamb:aa ngé a nyémí tumo. Ngmênê mââ n:ii ngé ngépê dpí dóó, ó Chóó Lémi u komo dpí káá, kpídí pee mbémê d:uudpi yé, mu kópu u dîy:o u mbodo mu ngmídi Yesu Kédisu, kn:aa pini ngmê doo u mbodo. ⁵ Myenté, pyópu n:ii ngé ngépê dpí dóó, ó Chóó Lémi u komo dpí káá, kpídí pee mbémê dpí yé, u nt:u kópu, u mbodo u moo. Yi kpídí pee mbémê d:uudpi yé knomomé, ye u moo dpí mywenemywene kwolo. Yepeni u tumu mââ dpo pywáí, yi pyópu mbodo ntee dpo vyi ngmê, mywene u ngwo dpí ghê, mye yinté, pyópu n:ii ngé ngépê módó dpí dóó, kpídí pee mbémê daa ya yédi, yi pyópu u moo ngé mywene yinté myoo ghê. ⁶ Pyópu n:ii ngé yi kpídí pee mbémê daadi yé, mbodo chóó choo a vyi, mywene d:ud:umbiy:e u ngwo paa ghê we. Yi pyópu ngé u yi u ngwo daadi kwo knomomé, A mbodo a chápwo y:e, mywene a nga ghê we, ye yi pyópu ngé kpídí pee mbémê choo yiyé. ⁷ Mââ ngé kpídí pee mbémê d:uudpi yé, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngé tpilé yintómu ntee wunê y:enê té, mââ ngé u kpám ghee kní yinté mye y:enê too. Myenté, mââ u l:êê ghi dmi ntee a pyede, u kpám u l:êê ghi dmi yinté myedny:oo ya, * ⁸ mu kópu u dîy:o mwiýmwiyé dini ghi ngé pyââ ngé mââ mwiyé daa tpyó, ngmênê Chóó Lémi ngé mââ podo ngma a y:ángo, pyââ u ngwo l:âmo ngé. * ⁹ Myenté, daa pyââ u l:êê dîy:o mââ l:âmo ngé, ngmênê mââ u l:êê dîy:o pyââ l:âmo ngé. * ¹⁰ Yi kópu u l:êê dîy:o pyââ kní y:oo yi moo yoo yi dnye dmi dny:oo nyémí dé, u l:ii yi p:uu mye choo ya. Enjel kní y:oo yi kópu yi p:uu paa m:uu y:e, nmí Lémi u ngwo paa chaa kalé y:e. ¹¹ Ngmênê nmí Lémi u yoo vy:o nipi nmo wee, mââ yoo daa nmí

chóó nmo pyede, pyââ yoo myedaa yi chóó a pyede, numo ka nmo vyyuwo té. ¹² Myenté mwiýmwiyé dini ghi ngé Chóó Lémi ngé mââ podo a y:ángo, pyââ u ngwo l:âmo ngé, ala ngwo pyââ ngé mââ yinê dpí tpyé. Chóó Lémi ngé chóó yinté pyódu ngé.

¹³ Yi kópu p:uu ntênê dmyinê a nuw:o. Mumdoó nmyinê nmye u ntââ, pyââ módó choo kwo, Chóó Lémi ka u ngwo choo ngépê?

¹⁴ Pi yintómu yi lama alanté a tóó, pini n:ii ngé u mbodo d:uudpo chápwo, mywene u ngwo dpí ghê, ¹⁵ ngmênê mbodo gh:aa dmi ndíi ngé pyââ dpo nâmo, u mbodo nm:ââ ngé a ya yédi. ¹⁶ Nmyi vy:o pini ngmê yi kópu p:uu adi kwopwepe, yi pini ngé ala kópu dpí ny:ee ngé, Yesu u yoo dyámê wo pe wo pe yi l:êê ghi mu ngmídi, pyââ kní y:oo yi moo yoo yi dnye dmi a nyémí tumo, u l:ii yi mbémê a ya yédi.

Nmí Lémi u l:êê dîy:o kmaapi

¹⁷ A tíde mbwó yoo, kópu nmyi p:uu mukíní nyongo, daa a nuu u kópu ngé a tóó. Dini ghi n:ii ngé nipi nmyinê wuwó ngé, dp:ee numo ngêêpi nyédi, ngmênê numo p:uu nmye dono nyédi. ¹⁸ Mwiýmwiyé kópu ala, ala kópu kíní nyongo, ngmídi ngé dp:ee pyede, yoo nmyi chaa ngópu. Na a ka yi kópu ndê kópu, pee tp:oo u kwo dí kélímí mb:anê, * ¹⁹ mu kópu u dîy:o nmyi vy:o n:ii yoo a mbodo ndíi mbodo ndíi nyédi, nipi dpo wuwó, yinê ye kópu yilí yintómu yi lama a pyede, wo yéli yi lama dnyinté a pyede. U yi y:e a kwo yédi, Pi kní y:oo dny:oo chaa kígha nmo. Apuu! Yinté daadi ya.

²⁰ Myomoni kópu ala. Dini ghi n:ii ngé nipi nmyinê wuwó ngé, daa nmí Lémi u l:êê dîy:o nmye kmaapi nyédi, nmyi chóó nmyi l:êê dîy:o nmye kmaapi nyédi. ²¹ Lukwe dîy:o nmyi chóó nmyi nté limlími ngé nmye pípi ngópu, noko dp:ee yeede nyédi. Lukwe dîy:o nmyi vy:o ngópuch:anê yoo a dómudómu nyédi, yoo woni kní y:oo mbwaa yilí dpí nda ngmê, u ngwo dpí ghéti dmi. ²² Nmyi chóó nmyi ngomo kní yi k:oo dmyinê:aa ñuknweñuknwe, myedmyinê:aa ghétighéti. Lukwe dîy:o Chóó Lémi u yoo nmyinê nmye k:omo tpilé dé. Lukwe dîy:o ngópuch:anê yoo nmye mywenemywene kígha tumo. Mumdoó yi kópu u l:êê dîy:o wani chaa kalé nmyo? Kéle, daanê chaa kalé nmyo, daa a nuu u kópu yinmyinê d:uud:uu t:oo.

²³ Kópuni u l:êê dîy:o nipi nmo kmaapi nyédi, dmy:oongé w:ee ngópu. Nmí Lémi ngé kópuni wunê a ka a vyyu, kímmyen:uu vyyu. Mglídi n:ii ngé Njudas nmí Lémi u kwódo ngé ghê wo, Yesu ngé mbídédi a ngêédi, ²⁴ Chóó Lémi kwuno ngé, puwá, yepé, Ala a chóóchóó, nê, nmye yed:a kê. Yepé, Kópuni dí d:uu, myedmyinê d:uud:uu, a mgamé ngé

* **10:33:** 1 Kódin 9:20-22 * **11:7:** Gen 1:26-27 * **11:8:** Gen 2:21-23 * **11:9:** Gen 2:18 * **11:18:** 1 Kódin 1:10-12; 3:3

choo ya. ²⁵ Myenté, kmaapí u kuwó dini ghi ngé kapí a y:ángo, wain k:oo a pii ngé, yepê, Ala a wêê. Yepê, Yi wêê ngé Chóó Lémi ka pi yilí wa a kááadí. Yepê, Dini ghi n:ii ngé anmyi ndaní, ntee dí d:uu, yinté myedmyinê d:uud:uu. Yepê, A mgamé ngé choo ya. * ²⁶ Dini ghi n:ii ngé nmí Lémi u l:êê díy:o yinté nmye kmaapí nyédi, wain nmye ndaní ngópu, yi ngwo u pwopwo u nt:u kópu yinmyinê nj:ii ngópu, u dí wéni n:ii ngé wa a diyé.

²⁷ Yi kópu u l:êê díy:o n:ii ngé nmí Lémi u nté módó dpí ma, u mbwaa d:áá módó myoo nda, yi pini ngé nmí Lémi u nt:u dnyinté dpí chápu, u wêê dnyinté myoo chápu. ²⁸ Mb:aamb:aa ngé p:ee mwiyé dmyinê nuw:o, nmyi dyáape nmí Lémi ngé mwiyé choo pwapí dé, u nté u ngwo dmyinê pípi, u mbwaa d:áá u ngwo myedmyinê ndaní. * ²⁹ Pini n:ii módó a kmaapí yédi, módó a mbwaa ndaní yédi, yi pini ngé nmí Lémi u nt:u d:uudpí mya, nmí Lémi ngé u nkwo wa kpada. ³⁰ Yi kópu u l:êê díy:o nmyi vy:o pi yilí dpí mbil:a, yi wêdêwêdê daa ndíi ngé dpí pyódu, kní ngmê wunê kí dpí dniye. ³¹ Nmyi dyáape mwiyé w:ee pwapí tumo, ye Chóó Lémi ngé daapí kpadakpada nmyo. ³² Dpí mya nmyo, u ngwo dpí kpada nmyo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, Yi l:êê ghi dmi ní wáti té, kuwa yéli yi vy:o mēdaani kéé té. *

³³ A tídê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngé kmaapí tédê nmyinê wuwó ngé, dmyinê numo táát:áá. ³⁴ Pini n:ii ngé dómu ndíi choo kelekele, u ngomo k:oo mwiyé choo a kmaapí, nmí Lémi u yoo vy:o daapichoo:aa núknweñuknwe, nmí Lémi ngé u ngwo daawa a kpada nmyo. Dini ghi n:ii ngé nmye anê lê, kópu woni kní a chóó nmye an:uu vyi té.

12

Kópuni yilí yi l:êê díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé u ntâá ngé dpí pyódu nmo

¹ A tídê mbwó yoo, kópuni yilí yi l:êê díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé u ntâá ngé dpí pyódu nmo, u kakêmé mb:aamb:aa ngé nmye nínê chámêchámê, u ya a nga a kwo, Ntênê nmyi lama a yaa dniye. ² Nmyi lama kíyédê too, Yesu u yoo vy:o wunê ghêlí dpí:pê ghê dniye, Setan ngé nmyi nuw:o dmi k:omo yápwo kní yi p:uu a kaa too, k:omo yápwo kní ye nmyimo a ngépê, ngmênê yi yápwo ntóó dé, dnye yi mênê daa too. ³ Ala ngwo pi kní y:oo Chóó Lémi u komo nmye wumê kapí ngópu, ngmênê woni yoo myewumê k:omodané nyédi, woni kní y:oo ndéndê ngé nmye wumê kapí ngópu. Ala kópu mbêmê

dmyinê myeme dé. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé pini n:ii a mbêpê kígha ngé, doo u ntâá Yesu u pi daawa dyênê, myenté Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé pini n:ii a mbêpê kígha ngé, vyílo yi pini ngé Yesu ntênê a cháacháá ngé, kn:aa pini doo u ntâá. Daawa vyi, Yesu nmí Lémi ndéndê. *

⁴ Dpodo daa ngmídi yi l:êê díy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé u ntâá ngé dpo pyódu nmo. Yi Ghéni Dmi mu ngmídi u wêdêwêdê mbêmê nmo dpodo nyédi, daa kn:aa ghéni dmi u wêdêwêdê mbêmê yi dpodo nmo dódo too.

* ⁵ K:omo tpile nmí Lémi p:uu daa dpodo ngmídi nmo dódo ngé, ngmênê nmí Lémi mu ngmídi p:uu nmo dpodo nyédi. ⁶ K:omo tpile daa dpodo ngmídi yi p:uu Chóó Lémi ngé u ntâá ngé dpo pyódu nmo, ngmênê Chóó Lémi mu ngmídi p:uu nmo dpodo nyédi. ⁷ Nmo ngmêngmênté nmí dpodo tédê dpodo tédê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé u ntâá ngé dpo pyódu nmo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, Nmi Lémi u yoo yintómu wêdêwêdê ngé paa pyaa dniye. * ⁸ Dye ghi kní ngmê ngé yi Ghéni Dmi ngé pi kní ngmê u ntâá ngé dpo pyódu té, nmí Lémi u nuw:o ndíi mbêmê pi kní ye u ngwo a mbumu nyédi. Dye ghi kní ngmê ngé yi Ghéni Dmi ngé pi woni kní ye tumo kópu dé dpo kema té, yi yéli y:oo yi kópu dyuu pi kní ye u nkwo dpí vyi too. * ⁹ Yi Ghéni Dmi ngé pi kní ngmê yi kélími ndíi ngé dpo pyódu, pi woni kní u ntâá ngé dpo pyódu té, yoo u ngwo a pyipyi tumo. * ¹⁰ Yi Ghéni Dmi ngé pi kní m:uu u ntâá ngé dpo pyódu té, mbwudu u ngwo dpí chaa t:oo. Pi kní m:uu u ntâá ngé dpo pyódu té, Chóó Lémi u komo pi kní ye u ngwo a kapí ngópu. Pi kní m:uu u ntâá ngé dpo pyódu té, ghê dmi yinê dpí mya t:oo. Péntikos u wo ngé kópuni y:ee pyodo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngé yinté kópu ala ngwo mye d:uud:uu ngé, yoo woni u ntâá ngé yinê dpo pyódu té, kn:aa dyámê dnye ngé daa yi lama pi kní ye a mbumu nyédi. Pi kní m:uu u ntâá ngé dpo pyódu té, yi kópu dyuu dpo w:ee t:oo, pi kní ye yi kakêmé moo chámê t:oo. * ¹¹ Vyílo yi Ghéni Dmi ngé nmo ngmêngmênté dpodo yilí yi l:êê díy:o u ntâá ngé dpo pyódu nmo. Daa nmí chóó nmí nuw:o kní yi mbêmê dpo ngmídi nmo, ngmênê chóó u pono a vyápê yédi, nmí dpodo ñedê dpodo ñedê u ngwo dpí kaa nmo.

Nmo Yesu Kédisu kóó kpáli dé

¹² Pi p:uu tpile yilí ntee a pyodopyodo, nmí Lémi Yesu Kédisu u yoo mye yinté, u yoo vy:o pi dyéédi yilí a kwo, nmí dpodo ñedê dpodo ñedê kaa nmo. * ¹³ Chóó Lémi ngé

* 11:25: Ex 24:6-8; Hipílu 8:8-13 * 11:28: 2 Kódin 13:5

* 11:32: Hipílu 12:5-6 * 12:3: 1 Njon 4:2-3 * 12:4:

Lóma 12:6-8 * 12:7: 1 Kódin 14:26 * 12:8: Njon 4:16-19; Dpodo 5:1-5 * 12:9: Dpodo 3:6-7; 8:6-7; 14:8-10

* 12:10: Dpodo 2:4; 1 Kódin 14:5-12 * 12:12: Lóma 12:4-5

u Ghê Dmi ngê mbápitísím kalê nmoo, Yesu u yoo vy:o u ngwo nmí ghê dniye. Ala ngwo ngmídi ngê nmo pyede, ngmênê mwiyé u mo mo ntee a ya. Nmo kní ngmê Nju tpémi, kní ngmê daa Nju tpémi, kní ngmê yi pi dmi ndíi dé, kní ngmê yi pi dmi tédê dé, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ngmídi ngê a pyódu nmoo, Yesu Kédisu kóó kpáíi ntee tpile ngê pyódu nmoo, yiné a mbêpê kígha nmoo.

¹⁴ Pi p:uu tpile yííi ntee a pyodopyodo, nmí Lémi u yoo mye yinté, nmo yintómu nmí dpodo daa ngmídi, nmyi k:ii nmí dpodo nédê dpodo nédê a kaa nmoo. ¹⁵ Yi dpodo kní yi p:uu dyimé pyuwu nmye ngmênê kuwo. Pi yu wo pi, daapaa vyí, D:aa pi kóó, u l:êê díy:o pi p:uu díní kwo. Kêlé, pi yu pi p:uu a kwo. ¹⁶ Pi ngwene myenté, wo pi, daapaa vyí, D:aa pi ngwolo, u l:êê díy:o pi p:uu díní kwo. Kêlé, pi ngwene pi p:uu a kwo. ¹⁷ Pi d:ud:umbiy:e ngwolo ngê wo tóó, ye dnye angénté pi nyémí. Myenté, pi d:ud:umbiy:e ngwene ngê wo tóó, ye tpile tuu angénté pi nyémí. ¹⁸ Ngmênê Chóó Lémi chóó doo nuw:o, pi p:uu tpile yííi u ngwo l:ámo ngê, kóó yu kaa too, ngwolo dé kaa doo, ngwene dé kaa doo, íupu dé t:ee doo. ¹⁹ Yi tpile kní pi p:uu wodaa kaa too, ye pi daa pi ngê yipí tóó, yi p:aa ntee tpile ngê pi tóó. ²⁰ Ngmênê pi alanté a tóó, tpileni yííi p:uu a pyodopyodo, yi dpodo yi dpodo a tóó. Yesu u yoo mye yinté, nmí dpodo nédê dpodo nédê a kaa nmoo.

²¹ Yi kópu u l:êê díy:o, pi ngwolo wo pi, kóó dé ye daapaa vyí, Dpí dpodo daa tóó, mwada yi lee cho. Kêlé, doo u ntáá. Yi ngwolo ngê dpodo angénté pi dódó. Myenté, pi mbodo wo pi, yu dé ye daapaa vyí, Dpí dpodo daa tóó, mwada y:i lee cho. Kêlé, doo u ntáá. Yi mbodo angénté pi paa. Nmo mye yinté, nmí vy:o woni ngwolo ntee tpile dé, woni kóó kpáíi ntee tpile dé. ²² Nmí p:uu tpileni daa dpodo u ntáá dé, doo u ntáá daanmí kée té. ²³ Nmí p:uu tpileni yi pi dmi tédê dé, mb:aamb:aa ngê ye nmo vuyuo nyédi. Tpile níi dé pi ngê d:uudpí m:uu dé, mb:aamb:aa ngê nmo wópuwópu doo, ²⁴ ngmênê nmí p:uu ghê tpile woni pi daa wópuwópu too. Chóó Lémi ngê yinté l:ámo nmoo, nmí p:uu tpileni yi pi dmi daa ndíi dé, mb:aamb:aa ngê ye nmo vuyuo nyédi. ²⁵ Doo u ntáá nmí p:uu ghê tpile woni daanmí kée té, mu kópu u díy:o ghi ngmídi a wee, numo ka a vuyuo nyédi. ²⁶ Pi p:uu ghi ngmídi adí dpududpudu, ye p:aa p:uu ghi yintómu mye dpududpudu yédi. Dpodoni pi ngê kííi dpí dóó anyi chaa kwolo, ye u gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, u p:aa p:uu tpile yííi mb:aamb:aa ngê moo pyódu.

²⁷ Nmo yintómu Yesu Kédisu p:uu nmo pyede, nmo kóó kpáíi dé. ²⁸ Yesu u yoo vy:o Chóó Lémi ngê u dpodo nédê dpodo nédê a kaa nmoo, mwiyé mwiyé yéíi, dyépi yoo, my:omoni yoo, komo kapí pyu yoo, pyoloni yoo, dèépi pyu yoo, podoni yoo, n:ii kní y:o Chóó Lémi u wédéwédé mbémê mbuwudu dpí chaa t:oo, limoni yoo, pi pyipyi pyu yoo, wononi yoo, pi ka vuyuo pyu yoo, piini yoo, dy:oo pyu yoo, woloni yoo, yélini kn:aa dyámê dnye ngê daa yi lama a mbumu nyédi. ²⁹ Yesu u yoo vy:o pi pyile njini dyépi yoo, daa yííi komo kapí pyu yoo, daa yintómu dèépi pyu yoo. Daa pi yintómu kní y:oo mbuwudu a chapí tumo, ³⁰ daa pi yintómu a pi pyipyi nyédi, daa pi yintómu kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu nyédi, daa pi yintómu yinté kópu u kakémê cháméchámê u ntáá ngê a pyede. ³¹ Dpodoni yi pi dmi ndíi dé yi yi dmi nmye dny:oo kwo, ngmênê kópuni u pi d:ud:umbiy:e ndíi, u kakémê nmye níinê cháméchámê.*

13

Yoo yi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya

¹ Kópuni ndíi kópu ngê a tóó ala, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. Komo tpile kn:aa dyámê dnye ngê daa a lama aní mbumu, enjel yoo yi dnye ngê amy:aa mbumu, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomê, ye módó nmye píni mbumu. ² Myenté, Chóó Lémi u komo aní kapí knomomê, tumo kópu yííi a lama adí ya knomomê, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomê, ye p:aa k:omo tpile. Myenté, a kélímí ndíi ngê wa pyaa knomomê, yi kélímí mbémê u ntáá mbu mwada yi ngmani dy:áá, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomê, ye wani dípi. ³ Komo tpile a tpile yintómu pi kní ye wani y:ee té, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomê, ye Chóó Lémi ngê daawa chaa kalê nê. Dini ghi n:ii ngê pi kní y:oo u yi y:e adí kwo, Yesu u kópu u kwee nmí chapwo, yi ngwo Yesu daaní kée knomomê, u l:êê díy:o yi yéíi y:oo ndiya wa kée nê, ngmênê yoo yi nuu ghi dmi a nódo daadí ya knomomê, ye Chóó Lémi ngê myedaawa chaa kalê nê.

⁴ Pini n:ii nódo yoo yi nuu ghi dmi mb:aamb:aa ngê a tóó, pi ka lílímí ngê d:uudpí nod:e, pi kní ye a vuyuo yédi. Yi pini daa n:ee kapí yédi, chóó u pi daa knímí ngê, myedaa chaa yédi. ⁵ Yi pini a pi cháácháá yédi, daa chóó u kópu kní yi p:uu a nuw:o yédi, daa nod:enod:e yédi, yoo yi dono kópu dé nódo daa t:emí too. ⁶ Yi pini dono kópu kní yi l:êê díy:o u gha mb:aamb:aa

ngê d:uudpí pyódu, ngmênê ndê kópu kní yi lèê díy:o u gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu. ⁷ N:ii nódo yoo yi nuu ghi dmi a ya yédi, yoo yi dono kópu dé u kuwó dpí kéé té, médaa nuw:onuwo:oo too. Pi kní ye a kélímí yédi, ghêlí d:uudpí kéé té, alanté a nuw:o yédi, dpo, Díyo mb:aamb:aa ngê mé pyodopyodo té. *

⁸ Nmí nuu ghi dmi numo nódo adí ya knomomê, ye yi kópu chedê ngê daawa pyódu. Pi kní y:oo Chóó Lémi u komo ala ngwo a kapí ngmê, ngmênê díyo chedê ngê wa pyódu. Pi yoo kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu nyédi, ngmênê díyo chedê ngê wa pyódu. Chóó Lémi ngê kópu woni nmo dpo vyi té, nmí lama u ngwo dpí yaa dmi, ngmênê díyo yi kópu chedê ngê amye pyódu. ⁹ Ala ngwo kópu pyile njini nmí lama a tóó, Chóó Lémi u komo dnyinté nmo kapí ngê, ¹⁰ ngmênê dini ghi n:ii ngê tpile yintómu ntênê anmí m:uu té, yi kópu yilí chedê ngê wa pyaa dmi. ¹¹ Dyimé pywuu nmye ngmênê kuwo. Dini ghi n:ii ngê tp:ee noo a ya, tp:ee u nuw:o a mênê yedoo a kwo, tp:ee u kópu dyuu yinoo a tpaapê dé, myenoo a d:uud:uu dé. Dini ghi n:ii ngê máawe ngê ní pyodo, tp:ee u kópu dyuu né kuwo ngê. ¹² Yí kópu u nt:u kópu ala. D:âa pudu kní yi kââ dmi mbwaa paa ntee anyi m:uu té, Chóó Lémi u kópu yilí yinté nmo yenê too, ngmênê díyo nmí nkíghê ntênê anmí m:uu té. Chóó Lémi u kópu dyuu ala ngwo dnyinté nmí lama a kwo, u lama ntee nmo pyede, yi ngwo yinté nmí lama u nkwo wa yâa. *

¹³ Ala kópu pyile kní chedê ngê daawa pyaa dmi, yoo yi nuu ghi dmi numo nódo ya ngmê, kélímí myomo, nmí Lémi u t:âat:âa pyolo. Yi kópu pyile kní yi vy:o mwiyéni yi ndíini, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya.

14

Chóó Lémi u komo kapí kada a tóó, kn:aa dyámê dnye ngê mbumu kuwó a tóó

¹ Ala kópu ndíi kópu ngê nmye choo ya, nmyi nuu ghi dmi numo nódo ntênê dny:oo ya. Myenté, u yi nmye choo kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê dpodo íedé kaa nmíne, yi dpodo u ntââ ngê mye pyódu nmíne. Yi dpodo kní yi vy:o, Chóó Lémi u komo kapí yi ndíi kópu, kn:aa dyámê dnye ngê mbumu pee tp:oo. * ² Pini n:ii kn:aa dyámê dnye ngê doo u lama a mbumu yédi, myedaa pi kní yi lama a mbumu yédi, d:uuwodé w:ee t:oo. Yi kópu u lèê díy:o daa pi kní ye a mbumu yédi, ngmênê Chóó Lémi ka a mbumu yédi, u Ghê Dmi mbêmê ngmee u kópu dé dpí vyi té. ³ Ngmênê pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapí ngê, pi kní ye a mbumu yédi, dpí ngee

té, dpí wêdêwêdê kalé té, yi gha dmi myoo pywáíi té. ⁴ Pini n:ii doo u lama kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu yédi, chóóchóó ye ngêêpi ngê, ngmênê pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapí ngê, Yesu u yoo yintómu ye ngêêpi too.

⁵ U ya a nga a kwo, Nmyo yintómu u ntââ ngê nmyi pyaa dmi, kn:aa dyámê dnye ngê u ngwo anmyi mbumu, ngmênê ndéndê ngê u ya a nga a kwo, U ntââ ngê nmyi pyaa dmi, Chóó Lémi u komo u ngwo anmyi kapí. Pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo a kapí ngê, kópu ndíi ye d:uud:uu ngê, ngmênê pini n:ii kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu yédi, daa kópu ndíi ye d:uud:uu ngê. Pi kní ye yi kópu dyuu daawa tpaá knomomê, ye angénté wa ngee té. Pi ngmê ngê yi kópu dyuu pi kní ye wa tpaá knomomê, ye wa ngee té. *

⁶ A tídê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê nmye anê lè, kn:aa dyámê dnye ngê nmye aní:aa mbumu knomomê, ye lónté an:uu ngee nmyo. Ngmênê Chóó Lémi u komo nmye an:uu kââ, ó kópu ngmê nmyi nuwo an:uu kwolo, ó nmye aní:aa déêpi, ye vyílo yi kópu kní y:oo u ngwo wa ngee nmyo. ⁷ Dyimé pywuu nmye ngmênê kuwo. Nkéli mbywuu pââ dnyinté anyi wêê knomomê, ye pi kní y:oo u l:uu lónté wa mya ngmê. ⁸ Myenté, lede yoo yi vy:o n:ii ngê nkéli dpuwo dpí wuu, l:uu dnyinté dpo yé knomomê, ye yi lede kní y:oo lónté wa a w:ee ngmê, yi lama daadí ya yi ngwo lèê, yi lèê u tpile dé daawa l:ámo t:oo. ⁹ Myenté, kn:aa dyámê dnye ngê anmyi mbumu knomomê, ye pi kní y:oo lónté wa a w:ee ngmê. Nmyi kópu dyuu módó wa ny:ee t:oo, yi mênê daawa kee dmi, adnyi ntéenté. ¹⁰ Dyámê mbêmê dyámê mbêmê dnye dyéédí daa ngmídi a tóó, yintómu yi nt:u dmi a pyede. ¹¹ Ngmênê kn:aa dyámê pi nmí vy:o ngmadí kwo knomomê, chóó u dnye ngê nmo adí mbumu knomomê, ye lónté anmo w:ee. Myenté yi pini ngê nmí dnye dmi myedaawa a w:ee. ¹² Nmyi wêdêwêdê kígha mye yinté. U yi nmye a kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê kópu ndíi kní ngmênmi d:uu. Kópu n:ii ngê yoo dpí wêdêwêdê kwolo, yi kópu kní yi p:uu dmyinê ngêpê. *

¹³ Pini n:ii doo u lama kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu yédi, nmí Mí ka míchoo ngêpê, u ntââ ngê paa pyódu ngê, pi kní ye chóó u kópu dyuu paa tpaá ngê. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê kn:aa dyámê dnye ngê n:aa ngêpê yédi, a ghê dmi ntênê a ngêpê yédi, ngmênê daa a lama n:aa mbumu yédi, a nuw:o a líme yédi. ¹⁵ Yi kópu u lèê díy:o ghê dmi mbêmê n:aa ngêpê yédi, a nuw:o mbêmê myení ngêpê yédi, ghê dmi mbêmê n:aa wéti yédi, a nuw:o

* 13:7: 1 Pita 4:8

* 13:12: 1 Njon 3:2

* 14:1: 1 Kódin 12:31; 14:39

* 14:5: Dpodo 11:27-28; 15:32; 21:4,9-12

* 14:12: Epeso 4:12

* 14:15: Epeso 5:19

mbêmê myenî wéti yédi. * 16 Dini ghi n-ii ngê pi ngmê ngê ghê dmi mbêmê Chóó Lémi dpî chaa kwolo, pi knî y:oo angéntê wa vyi ngmê, Ndê kópu, mu kópu u díy:oo daa yi lama dpî chaa kwolo. 17 K:omo tpile yi pini ngê Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê dpî chaa kwolo, ngmênê yoo d:uudpî ngee té.

18 Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u díy:oo u ntââ ngê dpo pyódu nê, kn:aa dyámê dnye ngê a mo dnyinté dîni mbumu yédi, yinté mbumu ngê nê t:ee kalé nmyoo. 19 Ngmênê Yesu u yoo vy:oo yinté ye dîni mbumu yédi, mu kópu u díy:oo kn:aa dyámê dnye ngê kópu yono yoo y:aa ye wanî vyi knomomê, daawa a w:ee t:oo. Ngmênê kópu pyile njini a nuw:oo mbêmê ye wanî vyi té, wa a w:ee t:oo, u ngwo wanî wêdêwêdê kalé té.

20 A tídê mbwó yoo, mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:oo. Tp:ee ntee a nuw:oo yédi, yinté nuw:oo dpî yé yó. Tpómu u lama dono ntee daa tóó, yinté dono nmyi mênê myekingê ya, ngmênê pyáawe máawe ntee a nuw:oo nyédi, yinté dmyinê nuw:oo. * 21 Chóó Lémi u kópu puku yedê alanté ló dini a d:êê ngópu, apê,

A yoo knî y:oo a dnye daa nyémî ngópu, u lêê díy:oo kn:aa yéli wanî ngee té, kaa taa ngê a yoo knî ye adnyi mbumu, yi chóó yi dnye ngê ye amyidnyi mbumu, ngmênê a yoo knî y:oo a dnye myedaawa ny:ee ngmê. *

22 Yi kópu u l:êê díy:oo, yélini nmî Lémi ka daa kélímî té, dini ghi n-ii ngê kn:aa dyámê dnye kópu dyuu dpî ny:ee ngmê, ala kópu u ngwo dny:oo tpaépê, apii, Yoo ndêndê vy:oo dpîno wee, kuwa nmo wee, Lémi ndîi ngê wa kpada nmo. Yélini nmî Lémi ka a kélímî té, yi kópu d:uudpî vyi ngmê. N-ii ngê Chóó Lémi u komo dpî kââ, Yesu u yoo dpî wêdêwêdê kalé té, ngmênê kuwa yéli kuu dé, d:uudpî ngee té.

23 Ngmênê Yesu u yoo yintómu nipi anmyinê wuwó knomomê, kn:aa dyámê dnye ngê kn:aa dyámê dnye ngê anmyi mbumu knomomê, yélini daa kélímî nyédi nmyi ngépê tédê amye taa dmi, Yesu ka myedaawa kélímî mbê dmi, noko yewo, Kêdê ghéti dmi. 24 Ngmênê Chóó Lémi u komo anmyi kapî knomomê, pini n-ii daa kélímî yédi nmyi vy:oo amyimê ghê knomomê, kópuni wa ny:ee té, u ngwo wa a w:ee, awo, Nê pi dono, a kpadakpada u maa p:uu n:aa kwo. * 25 Chóó u tumu kópu dé yi ngwo wa ny:ee té, yed:oo yu mbodo dé y:ee wa ghê, Chóó Lémi wa chaa kwolo, nmyewo, Yápwo ndêndê ntênê nmyi vy:oo a kwo.

Nipi ngépê u kópu dé

* 14:20: Epeso 4:14 * 14:21: Is 28:11-12 * 14:24: Njon 16:8 * 14:29: Dpodo 17:11; 1 Tes 5:20-21 * 14:34:

1 Kódin 11:3; 1 Tim 2:11-12

26 A tídê mbwó yoo, dini ghi n-ii ngê nipi nmyinê wuwó ngê, pi ngmê ngê wéti kn:ââ a chapî ngê, ngmê ngê déépî a yémî ngê, ngmê ngê Chóó Lémi u komo a kapî ngê, ngmê kn:aa dyámê dnye ngê a mbumu yédi, ngmê ngê yi kópu dyuu pi knî ye a tpiyé ngê. Kópuni yintómu nmye d:uud:uu tumo, yoo yi wêdêwêdê kigha u l:êê díy:oo dmyinê d:uud:uu dé. 27 Daa nuw:oo mbêmê kn:aa dyámê dnye ngê mbumu nmyi vy:oo ndîi ngê kîngê pyódu. Pi miyó pyile choo ghodoghodo, ngmêngmênté dny:oo mbumu, yed:oo munto. Pi ngmê ngê yi kópu dyuu pi knî ye mîchoo tpiyé. 28 Dnye tpiyé pyu nmyi vy:oo daachoo kwo knomomê, ye kn:aa dyámê dnye ngê pi doo u lama mékîngê mbwólu, tumu choo ya, chóó u nuw:oo k:oo Chóó Lémi ka mîchoo mbumu. 29 Pi miyó pyile knî y:oo pi knî ye Chóó Lémi u komo dny:oo kapî, woni yoo yi kópu knî yi p:uu ntênê dny:oo nuw:oo. *

30 Ngmênê Chóó Lémi ngê pi ngmê ka kópu m:uuwa a vyi knomomê, choo ghodoghodo, yi kópu pi knî ye choo tpaépê, n-ii mwiyé adî mbumu, mbwódo choo yáâyáâ. 31 Nmyo ngmêngmênté Chóó Lémi u komo dmyinê kapî, mu kópu u díy:oo pi yintómu knî y:oo pèdê w:ee tène, wêdêwêdê ngê myepaa pyaa dny:ee. 32 N-ii knî y:oo Chóó Lémi u komo a kapî ngópu, nuw:oo mbêmê a mbumu nyédi. Pi ngmê ngê danêmbum u yi choo kwo knomomê, ye komo kapî pyu mbwódo choo yáâyáâ, 33 mu kópu u díy:oo Chóó Lémi ngê u yi u ngwo daa kwo, Pi yilî dye ghi ngmîdi mbêmê dny:oo mbumu, ngmênê u yi u ngwo a kwo, a yoo noko mb:aamb:aa ngê dny:oo yá.

Yesu u yoo knî yi vy:oo, p:aani p:aani ntee a tóó, 34 nmyi vy:oo mye yinté choo ya, dini ghi n-ii ngê nipi nmyimo a wuwó knomomê, pyáâ yoo tumu dny:oo ya, myedaadny:oo déépî. Kada daadnyen:aa wowo, mu kópu u díy:oo yinté kópu puku yedê ngma a tóó.

* 35 Myenté, kópuni daadnya a wopwe dé, yi moo knî ye p:oo dny:oon:aa póó. Pyópuni ngépê tédê chóó u nuw:oo mbêmê adî mbumu knomomê, ye mywene u ngwo adî wowo.

36 Lukwe díy:oo nmyi l:êê ghi dmi u mo dé? Mumdoó nmyinê nmye Chóó Lémi u kópu dyuu mwiyé nmyinê ny:ee tumo, mdoó nmo nmyi chóó nmyinê n:uw:oo ngópu? Nmyinê nmye pi m:uu u lama Chóó Lémi u kópu dyuu daangma a kwo? 37 Pini n-ii ka ngmênê u kwo chóó Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê, u Ghê Dmi mbêmê kópu yilî n:aa d:uud:uu too, yi pini ngê dpî vyi ngê, Nê ngê nmî Lémi u kópu ntênê yedê d:êê. 38 Ngmênê yi pini ngê a dnye daawa ny:ee knomomê, u dnye u nkwo nangê ny:oo.

³⁹ A tidê mbwó yoo, ala danêmbum u dí alíi n:aa yiyé. U yi nmye choo kwo, Chóó Lémi u komo nmí kapí, myenté pi kní ye kn:aa dyámê dnye ngê mbumu nangê kwódu. ⁴⁰ Dini ghi n:ii ngê nipi nmyinê wuwó ngê, kópu yilí yintómu ntênê dmyinê d:uud:uu dé.

15

Yesu u pyidepyide u danêmbum

¹ A tidê mbwó yoo, Yesu p:uu kópuni nmye n:uu vyi too, nmye mênínê vyílfvyílfí té. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee tumo, ye nmyi kélímí mbê dnye, nmyi nuw:o dmi yi p:uu my:ee kaa ngópu. ² Yi kópu dyuu u ntênê anmyi kélímí knomomê, dpodombiy:e anmyi mgímí knomomê, ye nmí Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nmyo.

³ Kópuni nmye n:uu vyi too, ala yi ndíi kópu. Kópuni puku yedê a pyede, Yesu Kédisu ngê yinê ntiye too, nmí dono chedêchedê u l:êê díy:o pwene. * ⁴ Puku yedê kópu m:uu Yesu ngê mye ntiye ngê, dini ghi n:ii ngê kmênê ngópu, wo pyoloni ngê médê pii wo. * ⁵ Myenté, Pita ka chóóchóó a kéma ngê, u dyépi y:a mē miyó kní ye chóóchóó myedê kéma ngê. * ⁶ U kuwó dini ghi ngê p:uu ndiye pyu limo yono y:a pwodo kní ye chóóchóó ye a kéma ngê, nipi m:uu ngópu. Yi yéli ka pyede, kní ngmê wunê kí dpí dnye. ⁷ U kuwó dini ghi ngê u mbwó Njems ka chóóchóó a kéma ngê, u dyépi yintómu kní ye chóóchóó médê kéma ngê.

⁸ K:omo tpile d:oo u pee pini ngmê, ngmênê kuwókuwó dini ghi ngê chóóchóó a ka myedê kéma ngê. * ⁹ Yesu u dyépi kní yi vy:o kuwó nínê too, a pi tédê, doo u ntáâ dyépi ngê daap:aa pyodo, mu kópu u díy:o Yesu u yoo kínoo a vyeé dé. * ¹⁰ Ngmênê Chóó Lémi ngê daa kpada noo, kópu mb:aa a nga yi d:uu ngê, a ngmídi noo, u dyépi ngê a pyódu noo. Daa módó a ngmídi noo, mu kópu u díy:o dpodombiy:e n:aa dpodo yédi, dyépi yoo ní t:ee kalê too. Daa a chóó a wédêwédê mbêmê ní t:ee kalê too, Chóó Lémi u wédêwédê mbêmê n:aa dpodo yédi. ¹¹ Yi dyépi kní yi k:ii kópu mu ngmídi dyuu yino tpaépê ngê, vyílo yi kópu kní ye nmyi kélímí mbê dnye.

Nmí pyidepyide u danêmbum

¹² Pi kní ye nmo tpaépê ngê, yennímí, Yesu ka a pii wo. Lukwe díy:o nmyi vy:o pi ngmê kní y:oo ala kópu a tpaépê ngmê, apu, Pi dpí pw:ónu, mēd:uudpo pyidu. ¹³ Yi kópu wo ndê kópu, ye pyidepyide daapê too, Yesu Kédisu myedaapédê pii wo. ¹⁴ Yesu Kédisu

wodêpê pii wo, ye u kópu dyuu módó pono tpaépê, módó u kwo p:ee kélímí mbê dnye.

¹⁵ Pyidepyide wodaa too, ye Chóó Lémi p:uu nmye pono kēēmí kapí té, mu kópu u díy:o nmyennímí, Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu kpēēni mēdē pyidu ngē. * ¹⁶ A tidê mbwó yoo, pyidepyide wodaa too, ye Yesu Kédisu daapédê pii wo. ¹⁷ Myenté, Yesu Kédisu wodêpê pii wo, ye módó u kwo p:ee kélímí té, nmyi dono daapí chedê too. ¹⁸ Yesu u yoo vy:o yélini wunê a dpí dnye, angenté pí pyaa dnye, yi l:ámo dmi pēdē ngēpa wo. ¹⁹ Pyidepyide wodaa too, ye daapod:o pii dmi, dyámê mbēmê kópu kní yi p:uu pono nuw:o té, dyámê mbēmê tpēmi yi dono yilí módó pēnmínê vyímí té, kuwókuwó wēni ngē mb:aamb:aa daapod:o pyw:oo, ngópuch:anê ndíi ngê puđu pyaa dmi. Dini ghi n:ii ngê dyámê mbēmê dono nmínê vyímí té, nmí nuw:o dmi nmí pyidepyide p:uu a kwo.

²⁰ Ngmênê dp:oo ngópuch:anê yoo, Yesu Kédisu kpēēni mwiyé a pii wo, nmí kada ghê wo, yinté amyino pii dmi. * ²¹⁻²² Adam ngê pwopwo u kn:ââ nte a chópu, Yesu Kédisu ngê pyidepyide u kn:ââ yinté mye chópu. Nmo yintómu anmí pw:oo dmi, mu kópu u díy:o nmí kn:ââ mu ngmídi, Adam. Yesu u yoo mye yinté. Yesu Kédisu ngê chóó u kwo a kâádi nmo, yinê amēdē pyidu nmo. *

²³ Chóó Lémi ngê kópu yilí yintómu u málo dpí d:uu té. Yesu Kédisu mwiyé a pyidu ngê, nmí kada kââ. Dini ghi n:ii ngê wa a diyé, yi ngwo wa a pyidu nmo, yélini yi k:ii u kwo nmo kélímí té. * ²⁴ Kuwókuwó wēni ayi d:ii, Yesu Kédisu ngê kada pini yoo wa a gh:ay té, nkwpéi yoo wamyedê gh:ay té, pi yintómu adí y:enê dé, u Mí Chóó Lémi u maknopwo wa yé té. ²⁵ Yesu king ngê adí ya, yélini p:uu adnyi l:êê, yu yodo u maknopwo wa yé té. ²⁶ Kuwókuwó dini ghi ngê pwopwo yu yodo u maknopwo wamyé yé, yélini pw:oo dnye wa a pyidu té. * ²⁷ Puku yedê alanté a too, tpile yintómu u maknopwo dny:oo ya. Nmí lama ka too, Chóó Lémi Tp:oo u maknopwo daawa yââ, * ²⁸ ngmênê dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê tpile yintómu Tp:oo yu yodo u maknopwo wa yé té, Tp:oo Chóó Lémi u maknopwo wa yââ, tpile yintómu Chóó Lémi u maknopwo u ngwo adnyi ya.

²⁹ Yélini wunê a pw:oo dnye yi l:êê díy:o, pi woni kní y:oo mbáptisím dpo ngee ngmê. Pyidepyide wodaa too, ye yinté daapí d:uu ngópu. ³⁰ Pyidepyide wodaa too, ye pono nkíngé té, Yesu u pi pi kní ye daapono tpaépê. * ³¹ A tidê mbwó yoo, nmí Lémi Yesu Kédisu ngê a ngee noo, u yoo vy:o n:uu

* 15:3: Is 53:8-9 * 15:4: Dpodo 2:24-32; Luukí 24:46 * 15:5: Luukí 24:33-34,36 * 15:8: Dpodo 9:3-6

* 15:9: Dpodo 8:3 * 15:15: Dpodo 4:33 * 15:20: 1 Tes 4:14 * 15:21-22: Lóma 5:12,18 * 15:23: 1 Tes

4:16 * 15:26: Tpyuu 20:14 * 15:27: Psalm 8:6 * 15:30: 2 Kódin 4:10-11; 11:26

kaa nmyoo. Yi kópu ngê nmye nîné kpaá, dîni k:omodanê, dye ghi yintómu pwopwo u keñe t:âmo n:aa kwo. ³² Layoni ngê pi ntee dpí vy:a, Epeso tpémi mye yinté dé, a vye u yi y:e a kwo. Pyidepyide wodaa tóó, ye alii yi vy:o daapínin:aa dpodo. Pyidepyide wodaa tóó, alanté p:oo nuw:o té, pînmî, Nté ndîi yilí ma koo, mbwaa yilí nda koo, máâ m:ii anmî pw:oo dmi. ³³ A tidê mbwó yoo, n:ii kní y:oo yinté kópu a tpaép tumo, maa dono p:uu kíngê kaa nmyo. Nmyi lama ka tóó, yoo dono yi vy:o pini n:ii a kwo yédi, u l:êê ghi dono ngê dpí pyódu. ³⁴ Dono u maa a kuwo yó, mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:o. Mywene nmye choo kwo. Nmyi vy:o kní ngmê yi lama Chóó Lémi daa tóó. *

Nmî Lémi ngê ntee wa a pyidu nmo

³⁵ N:ii pyidepyide ka daa kélímî, a ka wa a póó, a ka wo, Pi dpí pw:onu, angenté amédê pyidu? A ka wo, Doo u ntáâ. A ka wo, Ntóó wa mg:eme, yi pini p:uu angenté too améyi ya. ³⁶ Yi pini mbodo podo. L:êê yini w:uu ó ló ntini w:uu ngomo k:oo adí ya, doo u ntáâ daawa pyidu. Ngmênê tēpê mēnê anyi ntówo, u ngwo dpí pyidu. Pi mye yinté. N:ii a ya yédi, too yi ngwo d:uudpí ngmêê, ngmênê dpí pw:onu, u kuwó dîni ghi ngê kamî ngê moo pyidu. ³⁷ Myenté, tēpê mēnê daa yi ayi ntówo, ngmênê w:uu ayi ntówo, witi w:uu ó ló ntini w:uu. W:uu tēpê mēnê ntee anyi ntówo, yinté d:uudpí k:aa, ngmênê yi ngê dpí pyódu, yáâ nkwo do yilí dpí ghê. ³⁸ Chóó Lémi ngê dpo pyidu, yi ngê dpí pyódu. Ntee doo a nuw:o, yinté d:uu ngê. Yi yintómu yi dyēēdí dyēēdí a tóó, yi w:uu u mo u mo dé. *

³⁹ Tpileni yi ghê a pyede, mye yinté dé, yi dyēēdí dyēēdí a tóó. Pi too u mo, tpile tp:oo too u mo, nímê too u mo, te too u mo.

⁴⁰ Tpileni mbóó dyámê yi mbēmê a pyede, mye yinté. Woni kní yi wuu ndîi, woni kní yi wuu daa ndîi. ⁴¹ Káâdi u wuu ndîi, d:ââ u wuu pee tp:oo, pudu kní yi wuu tédê. Myenté pudu woni kní yi wuu ndîi dé, woni kní yi wuu tédê dé.

⁴² Pyidepyide mye yinté. Pini n:ii dpí pw:onu, yinté mēdaawa a pyidu. Pini n:ii dpí pw:onu, tēpê ngê dpí ma, chedê ngê dpí pyódu. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê wa a pyidu nmo, mēdaanmî pw:oo dmi, chedê ngê daanmî pyaa dmi. ⁴³ Pini n:ii dpí pw:onu, u wēdēwēdē chedê ngê dpí pyódu, u pi dpo ghay. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê wa a pyidu nmo, nmî pi dmi ndîi ngê wa pyódu té, nmî wēdēwēdē ndîi ngê wamye pyódu té.

* ⁴⁴ Ala ngwo nmî nuw:o kní y:oo yinê a mbêpê kígha nmoo, ngmênê dîni ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê wa a pyidu nmo, nmî ghê

dmi kní y:oo y:oo adnyi mbêpê kígha nmo. Ala ngwo nmî pââ dmi ntee a pyede, mu dîni ghi ngê nmî ghê dmi kní yi pââ dmi amyednyin:aa ya. ⁴⁵ Yinté kópu puku yedê alanté mye tóó.

Mwiyémwiyé pini, Adam,

pi ngê pyodo, ghê u mēnê yaa wo.

Adam nmî kn:ââ ngê ntee pyodo, Yesu ghê kamî u kn:ââ ngê yinté mye pyodo. ⁴⁶ Too pee u kópu dé mwiyé pyaa dniye, ghê kamî u kópu dé kuwó pyaa dniye. ⁴⁷ Chóó Lémi ngê mwiyémwiyé pini tēpê ngê l:âmo ngê, myomoni mbóó p:uu a ndê wo. ⁴⁸⁻⁴⁹ Pini n:ii tēpê ngê l:âmo ngê, ntee doo ya, yinté myeno pyede, u nt:anê nmî yaa dniye. Pini n:ii mbóó p:uu a ndê wo, u yoo mye yinté dé, ntee a tóó, yinté wa pyódu nmo.

⁵⁰ A tidê mbwó yoo, ntee nmo pyede, doo u ntáâ Chóó Lémi kóó k:oo yinté daanm:uu ghê dmi. Mbyuu too n:ii nmî p:uu a t:a mo, nmî p:uu daadpí ya, chedê ngê wa pyaa kní.

* ⁵¹⁻⁵² Tumu kópu ngma ala, p:uu dmyinê nuw:o. Yesu u yoo vy:o yéli kní ngmê ghêli daawa pw:oo dmi, Yesu u ngwo wa a diyé. Dini ghi n:ii ngê wa a diyé, nkéli dpuwo u dnye anmî ny:oo. Enjel kní y:oo mēdaamuwa wêê ngmê. Yélini mwiyé a pw:oo dniye, yi ngwo wa a pyidu té, mēdaawa pw:oo dmi. Limílimî ngê yi ngwo amye ngmêê nmo, kamî ngê wa pyódu nmo. ⁵³ Ala ngwo n:ii dpí pw:onu, mbyuu too dpí mg:eme kní. Yi ngwo doo u ntáâ mēdaanm:uu pw:oo dmi, myedaanm:uu mg:eme dmi. ⁵⁴ Mbu ntee dpí kyopwo, dîné dpo kuwo, kamî ngê dpí pyódu, dîni ghi n:ii ngê nmî Lémi wa a diyé, yinté kamî ngê wa pyódu nmo. Kópuni puku yedê a tóó, nmî Lémi ngê wa ntiye, pwopwo wa a pw:ono, d:ud:umbiy:e wa chedê. ⁵⁵ Kópuni puku yedê a tóó, nmo tpaép ngê, nmîmo,

Pwopwo wa dipí, daawa tee kalé nmo, nmî némi dmi daawa dyēnê.

⁵⁶ N:ii ngê Chóó Lémi u déépí kópu dyuu d:uudpí chápu, dono dpí d:uu, d:ud:umbiy:e dpí pw:onu. ⁵⁷ Ngmênê nmî yikí dmi Yesu Kédisu u pwo ghay wo, pwopwo ka w:êê nmoo, kwunokwuno koo, Chóó Lémi mye kwunokwuno koo.

⁵⁸ A tidê mbwó yoo, nangmê kede, nmî Lémi p:uu dpodoni nmye dódó ngmê, dpodombiy:e p:uu dmyinê dpodo, mu kópu u díy:o yinê a ngéépí nmyo, doo u ntáâ daanmyi déê dmi. *

16

Ndapî ngéēpî u danêmbum

* 15:32: Luukí 12:19-20 * 15:34: Lóma 13:11; Dpodo 26:8 * 15:38: Gen 1:11 * 15:43: Pilipay 3:20-21

* 15:45: Gen 2:7; Njon 6:63 * 15:47: Njon 3:31 * 15:50: Njon 3:5-6 * 15:51-52: 1 Tes 4:15-17 * 15:53:

2 Kódin 5:4 * 15:56: Lóma 6:23 * 15:58: Nkal 6:9; Tpyuu 14:13

¹ A tíde mbwó yoo, kópu m:uu p:uu nmye nínê danê. Yesu u yoo yélini Njuda Wee u kwo wunê pyede, ndapíni ye nmye dyede ngmê, alanté dmyina a ngêêpí. Kópuni Nkalásiya tpémi ye ní vyyu, myedmyinê d:uud:uu. * ² Wiki yintómu kní yi k:oo, mwiyémwiyé wéni ngê, ndapí dmyinê kéké. Nmyo ngmêngmênté n:ii ngê ndapí ndíi choo kmênêkmênê, ndíi choo kéké. N:ii ngê ndapí tédê choo kmênêkmênê, tédê choo kéké. Yi ndapí dpí wiyé yó. Dini ghi n:ii ngê p:aa t:aa, ndapí mēdaapínê ngee. ³ Dini ghi n:ii ngê aní t:aa, pi miyó pyile dpí ngmídi yó, pweepwee pee ngmaní d:éê, ye waní y:oo, yi ndapí Njedusalem y:ooowa níuw:oo ngmê. ⁴ Paa u ya a nga adí kwo knomomê, ye a k:ii nipi anmí lee dmi.

Póól paani p:uu dpímo nuw:o

⁵ Másídóniya Wee u kwo p:aani p:aani mwiyé aní lê, kuwó y:i nmye anê lê. * ⁶ D:âá miyó pyile nmyi vy:o anín:aa kwo, ndoo apê tpií yópu y:i anín:aa t:âát:âá dé. U kuwó dini ghi ngê, kwéli aní lê, tpieni u ya a nga adnyi kwo, dpí ngee nódo. ⁷ U ya a nga daa kwo, Wo pyile njini nmyi vy:o nín:aa kwo. Nmí Lémi ngê ala kópu a ka daawa a kwódu knomomê, ye dye ghi daadí nmyi vy:o anín:aa kwo.

⁸ Ngmênê Epeso ghêli daanê kuwo, Péntikos u Naa mwiyé wa d:ii, u ngwo anê lê. ⁹ Komo tpile pi yilí a p:uu a d:uu té, ngmênê pi mē yilí kní y:oo yi ngópu dmi dē kpēmí t:oo, nmí Lémi u kópu dyuu a nyēmí tumo. *

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Timoti nmye wa lee knomomê, u kwo dmyinê vyyuwo, myedmyinê cháacháá, mu kópu u díy:o nmí Lémi p:uu ntee n:aa dpodo, yinté mye dpodo. * ¹¹ U pi nangê ghípi, ngmênê mb:aamb:aa ngê dpo ngee yó, a ka u ngwo pēdē lee we, mu kópu u díy:o nmyi mbwó yoo yi k:ii anmíno t:âát:âá. *

¹² Nmí mbwó Apolosa p:uu kópu nmye ngmênínê tpaépê. U ya a nga a kwo, Nmyi mbwó kní yi k:ii nipi nmye wa lee dmi, yi kópu p:uu dyaa u kwo ní chedê ngê, ngmênê ní dípe, u yi u ngwo daa kwo, Ala ngwo né lê. Dini ghi n:ii ngê u nuw:o ngê wa a vyi, u ngwo nmye wa a lê. *

Póól u nd:uu tpaépê

¹³ A tíde mbwó yoo, mb:aamb:aa ngê dmyinê vyyuwo, mb:aamb:aa ngê dmyinê kélímí, namé nkíngé, dpodombiy:e dmyinê dpodo.

* ¹⁴ Dye ghi yintómu nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya.

¹⁵ A tíde mbwó yoo, nínê kwunokwuno nmyo, Stepanas mupwoknî mb:aamb:aa ngê dmyinê cháacháá dé. Nmyi lama ka tóó, Kídiki Wee u kwo Yesu u yoo vy:o mwiyé a ghê dniye, ntênê nmyi vy:o a dpodo nyédi, a wédêwédê kígha nmyoo. *

¹⁶ Yi dnye dmi dmyinê nyémí dé, yélini yi k:ii a dpodo nyédi, myedmyinê cháacháá dé. *

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Stepanas p:uu Pódyunatas pini dē Akaikas nmyinê t:ee dumo, a ka nmyinê dy:âá tumo, a gha mb:aamb:aa ngê pyodo. Noo a tpy:ootpy:oo nmyo, a nuw:o mb:aamb:aa ngê y:oo mē pyódu ngópu. ¹⁸ Kópuni yilí nmyi p:uu noo a nuw:onuwo dé, yi kópu yilí ntênê a ka kímínê nté tumo, a nuw:o u ngwo a ka mēdē diyé wo. Kópuni nmye adnyi tpaépê dé, nmyi nuw:o dmi y:ooowa l:ámo t:oo. Yinté pini yoo mb:aamb:aa ngê dmyinê cháacháá dé.

¹⁹ Yesu u yoo p:aani p:aani yélini Esiya Wee u kwo a pyede, yi mb:aamb:aa nmye dē dy:âá ngmê. Yesu u yoo yélini Akwila cha Pídisila yi ngomo k:oo nipi wunê wuwó ngê, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:âá ngmê. *

²⁰ Al:ii Yesu u yoo vy:o yélini a pyede, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:âá ngmê. Nmyi tíde mbwó kní yi k:ii mb:aamb:aa ngê dpo numo chipé tóó.

²¹ Nê Póól, a chóó a kēê ngê nínê chipéchipé nmyo, ala pweepwee pee ngê.

²² N:ii nódo nmí Lémi u nuu ghi daadí ya, nmí Lémi ngê dpí dyênê ngê. Nmí Lémi lílímí ngê dpo pwiyé we. *

²³ Nmí Lémi Yesu ngê choo a ngêêpí nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyyuwo.

²⁴ Nmí Lémi Yesu Kédisu ngê yoo ngmídi ngê pyódu nmoo, nmyo yintómu nmyi nuu ghi dmi a nódo ka tóó.

Wu u dí.

* **16:1:** Lóma 15:25-26; 2 Kódin 8:1-9; Nkal 2:10 * **16:5:** Dpodo 19:21 * **16:9:** Dpodo 19:1,8-10 * **16:10:** 1 Kódin 4:17 * **16:11:** 1 Tim 4:12 * **16:12:** 1 Kódin 3:6 * **16:13:** Epeso 6:10 * **16:15:** 1 Kódin 1:16 * **16:16:** 1 Tes 5:12 * **16:19:** Lóma 16:3-5 * **16:22:** Nkal 1:8-9; Tpyuu 22:20

2 KÓDIN

Dini ghi n-ii ngé Póól ngé 1 Kódin d-êê ngé, Kódin tpémi ye dy:ââ ngé, yi ngwo Epeso doo dpodo. (Dpodo 19)

Ala puku dmi u pi 2 Kódin. Yoo woni yi nuw:o dmi alanté a tóó, ala puku yedé daa pweepwee pee ngmidi ye tóó, ngmêné miyó ye tóó. Yiné ye Póól ngé nod:enod:e u kópu dyuu mwiyé ye yi d-êê ngé, ala puku yedé a tóó, kn:ââ 10, u dí kn:ââ 13. Póól ngé yi nod:enod:e u kópu dyuu ye d-êê ngé, Taitas ngé ye núwo, mu kópu u díy:o Kódin tpémi woni kní y:oo Póól u wépi a pwaá ngópu, yiné ye Póól daa Yesu u dyépi ngmé. Yi kópu dyuu ghélí ye daa d-êê ngé, ngmêné Póól Kódin chóó loo. Pi ngmé ngé u pi dyêné kuwé, (2 Kódin 2:5-8, 7:12) wod:oo Póól ngé a kuwo too, Epeso mé diyé wo, yi nod:enod:e u pweepwee pee yi ngwo mí d-êê ngé, ye dy:ââ ngé. U kuwó dini ghi ngé Póól ngé Epeso a kuwo ngé, liyé nkéli k:oo wo wo, Tidówas mí tee wo, yi doo dpodo, daa dye ghi daadí. (2 Kódin 2:12-13) Yi ngwo Kódin tpémi yi p-uu u nuw:o doo kwo, doo nuw:ónuw:o dé, wod:oo Tidówas a kuwo ngé, liyé nkéli k:oo yi wo wo, Másidóniya Wee u kwo mí tee wo. Yi doo ya, Taitas yi miné pyw:àngo. Taitas Kódin a ndé wo, mdoo u kwo yiné a núwo, kwo, Kódin tpémi y:oo yi nuw:o dmi kí ngmêé tumo, mékiyedé cháâcháâ ngi. (2 Kódin 7:5-16) Póól u gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé mé py-odo, pweepwee pee m:uu ye dy:ââ ngé, ala puku yedé ka tóó, kn:ââ 1, u dí kn:ââ 9.

¹ Nê Póól, Chóó Lémi ngé a ngmidi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngé a pyódu noo. Yélini Yesu u yoo vy:o nmyinê ghê dniye, Kódin, myenté yi wee u kwo p-aani p-aani, nmí mbwó Timoti k:ii ala pweepwee pee nmye nyiné dyede. ² Nmi Mí, nmí Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngéêpi nmyo, mb:aamb:aa ngé nmye myedny:oo a vyyuwo.

Póól ngé Chóó Lémi u ngwo doo kwunok-wuno

³ Nmi Yâpwo ndêndé kwunokwuno koo, pini n-ii nmí Lémi Yesu Kédisu u Mí. Yi pini mye nmí Mí, u kwo nmo ch:anêch:anê nyédi. Dini ghi n-ii ngé nmí nuw:o dmi dono ngé dpí pyódu, yiné moo lâmo té. * ⁴ Dini ghi n-ii ngé ló dono ngmênminé vyími ngé, nmí nuw:o dmi yiné moo lâmo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, Yélini y:oo dono wuné vyími ngmé, yi nuw:o dmi yinté nmí lâmol:âmo té. Yi nuw:o lâmol:âmo u ntââ ngé nmo pyede, mu kópu u díy:o nmí Mí ngé nmí nuw:o dmi mwiyé a lâmo ngé. Nmi nuw:o dmi mwiyé wodépé lâmo ngé, ye yoo yi

nuw:o dmi lukwe mbêmé pînmo lâmol:âmo té. ⁵ Yesu Kédisu ngé dingídingí ntee dnyinê ngé, dingídingí yinté myino dnyinêdnyinê, nmí nuw:o dmi yiné moo lâmo. ⁶ Dini ghi n-ii ngé dingídingí nmíné pyw:êmi ngé, nmyi nuw:o lâmol:âmo u l-êê díy:o yi dingídingí nmo dnyinêdnyinê ngé, u yi nmo daa kwo yédi, Nmi Lémi u maa kn:aadi y:e. Dini ghi n-ii ngé nmí Lémi ngé nmí nuw:o dmi moo lâmo, nuw:o lâmol:âmo pyu ngé dpí pyódu nmo. Dingídingí n-ii nmíné vyími ngé, dini ghi n-ii ngé yinté dingídingí nmyinê vyími ngópu, nmyi nuw:o dmi nmo lâmol:âmo too. ⁷ Yi kópu u l-êê díy:o nmí lama ka tóó, nmí Lémi ngé daawa a kuwo nmyo. Dini ghi n-ii ngé dingídingí anmy:aa a vyími, nmí Lémi ngé nmyi nuw:o dmi amaa lâmol:âmo.

⁸ A tíde mbwó yoo, dononi Esiya Wee u kwo nimo pyw:ee too, u ya a nga a kwo, Nmyi lama dny:oo a ya. Yi dono d:ud:umbiy:e a pwo ní módu, nê ngmêné, Yi dono vy:o daané pwii, awéde n:aa pwpowo, * ⁹ pi kní y:oo a vyeé nê. Yi kópu a nga pyodo, mu kópu u díy:o a nuw:o a chóó a p-uu daadí kwo, ngmêné Chóó Lémi p-uu choo kwo, pini n-ii ngé pi ntóó kpêêní dpo pyidu. ¹⁰ A vyeé a nkígh:é chono ní módu, ngmêné yi kéli yiné dyé noo, yinté dono vy:o amé dyé nê. A lama ka tóó, ntêné amé dyé nê, * ¹¹ mu kópu u díy:o a l-êê díy:o nmyinê ngépé nyédi. A l-êê díy:o anmya a ngépé, ye nmí Lémi ngé a vyeé tédé amédi dyédyé nê, pi yilí kní y:oo nmí Lémi u ngwo adnyi kwunokwuno.

Póól ngé Kódin tpémi ye u ngwo yepé, Dípí dóó nmyoo

¹² Kódin tpémi, kópu ngmé u l-êê díy:o a gha mb:aamb:aa ngé dè pyódu, a lama a tóó, dípi dóó nmyoo. Dyámé woepé woepé pi kní ye ntee nimo mbumu yédi, nmyi vy:o yinté myenoon:aa mbumu. Dípín:aa dóó nmyoo, kópu nmye myedípé wópu ngé. Daa a chóó a nuw:o mbêmé nmye noon:aa mbumu, ngmêné Chóó Lémi u wédêwédê mbêmé nmye noon:aa mbumu. * ¹³⁻¹⁴ Pweepwee pee yedé nmye dènoo a mgongo, nê, Pédé kp:aa y:e, myepédé w-ee y:e. Kópuni ala ngwo dnyinté nmyi lama a tóó, u ya a nga a kwo, Ntêné pédé w-ee yó. Yi kópu ala. Dini ghi n-ii ngé nmí Lémi Yesu wa a diyé, a gha nmyi l-êê díy:o mb:aamb:aa ngé ntee wa pyódu, nmyi gha dmi a l-êê díy:o mb:aamb:aa ngé yinté amye pyódu. *

¹⁵ Dini ghi n-ii ngé nmyee a cháâcháâ nê, a nuw:o k:oo nê, Kódin tpémi my:oo an-uu wédêwédé kalé té. ¹⁶ Nê, Kódin máadi mwiyé aní kwolo, yi ntini aní yé, Másidóniya Wee u kwo u ngwo aní lè, myombó Kódin ye mēp:aa diyé, Njuda Wee u kwo paan:aa

* 1:3: 1 Pita 1:3; Lóma 15:5-6 * 1:8: Dpodo 19:23; 1 Kódin 15:30-32 * 1:10: 2 Tim 4:18 * 1:12: 1 Kódin 1:17;

2 Kódin 2:17 * 1:13-14: Pilipay 2:16

dy:ââ nêne. ¹⁷ Ngmênê nmye máádi díp:é kwólu. Lukwe, nmyinê nmye nê k:omodanê pyu? Nmyinê nmye nê mgídi u yoo vy:o pini ngmê? Nmyinê nmye nê ngê kópuni u komo ngê a tpaépé too, doo u gha vy:o kópu dé? ¹⁸ Kêle, d:aa yinté pini. Chóó Lémi p:uu k:omodanê pee tp:oo ntee daa t:a, yinté a p:uu myedaa t:a, díní dódó nmyo, d:aa nuw:o miyó miyó pyu. ¹⁹ Pini n:ii u pi nmye n:uu vvyu, Yesu Kédisu Chóó Lémi Tp:oo, daa nuw:o miyó miyó pyu. Sailas pini dè Timoti yi k:ii, vyílo yi pini p:uu nmye nmeen:aa danêmbum. Yi pini daa nuw:o miyó miyó pyu. Kópuni dpí vyi, ntênê dpí d:uu. ²⁰ Myénté, kópuni yíli yi pi dmi Chóó Lémi ngê wunê a vyi too, Yesu ngê ntiye too. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi nmo chaa kígha ngê, Yesu Kédisu u pi mbêmê pi kní y:oo dpo, Ndê kópu yila. ²¹ Chóó Lémi ngê yinê a ngmídi nmo, myedê ngmídi nmyoo, Yesu Kédisu kóo k:oo nipi kaa nmo, daawa kée nmo. ²² U l:ii nmí p:uu t:ángo, u Ghê Dmi nmí mênê yó. Pi ngê dy:áma ndíi ntee dpí y:oo, nmí Mí ngê u Ghê Dmi yinté nmí mênê yó. Yi kópu u l:êê díy:o nmí lama ka tóó, díyo ntênê wa ngee nmo, kóo k:oo wa kaa nmo. *

Kópuni u l:êê díy:o Póól Kódin tpémi ye daa n:ee

²³ Chóó Lémi u ngópu nmye dênínê k:omodanê, a gha myekíyedé yenê, ala kópu a ny:ee yó. Nmye díp:é n:ee, mu kópu u díy:o u ya a nga dèpwo kwo, N:uu kpada té. *

²⁴ Kópuni kní ye nmye kèlímí té, daa yi kópu kní yi wátiwáti u l:êê díy:o nmye anê lè, nmí Lémi ka ntênê nmye kèlímí té. Ala kópu u l:êê díy:o nmyi vy:o anín:aa dpodo, nê, W:aa pèdê pyw:ee y:e. *

2

¹ A nuw:o k:oo kní vvyu, nê, Nod:enod:e mbêmê ye mēdaani ní, yi gha dmi dono ngê mēdaan:uu pyódu. ² Nmyi gha dmi dono ngê wan:uu pyódu, ye a gha mb:aamb:aa ngê nanê wa pyódu? Daanmyi pyódu ngmê, noko dnyinté anmín:aa ya. ³ Yi kópu u l:êê díy:o nod:enod:e u pweepwee pee nmye nê d:êê ngê. U ya a nga doo kwo, Yi l:êê ghi dmi a kada a ngmêê teñe, u ya a nga dèpwo kwo, Nod:enod:e mbêmê ye n:uu taa, nê, A gha dono ngê awêde amí pyódu ngmê, ngmênê vyílo yi yéli y:oo a gha mb:aamb:aa ngê y:oo paa pyódu y:e. Dini ghi n:ii ngê mb:aamb:aa ngê nmye ya nyédi, a gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê myoo pyódu. ⁴ Dini ghi n:ii ngê yi pweepwee pee nmye nê d:êê ngê, noo a nuw:onuw:o

nmyo, a gha dono ngê doo a ya, nmyi l:êê díy:o dpodombiy:e myenoo a mbê. U ya a nga dèpwo kwo, Yi nuw:o dmi dono ngê ní pyódu. U ya a nga doo kwo, Yi lama pèdê yaa we, Nmí nuu ghi dmi nê nódo dnyinté dèdê tóó. *

N:ii ngê Póól u pi dyênê ngê, u danêmbum

⁵ Nmyi vy:o pini n:ii ngê dono d:uu ngê, daa a mo a nuw:o dyênê ngê, nmyi nuw:o dmi pee tp:oo mye dyênê ngê. U ya a nga daa kwo, Yi kópu ní dówo. ⁶ Nmyi vy:o pi yíli kní y:oo yi pini kpada ngópu, namungê kpada. ⁷ U dono nmyi kuwó p:ee kée yó, u nuw:o mē l:ámo yó. U nuw:o d:ud:umbiy:e dono ngê kíngí pyódu. ⁸ Ninê kwunokwuno nmyo, ala kópu u kwo dpí vyi yó, kwipi, Nuu ghi ntênê nmí nódo ka tóó. ⁹ Ala kópu u l:êê díy:o yi pweepwee pee nmye nê dy:ââ ngê, u ya a nga doo kwo, Yi l:êê ghi dmi ní m:uu. Nê, A kópu yintómu wa ny:ee t:oo, ó daawa ny:ee t:oo? ¹⁰ N:ii ngê dono dpí d:uu, dmi ghi n:ii ngê u dono nmyi kuwó nmyo kéké ngópu, a kuwó myiní kéké ngê, yi kópu a nódo daawa kaalí. Kópuni dono a kuwó ní kée ngê, daa ndíi kópu. Yi kópu nmyi l:êê díy:o a kuwó ní kée ngê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u dpodo yini dódó ngê. ¹¹ Setan ngê kíngí dóo nmo, kíngí chámê nmo. U dí nmí lama a tóó. *

Póól Kódin tpémi yi p:uu u ngwo doo nuw:o, Tídwás

¹² Dini ghi n:ii ngê Tídwás n:uu tee wo, nê, Yesu Kédisu p:uu kópu dyuu pi kní ye ní vyi, yi ngwo nmí Lémi ngê Tídwás tpémi yi ngópu dmi a kpémí too, mb:aamb:aa ngê a ka dnya a ng:aa. ¹³ Ngmênê dye ghi yintómu noo a nuw:onuw:o nmyo, u ya a nga doo kwo, Nmí mbwó Taitas nê pyw:oo, nmyi p:uu kópu a ka ngményi vyi ngê. Dèpê pyw:ángo, wod:oo Tídwás tpémi ye nd:uu ní vvyu, liyé nkéli k:oo ní wo wo, ala Másídoniya Wee u kwo n:uu tee wo. Taitas al:ii nímoo pyw:ángo, nmyi p:uu kópu mb:aa yíli ní ny:ongo, a nuw:o mb:aamb:aa ngê u ngwo py:odo.

Chóó Lémi ngê dpodoni nédê Póól káá

¹⁴ Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u pee kaa nmo, Setan u pwo dpí yé nmo. Mtyímí nêñê tuu kuughê ntee anyinê ny:oo, nmí Lémi ngê yi yini tuu ntee tpíle ngê dpí pyódu nmo, p:aaní p:aaní a dyede nmo, u kópu dyuu pi kní ye nmo ñeñe ngê. ¹⁵ Yi kópu dyuu pi yintómu kní ye nmo tpaépé ngê, yélini nmí Lémi u maa p:uu a wee, ye nmo tpaépé ngê, mgídi u yoo kní ye myeno tpaépé ngê. ¹⁶ Mtyímí nêñê tuu ntee, nmí Lémi u yoo kní ye yinê ye

* 1:20: Lóma 15:18-19; Tpyuu 3:14 * 1:21: 1 Njon 2:27 * 1:22: Epeso 1:13-14; Lóma 8:16-17 * 1:23: Lóma 1:9 * 1:24: 1 Pita 5:3 * 2:1: 1 Kódin 4:21 * 2:4: 2 Kódin 7:8-9 * 2:5: 1 Kódin 5:1 * 2:11: Luukí 22:31-32 * 2:14: Lóma 6:17 * 2:15: 1 Kódin 1:18

nmo yinté yéli, mu kópu u díy:o maa mb:aa p:uu a wee. Pi ntóó tuu ntee, mgídí u yoo kní ye yinè ye nmo yinté yéli, mu kópu u díy:o pwopwo u maa p:uu a wee. Dpodoni nmo dóóó ngé, yi dpodo tédè n:uu ngmè u ntáá? Chóó Lémi ngé u ntáá ngé yinè dpí pyódu nmo, ¹⁷ ngmènè yoo woni daa yinté dé, Chóó Lémi u kópu dyuu mbèmè a ndapí kmènèkmènè nyédi. D:aa yinté pini, pi dóóó daa a tpile. Chóó Lémi ngé yinè a ngmídi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngé a pyódu noo, u ngíma n:aa dpodo yédi. *

3

Kakémè cháméchámè u pweepwee pee u danèmbum

¹ Ndoó apè nmyinè nmye nè ngé u kakémè nmo yedè cháméchámè. Kèle, ló dini nmyi lama muní yaa wo. Yélini a kuwó nmye a lee dnyie, Kódin, yi kakémè cháméchámè u pweepwee pee nmye a núw:o tumo, nmyimo a kpáá dé, u lèè díy:o yi wépi dmi dpí:pe pwaa ngópu, ngmènè doo u ntáá pi ngé a kakémè cháméchámè u pweepwee pee d:uudpí d:éè, nmyi lama wunè muní yaa wo. Myenté, U ya a nga dèpwo a kwo, a kakémè cháméchámè u pweepwee pee ngmè d:éè y:e, kn:aa p:aani u ngwo ní lè. * ² Pweepwee pee u ya a nga daa kwo, nmyo a kakémè cháméchámè u pweepwee pee dé. Dini ghi n:ii ngé nmyi vy:o noon:aa dpodo, nmyi nuw:o dmi nmyi ngmèè tumo, nmyi l:éè ghi dono nmyi kée tumo, l:éè ghi mb:aa nmyinè ngí tumo. N:ii ngé yi kópu wa ny:oo, awo, Nè ngé dpodo mb:aa yimí dóó. ³ Yesu Kédisu ngé kópu dyuu n:ii vvu, nmyi gha vy:o a chóó n:uu d:éè ngé, pi yintómu yi pweepwee pee u kpáá ngé u ntáá mbèmè a pyede. Daa d:éè u tpile ngé yi kópu dyuu n:uu d:éè ngé, ngmènè Chóó Lémi u Ghè Dmi mbèmè ghè kamí nmyinè pyw:ee ngópu. Mósisi ngé u dèèpi kópu dyuu chéèpi kpáá p:uu wunè a d:éè too, ngmènè Yesu Kédisu u kópu dyuu a komo ngé nmye n:uu vvu, nmyi gha vy:o u ngwo n:uu d:éè too. *

Káádi té kamí u danèmbum

⁴⁻⁵ Daa a chóó a nuw:o mbèmè n:aa dpodo yédi, ngmènè Yesu Kédisu ngé Chóó Lémi ka a káádi noo, a nuw:o p:uu a kwo, u ngwo n:aa dpodo yédi. A dpodo u l:éè díy:o d:aa u ntáá, ngmènè Chóó Lémi ngé u ntáá ngé dpo pyódu nè. ⁶ Daa a chóó yi dpodo nédè ní ghè wo, ngmènè Chóó Lémi ngé káádi té kamí p:uu dpodo kalé noo, pi kní ye u ngwo n:aa tpaépé ngé, yenímo, Yesu Kédisu ngé u yi u ngwo a kwo, Káádi té kamí mbèmè Chóó Lémi ka yoo nè káádi té. Káádi té mbwee alanté a tóó, Chóó Lémi ngé Nju tpémi u kwo

a káádi too, u dèèpi kópu dyuu ye a y:ángo, ngmènè yi kópu dyuu dnyinté a cháächáá ngópu, pwopwo u maa p:uu a wee. Káádi té kamí alanté a tóó, pini n:ii Yesu ka a kélími, Yesu ngé u nuw:o dpí ngmèè, Chóó Lémi ka dpo káádi, Chóó Lémi ngé chóó u Ghè Dmi yi pini u mènè dpí yé, ghè kamí u ngwo dpo pyw:oo, ghèni n:ii chedè ngé daawa pyódu. *

⁷ Káádi té mbwee u dèèpi kópu dyuu Mósisi ngé chéèpi kpáá p:uu a d:éè ngé. Yi ngwo Chóó Lémi u wuu ndíi Mósisi u pwo mí kée ngé, u l:éè díy:o Mósisi kwódo ng:oo dmi doo a wuu mbele. U kuwó dini ghi ngé yi wuu mbele tédè ngé a pyodo, ngmènè Yisiléli tpémi ye ndíi ngé modoo ya, daapídnnye y:enè. Pi kní y:oo káádi té mbwee u dèèpi kópu dyuu dnyinté a cháächáá ngópu, u l:éè díy:o pwopwo u maa p:uu a wee, ngmènè káádi té mbwee p:uu dpodo u pi ndíi, u l:éè díy:o Mósisi kwódo ng:oo dmi doo a wuu mbele. * ⁸ Káádi té kamí p:uu nmo dpodo té, yi dpodo u l:éè díy:o Chóó Lémi u Ghè Dmi pi kní yi mènè u ngwo dpí yáá. Dpodoni nédè nmo wee, u pi ndíi, dpodoni Mósisi ngé doo a dóóó, u pi tédè. ⁹ Dpodoni Mósisi ngé a dóó u l:éè díy:o, Nju tpémi yi kpadakpada tédè dpí lee dmi, ngmènè yi dpodo u pi ndíi ngé doo a ya. Dpodoni ala ngwo nmo dóóó u l:éè díy:o, Yesu ngé yoo yi dyáápe dpí pwaa té, kamí ngé dpí pyódu té. Yi dpodo u pi d:ud:umbiy:e ndíi, Mósisi nmí tee kwólu. * ¹⁰ Dpodoni Mósisi ngé a dóó, u pi ndíi ngé doo a ya, ngmènè ala ngwo tédè ngé dè pyódu. Káádi té kamí p:uu dpodo u pi ndíi ngé dè pyódu. ¹¹ Káádi té mbwee u dye ghi machedé ngé dè pyódu, u l:éè díy:o yi dpodo u pi tédè ngé dè pyódu, ngmènè káádi té kamí chedè ngé daawa pyódu, u pi d:ud:umbiy:e ndíi ngé adí ya.

¹² Nmí lama ka tóó, dpodoni nmo dóóó, chedè ngé daawa pyódu, u l:éè díy:o pi kní ye daanmí nkíngé, ye myedaanmí kedekede. ¹³ Kópuni Mósisi ngé a d:uu ngé, yinté kópu daanmí d:uud:uu. Kpídi pee mb:éèmb:éè ngé kwódo ng:oo dmi dpímo a ngm:áá, mu kópu u díy:o dmi ghi n:ii ngé u wuu mbele tédè ngé dpímo a pyodopyodo, u yi u ngwo dèpwo kwo, Yisiléli tpémi y:oo dny:oo yenè nè. ¹⁴ Yi yéli yi ngíma mb:éè yinté kele, Chóó Lémi u kópu dyuu dnyinté a ny:ee tumo. Ala ngwo nye yinté, yi mb:éè yi ngíma a t.a. Dini ghi n:ii ngé káádi té mbwee u puku dmi dpo kp:aa t:oo, dnyinté dpo w:ee t:oo. Pini n:ii Yesu ka dpí kélími mb:anè, Yesu ngé yi pini ngíma mb:éè dpo ngee, kópu yilí u ngwo dpo w:ee té. * ¹⁵ Nyáá, ntee doo a ya, ala ngwo nye yinté. Mósisi ngé dèèpi kópuni a d:éè too, dini ghi n:ii ngé dpo kp:aa t:oo, dnyinté dpo

* 2:17: 1 Pita 4:11 * 3:1: Dpodo 18:27 * 3:3: Ex 24:12 * 3:6: Njon 6:63; Lóma 7:6 * 3:7: Ex 34:30; Nkal

3:2-5 * 3:9: Lóma 3:21 * 3:14: Lóma 11:25

w:ee t:oo, mu kópu u díy:o yi mb:êê yi ngíma mu ta. ¹⁶ Pini n:ii nmî Lémi ka dpo diyé, nmî Lémi ngê mb:êê ngíma dpo ngee. * ¹⁷ Nmî Lémi Ghê Dmi ye tóó, Setan kwulo dpo pwaa nmo, nmî mênê a ya yédi. * ¹⁸ Yélini yintómu yi k:ii Yesu u yoo vy:o nmî ghê dniye, mb:êê nmî ngíma daa ta, nmî Lémi mb:aamb:aa ngê nmo y:enê ngê. Ntee a tóó, u Ghê Dmi ngê yinté pee tp:oo pee tp:oo a pyépi nmo, u di, ntee a tóó, yinté pini ngê anmî pyaa dmi.

4

Nmî Mî ngê u wuu ndiî nmî pwo u ngwo kéé ngê

¹ Chóó Lémi ngê chóó a ngmídi nmo, u dpodo nédê a kaa nmo, yi kópu u l:êê díy:o daanmo a kedekede, doo u ntââ yi dpodo daanmî kpípî. ² K:omo dyépi knî y:oo yoo ntee a dódo tumo, yinté daanmî d:uud:uu, mywene nmo wadí wowo. Doo u ntââ yoo daanmî dódo, Chóó Lémi u kópu ntênê nmo tpapê too, doo u ntââ daanmî ngmêê té. Chóó Lémi u ngíma nmo dpodo nyédi, u ndê kópu dé ntênê nmo tpapê too, u yi nmo a kwo, Pi knî y:oo yi ngwo pèdê w:ee y:e, awo, Yi p:uu dyââpe daa t:a. * ³ K:omo tpile Yesu Kédisu p:uu kópu mb:aa pi knî ye ntênê nmo tpapê too, ngmênê yoo woni knî y:oo d:uuwodê w:ee t:oo, mb:êê yi ngíma a t:a. Yi yéli ndê u maa p:uu a wee. ⁴ Yesu ka daa kélímî té, yi nuw:o dmi mgídî vy:o a kwo, mu kópu u díy:o dyámê u yâpwo Setan ngê ngwolo kâpwe ngê pyódu too, mb:êê yi nuw:o nédê t:àngo. U yi u ngwo daa kwo, Mgídî u yoo knî y:oo Yesu Kédisu u wuu ndiî m:uu y:e, u kópu mb:aa dyuu mye ny:ee y:e. U lama a tóó, Chóó Lémi ntee a tóó, Yesu Kédisu ndêndê ngê mye yinté. U yi u ngwo daa kwo, Pi knî y:oo mya y:e. * ⁵ Daa nmî chóó nmî p:uu pi knî ye nmímo mbumu nyédi, ngmênê Yesu Kédisu p:uu nmo mbumu nyédi, yennímó, Nmyi kada pini ngê pyódu yó. Nmo, nmyi dpodo pyu yoo, mu kópu u díy:o Yesu nmyi lama paa yaa we. ⁶ Chóó Lémi ngê yinê a vyyu, apê, Wo ngê mgídî chaa ngê, wod:oo wo ngê mgídî chópu, vyílo yi pini ngê u wuu nmî gha vy:o kéé ngê. U yi u ngwo doo kwo, Yi yéli yi lama ní yââ, u l:êê díy:o Tp:oo Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngê, apê, Pi knî y:oo a Tp:ee p:uu paa m:uu nêne. *

Dono vyími u nt:u kópu

⁷ Chóó Lémi ngê dpodo ndiî nédê kaa nmo, ngmênê nmî chóó nmî wêdêwêdê daa ndiî, dp:oo yi dpodo u ntââ dé. Pi knî y:oo Chóó Lémi u wêdêwêdê nmî p:uu paa m:uu y:e, daa nmî chóó nmî wêdêwêdê p:uu

pidny:oo nuw:o. Chóó Lémi ngê u wêdêwêdê ndiî mbêmê wodêpwo a ngêépi nmo, ye yamî d:ââ ntee dpî pwópu, yi dpodo nédê yinté p:oo pwaa dniye. ⁸ Daa ng:êéntómu wêê nmî p:uu a pw:ii ngópu, ngmênê nmî komo dmi ye pi daa kuwo ngê. Dye ghi knî ngmê ngê nmî nuw:o miyó ngê nmo dpî pyódu, ngmênê nmî Lémi ngê dpo ngee nmo, dpíno dípedípe nyédi. ⁹ K:omo tpile a kpakak-paka nmo, ngmênê nmî Lémi ngê nmî mo d:uuwodê kuwo nmo. Dpodombiy:e a vyye nmo, ngmênê nmî ghê d:uuwodê ngí t:oo. ¹⁰ Yesu ntee vya ngópu, u yi y:e a kwo, Yinté my:oo vya té. Yi kwéli nmî p:uu ka pyede, mu kópu u díy:o pi knî y:oo nmî p:uu paa m:uu y:e, awo, Yesu Kédisu ye wunê vyyuwo. ¹¹ Nyââ, Yesu u l:êê díy:o dye ghi yintómu pwopwo kèpa nmo wee, ngmênê Yesu ngê moo dyé nmo, mu kópu u díy:o pi knî y:oo yi kópu nmî p:uu paa m:uu y:e, awo, Yesu ye wunê vyyuwo. * ¹² Nmî dpodo u l:êê díy:o mgídî u yoo knî y:oo nmî vyye u yi y:e a kwo, ngmênê vyílo yi dpodo u l:êê díy:o ghê kamî nmyinê pyw:ee ngópu, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

¹³ Doo u ntââ Yesu u pi tpapê daanmî yé, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka nmo kélímî té. Yinté kélímî p:uu puku yedê kópu alanté ngma a tóó,

Ni kélímî mbê wo,

u l:êê díy:o ye nno a danê.

¹⁴ Nmî lama ka tóó, n:ii ngê nmî Lémi Yesu kpêéni mède pyidu ngê, yinê amyedê pyidu nmo, mu kópu u díy:o Yesu u k:ii ngmídi ngê nmo pyede. Daa nmî mo wa a pyidu nmo, wamyedê pyidu nmyo, u ngíma nipi amî kaa nmo. * ¹⁵ Yi kópu yilí nmyi l:êê díy:o nmínê vyími too. U yi nmo a kwo, Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê pi yilí kóó k:oo nmî kââ, Chóó Lémi pèdny:oo kwunokwuno, u pi ndiî ngê u ngwo paa pyaa we.

¹⁶ Yi kópu u l:êê díy:o nmî dpodo tédê dpíno kedekede nyédi. K:omo tpile pi knî y:oo nmî pââ dmi a dyede tumo, ngmênê nmî Lémi ngê nmî gha dmi dye ghi yintómu mêmunê wêdêwêdê kigha too. ¹⁷ Ala ngwo dngídingí n:ii nmo dnyinêdnyinê té, nmínê nmo tédê kópu dé. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nmo, d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê anmí:aa ya. Yi ya mb:aa chedê ngê daawa pyódu. * ¹⁸ Kópuni dyámê mbêmê nmo a pyodopyodo nyédi, nmî nuw:o dmi y:i daa wee, mu kópu u díy:o chedê ngê wa pyaa dmi, ngmênê kópuni yilí doo u ntââ ngwolo ngê daanmî m:uu té, yi kópu knî yi p:uu nmî nuw:o dmi a wee, mu kópu u díy:o chedê ngê daawa pyaa dmi. *

* **3:16:** Lóma 11:23,26 * **3:17:** Njon 8:32,36; Lóma 8:2; Nkal 5:1 * **4:2:** 1 Tes 2:5 * **4:4:** Epeso 2:2 * **4:6:** Gen 1:3; 1 Pita 2:9 * **4:11:** Lóma 8:36 * **4:14:** Lóma 8:11; 1 Tes 4:14 * **4:17:** Lóma 8:17-18 * **4:18:** Hipilu 11:1-3

5

Nmí too pee ngmêêpi u danêmbum

¹ Pi kní ye dpíno nkíngê té, mu kópu u díy:o nmí lama ka tóó. Wa vya nmomomé, nmí Lémi ngê wamédê pyidu nmo, nmí too pee kamí ngê wa pyódu té. Dyámê mbêmê nmí too pee kêêpi ngomo ntee tpile ngê a pyede. Dini ghi n:ii ngê chedê ngê wa pyaa dmi, Chóó Lémi ngê kamí ngê wa pyódu té, ngomo mb:aa ntee tpile ngê wa pyódu té, chedê ngê daawa pyaa dmi. * ² Ala ngwo nmo nkíní pípi nyédi, u yi nmo a kwo, Mbóó p:uu ngomo mb:aa kní yi k:oo nmín:aa kwo. * ³ Yi ngwo nmí too pee kamí ngê wa pyaa dmi, daa kména mbwee ntee tpile ngê anmín:aa ya. ⁴ Dyámê mbêmê nmí too pee kêêpi ngomo ntee tpile ngê a pyede, dīngídīngī nmo dnyinédnyinê ngê, u l:êê díy:o nmo nkíní pípi nyédi. U yi nmo a kwo, Kêêpi ngomo nmo kuwo, ngomo mb:aa k:oo nm:uu kee dmi. Nyáá, u yi nmo a kwo, Nmí too pee tpalé dniye, kamí ngê pyaa dniye, chedê ngê daawa pyaa dmi. * ⁵ Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê yinê l:âmo nmoo. Pi ngê dy:âma ndíi ntee dpí y:oo, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi yinté nmo a kpo. Yi kópu u l:êê díy:o nmí lama ka tóó, nmí too pee kamí ngê wa pyódu té. *

⁶ Pi kní ye dpíno nkíngê nyédi. Dye ghi yintómu nmí lama a tóó, dini ghi n:ii ngê nmí kêêpi ngomo kní yi k:oo nmo wee, daa nmí Lémi u p:o nmo pyede. * ⁷ Nmí Lémi dpíno y:enê, ala ngwo, ngmênê u kwo nmo kélímí té, u l:êê díy:o p:uu nmo dpodo té. ⁸ Nyáá, pi kní ye dpíno nkíngê nyédi. U yi nmo a kwo, Nmí kêêpi ngomo nmo kuwo té, dyámê mbêmê, nmí Lémi ka p:o nmí lee dmi. * ⁹ Ngmênê nmí Lémi ngê ghêlī k:ii daawa núw:o nmomomé, nmo nye u ntáá. Komo tpile dyámê mbêmê anmí ya, ó u kwo anmí lee dmi, ngmênê u yi nmo ndéndê ngê a kwo, U nuu u kópu nmí d:uud:uu dé. ¹⁰ Nmo yintómu Yesu Kédisu ngíma anm:uu ghê dmi, yinê wa kóté kalé nmo, nmo ngmêngmênté nmí pywuu dmi anmímoo ngee. Kópuni mb:aa dyámê mbêmê nmo d:uud:uu té, yi pywuu mb:aa anmímoo ngee, myenté kópuni dono yi pywuu dono amyenmímoo ngee. *

Chóó Lémi ka yoo kââdīkââdī

¹¹ Nmí lama ka tóó, nmí Lémi ngê wa kóté kalé nmo, u l:êê díy:o u kwo nmo nkíngê té, u yi nmo a kwo, Yoo yi nuw:o dmi nmí ngmêê té, daapaa kpada téne. Chóó Lémi ngê nmí gha dmi u kpêê dé, u lama a tóó, Nê ngê u dpodo ndéndê ngê a dódó. Na a ka yi kópu

nmyi lama ndéndê ngê mye tóó. ¹² A chóó a pi dīnī kmímī. Komo dyépi kní y:oo yi too pee mbêmê yi pi dmi yi chóó a kmímí tumo, ngmênê yi gha vy:o daa vyyuwo nyédi. A p:uu kópu nmye d:a d:êê, mu kópu u díy:o k:omo dyépi kní y:oo a pi wa dyênê knomomé, u ya a nga a kwo, Ye dpí vyi yó, yipi, Nê ngê nmí Lémi u dpodo ntênê a dódó, u gha ntênê a tóó. ¹³ Yinê ye nê ghéti wo, ngmênê Chóó Lémi p:uu n:aa dpodo. Nmyinê nmye nê doo ghéti wo, nmyi p:uu n:aa dpodo. ¹⁴ Yesu Kédisu nódoo nmí nuu ghi dmi ntênê a tóó, u l:êê díy:o u nuu u kópu nmo d:uud:uu too. Nmí lama ka tóó, pi ngmídi nmí l:êê díy:o pwene. Dini ghi n:ii ngê u yoo vy:o nmí ghê dniye, nmí nuw:o dono mye pwene. ¹⁵ Yesu nmo yintómu nmí l:êê díy:o pwene, mu kópu u díy:o apé, Ghê kamí pèdê pyw:ee y:e, yi chóó yi pono daapédny:oo a vyápê, Yesu u pono pèdny:oo a vyápê. Nmí l:êê díy:o pwene, kpêêní mēdē pii wo. *

¹⁶ Dyámê mbêmê tpémi y:oo yoo yi pi dmi mbêmê ntee a myeme tumo, yinté myenmee a myeme dé, ngmênê ala ngwo yi kópu dpíno d:uud:uu. Yesu Kédisu yinté nmí myáá, nmínê nmo u pi tédê ngê nmo doo ya, ngmênê ala ngwo nmí lama ka tóó, u pi ndíi. ¹⁷ Pini n:ii Yesu Kédisu u yoo vy:o dpí ghê, kamí ngê dpí pyódu, u nuw:o mbwee dpí kée, nuw:o kamí p:uu dpí kaalí. * ¹⁸ Chóó Lémi ngê yi kópu dpí d:uu. Wunê p:uu nme a d:uu, ngmênê Yesu Kédisu nmí l:êê díy:o pwene, Chóó Lémi ngê chóó u kwo u ngwo mēdē kââdī nmoo, mye dpodo kalé nmoo. U yi u ngwo a kwo, Pi yilí u kwo nmo kââdī. * ¹⁹ Yi nmo dpodo té, pi kní ye yennímoo, Nmí yikí dmi Yesu Kédisu u pwo ghay wo, u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê nmí dono yilí daa nuw:onuw:o too, u yi u ngwo a kwo, A ka nê kââdī té. Nyáá, nmí Lémi ngê yi dpodo nédê kaa nmoo, nmopê, Yoo a ka anyinê kââdī tóó. *

²⁰ Yi kópu u l:êê díy:o Yesu Kédisu komo nmo kapí ngê, Chóó Lémi komo myeno kapí ngê, nmo kwunokwuno nmyoo, nmyenmímoo, Nmí Lémi Yesu Kédisu p:uu d:uu mu yé yó, u pee ghê dmyeno, u pono dmyinê vyápê. ²¹ Yesu Kédisu ngê dono daangmê d:uu ngê, ngmênê Chóó Lémi ngê nmí dono nédê kââ, nmí yikí dmi u pwo u ngwo ghay wo, u l:êê díy:o pwene. U yi u ngwo doo kwo, A ka nê kââdī té, ntee n:aa tóó, yinté mye pyaa dniye, dono yi p:uu daapíchoo ya. *

6

Yoo yi ngêêpi u dye ghi

* 5:1: 1 Kódin 15:47-49 * 5:2: Lóma 8:23 * 5:4: 1 Kódin 15:53 * 5:5: Lóma 8:16,23 * 5:6: Hipílú 11:13-14
 * 5:8: Pílpay 1:23 * 5:10: Lóma 2:16 * 5:15: Lóma 14:7-8 * 5:17: Njon 3:3 * 5:18: Lóma 5:10 * 5:19: Kílusa 1:19-20 * 5:21: Hipílú 4:15; 7:25-26

¹ Nmî Lémi u kii nipi nmo dpodo té, u l'éê díy:o nmîno kwunokwuno nmyo, nmyenmîmo, Chóó Lémi ngê nmî l'éê díy:o kópu ndîi ngmê d:uu ngê, u wépi nangê puwâ. ² Nmî Lémi u kópu puku yedê alanté a tóó,

Dini ghi n:ii ngê u ya a nga doo kwo,

Yoo ní ngee,

Yi ngwo nmyi ngêpê ní ny:ee too,

Nê, N:aa ngêêpi té, a kêê k:oo n:aa kapi té.

Kódin tpémi, ala kópu a ny:ee yó. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi ngê yoo a ngêêpi, ala yi dini ghi. Ala ngwo u yi u ngwo a kwo, A kêê k:oo ní kaa té. *

Nmî Lémi p:uu dpodo tédê kópuni dnyimo a vyimí dé

³ U yi nmo daa kwo, Pi ngmê ngê nmî dpodo p:uu dono kópu ngmê vyi ngê, u l'éê díy:o nuw:o ngê nmo dpodo té. U yi nmo a kwo, Pi kní y:oo nmî Lémi u maa dny:oo kígha, u l'éê díy:o lvêê kpí té yi máadi p:uu daanmí too. ⁴ U yi nmo a kwo, Pi kní y:oo mya nmîne, ala kópu nmî p:uu paa vyi y:e, Yâpwo ndéndê p:uu a dpodo té. Yi kópu u l'éê díy:o, k:omo tpile ló dono kópu ndîi nmo a d:uud:uu tumo, ngmênê nmîno vyimí tumo. Daa dono kópu ngmídi nmîno vyimí ngê, doo u ntââ ngê nmo dpí pyaa dmi. ⁵ Dpí mgími nmo, a kpakakpaka nmoo, mbwa k:oo a kmîmi nmoo. Dpodo ndîi yino dódó ngê, mgídi vy:oo nmo ngêpê nyédi, dye ghi kní ngmê ngê nmo dómudómu nyédi. ⁶ Nmî Lémi u maa ntênê nmî lama a ta, dono nmî p:uu daa ta. Límílimí ngê dpíno nod:enod:e nyédi, pi kní ye mb:aamb:aa ngê nmo vuywo nyédi. Nmî Lémi u Ghê Dmi mbémê nmo dpodo té, yoo yi nuu ghi dmi nmî nódó ntênê a tóó. *

⁷ Kópu dyuu ndéndê pi kní ye nmo tpapê ngê, Chóó Lémi u wédêwédê mbémê mbwudu yilí nmo chapí ngê. Yi kópu yilí yi l'éê díy:o pi kní y:oo dpí mya nmo, dpo, Yâpwo ndéndê p:uu a dpodo té. Lede kní y:oo yi kaa taa, kápedê ntee a tpyé tumo, nmo my:oo yinté dé, kópu mb:aa nmo d:uud:uu too. Kópu mb:aa n:ii nmo tpapê too, yi kópu kní y:oo yoo dpo chápwo t:oo. ⁸ Nmî Lémi p:uu dpodo tédê dye ghi kní ngmê ngê a cháachââ nmoo, dye ghi kní ngmê ngê dpí mb:ii nmo. Dye ghi kní ngmê ngê nmî p:uu a dané nyédi, dye ghi kní ngmê ngê a chaa kígha nmoo. Yinê ye nmo k:omodané pyu yoo, ngmênê ntênê nmo mbumui nyédi. ⁹ Yinê ye nmo n:uu dé, ngmênê pi yilí yi lama nmo pyede. Yinê ye daa kêmakéma nmo pwpowpo té, ngmênê anmí pyede. A kpakakpaka nmoo, ngmênê anmí pyede. ¹⁰ Nmî nuw:o dmi dpí dyênê, ngmênê dye ghi yintómu w:aa nmîno pyw:êmi ngê. Nmo pinté yoo, ngmênê

kópuni d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa, pi kní ye nmo yémí ngê, ndáápi ntee pini ngê u ngwo dpí pyódu té. Tpile nmî ngópu daa tóó, ngmênê kópuni nmî Mí ngê nmo a kpo, doo u ntââ pi ngê nmî kélê daawa a puwâ. Nyââ, yi kópu yilí yi mbémê pi kní y:oo dpí mya nmo, dpo, Ki yâpwo ndéndê u dpodo pyu yoo. *

¹¹ Mw:âákó Kódin tpémi, kópu nmye d:oongmê wópu ngê, d:ud:umbiy:e a gha nmye myed:a kpémí. ¹² Nmyi nuu ghi dmi a nódó ntênê a tóó, ngmênê a nuu ghi nmyi nódó dnyinté a tóó. ¹³ A tp:ee yoo, nmyi nuu ghi dmi a nódó ntee a tóó, a nuu ghi nmyi nódó yinté myechoo a ya.

Póol ngê yoo dono yi kii kâadi té u ngwo ye kwódu ngê

¹⁴ Yélini nmî Lémi ka daa kélími té, yi yélini yi kii nangê kâadi. Nuw:o mb:aa pini dé nuw:o dono angénté anyinê kâadi dé? Doo u ntââ. Wo pini dé mgídi lónté anyinê kâadi dé? Mye doo u ntââ. ¹⁵ Yesu Kédisu pini dé Setan yi nuw:o dé ngmídi ngê angénté anyi pyódu dé? Doo u ntââ. Nmî Lémi ka kélími pyu pini dé n:ii u kwo daa kélími, yi nuw:o dé ngmídi ngê angénté anyi pyódu dé? Doo u ntââ. ¹⁶ Chóó Lémi u ngomo, yâpwo ghi, angénté ngmídi ngê anyi pyódu dé? Doo u ntââ. Yâpwo ghi a ta, Chóó Lémi, nmo u ngomo. Yinté kópu Chóó Lémi ngê ló dini a vyu, puku yedê alanté a tóó, apê,

A yoo vy:oo aní kwo,

a kii anmí paa,

yi yâpwo ngê aní ya,

a yoo ngê adnyi kwo.

* ¹⁷ Yi kópu u l'éê díy:o nmî Lémi ngê yepê, Yoo dono yi vy:oo a pwii dmyeno, yi kii nangê kâadi.

Yepê, Tpile tupwótupwó p:uu kêê nangê yé,

a kêê k:oo u ngwo aní kaa nmyo. *

¹⁸ Yepê, Nmyi mí ngê aní ya,

a tp:ee dmâadima ngê wani pyódu nmyo.

Lémini u wédêwédê mu daa mu tp:ook:omo, vyilo yi Lémi ngê yi kópu ye yinê vyu. *

7

¹ A tíde mbwó yoo, daa yi yélini yi mo yi l'éê díy:o ye a vyu, yi vy:oo nmî ghê dnyie, yi kópu nmî l'éê díy:o mye vyu. Yi kópu u l'éê díy:o kópuni kní y:oo nmí gha dmi dpí dyênê t:oo, ó nmí too pee dmi myoo dyênê t:oo, yi kópu dono kée téme. Chóó Lémi ntênê cháachââ koo, mb:aamb:aa ngê ntee a tóó, yinté pyaa kmêle. *

Kódin tpémi y:oo yi nuw:o dmi u ngwo ngmêê ngópu

* 6:2: Luukí 4:19-21; Is 49:8 * 6:6: 1 Tim 4:12 * 6:9: 2 Kódin 4:10 * 6:10: Kílosa 1:24 * 6:14: Epeso 5:7-11 * 6:16: 1 Kódin 3:16 * 6:17: Is 52:11 * 6:18: Hos 1:10 * 7:1: 1 Njon 3:3

² A nuu ghi nmyi nódo choo a ya. Kópu dono nmye dípingmê d:uu ngê, pi dípingmê dyênê ngê, pi dípingmê dóó, nmyi ndapí dípingmê t:âmo ngê. ³ Daa nmyi pi dyede u l:êê díy:o yi kópu nmye d:a d:êê. Kêle. Kópuni mwiyê d:a d:êê, myombó mênínê d:êêd:êê, nmyi nuu ghi dmi a nódo ntênê a tóó. K:omo tpile aní ya, ó aní pw:onu, ngmênê nmyi nuu ghi dmi a nódo adí ya. ⁴ A lama ka tóó, nmí Lémi u maa mb:aamb:aa ngê nmye kígha ngmê, u l:êê díy:o pi kní ye n:aa chaa kígha nmyo. K:omo tpile dono kópu a nga a d:uud:uu tumo, ngmênê díní nkíngê yédi, waa u ngwo nínê pyw:émí ngê.

⁵ Dini ghi n:ii ngê Másídóniya Wee u kwo ní ta, ghê dípi vy:ungo, dono yilí noo a vyímí. Kuwa yéli a p:uu dnye d:uu, a gha vy:o noo a nuw:onuw:o nmyo. ⁶ Ngmênê pini n:ii ngê nmí nuw:o dmi dpí l:âmo, Chóó Lémi, yi pini ngê a nuw:o yinê l:âmo ngê, Taitas a ka a dy:ââ ngê. * ⁷ Dini ghi n:ii ngê ní módu, a gha mb:aamb:aa pyodo, myenté nmyi l:êê díy:o mdooni a ka a ánuwo, yi kópu u díy:o a gha mb:aamb:aa ngê mye pyodo. A ka pè, Kódin tpémi y:oo a nuw:o méki l:âmo ngópu. A ka pè, Nuu ghi yi nódo kíyédê tóó, tpéé kópu vyi ngópu. A ka pè, U yi y:é a kwo, Né pono nmí vyápê. Yi kópu kní yi l:êê díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê dé pyódu.

⁸ Pweepwee pee n:ii nmye nê d:êê ngê, yi pweepwee pee ngê nmyi nuw:o dmi dono ngê yinê pyódu ngê, ngmênê u l:êê díy:o awède a gha mb:aamb:aa ngê a tóó. Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Yi nuw:o dmi dono ngê pyaa we, yi l:êê ghi dmi paa ngmêe y:e. Yinté pyodo, u l:êê díy:o yi pweepwee pee ngê dípi dyênê nmyoo. ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê nmí nuw:o dmi dono ngê dpo pyódu, nmí l:êê ghi dmi dpí ngmêê té, yi ngwo nmí dono u kuwó dpí kéé té, kóó k:oo moo kaa nmo. Yi kópu u l:êê díy:o pi ngê tpéé kópu d:uudpí vyi, ngmênê mgídí u yoo, dmi ghi n:ii ngê dono wuné vyímí ngópu, yi l:êê ghi dono d:uudpí kéé t:oo, pwopwo u maa d:uudpo kuwo ngmê. * ¹¹ Kópuni nmye dé pyódu, p:uu dmyinê nuw:o. Chóó Lémi ngê nmyi nuw:o dmi dono ngê pyódu ngê, u l:êê díy:o nmyi l:êê ghi dmi nmyi ngmêê tumo. Ala ngwo u maa p:uu dpodombiy:e nmye wee, u yi nmye a kwo, nmyi pi dmi mb:aamb:aa ngê mé pyaa dnyie. Nmyi nod:e dnyie, nmyi nkíngê mbê

dnyie. U yi nmye doo kwo, nye, Nê ngê mênye m:uu nmíne. Nmyi vy:o pini n:ii ngê dono ndíi d:uu ngê, u yi nmye doo kwo, Nmí kpada. Kópu yilí yintómu mb:aamb:aa ngê nmyi chóó u málo mêmdayinê a yiyé dé, dyáápe nmyi p:uu mēdaadi ya. ¹² N:ii ngê a pi dyênê ngê, daa yi pini u l:êê díy:o nmye noo a d:êê, myenté daa a pi u l:êê díy:o nmye noo a d:êê, ngmênê u ya a nga doo kwo, Kódin tpémi y:oo ala kópu a w:ee y:e, A nuu ghi yi nódo ntênê wuné tóó. Chóó Lémi ngê kíyédê y:enê nê, nmye dēnínê k:omodanê. ¹³ Yi kópu u l:êê díy:o a nuw:o mb:aamb:aa ngê maa pyódu.

Nyáâ, nmyi l:êê díy:o a nuw:o m:aa l:âmo ngê, myenté a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê mé pyodo. Dini ghi n:ii ngê Taitas nmye a loo, doo nuw:onuw:o nmyo. Dini ghi n:ii ngê u kwo nmyi ng:aa mbê dnyie, nmyo yintómu yi ngwo u nuw:o nmyi l:âmo ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê pyodo. ¹⁴ Taitas ghéli k:ii nmye dépangê n:ee, u ngéêdí noo chaa kígha nmyo. Dini ghi n:ii ngê nmye a loo, kópu dyuu n:ii u kwo nê vyi too, nmyi ntyie tumo, nmyi l:êê ghi dmi nmyi ngmêê tumo, dpíp:e mywenemywene kalé noo. Dye ghi yintómu ndê kópu dé ntee nmye noo a tpapê dé, kópuni nmyi p:uu u kwo nê vyu, ndê kópu ngê yinté mye pyodo. ¹⁵ Taitas ka nmyi ng:aa mbê dnyie, u kwo my:ee nkíngê mbê dnyie. Ala ngwo yi kópu mékíyédê nuw:onuw:o, nmyi nuu ghi dmi nódo ntênê a tóó. ¹⁶ Ala ngwo a lama ka tóó, ndéndé ngê a dnye nmye nyémí ngmê. Yi kópu u l:êê díy:o a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê dé pyódu.

8

Ndapí danédané u danémbum

¹ A tidé mbwó yoo, yélini Másídóniya Wee u kwo Yesu u yoo vy:o ghê dnyie, kópu mb:aa n:ii d:uu tumo, nmye nínê n:ii té. Nmí Mí ngê ngee too, kópu ndíi daa ngmídi d:uu ngópu. * ² K:omo tpile nmí Lémi u l:êê díy:o dono yilí dnyia a vyímí, ngmênê nmí Lémi daa mb:ii ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyódu too. ³ K:omo tpile pinté dé, ngmênê ndapí ndíi kéé ngópu. Ndapí yi ngópu dpwomo ya, díní k:omodanê, yi chóó yi nté pywupwi u l:êê díy:o doo u ntáâ ngê pyaa dnyie. * ⁴ Yi ndapí kéé ngópu, mu kópu u díy:o nmí Mí u yoo vyo pinté n:ii wuné pyede, Njuda Wee u kwo, u yi y:e a kwo, Yi yéli ye ndapí nmí dy:ââ, u ngwo nmí ngee té. Másídóniya tpémi y:oo a ka pè, Doo u ntáâ nmí wépi dmi daanyi puwá, u yi nmo a kwo, Yi yéli myeno ngéêpí té. ⁵ U ya a nga doo kwo, Másídóniya tpémi

* 7:6: 2 Kódin 1:3-4 * 7:10: Mát 27:3-5; Hipilu 12:16-17

* 8:1: Lóma 15:26 * 8:3: 1 Kódin 16:2

y:oo ndapí kní ngmê kéé y:e, ngmênê kópu ndíi yi d:uu ngópu. Myenté yi chóo yi gha dmi nmí Lémi ka mwiyé y:ee ngópu, nmí Mí u pono vyápê dniye, kuwó yi gha dmi a ka myedê kê ngópu. ⁶ Yi kópu u l:êê díy:o Taitas ka kwonoo, Mw:ââkó a mbwó, Kódin tpémi yi vy:o ndapí danêdanê kn:ââ ntee ny:uu chópu, yinté y:i chin:aa dpodo, ndapí danêdanê chedê ngê u ngwo dp:uu pyaa we. ⁷ Kódin tpémi, kópu yilí yintómu u ntââ ngê nmye pyede, nmí Lémi ka ntênê nmye kélímí té, u ndê kópu dyuu ntênê nmye tpapê tumo, u tumo kópu dé nmyi lama a pyede, p:uu ntênê nmye dpodo té, a nuu ghi nmyi nódo mye tóó. Pi ngêêpí ngê u ntââ mbêmê myedmyinê ya, nmí Mí u yoo vy:o pinté yoo yi ndapí mb:aamb:aa ngê dpo danê yó. *

⁸ Daa dêêpí kópu ngmê nmye yed:a d:êê. Másídóniya tpémi y:oo kópuni d:uu ngópu, yi kópu nmye yed:a d:êê, mu kópu u díy:o u ya a nga a kwo, Nmyi nuw:o dmi nê m:uu. Lukwe, nmí Lémi nuu ghi nmyi nódo a tóó, ó daa tóó? ⁹ Nmí Lémi Yesu Kédisu ngê kópuni nmí l:êê díy:o d:uu ngê, nmyi lama ka tóó. Tpile yilí yintómu yi kada pini ngê wunê doo a ya, ngmênê nmí l:êê díy:o dyámê mbêmê a loo, ngópuch:anê ngê nímê pyodo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, A yoo yi l:êê díy:o kópu ndíi yilí ní d:uu. Nyââ, kópu yilí nmyi l:êê díy:o a d:uud:uu too, ngópuch:anê yoo yinté myedmyinê ngêêpí dé. *

¹⁰ Nê nê a nuw:o alanté, kópu mb:aa ngma ala. Kópuni kn:ââ m:ii tuwo kí m:aani ngê nmyinê chaa ngópu, ala ngwo yi dpodo dpí chedê yó. Wo yéi nmyi t:ee kalé tumo, ndapí danêdanê kn:ââ mwiyé nmyi chaa ngópu, u yi nmye mwiyé doo a kwo, nmí Mí u yoo vy:o pinté yoo nmí ngee té. ¹¹ Ala ngwo yi dpodo dpí chedê yó. Kópuni u yi nmye doo kwo, Nmí d:uu, ntênê dmyinê d:uud:uu. ¹² Nmye dêninê tpapê, Ndapí ngê u pwo dmyina a yé. U yi nmye adí kwo knomomê, Yi yéi ndapí ngê nmí ngee, ye ndapíni nmyi ngópu adí ya, nmí Mí ka yintoo u ntââ ngê adí pyodopyodo. Ndapíni nmyi ngópu daa tóó, yi ndapí p:uu daa nuw:o yédi. *

¹³⁻¹⁴ Nmye dêninê tpapê, Wu yéi yi l:êê díy:o nmyi ndapí dpí chedê yó. Kéle, ngmênê ala ngwo ndapí nmyi ngópu yilí a tóó, wo yéi ngópuch:anê yoo, dpí ngee tóó. U kuwó dini ghi ngê nmyi ndapí chedê ngê u nkwo wa pyaa knomomê, u nkwo wa a ngee nmyo. Noko yinté dmyinê vvyuwo, nmyi ya ngmídi ngê yinté choo ya. ¹⁵ Yinté kópu puku yedê mye tóó,

N:ii ngê nté péé ndíi ntówo,
nté w:êê péé dími kê wo,
n:ii ngê nté péé tédê ntówo,

u ntââ mbêmê doo ya. *

Póol ngé yélini Kódin dy:ââ too

¹⁶ Taitas u l:êê díy:o nmí Mí n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u díy:o ntee nínê nuw:onuwo nmyoo, yinté myewunê nuw:onuwo nmyoo. ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Taitas ní kwuno ngê, kwonoo, U ntââ Kódin tpémi ye wam:ii lê, a ka pè, Nyââ, u ya a nga a kwo, Yi n:aa lèpí. Chóó u nuw:o k:oo yi paa u yi u ngwo doo kwo. ¹⁸ Taitas p:uu nmí mbwó mê miyó nínê t:emí, nmye nínê dyede té. Yi tpódu k:uuchém u pi dé, mwiyéni u kakémê nmye nínê chámêchámê. Ala wee u kwo p:aani p:aani Yesu u yoo kní y:oo mb:aamb:aa ngê a cháachââ ngópu, mu kópu u díy:o nmí Lémi u kópu dyuu pi kní ye mb:aamb:aa ngê a tpapê too. ¹⁹ A cháachââ ngópu, myedê ngmídi ngópu, dini ghi n:ii ngê ndapí Njuda Wee u kwo wanmí núw:o, a p:uu wa t:ee ngmê, ala wee u kwo yi ndapí yinê wa núw:o. Yi ndapí anmo núw:o, mu kópu u díy:o Nju tpémi y:oo nmí Lémi paa chaa kalé y:e, ala kópu paa vyi y:e, Yesu u yoo vy:o yélini daa Nju tpémi, ka ngêêpí nmo.

²⁰ Yinté pini kní a p:uu angmê t:ee ngmê, ndapí ndíi n:ii nmyinê danêdanê ngópu, nipi wanmí núw:o, mu kópu u díy:o pi ngê kíngê vyi, Nê ngê yi ndapí chóó ndíi. ²¹ U yi nmo a kwo, Kópuni nmo d:uud:uu, nmí Lémi ka kópu mb:aa ngê choo ya, myenté pi kní ye kópu mb:aa ngê myechoo ya.

²² Pini n:ii dè Taitas p:uu nínê t:emí dé, nmí mbwó myomoni u kakémê nmye nínê chámêchámê. Daa ngêêntómu u k:ii nyipu dpodo, u dpodo ntênê ní módu, nmí Lémi u yoo mb:aamb:aa ngê a ngêêpí too. U lama a tóó a dnye nmyinê nyémí ngmê, u l:êê díy:o u yi u ngwo a kwo, Yi ní lê. ²³ Yi pini dè Taitas p:uu nínê t:emí dé, pini n:ii k:ii nmyi l:êê díy:o nipi nye dpodo nódo. Yi pini dè nmí mbwó dé, nmí Lémi u yoo yi dyépi dé. Yi l:êê díy:o pi kní y:oo Yesu Kédisu a chaa kigha ngópu. ²⁴ Nmyi pyipe ngê dpí pyódu dóó, nmí Lémi u yoo yélini a wee, p:aani p:aani, u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Nê ngê Kódin tpémi daa módó doo chaa kigha dé. *

9

Nmí Mí u yoo vy:o pinté yoo yi yeedeyeede

¹ Nmí Mí u yoo vy:o yélini Njuda Wee u kwo wunê kwo, ndapíni ye anmí dy:ââ, yi kópu nmyi lama wunê kí yaa wo, doo u ntââ mēdaana a dówodowo. ² A lama ka tóó, u yi nmye a kwo, Ndapí ye nmí dy:ââ. Másídóniya tpémi ye n:aa chaa kigha nmyoo, yenímo, Nmí mbwó yoo yélini Kídiki Wee u kwo wunê pyede, m:ii tuwo kí m:aani ngê alanté nuw:o mbê dniye, apê, Nmí mbwó

* 8:7: 2 Kódin 9:8 * 8:9: Mát 8:20; Pilipay 2:6-7 * 8:12: Mak 12:43 * 8:13-14: 2 Kódin 9:12 * 8:15: Ex

16:18 * 8:24: 2 Kódin 7:13-14 * 9:1: 2 Kódin 8:1-7

yoo, yélini Njuda Wee u kwo wunê pyede, wamni ngee té. Másidóniya yéli ye yinté n:aa chaa kîgha nmyoo. Yi kópu u l:êê dîy:o nmyi ntanê yili yaa wo, yi chóó yi ndapí mye kéé ngópu. ³ Ala ngwo nmí mbwó pyile kní nmye nínê dyede té, mu kópu u dîy:o ala ngwo ndapí a kada dmyina a danêdanê. A kada daanmyinê danê knomomê, ye pi kní y:oo awo, Lukwe dîy:o nê ngê módó doo chaa kîgha dé. ⁴ Nyââ, ndapí a kada daanmyinê danê knomomê, dini ghi n:ii ngê Másidóniya pi ngmê kní yi kii nmye anmo lee dmi, mywene nmye wa ghê, a nga amye ghê, mu kópu u dîy:o ye n:aa chaa kîgha nmyoo. ⁵ Yi kópu u l:êê dîy:o nmí mbwó pyile kní nmye nínê dyede té, a kada nínê kapí té, nmyi ndapí danêdanê u l:êê dîy:o. Yi ndapí danêdanê u pi wunê nmyinê vyi ngópu, ala ngwo yi kópu dpo d:uu yó. U ya a nga daa kwo, Yi kópu dpodombiy:e a chóó n:uu d:uu, nmyi chóó nmyi nuw:o kní yi mbêmê yi kópu a kada dpí d:uu yó.

⁶ Mtíkó pyu yoo yi ntanê nangmê yââ. Dyimê pywuu nmye ngmêninê kuwo. Pini n:ii ngê nté woo pyile njini dpí kââ, nté nt:u pyile njini dpo pyw:oo. N:ii ngê nté woo yili dpí kââ, nté nt:u yili dpo pyw:oo. * ⁷ N:ii ngê u yi adí kwo, Ndapí wu ntémwi ní kéé, yi ntémwi choo kéké. Yi pini u ndapí u l:êê dîy:o mēkingē tpyóó, u gha vy:o kēdangē vyi, Ghēpēghēpē a mēnē dē ghay ngmē, u l:êê dîy:o a ndapí n:aa kéké. Kēle. Ntémwi u yi u ngwo adí kwo, Ní kéé, yi ntémwi choo kéké, mu kópu u dîy:o pini n:ii ngê yeedeeyeede u nuu u kópu ngê a ya yédi, vylío yinté pini Chóó Lémi u nuu u pi ngê a ya yédi. ⁸ Ndapíni nmye kéké ngópu, Chóó Lémi u ntââ, amé wumo. Yi kópu u l:êê dîy:o dye ghi yintómu u ntââ mbêmê anmyi ya, myenté nmyi yeedeeyeede yintómu yi l:êê dîy:o u ntââ mbêmê amyenmyi ya. ⁹ Yinté kópu puku yedé alanté a tóó,

Pi mb:aa ngê pinté yoo mb:aamb:aa ngê a yeedeeyeede too,

u mb:aamb:aa chedê ngê d:uudpí pyódu. *

¹⁰ Chóó Lémi ngê nté woo nmo dpo kē, nmo kapí too, Chóó Lémi ngê nt:u yinê dpí too, u ngwo nmo pípi too. Myenté, u ntââ mbêmê dpo pyódu nmo, yeedeeyeede n:ii nmo kîgha ngê, nt:u yinê dpí too. *

¹¹ Nyââ, Chóó Lémi ngê dye ghi yintómu u ntââ mbêmê dpo pyódu nmyo, u l:êê dîy:o u yoo vy:o pinté yoo nmyo yeedeeyeede tumo. Ndapíni ye anmí nuw:o u l:êê dîy:o, Chóó Lémi wa chaa kalé ngmê. ¹² Yeedeeyeede n:ii nmye kîgha ngópu, yi nt:u miyó. Ngmê, pinté yoo nmye ngêépí tumo. Myomoni, Chóó Lémi nmyi l:êê dîy:o dpodombiy:e adnyi chaa kîgha. ¹³ Nmyi yeedeeyeede u l:êê dîy:o

u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Kódin tpémi nmí Lémi Yesu Kédisu ka ntênê a kēlímí té, u kópu dyuu ntênê a cháâcháâ ngmê. Awo, Pi yili yi kii ka a yeede nmo. Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi wa chaa kalé ngmê, ¹⁴ nmyi l:êê dîy:o amyednya a ngépê. Nmyi yi dmi y:e ntênê adí kwo, awo, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê dē ngee té, mb:aamb:aa ngê u nkwo da yeede nmo. ¹⁵ A tidê mbwó yoo, Chóó Lémi kwuno koo, kópu ndii ngmê d:uu ngê, doo u ntââ pi ngê daawa a w:ee.

Yoo woni yi nuw:o dmi alanté a tóó, Póól ngê pweepwee pee n:ii kuwó d:êê ngê. Kódin tpémi ye dy:ââ ngê, wu u dí. Nod-enod:e u pweepwee pee n:ii ye mwiyé dy:ââ ngê, ala yi pweepwee pee, kn:ââ 10, u dí kn:ââ 13.

10

Póól chóó u dpodo p:uu u ngwo doo d:êê

¹ Mw:ââkó Kódin tpémi, nê Póól, a kópu dyuu dpo ny:ee yó. Yi a p:uu nmyinê danê nyédi, nmyimo, Dini ghi n:ii ngê nê nmí vy:o a kwo yédi, a nkíngê yédi, kwódu yé u kópu nmo d:uudpí vyi, ngmênê dini ghi n:ii ngê dpo kuwo nmo, kwódu yé u kópu yili dpo d:êê, nmo dpo dy:ââ té. Yesu Kédisu ntee doo paa, u ya a nga a kwo, Yinté my:aa paa. Chóó u pi dēdpímo kmímí, límílmí ngê dēpwo nod-enod:e. Mw:ââkó, nínê kwunokwuno nmyo, * ² dini ghi n:ii ngê nmye anê lê, nangê nod-enod:e kalé nê. Nmyi nuw:o dmi a ngmêé yó, u ya a nga daa kwo, Dpodombiy:e nmye nín:aa mbumu. Yélini nmyi vy:o a wee, n:ii kní y:oo a tpapê ngmê, apu, Nê ngê dyámê mbêmê tpémi yi maa ye kîgha, yi yéli yi ngópu daani nkíngê mb:anê, wani nkoko té. * ³ Dyámê mbêmê nmo pyede, ngmênê nmí nuw:o dmi daa dyámê p:uu a kwo. Nmí Mí ngê l:êê tēdē a dy:ââ nmo, dono p:uu nmo l:êê too. ⁴ Dyámê mbêmê tpémi ntee a l:êê nyédi, daa yinté nmo l:êê nyédi, ngmênê Chóó Lémi u wédēwédē mbêmê nmo l:êê nyédi. Yélini Setan ngê kóó k:oo kaa too, yinté nmímo pw:iipw:ii too. * ⁵ Kópu dyuu n:ii mbêmê Setan ngê yoo dpí dóó, yi kópu dyuu yoo vyee too. Kópu n:ii kní yi l:êê dîy:o yoo a mbodo ndii mbodo ndii nyédi, Chóó Lémi p:uu u ngwo daa nuw:o nyédi, yi kópu dyuu myeyuno vyee té. Yoo yi nuw:o nmo ngmêépí too, Yesu Kédisu kóó k:oo nmo kapí too, u dnye u ngwo a nyémí ngópu. ⁶ Kódin tpémi. Nmyi nuw:o dmi a ngmêé yó, Yesu Kédisu u dnye dmyinê nyémí. N:ii ngê u dnye daawa ny:oo, wan:uu kpada.

⁷ Nmyi ngwolo dmi dpo pywáfi yó. Nmyi vy:o n:ii ngê choo a tpapê, Nê Yesu Kédisu u dpodo pyu ngmê, yi pini ntênê choo nuw:o,

* 9:6: Prov 11:24 * 9:9: Psalm 112:9 * 9:10: Is 55:10; Hos 10:12 * 10:1: 1 Kódin 2:3 * 10:2: 1 Kódin

4:21 * 10:4: Epeso 6:13-17

u lama choo ya, my:aa Yesu Kédisu p:uu dpodo pyu. ⁸ Ndoó apê nmyinê nmye a chóó a dpodo ndîi ngê nmye yed:a pyódu, ngmênê mywene a nga daawa ghê, nmî Lémi ngê yi dpodo ñédê yinê a kaa noo. Daa nmyi dyede u díy:o kada pini ngê pyódu noo, ngmênê nmyi wêdêwêdê kîgha u l:êê díy:o. ⁹ Ala kópu daanê dówo, mu kópu u díy:o u ya a nga daa kwo, Pi ngmê ngê a vyi ngê, Nê ngê u pweepwee pee yedê kiyedê kîngê kîgha nmo. ¹⁰ Kópuni nmyinê tpaépê tuma, a lama ka pyede, nmyimo, Nê ngê u pweepwee pee yedê kópu ndîi yilí wunê d:êêd:êê ngê, ngmênê dini ghi n:ii ngê nmî vy:u dpo lê, a mywenemywene yédi, u kópu mgaamгаа dé, tpe:ee k:ii nmo a mbumu yédi. ^{*} ¹¹ A tîdê mbwó yoo, n:ii ngê yinté kópu dpí vyi, ala kópu u lama choo ya, kópuni pweepwee yedê n:aa d:êêd:êê too, nmyi ngópu ntênê an:uu d:uu té. ^{*}

¹² Nmyi vy:u yélini y:oo yi pi dmi yi chóó a kmîmî tuma, mumdoó yi yéli y:oo dê t:ee kalê né? Mudny:oo a chaa. Yinê ye, Nmo mb:aamb:aa dé, ngmênê a numo chaa kîgha nyédi, Yesu Kédisu ngê daa chaa kîgha too. Yi mbodo dmi podo dé. ¹³ D:aa yinté pini. A chóó a pi daanî kmîmî. Dpodoni Chóó Lémi ngê a ka a kpo, yi dpodo u pi yinî kmîmî, mwada y:i a chóó mēdaanî nî. Pi yilí yi l:êê díy:o Chóó Lémi ngê a dpodo kalê noo, nmyi l:êê díy:o myedê dpodo kalê noo. ^{*} ¹⁴ Nmyo, Chóó Lémi u yâpwo tédê. Vyílo yi yâpwo tédê a dpodo kalê noo, y:i noon:aa nté woo kapí, Yesu Kédisu p:uu kópu mb:aa a chóó nmye mwiyé n:uu vyu. ¹⁵ Kn:aa pini ngê dpodoni u yâpwo tédê dpí dóó, daa yi dpodo p:uu nínê danê. A pi y:i daa t:a. Chóó Lémi ngê nmyi vy:u a dpodo kalê noo. U ya a nga a kwo, Nî wêdêwêdê kalê nmyo, nmyi kélímî ndîi ngê paa pyaa we. ¹⁶ U kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê kn:aa dyámê pee p:uu wa dy:ââ nê, u yâpwo tédê y:i m:uu an:uu yé, Yesu Kédisu p:uu kópu dyuu u nkwo ye an:uu vyi. U ya a nga daa kwo, Kn:aa pini u dpodo mbêmê a pi ndîi ngê pyaa we. ¹⁷ A chóó a pi dîni kmîmî ngê, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó,

Pi ngmê ngê chóochóó kîngê chaa kwolo, nmî Lémi yichoo chaa kîgha.

¹⁸ N:ii ngê dpí vyi, Nê mb:aamb:aa, daa yi pini nmî Lémi u nuu u pi ngê a ya yédi, ngmênê pini n:ii p:uu nmî Lémi ngê dpí vyi, dpo, Yi pini pi mb:aa, vyílo yi pini u nuu u pi ngê a ya yédi. ^{*}

11

Komo dyépi yoo yi p:uu danêmbum

¹ A tîdê mbwó yoo, a ka dmyina a ng:aa, nmyi ngópu dmi nangê nkoko. ² Kwodo n:ii u maadî pi daangmê ghê wo, nmyo yinté yéli, Yesu Kédisu u yémî p:uu ngê ní pyódu nmyoo. Kn:aa pini ngê kwulo kîngê dyé nmyo, adí kuundêpí. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê a nuw:o ñédê a t:ee nmyoo, nmyi p:uu dpodombiy:e u ngwo n:aa nuw:o. Pi mu ngmîdi nmyi moo ngê choo ya. ^{*} ³ Mw:ee ngê u nuw:o ndîi mbêmê nmî kèpyââ Ivi ntee a dóó, pi woni kní y:oo yinté kîngê dóó nmyo. Dye ghi yintómu yi kópu a nuw:onuw:o u kópu ngê a tóó. Yesu Kédisu ka ntênê nmyi kélímî mbê dniye, yi pini mu ngmîdi nmyi kada doo kwo. Pi ngê kîngê dóó nmyo, nmyi nuw:o dmi kîngê ngmêê té. ^{*} ⁴ Yesu p:uu kópu mb:aa mwiyé nmye n:uu vyu, u kwo nmyi kélímî mbê dniye, Chóó Lémi u Ghê Dmi mênê u ngwo kee wo, ngmênê a kuwó pi kní nmye m:uu a loo, yi chóó yi nuw:o mbêmê Yesu u mo pini ngê nmye mî pyódu ngópu. Ntee nmye noon:aa danêmbum, daa yinté nmye a mbumu té. Ghê Dmi n:ii nmye wunê kuwo ngópu, u mo ghéni dmi. Lukwe díy:o ye nmye ng:aa té, yi wépi dmi dp:ee pwapí tuma. ^{*}

⁵ Wu yéli ye ntee nmye ng:aa té, yinté a ka myedo ng:aa mbê dmyeno, a wépi nangê puwâ. Mbodo podo mbodo podo u kópu nmye ngmênê tpaépê, a ny:ee yó. Yélini ye nmye ng:aa té, nmyinê nmye Yesu u dyépi ndîi dé, nmyinê nmye myaa t:ee kalê nê, ngmênê doo t:ee kalê noo. ⁶ Nmyinê nmye tpe:ee k:ii n:aa mbumu yédi, ngmênê Yesu p:uu kópu n:ii yilí a lama a tóó, y:i daa t:ee kalê noo. Dye ghi yintómu nmye nîmo a d:êêpí, kópuni a lama a pyede yi ngwo nmyimo nyémî dé. ^{*}

⁷ Yélini nmyinê nmye Yesu u dyépi ndîi dé nmye pywupwi tuma, ngmênê dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi p:uu kópu mb:aa nmye n:uu vyu, nmye dípi vyu, Pwila nódo, nmyi ntépinâ k:oo kmaapí ngê kêê myedîp:a t:ângo. A pi tédê ngê yinté nê pyódu ngê, mu kópu u díy:o nê, Nê pyidu té, maa ndéndê p:uu ní kaa té. Lukwe díy:o yi kópu mbêmê a pi dpí dyênê ngmê. ⁸ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:u noon:aa dpodo, Yesu u yoo yélini kn:aa kn:aa wunê pyede, y:oo dnyimo a pywupwi nê, kpa a ntee tpile yinîmo a dóó. ^{*} ⁹ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:u noon:aa kwo, a ndapí nî chedê ngê, ngmênê ndapí nmye dípi dmy:ee ngê. Dini ghi n:ii ngê nmî mbwó dé Másídóniya Wee u kwo a ndê knopwo, ndapí a ka a nuw:o ngópu, u ntââ mbêmê mé yé noo. Nmyi ntépinâ k:oo dēnoo a kmaapí, mu

^{*} **10:10:** Nkal 4:12-14 ^{*} **10:11:** 2 Kódin 13:2,10 ^{*} **10:13:** Lóma 12:3 ^{*} **10:18:** 1 Kódin 4:4-5 ^{*} **11:2:** Epeso 5:26-27 ^{*} **11:3:** Gen 3:4,13 ^{*} **11:4:** Nkal 1:8-9 ^{*} **11:6:** Epeso 3:3-4 ^{*} **11:8:** Pilipay 4:15-18

dini ghi ngé myedaanin:aa kmaapí. ¹⁰ Yesu Kédisu pi ndéndé, u ngwo niné kpaá, díní k:omodanê. Kídiki Wee u kwo p:aani p:aani kwéli aní lê, yélini anin:aa ndiye kígha, yi ntépíná k:oo daanin:aa kmaapí. ¹¹ Mumdoó nmyinê nmye nmyi ntépíná k:oo dēnoo a kmaapí, mu kópu u díy:oo nmyi nuu ghi dmi a nódo daa tóó? Kêle, Chóó Lémi u lama ka tóó, nmyi nuu ghi dmi a nódo a tóó. ¹² Yí lémi ghi daaní ngmêé, mu kópu u díy:oo u ya a nga daa kwo, Yélini nmyinê nmye Yesu u dyépi ndíi dé, yi chóó yi pi dmi dny:oo kmímí dé. Doo u ntáá daadnyi tpaápé, Nê ngé kópuni a d:uud:uu, myino d:uud:uu. ¹³ Yí yéli k:omo dyépi yoo, pi dódó pyu yoo, k:omo ngé a tpaápé ngópu, dpo, Nmo Yesu Kédisu u dyépi dé. ¹⁴ Daa nyepényepé u kópu ye d:uud:uu ngópu. Yí kada pini Setan u mo u námo dpo ghê, enjel ntee pini ngé dpí pyódu, wuné wuu mbele yédi. ¹⁵ U dpodo pyu kní y:oo daa kópu ndíi ye d:uud:uu ngópu, kópu mb:aa u dpodo pyu ntee pini ngé dpí pyaa dmi. Dono kópuni a d:uud:uu tumo, kuwókuwó wéni ngé yi pywuu amínê ngee ngmê.

Póól ngé k:omo dyépi yoo u ngwo mywenemywene kalé too

¹⁶ Myombó nmye mênínê tpaápé, pi ngmê ngé ala kópu kíma a tpaápé, Nê mbodo podo. K:omo tpile nmyinê nmye nê mbodo podo, ngmênê a ka dmyina a nga:aa, mu kópu u díy:oo k:omo dyépi kní y:oo yi chóó yi pi dmi ntee a kmímí tumo, a chóó a pi k:omo ngé yinté myení kmímí. ¹⁷ Daa nmí Lémi u kópu yinínê tpaápé, ngmênê mbodo podo mbodo podo u yoo yi nt:anê niné yááyáá, yi chóó yi pi dmi ntee a kmímí tumo, a chóó a pi k:omo ngé yinté ninê kmímí. ¹⁸ Yélini nmyi vy:oo a kadakada nyédi, dyámé u tpile kní yi mbémê yi chóó yi pi dmi a kmímí tumo, my:aanté, a chóó a pi myiní kmímí, daawa t:ee kalé nê. ¹⁹ Nmyinê nmye nmyi nuw:oo dmi ndíi dé, mbodo podo mbodo podo u yoo yi wépi dmi dp:ee pwapí tumo. Yí yéli yi nt:anê n:aa yááyáá, a wépi myenangé puwá, a dnye dpo ny:ee yó. ²⁰ Lukwe díy:oo yi wépi dmi dp:ee pwapí tumo. Yí chóó nmye wumê kadakada nyédi, kn:aa máadi p:uu a kapí nmyoo, kópuni dyuu nmye wumê tpaápé ngópu, yi kópu dyuu u cháâcháâ dpodo ndíi ngé nmye dpí pyódu. Lukwe díy:oo yi wépi dmi dp:ee pwapí tumo. Dpí dóo nmyo, tpileni u pi nmye a tpaápé ngópu, ye nmye yémí tumo. Nmyi pi dmi dpo ghípi t:oo, danêmbum tédê yi dnye ngé dpí vya nmyo. Lukwe díy:oo yi wépi dmi dp:ee pwapí tumo. ²¹ Yinté kópu nmye w:aangmê d:uu ngé, a wépi daap:ee pwaa ngópu. Nmyinê nmye lukwe díy:oo yinté kópu dpí d:uu ngé? Nmyinê nmye ní nkíngê mbê wo? Kêle, dpí

nkíngê mbê wo, ngmênê yinté kópu dono daangmani d:uu.

Lukwe díy:oo yi chóó yi pi dmi a kmímí tumo. Mywene y:e choo kwo. Mywene y:e ntee d:uudpí ghê, yinté a nga myedaawa ghê. Mbodo podo mbodo podo u yoo yi nt:anê n:aa yááyáá, a chóó a pi yinté myiní kmímí. Daawa t:ee kalé nê, ngmênê p:ee dí t:ee kalé té. ²² Ala kópu mbémê yi chóó yi pi dmi a kmímí tumo, apu, Nmo Hipílu tpémi. My:aanté, my:aa Hipílu pi. Apu, Nmo Yisíléli tpémi. My:aanté, my:aa Yisíléli pi. Apu, Nmo Epílaham u tii íedé yéli. My:aanté, my:aa Epílaham u tii íedé pini. ²³ Apu, Nmo Yesu Kédisu u dpodo pyu yoo. Nmyinê nmye nê ghéti, ngmênê ala kópu n:aa tpaápé, Yesu Kédisu u dpodo p:uu nê t:ee kalé too, u dpodo ndíi a chóó p:ee n:aa dódó. Yesu Kédisu u l:êé díy:oo mbwa k:oo daa ng:ééntómu ní kee wo, yi yéli u ngwo ní t:ee kalé too. Daa ng:ééntómu pi kní y:oo kpaka noo, myepí vya noo, yi yéli u ngwo ní t:ee kalé too. ²⁴ Dini ghi n:ii ngé Yesu Kédisu p:uu nímó danê, Nju tpémi y:oo mgímí noo, yedê kpê dmi ngé dnyimo vyee nê, pyolo y:a mê chu a p:uu dnyimo kpêêpi. Daa ng:ééntómu yi kópu a nga pyodo, p:aa limi kní yi k:oo yinté limo kpaka noo. ²⁵ P:aa m:uu, chêêpi ngé y:i pí vya noo. Lóma tpémi y:oo pyolo mgímí noo, kpêê ghi ngé pyolo kpaka noo. Ala dpodo u l:êé díy:oo líyê nkéli k:oo n:aa wowo yédi, a k:ii pyolo nmí vy:ee dnyie, wo ngmê mgídí ngmê a k:ii ntee nme ntáá. ²⁶ Dpodo tédê dpodo tédê nímó lèpi, daa ng:ééntómu t:áá ngé pi t:ámo noo, kpáapi kní y:oo pí vya noo, Nju tpémi y:oo pí vya noo, kn:aa yéli y:oo pí vya noo. Daa ng:ééntómu p:aa ndíi kní yi k:oo pí vya noo, myenté nko mênê p:aa pwene, myenté nt:ee p:aa pwene, myenté yélini Yesu u yoo vy:oo k:omo ngé dpí ghê dmi, a dpodo u pi a dyede ngópu. ²⁷ Dpodo ndíi yini dódó ngé, mgídí vy:oo dye ghi daadíi n:aa ngépê yédi, n:aa dómudómu yédi, n:aa mbwaambwaa yédi, ngépê u l:êé díy:oo nté n:aa kpípkpípi ngé, dye ghi kní ngmê ngé a dpí tédê daa ya yédi, a nkuwo kpídí daa ya yédi. ²⁸ Yí kópu kní yi pwo ndíi kópuni a ka a tóó, Yesu u yoo yélini p:aani p:aani wuné pyede, dye ghi yintómu a nuw:oo yi p:uu a kwo. ²⁹ Yí yéli yi vy:oo n:ii nmí Lémi u yámuyámu p:uu a nkíngé yédi, u l:êé díy:oo myiní nkíngé yédi. N:ii kn:aa pini ngé dpo lvéédi, u l:êé díy:oo a nuu dpí dmyimê.

³⁰ Pi u pi kmímí nmyi nuu u kópu ngé a tóó, u l:êé díy:oo a pi u nkwo n:aa kmímí, ngmênê daa a kópu ndíi dé yi mbémê a pi yini kmímí, kópu n:ii kní yi l:êé díy:oo mywene a nga dpí ghê, yi kópu kní yi mbémê a pi yini kmímí.

* 11:13: Pilipay 3:2 * 11:22: Pilipay 3:5 * 11:23:

14:19; 16:22 * 11:26: Dpodo 9:23; 14:5

Dpodo 16:23 * 11:24: Deut 25:3 * 11:25: Dpodo

³¹ Nní Yápwò ndéndé, pini n-ii nmí Lémi Yesu u Mí, n-ii pi kní y:oo dye ghi yintómu dny:oo chaa kígha, yi pini u ngíma nínê danêmbum, díní k-omodanê. ³² A mywenemywene u kópu ndíi ala, u l-êê díy:oo a pi n:aa kmímí. Dini ghi n-ii ngé Dimaskís noon:aa dpodo, kada pini n-ii King Adetas u maknopwo doo ya, u yi u ngwo doo kwo, Nê ní vy:a, u lede kní y:oo maa nkígh:ê dnyen:aa t-áât:áá nê, * ³³ ngmênê a pyipe kní y:oo kpéni k:oo ché noo, yí p-aani chéêpi mbwa pwno yedé ñedé mínê l:uu noo, u ngwo ní mbêpê wo, kada pini ngé mēdaa ngímí noo.

12

Póól ngé kópuni módu, mbóó p:uu

¹ Pi u pi kmímí nmyi nuu u kópu ngé a tóó, u l-êê díy:oo a pi myíní kmímí, ngmênê mb-aamb:aa p:uu daa ta. Nmí Lémi u wédewédê mbêmê kópuni ní m:uu too, kópuni nê w:ee too, yi p:uu nínê danê. ² M:áá y:a mé páadi d:uu lê, Yesu Kédisu ngé yi ngwo mbóó p:uu km-êê noo, Chóó Lémi ngíma mí kaa noo. A lama daa tóó, nt:unt:umbiy:e ní loo, ó a ghê dmi yi loo, Chóó Lémi mu ngmídi u lama a tóó. ³ Kópuni dí vyí, myombó mênê tpapê, a lama daa tóó nt:unt:umbiy:e Chóó Lémi u ngíma n:uu ghê wo, ó a ghê dmi yi loo, Chóó Lémi mu ngmídi u lama a tóó. ⁴ Chóó Lémi u kópu ndíi dé yi n:uu ny:ee too, doo u ntáâ pi ngé d:uudpi vyí té. ⁵ Kópuni a nga pyodo, ndíi kópu ngé nmye choo ya, ngmênê a chóó a pi u ngwo díní kmímí ngé. Kópuni yi l-êê díy:oo pi kní y:oo dpo w:ee ngmê, dpo, Nê u wédewédê doo u ntáâ, nmí Lémi u wédewédê ndíi, yi kópu kní yi mbêmê nmí Lémi u pi n:aa kmímí ngé. ⁶ U ya a nga wo kwo knomomê, A chóó a pi ní kmímí, daapênê k-omodanê, myedaap:aa mbodo podo mbodo podo, ngmênê a chóó a pi daaní kmímí. U ya a nga daa kwo, Kópuni a nga pyodo u l-êê díy:oo a pi ndíi ngé pyaa we. Pi kní y:oo yi chóó dny:oo yené nê, a kópu dyuu ka dny:oo ng:aa, a p:uu u ngwo ntênê pēdny:oo nuw:oo.

⁷ Chóó Lémi ngé yi kópu ndíi a nga a d:uu ngé, kópu ndíi yíli u ngwo nê w:ee too. U yi u ngwo dēpwò kwo, Yi kópu kní yi l-êê díy:oo nê choo mbodo ndíi mbodo ndíi, u l-êê díy:oo Setan ka daa kwódu ngé, mbii ntee tpile a nga ngmê t-àngo. Pini n-ii yu mênê yi díi dpí kee, ntee a mgíní vyímí yédi, yinté myíní mgíní vyímí yédi, mu kópu u díy:oo nmí Mí ngé dpo, Nê wadí mbodo ndíi mbodo ndíi. * ⁸ Nmí Lémi ka pyolo noo ngépê, kwonê, A mgíní vyímí machedé ngé mēdê pyódu ngi. ⁹ A ka pē, N:aa ngēêpi ngi, u l-êê díy:oo u ntáâ mbêmê anyi ya. A ka pē, Dini ghi n-ii ngé ngwédewédê doo u ntáâ

ngé adí pyodopyodo, pi kní y:oo a wédewédê yi ngwo adnyí mumu. Kópu n-ii kní yi l-êê díy:oo pi kní y:oo dpo w:ee ngmê, dpo, Nê u wédewédê doo u ntáâ, nmí Lémi u wédewédê ndíi, yi kópu kní yi mbêmê nmí Lémi u pi n:aa kmímí ngé. U wédewédê mbêmê yi kópu kní n:aa d:uud:uu too. * ¹⁰ Yi kópu dé a nuu u kópu dé, mu kópu u díy:oo díní ghi n-ii ngé a wédewédê doo u ntáâ ngé dpí pyódu, Yesu Kédisu ngé u ntáâ ngé dpo pyódu nê. Dini ghi n-ii ngé Yesu Kédisu p:uu dpodo tédê n:aa mgíní vyímí yédi, yoo a p:uu a peede tpapê nyédi, ó a kpakakpaka noo, a gha mb-aamb:aa ngé dpí pyódu, mu kópu u díy:oo Yesu Kédisu ngé u ntáâ ngé dpo pyódu nê.

Dyépí ndéndé yoo yi lii

¹¹ Kódin tpémi, a pi w:ee km-êê ngópu, ye nmye daapê:d a mbodo ndíi mbodo ndíi mb-anê. Lukwe díy:oo k:omo tpile ngé nmyi pyódu noo, yélini nmyínê nmye Yesu u dyépi ndíi dé, yi pi dmi nmyi km-êê tumo. Doo u ntáâ daawa tee kalé nê. ¹² Nmí Lémi ngé u yi doo a kwo, Pi kní y:oo nê nyi mya y:e, yi lama choo ya, nê u dyépi ngé a pyódu ngé. Yi kópu u l-êê díy:oo a wédewédê kalé noo, pwopwokopwe nmyi vy:oo daa ngmídi ní pyí ngé, yinté mbwudu yíli ní chópu, daa wo ngmídi ngé. * ¹³ Lukwe díy:oo nmyi mb-ii noo? P-aani p-aani Yesu u yoo kní y:oo daa mb-ii noo. Ndoó apê mu kópu u díy:oo nmyi ntépíná k:oo dēnoo a kmaapi, ngmênê kn:aa p-aani tpémi y:oo ndapí kní a ka ngma a dy-áâ ngópu. Lukwe, nmyínê nmye ní kn:aadi ngé? Kêle, dípi kn:aadi ngé. *

Póól ndapí p:uu u ngwo ye doo danê

¹⁴ A tp:ee yoo, a nuw:oo k:oo nîmo, Pyolombó ye m:aa lê. Dini ghi n-ii ngé nmye an:uu t:aa, nmyi ntépíná k:oo myedaanín:aa kmaapi. Nmyi l-êê díy:oo anê lê, daa nmyi ndapí u l-êê díy:oo anê lê. Daanmyin:aa mbonombono nê, mu kópu u díy:oo tp:ee dmáádima y:oo yi pye mí yoo daa mbonombono tumo, yi pye mí kní y:oo tp:ee dmáádima p:ee a mbonombono tumo. ¹⁵ U ya a nga a kwo, A chóó a ndapí nmyi p:uu an:uu chedé, nmyi l-êê díy:oo dpodombiy:e anín:aa dpodo, mu kópu u díy:oo nmyi ghê dmi l-ámo daangmépêdê ngee yó. Nmyi nuu ghi dmi a nódo ndéndé ngé a tóó, lukwe díy:oo a nuu ghi dnyinté nmyi nódo wuné tóó?

¹⁶ Doo u ntáâ daanmyinê vyí ngmê, Nê ngé nmí ndapí yedoo pípi, ngmênê nmyínê nmye nê ngé dóó nmoo, ¹⁷ yélini nmo a dy-áâ ngé, ¹⁸ ndapíni kmênê ngópu, nê ka mí y:ee ngópu. K-omodanê kópu yíla. Yi yéli y:oo dími dóó nmyoo. Taitas ní kwono ngé, nmí mbwó m:uu k-ii nmye u ngwo a lee knopwo. Mumdoó Taitas ngé mí dóó nmyoo, nmyi

* 11:32: Dpodo 9:23-25 * 12:7: Njópí 2:6 * 12:9: Pilipay 4:11-13 * 12:12: Njon 4:48; Dpodo 19:12 * 12:13:

ndapí u ngwo t:âmo ngê? Kêle, k:omodanê kôpu yila. Daa dóo nmyoo. Taitas u kii nyi dpodo mu ngmídi, maa mu ngmídi y:ee kîgha.

Kôpuni kní yi l:êê dîy:o Póól Kódin tpémi yi p:uu doo nuw:o

¹⁹ Ndoó apê alanté nmyinê nuw:o té, Nê ngê nmí ngíma u pi mb:aamb:aa ngê mèka pyépi. Kêle, dp:ee kóté kîgha nê, Chóó Lémi u ngíma n:aa kwo. Yesu Kédisu p:uu ntênê n:aa dpodo yédi, u pi mbêmê yi kôpu dé nmye da d:êê té, nmyi gha wêdêwêdê kîgha u l:êê dîy:o, myenté nmyi wátiwátí u l:êê dîy:o. Nmyi nuu ghi dmi a nódó wodaa tóó, ye daapêd:a d:êê té. ²⁰ Anínê nuw:onuw:o nmyo, ndoo apê dmi ghi n:i:ii ngê nmye anê lê, dnyinté an:uu m:uu nmyo, daa nmyi nuu u pi ngê wan:uu pyódu, wan:uu kóté kalê nmyo. Angénté an:uu m:uu nmyo? Ndoó apê dnyepéli tédê wan:uu m:uu nmyo, apê noko nmye n:ee kapí nyédi, nmyinê numo mbodo l:âmo ngéépi nyédi, nmye numo nod:enod:e kîgha nyédi. Ndoó apê pi p:uu danê tédê an:uu m:uu nmyo, apê numo u pi nmyo dyede tumo, apê pi woni kní y:oo yi pi yi chóó a knímí tumo, ndoo apê d:ud:umbiy:e noko dnyinté nmyinê pyede. ²¹ Nmyi nuw:onuw:o ndíi a nga da ghê, dmi ghi n:i:ii ngê nmye anê lê, a Yâpwo ngê nmyi dono yilí yi mbêmê wa mywenemywene kalé nê. Yélini a kuwó dnya a dono, dnya a pyáá ti, ó mää ti, ó yi gha dmi tupwótupwó ngê dnya a ya, pi u dnye dédnya a nyémí, ngmênê tpéé kôpu daa vyi ngópu, yi dono yi kuwó daa kée tumo, yi yéli y:oo wa mywenemywene kalé nê, yi l:êê dîy:o aní mbê. *

13

Póól ngê yi kpadakpada p:uu yi ng:aa dmi u ngwo t:ângo

¹ Ala ngwo pyolombó nmye mênínê lèpi. Kôpuni puku yedê a tóó, p:uu dmyinê nuw:o. Yi kôpu ala.

Kóté tédê, doo u ntâá pi mu ngmídi u kôpu mbêmê pi daanmyi ndyíko ngmê,

ngmênê pi miyó pyile y:oo kôpu mu ngmídi dny:oo tpapê knomomé,

yi pini u ngwo dmyinê kpadakpada. *

² Dini ghi n:i:ii ngê myombó nmye munê loo, kôpuni yi ngwo nmyi ngéêdi n:uu vyu, ala ngwo nmye mênínê tpapê. Yélini mwiyyé dnya a dono, wo yéli mye yi k:ii, ala kôpu dpo ny:ee y:e. Dini ghi n:i:ii ngê nmye anê lê, yi ngwo daanê kede, ntênê waní kpada nmyo, ³ mu kôpu u dîy:o nmyinê tókótókó nê, nmyinê nmye nê ngê Yesu Kédisu u komo daa kapí ngê. Yesu Kédisu ngê dpodo ndíi nmyi vy:o ntee a dódo too, yinté dpodo

ndíi nmyi vy:o amy:aan:aa dóó té, u ngwo anmyinê w:ee ngmê, anye, Kí Yesu Kédisu u dyépi ngmê. ⁴ K:omo tpile Yesu Kédisu ngê u wêdêwêdê a kuwo ngê, kídosi nêdê u ngwo t:ee ngópu, ngmênê Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê kpêêní mède pii wo. Nê my:aa yinté. A chóó a wêdêwêdê myinê kuwo ngê, ngmênê Chóó Lémi u wêdêwêdê ndíi mbêmê nmyi vy:o anín:aa dpodo. *

⁵ Nama a tókótókó nê, nmyi chóó nmyi kélímí p:ee nga a m:uu yó. Nmyi lama a tóó, Yesu Kédisu nmyi mênê a tóó, apii? Wodaa tóó, u yoo vy:o daap:ee ghê dnyie, u pi k:omo ngê p:ee tpapê ngmê. ⁶ D:aa yinté pini. U pi daa k:omo ngê n:aa tpapê ngê, u dyépi ngê ntênê a pyódu noo. Dîyo yi kôpu nmyi lama wa yáá. ⁷ Chóó Lémi ka nmyi l:êê dîy:o n:aa ngépê yédi, mu kôpu u dîy:o u ya a nga daa kwo, Dmyina a dono. Nmyi dono daanmyi yé knomomé, ye a pi wanmyi dyênê ngmê, pi kní y:oo awo, Tp:oo yoo dono dé. Ngmênê daa yi kôpu u l:êê dîy:o n:aa ngépê yédi, a chóó a pi p:uu dmi nuw:o. K:omo tpile nmyinê nmye nê k:omo dyépi, ngmênê u ya a nga a kwo, Nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê pyaa we. ⁸ Nmí Lémi p:uu kôpu dyuu ndéndê mb:aamb:aa ngê anmye cháâcháâ, ye doo u ntâá kôpu nmye daangman:uu vyi. ⁹ U ya a nga daa kwo, Dpodombiy:e n:uu kpada nmyo. U ya a nga a kwo, Nmí Lémi u wêdêwêdê mbêmê kôpu mb:aa yilí dmyinê d:uud:uu. Nmí Mí ka n:aa ngépê yédi, kwonímo, Mèdê wátí té, mb:aamb:aa ngê dpí pyódu té. ¹⁰ Yi kôpu u l:êê dîy:o nmye ghéli daaní nî, ala pweepwee pee nmye mwiyyé nínê dyede. Nmyi l:êê ghi dmi d:âá dpí l:âmo tóó. Nmí Lémi ngê nmyi kada kaa noo, ngmênê u ya a nga daa kwo, Ní kpada nmyo. Daa nmyi dyede u l:êê dîy:o kada pini ngê pyódu noo, ngmênê nmyi wêdêwêdê kîgha u l:êê dîy:o. *

Póól u nduu tpapê

¹¹ Mw:ââkó a tidê mbwó yoo, nmyi nuw:o dmi moo l:âmo tóó, mb:aamb:aa ngê dpí pyaa dnyie. Nmyi l:êê ghi dmi moo wátí tóó, dmyinê mb:aamb:aa. A kôpu dyuu dpí ny:ee yó, nmyi nuw:o dmi ngmídi ngê dny:oo ya, numo p:uu namê d:uu. Yinté anmyi ya knomomé, ye pini n:i:ii nódó nmí nuu ghi dmi a tóó, Chóó Lémi, daawa a kuwo nmyo, kóo k:oo ntênê wa kaa nmyo.

¹² Nmyi tidê mbwó kní yi k:ii dpo numo chipé tóó. Al:ii Yesu u yoo vy:yélini a pyede, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê.

¹³ Nmí Lémi Yesu Kédisu ngê choo a ngéépi nmyo, Chóó Lémi nódó nmyi nuu ghi dmi ntênê choo a ya, u Ghê Dmi nmyi p:uu choo a ya, choo a wêdêwêdê kîgha nmyo.

* 12:21: 2 Kódin 13:2 * 13:1: Mát 18:16; 1 Tim 5:19

* 13:4: Pilipay 2:7-8 * 13:8: 1 Kódin 13:6 * 13:10:

Wu u dí.

NKALÁSIYA

Nkalásiya Wee u kwo p:aa páádi a tóó, Antiyóka ngmê, Yikóniyém myomo, Lisitída pyolo, Ndêépi podo. Póól pini dé Mbanapas yi p:aani páádi kní yi k:oo lee knopwo, Yesu p:uu yi ye dpímon:aa danêmbum. (Dpodo 13:14-14:20) Yi p:aani páádi kní yi k:oo Nju pi kní ngmê Yesu ka kélími mbê dniye, yélini daa Nju tpémi, yilí mye kélími mbê wo. U kuwó dini ghi ngê Póól Mbanapas y:oo yi yéli a kuwo tumo, Sidiya wee u kwo mé diyé knopwo.

Póól p:aani p:aani dpímon:aa dpodo ee, u kuwó dini ghi ngê Nkalásiya tpémi yi p:uu kópu ngmê nyongo. Kópuni nyongo, yi kópu ala. Nju pi kní ngmê, Yesu u yoo vy:oo n:ii ghê dniye, Nkalásiya tpémi ye ala kópu dnyimon:aa tpaépê, yipu, Nju pi ngê pyaa dmyeno, Chóó Lémi u l:ii nmyi p:uu dpí kaa we, Mósisi ngê dêépi kópuni a d:éé too, yintómu dmyinê cháächáá dé. Yipu, Póól ka namé ng:aa, Yesu p:uu dèpwo a ya. Yipu, Pita, Njems mbwémi Njon ye yidmyinê ng:aa, Yesu p:uu vyílo dé yidnya a ya. Nkalásiya tpémi woni kní y:oo yi yéli yi dnye dmi ny:ee ngópu.

Póól ngê u yi u ngwo doo kwo, Nkalásiya tpémi yi nuw:oo dmi ní wáti té, u l:éé díy:oo ala pweepwee pee ye dy:áá ngê. Chóó daa d:éé ngê, ngmênê kópuni doo tpaépê dé, u piyipe ngmê ngê doo d:ééd:éé dé. Yi kópu dyuu ala.

¹ Nê Póól, Yesu Kédisu u dyépi ngmê. Daa a chóó u dyépi ngê ní pyodo, myenté daa pi ngê u dyépi ngê yinê pyódu noo, ngmênê nmí Mí Chóó Lémi, n:ii ngê nmí Lémi Yesu Kédisu kpèêní mède pyidu ngê, yi dyépi ngê y:oo a pyódu noo. ² Yélini Yesu u yoo vy:oo nmyinê ghê dniye, Nkalásiya Wee u kwo, ala pweepwee pee nmye nínê dyede. Nmyi tidê mbwó yoo, yélini yi k:ii nmo pyede, yi mb:aamb:aa nmye da dy:áá ngmê.

³ Nmí Mí Chóó Lémi, nmí Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngèépi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vuyuo. ⁴ Nmí Lémi ngê nmí dono kní yi l:éé díy:oo chóochóó y:ángo, mu kópu u díy:oo u yi u ngwo doo kwo, Dono kwulo nê pw:ii té. Yi ngwo nmí Mí u pono a vyápê wo. ⁵ Yi kópu u l:éé díy:oo pi kní y:oo nmí Mí adnyi chaa kígha, chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yila.

Nmí Lémi p:uu kópu dyuu ngmêépi, u danêmbum

⁶ Nkalásiya tpémi, dmyinê ngwéti nê. N:ii ngê Yesu Kédisu kóó k:oo kaa nmyoo, Chóó Lémi, lukwe díy:oo límílmí ngê dmyinê kuwo

ngmê. Lukwe díy:oo kn:aa yéli yi kópu kní ye nmyi ng:aa mbê dniye. ⁷ Nmí Lémi p:uu kópu ndéndê mu ngmídi nmye kiny:uu vyyu, ngmênê pi ngmê kní y:oo nmyi némi dmi wumê dyede tumo, u yi y:e a kwo, Yesu Kédisu u kópu dyuu nmí ngmêé. ⁸ N:ii ngê kn:aa kópu nmye angmémí vyi knomomê, Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e wa dyênê. Kn:aa kópu nmye anm:uu vyi knomomê, ye Chóó Lémi ngê wa dyênê nmo, myenté enjel ngmê ngê kn:aa kópu nmye angmémí vyi knomomê, ye Chóó Lémi ngê wanye dyênê.

⁹ Yi kópu wunê nmye kiny:uu vyyu, ala ngwo mênínê tpaépê, kópu dyuu ndéndê ka nmyi kélími mbê dniye, n:ii ngê kn:aa kópu nmye angmémí vyi knomomê, Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e wa dyênê.

¹⁰ Lukwe, nmyinê nmye nê ngê u yi u ngwo a kwo, Yoo yi nuu u pi ngê ní pyódu? Kéle, u ya a nga a kwo, Chóó Lémi u nuu u pi ngê ní pyódu. U ya a nga wodoo kwo, Yoo yi nuu u pi ngê ní pyódu, ye Yesu Kédisu p:uu dpodo pyu ngê daapínê pyodo. ^{*}

Póól ngê kópu dyuu n:ii dpímon:aa tpaépê dé

Dpodo 8:3; 9:1-30

¹¹ A tidê mbwó yoo, ala kópu nmyi lama choo a ya. Kópu dyuu n:ii nmye n:uu vyi too, a chóó a mênê dèp:a ngí too, ¹² mye daa pi ngê a ka yinê vyi too, pi p:uu myedénoon:aa ndiye. Kéle, Yesu Kédisu ngê a lama yinê kalé too.

¹³ Yesu u yoo vy:oo ghélí dèp:angê ghê wo, kópuni noo a d:uud:uu dé nmyi lama kíyedé pyede. U ya a nga doo kwo, Yesu u kwee ní chápwo, u yoo chedéchedé ní chedé. Yi kópu u l:éé díy:oo nimon:aa mgímímgímí dé, yi kpadakpada tidê nimo ñeñe dé. ¹⁴ Nju tpémi yi vy:oo yélini yi k:ii kwodonkwodo nmee a kaakaa, yi yéli yilí ní tee kwóló. Nmí kn:áá yoo yi dèépi kópu dyuu ntênê noo a cháächáá dé, yi cháächáá tidê ní tee kalé too. ^{*}

¹⁵ Ngmênê Chóó Lémi ka nê ch:anê wo, nmye mênê noo a kwo, u ngwo a ngmídi noo, ¹⁶ mu kópu u díy:oo apê, Nê a T:pee p:uu píchoon:aa danêmbum, yélini daa Nju tpémi, yi yéli ye píchoon:aa danêmbum. Dini ghi n:ii ngê T:pe:oo a ka a kéma ngê, yi kópu p:uu pi ngmê ka dípi póo wo. ¹⁷ Njedusalem dípi n:ee, yélini Yesu u dyépi ngê a kada a pyaa dniye, ye myedípi póo wo, ngmênê Alépiya Wee u kwo pi kwéli dèpwo a ya, y:i noon:aa a nuw:oo, u kuwó dini ghi ngê Dímaskús ní diyé wo. ¹⁸ M:âá pyile mí loo, Njedusalem u ngwo ní loo, Pita n:uu módu, wiki miyó u

* 1:1: Nkal 1:11-12 * 1:4: Nkal 2:19-20; Taitas 2:14 * 1:7: Dpodo 15:1,24 * 1:8: 1 Kódin 16:22 * 1:10: 1 Tes 2:4 * 1:11: Mát 16:17 * 1:13: Dpodo 8:3 * 1:14: Dpodo 22:3 * 1:15: Is 49:1 * 1:16: Dpodo 9:3-6

kwo noon:aa ya. ¹⁹ Yesu u dyépi dípim:uu módu, ngméné Njems ngmídi ní módu, nmí Lémi u mbwó. *

²⁰ Kópuni nmye d:aa vyi té, ndé kópu dé, Chóó Lémi u ngíma nmye dêníné k:omodané.

²¹ U kuwó dini ghi ngé Sidiya Wee Silisiya Wee yi kwo noon:aa dpodo. ²² Yi ngwo Njuda Wee u kwo yélini Yesu u yoo vy:oo dnye kwo, yi lama dênúo ya. ²³ Dpodoni nímom:aa dódó dé, dnyimo nyepényepé dé, numo ka yipu, Pini n:ií ngé dpímo a kpakakpaka nmo, ala ngwo nmí Lémi u kópu dyuu pi kní ye mêmíné tpaépé té. ²⁴ A l:éé díy:oo nmí Mí dnyimo chaa kígha.

2

Kada pini kní y:oo Póól u kópu dyuu u ngwo daa ngmêé tumo

¹ M:ââ y:a mé páádi Yesu p:uu noo dpodo, yi ngwo Taitas a p:uu ní t:àngo, Mbanapas u kii Njedusalem nmí lee dniye. * ² Léma n:ií Njedusalem doo a kwo, dépa dóó kalé noo, ngméné nmí Lémi ngé Njedusalem yiné dy:ââ noo. Pita, Njems mbwémi Njon, yélini yi pi dmi nmyi ndiye kígha pyu kní ye ndíí dé, yi pini pyile kní ye yi mo a dpodo u kakémé ye kín:uu chámé ngé. Kópuni dyuu pi kní ye nímó tpaépé too, yi pini pyile kní ye kíné nté too, mu kópu u díy:oo u ya a nga dépwo kwo, Dpodoni ní dóó, k:omo tpile ngé pyaa we. Myenté dpodoni n:aa dódó ngé, u ya a nga daa kwo, K:omo tpile ngé mye pyaa we. ³ K:omo tpile a mbwó Taitas daa Nju pi, ngméné yi lémi pyile kní y:oo Chóó Lémi u líi p:uu daa t:ee ngópu. ⁴ Nyáâ, A dpodo u kakémé ye n:uu chámé ngé, mu kópu u díy:oo Nju pi kní ngmê y:oo nmo Yesu u yoo tumu dnye ngetengete nmo. Yesu u yoo vy:oo pi yilí dóó tumo, yiné ye, Nmí mbwó yoo, ngméné daa nmí mbwó yoo. Yi Nju tpémi y:e u yi doo kwo, Kópuni u l:éé díy:oo Yesu u yoo kní y:oo nmí déépi kópu dyuu daa cháâcháâ tumo, yi kópu nmo pyw:oo. U yi y:e doo kwo, Yesu u yoo kní y:oo nmí déépi kópu dyuu yintómu dny:oo cháâcháâ dé. ⁵ Ngméné yi Nju tpémi ye dpí:pé ng:aa mbé dniye. U yi nmo dépwo kwo, Nmí Lémi u kópu ndéndé ngmêé y:e. Yi kópu dyuu wo ngmêé tumo, ye yi déépi kópu yilí p:ee cháâcháâ tumo, dpodo ndíí ngé nmye pí pyodo.

⁶ Nmyi ndiye kígha pyu kní y:oo yi lémi pyile kní a cháâcháâ tumo, mu kópu u díy:oo Yesu p:uu dnya a ya, ngméné yi kópu a ka daa ndíí kópu. Nmí Mí ngé yoo daa yi pi dmi mbémé a nyeme too, nmí gha dmi u kpéé. Nyáâ, yi lémi pyile kní y:oo a kópu dyuu daa ngmêé tumo, ⁷ ngméné ala kópu a w:ee ngópu, nmí Lémi ngé Pita ka ntee a vyu, kwo, Nju tpémi ye a kópu dyuu chi tpaépé, a ka

yinté mye vyu, a ka pé, Yélini daa Nju tpémi, a kópu dyuu ye michin:aa tpaépé. ⁸ Nyáâ, nmí Lémi ngé Pita ntee a wêdêwêdé kwólu, Nju tpémi yi l:éé díy:oo u dyépi ngé pyódu ngé, yi pini mu ngmídi ngé yiné myedé wêdêwêdé kalé noo, u dyépi ngé a pyódu noo, yélini daa Nju tpémi, ye dy:ââ noo. ⁹ Nyáâ, nmyi ndiye kígha pyu kní y:oo pini n:ií pyile kní a cháâcháâ tumo, Pita, Njems mbwémi Njon, vyílo yi pini pyile kní y:oo a w:ee ngópu, apé, Nmí Mí ngé né ndéndé ngé a ngmídi ngé. Yi kópu u l:éé díy:oo yi tpókni y:oo Mbanapas k:ií nnyí kêé dé ngímí dumo. Nmí nuw:oo dmi ngmídi ngé nmí pyódu ngé, nyepé, Nju tpémi yi vy:oo anmí dpodo, kn:aa yélini yi vy:oo choon:aa dpodo. ¹⁰ Kópu mu ngmídi nye vyi ngópu, nyepé, Nmí vy:oo pinté yoo choo a ngéépi dé. U ya a nga doo kwo, Vyílo yi kópu yiní d:uud:uu.

*Póól ngé Pita u ngwo wáti ngé
Dpodo 15:1-2*

¹¹ A tidé mbwó yoo, nmyi ndiye kígha pyu kní y:oo apu, Pita u kópu dyuu, ndéndé kópu dyuu, né a kópu dyuu daa ndéndé kópu dyuu, ngméné dini ghi n:ií ngé Pita Antiyóka a loo, a chóó ní wáti ngé, mu kópu u díy:oo daa nmí Mí u nuu u kópu ngmê d:uu ngé. ¹² Dini ghi n:ií ngé Pita mwiyé Antiyóka nmo a loo, yélini daa Nju tpémi, u kii nmímom:aa yakmaapi. U kuwó dini ghi ngé Nju pi kní ngmê Njedusalem a ndé dniye, Antiyóka a lee dniye. Yi yélini Njems p:uu dnya a ndiye. Dini ghi n:ií ngé taa dniye, Pita kn:aa yélini yi vy:oo mèdepwon:aa yakmaapi, mu kópu u díy:oo Nju tpémi ye nkíngé mbé wo. ¹³ Nju tpémi n:ií Yesu u yoo vy:oo dnye kwo, Pita u nt:ané mye yaa dniye, Mbanapas myedé péédi ngópu, Pita u nt:ané mye yé ngópu. ¹⁴ Dini ghi n:ií ngé yi kópu yi p:uu ní módu, né, Nmí Lémi u kópu dyuu ndéndé dé kn:aadi ngmê. Né, Yélini daa Nju tpémi, lukwe díy:oo kpeme ye dé yaa dmi. Yi ngwo Pita yi ngópu ní gháâ kwólu, kwono, Nyi Nju pi, ngméné yélini daa Nju tpémi yi kii kímnyee a yakmaapi. Kwono, Lukwe díy:oo l:éé ghi ala ngwo chi ngmêé, kpeme ye chi yáa. Kwono, Lukwe díy:oo u yi nga a kwo, Yélini daa Nju tpémi, nmí déépi kópu dyuu dny:oo cháâcháâ.

¹⁵ Kwono, Yélini daa Nju tpémi, nmí déépi kópu dyuu daa cháâcháâ tumo. Kwono, D:ee yinté pini dé. Kwono, Nye Nju pi dé, déépi kópu dyuu nyipu a cháâcháâ, ¹⁶ ngméné ala kópu nyiné w:ee ngé, daa déépi kópu dyuu cháâcháâ mbémé pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé dpí pyódu, ngméné pini n:ií Yesu Kédisu ka a kélímí, yi pini Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé dpí pyódu. Kwono, K:omo tpile nye Nju pi dé, ngméné Yesu Kédisu ka nyi kélímí mbé knopwo. Kwono, U yi nye doo kwo, Yesu

* 1:19: Mát 13:55 * 2:1: Dpodo 11:30

Kédisu ka kélími mbémê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé nyi pyaa kní. Kwono, Dêêpi kópu dyuu chááchâa p:uu nyi nuw:o dè dèdpímo a kwo, mu kópu u díy:o ala kópu puku yedè a tóó, Doo u ntâa dêêpi kópu dyuu chááchâa mbémê pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé daawa pyódu.*

¹⁷ Kwono, Nyââ, u yi nye doo kwo, Yesu Kédisu ka kélími mbémê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé nyi pyaa kní. Kwono, Yi kópu u l:êê díy:o nmí kn:âa yoo yi dêêpi kópu dyuu chááchâa daa ndíi kópu ngé nye pyodo. Kwono, Kí Nju tpémi ye yiné ye, Yesu Kédisu ngé pi dono ngé da pyódu nyo. Kwono, Kí yéli yi kópu nangé ndè kópu? Kwono, Daa ndè kópu. ¹⁸ Kwono, Nmí kn:âa yoo yi dêêpi kópu chááchâa pi kní ye tédè kópu ngé ní pyódu ngé. Kwono, Ye waní vyi knomomé, Yi dêêpi kópu dyuu mèdeyiné chááchâa dé, ye ala kópu a ka wa vyi ngmê, a ka wo, Nyóó nyi kn:aadi ngé, dènyoo a chááchâa dé. ¹⁹ Kwono, Dêêpi kópu dyuu mbémê nê w:ee ngé, nê, Ní kn:aadi ngé, Chóó Lémi ngé u l:êê díy:o wamí dyênê nê. Kwono, Ngmênê a yiki Yesu Kédisu u pwo ghay wo, a l:êê díy:o pwene. Kwono, Dini ghi n:ii ngé Yesu k:ii ngmídi ngé nyi pyaa knopwo, kwono, na a ka yi ngwo my:aa pwene, dêêpi kópu dyuu ngé médaa mbêpê kígha nê. Kwono, Yesu Kédisu kpéêní mède pii wo, u l:êê díy:o ghè kamí nê pyw:ângo, Chóó Lémi u Ghè Dmi ngé yiné a mbêpê kígha nê.* ²⁰ Kwono, Daa a chóó a pono n:aa vyápê, Yesu Kédisu u pono n:aa vyápê, a p:uu mye t:a. Kwono, Ala ngwo Chóó Lémi Tp:oo ka n:aa kélími, u ngwo n:aa dpodo. Kwono, Yi pini nódo a nuu ghi a tóó, chóochóó a l:êê díy:o y:ângo. ²¹ Kwono, Chóó Lémi ngé kópuni nmí l:êê díy:o d:uu ngé, u wépi dípi puwá. Kwono, Kí Nju tpémi y:oo apu, Dêêpi kópu dyuu chááchâa mbémê, pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé dpí pyódu. Kwono, Yi kópu wo ndè kópu, ye Yesu Kédisu módó pí pwene, u pwpowwo mbémê daapi ngeen nmo.

3

Dêêpi kópu dyuu chááchâa u danêmbum

¹ Nkalásiya tpémi, nuw:o nmyi mênê ngma a tóó? Lukwe díy:o Yesu Kédisu dp:ee nuw:onuw:o ngmê, dêêpi kópu dyuu nmye chááchâa tumo. Lónté pipi kópu ngé nmyi nuw:o dmi u ngwo nmyi ngmêê tumo? Yesu Kédisu ngé kópuni nmí l:êê díy:o kidosi ínédè d:uu ngé, u kakémê ntênê nmye kín:uu chámê ngé. Lukwe díy:o nmyi nuw:o dmi p:uu daa wee. ² Kópu mu ngmídi nmye nínê póópóó. Ló kópu mbémê Chóó Lémi u Ghè Dmi nmyinê pyw:ee ngópu? Dêêpi

kópu dyuu chááchâa mbémê nmyinê pyw:ee ngópu, ó Yesu ka kélími mbémê nmyinê pyw:ee ngópu? ³ Angénté, nuw:o nmyi mênê médaa tóó? Chóó Lémi u Ghè Dmi ngé kamí ngé pyódu nmyoo, lukwe díy:o u yi nmye a kwo, Nmyi chóó nmyi wédéwédé mbémê pi mb:aa ngé nmyi pyaa dmi. ⁴ Kópuni nmye pyaa dniye, lukwe, nmyinê nmye módó nmye pyaa dniye? Kêle, daa módó nmye pyaa dniye. ⁵ Nmyinê nmye ló kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngé u Ghè Dmi nmye a kpo, mbwudu nmyi vy:o u ngwo dpí chaa té? Lukwe, nmyinê nmye dêêpi kópu dyuu chááchâa u l:êê díy:o, ó Yesu ka kélími u l:êê díy:o?

⁶ Epílaham p:uu nga a nuw:o mbè dmyeno. Puku yedè alanté a tóó,

Epílaham Chóó Lémi ka dpímo a kélími,
pi mb:aa ngé u ngwo u kwo a pyodo.*

⁷ Yi kópu u l:êê díy:o ala kópu nmyi lama choo a ya, N:ii kní y:oo dêêpi kópu dyuu a chááchâa tumo, k:omo tpile yi kn:âa Epílaham, ngmênê nmí Lémi ka daadnyí kélími knomomé, ye daa Epílaham ntee yéli. Yélini nmí Lémi ka a kélími té, vyílo yi yéli Epílaham ntee yéli. ⁸ Epílaham u dye ghi ngé, Chóó Lémi u lama doo a ya, apé, Yélini daa Epílaham u tii nédè yéli, díyo a ka adnya a kélími, pi mb:aa ngé u ngwo a ka wa pyaa dmi. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngé Epílaham ka ló dini a vvu, kwo, Dyámé mbémê pi dyèdèi yintómu kní y:oo l:êê díy:o mb:aamb:aa wa a pyw:ee ngmê.* ⁹ Epílaham Chóó Lémi ka doo a kélími, mb:aamb:aa u ngwo a pyw:ângo. Yélini yinté a kélími té, mb:aamb:aa yinté amyedé pyw:ee ngmê.*

¹⁰ N:ii kní y:oo u yi a kwo, Dêêpi kópu dyuu chááchâa mbémê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé nmí pyaa dmi, yi yéli wa dèê dmi, Chóó Lémi ngé díyo wa dyênê té. Yi kópu nmí lama a tóó, mu kópu u díy:o puku yedè alanté a tóó,

N:ii ngé dêêpi kópu yintómu daadi chááchâa,

Chóó Lémi ngé díyo wa kpada.*

¹¹ Nyââ, dêêpi kópu dyuu chááchâa mbémê, pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé d:uudpi pyódu, mu kópu u díy:o puku yedè alanté a tóó,

Pini n:ii adí kélími,

Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé u ngwo wa pyódu.*

¹² Dêêpi kópu dyuu chááchâa daa kélími u pee, ngmênê pini n:ii ngé dêêpi kópu dyuu d:ud:umbiy:e adí chááchâa, yi pini ngé u ghè njini u ngwo wa a pyw:oo.* ¹³ Ngmênê nmo dípedípe nyédi, dêêpi kópu dyuu dnyinté nmo chááchâa ngé, u l:êê díy:o nmí

* 2:16: Lóma 3:20-28; 11:6

* 2:19: Lóma 6:6; 7:6; Njon 13:1; Nkal 1:4

* 3:6: Gen 15:6

* 3:8: Gen 12:3; Dpodo

3:25 * 3:9: Lóma 4:16

* 3:10: Deut 27:26

* 3:11: Nkal 2:16

* 3:12: Lóma 10:5

kpadakpada nmo t-âât-ââ. Ngmênê Yesu Kédisu ngê nmí kpadakpada tédê nmí d:aa dmi a kââdí ngê. Yinté kópu puku yedê alanté a tóó,

Pi kní y:oo pini n:ii dpí vya ngmê,
 yi pee p:uu dpí t:ee ngmê,
 yi pini daa Chóó Lémi u nuu u pi,
 u kpadakpada tédê dpí lê.*

¹⁴ Nyââ, Yesu Kédisu ngê nmí kpadakpada tédê dyé nmo, mu kópu u díy:oo u yi u ngwo doo kwo, Kópuni M:aa ngê Epilaham ka a vyu, pi dyéédí yintómu kní yi l-êê díy:oo nî d:uu, myenté yélini a ka adnya a kélímí, M:aa u Ghê Dmi yi mênê adí ya.

Dêêpí kópu dyuu cháächââ ngê Chóó Lémi u ndê danê u daa dêpê kââdí ngê

¹⁵ A tídê mbwó yoo, dyimé pywuu nmye ngmênínê kuwo. Dini ghi n:ii ngê pi ngê dy:âma ndíí dpí y:oo, yi ngwo naa dpí yé ngmê, yi nááli d:uudpi têda, doo u ntââ pi ngê yi pini cha daawa chámê dê. ¹⁶ Chóó Lémi ngê Epilaham yinté u kwo a kââdí ngê, u kwo doo a ndê danê, u tii nédê pini ngmê p:uu myedoo a ndê danê. Doo u tii nédê yéli yintómu yi p:uu doo a ndê danê, ngmênê u tii nédê pini ngmídi p:uu doo a ndê danê, Yesu Kédisu. * ¹⁷ Kópuni d:a d-êê té, yi nt:u kópu ala. Chóó Lémi ngê Epilaham u kwo a kââdí ngê, u kwo myedoo a ndê danê. M-ââ podo yono y:a mē pyolo y:a mí loo, Mósisi ngê u dêêpí kópu dyuu u ngwo a d-êê too. Doo u ntââ yi dêêpí kópu dyuu ngê Chóó Lémi u ndê kópu dyuu daawa ngmêê, wunê myedêpê ngmêê too. * ¹⁸ Epilaham ngê dêêpí kópu dyuu cháächââ mbêmê mb:aamb:aa wodé pyw:àngo, ye daa Chóó Lémi u ndê danê mbêmê pèdê pyw:àngo. Ngmênê Epilaham Chóó Lémi u ndê danê ka a kélímí mbê wo, mb:aamb:aa u l-êê díy:oo a pyw:àngo.*

¹⁹ A ka anmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe díy:oo Chóó Lémi ngê dêêpí kópu dyuu Mósisi ka a y:àngo? U nt:u kópu nmye nínê tpaépê, pi kní y:oo dono kópu daamupaa d:uu y:e, u dí Yesu Kédisu paan:aa taa we, pini n:ii p:uu Chóó Lémi Epilaham ka doo a ndê danê. Myenté Chóó Lémi ngê u dêêpí kópu dyuu pi kní ye chóó dêpê vvu, Mósisi ngê enjel kní yi kwo a ny:ee too, pi kní ye u nkwo mí vyi too. * ²⁰ Ngmênê Chóó Lémi Epilaham ka chóó doo a ndê danê, pi yi kélê daangmê ghê wo.

Kópuni u l-êê díy:oo Chóó Lémi ngê u dêêpí kópu dyuu Mósisi ka a vyu

²¹ A ka anmyinê póó dmi, a ka nye, Lukwe, Chóó Lémi Epilaham ka doo a ndê danê, u kuwó dini ghi ngê yi kópu k:omodanê kópu ngê pyódu ngê, u mo kópu Mósisi ka m:uu a

vyu? Kêle. Doo u ntââ pi ngê dêêpí kópu dyuu cháächââ mbêmê ghê kamí daawa a pyw:oo. Yinté dêêpí kópu dyuu wodnya a kwo, ye yi dêêpí kópu dyuu mbêmê yoo Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pi pyaa dñiye.

* ²² Ngmênê pi yintómu yi dono kní yi l-êê díy:oo, Chóó Lémi ngê yi maa dmi nkoko ngê, doo u ntââ módó u kwo daawa lee dmi. U yi u ngwo a kwo, Yélini a tp:ee Yesu Kédisu ka a kélímí té, a ka pèdê lee dñiye. U yi u ngwo a kwo, Epilaham ka kópuni wunê nê vvu, vyílo yi yéli yi l-êê díy:oo nî d:uu, a kêê k:oo u ngwo p:aa kaa té.*

²³ Dini ghi n:ii ngê Yesu ka kélímí kn:ââ ghêli k:ii pi daangé chópu, yi ngwo dêêpí kópu dyuu cháächââ ngê a ngímí nmo. Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, A tp:ee dini ghi n:ii ngê ye wamí t:aa, u kwo paa kélímí mbê dñiye. ²⁴ Nyââ, dêêpí kópu dyuu u maknopwo nmeê a ya, u dí Yesu Kédisu mí ta. Chóó Lémi ngê u yi doo a kwo, A tp:ee ka paa kélímí mbê dñiye, pi mb:aa ngê u ngwo a ka paa pyaa dñiye. ²⁵ Ala Yesu Kédisu ka kélímí u dye ghi, doo u ntââ dêêpí kópu dyuu u maknopwo mēdaanmí ya.

Epilaham u yoo vy:oyéli

²⁶ Yesu Kédisu ka nmyinê kélímí té, u l-êê díy:oo Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmyoo. * ²⁷ Dini ghi n:ii ngê u kwo nmyi kélímí mbê dñiye, yi ngwo mbápitísím kalé nmyoo, u kwo a kââdí nmyoo. Ntee a tóó, yinté nmyi pyaa dñiye. * ²⁸ Nyââ, Yesu Kédisu u k:ii ngmídi ngê nmí pyaa dñiye. Nmo Nju tpémi dp:oo u mo yéli, kn:aa yéli doo u mo yéli, pyââ yoo doo u mo yéli, mââ yoo doo u mo yéli, yélini yi pi dmi ndíí dé doo u mo yéli, yélini yi pi dmi tédê dé doo u mo yéli. Kêle, Yesu Kédisu ngê nmo yintómu yoo ngmídi ngê a pyódu nmo. * ²⁹ Yi kópu u l-êê díy:oo, Epilaham u yoo vy:oo mye kaa nmyoo. Chóó Lémi ngê Epilaham u l-êê díy:oo kópuni u pi u kwo a vyu, nmyi l-êê díy:oo kédê d:uu, kóó k:oo dé kaa nmyoo.

4

Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo

¹ Nyââ, Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmo. Yi kópu p:uu dyimé pywuu nmye m:uunínê kuwo. Tépémi u pye mí dpí pw:oo kní, k:omo tpíle u mí u tpíle yíli díyo u ngwo dp:uu ghay dmi, ngmênê dini ghi n:ii ngê tp:ee tédê ngê a ya yédi, u tpíle ndapí pyíle njini ngê a ya yédi, u mí u pywopwop u kíghê ngópu a kwo yédi. ² Yi tpémi u kíghê u ngomo k:oo a kwo yédi, u kíghê u dnye a nyémí ngê, u dí u mí ngê

* **3:13:** Deut 21:22-23; 2 Kódin 5:21

* **3:16:** Luukí 1:54-55; Gen 12:7

* **3:17:** Dpodo 7:6

* **3:18:** Lóma 4:14;

11:6 * **3:19:** Lóma 5:20

* **3:21:** Lóma 8:2-4

* **3:22:** Lóma 3:9-19

* **3:26:** Njon 1:12

* **3:27:** Lóma 6:3-4;

13:14 * **3:28:** 1 Kódin 12:12-14

m-aani n-ii dpo kêma, tp:oo maaawe ngê u ngwo dp:uu pyódu. ³ Yinté tpémi ntee pini ngê nmea a ya. Dyámê u dêêpí kópu dyuu u maknopwo nmea a ya. ⁴ Ngmênê Chóó Lémi ngê m-aani n-ii mwiyé a ngmídi ngê, yi ngwo Tp:oo dyámê mbémê nmo a dy:áá ngê, pyáá ngê tpyó, Mósisi u dêêpí kópu dyuu u maknopwo doo a ya. ⁵ Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Yélini dêêpí kópu dyuu u maknopwo a pyede, Tp:oo ngê nyi pw:ii téne, tp:oo módó tp:oo maa ngê u ngwo paa pyódu téne.

⁶ Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo maa ngê a pyódu nmyoo, u l:êê díy:o Tp:oo u Ghê Dmi nmyi ménê yó. Yi Ghéni Dmi ngê u ntâá ngê dpí pyódu nmyo, Chóó Lémi ka kwonmyimo, Munmíkó M:aa. ⁷ Yi kópu u l:êê díy:o mēdp:ee módó dpodo pyu yoo, ngmênê tp:oo módó tp:oo maa ngê nmyi pyaa dniye, Chóó Lémi ngê kóó k:oo wa kaa nmyo. *

Nkalásiya tpémi yi nuw:onuwo: Póól ngê u ngwo ghê wo

⁸ Dini ghi n-ii ngê Chóó Lémi nmyi lama ghéli k:ii daangê yaa wo, yi ngwo k:omo yâpwo kní yi p:uu módó nmyimo a dpodo, ⁹ ngmênê ala ngwo Chóó Lémi nmyi lama a tóó, u kwo a kâádí nmyoo. Lukwe díy:o u yi nmye a kwo, Dêêpí kópu dyuu u maknopwo nmyi yaa dmi. Lukwe díy:o módó dpodo pyu ngê nmye pyodopyodo té. ¹⁰ Wiki yintómu kní yi k:oo, wo piini ngê, lukwe díy:o Nju tpémi yi l:êê ghi yilí nmye cháâcháâ tumo. Myenté d:áá kní yi k:oo yi mwiyé mwiyé wéni nmye cháâcháâ tumo, m:áá kní yi k:oo yi mwiyé mwiyé wéni myenmye cháâcháâ tumo. Myenté m:áá k:oo, yi naa u wo ndíí dé nmye cháâcháâ tumo. ¹¹ Nmyi nuw:onuwo a nga da ghê. Mumdoos nmyi vy:oo módó noon:aa dpodo?

¹² A tídê mbwó yoo, ninê kwunokwuno nmyo, a nt-anê a yaa dmyeno. Dini ghi n-ii ngê nmyi vy:oo noon:aa kwo, a kn:áá yoo yi l:êê ghi dmi nê kuwo too. Ntee nmyee a ya, nmyi vy:oo yinté myennoon:aa kwo. Yi lémi ghi dmi namê cháâcháâ dé. Dini ghi n-ii ngê nmyi vy:oo noo a kwo, dono kópu a nga dpíp:engmê d:uu ngópu. ¹³ Nmyi lama kíyédé tóó, noo a mbii, u l:êê díy:o nmyi vy:oo noon:aa kwo, nmí Lémi p:uu nmye noon:aa danê. ¹⁴ K:omo tpile a mbii u l:êê díy:o dpodo ndíí nmyinê pyw:ee ngópu, ngmênê a wépi dpí:p:ee pwaa ngópu, a kópu dyuu k:omo tpile ngê nmye myedaa pyodo. Nyáá, a kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, Chóó Lémi u enjel k:ii nmyinê chápu noo, myenté Yesu Kédisu ntee pini ngê myenmyinê chápu

noo. ¹⁵ A kópu dyuu u l:êê díy:o w:aa n-ii nmyinê pyw:ee ngópu, ala ngwo lukwe u ngwo ngmêdê pyódu? A lama ka tóó, a kópu dyuu u l:êê díy:o w:aa nmyinê pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o yi ngwo kópuni nmye woní dmy:ee ngê, a ka pênmyinê kê ngópu, a ka daap:ee w:êê ngópu. Nmyi ngwolo dmi nmye w:aa dmy:ee too, ye a ka pênmyinê kê tumo. ¹⁶ Kópu dyuu ndéndê n-ii nmye n:uu vyyu, mumdoos yi kópu kní yi l:êê díy:o daa nmyi nuu u pi ngê d:aa pyódu? *

¹⁷ Nmyi ndiye kígha pyu kní y:oo wunê paapaa nmyo, u yi y:e a kwo, Nmí pee nmí kaa té, ngmênê daa kópu mb:aa ye d:uud:uu ngmê. U yi y:e a kwo, Ala yélini nê kwulo nmo puwá, nmí yi dmi y:e vyílo yichoo kwo. ¹⁸ Ngmênê dye ghi yintómu a yi nmye choo kwo. Dini ghi n-ii ngê nmyi vy:oo noon:aa kwo, a yi nmye doo a kwo. Ala ngwo kuughê nínê tóó, a yi nmye mye choo a kwo. ¹⁹ A tp:ee yoo, ala ngwo nmyi l:êê díy:o dpodo ndíí mēd:a pyw:oo. Mbwili wupwo tédê ntee a mgíni vyími yédi, yinté nmyi l:êê díy:o my:aanínê mgíni vyími, u dí Yesu Kédisu ntee pini ngê anmyi pyaa dmi. ²⁰ Nmyi vy:oo wonínê kwo, ye mb:aamb:aa ngê nipi pono danêmbum té. D:ongé w:ee nmyoo.

Kâádí te mbwee, kâádí te kamí, yi kópu dyuu

²¹ Nmyi vy:oo yélini n-ii kní y:oo u yi y:e a kwo, Dêêpí kópu dyuu u maknopwo nmí ya, kópuni puku yedé a tóó, lukwe díy:o daa nuw:onuwo: ngmê. ²² Yi kópu ala. Epilham tp:oo miyó, woni u kpâm Sela ngê tpyó, woni wop dpodo módó Heka ngê tpyó. ²³ Epilham ngê u dpodo módó mbwili ngê, daa kópu ndíí yi d:uu ngê, ngmênê m:áá yilí yi k:oo u kpâm Sela ka tpete doo u ntâá ngê doo a ya. Dini ghi n-ii ngê Chóó Lémi ngê kópu ye ngma a vyyu, u ntâá ngê u ngwo a pyódu doo, tp:ee u ngwo tpye ngópu. Kópu ndíí yila. ²⁴ Kópuni y:e a pyodo, dymímé pywuu ngê nmye nínê pyépi. Yi pyópu dé yi nt:u kópu alanté, kâádí te mbwee, kâádí te kamí. Wop dpodo módó Heka u nt:u kópu, kâádí te mbwee. Mósisi ngê kâádí te mbwee u dêêpí kópu dyuu Sainay mbwini mbémé nya too. Heka wop ntee doo a dpodo, yélini yi dêêpí kópu dyuu u maknopwo a pyede, yinté wop dpodo pyu ntee pini ngê a pyede. ²⁵ Nyáá, Heka u nt:u kópu, Sainay, mbwini n-ii Alépiya Wee u kwo a kwo. U nt:u kópu m:uu a tóó, Njedusalem, p:aaani n-ii Njuda Wee u kwo a tóó. Nju tpémi yi p:aa ndíí Njedusalem. Yi kópu u l:êê díy:o, Heka wop ntee doo a dpodo, Nju tpémi nye yinté dé, wop dpodo pyu ntee pini ngê a pyede. ²⁶ Ngmênê

* 4:3: Kílosa 3:20-23 * 4:4: Njon 1:14; Lóma 8:3-4 *

4:6: Lóma 8:15-16 * 4:7: Lóma 8:17; Nkal 3:29 * 4:8:

1 Kódin 8:4-6 * 4:10: Kílosa 2:16 * 4:13: 1 Kódin 2:3

* 4:16: Njon 8:45 * 4:22: Gen 16:15; 21:2 * 4:23:

Lóma 9:7-9 * 4:24: Lóma 8:15

dp:oo yinté yéli, nmí Njedusalem ndéndé mbóó p:uu wuné tóó. Nmí pye Sela daa wop dpodo módó ngé doo a ya. Yí kópu u l:éê díy:oo wop dpodo pyu ntee pini ngé dpíno pyede. *

²⁷ Njedusalem n:ii mbóó p:uu wuné tóó, yi p:aani p:uu ala kópu puku yedé a tóó,

Pyópuni daa tpete módó, ala kópu nyeni, nga mb:aamb:aa ngé choo ya.

Tp:ee choongmê tpyó,

ngmênê w:aa anyinê pyw:oo,

u l:éê díy:oo chi káákáá.

Pyópuni u moo ngé dêpê kuwo ngé, yi pyópu wanyi tee kwolo.

K:omo tpile moo ngé a kuwo nyoo,

ngmênê dini ghi n:ii ngé nga amêdê diyé,

tp:ee yilí anyi tpyé. *

²⁸ A tídê mbwó yoo, Chóó Lémi u kópu mbêmê Sela ngé Yisak ntee a tpyó, nmyo mye yinté dé, Chóó Lémi ngé chóó u kópu mbêmê tp:oo módó tp:oo mää ngé a pyódu nmyoo. ²⁹ Epílaham u dye ghi ngé Heka tp:oo ngé Sela tp:oo u vye u yi u ngwo dpímo a kwo. Nyáá, tpémíni Chóó Lémi u Ghê Dmi u kópu mbêmê a pyodo, yi tpémíni daa Heka tp:oo u nuu u pi ngé doo a ya. Ala ngwo mye yinté. ³⁰ Ngmênê puku yedé ala kópu a tóó,

Wop dpodo módó ghee dpí dy:áá dé, mu kópu u díy:oo ñmile dyuu tp:oo ngé daapaa ghay we.

Pyópuni daa wop dpodo módó, yi pyópu tp:oo ngé Epílaham u tpile dé ghay dniye. *

³¹ A tídê mbwó yoo, dp:oo wop dpodo módó u yoo, ngmênê nmo Sela u yoo.

5

Póól ngé u ngwo ye vyye, yepé, Wop dpodo pyu ngé mênangmê pyódu

¹ Wuné wop dpodo pyu ngé ntee a ya, ngmênê Yesu Kédisu ngé yi a pw:ii nmo, yi mênangmê diyé, wop dpodo pyu ngé mênangmê pyódu. *

² Nê Póól, ala kópu nmye nínê tpaépê. Pi ngmê ngé Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu angmê t:ee knomomê, ye kópuni Yesu Kédisu ngé nmí l:éê díy:oo d:uu ngé, k:omo tpile ngé nmye wa pyódu, daawa ngee nmyoo. ³ Kópuni wuné nmye n:uu vyye, nmye mênínê tpaépê, pini n:ii too pee p:uu Chóó Lémi u l:ii dè kaa knomomê, dêépí kópu dyuu yintómu choo cháächáá dé. ⁴ N:ii ngé u yi adí kwo, Dêépí kópu dyuu cháächáá mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé ní pyódu, yi pini Yesu Kédisu kóó k:oo wa a pwíi, u yiki Yesu Kédisu u pwo daa ghay wo. ⁵ Ngmênê Yesu Kédisu ka nmo kélímí té, u l:éê díy:oo nmí lama a tóó, u Ghê Dmi mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé wa pyódu nmo. ⁶ K:omo tpile Chóó Lémi u l:ii

nmí p:uu a t:a, ó daa t:a, ngmênê Yesu Kédisu ka nmí kélímí mbê dniye, u ngwo u kwo a kááí nmo, ala ngwo yoo yi nuu ghi dmi nmí nódo a tóó.

⁷ Nmí Lémi u maa ndéndê mb:aamb:aa ngé kínmyee a kígħa. N:ii kní y:oo yi máádi p:uu a y:ee nmyoo, lukwe díy:oo ye nmyi ng:aa mbê dniye. ⁸ Chóó Lémi ngé yi máádi p:uu mwiyé kaa nmyoo. N:ii kní y:oo nmyi nuw:oo dmi ngmê tumo, doo u dpodo pyu yoo. ⁹ Nmyi lama kîyedé tóó, yis kní tp:oo daa ndíi anyinê ngí, kpo ndíi u mênê anyi yé, anyi pwiyé, kpo yintómu dpí mbwó. Yí yéli y:oo yinté kíngé dyênê nmyoo. ¹⁰ Nmí Lémi mbêmê nê w:ee ngé, yi yéli y:oo daawa dyênê nmyoo, a ka anmyinê ng:aa mbê dmi. N:ii kní y:oo nmyi némi dmi a dyede ngmê, nmí Lémi ngé wa kpada té.

¹¹ A tídê mbwó yoo, pi kní ye ala kópu wuné tpaépê ngé, Chóó Lémi u l:ii nmyi p:uu choo kekelele, ye Nju tpémí y:oo daapídnye kpakakpaka nê, kópuni Yesu Kédisu u kídosi p:uu n:aa tpaépê ngé, yi kópu p:uu daapédê lvéêdílvéêdí té. * ¹² N:ii kní y:oo u yi a kwo, Ala yéli yi pi njini too nmo a ngéépí dé, kópu dono ye d:uud:uu ngmê, yi yéli y:oo yi chóó yi vyóó w:uu dmi dny:oo a ngéépí dé.

Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono vyápê

¹³ A tídê mbwó yoo, dpodoni wuné wop nmyimo a kígħa, nmí Lémi ngé yi a pw:ii nmyoo, ngmênê nangé vyi, Pi ngmê u maknopwo dp:ono pyede, kópuni yilí yi yi dmi nmo a kwo, nmo d:uud:uu dé, yi kwódu yé u kópu daa tóó. Yi kópu nangé vyi, ngmênê nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya, numo p:uu wop dmyinê dpodo. * ¹⁴ Dêépí kópu yilí yintómu ala kópu u mênê a pyede, ñyóó nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté mye choo ya. * ¹⁵ Numo ka namé dnyepéli, numo ka myenamé peede tpaépê, kninté d:ud:umbiy:e wanmyi numo dyênê té.

¹⁶ A tídê mbwó yoo, Chóó Lémi u Ghê Dmi u pono dmyinê vyápê, nmyi chóó nmyi pono namé vyápê. * ¹⁷ Nuw:oo dono n:ii nmyi mênê a tóó, Chóó Lémi u Ghê Dmi p:uu a d:uu yédi, myenté Chóó Lémi u Ghê Dmi yi nuw:oo dono p:uu a d:uu yédi. Nmí Mí ngé u yi u ngwo daa kwo, A yoo yi chóó yi pono dny:oo vyápê. * ¹⁸ Nmí Mí u Ghê Dmi u pono anmyi vyápê knomomê, ye Nju tpémí yi dêépí kópu dyuu u maknopwo daanmyi kwo. *

¹⁹ N:ii yoo yi chóó yi pono a vyápê nyédi, yi l:éê ghi doo dé nmí lama dé. A pyáá ti máá ti nyédi, yi għa tupwótupwó dé, pi u dnye daa yi ng:aa. ²⁰ Kn:aa yápwo dé a cháächáá

* **4:26:** Hipílu 12:22; Tpyuu 21:2,10 * **4:27:** Is 54:1 * **4:30:** Gen 21:10; Njon 8:35 * **5:1:** Njon 8:32,36; Dpodo 15:10 * **5:11:** 1 Kódin 1:23 * **5:13:** 1 Pita 2:16 * **5:14:** Mát 5:43-44; 7:12 * **5:16:** Lóma 8:3-4 * **5:17:** Lóma 7:15-23 * **5:18:** Lóma 6:14

tumo, a nkwépinkwépi nyédi. Noko a diya nyédi, numo p:uu a d:uu nyédi, a ñ:ee kapí nyédi. A nod:enod:e nyédi, yi chóó yi p:uu a nuw:o nyédi, yoo dpí chaa t:oo, yi chóó yi pee a kapí tumo. ²¹ A ñ:ee kapí nyédi, a mbwaa ndaní nyédi, a ghétighéti nyédi, yinté kópu yilí dpí d:uu ngmê. Yinté kópu dé nmye wuné ntee n:uu kwódu too, ala ngwo nmye myed:a kwódu té. N:ii kní y:oo yi kópu yilí a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi kóó k:oo daamí ghê dmi.

²² N:ii yoo nmí Mí u Ghê Dmi pono a vyápê nyédi, yi nuu ghi dmi numo nódo a ya nyédi, w:aa dpo pyw:ee ngmê, pi kní yi k:ii mb:aamb:aa ngé nipi a ya nyédi. Límílimí ngé daa nod:enod:e nyédi, yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa dé, pi kní ye mb:aamb:aa ngé a vyuwo nyédi. Daa pi dódó nyédi, ²³ daa mbodo ndíi mbodo ndíi nyédi, nuw:o dono ka daa ng:aa nyédi. Doo u ntáa yinté yéli ye pi daadi kwódu yé. ²⁴ Yesu Kédisu kídosi ñédê ntee pwene, yélini u kwo a káadi too, yi nuw:o dono yinté nye pwene, dono u yi y:e mēdaa kwo. ²⁵ Dini ghi n:ii ngé Yesu Kédisu ngé u kwo a káadi nmoo, u Ghê Dmi ngé ghê kamí nmo a kpo, yi ghéni dmi u pono vyápê kmêle. ²⁶ Doo u ntáa nmí chóó nmí pi dmi daanmí kmími dé, doo u ntáa yoo daanmí nod:enod:e kígha dé, doo u ntáa numo ka daanmí ñ:ee kapí. *

6

Póolngé u ngwo yepé, Numo ngéêpi kmêle

¹ A tidê mbwó yoo, nmyi vy:o pini ngmê ngé angmê kn:aadi knomómê, yélini nmí Mí u Ghê Dmi pono a vyápê té, yi yéli y:oo yi pini moo wáti y:e. Gheteghete ngé u kwo nangmê mbwólú, nmyi chóó nmye myed-myina a vyuwo, yinté kópu kídmyengmê d:uu ngmê. ² Pini n:ii ka kópuni dīngīdīngī ngé adí pyodopyodo, dmyinê ngéêpi, Yesu Kédisu u déêpi kópu u ngwo anmyi cháacháa. Yi kópu ala, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. ³ Pini n:ii ngé dē vyi knomómê, Nê pi ngmê, ngmênê u pi tédê, yi pini ngé chóóchóó dpí dódó. ⁴ Nmyi chóó nmyi l:êê ghi dmi ntênê dmyinê mumu dé, kn:aa yéli yi dono kní yi mbémê nmyi chóó nmyi pi dmi namé kmími dé. N:ii u l:êê ghi dmi mb:aamb:aa dé, vyílo yi pini ngé choo tpaépê, Nê pi mb:aa. ⁵ Pi ngmê ngé kingê vyi, Yoo yi dono ndíi, a dono tédê, Chóó Lémi ngé daawa kpada nê. Kêle, nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngé dny:oo ya, u ngwo daawa kpada nmyo. *

⁶ N:ii kní y:oo nmí Lémi u kópu dyuu nmye a tpaépê ngópu, dmyinê yeedeyeede dé. *

⁷ Ntênê dmyinê nuw:o. Doo u ntáa Chóó Lémi daanmyi dódó ngmê. Ntini n:ii anyi ntówo, vyílo yi ntini nt:u yuu kaali. ⁸ Pini n:ii nuw:o dono u pono a vyápê yédi, nt:u dini ghi n:ii ngé wa kaali, Chóó Lémi ngé wa dyênê. Pini n:ii nmí Mí u Ghê Dmi u pono a vyápê yédi, nt:u dini ghi n:ii ngé wa kaali, ghê kamí wa a pyw:oo, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. ⁹ Kópu mb:aa d:uud:uu kídmyengé yé ngmê, doo u ntáa nmo d:uudpi diya, mu kópu u díy:o kópu mb:aa n:ii nmo ntówo too, yi nt:u dmi dini ghi n:ii ngé wa kaali, mb:aamb:aa u ngwo anmo pyw:oo. ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:o yélini yi k:ii Yesu ka nmo kélímí té, mb:aamb:aa ngé dmyinê ngéêpi dé, wo yéli myedmyinê ngéêpi dé. Ala pi ngéêpi u dye ghi.

Kuwókuwó kópuni Póol ngé chóó kílí d:êê ngé

¹¹ A tidê mbwó yoo, a kuwókuwó kópu a chóó d:a d:êê. A d:êê ndíi nga a m:uu yó. ¹² Yélini kní y:oo u yi a kwo, Ala yéli yi too pee p:uu Chóó Lémi u líi nmí t:oo, u yi y:e a kwo, Nju tpémi ye yoo mb:aa ngé u ngwo nmí pyaa dmi. Nmí lama ka tóó, Kópuni Yesu Kédisu ngé u kídosi ñédê d:uu ngé, yi kópu ka kélímí mu ngmídi mbémê nmí Mí kóó k:oo anm:uu ghê dmi. Yi yéli y:oo yi kópu nmye wodnye tpaépê, ye Nju tpémi y:oo pi kpaka tumo. ¹³ K:omo tpile Chóó Lémi u líi yi too pee p:uu a ta, ngmênê u déêpi kópu dyuu daa cháacháa tumo. U yi y:e a kwo, Chóó Lémi u líi ala yéli yi p:uu nmí t:oo, mu kópu u díy:o u yi y:e a kwo, Nmí pi dmi ndíi ngé u ngwo paa pyaa we. ¹⁴ A chóó a pi dīnī kmīmī ngé, ngmênê kópu ndíi mu ngmídi pi kní ye n:aa tpaépê ngé, kópuni Yesu Kédisu ngé kídosi ñédê d:uu ngé. Yi kópu u l:êê díy:o dyámé u kópu dé tédê kópu ngé a ka pyaa dniye, myenté dyámé mbémê tpémi ye k:omo tpile ngé nī pyodo. ¹⁵ K:omo tpile Chóó Lémi u líi nmí p:uu a ta, ó daa ta, yi kópu daa ndíi kópu, ngmênê Chóó Lémi ngé kamí ngé mé pyódu nmoo, yi kópu yi ndíi kópu. ¹⁶ N:ii yoo yi nuw:o dmi yinté a pyede, Chóó Lémi ka dny:oo ch:anêch:anê, kóó k:oo dpí kaa tène, u yoo yintómu kní yi k:ii.

¹⁷ A kuwókuwó kópu ala. U ya a nga daa kwo, Pi ngmê ngé a kópu dyuu u wépi a pwaa ngé, mu kópu u díy:o Yesu u l:êê díy:o kwéli a p:uu yilí a ta. Yi kwéli kní yi l:êê díy:o nmyi lama choo a ya, Nê Yesu p:uu ndéndé ngé a dpodo. *

* 5:22: Mát 7:16-20; Epeso 5:8-9

* 5:24: Kilosa 3:5

* 5:26: Pilipay 2:3

* 6:1: Mát 18:15

* 6:2: Lóma

15:1-2 * 6:4: 2 Kódin 13:5

* 6:5: Lóma 14:12

* 6:6: 1 Kódin 9:11,14

* 6:8: Njon 3:6; 6:63; Lóma 8:13

* 6:9: 2 Tes 3:13; 1 Kódin 15:58

* 6:12: Nkal 5:11; Pilipay 3:18

* 6:14: Luuki 14:27; Nkal 2:20-21

* 6:15: 2

Kódin 5:17 * 6:17: 2 Kódin 4:10

¹⁸ A tídê mbwó yoo, nmî Lémi Yesu Kédisu
nmyi ghê dmi knî ye mb:aamb:aa ngê choo
a vyuwo.
Wu u dí.

EPESO

Dini ghi n-ii ngê Póól Njedusalem ngîmî ngópu, kóté kalé ngópu, Lóma lede kní y:oo Lóma ñuw:oo ngópu, mbwa koo y:i doon:aa kwo. (Dpodo 28) Yi ngwo ala pweepwee pee y:i a d:êê ngê, Yesu u yoo kní ye dy:ââ ngê, yélini Esiya Wee u kwo p:aaani p:aaani dnya a kwo. Nmínê nmo ala pweepwee pee u pi Epeso, mu kópu u dîy:o Esiya Wee u kwo p:aaani n-ii u pi ndîi, Epeso.

¹ Nê Póól, Chóó Lémi ngê a ngmidi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngê a pyódu noo. Yélini Yesu Kédisu ka dpodombiy:e myenmyinê kélîmî té, ala pweepwee pee nmye ñîné dyede. *

² Nmî Mî Chóó Lémi, nmî Lémi Yesu Kédisu u kii, dny:oo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vwuwo.

Póól ngê nmî Mî u ngwo doo kwunokwuno

³ Nmî Yâpwo ndéndê kwunokwuno koo, pini n-ii nmî Lémi Yesu Kédisu u Mî. Yi pini mye nmî Mî, yinê a ngmidi nmo, Yesu Kédisu u kii ngmidi ngê a pyódu nmo. Nmî ghê dmi wêdêwêdê kîgha u l:êê dîy:o mb:aamb:aa ngê a yeede nmo, kópu mb:aa nmo dépêngmê wópu ngê. ⁴ Dyámê pê ghêlî dépêngê l:ám ngê, u ngwo a ngmidi nmo, apê, Yi dyâape anî pwaa té, a tp:ee u kii ngmidi ngê wanî pyódu té, a yoo mb:aa ngê wanî pyódu té, mb:aamb:aa ngê a ngîma adnyin:aa ya. * ⁵ Nyââ, yi ngwo a ngmidi nmo, nmî nuu ghi dmi nódo doo a ya. Dini ghi n-ii ngê nmî yikî dmi Yesu Kédisu u pwo ghay wo, nmî Mî ngê a lama nmo, tp:oo módó tp:oo mââ ngê a pyódu nmo, mu kópu u dîy:o vyilo yi kópu u yi u ngwo yidoo kwo, Nî d:uu. ⁶ Yi kópu u l:êê dîy:o chaa kîgha koo. Kópu ndîi nmî l:êê dîy:o ngmê d:uu ngê, Tp:oo nmo a kpo, pini n-ii u nuu ghi nódo ntênê a tóó.

⁷ Yesu Kédisu u pwo nmî yikî dmi ghay wo, nmî l:êê dîy:o pwene, u wêê ngê nmî dono chedê too, Setan kwulo u ngwo a pwaa nmo. * ⁸⁻⁹ Nkélî kópu nmî l:êê dîy:o yi d:uu ngê. Yi kópu chóó wunê a vvu, chóó u nuw:o ndîi mbêmê pi kní ye a ngmo ngê. Ala ngwo yi kópu nmî lama kédê kwolo. ¹⁰ Nmî lama ka tóó, nmî Mî ngê Yesu Kédisu tpile yintómu yi kada a kââ. Tpileni mbóó p:uu a pyede, myenté tpileni dyámê mbêmê a pyede, yi kada pini ngê dê pyódu.

¹¹ Yi kópu yilî nmî Mî ngê wunê a vyi too, yi ngwo myedê ngmidi nmo. Kópuni dpí vyi, ntênê dpí d:uu. ¹² A ngmidi nmo, mu

kópu u dîy:o pi yintómu kní y:oo nmî l:êê dîy:o nmî Mî pîdny:oo chaa kîgha. Nyââ, yi kópu u l:êê dîy:o a ngmidi nmo, Yesu Kédisu u yoo vy:oo mwiyé a kaa nmo, u ngwo nmo t:âât:ââ.

¹³ Myenté dini ghi n-ii ngê nmî Mbwámê p:uu kópu mb:aa nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélîmî mbê dniye, Chóó Lémi ngê u l:ii nmyi gha vy:o t:ângo. Yi l:ii, chóó u Ghê Dmi. Yi ghéni dmi p:uu wunê ala kópu a vvu, apê, Yélini a tp:ee ka adnyi kélîmî, a Ghê Dmi yi ménê wanî yé. * ¹⁴ Pi ngê dy:âma ndîi ntee dpí y:oo, nmî Mî ngê u Ghê Dmi yinté nmî ménê yó. Yi kópu u l:êê dîy:o nmî lama ka tóó, dîyo ntênê wa ngee nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. Yi kópu u l:êê dîy:o pi kní y:oo pîdny:oo chaa kîgha, u pi ndîi ngê paa pyódu y:e. *

Póól Yesu u yoo yi l:êê dîy:o ntee doo ngêpê

¹⁵ A tidê mbwó yoo, kópu mb:aa nmyi p:uu ngmênê nyongo. A lama ka tóó, nmî Lémi Yesu ka ntênê nmye kélîmî té, u yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo mye tóó. * ¹⁶ Dye ghi yintómu nmî Mî nmyi l:êê dîy:o n:aa kwunokwuno ngê, u kwunokwuno d:oonngê yó. Nmyi l:êê dîy:o myenîné ngêpê yédi. ¹⁷ U ya a nga a kwo, Nmî Lémi Yesu Kédisu u Yâpwo, Chóó Lémi, pini n-ii u pi ndîi, myenté pini n-ii nmî Mî, vyilo yi yâpwo ngê choo a ngêêpi nmyo. U ya a nga a kwo, U Ghê Dmi ngê nmye nuw:o dmi a ñépui tene, u kópu yilî nmye myedê kêma tene, Chóó Lémi nmyi lama u ngwo wa yââ. ¹⁸ Nyââ, u ya a nga a kwo, Chóó Lémi nmyi lama choo ya, ala kópu nmyi lama mye choo ya, wunê a ngmidi nmyoo, daawa dóó nmyo, kóó k:oo ntênê wa kaa nmyo. U ya a nga mye kwo, Ala kópu nmyi lama chóó a ya, yélini yi kii Yesu ka nmo kélîmî té, kóó k:oo wa kaa nmo, nmî pi dmi ndîi ngê wa pyódu té, nmî ya d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wamî pyódu. ¹⁹ U ya a nga mye kwo, Ala kópu nmyi lama choo a ya, nmî Mî u wêdêwêdê n-ii nmî ménê a tóó, mu daa mu tp:ook:omo. ²⁰ Vyilo yi wêdêwêdê mbêmê nmî Mî ngê Yesu Kédisu kpêênî a pyidu ngê, mbóó p:uu kmungo, u ché p:ââ pee ngê pyódu ngê. * ²¹ U pi ndîi ngê pyódu ngê, u wêdêwêdê ndîi ngê mye pyódu ngê. Kada pini yintómu, king yintómu, yâpwo ghi yintómu, kmêna mbwee yintómu, myenté nképî yintómu yi pi dmi tédê dé, yi wêdêwêdê mye tédê, ngmênê Yesu Kédisu u wêdêwêdê yi ndîi. Doo u ntââ pi ngmê ngê Yesu Kédisu ala ngwo d:uudpi t:ee kwolo, mu dini ghi ngê myedaawa t:ee kwolo, Yesu Kédisu mu ngmidi u pi yi ndîi, u wêdêwêdê mye ndîi. * ²² Tpile yilî yintómu nmî Mî ngê Yesu Kédisu yu yodo u maknopwo yé

* 1:1: Dpodo 18:19–20:38

* 1:4: Njon 15:16; 2 Tes 2:13; Epeso 5:27

* 1:7: Epeso 2:7

* 1:13: Epeso 4:30

* 1:14: 2 Kódin 1:22

* 1:15: Kílosa 1:4–11

* 1:20: Hipílu 1:3,13

* 1:21: Kílosa 2:15; Pilipay 2:9–10

* 1:22:

too, nmí l-êê díy:o tpile yintómu yi kada pini ngé pyódu ngé. * ²³ Nmí kada pini ngé mye tóó, nmí mbodo ngé a tóó, nmo, kóó kpálfí dé. Yiné a mbêpê kígha nmo, u dpodo yuno dódó, myenté tpile yilí yintómu yiné a yené té.

2

Nmí Mí ngé kamí ngé u ngwo pyódu nmoo

¹ Mbwee ntóó ngé dnye ntee daa nyêmi ngé, yinté tpile ngé nmyee a ya, nmí Mí u dnye dênmyee a nyêmi, myenmyee a dono.

* ² Yi ngwo mgídfí u yoo vy:o nmyee a kwo, dono u maa p:uu nmyee a paa. Kmêna yoo yi kada pini u dnye yinmyee a nyêmi. Yoo dono kní y:oo yi pini u dnye ala ngwo myeye nyêmi ngmê. * ³ Nmo yintómu wuné yinté kínmee a ya, nmí chóó nmí pono nmee a vyápé, kópuni u yi nmo dpímo a kwo, nmímo d:uud:uu dé. Dyámê mbêmê pi yintómu kní yi k:ii nmí kpadakpada u maa p:uu nmee a kwo. *

⁴ Ngmênê Chóó Lémi ka ntênê nmí ch:anê dnye, nmí nuu ghi dmi nódo a tóó. ⁵ Dini ghi n:ii ngé mbwee ntóó ntee tpile ngé nmee a ya, u dnye dênmee a nyêmi, Yesu Kédisu kpêêní ntee a pyídu ngé, yinté myedé pyídu nmoo, ghê kamí nmo a kpo. (U módó yeede yee mbêmê kóó k:oo kaa nmyoo.)

⁶ Nyáá, Yesu Kédisu u kii a kâádfí nmoo, mbóó p:uu ntee kmungo, kmêna mbwee nkwépi kní yi pwo nmí pi dmi yinté mye kmungo. * ⁷ U kwo nmo ch:anê dnye, Yesu Kédisu ka a kâádfí nmoo. Dnyinté daa yeede nmoo, kópu ndíí nmí l-êê díy:o ngmê d:uu ngé. U yi u ngwo doo kwo, Pi kní y:oo yi kópu m:uu y:e, dye ghi yintómu yi lama píchoo ya, chedê ngé daawa pyódu. *

⁸⁻⁹ Nyáá, nmí Mí ngé a yeede nmyoo, dini ghi n:ii ngé Yesu Kédisu ka nmyi kélímí mbê dnye, kóó k:oo kaa nmyoo. Daa kópuni nmyee a d:uud:uu dé yi l-êê díy:o kóó k:oo kaa nmyoo, ngmênê Chóó Lémi ngé módó a yeede nmyoo, doo u ntáá nmyi chóó nmyi pi dmi daanmyi kmímí dé. * ¹⁰ Nmí Mí ngé kamí ngé yiné a pyódu nmoo, Yesu Kédisu u kii ngmídfí ngé pyódu nmoo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, A tp:ee u yoo yi l-êê ghi dmi mb:aamb:aa ngé paa pyaa dnye, kópu mb:aa yilí pídfny:oo d:uud:uu. Yi kópu mb:aa ló dmi a m:uu too. *

Yesu ngé Nju tpémi, kn:aa yéli yi k:ii ngmídfí ngé u ngwo pyódu too

¹¹ A tídfé mbwó yoo, nmyi vy:o yélini daa Nju tpémi, nmye níndé danê. Ntee nmyee

* **2:1:** Kílosa 2:13 * **2:2:** Epeso 6:12 * **2:3:** Taitas 3:3 * **2:6:** Lóma 6:8 * **2:7:** Lóma 2:4 * **2:8-9:** Lóma 3:24; 2 Tím 1:9; Taitas 3:5 * **2:10:** Taitas 2:14 * **2:12:** Lóma 9:4; 1 Tes 4:13 * **2:14:** Kílosa 1:20; 1 Kódfn 12:13 * **2:16:** Kílosa 1:20,22 * **2:18:** Epeso 3:12 * **2:20:** Mát 16:18; 1 Kódfn 3:11 * **2:21:** 1 Kódfn 3:16; Kílosa 2:19 * **2:22:** 2 Kódfn 6:16 * **3:1:** Epeso 4:1; Pílipay 1:13

a ya, yi kópu p:uu dmyinê nuw:o. Nmo Nju tpémi, nmí mí kní y:oo Chóó Lémi u líi nmí p:uu a t:ee ngópu. Daa nmí nuu u yoo ngé nmyee a kwo, mu kópu u díy:o yi líi nmyi p:uu dépê t:ee ngópu. ¹² Yi ngwo Yesu Kédisu dênmyee a t:áát:áá, yélini Chóó Lémi ngé a ngmídfí ngé, yi yéli yi vy:o dênmyee a kwo. Chóó Lémi ngé wuné nmí kn:áá yoo u kwo a kâádfí too, yepé, Nmyi yoo kní ye mb:aamb:aa ngé ana a vyyuwo. Ngmênê nmyo kuu dé, kóó kuwa nmyee a kwo. Mgídfí u yoo vy:o nmyee a kwo, Chóó Lémi nmyi lama dépwo a ya, nmí Mbwámê dênmyee a t:áát:áá. * ¹³ Yi ngwo kóó kuwa nmyee a kwo, ngmênê nmyi yíkfí nmí Yesu Kédisu u pwo ghay wo, nmyi l-êê díy:o mye pwene, ala ngwo kóó k:oo nmye wee. ¹⁴ Nmí kélí ghê d-êê yiné a y:ángo, numo ka diya n:ii nmee a kígha, yi kópu chedê ngé, numo ka a kâádfí nmoo, yoo ngmídfí ngé pyódu nmoo. * ¹⁵ Dini ghi n:ii ngé pwene, Nju tpémi yi d-êê pí kópu yintómu yi d:aa dmi a kâádfí ngé, yoo míyó d-ê u kwo a kâádfí doo, yoo ngmídfí ngé pyódu nmoo. ¹⁶ Nyáá, dini ghi n:ii ngé kídosí ñedé pwene, numo ka diya n:ii nmee a kígha, yi kópu chedê ngé, numo ka a kâádfí nmoo, Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngé pyódu nmoo, u kwo myedé kâádfí nmoo. * ¹⁷ Dini ghi n:ii ngé dyámê mbêmê a loo, u maa nkígh-ê nmee a kwo, ngmênê u maa nkígh-ê dênmyee a kwo. Dini ghi n:ii ngé pwene, Chóó Lémi ka nípi a kâádfí nmoo. ¹⁸ Nyáá, yoo ngmídfí ngé pyódu nmoo, nmí Mí u Ghê Dmi nmí mêné yó, nmí Mí ka maa komo yinê kpémí ngé. *

¹⁹ Wuné nmí yoo vy:o dênmyee a kwo, pi my:oo ngé nmyee a ya, ngmênê ala ngwo nmo p:aa ngmídfí tpémi, Chóó Lémi u yoo vy:o nípi nmo wee, tp:oo módó tp:oo máá ngé d-ê pyódu nmoo. ²⁰ Myenté u ngomo ntee tpile ngé d-ê pyódu nmoo. U komo kapí pyu kní y:oo, Yesu u dyépi yoo yi k:ii, ngomo k:áá páá dyuu kaa tumo, ngomo pywuu l:ámo ngópu. Yesu Kédisu chóó pw:eni ngé a tóó. * ²¹ Ngomo ch:oo yintómu yiné a tpyé. Chóó Lémi u ngomo ntee tpile ngé d-ê pyódu nmoo, chóó nmí mêné a tóó. * ²² Nyáá, nmí Lémi ngé yoo ngmídfí ngé pyódu nmoo, dépê kuwo nmyoo, Chóó Lémi u Ghê Dmi nmí mêné a tóó. *

3

Póól u dpodo p:uu u ngwo ye doo danê

¹ Nê Póól, mbwa k:oo aní kwo, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ngé a dpodo kalé noo, yélini dp:ee Nju tpémi, nmye a dy:áá noo, nmyo

ntee yéli u yoo vy:o noo a kapí dé. * ² Yi dpodo u pi nmyinê ny:ee ngópu, apii? Nmyi lama kíyedê tóó, Chóó Lémi ka nê ch:anê wo, nmyi l:êê díy:o a dpodo kalê noo, ³ kópuni wunê a ngmo ngê a ka myedê vyyu. (Yi ngmee u kópu ala ngwo pee tp:oo nmye kíd:a d:êê. * ⁴ Dini ghi n:ii ngê amênmyinê kp:aa ngmê, Yesu Kédisu p:uu ngmee u kópu ntee nê w:ee ngê, yinté amyenmyinê w:ee ngmê.) ⁵ Yi ngmee u kópu ala ngwo nmí dye ghi ngê da pywáí, nmí Lémi ngê u dyépi kní ye, u komo kapí pyu kní ye da vyi. Nyáá, nmí Lémi u Ghê Dmi mbêmê da w:ee ngmê, ngmênê n:ii kní y:oo u komo wunê dnyimo a kapí, yi ngmee u kópu dnyinté a w:ee ngópu, mgo mwáá vy:o a m:uu ngópu. ⁶ Yi ngmee u kópu ala. Nmí Mí ngê ala kópu wunê a vyyu, apê, Yoo yi l:êê díy:o a Tp:ee wa pw:onu, waméni pyidu, Nju tpémi, kn:aa yéli yi k:ii, numo ka yinê wa a káádi té, yoo ngmídi ngê wa pyódu té, a kêê k:oo nipi wa kaa té. Ala ngwo yi kópu mb:aa dmyi ny:ee ngmê, nmí Lémi u yoo vy:o dmye ghê dmi.

* ⁷ Yi kópu mb:aa tpapê u l:êê díy:o, nmí Mí ngê a dpodo kalê noo. Dpodo ndíi yila, u pi mye ndíi. Chóó u wêdêwêdê mbêmê u ntáá ngê a pyódu noo. * ⁸ K:omo tpile nmí Lémi u yoo vy:o dênoo a kwo, ngmênê yinê a ngmídi noo, dpodoni u pi ndíi, yi dpodo nêdê a kaa noo, a ka pê, Yélini daa Nju tpémi, a pi ye chin:aa tpapê. Ala ngwo yi dpodo nêdê aní kwo, pi kní ye yenímo, Yesu Kédisu ka nmí ch:anê dniye, ntênê nmo wunê vyyu yédi, doo u ntáá yi kópu mb:aa yilí daanmí chedê. * ⁹ Yi dpodo tédê Chóó Lémi u ngmee u kópu kwédi pi kní ye nímoo pywáípywáí ngê. Dyámê pê pini n:ii ngê l:âmo ngê, yi tumu kópu yi ngwo a ngmo ngê. * ¹⁰ U yi u ngwo doo kwo, Yesu u yoo kní y:oo yi tumu kópu kwédi y:oo paan:aa pywáí y:e, mbóó p:uu yélini kada a wee, enjel yoo yi k:ii, yi tumu kópu yi lama paa yaa we. Yi tumu kópu u ménê Chóó Lémi u nuw:o ndíi u kópu yintómu a pyede. ¹¹ Yi kópu wunê a nuw:o kwólu, ala ngwo nmí dye ghi ngê nmí Lémi Yesu Kédisu ngê yi kópu dê d:uu. ¹² Yélini yi k:ii u kwo nmo kélímí té, Chóó Lémi ka nmí maa komo yinê kpêmí ngê. Nkíngê ngê kêê daanmo t:oo, yi máádi u ngwo anmí kwolo. * ¹³ Ala ngwo pi kní ye myenamê nkíngê. Dononi nínê vyiímí, p:uu nuw:o ngê kêê nangê t:oo, k:omo tpile ngê nmye choo ya, mu kópu u díy:o a dpodo u l:êê díy:o nmyi ya mb:aamb:aa ngê amí pyódu. *

Póól Esiya Wee u kwo tpémi yi l:êê díy:o u ngwo doo ngépê

¹⁴ A tídê mbwó yoo, nmyi l:êê díy:o nmí Mí ka n:aa ngépê yédi. ¹⁵ Yinê a l:âmo nmoo, mbóó p:uu yélini wunê pyede, mye l:âmo too, ntênê nmo wunê vyyu yédi. ¹⁶ U pi ndíi, u wêdêwêdê mye ndíi. U ya a nga a kwo, U Ghê Dmi ngê nmyi gha dmi a wêdêwêdê kalê ngê. ¹⁷ Nmyi kélímí u l:êê díy:o Yesu Kédisu nmyi ménê píchoo ya. U ya a nga a kwo, Nmí Mí u nuu ghi nmyi nódo choo ya, yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo myedny:oo ya, yi kópu ngê yinê choo mbêpê kígha nmyo. * ¹⁸ U ya a nga a kwo, Nmí Lémi u yoo yintómu kní yi k:ii, ala kópu nmyi lama píchoo ya, Yesu Kédisu nódo nmyi nuu ghi dmi ntênê a tóó, daa kedê wo, nmyi l:êê díy:o doo mgíni vyiímí, u pi ka vyyu mu daa mu tp:ook:omo, u dí anyi wunê tóó. ¹⁹ Doo u ntáá yi kópu nmí lama d:ud:umbiy:e daawa yáá, ngmênê u ya a nga a kwo, Nmyi lama píchoo ya, nmí Mí ntee a tóó, yinté paa pyaa dmyeno.

²⁰ Nmí Mí chaa kígha koo. Wêdêwêdêni nmí ménê a dpodo, nmí Mí u wêdêwêdê ye tóó. Ló kópu u kwo ngmanmí dmyinê, ló kópu p:uu nmí nuw:o dmi adí kwo, u ntáá nmo wa a d:uu té, myenté kópuni yi kópu dé yi pwo a pyede, u ntáá nmo amyedé d:uu té.

* ²¹ Yélini yi k:ii Yesu Kédisu ka nmo kélímí té, dye ghi yintómu nmí Mí chaa kígha koo, chedê ngê kíngê pyódu. Ndê kópu yila.

4

Yesu ngê u kwo u ngwo a káádi nmoo

¹ A tídê mbwó yoo, nmí Lémi p:uu dpodo u l:êê díy:o, mbwa koo alii anínê kwo. Yi kópu u l:êê díy:o nínê kwunokwuno nmyo, máádi ni p:uu nmí Mí ngê kaa nmyoo, yi máádi mb:aamb:aa ngê dmyinê kígha. *

² Dye ghi yintómu kídmýengê lémilémi, pi kní ye nuw:o ngê dmyinê mbumu, límlílmí ngê kídmýengê nod:enod:e. Pi límlílmí ngê nangmê kée, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. * ³ Nmí Mí u Ghê Dmi ngê numo ka a káádi nmyoo, numo ka mb:aamb:aa ngê dmyinê ya, kídmýengê numo kée t:oo. * ⁴ Yesu Kédisu ngê numo ka a káádi nmoo, nmí mbodo ngê a tóó, nmo kóó kpáí dé, u Ghê Dmi mu ngmídi nmí ménê ye tóó. Kópu mu ngmídi yinmye t:áát:áá ngmê, n:ii ngê a ngmídi nmyoo, kóó k:oo wa kaa nmyo. *

* ⁵ Nmí Lémi mu ngmídi, kn:aa pini ka dpíno kélímí té, vyyo u pi mbêmê mbáptísím kalê nmoo, daa kn:aa pini u pi mbêmê. ⁶ Nmo yintómu nmí Mí mu ngmídi, Chóó Lémi. Yinê a yenê nmo, nmí ménê a tóó, u wêdêwêdê mbêmê nmo dpodo ndíi.

* **3:3:** Epeso 1:9; Kílosa 1:26 * **3:6:** Epeso 2:13,19 * **3:7:** Kílosa 1:25 * **3:8:** 1 Kódin 15:9-10 * **3:9:** Kílosa 1:29 * **3:12:** Epeso 2:18; Hipílu 4:16 * **3:13:** 2 Tim 2:10 * **3:17:** Kílosa 2:7; Njon 14:23 * **3:20:** Kílosa 1:29 * **4:1:** Kílosa 1:10 * **4:2:** Kílosa 3:12-13 * **4:3:** Lóma 12:16-18; 1 Píta 3:8 * **4:4:** 1 Kódin 12:12-13

⁷ Nyââ, nmî mbodo mu ngmîdi, ngmênê nmî dpodo u mo u mo dé, Yesu Kédîsu ngê chóó u nuw:o mbêmê nmî dpodo ñedê dpodo ñedê kaa nmoo. Yi dpodo knî yi l:êê dîy:o u ntââ ngê pyódu nmoo. * ⁸ Yintê kópu nmî Mî u puku yedê alanté a tóó, Yélini nmî Lémi p:uu dnye d:uu, yu yodo u maknopwo yé too, tââ u ngwo kee wo,

u ngwo a yeede nmoo. *

⁹ Tââ u ngwo kee wo, u kakêmê nmye ñinê chámêchámê. U nt:u kópu alanté. Mwiyémiyé dyámê mbêmê a loo, p:ââ yi mê ghêpê wo. ¹⁰ Nyââ, pini n:ii a ghêpê wo, vyílo yi pini mbóó p:uu mēyi kee wo, nmî Mî u nkigh:ê mî yaa wo, mbóó dyámê yi mbêmê tpilê yilî yintómu yinê a yenê té. ¹¹ Yinê a yeede nmoo, nmî dpodo dpodo nmo a kpo, yi dpodo dé yi l:êê dîy:o u ntââ ngê mye pyódu nmoo. Knî ngmê u dyépi ngê pyódu too, knî ngmê u komo kapî pyu ngê pyódu too, knî ngmê u kópu y:eney:enê pyu ngê pyódu too, knî ngmê kada pini ngê pyódu too, knî ngmê dêépi pyu ngê pyódu too. * ¹² U yi u ngwo a kwo, A yoo yintómu wêdêwêdê ngê pyaa dniye, a dpodo u ntââ ngê pyaa dniye, a l:êê ghi dmi ntee a tóó, yi l:êê ghi dmi yinté paa pyaa dniye. * ¹³ Yi dpodo knî yi mbêmê nmî nuw:o dmi ngmîdi ngê wa pyódu, Chóó Lémi Tp:oo ka mb:aamb:aa ngê anmî kélîmî, nmî lama ntênê wa yââ. Tp:ee ntee dpî k:aa, máawe ngê dpî pyódu, yinté anmî kaa dmi. Yesu Kédîsu ntee a tóó, yinté anmî pyaa dmi. * ¹⁴ U yi u ngwo daa kwo, A yoo tp:ee ntee tpilê ngê dny:oo ya, u yi u ngwo myedaa kwo, Yópu ng:oo ntee tpilê ngê dny:oo ya. U yi u ngwo daa kwo, Pi dódó pyu knî y:oo dny:oo dódó dé, yi nuw:o dmi miyó miyó ngê dny:oo pyépi dé. * ¹⁵ A tidê mbwó yoo, nmî nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya, numo ka paa ndê danê kmêle, nmî mbodo Yesu Kédîsu ntee a tóó, yinté pyaa kmêle. * ¹⁶ Nmî Mî ngê pi p:uu tpilê yintómu ntee a kââdi too, Yesu Kédîsu ka yinté a kââdi nmoo, numo ka myedê kââdi nmoo. Nmî dpodo dpodo nmo a kpo, yi dpodo knî yi mbêmê nmo numo ngêépi nyédi, nmî Lémi ntee a tóó, yinté nmo numo pyépi nyédi, mu kópu u dîy:o nmî nuu ghi dmi numo nódo a tóó. *

L:êê ghi dono kéké, maa mb:aa u kigha

¹⁷ Nmî Lémi u pi ngê kópu nmye munîné tpaépê, dpo ny:ee yó. Yélini y:oo nmî Lémi daa cháâcháâ ngmê, yi nt:anê ménangmê yââ. Yi nuw:o dmi k:omo tpilê knî yi p:uu

a kwo. * ¹⁸ Yi nuw:o dmi mgîdi vy:o a mbêpê, yi ngópu dmi nkoko tumo, nmî Lémi u kópu dé yi lama daa pyede. Ghéni n:ii kamî nmî Mî ngê nmo a kpo, dèpê pyw:ee ngópu. ¹⁹ Dye ghi yintómu a dono nyédi, dono dyêédi daa ngmîdi a d:uud:uu ngópu, yi gha dmi tupwótupwó dé, ngmênê my:wene y:e daa kwo yédi.

²⁰ Yesu Kédîsu u kópu knî yi p:uu yinté kópu dpîpe ndê ngópu. ²¹ A lama ka tóó, dîni ghi n:ii ngê u pi nmyi ny:ee ngópu, u yoo vy:o nmyi ghê dniye, pi knî y:oo Yesu u ndê kópu dyuu nmye vyi tumo. ²² Nmyi nuw:o mbwee knî y:oo maa dono p:uu dnyimo a mbêpê kigha nmyo, dnyimo a dódó nmyo, u l:êê dîy:o dono u yi nmye dpîmo a kwo. Yi máádi u dî ndiya. Ala ngwo nmyi nuw:o mbwee dpî kéké tóó. * ²³ Nmyi nuw:o dmi kamî ngê dny:oo ya, nmyi gha dmi kamî ngê myedny:oo ya. ²⁴ Pi ngê kpîdi mbwee ntee dpî kéké, kpîdi kamî u mbwo dpî t:oo, nmyi nuw:o mbwee dmi yinté dpî kéké tóó, nuw:o kamî p:uu dmyinê mbêpê. Nmî Mî ntee a tóó, nmyi nuw:o kamî dmi yinté yinê dpo pyódu té. Nyââ, yi nuw:o kamî p:uu dmyinê mbêpê, dmyinê mb:aamb:aa, nmî Mî ntee a tóó, yinté ndêndê ngê dmyinê ya.

²⁵ Yi kópu u l:êê dîy:o noko kidmyengê k:omodané, numo ka dmyinê ndê danê, mu kópu u dîy:o yoo ngmîdi ngê nmî pyaa dniye. * ²⁶ Pi ngmê ka ngmêdmye nod:e knomomê, dono nangmê d:uu, nod:enode ngê kââdi nmye kîngê ghîi. ²⁷ Nod:enode tédê dye ghi daadîi ngê nangê pyódu, kminté Setan ngê wa dóo nmyo, ntââ anmyinê vy:ee ngmê. ²⁸ Nmyi vy:o pini n:ii kpáapi ngê doo a ya, kpaa ngê kékê kédêm:uungê t:oo, chóó kóó dé y:e choo dpodo, dpodombiy:e choo dpodo, pinté yoo choo yeede yeede dé. *

²⁹ Danêmbum tédê dono kópu nmyi kwo kidangmê pwii. Kópu mb:aa yidmyinê tpaépê dé, yoo u ngwo dmyinê ngêépi dé, yi kélîmî wêdêwêdê ngê u ngwo paa pyaa dniye. *

³⁰ Nmî Mî u Ghê Dmî nangê mywenemy:wene kwolo. Dini ghi n:ii ngê pi ngê dy:âma ndîi dpî y:oo, yoo yi lama dpî yââ, naa dîyo wa kê ngmê, daawa téd:a. Nmî Mî u Ghê Dmî, dy:âma ndîi ntee tpilê ngê a tóó, nmo a kpo. Yi dy:âma ndîi wanmyi diyédiyé kalê ngmê, ye naa wa téd:a, Chóó Lémi ngê kóo k:oo daamî kaa nmyo. * ³¹ Kópuni nmyi nódo a kaa dniye, dpî kéké tóó, kidmyengê nuu mbumu, nod:enode, dnyengi, peede tpaépê, pi u pi dyede. Dono n:aa:uungê d:uu, * ³² ngmênê noko mb:aamb:aa ngê dmyinê ya, numo ka dmyinê vuyuwu, numo ka myedmy-

* 4:7: Lóma 12:3,6 * 4:8: Psalm 68:18 * 4:11: 1 Kódin 12:28 * 4:12: 1 Kódin 14:12 * 4:13: Kilosa 1:28

* 4:14: 1 Kódin 14:20 * 4:15: Epeso 4:25 * 4:16: Kilosa 2:19 * 4:17: Lóma 1:21 * 4:22: Kilosa 3:9-10;

Lóma 12:2 * 4:25: Epeso 4:15 * 4:28: Dpodo 20:35 * 4:29: Epeso 5:4; Kilosa 4:6 * 4:30: Epeso 1:13-14

* 4:31: Kilosa 3:8

inê ch:anêch:anê. Chóó Lémi ngê Yesu Kédisu u l'éê díy:o nmyi dono yili ntee u kuwó kée too, nmyi tídê mbwó yoo yi dono yili yinté nmyi kuwó myoo kée too, mênangmê ngí. *

5

W:êênî u kópu dé yi d:uud:uu

¹ Nmí Mí ntee a too, yinté dmyinê ya, mu kópu u díy:o tp:oo módó tp:oo máâ ngê a pyódu nmyoo, nmyi nuu ghi dmi nódo a too. ² Yesu Kédisu nódo nmyi nuu ghi dmi ntee a too, nmyi tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi yinté nmyi nódo myedny:oo ya. Chóó Lémi u nuu u kópu yi d:uu ngê, nmí l'éê díy:o chóóchóó y:àngo, chóóchóó kpêê ngê yó. *

³ Nmí Mí u yoo vy:o nmyi ghê dniye, u l'éê díy:o kídmyengê pyââ ti máâ ti, nmyi gha dmi tupwótupwó ngê mékíngê pyaa dmi, tpile ndapí yi mb:aami ngê nangmê pyódu. Pi kní y:oo nmyi pi dmi yi kópu kní yi p:uu kíngmê ny:ee ngmê. ⁴ Myenté doo u ntââ dono kópu dé nmyi kwo kídangmê pwii, pyââ p:uu danêmbum ngê kée nangê too, yinté pi nkwtinkwiti ngê kée myenangê too, ngmênê nmí Mí p:ee dmyinê kwunokwuno. *

⁵ Ala kópu nmyi lama choo ya, pyââ ti pyu, ó pini n:i i u gha tupwótupwó, ó tpile ndapí yi mb:aami, yinté pini nmí Mí Mupwo yi kée k:oo daangmêwa ghê, mu kópu u díy:o tpile ndapí yi mb:aami ngê u tpile dé u yâpw ngê dpí pyódu té. U nuw:o u tpile kní yi p:uu a kwo yédi, nmí Mí p:uu daa kwo yédi. *

⁶ Pi ngê k:omodanê kópu kní yi mbêmê kíngê dóó nmyo. Yélini nmí Mí ka daa ng:aa nyédi, yinté kópu a d:uud:uu tumo, vyílo yi kópu kní yi l'éê díy:o wa kpada té. ⁷ Yinté yélini yi vy:o nangmê ghê. ⁸ Wunê mgídí vy:o nmyee a kwo, ngmênê nmí Lémi ngê u kwo a káâdi nmyoo, u wo nmye pyede. Wo u yoo yi kópu dé yidmyinê d:uud:uu dé, ⁹ dmyinê mb:aamb:aa, nmí Mí u nuu u kópu dé dmyinê d:uud:uu dé, pi nangmê dóó. ¹⁰ Nyââ, nmí Lémi u nuu u kópu dé dmyina a pyw:êmi dé, myedmyinê d:uud:uu dé. ¹¹ Mgídí u kópu kní y:oo yoo daa ngêêpi tumo, nangmê d:uu, ngmênê nmyi wuu yi kópu dono yili yi pwo dny:oo ya, pi kní ye dmyinê kwódukwódu dé. ¹² Kópuni tumu-tumu a d:uud:uu tumo, mywenemywene u kópu dé. Ala pwepwee pee yedê daanê d:éê té, kminté mywene nmye amí ghê. ¹³ Nyââ, nmyo lam ntee tpile dé, kópu yili yintómu yi pwo nmyi wuu dmi choo ya, pi kní y:oo u ngwo pèdê w:ee y:e, yi kópu daa mb:aamb:aa dé, dono dé. ¹⁴ W:êênî tpile yili yintómu

mb:aamb:aa ngê anyi m:uu té. Yi kópu u l'éê díy:o nmí wéti ngmê k:oo ala kópu a too,

Yélini mbwee ntóo ntee tpile dé, a pii dmyeno,

Yesu Kédisu u wuu nmyi pwo wa kée.

¹⁵ Dp:ee mgídí u yoo, ngmênê Yesu Kédisu u wuu nmyi pwo a too. Yi kópu u l'éê díy:o u maa mb:aamb:aa ngê dmyinê kígaha. Yélini yi lama nmí Lémi daa too, yi nt:anê mênangmê yââ, ngmênê nmí Lémi u nuw:o u pono dmyinê vyápê. ¹⁶ Ala ngwo yoo dono yi vy:o nmye wee. Módó kídmyengê ya, ngmênê kópuni mb:aamb:aa u ntââ ngê nmye dpí pyaa dmi, dmyinê d:uud:uu dé. *

¹⁷ Mbodo podo ngê nangmê pyódu, ngmênê nmí Lémi u nuu u kópu dé dmyina a pyw:êmi dé, myedmyinê d:uud:uu dé. *

¹⁸ Mbwaa ndanî tédê kídmyengê ghétighéti, yi kópu ngê wa dyênê nmyo. Ngmênê nmí Mí u Ghê Dmi nmyi mênê ntênê choo ya, yinê choo mbêpê kígaha nmyo. ¹⁹ Wéti n:i i nmyi lama a kígaha too, myenté wéti n:i i nmí Mí u puku yedê a pyede, myenté wéti n:i i Yesu u yoo kní y:oo ala ngwo dé vyi t:oo, yi wéti kní y:e nmí Lémi nmyi gha kní yi vy:o yinté dmyinê chaa kígaha. ²⁰ Tpile yintómu kní yi l'éê díy:o, dye ghi yintómu nmí Lémi Yesu Kédisu u pi mbêmê nmí Mí Chóó Lémi dmyinê kwunokwuno. ²¹ Numo dnye dmyinê nyêmi dé, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u dnye nmye nyêmi ngmê, my:ee cháâcháâ ngmê.

Yéé yepe yoo yi danêmbum

²² Yepe yoo, nmí Lémi u dnye ntee nmye nyêmi ngmê, nmyi moo yoo yi dnye dmi yinté myedmyinê nyêmi dé, ²³ mu kópu u díy:o Yesu u yoo yi mbodo ngê ntee a too, máâ mye yinté, u kpâm u mbodo ngê yinté a ya yédi. Yélini yi k:i i Yesu ka nmo kélímí té, nmí mbodo ngê pyodo, mu kópu u díy:o nmí Mbwámê ngê nmye pyodo, nmí l'éê díy:o u ngwo pwene. ²⁴ Nyââ, Yesu Kédisu u dnye ntee nmo nyêmi ngê, yepe kní y:oo dye ghi yintómu yi moo yoo yi dnye dmi yinté dny:oo nyêmi dé.

²⁵ Yéé yoo, ala kópu a ny:ee yó. Yélini yi k:i i Yesu Kédisu ka nmo kélímí té, nmí nuu ghi dmi nódo a too. Yi kópu nmí lama a too, mu kópu u díy:o chóóchóó nmí l'éê díy:o y:àngo. Ntee nmo wunê vyyuwo, nmyi kpâm kní ye yinté myedmyinê vyyuwo, yi nuu ghi dmi nmyi nódo ntênê dny:oo ya. ²⁶ Yesu Kédisu ngê u yi doo kwo, A yoo yi dono mbwaa ngê ní ghêê té, a kópu dyuu mbêmê a kede

* 4:32: Kílosa 3:12-13 * 5:2: Nkal 2:20 * 5:4: Epeso 4:29 * 5:5: 1 Kódin 6:9-10 * 5:6: Lóma 1:18 * 5:8: Kílosa 1:13; 1 Pita 2:9 * 5:10: Lóma 12:2 * 5:13: Epeso 2:1 * 5:16: Kílosa 4:5 * 5:17: Kílosa 1:9 * 5:18: Lóma 13:13; 8:6 * 5:19: Kílosa 3:16 * 5:20: Kílosa 3:17; 1 Tes 5:18 * 5:22: 1 Pita 3:1 * 5:23: 1 Kódin 11:3 * 5:25: Kílosa 3:19 * 5:26: Hipílu 10:10; Njon 15:3

paa nî tee té. * ²⁷ U yi u ngwo a kwo, A chóó a yoo ngé nî pyódu té, yoo mb:aa ngé nî pyódu té, dyáápe yi p:uu daadi ya, dono yi méné myedaadi ya. * ²⁸ Mâá yoo, nmyi chóóchóó nmyi nuu ghi dmi nmyi nódo ntee a tóó, nmyi kpâm yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo yinté myedny:oo ya. Pyáá mbodo máá, u l:éé díy:o n:ii u kpâm ka a vuywo yédi, chóó u pâá ka a vuywo yédi. ²⁹ Pi chóóchóó u kwo daawa diy:a, ngmêné a mbonombono ngé, u kwo a vuywo yédi. Myenté pi ka u kpâm kîngî diy:a, u kpâm ka mb:aamb:aa ngé choo vuywo. Yinté Yesu Kédisu nmo wuné vuywo yédi, * ³⁰ nmî mbodo ngé a tóó, nmo u yoo. ³¹ Nyáá, pini n:ii u kpâm ka a vuywo yédi, chóó u pâá ka a vuywo yédi, mu kópu u díy:o puku yedé alanté a tóó,

Mâá u pye mí yi kélê dpo pwii,
u kpâm k:ii ngmidi ngé dpí pyaa kní.

* ³² Yi kópu u méné tumu kópu ndíi ngma tóó, na a ka u nt:u kópu ala, Yesu Kédisu ngé u yoo u kede paa tángo. ³³ Yi kópu u díné nye yinté, pi ngé u kpâm u kede paa dpí t:oo, ngmidi ngé dpí pyaa kní, ntêné u kwo choo vuywo, myenté yi pyópu ngé u moo ntêné choo cháachâá.

6

Tp:ee dmââdíma yi kópu dyuu

¹ Tp:ee dmââdíma, yélini Yesu ka nmye kélímí té, nmyi pye mí yoo yi dnye dmi dmyiné nyémí dé, yi kópu vyílo yidmyiné d:uud:uu. * ² Puku yedé alanté a tóó,

Nmyi pye mí yoo dmyiné cháachâá dé.

Yi kópu ndíi kópu. Yélini y:oo yi pye mí yoo a cháachâá tumo, yi yéli ye nmí Mí ngé ala kópu myedé vuy, yepé, *

³ yed:oo mb:aamb:aa ngé anmyin:aa ya, myenté dye ghi daadii amyenmyin:aa ya.

⁴ Mâá yoo, nmyi tp:ee dmââdíma yi p:uu ala kópu a ny:ee yó. Kídmýengé nod:enod:e kalé t:oo, ngmêné mb:aamb:aa ngé ye dmyiné vuywo, nmí Lémi u kópu dyuu yi lama dmyiné kígha dé, u l:éé ghi dmi mbémé dèépí ye myedmyiné yémí. *

Wop dpodo pyu yoo yi danémbum

⁵ Wop dpodo pyu yoo, n:ii kní y:oo wop a dpodo kígha nmyo, yi dnye dmi dmyiné nyémí dé, ye myedmyiné nkíngé. Yesu Kédisu p:uu nuw:o ngmidi mbémé ntee nmye dpodo té, nuw:o ngmidi mbémé yinté yi p:uu myedmyiné dpodo. * ⁶ Nmyi kada pini yoo yi ngíma ntee nmye dpodo nyédi, yi kuwó yinté myedmyiné dpodo. Daa dyámé mbémé tpémi yi ngíma nmye dpodo té, ngmêné Yesu Kédisu ngíma nmye

dpodo té, dpodombiy:e p:uu dmyiné dpodo, nmí Mí u nuu u kópu dé dmyiné d:uud:uu dé. ⁷ Nmyi mááwe kní yi p:uu dpodo tédé kídmýengé nuu mbumu, ngmêné nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngé dny:oo ya. Alanté dmyiné nuw:o, apii, Daa pi ngmê p:uu nmo dpodo té, nmí Lémi p:uu nmo dpodo té. ⁸ Ala kópu nmyi lama choo ya, Pini n:ii ngé kópu mb:aa dpí d:uu, k:omo tpile yi pini u pi ndíi, ó u pi tédé, ngmêné nmí Lémi ngé yi kópu mb:aa u pywuu u kwo wa y:oo. *

⁹ Kada pini yoo, yélini wop nmye dpodo kígha tumo, mb:aamb:aa ngé ye dmyiné vuywo, namé nkíngé kígha dé. Nmyi lama choo ya, nmyi dpodo pyu kní yi kii, nmyi kada pini mu ngmidi, mbóó p:uu wuné tóó. Yi pini daa kedekede pyu, kwodonkwodo ntêné wa kóté kalé nmo. *

Setan u yoo kní yi p:uu l:éé

¹⁰ A tídê mbwó yoo, nmí Lémi ngé u wédéwédé mbémé choo a wédéwédé kígha nmyo, mu kópu u díy:o u kwo a káadi nmyoo. ¹¹ Lede kní y:oo yi kápedé ntee a tpyé tumo, kópuni yíli nmyi w:ééw:éé u l:éé díy:o nmí Mí ngé nmye a kè too, nmyi p:uu yinté myoo t:ee tóó, mu kópu u díy:o Setan ngé kíngé dóó nmyo, myekíngé dyêné nmyo. * ¹² Daa pi kní yi p:uu nmo l:éé té, ngmêné Setan p:uu nmo l:éé té, u dpodo pyu kní yi p:uu myeno l:éé té. Nyáá, kména mbwee nkwepi kní yi p:uu nmo l:éé té, yélini yi wédéwédé ndíi, myenté n:ii kní y:oo mgídi u kópu dé a d:uud:uu tumo, vyílo yi yéli yi p:uu nmo l:éé té. ¹³ Nyáá, kópuni yíli nmyi w:ééw:éé u l:éé díy:o nmí Mí ngé nmye a kè too, nmyi p:uu dpí t:ee tóó, Setan u dpodo pyu yoo u ngwo pèdê t:âá tóó. Dini ghi n:ii ngé nmyi p:uu adnyi l:éé, wa dèé dmi, daawa dyêné nmyo, ngmêné p:ee wanmyi dyêné t:oo, yi pwo wanmyi lee dmi. *

¹⁴⁻¹⁵ Dpodombiy:e dmyiné vuywo. Lede kní y:oo yi kpídi dmi kní yi pwo mbaléti dpí t:ee t:oo, yu dópo dmi yi yiyé dpí t:ee t:oo, nkichi pee yi yodo p:uu dpí t:ee t:oo. Nmyi w:ééw:éé u tpile dé nmyi p:uu yinté myoo t:ee tóó, dmyiné ndé dané, dmyiné mb:aamb:aa, dyáápe nmyi p:uu kíngmé ya, nmí Lémi u kópu dyuu u tpaépé ngé u ntáá mbémé dpí yaa dmyeno. * ¹⁶⁻¹⁷ Lede kní y:oo kápedé a tpyé tumo, didí ka u ngwo dpí w:ono dmi, myenté yi mbodo dópó yi mbémé dpí kaa t:oo, dpo, Taa ngé angmé vya nmo. Nmyi w:ééw:éé u l:éé díy:o nmí Mbwámé ka dmyiné kélímí, Setan ngé daa-paa dyêné nmyine. Kópuni dyuu nmí Mí u Ghé Dmi ngé nmye wuné kuwo ngé, nmyi

* **5:27:** 2 Kódin 11:2 * **5:29:** 1 Kódin 12:27 * **5:31:** Gen 2:23-24 * **6:1:** Kílosa 3:20 * **6:2:** Ex 20:12

* **6:4:** Kílosa 3:21; Prov 22:6 * **6:5:** Kílosa 3:22-23; Taitas 2:9 * **6:8:** Kílosa 3:24-25 * **6:9:** Kílosa 4:1 * **6:11:**

Njems 4:7; 1 Pita 5:8-9 * **6:13:** 2 Kódin 10:4 * **6:14-15:** 1 Tes 5:8; Is 40:9 * **6:16-17:** Hipílu 4:12

mênê choo ya, taa ntee tpile ngê nmye wa pyaa dmi. * ¹⁸ Setan p:uu l:êê u l:êê dîy:o, dpodombiy:e dmyinê ngêpê. Nmî Mî u Ghê Dmi ngê choo a ngêêpî nmyo, dye ghi yintómu nmî Mî ka u ngwo dmyinê ngêpê. Kîdmyengê kede dmi, dmyinê vyuwo, dye ghi yintómu nmî Mî u yoo knî yi l:êê dîy:o myedmyinê ngêpê. * ¹⁹ A l:êê dîy:o myedmyina a ngêpê. U ya a nga a kwo, Dinî ghi n:ii ngê pî knî ye anî mbumu, nmî Mî ngê u kópu dyuu a ka pèdê vyi ngê. U ya a nga daa kwo, Nî nkîngê mb:anê, u ya a nga a kwo, Nmî Lémi u tumu kópu ntênê ye nî vyi. * ²⁰ K:omo tpile yi kópu dyuu u l:êê dîy:o mbwa k:oo n:aa kwo, ngmênê u ya a nga a kwo, Yi kópu dyuu pi knî ye nî vyi, daap:aa nkîngê mb:anê.

Póól u ndauu tpapê

²¹ Pini n:ii ngê ala pweepwee pee nmye wunê ñeñe, Tikikas, nmî Lémi ka a kèlimî, mb:aamb:aa ngê p:uu mye dpodo. Yi pini a nuu u pi, a kópu yilî yintómu nmye yinê amîné nt.o. * ²² Yi kópu u l:êê dîy:o nmye nîné dyede. Kópuni a nga a pyodopyodo té, nmyi lama pîdny:oo a ya, myenté Tikikas ngê nmyi nuw:o dmi yinê amî l:âmo té.

²³ A tîdê mbwó yoo, nmî Mî mupwo y:oo nmyi kèlimî ndîî ngê dpo pyódu y:e, mb:aamb:aa ngê nmye dny:oo a vyuwo, myenté yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo dpo yé y:e. ²⁴ Yélini yi k:ii nmî Lémi Yesu Kédisu u nuu ghi nmyi nódo a tóó, nmye mb:aamb:aa ngê choo a vyuwo, chedê ngê daawa pyódu.

Wu u dî. *

PILIPAY

Yesu dini ghi n:ii ngé pwene, m:ââ myoy:a mî loo, u kuwó dini ghi ngé Póól p:uu Pilipay lee dniye, p:aani n:ii Másidóniya Wee u kwo a tóó. Y:i Yesu u yoo vy:o pi kní ngmê kaa ngópu. (Dpodo 16:9-40) Yi yéli yi vy:o Nju pi pyile njini ghê wo, Lóma tpémi Másidóniya Wee u kwo tpémi u yoo vy:o yi ghê dniye.

U kuwó dini ghi ngé Póól ngé Pilipay a kuwo ngé, p:aani p:aani doon:aa dpodo, yed:oo Njedusalem loo. (Dpodo 21) Nju tpémi y:oo y:i a mgími ngópu, Lóma lede kní y:oo mbwa k:oo km:êê ngópu, Lóma u nkwo dy:ââ ngópu. (Dpodo 27)

Dini ghi n:ii ngé Pilipay tpémi y:oo ny:ee ngópu, apê, Póól mbwa k:oo wumê kwo, Lóma, yi ngwo yi nuw:o dmi dono ngé pyodo, u l:êê díy:o ndapí a ngee ngópu, Epapídodaitas ka y:ee ngópu, Póól ka yinê núwo, u kwo mî y:àngo. Dini ghi n:ii ngé Epapídodaitas Pilipay modoo diyédiyé, Póól ngé ala pweepwee pee d:êê ngé, u kwo y:àngo, kwo, Pilipay tpémi ye dpí núw:o ngi.

¹ Nê Póól, Timoti k:ii Yesu Kédisu p:uu nye dpodo mo. Yélini Yesu Kédisu u yoo vy:o myinê ghê dniye, Pilipay, nmyi kada pini yoo, yi ngéepi pyu yoo mye yi k:ii, ala pweepwee pee nmye nyinê dyede. ² Nmi Mí, nmi Lémi Yesu Kédisu u k:ii, dniy:o a ngéepi nmyo, mb:aamb:aa ngé nmye myedny:oo a vuyuwu.

Póól Pilipay tpémi yi l:êê díy:o u ngwo doo ngépe

³ Dini ghi n:ii ngé nîné nuw:o kígħa nmyoo, nmi Mí nmyi l:êê díy:o n:aa kwunokwuno ngé. ⁴ Dini ghi n:ii ngé nmyi l:êê díy:o n:aa ngépe yédi, a għa mb:aamb:aa ngé dpí pyódu, ⁵ mu kópu u díy:o nmi Lémi p:uu dpodo tédê munmyee a ngéepi nê, kn:ââ dini ghi n:ii ngé nmyi vy:o mwiye noon:aa kwo, nkoo ala ngwo mbwa k:oo aní kwo. ⁶ Nmi Mí n:aa kwunokwuno ngé, mu kópu u díy:o a lama a tóó, nmyi vy:o dpodo mb:aa kn:ââ yinê a chópu, wéni n:ii ngé Yesu Kédisu wa a diyé, yi dpodo ndêndê ngé wa chedê. * ⁷ Nmyi l:êê díy:o a għa mb:aamb:aa ngé dpí pyódu, mu kópu u díy:o nmyi nuu ghi dmi a nódo a tóó. Dpodoní nêdê nmi Mí ngé a kaa noo, u ntââ ngé mye pyódu noo, yi dpodo tédê nmyee a ngéepi nê, kn:ââ nmi Lémi u kópu dyuu pi kní ye noo a tpaépê, ndê kópu ngé y:e myenoon:aa a pyépi, nkoo ala ngwo mbwa k:oo aní kwo. ⁸ Nmi Mí ngíma ntêné nmye nîné mbumu, nmyi nuu ghi dmi Yesu Kédisu nódo ntee a tóó, nmyo yintómu nmyi nuu ghi dmi a nódo yinté mye tóó.

⁹ Nmyi l:êê díy:o alanté n:aa ngépe yédi, u ya a nga a kwo, Nmyi nuu ghi dmi numo nódo ntêné dniy:oo ya, nmyi nuw:o dmi ndíi ngé pyaa dniye, nmi Lémi u kópu dé nmyi lama ntêné dniy:oo a ya. * ¹⁰ U ya a nga a kwo, Kópu mb:aa ntêné dmyinê myeme dé, myedmyinê d:uud:uu dé. Wéni n:ii ngé Yesu Kédisu wa a diyé, dyââpe nmyi p:uu daapaa m:uu ngé, mywene nmye daapaa ghê we. * ¹¹ Yesu Kédisu u wêdêwêdê mbêmê nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngé adnyi ya. Yi kópu u l:êê díy:o pi kní y:oo nmi Mí adnyi chaa kígħa, u pi amyednyi kmími.

Nmi Lémi u kópu dyuu Lóma ntee doo kaakaa

¹² A tidê mbwó yoo, u ya a nga a kwo, Ala kópu nmyi lama choo a ya, kópu dono yilí n:ii a nga pyaa dniye, yi kópu kní yi l:êê díy:o nmi Lémi u kópu dyuu pi yilí kní yi lama dé yââ. * ¹³ Lóma tpémi yi king ndíi u lede yoo yi lama yi kópu dé yââ, myenté yélini alíi a pyede, ala kópu yi lama dé yââ, Nê Yesu Kédisu p:uu a dpodo, u l:êê díy:o mbwa k:oo a kwo. ¹⁴ Myenté yélini Yesu u yoo vy:o alíi ghê dniye, pi kní ye médaa nkíngê té, nmi Lémi u kópu dyuu ye a tpaépê tumo. Médaa nkíngê té, mu kópu u díy:o nmi Lémi ngé mbwa k:oo ayedê ngéepi nê.

¹⁵ Woni kní y:oo n:ee a ka a kapí ngópu, u yi y:e daa kwo, Nê u pi ndíi ngé pyaa we, u l:êê díy:o Yesu u pi pi kní ye yi chóó wumê tpaépê ngópu. Ngmênê woni kní nê yi pee pini, u l:êê díy:o Yesu u pi pi kní ye mye tpaépê ngópu. ¹⁶ Yi yéli yi nódo a nuu ghi a tóó, yi lama a tóó, Nmi Mí ngé nê yinê a dpodo kwólu, nmi Lémi u kópu pi kní ye ndê kópu ngé yinê dpí pyódu. ¹⁷ Yélini y:oo n:ee a ka a kapí ngópu, Yesu Kédisu u kópu dyuu pi kní ye a tpaépê ngópu, ngmênê u yi y:e daa kwo yédi, Yoo nmi ngee té, u yi y:e a kwo yédi, Nmi pi dmi nmi kmími dé. U yi y:e mye kwo yédi, Nê u mgíni vyími ndíi ngé nmi pyódu, mbwa k:oo. ¹⁸ K:omo tpile yoo yi ngéepi u l:êê díy:o nmi Lémi u pi pi kní ye a tpaépê ngópu, ó yi chóó yi pi kmími u l:êê díy:o, yi kópu a ka daa ndíi kópu. Kópuni ndíi kópu ngé a tóó, Yesu Kédisu u pi pi kní ye a tpaépê ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o a għa mb:aamb:aa ngé dpí pyódu.

Póól ngé u ngwo ye vuy, yepê, Aníya, ó aní pw:onu?

¹⁹ W:aa nîné pyw:émi ngé, mu kópu u díy:o a lama ka tóó, nmyi ngépe mbêmê, myenté Yesu Kédisu u Ghê Dmi u dpodo mbêmê, mbwa k:oo waní pwii. * ²⁰ U ya a nga daa kwo, Pi kní ye nî nkíngê mb:anê, mywenemywene u kópu u ngwo ngmêní duu. A dpodo u l:êê díy:o Yesu Kédisu u pi ntee

* 1:6: Pilipay 2:13 * 1:9: Kílosa 1:9-10 * 1:10: Pilipay 2:15-16 * 1:12: 2 Tim 2:9 * 1:19: 2 Kódin 1:10-11

* 1:20: 1 Pita 4:16

ní kmungo, u ya a nga a kwo, Ala ngwo u pi yinté ní kní. Komo tpile aní ya, ó u l:éê díy:o aní pw:onu, ngmênê u ya a nga a kwo, U pi ndíi ngé ní pyódu. * ²¹ Dyámê mbêmê n:aa tóó, Yesu Kédisu a ka wunê vyyuwo, dini ghi n:ii ngé aní pw:onu, kóo koo an:uu ghê, yi kópu a ka yi mb:aamb:aa. * ²² Ngmênê al:ii aní ya knomomê, ye u ntââ nmí Lémi u dpodo amêní dódó. Yi kópu a ka mb:aamb:aa. Nmí Lémi ka aní lê, yi kópu a ka mye mb:aamb:aa. Yi máádi komo miyó dé a ka mb:aamb:aa dé, doo u ntââ a chóó daaní chámê dé. ²³ Maa komo miyó yi kéli n:aa kwo, u ya a nga a kwo, Dyámê né kuwo, Yesu Kédisu ka ní lê, yini a ka yi mb:aamb:aa, * ²⁴ ngmênê ghêlí k:ii daanê kuwo nmyo, a dpodo nmyi vy:o d:ooongê kéli ngé. ²⁵ Yi kópu u l:éê díy:o a lama ka tóó, ala dini ghi ngé daaní pw:onu, nmyi vy:o aní:n:aa dpodo, nmyi kéli mí wédêwédê ngé an:uu pyódu, w:aa u ngwo anmyinê pyw:ee ngmê. ²⁶ Dini ghi n:ii ngé nmye aminí lee knomomê, a dpodo u l:éê díy:o Yesu Kédisu ntênê nmyi chaa kígha.

Nuw:o dono p:uu l:éê

²⁷ Kópuni a nga wa pyódu, yi kópu daa ndíi kópu. Kópuni yi ndíi kópu, ala. Nmyi l:éê ghi dmi mb:aamb:aa ngé choo ya, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ka mywene kíngê ghê, u pi nangê dyênê. K:omo tpile nmye ané lê, ó kópu nmyi p:uu ngmanê ny:oo, ngmênê u ya a nga a kwo, Ngmidí ngé dmyina a ya, kópu mu ngmidí p:uu dmyina a dpodo, nmí Lémi u kópu ndéndê. Lede yoo ntee a l:éê nyédi, nuw:o dono p:uu yinté myedmyinê l:éê. * ²⁸ Yélini nmyi p:uu a d:uu nyédi, ye kídmyengê nkíngê, nmí Lémi p:uu dpodombiy:e dmyinê dpodo. Yi yéli y:oo u ngwo wa a w:ee ngmê, awo, Yápwo ndíi ngé wa dyênê nmo, kí yéli wa ngee té. ²⁹ Kópu miyó yi l:éê díy:o Yesu Kédisu ngé a ngmidí nmyoo, u kwo kéli mí, ngmê, u l:éê díy:o mgíní vyí mí, myomo. * ³⁰ Dini ghi n:ii ngé nmyi vy:o noo a kwo, a p:uu ntee dnaya a d:uu, yinté nmyi p:uu mye d:uu té. Kópuni a p:uu nmyinê ny:ee ngópu, ndê kópu, a p:uu myeka d:uu té. *

2

Póól ngé yi pi kmîmî u ngwo ye kwódu ngé

¹ Nmyi nuu ghi dmi Yesu Kédisu nódo a tóó, nmyi nuw:o dmi yinê dpo l:ámo té, nmí Mí u Ghê Dmi u k:ii ngmidí ngé nmyi pyaa dniye, numo ka nmye ch:anêch:anê nyédi. ² Yi kópu kní yi l:éê díy:o, nmyi nuw:o dmi ngmidí ngé a pyódu yó, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo a ya, numo ka

dmyina a ng:aa, numo ka kídmyengê kwopwepe. Yinté anmya a ya knomomê, ye a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngé wa a pyódu. ³ Nmyi chóó nmyi pi dmi kídmyengê km:êê ngmê, kídmyengê kadakada, nmyi tíde mbwó yoo dmyinê cháacháa dé. * ⁴ Nmyi mo kídmyengê ya, pi kní ye myedmyinê vyyuwo. *

Yesu u yoo yi wéti ngmê

⁵ A tíde mbwó yoo, Yesu Kédisu ntee doo a paa, yinté myedmyinê paa.

⁶ Chóó Lémi ntee a tóó, Yesu Kédisu mye yinté.

U lama doo a ya, M:aa k:ii ngmidí ngé nye tóó mo, *

⁷ ngmênê chóó u pi a ghîpî ngé, pi ngé pyodo, wop dpodo pyu ngé doo ya. *

⁸ Nyââ, chóó u pi a ghîpî ngé, u Mí u nuw:o u pono doo vyápê, u dí mí pwene, kídosi nedê t:ee ngópu. *

⁹ Yi kópu u l:éê díy:o Chóó Lémi ngé mède pyidu ngé, u che p:ââ pee ngé pyódu ngé, u pi ndíi ngé mye pyódu ngé,

kada pini yintómu yi pwo kmungo. *

¹⁰ U pi ndíi ngé pyódu ngé, mu kópu u díy:o pi yintómu yi yi mbodo dmi ngé kame u kwo dny:oo woyo.

Yélini mbóó p:uu a pyede, dyámê mbêmê a pyede, myenté yélini pw:oo dnaye,

k:kame u kwo dny:oo wowo. *

¹¹ U pi ndíi ngé pyódu ngé,

mu kópu u díy:o pi yintómu kní y:oo pídný:oo t:papê, Yesu Kédisu nmí Lémi ndéndê,

nmí Mí Chóó Lémi myedny:oo chaa kígha. *

Chóó Lémi ngé dpodoni nmí mênê a dódó ngé

¹² A tíde mbwó yoo, dini ghi n:ii ngé nmyi vy:o noo a kwo, mb:aamb:aa ngé a ka ntee nmye a ng:aa, ala ngwo yinté a ka myedmyina a ng:aa. K:omo tpile kuughê nmye nímo tóó, ngmênê ntênê a ka dmyina a ng:aa. Nmí Mí ntênê dmyinê cháacháa, kóo k:oo wowo u l:éê díy:o dpodombiy:e dmyinê dpodo, ¹³ mu kópu u díy:o dye ghi yintómu chóó nmyi mênê a dpodo, nmyi nuw:o dmi dpo ngmêê té, chóó u pono vyápê u l:éê díy:o u ntââ ngé dpí pyódu nmyo. *

¹⁴ Mb:aamb:aa ngé dmyina a ya, kídmyengê nuu mbumu, myekídmyengê kwopwepe, ¹⁵ yipe te kópu nmyi p:uu daa-paa kaa we, dyáape nmyi p:uu myekíngmê ya. Nmí Mí tp:oo módó tp:oo máâ ngé nmyi

* 1:21: Nkal 2:19-20 * 1:23: 2 Kódin 5:8 * 1:27:

* 2:3: Lóma 12:10,16 * 2:4: 1 Kódin 10:24,33 * 2:6:

* 2:9: Epeso 1:20-21; Hipílu 1:3-4 * 2:10: Lóma 14:11

Epeso 4:1 * 1:29: Dpodo 5:41 * 1:30: 1 Tes 2:2

Njon 1:1-2 * 2:7: 2 Kódin 8:9 * 2:8: Hipílu 5:8; 12:2

* 2:11: Lóma 10:9 * 2:13: 1 Tes 2:13

pyaa dniye. Komo tpile yélini yi vy:o nmye pyede yi lêê ghi dono dé, ngmênê dono nangmê d:uu. Mbóó p:uu pudu ntee a wee, yi vy:o yinté dmyinê dnyednye, ¹⁶ ghê kamí u kópu dyuu yinté ye dmyinê tpaê. Yinté anmyi d:uud:uu knomomé, nmí Lémi Yesu Kédisu dini ghi n:ii ngê wa a diyé, nmyi l:êê diy:o wa chaa kalê nê. Yi ngwo dpodoni nmyi vy:o noo a dódó, nt:u u ngwo anímo pyw:oo.

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo vy:o n:uu kaa nmyoo, u kwo nmyi kélímí mbê dniye. Pi ngê tpile tp:oo kpêê ngê ntee a yiyé ngê, yi ngwo nmyi chóóhó yinté Yesu ka nmyi y:ee nmyoo. Ndoó apê yi dpodo u l:êê diy:o a ghê waní y:oo, kpêê ntee tpile ngê waní pyódu, ngmênê a gha mb:aamb:aa ngê a tóó. ¹⁸ Nmyo myentee dé, a l:êê diy:o nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpo pyaa we.

Timoti pini dé Epaîdodaitas yi p:uu Póól u ngwo doo déê

¹⁹ A tidê mbwó yoo, nmí Lémi Yesu ngê a ka wa a vyi knomomé, ye Timoti daa kêmakêma nmye ninê dyede. U ya a nga a kwo, Nmyi kópu a ka ngmêpêdê nuw:o ngê, a gha mb:aamb:aa ngê u ngwo wa pyódu. ²⁰ Ntee ninê nuw:onuw:o nmyoo, ala pini ngê yinté myewunê nuw:onuw:o nmyoo. Yinté pini a p:uu daam:uu a t:a. ²¹ Wo yéli yi chóó yi kópu kní yi p:uu a nuw:o nyédi, Yesu Kédisu u kópu kní yi p:uu dnyinté a nuw:o nyédi. ^{*} ²² Timoti u dí nmyi lama kíyedê tóó, a tp:ee ntee pini ngê pyodo, nmí Lémi p:uu nipi nyipu dpodo. ²³ Kópuni a nga wa d:uu ngmê, dini ghi n:ii ngê a lama wa yââ, ye Timoti u ngwo nmye anê dy:ââ. ²⁴ Alanté aní nuw:o, Nmí Lémi ngê daa kêmakêma a pw:iipw:ií nê, ye u ngwo nmye anê lê.

²⁵ Ala ngwo nmí mbwó Epaîdodaitas nmye ninê dyede. Ndapini u kwo nmyinê y:ee ngópu, a ka a nuwo, a nté u ngwo n:aa pywupwí ngê. A p:uu doo ya, doo ngêêpí nê, nmí Lémi p:uu nipi nyipu dpodo, Setan p:uu nipi myenyipu l:êê. ^{*} ²⁶ Ala ngwo nmye mêninê dyede, mu kópu u diy:o u yi u ngwo a kwo, M:aan:aa m:uu té. Dini ghi n:ii ngê u mbii u pi nmyinê ny:ee ngópu, u nuw:o dono ngê pyodo. ²⁷ Nyââ, ndéndê ngê kídoo mbii, daa kêmakêma pí pwene, ngmênê nmí Mí ka a ch:anê wo, yinê mê pyi ngê. Myenté nê, nmí Mí ka my:aa ch:anê wo. Wo pwene, a gha d:ud:umbiy:e dono ngê pí pyodo. ²⁸ Nyââ, dye ghi yintómu wunê nuw:onuw:o nmyo, u l:êê diy:o u ya a nga a kwo, Nmye mêninê dyede. Ngádp:uu m:uu yó, u mbii machedê. Dini ghi n:ii ngê anmy:uu m:uu ngmê, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê wa pyódu, a gha mb:aamb:aa ngê amyimê

pyódu. ²⁹⁻³⁰ Dini ghi n:ii ngê nmye d:uu taa knomomé, mb:aamb:aa ngê dpo chípe yó, mu kópu u diy:o Lémi mu ngmídi p:uu nmye dpodo té. Doo u ntââ nmyi chóó daanmyi ngee nê, mu kópu u diy:o kuughê nmye nínê tóó, ngmênê yinê mí ngee noo, Yesu Kédisu p:uu dpodo tédê pwopwo kêpa doon:aa kwo. Yinté pini dmyinê cháachââ dé.

3

Kópuni mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê anmí pyaa dmi

¹ A tidê mbwó yoo, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo a ya, mu kópu u diy:o nmí Lémi ngê u yoo vy:o kaa nmyoo. Kópuni wunê nmye n:uu vyyu, a ka daa dpodo ndíi, nmye mêninê d:êêd:êê. Yi kópu ngê yinê wa ngee nmyo. ^{*}

² Nmyi chóó nmye dmyina a vyyuwo. Yélini yoo dono, w:ââ ntee yéli, kingê dóó nmyo. U yi y:e a kwo, Yoo yi too pee nmí chapwo té. ³ Yi yéli y:oo dpo, Chóó Lémi u lii nmí too pee p:uu a ta, u l:êê diy:o nmo u yoo. Ngmênê Yesu Kédisu ngê u lii nmí gha vy:o t:ângo, u Ghê Dmi nmí mênê yó. Yi kópu u l:êê diy:o nmo u yoo ndéndê, yi Ghéni dmi mbêmê nmí Mí ka ntênê nmo ngêpê nyédi. Kópuni nmí chóó nmo d:uud:uu too, daa yi kópu kní yi mbêmê nmí Mí ka nmo kâádi dniye, ngmênê Yesu Kédisu ngê u kwo yinê a kâádi nmo. ^{*} ⁴ Nju tpémi yi déêpí kópu dyuu p:uu a nuw:o nyédi, yinê ye, Yi déêpí kópu dyuu mbêmê Chóó Lémi ka anmo kâádi dmi. Yi kópu wo ndê kópu, ye nmí Mí ngê ntênê u kwo pêdê kâádi noo. ⁵ Yélini Chóó Lémi ngê a ngmídi ngê, Yisiléli tpémi, ndéndê ngê nê yi yéli yi vy:o pini ngmê, nê Yisiléli tp:oo Mbenjímín u tii nédê pini ngmê. Nyââ, ndéndê ngê nê Hipílu pí, a kn:ââ yoo yintómu Hipílu tpémi, kuwa pini yi vy:o dépwo ngmê kwo. Dini ghi n:ii ngê nê ta, déêpí kópu dyuu a chapu ngópu, wo woloni ngê Chóó Lémi u lii a p:uu t:ee ngópu. Pádisi yoo yi vy:o noo a kwo, déêpí kópu yilí a k:ii nmee a cháachââ. ^{*} ⁶ Dénno a mgeemgee, u ya a nga doo a kwo, Yesu u yoo yi kwee nê chapwo, nê ngmênê apê, Pi ntee pi yi yápwo ngê ngmédê pyódu ngmê. Yi ngwo déêpí kópu yilí yintómu noo a cháachââ dé, doo u ntââ pi ngê daapi ndyiko noo. ^{*} ⁷ Alanté noo a nuw:o, Yi kópu kní yi mbêmê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê waní pyódu, ngmênê ala ngwo yi kópu yilí a ka k:omo tpile dé, mu kópu u diy:o Yesu Kédisu ka ní kélímí mbê wo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê yinê pyódu noo. ^{*} ⁸ Dini ghi n:ii ngê a Lémi Yesu Kédisu a lama yaa wo, a ka ndíi kópu ngê pyodo, kópuni mwiyé nímó a cháachââ dé, tédê kópu ngê a ka pyaa dniye,

^{*} 2:21: 2 Tim 4:9-10 ^{*} 2:25: Pilipay 4:18 ^{*} 3:1: Pilipay 4:4 ^{*} 3:3: Lóma 2:28-29 ^{*} 3:5: Luuki 1:59; 2

k:omo tpile ngé a ka mye pyaa dniye. U ya a nga doo a kwo, Yesu Kédisu u yoo vy:o ní ghé, u l:éé díy:o yi kópu yilí k:omo tpile ngé a ka pyaa dniye, yintómu dny:ii ní d:ii too. ⁹ Dini ghi n:ii ngé d:éépi kópu dyuu cháácháá ndí kópu ngé a ka doo a ya, alanté noo a nuw:o, Yi kópu kní yi mbémé Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé waní pyódu, ngméné ala ngwo yinté mēdiné nuw:o, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ka n:aa kélímí, a dono yiné chedé too, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé yiné pyódu noo, chóó u kwo myedé káádí noo. ¹⁰ Ala ngwo kópu mu ngmídi u ya a nga a kwo. U ya a nga a kwo, Yesu Kédisu a lama yaa we, u k:ii ngmídi ngé nyi pyaa kní, wēdēwēdē n:ii ngé kpééní a pyidu ngé, a mēné myechoo dpodo. Ntee doo mgíní vyímí, u ya a nga a kwo, Yinté my:aa mgíní vyímí. U l:éé díy:o a vyeé u yi y:e adí kwo knomomé, ntee daa kede wo, u ya a nga a kwo, Yinté myedaaní kede. ¹¹ Nyáá, u ya a nga a kwo, U k:ii ngmídi ngé nyi pyaa kní, mu kópu u díy:o mu dini ghi ngé chóó mēpédé pyidu nēne. *

Mbêpê u dyimê pywuu

¹² Nmye dēnínê tpaépê, Yesu Kédisu u kópu yilí yintómu a lama a pyede, myenté nmye daaní vyí, Doo u ntáá dono daangmaní d:uu. Ngméné mbêpê tédê yoo dpodombiy:e ntee a mbêpê nyédi, dpodombiy:e yinté myení mbêpê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ngé yi mbêpê tédê kaa noo. ¹³ A tidé mbwó yoo, a mbêpê u dí d:oongé yó. A nuw:o mbêpê p:uu a kwo. Kópuni d:aa kuwo té, mēdiné nuw:onuw:o té, kópuni a kada a pyede, yi díy:o n:aa kadakada. ¹⁴ Mbêpê u dí yiyé tédê kwéli wuné too, a nuw:o y:i a kwo. Dpodombiy:e n:aa mbêpê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ngé Chóó Lémi kóó k:oo paan:aa kaa nēne. *

¹⁵ Yélini y:oo Yesu u kópu dyuu mb:aamb:aa ngé a w:ee tumo, u nuu u kópu myeye d:uud:uu tumo, yi yéli yi nuw:o dmi mbêpê p:uu dny:oo kwo. Nmyi nuw:o dmi kn:aa adí kwo knomomé, yi Chóó Lémi ngé yi kópu nmye wa a kēma, ¹⁶ ngméné mááadíni p:uu nmyiné ghé dniye, yi mááadí p:uu dmyiné paa. *

¹⁷ A tidé mbwó yoo, a ntané dpí yaa dmyeno. Nmyi vy:o ntee nmeen:aa paa, n:ii yoo nmyi vy:o yinté a paa té, yi ntané myedmyiné yááyáá. ¹⁸ Ngméné pi yilí kní ye nmo diya té, kópuni Yesu u pwopwo p:uu ye nmo tpaépê ngé, daa yi nuu u kópu ngé ye dpí pyódu. Wuné kópuni yi p:uu daa ngééntómu nmye n:uu vyí too, ala ngwo

mb:uu nmye mēnínê tpaépê. ¹⁹ Mááadíni p:uu a wee té, u dí ndiya. Yi chóó kópuni u yi y:e a kwo nyédi, yiné ye ndíi kópu dé. Yi nuw:o dmi dyámé mbémé a wee. Mywenemywene u kópu a d:uud:uu tumo, yiné ye, Kópu mb:aa yidpi d:uu. ²⁰ Ngméné dp:oo yinté yéli, nmí nuw:o dmi daa dyámé mbémé a kwo, nmí p:aa ndéndé mbóó p:uu wuné too. Nmí Mbwámé y:i wuné too, vyílo yino t:áát:áá, pini n:ii nmí Lémi Yesu Kédisu. ²¹ Dini ghi n:ii ngé wa a diyé, mgíní vyímí u too pee n:ii nmí p:uu a t:a, wa ngméné té, kamí ngé wa pyódu nmo, chóó ntee a too, yinté wa pyódu nmo. Wēdēwēdē n:ii mbémé wa ngméné nmo, yi wēdēwēdē mbémé tpile yilí yintómu yu yodo u maknopwo wa yé té. *

4

Póóli nuw:o kní yi p:uu u ngwo doo d:éé

¹ A tidé mbwó yoo, nmyi nuu ghi dmi a nódo ka too, u ya a nga a kwo, N:uu m:uu nmyo. Nmyi l:éé díy:o nmí Lémi ngé wa chaa kalé nē, w:aa u ngwo ané pyw:oo. A tidé mbwó yoo, nmí Lémi u nuu u yoo ngé dmyiné kwo, a kópu dyuu mbémé mb:aamb:aa ngé dmyiné paa. *

² A tidé dē, Yuwódiya pyópu dē Sintíki, nínē kwunokwuno dp:o, dpí nuw:o dē ngmídi ngé dpí pyódu dóó, mu kópu u díy:o Lémi mu ngmídi p:uu dpo dpodo mo. ³ Sisikas a mbwó, ntee nyoo a ngéépi nē, u ya a nga a kwo, Yinté mēdē ngee nédi, yi pyópu dē modo káádí dé. Yi pyópu dē y:oo dpodombiy:e dpímo a ngéépi nē, nmí Lémi u kópu yi k:ii pi kní ye nmeen:aa tpaépê. Pi ngméné Kílemēn, pi kní m:uu mye yi k:ii nmeen:aa dpodo, yélini yi pi dmi nmí Mí ngé u puku yedé mbóó p:uu a d:éé too, mu kópu u díy:o ghé kamí ye a y:ángo. *

⁴ A tidé mbwó yoo, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngé dny:oo a ya, mu kópu u díy:o nmí Lémi ngé u kwo a káádí nmyoo. Yi kópu nmye mēnínê tpaépê, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngé dny:oo a ya.

⁵ Yoo maa p:uu kyedekyede dmyiné kapí dé, nod:enod:e ngé ye nangmē mbwólú. Nmí Lémi daa kēmakēma mēwuné diyédiyé. *

⁶ Kópu ngmē nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé kíngmē pyódu, ngméné yi kópu kní yi p:uu nmí Mí ka dmyiné ngépé, myedmyiné chaa kígha. Kópuni u yi nmye adí kwo, u kwo dmyiné dmyiné. ⁷ Yinté anmyi d:uud:uu, nmí Mí ngé nmyi nuw:o dmi wa l:ámo té, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u k:ii ngmídi ngé nmye pyede. Yi ngwo doo u ntáá kópu

* 3:9: Lóma 3:21-22

* 3:10: Lóma 6:3-5

* 3:11: 1 Kódin 15:23

* 3:12: 1 Tim 6:12,19

* 3:14: 1 Kódin 9:24

* 3:15: 1 Kódin 2:6

* 3:17: 1 Tes 1:7

* 3:19: Lóma 16:18

* 3:20: Epeso 2:6,19

* 3:21: 1 Kódin 15:28

* 4:1: 1 Tes 2:19-20

* 4:3: Lóma 10:20

* 4:5: Hipílu 10:37; Njems 5:8-9

* 4:6: Mát 6:25; 1 Pita 5:7; Epeso

6:18 * 4:7: Njon 14:27

ngmê ngê nmyi nuw:o dmi daawa dyênê té. Kópuni nmî Mî ngê yinté dpo d:uu, kópu ndîi, doo u ntââ pi ngê daawa a w:ee. *

⁸ A tîdê mbwó yoo, kópu m:uu ala. Kópuni mb:aamb:aa dé, nmyi nuw:o dmi yi dny:oo kwo. Nyââ, kópuni knî yi l:êê dîy:o nmî Mî ngê pi dpo chaa kwolo, kópuni ndê kópu dé, kópuni p:uu dyââpe daa t:a, yi kópu knî yi p:uu nmyi nuw:o dmi dny:oo kwo. ⁹ Kópuni a p:uu nmyinê ndê tumo, kópuni a kwo nmyinê ny:ee tumo, kópuni a p:uu nmyi m:uu tumo, yi kópu dmyina a d:uud:uu dé. Yinté anmyi d:uud:uu knomomé, ye nmî nuw:o l:âmol:âmo pyu Chóó Lémi nmyi p:uu adî ya, daawa a kuwo nmyo.

Póól ngê ndapî u l:êê dîy:o u ngwo kwuno too

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê nê kuwo nmyoo, ndapî a ka nmyee a dyede, u kuwó dini ghi ngê doo u ntââ ngê nmye pyodo, kuughê nmye noo a ya. Ala ngwo ndapî a ka kîmêdmyinê dy:ââ ngmê, u l:êê dîy:o nmî Lémi n:aa kwunokwuno ngê, a gha mb:aamb:aa ngê kîmyaa pyódu. ¹¹ Ndapî knî nmye dênîmo dmyinê, mu kópu u dîy:o k:omo tpile ndapî ndîi a ngópu a tóó ó daa tóó, ngmênê u ntââ mbêmê n:aa tóó. ¹² Dye ghi knî ngmê ngê doo u ntââ ngê nîmo a ya, dye ghi knî ngmê ngê u ntââ mbêmê nîmo a ya, yoo myenoo a yeedeyeede dé. Dye ghi knî ngmê ngê nîmo a dómudómu, dye ghi knî ngmê ngê nîmo a pilepile, ngmênê yi kópu knî y:oo a nuw:o daa dyênê ngópu, a ka u ntââ mbêmê noo a ya. ¹³ Kópuni a nga dpî pyaa dmi, nmî Lémi ngê u wédêwédê mbêmê dpo ngee nê, yi vyîmî tédê u ntââ ngê dpo pyódu nê. *

¹⁴ Nyââ, ndapî nmye dîpîngmê dmy:ee ngê, ngmênê kópu mb:aa a nga ngmênmyi d:uu ngópu, dini ghi n:ii ngê a ndapî doo u ntââ ngê doo ya, knî a ka ngmênmyinê dy:ââ ngópu.

¹⁵⁻¹⁶ Pilipay tpémi, nmyi lama kiyedê tóó, ndapî daa ng:êêntómu a ka nmyinê dy:ââ ngópu. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi u kópu nmye mwiye n:uu vyu, nê kuwo nmyoo, Tesalonika noon:aa dpodo, ndapî a ka nmyee a dyede. Myenté dini ghi n:ii ngê Másídóniya Wee nê kuwo ngê, ndapî ngê my:ee ngee noo, Yesu u yoo kn:aani knî y:oo mēdaa ngee noo. ¹⁷ Ndapî nmye dênîné dmyinê, ngmênê u ya a nga a kwo, Nmî Lémi ngê choo a ngêêpî nmyo, mu kópu u dîy:o nmyee a ngêêpî nê. ¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Epapídodaitas ngê nmyi ndapî a ka a ñuwo, d:ud:umbiy:e u ntââ ngê nî pyodo. Pi ngê tpile tp:oo kpêê ngê ntee Chóó Lémi ka dpî yé, yi ndapî yinté u dpodo u l:êê dîy:o a ka nmyinê dy:ââ ngópu, tpileni tuu mb:aa ntee tpile ngê u kwo pyodo, u nuu u kópu

yinmyinê d:uu ngópu. * ¹⁹ Yâpwni p:uu n:aa dpodo, ndáápi pââ ndîi. Kópuni u l:êê dîy:o doo u ntââ mbêmê anmyi ya, nmye wa a kê, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu u yoo vy:o nmye wee. * ²⁰ Dye ghi yintómu nmî Mî Chóó Lémi u pi ndîi ngê pyépi koo. Yinté choo ya.

Póól u nd:uu tpapê

²¹ Yélini Yesu Kédisu u yoo vy:o yi a ghê dniye, a mb:aamb:aa ye dpî y:ee yó. Nmî mbwó yoo, yélini a p:uu a t:a, yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê. ²² Yesu u yoo yélini al:ii a pyede, yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê, myenté u yoo vy:o yélini Lóma tpémi yi king ndîi p:uu a dpodo té, yi mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ ngmê.

²³ Nmî Lémi Yesu Kédisu mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyyuwo.

Wu u dî.

KĪLOSA

P:aa ngmê, u pi KĪlosa, Esiya Wee u kwo p:aa ni ngmê. Pi ngmê, u pi Epapidas, KĪlosa loo, pi knî ye Yesu p:uu y:i dpimona:aa danê. Pi yilî u kwo kĕlîmî mbê wo, Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê dniye.

Yi ngwo Póol p:aa ni p:aa ni myedpîmo lĕpl, pi knî ye Yesu p:uu myedpimona:aa danêmbum. Yi kópu u l:êê diy:o, Nju tpémi y:oo ngmî ngópu, kóté kalé ngópu, Lóma lede knî y:oo Lóma úuw:o ngópu, mbwa k:oo y:i doon:aa kwo. (Dpodo 28) Yi ngwo Epapidas Póol ka loo, KĪlosa tpémi yi mdo u kwo úwo, kwo, Pi knî ngmê y:oo KĪlosa tpémi ye nté knî ngmê a kwódukwódu tumo, ala kópu ye a tpaép ngópu, yipu, Ala dĕépî kópu dmyinê cháachâa dé, enjel yoo myedmyinê cháachâa dé.

Póol ngé u yi u ngwo doo kwo, KĪlosa tpémi yi kĕlîmî nî wĕdĕwĕdĕ kwolo, u l:êê diy:o ala pweepwee pee ye dy:ââ ngé. Chóó daa d:êê ngé, ngmĕnê kópuni doo tpaép dé, u pyipe ngmê ngé doo d:êêd:êê dé. Yi kópu dyuu ala.

¹ Nê Póol, Chóó Lémi ngé a ngmîdi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngé a pyódu noo. Yélini Yesu u yoo vy:o myinê ghê dniye, KĪlosa, nmî mbwó Timoti k:ii, ala pweepwee pee nmye nyinê dyede. ² A tídê mbwó yoo, nmî Mî ngé choo a ngĕépî nmyo, mb:aamb:aa ngé nmye myechoo a vuyuu.

Póol Timoti y:oo KĪlosa tpémi yi l:êê diy:o nmî Mî u ngwo dpîmo kwunokwuno

³ Dini ghi n:ii ngé nmyi l:êê diy:o nyinê ngĕépé nódó, dye ghi yintómu nmî Lémi Yesu Kédisu u Mî Chóó Lémi nyinê kwunokwuno ngé. * ⁴ Nmyi l:êê diy:o nyinê kwunokwuno ngé, mu kópu u diy:o nyi lama ka tóó, Yesu Kédisu ka nmye kĕlîmî té, u yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo mye tóó. * ⁵ Yinté nmye pyede, mu kópu u diy:o nmyi lama kiyedé tóó, Nmî Mî ngé daawa dóo nmo, kóó k:oo wa kaa nmo, u k:ii mb:aamb:aa ngé anmîna:aa ya. Yi kópu ndé kópu ngé nmye pyodo, dinî ghi n:ii ngé nmî Lémi u kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kĕlîmî mbê dniye. ⁶ Yi kópu dyuu ntee nmyi ny:ee ngópu, dyámé wope wope pi knî y:oo yinté myeminê nyĕmî ngmê. Yi kópu dyuu u l:êê diy:o, pi yilî pi mb:aa ngé mîné pyodopyodo té, myenté nmî Lémi u yoo ndiî ngé nmye pyodopyodo. Nmyi vy:o mye yinté, nmî Lémi u yoo mb:aa ngé a pyodopyodo nmyo, kn:ââ wéni n:ii ngé yi kópu dyuu nmyinê ny:ee ngópu, nmî Mî ngé ndé ka u ngwo a

w:êê nmyoo, nkoo ala ngwo. ⁷ Pini n:ii u kwo yi kópu dyuu nmyinê ny:ee tumo, Epapidas, nyi nuu u pi, Yesu Kédisu p:uu mye dpodo. Nmyi l:êê diy:o mb:aamb:aa ngé a dpodo. ⁸ Yi pini ngé nyepé, Nmî Mî u Ghê Dmi ngé KĪlosa tpémi kiyedé ngĕépî té, yi kópu u l:êê diy:o yoo yi nuu ghi dmi yi nódo a pyede.

Póol Timoti KĪlosa tpémi yi l:êê diy:o u ngwo dpîmo ngĕépé

⁹ Dini ghi n:ii ngé nmyi pi dmi nyinê nyongo, yi ngwo ngĕépé kn:ââ nyi chópu, dye ghi yintómu nmî Mî ka nmyi l:êê diy:o nye ngĕépé nódó. Kwonyimo, Nu u kópu dé yi lama mb:aamb:aa ngé dny:oo a ya, myenté Ngé Dmi ngé yi nuw:o dmi choo a ñepwiñepwi dé. ¹⁰ Kwonyimo, Yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngé a pyódu té, yi nt:u dmi mb:aamb:aa ngé paa kaa we, nuu u kópu dé yidny:oo a d:uud:uu dé. Kwonyimo, Yi lama ntĕné cha a yââyââ, * ¹¹ ngwĕdĕwĕdĕ mbĕmĕ cha a wĕdĕwĕdĕ kĭgha dé, dono yintómu pĕdĕ vy:ee y:e, daapĕdĕ mb:i nyine, ngmĕnê w:aa pĕdĕ pyw:ee y:e. ¹² Nyi tídê mbwó yoo, nmî Mî dmyinê kwunokwuno, mu kópu u diy:o u ntââ ngé a pyódu nmyoo, wo u yoo vy:o kaa nmyoo, kóó k:oo wamye kaa nmyo. *

Póol Yesu Kédisu u dpodo p:uu u ngwo doo danê

¹³ Nmî Mî ngé mgîdi u yoo yi kada pini kwulo a pwaa nmoo, Tp:oo kóó k:oo kaa nmoo, pini n:ii u nuu ghi nódo a tóó. *

¹⁴ Nyââ, Tp:oo ngé kópuni d:uu ngé u l:êê diy:o, yinê dyé nmoo, nmî dono yilî u kuwó kĕé too, mĕdaawa a ngî té. *

¹⁵ Doo u ntââ ala ngwo nmî Mî daanmî m:uu, ngmĕnê ntee a tóó, Tp:oo yinté doo a ya, nmî lama u ngwo yaa wo. Tp:oo u che p:ââ pee ngé a tóó, tpileni yilî yintómu l:ámo tumo, u maknopwo a pyede. * ¹⁶ Tpileni mbóó p:uu a wee, tpileni dyámé mbĕmĕ a pyede, nmî Mî ngé yi pi dmi doo tpaép dé, Tp:oo ngé u nkwo doo l:ámol:ámo dé. Tpileni nmo y:enê té, tpileni dpino y:enê té, myenté enjel yoo kada pini yoo yi k:ii, yintómu l:ámo too. Wu tpile daa l:ámo ngé, daa tóó. Tpile yilî yintómu yinê l:ámo too, chóó u l:êê diy:o l:ámo too. * ¹⁷ Dyámé pĕ ghĕlî k:ii dĕpwo a kwo, ngmĕnê Yesu Kédisu doo a ya, tpile yilî yintómu u málo a yé too, u wĕdĕwĕdĕ mbĕmĕ yinté a pyede. * ¹⁸ Yélini yi k:ii u kwo nmo kĕlîmî té, nmî mbodo ngé a tóó, nmo kóó kpáilí dé. Nmî kada ghê wo, kpĕêní a pii wo, pyidepyide u maa komo yinê nmo kpĕmî ngé, nmî ghê kamî kn:ââ ngé u ngwo pyodo. Yi kópu u l:êê diy:o tpile yilî yintómu yi kada pini a tóó. * ¹⁹ Nyââ, Nmî Mî ntee a

* 1:3: Epeso 6:18

* 1:4: Epeso 1:13,15; 1 Pita 1:3-4

* 1:10: Pilipay 1:27; Epeso 2:10

* 1:12: Epeso 1:18-19

* 1:13: Epeso 6:12

* 1:14: Epeso 1:7-8

* 1:15: Njon 1:18

* 1:16: Njon 1:3

* 1:17: Njon 1:1

* 1:18:

tóó, Tp:oo yinté doo a ya, u pi ntoo, Tp:oo u pi mye yintoo. * 20 Tp:oo nmo yinê a dy:ââ ngê, nmî lêê dîy:o kîdosi ñedê pwene, nmî Mî ngê tpile yilî yintómu u ngwo u kwo a kâádi too. K:omo tpile dyámê mbêmê tpile dé, ó mbóó p:uu tpile dé, ngmênê nmî Mî ka yi kââdikâádi pyu mu ngmîdi Yesu Kédisu, daamu a tóó. *

21 Nmyo myentee dé, nmî Mî ka yinê a kâádi nmyoo. Mwiyémwiyé dinî ghî ngê kóó kuwa nmyee a kwo, mu kópu u dîy:o p:uu nmyimo a d:uu, nmyi nuw:o dmi dono p:uu dnyimo a kwo, dono kópu yilî nmyimo a d:uud:uu. * 22 Ngmênê nmyi lêê dîy:o pwene, u kwo a kâádi nmyoo. U yi u ngwo doo kwo, Yi dyââpe ní pwaa té, M:aa u nuu u yoo ngê ní pyódu té, u ngîma n:uu kaa té.

* 23 Yi kópu u lêê dîy:o ntênê u kwo dmyinê kélîmî, u maa kîdmyengê kn:aadi ngmê. Kópuni nmyi lêê dîy:o wa d:uu, nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kn:aa kîdnyingê kwo. Yinté anmyi m:i knomomê, ye kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu dyuu nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélîmî mbê dniye, nmyi nuw:o dmi kîdmyengê ngmêê ngmê. Kópuni nmyi ny:ee ngópu, dyámê wope wope pi knî y:oo kîmyaan:aa ny:ee t:oo, kn:aa kópu ka namê ng:aa. Nê Póól, yi kópu pi knî ye vyîlo yinon:aa tpaépê. *

Dpodoni Póól ngê doo dóád

24 Yélini daa Nju tpémi, yi yéli ye nmî Lémi u kópu dyuu noon:aa tpaépê, u lêê dîy:o mbwa k:oo ní kee wo, alii anîmo mgîni vyîmî. Ngmênê a gha dono ngê daa pyodo, mb:aamb:aa ngê a tóó, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ngê kópuni a ka a vvu, ala ngwo a nga a pyodopyodo. A ka pê, A yoo yi lêê dîy:o anyin:aa mgîni vyîmî. Yi yéli kóó kpálî ntee tpîle ngê a pyede. 25 Nyââ, nmî Mî ngê a ngmîdi noo, u dpodo pyu ngê a pyódu noo, yélini dp:ee Nju tpémi, nmye a dy:ââ noo. U kópu ala ngwo anî ntiyentiye, 26 kópuni wunê a ngmo ngê. Yi kópu pi knî ye wunê dépê vvu, ngmênê ala ngwo u yoo yi lama dê yââ. * 27 Yi kópu ndîi nmî Mî ngê wunê a ngmo ngê, u yi u ngwo doo kwo, Tp:oo u yoo knî y:oo paan:aa m:uu ye. Yi kópu ala, yélini yi kii dp:ee Nju tpémi, nmî Mî ngê u yoo vy:o a kapî nmyo, Tp:oo Yesu Kédisu nmyi mênê a tóó. Yi kópu u lêê dîy:o nmyi lama kiyedê tóó, nmî Mî ngê dîyo kóó k:oo wa kaa nmyo. * 28 Nyââ, pi dyêédî yintómu knî ye Yesu Kédisu u pi nmîmo tpaépê ngê, nmî Mî u nuw:o mbêmê yi kpadakpada p:uu yi ng:aa dmi nmîmo t:emî ngê. U yi nmo a kwo, Pi yintómu Yesu Kédisu u yoo vy:o nmî kââ, yoo

mb:aa ngê yinê paa pyódu téne, u Mî ngîma yinté paan:aa kaa téne. * 29 Yi kópu u lêê dîy:o u wêdêwêdê ndîi mbêmê dpodombiy:e n:aa dpodo yédi, yinê a wêdêwêdê kígha noo. *

2

Kópuni u lêê dîy:o Póól ngê Kilosa tpémi doo nuw:oonuw:o dé.

1 A tîdê mbwó yoo, ala kópu nmyi lama choo a ya, nmyi lêê dîy:o dpodombiy:e n:aa dpodo yédi, myenté Leyodisiya tpémi yi lêê dîy:o, myenté yélini y:oo d:aa yi kpêê, yi lêê dîy:o dpodombiy:e myinî dpodo yédi. 2 U ya a nga a kwo, Nmî Lémi ngê choo a wêdêwêdê kígha dé, yoo ngmîdi ngê paa pyódu téne, yi nuu ghî dmi numo nódo pidny:oo ya. U yi nga a kwo, Yesu Kédisu p:uu nmî Mî u tumu kópu yi lama píchoo ya, daapîdny:oo nuw:o miyó miyó. * 3 Nmî Mî u nuw:o ndîi u kópu dé, u ngmee u kópu ndîi dé, Yesu Kédisu ngê nmo yinê dpo kéma té. *

4 Yi kópu nmye d:a vyi, mu kópu u dîy:o pi ngê k:omodanê kópu knî yi mbêmê kíngê dóó nmyo. * 5 K:omo tpile nmyi vy:o dêninê kwo, ngmênê a nuw:o nmyi vy:o yiwunê kwo. A gha mb:aamb:aa ngê da pyódu, mu kópu u dîy:o a lama ka tóó, yoo ngmîdi ngê nmyinê pyede, Yesu Kédisu ka dpodombiy:e nmye kélîmî té.

Nuw:o dmi kamî ngê pyépi, u danêmbum

6 Nmî Lémi Yesu Kédisu ka nmyi kélîmî mbê dniye, u nuu u kópu dé yidmyinê d:uud:uu dé. 7 Nmyi nuw:o dmi dpodombiy:e p:uu dny:oo kwo, choo a wêdêwêdê kígha nmyo. Kópuni dyuu mwiye nmyinê ny:ee tumo, dpodombiy:e ye dmyinê kélîmî. Nmî Mî dpodombiy:e myedmyinê kwunok-wuno. *

8 Nmyi chóó nmye dmyina a vvuwo, pi ngê kíngê dóó nmyo, chóó u dêépî kópu dyuu u maknopwo kíngê yé nmyo. Kópuni dyuu pi ngê chóó dpo pyw:oo, k:omodanê kópu dyuu. Daa Yesu Kédisu u kópu dyuu ye tpaépê tumo, yi kn:ââ yoo yi dêépî kópu dé, yi kwódu yé kópu dé ye tpaépê tumo. 9 Nyââ, pi ngê u dêépî kópu dyuu u maknopwo kíngê yé nmyo, Yesu Kédisu u maknopwo p:ee dmyinê ya, mu kópu u dîy:o nmî Mî ntee a tóó, dyámê mbêmê d:ud:umbiy:e yinté myedoo ya. * 10 Vyîlo yi pini u kii ngmîdi ngê nmyi pyaa dniye, nmyi mênê mye tóó, pini nîi kada pini yintómu yi pwo a tóó. *

11 Nju tpémi y:oo yi tp:ee mââ knî yi p:uu Chóó Lémi u lii dpî tee t:aa, yinê ye

* 1:20: Epeso 2:16 * 1:21: Epeso 2:3 * 1:22: Epeso 2:14-16 * 1:23: Hipîlu 6:11 * 1:26: Epeso 3:3-6

* 1:27: Epeso 1:18-19 * 1:28: Epeso 4:13 * 1:29: 1 Kódin 15:10 * 2:2: Epeso 3:3-4,16-19 * 2:3: 1 Kódin

1:30 * 2:4: Lóma 16:18 * 2:7: Epeso 3:16-18 * 2:9: Njon 1:14,16 * 2:10: Epeso 1:21-22

Chóó Lémi ngé kóó k:oo u ngwo dpí kaa té, ngmênê Yesu Kédisu ngé nmyi nuw:o dono chedê too, kóó k:oo u ngwo kaa nmyoo. Vyílo yi l:ii nmyi p:uu yi t:àngo. * 12 Dini ghi n:ii ngé Yesu Kédisu ka nmyi kélímí mbé dniye, u k:ii ngmídi ngé nmyi pyaa dniye. Yi pini ntee pwene, nmyi nuw:o dono yinté pw:oo dniye, ntóó ntee kmênê ngópu, mbwaa lèê u kwo yinté mye kmênê nmyoo, mbápitísím u ngwo nmyinê ngee ngópu. Ntee a pii wo, mbwaa lèê u ménê yinté myenmyinê pii dniye, nmyi nuw:o dmi kamí ngé u ngwo pyaa dniye, mu kópu u díy:o nmí Mí ka nmyi kélímí mbé dniye, pini n:ii ngé Yesu kpèèni a pyidu ngé. * 13 Mbwee ntóó ngé dniye ntee daa nyèmi ngé, yinté tpile ngé nmyee a ya, nmí Mí u dniye dènyee a nyèmi, nmyee a dono, u yoo vy:o dènyee a kwo. Ngmênê Yesu kpèèni ntee a pyidu ngé, ghè kamí yinté nmyee a kpo, nmyi nuw:o dmi kamí ngé pyódu too, nmyi dono yíli u kuwó kéé too, mēdaawa a ngí té. * 14 Nyáá, nmí puku dmi a kéli ngé, nmí kn:aađi te kópu dé, u puku yedê n:ii dniye ya, vya too, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu nmí l:èê díy:o kídosi ñedê pwene. Dini ghi n:ii ngé kídosi ñedê t:ee ngópu, na a ka yi puku dmi u kídosi ñedê mye t:ee ngópu. * 15 Ngmênê nmí Mí ngé Yesu kpèèni mēdê pyidu ngé, kada pini yoo yi némi dmi u ngwo dyèné ngé, Setan u yoo yi némi dmi mye dyèné ngé, yi wédèwédè tédè ngé mye pyódu ngé. Nyáá, yi kópu mbémé nmí lama a tóó, Setan u yoo yu yodo u maknopwo yé too. *

Yesu nmí mbodo, kn:aa pini u dniye namungé ny:oo

16 Yesu Kédisu ka dmyinê ng:aa, pi ngmê u kwódu yé u kópu kní ye nangmê ng:aa mb:anê. Nté mbwaa nmye kimgmê kwódu ngmê. Nju tpémi y:oo líme wo ngé kópuni yíli a cháâcháâ tumo, nangmê chápu. Myenté d:áá kní yi k:oo yi mwiyémwiyé wéni nangmê chápu, m:áá kní yi k:oo yi naa u wo ndíí dé myenangmê chápu. * 17 Kópuni Yesu Kédisu ngé nmí dye ghi ngé d:uu ngé, Mósisi ngé u káá wuné a módó, u dèèpi kópu dyuu u ngwo a d:èè ngé. Ala ngwo daa yi dèèpi kópu dyuu u dye ghi, Yesu Kédisu u dye ghi. * 18 Pi ngmê kní y:oo nmye a tpaépé ngópu, nmye dpo, Nmyi pi dmi a ghípi tóó, enjel yoo dmyinê cháâcháâ dé. Ye namé ng:aa, yinté kimgé dyèné nmyo. Yi yéli daa yi lama a mbumun nyédi, kópuni kní yi p:uu a dané nyédi, daa yi kpèé dé. Yi chóó yi pi dmi módó a knímí tumo. Daa nmí Lémi u kópu

ye tpaépé tumo, dyámê u kópu dé ye tpaépé tumo. * 19 Yi yéli yi nuw:o dmi Yesu Kédisu p:uu daa kwo, pini n:ii nmí mbodo ngé a tóó. Nmo kóó kpálí dé, yinê a mbèpé kigha nmo, nmo wuné vuywo yédi. Tpaépé ntee dpí kaa, yinté a kaakaa nmo, nmí Mí u nuu u yoo ngé u ngwo a pyépi nmo. *

Yesu Kédisu u k:ii nipi nmí pw:oo dniye

20 Mbwee ntóó ngé dèèpi kópu dyuu ntee daa cháâcháâ ngé, dèèpi kópu dyuu u maknopwo yinté dp:ee pyede, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u k:ii nmyinê kááđi ngópu. Dini ghi n:ii ngé pwene, na a ka yi ngwo my:ee pw:oo dniye. Lukwe díy:o dyámê u dèèpi kópu dyuu nmye cháâcháâ tumo. * 21 N:ii kní y:oo nmye dpo, Wu tpile ngé kèê nangé t:oo, wu ntini nangmê ma, lukwe díy:o yi yéli ye nmye ng:aa nyédi. 22 Pi kní y:oo tpileni nmye a kwódukwódu tumo, chedê ngé dpí pyaa dmi. Yi kópu dé pi kní yi chóó yi kópu dé, daa nmí Mí u kópu dé. * 23 Yi yéli y:oo nmye dpo, Nmyi chóó nmyi pi dmi a ghípi tóó, enjel yoo dmyinê cháâcháâ dé, nté mbwaa nmyi chóó nmye dmyinê kwódukwódu dè. Pi ngmê kní ye yinê ye, Nuw:o ndíí u kópu dé nmo ye tpaépé tumo, ngmênê yi dèèpi kópu dyuu dpí dpí, doo u ntáá pi u nuw:o dono yinê daawa chedê.

3

Póol ngé u ngwo yepé, Nmyi nuw:o dmi mbóó p:uu dny:oo kwo

1 Nmí Mí ngé Yesu Kédisu kpèèni ntee a pyidu ngé, kamí ngé yinté mye pyódu nmyoo. Yi kópu u lèê díy:o nmyi nuw:o dmi Yesu Kédisu p:uu dny:oo kwo. Yi pini mbóó p:uu wuné tóó, nmí Mí u wéni pee a tóó, u che p:áá pee ngé mye tóó. * 2 Nmyi nuw:o dmi mbóó p:uu kópu dyuu p:uu dny:oo kwo, dyámê mbémé kídnyengé kwo, * 3 mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u k:ii nipi nmyi pw:oo dniye, nipi mēnmyinê pii dniye, nmí Mí ngé ghè kamí nmye a kpo. Yi ghéni dmi kuwa yéli yi lama daa tóó. * 4 Nmyi ghè kamí u kn:áá, Yesu Kédisu, dini ghi n:ii ngé wa a diyé, kuwa yéli y:oo u nkigh:é wa m:uu nmyo, awo, Yi pi dmi ndíí ngé kédé pyódu té. *

L:èê ghi mbwee u ngmèèpi

5 Ala ngwo nuw:o dono n:ii nmyi mēné a pyede, dpí kéé tóó. Namé pyáá ti máá tí, nmyi gha dmi tupwótupwó ngé mēkingé pyódu. Namé nuw:o dono, myenamé pyáá máá yi p:uu nuw:o. Tpile ndapi yi mb:aami ngé nangmê pyódu, mu kópu u díy:o tpile

* 2:11: Lóma 2:28-29 * 2:12: Lóma 6:4-5 * 2:13: Epeso 2:1,4-5 * 2:14: Epeso 2:14-16 * 2:15: Kilosa 1:13

* 2:16: Lóma 14:1-12 * 2:17: Hipilu 10:1 * 2:18: 1 Kódin 4:6 * 2:19: Epeso 4:15-16 * 2:20: Nkal 4:3-5,9

* 2:22: 1 Kódin 6:13 * 3:1: Mak 16:19 * 3:2: Mát 6:33 * 3:3: 2 Kódin 5:17; Lóma 6:6-7 * 3:4: 1 Njon 3:2

* 3:5: Epeso 5:3-5

ndapí yi mb:aami ngé u tpile dé u yâpwo ngé dpí kéé yó. * ⁶ Yélini nmí Mí ka daa ng:aa nyédi, yinté kópu a d:uud:uu tumo, vyílo yi kópu kní yi l'éê díy:o nmí Mí ngé wa kpada té. * ⁷ Dini ghi n:i ngé nmí Mí ka yinté dp:ee ng:aa nyédi, yi dono yili yinté nmyimo a d:uud:uu.

⁸ Ngmêné ala ngwo yi kópu yili nmyi kuwó dpí kéé yó, ala kópu yili myenamé d:uud:uu dé, namé nod:enod:e, nmyi mbodo lâmo dmi límílimí ngé kídangmê ngépa. Yoo yi pi dmi nangmê dyêné, yi p:uu namé d:uu, myenamé peede tpaépé. * ⁹ Numo ka kídmyengé k:omodanê, mu kópu u díy:o nmyi nuw:ó dono yili nmyi kéé tumo, nmyi l'éê ghi mbwee dé my:ee kéé tumo. ¹⁰ Pi kamí ngé nmyi pyaa dniye, nmí Mí ntee a tóó, yinté pini ngé a pyépi nmyo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, A yoo yi lama ntêné nî yââ. ¹¹ Yi kópu u l'éê díy:o yoo ngmídi ngé nmyi pyaa dniye. Nmyi vy:ó yélini Nju tpémi, doo u mo dé, yélini dp:ee Nju tpémi, dp:ee u mo dé, ngmêné Yesu Kédisu ngé ngmídi ngé a pyódu nmyoo. Myenté k:omo tpile Chóó Lémi u líi nmyi p:uu a ta, ó daa ta, ngmêné Yesu Kédisu ngé ngmídi ngé a pyódu nmyoo. K:omo tpile nmyo p:aa tpémi, ó pi my:oo dé, ó nko pi dé, ngmêné Yesu Kédisu ngé ngmídi ngé a pyódu nmyoo. K:omo tpile nmyo p:aa tpémi, ó pi my:oo dé, ó nko pi dé, ngmêné Yesu Kédisu ngé ngmídi ngé a pyódu nmyoo. K:omo tpile nmyo p:aa tpémi, ó pi my:oo dé, ó nko pi dé, ngmêné Yesu Kédisu ngé ngmídi ngé a pyódu nmyoo, u kwo a kââdí nmyoo, u kwo kélími yi ndíi kópu.

¹² Nmí Mí ngé a ngmídi nmyoo, u yoo ngé a pyódu nmyoo, nmyi nuu ghi dmi nódo a tóó. Yi kópu u l'éê díy:o yoo nmye dny:oo ch:anéch:anê, mb:aamb:aa ngé ye dmyinê vuyuo, nmyi pi dmi nangmê kní. Límílimí ngé nangmê nod:e, pi kní ye dpodombiy:e nangmê mbwólu. * ¹³ N:i ngé dono kópu nmye ngmédé d:uu knomomê, yi dono kópu nmyi mbodo kn:ââ vuyuo dpí kéé yó, nmyi nódo kíngé kaalí. Nmí Lémi ngé nmyi dono kópu yili u kuwó ntee kéé too, numo dono kópu yintómu nmyi kuwó dmyinê kéké dé. * ¹⁴ Yi kópu kní yi pwo kópu ala, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya, ndéndé ngé yoo ngmídi ngé u ngwo anmyi pyaa dmi. * ¹⁵ Yesu Kédisu, pini n:i ngé numo ka a kââdí nmoo, u pono dmyinê vyápé. Yi kópu u l'éê díy:o numo ka a kââdí nmyoo, yoo ngmídi ngé pyódu nmyoo. Nyââ, noko mb:aamb:aa ngé dmyinê ya, nmí Mí dmyinê kwunokwuno. * ¹⁶ Nmí Lémi Yesu Kédisu u kópu dyuu ndéndé ngé nmyi gha vy:ó dny:oo kwo, u nuw:ó ndíi mbémé dmyinê numo ndiye kígha, numo kuwó myedmyinê mbumu. U

Ghê Dmi ngé wéti n:i nmyi lama a kígha too, myenté wéti n:i nmí Mí u puku yedé a pyede, myenté wéti n:i Yesu u yoo kní y:oo ala ngwo dé vyi t:oo, yi wéti kní y:e nmí Lémi nmyi gha kní yi vy:ó dmyinê kwunokwuno. * ¹⁷ Kópuni anmyi d:uud:uu, ó anmyi tpaépé, nmí Lémi Yesu u pi mbémé dmyinê d:uud:uu dé, u pi mbémé nmí Mí Chóó Lémi myedmyinê kwunokwuno. *

Pi mupwo mupwoma yi danêmbum

¹⁸ Yepe yoo, nmyi moo yoo yi dnye dmi dmyinê nyémí dé, mu kópu u díy:o nmí Lémi ngé yi kópu u yi ye kwo. *

¹⁹ Yéé yoo, nmyi kpâm yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo dny:oo ya, dnye díi ngé ye namé mbumu. *

²⁰ Tp:ee dmáádima, dye ghi yintómu nmyi pye mí kní ye dmyinê ng:aa, mu kópu u díy:o nmí Lémi ngé u yi u ngwo a kwo, A yoo yinté dny:oo kwo. *

²¹ Mââ yoo, kn:aadi te kópu tédé u l'éê díy:o, nmyi tp:ee dmáádima ye dpodombiy:e nangmê mbwólu, kminté awo, Doo u ntââ kópu mb:aa daanmí d:uu. *

Wop dpodo pyu yoo yi danêmbum

²² Wop dpodo pyu yoo, n:i kní y:oo wop a dpodo kígha nmyo, dye ghi yintómu yi dnye dmi dmyinê nyémí dé. Nmyi kada pini yoo yi ngíma ntee nmye dpodo nyédi, yi kuwó yinté myedmyinê dpodo. Nuw:ó ngmídi mbémé yi p:uu dmyinê dpodo, mu kópu u díy:o nmí Lémi nmye chââchââ ngmê. ²³ Kópuni anmyi d:uud:uu dé, dpodombiy:e dmyinê d:uud:uu dé. Alanté dmyinê nuw:ó, apií, Daa pi ngmê p:uu nmo dpodo té, nmí Lémi p:uu nmo dpodo té. ²⁴ Nmyi lama kíyedé tóó, nmí Lémi ngé kópuni mb:aa u yoo yi l'éê díy:o wuné a nuw:ó kwólu, nmyi l'éê díy:o wa d:uu. Daa dyámé mbémé pi p:uu nmye dpodo té, nmí Lémi Yesu Kédisu p:uu nmye dpodo té. ²⁵ N:i ngé dono adí d:uud:uu, Chóó Lémi ngé ntââ u ngwo wa a vy:u. K:omo tpile yi pini u pi ndíi ó u pi tédé, ngmêné Chóó Lémi ngé u ntââ u ngwo wa a vy:u.

4

¹ Kada pini yoo, yélini wop nmyi p:uu a dpodo té, mb:aamb:aa ngé ye dmyinê vuyuo, dono kópu y:e namé d:uud:uu dé, mu kópu u díy:o nmyi Lémi mbóó p:uu wuné tóó, yinê a y:enê nmyo.

Nmí Lémi p:uu danê u kópu dyuu

² A tidé mbwó yoo, namé mgeemgee, dpodombiy:e dmyinê ngépé, Chóó Lémi

* 3:6: Lóma 1:18 * 3:8: Epeso 4:25-32; Lóma 12:2 * 3:12: Nkal 5:22-23 * 3:13: Mát 6:14 * 3:14: Lóma 13:8-10 * 3:15: Njon 14:27 * 3:16: Epeso 5:19 * 3:17: Epeso 5:20 * 3:18: 1 Pita 3:1-2 * 3:19: 1 Pita 3:7 * 3:20: Epeso 6:1-3 * 3:21: Epeso 6:4 * 4:2: Epeso 6:18

myedmyinê kwunokwuno. * ³ A l:êê dîy:o myedmyinê a ngêpê, Chóó Lémi ngê u ntââ ngê pêdê pyódu nêne, Yesu Kédisu u tumu kópu dyuu pi kní ye u ngwo p:aa vyi. Yi kópu dyuu u tpapê u l:êê dîy:o, mbwa k:oo a km:êê noo. * ⁴ Nmî Lémi ngê yi dpodo a ka a kpo, u kwo dmyina a ngêpê, u ya a nga a kwo, U kópu dyuu pi kní ye ntênê nî vyi. *

⁵ Kuwa yéli yi vy:o nuw:o mbêmê dmyinê paa, dye ghi yintómu nmî Lémi p:uu mb:aamb:aa ngê ye dmyinê danê. * ⁶ Nmyi kópu dé pwópwo ngê kíngmê pyódu. Pini n:ii nmî Lémi p:uu nmye adí póó, u kakêmé ntênê u kwo dpí chámê yó. *

Póól u nduu tpapê

⁷ Pini n:ii ngê ala pweepwee pee nmye wunê ñeñe, Tikikas, nmî Lémi ka a kélímí, mb:aamb:aa ngê p:uu mye dpodo. Yi pini a nuu u pi, a kópu yilí yintómu nmye yinê amínê nt:o. * ⁸ Yi kópu u l:êê dîy:o nmye nínê dyede. Kópuni a nga a pyodopyodo té, nmyi lama pídný:oo a ya, myenté Tikikas ngê nmyi nuw:o dmi yinê amí l:âmo té. * ⁹ Tikikas p:uu Onésimas nínê temí. Yi pini nmyi chóó nmyi p:aa pí, nmî Lémi p:uu mb:aamb:aa ngê a dpodo, a nuu u pi ngê mye tóó. Kópuni yilí a nga a pyodopyodo té, nmye y:oo amínê nté t:oo. *

¹⁰ Adistakas, pini n:ii k:ii mbwa k:oo nipi nye kwo mo, u mb:aamb:aa nmye da dy:ââ. Mak ngê u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. Yi pini Mbanapas u ngmênêni ngmê. Mak nmye wa lee knomomê, mb:aamb:aa ngê u kwo dmyinê vwuwo. Yi kópu wunê nmye kínê vyu. * ¹¹ Yesu u pénta, Pini n:ii u pi Njastas, u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. Nju tpémi yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, yi vy:o yi pini pyile kní y:oo y:oo a ngêêpí nê, Nju pi ngmê ngê mēdaa ngêêpí nê. Yi pini pyile kní yi k:ii nmî Mí kóó k:oo yoo nipi nmo kapí too.

¹² Nmyi p:aa pi Epapidas ngê u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. Yi pini Yesu Kédisu p:uu ntênê mye dpodo, dye ghi yintómu nmyi l:êê dîy:o dpodombiy:e a ngêpê yédi, dpo, Yi kélímí ndíi ngê a pyaa dniye, dpo, nuw:o ngmídi mbêmê pídný:oo nuw:o, nuu u kópu dé yi p:uu pídný:oo nuw:o. ¹³ Nmyi p:uu dpodombiy:e wunê nuw:o yédi, Leyodisiya p:aani dé Hidapolis tpémi yi l:êê dîy:o myewunê nuw:o yédi. Yi kópu a chóó p:uu kíní módu, u ngwo nmye da vyi. ¹⁴ Luukí, pini n:ii kpeede ngê a tóó, a nuu u pi ngê mye tóó, Dimas k:ii yi mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ ngmê. *

¹⁵ Yesu u yoo yélini Leyodisiya a pyede, nmî mb:aamb:aa ye dpí y:ee yó, myenté yélini Nimba u ngomo k:oo nipi wumê ngêpê nyédi, nmî mb:aamb:aa ye myoo y:ee yó. ¹⁶ Dini ghi n:ii ngê ala pweepwee pee anmyinê kp:aa ngmê, Yesu u yoo yélini Leyodisiya a pyede, ye u nkwo dpí dy:ââ yó, myepêdê kp:aa y:e. Myenté pweepwee pee n:ii yi yéli y:oo nmye wa a dy:ââ ngmê, u nkwo dpó kp:aa yó. ¹⁷ Akipas ka ala kópu dpí vyi yó, kwipi, Nmî Lémi ngê dpodoni nga a kpo, dpí chedê ngi.

¹⁸ Nê Póól, ala kópu dyuu a chóó a kêê ngê n:aa d:êêd:êê. A l:êê dîy:o dmyina a ngêpê, mu kópu u dîy:o mbwa k:oo anínê kwo.

Nmî Lémi mb:aamb:aa ngê nmye choo a vwuwo.

Wu u dí.

* 4:3: Epeso 6:19; Kilosa 1:27 * 4:4: Epeso 6:20 * 4:5: 1 Tes 4:11-12 * 4:6: Epeso 4:29; 1 Pita 3:15-16
* 4:7: Epeso 6:21 * 4:8: Epeso 6:22 * 4:9: Pilimon 1:10 * 4:10: Dpodo 27:2; 12:12 * 4:14: 2 Tim 4:9-12

1 TESALONIKA

Yesu dini ghi n-ii ngé pwene, m-ââ moyoy:a mî loo, u kuwó dini ghi ngé Póól Sailas Timoti Tesalonika lee dneiye, p-aani n-ii Másiđóniya Wee u kwo a tóó. Y-i dnyen:aa dpodo, yoo wo yéli Yesu u yoo vy:o kaa tumo. (Dpodo 17:1-9) Nju pi daa yilí Yesu u yoo vy:o ghê wo, woni kní y:oo Póól ngm:ii kalê ngópu, wod:oo Mbéđiya loo, yi ndini mē yó. Aténi mî tee wo. (Dpodo 17:10-15) Dini ghi n-ii ngé Timoti Aténi Póól ka loo, Póól ngé myombó Tesalonika mē dy:ââ ngé, kwo, Yesu u yoo m-ii wédéwédé kalé té.

U kuwó dini ghi ngé Póól ngé Aténi a kuwo ngé, Kódin loo, Yesu p:uu y:i ye doon:aa danêbum. (Dpodo 18:1-18) Wiki kní ngmē y:i doo ya, Sailas pini dé Timoti y:oo y:i mî m:uu ngópu, Póól ka kwo, Nju pi n-ii dé Tesalonika wuné pyede, Yesu u yoo kní ye mî kídnya a dyede. Yélini Yesu ka dnye kélími, Tesalonika, Póól ngé u yi u ngwo doo kwo, Ní wédéwédé kalé té, u l-êê díy:o ala pweepwee pee d-êê ngé, ye dy:ââ ngé.

¹ Mw:ââkó a tíđé mbwó yoo, yélini Yesu u yoo vy:o ghê dneiye, Tesalonika. Nê Póól, Sailas pini dé Timoti yi k-ii, ala pweepwee pee nmye nmínê dyede. Nmí Lémi Yesu Kédisu ngé nmí Mí Chóó Lémi ka a kââdí nmyoo. Yi Lémi mupwo y:oo dny:oo a ngéêpí nmyo, mb:aamb:aa ngé nmye myedny:oo a vyuwó.

Póól p:uu y:oo Chóó Lémi u ngwo dnye kwunokwuno

² Dye ghi yintómu Chóó Lémi nmyo yintómu nmyi l-êê díy:o nmo kwunokwuno ngé, myenté dye ghi yintómu nmyi l-êê díy:o u kwo myeno ngépé nyédi. ³ Nyââ, nmí Mí ntênê nmo kwunokwuno ngé, mu kópu u díy:o nmyi kélími u díy:o dpodombiy:e nmyee dpodo, yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo ntênê a pyede, nmyi nuw:oo dmi nmí Lémi Yesu Kédisu p:uu ntênê a wee. ⁴ Nmí tíđé mbwó yoo, nmí lama ka tóó, nmyi nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo ntênê a tóó, yinê a ngmídi nmyoo. ⁵ Yi kópu nmí lama a tóó, mu kópu u díy:o nmí Lémi u kópu dyuu daa módó nmye nm:uu vyu. Nmí Lémi u wédéwédé mbémé mbwudu yilí nmyi ngópu nm:uu chópu, u Ghé Dmi ngé yi kópu dyuu ndé kópu ngé nmye yinê pyódu too. Nmyi lama ka tóó, daa nmí chóó nmí l-êê díy:o nmyi vy:o nmeen:aa dpodo, ngmênê nmyi l-êê díy:o nmeen:aa dpodo. ⁶ Nmí nt-anê nmyi yaa dneiye, nmí Lémi u nt-anê my:i yaa dneiye. Komo tpile mgíní vyímí ndíí nmyimo a

pyw:émí, ngmênê u kópu dyuu u wépi dpíp:e pwaa ngópu, u ghé Dmi mbémé w:aa nmyinê pyw:ee ngópu. ⁷ Yélini p:aani p:aani Yesu u yoo vy:o ghê dneiye, Másiđóniya Kídiki wee yi kwo, ala ngwo nmyi nt-anê a yáâyââ té.

⁸ Nmí Lémi ngé kópuni nmyi vy:o d:uu ngé, wee wee p:aani p:aani kí ny:ee ngópu. Másiđóniya Wee u kwo kí ny:ee ngópu, Kídiki Wee u kwo mye ny:ee ngópu, wee kní mu yi kwo myekí ny:ee ngópu, yi lama a tóó, Tesalonika tpémi nmí Mí ka kí kélími mbé dneiye. Yi kópu pi kní ye dpíno tpaépé ngé, ⁹ yi chóó nmo a tpaépé ngópu, nmo dpo, Tesalonika tpémi y:oo nmyi dnye dmi wumu ny:ee ngópu, yi kópu kímí nyongo. Nmo dpo, Yâpwo Wee u kwo kí ny:ee ngé kí ye ngópu, Kídiki Mí ka kí diyé dneiye, yâpwoni ghê a t.a. Yi lama a tóó ala ngwo yâpwo ndéndé p:uu nmye dpodo té, u mo u kwo nmye ngépé té, ¹⁰ Tp:oo nmye t-âât:ââ ngmê, mbóó p:uu wa a ndé, pini n-ii kpéni a pyidu ngé, Yesu. Vyílo yi pini ngé nmí kpadakpada tédé wa dyé nmo. *

2

Póól p:uu ntee dnyen:aa dpodo, Tesalonika

Dpodo 16:11-17:9

¹ Nmí tíđé mbwó yoo, nmyi lama kíyedé tóó, nmí dpodo nt:u nmyi vy:o mî kele. ² Nmyi lama mye tóó, nmye ghéli k-ii dpíp:e lee dneiye, Pilipay tpémi y:oo Sailas k-ii mywenemywene kalé nyópu, mye kpaka nyópu, ngmênê nmí Yâpwo ngé a wédéwédé kalé nmoo, u kópu dyuu nmye nm:uu vyu. Komo tpile yoo woni nmí p:uu dnye d:uu, ngmênê ye dênnee nkíngé. ³ Komo tpile nmí pi dmi ala ngwo nmye a dyede ngmê, ngmênê nmyi lama kíyedé tóó, Dp:oo pi dódo pyu yoo, dpíno k:omodané nyédi, dp:oo dono pyu yoo. ⁴ Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé nmí pyaa dneiye, u l-êê díy:o yinê dpodo kalé nmoo, u kópu dyuu vyílo yinmo tpaépé ngé. U yi nmo daa kwo, Pi kní ye pi mb:aa ngé nmí pyaa dmi, ngmênê u yi nmo a kwo, Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé nmí ya, pini n-ii ngé nmí gha dmi dye ghi yintómu a y-enê. ⁵ Nmyi lama ka tóó, nmyi gha dmi dênmeen:aa ngéêpi dé, nmyi tpile kní yi pyinê tumutumu dpíp:o ngwódu, ngmênê ntênê nmye nmeen:aa danêbum. Chóó Lémi ngé dpo kpaa dmi. ⁶ U yi nmo dépwo kwo, Nye chaa kalé nmédi, u yi nmo myedépwó kwo, Kn:aa yéli y:oo myenye chaa kalé nmíne. ⁷ Yesu Kédisu ngé u dyépi ngé a pyódu nmoo, nmyi kada kaa nmoo, u

* 1:2: Pilipay 1:3-4 * 1:5: 1 Kódin 4:20 * 1:6: 2 Tes 3:9 * 1:7: 1 Pita 5:3 * 1:8: Lóma 1:8 * 1:9:

Dpodo 14:14-15 * 1:10: Mát 16:27 * 2:2: Dpodo 16:19-24 * 2:4: Nkal 1:10 * 2:5: Dpodo 20:33 * 2:6:

Njon 5:41,44

l:êê dîy:o u ntââ nté ndapî nmye p:oo dmy:ee doo, u kópu daapodoo ya. Ngmênê tpile nmye dpîp:e dmy:ee ngê. Pyââ tpómu mbópó ka nuw:o ngê ntee a vuyuu yédi, nmyi vy:o yinté nuw:o ngê nmeen:aa paa. ⁸ Nmî tp:ee ntee tpile ngê nmyi nma:uu dnyu, nmî Mî u kópu mb:aa nmye ny:uu vyyu, myenté dononi nmyi l:êê dîy:o pi knî y:oo nmo wo d:uu ngópu, u ntââ ponmo vy:ungo. Nmyi nuu ghi dmi nmî nódó d:ud:umbiy:e yaa wo. ⁹ Nmî tidé mbwó yoo, nté ndapî nmye dênnee a dmyinê, apii? Nyââ, nmyi lama kiyedé tóó, w:êênî ngdíi vy:o nmee a dpodo, nmî ndapî nmî chóó nmee a kmênékmenê, yi ngwo nmî Mî u kópu mb:aa nmye myenmee a tpaépê. *

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o nmeen:aa ya, nmî Lémi ka u ngwo nmyi kélímî mbê dnyie, ngmee u kópu dpîpîngmê d:uu ngê, dye ghi yintómu nmyi ngópu nmeen:aa dpodo, nmî Mî ngópu myenmeen:aa dpodo. Nmyi vy:o mb:aamb:aa ngê nmeen:aa dpodo, dpîpîngmê kn:aadi ngê, doo u ntââ pi ngê yipe tee kópu nmî p:uu daawa vyi. ¹¹ Pi ngê tp:oo módó tp:oo mââ yoo maa p:uu ntee a kapî too, maa p:uu yinté nm:uu kaa nmyoo. ¹² Nmî chóó nm:uu déêpî kè nmyoo, nmyi nuw:o dmi nmî chóó nm:uu l:âmo ngê, nmî Mî u maa p:uu paa nmî chóó nmyi nuwo nm:uu kwólu. Yinê a ngmídi nmyoo, kóó k:oo wa kaa nmyo, nmyi pi dmi ndíi ngê wa pyódu té. *

Tesalonika tpémi yi kélímî u l:êê dîy:o nmî Mî u ngwo kwuno ngópu

¹³ Ala kópu u l:êê dîy:o dye ghi yintómu Chóó Lémi myeno kwunokwuno ngê, dini ghi n:ii ngê nmî Mî u kópu dyuu nmye nm:uu vyyu, nmyi ny:ee tumo, ye nmyi kélímî mbê dnyie. Nmyinê nmye daa pi u kópu dyuu vy:ii ny:ee ngópu, ngmênê Yâpwo Ndéndê u kópu dyuu vy:ii ny:ee ngópu. Nyââ, nmî Mî u kópu dyuu vy:ii ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímî mbê dnyie, ala ngwo yi kópu dyuu yi nt:u dmi nmyi vy:o kiyedé kelekele. ¹⁴ Nmî tidé mbwó yoo, yi kópu dyuu ngê u vyímî pyu ndíi ngê dè pyódu nmyo. Njuda Wee u kwo Yesu Kédisu u yoo vy:o yélini a ghê dnyie, dononi dnyia a vyímî, yinté dono myenmyee a vyímî. Nju tpémi y:oo ntee dnyimo a kpakakpaka dé, nmyi chóó nmyi dyámé tpémi y:oo yinté myednyimo a kpakakpaka nmyo. ¹⁵ Yi Nju tpémi yi kn:ââ knî y:oo Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo wuné a vya tumo, nmî dye ghi ngê nmî Lémi Yesu vya ngópu, myednye kpakakpaka nmo. D:ud:umbiy:e Chóó Lémi ka doo u nuu u yoo

ngê dè pyaa dmi, pi yintómu yi p:uu a d:uu té. ¹⁶ U yi nmo a kwo, Pi dyéédí yintómu nmî Mî kóó k:oo nm:uu kaa té, ngmênê Nju tpémi y:oo nmî maa a nkokonkoko ngópu. Yi kn:ââ knî y:oo dononi dnyia a d:uud:uu dé, nmî Mî nódó kaa dnyie, nmî dye ghi ngê Tp:oo mb:ii ngópu, yi dono nódó mye kele, wod:oo nmî Mî ngê u nkwo mb:ii too, ntênê wa kpada té, ye daawa kede. *

Póól ngê u yi u ngwo doo kwo, Tesalonika tpémi m:aan:aa m:uu té

¹⁷ A tidé mbwó yoo, lukwe dîy:o pi knî y:oo a pi nmye a dyede ngópu, nmyedpo, Nmyi yi dmi u ngwo daa kwo. K:omodanê kópu yila. Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o a ngm:ii kalé nmoo, nmyi l:êê dîy:o nmee a tpyóó. U yi nmo ntênê a kwo, Daa kêmakêma monon:aa mumu nmyo. K:omo tpile ala ngwo nmyi vy:o dênminê wee, ngmênê nmî nuw:o koo anmînê nuw:onuw:o nmyo. ¹⁸ Nê, Póól, ndé kópu nmye ngmênê tpaépê, daa ng:êéntómu nê, Ngín:uu m:uu té, ngmênê Setan ngê a maa nkoko ngê. ¹⁹⁻²⁰ Nyââ, ndéndê ngê u ya a nga a kwo, N:uu m:uu nmyo. Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu wa a diyé, ngíma anmín:aa kwo, daanmyi mywenemywene kalé nê, nmyi l:êê dîy:o w:aa anímo pyw:oo, myenté nmyi l:êê dîy:o wa chaa kalé nê, mu kópu u dîy:o ntênê u kwo nmye kélímî té, nmyi l:êê ghi mb:aamb:aa dé. *

3

Kópu u l:êê dîy:o Póól ngê Timoti Tesalonika dy:ââ ngê

¹ A tidé mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê Aténi noo a ya, noo a nuw:onuw:o nmyo, nmyi l:êê dîy:o tpyóó ngê y:a y:a nê pwiyé wo, doo u ntââ ngê a ka pyodo. Dini ghi n:ii ngê Timoti a ka a loo, nmye nê dy:ââ ngê, a mo Aténi noo a ya. ² Nmyi lama kiyedé tóó, nmî mbwó Timoti k:ii nmî Mî p:uu nipi nye dpodo nódó, Yesu Kédisu u kópu dyuu nipi nye tpaépê too. Nmye nê dy:ââ ngê, kwonê, Yi kélímî p:uu nmyi wédêwédê kalé té. ³ Kwonê, Nmî Lémi u maa p:uu dononi wuné vyímî tumo, yi dono knî yi l:êê dîy:o yi máádi kídangé kuwo ngmê. A tidé mbwó yoo, nmyi lama kiyedé tóó, nmî Lémi ngê p:uu ndiye pyu knî ye yepê, Pi dono knî y:oo adnyi kpakakpaka nmyo. ⁴ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o nmee a kwo, munmyenê, Adnyi kpakakpaka nmyo. Nmyi lama kiyedé tóó, vyílo yi kópu nmye yidoo pyodopyodo. ⁵ Yi kópu u l:êê dîy:o noo a nuw:onuw:o nmyo, nê, Lónté wuné kélímî té. Nê, Apê Setan ngê dpodombiy:e da tókó té, nmî Lémi u maa da kuwo ngmê,

* 2:9: Dpodo 18:3; 1 Kódin 4:12 * 2:11: 1 Kódin 4:14
Dpodo 17:5 * 2:15: Dpodo 2:23 * 2:16: Lóma 1:18
Dpodo 16:1; 2 Tim 3:12 * 3:4: Dpodo 14:22 * 3:5: Pilipay 2:16

* 2:12: Pilipay 1:27 * 2:13: Nkal 1:11-12 * 2:14:
* 2:19-20: Pilipay 4:1 * 3:1: Dpodo 17:15 * 3:2:

yi vy:o módó nmeen:aa dpodo. U ya a nga doo kwo, Nmyi p:uu kópu ngmêní ny:oo, u lèê díy:o Timoti nmye nê dy:ââ ngê. *

⁶ U kuwó dini ghi ngê Aténi nê kuwo ngê, ala ngwo Kódin animo dpodo. Dini ghi n:ii ngê Timoti pini dè Sailas y:oo al:ii mínê pyw:ee noo, a gha mb:aamb:aa ngê pyódu ngópu. Timoti ngê a ka pê, Nmí Lémi ka ntênê kíyedê kélímí té, myenté yi nuu ghi dmi numo nódo mye tóó. A ka pê, Kíyedê cháácháâ ngi. A ka pê, U yi nga ntee a kwo, N:uu m:uu té, a ka pê, yinté u yi y:e myewunê kwo, Nmí m:uu. * ⁷ A tidê mbwó yoo, yi kópu u lèê díy:o a nuw:o kímêda lámo. K:omo tpile dono vy:o aní kwo, ngmênê dini ghi n:ii ngê nmyi kélímí p:uu n:aa nuw:o yédi, a gha mb:aamb:aa ngê dpí pyódu. ⁸ Nmí Lémi ka dnyinté anmyi kélímí knomómé, ye aní nuw:ónuw:o nmyo, a ya dono ngê wa pyódu. ⁹ Nmyi lèê díy:o nmí Yápw Chóó Lémi dpodombiy:e n:aa kwunokwuno ngê, mu kópu u díy:o w:aa ndíi a ka a kpo. ¹⁰ W:éêní mgídí vy:o dpodombiy:e n:aa ngêpê yédi, u ya a nga a kwo, N:uu m:uu nmyo. Kópuni kní yi lèê díy:o nmyi kélímí doo u ntáâ ngê da pyaa dmi, u ya a nga a kwo, Ndíi ngê n:uu pyódu té.

¹¹ Nmí Mí Chóó Lémi ka nmo ngêpê nyédi, myenté nmí Lémi Yesu ka myeno ngêpê nyédi, nmí maa y:oo wa yé ngmê, nmye u ngwo anmo lee dmi. ¹² Nmyi lèê díy:o myeno ngêpê nyédi. U yi nmo a kwo, Nmí Lémi ngê nmyi pi ka vuyuwu ndíi ngê a pyódu ngê. Nmyi nuu ghi dmi ntee nmí nódo wunê tóó, yoo yi nuu ghi dmi yinté nmyi nódo myechoo a ya, myenté nmyi nuu ghi dmi numo nódo ntênê dny:oo ya. ¹³ U yi nmo a kwo, Nmí Lémi Yesu ngê a wêdêwêdê kalé nmyine. Wéni n:ii ngê wa a diyé, u yoo wa danê té, nmí Mí Chóó Lémi ngíma nipi wamí kaa nmo. U yi nmo a kwo, Yi ngwo dyáâpe nmyi p:uu daapêdê pyw:ee ngê. *

4

Chóó Lémi u nuu u yoo ngê dmyinê kwo

¹ A tidê mbwó yoo, kuwókuwó wéni ngê dyáâpe nmyi p:uu kíngmê ya, nmí Mí u nuu u yoo ngê dmyinê kwo. Yi máadi wunê nmye kím:uu kéma ngê, mb:aamb:aa ngê nmye kígha ngmê. Nmí Lémi Yesu u lèê díy:o nmínê kwunokwuno nmyo, yi máadi dpodombiy:e dmyinê kígha. ² Dêêpíni nmí Lémi Yesu u pi mbémê nmye nmo kpo, nmyi nuwo kí dangé kuwo. ³ Nmí Mí ngê u yi u ngwo a kwo, Ntee n:aa tóó, a yoo yinté myedny:oo ya, pyââ ti máâ ti yi vy:o

kíngê ya. * ⁴ Nmyo ngmêngmênté nmyi chóó nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê dmyinê y:eñey:eñe dé, dyáâpe nmyi p:uu kíngmê

ya, mywene nmye kíngê kwo. * ⁵ Yélini yi lama nmí Mí daa tóó, pyââ ti máâ ti yi yéli yi nuu u kópu ngê ntee a ya yédi, yinté kídmýengê ya. * ⁶ Nmyi vy:o pini ngmê u mbwó u kuwó kíngê pwiye, mu kópu u díy:o nmí Lémi ngê yi pini ka ntáâ wa a vy:u. Yi kópu wunê nmye kím:uu kwódu ngê. ⁷ Daa pyââ ti máâ ti yi lèê díy:o nmí Mí ngê a ngmídi nmo, ngmênê yoo mb:aa u yi u ngwo ye kwo. Ntee a tóó, u yi u ngwo a kwo, Yinté myedny:oo ya. * ⁸ Pini n:ii ngê yi kópu dyuu u wépi wa puwâ, daa pi ntee pi u kópu u wépi yuu puwâ, ngmênê nmí Mí u kópu u wépi yuu puwâ, pini n:ii ngê u Ghê Dmi nmye a kpo. *

⁹ Nmí tidê mbwó yoo, nmí lama ka tóó, yélini yi kii Yesu ka nmyinê kélímí té, nmyi nuu ghi dmi numo nódo wunê tóó, mu kópu u díy:o nmí Mí ngê yi kópu nmyi nuwo chóó a kwólu. Doo u ntáâ yi kópu p:uu kópu nmye daamu anmo d:éê. * ¹⁰ Nmí lama ka tóó, Yesu u yoo yélini Másídoniya Wee u kwo p:aani p:aani wunê pyede, yi nuu ghi dmi nmyi nódo wunê tóó. Nmí tidê mbwó yoo, nmínê kwunokwuno nmyo, yi nuu ghi dmi nmyi nódo ntênê dny:oo ya. ¹¹ Nuw:o ngê dmyinê paa, kópuni p:uu nmyi pi dmi daa pyede, yi kópu p:uu kópu nangmê vyi. Kídmýengê líme, nmyi chóó kíli dmyinê dpodo. Yi kópu dé wunê nmye kím:uu vyi too. * ¹² Yinté anmyi ya knomómé, ye pi kní ye yoo mb:aa ngê anmyi pyaa dmi, nmyi nté ndapi u ntáâ mbémê adí ya, doo u ntáâ pi kní ye médaanmyi dmyinê dè. *

Yesu u yoo vy:o yélini pw:oo dniye, kópuni y:e wa pyódu

¹³ Nmí tidê mbwó yoo, Yesu u yoo vy:o yélini nmyi vy:o pw:oo dniye, yi p:uu kópu nmye ngmênminê tpapê. Kuwa yéli yi vy:o pini n:ii dpí pw:onu, u lèê díy:o yoo dpodombiy:e a mbê nyédi, mu kópu u díy:o yi lama a ya yédi, dpo, Nmí mbwó daamunmí m:uu. U yi nmo daa kwo, Nmyi gha dmi yinté dono ngê choo pyodopyodo. * ¹⁴ Ala kópu ka ntênê nmí kélímí mbê dniye, Yesu ntee pwene, ntee mède pii wo, u yoo vy:o yélini a dpí té, díyo nmí Mí ngê yinté wamédê pyidu té. ¹⁵ Nmí Lémi u kópu dyuu nmye ngmênminê tpapê. Dini ghi n:ii ngê wa a diyé, u yoo vy:o yélini mwiye dpí dniye, daawa a kuwo té. Nyââ, mwiye wa a pyidu té, kóó k:oo wa kaa té. Yélini yi kii yi ngwo anmí ya, kóó k:oo nipi wa kaa nmo. * ¹⁶ Dini

* 3:6: Dpodo 18:5 * 3:13: Pilipay 1:9-10 * 4:3: 1 Pita 1:16 * 4:4: 1 Kódin 6:13,15 * 4:5: Lóma 1:24-28

* 4:7: 1 Pita 1:15 * 4:8: Luuki 10:16 * 4:9: Njon 13:34 * 4:11: Epeso 4:28 * 4:12: Kílosa 4:5 * 4:13:

1 Kódin 15:20; Epeso 2:12 * 4:15: 1 Kódin 15:51-52

ghi n-ii ngé maadí ada a kwo, dpodombiy-e nmo wa a mbwólu, enjel yoo yi kada pini ngé Chóó Lémi u nkéli dpuwó wa a wuu, nmí Lémi mbóó p:uu u ngwo wa a ghíi. U yoo vy:o yélini wuné pw:oo dnyiye, mwiyé wa a pyidu té,¹⁷ u yoo vy:o yélini yi k:ii yi ngwo anmí ya, yi yélini yi k:ii kwodonkwodo wa a dané nmo, mbóó p:uu wa km:êê nmo, nkali too pee dmi u méné nmí Lémi ngé yi amíné pyódu nmo. Yi ngwo nmí Lémi ngé daawa a kuwo nmo, nipi anmín:aa ya, dye ghi yintómu.¹⁸ Nmí tidé mbwó yoo, yi kópu kní yi l:êê díy:o nmyi nuw:o dmi moo l:âmo tóó.

5

Nmí Lémi u diyédiyé u t:âat:ââ

¹ Nmí tidé mbwó yoo, wéni n-ii ngé nmí Lémi wa a diyé, yi wéni p:uu kópu nmye daanmo d:êê,^{*} ² mu kópu u díy:o ala kópu wuné nmyi lama ka a yaa wo. Kpáápi ngé ngomo chóó ntee dpí ngwéti, nmí Lémi wéni n-ii ngé wa a diyé, yoo yinté wa ngwéti té.^{*} ³ Kuwa yélini nmí Lémi p:uu daadnyi nuw:o, awo, Mb:aamb:aa ngé nmo pyede, kópu nmo daangmêwa pyódu, ngmêné yi ngwo nmí Lémi ngé wa ngwéti té, wamyé dyêné té. Doo u ntââ daawa mbêpé dmi. Mbwili ngé pwopwo ntee dpí kaali, yinté y:e wamyé pyódu.^{*} ⁴ Nmí tidé mbwó yoo, dp:ee yinté yélini. Dp:ee mgídi u yoo, w:êêni nmye pyede. Kpáápi ngé ngomo chóó ntee dpí dyêné, nmí Lémi ngé yinté daawa dyêné nmyo.⁵ Nmyo yintómu wo u yoo, w:êêni nmye pyede. Dp:oo mgídi u yoo, mgídi vy:o dp:ono pyede.^{*} ⁶ Yi kópu u l:êê díy:o doo u ntââ daanmí líme, myedaanmí dpí. Kuwa yélini daa yi lama a pyede, a dpí té. Nuw:o dono ngé kíngmê dóo nmo, mb:aamb:aa ngé paa vyyuwo kmêle, nmí Lémi u maa mb:aamb:aa ngé kigha koo.⁷ Yoo w:êêni daa dpí nyédi, mgídi vy:o a dpí nyédi, myenté mgídi vy:o ndee pyu yoo a ghétighéti nyédi.⁸ Ngmêné nmo wo u yoo, nmí Lémi u maa nuw:o mbêmé kigha koo. Lede kní y:oo yi káped:é ntee a tpyé tumo, yi mbodo u dópó yi mbêmé ntee a kwo nyédi, yinté nmo pyede, nmí Lémi ka nmo kélímí té, nmí tidé mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmí nódo a tóó, myenté nmí lama ka tóó, nmí Lémi ngé kóó k:oo díy:o wa kaa nmo.^{*} ⁹ Nmí Mí ngé daa nmí kpadakpada u l:êê díy:o a ngmídi nmoo, ngmêné u yi u ngwo a kwo, Nmí Lémi Yesu Kédisu ngé kóó k:oo kaa nmíne.¹⁰ Nmí l:êê díy:o pwene, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, A yoo kamí ngé ní pyódu té. Dini ghi n-ii ngé wa a diyé, k:omo tpile mwiyé anmí pw:oo dmi, ó

yi ngwo anmí ya, ngmêné kóó k:oo wa kaa nmo, mb:aamb:aa ngé nipi anmín:aa ya.^{*} ¹¹ Yi kópu mbêmé nmyi nuw:o dmi moonumo l:âmo tóó, dpínumo wédéwédé kalé tóó. Yi kópu ala ngwo ntee nmye d:uud:uu ngmê, yinté dmyiné d:uud:uu.^{*}

Póól p:uu yi kuwókuwó kópu

¹² Nmí tidé mbwó yoo, nmíno kwunokwuno nmyo, nmí Lémi ngé yélini nmyi vy:o a dpodo kalé too, dmyiné cháâcháâ dé. Nmyi kada a wee, nmyi kuwó vyílo yiwuné mbumu nyédi.^{*} ¹³ Nyáâ, ntêné dmyiné cháâcháâ dé, yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya, mu kópu u díy:o y:oo a ngéêpí nmyo. Mb:aamb:aa ngé noko dmyiné ya.

¹⁴ Nmí tidé mbwó yoo, nmyi vy:o yélini a mgeemgee nyédi, yi kuwó dmyiné mbumu. Yélini a nkíngé té, dmyiné wédéwédé kigha dé. N-ii kní ye kópuni doo u ntââ ngé adí ya, dmyiné ngéêpí dé. Pi kní ye nmyi mbodo l:âmo dmi límlímí ngé kíangmê ngépa.^{*} ¹⁵ Ntââ vyími ngé kée nangé t:oo, ngmêné numo ka dmyiné mb:aamb:aa, pi kní ye myedmyiné mb:aamb:aa.^{*}

¹⁶ Dye ghi yintómu w:aa nmyi méné choo ya,^{*} ¹⁷ dye ghi yintómu dmyiné ngépé.^{*} ¹⁸ K:omo tpile ló kópu ngmêdé pyaa knomomé, ngmêné nmí Mí dmyiné kwunokwuno, mu kópu u díy:o nmí Mí ngé u yi u ngwo a kwo, Yesu u yoo vy:o yélini a wee, yinté dny:oo ya.^{*}

¹⁹ Yélini nmí Mí u Ghê Dmi mbêmé a dpodo té, ye nangé kwódu, ndyuw:e k:ii nangé nt:ââ.^{*} ²⁰ Kópuni dyuu yi ghéni dmi mbêmé adnyi tpaapé dé, k:omo tpile ngé nmye kíngé pyaa dmi.²¹ Kópu yintómu dmyiné myeme dé, kópuni mb:aamb:aa, dmyiné d:uud:uu,^{*} ²² kópu dono yintómu yi wépi dmi dpí pwaa yó.

²³ Nmí Mí ngé u kwo a káádi nmoo, nmyi l:êê díy:o u kwo nmo ngépé nyédi. U yi nmo a kwo, Ntee a tóó, yinté pyódu nmyine, d:uud:umbiy-e. U yi nmo a kwo, Nmyi ghé dmi kní ye choo a vyyuwo, nmyi nuw:o kní ye choo a vyyuwo, nmyi pââ kní ye mye-choo a vyyuwo, u dí, wéni n-ii ngé nmí Lémi Yesu Kédisu wa a diyé, yi ngwo dyáape nmyi p:uu daapédé pyw:ee ngé.²⁴ N-ii ngé a ngmídi nmyoo, daawa dóo nmyo, yinté mb:aamb:aa ngé wa pyódu nmyo.^{*}

²⁵ Nmí tidé mbwó yoo, nmí l:êê díy:o nmí Mí ka myedmyina a ngépé.

²⁶ Yélini yi k:ii Yesu ka nmye kélímí té, nmyi chóóchóó dponumo chipé tóó.

* 5:1: Mát 24:36 * 5:2: Mát 24:42-44 * 5:3: Luukí 21:34-36 * 5:5: Epeso 5:8-9 * 5:8: Epeso 6:14,17

* 5:10: Lóma 14:7-9 * 5:11: Njuda 1:20-21 * 5:12: Hipílu 13:17 * 5:14: 2 Tes 3:6,11,15 * 5:15: 1 Pita

3:9 * 5:16: Pilipay 4:4 * 5:17: Luukí 18:1 * 5:18: Epeso 5:20 * 5:19: Epeso 4:30 * 5:21: 1 Njon 4:1

* 5:24: 2 Tes 3:3

²⁷ Nmî Lémi u pi mbêmê ala kópu nmye
ninê tpaê, ala pweepwee pee Yesu u yoo
yintómu yi ngêêdí dpo kp:aa yó.

²⁸ Nmî Lémi Yesu Kédisu ntênê nmye choo
a vyuwo.
Wu u dí.

2 TESALONIKA

Dini ghi nîi ngê Póól Kódin mwiyé doon:aa dpodo, Yesu u yoo yélini Tesalonika dnya a ya, Póól ngê pweepwee pee ye ngmê dy:ââ ngê, u pi 1 Tesalonika. Wiki knî ngmémî loo, pi knî ngmê Tesalonika a ndê dniye, Kódin a lee dniye, Póól ka mdoo y:oo a ñuw:o ngópu. Yi kópu u l:êê diy:o Póól ngê pweepwee pee m:uu d:êê ngê, Tesalonika tpémi ye dy:ââ ngê. Ala yi pweepwee pee.

¹ Mw:ââkó a tidê mbwó yoo, yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, Tesalonika. Nê Póól, Saïlas pini dê Timoti yi k:ii, ala pweepwee nmye nmîné dyede. Nmî Lémi Yesu Kédisu ngê nmî Mí Chóó Lémi ka a kââdi nmo. ² Yi Lémi dê y:oo dny:oo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vuyuwu.

Póól p:uu y:oo nmî Mî u ngwo dnye kwunokwuno

³ Nmî tidê mbwó yoo, dye ghi yintómu nmyi l:êê diy:o nmî Mí nmo kwunokwuno ngê, mu kópu u diy:o ala ngwo nmyi kélímî ndîi ngê a pyodopyodu, nmyi nuu ghi dmi numo nódo ndêndê ngê mye tóó. ⁴ Yi kópu u l:êê diy:o Yesu u yoo knî yi vy:o nmyi pi dmi nmî chóó nmo knîmî too. Yenmîmo, Tesalonika tpémi, yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, k:omo tpile dono yilí wunê vyímî ngópu, ngmênê nmî Lémi daa mb:iimb:i ngópu, ntênê u kwo a kélímî té. *

Chóó Lémi ngê ntâa u ngwo wa a vuy:

⁵ Ala ngwo nmî Lémi u l:êê diy:o dono yilí nmyinê vyímî ngmê, ngmênê nmî Mí ngê yoo ntênê yinê dpi kóté kwolo. Ntâa ye wa a vuy:, ngmênê ala kópu nmye wa vyi, nmyewo, U ntâa ngê dmye pyaa dmi, a kée k:oo anyi ghê dmyeno. ⁶ Nyââ, kópuni pi knî y:oo a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi ngê ntênê wa pwila té. N:ii knî y:oo a mgîni vyímî kîgha nmyoo, ntâa ye wa a vuy:, ⁷ ala ngwo nmye mgîni vyímî nyédi, díyo mb:aamb:aa nmye wa a kê, nmo amye da kê. Yi kópu wa d:uu, dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu, u enjel wêdêwêdê knî yi k:ii, mbóó p:uu wa ndê dmi. ⁸ Yi ngwo ndyuw:e wa t:aa ngmê, yélini yi lama Chóó Lémi daa tóó, myenté n:ii knî y:oo nmî Lémi Yesu u kópu dyuu mb:i ngópu, yi ngwo wa kpada t:oo. ⁹ Ntâa ye wa a vuy:, d:ud:umbiy:e wa dyênê té, wa kée té, u nkîgh:ê daadnyi ya. Yi ngwo u pi ndîi ngê wa pyódu, u wêdêwêdê ndîi ngê amye pyódu, ngmênê yi yéli y:oo daamuwa m:uu ngmê. ¹⁰ Yi ngwo u yoo knî y:oo adnyi

chaa kîgha, n:ii yoo u kwo a kélímî té, u pi ndîi ngê wa pyódu ngmê. Nmyo myentee dé, amyenmynin:aa chaa kîgha, mu kópu u diy:o Yesu p:uu kópuni nmye nm:uu vyi too, yi kópu knî ye nmyi kélímî mbê dniye. *

Póól p:uu Tesalonika tpémi yi l:êê diy:o u ngwo dnye ngêpê

¹¹ Yi kópu u l:êê diy:o dye ghi yintómu nmyi l:êê diy:o nmo ngêpê nyédi. U yi nmo a kwo, Nmî Mí ngê u nuu u yoo ngê a pyódu nmyine, mu kópu u diy:o u yoo vy:o kaa nmyoo. U wêdêwêdê mbêmê choo a ngêêpi nmyo, kópuni mb:aa nmyi kélímî mbêmê u yi nmye adí kwo, Nmî d:uu, u ntâa ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. ¹² Yi kópu knî yi mbêmê nmî Lémi Yesu u pi ndîi ngê anmyi pyódu ngmê, amye chaa kalé nmyo, mu kópu u diy:o nmî Mí, nmî Lémi Yesu Kédisu k:ii mb:aamb:aa ngê nmye wunê vuyuwu nódo. *

2

Setan u Pi Dono u ngwo wa t:aa

¹ Nmî tidê mbwó yoo, nmî Lémi u wo ndîi p:uu nmye nmîné danê té. Nmyi lama kiyedê tóó, kuwókuwó wéni ngê nmî Lémi Yesu Kédisu wa a diyé, nipi u kwo wa a danê nmo. ² Ngmênê pi woni knî y:oo ala kópu nmye a tpapê ngópu, nmyedpo, Nmî Lémi u wo ndîi wunê kí dyimê wo. K:omodanê kópu yila. Yi kópu nmyi nuw:onuw:o u kópu ngê kîngê pyódu, nmyi nuw:o dmi miyó ngê myekîngê pyódu. K:omo tpile pi ngmê ngê yi kópu dêêpi tédê nmye vuy:, ó ngmênê u kwo Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê nmye vuy:, ó yinê ye pweepwee pee yedê yi kópu nmye nmo d:êê ngê, ngmênê k:omodanê kópu yila, ye namê ng:aa. ³ Pi ngmê ngê kîngê dóo nmyo. Yi wéni ghéli daawa d:ii, pi yilí knî y:oo Chóó Lémi mwiyé wa mb:i ngmê, u yi y:e daadí kwo, Choo y:enê nmo. Yi ngwo Pi Dono wa t:aa, pini n:ii ngê Chóó Lémi u dêêpi kópu dyuu wa kée té. Yi pini u pi ndîi ngê wa pyódu, ngmênê nmî Lémi ngê kuwó d:ud:umbiy:e wa dyênê. ⁴ Yi pini nmî Mí p:uu adí d:uu, tpileni yilí pi knî ye yâpwo dé, yi p:uu amyedí d:uu. Chóó u pi yi pwo wa knî, yâpwo ghê amí ghê, pi knî ye wa vyi, yewo, Nmyi yâpwo u d:aa d:a kââdi, yewo, yâpwo daamu a tóó, dmyinê chââchââ nê. ⁵ Dini ghi n:ii ngê nmyi vy:o noon:aa kwo, yi kópu dyuu nmye kînu:uu vyi too, apii?

⁶ Kópu m:uu nmyi lama a tóó. Yi pini ala ngwo ghéli daawa t:aa, u dye ghi ngê wa t:aa, mu kópu u diy:o kópu ngmê ngê u maa da nkoko. ⁷ K:omo tpile yi pini doongê ta, ngmênê pi knî y:oo u nuu u kópu dé ala ngwo

* 1:3: 1 Tes 1:2-3 * 1:4: 1 Tes 2:19-20 * 1:5: Pilipay 1:29 * 1:6: Lóma 12:19 * 1:7: Mát 25:31 * 1:8:

Mát 25:41; Lóma 2:8 * 1:9: Mát 25:41,46; 2 Pita 3:7 * 1:10: Kílosa 3:4 * 1:11: Kílosa 1:10 * 1:12: 1 Kódin

10:31 * 2:1: 1 Tes 4:13-17 * 2:3: 2 Tes 2:8 * 2:4: Mát 24:5; Dan 11:36

a d:uud:uu tumo, Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu tumutumu a kéké tumo. N-ii ngê Yi Dono u maa a nkoko ngê, dini ghi n-ii ngê yi máádi wa kpêmi, ⁸ Pi Dono yi ngwo wa t:aa, chóó u pi wa kní, ngmênê nmí Lémi Yesu yi ngwo wa a diyé, u kópu mbêmé yi pini wa dyênê. Doo u ntââ yi pini nmí Lémi ngíma daadí kwo. ⁹ Yi pini dono dini ghi n-ii ngê wa t:aa, Setan u wêdêwêdê ndíi mbêmé kópu ndíi yilí wadí d:uud:uu dé, pi yilí wa dóó, yi kópu dé yi nyepênyepê u kópu ngê wa pyaa dmi. ¹⁰ Yi pini d:ud:umbiy:e dono. Yoo ntênê wa dóó té, yi kpadakpada u maa p:uu wa kaa té. Ndéndê kópu dyuu wodaa mb-ii ngópu, ye nmí Lémi ngê kóó k:oo pé kaa too. ¹¹ Nyââ, ndéndê kópu dyuu mb-ii ngópu, wod:oo Chóó Lémi ngê kópu dyuu u myeme ngê doo u ntââ ngê pyódu too. Yi kópu u l:êé díy:o k:omodanê kópu kní ye a kélímí té. ¹² Kópu ndéndê ka daa kélímí mbê dniye, u yi y:e doo kwo, Dono kópu nmí d:uud:uu dé. Yi kópu u l:êé díy:o Chóó Lémi ngê wa kpada té.

Ntênê kélímí

¹³ Nmí tidê mbwó yoo, dye ghi yintómu nmí Mí nmyi l:êé díy:o nmo kwunokwuno ngê, mu kópu u díy:o nmyi nuu ghi dmi nmí Lémi nódo a tóó. Doo u ntââ tumu daanmí ya. Mwiyémiwiyé dini ghi ngê nmí Mí ngê a ngmídi nmyoo, apê, A kópu ndéndê ka wa kélímí mbê dmi, a kêé k:oo waní kaa té, a Ghê Dmi yi mênê waní yé. Apê, Ntee n:aa tóó, yi Ghéni Dmi ngê yinté wa pyódu té. ¹⁴ Dini ghi n-ii ngê nmí Lémi u kópu dyuu nmye nm:uu vyyu, nmí Mí ngê a danê nmyoo, kóó k:oo kaa nmyoo, mu kópu u díy:o nmí Lémi Yesu Kédisu ntee a tóó, yinté paa pyaa dmyeno.

¹⁵ Nmí tidê mbwó yoo, yi kópu u l:êé díy:o nmyi nuw:o dmi miyó ngê kíngê ya, kópuni nmye nm:uu vyi too, myenté kópuni pweep-wee pee yedê nmye nmo d:êê too, yi kópu ntênê dpí ngími tóó, ye ntênê dmyinê kélímí. *

¹⁶ Nmí Mí nódo nmí nuu ghi dmi a tóó, ntênê nmo wunê vyyuwo yédi, dye ghi yintómu nmí nuw:o dmi yinê dpo l:ámo. Nmí lama ka tóó, daawa dóó nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. Yi kópu u l:êé díy:o u kwo nmo ngêpê nyédi, nmí Lémi Yesu Kédisu ka nmyi l:êé díy:o myeno ngêpê nyédi, ¹⁷ yennímó, Yi nuw:o dmi choo a l:ámol:ámo dé, myechoo a wêdêwêdê kígha dé, kópu mb:aa yilí u ngwo pídný:oo d:uud:uu dé, u ngwo myepídný:oo tpaápé dé.

3

Póól p:uu y:oo u ngwo ye vyi ngópu, yepê, Nmí l:êé díy:o dmyina a ngêpê

¹ Nmí tidê mbwó yoo, nmí l:êé díy:o dmyina a ngêpê. U yi nmo a kwo, Nmí Lémi ngê choo a ngêépí nmo, pi yilí kní y:oo u kópu dyuu u ngwo paa ny:ee y:e. Myenté, u kópu dyuu ka ntee nmyi kélímí mbê dniye, ala wee u kwo pi yilí yinté u kwo myepaa kélímí mbê dniye. ² Nmí l:êé díy:o myedmyina a ngêpê, nmí Lémi ngê yoo dono yi kélé paa dyé nmíne. Nmyi lama ka tóó, pi yilí nmí Lémi ka daa kélímí té.

³ Ngmênê nmí Lémi ka nmye kélímí té, ntênê daawa dóó nmyo. Nmyi gha dmi wa wêdêwêdê kalé té, Setan kwulo wa dyé nmyo. ⁴ Nmí lama ka tóó, nmí Lémi ngê wunê ngêépí nmyo, kópuni nmye nm:uu vyi too, yi kópu nmye d:uud:uu t:oo, kópuni ala ngwo nmínê d:êéd:êé té, yi kópu amyenmyin:aa d:uud:uu dé.

⁵ U yi nmo a kwo, Nmí Lémi ngê ala kópu nmyi lama a kalé ngê, nmí nuu ghi dmi nmí Mí nódo ntênê a tóó. Myenté, Yesu Kédisu ngê dono yilí ntee doo a vyími, u vyími pyu ngê yinté paa pyódu nmyine. *

Yélini dèdnyimo dpodo, Póól p:uu u ngwo ye drye kwódu yé

⁶ Nmí tidê mbwó yoo, nmí Lémi Yesu Kédisu u pi ngê ala kópu nmye nmínê tpaápé. Yesu u yoo vy:o yélini a líme nyédi, myedaa dpodo nyédi, yi yélini yi vy:o a pwii dmyeno, nmí dnye dmi daa nyémí t:oo. ⁷ Nmyi lama ka tóó, nmyi vy:o dènmee a mgeemgee. Nmyi vy:o ntee nmee a dpodo, yinté myedmyina a dpodo. ⁸ Nmyi ntépínâ kní yi k:oo dènmee:aa kmaapí, ngmênê w:éêní mgídi vy:o nmeen:aa dpodo. Yi dpodo tédê nmí chóó nmí ndapí nmee kmênêkmênê, mu kópu u díy:o u yi nmo dèpwo kwo, Ntê ndapí nmo dny:oo a kuwo. ⁹ U ntââ ntê ndapí nmye p:oo dmy:ee doo, u kópu daapodoo ya, ngmênê tpile nmye dpíp:e dmy:ee ngê, mu kópu u díy:o u yi nmo doo kwo, nê, Nmí p:uu pídný:oo a mtyímwê ngêépí. ¹⁰ Dini ghi n-ii ngê nmyi vy:o nmeen:aa kwo, munmyenê, N-ii daachoo dpodo knomomê, nté kímé pípi.

¹¹ Yi kópu dé nmye dp:o vyi té, mu kópu u díy:o ala kópu kud:o ny:oo, nmyi vy:o pi kní ngmê daa dpodo nyédi, a líme nyédi, daa yi k:oo ghê wumê mbumu nyédi. ¹² Nmí Lémi Yesu Kédisu u pi ngê yi yélini yi kuwó dmyinê mbumu, yipi, Nuw:o ngê dmyinê

* 2:9: Mát 24:24; Tpyuu 13:13 * 2:13: 1 Tes 1:4; Epeso 1:4-5; 1 Pita 1:2 * 2:15: 1 Kódin 16:13; Lóma 8:30 * 2:16: Hipilu 13:21; 2 Kódin 1:3 * 3:1: Lóma 15:30-31; Epeso 6:19 * 3:3: Njon 17:15 * 3:5: Hipilu 12:2 * 3:6: 1 Tes 5:14 * 3:7: Dpodo 18:3; 1 Tes 2:9 * 3:12: 1 Tes 4:11 * 3:13: Nkal 6:9; 1 Kódin 15:58

paa, kílí dmyinê dpodo, nmyi ndapî nmyi chóó dmyinê kmênêkmênê.*

¹³ Nmî tídê mbwó yoo, dmyina a mb:aamb:aa, kídmyenêngê yé ngmê.*

¹⁴ N:ii ngê nmî kópu dyuu daawa ny:ee knomomê, dpí mya yó, kpeme u kwo dpí yaa dmyeno, mywene u ngwo paa ghê we.

¹⁵ Dpodombiy:e u kwo nangmê nod:e, mu kópu u díy:o nmyi mbwó, ngmênê u kwo dmyinê kwódu yé.

Póól puu yi kuwókuwó kópu

¹⁶ Nmî Lémi, n:ii ngê u kwo dpo kââdí nmo, dye ghi yintómu mb:aamb:aa ngê nmye choo a vwuwo. K:omo tpile ló kópu nmye ngmêdê pyaa knomomê, nmye myechoo a vwuwo, kídangê kuwo nmyo.*

¹⁷ Nê Póól, ala kópu dyuu a chóó a kêê ngê n:aa d:êêd:êê. A d:êê a mya yó, alanté n:aa d:êê yédi.*

¹⁸ Nmyo yintómu, nmî Lémi Yesu Kédisu ntênê nmye choo a vwuwo.

Wu u dí.

1 TIMOTI

Timoti Lisitída pi ngmê, p:aaani n:ii Nkalásiya Wee u kwo a tóó. Dini ghi n:ii ngê Yesu ka kélímí mbê wo, Póól p:uu kele, (Dpodo 16:1-3) p:aaani p:aaani nipi dpímon:aa dpodo. Dye ghi kní ngmê ngê Póól ngê Timoti kn:aa p:aaani kn:aa p:aaani dpímo dyede, Yesu u yoo y:i dpímon:aa wêdêwêdê kígha dé. (1 Tesalonika 3:1-3, 1 Kódin 4:16-17) Dini ghi n:ii ngê Póól Lóma mbwa k:oo doon:aa kwo, (Dpodo 28:30-31) Timoti k:ii nipi dpímon:aa ya.

Dini ghi n:ii ngê Póól mbwa k:oo pwii wo, Timoti k:ii p:aaani p:aaani mēdpímon:aa dpodo. Epeso yi taa knopwo, Póól ngê y:i a kuwo ngê, kwo, Yesu u yoo chi wêdêwêdê kígha dé. Yi ngwo Póól Másidóniya Wee u kwo loo, ala pweepwee pee Timoti ka y:i miné d:êê ngê.

U kuwó dini ghi ngê Timoti ka pweepwee pee m:uu a d:êê ngê, u pi 2 Timoti.

¹ Mw:ââkó Timoti, nê Póól, Yesu Kédisu u dyépi ngmê. Nmí Mbwámê Chóó Lémi ngê a dpodo kalé noo, Yesu Kédisu p:uu myini dpodo, pini n:ii p:uu nmí nuw:o dmi a kwo.

² Timoti, dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo vy:o ní kaa nyoo, a tp:ee ntee pini ngê ní pyódu nyoo. Nmí Mí Chóó Lémi, nmí Lémi Yesu Kédisu u k:ii mb:aamb:aa ngê nga dny:oo a vuywo, ye chi ch:anêch:anê, nuw:o ngmídi ngê dny:oo a pyépi.

K:omodané pyu yoo yi kópu dyuu

³ Dini ghi n:ii ngê Epeso nê kuwo nyoo, ala Másidóniya Wee u kwo nê loo, yi ngwo kópuni nga nê vyyu, chi d:uud:uu, Epeso chi ya, yélini y:oo k:omodané kópu kní yi mbêmé yoo a ndiye kígha tumo, yi kópu ye chi kwódukwódu. ⁴ Ala kópu ye chi tpaépé, yipi, W:êê tpémi yi k:omo danêmbum dé nama a nj:ii dé, myenté yipi, yoo yi kn:ââ yoo yi pi dmi namé dówodówo dé. Numo ka kwopwepe u kn:ââ yi kópu kní yi p:uu a kwo. Kópuni nmí Mí ngê u yi u ngwo a kwo, Ní d:uu, y:i daawa a w:ee ngmê. Yi kópu kélímí mbêmé nmí lama a tóó, daa kwopwepe mbêmé. ⁵ Yinté danêmbum ye chi kwódukwódu, mu kópu u díy:o nmí Lémi ka ntêné pidny:oo kélímí, yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê píchoo ya, yi gha vy:o tupwó daapíchoo ya, yi nuu ghi dmi numo nódo myepídn:oo ya. ⁶ Pi ngmê kní y:oo yi l:êê ghi dmi mb:aa a kuwo tumo, maa ndéndé kn:aadi ngópu, módó a danêmbum nyédi. ⁷ U yi y:e a kwo, Dêépi kópu dyuu yoo yi lama nmí kwolo, ngmênê yi kópu dyuu

d:uuwodé w:ee t:oo. K:omo tpile dpodom-biy:e a mbumu nyédi, ngmênê daa yi lama a mbumu nyédi. *

⁸ Nmí lama ka tóó, Chóó Lémi u dêépi kópu dyuu mb:aamb:aa, ngmênê pi ngê doo u pee ngê kíngé vyi t:é. ⁹ Nyââ, daa yoo mb:aa yi l:êê díy:o yi dêépi kópu dyuu nmo a kpo, ngmênê yoo dono yi l:êê díy:o, yélini yi ménê dêépi daa tóó, yélini y:oo nmí Mí daa cháâcháâ ngópu, kn:aadi te pyu yoo, yélini yi nuw:o dmi dyámê mbêmé a wee, nmí Mí p:uu daa nuw:o nyédi. Nyââ, yoo dono yi l:êê díy:o yi dêépi kópu dyuu nmo a kpo, n:ii kní y:oo yi pye mí daa cháâcháâ tumo, ó pi dpí vya ngmê, ¹⁰ ó a pyââ ti nyédi, ó a numo kpéépi nyédi, ó yoo dpí t:âmo t:oo, wop dpodo pyu ngê dpí pyódu t:oo, ó a k:omodané nyédi, ó k:omodané mbêmé pi dpí ndyíko t:oo. Nyââ, yinté yélini yi l:êê díy:o dêépi kópu dyuu nmo a kpo, mu kópu u díy:o ndéndé kópu dyuu daa yi nuu u kópu ngê a tóó. ¹¹ Yi kópu nê w:ee ngê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê a ngmídi noo, u kópu dyuu tpaépé u l:êê díy:o a dpodo kalé noo. Yi kópu mb:aa u l:êê díy:o nmí Mí u pi nmo kmími ngê.

Póól nmí Lémi ka u ngwo ch:anê wo

¹² Nmí Lémi Yesu Kédisu n:aa kwunok-wuno ngê, n:ii ngê a dpodo u ntââ ngê dpo pyódu nê, mu kópu u díy:o u lama doo ya, d:aa pi dódo pyu, u ngwo a ngmídi noo, u dpodo nedé a kaa noo. ¹³ K:omo tpile mwiyé u pi noo a dyede, u ya a nga doo kwo, U kwee nê chápwo, u yoo kní yi p:uu myenoo a dono, ngmênê u kwo nê ch:anê wo, mu kópu u díy:o daa a lama noo a m:ii, u ngwo u kwo dênoo a kélímí. ¹⁴ Nyââ, nmí Lémi ka ntênê nê ch:anê wo, kópu ndíi a nga ngmê d:uu ngê, a kélímí ndíi ngê a pyódu ngê, Yesu Kédisu u yoo yi nuu ghi dmi a nódo u ngwo yaa wo. ¹⁵ Ala kópu dyuu ndé kópu dyuu, yoo u kwo dny:oo kélímí, Yesu Kédisu pi dono yoo yi dono chedêchedé u l:êê díy:o dyámê mbêmé a loo. Nê pi dono yoo yi vy:o pini ngmê, dono kópu d:uud:uu tédé pi yintómu ní t:ee kwólu, ¹⁶ ngmênê Yesu Kédisu ngê pi kní ye dyimé pyuwu ngê pyódu noo, a dono yili ghêe too, apê, Pi kní y:oo yi kópu nê p:uu paa m:uu y:e, apê, a ka pèdê kélímí mbê dníye, ghê kamí u ngwo pèdê pyw:ee y:e, ghéni n:ii chedé ngê daawa pyódu. ¹⁷ King n:ii daawa pw:onu, chedé ngê myedaawa pyódu, chaa kígha koo. Yi pini mu ngmídi yápwo ndéndé, doo u ntââ daanmí m:uu. Dye ghi yintómu u pi kmími koo, yinté choo ya.

¹⁸ Timoti, a tp:ee, kópuni nga d:a d:êê, chi d:uud:uu. Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo kópuni wuné m:uu a vyi tumo, nuw:o

* 1:1: Kilosa 1:27

* 1:4: 1 Tim 4:7

* 1:7: 1 Tim 6:3-4

* 1:12: Dpodo 9:15

* 1:13: 1 Kódin 15:9-10

* 1:15: Luuki 19:10

* 1:18: 1 Tim 4:14

ñédê dny:oo ya, Setan p:uu l:êê tédê dny:oo a wêdêwêdê kîgha ngi. * 19 Nmî Lémi ka mb:aamb:aa ngê chi kèlîmî, dono kôpu nangmê d:uu. Pi knî ngmê dono p:uu a nuw:o té, yi kèlîmî ntóó ngê u ngwo pyódu tumo. 20 Yí vy:o pi miyó, Haimeneyas pini dé Aleksándê, Setan kóó k:oo wunê nî kaa doo, mu kôpu u díy:o Chóó Lémi u pi daapídny:oo dyede.*

2

Ngêpê p:uu kôpu dyuu

1 Timoti, a tp:ee, ndîi kôpu ngma ala. Yesu u yoo pi yintómu yi l:êê díy:o dny:oo ngêpê. Dpodombiy:e dny:oo ngêpê, nmî Mî myedny:oo kwunokwuno. 2 Myenté king yoo yi l:êê díy:o dny:oo a ngêpê, kada pini yintómu yi l:êê díy:o myedny:oo a ngêpê, mu kôpu u díy:o ntênê pédny:oo a tpyuu nmo, mb:aamb:aa ngê u ngwo anmî ya, yoo nmî p:uu daapédny:oo l:êê. Dnyinté adnya a tpyuu nmomomé, angénté anmî châpu té, nmî Mî cháachââ dpodo ndîi ngê nmo amye pyódu. 3 Yinté ngêpê mb:aamb:aa, nmî Mbwámê Chóó Lémi ngê u yi u ngwo a kwo, A yoo yinté a ka dny:oo a ngêpê. 4 U yi u ngwo mye kwo, Pi yintómu a yoo vy:o ghê dniye, ndê kôpu yintómu yi lama myepaa yaa we. * 5 Yesu u yoo pi yintómu yi l:êê díy:o dny:oo ngêpê, mu kôpu u díy:o Yâpwo ndêndê mu ngmîdi a tóó, pi mu ngmîdi u ntââ yoo u kwo yinê dpo kââdi, yi pini Yesu Kédisu. 6 Chóóchóó u ghê y:ângo, pi yintómu yi l:êê díy:o pwene, nmî yíkî dmi u pwo ghay wo. Yi ngwo nmo w:ee ngê Chóó Lémi ngê u yi u ngwo a kwo, Pi yintómu a kèê k:oo nî kââ. 7 Yi kôpu tpaê u l:êê díy:o a ngmîdi noo, u dyépi ngê a pyódu noo, yélini daa Nju tpémi, ye dy:ââ noo, a ka pé, Chin:aa ndiye kîgha dé, ndê kôpu dyuu ye chin:aa tpaê, a ka pédny:oo a kèlîmî. Pi ngê kídangê vyi, Nê wunê k:omodanê. A tp:ee, dênîné k:omodanê, nmî Lémi u ngópu nîné ndê danê, ndêndê ngê a ngmîdi noo.*

Pyââ mââ yoo yi kôpu dyuu

8 Mââ n:iî knî y:oo yi gha dmi nmî Mî ka y:ee tumo, u pono mye vyápê nyédi, p:aani p:aani yi yélini y:oo yi kèê dmi ntênê dny:oo kapî dé, nmî Mî ka u ngwo dny:oo ngêpê. Yi yélini daa nod:enod:e pyu ngê dny:oo ya, myenté kwopwepe pyu ngê kídnyingê ya.

9 Myenté, u ya a nga a kwo, Pyââ yoo nuw:o mbêmê dny:oo taataa, kídnyingê pyââ mb:aa pyââ mb:aa, myekídnyingê a mââ kââ. Yi mbodo dyimédyimê ndîi kôpu ngê ye kîngê ya, kpile u tpile knî yi l:êê díy:o myenté yi kpídî knî yi l:êê díy:o ndapî ndîi

daapídny:oo kéké,* 10 ngmênê pi ka vyyuu ndîi kôpu ngê ye choo ya. Pyópu n:iî knî y:oo dpo, Nmî Mî nmo cháachââ, yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê yinté dny:oo ya. * 11 Nmî Lémi p:uu ndiye tédê pyââ yoo tumo dny:oo ya, kada pini yoo yi dnye dmi dny:oo nyémî dé. 12 Pyââ knî y:oo mââ yoo kídnyingê ndiye kîgha dé, myenté ye myekídnyingê dy:oo, ngmênê tumo dny:oo ya. 13 Yinté a tóó, mu kôpu u díy:o nmî Mî ngê Adam mwiyé a l:âmo ngê, Ivi kuwó a l:âmo ngê. * 14 Myenté, Setan ngê daa Adam yi dóó, Ivi yi dóó. Yi pyópu p:uu dono u kn:ââ wunê kwo,* 15 ngmênê nmî Lémi ngê pyââ yoo kóó k:oo myoo kaa té, mu kôpu u díy:o pyââ ngmê ngê nmî Mbwámê yinê tpyó. Pyópu n:iî yoo u kwo a kèlîmî té, yoo yi nuu ghi dmi yi nódo a tóó, yi gha dmi nmî Mî ka dpî y:ee t:oo, yi nuw:o mbêmê u pono a vyápê nyédi, yi yélini kóó k:oo wa kaa té.

3

Yesu u yoo yi kada pini yoo yi kôpu

1 Ndê kôpu ngma ala. Nmî Lémi u yoo yi kada yélini a wee, dpodoni u pi ndîi ye dóó ngmê. 2 Yi kôpu u l:êê díy:o n:iî ngê u yi adî kwo, Nmî Lémi u yoo yi kada pini ngmê ngê nî pyódu, yi pini u dono kîngmê ya. Yi pini u kpâm ngmîdi choo ya, nuw:o mbêmê choo m:iî, chóóchóó mb:aamb:aa ngê choo a tpyuu, pi knî ye pi mb:aa ngê choo ya. Pi my:oo ka vyyuu u lama choo ya, yoo yi ndiye kîgha u lama mye choo ya. * 3 Yi pini ndapî u mb:aami ngê kîngê ya, daa mbwaa ndanî pyu ndîi ngê choo ya, daa kwopwepe pyu, daa gheteghete pyu ngê choo ya. Yoo yi dyâape nuw:o ngê choo pwapî dé. 4 U kpâm ghee knî mb:aamb:aa ngê choo y:enê dé, tp:oo módó tp:oo mââ knî y:oo u dnye dny:oo nyémî, myedny:oo cháachââ. 5 N:iî ngê u kpâm ghee knî dnyinté adî y:enê dé, nmî Lémi u yoo lónté adî y:enê dé? 6 Yesu u yoo vy:o pi kamî ngmê kada pini ngê kîngê pyódu, kminté adî mbodo ndîi mbodo ndîi, Setan u ntanê u ngwo wa yââ, nmî Mî ngê kópuni u l:êê díy:o Setan kpada ngê, yi pini yinté amye kpada. 7 Pini n:iî kada pini ngê dpî pyódu, kuwa yélini ye pi mb:aa ngê mye choo ya, kminté daa yi nuu u pi ngê wa pyódu, Setan ngê u ngwo wa pîgmî.*

Kada pini yoo yi ngêepî pyu yoo yi kôpu

8 N:iî knî y:oo kada pini yoo a ngêepî tumo, pi knî ye pi mb:aa ngê myedny:oo ya, yi déê n:oo miyó miyó ngê kídnyingê kwo. Daa mbwaa ndanî pyu ndîi ngê dny:oo ya, myenté tpile ndapî yi mb:aami ngê kídnyingê ya. 9 Ngmee u kôpu n:iî Yesu Kédisu

* 1:20: 1 Kódin 5:5 * 2:4: 2 Pita 3:8-9 * 2:7: Dpodo 9:15 * 2:9: 1 Pita 3:3-4 * 2:10: 1 Tim 5:10 * 2:13: Gen 2:7,22 * 2:14: Gen 3:6 * 3:2: Taitas 1:6-9 * 3:7: 2 Kódin 8:21 * 3:9: Epeso 3:5-6

ngê nmo a pywáfi ngê, u kwo ntênê dny:oo kélími. * ¹⁰ Dini ghi n-ii ngê pi kní ngmê yinté ngêépi pyu ngê anyi pyépi té, yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê mwiyé chi mumu dé. Yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê adnyi ya knomomé, myenté pi ngê dono kópu yi p:uu daadí tpapê knomomé, ye nmí Lémi u yoo vy:oo yinté dny:oo dpodo.

¹¹ Myenté pyópu n-ii yoo nmí Lémi u yoo vy:oo a dpodo nyédi, pi kní ye pyáá mb:aamb:aa ngê dny:oo ya, yi chóochóo mb:aamb:aa ngê dny:oo a tpyuu dé, kídnyingé pi p:uu dané, myekídnyingé pi dódo. *

¹² Pini n-ii kní y:oo kada pini yoo a ngêépi tumo, yi kpám ngmngmémenté dny:oo ya, yi kpám gheegheema mb:aamb:aa ngê myedny:oo y:enê dé. ¹³ Pini n-ii nmí Lémi u yoo vy:oo mb:aamb:aa ngê adí dpodo, pi kní y:oo mb:aamb:aa ngê adnyi cháácháá, u kwo adnyi ng:aa, dini ghi n-ii ngê Yesu Kédisu ka kélími p:uu ye adí dané, mywene u ngwo daawa ghê.

Nmí Lémi u yoo ntee dny:oo kwo

¹⁴ Timoti a tp:ee, u ya a nga a kwo, Ala ngwo n:uu m:uu ngi, ngmênê ala pweepwee pee nga mwiyé nínê dyede, ¹⁵ mu kópu u díy:oo kópu ngmê ngê a maa wa a nkoko knomomé, a nuw:oo u ngwo any:uu m:uu. U ya a nga a kwo, Nmí Mí u yoo ntee dny:oo kwo, yi kópu lama ntênê choo ya. Ngomo káá ghi dyuu mbêmê ntee a kwo, nmí Mí u ndê kópu dyuu u yoo kní yi pwo yinté mye kwo. U yoo woni wa tpalé dmi, u kópu dyuu pi kní ye angénté wa pyódu. ¹⁶ Yi kópu dyuu daa tédê kópu yuno dnyinédnyinê, yintoo kópu dyuu w:êê tpémi y:oo daangmé ny:ee ngópu. Nyáá, nmí Lémi p:uu kópu alanté a too,

Pi ngê pyodo,

Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê pi kní ye pi mb:aa ngê pyódu ngê.

Enjel kní y:oo m:uu ngópu,

Dyámê wope wope pi kní y:oo u pi mîné nyémí ngmê,
u kwo a kélími té.

Ala ngwo nmí Mí u nkíghê wumê too, u pi ndíi ngê myaa pyódu. *

4

Pi dódo pyu yoo yi p:uu kópu

¹ Nmí Mí u Ghê Dmi u pono ala kópu nmo w:ee ngê, mu dini ghi ngê pi kní ngmê nmí Lémi u kópu dyuu ka mēdaadnyi ng:aa, kmēna mbwee kní yi pono amēdnyi vyápé, Setan u enjel kní ye amyidnyi ng:aa. * ² Yi yéli adnyi k:omodané, yoo adnyi dódo, yi dono kní yi l:êê díy:oo mywene y:e daadí kwo. ³ Pi

kní ye yéyéyé adnyi kwódukwódu, nté woni ye amyednyi kwódukwódu dé. Ngmênê nmí Mí ngê nté yintómu nmí l:êê díy:oo yinê l:ámo ngê, u ntáá anmí pípi dé. Nyáá, u kwo nmo kélími té, u ndê kópu dyuu nmí lama a kwo. Yi kópu u l:êê díy:oo ntini n-ii u díy:oo nmo kwunokwuno ngê, u kwódu yé u kópu daangma a too, u ntáá anmí pípi dé. * ⁴ Tpile yili yintómu nmí Mí ngê mb:aamb:aa ngê l:ámo too, yi kwódu yé u kópu daangma a too, yi l:êê díy:oo paa kwunokwuno koo, u ngwo paa pípi téme, * ⁵ mu kópu u díy:oo nmí Mí u kópu mbêmê myenté u kwo ngépé u l:êê díy:oo, yi ntini dé mb:aamb:aa ngê nmo dpi pyaa dmi.

Yesu Kédisu p:uu dpodo pyu mb:aa

⁶ Kópuni dyuu d:a d:êê té, yi kópu dyuu mwó kní ye wanyi tpapê knomomé, ye Yesu Kédisu p:uu dpodo pyu mb:aa ngê anyi ya. Ndéndê kópu dyuu n-ii ka nyi kélími mbê wo, p:uu chi nuw:oo, yinê wa wédéwédé kalé ngí. ⁷ W:êê tpémi yi danémbun kní ye nama a ng:aa, nmí Mí u pi y:i daa t:a, yi kn:áá anyi wunê kwo. Nmí Mí p:uu dpodo u l:êê díy:oo u ntáá ngê chi ya. * ⁸ Mbêpê pyu n-ii mbêpê p:uu a ndiye yédi, mbêpê tédê kada dp:uu ghê, dyámê mbêmê u pi ndíi ngê u ngwo dpi pyódu, ngmênê nmí Mí p:uu ndiye ndíi kópu ngê a too, pi ngê ghê kamí u ngwo dpo pyw:oo, nt-u ala ngwo dpi kaali, mu dini ghi ngê myoon:aa kaali. ⁹ Ndê kópu yila, pi yintómu yi lama choo ya. * ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:oo dpodom-biy:e nmo dpodo nyédi, dpodom-biy:e myino ngíní vyími nyédi. Yápwoni ghê a t:a, vyílo yi pini p:uu nmí nuw:oo dmi a kwo, pini n-ii pi yintómu yi Mbwámê ngê pyodo. Yélini yi kii u kwo nmo kélími té, kóo k:oo wa kaa nmo. ¹¹ Yi kópu p:uu chi ndiye kígha dé.

¹² Komo tpile nyi pi kamí, ngmênê pi kní y:oo mbwódo kíngê m:uu ngí. N-ii yoo nmí Lémi ka a kélími té, yi yéli y:oo l:êê ghi mb:aamb:aa m:uu dny:oo mumu dé. Mb:aamb:aa ngê ye chi dané, yi nuu ghi dmi nódo dny:oo ya, nmí Lémi ka ntênê chi kélími, dyáápe m:uu kíngmê ya, mu kópu u díy:oo pédny:oo a nj-ii ngí. ¹³ Wunté alii nínê too, nmí Mí u puku pee pi kní yi ngêédi cha a kpáá dé, yi kakémê ye chi chamêchamê dé, ye myechi dèépí, u dí nmye anê l:é. ¹⁴ Dini ghi n-ii ngê kada pini kní y:oo yi kêê dmi ngémê a yé tumo, ngmê ngê Chóó Lémi u kópu dyuu nga a vuu, dpodoni u l:êê díy:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ntáá ngê yi ngwo a pyódu nyoo, yi dpodo ntênê chi dódo. *

¹⁵ Yi kópu kní yi p:uu nuw:oo dpodom-biy:e choo kwo, yoo yi ngópu myechi d:uud:uu dé,

* **3:11:** Taitas 2:3 * **3:16:** Njon 1:14; Mak 16:19 * **4:1:** 2 Tim 3:1; 2 Pita 3:3; 1 Njon 2:18 * **4:3:** Gen 9:3; Lóma 14:6 * **4:4:** Gen 1:31; Dpodo 10:15 * **4:7:** 1 Tim 6:20 * **4:9:** 1 Tim 1:15 * **4:14:** 2 Tim 1:6; Dpodo 8:17

ala kópu m̄:uu paa vyi y:e, Kí pini nmí Mí p:uu dpodo pyu mb:aa ngé ka pyodopyodo. ¹⁶ N̄yóó nga cha a vuyuwu, yi ndiye kígha tédè nangmè kn:aadi. Yinté kópu chí d:uud:uu dé, nmí Mí kóó k:oo u ngwo any:uu ghè, myenté yélini nga adnya a ng:aa, kóó k:oo amyimí ghè dmi.

5

Yoo dyèédí dyèédí yi cháácháá

¹ Nmí Lémi u yoo vy:o pi mbwee ngé ngmédí kn:aadi knomomè, dnye ndíi ngé u kwo nangè mbwólu, ngmènè m̄i k:ií dpí chápu ngi, nuw:o ngé dpí wáti ngi. Pi kamí yoo m̄wó ngé dpí pyódu té, * ² pyááwe yoo nye ngé dpí pyódu té, pyáá kamí yoo n̄idé ngé dpí pyódu té, yi p:uu nuw:o dono ngé kèé nangé t:oo.

Kuknwe kní ye vuyuwu

³ Kuknwe n:ií yoo yi ngéèpí pyu daa pyede, chí cháácháá dé, nmí Lémi u yoo ye dny:oo vuyuwu. ⁴ Ngmènè kuknwe n:ií tp:oo módó tp:oo m̄áa yoo a kwo, ó u kee yoo mye kwo, yi yéli u kwo dny:oo vuyuwu, ndíi kópu ngé ye choo ya. Dini ghi n:ií ngé tédè ngé dnya a ya, ye ntee doo a vuyuwu, yinté u nkwo u kwo dny:oo vuyuwu. Nmí Mí ngé u yi u ngwo a kwo, Yi kópu dny:oo d:uud:uu. ⁵ Kuknwe n:ií u ngéèpí pyu daa tóó, u nuw:o nmí Mí p:uu a kwo, w:ééní mgídi vy:oo u kwo a ngépè yédi, ⁶ ngmènè kuknwe n:ií dnyinté a ya yédi, chóó u nuu u kópu kní yi p:uu a nuw:o yédi, k:omo tpile ghè a t:a, ngmènè u ghè dmi wunè dé pw:onu. ⁷ Yinté kópu ye chí kwódukwódu dé, kminté daa yoo yi nuu u kuknwe ngé wa pyaa dmi. ⁸ Yélini nmí Lémi u yoo vy:oo a wee, yi yoo kní ye dny:oo vuyuwu, yi yoo njini kní ye nténè dny:oo vuyuwu. N:ií ye daa vuyuwu yédi, dono kópu ndíi yu d:uu, nmí Lémi u kópu daa nyémí ngé. Yélini u kwo daa kélímí té, yintoo dono daa d:uud:uu ngópu.

⁹ Daa kuknwe yintómu nmí Lémi u yoo vy:oo dny:oo dpodo, ngmènè kada pini kní y:oo dny:oo myeme dé. Alanté pyópu u ntáá. U m:áá wonoy:a u pwo, pi ngmídi p:uu yéé wo, ¹⁰ pi kní y:oo alanté kópu p:uu dny:oo tpapè, Tp:ee dmáadi kní ye dpímo a vuyuwu, pi my:oo kní ye dpímo a vuyuwu, nmí Lémi p:uu dpodo pyu kní ye dpímo a vuyuwu, ngópuch-anè kní ye myedpímo a vuyuwu, dye ghi yintómu kópu mb:aa dpímo a d:uud:uu dé.*

¹¹ Ngmènè kada pini kní y:oo kuknwe lvulu yoo kíngè dpodo kalé t:oo, mu kópu u díy:oo yéyéé u yi y:e m:uu adí kwo knomomè, nmí Lémi p:uu dpodo wa kpípi ngmè, ¹² kópuni u kwo mwiyé wa vyi ngmè,

k:omo tpile ngé ye wa pyódu, yoo yi p:uu u ngwo adnyi danè. ¹³ Myenté ngomo k:oo ngomo k:oo módó adnyin:aa koko, dono ndíi amyednyin:aa d:uud:uu, pi kní yi p:uu adnyin:aa danè, daa yi k:oo ghè ye adnyin:aa mbumu, daa yi kópu kní yi p:uu ye amyednyin:aa mbumu. * ¹⁴ Yi kópu u l:éè díy:oo u ya a nga a kwo, Kuknwe lvulu yoo mēdny:oo yéyééé, myedny:oo tpetpe, yi chóó yi p:aa kní ye mēdny:oon:aa vuyuwu, mu kópu u díy:oo yélini nmí p:uu a d:uu nyédi, kópu dono nmí p:uu daapaa vyi y:e. * ¹⁵ Yi kópu nga d:a d:éé, mu kópu u díy:oo kuknwe lvulu ngmè kní y:oo maa ndéndè wunè a kuwo ngópu, Setan u maa p:uu kédè ghè dmi.

¹⁶ Pyópu n:ií nmí Lémi ka a kélímí, u yoo vy:oo kuknwe ngmēchoo kwo knomomè, ye vyílo yi pyópu yi kuknwe ka yichoo vuyuwu, ndapíni nmí Lémi u yoo kní y:oo wiki k:oo a kéké ngópu, yinté kuknwe ka d:uudpí ní. Kuknwe n:ií u ngéèpí pyu daa tóó, yinté kuknwe kní ye yi ndapí choo lèpí.

Kada pini yoo yi myeme

¹⁷ Nmí Lémi u yoo vy:oo kada pini n:ií kní y:oo yoo mb:aamb:aa ngé a y:enè tumo, pi kní y:oo mb:aamb:aa ngé dny:oo cháácháá dé. N:ií yoo dye ghi yintómu a dèèpí nyédi, yoo mye ndiye kígha tumo, pi kní y:oo nténè dny:oo cháácháá dé, ndapí ye myedny:oo yémi. ¹⁸ Yinté kópu puku yedé alanté a tóó,

N:ií ngé u pudumakó choo dpodo kígha, komo kíngè kudu.

Choo dpodo, choo kmaapí.

Kópu m:uu ala,

Pi módó daa dpodo yédi,

u dpodo u pywuu dpo ngee. *

¹⁹ Pi ngmè ngé nmí Lémi u yoo vy:oo kada pini ngmè p:uu yipe tee kópu angmè t:ee knomomè, u kwo ng:aa ngé kèé nangé t:oo, ngmènè pi miyó pyile kní y:oo yinté kópu mu ngmídi yi pini p:uu angmè vyi knomomè, ye ye dpí ng:aa mb:anè. ²⁰ Kada pini n:ií ngé yinté ngmédè kn:aadi knomomè, nmí Lémi u yoo kní yi ngíma dpodombiy:e dpí gháa kwéli, pi yintómu u ngwo paa nkíngè mbè dniye. * ²¹ Timoti a tp:ee, yi kópu nkéli ndíi kópu. Chóó Lémi u ngíma, Yesu Kédísu u ngíma, yi enjel yoo mye yi ngíma, yi kópu nga d:a d:éé, a dnye nténè dpo nyeni. Ghéli k:ií pi nangmè gháa kwolo, ngmènè yi kópu nténè dpo pyw:eeni, yi pini ndéndè ngé u ngwo dpí wáti ngi. Myenté yoo n̄yóó nangé chámè, ngmènè l:éè ghi ngmídi mbémè chí y:enè dé.

²² Pi ngmè u pwo ngéé dé límílimí ngé kidingé yé dé, nmí Lémi u yoo yi kada pini ngé límílimí ngé kidingé pyódu. Yi pini u l:éè ghi mwiyé daanyi mumu knomomè, u kuwó dini ghi ngé dono kópu angmémí d:uu,

* 5:1: Lev 19:32 * 5:10: Hipilu 13:2 * 5:13: 2 Tes 3:11 * 5:14: 1 Kódin 7:9 * 5:18: 1 Kódin 9:9-11

* 5:20: Epeso 5:11

ye nyi kn:ââ. Kn:aa pini u dono yinté m:uu kingmê kaalí, d:ud:umbiy:e pi mb:aa ngé chi ya. ²³ (Ngmênê ala kópu nangé vyi, u ya a nga a kwo, Pi mb:aa ngé nî pyódu, u l:êê diy:oo mbwaa ndani ngé kêê daané t:oo. A tp:ee, mbwaa ntee mbwaa nye ndani ngé, wain kní my:oochi ndani, mu kópu u diy:oo ngm:oo dnyinté a ya yédi, yinê pîchoo wêdêwêdê kîgha ngi.) ²⁴ A tp:ee, pi ngmê kada pini ngé lîmîlîmî ngé nangmê pyódu, mu kópu u diy:oo pi kní ngmê yi dono kópu yoo yi lama a pyede, yi myeme daa dpodo ndîi, ngmênê woni yoo tumutumu a dono nyédi, diyoo yoo vy:oo tââ wa kaa dmi. ²⁵ Myenté yoo woni kní y:oo kópu mb:aa yoo yi ngópu a d:uud:uu tumo, woni kní y:oo kópu mb:aa tumutumu a d:uud:uu tumo, ngmênê diyoo tââ wa kaa dmi.

6

Wop dpodo pyu yoo yi kópu dyuu

¹ Nní Lémi u yoo vy:oo yélini wop a dpodo té, yi kada pini yoo ntênê dny:oo cháâcháâ dé, mu kópu u diy:oo yi l:êê diy:oo pi ngé nmí Mí u pi daapaa dyênê ngé, nmí Lémi Yesu u pi myedaapaa dyênê ngé. ^{*} ² Yi kada pini n:ii Yesu ka wa kélîmî mb:anê, u pi tédê ngé ye kîngé pyódu, kîngé vyi ngmê, Nní kada pini nmí mbwó ngé dè pyódu, mēdaanmî cháâcháâ. Ngmênê dpodombiy:e p:uu dny:oo dpodo, mu kópu u diy:oo yi pini nmí Lémi ka mye kélîmî, u nuu ghi yi nódo a tóó. Yi kópu dyuu pi kní ye chi tpaépé dé, yi p:uu myechi ndiye kîgha dé. ^{*}

K:omodané pyu yoo yi kópu dyuu, yélini ndapí p:uu a nuw:oo nyédi

³ Pini n:ii ngé yoo kn:aa kópu p:uu adi ndiye kîgha dé, nmí Lémi Yesu Kédisu u ndé kópu dyuu u wépi wa puwâ, yi pini k:omodané pyu. Kópuni nmí Mí p:uu nmo tpaépé too, yinté pini ngé yi kópu u wépi myoo puwâ. ^{*} ⁴ Yinté pini ngé chóo u pi a kmîmî ngé, ngmênê kópu d:uuwodé w:ee. U nuw:oo kwolo ngmê, kópu kní yi nt:u kópu kní yi p:uu a kwopwepé yédi. Yi kópu u l:êê diy:oo yoo dpi numo chamê té, numo ka a n:ee kapí nyédi, numo ka a peede tpaépé nyédi, alanté a nuw:oo nyédi, dpo, Wu yéli y:oo a dódo nmo. ⁵ Yi k:omodané pyu kní y:oo pi kní ye ndé kópu daa tpaépé tumo, yoo yi nuw:oo dmi u ngwo dpo kwele dmi, dye ghi yintómu numo ka a kwopwepé nyédi. Nyáâ, yi nuw:oo dmi kwolo ngmê dé, dpo, Ndáápi ngé wanmí pyaa dmi, mu kópu u diy:oo Yesu u yoo vy:oo nmí ghê dniye. ^{*}

⁶ Nní Lémi Yesu ngé ndáápi ngé d:uuwodé pyódu nmo, ngmênê kópu mb:aa nmí l:êê

diy:oo dpo d:uu, nmí nuw:oo dmi dpo ngmêê, u l:êê diy:oo nmímoo, Tpileni nmí ngópu a pyede, nmo u ntââ ngé a pyede. ^{*} ⁷ Dyámê mbémê kn:ââ mbwii módó ntee nmí taa dniye, tpile dpip:ongmê núwo, dini ghi n:ii ngé anmí pw:oo dmi, yinté módó amoo lee dmi, tpile daanganmí nuw:oo. ⁸ Yi kópu u l:êê diy:oo nté nmí ngópu adi ya, kpídí nmí ngópu amyaa ya, ye u ntââ mbémê anmí ya. ^{*} ⁹ Ngmênê n:ii kní y:oo u yi y:e a kwo, Ndáápi ndîi ngé nmí pyaa dmi, yi kópu ngé yi yéli dpo lvêédí té. Dnyinté a nuw:oo nyédi, u yi y:e a kwo yédi, Tpile yilí nmí pwila. Yi tpile kní yi p:uu yi nuw:oo dmi a kwo nyédi, yi l:êê diy:oo a kpaa nyédi, maa ndéndé u ngwo dpo kn:aaadi ngmê, yi chóo ndiya dp:uu ghípí dmi. ^{*} ¹⁰ N:ii kní y:oo u yi y:e a kwo, Ndáápi ngé nmí pyaa dmi, dono yilí dpi d:uu ngmê. Yi kópu u l:êê diy:oo woni yoo nmí Lémi u yoo vy:oo pwii dniye, u kwo mēdaa kélîmî té, yi ya dono ngé dè pyódu. ^{*}

Póól ngé Timoti ntee dpodo kwólu

¹¹ Timoti a tp:ee, nmí Mí p:uu nye dpodo, u l:êê diy:oo yinté pini ngé nangé pyódu. Pi mb:aa ngé chi ya, nmí Mí p:uu nuw:oo choo kwo, u kwo chi kélîmî, yoo yi nuu ghi dmi nódo choo ya, nmí Lémi u l:êê diy:oo dono cha a vyími dé, mî nangé kní. ¹² Nní Lémi p:uu dpodo tédê dpodombiy:e chi dpodo, u l:êê diy:oo ghê kamí nga wa a kê, ghéni n:ii chedé ngé daawa pyódu. Yi kópu u l:êê diy:oo nmí Mí ngé a ngmídi nyoo, nmí Lémi ka nyi kélîmî mbê wo, pi yilí yi ngíma yenye, Yesu Kédisu ka dí kélîmî mb:anê, vyílo yi pini nmí Lémi ndéndé. ¹³⁻¹⁴ Nní Mí ngíma nga nînh dané, u dnye mb:amb:aa ngé chi nyémî. Wodaa tóó, tpile yintómu yi ghê dmi daapé ta, ngé myedaapé ta. Tp:oo Yesu Kédisu ngíma nga myenínê dané, p:uu ntênê chi dpodo, nangé mywenemyewene kwolo. Dini ghi n:ii ngé Pontiyas Paléti ngé doo a kóté kîgha, u kwo ntee doo a ndé dané, yinté myecha a ya. Nyáâ, nmí Lémi Yesu Kédisu p:uu ntênê chi dpodo, u dí wéni n:ii ngé wa a diyé. ¹⁵ Nní Mí ngé yi wéni wuné a ngmídi ngé, yi ngwo Yesu nmo amêdê dy:ââ. Yi kópu daawa téd:a, mu kópu u diy:oo nmí Mí kada pini ndéndé, yintoo pini daamo a tóó. Kada pini yintómu u maknopwo a pyede, king yintómu yi king ngé a tóó. Yi kópu u l:êê diy:oo nmo chaa kîgha ngé. ^{*} ¹⁶ Ntee a tóó, pi yinté daamo a tóó. Doo u ntââ daawa pw:onu, chóo u wuu ndîi a pil:apil:a, doo u ntââ pi ngé daadi y:enê. Pi ngmê ngé doongé módu, doo u ntââ pi ngé myedaawa m:uu. U pi ndîi ngé pyépi koo, dye ghi yintómu choo a y:enê nmo. ^{*}

* 6:1: Taitas 2:9-10 * 6:2: Pilimon 1:16 * 6:3: 2 Tim 1:13-14; Nkal 1:6-9 * 6:5: 2 Tim 4:3-4 * 6:6: Pilipay 4:11-13; Hipilu 13:5 * 6:8: Prov 30:8 * 6:9: Prov 28:22 * 6:10: Epeso 5:5 * 6:13-14: Njon 18:36-37; 19:11 * 6:15: Tpyuu 17:14 * 6:16: Ex 33:20

Nmí Lémi u yoo vy:o ndáápi kní yi kópu

¹⁷ Yesu u yoo vy:o yélini yi nté ndapí ndíi, ala kópu ye dpí vyi ngi, yipi, Yoo nmyi ma-knopwo nangé ngmâno. Yipi, Nmyi nuw:o dmi nté ndapí yi p:uu kíngé kwo, kminté wa dóo nmyo. Yipi, Nmyi nuw:o dmi nmí Mí p:uu dny:oo kwo, pini n:ii ngé a yeede nmoo. Yipi, Daa mtíkó pyu, u yi u ngwo a kwo, A yoo yi gha dmi mb:aamb:aa ngé dny:oo ya. * ¹⁸Yipi, Nmyi nté ndapí ndíi ngé ntee a tóó, nmyi pi ka vyuwo ndíi ngé yinté myechoo ya. Yipi, Dmyinê mb:aamb:aa, yoo mb:aamb:aa ngé dmyinê yeedeyeede dé. ¹⁹Yinté adnyi d:uud:uu knomomê, ye nmí Mí ngé mbóó p:uu ghê kamí ngé ye amîmê wumo, daawa dóó té. *

Póól u ndau tpapê

²⁰ Timoti a tp:ee, kópuni dyuu nmí Mí ngé nga a kpo, ntênê chi d:uud:uu dé, yoo mb:aamb:aa ngé chi ndiye kígha dé. N:ii kní y:oo pi kní ye a tpapê ngópu, yípu, Tumu kópu ngmê nmyi lama choo ya, yi yéli ye namê ng:aa. Daa nmí Mí u kópu dyuu ye tpapê ngópu, k:omodanê kópu dyuu ye tpapê ngópu. * ²¹Yélini yi nuw:o dmi yi tumu kópu p:uu a wee, nmí Lémi u maa da kuwo ngmê.

Nmí Mí mb:aamb:aa ngé nmye choo a vyuwo.

Wu u dí. *

2 TIMOTI

Póol ngê Timoti ka pweepwee pee ngmê dy:ââ ngê, u pi 1 Timoti. Póol modoon:aa dpodo, Yesu u pi pi kní ye modoon:aa tpaépê. U kuwó dini ghi ngê Lóma lede kní y:oo mbwa k:oo myombó mê km:êê ngópu. Yi ngwo Póol ngê pweepwee pee m:uu d:êê ngê, Timoti ka mye dy:ââ ngê. Ala yi pweepwee pee. Póol ngê pweepwee pee daam:uu d:êê ngê, ala u kuwókuwó pweepwee pee.

¹ Mw:ââkó Timoti, nê Póol, Chóó Lémi ngê a ngmídi noo, Yesu Kédisu u dyépi ngê a pyódu noo. Kópuni wunê a vuu, Yesu Kédisu ngê ntiye ngê, yélini yi kii u kwo nmo kélímí té, ghê kamí nmo a kpo. Yi kópu dyuu tpaépê u l:êê díy:o pi kní ye dy:ââ noo.

² Timoti a tp:ee, nuu ghi ntênê a nódo a tóó. Nmí Mí Chóó Lémi, nmí Lémi Yesu Kédisu u kii, mb:aamb:aa ngê nga dny:oo a vuyuu, ye chi chanêch:anê, nuw:o ngmídi ngê dny:oo a pyépi.

Póol ngê Timoti u ngwo mêtê wêdêwêdê kwólu

³ Timoti a tp:ee, Chóó Lémi n:aa kwunokwuno ngê. A kn:ââ kní y:oo ntee dnyimo a cháachââ, yinté myinê cháachââ, u maa d:oo kn:aadi ngê. L:êê díy:o n:aa kwunokwuno ngê, myenté w:éêní mgdí vy:o l:êê díy:o u kwo myinê ngêpê yédi. ⁴ Dini ghi n:i ngê munê kuwo nyoo, a l:êê díy:o munyoo a mbê. Yi kópu n:aa nuw:onuw:o, u ya a nga a kwo, M:aa m:uu ngi, w:aa u ngwo anê pyw:oo. ⁵ Yesu Kédisu ka munyinê kélímí mbê wo, yi kópu mye anínê nuw:onuw:o. Ngêpyââ Lówisí, nye Yunisí kii ntee a kélímí mbê knopwo, a lama ka tóó yinté my:ee kélímí. ⁶ Yi kópu u l:êê díy:o nga mênínê tpaépê, dini ghi n:i ngê a kêê dê mêmê nê yé doo, dpodoni u l:êê díy:o nmí Mí ngê u ntââ ngê a pyódu nyoo, yi dpodo ntênê chi dódó. Ndyuw:e kii dpí wídi, kíngê pw:onu. ⁷ Nmí Mí ngê chóó u Ghê Dmi nmí mênê yó. Yi Ghéni Dmi ngê daa nkíngê pyu ngê dpí pyódu nmo, ngmênê u wêdêwêdê nmí mênê dpí yé, yoo yi nuu ghi dmi nmí nódo u ngwo dpí yââ, nmí chóochóó myenmínê tpyuu nmoo. *

⁸ Nmí Lémi p:uu dpodo tédê nama a nkíngê, pi kní ye u pi cha a tpaépê. K:omo tpíle u pi tpaépê u l:êê díy:o mbwa k:oo km:êê noo, ngmênê a l:êê díy:o kídagê nkíngê mb:anê. Nmí Lémi p:uu dpodo tédê ntee n:aa mgíni vyími yédi, yinté myecha a mgíni vyími, nmí Mí ngê u ntââ ngê u ngwo wa a pyódu ngi. ⁹ Yinê a ngmídi nmoo, kóó k:oo kaa nmoo, chóó u yoo ngê pyódu nmoo. Daa

nmí chóó nmí l:êê ghi dmi yi díy:o a ngmídi nmoo, ngmênê u kwo nmo ch:anê dniye, chóó u nuw:o ngê a ngmídi nmoo. Dyámê pé ghêli dèpèngê l:ámo ngê, yi ngwo doo a nuw:onuw:o nmo, apê, A Tp:ee ngê a kêê k:oo yinê amí kaa té. ¹⁰ Ala ngwo yi kópu nmí dye ghi ngê dê pyódu, nmí Mbwámê Yesu Kédisu nmí l:êê díy:o pwene, mêtê pii wo, pwopwo u wêdêwêdê u ngwo chedê ngê, ghê kamí nmo a kpo, ghéni n:i chedê ngê daawa pyódu. ¹¹ Yi kópu tpaépê u l:êê díy:o nmí Mí ngê a ngmídi noo, pi kní ye dy:ââ noo, a ka pé, Chin:aa ndiye kígha dé. ¹² Yi kópu u l:êê díy:o n:aa mgíni vyími, ngmênê díní nkíngê, mu kópu u díy:o pini n:i p:uu a nuw:o ní kââ, a lama pini, daawa dóó nê. Dpodoni nédê a kaa noo, chedê ngê daawa pyódu. A lama ka tóó, Nmí Lémi u yoo kní ye ada a vuyuu, u dí, wéni n:i ngê wa a diyé. ¹³ Kópuni dyuu a kwo nyinê ny:ee too, nuw:o nédê ntênê dny:oo ya. Ntee noo a dpodo, yinté myecha a dpodo. Yesu Kédisu ngê u kwo a kâadí nyoo, u kwo chi kélímí, u nuu ghi nódo choo ya. ¹⁴ Kópu dyuu ndéndê n:i lama a kwo, nangmê ngmêe, pi kní ye ntênê chi tpaépê dé. Nmí Lémi ngê ghéni n:i dmi nmo a kpo, u wêdêwêdê mbêmê yi dpodo chi dódó.

Pi pyíle kní yi p:uu kópu dyuu

¹⁵ Lama kíyedê tóó, Esiya Wee u kwo tpémi yintómu kpeme a ka dé yaa dmi, Paikilas pini dê Hémokenes yinté a ka myaa pyaa kní.

¹⁶ Ngmênê Onésipódas kpeme a ka daa yaa wo. K:omo tpíle mbwa k:oo n:aa kwo, ngmênê a l:êê díy:o mywene u ngwo daa ghê wo, daa ng:éêntómu ngee noo. Yi kópu u l:êê díy:o nmí Lémi ka yi pini mupwokní dny:oo ch:anêch:anê. ¹⁷ Dini ghi n:i ngê Lóma a loo, a nmy:uu kn:ââ u ngwo a chópu, u dí mbwa k:oo mínê pyw:ee noo. ¹⁸ Myenté dini ghi n:i ngê Epeso nipi nyipu a dpodo, lama kíyedê tóó, mb:aamb:aa ngê y:i doo a ngêépi nê. U ya a nga a kwo, Kuwókuwó wéni ngê nmí Lémi ka ntênê paa ch:anê we.

2

Mgíni vyími u kópu dyuu

¹ Timoti a tp:ee, Yesu Kédisu p:uu dpodom-biy:e chi dpodo, mu kópu u díy:o vyílo u wêdêwêdê mbêmê nye dpodo. ² Pi yíli kní ye ngópu munoo a dèépi. Pi kní ngmédpo ngmídi ngi, n:i kní y:oo daawa dóó ngi. A kópu dyuu yi nuwo dpí kwéli, yoo pèdny:oon:aa ndiye kígha dé.

³ Yélini yé kii Yesu Kédisu ka nmo kélímí té, u lede ntee tpíle ngê nmo pyede, Setan p:uu nmo l:êê té. Yi l:êê tédê nangmê mbêpê,

* 1:3: Dpodo 24:16 * 1:5: Dpodo 16:1 * 1:7: Lóma 8:15 * 1:8: Lóma 1:16 * 1:9: Epeso 2:8-9; Taitas 3:4-5 * 1:10: Hipílu 2:14-15 * 1:11: 1 Tim 2:7 * 1:13: Taitas 1:9 * 1:15: 2 Tim 4:16

myecha a mgîni vyîmî. ⁴ Ledeni u nuw:o chóo u kópu knî yi p:uu a kwo yédi, doo u kada pini u nuu u pi ngé dpî pyódu, ngmênê n:ii u nuw:o lêê p:uu a kwo yédi, u kada pini ka pi mb:aa ngé dpî pyódu. ⁵ Dini ghi n:ii ngé tp:ee dmâádima a mbêpê nyédi, n:ii ngé mbêpê u kópu dyuu dpî pwââ, k:omo tpile kada dp:uu ghê, ngmênê u mbêpê u pywuu d:uuwodê ngee. ^{*} ⁶ Pini n:ii yâpwo tédê dpodombiy:e a dpodo yédi, vyîlo yi pini ngé yi ntini nt:u mwiyé dpî d:uu. ^{*} ⁷ Yi dyimé pywuu pyile knî yi p:uu cha a nuw:o, nmî Lémi ngé u ntââ ngé wa pyódu ngi, kópu yintómu u ngwo anyinê w:ee té.

⁸ Yesu Kédisu dyimé pywuu ngé nga myeninê pyépi. King Dépidi u tii nédê pini ngmê, ngmênê doo mgîni vyîmî, mye pwene. U kuwó dini ghi ngé kpéeni mède pii wo. Yi kópu pi knî ye noo a tpaépê. ^{*} ⁹ Yi kópu u l:êê díy:o mbwa k:oo anî kwo, yinê ye, Nê ngé dono ndîi ngmê d:uu ngé. K:omo tpile mbwa k:oo km:êê noo, ngmênê nmî Mî u kópu dyuu daa mgîmî ngópu, p:aani p:aani pi knî y:oo minê nyémî ngmê. ^{*} ¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:o dono yintómu ninê vyîmî too. Yélini nmî Mî ngé myedé ngmîdi too, u ya a nga a kwo, Yesu Kédisu u pi mye ny:ee y:e, u kwo kélîmî mbê dniye, kóo k:oo nipi paan:aa ghê kmêle, dye ghi yintómu u k:ii nipi paan:aa ya kmêle. ^{*} ¹¹ Ndê kópu ngma ala,

Yesu Kédisu ntee pwene,
nmî nuw:o dono yinté mye pwene.
Ntee a pii wo, yinté amêno pii dmi,
u k:ii nipi anmînaa ya. ^{*}

¹² U l:êê díy:o dono vyîmî daanmî yé knomomê,
ye u pi ntoo, nmî pi dmi yintoo ngé wami pyódu.

Anmo wópu knomomê, u nkwo wa wópu nmo. ^{*}

¹³ K:omo tpile wanmî dóo knomomê,
ngmênê daawa dóo nmo,
mu kópu u díy:o kópuni wunê a vyu,
daawa téd:a. ^{*}

Nmî Mî p:uu dpodo pyu mb:aa

¹⁴ Nmî Mî ngîma pi knî ye ala kópu dpî vyi ngi, yipi, Kópu nt:u kópu knî yi p:uu numo ka namê kwopwepe. Yi kwopwepe ngé yoo d:uudpî ngee, ngmênê dpî dyênê té. ^{*} ¹⁵ Dpodombiy:e chi dpodo, nmî Mî ka pi mb:aa ngé paa pyédi, ala kópu m:uu paa vyi ngé, A dpodo pyu mb:aa, ndê kópu dyuu ntênê a tpaépê ngé. Yi kópu u l:êê díy:o mywene nga daawa ghê. ^{*} ¹⁶ N:ii knî y:oo k:omodanê kópu a tpaépê tumo, kpeme ye chi

yââyââ. Yinté kópu knî y:oo yoo nmî Mî u maa p:uu daa kapî tumo, kn:aa máádi p:uu dpî kaa t:oo. ¹⁷ Ghîmî péé pi p:uu ntee a kmaapî yédi, yi kópu dyuu ngé yoo yinté dpî dyênê. Yélini yi kópu knî yi p:uu a danê nyédi, yi vy:o ala pini dé a yoo u tumo, Haimeneyas pini dé Piletas. ¹⁸ Yi tpódu y:oo maa ndêndê kn:aadi ngópu, pi knî ye yipu, Dini ghi n:ii ngé Yesu ka nmo kélîmî mbê dniye, yi ngwo nmo pii dniye, kn:aa pyidepyide daamu a tóó. Yi kópu mbêmê yi tpódu y:oo pi woni yi kélîmî dyênê tumo. ¹⁹ Ngmênê nmî Lémi u yoo daawa dyênê t:oo, wa dêê knî, mu kópu u díy:o nmî Lémi ka u yoo u ngomo ntee tpile ngé a kwo. Dini ghi n:ii ngé u ngomo wó, k:ââ pââ dyuu wédêwédê ngé kaa too, doo u ntââ pi ngé u dinê daawa ghodo. Yi ngomo p:uu kópu miyó a ta, ngmê alanté,

Nmî Lémi u lama u yoo a kwo,

myomoni alanté,

N:ii ngé dpo, Nê nmî Lémi u yoo vy:o pini ngmê,

yi pini ngé dono kópu kîngmê d:uu. ^{*}

²⁰ Dyimé pywuu ngma ala. Mâawe ndîi u ngomo k:oo d:ââ mwee dèdê ghédê, dyêédí daa ngmîdi. Woni silîpê ngé lâmo tumo, woni nkól ngé lâmo tumo, naa ndîi u dye ghi ngé yi tpile u ngwo dpî pwii dmi. Woni yi pee ngé lâmo tumo, woni têpê ngé lâmo tumo, yi pi dmi daa ndîi. ^{*} ²¹ Nmo yinté tpile dé, nmî Lémi u d:ââ mwee ntee tpile ngé nmo pyede. Pini n:ii yi kn:aadi te kópu knî yi p:uu daadi nuw:o, d:ââ mb:aa ntee tpile ngé wa pyódu, nmî Lémi ka pi mb:aa ngé wa pyódu. Dpodoni u pi ndîi nmî Lémi ngé u yi u ngwo adi kwo, Yi pini ngé choo dóódó, u ntââ wadí dóódó. ²² Yinté pini ngé chi ya, kópuni pi kamî knî yi nuu u kópu ngé a pyede, nangmê d:uu. Nmî Lémi ka pi mb:aa ngé chi ya, u dpodo p:uu nyi kele, nangé dóó. Yoo yi nuu ghi dmi nódo choo ya. Yélini yi p:uu tupwó daa ta, nmî Lémi ka mye ngépê nyédi, yi yéli yi k:ii mb:aamb:aa ngé nipi dmyinê ya. ²³ Kópu knî yi nt:u kópu knî yi p:uu kwopwepe ngé kêê nangé t:oo. Lama kiyedê tóó, yi kópu u l:êê díy:o numo p:uu a d:uu nyédi. ²⁴ Nmî Lémi p:uu nye dpodo, kidingê kwopwepe, nuw:o mbêmê chi ndiye kîgha dé, lîmîlîmî ngé ye nangé nod:e. ^{*} ²⁵ Yélini m:uu adnyi d:uu, nuw:o ngé chi wátíwátí dé. Ndoó apê nmî Mî ngé yi nuw:o dmi wa a ngmêê té, u ndê kópu dyuu yi lama u ngwo wa yââ. ²⁶ K:omo tpile Setan ngé wunê a mgîmî too, u pono a vyâpê té, ngmênê ndoo apê ala ngwo kwulo aményinê pwaa té, mb:aamb:aa ngé amédenyî nuw:o.

* 2:5: 2 Tim 4:8 * 2:6: 1 Kódin 9:7,14 * 2:8: Lóma 1:3-4 * 2:9: Pilipay 1:12-14 * 2:10: Kílosa 1:24

* 2:11: 2 Kódin 4:11 * 2:12: Mát 10:33 * 2:13: Lóma 3:3-4; Num 23:19; Taitas 1:2 * 2:14: Taitas 3:9 * 2:15:

Taitas 2:7-8 * 2:19: Njon 10:14-15 * 2:20: Lóma 9:21 * 2:24: 1 Tim 3:3

3

Yoo dono ngê u ngwo wa pyaa dmi

¹ Timoti a tpe-e, ala kópu lama choo a ya. Dini ghi n-ii ngê kuwókuwó wéni adí diyimédyimé, yoo dono ngê wa pyaa dmi.

* ² Yi ngwo yi chóó yi kópu kní yi p:uu adnyi nuw:o, nté ndapí yi mb:aami ngê wa pyaa dmi, yi chóó yi pi dmi adnyi kmími dé, adnyi chaa, yoo yi pi dmi adnyi dyede dé, yi pye mí kní ye daadnyi ng:aa, nmí Mí daadnyi kwunokwuno, myedaadnyi cháâcháâ.

* ³ Pi ka vuyuu yi lama daadí ya, pi ye daadí ch:anêch:anê, adnyi pi p:uu danê, gheteghete u yoo ngê adnyi ya, numo p:uu adnyi l:êê, kópuni mb:aamb:aa dé, daa yi nuu u kópu ngê adnyi ya. ⁴ Adnyi pi dódó, daa nuw:o mbêmê adnyi m-ii, adnyi mbodo ndíi mbodo ndíi, yi chóó yi pi dmi adnyi kmími dé. Yi chóó yi pono adnyi vyápê, nmí Mí u nuu ghi dnyinté yi nódó adí ya. ⁵ Yi komo kní y:oo nmí Lémi adnyi chaa kígha, ngméné u wêdêwêdê yi gha vy:o daadí ya. Yinté yélini ye kpeme dpí yey.

* ⁶ Yinté pini kní ngmê p:o p:o dpí lee dmi, pyââ kní ngmê yi pee dpí kaa t:oo. Pyópuni yi pee dpí kaa t:oo, nuw:o yi mênê daa tóó, yi dono yilí yi p:uu a nuw:o nyédi, dono kópu yilí yi nuu u kópu ngê a pyede. ⁷ Yi pyópu yoo dye ghi yintómu a ndiye nyédi, ngméné doo u ntáâ ndê kópu dyuu yi lama daawa yââ. ⁸ Yichip pi miyó, Njanés pini dê Njambídes, pipi kópu mbêmê mbwudu ngma a chaa ngópu, Mósisi p:uu u ngwo ntee dnya a d:uu, pi dódó pyu yoo yinté ndê kópu dyuu p:uu mye d:uu nyédi. Dnyinté a nuw:o té, nmí Lémi ka daa kélími té. ⁹ U yi y:e a kwo, Pi yintómu nmí pee nmí kaa té, ngméné wa déê dmi, mu kópu u díy:o pi yintómu kní y:oo yi l:êê ghi dmi wa m:uu t:oo, awo, Yi mbodo dmi podo dé. Njanés pini dê Njambídes Mósisi ka mbwudu chapí ngê ntee daa ní knopwo, yi yélini yinté wamye déê dmi.

Póol ngê Timoti ka u ngwo a vuu, D:aa pi dódó pyu, pi dódó pyu ngê kidangé pyódu

¹⁰ Lama kíyedê tóó, d:aa pi dódó pyu ngmê. Dye ghi daadí kígpa noo a dpodo, yoo myenoo a ndiye kígha dé. Kópuni u l:êê díy:o n:aa dpodo yédi, lama wuné a yaa wo. Lama kíyedê tóó, nmí Lémi ka ntênê n:aa kélími, yoo yi nuu ghi dmi a nódó mye tóó. Lama kíyedê tóó, nmí Lémi p:uu dpodo tédê dono yilí noo a vyími, u dpodo u wépi dípi puwá. ¹¹ Kópuni dono Antiyóka, Yikóniyêm, Lisitída a nga a pyaa dígha, lama kíyedê pyede. K:omo tpilé yi dono kópu ndíi a nga a pyaa dnyie, ngméné nmí Lémi ngê yi kélê mēdē dyé noo. * ¹² Nyââ, n:ii ngê u yi adí kwo, Yesu

Kédisu u yoo vy:o ní ghê, Yesu ntee pini ngê ní pyódu, yi pini p:uu yoo adnyi d:uu, p:uu adnyi dono. * ¹³ Pi dono yoo, pi dódó pyu yoo yi k:ii, kópu dono yilí adnyi d:uud:uu, y:ay:a wa pwiyé dmi, Setan ngê adí dódó dé, yoo u nkwo adnyi dódó. ¹⁴ Timoti a tpe-e, yinté pini ngê kidangé pyódu. Kópuni nyinê ndê too, yi kópu kní ye nyi kélími mbê wo, ndê kópu ngê nga dny:oo ya, mu kópu u díy:o yélini yi k:ii nmeé a ndiye kígha ngi, dpíp:o dódó nyoo, k:omodanê kópu nga dpíp:o vyyu.

* ¹⁵ Nuw:o mē diyé we, dini ghi n:ii ngê tpe-e tédê ngê nyoo a ya, nmí Mí u kópu dyuu p:uu nyoo a ndiye. Yi kópu dyuu ngê nmí Mí ka maa nmo yinê dpo kēma, Yesu Kédisu ka u ngwo nmo kélími té, u l:êê díy:o kóó k:oo wa kaa nmo. ¹⁶ Yi kópu yintómu nmí Mí u wêdêwêdê mbêmê a d:êê tumo. Yi kópu dyuu mbêmê yoo nmo ndiye kígha too, yélini dnyinté a nuw:o nyédi, yi kópu dyuu mbêmê nmo wátiwáti too. Yi kópu dyuu mbêmê yoo yi dyââpe myino pwapi too, maa mb:aa p:uu nmo kapí too. * ¹⁷ Pini n:ii nmí Mí p:uu a dpodo yédi, yi kópu dyuu choo a kpââ, kópu mb:aa yilí yintómu, u ntáâ yi pini ngê u ngwo adí d:uud:uu dé.

4

Póol ngê Timoti u dpodo u l:êê díy:o u ngwo wêdêwêdê kwólu

¹ Timoti a tpe-e, nmí Mí ngíma myenté Tp:oo Yesu Kédisu u ngíma, kópu nga ngmênínê tpepê. Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu wa a diyé, u pi ndíi ngê wa pyódu, wa kóté kalé nmo. Yélini mwiyé pw:oo dnyie, wa kóté kalé té, yélini yi ngwo adnyi ya, wamye kóté kalé té. * ² Yi kópu u l:êê díy:o u kópu dyuu pi kní ye chi tpepê. K:omo tpilé nga adnya a ng:aa, ó daadnya a ng:aa, ngméné ye chi tpepê. Yélini dnyinté a nuw:o nyédi, chi wátiwáti dé. Yélini a dono nyédi, yi dono ye chi kwódukwódu dé. Yélini mb:aamb:aa ngê maa p:uu a wee, chi wêdêwêdê kígha dé, chi ndiye kígha dé, módo l:âmo límílimí ngê kidangé ngépa. * ³ Ala ngwo dpodombiy:e chi dpodo, mu kópu u díy:o mu dini ghi ngê yoo ndê kópu dyuu ka daadnyin:aa ng:aa, u yi y:e adí kwo, Kn:aa kópu kní m:uu nmí nyémi. Yi ngwo n:ii kní y:oo yi nuu u kópu dé ye adnyi tpepê dé, vyílo yi yélini ye adnyi ng:aa. * ⁴ Nmí Mí u ndê kópu dyuu u wépi wa pwaa ngmê, w:êê danêbum kní yi p:uu adnyi nuw:o. ⁵ Ngméné yinté pini ngê nangmê pyódu. Dye ghi yintómu mb:aamb:aa ngê chi nuw:o, dono cha a vyími dé, pi kní ye nmí Lémi u

* 3:1: 1 Tim 4:1 * 3:2: Lóma 1:29-31 * 3:5: Mát 7:15,21; Taitas 1:16 * 3:11: Dpodo 13:50; 14:5,19-20

* 3:12: Njon 15:20 * 3:14: 2 Tim 2:2 * 3:16: 2 Pita 1:21 * 4:1: Dpodo 10:42; Lóma 14:9-10 * 4:2: Dpodo

20:20,31 * 4:3: 1 Tim 4:1

kópu dyuu chin:aa tpaépê dé, ntênê p:uu chi dpodo.

Póól, Timoti ka u pwopwo p:uu u ngwo doo d:êê

⁶ A chóó a p:uu kópu nga ngmênîné tpaépê. Pi knî y:oo tpile tp:oo kpêê ngê ntee dpí yé t:oo, Chóó Lémi u ngwo dpí châpu ngmê, daa kêmakéma dyámê nîné kuwokuwo, yinté n:aa pyodopyodo, Chóó Lémi u pi u ngwo anî knî. ⁷ Mbêpê tédê dpodombiy:e noo mbêpê, dpí kede wo, u ndê kópu dyuu d:oo ngê ngmópu. ⁸ A dpodo u pywuu ngê mbóó p:uu kiyedê t:âât:ââ nê, Chóó Lémi ka d:ud:umbiy:e pi mb:aa ngê u ngwo an:uu pyódu. Kuwókuwó wéni ngê nmí Lémi ngê ntênê wa kóté kalé nmo, a pywuu u ngwo a ka wa a kê. Ngmênê daa a mo. Yélini yi k:i:i nmo t:âât:ââ, nmí pywuu dmi kwodonkwodo nmo wa a kê.*

Póól ntee doo mgîni vyîmi

⁹ Timoti, u ya a nga a kwo, Lîmîlîmî ngê a ka dpo pwiyé. ¹⁰ Dimas ngê a kuwo noo, Tesalonika loo, mu kópu u díy:o u nuw:o dyámê u kópu knî yi p:uu a kwo. Kidesens Nkalásiya Wee u kwo loo, Taitas Dalîmesiya Wee u kwo loo. ¹¹ Luukí mu ngmîdi a p:uu ayedê t:a. Mak amîm:aa dpo ngépi, u k:i:i nipi dpo lee cho, mu kópu u díy:o a dpodo tédê yinê pîchoo ngêépî nê. * ¹² Tikikas Epeso kîni dy:ââ ngê. * ¹³ Dini ghi n:i:i ngê Tídówas nê kuwo ngê, a nkuwo kpídî puku dmi péé Kapas u ngomo k:oo nê kuwo doo, u kwo dpo ngee dé, a ka dpo nuw:o dé. A puku dmi n:i:i tpile tp:oo too pee ngê l:âmo tumo, yi yi dmi a nga mb:aamb:aa ngê a kwo.*

¹⁴ Pini n:i:i ngê nkéli chéépî pee ngê tpile a l:âmol:âmo too, Aleksándê, a pi yono dyênê ngê. Nmí Lémi ngê ntââ u ngwo wa a vy:u.*

¹⁵ Nga cha a vuyuwu, kîngê dyênê ngi. Kópuni noo tpaépê dé, d:ud:umbiy:e doo u nuu u kópu ngê pyaa dniye, a ka doo a kwopwepe.

¹⁶ Dini ghi n:i:i ngê kada pini ngê mwiyé a kóté kalé noo, pi a nkîgh:ê dèpwongmê kwo, a pyipe knî y:oo a mo a kuwo noo. U ya a nga daa kwo, Nmí Mí ngê ntââ ye dpo vy:ee ngê. ¹⁷ Pi a nkîgh:ê dèpwongmê kwo, ngmênê nmí Lémi a nkîgh:ê vyîlo yído kwo, yinê doo wédêwédê kîgha nê. U yi u ngwo doo kwo, Yélini daa Nju tpémi nê ngê a kópu dyuu ye vyi ngê, yi yéli y:oo ny:ee y:e. Nmí Lémi ngê wodépê ngee noo, ye a vye tédê pi dy:ââ noo, layóni knî y:oo pí ma noo. * ¹⁸ Yi ngwo ntee a ngee noo, dono yintómu yi kélé yinté amye dyé nê, kóó k:oo amí kaa nê. Yi kópu u l:êê díy:o dye ghi yintómu u pi kmîmí koo, chedê ngê kîngê pyódu. Yinté choo ya.

Póól u nduu tpaépê

¹⁹ Akwila cha Pídisila ye a mb:aamb:aa dpí yéni, Onésipódas mupwokní ye a mb:aamb:aa myoo yéni. * ²⁰ Edastas Kódin nê kuwo ngê, Tidopimas Militas nê kuwo ngê, mu kópu u díy:o doo a mbii. * ²¹ Yópu ndíi u dye ghi ghêlí kii kîngê d:i:i, u ngwo dpo pwiyé.

Yupulas, Pudens, Lainas, yi pini pyile knî yi k:i:i nmí mb:aamb:aa nga dpo dy:ââ, nmí tîdê Kílódiya ngê u mb:aamb:aa nga myeda dy:ââ. Yélini nmí Lémi ka al:i:i wunê kélîmí té, yi mb:aamb:aa nga myedê dy:ââ ngmê.

²² Nmí Lémi nga choo a vuyuwu, nmí Mí ngê choo a ngêépî nmyo.

Wu u dí.

* 4:8: Tpyuu 2:10 * 4:11: Dpodo 15:37-39 * 4:12: Epeso 6:21-22 * 4:13: Dpodo 20:6 * 4:14: 1 Tim 1:20; Lóma 2:6 * 4:17: Dpodo 23:11; 27:23 * 4:19: Dpodo 18:2-3 * 4:20: Dpodo 19:22

TAITAS

Taitas daa Nju pi ngmê, ngmênê Póól p:uu dpîmo dpodo. Njedusalem nipi lee knopwo, (Nkalásiya 2:1-3) u kuwó dini ghi ngê p:aani p:aani nipi dpîmon:aa paa. Dini ghi n:ii ngê Póól Epeso doon:aa ya, Taitas Kódin tpémi ye dy:ââ ngê, u yi u ngwo doo kwo, Taitas ngê a ka mède kâádi tène. Taitas ngê yi kópu d:uu ngê, u kuwó dini ghi ngê Póól ka mê diyé wo. (2 Kódin 7:6)

U kuwó dini ghi ngê Póól mbwa k:oo doon:aa kwo, Lóma. (Dpodo 28:30-31) Dini ghi n:ii ngê pwii wo, p:aani p:aani dpîmon:aa dpodo. Yi ngwo Taitas Póól p:uu mê kele, dyámê ngmê mbêmê nipi lee knopwo, u pi Kíditi. Póól ngê yi a kuwo ngê, kwo, Yesu u yoo chi wêdêwêdê kîgha dé, yed:oo kn:aa p:aani doon:aa dpodo. U kuwó dini ghi ngê Taitas ka ala pwweepwee pee yi mîné dy:ââ ngê.

¹ Mw:ââkó Taitas, nê Póól, Chóó Lémi p:uu n:aa dpodo, myenté Yesu Kédisu ngê u dyépi ngê a pyódu noo.

Yiné a ngmídi noo, a ka pê, Yélini nê ngmídi ngê, a Tp:ee u pi ye chin:aa tpaépê, a kópu dyuu ndéndé ye chin:aa tpaépê, ² ghê kamí u ngwo wa a pyw:ee ngmê, ghéni n:ii chedé ngê daawa pyódu. Mwiyémyiéwé dini ghi ngê nmí Mí ngê yi ghéni dmi u pi nmí l:éê díy:o a vuu. Dêpwo a k:omodanê, ³ u dye ghi ngê u kópu dyuu mbémê yi ghéni dmi u pi nmí nyongo. Yi kópu dyuu tpaépê u l:éê díy:o nmí Mbwámê Chóó Lémi ngê a dpodo kalé noo.

⁴ Taitas a tp:ee, nmí Lémi ka ntee n:aa kélímí, ndéndé ngê yinté u kwo my:ee kélímí. Nmí Mí Chóó Lémi, nmí Mbwámê Yesu Kédisu mb:aamb:aa ngê nga dny:oo a vyuuwo, nuw:o ngmídi ngê dny:oo a pyépi. *

Kada pini pyw:émí u kópu dyuu

⁵ Ala kópu u l:éê díy:o Kíditi nê kuwo nyoo. Dpodoni dip:e chedé ngê, nýóó moo chedé ngí, p:aani p:aani Yesu u yoo vy:o kada pini dpo pyw:ee té, yi kada dpí kaa té. Yi kópu p:uu kópuni nga nê vuu, chi nuw:onuwo:oo.

⁶ Pini n:ii kada pini ngê anyi pyépi, u dono kópu kíngmê ya, u kpâm ngmídi choo ya, tp:oo módó tp:oo máâ yoo yi p:uu pi kní y:oo alanté kópu dny:oo tpaépê dé, Daa ndapí chedéchedé u yoo, myedaa ngópu dé, nmí Lémi ka a kélímí té. ⁷ Nyáâ, pini n:ii nmí Mí u dpodo p:uu kada pini ngê anyi pyépi, u dono kíngmê ya, yoo mbwódo kíngé m:uu té, mbodo lámo límilímí ngê kédangé ngépa, daa mbwaa ndaní pyu ndíi, daa gheteghete pyu, nté ndapí yi mb:aami ngê myekíngé ya.

* ⁸ Yi pini u mênê dêépí choo ya, pi my:oo kní ye mb:aamb:aa ngê choo vuyuu, kópuni mb:aamb:aa dé, u nuu u kópu ngê dny:oo ya. Chóóchóó mb:aamb:aa ngê choo a tpyuu, kópu mb:aa yichoo d:uud:uu dé, nmí Mí u nuu u pi ngê choo ya. ⁹ Ndéndé kópu dyuu n:ii nmye n:uu vuu, yi kópu p:uu u nuw:o ntênê choo kwo, yoo yi ndiye kîgha u l:éê díy:o u ntáâ mbémê u ngwo wa yââ, n:ii kní y:oo u yi y:e adi kwo, Yi kópu dyuu nmí ngmêé, yi pini yi pwo paa lee we.

Pi dóó pyu yoo yi kópu dyuu

¹⁰ Yélini yi lama ndê kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a kwo, vyílo yi yélini kada pini ngê chi pyépi dé, mu kópu u díy:o pi dóó pyu yíli a m:ii. Yi yélini yi vy:o woni Nju tpémi, ndê kópu dyuu ka kpeme a yaa dniye, daa yi lama a mbumu nyédi, u yi y:e a kwo, Nmí Lémi u yoo kní y:oo nmí dêépí kópu dyuu dny:oo cháâcháâ dé. ¹¹ Yi yélini ye yi kópu dpí kwódu yó, mu kópu u díy:o daa ndéndé kópu dyuu pi kní ye a tpaépê tumo, kn:aa máadi p:uu myaa kaa t:oo. U yi y:e a kwo, Nmí pee nmí kaa té, ndapí ndíi nmo pèdny:oo a kuwo. Mywenemywene u kópu ye d:uud:uu ngmê. ¹² Wunê Kíditi pi ngmê ngê ala kópu yi p:uu a d:éê ngê, apê, Kíditi tpémi dye ghi yintómu a k:omodanê nyédi, a mgeemgee nyédi, a núnkweñúnkwe nyédi, chíi w:ââ ntee tpile ngê a pyede. ¹³ Kópuni a vuu, ndê kópu. Yi kópu u l:éê díy:o pi dóó pyu yoo ntênê mîcha a wátíwátí dé, nmí Lémi ka ndéndé ngê mēpaa kélímí mbê dniye. ¹⁴ Yipi, Nju tpémi yi w:éê danēmbum dé mēnamē nyepēnyepē dé. Yipi, Nmíyí dêépí kópu dyuu mēnamē cháâcháâ dé. Yipi, Níi kní y:oo a vyi tumo, ndê kópu dyuu ka kpeme a yaa dniye. ¹⁵ Yi yélini y:oo pi kní ye nté woni a kwódukwódu tumo, yiné ye yi ntini kní y:e Chóó Lémi ka pi tupwótupwó ngê dpí pyaa dmi, ngmênê k:omodanê kópu yíli. N:ii Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê dpí pyódu, doo u ntáâ nté ngmê ngê yi pini Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê daawa pyódu. Ngmênê yoo dono, yélini nmí Lémi ka daa kélímí té, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê a pyede. K:omo tpile nté woni dpí kpípi t:oo, ngmênê yi kópu ngê Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê daawa pyódu té, mu kópu u díy:o yi nuw:o dmi dono dé, l:éê ghi dono yiné ye mb:aamb:aa dé. ¹⁶ Yi yélini y:oo dpo, Chóó Lémi nmí lama a tóó, ngmênê yi l:éê ghi dmi mbémê nmo w:ee ngê, Chóó Lémi yi lama daa tóó. Doo u nuu u kópu yíli a d:uud:uu ngmê, u dnye daa nyémí ngópu, doo u ntáâ kópu mb:aa daangmêwa d:uu ngmê. *

2

Pyáâwe máâwe yoo yi kópu dyuu

* 1:4: 2 Kódin 8:23

* 1:6: 2 Tim 2:24-26

* 1:7: 1 Tim 3:2-7

* 1:16: 2 Tim 3:5; 1 Njon 1:6; 2:4

1 Taitas a tɔ:ee, ndê kópu dyuu lama a kwo. Yi kópu mbêmê yoo chi ndiye kigha dé. 2 Mââwe knî ye yipi, Nmyi chóóchóó mb:aamb:aa ngê dmyina a tpyuu dé, mbwaa ndanî tédê namê ghétighéti, pi knî ye pi mb:aa ngê dmyinê ya, nuw:o mbêmê dmyinê m:ii. Yipi, Nmî Lémi ka mb:aamb:aa ngê dmyinê kélímí, yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya, nmî Lémi u l:êê díy:o dono dmyina a vyími dé.

3 Myenté pyââwe knî ye yipi, Nmyi lama choo ya, dye ghi yintómu nmî Lémi ngíma nmye m:ii té, namê pi u pi dyede, wain ndanî nmyi nuu u kópu ngê kíngê pyódu. Yipi, Yepe kamî yoo mb:aamb:aa ngê dmyinê ndiye kigha dé, 4 yi moo mupwo mupwoma yi nuu ghi dmi yi nódo dny:oo ya, * 5 mb:aamb:aa ngê ye dny:oo vyuwo, nuw:o mbêmê dny:oo mii, dono kópu yi p:uu daapichoo ya, yi moo yoo yi dnye dmi dny:oo nyémí dé. Yinté mb:aamb:aa ngê dny:oo ya, mu kópu u díy:o pi knî y:oo nmî Mí u kópu dyuu p:uu dono kópu daapaa vyi y:e.

Pi lvulu yoo yi kópu dyuu

6 Myenté pi lvulu knî ye yipi, Nmyi chóóchóó mb:aamb:aa ngê dmyina a tpyuu nmyo. 7 Taitas, kópu mb:aa yi ngópu yilí chi d:uud:uu, u nkwo adnya a njii ngi. Mb:aamb:aa ngê chi ndiye kigha dé, nangmê kn:aadi, yi ndiye kigha, tédê kópu ngê nga kíngê pyódu. * 8 Dye ghi yintómu ye chi ndê danê, mu kópu u díy:o yélini nmî p:uu a d:uu té, kópu dono nmî p:uu daapaa vyi y:e, mywene y:e paa ghê we. *

Wop dpodo pyu yoo yi kópu dyuu

9 Wop dpodo pyu yoo yi kada pini knî ye dny:oo ng:aa, yi nuu u kópu dé myedny:oo d:uud:uu dé, yi dnye dmi kimí dny:oo vye, * 10 yi tpile kíngmê t:ámo ngmê, ngmênê mb:aamb:aa ngê yi p:uu dny:oo dpodo, kíngê dóó t:oo. Kópuni yilí a d:uud:uu tumo yi l:êê díy:o, nmî Mbwámê Chóó Lémi u kópu pi knî ye kópu mb:aa ngê dny:oo pyépi.

Mb:aamb:aa ngê ya kmêle, Yesu u ngwo t:âât:ââ koo

11 Nmî Mí ngê kópu ndíi nmî l:êê díy:o ngmê d:uu ngê, u yi u ngwo a kwo, Pi yintómu nê diyédiyé kalé té, a kêê k:oo ní kaa té. 12 U yi u ngwo a kwo, A yoo knî y:oo yi dono yi kuwó kée téne, ngdíi u yoo yi nuu u kópu dé dny:ií díi téne. U yi u ngwo a kwo, Ala dini ghi ngê a yoo yi nuw:o dmi a p:uu dny:oo a kwo, yi chóóchóó dny:oo a tpyuu dé, kópu mb:aa dny:oo d:uud:uu dé. * 13 Yinté ya kmêle, kuwókuwó wéni u ngwo

t:âât:ââ koo. Yi wéni ngê nmî Mbwámê Yesu Kédisu u pi ndíi ngê wa pyódu, pini n:ii nmî Yâpwo ngê a tóó. * 14 Nmî l:êê díy:o chóóchóó a y:ângo, dono kwulo a pwaa nmoo, tupwóni nmî p:uu doo ya, a ghêê ngê, chóó u yoo ngê u ngwo pyódu nmoo. Ala ngwo u yi nmo a kwo, Kópu mb:aa yilí nmî d:uu. *

15 Yi kópu yilí yi lama chi kigha. Yi kada pini ngê ní pyódu nyoo, mbwódo kíngê m:uu ngi, chi wédêwédê kigha dé, chi wátiwáti dé. *

3

Yesu Kédisu ngê kamî ngê ntee pyódu nmoo

1 Taitas a tɔ:ee, pi knî ye kópuni ny:uu vyi too, ye moo vylé té, yipi, Kada pini knî ye dmyinê ng:aa, kópu mb:aa dmyinê d:uud:uu dé. * 2 Yipi, Pi u pi nangmê dyênê, kwopwepe ngê kêê nangê t:oo, pi yintómu knî ye dmyinê mb:aamb:aa, nmyi chóó nmyi pi dmi nangê kmímí. * 3 Nmî Lémi u yoo vy:oo ghêli kiií dpip:oo ghê dnyiye, yi ngwo nmî Lémi nmî lama dépwo a ya, u dnye dénnee a nyémí, nmî nuw:o dmi kwolo ngmê ngê dnnya a ya. Nmî chóó nmî pono nmímo a vyápê, nmî chóó nmî kópu knî yi p:uu nmî nuw:o dmi dnnya a kwo. Dono ngê nnee a ya, nmímo a ñ:ee kapí, pi knî ye nnee a diya, nmo myednya a diya. * 4 Yinté nnee a ya, ngmênê nmî Mbwámê Chóó Lémi ka nmo ch:anê dnyiye, * 5 kóó k:oo u ngwo kaa nmoo. Daa nmî kópu mb:aa knî yi l:êê díy:o kóó k:oo kaa nmoo, ngmênê u kwo nmo ch:anê dnyiye, nmî dono yilí ghêê too, chóó u Ghê Dmi ngê kamí ngê mé pyódu nmoo, ghê kamí nmo a kpo. 6 Nmî Mbwámê Yesu Kédisu ngê mb:aamb:aa ngê a yeede nmoo, chóó u Ghê Dmi nmî ménê yó. 7 Yi yeedeyeede mbêmê Chóó Lémi ka yoo mb:aa ngê pyódu nmoo, ala ngwo nmî lama ka tóó, ghê kamí nmo wa a kê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. * 8 Ndê kópu yila. Yi kópu dyuu pi knî ye ntênê chi tɔapê dé, ntênê yi lama paa yaa dnyiye. Yélini Chóó Lémi ka a kélímí té, u ya a nga a kwo, Kópu mb:aa dny:oo d:uud:uu dé. Yi kópu dyuu ye chi tɔapê dé, yoo mb:aa ngê u ngwo wa pyaa dmi. 9 Ngmênê kwopwepe tédê yi vy:oo kidingê ghê, n:ii knî y:oo yoo yi kn:ââ yoo yi pi dmi a dówodówo tumo, nuw:o kédangê y:ee ngmê. Yélini yoo déêpi kópu dyuu p:uu a kwopwepe nyédi, ye namê ng:aa, mu kópu u díy:o yinté kópu knî y:oo yoo daawa wédêwédê kalé t:oo, noko módó a kwopwepe nyédi. 10 N:ii ngê u yi u ngwo adí kwo, Yoo ní chaa, woni

* 2:4: Epeso 5:22 * 2:7: 1 Pita 5:3 * 2:8: 1 Pita 2:15 * 2:9: 1 Pita 2:18 * 2:12: 1 Njon 2:16; Epeso 1:4
 * 2:13: Pilipay 3:20 * 2:14: 1 Pita 2:9; Epeso 2:10 * 2:15: 1 Tim 4:12 * 3:1: Lóma 13:1-7; 1 Pita 2:13-14
 * 3:2: 2 Tim 2:23-25 * 3:3: Epeso 5:8-9 * 3:4: Njon 3:5-7 * 3:7: Mát 25:34

yoo a pee nê kaa té, yi pini ka dpî kwódu ngi. Nye daawa ny:ee knomomê, myombó u kwo moo kwódu ngi. Nye myedaawa ny:ee knomomê, yed:oo kpeme u kwo dpî yey. *

¹¹ Lama u ngwo wa yââ, anye, Kî pini u nuw:o kwolo ngmê, u dono knî yi l:êê dîy:o chóochóo ka ndyîkondyîko. *

Póól u nduu tpaê

¹² Daa kêmakêma Nikopolis n:aa lêpî, yópu ndîi dye ghi ngê y:i anîn:aa ya. Dini ghi n:i ngê Atimas pini dê Tikikas nga angmênê dy:ââ, yi ngwo límîlímî ngê y:i a ka dpo pwiyé. * ¹³ Pini n:i u lama dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a kwo, Sinas, Apolosa k:i tpileni u yi y:e maa p:uu adî kwo, dpo ngee dé, u ngwo modo dy:ââ dé. *

¹⁴ Nmî Lémi u yoo mb:aamb:aa ngê dny:oo a dpodo, u ntââ mbêmê yi chóo u ngwo adnyi ya, ngópuch:anê yoo myedny:oo ngêêpî dé. Módo kídnyinga a líme, dny:oo a dpodo. *

¹⁵ Yélini a p:uu wunê pyede, yi mb:aamb:aa nga da dy:ââ ngmê. Nmî pyipe yoo yélini nmî Lémi ka y:i wunê kélímî té, nmî mb:aamb:aa ye dpî yéni.

Nmî Mî mb:aamb:aa ngê nmye choo a vuywo.

Wu u dí.

* 3:10: Mát 18:15-17

* 3:11: 1 Tim 6:3-5

* 3:12: Epeso 6:21-22

* 3:13: Dpodo 18:24

* 3:14: Epeso

PILIMON

Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Yesu u kópu pi kní ye doon:aa tpaépê, pi ngmê u pi Pilimon, Póól u kópu dyuu ka kélímí mbê wo, Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê wo. U kuwó dini ghi ngê Póól p:aani p:aani loo, myenté Yesu u kópu pi kní ye doon:aa tpaépê. Dpodoni doo dóódó, Nju tpémí daa yi nuu u kópu ngê pyodo, wod:oo Póól mgímí ngópu, u yi y:e doo kwo, Nmí vy:a. Lóma lede kní y:oo yi kélê dyé ngópu, mbwa k:oo km:êê ngópu, u kuwó dini ghi ngê Lóma dy:ââ ngópu. (Dpodo 21-28)

Dini ghi n:ii ngê Póól Lóma doon:aa ya, pini n:ii Pilimon p:uu wop dpímo dpodo, Onésimas, yi pini mbêpê wo, Lóma loo. Póól yi mîné pyw:àngo, u kópu dyuu ka kélímí mbê wo, Yesu u yoo vy:o mye ghê wo. Póól ka yimí vyyu, kwo, Pilimon ka kîní mbêpê wo, wod:oo Póól ngê pweepwee pee ngmê d:êê ngê, Onésimas ka y:àngo, kwo, Pilimon ka dpí ñuw:e.

Yi dini ghi ngê yi l:êê ghi alanté doo a ya, wop dpodo pyu n:ii dpímo mbêpêmbêpê, u kada pini ngê mēdpímo mumu knomomê, u ntââ d:ud:umbiy:e pí vyâ. Póól ngê u yi u ngwo dēpwo kwo, Pilimon ngê Onésimas vya ngê, u yi u ngwo doo kwo, U dono mbodo kn:ââ vyyuwo kéé ngê, u lama choo ya, Kí nmí mbwó.

Pweepwee pee n:ii u kwo dy:ââ ngê, ala yi pweepwee pee.

¹ Nê Póól, Yesu Kédisu p:uu dpodo u l:êê díy:o mbwa k:oo al:ii anínê kwo, nmí mbwó Timoti k:ii al:ii anyinê tóó mo. A mbwó Pilimon, ala pweepwee pee nga nínê dyede. Yesu Kédisu p:uu ntee n:aa dpodo, yinté p:uu my:ee dpodo. ² Nmí tídê Apiya ka a mb:aamb:aa dpí yéni, nmí mbwó Akipas ka a mb:aamb:aa myoo yéni, pini n:ii u kii Setan p:uu nipi nmo l:êê té. Yesu u yoo yélini ngomo k:oo wuné wuwó ngê, a mb:aamb:aa ye myoo yéni. ³ Nmí Mí Chóó Lémí, nmí Lémí Yesu Kédisu u k:ii, dny:oo a ngéêpí nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myedny:oo a vyyuwo.

Pilimon u l:êê díy:o Póól ngê nmí Mí u ngwo doo kwunokwuno

⁴ A mbwó Pilimon, dini ghi n:ii ngê n:aa ngépê yédi, l:êê díy:o nmí Mí n:aa kwunokwuno ngê, ⁵ mu kópu u díy:o a lama ka tóó, nmí Lémí Yesu ka dpodombiy:e nye kélímí, myenté u yoo yi nuu ghi dmi nódo mye tóó. ⁶ L:êê díy:o alanté nínê ngépê yédi, yélini yi kii nmí Lémí ka nmye kélímí té, u ya a nga a kwo, Yesu Kédisu u kópu mb:aa yintómu nmyi lama dny:oo ya. ⁷ A mbwó, nmí Lémí

u yoo yi nuu ghi dmi nódo a tóó, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê nye pyépi ngê. Yi kópu u l:êê díy:o w:aa nê pyw:àngo, a nuu u kópu yinyinê d:auud:uu too.

Kópuni Póól ngê Pilimon ka dmy:ee ngê

⁸⁻⁹ Yesu u yoo yi k:ii nmí nuu ghi dmi nódo a tóó, u l:êê díy:o kópu nga ngmênínê dmy:inê. Yesu Kédisu ngê kada pini ngê a pyódu noo, u l:êê díy:o kópuni yi kópu mbémê nga anê vyi knomomê, doo u ntââ a wépi daanyinê puwâ. Ngmênê yi kópu mbémê kópu nga dênínê tpaépê. Nê Póól, y:eeny:ene képa n:aa kwo, myenté Yesu Kédisu p:uu dpodo u l:êê díy:o mbwa k:oo anínê kwo. Yi kópu u l:êê díy:o nínê kwunokwuno ngi, ¹⁰ Mw:ââkó, a tpe:ee Onésimas dpodombiy:e nangê kpada. Yi pini mbwa k:oo a ka a loo, u mî ntee pini ngê u ngwo ní pyodo, Yesu u yoo vy:o ní kââ. ¹¹ Wuné dnyinté m:uu doo a dpodo, ngmênê ala ngwo u nuw:wó kédê ngmêê, a p:uu mb:aamb:aa ngê ka dpodo, u ntââ mb:aamb:aa ngê m:uu amyedín:aa dpodo.

¹² U nuu ghi a nódo dnyinté daa tóó, ngmênê nga mênínê dyede. ¹³ U ya a nga doo kwo, Nê mgímí, a p:uu píchoo dpodo, dini ghi n:ii ngê nmí Lémí u kópu dyuu u l:êê díy:o mbwa k:oo aní kwo. Al:ii w:iin:aa tóó, ntee p:ee ngéêpí nê, u ya a nga doo kwo, Onésimas ngê yinté pēdoo ngéêpí nê. ¹⁴ Ngmênê kèle, daanê mgímí, myenté u l:êê díy:o dyaa nga daanê chedê. Yi kópu ñyóó lama a tóó, a ka dpo vyi ngi, a ka anyinê dy:ââ, ó daanyinê dy:ââ? *

¹⁵⁻¹⁶ Onésimas ngê kópuni d:uu ngê, ndoo apê kópu mb:aa ngê nga wa pyódu. Mwiyé ñmodo pyu ngê doo a ya, dye ghi daa daadíi m:uu dēpwo a dpodo, ngmênê ala ngwo ñwó ngê dē pyódu, m:uu amaana:aa dpodo, u kii nipi adpín:aa ya, chedê ngê daawa pyódu. A nuu u pi ngê ntee dē pyódu, nuu u pi ngê yinté amyimí pyódu, mu kópu u díy:o m:uu adín:aa dpodo, nmí Lémí u yoo vy:o ñwó ngê amyedín:aa ya.

¹⁷ A mbwó, nmí Lémí p:uu nipi nyipu a dpodo. Yi kópu u l:êê díy:o, nga wané ní knomomê, ntee a ka anyin:aa a vyyuwo, Onésimas ka yinté myecha a vyyuwo. ¹⁸ Apê dono nga ngmê d:uu ngê, ó ñapí ngmê t:âmo ngê, yi kópu a chóó waní l:âmo. ¹⁹ Nê Póól, ala kópu dyuu a chóó a kée ngê n:aa d:êéd:êê, yi ndapí a chóó ñiy:e amaana:aa wumo. Ngmênê a mbwó, kópu ndíi l:êê díy:o wuné nga ngmênê d:uu ngê, nmí Lémí u yoo vy:o n:uu kaa nyoo, ghê kamí u ngwo nyinê pyw:àngo. ²⁰ Nyââ, a mbwó, kópuni nga da dmyinê, dpo d:uu ngi, mu kópu u díy:o nmí Lémí Yesu Kédisu p:uu nipi nye dpodo mo. Yi

* 1:4: Lóma 1:8-9

* 1:6: Kilosa 1:9

* 1:10: Kilosa 4:9

* 1:14: 2 Kódin 9:7

* 1:19: Nkal 6:11

kópu u l:êê díy:o a gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu.

²¹ Ala pweepwee pee nga d:a d:êê, mu kópu u díy:o a lama ka tóó, kópuni nga d:a dmyinê, ntênê wanyi d:uu, kópu mê yilí amy:ii d:uu té. ²² Myenté ngomo k:oo ngomo ghi a l:êê díy:o ngmêdpo l:âmo ngi, mu kópu u díy:o a lama a tóó nmî Mî ngê nmyi ngêpê wa a ny:ee té, mbwa k:oo wa pw:ii nê, nmye wa a dy:ââ nê. *

Póól u nd:uu tpaê

²³ Pini n:ii k:ii Yesu Kédisu u l:êê díy:o mbwa k:oo nipi nye kwo mo, Epapídas, u mb:aamb:aa nga da dy:ââ, * ²⁴ myenté yélini yi k:ii nipi nmo dpodo té, Mak, Adistakas, Dímas, Luukí, yi tpókni y:oo yi mb:aamb:aa nga myeda dy:ââ ngmê. *

²⁵ Nmî Lémi Yesu Kédisu nmyi gha dmi knî ye mb:aamb:aa ngê choo a vyuwo.

Wu u dí.

* 1:22: Pilipay 1:25 * 1:23: Kílosa 1:7; 4:12 * 1:24: Kílosa 4:10; 2 Tim 4:10-11; Dpodo 16:10

HIPÎLU

Yesu p:uu kópu dyuu Nju tpémi ye

Nkéli dnye ngé ala puku dmi u pi Hebrews, nmînê nmo Hipîlu. Ala puku dmi pini n:ii ngé d:êê ngé, chókó u pi daa d:êê ngé. Wunê Yesu u yoo vy:o yélini a ghê dnyiye, yi nuw:o dmi alanté doo a ya, apê ngmênê, Póól ngé yinê d:êê ngé. Yélini ye ala puku dmi dy:ââ ngé, yi yéli Nju tpémi, n:ii dé Yesu u yoo vy:o ghê dnyiye. Yi ngwo Nju tpémi y:oo enjel yoo dnyimo cháâcháâ dé, Mósisi u kópu dyuu dnyimo cháâcháâ, Chókó Lémi ka kpéê yiyé ndîi kópu ngé ye myedpîmo ya. U yi y:e dépwo kwo, Yoo Yesu ka dny:oo kélîmî. N:ii ngé ala pweepwee pee d:êê ngé, u yi u ngwo dépwo kwo, Nju tpémi y:oo Yesu u yoo mède diyédiyé kalê tène. Yi kópu u l:êê dîy:o ala pweepwee pee ye dy:ââ ngé. Lóma lede knî y:oo Njedusalem ghêlî dépê pw:oo ngópu, yi ngwo ye dy:ââ ngé.

Kópu kamî n:ii Chókó Lémi ngé nmî dye ghi ngé d:uu ngé

¹ A tîdê mbwó yoo, nmî lama ka tóó wunê n:ii knî y:oo Chókó Lémi u komo dnyimo a kapi, yi yéli y:oo nmî kn:ââ knî ye daa kópu ngmîdi dnyimo a tpapê, ye dnyimo a mgongo, ntênê ye myednyimo a danê, ² ngmênê nmî dye ghi ngé Chókó Lémi ngé Tp:oo nmo a dy:ââ ngé, u Mî kómo nmo yinê mî kââ. Vyîlo yi pini Chókó Lémi k:ii tpile yintómu nipi l:âmo ngópu. Kuwókuwó wéni ngé tpile yilî yintómu yi kada pini ngé vyîlo ayi pyódu. ³ Tp:oo p:uu nmo w:ee ngé, nê, Chókó Lémi u pi ndîi, dyââpe p:uu daangma a t.a. Chókó Lémi ntee a tóó, Tp:oo ndéndê mye yinté. Tpile yilî yintómu knî ye vyîlo yiwunê vwuwo, chókó u kópu mbêmê wunê mbêpê kígha té. Dini ghi n:ii ngé nmî dono chedê too, u Mî ka mê diyé wo, u che p:ââ pee ngé mî pyodo. *

Enjel yoo yi pwo, Chókó Lémi Tp:oo a tóó

⁴ Pi woni knî y:oo enjel yoo mb:aamb:aa ngé a cháâcháâ tumo, ngmênê nmî Mî Tp:oo u pi ndîi, enjel yoo yi pi dmi tédê. Nmî Mî Tp:oo kada mê tóó, enjel yoo kuwó mê pyede. ⁵ Chókó Lémi ngé Tp:oo u pi ndîi ngé pyódu ngé, kwo,

Nyi a tp:ee,

ngmênê enjel ngmê ka daa vvu,

Nyi a tp:ee, awêde mî ngé dî pyódu.

Myenté enjel ngmê p:uu daa vvu,

A tp:ee ngé wa pyódu, u mî ngé anî ya. *

⁶ Tp:oo Kaa dyámê mbêmê ghêlî dépê dy:ââ ngé, Mósisi ngé komo alanté a kââ, ala kópu a d:êê ngé, apê,

Chókó Lémi u enjel knî y:oo ntênê dny:oo cháâcháâ.

⁷ Chókó Lémi u kópu enjel knî yi p:uu puku yedê alanté a tóó,

Yópu límî ntee a dpodo nódó,

enjel yoo Chókó Lémi p:uu yinté a dpodo nyédi. *

⁸ Ngmênê Tp:oo p:uu Chókó Lémi u kópu puku yedê alanté a tóó,

Yâpwo ndéndê, dye ghi yintómu nyoo anyi y:enê, chedê ngé daawa pyódu.

Nyoo ntênê anyi y:enê. *

⁹ L:êê ghi mb:aa nuu u l:êê ghi dé, yoo dono u yi nga daa kwo.

Yi kópu u l:êê dîy:o yâpwo ndéndê, nyâpwo ngé a ngmîdi nyoo,

nga mb:aamb:aa ngé a pyódu ngé, w:aa u ngwo nyinê pyw:ângo,

nyipe knî y:oo yintoo w:aa dépê pyw:ee ngópu.

¹⁰ Ala kópu mye tóó,

A Lémi, mwiyémiwiyé dini ghi ngé dyámê pè nyi l:âmo ngé,

ngéê dé y:oo mbóó nyi l:âmo ngé. *

¹¹ Yi tpile yilî yintómu chedê ngé wa pyaa dmi, ngmênê chedê ngé daanyi pyódu.

Kpidî ntee mbwee ngé dpî pyódu,

mbóó dyámê yinté mbwee ngé amyee pyaa knî.

¹² Pi ngé u kpîdî ntee dpo kmongo, ntee myoo ngmêê,

tpile yilî yintómu yinté am:ii ngmêê té,

ngmênê ntee nye tóó, dye ghi yintómu yinté anyi ya, daanyi dyênê.

¹³ Chókó Lémi ngé enjel ngmê ka daa vvu,

Mî ndîi ngé n:aa pyépi, a wéni pee dpî yey, pi yintómu chi y:enê dé.

Yélini m:uu a l:êê té, díyo anî vya té,

nyî yodo u maknopwo wanî yé té. *

¹⁴ Tp:oo ka yi kópu u mo vvu, enjel ngmê ka daa vvu. Tp:oo kada a tóó, enjel yoo kuwó a pyede. Enjel yoo ghê dmi dé, Chókó Lémi p:uu a dpodo nyédi. Yi dpodo tédê dpodo tédê dpî dy:ââ té, yélini yi mbwámê ngé Tp:oo pyodo, y:oo a ngéêpi tumo. *

2

Ng:aa t:emî, nmî Mbwámê p:uu

¹ A tîdê mbwó yoo, daa enjel ngmê nmî Mbwámê ngé vyîlo yi pyodo, ngmênê Chókó Lémi Tp:oo vyîlo yi pyodo. Yi kópu u l:êê dîy:o kópuni ndéndê nmyi ny:ee tumo, mb:aamb:aa ngé dmyinê nuw:onuwo dé, kminté maa ndéndê wanmyi kn:aadi ngmê.

* 1:2: Njon 1:3; Kílosa 1:16

* 1:3: 2 Kódin 4:4; Kílosa 1:15

* 1:4: Pilipay 2:9

* 1:5: Psalm 2:7; Hipîlu 5:5

* 1:7: Psalm 104:4

* 1:8: Psalm 45:6-7

* 1:10: Psalm 102:25-27

* 1:13: Psalm 110:1

* 1:14: Psalm

91:11; Dpodo 12:7

² Dêêpî kópuni dyuu enjel knî y:oo Mósisi ka a nuw:o tumo, doo u ntââ nmî kn:ââ knî y:oo daapî kéé tumo. Nii ngê yi dêêpî kópu dyuu dêdpîmo cháachââ, pi knî y:oo yi pini dnyimo kpadakpada. * ³ Enjel yoo yi pi dmi tédê, nmî Mbwámê u pi ndîi. Nmî Mbwámê daanmo chápu knomomé, ye angénté wanmî pyaa dmi. Nmî Lémi yoo vy:o dpîmo a kwo, chóó p:uu ye dpîmo a danêmbum. Nii knî y:oo u kópu dyuu a ny:ee tumo, yi kópu dyuu ndê kópu ngê nmo y:oo pyódu tumo. ⁴ Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê mbwudu yilî nmî vy:o dnyimo chapî, Chóó Lémi ngê yi kópu dyuu ndê kópu ngê nmo u ngwo myedê pyódu ngê. Nmî vy:o n:ii yoo nmî Mbwámê ka a kélîmî té, Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê dpodo dyêêdî daa ngmîdi a dódo tumo. Chóó Lémi chóó u pono a vyápê yédi, u yoo yi dpodo ríedê dpodo ríedê dpî kaa té. *

Yesu nmî Mbwámê ndêndê, nmo ntee pini

⁵ Chóó Lémi ngê nmî Mbwámê nmî kada pini ngê pyódu ngê, enjel yoo nmî kada pini ngê daa pyódu too. ⁶ Puku yedê alanté a tóó, A Lémi, tpileni nyi lâmo too, ndîi dé, pi tédê, lukwe dîy:o yi p:uu nyinê nuw:o.

Pi tédê, lukwe dîy:o ye nyinê vuyuo. *

⁷ Yoo yi pi dmi ndîi ngê nyi pyódu too, enjel yoo yi maknopwo chono nyi yé too. Yoo yi pi dmi nyi km:êê too,

⁸ tpile yilî yintómu yi y:enê pyu ngê nyi pyódu too.

Kópuni puku yedê a tóó, yi kópu p:uu dmyinê nuw:o, Chóó Lémi ngê yoo tpile yilî yintómu yi y:enê pyu ngê pyódu too, tpile dêpêngmê kuwo ngê. Ngmênê ala ngwo yoo yi maknopwo tpile woni daa pyede, nmî dnye dmi daa yi ng:aa. ⁹ Ngmênê Yesu p:uu dmyinê nuw:o. Daa dye ghi daadîi u pi tédê ngê doo a ya, enjel yoo yi pi dmi yi maknopwo, nmî l:êê dîy:o u ngwo pwene, ngmênê ala ngwo u pi ndîi ngê maa pyódu. Doo wélîlî mgínî vyímî, pi yintómu yi l:êê dîy:o pwene, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ka nmo ch:anê dniye, Tp:oo u ngwo nmo a dy:ââ ngê. *

¹⁰ Chóó Lémi ngê tpile yilî yintómu kí lâmo ngê, yinê a mbêpê kígha té, chóó u l:êê dîy:o a pyede. Yi kópu u l:êê dîy:o u ntââ mbêmê kmungo, Yesu mgínî vyímî tédê dy:ââ ngê. Yi mgínî vyímî tédê Chóó Lémi ngê Yesu u ntââ mbêmê a yó, tp:oo módó tp:oo mää yoo yi Mbwámê ngê u ngwo pyódu ngê. * ¹¹ Yélini yi k:ii Yesu ngê nmî dyâápe pwaa too, Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää ngê u ngwo pyódu nmo. Yi kópu u l:êê dîy:o Yesu u

k:ii nmî Mí mu ngmîdi, ngmênê u kwo nmo u tidê mbwó yoo, doo u mywenemywene u kópu. * ¹² Yesu u kópu puku yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ka kwo,

A tidê mbwó knî ye m:uu anîn:aa danê,

yi vy:o anîn:aa chaa kígha ngi. *

¹³ Myenté apê,

Yoo yi nuw:o dmi Chóó Lémi p:uu ntee a kwo,

A nuw:o yinté p:uu mye kwo.

Myenté apê,

Ala nê, tp:ee dmââdî n:ii yoo Chóó Lémi ngê a ka a kê too, yi vy:o anî kwo. Ntee dé my:aa yinté. *

¹⁴ Nmo Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää yoo, mbyuu too ntee nmî p:uu a kaa knopwo, Yesu p:uu yinté mye kaa knopwo, nmo ntee pini ngê mye pyodo. Pi ntee dpî pw:onu, yinté mye pwene, ngmênê mède pii wo, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo doo kwo, Pwopwo u kada pini Setan nî dyênê.

* ¹⁵ Dyámê mbêmê tpémi kudu ngmê u yoo, pwopwo ka a nkíngê té. Dini ghi n:ii ngê Yesu mède pii wo, u ngwo mê pywáli nmo, pwopwo ka mèdepîno nkíngê té. ¹⁶ Yesu daa enjel yoo yi Mbwámê ngê pyodo, ngmênê nmo Epílaham u yoo nmî Mbwámê ngê pyodo. ¹⁷ Nyââ, nmo u tidê mbwó yoo, ntee nmo pyede, yinté d:ud:umbiy:e mye pyodo. U l:êê dîy:o ntênê u kwo nmo ch:anêch:anê nyédi, nmî lama ka tóó, Kí nmî kpêê yiyé pyu ndêndê, daawa dóo nmo, myedaa kápedípe yédi, Chóó Lémi ka ntênê wunê káadíkáadî nmo. Tp:oo u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê nmî dono u kuwó dpî kéé té, mède:uuwodê ngí té. * ¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Setan ngê wunê tókótókó nmo, u ntââ Yesu ngê dpî ngee nmo, mu kópu u dîy:o Setan ngê Yesu myedpîmo a tókótókó, Yesu myedoo mgínî vyímî.

3

Mósisi u pwo, Yesu a tóó

¹ A tidê mbwó yoo, yélini Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, nmyi dyâápe myedê pwaa too, nmî Mbwámê Yesu p:uu dmyinê nuw:o. Chóó Lémi ngê nmo a dy:ââ ngê, u dyépi ngê pyódu ngê, kpêê yiyé pyu ndêndê ngê mye pyódu ngê, u ngwo u kwo nmo kélîmî té. * ² Mósisi ngê Chóó Lémi u dnye ntee dpîmo a nyémî, Chóó Lémi u yoo vy:o ntee dpîmo a dpodo, Yesu mye yinté, Chóó Lémi u dnye ntênê dpîmo nyémî, dpodoni u kwo y:ee too, mye dóo too. * ³ Pi ngê u ngomo kami ntee dpî wó, Chóó Lémi ngê u yoo yinté myedê ngmîdi ngê, yi vy:o a kwo. N:ii

* 2:2: Hipilu 12:25 * 2:4: Mak 16:20; 1 Kódin 12:4,11

2:8-9

* 2:10: Hipilu 5:8-9

* 2:11: Mak 3:35

* 2:12: Psalm 22:22

* 2:13: Is 8:17-18

* 2:14: 1 Njon 3:8

* 2:17: Hipilu 4:15; Luuki 4:1-13

* 3:1: Hipilu 4:14

* 3:2: Num 12:7

* 2:6: Psalm 8:4-6; 1 Kódin 15:24-27

* 2:9: Pilipay

ngê ngomo mb:aa dpî wó, pi knî y:oo daa ngomo ye chaa kîgha ngópu, pini n:ii ngê dpî wó, yi pini ye chaa kîgha ngópu. Mye yinté. Yesu ngê Mósisi médê kuwo ngê, vyílo mēyi chaa kîgha koo. ⁴ Ngomo kamí, chóó daawa pyidu, pi ngê yinê dpî wó. Chóó Lémi ngê tpile yilí yintómu l:âmo ngê, chóó u ngomo mye wó. ⁵ Mósisi Chóó Lémi u dpodo pyu ngê dpîmo a ya, u ngomo mb:aamb:aa ngê dpîmo y:enê, yoo yi ng:aa dmi dpîmo a t:emí, kópuni ghêlí k:ii dēdnyimo pyodopyodo, yi p:uu ye dpîmo a danēmbum, ⁶ ngmēnē Yesu Kédisu ngomo chóó tp:oo, Chóó Lémi u ngomo ndēndē ngê yinê a y:enê. Chóó Lémi u ngomo, u yoo. Nmo yi yéli vyílo yinmo kwo. Kópu mb:aa n:ii nmo t:âat:ââ, komo tpile ngê nmo daawa pyaa knomomê, dono vyímí tédê Yesu daanmo wópu knomomê, ye Chóó Lémi ngê kuwa daawa kaa nmo, u yoo vy:oo anmí kwo. *

Chóó Lémi u yoo yi ghê vyímí tédê

⁷ A tidê mbwó yoo, Chóó Lémi ngê kuwa kîngê kaa nmyo, chóó u Ghê Dmi ngê kópuni a vyu, yi kópu p:uu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:oo. Yi kópu puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyēmí ngmê, *

⁸ nmyi ngópu dmi dpî kpēmí yó, nangmê nkoko.

Nmyi kn:ââ yoo yi nt:anê nangmê yââ.

Yi ngópu dmi a nkoko tumo, yi chóó yi nuw:oo u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi u pono dēdnyimo a vyápê.

Dini ghi n:ii ngê Yichip a kuwo ngópu, Kenan ghêlí dími taa dnyie, w:amí mbēmê dnya a paa, Chóó Lémi dnya a tókótókó. *

⁹ Dépini u dye ghi ngê Chóó Lémi ngê Nju tpémi ye yepê,

Yi kēlí ghê nmyi kn:ââ kní y:oo dnya a tókótókó nê,

m:ââ podoy:a yi k:oo kópu ndíi yilí ye noo a d:uud:uu.

¹⁰ Yi kópu u l:êê díy:oo ye nê nod:e wo,

nê, Yi nuw:oo dmi a p:uu daa kwo,

a maa daa kîgha ngmê.

¹¹ Ye nê nod:e wo, a chóóchóó a nga ní kpaawo,

nê, Ghi n:ii ye nê kēma ngê, kwéli pidnyin:aa ghê vyímí, ndēndē ngê yi mēdaamí taa dmi. *

¹² A tidê mbwó yoo, kyedekyede dmyinê paa. Nmyi gha vy:oo dono kîngmê ya, nmyi kēlími tédê ngê kîngmê pyódu. Yápwoni ghê a t:aa, nmyi vy:oo pini ngmê ngê kédang kuwo.

¹³ Chóó Lémi u dnye awêde nmo nyēmí. Pini n:ii u nuw:oo dono ngê wa dóó, ngópu dē wa nkoko dē, chóó u pono wa vyápê mb:anê, m:ââ m:ii yi pini ngê Chóó Lémi u

dnye mēdaamowa ny:oo, Chóó Lémi u maa wa kn:aadi. A tidê mbwó yoo, nmyi vy:oo pini ngmê ngê yi kópu kîngmê d:uu. Yi kópu u l:êê díy:oo numo kuwó mēdmyinê mbumu. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu ka nmí kēlími mbê dnyie, nmí nuw:oo dmi yi ngwo p:uu a ghê wo. Nmí nuw:oo dmi p:uu daanmo y:ee knomomê, u dí pwopwo, ye u k:ii k:ââdí ngmê u yoo ngê anmí ya. * ¹⁵ Kópuni puku yedê a tóó, a pweepwee pee yedê mwiyé d:aa d:êê, myombó mē ny:ee yoo,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyēmí ngmê,

nmyi ngópu dmi dpî kpēmí yó, nangmê nkoko.

Nmyi kn:ââ yoo yi nt:anê nangmê yââ.

Yi ngópu dmi a nkoko tumo, yi chóó yi nuw:oo u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi u pono dēdnyimo a vyápê. *

¹⁶ A tidê mbwó yoo, nmyinê nmye ló yéli y:oo Chóó Lémi u dnye yidnya a nyēmí, ngmēnē yi chóó yi nuw:oo u pono yidnya a vyápê, Chóó Lémi u pono dēdnya a vyápê? Mósisi ngê yélini yintómu Yichip u mēnê a pw:ii too, apii? * ¹⁷ Nmyinê nmye ló yéli ye Chóó Lémi doo a nod:enod:e, m:ââ podoy:a yi k:oo? W:amí mbēmê yélini y:oo kn:aadi te kópu yilí dnya a d:uud:uu, yi yéli ye doo a nod:enode, y:i myedê pw:oo dnyie. ¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaawo, apê,

Ghi n:ii ye nê kēma ngê, kwéli pidnyin:aa ghê vyímí, ndēndē ngê yi mēdaamí taa dmi,

a tidê mbwó yoo, nmyinê nmye ló yéli yi p:uu doo a danê? Yélini yi chóó yi nuw:oo u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi ka dēdnya a ng:aa, yi yéli yi p:uu doo a danê, apii? ¹⁹ Ala kópu nga a m:uu yó, Yi ghê vyímí tédê kwéli dnya a lēpí, yi dími taa dnyie, mu kópu u díy:oo Chóó Lémi ka dēdnya a kēlími.

4

¹ Chóó Lémi ngê ghê vyímí tédê u maa komo wunê a kpēmí ngê, apê, Yi k:ii pēnmín:aa ghê vyímí. A tidê mbwó yoo, dmyinê nkîngê, nmyi vy:oo pini ngmê ngê yi máádi kîngê kn:aadi, ghê vyímí tédê koko ngê kîngê dípi. ² Ghê vyímí u kópu ntee a ny:ee ngópu, yinté my:oo nyongo. Maa ntee a kn:aadi ngópu, yinté myekud:uungê kn:aadi. K:omo tpile yi kópu mb:aa a ny:ee ngópu, ngmēnē yi máádi yi chóó a kn:aadi ngópu, mu kópu u díy:oo u kwo dēdnya a kēlími. ³ Yélini yi k:ii nmo kēlími té, yi ghê vyímí tédê díyo anm:uu taa dmi, ngmēnē yi yéli yi p:uu Chóó Lémi ngê apê,

ye nê nod:e wo, a chóóchóó a nga ní kpaawo, nê,

* 3:6: Hipilu 3:14; 10:23

* 3:7: Psalm 95:7-11

* 3:8: Ex 17:7; Num 20:2-5

* 3:11: Num 14:21-23

* 3:14:

Ghi n-ii ye nê kêma ngê, kwéli pîdnyin:aa ghê vyîmî,
ndêndê ngê y-i mêdaamî taa dmi.

Dini ghi n-ii ngê yi kôpu a vuu, chóó doo a ghê vyîmî, mu kôpu u dîy:o dyámê pê l:âmo ngê, tpile yilî yintómu mye l:âmo ngê, u kuwó dini ghi ngê tpile mêdaamo l:âmo ngê, ghê vyîmî kn:âa u ngwo a chópu, awêde moka ghê vyîmî. * ⁴ Wo piini u kôpu puku yedê yintê myeka too, apê,

Chóó Lémi ngê u dpodo yilî yintómu chedê ngê, wo wéni knî yi k:oo, piini ngê doo ghê vyîmî. *

⁵ Yi yéli ghê vyîmî tédê dîmî taa dniye, mu kôpu u dîy:o Chóó Lémi ngê apê,

Ghi n-ii ye nê kêma ngê, kwéli pîdnyin:aa ghê vyîmî, ndêndê ngê y-i mêdaamî taa dmi.

⁶ Yélini y:oo ghê vyîmî u kôpu mb:aa mwiyé a ny:ee ngópu, yi ghê vyîmî tédê dîmî taa dniye, mu kôpu u dîy:o Chóó Lémi u pono dèdnyimo a vyápê, ngmênê yoo m:uu a kwo, yi yéli vyilo dé yi ghê vyîmî tédê ayimî taa dmi. ⁷ M:âa yilî mî loo, yoo kamî yi l:êê dîy:o wo m:uu a ngmîdi ngê, nmpopê, Awêde nmyi wo. Dépídi ngê yi kôpu wunê mwiyé a d:êê ngê, nmî l:êê dîy:o. A pweepwee pee yedê yi kôpu mu ngmîdi u nkwo d:a d:êê,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyêmi ngmê,

nmyi ngópu dmi dpî kpêmî yó, nangmê nkoko. *

⁸ Pini n-ii ngê Mósisi u d:aa a kââdi ngê, Njósuwa, yi pini ngê yoo ghê vyîmî tédê njini wo ñuwo, ye Chóó Lémi ngê wo daamupêdê ngmîdi ngê. ⁹⁻¹⁰ Yi wéni kamî nmî dye ghi ngê kédê d:ii, Chóó Lémi u yoo kamî ngê dpî pyaa dmi, ghê vyîmî tédê ndêndê nmo lèpî té. Dini ghi n-ii ngê anm:uu taa dmi, Chóó Lémi ngê ghê vyîmî kn:âa ntee a chópu, yintê anmín:aa ghê vyîmî, dpodo ndîi mêdaamonm:uu dóo. *

¹¹ A tidê mbwó yoo, d:uud:uu koo, Chóó Lémi u ghê vyîmî tédê u maa dpodombiy:e kigha koo. Nmî vy:o pini ngmê yi yéli yi nt:anê kîngmê yâa, maa kîngê kn:aadi, dono u maa p:uu kîngê ghê, ¹² mu kôpu u dîy:o Chóó Lémi ngê u kôpu dyuu daa módó a vuu. Chóó Lémi ngê kópuni dpî vyi, ndêndê ngê dpî d:uu. Myenté Chóó Lémi u kôpu neepî ntee tpile. Neepî ngê mbwêndê ntee anyi chápwo, kpadama dêma mbumu w:uu dé ntee am:ii chámê dê, Chóó Lémi ngê u kôpu dyuu mbêmê pi u gha yintê myoo kpêmî. Kópuni tumu nmo nuw:onuw:o té, nmî gha vy:o, yi kôpu yilî Chóó Lémi ngê chóó u kôpu mbêmê dpî chámê té. * ¹³ Doo u ntâa kôpu u

kwo daangmanmî ngmo. Kôpu yilî yintómu u ngîma a pyodopyodo. Yi kôpu dyuu dîyo u kakêndê u kwo wanm:uu chámê té. *

Yesu yi kpêê yiyé pyu ndêndê

¹⁴ A tidê mbwó yoo, ala kôpu a pweepwee pee yedê mwiyé kîdí d:êê, Yesu nmî kpêê yiyé pyu ndêndê. Yi pini Chóó Lémi Tp:oo. Daa dyámê mbêmê Chóó Lémi u ngomo k:oo kpêê yiyé pyu ngmê, ngmênê ndêndê ngê Chóó Lémi ka kee wo. Nmî nuw:o dmi p:uu choo kwo, nangê kéé. * ¹⁵ Lîmîlîmî ngê daawa kéé nmo. Ngmanmî kn:aadi knomomê, yi kn:aadi te kôpu kn:âa u lama, mu kôpu u dîy:o Setan ngê ntee wunê tókótókó nmo, yintê myedoo a tókótókó, ngmênê Yesu ngê daangmê kn:aadi ngê. * ¹⁶ Yi kôpu u l:êê dîy:o namê nkîngê, Chóó Lémi ka ngépê kmêle, nmî tókótókó tédê yinê wa ngee nmo, nmî dono u kuwó wa kéé té, mêdaawa a ngî té. *

5

¹ Kpêê yiyé pyu knî y:oo yi vy:o pini ngma a ngmidingmîdi ngópu, yi kada pini ngê a pyépi ngópu, yoo yi l:êê dîy:o Chóó Lémi p:uu a dpodo yédi. Yoo yi dono yi l:êê dîy:o Chóó Lémi ka wumê kpêê yiyé yédi. ² N-ii u lama Chóó Lémi u kôpu dyuu dnyinté a kwo, dono kôpu ngmêdpî d:uu knomomê, kpêê yiyé pyu u kwo dnyinté dpî nod:e, mu kôpu u dîy:o yi kpêê yiyé pyu ngê dye ghi ngmê ngê my:oo dpî kn:aadi. * ³ Daa yoo yi mo yi dono knî yi l:êê dîy:o a kpêê yiyé yédi, ngmênê chóó u dono knî yi l:êê dîy:o mye kpêê yiyé yédi. *

⁴ Pi ngê chóó u pi daa kmîmî ngê, d:uudpî vyi, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê n:aa pyodopyodo, ngmênê Chóó Lémi ngê Alon ntee a ngmîdi ngê, kpêê yiyé pyu ngê a pyódu ngê, mye yinté, kpêê yiyé pyu n-ii Chóó Lémi ngê dpo ngmîdi, yi pini kada pini ngê dpî pyódu. * ⁵ Yesu Kédisu mye yinté. Chóó u pi daa kmungo, chóó daa vuu, Nê kpêê yiyé pyu ndêndê, ngmênê Chóó Lémi ngê kwo,

Nyi a tp:ee, awêde mî ngê dî pyódu. *

⁶ Myenté kwo,

Nyi kpêê yiyé pyu ngmê, chedê ngê daanyi pyódu,

Mélikisade ntee pini ngê anyi ya. *

⁷ Dini ghi n-ii ngê Yesu dyámê mbêmê doo a paa, Chóó Lémi ka ngépê tédê doo kâákâa, myedoo mbê, mu kôpu u dîy:o u yi u ngwo dépwo kwo, Ghêlî kîi nî pw:onu. Chóó Lémi ngê u ngépê a nyongo, mu kôpu u dîy:o u yi u ngwo doo kwo, Chóó Lémi u nuu u kôpu

* 4:3: Psalm 95:11 * 4:4: Gen 2:2 * 4:7: Psalm 95:7-8 * 4:9-10: Gen 2:2 * 4:12: 1 Pita 1:23; Epeso 6:17; Tpyuu 1:16 * 4:13: Lóma 14:12 * 4:14: Hipilu 10:23 * 4:15: Hipilu 2:17 * 4:16: Hipilu 10:19 * 5:2: Hipilu 4:15 * 5:3: Lev 16:6,24 * 5:4: Ex 28:1 * 5:5: Hipilu 1:5; Psalm 2:7 * 5:6: Psalm 110:4; Hipilu 7:1,16-17 * 5:7: Mát 26:39-46

dé ntênê mwiyé ní d:uu té. * ⁸ K:omo tpile Chóó Lémi Tp:oo, ngmênê Chóó Lémi daa kede wo, Tp:oo mgíni vyími tédê dy:ââ ngê. Yesu myedaa kede wo, u mí u kópu u wépi daa puwâ, mgíni vyími tédê loo, ⁹ pi yili yi Mbwámê ngê u ngwo pyodo. N:ii ngê u dnye adí nyémí, u Mbwámê ngê adí ya, chedê ngê daawa pyódu. ¹⁰ Chóó Lémi ngê kpêê yiyé pyu ngê mye pyódu ngê, kwo, Mélkisadek ntee pini ngê anyi ya.

Pi ngê maa ndéndê Kingê kn:aadi

¹¹ A tídê mbwó yoo, u ya a nga a kwo, Yi kópu p:uu kópu yili nmye ní vyi, ngmênê u kakêmê chámêchámê nmye dpodo ndíi, mu kópu u díy:o nmyi mbodo dmi dngídingí dé. ¹² Yesu u yoo vy:o ló dini munmyinê ghê dniye, lukwe díy:o ndiye kígha pyu ngê dmyongé pyaa dniye. Chóó Lémi u kópu n:ii nmyi ndê tumo, lukwe díy:o dnyinté nmyi ndê tumo, woni dmyongé ndê tumo. Lukwe díy:o nmye ngmo ndani nyédi, nté wêdêwêdê dp:ee pípi ngmê. Nmyi nuw:o pwiipwii dé. ¹³ N:ii a ngmo ndani yédi, yi pini tpómu ntee tpile, kópu mb:aa u dí u lama daa tóó. ¹⁴ Ntê wêdêwêdê pyáawe máawe kní y:oo vyílo ye pípi ngópu, yi nuw:o dmi níepwi ngmê dé dono mb:aamb:aa ntênê dpi mya d:oo.

6

¹ Yesu u yoo vy:o ló dini nmyinê ghê dniye, yi kópu u l:êê díy:o kópuni yi ngwo nmye ndê tumo, yi p:uu danê ngê kêê nmye daamunê too. U ya a nga a kwo, Kn:aani kópu kní nmyi nuwo muninê kígha. Kópuni nmyi lama a pyede, yi kópu ngomo k:ââ ntee tpile dé. U ya a nga daa kwo, K:ââ ghi kamí muni kââ, ngmênê ngomo nt:u p:uu n:aa dpodo. Nmye mēdaamonê vyi, Nmyi dono kópu a kuwo tóó, Chóó Lémi ka dmyinê kélími, nmyi nuw:o dmi p:uu kaa yó. Yi kópu ló dini nmyinê d:uu ngópu. ² Pi ngê pi ntee a mbápitisim kígha ngê, kóó dē mbēmē dpi yé dē, Chóó Lémi u ghê Dmi u mēnē u ngwo dpi kee, yi kópu p:uu kópu nmye daamunê vyi, nmyi lama wunê ka a yaa wo. Myenté, nmyi lama ka tóó, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê pi yintómu wa a pyidu té, yoo dono wa kpada té, chedê ngê daawa pyódu. Yi kópu nmyi lama daamunê kwolo. ³ Chóó Lémi ngê ada a ngêêpi nmo, yi k:ââmu ghi kní yi mbēmē ngomo nt:u mb:aamb:aa ngê anmí wó.

⁴ Chóó Lémi u maa ndéndê dpodombiy:e dmyinê kígha, nangmê diyé, mu kópu u díy:o n:ii yoo yi máádi p:uu wa diyé dmi, kópu dono amédnyí d:uud:uu dé, doo u ntââ daanmo diyédiyé kalé té, myenté doo u ntââ yi dono vy:o mēdaanmo y:ee té. Wunê Chóó Lémi u maa p:uu dnya a paa, u wo myednya

a paa. Chóó Lémi ngê ghê kamí ye y:ângo, u Ghê Dmi yi mēnē kee wo. ⁵ Chóó Lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê ye mwiyé pyaa dniye, yoo kamí yi wêdêwêdê myednyimo mumu. ⁶ Yesu Kédisu lukwe díy:o kpípi ngópu. Yélini y:oo kidosi nédê mwiyé a tee ngópu, mye yinté yéli, na a ka kídosi nédê yinté myombó mye t:emí ngmê. Pi kní yi ngíma u pi a dyede ngmê, a mywenemy-wene kígha ngópu. Yi kópu u l:êê díy:o doo u ntââ mēdaanmo diyédiyé kalé té, Yesu u maa p:uu mēdaanmí kaa té. *

⁷ Yi yéli tēpê ghi dono nthee yéli. Yâpwo tédê n:ii tpíi wunê ghayghay yédi, nté nt:u mb:aamb:aa ngê dpi kaali, yi tēpê mb:aamb:aa. Yoo mb:aa mye yinté dé, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê a ngêêpi too. ⁸ Tpyé ngê yâpwo tédê n:ii dpi ma, yi nté nt:u d:uudpi kaali. N:ii kní y:oo Yesu dpi kpípi ngmê, yinté dé, Chóó Lémi ngê ndiya wa kée té.

⁹ A tídê mbwó yoo, k:omo tpile alanté nmye ninê danēbum, ngmênê dp:ee yinté yéli. A lama ka tóó, ndiya daanmy:uu ghêpê dmi, ¹⁰ mu kópu u díy:o kópuni Chóó Lémi u l:êê díy:o nmyee d:uud:uu dé, yi kópu u nuwo daawa a kuwo dmi. Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo ndéndê ngê a tóó. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu u yoo vy:o yéli nmyee a ngêêpi dé, awêde mwo anmyi ngêêpi t:oo. * ¹¹ Mb:aamb:aa ngê u ya a nga a kwo, Yesu u dpodo p:uu mgeemgee ngê kêê kēdmyinēngê t:ee ngmê, mu kópu u díy:o kópuni u yi nmye a kwo, Pêdê pyw:ee yó. ¹² Nyââ, mgeemgee ngê kêê nangê t:oo, ngmênê yoo mb:aa yi nt:anê dpi yaa dmyeno, yélini yi kélími chedê ngê d:uudpi pyódu. Kópuni Chóó Lémi ngê yi pi dmi ye mwiyé a vyi too, yi yéli y:oo yi kélími mbēmē yi kópu wunê pyw:emí t:oo.

Chóó Lémi u kópu ndéndê

¹³⁻¹⁴ Nmí lama ka tóó, Chóó Lémi ngê Epilham ka kópu ndéndê ngma a vyu, kwo, Dini k:omodanê. Kwo, Mb:aamb:aa ngê ana a ngêêpi ngi, díyo nyoo yili ngê wa pyódu. Dini ghi n:ii ngê yi kópu u kwo a vyu, u kwo mye kpaa wo. Chóochóó u ngwo a kpaa wo, mu kópu u díy:o u pwo pini daa tóó, n:uu ngê mēpi kpaa wo. * ¹⁵ Epilham yi kópu ka kélími mbê wo, u kélími chedê ngê daa pyodo, yi kópu myedoo t:âât:ââ, u dí yi kópu mínê pyw:ângo. ¹⁶ Pi chóó u pi ngê d:uudpi kp:aa, ngmênê nmí pwo pini u pi ngê dpi kp:aa, dnyengi dnyeng:aa machedé ngê u ngwo dpi pyódu. ¹⁷ Yi kópu ndéndê nmí l:êê díy:o Chóó Lémi ngê Epilham ka a vyu. U yi u ngwo doo kwo, nmí lama ndéndê ngê yaa we, Chóó Lémi ngê u nuw:o daawa ngmêê, kópuni a vyu, ntênê wa d:uu. Yi kópu u l:êê díy:o u kópu ndéndê Epilham

* 6:6: Hipilu 10:26-29

* 6:10: Hipilu 10:32-34; 1 Kódin 15:58

* 6:13-14: Gen 22:16-17

ka a vuu, chóóchóó u ngwo myedê kpaaw ka. ¹⁸ Chóó Lémi ngé yi kópu dè Epílaham ka ntênê a vyi doo, doo u ntââ daawa a ngmêê dè, myedaadi komodanê. Vyílo yi yâpwo p:uu nmí nuw:o dmi nmí kaa too, daawa dóo nmo. Yi kópu dè yi mbêmê nmí lama ndéndê ngé a tóó, Kópuni nmo mwiyé a vuu, ntênê wa d:uu, kóó k:oo wa kaa nmo, mēdaawa kéé nmo. ^{*} ¹⁹ Anka nt:u ngé nkéli u ché ntee wunê tpee ngé, kópuni ka nmí kélímí mbê dniye, yi kópu mye yinté, nmí anka, Chóó Lémi p:uu u pye wunê tóó. Yi kópu ngé nmí ché dmi kíyedê tpee, doo u ntââ daanmí ntée dmi, Setan ngé nmí anka daawa a péédí, myedaawa t:âmo nmo. Chóó Lémi kwéli wunê tóó, yâpwo ghi ndéndê ghê, yi anka yi wunê tóó. ^{*} ²⁰ Yesu nmí kada yi ghê wo, nmí l:êê díy:o kpêê yiyé pyu ndéndê ngé mî pyodo. Méléksadek ntee pini ngé mî pyodo, chedê ngé daawa pyódu.

7

Méléksadek u danêmbum

¹ Méléksadek Salem tpémi yi king ngé doo ya, kpêê yiyé pyu ngé myedoo ya. Yâpwo ni pi mudu yi a tóó, vyílo yi yâpwo ka dpímo kpêê yiyé. Dini ghi n:ii ngé Epílaham u yoo kní yi k:ii king páadi kní yi p:uu dnyen:aa l:êê, yi king yoo, yi yoo kní yi k:ii, woni vya tumo. Dini ghi n:ii ngé p:o dnye diyédiyé, Méléksadek ngé Epílaham maa p:uu a pyódu ngé, Chóó Lémi u pi mbêmê wédêwédê kalé ngé. ^{*} ² Kn:aa lede kní y:oo tpileni mwiyé a t:âmo tumo, Epílaham ngé l:êê tédê yi kélê mímênê pwaaw too. Yi tpile dyuu dyuudyuu a pyódu ngé, dyuu y:a ngé pyódu too, yononi dyuu Méléksadek ka y:ângo. Méléksadek u pi u nt:u alanté, King n:ii p:uu dyââpe daa t:a. Mye Salem tpémi yi king, u nt:u alanté, N:ii ngé l:êê dpí chedê, yoo dpó kâadi. ³ Méléksadek u pye mî yi pi dè daa d:êê dumo, u kn:ââ yoo yi pi dmi myedaa d:êê tumo, wéni n:ii ngé a ta, wéni n:ii ngé a pwene, yi pi dè myedaa d:êê dumo. Na a ka Chóó Lémi Tp:oo ntee pini, kpêê yiyé pyu ngé a tóó, chedê ngé daawa pyódu. ^{*}

⁴ Ala kópu nmyi lama choo a ya, Méléksadek u pi ndíi, nmí kn:ââ Epílaham u pi tédê. K:omo tpile Chóó Lémi ngé Epílaham a ngmídi ngé, ngmênê Epílaham ngé tpile dyuu yononi Méléksadek ka y:ângo. ⁵ Lipi u yoo vy:o yélini kpêê yiyé pyu ngé a pyede, yi yéli ye Yisiléli tpémi y:oo yi tpile dyuu yononi ye a yémí tumo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u dèêpí kópu dyuu yedé yi kópu a tóó. K:omo tpile kpêê yiyé pyu yoo, Yisiléli tpémi woni kní yi k:ii, yi kn:ââ mu ngmídi, Epílaham, ngmênê kpêê yiyé pyu kní

ye tpile dyuu yononi ye a yémí tumo. ^{*} ⁶ Komo tpile Méléksadek daa Lipi u tii nédê pini ngmê, ngmênê Epílaham ngé tpile dyuu yononi u kwo y:ângo. K:omo tpile Chóó Lémi ngé Epílaham mwiyé a ngmídi ngé, u l:êê díy:o u pi ndíi, ngmênê Méléksadek ngé mē wédêwédê kwólu. ⁷ Nmí lama ka tóó, n:ii ngé pi a wédêwédê kígha too, yi pini u pi mudu y:i a tóó. Yi kópu u l:êê díy:o Epílaham u pwo Méléksadek u pi mímí tóó. ⁸ Myenté kpêê yiyé pyu yoo yi pwo, Méléksadek u pi myímí tóó. Kpêê yiyé pyu yoo a vy:enevy:ene nyédi, mye pwopwo nyédi, ngmênê Méléksadek na a ka daa pwene, a tóó, mu kópu u díy:o u pwopwo u pi daa tóó, puku yedé. Epílaham ngé u tpile dyuu yononi Méléksadek ka ntee y:ângo, Yisiléli tpémi y:oo yi tpile dyuu yononi kpêê yiyé pyu kní ye yinté mye yémí tumo. ⁹ Myenté kpêê yiyé pyu yoo yi kn:ââ Lipi ngé yi kópu mye d:uu ngé. ¹⁰ Na a ka u tpile dyuu yononi Méléksadek ka mye y:ângo, mu kópu u díy:o dini ghi n:ii ngé Epílaham ngé u tpile dyuu Méléksadek ka y:ângo, yi ngwo u maka Lipi dèpwo ya, Epílaham ngé u maka u l:êê díy:o d:uu ngé.

Yesu ngé kpêê yiyé pyu yoo yi d:aa dmi u ngwo a kâadi ngé

¹¹ Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé Lipi u tii nédê pini ngmê, Alon, a ngmídi ngé, kpêê yiyé pyu ngé a pyódu ngé, yi ngwo Yisiléli tpémi ye dèêpí kópu dyuu mye y:ângo. Alon u tii nédê yéli vyílo dé ye kpêê yiyé té, awêde u dí. Kpêê yiyé pyu kní y:oo yoo yi dono yíli wo chedêchedê tumo, ye Chóó Lémi ngé kpêê yiyé pyu kama daamupédê ngmídi ngé. Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngé Yesu kpêê yiyé pyu ndéndê ngé pyódu ngé, Alon u tii nédê yéli yi d:aa dmi a kâadi ngé, Méléksadek ntee pini ngé a tóó. ¹²⁻¹⁴ Nmí lama ka tóó, nmí Lémi Yesu Njuda u tii nédê pini ngmê, ngmênê Mósisi ngé puku yedé ala kópu a d:êê ngé, apé, Lipi u tii nédê yéli kpêê yiyé pyu ngé vyílo dé yidny:oo pyodopyodo, daa Njuda u tii nédê yéli yi pi dmi yi d:êê ngé. Yi kópu u l:êê díy:o ala kópu nmo w:ee ngé, Chóó Lémi ngé yi dèêpí kópu dyuu dèê ngmêê, Yesu ngé kpêê yiyé pyu yoo yi d:aa dmi da kâadi.

¹⁵ Yi kópu ndéndê ngé kí:d:o w:ee. Nmí Lémi Yesu Méléksadek ntee pini ngé a tóó, kpêê yiyé pyu ndéndê ngé dè pyódu. ¹⁶ Daa yoo yi dèêpí kópu dyuu mbêmê kpêê yiyé pyu ngé pyodo, ngmênê chóó u ghê mbêmê, ghéni n:ii chedê ngé daawa pyódu. ¹⁷ Yi kópu puku yedé alanté a tóó, Chóó Lémi ngé kwo,

Nyi kpêê yiyé pyu ngmê, chedê ngé daanyi pyódu,

Méléksadek ntee pini ngé anyi ya. ^{*}

¹⁸ Kpêê yiyé u dèêpí kópu dyuu Chóó Lémi ngé chedê ngé pyódu ngé, mu kópu u díy:o

^{*} 6:18: Num 23:19 ^{*} 6:19: Lev 16:2-3; Hipîlu 9:3 ^{*}

18:21 ^{*} 7:17: Psalm 110:4

7:1: Gen 14:17-20 ^{*} 7:3: Hipîlu 7:15-17 ^{*} 7:5: Num

kpêê yiyé tédê yoo yi dono dnyinté dnyimo chedêchedê. ¹⁹ Mósisi u dêêpî kópu dyuu ngê yoo kamî ngê daa pyódu too, ngmênê kópu kamî mbêmê nmî lama ka too, díyo Chóó Lémi ka wanmî lee dmi.

²⁰⁻²¹ Yesu ngê kpêê yiyé pyu yoo yi d:aa dmi a kâádi ngê, mu kópu u díyo Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaawo, Yesu kpêê yiyé pyu ndéndê ngê u ngwo a pyódu ngê. Dini ghi n:ii ngê Lipi u tii hédê yéli kpêê yiyé pyu ngê a pyódu too, chóóchóó u ngwo dêpê kpaawo. Ngmênê Tp:oo ka a kpaawo, ala kópu puku yedê a too,

Nmî Lémi chóóchóó u ngwo da kp:aa, u nuw:o daawa ngmêê, kwo,

Nyi kpêê yiyé pyu ngmê, chedê ngê daanyi pyódu. *

²² Yi kópu u l:êê díyo Yesu ngê Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê a kâádi nmoo. Nmî lama ka too, Ntênê daawa dóo nmo. *

²³ Kpêê yiyé pyu yilí a too. Ntee a pyede, Yesu daa yinté. Dye ghi yintómu yinté daamu ya nyédi, a vy:enyv:ene nyédi, a pwopwo nyédi. ²⁴ Ngmênê Yesu chedê ngê daawa pyódu. Dye ghi yintómu kpêê yiyé pyu ndéndê ngê adí ya, pi ngê u d:aa daawa a kâádi. ²⁵ Yi kópu u l:êê díyo daa dêê wo, ndéndê ngê nmî Mbwámê ngê pyodo. Nii kní y:oo Yesu p:uu yi nuw:o dmi dpí kaa too, yi yéli dpí ngee té, Chóó Lémi u yoo vy:o dpí kaa té, mu kópu u díyo dye ghi yintómu Chóó Lémi ka a tpapê ngê, kópu, Yi yikí dmi a pwo ghay wo, nangé kpada té. *

²⁶ Yesu nmî kpêê yiyé pyu ndéndê, u málo a too. Dyâape p:uu daa t:aa, u dono myedaa too. Yoo dono yi nt:anê daa yaa wo, u Mí ka mê kee wo, u che p:ââ pee ngê mímí pyodo. *

²⁷ Kpêê yiyé pyu yoo ntee dé, Yesu daa yinté pini. Yi yéli wonêwodiyédiyé yi chóó yi dono kní yi l:êê díyo mwiyé a kpêê yiyé nyédi, yoo yi dono kní yi l:êê díyo kuwó a kpêê yiyé nyédi. Yesu ngê yinté kópu daa d:uud:uu ngê, ngmênê kpêê ngê:éentómu yó, chóóchóó kpêê ngê u ngwo pyódu ngê, yi kópu mēdaawa d:uu. * ²⁸ Mósisi u dêêpî kópu mbêmê yélini kpêê yiyé pyu ngê a pyépi tumo, dye ghi kní ngmê ngê dpí kn:aadi ngmê, ngmênê Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaawo, chóó Tp:oo kpêê yiyé pyu ndéndê ngê u ngwo a pyódu ngê, pini n:ii p:uu dyâape daa t:a, chedê ngê myedaawa pyódu. Mósisi ngê u dêêpî kópu dyuu mwiyé a d:êê ngê, Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaawo. Yi kópu ngê Mósisi u kópu u d:aa a kâádi ngê. *

8

Yesu kpêê yiyé pyu ndéndê

* 7:20-21: Psalm 110:4 * 7:22: Hipilu 8:6; 12:24 * 7:25: Lóma 8:34; 1 Njon 2:1 * 7:26: Hipilu 4:15 * 7:27: Hipilu 10:10 * 7:28: Hipilu 5:1-2,9 * 8:1: Hipilu 1:3; 10:12 * 8:5: Ex 25:40; Kilosa 2:17 * 8:6: Hipilu 7:22; 9:15 * 8:8: Jer 31:31-34

¹ Kópu yilí n:ii dí d:êê té, yi nt:u kópu ala. Nmî l:êê díyo Yesu kpêê yiyé pyu ndéndê ngê pyodo, Chóó Lémi ka mbóó p:uu mē kee wo, u wéni pee mî yaa wo, u che p:ââ pee ngê mímí pyodo. * ² Kpêê yiyé pyu yoo dyámê mbêmê Chóó Lémi u ngomo k:oo ntee a dpodo nyédi, Chóó Lémi kwéli a too, Yesu yinté y:i mye dpodo yédi.

³ Yoo yi l:êê díyo, dêêpî kópu mbêmê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini kní y:oo tpile tp:oo Chóó Lémi ka a yémí tumo, kpêê ngê u kwo a yé tumo. Kpêê yiyé pyu ndéndê mye yinté, chóóchóó kpêê ngê pyódu ngê. ⁴ Dyámê mbêmê wodoo ya, ye kpêê yiyé pyu ngê daapédoo ya, mu kópu u díyo kpêê yiyé pyu yoo n:ii a pyede, Mósisi u dêêpî kópu dyuu mbêmê a kpêê yiyé nyédi. ⁵ Dpodoni Yesu ngê a dódo, mbóó p:uu, yi dpodo u kâá kpêê yiyé pyu kní y:oo ye dódo ngmê, dyámê mbêmê. Mósisi ngê Chóó Lémi u wónu ngomo daa kēmakēma doo a wuwó, mye yinté. Chóó Lémi ngê kwo, Kópu yilí yi kakémê ntee nga dí chámê, mbu mbêmê, yinté dpí l:ámo ngi. *

Chóó Lémi ka kâádi te kamí

⁶ Yesu ngê dpodoni a dódo, yintoo dpodo kpêê yiyé pyu kní y:oo daa dódo ngmê. Myenté, Yesu ngê Chóó Lémi ka ntee a kâádi nmoo, kpêê yiyé pyu kní y:oo yinté u kwo dêpê kâádi nmoo. Yesu u l:êê díyo gha kópu n:ii nmo t:âât:ââ té, kpêê yiyé pyu yoo yi dpodo u l:êê díyo daa yinté kópu yinmee a t:âât:ââ dé. * ⁷ Kâádi te mbwee mbêmê mb:aamb:aa ngê w:oo pyaa dniye, ye Chóó Lémi ngê kn:aani kópu nmo daampupêê kpo. ⁸ Kâádi te mbwee Chóó Lémi ka doo u ntââ ngê pyodo. Yi kópu u l:êê díyo ala kópu puku yedê a too,

Nmî Lémi ngê apê,

Mu dini ghi ngê kâádi te kamí mbêmê Yisiléli tpémi a ka anê kâádi té,

Njuda u yoo a ka amyenê kâádi té. *

⁹ Dini ghi n:ii ngê yi kn:ââ yoo yi kada nê ghê wo,

Yichip u ménê nê pw:ii too,

yi ngwo a ka nê kâádi too,

dêêpî kópu dyuu ye ngmêní y:àngo.

Ngmênê yi dêêpî kópu dyuu dēdnyimo a châächââ dé,

u nkwo ye dēnimo a ng:aa.

¹⁰ Ngmênê mu dini ghi ngê kamí ngê aní pyódu té,

myombó a ka amênê kâádi té.

Nmî Lémi ngê apê,

Yi yâpwo ngê aní ya, a yoo ngê adnyi kwo.

Dini ghi n:ii ngé yi kn:ââ yoo a ka nê kââdi too,
 a dêêpî kópu dyuu chêêpî kpââ dê yi p:uu nê d:êê too,
 ngmênê dini ghi n:ii ngé ala yé! a ka anê kââdi té,
 a dêêpî kópu dyuu yi mbodo mênê anê yé té,
 yi gha vy:o amyidnyi ya.

¹¹ Pi ngé u mbwó ka mēdaadi tpaépê, kwowo,
 Nmî Lémi nuw:o nēdē choo ya,
 mu kópu u d̄y:o yi yé! yintómu yi lama waní ya.

K:omo tpile yoo yi pi dmi ndií dé ó yi pi dmi tēdē dé,
 ngmênê yi lama waní ya.

¹² Yi lama waní ya, mu kópu u d̄y:o yi dono yilí a kuwó waní kéé té,
 mēdaani ngí té.

¹³ Chóó Lémi ngé kamí ngé u kwo a kââdi nmoo, yi kópu ngé daa kēmakēma kââdi te mbwee u d:aa wunê kââdikââdi.

9

Kpêê yiyé mbwee, kpêê yiyé kamí, yi danēmbum

¹ Kópuni dyuu mbēmē Chóó Lémi ngé nmî kn:ââ yoo u kwo mwiyé a kââdi too, yi kópu dyuu mbēmē Chóó Lémi nmeē chāāchāā, u kwo nmeē kpêê yiyé, u kwo myenmee ngépê. Nmî kn:ââ kní y:oo yi kpêê yiyé tēdē ló dini a l:âmo ngópu. ²⁻³ Wónu ngomo ngmē wó ngópu, ghi k:oo miyó yé ngópu, woni ghi u pi yâpwo ghi, woni ghi u pi yâpwo ghi ndéndê. Yâpwo ghi u mēnê lam pyudu kní yi kwo tēdē kaa ngópu, mbidédi u kapí tēdē mye kaa ngópu. Mtyimi nkēēni tēdē nkól ngé ngmē l:âmo ngópu, yâpwo ghi ndéndê u kpídi pee u nkígh:é kaa ngópu. Yi kpídi pee mwada pee yâpwo ghi ndéndê doo ya. *

⁴ Chóó Lémi u yâpwo poki ngmē l:âmo ngópu, nkól p:uu tee ngópu, yâpwo ghi ndéndê k:oo kaa ngópu. Yi poki k:oo tpile páadi yé tumo, ntini n:ii nmî kn:ââ kní y:oo dnyimo a pîpî, mana, yi ntini d:ââ ngmē, Alon u kiyé my-omo, n:ii nkwo do yââ vyi mwiyé a ghé wo, chêêpî kpââ dē pyolo podo, n:ii dé yi p:uu Chóó Lémi ngé u dêêpî kópu dyuu wunê a d:êê ngé. ⁵ Yi poki mbēmē enjel miyó l:âmo ngópu. Chóó Lémi y:i dpímo ya, yoo yi dono yi myedpímo chedēchedē dé. Doo u ntââ ala ngwo yi kópu yilí yi kakēmē dmi nmye daanē chamē.

⁶ Nmî kn:ââ kní y:oo yi kópu yinté a yé tumo, ala ngwo Chóó Lémi u ngomo k:oo yinté a pyede, Njedusalem. Wonēwodiyédiyé kpêê yiyé pyu yoo yâpwo ghi k:oo a koko

nyédi, yi a dpodo nyédi, * ⁷ ngmênê yâpwo ghi ndéndê k:oo daa koko nyédi, yi kada pini mu ngmídi y:i dpí kee. Daa wonēwodiyédiyé a koko yé! ngmênê m:ââ k:oo wo mu ngmídi ngé dpí kee. Daa módó dpí kee, ngmênê tpile tp:oo mwiyé ngmēdpí vy:a, u wêê yâpwo ghi ndéndê k:oo Chóó Lémi ka dpí nuw:o. Chóó u dono u l:êê d̄y:o dpí vy:a, myenté yoo yi dono u l:êê d̄y:o. * ⁸ Yi kópu kní yi mbēmē Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé nmî nuw:o dpí kwolo, ala kópu u ngwo nminē wopwe ngé, Chóó Lémi u ngomo ghêlî kii chedê ngé doongé pyodo, yâpwo ghi ndéndê k:oo maa daa ta. * ⁹ Chóó Lémi u ngomo dy-imé pyuwoo ntee tpile, kpêê yiyé mye yinté. Yesu ngé ndéndê kópu yi d:uu too, nmî dye ghi ngé. Kpêê yiyé mbēmē yoo yi gha dmi kamí ngé dēdnyimo pyodopyodo. * ¹⁰ Kópu mbwee dé, nté p:uu kópu dé, mbwaa ndani p:uu kópu dé, tpile ghêêghêê p:uu kópu dé, yi kópu dé too pee u kópu dé. Chóó Lémi ngé u yi doo kwo, Pi kní y:oo dny:oo chāāchāā dé, u dí Yesu ngé maa kamí mî kpēmî ngé.

¹¹ A tidê mbwó yoo, Yesu Kédisu nmî kpêê yiyé pyu ndéndê ngé wunê kî pyodo, kópu mb:aa yilí nmo a kpo. Yâpwo ghi n:ii k:oo Yesu a dpodo, daa pi ngé yinê l:âmo ngé, myedaa dyámé pee ngmē mbēmē a tóó. ¹² Dini ghi n:ii ngé yi yâpwo ghi k:oo ng:êéntómu kee wo, daa pudumakó tp:oo wêê nunukwéti wêê ngmēyi nuwo, ngmênê chóó u wêê yi nuwo, nmî dono yilí u ngwo chedê ngé, kamí ngé mye pyódu nmoo. Yi kópu daamuwa d:uu. * ¹³ Yesu ngé gha u kópu yi d:uu ngé, ngmênê kpêê yiyé pyu kní y:oo too pee u kópu ye d:uud:uu tumo, pudumakó nunukwéti a vyeé tumo, yi wêê ngé yoo a níyéníyé tumo, pudumakó tp:oo dpí vya ngmē, dpí nk:êê ngmē, kpo dpo ngí ngmē, yoo yi pwo a kéké ngópu. Yoo yi too pee mbēmē dono kópu n:ii a pyede, kpêê yiyé pyu kní y:oo yi kópu kní yi mbēmē dpí chedê t:oo, * ¹⁴ ngmênê Yesu Kédisu ngé chóó u wêê mbēmē kópu ndii yi d:uu ngé, nmî gha dmi kamí pyódu too. Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé a ngópu, chóochóó kpêê ngé u ngwo pyódu ngé, kpêê yiyé n:ii p:uu dyáape dēpwo ya. Dononi nmî gha vy:o a pyede, u wêê ngé dpí chedê té, Chóó Lémi p:uu u nkwo nmo dpodo té, chedê ngé daawa pyódu. *

Yesu u pwopwo p:uu danēmbum

¹⁵ Yesu pwene, mu kópu u d̄y:o yélini Chóó Lémi ngé mwiyé a ngmídi too, yoo kamí ngé dny:oo pyodopyodo, Chóó Lémi u k:ii pēdē kââdi y:e, kópuni mb:aa yi pi dmi mwiyé a vyi too, pēdē pyw:ee tēne. Ala kópu u l:êê d̄y:o mye pwene, yélini y:oo dêêpî kópu dyuu

* 8:11: 1 Njon 2:27 * 9:2-3: Ex 25:23-40; Ex 37:1-29

10:19-20 * 9:9: Hipilu 10:1-2 * 9:12: Epeso 1:7

Pita 1:18-19; 1 Njon 1:7

* 9:6: Num 18:2-6 * 9:7: Ex 30:10 * 9:8: Hipilu

* 9:13: Lev 16:3; Num 19:17-19; Hipilu 10:4 * 9:14: 1

mbwee dnya a cháâchââ dé, yi dono chedê ngê mye pyaa dniye. *

¹⁶ Ndaápi u dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. N:ii u tpile yilí, u ndapí mye yilí, u tpile dyuu, u ndapí yi pweepwee pee ngmêdpi d:êé, yi yêêpi u díy:o. Dini ghi n:ii ngê yi pini dpi pw:onu, u yoo kní y:oo yi pweepwee pee mbêmê tpile a yêêpi tumo, ndapí mye yêêpi ngópu. ¹⁷ Yi pini ghêlí k:ii d:uudpi pw:oo knomomê, yi pweepwee pee u nt:u daa ya yédi, pi ngê u tpile ghêlí k:ii d:uuwodê ngí. Dini ghi n:ii ngê yi ndáápi dpi pw:onu, yi pweepwee pee nt:u u ngwo dpi pwii. ¹⁸⁻¹⁹ Wéni n:ii ngê Mósisi ngê nmí kn:ââ yoo Chóó Lémi ka a kâádi too, mye yinté. Mósisi ngê dêêpi kópu dyuu pi kní ye mwiyé vyyu, pudumakó kuwó vya too, Chóó Lémi ka u ngwo a kâádi too. Yi pudumakó wêé d:ââ k:oo mbwaa yó, yimbwí nédê sipi gh:aa mtyé ngmê kââ, wêé d:ââ k:oo doo kmênêkmênê, yoo u ngwo doo níyéníyé, dêêpi kópu u puku dmi mye níyé ngê. * ²⁰ Pi kní ye yepê, Ala wêé ngê Chóó Lémi ka da kâádi nmyo, mb:aamb:aa ngê dmyinê cháâcháâ. ²¹ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u wónu ngomo wó ngópu, Mósisi ngê yi ngomo u tpile yilí yintómu wêé ngê níyé too, yi tupwó yilí Chóó Lémi ka u ngwo chedê too. ²² U kuwó dini ghi ngê kpêé yiyé pyu kní y:oo dêêpi kópu dyuu mbêmê tpile yilí wêé ngê dnyimo níyéníyé, yi tupwó yilí machedé ngê u ngwo dnyimo pyépi. Wêé mu ngmidi mbêmê Chóó Lémi ngê yoo yi dono u kuwó dpi kéé té. *

²³⁻²⁴ Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo tpileni dnye ya, yi tupwó tpile tp:oo wêé mbêmê chedê ngê pyaa dniye, ngmênê Yesu ngê dpodoní dóo u l:êé díy:o, tpile tp:oo wêé doo u ntââ, chóó u wêé u ntââ. Chóó Lémi u wónu ngomo n:ii dyámê mbêmê doo kwo, yi ngomo dyimê pywuu ntee tpile. Yâpwo ghi ndéndê mbóo p:uu wunê tóó, Yesu kwéli a tóó, nmí l:êé díy:o Chóó Lémi ngíma wumê kwo. Yâpwo ghi n:ii k:oo Yesu Kédisu kee wo, daa pi ngê yinê l:âmo ngê. * ²⁵ M:ââ yintómu kní yi k:oo kpêé yiyé pyu yoo yi kada pini ngê tpile tp:oo dpi vya:a, wêé yâpwo ghi k:oo dpi núw:o, ngmênê Yesu Kédisu ngê daa dye ghi yintómu chóóchóó kpêé ngê a pyépi ngê, ²⁶ kminté wonêwodiyédiyé kidosi nédê pédoo pwopwo, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pé u ngwo a l:âmo ngê, nkoo nmo. Kêle, dye ghi mbwee yi chedê ngê, ng:êêntómu nmí dye ghi ngê pwene, chóóchóó kpêé ngê pyódu ngê, dono yilí u ngwo chedê ngê. ²⁷ Pi ng:êêntómu dpi pw:onu, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê dpi kóté kwolo.

* 9:15: 1 Tim 2:5; Hipilu 8:6 * 9:18-19: Ex 24:6-8

Gen 3:19 * 9:28: Hipilu 10:10; 1 Pita 2:24; Pilipay 3:20

* 10:10: Hipilu 9:12,28

* ²⁸ Myenté, Yesu Kédisu ng:êêntómu mye pwene, chóóchóó kpêé ngê yó, nmo yilí nmí dono u ngwo chedê too. Daa dono chedêchedê u l:êé díy:o amêdê diyé, ngmênê yélini y:oo adnyi t:âât:ââ, u Mí kóó k:oo wa kaa té. *

10

Yesu Kédisu nmí kpêé ngê ng:êêntómu pyodo

¹ Yesu Kédisu ngê kpêé ndéndê yinê yó. N:ii yoo dêêpi kópu dyuu mbêmê dnyimo a kpêé yiyé, dyimê pywuu ntee tpile yidnyimo a l:âmol:âmo. Ala ngwo mye yinté, m:ââ yintómu kní yi k:oo a kpêé yiyé nyédi, ngmênê yoo kamí ngê daa pyodopyodo nyédi. * ² Kpêé yiyé mbêmê yoo yi dono chedê ngê wodnyimo pyodopyodo, ye tpéé kópu daamupê vyi ngópu, kpêé mēdaamupí yé ngópu. ³⁻⁴ Ngmênê pudumakó nunukwéti yi wêé ngê doo u ntââ yoo yi dono daapi chedê tumo. M:ââ yintómu kní yi k:oo, kpêé yiyé u l:êé díy:o, pi kní y:oo yi dono a vyilívyilí tumo.

⁵⁻⁶ Nyââ, kpêé yiyé dpi dîpi, yoo yi dono d:uudpi chedê. Yi kópu u l:êé díy:o, dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu daa kêmakêma dyámê mbêmê doo taataa, yi ngwo Chóó Lémi ka kwo,

Pi kní y:oo tpile tp:oo a vyeé tumo, kpêé ngê nga wunê yiyé tumo, ngmênê yi kópu u yi nga daa kwo, u l:êé díy:o yoo yi dono d:ii chedêchedê too. Kwo, Dini ghi n:ii ngê a chóó a nt:u wanyi l:âmo,

kpêé ngê nga wanê pyódu,

u ntââ ngê nga vyílo ayi pyódu. *

⁷ Kwo, A Lémi, ala nê.

Kópuni puku yedé a p:uu ntee a tóó,

yinté n:aa d:uud:uu,

nuu u kópu vyílo yini d:uud:uu.

⁸ K:omo tpile Chóó Lémi u dêêpi kópu dyuu mbêmê a kpêé yiyé nyédi, ngmênê Chóó Lémi ka kwo,

Pi kní y:oo tpile tp:oo a vyeé tumo,

kpêé ngê nga wunê yiyé tumo,

ngmênê yi kópu u yi nga daa kwo,

u l:êé díy:o yoo yi dono d:ii chedêchedê too.

⁹ U kuwó dini ghi ngê kwo, A Lémi, ala nê, nuu u kópu vyílo yini d:uud:uu. Yi kópu u l:êé díy:o Chóó Lémi ngê kpêé yiyé mbwee daa kêmakêma a kéké, Yesu ngê kópuni d:uu ngê, u daa yinê wunê kâádikâádi. ¹⁰ Chóó u pono dépwo vyápê, ngmênê Chóó Lémi u pono vyápê wo, pwopwo u wépi daa puwâ, ng:êêntómu pwene, chóóchóó kpêé ngê pyódu ngê, nmí dono yilí u ngwo chedê

* 9:22: Lev 17:11

* 9:23-24: 1 Njon 2:1

* 9:27:

* 10:1: Hipilu 8:5; Kilosa 2:17

* 10:5-6: Psalm 40:6-8

ngê, Chóó Lémi u yoo vy:o u ngwo kaa nmoó.

* 11 Kpêê yiyé pyu yintómu a dpodo nyédi, wonêwodiyédiyê a kpêê yiyé nyédi, ngmênê yoo yi dono daa chedêchedê tumo. 12 Kópuni Yesu Kédisu ngê d:uu ngê, daa yinté. Chóóchóó kpêê ngê ng:êéntómu pyódu ngê, mēdaamuwa d:uu. U kuwó dini ghi ngê u Mí ka mē kee wo, u wēni pee mí yaa wo, u che p:ââ pee ngê mí pyodo. *

13 Yélini daa yi nuu u pi ngê a tóó, Chóó Lémi ngê yu yodo u maknopwo wa yé té. Wēni n:i ngê yi kópu wa pyódu, ala ngwo ka t:âât:ââ. * 14 Chóóchóó kpêê ngê ng:êéntómu pyódu ngê, yélini yi k:i u yoo vy:o nmo wowo nyédi, nmí dono yilí yintómu u ngwo chedê ngê, mēdaadi nuw:onuwo dé. 15 Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ndê kópu ngê nmo yinê a pyépi ngê. Chóó Lémi u kópu dyuu puku yedê alanté a kwo, apê,

16 Mu dini ghi ngê kamí ngê aní pyódu té, myombó a ka amênê kâádi té.

A dêépi kópu dyuu yi mbodo mênê aní yé té,

Yi gha vy:o amyidnyi ya. *

17 Yi dono yilí a kuwó wani kée té, mēdaanê ngí té.

18 Kpêê daamunmí yé, mu kópu u díy:o Yesu ngê nmí dono yintómu chedê ngê.

Maa kamí u danêmbum

19-20 A tídê mbwó yoo, dini ghi n:i ngê Yesu pwene, wêê n:i p:uu pwii wo, maa kamí u ngwo ngma a yó, máádini u dí yâpwo ghi ndéndê k:oo wunê tóó, Chóó Lémi kwéli wunê tóó. Yesu ngê ghê kamí nmo a kpo, yi máádi p:uu kaa nmoó, u ntââ kpídi pee mwada pee anmí lee dmi, Chóó Lémi ka u ngwo anm:uu taa dmi, nkîngê ngê kêê daanmo t:oo. Yi kpídi pee cha ngmê ngê a ta, mu kópu u díy:o Yesu ntu kidosi nédê dmya ngópu. * 21 Chóó Lémi u yoo ndéndê yi vy:o nmí ghê dníye, kpêê yiyé pyu ndéndê nmí kada a kwo. 22 Yi máádi dpodombiy:e kîgha koo, nmí nuw:o dmi Yesu p:uu ntênê dny:oo kwo, Chóó Lémi ka u ngwo nyi taa kmêle. Chóó Lémi ngê mbwaa mb:aa u mênê kmênê nmoó, u ngwo ghêê nmoó, dononi wunê nmo d:uu too, mye chedê too, yi l:êê díy:o tpéé kópu mēdaamu anmí vyi. K:omodané kópu nmí gha vy:o kîngmê ya, nmí nuw:o dmi Yesu p:uu ntênê dny:oo kwo, Chóó Lémi ka u ngwo nyi taa kmêle. *

23 Yesu ka kélímí dpodombiy:e ngímí koo, mu kópu u díy:o nmí lama ka tóó, daawa dóó nmo. * 24 Yoo yi nuu ghi dmi nmí nódo dny:oo ya, myepaa ngêépi téme. Yi

kópu u l:êê díy:o paa numo wêdêwêdê kîgha téme. 25 Komo tpile yoo woni mēdêwunê wuwó ngê, ngmênê nipi dmyina a wuwó, dmyinê numo wêdêwêdê kîgha. Yi kópu ala ngwo ndíi kópu ngê dê pyódu, mu kópu u díy:o kuwókuwó wēni daa kēmakēma a dy-imêdyimê.

26 Numo kuwó dmyinê mbumu, mu kópu u díy:o n:i ngê Yesu u ndê kópu dyuu dpo w:ee, ngmênê chóó u pono a vyápê yédi, a dono yédi, lukwe ngê u dono wa chedê té.

* 27 Doo u ntââ u gha vyilêvyilê ngê daawa pyódu, adí nkîngê. Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê wa kóté kwolo, yélini Yesu p:uu a d:uu nyédi, yi pini yi vy:o wa kââ, ndiya wa kée té, ndê ngê wa ma té. 28 Mósisi u dêépi kópu dyuu dyimê pywuu ngê nmye ngmē:aa pyépi. N:i ngê yi dêépi kópu ndíi ngmédpi kn:aadi, pi miyó pyile kní y:oo yi kada pini kní ye yuu dpo y:ee ngmê, ye doo u ntââ yi pini ye d:uudpi ch:anê, dpí vya ngmê. *

29 Kópuni Mósisi ngê a d:êê too, dyámê u kópu dé. Yesu ngê n:i d:uu ngê, Chóó Lémi ka yinê dpi nuw:oo nmo. Yi kópu vyílo yi ndíi kópu. N:i ngê Chóó Lémi Tp:oo u wépi dpí puwâ, yi pini u kpadakpada ndíi. Yesu ngê chóó u wêê mbêmê Chóó Lémi ka a kâádi nmoó. Yi kópu n:i ka tédê kópu ngê dpi pyódu, Chóó Lémi ngê dnyinté daawa kpada. Chóó Lémi ngê chóó u Ghê Dmi módó nmo a kpo. Yi ghēni dmi n:i ka k:omo tpile ngê dpi pyódu, Chóó Lémi ngê u nkwo dpi kée, mwap:aa ngê dpi pyódu. * 30 Nmí lama ka tóó, Chóó Lémi ngê ló dini mwo a vvu, apê,

Nê ntââ vyímí pyu,

ntââ a chóó ana a vyímí.

Ala kópu puku yedê mye tóó,

Nmí Lémi ngê u yoo chóó wa kóté kalê té.

*

31 Yâpwni ghê a t:a Chóó Lémi, u wêdêwêdê ndíi. Kn:aadi te pyu yoo u kwo dny:oo nkîngê. Pi kpadakpada ntênê u lama a tóó.

Dono u vyímí u danêmbum

32 A tídê mbwó yoo, dini ghi n:i ngê Yesu p:uu kópu mwiyé nmyinê ny:ee ngópu, u yoo vy:o u ngwo nmyi ghê dníye, yi dini ghi dmyinê nuw:onuwo. Yi dini ghi ngê dono yilí nmyee a vyímí. 33 Dye ghi kní ngmê ngê nmyi pi dmi dnya a dyede dé, myednya a kpadakpaka nmyo, dye ghi kní ngmê ngê nmyi pyipe kní y:oo yinté kópu dnyimo a vyímí dé, nmyi nuw:oo dmi dono ngê u ngwo dpímo pyodopyodo. 34 Dye ghi kní ngmê Yesu u l:êê díy:o mbwa k:oo dnyimo a kmímí nmyo, nmyi tpile yintómu myednyimo a t:âmot:âmo dé. Nmyi tpile kní yi p:uu dênnyimo nuw:oo, nmyi gha dmi

* 10:12: Hipîlu 1:3 * 10:13: Psalm 110:1 * 10:16: Jer 31:33-34 * 10:19-20: Hipîlu 4:16; Mát 27:51 * 10:22:

1 Njon 1:7; Epeso 5:26 * 10:23: Hipîlu 4:14 * 10:26: Hipîlu 6:4-8 * 10:28: Deut 17:6 * 10:29: Mát 26:27-28

* 10:30: Deut 32:35-36; Lóma 12:19

mb:aamb:aa ngê myednya a ya, mu kópu u díy:o nmyi lama doo ya, nmyimo, Ghê kamî dmi nmo pyw:ângo, ghéni n:iî chedê ngê daawa pyódu. * ³⁵ Nmyi nuw:o dmi Yesu p:uu kídmyinêngê y:ee ngmê, mu kópu u díy:o yí máádi u dí Chóó Lémi kóó k:oo wunê tóó. ³⁶ Dono yintómu dmyina a vyimî dé, Chóó Lémi u nuu u kópu dmyinê d:uud:uu dé, u nkwo wa ngee nmyo, kópuni mb:aa yi pi dmi mwiyé a vyi too, nmyi l:êê díy:o wa d:uu té.

* ³⁷ Puku yedê alanté a tóó,

Dye ghi daa daadiî dmyinê t:ââ.

Pini n:iî wunê pwiyé knî, daa kêmakêma a taataa.

Mgî daawa a puwâ. *

³⁸ Pini n:iî adî kélímî,

pi mb:aa ngê u ngwo u kwo wa pyódu,

yi pini ngê ghê kamî wa a pyw:oo.

N:iî Chóó Lémi u maa p:uu dpî ghê, díyo nmo diyé,

yi pini ka Chóó Lémi dpî nod:e. *

³⁹ Doo u ntââ daanmî nkîngê, daanmî kedekede, kminté ndiya anm:uu ghêpê dmi. Kêle. Yesu ka p:uodombiy:e kélímî kmêle, nmî nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kóó k:oo yinê wa kaa nmo.

11

Kélímî p:uu danêmbum

¹ Pini n:iî a kélímî, ala kópu u lama a tóó, apu, Nmî Lémi ngê kópuni u pi nmo a vyu, ndêndê ngê wa d:uu. Komo tpile yi kópu daa y:enê, ngmêné u lama a tóó nê, yi kópu díyo a pyodopyodo. Yi kópu knî yi l:êê díy:o, kélímî pyu u nuw:o ngmidî ngê a ya yédi. *

² Nmî kn:ââ yoo yi vy:o yélini mb:aamb:aa ngê dnyimo a kélímî, yi yéli yi p:uu Chóó Lémi ngê apê, Mb:aamb:aa ngê a ka wunê ng:aa té.

³ Kélímî mbêmé nmo w:ee ngê, nmîmo, Chóó Lémi ngê chóó u kópu mbêmé tpile yilî yintómu l:âmo ngê. Daa mumu ngmê u tpile knî y:oo tpile yintómu u ngwo l:âmo too, ala ngwo mumu ngmê u tpile ngê a pyede. *

⁴ Epel Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê doo a kélímî, ngmêné Kéén pee tp:oo. Yi kópu u l:êê díy:o Epel Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pyodo, tpileni u kwo y:ângo, nye mb:aamb:aa. Kéén Chóó Lémi ka dnyinté doo kélímî, u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê u yi dépwo kwo, Tpileni u kwo y:ângo, Chóó Lémi ngê u yi myedêpwo kwo. Komo tpile Epel ló dini a pwene, ngmêné u kélímî nmo nyepênypê ngê, yinté nye kélímî kmêle. *

⁵ Inóki Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê doo kélímî, u l:êê díy:o daa pwene, Chóó Lémi ngê

a nyââ, pi knî y:oo dêpê pyw:ee ngópu. Puku yedê alanté a tóó, Inóki Chóó Lémi u nuu u pi ngê doo a ya. * ⁶ N:iî daadi kélímî, Chóó Lémi u nuu u pi ngê daawa pyódu, mu kópu u díy:o n:iî ngê u yi adî kwo, Chóó Lémi ka ní lê, ala kópu ka choo kélímî, nmî yâpwo Chóó Lémi, ndêndê ngê a tóó, n:iî ngê u yi adî kwo, U kwo ní lê, yi pini Chóó Lémi ngê daawa doó, mb:aamb:aa ngê wa ngee.

⁷ Myenté, Nówa Chóó Lémi ka myedoo a kélímî. Dini ghi n:iî ngê Chóó Lémi ngê Nówa u ng:aa a t:ângo, Nówa ngê yi kópu u wépi daa puwâ. Komo tpile vyi dêpêngê ch:iy:e wo, ngmêné Nówa ngê Chóó Lémi u dnye nyongo, nkêli ngmê ndê ngê, u yoo knî yi k:iî k:oo wo dniye, Chóó Lémi ngê u ngwo w:êê too. Yi kélímî mbêmé nmo w:ee ngê, yoo wo yéli dono dé, Chóó Lémi ka dêdnya a kélímî. Yi kélímî u l:êê díy:o Nówa Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pyodo. *

⁸ Epilaham Chóó Lémi ka myedpîmo a kélímî. Dini ghi n:iî ngê Chóó Lémi ngê kwo, Nyámé pee a kuwo ngi, kn:aa dyámé pee nga ngmêwanê kê, yi ngwo Epilaham Chóó Lémi u dnye a nyongo, chóó u dyámé pee a kuwo ngê. Komo tpile yi dyámé pee u lama dêpwo ya, ngmêné y:i loo. *

⁹ Dini ghi n:iî ngê yi dyámé pee p:uu mí ta, Chóó Lémi ngê ghêli k:iî u kwo daa y:ângo, pi my:oo ngê doo ya. Ngomo daa wó, wónu ngomo k:oo dpîmo dpî, p:aani p:aani dpîmo lèpi. U kélímî chedê ngê daa pyodo. Tp:oo Yisak mye yinté. Chóó Lémi ngê kwo, Ala dyámé pee nga wanê kê, ngmêné ghêli k:iî u kwo daa y:ângo. Komo tpile wónu ngomo k:oo myedpîmo dpî, p:aani p:aani myedpîmo lèpi, ngmêné Yisak u kélímî chedê ngê daa pyodo. Yisak tp:oo Njakóp mye yinté. ¹⁰ Komo tpile Epilaham chóó u p:aa dêpwo a ya, u têpê ghi myedêpwo a ya, ngmêné u kélímî chedê ngê daa pyodo, p:aa ndêndê p:uu dpîmo nuw:o. Chóó Lémi ngê yi p:aani u nuw:o k:oo mwiyé a módu, chóó wa l:âmo, chedê ngê daawa pyódu.

¹¹ Sela Chóó Lémi ka myedpîmo a kélímî. Komo tpile m:ââ yilî yi k:oo Epilaham cha y:oo tp:ee daa tpyé ngópu, ngmêné dini ghi n:iî ngê Chóó Lémi ngê yepê, Sela ngê tp:ee wangmê tpyé, yi kópu ka kélímî mbê knopwo, Sela u ntââ ngê a pyodo, tp:ee u ngwo tpyó. * ¹² Komo tpile Epilaham yi ngwo d:ud:umbiy:e vy:ee ngê doo a ya, daa kêmakêma doo pwopwo, ngmêné yi ngwo tpamê wo, u yoo yilî ngê u kuwó pyodo, tédê tii, mbwaa paa ghêêpwi, mbóó p:uu pudu. *

¹³ Kópuni Chóó Lémi ngê yi yéli ye a vyi too, yi kópu knî ye dnya a kélímî, u ngwo a pw:oo

* 10:34: Mát 6:20 * 10:36: Hipilu 6:12 * 10:37: Hab 2:3-4; Tpyuu 22:20 * 10:38: Lóma 1:17 * 11:1: Lóma 4:18; 2 Kódin 5:7 * 11:3: Gen 1:1 * 11:4: Gen 4:3-10 * 11:5: Gen 5:24 * 11:7: Gen 6:13-22 * 11:8: Gen 12:1-5 * 11:11: Gen 18:10-14; 21:2 * 11:12: Gen 15:5

dniye. Chóó Lémi ngé ghéli k:ii ye dèpè y:ee too, ngmènè mwada dini ghi p:uu ye doo a danè. Yi yéli y:oo yi kópu yilí kuughè a m:uu tumo, yi gha dmi mb:aamb:aa ngé u ngwo pyaa dniye. Ala kópu myednya a tpaépè, apu, Dyámè mbémè pi my:oo yoo yuno kwo. ¹⁴ N:ii kní y:oo yi kópu dpí vyi ngmè, yi chóó yi dyámè pee a nmy:uu ngópu. ¹⁵ Dyámè pee n:ii mbémè a ndé dniye, daa yi dyámè pee p:uu dniye nuw:o. Yini p:uu wodnye nuw:o, mèpèdè diyé dniye. ¹⁶ U yi y:e doo kwo, Dyámè pee mb:aa mbémè nmi lee dmi, Chóó Lémi kwéli wunè too. Yi kópu u l:éè díy:o yi wépi dmi daa puwâ, p:aa ndéndé yi l:éè díy:o ngmè l:âmo ngé.

¹⁷⁻¹⁸ Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé Epilaham a tókó ngé, apè, U kélímí ngèní m:uu, kwo, Ñm:ee Yisak dpi vya ngi, kpèè ngé a ka dpo yé. K:omo tpile Chóó Lémi ngé Epilaham ka mwiye a vvu, kwo, Nyoo njini, daa Yisiméi u tii nédè yéli, ngmènè Yisak u tii nédè yéli, ngmènè Epilaham Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngé doo kélímí, tp:oo Yisak daa w:èè ngé, kpèè ngé pí yó. ^{*} ¹⁹ Epilaham u nuw:o Chóó Lémi p:uu doo kwo, apè, A tp:ee n:aa vyee, Chóó Lémi ngé ghè mè t:emí. Na a ka yinté kópu yi pyodo, Epilaham ngé tp:oo u vyee tédè ñuwo, daa kèmakèma pí vyâ, ngmènè Chóó Lémi ngé kwo, Muntoo. Kwo, Ñm:ee nangé vy:a. Ngmènè u kwo Chóó Lémi ngé Yisak ghè mè t:àngo.

²⁰ Kélímí mbémè Yisak ngé Chóó Lémi u kópu dyuu tp:oo dé Njakóp mbwémi Yisó ye vyi too. Kópuni díyo adnyi pyodopyodo, yi kópu kní ye vyi too. ^{*}

²¹ Dini ghi n:ii ngé Njakóp mupwokní Yichip dnyen:aa ya, kélímí mbémè Njakóp ngé u kee dé, Njósép tp:oo dé ye Chóó Lémi u kópu dyuu ye vyi too. U kiyé p:uu doo a kwo, Chóó Lémi ka u ngwo doo ngèpè, kwo, Ala tpémi dé ye mb:aamb:aa ngé cha a vvuwo. ^{*}

²² Dini ghi n:ii ngé Njósép vy:ene wo, daa kèmakèma doo pwoopwo, kélímí mbémè mu dini ghi u kópu dyuu u mbwó kní ye vvu. Yepé, Nmi kuwó dini ghi ngé, Chóó Lémi ngé M:aa u yoo yilí ngé wa pyódu. Yepé, Yichip u ménè wa a pw:ii té. Yepé, Yi ngwo a dínè dyuu myoo ñuwo y:e. ^{*}

²³ Kélímí mbémè Mósisi u pye mí y:oo Mósisi a w:èè ngópu. Dini ghi n:ii ngé ta, a w:ee ngópu, apè, K:uuchèm u tp:ee. U yi y:e dèpwo kwo, Lede kní y:oo king u kópu mbémè vya y:e. Yi kópu u l:éè díy:o king u kópu daa chàpu ngópu, d:ââ pyile dpimo ng:uu ñeñe. U kuwó dini ghi ngé king tp:oo módó ngé a nmyââ, chóó tp:oo ngé pyódu ngé. ^{*}

²⁴ Dini ghi n:ii ngé Mósisi mâawe ngé pyodo, Yichip tpémi y:oo mb:aamb:aa ngé dnyimo cháächââ, ngmènè kélímí mbémè yi cháächââ u wépi puwâ, yi vy:o a pwii wo, chóó u yoo vy:o mè ghè wo. ^{*} ²⁵ K:omo tpile Chóó Lémi u yoo vy:o u k:ii nipi dniye ngíni vyími, ngmènè yi kópu u kwo mb:aamb:aa ngé pyodo. Chóó u yoo yi wépi dmi wo puwâ, Yichip tpémi yi vy:o wodoo kwo, ye m:ââ kní ngmè yi k:oo u ya pè mb:aamb:aa, u tpile myepè yilí. Yi kópu wo d:uu ngé, ye dono kópu yipè d:uu ngé, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé nmi kn:ââ yoo yi l:éè díy:o mwiye a ngmídi ngé. ²⁶ Alanté doo a nuw:o, apè, Chóó Lémi ngé yinè a ngmídi noo, Yisiléli tpémi yi kada kaa noo. Apè, K:omo tpile adnyi nkwitinkwiti nè, Yichip tpémi y:oo amyidnyi nkwitinkwiti nè, ngmènè yi kópu a ka tédè kópu, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé kóó k:oo wa kaa nè. Mósisi ka yi kópu ndíi kópu ngé pyodo, Yichip tpémi yi tpile yilí tédè kópu ngé u kwo pyaa dniye.

²⁷ Kélímí mbémè Mósisi ngé Yichip a kuwo ngé. K:omo tpile king u yoo yi wépi dmi puwâ, ngmènè ye dèpwo nkíngé, ye mèdepè diyé wo. Na a ka Chóó Lémi yi módu, yinè wédèwédè kwólu. ^{*} ²⁸ Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé Mósisi Yichip mè dy:ââ ngé, Mósisi Chóó Lémi u kópu ka kélímí mbé wo, Tp:ee Kaa W:èèw:èè u kópu dyuu nmi kn:ââ kní ye vyi too. Yi kópu dyuu mbémè sipi tp:oo vya tumo, wèè yi keñe t:âmo keñe t:âmo t:ee ngópu. Yi ngídi ngé Chóó Lémi u enjel ngé Yichip tpémi yi tp:ee m:ââ kaa yintómu vya too, ngmènè ngomo t:âmo n:ii kní yi p:uu wèè doo ya, tp:ee y:i daangmè vyâ. ^{*}

²⁹ Dini ghi n:ii ngé nmi kn:ââ kní y:oo Yichip a kuwo ngópu, kélímí mbémè Ntii Mtyemtye m:ââ p:ââ ntee tpile ngé pyodo, u ngwo ngmèè ngópu. Dini ghi n:ii ngé Yichip tpémi yi kuwó ghè dniye, nti médè diyé wo, tpépwo u pwo ménè yó, u ngwo vy:èè dniye. ^{*}

³⁰ Dini ghi n:ii ngé nmi kn:ââ yoo Kenan Wee u kwo mí taa dniye, wo pyudu kní yi k:oo Njédikó dnya a y:ee y:ee. Chóó Lémi ka kélímí mbémè yi p:aani u chéèpi mbwa a vyóó wo, Njédikó tpémi u ngwo vya tumo. ^{*}

³¹ Nmi kn:ââ yoo Njédikó ghéli dími taa dniye, Njósuwa ngé lede miyó dy:ââ ngé, yepé, Njédikó nyi ngete nyoo. Dini ghi n:ii ngé mí taa knopwo, Njédikó tpémi y:oo u yi y:e doo kwo, Nmi vya dé, ngmènè tili pyââ Lahap ngé w:èè doo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka doo kélímí. Njédikó tpémi y:oo Chóó Lémi dèdnyimo cháächââ. Yi kópu u l:éè díy:o nmi kn:ââ kní y:oo yi p:aani a pw:oo ngópu, ^{*}

^{*} **11:17-18:** Gen 22:1-14; Njems 2:21-22 ^{*} **11:20:** Gen 27:27-29; 27:39-40 ^{*} **11:21:** Gen 48:15-16 ^{*} **11:22:** Gen 50:24-25 ^{*} **11:23:** Ex 1:22; 2:1-2 ^{*} **11:24:** Ex 2:10-12 ^{*} **11:27:** Ex 12:51 ^{*} **11:28:** Ex 12:21-30 ^{*} **11:29:** Ex 14:21-31 ^{*} **11:30:** Josh 6:12-31

pi yintómu vya tumo, ngmênê Lahap w:êê ngópu, u yoo knî yi k:ii, mu kópu u díy:o ngete dé yinê a w:êê doo. *

³² Dyimê pywuu nmye daamunê kê. Dye ghi doo u ntââ ngê dé pyódu, kélímí pyu yoo yi danêmbum nmye daamunê nt:o. N:ii dé yi kélímí ndîi, woni yoo yi dmi ala, Nkidiyón, Mbadaka, Samíson, Njepíta, Dépídi, Samuwel, n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, mye yi k:ii. ³³ Woni knî y:oo kn:aa lede yoo ngm:ii kalê tumo, yi chóó yi yoo mb:aamb:aa ngê dnyimo y:enê dé. Kópuni Chóó Lémi ngê ye mwiyé a vyi too, yi kópu yi l:êê díy:o mye d:uu too. Chóó Lémi ngê woni layoni knî ye w:êê too, * ³⁴ woni yoo ndê ka w:êê too, woni yoo l:êê têtê w:êê too. K:omo tpile l:êê yi lama dnyinté doo ya, ngmênê Chóó Lémi ngê modoo a wêdêwêdê kîgha dé, kn:aa lede yoo dnyimo vyeé dé. *

³⁵ Pyââ knî ngmê yi nêni yoo pw:oo dnyie, yi kélímí u l:êê díy:o myombó mêtê pii dnyie, ngmênê kélímí u l:êê díy:o pi woni pw:oo dnyie, mêtêpê pii dnyie. Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo dono kpakakpaka dé, alanté dnyie nuw:o, Komo tpile a vyeé nmo, ngmênê Chóó Lémi daanmo wópu, mu dini ghi ngê amêdê pyidu nmo. * ³⁶ Kélímí pyu knî ngmê dnyie yumuyumu dé, yedê ngê myednye kpakakpaka dé, knî ngmê yedê nêdê tee tumo, mbwa k:oo kalê tumo. *³⁷⁻³⁸ Kélímí pyu knî ngmê chêêpî ngê vya tumo, woni taa ngê vya tumo. Yi-pââ choo ngê ntee anyi chápwo, kélímí pyu woni choo ngê yinté dnyimo chápwo dé, u ngwo dnyimo vyeé dé. Kélímí pyu woni knî y:e dono dnyimo d:uud:uu, dnyimo ngm:ii kîgha dé. Doo u ntââ nipi daapídnye ya, mu kópu u díy:o mgídi u yoo kélímí u yoo daa numo yi pee dé. Yi kélímí pyu yoo nko mênê dnyimo mbêpêmbêpê, kpomo t:âmo kpomo t:âmo dnyimon:aa ya, mbu knî yi mbêmê dnyimon:aa mbwolombwolo. Ngópuch:anê ngê dnyimo pyodopyodo, dini ghi n:ii ngê yi kpidí dnyimo a chópuchópu, sipi too nunukwéti too yi paa dnyimo t:emí dé.

³⁹ K:omo tpile yi yéli yi kélímí mbêmê Chóó Lémi u nuu u yoo ngê pyaa dnyie, ngmênê kópuni mb:aa ye a vyi too, woni knî dêpê pyw:ee tumo, ⁴⁰ mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Yi yéli y:oo dny:oo t:âât:ââ nmo. Mu dini ghi ngê yi k:ii yoo ngmídi ngê wa pyódu nmo, kópuni ndéndê ngê mb:aamb:aa, yi kópu nipi nmo wa a kê.

12

Yesu u maa kîgha

* **11:31:** Josh 2:1-21; 6:25 * **11:33:** Dan 6:22 * **11:34:** Dan 3:23-27 * **11:35:** 1 Kings 17:17-24; 2 Kings 4:18-37
* **11:36:** Jer 20:2; 37:15-16 * **12:1:** 1 Kódin 9:24-25 * **12:2:** Hipilu 1:3; 3:1 * **12:3:** Mát 27:28-44

¹ Yélini Chóó Lémi ka mwiyé a kélímí mbê dnyie, yi yéli, yoo ndîi. Yi yéli Chóó Lémi u maa p:uu nmí kada ghê dnyie, wumê t:âât:ââ nmo. Yi kópu u l:êê díy:o kópuni knî y:oo dpí dînga nmo, kée téme, dononi knî y:oo dpí mgími nmo, dny:ii d:ii téme, Chóó Lémi u maa dpodombiy:e kîgha koo. * ² Nmí nuw:o dmi Yesu p:uu kaa koo, myedê nj:ii koo. Nmí kélímí nkoo kn:ââ vyílo yi pini p:uu a kwo mo. K:omo tpile kídosi u maadi doo kwo, ngmênê daa kede wo. K:omo tpile dnyie mywenemywene kîgha, ngmênê u kwo têtê kópu ngê pyodo. U lama doo ya, Díyo w:aa anímo pyw:oo. Yi w:aa wuné a pyw:ango, Chóó Lémi ka mê diyé wo, u wéni pee mí yaa wo, u che p:ââ pee ngê mímí pyodo. * ³ Mááini kwólú, yi máádi p:uu dmyinê nuw:o. Yoo dono yi vy:o kópu dono yilí dpímo a vyímí. Dmyina a nj:ii, yi máádi myedmyinê kîgha, nangmê kede. * ⁴ Dono vyímí têtê nmyi vy:o pini doongmê vya ngópu.

Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mâa yoo u ngwo wunê kpadakpada too

⁵ Dono vyímí têtê Chóó Lémi ngê wunê kpadakpada nmoo, mu kópu u díy:o nmo tp:oo módó tp:oo mâa yoo. Yi kópu puku yedê alanté a tóó,

A tp:ee, nmí Lémi ngê adi kpadakpada ngi, nangê vyi, Têtê kópu yila.

Dini ghi n:ii ngê nguwó ada a mbumu knomomê, ye p:uu dpodo nangê yé,

⁶ mu kópu u díy:o yélini yi nuu ghi dmi nmí Lémi nódo a tóó, yi yéli wunê kpadakpada too,

n:ii dé tp:oo ngê dpí pyódu té, dpí kpaka té.

⁷ Dononi nmyinê vyímí tumo, nmí Mí ngê yi dono ngê wunê kpadakpada nmyoo. Yi kpadakpada u wépi kídmyimê pwapí, mu kópu u díy:o pi ngê tp:oo módó tp:oo mâa yoo ntee a kpadakpada too, Chóó Lémi ngê yinté myewunê kpadakpada nmyoo. Doo u ntââ pi ngê tp:ee daawa tpyé, módó, ngmênê dpí dêêpí kê. ⁸ Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mâa yintómu ntee wunê kpadakpada too, yinté wodêdê kpadakpada nmyoo, ye tp:oo njini ngê daapee pyede, p:ee maadi tp:ee dé. ⁹ Dyámê mbêmê nmí mí knî y:oo dnyimo kpadakpada nmo, u ngwo nmímo kpadakpada, u nkwo nmo cháächáâ too. Nmí Mí n:ii mbóó p:uu wunê tóó, dini ghi n:ii ngê dpo kpada nmo, ntênê paa kpada kmêle, ghê kamí u ngwo anmo pyw:oo. ¹⁰ Daa ndîi la ghi tp:oo, nmí mí knî y:oo yi chóó yi l:êê ghi dmi mbêmê dnyimo kpadakpada nmo, ngmênê Chóó Lémi ngê nmí mb:aamb:aa u l:êê díy:o wunê kpadakpada nmoo. Ntee

a tóó, dyâape p:uu daa t:a, u yi u ngwo a kwo, Yinté ní pyódu té. ¹¹ Dini ghi n:ii ngé dpo kpada nmo, nmîné nmo daa nmî nuu u kópu nmo yedé d:uu, dono kópu nmo yu d:uu, ngmêné u kuwó dini ghi ngé anyinê w:ee, u nt:u kópu anyinê pyw:oo, pi mb:aa ngé anyi pyódu, yoo yi k:ii mb:aamb:aa ngé noko anmyi ya.

¹² K:omo tpile nmyi kêê dmi dpî wiy:a dniye, nmyi yi dmi dpî nté dniye, ngmêné Chóó Lémi p:uu dpodombiy:e dmyinê dpodo. ¹³ Nmyi yi dmi dono u maa p:uu nangmê kââ, maa mb:aa yidmyinê kîgha. Nmyi yi k:aa pyââ u pono dmyinê vyâpê, tpuu pyââ u pono n:uungmê vyâpê. N:ii ngé yu pyââ wunê a dêê ngé, maa mb:aa kidangê kuwo, u kwo wa mbó. Maa mb:aa yichoo kîgha, mb:aamb:aa ngé moo pyaa we. ¹⁴ Pi yintómu knî yi k:ii mb:aamb:aa ngé noko dmyinê ya. Kópu mb:aa dmyinê d:uud:uu dé. N:ii ngé kópu mb:aa daadí d:uud:uu dé, nmî Lémi daawa m:uu.

Mbwaa kuu yiyé u danêmbum

¹⁵ A tidê mbwó yoo, noko mb:aamb:aa ngé dmyinê vuuwo. Máá dini Chóó Lémi ngé a yó, nmyi vy:o pini ngmê yi máádi p:uu kidangên:aa diyé. Nmyi vy:o pini ngmê ngé mbwaa kuu nmyi mênê kîngê yé, nmyi mbodo dmi kîngê vuuwo té. ¹⁶ Pyââ ti mââ ti nmyi vy:o kîngê ya. Chóó Lémi p:uu kópu dyuu tédê kópu ngé nmye kîngê pyaa dmi, Yisó u nt:anê nangmê yââ, mu kópu u díy:o kópuni Chóó Lémi ka ndîi kópu, tédê kópu ngé u kwo pyodo. K:omo tpile pi kaa, ngmêné nté kuu ngmîdi u l:êê díy:o u mbwó tpuuni ka kwo, Nyi a kada pini. ¹⁷ U kuwó dini ghi ngé u yi u ngwo doo kwo, M:aa ngé Chóó Lémi u kópu mb:aa a p:uu ngmê t:ee ngé, ngmêné Chóó Lémi ngé a mb:ii ngé. K:omo tpile Yisó ngé u yi doo kwo, Maa mb:aa p:uu m:aa ghê, u l:êê díy:o myedoo mbê, ngmêné doo u ntââ. *

Chóó Lémi u châachââ

¹⁸ A tidê mbwó yoo, maa kamî mb:aamb:aa ngé dmyinê kîgha. Kópuni nmî kn:ââ knî y:oo a m:uu tumo, yi kópu dpîp:e m:uu tumo. Dini ghi n:ii ngé Sainay mbwini vuuwo lee dniye, Chóó Lémi ndé kii ntee tpile ngé mbu mbêmê ye a ghêpê wo, yi ndé dpudu ngé mgîdí a gh:ay ngé. Yópu ndîi doo a wupe, ¹⁹ nkêli dpuwo u dnye dnye nyêmi, Chóó Lémi u dnye mye ny:ee ngópu. Pi knî y:oo Mósisi ka kwo, U yi nmo daa kwo, Yi dnyeni m:oo ny:oo, ²⁰ mu kópu u díy:o kópuni mwiyé a ny:ee ngópu, yinê ye doo u ntââ ngé pyodo. Yi kópu ala, N:ii ala mbwini paa da lee knomomê, chêépî ngé dpî vya

yó, myenté tpile tp:oo n:ii ala mbwini paa da lee knomomê, chêépî ngé myoo vya yó. ²¹ Kópuni m:uu ngópu, d:ud:umbiy:e nkîngê kalê too, Mósisi mye nkîngê kwólu, yepê, Ntênê myidî nkîngê mb:anê.

²² A tidê mbwó yoo, yi mbwini vuuwo dpîp:e lee dniye, ngmêné Chóó Lémi kwéli a tóó, y:i nmyinê lee dniye. Yi p:aani Njedusalem ntee p:aani. Njedusalem daa Sainai mbwini mbêmê a tóó, ngmêné Saiyon mbwini mbêmê a tóó. Enjel yilî tp:oo témi tap yi vy:o nmye wee. * ²³ Chóó Lémi ka nmyinê lee dniye, pini n:ii pi yintómu yi kóté kîgha pyu ngé a tóó. Dyámê mbêmê tp:ee kaa u pi ndîi ngé ntee a tóó, Chóó Lémi ngé nmyi pi dmi ndîi ngé yinté mye pyódu ngé, nipi a danê nmyoo, nmyi pi dmi mbóó p:uu a d:êê too, w:aa u ngwo nmyinê pyw:ee ngópu. Yélini Chóó Lémi ka mwiyé dnya a kélîmî, dini ghi n:ii ngé a pw:oo dniye, Chóó Lémi ngé mb:aamb:aa ngé pyódu too, ala ngwo yi yéli yi vy:o nmye wee. * ²⁴ Yesu ka nmyinê lee dniye, pini n:ii ngé Chóó Lémi ka a kâádi nmo, chóó u wêê ngé nmî dono yilî yinê mye chedê too. Dini ghi n:ii ngé Kéén ngé u mbwó Epel a vyâ, wêê têpê mbêmê ghîgho, Chóó Lémi ngé Epel u ntââ Kéén ngé a vy:ungo, ngmêné Yesu u wêê ngé kópu mb:aa kn:ââ yi chópu, u l:êê díy:o nmî yikî dmi u pwo ghay wo. *

²⁵ A tidê mbwó yoo, maa kamî mb:aamb:aa ngé dmyinê kîgha. Nmyi ngópu dmi dpî kpêmi tóó. Yélini Mósisi ka dyámê mbêmê dèdnyimo a ng:aa, yi ngwo dnyimo a pwpowu. Nmî Lémi mbóó p:uu nmo wunê mbumwu. U dnye daannî ny:ee knomomê, ye ntênê wa kpada nmo. * ²⁶ Dini ghi n:ii ngé nmî Lémi nmî kn:ââ knî ye a mbwolo, u dnye ngé têpê a ghêdê kwólu, ngmêné mu dini ghi ngé daa têpê u mo wa a ghêdê kwolo, ngmêné mbóó amye ghêdê kwolo. Yi kópu puku yedê mye tóó. * ²⁷ U nt:u kópu ala, dyámê u tpile dé adnyi ghêdê, chedê ngé wa pyaa dmi, ngmêné tpile ndéndê dé chedê ngé daawa pyaa dmi.

²⁸ Chóó Lémi kwunokwuno koo, mu kópu u díy:o yélini yi vy:o kaa nmo, yi yéli yi kii chedê ngé daannî pyaa dmi. Chóó Lémi u nuu u yoo ngé pyaa kmêle, mb:aamb:aa ngé châachââ koo, u kwo mye nkîngê kmêle, ²⁹ mu kópu u díy:o nmî yâpwo, yoo dono ndiya yinê dpî kée. *

13

Maa kamî u kópu mb:aa dé

¹ A tidê mbwó yoo, maa kamî nmye kîgha ngmê, kópu mb:aa yidmyinê d:uud:uu dé.

* **12:16:** Gen 25:33-34 * **12:17:** Gen 27:30-40 * **12:18:** Ex 19:12-13,16-20; Ex 20:18-21 * **12:22:** Tpyuu 21:2; 5:11 * **12:23:** Luukí 10:20 * **12:24:** Hipîlu 8:6; Gen 4:10 * **12:25:** Hipîlu 2:1-3; 10:28-29 * **12:26:** Ex 19:18 * **12:29:** Deut 4:24

Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya.
 * ² Pi my:oo kni ye dmyinê vyyuwo. Nmyi
 lama ka tóó, nmí kn:ââ yoo pi my:oo kni
 ye dnyimo a vyyuwo, woni yoo daa yi lama
 enjel kni ye myednyimo a vyyuwo. * ³ Yélini
 mbwa k:oo a wee, mb:aamb:aa ngê ye dmy-
 inê vyyuwo. Mbwa k:oo yi kii w:ee wee,
 tpileni u yi nmye choo kwo knomômê, yi
 tpile ye dmyinê yémí dé. Yélini a mgíní vyímí
 té, ye dmyinê vyyuwo, mu kópu u díy:o nmyo
 yoo mu ngmídi. *

⁴ Yéé yepe yi nuw:o dé numo p:uu dny:oo
 kwo, yi tumu máâ yi tumu pyââ kîngmê ya.
 Nii pini n:i u kuwó w a pwiyé, Chóó Lémi
 ngê wa kpada. Pini n:i adí pyââ ti, pyópuni
 adí máâ ti, Chóó Lémi ngê amyé kpada dê.

⁵ Nmyi nuw:o dmi ndapí p:uu kîngê kwo.
 Komo tpile ndapí têtê nmyi ngópu ye tóó,
 yi ntoo mbêmê dmyinê ya, mu kópu u díy:o
 Chóó Lémi ngê ala kópu a vyyu,

Nmye ana a vyyuwo,

nmyi mo daanê kalé nmyo. *

⁶ Yi kópu u l:êé díy:o nkîngê ngê kêé nangé
 t:oo, ala kópu dpí vyi yoo, apii,

Nmí Lémi ngê wunê ngêépi nmo,
 pini n:i ngê dono kópu nmo adí d:uud:uu,
 u kwo daanmí nkîngê,

yi pini wa dípi, daawa dyênê nmo. *

⁷ Yélini nmyi kada a wee, dmyinê
 nuw:onuwo dé, myedmyina a nji:ii dé, n:i
 kni y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu nmye
 dnyimo tpaépé dé. Ntee dnyimo ya, ntee
 dnyimo kélímí, nmí Lémi u yoo ntee dnyimo
 wédêwédê kîgha dé, yi kópu kni yi p:uu
 dmyinê nuw:o, myedmyina a nji:ii dé. ⁸ Yesu
 Kédisu wunê ntee doo a ya, ala ngwo mye
 yinté, mu dini ghi ngê mye yinté, chedé
 ngê daawa pyódu. * ⁹ Nuw:o ghi kamí kni
 y:oo kîngê dóo nmyo, kn:aa máádi p:uu kîngê
 kaa nmyo. N:i ngê nté kni ngmê nmye dpí
 kwódu té, yi pini ka ng:aa ngê kêé nangé
 t:oo. Yi kwódu yé kópu kni yi mbêmê pi u
 gha wédêwédê ngê d:uudpi pyódu, ngmênê
 Chóó Lémi ngê pi u gha wédêwédê ngê yinê
 dpí pyódu. *

¹⁰ Yesu nmí l:êé díy:o pwene, chóochóó
 kpêé ngê pyódu ngê, Chóó Lémi ka maa
 kamí nmo a yó. N:i kni y:oo tpile tp:oo
 kpêé ngê dpí yé too, Yesu ngê daawa ngee
 té. ¹¹ Dono chedêchedê u l:êé díy:o kpêé
 yiyé pyu yoo yi kada pini ngê tpile tp:oo
 wêé yâpwé ghi ndéndê k:oo a ñeñe ngê,
 ngmênê yi tpile tp:oo ntóó kn:aa wumê
 nk:êêní tumo. * ¹² Yi kópu u l:êé díy:o Yesu
 daa p:o vya ngópu, kn:aa ñuwo ngópu, yi
 mí vya ngópu, nmí dono yilí yintómu chedé

ngê u ngwo pyaa dniye. * ¹³ K:omo tpile
 yoo mbwee kni y:oo adnyi nkwtinkwiti
 nmo, ngmênê yi vy:o a pwii kmêle, Yesu ka
 kuwa lee kmêle. ¹⁴ Dyámê mbêmê nmí p:aa
 ndéndê daangma a tóó, nmí p:aa ndéndê
 nmo t:âât:ââ. * ¹⁵ Tpile tp:oo kpêé ngê
 daamunmí yé, ngmênê Yesu u pi mbêmê dye
 ghi yintómu Chóó Lémi chaa kîgha koo, pi kni
 ye u pi myedmyinên:aa tpaépé. * ¹⁶ Pi ngêépi
 nangé yé, pi ka vyyuwo myenangé yé. Yi kópu
 dê Chóó Lémi u nuu u kpêé yiyé u kópu dê. *

¹⁷ Nmyi kada pini yoo yi dnye dmi dmyinê
 nyémí dé, mu kópu u díy:o daa mgeemgee
 nyédi, dye ghi yintómu nmye wunê vyyuwo
 nyédi, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ye adín:aa
 póó, yi dpodo u p:êé u kwo amínê nté t:oo.
 Ye mb:aamb:aa ngê anmyi ng:aa, yi dpodo
 têtê yi gha dmi mb:aamb:aa ngê adnyi py-
 odopyodo. Ye daanmyi ng:aa knomômê,
 ye yi dpodo têtê yi gha dmi dono ngê adí
 ya, adnyi mgeemgee, dnyinté u nkwo adnyi
 ngêépi nmyo. *

¹⁸ A l:êé díy:o dmyina a ngêpé, mu kópu
 u díy:o a lama ka tóó, Yesu ngê a dono yilí
 ló dini a chedé too, ala ngwo mēdaamuní
 dono. Ndéndê ngê u ya a nga a kwo,
 Dye ghi yintómu kópu mb:aa nî d:uud:uu
 dé. ¹⁹ Chóó Lémi ka dpodombiy:e dmyina a
 ngêpé, límílimí ngê nmye mēpédé dy:ââ nēne.

Wédêwédê kîgha u kópu

²⁰ Nmí yâpwé ndéndê, pini n:i ngê yoo dpo
 kâádi, choo a ngêépi nmyo. Ntênê ada a
 ngêépi nmyo, mu kópu u díy:o chóó Tp:oo
 nmí Lémi Yesu nmo a dy:ââ ngê, mēdê pyidu
 ngê. Yi pini sipi y:ee:ee pyu ndéndê, nmí
 l:êé díy:o pwene, Chóó Lémi ka u ngwo a
 kâádi nmo, mēdaawa kée nmo. ²¹ Kópuni
 mbêmê Chóó Lémi u nuu u kópu anmyin:aa
 d:uud:uu dé, Chóó Lémi ngê yi kópu nmye
 choo a kuwó dé, chóó u nuu u yoo mb:aa
 ngê mye choo a pyépi nmyo, mu kópu u díy:o
 Yesu Kédisu ngê yinê a w:ee nmo, pini n:i
 anmí chaa kîgha, chedé ngê daawa pyódu.
 Ndê kópu yila.

Kuwókuwó kópu dyuu

²² A tídê mbwó yoo, nmyi wédêwédê kîgha
 u l:êé díy:o kópuni dyuu nmye d:a d:êé té,
 mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuwo dé.
 Daa kópu yilí nmye yed:a d:êé.

²³ Kópu mb:aa ngmédí ny:oo, nmí mbwó
 Timoti mbwa mēnê kí pwii wo. Límílimí ngê
 a ka wa a lee knomômê, ye yi nipi any:uu
 m:uu nmyo.

²⁴ Nmyi kada pini kni ye a mb:aamb:aa
 dpí y:ee yó, myenté Yesu u yoo kni ye
 myoo y:ee yó. Yitali tpémí yélini Yesu u yoo

* 13:1: Njon 13:34 * 13:2: 1 Pita 4:9 * 13:3: Mát 25:36 * 13:5: 1 Tim 6:8-10; Josh 1:5 * 13:6: Psalm
 118:6 * 13:8: Tpyuu 1:17-18 * 13:9: Lóma 14:17; 1 Kódin 8:8 * 13:11: Lev 16:27 * 13:12: Njon 19:17
 * 13:14: Hipilu 11:16 * 13:15: Psalm 50:14,23 * 13:16: Pilipay 4:18 * 13:17: 1 Tes 5:12

vy:o ghê dniye, yi mb:aamb:aa nmye myedê
dy:ââ ngmê.

²⁵ Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê choo a
ngêêpî nmyo.

Wu u dí.

NJEMS

Nmí Lémi Yesu m-aani n-ii ngé pwene, m-âa y-a mê limi mí loo, u kuwó dini ghi ngé u mbwó Njems ngé ala pweepwee pee u ngwo a d-êê ngé, Yesu u yoo p-aani p-aani kwéli dnya a ya, y-i ye dy-ââ ngé. Yi yéli mye Nju tpémi. Yélini daa Nju tpémi Yesu u yoo vy-o ghéli daangé ghé dniye. Yi dini ghi ngé Njems Njedusalem doo ya, Yesu u yoo yi kada pini ngmé ngé doo ya.

¹ Nê Njems, Chóó Lémi u dpodo pyu ngmé, myenté nmí Lémi Yesu Kédisu u dpodo pyu ngmé, ala pweepwee pee nmye até d-a dy-ââ, p-aani p-aani yélini Yesu u yoo vy-o a ghé dniye.

Dono u vyími

² A tíde mbwó yoo, dini ghi n-ii ngé nmí Lémi u l-êê díy-o yoo nmyi p-uu a d-uu nyédi, dono nmye a d-uu-d-uu ngópu, yi ngwo nmyi gha dmi mb-aamb-aa ngé míchoo pyodopy-odo, * ³ mu kópu u díy-o nmí lama ka tóó, dono vyími tédê n-ii u kélími chedê ngé d-uu-d-uu pyódu, yi pini u vyími pyu ndíi ngé u ngwo dpí pyódu. ⁴ Ghéli k-ii kédmyongé kede dmi, dpodombiy-e dmyina a vyími, mu kópu u díy-o nmyi l-êê ghi dmi mb-aamb-aa ngé paa pyaa dniye, dyââpe nmyi p-uu kíngmé ya. ⁵ Dono vy-o n-ii u nuw-o doo u ntââ ngé dé pyaa knomomé, Chóó Lémi ka moo dmy-ee ngé, u nuw-o yinê wa a ñepwi, mu kópu u díy-o Chóó Lémi daa mtíkó pyu, myedaa kmungo pyu, módó u kwo wa a y-oo. * ⁶⁻⁷ Ngmênê yi pini u nuw-o ngmídi ngé choo ya, nténê choo kélími, u ngwo choo ngépê, mu kópu u díy-o n-ii u nuw-o daa ngmídi ngé a tóó, n-ii ngé apu, Kópuni Chóó Lémi ka dí dmyinê, a ka wa a kê, ó daawa a kê, yi pini ka Chóó Lémi ngé kópu daangmêwa a y-oo. Yi pini yópu ng-oo ntee pini, daa kópu ngmídi p-uu a nuw-o yédi. * ⁸ Yi pini nuw-o miyó miyó pyu.

Ndáápi pini dé pinté yi danêmbum

⁹ A tíde mbwó yoo, k-omo tpile nmyi pi dmi daa ndíi, ngmênê nmyi gha dmi mb-aamb-aa ngé choo ya, mu kópu u díy-o Chóó Lémi ngé chóó tp-oo módó tp-oo mââ ngé a pyódu nmyoo. * ¹⁰ K-omo tpile ndáápi yoo yi pi dmi ala ngwo ndíi dé, ngmênê dny-oo nkíngé, mu kópu u díy-o ponoch-aa nêné ntee dpo mtiti dmi, yi yéli yinté wamyedé mtiti dmi. * ¹¹ K-omo tpile ponoch-aa nêné mb-aa dé, ngmênê lími k-ii dpo mtiti dmi, yópu ngé límílími ngé myedpo

gh-ay té. Ndáápi yoo mye yinté dé, ndapi kmênêkmênê p-uu a nuw-o nyédi, Chóó Lémi p-uu daa nuw-o nyédi, límílími ngé yinté amye pw-oo dmi.

Nuw-o ghi dono u danêmbum

¹² Nmí Lémi u l-êê díy-o, pi k-ní y-oo dini ghi n-ii ngé dono nmye adnyi d-uu-d-uu, n-ii ngé nmí Lémi daawa kée, yi pini u gha mb-aamb-aa ngé a ya yédi. Yi tókótókó tédê n-ii daawa dípi, nmí Lémi ngé ghé kamí díyo u kwo wa y-oo, mu kópu u díy-o ala kópu ló dini a v-uu, apê, N-ii nódo a nuu ghi adí ya, ghé kamí u kwo waní y-oo. * ¹³ Yi dono vyími tédê n-ii ngé dpí vyi, Dono ngmênê d-uu, ó daani d-uu, yi pini ngé kíngí vyi, Chóó Lémi ngé yi nuw-o ghi dono a nuw-o k-oo yinê da kée, u l-êê díy-o yi kópu dono n-aa d-uu-d-uu, u nkwo daawa kpada nê. A tíde mbwó yoo, yinté daa tóó, mu kópu u díy-o doo u ntââ pi ngé Chóó Lémi u nuw-o k-oo nuw-o ghi dono daangmêwa a kée, myenté Chóó Lémi ngé pi u nuw-o k-oo nuw-o ghi dono myedaawa a kée. * ¹⁴ Daa Chóó Lémi ngé nuw-o ghi dono u nuw-o k-oo yinê dpo kée, ngmênê chóó u nuw-o dono ngé yinê dpí dóó. ¹⁵ N-ii dono p-uu a nuw-o yédi, u gha dono ngé dpo nt-ono. Mbwili km-oo ntee dpí km-ee, yi pini u gha mye yinté. Dini ghi n-ii ngé mbwili km-oo p-aa ndíi ngé dpí pyódu, dpí ghíi, tp-ee dpí tpye. Yi tpémi dini ghi n-ii ngé dpí k-aa, u nkwo dp-uu tpamé. Dono mye yinté. N-ii dono p-uu adí nuw-o, u kuwó dini ghi ngé yi dono dpí d-uu. Yi pini u dono dpí k-aa, dono yíli dpí d-uu, u dí pwo-pwo, ndé ngé u nkwo wa ma. ¹⁶ A tíde mbwó yoo, nangé vyi, Chóó Lémi ngé a nuw-o k-oo yi nuw-o ghi dono yinê da kée. ¹⁷ Daa nuw-o ghi dono nmo yiwuné kuwo too, ngmênê nuw-o ghi mb-aa vyílo nmo yiwuné kuwo too. Kópuni yíli Chóó Lémi ngé nmo wuné kuwo too, yintómu mb-aamb-aa dé, dyââpe yi p-uu daangma a t-a. Mgídi u kópu dé daa Chóó Lémi u nuu u kópu dé. Mgídi u l-êê díy-o d-ââ kââdí l-âmo doo, pudu mye l-âmo too. Komo tpile d-ââ dpí pw-onu, ntaa modpo tp-âli, ngmênê Chóó Lémi daa yinté. Dye ghi yintómu u kópu yíli mb-aamb-aa dé, d-uu-d-uu ngmêê té. * ¹⁸ Dini ghi n-ii ngé nmí nuw-o dono dpí tpamé, dono u ngwo nmo d-uu-d-uu ngé, ngmênê Chóó Lémi daa yinté. Dini ghi n-ii ngé Chóó Lémi u nuw-o mb-aa tpamé wo, Yesu p-uu ndéndé kópu mbê-mê kamí ngé yinê pyódu nmoo. U yi u ngwo a kwo, Nmí tíde mbwó mê yíli ngé paa pyaa we. *

Chóó Lémi u kópu dyuu u nyêmi

* **1:2:** Lóma 5:3-5; 1 Pita 4:13-14 * **1:5:** Mát 7:7 * **1:6-7:** Mak 11:24; Luukí 16:13 * **1:9:** Njems 2:5 * **1:10:** 1 Tim 6:17; Luukí 12:16-21 * **1:12:** 2 Tim 4:8; Luukí 6:22-23 * **1:13:** 1 Kódin 10:13 * **1:17:** Mát 7:11 * **1:18:** 1 Pita 1:23; Njon 1:12-13 * **1:19:** Mát 5:22

¹⁹ A tidê mbwó yoo, mb:aamb:aa ngé mwyiné dmyinê ng:aa, u nkwo kuwó dmyinê danêmbum, ghêlí k:ii nangmê nod:e, * ²⁰ mu kópu u díy:o doo u ntââ Chóó Lémi u nuu u kópu nod:enod:e mbêmê daangmanyi d:uu. ²¹ Dononi nmyi mênê a pyede, dpí kée tóó. Chóó Lémi ka dmyinê ng:aa, p:uu dmyinê ndiye. Nmí Mbwámé Yesu p:uu kópuni nmyi ny:ee ngópu, nmyi gha vy:o mb:aamb:aa ngé choo ya. Yinê wa ngee nmyo. *

²² Nmí Lémi u kópu dyuu k:omo ngé namê nyémí dé, ngmênê ndêndê ngé dmyinê nyémí dé, myedmyinê d:uud:uu dé. *

²³ N:ii ngé u ngópu dê y:oo nmí Lémi u kópu dyuu dpí ny:ee té, ngmênê daa d:uud:uu too, límílimí ngé yi pini u nuwo modo kuwo dmi. N:ii ngé kwodo ng:oo dmi kââyikuu yedê dpí m:uu, mye yinté pini. ²⁴ Kwodo ng:oo dmi límílimí ngé dpí m:uu, límílimí ngé l:ámo u kwo modo ngêpa. ²⁵ Nmí Lémi ngé Setan kwulo a pwaa nmoo, kóo k:oo kaa nmoo. Pini n:ii u kópu mb:aa kní yi p:uu a nuw:o yédi, mb:aamb:aa ngé mye cháachâá ngé, yi pini u nuwo yi kópu dyuu daawa a kuwo, Chóó Lémi ngé yi pini amyaan ngêépí.

²⁶ N:ii ngé dpí vyi, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé n:aa cháachâá ngé, ngmênê a peede tpaépé yédi, yi pini a k:omodanê yédi, Chóó Lémi dnyinté a cháachâá ngé. * ²⁷ N:ii ngé nmí Mí Chóó Lémi mb:aamb:aa ngé a cháachâá ngé, yi pini ngé tpyémí tpe:ee kuknwe a ngêépí too, mgídi u yoo yi tupwó yi pini p:uu daa ya yédi.

2

Too pee mbêmê yoo chámêchámê

¹ A tidê mbwó yoo, mgídi u yoo kní y:oo ndáápi yoo a cháachâá tumo, pinté yoo daa cháachâá tumo, ngmênê nmí Lémi Yesu Kédisu ngé yoo yinté dèdpímo a chámêchámê. Yi pini ka nmyi kélímí mbê dniye, vyílo yi pini mu ngmídi u pi ndíi, dmyina a n:ii, yoo yi too pee mbêmê kédmyinêngé chámêchámê dé. * ² Pi miyó nmyi vy:o wa ghê kní, woni ndáápi ndíi, u kpídí mb:aa dé, u pi mye ndíi, woni pinté, u kpídí mbwee dé, lukwe, yi tpódu kpíle mbêmê wanmyi chámê d:oo? ³ Ndáápi mb:aamb:aa ngé anmyi châpu ngmê, ghi mb:aa anmyi ínuw:o ngmê, yi amí yâá, ngmênê pinté daanmyi châpu ngmê, u yááyâá tédê mb:aa daanmyi ínuw:o ngmê, ye lukwe, yi tpódu yi too pee mbêmê wanmyi chámê d:oo, apíi? ⁴ Apuu! Yinté daadi ya. Lukwe díy:o dnyinté nmye nuw:o té, lukwe díy:o yi too pee mbêmê wanmyi chámê d:oo. Miyó dé dpí châpu dóó. *

⁵ A tidê mbwó yoo, daa ndáápi yoo Chóó Lémi ngé a ngmídi too, ngmênê pinté yoo yedê ngmídi too. Yélini yi ndapí daa ndíi, yi tpíle myedaa yilí, Chóó Lémi ngé u yi doo kwo, Kópu mb:aa ye ngmêní y:oo, wod:oo a ngee too, nmí Lémi ka u ngwo kélímí mbê dniye, kóo k:oo u nkwo wa kaa té. Ala ndêndê kópu mwyiye ye a vyyu, N:ii kní yi nódo a nuu ghi wadí ya, yi yélini yi pi dmi ndíi ngé waní pyódu. * ⁶ A tidê mbwó yoo, lukwe díy:o pinté yoo dnyinté nmye cháachâá t:oo. Daa pinté kní y:oo y:oo a kóté kígha nmyoo, ngmênê ndáápi kní y:oo y:oo a kóté kígha nmyoo, ⁷ nmí Lémi Yesu u pi y:oo mye dyede ngópu.

⁸ Pi kní yi p:uu dèépí kópu n:ii nmí Lémi ngé ndíi ngé pyódu ngé, mb:aamb:aa ngé dmyinê cháachâá. Yi dèépí kópu Mósisi ngé puku yedê ló diní mwyiye a d:éé ngé, apé, Nyoó nuu ghi nódo ntee a tóó, yoo yi nuu ghi dmi nódo yinté myechoo ya. ⁹ A tidê mbwó yoo, n:ii ngé yoo yi too pee mbêmê a chámêchámê too, yi dèépí kópu daa cháachâá ngé, dono a d:uud:uu ngé. ¹⁰ K:omo tpíle dèépí kópu yilí anyi châpu té, mu ngmídi anyi kn:aadi, ye nyi mye kn:aadi te pyu, dèépí kópu dyuu yi cháachâá ngé chí dípi.

¹¹ Mósisi ngé Chóó Lémi u dèépí kópu daa ngmídi a d:éé ngé, yi vy:o miyó nmyi ngópu n:aa tpyuu dé, ngmê, Pi nangmê vy:a, woni, Pi u kuwó nangmê pwyiye. K:omo tpíle pi u kuwó daanyi pwyiye, ngmênê pi ngmanyi vy:a, ye nyi kn:aadi te pyu, dèépí kópu dyuu cháachâá ngé chí dípi. Myenté, n:ii ngé yoo yi too pee mbêmê a chámêchámê too, yi pini kn:aadi te pyu, nmí Lémi u dèépí kópu ndíi daa cháachâá ngé. * ¹² Nmí Lémi u dèépí kópu kamí nmyi nuw:o nedê choo ya, nmpópé, Nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya, mb:aamb:aa ngé noko dmyinê vyyuwo. A tidê mbwó yoo, mb:aamb:aa ngé noko dmyinê vyyuwo, mb:aamb:aa ngé dmyinê danê, mu kópu u díy:o vyílo yi dèépí kópu mbêmê nmí Lémi ngé wa kóté kalé nmoo. ¹³ N:ii ka yoo woni daa ch:anê dniye, yi pini u kóté kígha tédê nmí Lémi ka myedaawa ch:anê, ngmênê n:ii ka yoo a ch:anêch:anê nyédi, yi pini u kóté kígha tédê daadi nkíngé, mu kópu u díy:o nmí Lémi ka u nkwo wa ch:anê. *

Módó kélímí u danêmbum

¹⁴ A tidê mbwó yoo, lukwe díy:o nmyi vy:o yélini woni kní y:oo ala kópu a tpaépé ngópu, apu, Pi ka vyyuwo daa ndíi kópu, Yesu ka kélímí yi ndíi kópu. N:ii daa pi ka vyyuwo yédi, ala kópu chóó a tpaépé ngé, apu, Yesu ka n:aa kélímí, yinê wa ngee nê, yi pini u kélímí nmyinê nmye angénté. Mumdo

* 1:21: Kílosa 3:8 * 1:22: Lóma 2:13 * 1:26: Psalm 141:3 * 2:1: Dpodo 10:34; 1 Tim 5:21; Njems 2:9 * 2:4: Njon 7:24 * 2:5: 1 Kódin 1:26-28 * 2:11: Ex 20:13-14 * 2:13: Mát 5:7; 6:14-15

yinté kélímí mbêmé yi pini Chóó Lémi kóó koo wamí ghê? ¹⁵ Dyimé pywuu nmye ngmênínê kuwo. Nmyi tidê nmyi mbwó ngmadí ya knomomé, nté u ngópu daadí ya, u kpídí myedaadí ya, ye lónté wanmyi ngee ngmê. ^{*} ¹⁶ Ala kópu u kwo wanmyi vyi knomomé, kwonye, Chóó Lémi ngé a ngee nyine, nkuwo ngé kíngé ngee ngi, nté yilí chí pípi, ngmêné nté ó kpídí u kwo daangmanmyi y:ee knomomé, ye yi pini daanmyi ngéépi, kome ngé u kwo anmyi tpaápé. Yi pini ngé ló ntini ngmadí pípi, ló kpídí ngé u páa wa kópu. ¹⁷ Pi ka vuyuwó nmyi lama daadí ya knomomé, ye nmyi kélímí ntóó, ghê daa ta.

¹⁸ Kélímí pyu. Ndoó apé pi ngmê ngé ala kópu nga wa vyi, awo, Nê ngé kópu mb:aa yilí a d:uud:uu ngé, nmyi Yesu ka a kélímí. Yi pini ka ala kópu nínê tpaápé, Pini n:ii pi kní ye daa vuyuwó yédi, ló kópu mbêmé u kélímí nmo wa a kéma. Pi kní ye n:aa vuyuwó yédi, a kélímí u ngwo nmye nínê kémakéma ngé. ¹⁹ Kélímí pyu. Ala kópu ka nye kélímí, nyimo, Yápwó ndéndé mu ngmídi a tóó. Ndé kópu yila, ngmêné k:omo tpilé kména yoo yi kópu yi lama a tóó, ngmêné a nkíngé nyédi, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé díyo wa kpada té, yi dono yilí yi l:êé díy:o. K:omo tpilé yápwó ndéndé yi lama a tóó, ngmêné kópu mb:aa daa d:uud:uu tumo. Nyi myenté. Módó anyi kélímí, kópu mb:aa daanyi d:uud:uu dé, ye ngélímí ntóó. ²⁰ Nuw:o nédé mb:êé a ngépi, ala kópu ndé kópu ngé nga nínê pyépi, n:ii Yesu ka módó adí kélímí, kópu mb:aa daadí d:uud:uu dé, yi pini u kélímí ntóó, yinté kélímí mbêmé Chóó Lémi kóó k:oo daawa ghê. ²¹ Nmí kn:ââ Epilaham dyimé pywuu ngé nga n:aa pyépi. Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé Epilaham a tókó ngé, kwo, Nm:ee Yisak dpí vya ngé, dp:uu nk:êé ngi, dpudu a ka pèdé kee we, yi ngwo Epilaham ngé Chóó Lémi u dnye nyongo, tp:oo mbu mbêmé núwo, chéépi kaa mbêmé yi pími vyá. Yi kópu mbêmé Chóó Lémi ngé a w:ee ngé, apé, Ndéndé ngé Epilaham ngé a dnye a nyémí, wod:oo Epilaham Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé pyodo. ^{*} ²² Daa módó doo kélímí, kópuni Chóó Lémi ngé u kwo a vyu, mye d:uu ngé, u kélímí u ngwo nmí módu. ²³ Kópuni puku yedé a tóó, yi kópu Epilaham ngé yi ngwo ntiye ngé. Yi kópu ala, Epilaham Chóó Lémi ka dpímo a kélímí, pi mb:aa ngé u ngwo u kwo a pyodo. Puku yedé ala kópu mye tóó, Epilaham Chóó Lémi u piyipe. ²⁴ A tidé mbwó yoo, ala kópu nmyi lama choo ya, daa kélímí mu ngmídi mbêmé pi Chóó Lémi ka pi mb:aa ngé dpí pyódu, ngmêné yi pini ngé Chóó Lémi u dnye mye choo nyémí, kópu mb:aa

mye choo d:uud:uu dé.

²⁵ Epilaham u dyimé pywuu ntee, téli pyáá Lahap u dyimé pywuu mye yinté. Daa módó Chóó Lémi u yoo vy:o ghê wo, ngmêné kópuni d:uu ngé, yi kópu mbêmé u ngwo ghê wo. Ngete n:ii dé Njósuwa ngé Njédikó dy:ââ doo, Lahap ngé Njédikó tpémi ye w:êé doo, mgídi vy:o kn:aa máadi p:uu kaa doo, Njósuwa ka u ngwo mē dy:ââ doo. Yi kópu u l:êé díy:o Chóó Lémi u yoo vy:o ghê wo, Chóó Lémi ka pyáá mb:aa ngé mye pyodo. ^{*} ²⁶ N:ii u ghê daa ta, yi pini ntóó. N:ii u kélímí pi ka vuyuwó tédé nt:u d:uud:uu kaaí, yi pini u kélímí mye ntóó, ghê daa ta.

3

Pi komo p:uu danémbu

¹ A mbwó yoo, nmyi vy:o daa yilí déépi pyu ngé dpí pyaa dmyeno, mu kópu u díy:o nmí lama ka tóó, déépi pyu n:ii ngé wa kn:aadi, nmí Lémi ngé dpodombiy:e wa kpada, ngmêné n:ii daa déépi pyu, yi pini ngé yinté wamye kn:aadi, nmí Lémi ngé yi pini kyedekyede wa kpada. ^{*} ² Nmo yintómu kn:aadi te pyu yoo. Pi ngmê u ntáá ngé wo tóó, kn:aadi te kópu d:uud:uu dé vyi, ye yi pini p:uu dyáape daapé ta, kópuni yintómu dpí d:uu, pè ndé kópu dé. K:omo tpilé pi komo daa ndíi, ngmêné kópu ndíi yilí dpí d:uu. Kópuni dpí vyi, yi kópu ngé pi yilí yi némi dmi dpí dyêné. ³ Hósi tpyuu mye yinté. K:omo tpilé hósi ndíi, ngmêné yedé ngé anya a tpyuu. ⁴ Nkéli tpyuu mye yinté. K:omo tpilé nkéli ndíi, vuyuwó yópu ndíi vy:o a mbépé yédi, ngmêné nkéli knápwó tpii n:ii wuné kwo, daa ndíi. Tpiipi ngé pee n:ii nkéli wuné tpyuu ngé, yi pee dpí nkeñe. ⁵ Pi komo mye yinté. K:omo tpilé daa ndíi, ngmêné kópu ndíi yilí dpí d:uu. Kópuni dpí vyi, yi kópu ngé pi yilí yi némi dmi dpí dyêné.

K:omo tpilé ndyuw:e puu daa ndíi ngmanyiné ngí, ngmêné cháá ndíi u ngwo anyiné vuyuwó. ⁶ Pi komo mye ndyuw:e ntee dpí. Ndyuw:e ngé tpilé yilí yintómu ntee dpí ma té, pi komo ngé yinté yi pini d:ud:umbiy:e dpí dyêné. Yélini yi vy:o yi pini a kwo yédi, yi yéli yi némi dmi myoo dyêné. Dyámé mbêmé kópu dono yilí n:ii a tóó, pi kní y:oo a nyepényepé tumo, u nkwo a d:uud:uu tumo, mu kópu u díy:o Setan ngé yi nuw:o k:oo yiné wuné kéké too. ^{*} ⁷ Chii tpilé tp:oo dyéédi daa ngmídi ngmanya a t:emí, dono ye anya a kwódukwódu, yi dono médaadnyi d:uud:uu, ⁸ ngmêné doo u ntáá ngomo ka dono médaanyi kwódu. Dono kópu yilí chóó a tpaápé too, u kópu yilí ló ntee tpilé dé, pi yilí u ngwo dpí loko té. ^{*} ⁹ A tidé mbwó yoo, nmí komo kní y:oo nmí Mí nmo chaa

* 2:15: Mát 25:41-45; 1 Njon 3:17 * 2:21: Gen 22:9-12; Hipílu 11:17 * 2:25: Josh 2:4-16; 6:25; Hipílu 11:31

* 3:1: Luukí 12:47-48 * 3:6: Mát 15:11,18-19 * 3:8: Lóma 3:13

kígha ngé, ngmênê yoo yi pi dmi nmí komo kní y:oo nmo dyede too. Apuu! Yinté daadi ya, mu kópu u díy:o nmí Lémi ntee a tóó, yoo mye yinté l:ámo too. Pi p:uu anyi peede tpaépê, n:ii ngé yi pini l:ámo ngé, p:uu am:ii peede tpaépê. * ¹⁰ Lukwe díy:o peede tpaépê kópu dyuu, chaa kígha kópu dyuu, komo puu ngmídi ngé a tpaépê too. Yinté daadi ya. ¹¹ Doo u ntáá dpuwó nuu ngmídi u mênê ntii mbwaa nipi daadp:aa a mbêpê. ¹² Kéme nkwo do chikini kígha daawa kaali, kwee nkwo do kéme kígha daawa kaali. Nt:ee anyi ní, doo u ntáá mbwaa y:i daanyimo vy:áa. A tidé mbwó yoo, nmí komo kní y:e Chóó Lémi nmo chaa kígha ngé, doo u ntáá nmí komo kní y:e yoo yi pi dmi daanmí dyede.

Dêêpí ndêndê u danêmbum

¹³ Dêêpí pyu yoo. Dêêpí nmyi mênê ndêndê ngé choo ya, kópu mb:aa yili dmyinê d:uud:uu, nmyi chóó nmyi pi dmi kidmyinêngé kmími dé. * ¹⁴ N:ii ngé u yi adi kwo, Yoo ní chámê, kn:aa yoo dyéêdí vy:o n:ii a wee, yi nuw:o dmi dpodombiy:e ní ngmêé té, yi yoo dyéêdí nê pwaá té, a yoo vy:o ní kaa té, yi pini kíngé komodanê, kíngé vyi, Né dêêpí pyu ndêndê. ¹⁵ Yinté kópu daa dêêpí ndêndê, daa Chóó Lémi ngé yinê a dy:áa ngé, ngmênê yi pini ngé yi dêêpí kópu chóó u mênê dpo ngí, chóó u nuw:o k:oo Setan ngé yinê kée ngé. ¹⁶ N:ii ngé yoo yi nuw:o dpodombiy:e dpí ngmêé té, chóó u yoo vy:o dp:uu kaa té, yi pini dnyepéli pyu ndíi, dono kópu yili dpí d:uu. ¹⁷ Ngmênê dêêpíni Chóó Lémi ngé nmí mênê dpí yé, dyáape p:uu daa t:a. Yi dêêpí ngé yoo dpo káádi. N:ii u mênê yi dêêpí a tóó, yoo yi dyáape kyedekyede a pwapi too, yoo yi dnye dmi u ngwo mye nyêmi ngé. Yi pini ka yoo a ch:anêch:anê nyédi, kópu mb:aa yili a d:uud:uu ngé. Yi pini u nuw:o ngmídi, daa komodanê pyu, u gha ntee, u kópu yili yintómu mye yinté dé. ¹⁸ N:ii ngé kópu límlími ngé a l:ámol:ámo too, yoo mb:aamb:aa ngé yinê dpí pyódu. *

4

Noko muwómuwó p:uu danêmbum

¹ A tidé mbwó yoo, l:êê n:ii nmyi vy:o a wowo nyédi, yi kn:áa nmye nínê kêmakêma. ² Kópu yili yi yi dmi nmye a kwo, ngmênê doo u ntáá daanmyinê pyw:ee t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o numo p:uu nmye l:êê nyédi. Nmyi tidé mbwó yoo yi tpilé dé yi yi dmi nmye a kwo nyédi, ngmênê doo u ntáá yi kélé daanmyinê pwaá t:oo. Yi kópu u l:êê díy:o yi vyee u yi nmye a kwo yédi. Tpileni yi yi dmi nmye a kwo, nmyi ngópu daa pyede, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka dp:ee dmyinê tumo. ³ Dini ghi n:ii ngé ló kópu u kwo ngmêdmye

dmy:ee knomomê, nmye dêwunê kuwo too, mu kópu u díy:o doo u dpodo u l:êê díy:o u kwo nmye dmyinê tumo. Nmyi chóóchóó nmyi l:êê díy:o u kwo nmye dmyinê tumo. ⁴ Lukwe díy:o Chóó Lémi nmyi kpípi ngópu, dyámê u tpilé yili yi yi dmi nmye a kwo. Dmyinê nkíngê. N:ii ngé dyámê u tpilé dé u nuu u kópu ngé dpí pyódu té, daa Chóó Lémi u nuu u pi ngé dpí pyódu. * ⁵ Yinté kópu puku yedé mye tóó, mye ny:ee yó. Yi kópu alanté a tóó. Dini ghi n:ii ngé Chóó Lémi ngé nya nmoo, u yoo vy:o kaa nmoo, chóó u Ghê Dmi nmo a kpo, yi ngwo u kpám ngé pyódu nmoo. Yepeni kn:aa mópu p:uu a nuw:o yédi, u moo ntee u kwo dpí node. Chóó Lémi u Ghê Dmi mye yinté. U yoo vy:o pini, pini n:ii u nuw:o dyámê u kópu kní yi p:uu a kwo yédi, Chóó Lémi u kwo dpí node. ⁶ Ngmênê Chóó Lémi ngé u yi daa kwo yédi, Yi pini ní kée. U yi u ngwo a kwo, Kópu mb:aa u ngwo ngmêní d:uu, u nuw:o ní ngmêé, a yoo vy:o m:aa káa. Puku yedé alanté a tóó,

Yélini y:oo yi chóó yi pi dmi a kmími tumo, yi yéli yi p:uu Chóó Lémi u nkwo a d:uu yédi,

ngmênê yélini daa lémilémi nyédi,

Chóó Lémi ngé a ngêépí too. *

⁷ A tidé mbwó yoo, yi kópu ka dmyinê ng:aa, namê lémilémi, Chóó Lémi u dnye dmyinê nyêmi. Setan u wépi dmyinê pwapi, u nkwo mēdaada a tókótókó nmyo. * ⁸ Chóó Lémi ka modo diyé dmyeno, u ngwo mēdaawa mb:ii nmyo. Pi dono ngé kinnmyi pyaa dniye, nmyi kēê tupwótupwó dé, ghêé tóó. Yoo nmye dóó tumo. K:omo tpilé kópu mb:aa yili nmye tpaépê ngópu, ngmênê kópu dono yili nmye d:uud:uu ngópu. K:omo tpilé nmyi too pee mb:aamb:aa dé, ngmênê nmyi gha dono dé. Nmyi gha dmi ghêé tóó. ⁹ Nmyi dono yili yi l:êê díy:o tpéé kópu vyi yó, dmyinê mbê. Mywene nmye dē ghê, yumu ngé kēê kēdmyinêngé t:ee ngmê, dmyinê mbê. ¹⁰ Nmyi dono yili yi yuu dmi nmí Lémi ka dpo y:ee tóó, u dnye dmyinê nyêmi, yed:oo nmyi dono yili yinê wa chedé té, nmyi mywenemywene wamyé chedé.

Pi u kéké p:uu danêmbum

¹¹ A tidé mbwó yoo, numo pi dyede mu yé yó. Nmí Lémi ngé ala dêêpí kópu nmo a kpo, nmopê, Nmyi nuu ghi dmi numo nódo choo ya, ngmênê n:ii ngé u mbwó u pi dpí dyênê, p:uu a danê yédi, yi pini ngé yi dêêpí kópu daa cháacháa ngé, dpí kée. Daa módó nmí Lémi ngé yi dêêpí kópu nmo a kpo. N:ii ngé yi dêêpí kópu dpí kée, daa cháacháa ngé, yi pini ngé u yi u ngwo a kwo yédi, nmí Lémi u d:aa nê káádi. ¹² Doo u ntáá. Chóó Lémi mu ngmídi ngé dêêpí kópu dyuu nmo a kpo,

* 3:9: Epeso 4:29 * 3:13: Epeso 4:12 * 3:18: Mát 5:9 * 4:4: 1 Njon 2:15 * 4:6: 1 Pita 5:5; Njopi 22:29

* 4:7: 1 Pita 5:8-9; Epeso 6:11-12

yinê amye kóté kalé nmo. Yinê wa chámê nmo, woni kóó k:oo wa kaa té, woni wa kée té. Lukwe díy:oo u yi nmye a kwo, Chóó Lémi u d:aa nmo kââdí. Lukwe díy:oo nmyi tídê mbwó yoo nmye kéké tumo. Yínté daadí ya.
*

Pi chóó u pono vyápê u danêmbum

¹³ Nmyi vy:oo yélini daa Chóó Lémi u pono a vyápê nyédi, ngmênê yi chóó yi nuw:oo u pono a vyápê nyédi, ala kópu a ny:ee yó. Alanté kópu nmye tpaápê tumo, nmyi-mo, Máâ m:ii kn:aa p:aaani wanmí lee dmi, stówa yi ngmanm:uu pyidu, m:ââ ngmê yi anm:uu ma, ndapí yilí u ngwo anm:uu kmênê. * ¹⁴ Lukwe díy:oo nmyi nuw:oo dmi yi pono nmye vyápê nyédi. Kópuni máâ wa pyódu, nmyi lama daa tóó, kí m:aaani u kópu dé nmyi lama myedaa pyede. Yópu ngé ngo mwáâ limílimí ngé yi l:ámo dé ntee dpo ngee dé, my:ii yínté dé, nmyi ya daa daadí. ¹⁵ Chóó Lémi u nuw:oo u pono w:ee vyápê té, ala kópu w:ee tpaápê ngópu, Nmí Lémi ngé wa a vyi knomomê, ye ghêlí k:ii daanmí pw:oo dmi, kópuni u yi u ngwo adí kwo, yi kópu wanmí d:uu. * ¹⁶ Chaa pyu yoo. Lukwe díy:oo nmyi pi dmi nmye kmímí tumo. Yínté pi kmímí dono. ¹⁷ N:ii u lama kópu mb:aa a ya nyédi, ngmênê daa d:uud:uu too, yi pini a dono yédi. *

5

Ndaápi kní yi kpadakpada u danêmbum

¹ Ndaápi yoo, a kópu a ny:ee yó. Dmyinê mbê. Daa kêmakéma dono nmyinê pywêmi ngmê. * ² Lukwe díy:oo kpídí yilí nmyi pwila tumo, nmyi ngomo k:oo ngomo k:oo módó a pyede. Tpile we ngé a pípi too. Pinté kní ye w:ee yémí tumo. Nmyi tpile woni kní nmye yínté dé, nmyi ngomo k:oo ngomo k:oo módó a pyede, dono ngé myoo pyaa dmi. * ³ Nmyi tpile yilíni módó nmyi ngópu a pyede, kwétikwéti ngé pyaa dniye. Yi kwéti u l:êê díy:oo Chóó Lémi ngé wa kóté kalé nmyo, nmyewo, Nmyi tpile yilí pinté kní ye w:ee yee tumo. Ndé ngé u nkwo wa ma nmyo. Kuwókuwó wéni daa kêmakéma a dyimédyimé, ngmênê ndapí yilí nmyinê ghada ngópu, tpile yilí myenmyinê ghada ngópu. ⁴ N:ii dé nmyi p:uu a dpodo nyédi, lukwe díy:oo yi pywuu ye dp:ee yémí ngópu. Nmyi yuu dmi nmí Lémi ka wunê yémí ngópu. N:ii ka nmyi yuu dmi wunê yémí ngópu, nmí Lémi ndíi, daawa dípi, ntáâ nmye wa a vy:uu. * ⁵ Tpileni u yi nmye a kwo, nmye pywupwi tumo, kópuni u yi nmye a kwo

nmí d:uu, nmye d:uud:uu tumo. Mbwémé mtálámtálá ngé ntee dpí pyódu, pi kní y:oo u ngwo dpí vya ngmê, my:ii yínté dé, daa kêmakéma nmyi vye u wo a dyimédyimé, u ngwo wa kpada nmyo. ⁶ K:omodanê kópu kní yi mbémê pi mb:aa woni nmyi kóté kalé tumo, my:ii ndyíko tumo, yi vye tédê u nkwo nmyi dy:ââ tumo, yi tpile ye my:ii t:ámo tumo. Dmyinê nkíngé.

Dono vyími u danêmbum

⁷ A tídê mbwó yoo, k:omo tpile pi kní y:oo dono nmye a d:uud:uu tumo, ngmênê nmí Lémi kédmyengé mb:ii ngmê, dmyinê t:áât:áâ. Yápu tédê awède anyi yé, doo u ntáâ máâ m:ii daanyi ma, anyi t:áâ, nté nt:u u dye ghi ngé any:uu ma. * ⁸ Nmí Lémi u t:áât:áâ mye yínté. Nmí Lémi ka nténê dmyinê kélímí, mu kópu u díy:oo daa kêmakéma wunê diyédiyé. * ⁹ Noko namé nuu mbumu, awède nmí Lémi ngé wa kpada nmyo. Nmyi kóté kígha pyu daa kêmakéma a taataa, keñe t:ámo wunê ka kwo. * ¹⁰ A tídê mbwó yoo, n:ii kní y:oo nmí Lémi komo mwiye dnyimo a kapí, dmyina a n:ii dé. Dono yilíni pi kní y:oo y:e dnyimo a d:uud:uu dé, dnyimo a vyími dé, myedé dnyimo a peede tpaápê. ¹¹ Yi vyími u l:êê díy:oo yi pi dmi nmo kmímí too. Njópi u danêmbum nmyi lama ka tóó. Dini ghi n:ii ngé Setan ngé doo a tókótókó, dono yilí Njópi p:uu doo t:emí, ngmênê Njópi ngé doo a vyími dé, Chóó Lémi ka dépoo peede tpaápê, u dí Chóó Lémi ngé yi dono chedé too, Njópi u ya mb:aamb:aa ngé mé pyódu ngé. Yínté nmo myoo pyódu. Dini ghi n:ii ngé dono nmoné vyími ngé, Chóó Lémi ka daanmí peede tpaápê, ye u kwo anmí ch:anê dmi, yi dono vy:oo wa ngee nmo.

Nmí Mí u pi ngé kpaá u danêmbum

¹² A tídê mbwó yoo, ndíi kópu ngma ala. Nmí Mí u pi ngé n:uungmê kp:aa, dyámé u tpile ngmê ngé myen:uungmê kp:aa. Dye ghi yintómu dmyinê ndédané. Yínté kpaá ngé kée nangé t:oo, awède nmí Mí ngé wa kpada nmyo. Dmyinê ndédané. Kópuni p:uu nmye adnyi póó, nyáâ knomomê, yipid:oo, Nyáâ. Kéle knomomê, yipid:oo, Kéle. Komodanê ngé kée nangé t:oo, nténé ye dpí vyi. *

Nmí Lémi ka ngépê u danêmbum

¹³ Nmyi vy:oo n:ii ngé u nuw:oonuw:oo u kópu wunê vyími ngé, nmí Lémi ka choo ngépê. N:ii u gha mb:aamb:aa ngé a ya yédi, wéti ngé nmí Lémi choo chaa kígha. * ¹⁴ N:ii ngé mbii ndíi wunê vyími ngé, yi pini ngé nmí Lémi u yoo yi kada pini yoo dpo dané

* 4:12: Lóma 2:1; 14:4 * 4:13: Luukí 12:18-20 * 4:15: Dpodo 18:21 * 4:17: Luukí 12:47 * 5:1: 1 Tim 6:9-10 * 5:2: Mát 6:19-21 * 5:4: Deut 24:14-15 * 5:7: Nkal 6:9; Hipílu 10:36-37 * 5:8: Lóma 13:11-12; 1 Pita 4:7 * 5:9: 1 Kódin 4:5 * 5:12: Mát 5:34-37; 12:36 * 5:13: Kilosa 3:16 * 5:14: Mak 6:13

téne. U l:êê dîy:o dny:oo ngêpê, nmî Lémi u pi mbêmê km:ii wááli mbii pyu mbêmê dpî dy:ee ngmê. * ¹⁵ Nmî Lémi ka kélímî mbêmê n:ii knî y:oo u kwo wa dmy:ee ngmê, yi mbii pyu u ngwo wa pyi ngmê. Nmî Lémi ngê yi pini modo pyidu, yi pini ngê dononi mwiyé a d:uu too, nmî Lémi ngê moo chedê té. * ¹⁶ Yélini yi vy:o numo l:êê dîy:o nmyo ngêpê nyédi, nmyi chóó nmyi dono ye n-aangmê wópu, yi yuu ye dmyinê a yémí, yed:oo nmî Lémi ngê u ngwo wa pyi nmyo. N:ii ngê kópu mb:aa yilí a d:uud:uu ngê, nmî Lémi ka kópuni dpî dmyinê, nmî Lémi ngê u kwo dpo y:oo. * ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Ilacha king Ahap ka dy:ââ ngê, Ilacha ngê kwo, Nmyi dono yilí yi l:êê dîy:o, tpii daadi ghayghay, m:ââ miyó pyile knî yi k:oo. Yi ngwo Ilacha Chóó Lémi ka dpodombiy:e doo ngêpê, m:ââ pyile n:êê m:uu, tpii dêpa ghay wo. * ¹⁸ U kuwó dini ghi ngê mê ngêpê mbê wo, tpii u ngwo mède ghay wo, têpê mbêmê nté nt-u yilí mê kele. Ilacha daa yâpwo ngmê tp:oo, dyámê mbêmê pi. Ntee doo ya, nmo my:oo yinté dé. Nmî Lémi ngê nmî ngêpê dmi myewunê nyémí ngê. *

Pi dono u diyédiyé kígha, ndê ka

¹⁹ A tidê mbwó yoo, nmyi vy:o pini ngmê ngê maa ndéndê wa kn:aadi knomomê, ye pi ngmê ngê modo diyédiyé kalê ngê. * ²⁰ N:ii ngê pi dono u dono u maa p:uu dpo y:oo, yi pini ngê pi dono ndê ka dpî w:ono, nmî Lémi ngê u dono yilí mbodo kn:ââ vuywo wa kée té, mēdaawa a ngí té.

Wu u dî. *

1 PITA

¹ Nê Pita, Yesu Kédisu u dyépi ngmê. Yesu Kédisu u yoo n-ii dé p-aani p-aani wunê pyede, ala pweepwee pee nmye nîné dyede. Esiya Wee u kwo p-aani p-aani dpo kp:aa yó, myenté Kapadosiya Wee, Pontos Wee, Nkalásiya Wee, Mbitiniya Wee, yi wee kní yi kwo p-aani p-aani myedo kp:aa y.e. Chóó Lémi ngê a ngmídi nmyoo, Tp:oo u yoo vy:o a kaa nmyoo, ala ngwo dyámê mbêmê pi my:oo ngê nmye pyede, nmyi p:aa njini daa dyámê mbêmê a tóó. ² Nmí Mí ngê ló dini a ngmídi nmyoo, Tp:oo Yesu Kédisu u wêê mbêmê nmyi dono a chedê too, chóó u Ghê Dmi nmye a kpo, u yoo mb:aa ngê yinê a pyódu nmyoo. U dnye mb:aamb:aa ngê dmyinê nyêmi. Nmí Lémi ngê mb:aamb:aa ngê choo a ngêêpi nmyo, mb:aamb:aa ngê nmye myechoo a vvuwo. *

Chóó Lémi ngê kópuni a d:uud:uu

³ Nmí Lémi Yesu Kédisu u mî, Chóó Lémi, chaa kígha koo. Dnyinté u kwo dpípi ch:anê dnye, kamí ngê pyódu nmyoo, u ngwo m:oo pyaa dnye. U kwo nmo kélímí té, daawa dóo nmo. Yesu Kédisu kpéeni ntee a pyidu ngê, yinté amyedê pyidu nmo. ⁴ P:aa mb:aa u pyinê nmye ng:uu ngmê, p-aani n-ii Chóó Lémi ngê nmyi l:êê díy:o a l:âmo ngê. Yi p-aani daa dono u p:aa, daawa dyênê, chedê ngê myedaawa pyódu. ⁵ Chóó Lémi, chóó u wêdêwêdê mbêmê, nmye wunê vvuwo yédi, mu kópu u díy:o ntênê u kwo nmye kélímí té. Kuwókuwó wéni ngê kóó k:oo ntênê wa kaa nmyo.

⁶ Yi kópu u l:êê díy:o w:aa nmyinê pyw:ee ngópu. K:omo tpile dye ghi kní ngmê ngê nmye mgíni vyími nyédi, pi kní y:oo dono kópu nmye a d:uud:uu tumo, ngmênê nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê a ya nyédi. *

⁷ Chóó Lémi ngê dpo tókó nmyo, mu kópu u díy:o nmyi kélímí wêdêwêdê ngê píchoo pyodopyodo. Ndê ngê nkól mb:aamb:aa ngê ntee dpí pyódu, nmyi tókótókó tédê nmyi kélímí ndíi ngê yinté myoo pyódu. Kuwókuwó wéni ngê nkól chedê ngê wa pyódu, ngmênê nmyi kélímí chedê ngê daawa pyódu. Yi kópu u l:êê díy:o nmyi kélímí d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê choo pyodopyodo. Wéni n-ii ngê Yesu Kédisu wa a diyé, nmyi kélímí ndéndê u l:êê díy:o wa chaa kalé nmyo, nmyi pi dmi ndíi ngê wa pyódu, kóó k:oo wa kaa nmyo. ⁸ K:omo tpile Yesu dmy:oo ngê m:uu ngópu, ngmênê u nuu ghi ntênê nmyi nódo a tóó. Dp:ee y:enê ngmê,

ngmênê u kwo nmye kélímí té. U l:êê díy:o w:aa ndíi nmyinê pyw:ee ngópu. Yintoo w:aa kuwa tpémi yi lama daa tóó, doo u ntââ myedaawa a w:ee ngmê. * ⁹ W:aa nmyinê pyw:ee ngópu, mu kópu u díy:o nmyi kélímí u nt:u myenmyinê pyw:êmi ngópu, Chóó Lémi ngê wunê ngêêpi nmyo, kóó k:oo mye kapí nmyo.

¹⁰ Nmí Mbwámê dyámê mbêmê ghéli daa ta, Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo yi nuw:o k:oo mwiyé a m:uu ngópu, ngmênê mb:êê yi ngíma doo a ya, pee tp:oo dnyinté a m:uu ngópu, p:uu u ngwo dnya a d:êê. P:uu myednya a nuw:o, u yi y:e doo kwo, Ntênê nmo w:ee. * ¹¹ Yesu Kédisu u Ghê Dmi yi p:uu doo a ya, chóó u mgíni vyími ye dpímo a kêmakéma, u pi kmími ye myedê kéma ngê. Yi gha vy:o dnya a nuw:o, apê, Chóó Lémi ngê lónté pini ayedê ngmídi, ló dini ghi ngê anmí m:uu. * ¹² Yi ngwo a w:ee ngópu, daa yi chóó yi l:êê díy:o dnya a d:êê, ngmênê nmyi l:êê díy:o dnya a d:êê. Kópuni a d:êê tumo, Yesu ngê ntiye too, wunê kánmyi ny:ee tumo. N-ii kní y:oo yi kópu dyuu nmye mí vyi tumo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê nmye yinê a dy:ââ too. Yi kópu woni dé, enjel kní y:oo doongê w:ee tumo. Ntênê u yi y:e a kwo, Nmo w:ee té. *

Chóó Lémi u nuw:o u pono dmyinê vyápe

¹³ Chóó Lémi ngê u yoo vy:o kaa nmyoo, u l:êê díy:o nmyi nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, daa nté ndapi yi p:uu dny:oo kwo. Yesu Kédisu mb:aamb:aa ngê dmyinê t:âat:ââ. Wéni n-ii ngê wa a diyé, kóó k:oo wa kaa nmyo. Yi kópu p:uu ntênê dmyinê nuw:o. ¹⁴ Chóó Lémi ka dmyinê ng:aa, mu kópu u díy:o tp:oo módó tp:oo mââ ngê pyódu nmyoo. Nmí Lémi u kópu dyuu wunê ghéli k:ii dpí:p:ee ny:ee tumo, yi ngwo kópuni nmyi nuu u kópu ngê dnya a ya, yi kópu kní ye mênangmê diyé. * ¹⁵ Kópu dono nangmê d:uu, ngmênê kópu mb:aa yid:myinê d:uud:uu dé, mu kópu u díy:o n-ii ngê a ngmídi nmyoo, u kópu yilí yintómu mb:aamb:aa dé. * ¹⁶ U kópu dyuu puku yedê alanté a kwo, u yoo kní ye yepê,

Dyâápe a p:uu daa ta,

nmyi p:uu myekíngmê ya. *

¹⁷ N-ii ngê tp:oo módó tp:oo mââ ngê pyódu nmyoo, daa kedekede pyu, pi yintómu yi dpodo kní yi díy:o wa kóté kalé té. Yi kópu u l:êê díy:o dyámê mbêmê mb:aamb:aa ngê dmyinê cháâcháâ, u kwo myedmyinê nkíngê. ¹⁸ Nmyi lama ka tóó, nmyi Mí ngê nmyi pywuu ndíi yinê kée ngê, u ngwo pwíla nmyoo, nmyi kn-âá yoo yi d:aa u kwo

* 1:2: Lóma 8:29; 2 Tes 2:13; Espo 1:4; Hipílu 12:24

* 1:4: Kílosa 1:12

* 1:6: 1 Pita 5:10; Njems 1:2-3; Hipílu

12:10-11 * 1:8: Njon 20:29; 2 Kódin 5:7

* 1:10: Mát 13:16-17; Is 53:1-12

* 1:11: Luukí 24:26-27 * 1:12:

Espo 3:10 * 1:14: Lóma 6:19; 12:2; Espo 4:17-18

* 1:15: 2 Kódin 6:16-7:1

* 1:16: Lev 19:2; Mát 5:48

u ngwo a y:ee nmyoo. Kópuni nmyimo a d:uud:uu dé, yi nt:u dmi Chóó Lémi ka dêpwo kekelele. Nmyi pywuu ngé daa silipê nkól yi kée doo, myedaa dyênê ngmê u tpile yi kée ngé, *¹⁹ ngmêê chóó Tp:oo u wêê ngé pwila nmyoo. Daa sapa tp:oo nmyi l:êê dîy:o yi pwene, ngmêê Yesu Kédisu nmyi l:êê dîy:o vyílo yi pwene, pini n:ii p:uu dyáape dêpwo ya, dono myedaangmê d:uu ngé. ²⁰ Chóó Lémi ngé dyámê pê ghêli daa l:ámo ngé, u pwopwo yi ngwo u nuw:o k:oo a módu. Yi pini nmí dye ghi ngé nmí ngwolo kní y:oo nmí módu, nmí l:êê dîy:o pwene. ²¹ U pwopwo mbêmê Chóó Lémi ka nmyi kélímí mbê dniye. Vyílo yi pini ngé Yesu kpêêni yinê a pyidu ngé, u pi ndíi ngé mye pyódu ngé. Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ka nmye kélímí té, nmyi lama ka tóó, yinê wa ngee nmyo, daawa dóo nmyo.

²² Kópu ndêndê nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye, nmyi dono yilí chedê ngé u ngwo pyaa dniye. Yi kópu u l:êê dîy:o nmyi tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo ntêê dny:oo ya. Yi kópu ntêê dmyinê d:uud:uu, ye mb:aamb:aa ngé dmyina a vyyuwo, *²³ mu kópu u dîy:o myombó m:ii pyaa dniye, nmyi ghê kamí chedê ngé daawa pyódu. Daa nmyi pye mí kní y:oo kamí ngé a pyódu nmyoo, ngmêê Chóó Lémi u kópu ngé kamí ngé yinê pyódu nmyoo. Yi kópu chedê ngé daawa pyódu, *²⁴ mu kópu u dîy:o puku yedê alanté mye tóó, apê,

Pi yintómu ponoch:aa nêê ntee tpile dé.

Ponoch:aa nêê ntee a kpilè nyédi,

yoo yinté mye lémilémi nyédi.

Nêê daa kwo nyédi, dpo mtiti dmi, yópu ngé limilímí ngé dpo gh:ay té, *

²⁵ ngmêê nmí Lémi u kópu dyuu chedê ngé daawa pyódu.

Vyílo yi kópu ngé kamí ngé yinê pyódu nmyoo. Dini ghi n:ii ngé nmyi ny:ee ngópu, u kwo nmyi kélímí mbê dniye.

2

Nmí Lémi dmyina a nj:ii

¹ A tídê mbwó yoo, kamí ngé nmyi pyaa dniye, u l:êê dîy:o dono nmyi mênê kíngmê ya. Pi nangmê dóó, kêémí nangmê káá, myenangé k:omodanê. Pi u tpile u yi nmye kíngmê kwo, pi u pi módó nangmê dyênê.

* ² Tpómu ngé ngmo ndani u yi ntee a kwo yédi, Chóó Lémi u kópu dyuu mu ngmídi yinté u yi nmye choo kwo. Wonêwodiyédiyé myedmyina a kpáá, mu kópu u dîy:o nmyi pi ka vyyuwo ndíi ngé paa pyaa we, u dí Chóó Lémi ngé kóó k:oo paan:aa kaa nmyine.

³ Nmí Lémi dmyina a nj:ii, mu kópu u dîy:o u pi ka vyyuwo u n:uu nmyi kpêê, nmyi lama ka tóó, u pi ka vyyuwo ndíi.

Chóó Lémi ngé u yoo ndêndê ngé wuné pyépi nmyo

⁴ Lémini p:uu nmyi nuw:o dmi a kwo, ngomo pw:eni ntee tpile, ngmêê ghê a t.a. K:omo tpile kada pini kní y:oo mb:ii ngópu, ngmêê Chóó Lémi ngé daa mb:ii ngé, u nuu u pi ngé a tóó. ⁵ Nmí Lémi p:uu nmyi nuw:o dmi a kwo, u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngé u ngomo ch:oo ntee tpile ngé dê pyódu nmyo, u ngomo kamí u ngwo ka wuwó. Chóó Lémi u ngomo chedê kpêê yiyé pyu kní y:oo tpile tp:oo ntee u kwo a yémí tumo, Yesu Kédisu u pi mbêmê nmyi gha dmi yinté u kwo myenmye yémí tumo. Kpêê yiyé pyu kní y:oo yi too pee kní yi mbêmê Chóó Lémi a chaa kígha ngópu, ngmêê nmyi gha kní yi vy:o ntêê nmye chaa kígha ngópu. *

⁶ Nmí Lémi ngomo pw:eni ntee tpile ngé a tóó, mye chêêpi kpiyé ntee tpile. Yi pini p:uu ala kópu puku yedê a tóó. Chóó Lémi ngé apê,

Yisiléli tpémi yi maa p:uu chêêpi kpiyé ngmê:aa kapí.

Yi chêêpi kpiyé a nuu u chêêpi kpiyé,

a chóó nê ngmídi ngé.

N:ii kní y:oo yi chêêpi kpiyé wa mya ngmê,

u kwo wa kélímí mbê dmi,

p:uu daawa a lvêêdí dmi, myedaawa a

ghay dmi. *

⁷ Yi chêêpi kpiyé ka nmyi kélímí mbê dniye, u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngé kóó k:oo wa kaa nmyo, ngmêê n:ii dé u kwo daa kélímí té, yi chêêpi kpiyé p:uu wa a lvêêdí dmi. K:omo tpile nmí Lémi mb:ii ngópu, ngmêê u pi ndíi ngé mê pyodo. Yinté kópu puku yedê alanté mye tóó, apê,

Yi pãani ngomo wuwó pyu kní y:oo kée ngópu,

yi yini pãa pw:eni ngé vyílo mēyi pyodo. *

⁸ Nmí Lémi kée ngópu, ngmêê p:uu a lvêêdí dniye, mu kópu u dîy:o u kópu u wépi pwaa ngópu. Myenté, p:uu a lvêêdí dniye, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngé yi kópu ló dmi a vyyuwo, puku yedê alanté a tóó, apê,

P:uu pèdê lvêêdí dniye,

u ngwo pèdê ghay dniye. *

⁹ Nmí Lémi kée ngópu, p:uu a lvêêdí dniye, ngmêê dp:ee yinté yéli. Chóó Lémi ngé kópu mb:aa yilí yi p:uu ló dmi a vyi too, ngmêê dèê dniye, yi kópu kní nmyi chóó dmyi ntiye t:oo. Chóó Lémi ngé a ngmídi nmyoo, u nuu u yoo ngé pyódu nmyoo. Dyámê pê u kíng ndêndê, Chóó Lémi, p:uu nmye dpodo té. Chóó Lémi, kuwa yéli yi kéli ghê nmye

* 1:18: 1 Kódin 6:20 * 1:22: Njon 13:34 * 1:23: Njon 1:13; Hipílu 4:12 * 1:24: Is 40:6-8 * 2:1: Epeso 4:22; Njems 1:21 * 2:5: 1 Kódin 3:11; Lóma 12:1 * 2:6: Is 28:16 * 2:7: Psalm 118:22 * 2:8: Is 8:14

wee. U yoo vy:o kaa nmyoo, mu kópu u díy:o kuwa yéli yi ngíma Chóó Lémi pênmyi chaa kígha. Nmye chaa kígha ngópu, mu kópu u díy:o mgídi u yoo vy:o nmyee a kwo, ngmênê a danê nmyoo, chóó u wo mí kaa nmyoo. * 10 Myenté, wunê Chóó Lémi u yoo kuwa nmyee a kwo, ngmênê ala ngwo nmyo u yoo. Wunê u kwo dênmyee a ch:anêch:anê, ngmênê ala ngwo u kwo nmye ch:anêch:anê nyédi, nmye mb:aamb:aa ngê wunê vuywo yédi. *

Chóó Lémi p:uu dpodo

11 A tidê mbwó yoo, nmí Lémi ngê u yoo vy:o kaa nmyoo, nmyo dyámê mbêmê pi my:oo dé, nmyi p:aa ndêndê mbóó p:uu wunê tóó. Mw:ââkó nmyo, nuw:o dono u wépi dmyinê pwapí, mu kópu u díy:o ghê kamíni nmyinê pyw:ee ngópu, kíngê dyênê. * 12 Dmyinê l:êê ghi mb:aamb:aa, mu kópu u díy:o kuwa yéli y:oo ka y:enê nmyo, nmyi l:êê ghi mb:aamb:aa yi l:êê díy:o Chóó Lémi pédny:oo chaa kígha. Komo tpile daa yi nuu u yoo ngê anmyi pyaa dmi, nmyi pi dmi adnyi dyede dé, ngmênê nmyi kópu mb:aa yilí yi l:êê díy:o, Chóó Lémi paa chaa kalé y:e, wéni n:ii ngê ye wa t:aa. *

13 Pi kní y:oo nmí Lémi u pi kíngê dyênê ngmê, u l:êê díy:o dyámê u dêêpi kópu dyuu dmyinê chââchââ dé. Lóma tpémi yi king ndíi dmyinê chââchââ, mu kópu u díy:o pi yintómu yi kada a tóó. * 14 Kada pini dyêédí n:ii u maknopwo a pyede, myedmyinê chââchââ dé, mu kópu u díy:o kada pini ngê yinê yé too, yedpo, Pi dono yoo dmyinên:aa kpadakpada dé, pi mb:aa yoo dmyinên:aa chaa kígha dé. 15 Yi dnye dmi dmyinê nyémí dé, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê u yi u ngwo a kwo, A yoo dny:oo l:êê ghi mb:aamb:aa. Ala ngwo mbodo podo mbodo podo u yoo kní y:oo nmyi pi dmi daa yi lama a dyede tumo, ngmênê nmyi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê adí ya knomomê, ye doo u ntââ nmyi pi dmi mēdaadnyi dyede dé, tumo adnyi ya. *

16 Nmí Lémi ngê nuw:o dono kwulo a pwaa nmyoo, dono p:uu dp:ee dpodo té, nmyi chóó nmye pyede. Ngmênê nangê vyi, Nmí chóó nmo pyede, u ntââ dono anmí d:uud:uu. Apuu! Nmí Lémi ngê nuw:o dono kwulo a pwaa nmyoo, Chóó Lémi u dpodo pyu ngê a pyódu nmyoo. *

17 Pi yintómu dmyinê chââchââ dé, nmyi tidê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo choo ya, Chóó Lémi ka dmyinê nkíngê, dyámê u kada pini ndíi dmyinê chââchââ.

Dpodo pyu yoo yi kópu dyuu

18 Wop dpodo pyu yoo, nmí Lémi ntee nmye chââchââ ngópu, nmyi kada pini yoo yi dnye dmi yinté myedmyinê nyémí dé. Nmyi kada pini mb:aamb:aa ngê nmye choo a vuywo knomomê, ye dmyinê chââchââ, dono ngê nmye ada a vuywo knomomê, ye myedmyinê chââchââ. * 19 Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê wa chaa kalé nmyo. Pini n:ii Chóó Lémi u nuw:o u pono a vyápê yédi, ngmênê u l:êê díy:o a mgíni vyími yédi, Chóó Lémi ngê yi pini dpo chaa kwolo. 20 N:ii ngê dono dpí d:uu, u l:êê díy:o a mgíni vyími yédi, Chóó Lémi ngê yi pini d:uudpi chaa kwolo, ngmênê n:ii ngê kópu mb:aa dpí d:uu té, u l:êê díy:o a mgíni vyími yédi, Chóó Lémi ngê yi pini dpo chaa kwolo. * 21 Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê a ngmídi nmyoo. Yesu Kédisu nmyi l:êê díy:o a mgíni doo a mgíni vyími, yinté myedmyina a mgíni vyími, dmyina a njii. * 22 Dono daangmê d:uu ngê, k:omodanê kópu myedaangmê vuy. * 23 Dini ghi n:ii ngê p:uu dnye peede tpaépê, peede kópu yi p:uu myedaa vuy. Dini ghi n:ii ngê doo mgíni vyími, u ntââ vyími u pi ye daa vuy, ngmênê u lama doo ya, Chóó Lémi ngê ntênê yinê wa kpada té. * 24 Nmí dono kní yi l:êê díy:o Chóó Lémi ngê pèdê kpada nmoo, ngmênê nmí yikí dmi Tp:oo u pwo ghay wo, kídosi fiedê nmí d:aa dmi yinê a kâádi ngê. U yi u ngwo doo kwo, A yoo nuw:o dono kwulo nê pwaa té, maa mb:aa p:uu ní kaa té. U vyeé tédê, kamí ngê u ngwo pyódu nmoo. * 25 Maa mb:aa mwiyé nmyi kn:aadi ngópu, ngmênê nmyi Lémi ngê mēdê diyédyé kalé nmyoo, nmye wunê vuywo yédi. *

3

Yéeyepé yoo yi kópu dyuu

1 Yépe yoo, nmyi moo yoo yi dnye dmi dmyinê nyémí dé, mu kópu u díy:o nmyi moo yoo, n:ii dé nmí Lémi ka daa kélími té, díyo paa kélími mbê dniye. Nmyi moo kní ye nmí Lémi p:uu danê ngê dyaa kidmyengê chedêchedê, kminté yi ngópu dmi nmye wa nkoko t:oo, ngmênê yi dnye dmi dmyinê nyémí dé, * 2 dono kópu nangmê d:uu, nmí Lémi ka dmyinê nkíngê. K:omO tpiHA nmí Lémi p:uu ye myedaanmyi danê, ngmênê kópu mb:aa yilí n:ii nmye d:uud:uu tumo, yi l:êê díy:o u ngwo wa kélími mbê dmi. 3 Kpile ndíi kópu ngê nmye kíngê ya, nmyi gha kní yi p:uu dmyinê nuw:o, vyílo yi kópu ndíi kópu ngê nmye choo ya. Nmyi

* 2:9: Is 9:2; 1 Pita 2:5; Taitas 2:14; Dpodo 26:18; Espeso 5:8

* 2:10: Hos 2:23; Lóma 9:25

* 2:11: Nkal 5:17,24

* 2:12: Mát 5:16

* 2:13: Lóma 13:1-7

* 2:15: 1 Pita 3:15-17

* 2:16: Nkal 5:13

* 2:18: Espeso 6:5-7

* 2:20: 1 Pita 3:14,17

* 2:21: Mát 16:24

* 2:22: Is 53:9

* 2:23: Is 53:7; 1 Pita 3:9

* 2:24: Is 53:5-6; 2

mbodo dmi kmongokmongo myenté, ndii kópu ngé nmye kîngê ya, kpîdi mb:aa t:emî myenté, ndii kópu ngé nmye myekîngê ya. Yi kópu dé chedé ngé wa pyaa dmi. *
⁴ Ngmênê nmyi gha dmi yi p:uu dmyinê nuw:o, chedé ngé daawa pyaa dmi. Kwopwepe ngé kêê kédmyinêngê tee ngmê, kópu yilî nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé kîngê pyaa dmi. Chóó Lémi ngé u ngwo wa chaa kalé nmyo. ⁵ Wunê Chóó Lémi u nuu u pyâa yoo nmye yinté dé, pyópuni yoo u kwo dnyimo a kélîmî. Kpile daa ndii kópu ngé ye dpîmo a ya, yi gha knî yi p:uu dnyimo a nuw:o, yi moo yoo yi dnye dmi dnyimo a nyêmi dé. ⁶ Naangê p:eeni kópu Sela ngé Epilaham u dnye dpîmo a nyêmi, kópu, A Lémi. Nmyo nmye yinté dé, kópu mb:aa yilî nmye d:uud:uu tumo, myedp:ee nkîngê nyédi.

⁷ Yéé yoo, nmî Lémi u kópu dyuu nmyi lama a kwo. Yi kópu knî yi mbêmê nmyi kpâm knî ye mb:aamb:aa ngé dmyinê vuyuwu, mu kópu u dîy:o nmyi wêdêwêdê ntoo, yi wêdêwêdê daa yintoo. Dmyinê cháâcháâ dé, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ngé nmyi kpâm knî yi k:ii ghê kamî dmi nipi nmye a kpo. Dnyinté ye anmyi vuyuwu, ye Chóó Lémi ngé nmyi ngêpê dmi dnyinté u nkwo wa a ny:ee té. *

Dmyinê mb:aamb:aa, namê dono

⁸ A tidê mbwó yoo, nipi ya p:uu a kuwókuwó kópu nmye ninê tpaépê. Nmyi nuw:o dmi ngmidi ngé dny:oo ya, nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya, noko dmyinê ch:anêch:anê, nmyi pi dmi nmyi chóo nangé km:êê té. ⁹ N:ii ngé dono nmye adî d:uud:uu, ntâa u ngwo nangé vy:u. N:ii nmye adî peede tpaépê, u kwo peede tpaépê ngé kêê nangé t:oo, ngmênê Chóó Lémi ka yi l:êê dîy:o mêdmyinê ngêpê. Yi kópu u l:êê dîy:o nmî Lémi ngé a ngmidi nmyoo, wamyee ngee nmyo. * ¹⁰ Yinté kópu puku yedê a tóó, apê,

N:ii ngé u yi adî kwo, Dye ghi yintómu mb:aamb:aa ngé ní ya, yi pini daadi peede tpaépê, myedaadi kêemî kapî. *

¹¹ Dono u wépi choo pwapî, choo mb:aamb:aa,

u yi u ngwo choo kwo, Noko mb:aamb:aa ngé nmî ya.

¹² Mu kópu u dîy:o nmî Lémi pi mb:aa knî ye mb:aamb:aa ngé wunê vuyuwu yédi,

yi ngêpê wunê nyêmi too,

ngmênê n:ii knî y:oo dono a d:uud:uu ngópu,

nmî Lémi kpeme ye dpî yâa,

yi yéli dîy o wa kpada té.

L:êê ghi mb:aa u l:êê dîy:o mgîni vyimî

¹³ N:ii knî ye kópu mb:aa yilî nmye d:uud:uu tumo, dono kópu nmye daawa d:uu ngmê. * ¹⁴ Ngmênê kópu mb:aa knî yi l:êê dîy:o kópu dono nmye adnyi d:uud:uu knomomê, ye Chóó Lémi ngé wa a chaa kalé nmyo, amyedê ngee nmyo. Pi knî ye namê nkîngê, dono kópuni nmye adnyi d:uud:uu dé, nmyi nuw:onuw:o u kópu ngé kîngê pyaa dmi. * ¹⁵ Nmî Lémi Yesu Kédisu ntênê dmyinê cháâcháâ, u dnye ntênê myedmyinê nyêmi. Kópuni ka nmo kélîmî té, dye ghi yintómu u kakêê chámêchámê u ntâa mbêmê dmyinê ya. Pini n:ii kélîmî p:uu nmye dé póo knomomê, kakêê u kwo dpî chámê yó. ¹⁶ Ngmênê yi pini dpî chápu yó, gheteghete ngé u kwo nangmê mbwólu. Kópu dono nangmê d:uu, mu kópu u dîy:o n:ii yoo nmyi p:uu adnyi danê, u nt:u kópu daadnya a pyw:êmi. Nmî Lémi Yesu Kédisu u nuu u kópu anmyi d:uud:uu dé, n:ii ka ngmênê u kwo dono yinmye d:uud:uu ngmê, yini ngé mywene paa ghê we. *

¹⁷ Dono ngmanmyi d:uu knomomê, pi knî y:oo u nkwo wa kpada nmyo, Chóó Lémi ngé daawa chaa kalé nmyo. Ngmênê kópu mb:aa anmyi d:uud:uu dé, pi knî y:oo módó adnyi kpadakpada nmyomomê, ye Chóó Lémi u nuu u kópu ayinmyi d:uud:uu, * ¹⁸ mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu ngé vyilo yinté kópu yi pyodo. Dononi u l:êê dîy:o pwene, daa chóo d:uu ngé, nmî chóo nmî dono knî yi l:êê dîy:o pwene. Dono daa d:uu ngé, ngmênê yoo dono yi l:êê dîy:o ng:êêntómu pwene, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ka pèdê káadi nmyine. Pi knî y:oo vya ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngé mède pyidu ngé. Nt:u ghêli dèpê pyidu ngé, u ghê dmi mwiye a pyidu ngé. ¹⁹ Yi ngwo pi dono yoo yi ghê dmi n:ii dé mbwa koo dnyen:aa t:âa, Yesu u ghê dmi ye loo, kópu kamî ye mî vyu. * ²⁰ Yi yéli y:oo wunê Chóó Lémi u dnye dèdnyimo a nyêmi, u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngé u yi u ngwo doo kwo, Vyi ngé paa vya téne. Dini ghi n:ii ngé Nówa ngé nkéli doo ndini, Chóó Lémi ngé doo t:âat:âa, u dí Nówa ngé dpodo yedê kéli ngé, vyi ngé yoo dono vya too. Nówa mupwokni némi knî yi mo wáali njini nkéli ngé w:êê too. * ²¹ Nkéli ngé ntee w:êê too, mbápitisim mye yinté. Daa nmî too pee p:uu tupwó yu ghodo, ngmênê nmî nuw:o dono yu ghodo. Chóó Lémi ka nmo tpaépê ngé, kwonmimo, Nmî nuw:o dono a chedê ngi, mb:aamb:aa ngé mède pyódu nmédi. Nmî wépi dmi d:uud:uu puwâ. Yesu Kédisu kpêêni ntee a pyidu ngé, nmî dono yilî yinté dpî

* 3:3: 1 Tim 2:9-10 * 3:7: Epepo 5:25-30; Kílosa 3:19

* 3:13: Lóma 13:3 * 3:14: Mát 5:10 * 3:16: 1 Pita 2:12,15 * 3:17: 1 Pita 2:20 * 3:19: Epepo 4:9-10

* 3:20: Gen 7:7 * 3:21: Lóma 6:3-4; Njon 3:4-5

chedê té. Doo u ntââ daawa dóo nmo. *
 22 Nyââ, Yesu Kédisu kpèèní a pii wo, mbóó p:uu kee wo, Chóó Lémi u wéni pee mí yaa wo, u che p:ââ pee ngê mími pyodo. Enjel kní y:oo u dnye a nyèmi ngópu, kada pini kní y:oo u dnye mye nyèmi ngópu, Setan u yoo yintómu yu yodo u maknopwo a pyede.
 *

4

Yesu u ntanê yaa dmyeno

1 Yesu daa kede wo, Chóó Lémi u nuw:o u pono doo a vyápê, dono vyími u wépi daa puwâ. Yesu u nuw:o ntee doo a ya, nmyi nuw:o dmi yinté myedny:oo ya, mu kópu u díy:o pini n:ii Chóó Lémi u nuw:o u pono a vyápê yédi, dono wunê vyími ngê, doo u ntââ yi pini ngê dono d:uudpi d:uu. 2 Dye ghi daadii dyámê mbémê daanmyi ya. U l:êê díy:o yoo dono yi nuw:o u pono mênámê vyápê, ngmênê Chóó Lémi u nuw:o u pono dmyinê vyápê. * 3 Dye ghi daadii dono p:uu nmyee a mbêpê, kuwa yéli yi nuu u kópu dé nmyimo a d:uud:uu dé. Nmyimo a pyââ ti máâ ti, nmyi nuw:o dmi yi dpímo a mbêpê. Dye ghi yintómu nmyimo a ñuknweñuknwe, nmyimo a mb-waa ndani, myenmyimo a ghétighéti. Chóó Lémi dênmyimo a cháâcháâ, kn:aa yâpwo yinmyimo a cháâcháâ dé. * 4 Ngmênê ala ngwo kuwa yéli yi wépi dmi nmye pwapí tumo, yi vy:o mēdp:ee wowo nyédi, kópuni a d:uud:uu tumo, dp:ee d:uud:uu tumo. Daa yi nuu u yoo ngê dmye pyaa dmi, u l:êê díy:o nmye a peede tpaépê nyédi. 5 Wéni n:ii ngê nmí Lémi ngê wa kóté kalé té, k:ame wa ghê dmi, tumu adnyi ya. K:omo tpile mwiye wa pw:oo dmi ó yi ngwo adnyi ya, wamye kóté kalé té, ye daawa kede. 6 Nmí Lémi p:uu kópu dyuu wunê kédê ny:ee ngmê, ngmênê u wépi dé pwaa ngmê. Yélini vyi ngê a vyâ, mye yinté dé. Pi yintómu ntee dpí pw:oo dmi, yi dono kní yi l:êê díy:o yinté mye pw:oo dmiye, ngmênê nmí Lémi Yesu Kédisu ngê chóo u kópu dyuu ye mí vyyu, mu kópu u díy:o yi ghê dmi kní y:oo Chóó Lémi u ghê kamí myepédê pyw:ee y:e. *

Chóó Lémi p:uu ntênê dmyinê dpodo

7 A tidê mbwó yoo, kuwókuwó wéni daa kêmakéma a dyimédyimé, tpile yilí yintómu yi ngwo chedê ngê wa pyaa dmi. Yi kópu u l:êê díy:o namé ghétighéti, mb:aamb:aa ngê nmye dmyina a vyyuwo, u ngwo dmyinê ngépê. * 8 Ala kópu yi ndíi kópu, nmyi nuu ghi dmi numo nódo ntênê dny:oo ya, mu kópu u díy:o pini n:ii u nuu ghi nmyi nódo adí ya, dono nmye wa d:uu knomomê, ye

ntââ u ngwo daanmyinê vy:ee ngmê, u dono nmyi kuwó wanmyi kéé ngmê. 9 Yesu u yoo yélini nmye adnya a lèpi, nmyi ngomo kní yi k:oo dny:oo dpí, nmyi ntépinâ kní yi k:oo dny:oo kmaapi, yi p:uu nuu mbumu ngê kéé nangê t:oo. 10 Dpodo n:ii kní yi l:êê díy:o Chóó Lémi ngê u ntââ ngê a pyódu nmyoo, yi dpodo ntênê dmyinê dódo dé, u yoo u ngwo dmyinê wédêwédê kígha dé. * 11 N:ii a dèépí yédi, Chóó Lémi u kópu dyuu yinê choo tpaépê. Pini n:ii a pi ka vyyuwo yédi, Chóó Lémi u wédêwédê mbémê ye choo vyyuwo. Nmyi kópu yintómu Chóó Lémi u wédêwédê mbémê dmyinê d:uud:uu dé, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u pi u l:êê díy:o pi kní y:oo Chóó Lémi paa chaa kalé y:e. Dye ghi yintómu Chóó Lémi chaa kígha koo, u wédêwédê chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yilla.

Yesu u pi u l:êê díy:o dono u vyími

12 A tidê mbwó yoo, pi kní y:oo dono nmye a d:uud:uu tumo, ngmênê yi kópu kní y:oo kíngê ngwéti nmyo, nmyi nyepênypê u kópu ngê nmye myekíngê pyódu, yinté a tóó. 13 Nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu ntee doo a mgíni vyími, yinté mye:ee mgíni vyími té. Dini ghi n:ii ngê wa a diyé, pi kní y:oo wa a w:ee ngmê, awo, U pi ndíi ngê dé pyódu, yi ngwo w:aa nipi u k:ii wanmyinê pyw:ee ngmê. 14 Yesu Kédisu u l:êê díy:o nmye adnyi peede tpaépê knomomê, ye nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya, mu kópu u díy:o nmyi lama ka tóó, Chóó Lémi u Ghê Dmi nmyi p:uu a t:a. * 15 Dono nangmê d:uu. Daa dono u l:êê díy:o mgíni vyími p:uu nínê danê. Pi nangmê vy:a, pi u tpile nangmê t:âmo. Kópuni p:uu nmyi pi dmi daa pyede, yi kópu p:uu kópu nangmê vyi. 16 Ngmênê pi kní y:oo awo, Kídistryén yoo yi kwee chapwo koo, u ngwo adnyi kpadakpada nmyo, ye mywene nmye kíngê wowo, ngmênê Chóó Lémi mēdmyinê kwunokwuno, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u yoo vy:o kaa nmyoo.

17 Chóó Lémi ngê u yoo yi kpadakpada kn:ââ mwiye da chaa. Chóó Lémi daa kedekede pyu, wunê kpadakpada nmoo, yélini y:oo u kópu dyuu daa ny:ee ngópu, dnyinté daawa kpada té. 18 Yinté kópu puku yedê a tóó, apê,

Pi mb:aa ngê maa mb:aa daa kêmakéma dpí kn:aadi,

ngmênê pi dono ngê d:ud:umbiy:e dpí kn:aadi,

n:ii ngê Chóó Lémi daa cháâcháâ ngê, anyi dpí pwiye. *

* 3:22: Epeso 1:20-21 * 4:2: 1 Njon 2:16-17 * 4:3: Epeso 2:2-3; Taitas 3:3 * 4:6: Lóma 8:10 * 4:7: Lóma 12:9-13 * 4:10: Lóma 12:6-8; 1 Kódin 12:4-7 * 4:14: Mát 5:11; 1 Pita 2:19-20; Dpodo 5:41 * 4:18: Prov 11:31

¹⁹ Chóó Lémi u nuw:o u pono nmye vyápê nyédi, u l:êê díy:o nmye mgíni vyími nyédi. Kópu mb:aa yilí dmyinê d:uud:uu, Chóó Lémi p:uu nmyi nuw:o dmi dny:oo kwo. Yinê lâmo nmyoo, kóó k:oo wa kaa nmyo, daawa dóó nmyo.

5

Kada pini kní ye kópu dyuu

¹ Yélini nmí Lémi u yoo vy:o kada a pyede, kópu nmye ngmênîné tpaépê. Nê my:aa kada pini ngmê, Yesu Kédisu mgíni vyími tédê a chóó a ngwolo dê y:oo kínê módu, dini ghi n:ii ngê u pi ndíi ngê wa pyódu, u nkígh:ê an:uu yââ. ² A mbwó yoo, nínê kwunok-wuno nmyo, yélini yi kada Chóó Lémi ngê kaa nmyoo, mb:aamb:aa ngê ye dmyinê vyyuwo. Chóó Lémi ngê u yi u ngwo a kwo, A yoo yi kada pini kní y:oo yi dpodo mb:aamb:aa ngê dny:oo dóó, yi nuw:o dmi yi dpodo p:uu dny:oo kwo, kn:aa kídnýingê kwo. Ndapí p:uu namê nuw:o, ngmênê u yi nmye choo kwo, Nmí Lémi u dpodo mb:aamb:aa ngê nmí dóó. * ³ Yélini yi kada nmye wee, ye namê dyaa chedêchedê, ngmênê nmí Lémi u maa mb:aamb:aa ngê dmyinê kígha, nmyi nt:anê u ngwo wa yaa dmi. * ⁴ Dini ghi n:ii ngê nmyi kada pini wa a diyê, nmyi pi dmi ndíi ngê wa pyódu té, chedê ngê daawa pyódu.

⁵ Pi kamí yoo, nmye myenínê danê, nmyi kada pini yoo yi dnye dmi dmyinê nyémí dé. A mbwó yoo, namê lémilémi, numo ka dmyinê vyyuwo. Puku yedê ala kópu a tóó,

Yélini y:oo yi chóó yi pi dmi a kmími tumo,
yi yéli yi p:uu Chóó Lémi u nkwo a d:uu yédi,

ngmênê yélini daa lémilémi nyédi,

Chóó Lémi ngê a ngêêpi too. *

⁶ U l:êê díy:o namê lémilémi, Chóó Lémi dmyinê chááchââ, díyo chóó u wêdêwêdê mbêmê nmyi pi dmi wa km:êê té. ⁷ Nmyi nuw:onuw:o u kópu dé yi p:uu u kwo dmyinê ngêpê, yi kópu kní yi p:uu mênámê nuw:o, nmó kópu u díy:o nmye wunê vyyuwo. *

⁸ Dmyinê t:ââ, dpodombiy:e dmyinê vyyuwo. Setan ngê kíngê dóó nmyo. Layóni ntee a kââ yédi, u yi u ngwo a kwo yédi, Pi ngmênî ma, Setan u l:êê ghi mye yinté, u yi u ngwo a kwo, Ní dyênê té. * ⁹ Nmí Lémi p:uu nmyi nuw:o dmi dny:oo kwo, Setan u wépi u ngwo dmyinê pwapí. Daa nmyi mo nmye mgíni vyími nyédi. Dyámê wope wope yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, yinté mye mgíni vyími nyédi, yoo dono kní y:oo a mgíni vyími kígha tumo. * ¹⁰ Ngmênê daa dye ghi daadíi nmye mgíni vyími té,

Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê amê pyódu nmyo. Yinê a ngmídi nmyoo, Yesu Kédisu ka a kââdí nmyoo, yi k:ii ngmídi ngê anmyin:aa ya, chedê ngê daawa pyódu. Kópu mb:aa yilí yintómu yi kn:ââ ngê a tóó, yinê wa wêdêwêdê kalê nmyo, u ntââ ngê wa pyódu nmyo, u l:êê díy:o nmí Lémi Yesu daanmyinê wópu ngmê. ¹¹ U wêdêwêdê mudaamu tp:ook:omo, chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yila.

Pita u nduu tpaépê

¹² A tidê mbwó yoo, nmí mbwó Sailas ngê ka ngêêpi nê, ala pweepwee pee tp:oo nmye u ngwo dnyinê d:êê. Kuuchêmu u pi, nmí Lémi p:uu ntênê a dpodo. Ala pweepwee pee nmye d:a d:êê, mu kópu u díy:o u ya a nga a kwo, Nê wêdêwêdê kalê nmyo, nmyi lama choo a ya, Lémini ka nmyi kélími mbê dniye, vyílo yi Lémi yi ndêndê. Nangê wópu.

¹³ K:omo tpile ala p:aani Mbápiilon ntee p:aani, ngmênê nmí Lémi u yoo al:ii mye kwo. Yi yéli y:oo yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê. Pini n:ii a tp:ee ntee pini, Mak, u mb:aamb:aa nmye myeda dy:ââ. * ¹⁴ Mb:aamb:aa ngê Dpo numo chipé tóó, mu kópu u díy:o nmyi nuu ghi dmi numo nóó a pyede.

Yélini yintómu kní yi k:ii Yesu Kédisu u yoo vy:o nmyi ghê dniye, Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê nmye choo a vyyuwo.

Wu u dí. *

* 5:2: Dpodo 20:28 * 5:3: Taitas 2:7; Pilimon 1:14; 1 Tim 4:12; 5:1; Njon 13:14-15 * 5:5: Prov 3:34 * 5:7: Mát 6:25-30 * 5:8: Tpyuu 12:3,9,17 * 5:9: Epeso 6:11-13; Njems 4:7 * 5:13: 2 Tim 4:11; Lóma 1:7 * 5:14: 1 Kódin 16:20

2 PITA

¹ Nê Saimon Pita, Yesu Kédisu u dyépi ngmê, myenté u dpodo pyu. Yélini Yesu u yoo vy:o myinê ghê dniye, ala pweepwee pee nmye nîné dyede. Nmî Mbwámê Yesu Kédisu ka ntee nmî kélîmî mbê dniye, yinté u kwo my:ee kélîmî mbê dniye. Ndê ka ntee a w:êê nmoo, yinté u kwo mye w:êê nmyoo. Dini ghi n:ii ngê u yoo vy:o kaa nmoo, dépê kuwo nmyoo, u yoo vy:o mye kaa nmyoo.

² Chóó Lémi mupwo nmî Lémi Yesu yi p:uu dmyinê ndiye, nmye mb:aamb:aa ngê u ngwo adpa a vuyuwu, mb:aamb:aa ngê amyedpa a ngêépî nmyoo.

Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, dmyina a nji:ii

³ N:ii ngê a ngmîdi nmoo, nmî lama a tóó. Nmî dono yilî yinê chedê too, u kii ngmîdi ngê pyódu nmoo. Chóó u wêdêwêdê mbêmê u ntââ mbêmê pyódu nmoo, ghê kamî nmo a kpo, mb:aamb:aa ngê ntee a tóó, yinté mye pyódu nmoo. ⁴ Kópuni mb:aa yi pi dmi mwiye a vyi too, u wêdêwêdê mbêmê nmî l:êê dîy:o a d:uu too, mu kópu u dîy:o ntee a tóó, u yi u ngwo a kwo, A yoo yinté myedny:oo ya. Mgîdí u yoo yi nuw:o dmi kwolo ngmê dé, u yi y:e a kwo, Dono nmî d:uud:uu, ngmênê nmî Lémi ngê yi máadi p:uu a y:ee nmyoo. ⁵ Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi ka nmyi kélîmî mbê dniye, chóó u yoo vy:o kaa nmyoo. Yi kópu u l:êê dîy:o u yoo mb:aa ngê dmyinê kwo, p:uu dmyinê ndiye. ⁶ Dono dmyina a vyímî, u wépi dmyinê pwapî. Chóó Lémi dmyina a nji:ii, ⁷ nmyi tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmyi nódo dny:oo ya, pi yintómu yi nuu ghi dmi nmyi nódo myedny:oo ya. ⁸ Yi kópu dé mb:aamb:aa ngê anmyi d:uud:uu dé, ye nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu dpodo tédê, nmyi nt:u dmi mb:aamb:aa ngê adî kelekele. ⁹ Pini n:ii ngê yi kópu dé daadi d:uud:uu dé, yi pini my:oo a tóó, kópuni nmî Lémi ngê u l:êê dîy:o wunê a d:uu ngê, u dono u ngwo chedê too, yi kópu u nuwo wunê a kuwo wo.

¹⁰ A tídê mbwó yoo, yi kópu u l:êê dîy:o yi kópu mb:aa dmyinê d:uud:uu dé, pi knî y:oo pèdê w:ee y:e, awo, Chóó Lémi ngê a ngmîdi too, u yoo vy:o mye kaa too. Yi kópu mb:aa anmyi d:uud:uu dé, ye maa mb:aa daanmyi kn:aadi ngmê, myedaanmyinê lvêêdí dmi. ¹¹ Nmî Mbwámê Yesu Kédisu ngê daawa mb:ii nmyo, kóó k:oo wa kaa nmyo, nmî Lémi u kii anmyin:aa ya, chedê ngê daawa pyódu.

* 1:4: Njon 1:12; 2 Kódin 3:18

* 1:5: Nkal 5:22-23

* 1:14: 2 Kódin 5:1; Njon 21:18-19

* 1:16: Mát 17:1-5

* 1:21: 2 Tim 3:16; 1 Pita 1:10-11; Dpodo 3:21

* 2:1: Deut 13:1-5; Mát 24:24; Njuda 1:4

¹² K:omo tpile yi kópu yilî nmyi lama ntênê a pyede, ngmênê nmye mênîné vyílîvyílî té.

¹³ Doo u ntââ módó daanê kuwo nmyo, ngmênê yi kópu knî nmye mênîné vyílîvyílî té, nmyi dpî dmi u ngwo n:aa ny:âány:ââ.

¹⁴ Nyââ, daa kêmakêma dyámê pê nîné kuwo kuwo, kópuni nmî Lémi Yesu Kédisu ngê wunê a ka a vyu, daa kêmakêma n:aa ntiyen-tiye. A pwoopwo u maa ntênê a ka yinê a kêma ngê. ¹⁵ Ala kópu dyuu nmye nîné dyede, mu kópu u dîy:o u ya a nga a kwo, U ntââ mbêmê nê kuwo nmyo, a kuwó ala kópu dyuu dye ghi yintómu pênmyi nuw:onuw:o dé.

Chóó Lémi ngê Yesu u pi nmî ngópu u ngwo kmungo

¹⁶ Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi Yesu Kédisu u pi pi knî ye nmî vyu, u wêdêwêdê p:uu ye myenmee danêmbum. Danêmbum n:ii pi knî y:oo yi chóó yi nuw:o mbêmê dpo pyw:ee t:oo, daa yinté danêmbum ye yinmeen:aa t:apapê, ngmênê kópuni ye nmeen:aa t:apapê, nmî chóó nmî ngwolo knî y:oo nmî módó.

* ¹⁷ A mbwó dê yi k:ii nmî ngópu nmî Mî Chóó Lémi ngê Yesu u pi kmungo, u dnye mbóó p:uu nmî nyongo, nmopê, Kí a t:pe:ee njini, pini n:ii u nuu ghi a nódo a tóó, dye ghi yintómu a nuu u kópu ye d:uud:uu too. ¹⁸ Yi dnyeni mbóó p:uu nmî chóó nmo nyongo, dini ghi n:ii ngê mbu mbêmê Yesu u k:ii nme a ya.

¹⁹ Kópuni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê a d:êê tumo, Yesu ngê nmî ngópu ntiye too. Yi kópu knî ye ntênê u ngwo nmî kélîmî mbê dniye. Yi kópu dyuu ntênê dmyinê nuw:onuw:o dé, mu kópu u dîy:o pywápê ngê mgîdí ntee dpî chaa, yi kópu dyuu ngê nmyi gha dmi yinté myoo chaa ngê. Ala ngwo mgîdí vy:o nmo pyede, u dí mywe anmî m:uu, kâádi u nkwo wa a kee. ²⁰ Ndîi kópu ngma ala, nmyi nuwo kídangê kuwo. Kópuni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê a d:êê tumo, pi ngmê ngê chóó u nuw:o mbêmê yi kakémê dmi kîngê chamê, ²¹ mu kópu u dîy:o yi yéli daa yi chóó yi nuw:o mbêmê dnyimo a d:êê, ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ye yinê dpîmo a t:apapê dé, Chóó Lémi u komo u ngwo dnyimo a kapî. *

2

Pi dódó pyu yoo

¹ Nmî kn:ââ yoo yi vy:o pi knî ngmê y:oo Chóó Lémi u komo k:omo ngê ntee dnyimo a kapî, pi ngmê knî y:oo yinté adnyi dódó nmyo. Ndiye tédê kamî angmê kpémî ngmê, yélini tumutumu yi p:uu adnyi ndiye, maa ndêndê wa kn:aadi ngmê. K:omo tpile yi pi

dódó pyu yoo yi yíkí dmi nmí Lémi u pwo ghay wo, ngmênê u pi wa dyênê ngmê. Nmí Lémi ngê mgí daawa a puwâ, ayi ngwéti té, ntênê wa chedê té. * ² Pi yíli wa dóo t:oo, yi lêê ghi dmi wa ngmêê t:oo, yoo dono ngê wa pyódu t:oo, pyââ ti pyu ngê wa pyódu t:oo, nmí Lémi u pi kuwa yéli ye dono ngê u ngwo wa pyódu ngmê. ³ Tpile u mb:aami dé, k:omodanê kópu kní yi mbêmê adnyi dódó nmyo, ngmênê pini n:ii ngê wa kpada té, maadí kiyedê kwo, dpí doo u tpile. Daa kedekeke pyu, ntênê wa dyênê té. * ⁴ Dini ghi n:ii ngê enjel woni yoo dnya a dono, ye daa kede wo, mbwa k:oo km:êê too. Mgídí vy:o yi a wee, yi a mgíní vyímí nyédi, yi kpadakpada ndíi yi a t:âât:ââ ngmê. * ⁵ Yélini wunê dnya a dono, Chóó Lémi ye myedaa kede wo, ngmênê vyi ngê vya too. Pi mb:aa yi vy:o ngmídi doo kwo, Nówa, pini n:ii ngê dono ye dpímo kwódukwódu. Yi pini mupwokní ñ:emi kní wááli vyílo dé yi w:êê too. * ⁶ Myenté, Chóó Lémi ngê Sodom p:aani dé Kímoda ndê ngê myedê vuyuwó doo. Yélini yoo yi p:aani dé y:e dnye kwo, yi dono yíli yi l:êê díy:o yi ngwo kpada too, apê, Yoo dono p:aani p:aani yi kópu paa m:uu y:e, yi lama paa yaa we, n:ii ngê dono dpí d:uu, ndê ngê wa ma. * ⁷ Pi mb:aa ngmídi yi vy:o doo kwo, Loté, ndê ka vyílo yi w:êê ngê, ⁸ mu kópu u díy:o máâ kní y:oo dye ghi yintómu numo kpéépí n:ii dnya a kígá, u ngíma kaa dníye. ⁹ Yi dyimé pywuu dé yi nt:u kópu ala, nmí Lémi u ntáâ, pi mb:aa yoo yi tókótókó tédê dpí ngee té, pi dono yoo dpí kpada té, u dí kuwókuwó wéni ngê ntênê amí kpada té. * ¹⁰ Yoo kwolo ngmê dé, n:ii kní y:oo nmí Lémi u dnye daa nyémí ngópu, dono yi nuu u kópu ngê a ya yédi, yi yéli ndyinté daawa kpada té.

Pi dódó pyu yoo daa nkíngê nyédi, k:omo tpile dono a d:uud:uu tumo, ngmênê myewene ye daa kwo yédi. Yélini yi pwo a pyede, daa cháâcháâ tumo, ngmênê yi pi dmi a dyede tumo. ¹¹ K:omo tpile enjel yoo yi pi dmi ndíi dé, yi wêdêwêdê mye ndíi, ngmênê nmí Lémi u ngíma pi dódó pyu yoo yi pi dmi daa dyede tumo. Lukwe díy:o yi yéli yi pwo yéli yi p:uu a peede tpapê nyédi. *

¹² Pi dódó pyu yoo, chii w:ââ ntee tpile dé. Chii w:ââ u lama daa tóó, Kí pi u tpile tp:oo, u ngwo dpí vy:a. Yi yéli mye yinté dé, daa yi lama a peede tpapê nyédi. Chii w:ââ ntee anyi vy:a, nmí Lémi ngê yinté wamye vya té, ¹³ yélini yi némi dmi a dyede tumo, nmí Lémi ngê yi ntáâ dmi ye wa a vy:u. U yi y:e a kwo yédi, Kmaapi ngê wo nmo a vyímí dé. Pi dódó pyu yoo nmí Lémi u kmaapi

tédê nmye dpí taa dmi, a mywenemyewene kígá nmyoo. ¹⁴ Pyââ ti ngwolo yi ngíma a kwo nyédi, dono tédê daa pilepile nyédi, yoo kamíni nmyi vy:o a wee, a lvêédí tumo. Tpile u mb:aami yoo, nmí Lémi ngê wa dyênê té. ¹⁵ Maa ndêndê kn:aadi ngópu, u ngwo vyiti dníye, Mboso tp:oo Mbalaam u maa p:uu mí pwii dníye. Yi Mbalaam ndapí ndíi p:uu doo nuw:o, u l:êê díy:o dono u maa p:uu ghê wo, apê, Yisiléli tpémi yi p:uu kópu dono ngmên:uu t:oo, Chóó Lémi ngê u ngwo pèdé vya téne. * ¹⁶ Ngmênê Chóó Lémi ngê u enjel ngmê dy:ââ ngê, Mbalaam u maa yi nkoko ngê, u ndonki u ntáâ ngê pyódu ngê, dníye u ngwo pw:ii ngê. Yi kópu u l:êê díy:o kópuni Mbalaam ngê u yi doo kwo ní d:uu, mēdaa d:uu ngê. Yi kópu mbodo podo mbodo podo u kópu.

¹⁷ Dpuwó nuu n:ii u kwo mbwaa chedê ngê dpí pyódu, yoo ntee a dódó too, pi dódó pyu yoo mye yinté dé, gha kópu yi mênê daa ya yédi. Myenté, dini ghi n:ii ngê kââdi ndíi dpí kee, têpê wêdêwêdê ngê dpí pyódu, pi kní y:oo u yi y:e a kwo yédi, Tpii a ghay we. Dini ghi n:ii ngê nkali ndíi dpí m:uu ngmê, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpí pyódu, ngmênê yópu ngê nkali ntee dpo y:oo, yoo u ngwo dpí dóó, yi yéli mye yinté dé, yoo dpí dóó t:oo. Chóó Lémi ngê daawa kn:aadi, mgídí ndíi vy:o wa kée té. ¹⁸ A chaa nyédi, yi pi dmi yi chóó a kmímí tumo. Pi kamí yoo dpí dóó t:oo, n:ii yoo yoo dono yi vy:o da pwii dmi, Yesu u yoo vy:o dé ghê dmi. Dono kópuni yi nuw:o ñedê a pyede, daa kwódu yé kópu ngê dé pyódu t:oo. ¹⁹ Pi kamí kní ye yipu, Dêépí kópu dyuu u mbwa k:oo nmo pw:iipw:ii nmyo, ngmênê dono u mbwa k:oo yi chóó a wee, mu kópu u díy:o doo u ntáâ dono u wépi d:uudpi pwaa ngmê, dye ghi yintómu a dono nyédi. * ²⁰ Yélini dpí dóó t:oo, dono dpo pyw:ee ngmê. Dini ghi n:ii ngê nmí Lémi Yesu Kédisu ka mwiyé a kélímí mbê dníye, yi Mbwámê ngê pyodo, mgídí u yoo yi dono vy:o a y:ee too, ngmênê ala ngwo yi dono ngê maa mgímí té, yi ya dono ngê dé pyódu. * ²¹ Wunê yi kpadakpada pé tédê, mu kópu u díy:o maa mb:aa yi lama dèpwo ya. Ala ngwo yi kpadakpada ndíi ngê dé pyódu, mu kópu u díy:o nmí Lémi u dèépí kópu dyuu u wépi dé pwaa ngmê. ²² Lukwe díy:o yi dono kní ye maa diyé dmi. W:ââ ntee tpile ngê dé pyaa dmi. Ntini n:ii w:ââ ngê dpí kwada kwolo, myombó moo diyé, moon:aa ma. Myenté mbwêmê. Tupwóni p:uu a t:a, doo u ntáâ daanyi ghodo, u mgí lêê u kwo moon:aa kudu. *

* 2:3: Lóma 2:24; 16:18; 1 Tes 2:5

* 2:4: Mát 25:41

* 2:5: Gen 6:11-18:19

* 2:6: Gen 19:12-13,24; Njuda

1:7 * 2:9: 1 Kódin 10:13; Njuda 1:6

* 2:11: Njuda 1:9

* 2:15: Num 22

* 2:19: Njon 8:34; Lóma 6:16-17

* 2:20: Mát 12:43-45; 26:24; Hipilu 6:4-6

* 2:22: Prov 26:11

3

Mbóó dyámé ndé ngé u ngwo wa ma dé

¹ A tidé mbwó yoo, pweepwee pee n-ii mwiyé nmye nê dy:ââ ngé, alani mye yinté. Nmyi nuw:o wátiwáti u l'éê díy:o d-a d'éê dè. ² Kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu kní y:oo wuné a d'éê tumo, nmye méyeda vyíli té. Nní Lémi u dèépi kópu nmyi dyépi kní y:oo n-ii nmye mî vyi ngópu, nmye méyeda vyíli. ³ Mwiyé mwiyé ala kópu nmyi lama choo a ya, dini ghi n-ii ngé kuwókuwó wéni daa kémakéma adí dymédymé, yoo dono ngmêwa chaa, yi chóó yi pono adnyi vyápé, adnyi nkwtinkwti nmyo, * ⁴ nmyewo, Nmyi lémi Yesu ngé yepé, Mu dini ghi ngé waméni diyé. Nmyewo, Angéné yi pini. Nmyewo, Nní pye mî yoo wuné mwo a pw:oo dniye, ngméné yi pini doongé diyé wo, kn:ââ Chóó Lémi ngé dyámé pè mwo a l'ámo ngé, nkoo nmo, tpile yintómu ntee munté muka tóó. Nmyewo, Yi pini mēdaawa a diyé. ⁵ A tidé mbwó yoo, n-ii dé yinté a nuw:o té, Nówa u danēmbum yi mbodo kn:ââ vwuwo dè yé ngmè, p:uu daa nuw:o té. Nní lama ka tóó, mwiyé mwiyé dini ghi ngé Chóó Lémi ngé kópu yi vyu, dyámé pè l'ámo ngé, mbóó mye l'ámo ngé. Ntii mwada y:i nuwo, dyámé a kmungo. * ⁶ U kuwó dini ghi ngé nti médè diyédiyé kwólu, yoo dono dyéné too, yi tpile mye dyéné too. * ⁷ Ngméné Chóó Lémi ngé wo ngmè ngmídi ngé, wéni n-ii ngé kópu m:uu wa a vyi, yi ngwo ndé ngé mbóó dyámé wa ma dé. Yi wéni ngé yoo dono wa kóté kalé té, amye kpada té. *

⁸ A tidé mbwó yoo, nangé vyi, Nní Lémi ngé mgí da puwá. Ala kópu nmyi lama kídangé kuwo, nni Lémi ka m:ââ yono yono y:a daa dye ghi daadí, ngméné u kwo wo ngmídi. * ⁹ K:omo tpile yoo woni yi nuw:o alanté a pyede, apu, Nní Lémi ngé mgí da puwá, kéma wa a diyé, ngméné mgí daawa a puwá, a t:âât:ââ nmyo, u yi u ngwo daa kwo, Ghéli ní dyéné té. Dye ghi ka dówodówo, u yi u ngwo a kwo, Pi yintómu kní y:oo yi dono a kuwo téne, a yoo vy:o ghé dniye. *

¹⁰ Pi doo u lama kpáapi ntee dpí t:aa, nni Lémi u wo yinté wa d:ii. Yi wéni ngé dnye ndíi vy:o mbóó anyi wa pwiyé, tpileni mbóó p:uu a wee, ndé ngé wa ma té, dyámé mbémé tpile yintómu wamye ma té. * ¹¹ Yi tpile yilí yintómu chedé ngé wa pyaa dmi, u l'éê díy:o nmyi nuw:o dmi yi p:uu kíngmè kwo, nni Lémi mu ngmídi p:uu dny:oo kwo. ¹² Chóó Lémi u wo nuw:o ngmídi mbémé dmyinè t:âât:ââ, pi yilí kní ye u pi dmyinèn:aa tpaépé, u yoo vy:o paa ghé dniye, yi wéni límlími ngé u ngwo paa dyimé we. Yi wéni ngé ndé ngé

mbóó dyámé wa ma dé, tpile yilí yintómu wa nkí:a dmi, ¹³ ngméné Chóó Lémi ngé kópuni a vyu, yi kópu mbémé mbóó dyámé kamí dè nmo t:âât:ââ dè, yoo mb:aa kwéli adnyin:aa kwo.

¹⁴ A tidé mbwó yoo, yi wéni ghéli doongé dyimé wo, mb:aamb:aa ngé dmyinè ya, dyáape nmyi p:uu kíngmè ya. Nní Lémi wéni n-ii ngé wa a diyé, mb:aamb:aa ngé nmye paa taa we. ¹⁵ Nmyi lama choo ya, nni Lémi ngé dye ghi a dówodówo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo a kwo, Pi yilí a yoo vy:o paa ghé dniye. Nní Lémi u nuw:o ndíi mbémé nni mbwó Póól ngé vyilo yi kópu nmye yedé d'éê ngé. * ¹⁶ U pweepwee pee yedé yi kópu kní yi p:uu u mo kópu nmye dèpé d'éê ngé. U pweepwee pee kní yi yedé kópu woni kní yi wopwe dpodo ndíi ngé nmye dpí pyaa dmi, ngméné pi ngé kíngé dóo nmyo. Yélini yi ndiye daa ndíi, n-ii kní y:oo maa dpí kn:aadi ngmè, Póól u kópu dé dpó kp:aa t:oo, ngméné yi kakémé cháméchámé tédé kn:aa kópu kní y:i ngmédpi kaa ngmè. Chóó Lémi u Puku yedé kópu dyuu yinté u mo ngé myoo pyódu t:oo, yoo kn:aa máadi p:uu u ngwo dpí kaa t:oo. Yi kópu u l'éê díy:o Chóó Lémi ngé wa dyéné té. *

¹⁷ A tidé mbwó yoo, yi kópu p:uu nmyi ng:aa dmi yed:aa t:oo, nmye mb:aamb:aa ngé dmyina a vwuwo. N-ii kní y:oo nni Lémi u kópu dyuu dnyinté a cháâcháâ tumo, kíngé dóo nmyo, kn:aa máadi p:uu kíngé kaa nmyo. ¹⁸ Nní Lémi Yesu Kédisu p:uu dmyinè ndiye. Nní Mbwámé ngé pyodo, yinè choo a ngéépi nmyo. Chaa kígha koo, u chaa kígha daanmí yé.

Wu u dí.

* 3:3: 1 Tim 4:1; Njuda 1:17-18 * 3:5: Gen 1:2,6-9 * 3:6: Gen 7:11-23 * 3:7: 1 Kódin 3:13 * 3:8: Psalm 90:4 * 3:9: 1 Tim 2:4 * 3:10: Mát 24:43-44 * 3:15: Lóma 2:4; 10:21 * 3:16: Hipílu 5:11

1 NJON

Pini n:ii ngê ala pweepwee pee d:êê ngê, u pi Njon, Sepédi tp:oo, Yesu u dyépi ngmê. Dini ghi n:ii ngê pi vy:ee ngê doo ya, ala pweepwee u ngwo d:êê ngê, Yesu u yoo knî ye dy:ââ ngê.

Pi ngmê knî y:oo yi yéli kn:aa máádi p:uu dnye kapî dé, yipu, Doo u ntââ Chóó Lémi Tp:oo pi ngê daapi pyodo. Yipu, Chóó Lémi mupwo d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa dé, dono yi p:uu daa ta. Yipu, Dyámê u kópu dé dono dé, dyámê mbêmê tpémê ye dono dé. Yipu, Doo u ntââ Chóó Lémi Tp:oo pi ngê daapi pyodo. Yipu, Yesu pi ntee pini, dini ghi n:ii ngê Njon Baptist ngê mbápítisím kwólu, yi ngwo Chóó Lémi Tp:oo Yesu p:uu kele, yipu, Yesu ghêlí daa vya ngópu, Chóó Lémi Tp:oo ngê mwiyé a kuwo ngê. K:omodanê kópu pi knî ye yidnyimo tpapê. Myenté k:omodanê kópu ye m:uu dnyimo tpapê, yipu, K:omo tpile Yesu u yoo adnyi dono, ó daadnyi dono, u kópu daa tóó.

Njon ngê yoo yi wátiwáti u l:êê díy:o ala pweepwee pee u ngwo d:êê ngê.

Kêlí Pini p:uu kópu dyuu

¹ Nmî Kêlí Pini p:uu nmye nmîné d:êê té, pini n:ii ghê njini u kn:ââ. Mwiémwiyé dini ghi ngê yi pini doo a ya, nmî dye ghi ngê u kwo nmee a ng:aa, nmî chóó nmî ngwolo knî y:oo nmî módu, nmî kêê dmi p:uu my:oo yó. * ² Yi ghéni kn:ââ nmî Mî k:ii nipi dpîmo a ya, myenté chedê ngê daawa pyódu. Dini ghi n:ii ngê pi ngê pyodo, nmî módu. Yi kópu u l:êê díy:o u pi ntênê nmye nmo tpapê ngê, dpîno k:omodanê té. * ³ Pini n:ii nmî módu, kópu ni u kwo nmo ny:ee too, nmye vyílo yinmo tpapê too, mu kópu u díy:o nmî nuw:o dmi ntee a tóó, nmyi nuw:o dmi yinté myedny:oo a ya. Nmî Mî mupwo Yesu Kédisu yi k:ii ngmídi ngê ntee nmo pyede, u yi nmo a kwo, Yi k:ii ngmídi ngê yinté myedmyinê a ya. ⁴ Nmye nmîné d:êê té, mu kópu u díy:o w:aa pêdê pyw:ee yó, myenté myepono pyw:oo.

W:éêní paa

⁵ Ala kópu dyuu nmî Lémi u kwo nmo ny:ee too, nmye vyílo yinmo tpapê too, Chóó Lémi káadi ntee tpile ye tóó, mgídi knî p:uu daangma a ta. * ⁶ Ala kópu anmî tpapê knomomê, Nmî Mî k:ii ngmídi ngê nmo pyede, ngmênê mgídi vy:o anmî m:ii knomomê, ye anmî k:omodanê, daa nmî Mî u pono anmî vyápê. * ⁷ Nmî Mî w:éêní ntee a tóó, w:éêní yinté anmî m:ii knomomê, ye

u k:ii ngmídi ngê anmî ya, u yoo knî yi k:ii ngmídi ngê amyenmî ya, Tp:oo Yesu u wêê ngê nmî dono yilí yintómu dpí ghêê té.

⁸ Ala kópu anmî tpapê knomomê, Dono nmî mênê daa tóó, ye nmî chóó nmî nuw:o knî y:oo adnyi dódó nmo, nmî Mî u ndê kópu dyuu nmî mênê daadnyi ya. ⁹ Ngmênê nmî dono yilí yi yuu dmi nmî Mî ka anmo y:ee knomomê, daawa dóó nmo, kópu mb:aa nmo angmê d:uu, nmî dono yilí u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngí té, wa ghêê nmo, kamí ngê wa pyódu nmo. ¹⁰ N:ii ngê dpo, Dono d:oongmê d:uu ngê, yi pini ngê nmî Mî u kópu dyuu dpí vy:a, mu kópu u díy:o nmî Mî ngê dpo, Pi yintómu a dono nyédi. Yi pini u mênê nmî Mî u kópu dyuu daa ya nyédi.

2

Yesu Kédisu nmî Mbwámé

¹ A tp:ee yoo, nmye nîné d:êê, mu kópu u díy:o dono kópu daangmēpaa d:uu yó, ngmênê dono ngmanmî d:uu knomomê, Yesu Kédisu ngê nmî Mî ka amí kwódu nmo, kwowo, Nangê kpada té, * ² yi yikí dmi a pwo ghay wo. A tp:ee yoo, Yesu Kédisu ngê chóó dono daangmê d:uu ngê, ngmênê nmî dono yintómu yi l:êê díy:o pwene. Daa nmî mo nmî l:êê díy:o pwene, ngmênê pi yintómu yi l:êê díy:o mye pwene. *

³ Nmî Mî ka anmî ng:aa knomomê, ye ala kópu nmî lama ntênê wa yââ, Nmî Mî nmî lama pini ngê a tóó, u yoo vy:o nmo wee. ⁴ N:ii ngê dpí vyi, Nmî Mî a lama pini ngê a tóó, u yoo vy:o n:aa kwo, ngmênê yi pini u kwo daa ng:aa yédi, yi pini k:omodanê pyu, ndê kópu dyuu u mênê daa ya nyédi. * ⁵ N:ii u kópu dyuu ka adí ng:aa, vyílo yi pini nódo nmî Mî nuu ghi d:ud:umbiy:e a tóó. Yi kópu mbêmê nmî lama dpí yââ, nmî Mî k:ii ngmídi ngê nmo pyede. * ⁶ N:ii ngê dé vyi knomomê, nmî Mî k:ii ngmídi ngê nye tóó mo, Tp:oo Yesu Kédisu ntee doo a m:ii, yi pini yinté mye choo m:ii. *

Dêépí Kópu kamí

⁷ A tp:ee yoo, daa dêépí kópu kamí nmye yinîné d:ééd:êê, ngmênê dêépí kópu mbwee. Dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo vy:o wunê nmyinê ghê dniye, yi dêépí kópu yi ngwo nmyinê ny:ee ngópu, nmyepê, Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. * ⁸ Ngmênê yi dêépí kópu kamí ngê mo tóó. Yesu Kédisu ngê yi dêépí kópu nmî ngópu ntênê dpîmo a cháâcháâ, yinté my:ee cháâcháâ ngmê. Mgídi machedê ngê ka pyodopyodo, pywápê ndéndê wunê ka dnyednye. *

* 1:1: Njon 1:1-4 * 1:2: Njon 1:14 * 1:5: 1 Tim 6:16; Njems 1:17 * 1:6: 1 Njon 2:4 * 2:1: Hipulu 9:24
 * 2:2: Lóma 3:25; Njon 1:29; 11:52 * 2:4: 1 Njon 1:6,8 * 2:5: Njon 14:21,23; 1 Njon 4:12,17; 5:3 * 2:6: Njon 13:15
 * 2:7: 2 Njon 1:5-6 * 2:8: Njon 1:9; Lóma 13:12

⁹ N-ii ngê dpo, Pywápê u wuu n:aa m-ii, ngmênê u mbwó u kwo a diya yédi, yi pini mgídí vy:o mo m-ii. * ¹⁰ N-ii nódo u mbwó u nuu ghi a ya yédi, yi pini pywápê u wuu a tóó, pi d-uudpo lvêédí. * ¹¹ Ngmênê n-ii ka u mbwó a diya yédi, yi pini mgídí vy:o a kwo, mgídí vy:o mye m-ii. Doo u lama a paa yédi, ngmênê u kwo, Ló y-i n:aa lèpí, mu kópu u díy:o mgídí ngê ngwolo dé dpí dyênê dé. *

¹² Tp:ee dmáádíma, nmye nínê d:êê, mu kópu u díy:o Yesu Kédisu u pi mbémê nmí Mí ngê nmyi dono yílí u kuwó kée too. *

¹³ Mâáwe yoo, nmye nínê d:êê, mu kópu u díy:o pini n-ii dye ghi yintómu doo a ya, nmyi lama a tóó. Pi lvulu yoo, nmye nínê d:êê, mu kópu u díy:o dpodombiy:e nmyi ghê dniye, Setan nmyi yi yodo u maknopwo nmyi yé ngópu.

¹⁴ Tp:ee dmáádíma, nmye nínê d:êê, mu kópu u díy:o nmí Mí nmyi lama a tóó. Mâáwe yoo, nmye nínê d:êê, mu kópu u díy:o pini n-ii dye ghi yintómu doo a ya, nmyi lama a tóó. Pi lvulu yoo, nmye nínê d:êê, mu kópu u díy:o nmyo wédêwédê dé, nmí Mí u kópu dyuu nmyi mênê a kwo, Setan nmyi yi yodo u maknopwo nmyi yé ngópu.

¹⁵ Dyámê nangê kápu, dyámê u tpile kní yi p:uu nmyi nuw:o dmi kíngê kwo. Dyámê anmyinê kápu knomomé, nmí Mí u nuu ghi nmyi nódo daadí ya, * ¹⁶ mu kópu u díy:o nmyi nuw:o dmi nmí Mí p:uu dny:oo kwo, dyámê mbémê kidnyingê kwo. Yélini yi nuw:o dmi dyámê mbémê a wee, nuw:o dono u pono a vyápê nyédi, tpileni dpí m:uu ngmê, yi tpile u yi y:e a kwo yédi, dyámê u tpile dé dpo kápu tumo. Yinté lémi ghi nmí Mí ka d-uungmédpo ndê, dyámê mbémê pi kní y:oo yi chóó dpí nêti t:oo. ¹⁷ Pi kní y:oo tpileni yílí yi yi dmi a kwo, chedê ngê wa pyaa dmi, dyámê pê chedê ngê amye pyódu, ngmênê n-ii nmí Mí u pono adí vyápê, chedê ngê daawa pyódu. *

Pini n-ii Yesu Kédisu p:uu adí d:uu

¹⁸ A tp:ee yoo, kuwókuwó wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê. Ala kópu wunê nmyinê ny:ee ngópu, Díyo pi ngmê Yesu Kédisu p:uu adí d:uu. Yi kópu ala ngwo kédê pyódu, pi yílí Yesu Kédisu p:uu ka d:uu té. Yi kópu u l:êê díy:o nmi lama ka tóó, kuwókuwó wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê. * ¹⁹ Yi yélini k:omo ngê nmí yoo vy:o ghê dniye, u kuwó dini ghi ngê mé pwii dniye. Nmí yoo vy:o ntênê wodnye kwo, ye nmí vy:o pê wee,

ngmênê a kuwo nmo, ntênê u ngwo nmo w:ee ngê, nmímo, Daa nmí yoo vy:o yélini. *

²⁰ Dp:ee yinté yélini, Yesu Kédisu ngê u Ghê Dmi nmyi mênê a yó, u ndê kópu dyuu nmyi lama u ngwo a yaa wo. ²¹ Nangê vyi, Nê nmo wunê d:êê, mu kópu u díy:o ndê kópu dyuu nmí lama daa kwo. Kêlé, ndê kópu dyuu nmyi lama wunê kwo, myenté ala kópu nmyi lama kíyedê tóó, k:omodanê kópu u kn:ââ ndê kópu dyuu p:uu dédengmê kwo.

²² N-ii ngê ala kópu a tpapê ngê, Yesu daa Chóó Lémi Tp:oo, yi pini k:omodanê pyu, Yesu Kédisu p:uu a d:uu yédi. Yesu ka kpeme dpí yââ, u mí Chóó Lémi ka kpeme myoo yââ. *

²³ N-ii ngê Yesu dpí mb:ii, u mí Chóó Lémi myoo mb:ii. N-ii ngê Yesu a cháâcháâ ngê, u mí Chóó Lémi mye cháâcháâ ngê. *

²⁴ Nmí Lémi p:uu kópuni mwyiyé nmyinê ny:ee ngópu, yi kópu p:uu nmyi nuw:o dmi dny:oo kwo, nangê ngmêê. Yi kópu daanmyinê ngmêê knomomé, ye dye ghi yintómu nmí Mí k-ii ngmídi ngê anmyi ya, Tp:oo u k-ii ngmídi ngê amyenmyi ya. ²⁵ Kópuni u pi wunê nmo a vyyu, daawa doo nmo, yi kópu ntênê wa d:uu, ghê kami nmo wa a kê, ghéni n-ii chedê ngê daawa pyódu. *

²⁶ N-ii kní y:oo kn:aa máádi p:uu a kapí nmyoo, yi kópu yi yélini yi l:êê díy:o nmye da d:êê. ²⁷ Dp:ee yinté yélini, Yesu Kédisu ngê u Ghê Dmi nmyi mênê a yó. Yi ghéni dmi ngê kópu yílí yintómu yi p:uu a ndiye kígha nmyoo, doo u ntââ pi ngmê ngê mēdaadi ndiye kígha nmyoo. Yi ghéni dmi ngê ndê kópu nmye ye tpapê too, k:omodanê kópu nmye daangmêwa vyi. U kwo dmyinê ng:aa, Yesu Kédisu u k-ii ngmídi ngê dmyinê ya. *

²⁸ Nyââ, a tp:ee yoo, u k-ii ngmídi ngê dmyinê ya, mu kópu u díy:o wéni n-ii ngê wa a diyé, u kwo daapídmí nkíngê, mywene nmye myedaapaa ghê we. * ²⁹ Nmyi lama kíyedê tóó, Yesu Kédisu p:uu dono daangma a t:a. Ala kópu nmyi lama mye choo a ya, n-ii ngê kópu mb:aa a d:uud:uu too, yi pini nmí Mí tp:oo ngê mye tóó. *

3

Chóó Lémi tp:oomódó tp:oomââ yoo

¹ Ndíi kópu ngma ala. Nmí Mí nódo nmí nuu ghi dmi ntênê wunê tóó, u l:êê díy:o tp:oo módó tp:oo máâ ngê a pyódu nmo, u pi nmí p:uu t:ángo. Yi kópu u l:êê díy:o dyámê mbémê tpémi y:oo daa myeme nmo, nmí Mí yi lama myedaa tóó. * ² A tidê mbwó yoo, nmí Mí ngê tp:oo módó tp:oo máâ ngê a

* 2:9: 1 Njon 3:10,15; 4:20 * 2:10: Lóma 14:13 * 2:11: Njon 12:35 * 2:12: 1 Kódin 6:11 * 2:15: Lóma 8:7; Njems 4:4 * 2:17: Mát 7:21 * 2:18: Mát 24:5,24; 2 Njon 1:7 * 2:19: Dpodo 20:30 * 2:22: Mát 10:32-33; 1 Njon 4:3; 2 Njon 1:7 * 2:23: Mát 10:32-33; Njon 5:23; 2 Njon 1:9 * 2:25: Njon 3:15; 6:40 * 2:27: Njon 14:26 * 2:28: 1 Njon 4:17 * 2:29: 1 Njon 3:10 * 3:1: Njon 1:12-13; 16:3 * 3:2: 2 Kódin 3:18; Pilipay 3:21

pyódu nmoó, ngmênê nmî lama daa tóó, mu dini ghi ngê lónté pini ngê anmîn:aa ya. Nmî lama ka tóó, Yesu Kédisu dini ghi n-ii ngê wa a diyé, yinté pini ngê anm-uu pyaa dmi, mu kópu u díy:o yi ngwo ntênê anm-uu m:uu. *
 3 Yélini yi k-ii yi kópu nmî lama a tóó, nmî nuw:o dmi Yesu Kédisu p:uu a wee. Dono ntee p:uu daa t:a, yinté nmî p:uu kíngmê ya.

4 N-ii a dono yédi, yi pini nmî Mî p:uu a d:uu yédi, u dèêpî kópu dyuu daa cháâcháâ ngê. 5 Nmyi lama kíyèdê tóó, Yesu Kédisu pi ngê pyodo, nmî dono chedêchedê u l:êê díy:o. Nmyi lama mye tóó, chóó u dono daa tóó.

* 6 Yélini yi k-ii Yesu u k-ii ngmídi ngê nmo pyede, dpîno dono nyédi, ngmênê n-ii a dono yédi, yi pini ngê nmî Lémi doongê módu, u lama myedaa tóó. *

7 A tp:ee yoo, pi ngê kíngê dóó nmyo. Yesu Kédisu nmî Mî ka pi mb:aa ngê ntee a tóó, n-ii ngê kópu mb:aa a d:uud:uu too, vyílo yi pini pi mb:aa ngê u kwo a ya yédi. * 8 Pini n-ii a dono yédi, yi pini Setan u pono a vyápê yédi. Mwiyémwiyé dini ghi ngê Setan ngê dono u kn:ââ a chópu, ala ngwo yinté mye dono. Yi kópu u l:êê díy:o nmî Mî Tp:oo dyámê mbémê a loo, u yi u ngwo doo kwo, Setan u némi nî dyênê, yélini dyênê ngê, m:aa l:ámo té. *

9 Chóó Lémi ngê n-ii tp:oo módó tp:oo mää ngê dpí pyódu, mēdaa dono yédi, mu kópu u díy:o kamí ngê dpí pyódu. U mí Chóó Lémi ntee a tóó, yinté pini ngê dpí pyódu, doo u ntáâ mēdaadi dono. * 10 Chóó Lémi u yoo, Setan u yoo, yi myeme alanté. Pini n-ii nódo u tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi daa tóó, myenté kópu mb:aa daa d:uud:uu too, yi pini daa Chóó Lémi u yoo vy:o pini ngmê.

Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya

11 Kópuni mwiyémwiyé nmyinê ny:ee ngópu, alanté a tóó, Nmî nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. * 12 Doo u ntáâ Keen ntee pini ngê daanmî ya. Yi pini Setan u pono doo a vyápê, u mbwó u ngwo a vyâ. Nmyinê nmye lukwe díy:o a vyâ? Mu kópu u díy:o Keen ngê kópu dono yilí dpímo a d:uud:uu, u mbwó ngê kópu mb:aa yilí dpímo a d:uud:uu. *

13 A tídê mbwó yoo, mgídi u yoo nmyi p:uu adnyi d:uu knomomê, yi kópu nmyi nyepényepê u kópu ngê kíngê pyódu. *
 14 Pwopwo u maa nmo kuwo ngê, ghê kamí u maa p:uu nmî ghê dnyie. Yi kópu nmî lama a tóó, mu kópu u díy:o nmî tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo a tóó. Pini n-ii nódo yoo yi nuu ghi dmi daa tóó, pwopwo u maa

p:uu mo kwo. * 15 Pini n-ii ka u mbwó a diyá yédi, Chóó Lémi ka ngmênê u kwo yi pini ngê u mbwó wunê dē vy:a. Nmyi lama kíyèdê tóó, N-ii ngê pi dpí vy:a, ghê kamí u mēnê daa ya yédi. * 16 Yesu Kédisu ngê chóóchóó u ghê a y:ángo, nmî l:êê díy:o pwene, nmî lama u ngwo yaa wo, Nmî nuu ghi dmi ndéndê ngê nódo a tóó. Nmo mye ntee dé, nmî tídê mbwó yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo dny:oo ya. Daa nmî chóó nmî kópu kní yi p:uu nuw:o kmēle, nmî tídê mbwó kní ye vuywo kmēle. * 17 Pi ngmê, u nté ndapí u ntáâ mbémê adí ya, u mbwó doo u ntáâ mbémê adí ya, ngmênê yi pini ka u mbwó daawa ch:anê knomomê, doo u ntáâ yi pini ngê daawa vyi, Nmî nuu ghi dmi Chóó Lémi nódo ntee wunê tóó, yoo yi nuu ghi dmi yinté a nódo mye tóó. * 18 A tp:ee yoo, Nmyi komo ngê noko módó namê mbumu, ngmênê yi kópu ndéndê ngê dmyinê d:uud:uu, pi kní ye mb:aamb:aa ngê dmyinê vuywo.

Nmî Mî k-ii ngmídi ngê pyodopyodo

19 Pi kní ye mb:aamb:aa ngê anmî vuywo knomomê, ye nmî lama u ngwo wa yââ, Pini n-ii Pi Ndéndê, u pono nmo vyápê té. Yi kópu u l:êê díy:o nmî Mî u ngíma daanmîn:aa nkíngê. 20 Ngmênê nmî l:êê ghi dmi nmîno nmo dono ngê adnyi ya knomomê, ye nmî Mî ka d:ud:umbiy:e dono ngê adnyi ya, mu kópu u díy:o nmî kópu yilí yintómu u lama dé. 21 A tídê mbwó yoo, nmî l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê adnyi ya knomomê, ye nmî Mî ngíma daanmîn:aa nkíngê. 22 Kópuni u kwo nmo dmyinê too, nmî l:êê díy:o wunê d:uud:uu too, mu kópu u díy:o u dnye nmo nyémí ngê, u nuu u kópu nmo d:uud:uu too. * 23 Nmî Mî ngê u yi u ngwo a kwo, A yoo alanté dny:oo ya, a tp:ee Yesu Kédisu ka dny:oo kélímí, yi nuu ghi dmi numo nódo myedny:oo ya. Yi kópu nmo a vuy, yinté d:uud:uu koo. * 24 N-ii ngê nmî Mî u kópu dyuu a cháâcháâ too, yi pini nmî Mî p:uu a ya yédi, nmî Mî yi pini p:uu mye ya yédi. Nmî lama a tóó, Nmî p:uu a t:a, mu kópu u díy:o chóó u Ghê Dmi nmo a kpo. *

4

Ghê dmi myeme u kópu dyuu

1 A tídê mbwó yoo, pi kní ye módó namê kélímí, ngmênê dmyinê myeme dé. Ghê dmi n-ii mbémê nmye a mbumu nyédi, myedmyinê myeme dé, mu kópu u díy:o pi yilí kní y:o Chóó Lémi u komo k:omo ngê a kapí ngópu. Yi yéli daa Chóó Lémi u Ghê Dmi mbémê a mbumu nyédi, kn:aa ghéni

* 3:5: 2 Kódin 5:21; 1 Pita 2:22-24 * 3:6: Lóma 6:1-2,14 * 3:7: 1 Njon 2:29 * 3:8: Njon 8:44 * 3:9: 1 Njon 5:18 * 3:11: Njon 13:34-35 * 3:12: Gen 4:8 * 3:13: Njon 15:18-19; Mát 5:11-12 * 3:14: 1 Njon 2:11 * 3:15: Mát 5:21-22 * 3:16: Njon 13:1; 1 Tes 2:8 * 3:17: Deut 15:7; Njems 2:15-16 * 3:22: Mát 21:22 * 3:23: Njon 6:29; 13:34 * 3:24: Lóma 8:9 * 4:1: Mát 24:11

dmi mbêmê a mbumu nyédi. * ² Ala kópu mbêmê dmyinê myeme dé. N-ii ngê choo tpaépê knomomê, Nmî Mî Tp:oo Yesu Kédisu ndéndê ngê pi ntee pi ngê pyodo, yi pini Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê a mbumu yédi, * ³ ngmênê n-ii ngê yi kópu Yesu p:uu d-uudpî vyi, yi pini daa Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê a mbumu yédi. Ghéni dmi n-ii mbêmê a mbumu yédi, yi ghéni dmi Yesu Kédisu p:uu a d:uu yédi. Yi kópu u pi wunê nmyinê ny:ee nyo, nmyepê, Díyo wa t:aa. Ala ngwo nmî vy:oo wunê ka m-ii. *

⁴ A tpe:ee yoo, nmyo nmî Mî u yoo ndéndê, yi yéli yi pwo nmyi lee dniye, mu kópu u díy:oo ghéni dmi n-ii nmyi mênê a tóó, u wédêwédê ndfi, wo yéli yi mênê n-ii a tóó, tédê. ⁵ Dyámê u kópu kní yi p:uu a mbumu nyédi, yoo ye dpî ng:aa mbê dmi, mu kópu u díy:oo yi nuw:oo dmi dyámê mbêmê a wee. * ⁶ Ngmênê nmo nmî Mî u yoo. N-ii u lama nmî Mî a tóó, nmo wunê ng:aa yédi. N-ii u lama nmî Mî daa tóó, nmo dèwunê ng:aa yédi. Yi kópu kní yi mbêmê ghê dmi dé nmo myeme doo, woni ndê kópu dé yi ghéni dmi, woni k:omodanê kópu dé yi ghéni dmi. *

Nmî Mî nódó nmî nuu ghi dmi a tóó

⁷ A tidê mbwó yoo, nmî nuu ghi dmi numo nódó dny:oo ya, mu kópu u díy:oo nmî Mî ngê vyílo yi kópu u yi u ngwo ye kwo. Pini n-ii nódó yoo yi nuu ghi dmi a tóó, nmî Mî Tp:oo ngê dpî pyódu, nmî Mî u lama a ya yédi, nmî Mî wunê nj-ii ngê. ⁸ Pini n-ii nódó yoo yi nuu ghi dmi daa ya yédi, yi pini u lama nmî Mî daa tóó, nmî Mî dèwunê nj-ii ngê, mu kópu u díy:oo nmî Mî nódó nmî nuu ghi dmi ntênê a tóó. ⁹ Nmî lama a tóó, Nmî nuu ghi dmi nmî Mî nódó ntênê a tóó, mu kópu u díy:oo chóó Tp:oo mu ngmidi dyámê mbêmê a dy:ââ ngê, ghê kamí nmo yinê mínê kpo. * ¹⁰ Nmî Mî nuu ghi nmî nódó dnyinté a tóó, ngmênê nmî nuu ghi dmi u nódó ntênê a tóó, Tp:oo nmo a dy:ââ ngê, nmî yikí dmi u pwo ghay wo. *

¹¹ A tidê mbwó yoo, nmî nuu ghi dmi nmî Mî nódó dnyinté daa tóó, nmî nuu ghi dmi numo nódó yinté myedny:oo ya. * ¹² Pi ngmê ngê nmî Mî doo u kpêê, ngmênê nmî nuu ghi dmi numo nódó adí ya knomomê, ye nmî Mî nmî p:uu adí ya, u nuu ghi nmî nódó ntênê adí ya. *

¹³ Nmî lama a tóó, Nmî Mî p:uu nmo pyede, myenté nmî p:uu mye t:aa, mu kópu u díy:oo chóó u Ghê Dmi nmo a kpo. * ¹⁴ Myenté pi yintómu yi l:êê díy:oo Tp:oo nmo a dy:ââ ngê, nmî Mbwámê ngê a pyódu ngê.

Yi pini nmî chóó nmî módu, pi kní ye u pi u ngwo nmo tpaépê ngê. * ¹⁵ N-ii ngê dpo, Yesu nmî Mî Tp:oo, yi pini p:uu nmî Mî a ya yédi, myenté nmî Mî p:uu yi pini mye ya yédi. ¹⁶ Nmî lama a tóó, Nmî nuu ghi dmi nmî Mî nódó a tóó. Yi kópu p:uu nmî nuw:oo dmi a kwo. Pini n-ii nódó yoo yi nuu ghi dmi adí ya, yi pini nmî Mî p:uu a ya yédi, myenté yi pini p:uu nmî Mî a ya yédi. * ¹⁷ Pini n-ii ntênê yinté a tóó, kuwókuwó wéni ngê u kóté kígba tédê daadí nkíngê, mu kópu u díy:oo Yesu Kédisu ntee a tóó, dyámê mbêmê yinté myeno pyede. ¹⁸ Nyââ, pini n-ii nódó yoo yi nuu ghi dmi a tóó, doo u ntââ daadí nkíngê. Pini n-ii nmî Mî ka a nkíngê yédi, yi pini nódó yoo yi nuu ghi dmi dnyinté a tóó, u kpadakpada p:uu a nuw:oo yédi.

¹⁹ Yoo yi nuu ghi dmi nmî nódó a tóó, mu kópu u díy:oo nmî Mî nódó nmî nuu ghi dmi mwyíe doo a ya. * ²⁰ Pini n-ii ngê dè vyi knomomê, Nmî Mî nuu ghi a nódó a tóó, ngmênê yi pini ka u mbwó adí diya, yi pini k:omodanê pyu. U mbwó u nuu ghi nódó daadí ya knomomê, pini n-ii u kpêê, ye nmî Mî u nuu ghi nódó angénté amaa ya, pini n-ii doo u kpêê? ²¹ Yesu Kédisu ngê ala dèêpí kópu nmo a kpo, nmpôê, N-ii nódó nmî Mî nuu ghi a tóó, u mbwó nuu ghi nódó myechoo ya. *

5

Setan u wépi pwapi

¹ Nmî lama ka tóó, Yesu Kédisu Chóó Lémi Tp:oo. Pini n-ii yi kópu ka a kèlímí, Chóó Lémi Tp:oo ngê myoo pyódu. N-ii nódó nmî Mî nuu ghi a ya yédi, tp:oo módó tp:oo mää yoo yi nuu ghi dmi nódó mye ya yédi. ² Nmî lama a tóó, Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää yoo yi nuu ghi dmi nmî nódó a tóó, mu kópu u díy:oo Chóó Lémi u nuu ghi nmî nódó a tóó, u kwo nmo ng:aa nyédi. ³ Nyââ, Chóó Lémi u nuu ghi nmî nódó ntênê adí ya knomomê, ye u dèêpí kópu dyuu anmí cháächââ. U dèêpí kópu dyuu nmo daa dngídngí, * ⁴ mu kópu u díy:oo yélini yi k-ii Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää ngê nmo pyede, u ntââ mbêmê nmo pyede, Setan u wépi u ngwo nmo pwapi ngê. Dononi u pi nmo adí tpaépê, daanmí d:uud:uu, mu kópu u díy:oo Yesu Kédisu ka nmo kèlímí té. * ⁵ Pi ngê Setan u wépi módó d:uudpî puwâ, ngmênê pini n-ii u lama a tóó, Yesu Kédisu Chóó Lémi Tp:oo, yi pini u ntââ Setan u wépi dpî puwâ. *

Yesu Kédisu ka kèlímí

* **4:2:** 1 Kódin 12:3 * **4:3:** 2 Njon 1:7 * **4:5:** Njon 15:19 * **4:6:** Njon 8:47 * **4:9:** Njon 3:16 * **4:10:** Lóma 5:8-10 * **4:11:** Mát 18:33 * **4:12:** Njon 1:18 * **4:13:** 2 Kódin 1:21-22 * **4:14:** Njon 3:17 * **4:16:** Njon 6:69 * **4:19:** 1 Njon 4:10 * **4:21:** Mát 5:44-45; Mak 12:29-31 * **5:3:** Njon 14:15,23-24; Mát 11:30 * **5:4:** Njon 16:33 * **5:5:** Lóma 8:37

⁶ Yesu Kédisu dyámê mbêmê a loo, kópu u mti p:uu miyó kele, mbwaa ngê mbápitísím kalê ngópu, u vyeê tédê wêê p:uu pwii wo. Nyââ, doo u mbápitísím kîgha u l:êê díy:o u mo a loo, ngmênê u vyeê u l:êê díy:o myedê loo. Chóó u Ghê Dmi ngê yi kópu ndê kópu ngê nmo dpî pyódu, doo u ntââ daawa dóó nmo. * ⁷ Kópu pyile knî yi mbêmê Yesu nmo myeme ngê, * ⁸ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngmê, u mbápitísím kîgha myomo, u vyeê tédê wêê n:ii p:uu pwii wo, pyolo. Yi kópu pyile knî yi nt:u mu ngmídi, Yesu Kédisu ndêndê ngê Chóó Lémi Tp:oo. ⁹ Yi kópu pyile knî nmí Mí ngê Tp:oo p:uu nmo wunê tpaépê too, komodanê kópu yi p:uu daangma a ta. Pi knî ye ntee nmo kélímí nyédi, nmí Mí u kópu dyuu ka yinté myedmyinê kélímí. * ¹⁰ Pini n:ii Chóó Lémi Tp:oo ka a kélímí, yi kópu pyile knî yi p:uu a nuw:o yédi. Pini n:ii Chóó Lémi u kópu dyuu ka daa kélímí, yi pini ngê Chóó Lémi u kópu dpî vy:a, kópuni Chóó Lémi ngê Tp:oo p:uu a vyi too, yi pini yi kópu ka daa kélímí yédi. * ¹¹ Yi kópu u nt:u kópu ala, Chóó Lémi ngê Tp:oo ka a káádi nmo, ghê kamí nmo a kpo, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ¹² Pini n:ii u nuw:o Chóó Lémi Tp:oo p:uu a kwo, yi pini ngê ghê kamí dpo pyw:oo. Pini n:ii u nuw:o Chóó Lémi Tp:oo p:uu daa kwo, ghê kamí d:uudpo pyw:oo. *

Ghê kamí, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu

¹³ A tidê mbwó yoo, yi kópu dyuu nmye d:a d:êê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi Tp:oo ka nmye kélímí té. U ya a nga a kwo, Nmyi lama a yaa we, Ghê kamí wunê nmyinê pyw:ee ngópu, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. *

¹⁴ Nmí lama ka tóó, nmí Mí ka u nuu u kópu n:ii u kwo anmí dmyinê, nmí ngêpê dmi wa a ny:oo, yi kópu wa a d:uu. * ¹⁵ Nyââ, pini n:ii u pono a vyápê, kópuni u kwo dpî dmyinê, nmí lama ka tóó, u ngêpê dpo ny:oo, yi kópu dpî d:uu.

¹⁶ A tidê mbwó yoo, nmyi vy:o pini ngmê ngê dono nmyi ngópu angmê d:uu knomomê, u l:êê díy:o dmyinê ngêpê, nmí Mí ngê ghê kamí u kwo paa y:ee ngê. Pini n:ii nmí Mí ka kpeme dpî yââ, yi pini maa dono p:uu a kwo, máádi n:ii u dí ndiya. Daa yinté pini p:uu nmye nínê danê. Yinté pini u dono u l:êê díy:o namê ngêpê. Nmí Mí ka daawa diyé knomomê, ye doo u ntââ u dono chedê ngê daawa pyódu. * ¹⁷ Dono kópu yintómu kn:aadi te u kópu dé, ngmênê kn:aadi te kópu woni knî yi l:êê díy:o nmí Mí pi ka kpeme d:uudpí yââ. ¹⁸ Nmí lama ka tóó, Pini n:ii Chóó Lémi tp:oo ngê a ya yédi, daa dono yédi,

mu kópu u díy:o nmí Mí Tp:oo u kwo wunê vyyuuo yédi, doo u ntââ Setan ngê daawa dyênê. *

¹⁹ Nmí lama ka tóó, Nmo Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mää yoo, ngmênê Setan ngê ngídi u yoo a mbêpê kîgha too.

²⁰ Nmí lama ka tóó, Chóó Lémi Tp:oo nmo a loo, u Mí nmí nuwo yinê mí kwólu, pini n:ii Yâpwo Ndêndê. Nyââ, Yâpwo Ndêndê p:uu nmo pyede, myenté Tp:oo Yesu Kédisu p:uu myino pyede. Yi pini Yâpwo Ndêndê, mye ghê kamí u kn:ââ. *

²¹ A tp:ee yoo, nmyi nuw:o dmi komo yâpwo knî yi p:uu kíngê kwo.

Wu u dí. *

* 5:6: Njon 1:29-34 * 5:7: Njon 15:26 * 5:9: Njon 5:32-37; 8:18 * 5:10: Nkal 4:6 * 5:12: Njon 3:36

* 5:13: Njon 20:31 * 5:14: Njon 14:13 * 5:16: Mát 12:31 * 5:18: Njon 17:15 * 5:20: Njon 17:3 * 5:21:

2 NJON

Njon ngê pweepwee pee m:uu d:êê ngê, Yesu u yoo knî ye p:aa ngmê dy:ââ ngê, ngmênê yi p:aani u pi daa d:êê ngê. Yi p:aani pyââ ngê pyódu ngê, ala kópu yi d:êê ngê, yepê, Mw:ââkó a ch:am ghee knî. Ala pweepwee pee yedê nd:uu dini ghi n:ii ngê doo tpaê, kwéli doo ya, Yesu u yoo yélini y:i doo kwo, yi p:uu doo d:êê, ngmênê ala kópu d:êê ngê, Mwó tp:oo módó tp:oo mää knî y:oo yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê.

Ala pweepwee pee yedê Yesu u yoo yi ng:aa dmi t:ango, yepê, Pi dódó pyu yilí a m:ii, kíngê dóo nmyo, kn:aa máádi p:uu kíngê kaa nmyo. Ala Njon u pweepwee pee myomoni.

¹ Mw:ââkó a ch:am ghee knî, nê pi vy:ee. Nmí Mí ngê a ngmídi nmyoo, nmyí nuu ghi dmi a nódo ntênê a tóó. Nmyí nuu ghi dmi a mo a nódo dêdê tóó, ngmênê yélini yi lama ndê kópu dyuu a kwo, nmyí nuu ghi dmi yi nódo mye ayedê tóó, ² mu kópu u díy:o yi ndê kópu dyuu nmí mênê a kwo, chedê ngê daawa pyódu.

³ Nmí Mí Chóó Lémi, Tp:oo Yesu Kédisu u k:ii, nmo adpo a vuywo, ye anmí ch:anê dmi, yi kêê k:oo wa kaa nmo. Ndê kópu dyuu nmí lama choo kwo, nmí nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya.

Nmí nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya

⁴ Nmí Mí ngê kópuni nmo a vuy, nmyí vy:oo pi ngmê knî y:oo a d:uud:uu ngmê, ndê kópu dyuu u maa p:uu a m:ii té. Yi kópu u l:êê díy:o w:aa d:a pyw:oo. ⁵ A ch:am ghee knî nínê kwunokwuno nmyo, nmyí nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. Daa dêêpi kópu kamí nmye yed:a d:êê. Yi dêêpi kópu wunê kímno nyongo. ⁶ Nmyí nuu ghi numo nódo adí ya knomomê, ye nmí Lémi u kópu dyuu anmyi cháâcháâ. Dêêpi kópuni p:uu nínê danê, u nt:u kópu alanté, nmí nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. Mwiyémiwiyé dini ghi ngê yi dêêpi kópu nmyinê ny:ee ngópu, ntênê dmyinê cháâcháâ.

Pi dódó pyu yoo yi kópu dyuu

⁷ Pi dódó pyu yilí dyámê mbêmê a m:ii, kíngê dóo nmyo. Yi yéli y:oo d:uudpí vyi ngmê, Nmí Mí Tp:oo pi ngê pyodo. Yinté pini pi dódó pyu ndíí, Yesu Kédisu p:uu a d:uu yédi. ⁸ Nmyí chóó nmye dmyina a vuywo, dpodoni p:uu nmye dpodo té, yi dpodo daapaa dyênê yó, nmyí dpodo u py:wuu d:ud:umbiy:e pèdên:aa ngee yó. ⁹ Pini n:ii ngê Yesu Kédisu u kópu dyuu dpo kuwo, kn:aa kópu knî m:uu wumê nyêmi ngê, yi pini p:uu Chóó Lémi daa t:a. N:ii ngê kópu d:uum:uudpo pyw:oo, Yesu Kédisu u kópu

dyuu ka a kélímí yédi, yi pini p:uu nmí Mí mupwo a ya nódo.

¹⁰ Pini n:ii nmye dê lee knomomê, Yesu Kédisu u kópu dyuu ndéndê nmye daadin:aa tpaê, yi pini nmyi ngomo k:oo ngomo k:oo kêngên:aa koko, kóó myenangê ngímí, * ¹¹ mu kópu u díy:o yélini yi pini u pyípe ngê dpí pyaa dmi, lémi ghi n:ii u mênê a ya nyédi, yi mênê dpí yé té. *

Njon u nd:uu tpaê

¹² U ya a nga a kwo, Kópu mê yilí nmye nê vyi, ngmênê u ya a nga daa kwo, Pweepwee pee yedê nê d:êê té. U ya a nga a kwo, N:uu m:uu nmyo, numo ngíma nipi paan:aa danêmbum kmêle, w:aa mb:aamb:aa ngê u ngwo anmo pyw:oo.

¹³ Mwó tp:oo módó tp:oo mää knî y:oo yi mb:aamb:aa nmye da dy:ââ ngmê.

Wu u dí.

3 NJON

Pi ngmê, Nkayas, Njon ngê ala pweepwee pee u kwo dy:ââ ngê. Ala Njon u pweepwee pee pyoloni.

¹ Mw:ââkô Nkayas, nê pi vy:ee, nuu ghi a nõdo ntênê ayedê tóó. *

² L:êê dîy:o nîné ngêpê yédi, u ya a nga a kwo, Nmî Lémi ngê nya mb:aamb:aa ngê a pyódu ngê. Nmî Mî p:uu nuw:o ntee a kwo, u ya a nga a kwo, Mââ mb:aamb:aa ngê yinté choo a ya, mbii m:uu daapíchoo ya. ³ Nmî mbwó ngmê knî y:oo a gha mb:aamb:aa ngê mî pyódu ngópu, a ka pè, Nyi ndê kópu dyuu ka mb:aamb:aa ngê a kélímî, mb:aamb:aa ngê myeka m:ii. ⁴ Dini ghi n:ii ngê yinté kópu n:aa nyémî ngê, a ka dpo, Nm:ee yoo maa ndêndê p:uu mb:aamb:aa ngê a m:ii té, yi ngwo a gha d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê dpî pyódu. *

Njon ngê Nkayas u ngwo chaa kwólu

⁵ Nkayas a tp:ee, nmî Mî p:uu dpodo pyu yoo mb:aamb:aa ngê nye ngêêpî too. K:omo tpile daa lama yéli, ngmênê my:ee ngêêpî too. * ⁶ Dini ghi n:ii ngê nga a ndê dniye, yélini yi k:ii Yesu ka nmo kélímî té, yi paa u danêmbum nmo a nté ngópu, nmopé, Nyi mb:aamb:aa ngê nmo doo a vuywo. Yinté yéli muchi ngêêpî dé, mu kópu u dîy:o nmî Mî p:uu a dpodo té. * ⁷ Nyââ, nmî Lémi p:uu p:aani p:aani wumê dpodo nyédi, daa kélímî pyu knî ye nté d:uudpî dmy:ee ngmê. * ⁸ Paa ngêêpî tème, ndê kópu dyuu p:uu nipi u ngwo paa dpodo kmêle. *

Dayotídeses u danêmbum

⁹ Yesu u yoo yélini yi k:ii y:inmyinê pyede, pweepwee pee ye ngmênê dy:ââ ngê, ngmênê Dayotídeses ngê a dnye d:uudpî ny:oo. Yi pini ngê u yi u ngwo a kwo yédi, Yoo yi kada nî kwo. * ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê nmye anê lê, u kópu yilî yintómu nmyi ngêêdí anîmo nt:o. Kópu dono knî yi p:uu a pi a dyede ngê, ngmênê yi kópu ngmênê u kwo tédê, u yi u ngwo a kwo, Kópu knî m:uu nî d:uu. Nmî mbwó yoo, yélini nmye nîné dyede too, yi wépi dmi dpî puwâ, myenté n:ii knî y:oo u yi y:e a kwo yédi, Ye nmî vuywo, yi pini ngê yi yélini nmî Lémi u yoo kuwa dpî kaa té.

¹¹ A tp:ee, yinté pini dono u nt:anê nangê yââ, ngmênê pini n:ii u l:êê ghi mb:aamb:aa dé, yinté pini u nt:anê dpî yey. N:ii ngê kópu mb:aa a d:uud:uu too, Chóó Lémi tp:oo ngê dpî pyódu, ngmênê pini n:ii ngê kópu dono a

d:uud:uu too, yi pini u lama Chóó Lémi daa tóó.

Dimitídiyas u danêmbum

¹² Pi yintómu knî ye Dimitídiyas pi mb:aa ngê a tóó, ndê kópu dyuu mb:aamb:aa ngê ye a tpapê ngê. Nê myenté, dîni k:omodanê, a ka mye pi mb:aa.

Njon u nd:uu tpapê

¹³ U ya a nga a kwo, Kópu mê yilî nga nê vyi, ngmênê u ya a nga daa kwo, Pweepwee pee yedê nê d:êê té. ¹⁴ U ya a nga a kwo, N:uu m:uu ngi, numo ngíma nipi paan:aa danêmbum knî.

¹⁵ Nmî Lémi mb:aamb:aa ngê nga choo a vuywo. Myipe knî y:oo yi mb:aamb:aa nga da dy:ââ ngmê. A pyipe ngmêngmênté knî ye a mb:aamb:aa dpî yéni.

Wu u dî.

* 1:1: Dpodo 19:29

* 1:4: 1 Kódin 4:14-15

* 1:5: Lóma 12:13

* 1:6: Dpodo 15:3

* 1:7: Dpodo 20:33,35

* 1:8: Hipilú 13:2

* 1:9: Mát 20:27

NJUDA

Njuda, Yesu u mbwó, ngmênê u pweepwee pee yedê yi kópu daa d-êê ngê. U yi u ngwó dèpwo kwo, A pi ní kní. Ala kópu yi d-êê ngê, Nê Njuda, Njems u mbwó.

Pweepwee pee n-ii Njuda ngê d-êê ngê, ala yi pweepwee pee.

¹ Nê Njuda, Yesu Kédisu u dpodo pyu ngmê, myenté nê Njems u mbwó. A tídê mbwó yoo, nmí Mí Chóó Lémi nódo nmyi nuu ghi dmi wunê tóó, yinê a ngmídi nmyoo, Yesu Kédisu kóó k-oo kaa nmyoo. ² U ya a nga a kwo, Nmí Mí ka dmyinê ch:anêch:anê, mb:aamb:aa ngê nmye choo a vuywo, nmyi nuu ghi dmi d:ud:umbiy:e nódo dny:oo ya.

Pi dódó pyu yoo yi danêmbum

³ A tídê mbwó yoo, u ya a nga doo kwo, Nmí Lémi kóó k-oo wowo p:uu pweepwee pee nmye ngmênê d-êê, ngmênê ala ngwó kópu ngmê ndíi kópu ngê a ka dè pyódu. Kópuni dyuu ka nmyi kélímí mbê dniye, dpodombiy:e dmyinê tpyé. Yi kópu dyuu Chóó Lémi ngê nmo a kpo, pi ngmê ngê kíngê ngmêê té. ⁴ Yinté pini kní ngmê nmí Lémi u yoo vy:o tumutumumu a ghê dniye. Yi yéli y:oo nmí Mí dnyinté a cháacháa ngópu, u módó yeedeyeede p:uu kópu dyuu dpí ngmêê ngmê, yinê ye, K-omo tpile kópu dono yilí anmí d:uud:uu, nmí Mí ngê daawa kpada nmo. Nmí Lémi mu ngmídi Yesu Kédisu ngê kópuni d:uu ngê, k-omo tpile ngê u ngwó dpí pyódu ngmê. Nmí Mí ngê yi yéli ló dini a m:uu too, ntênê wa kpada té. *

⁵ A tídê mbwó yoo, pi kpadakpada u kópu dé nmyi lama a pyede, ngmênê nmye mênínê yilévvyilê té. K-omo tpile nmí Lémi ngê Yisiléli tpémi Yichip u mênê a pw:ii too, ngmênê yélini kuwó u kwo dèdnyimo kélímí, yi yéli a vya too. * ⁶ Enjel yoo yi p:uu myedmyinê nuw:o. N:ii yoo yi chóó yi pono dnyimo a vyápê, yi chóó yi pi dmi dnya a kmímí dé, yi enjel yoo Chóó Lémi ngê mbwa k-oo km-êê too, puwóma té yi kélê t-ee too. Mgídi vy:oyi a pyede, doo u ntáa daawa pwíi dmi, u dí kuwókuwó wéni ngê Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e wa dyênê té. *

⁷ Myenté Sodom p-aani dé Kímóda yi p:uu dmyinê nuw:o, yi nkígh-ê p-aani kní yi p:uu myedmyinê nuw:o. Enjel yoo ntee dnya a dono, yi yéli yinté myednya a dono. Máádini p:uu Chóó Lémi ngê a kaa too, yi máádi a kuwo ngópu, dnyimo a numo kpéépi. Yi p-aani dé dyimé pywuu ngê a pyódu doo, n:ii

ngê yinté kópu dono adi d:uud:uu dé, ndiya wa ghíi, yi chedê ngê daawa pyódu. *

⁸ Pi dódó pyu yoo n:ii nmí Lémi u yoo vy:o tumutumumu a ghê dniye, mye yinté yéli. Kópuni yi wóó k-oo dpí m:uu t:oo, yi kópu kní yi l-êê díy:o yi páa dmi dpí dyênê t:oo. Yélini kada a wee, daa cháacháa tumo, enjel yoo yi p:uu mye peeđe tpapê nyédi. ⁹ K-omo tpile enjel yoo yi kada pini Maikel u pi ndíi, ngmênê yinté dèpwo peeđe tpapê. Dini ghi n:ii ngê Mósisi pwene, Maikel Setan y:oo ntóó numo kwulo dpímo a pwapi, ngmênê Maikel ngê Setan ka peeđe kópu daangmê vyu, kwo, Nmí Lémi ngê paa kpada nyine. *

¹⁰ Ngmênê pi dódó pyu kní y:oo kópuni dèdê wopwe tumo, yi kópu kní yi p:uu a peeđe tpapê nyédi. Chii w-áa ntee yéli. Kópuni chíi w-áa w:uu yi lama a pyede, yi yéli yi lama yi kópu mye pyede, a d:uud:uu tumo, u l-êê díy:o yi kpadakpada tédê wa lee dmi. ¹¹ Dny:oo nkíngê. Keen u nt-anê dé yaa dmi. Ndapi kmênêkmênê u l-êê díy:o Mbalaam u nt-anê dé yaa dmi, pi ka daa ng-aa nyédi. Kóda ngê u yi u ngwó ntee dèpwo kwo, Mósisi nmí kada choo kwo, yi yéli mye yinté dé, u yi y:e daa kwo, Pi nmí kada ngmêchoo kwo. Nmí Mí ngê ntênê wa kpada té. *

¹² Dini ghi n:ii ngê nmí Lémi u mgamê u l-êê díy:o nipi nmye kmaapi nyédi, yi yéli nmyi vy:oyi dpí ghê dmi, a fúknwéfnuknwe nyédi, ngmênê mywene y:e d:uudpí ghê. K:ii wulu ngê kpídi ntee dpí dyênê, yi yéli y:oo yinté myoo dyênê nmyo. Yi chóó ye a vuywo nyédi, yoo daa ngéépi tumo. Dini ghi n:ii ngê káádí ndíi dpí kee, t-épê wédéwédé ngê dpí pyódu, pi kní y:oo u yi y:e a kwo yédi, Tpií a ghay we. Dini ghi n:ii ngê yópu ngê nkali dpí t-ámo té, tpií d:uuwodé ghay, yoo daa yi nuu u kópu ngê dpí pyódu. Pi dódó pyu yoo mye yinté yéli, yoo daa ngéépi tumo. Ntê kn-áa n:ii nkwo doo nt:u d:uudpí kaali, yópu ngê u nkwo dpí tpaá, ntóó ngê dpí pyódu, pi dódó pyu yoo mye yinté yéli, yi nt:u dmi d:uudpí kaali. * ¹³ Myenté, ntii mênê tupwóni a tóó, mg-ééni ngê tíi vuywo ntee dp:uu t:oo, yi yéli mye yinté yéli, mywenemywene u kópu dé pi kní yi ngíma a tpyuu tumo. Myenté, mye pudu ntee tpile dé, Chóó Lémi ngê yi p-aa wunê ka a l-ámo ngê, mgídi vy:oyi adnyin:aa ya, chedê ngê daawa pyódu.

¹⁴ Adam u m-éedupu Inóki ngê yi k-omodané pyu kní yi p:uu wunê ala kópu a vyu, apê,

Nmí Lémi dini ghi n:ii ngê wa a lê,

u enjel yilí tp:oo témi tap kní yi k:ii wa a lee dmi,

¹⁵ pi yintómu amí kóté kalé t:oo.

* 1:4: 2 Njon 1:9-10; Lóma 6:15 * 1:5: 1 Kódin 10:5-10; Num 14:32-35 * 1:6: Gen 6:1-2 * 1:7: Gen 19:1-10,15-16,24-25; 2 Pita 2:6-9 * 1:9: Dan 10:13; Deut 34:6; Tpyuu 12:7-8 * 1:11: Gen 4:8; 1 Njon 3:12; 2 Pita 2:15-16; Tpyuu 2:14; Num 31:15-16; 16:1-33 * 1:12: 1 Kódin 11:20-22; 2 Pita 2:13

Yélini yintómu nmí Lémi pono daa vyápê nyédi,

yi kpadakpada tédê wa dy:ââ t:oo,
mu kópu u díy:o a dono nyédi,
nmí Lémi p:uu a peede tpaépê nyédi.

¹⁶ Pi dódó pyu yoo a nuu mbumu nyédi, kada pini yoo yi p:uu a danê nyédi. Yi chóó yi pono a vyápê nyédi, yi chóó yi pi dmi mye kmími tumo. Ndáápi yoo k:omo ngê a chaa kigha tumo, dpo, Tpile kní nmo ngmêpêdê ké y:e.

Njuda ngê yoo u ngwo wêdêwêdê kalê too

¹⁷ A tídê mbwó yoo, nmí Lémi Yesu Kédisu u dyépi kní y:oo wunê kópuni nmye a vyi tumo, yi kópu dmyinê nuw:onuw:o dé. ¹⁸ Ala kópu nmye mwo a vyi ngópu, nmyepê, Mu diní ghi ngê nmyi vy:o yoo angmê chaa. Nmyepê, Nmí Mí cháâchââ yi yéli ye tédê kópu ngê adí ya. Nmyepê, Kópu dono yilí adnyí d:uud:uu, yi chóó yi pono adnyí vyápê.

* ¹⁹ Yi yéli y:oo dpí chámê nmyo. Yi chóó yi nuw:o mbêmê a mbumu nyédi, nmí Mí u Ghê Dmi yi ménê daa tóó. ²⁰ A tídê mbwó yoo, yi nt:anê nangmê yââ. Nmí Lémi p:uu ntênê dmyinê ndiye, ntênê u kwo myedmyinê kélímí. U Ghê Dmi u wêdêwêdê mbêmê dmyinê ngêpê. * ²¹ Nmyi nuu ghi dmi nmí Mí nódo mudny:oo ya, nmí Lémi Yesu Kédisu u ngwo dmyinê t:âât:ââ. U kwo nmyi ch:anê dnyie, ghê kamí nmye yinê wa a kê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu.

²² Yélini a nuw:o miyó miyó nyédi, nmye dny:oo ch:anêch:anê, * ²³ ndê u nkígh:ê a wee. Modo diyédiyé kalê tóó, maa ndêndê p:uu dpí kaa tóó. Yélini a dono nyédi, nmye myedny:oo ch:anêch:anê. Mb:aamb:aa p:uu modo diyédiyé kalê tóó, ngmênê dmyinê nkíngê, yi lêê ghi nangmê d:uu, kminté wa dyênê nmyo, nmí Mí ka tupwótupwó ngê wanmyi pyaa dmi.

Chóó Lémi u chaa kigha

²⁴⁻²⁵ Chóó Lémi chaa kigha koo. Kn:aa yâpwo daamu a tóó, d:o mu ngmídi. Tp:oo Yesu Kédisu nmo a dy:ââ ngê, nmí Mbwámê ngê pyódu ngê, nmí Lémi ngê mye pyódu ngê. Nmye wunê vyyuwo yédi, doo u ntââ daanmyinê lvêédí dmi. Nmyi dono chedê too, ngíma amí kaa nmyo, w:aa ndíi u ngwo anmyimo pyw:ee ngmê. Nyââ, ntênê chaa kigha koo, mu kópu u díy:o dono p:uu daa t:a, u pi ndíi ngê a tóó, u wêdêwêdê mye ndíi, pi yintómu u maknopwo a pyede. Dye ghi yintómu yinté doo a ya, dye ghi yintómu yinté amyedín:aa ya, chedê ngê daawa pyódu.

Wu u dí. *

* **1:18:** 1 Tim 4:1; 2 Tim 3:1-2

* **1:20:** Kilosa 2:6-7; 1 Kódin 3:9-11

* **1:22:** Lóma 15:1; 1 Kódin 15:33

* **1:24-25:**

2 Pita 3:14; Hipílu 13:8; 1 Pita 1:5

TPYUU U KÓPU DÉ Nmí Mí ngê Njon u ngópu kópuni dyuu tpyó

Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu a pwene, a pii wo, u Mí ka kee wo, yi ngwo m:ââ podoy:a mí loo, Lóma lede kní y:oo Njedusalem u ngwo a pw:oo ngópu, Chóó Lémi u ngomo myedé pw:oo ngópu, Nju pi yilí tp:oo témi tap vya ngópu.

U kuwó dini ghi ngê m:ââ myoy:a mê limi mí loo, Lóma tpémi Yesu u yoo yi p:uu dnye d:uu. Yi ngwo yi yéli y:oo Yesu u dyépi Njon ngímí ngópu, dyámé w:uu ngmê mbémé dy:ââ ngópu, u pi Patímos. Njon yi doo ya, nmí Mí ngê kópu ndíi yilí y:i u ngópu tpyé too. Njon ngê yi kópu yilí m:uu too, kópu yilí mye ny:ee too, u ngwo d:êê too. Dépwo dpí, daa wóó koo yi kópu yilí m:uu too. Yélini Yesu ka yi ngwo dnye kélímí yi l:êê díy:o d:êê too, nmí l:êê díy:o mye d:êê too. Mgongo danêmbum ntee anyinê w:ee, Njon ngê kópuni m:uu too, yinté dpo w:ee tóó.

U kakémé chámêchámé u kópu dyuu

¹ Kópuni daa kêmakéma adnyi pyodopyodo, nmí Mí ngê Yesu Kédisu ka a kéma too. Yesu ngê u dpodo pyu Njon ka enjel ngmê dy:ââ ngê, yi kópu yilí u kwo u ngwo mínê kéma too. Yesu ngê u yi doo kwo, A dpodo pyu yoo yi lama yi kópu dny:oo ya. ² Chóó Lémi mupwo Yesu Kédisu y:oo kópuni Njon ka a kéma tumo, Njon ngê u nkwo d:êê too, dépwo k:omodané. ³ Nmí Lémi u kópu dyuu ala, daa pi ngmê u kópu dyuu. N:ii kní y:oo yoo yi ngéêdí adnya a kpáâ dé, n:ii kní y:oo adnyi nyémí dé, yi gha vy:o adnyi yiyé dé, yi kópu dyuu ngê yi yéli wa ngee té, yi gha dmi wa pywáí té. Wa ngee té, mu kópu u díy:o ala kópu dé daa kêmakéma a pyodopyodo té.

Njon ngê Yesu u yoo u ngwo kwuno too

⁴ Nê Njon, Yesu u yoo kní ye nínê d:êê, yélini p:aa pyudu kní yi kwo a pyede, Esiya Wee u kwo.

Nmí Mí nmye choo a vyyuwo, nmyi nuw:o dmi ngmídi ngê myechoo a pyépi. Yi pini ala ngwo a tóó, dye ghi yintómu doo a ya, chedé ngê daawa pyódu. U Ghê Dmi nmye myechoo a vyyuwo, ghéni dmi n:ii u ngíma wuné kwo, myenté dpodo pyudu a dóó ngê. ⁵ Yesu Kédisu nmye myechoo a vyyuwo, pini n:ii ngê nmí Mí u kópu dyuu nténê nmo a núwo. Yi pini nmí Mí ngê kpéêní mwiyé a pyidu ngê, dyámé mbémé king yintómu yi kada pini ngê pyódu ngê.

Nmí nuu ghi dmi nóó a tóó, wêê n:ii p:uu pwii wo, nmí dono chedé too. ⁶ Kóó k:oo kaa nmo, nmí king ngê pyodo. Kéli pini

ngê pyódu nmo. U Mí Chóó Lémi wéni pee ngê a tóó, mgídi u yoo tané pee ngê a pyede, yi kéli kaa nmo. U yi u ngwo a kwo, A yoo kní y:oo kn:aa yéli a ka myedé diyédiyé kalé téne. Pi kní y:oo dny:oo chaa kígha, u wêdêwêdê myedny:oo chaa kígha, chedé ngê kingé pyódu. Yinté choo ya.

⁷ Ngí m:uu yó. Nkalí too pee dmi mbémé kíyedé pwiyé kní. Pi yintómu kní y:oo yi ngwolo kní y:oo wa m:uu ngmê, pi kuwa daangmêwa ghê. U yoo yintómu kní yi k:ii wanmí m:uu, n:ii kní y:oo kídosi nédê vya ngópu amyé m:uu ngmê. Dyámé mbémé yoo yintómu u l:êê díy:o adnyi mbé. Yi kópu daawa téd:a, ndéndé ngê wa pyódu. *

⁸ Kada pini ndéndé, Chóó Lémi, dye ghi yintómu doo a ya, ala ngwo a tóó, chedé ngê daawa pyódu. Yi pini u wêdêwêdê mo daa mu tp:oo komo, apu, Kn:ââ nê chópu, nkoo an:uu yé.

Njon ngê nmí Lémi u ngwo módu

⁹ Nê nmyi mbwó Njon, Yesu kóó k:oo a k:ii nmo wee. U l:êê díy:o a k:ii myino ngíni vyími té. Chóó Lémi u kópu dyuu pi kní ye noon:aa tpaépé, Yesu p:uu kópuni ní m:uu too, ye myenoon:aa tpaépé dé. Yi kópu u l:êê díy:o Lóma lede kní y:oo ngímí noo, ala dyámé w:uu Patímos mbwa k:oo até mí km:êê noo. ¹⁰ Nmí Lémi u wo ngê u Ghê Dmi mbémé nmí Lémi noo chaa kígha. Yi ngwo dnye ndíi ngmêní nyongo, a kuwó a mbwolo. Dpuwo dpodombiy:e ntee anyi wuu, yi dnyeni yinté ní nyongo, ¹¹ a ka pê, Kópuni nye mumu té, dpí d:êê té, yi puku dmi a yoo kní ye dpí dy:ââ ngí, yélini ala p:aaani pyudu kní yi kwo a pyede. A ka pê, Epeso ngmê, Siména myomo, Pêékamím pyolo, Taiyataida podo, Sadis limo, Piladélípiya wono, Leyodisiya pii.

¹² A kuwó ní diyé wo, nê, Pini n:ii a ka wuné mbumu, ní m:uu. Y:aa vyyu wo, lam pyudu ní módu, yi kwo tédê kwo tédê dnye kwo. Yi lam pyudu kní nkól ngê l:ámo tumo. ¹³ Yi kéli ghê pi ntee pini ngmêní módu, u kpídi u mbwo ngmêdoó ya, u dí yu dmyeno doon:aa ya. U mbaléti yodo p:uu ngmêdoó t:a, nkól ntee tpile. ¹⁴ U mbodo gh:aa dmi dud:umbiy:e kpaapíkpaapí, koo ntee kpaapíkpaapí, mye yinté. Ngwolo dé ndiya ndyuuw:e puu ntee tpile dé. ¹⁵ Nkéli chéépí pee ntee wuné wuu mbele yédi, yu dé yinté myedpimo a wuu mbele. Mbwa paa t:ââ ntee wuné dpudu yédi, u dnye mye yinté. ¹⁶ U wéni pee kóó ngê pudu pyudu doo tpyé. L:êê taa u kwo ngmêdoó kwo, wo pé núwo, wo pé mye núwo. Káâdí dpodombiy:e ntee a pil:apila yédi, kwodo ng:oo dmi mye yinté. ¹⁷ Dini ghi n:ii ngê ní módu, yu km:ee ní dyimé wo, mbwee ntóó ntee tpile ngê ní pyodo. Kóó wéni peeni a p:uu yó, a ka pê,

* 1:7: Mát 24:30; Dpodo 1:11

Namê nkîngê. A ka pê, Kn-ââ nê chôpu, nkoo an-uu yê. ¹⁸ A ka pê, Nê Ghê u Kn-ââ. A ka pê, K-omo tpile nî pwene, ngmênê a ghê mê t-a, mêdaanî pw-onu, dye ghi yintômu anî ya. A ka pê, Pwopwo a yi yodo u maknopwo nî yô. A ka pê, A yoo yélini a pwopwo té, amênî pyidu té, a ka pê, Kwéli a pyede, yi ghi u keñe u kii a ngópu a tóó, keñe y-e wani kpêmî. ¹⁹ A ka pê, Kópuni nye mumu té, dpí d-êê té. A ka pê, Yi kópu woni ala ngwo a pyodopyodo té, woni díyo wa pyaa dmi. ²⁰ A ka pê, Pudu pyudu kní n-ii a wéni pee kêê yedê chi m-uu té, lam pyudu kní n-ii yi kwo tédê kwo tédê chi m-uu té, yi nt-u kópu dè ngea n-aa tpaépé dé. A ka pê, Lam pyudu kní yi kwo tédê yi nt-u kópu ala, a yoo pyudu, yi p-aaani pyudu kní yi kwo a pyede. A ka pê, Pudu pyudu kní yi nt-u kópu, yi kada pini yoo.

2

Nmî Lémi ngê Epeso tpémi ye kópuni dy-ââ ngê

¹ Nmî Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Epeso wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d-êê ngi, ye dpí dy-ââ ngi. Yipi, N-ii ngê pudu pyudu kní u wéni pee kóó ngê a tpyé té, lam pyudu kní yi vy-o a m-ii, yi pini u kópu dyuu ala. * ² Yipi, Kópuni nmyinê d-uu:uu tumo, u lama dé. Yipi, U lama a tóó, dpodombiy-e nmyinê dpodo nyédi, u l-êê díy-o dono myenmyinê vyímí tumo. Yipi, Yoo dono yi wépi dmi nmyi pwaa ngópu, k-omo dyépi yoo nmyi mya tumo, nmyimo, Ka k-omodanê té. * ³ Yipi, U l-êê díy-o dono nmyee a vyímí dé, dpí:p-e kede dniye. ⁴⁻⁶ Yipi, Nikólas u yoo kní y-oo kópuni a d-uu:uu tumo, doo u nuu u kópu ngê ntee a pyede, daa nmyi nuu u kópu ngê yinté mye pyede. Yipi, Ngmênê nê ngê nmyi dono kópu ngmêda pyw-oo, u nuu ghi nmyi nódo mwiyé ntee doo a ya, ala ngwo mēdaa yinté. Yipi, Kwéli dmyinê ghay dmi, yi dmyinê nuw-o. Yipi, Nmyi dono a kuwo tóó, mwiyé ntee nmyee a paa, yinté myed-myinê paa. Yipi, Nmyi dono daanmyinê kuwo t-oo, ye nmye wa a lê, nmyi lam u kwo tédê wa a y-oo, nmyi lam mēdaadî dnyednye. ⁷ Yipi, U mí u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyí, n-ii ngópu puu dé a t-a mo, yi kópu dpí ny-ee ngê.

Yipi, Yélini dono p-uu adnyi l-êê, yi mbodo dmi mudu y-i wa yââ, yipi, nê ngê yi yéli u ntââ ngê wa pyódu té, Chóó Lémi u myàngo vy-o adnyin-aa ya, yini n-ii Ghê u Kn-ââ, kígha adnyin-aa pípi dé. *

Nmî Lémi ngê Símeêna tpémi ye kópuni dy-ââ ngê

⁸ Nmî Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Símeêna wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d-êê ngi, ye dpí dy-ââ ngi.

Yipi, N-ii ngê kn-ââ a chôpu, nkoo amímí yé, pwene, mēdê pii wo, ghê mê t-a, ala u kópu dyuu. * ⁹ Yipi, Dononi nmyinê vyímí tumo, u lama dé. Yipi, K-omo tpile nmyi nté ndapí pyile njini, ngmênê kópuni d-ud-umbiy-e mb-aa:mb-aa, nmyi p-uu a t-a. Yipi, Yélini y-oo yinê ye Nmo Nju tpémi, u lama a tóó, yi yéli nmyi p-uu a peede tpaépé nyédi, ngmênê yi yéli daa ndéndê ngé Nju tpémi, Setan u yoo vy-o a wee. * ¹⁰ Yipi, Kópuni yilí yi l-êê díy-o daa kēmakēma anmyi ngíní vyímí, yi kópu kní yi p-uu nkîngê ngê kēê kídangê t-ee ngmê. Yipi, Ala kópu dpí ny-ee yó. Yipi, Setan nmyi p-uu adí d-uu, wa tókó nmyo, kní ngmê mbwa k-oo wa km-êê té, wo y-a anmyin-aa ngíní vyímí. Yipi, K-omo tpile nê u l-êê díy-o wa vya nmyo, ngmênê nangé mb-ii, ghê kamí ngê wa pwila nmyo. *

¹¹ Yipi, U Mí u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyí, n-ii ngópu puu dé a t-a mo, yi kópu dpí ny-ee ngê.

Yipi, Yélini dono p-uu adnyi l-êê, yi mbodo dmi mudu y-i wa yââ, yipi, yi yéli myombó mēdaawa pw-oo dmi. *

Nmî Lémi ngê Pêêkamím tpémi ye kópuni dy-ââ ngê

¹² Nmî Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Pêêkamím wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d-êê ngi, ye dpí dy-ââ ngi.

Yipi, Pini n-ii u ngópu l-êê taa a tóó, wo pe úuwo, wo pe mye úuwo, ala u kópu dyuu. *

¹³ Yipi, Kwéli nmye pyede, u lama, Setan u pi ndíí ngê yi dé pyódu. Yipi, Nê ka ntênê nmye kélímí té. Yipi, K-omo tpile Setan kwéli a tóó, nê u dpodo pyu ndéndê Antipas nmyi vy-o vya ngópu, ngmênê yi ngwo dpí:p-e mb-ii noo. ¹⁴ Yipi, Ngmênê nê ngê nmyi kópu kní ngmêkēda pyw-oo. Yipi, Mbalaam ngê Mbalak ló dini ntee a ndiye kwólu, Yisiléli tpémi u ngwo a lvéedí too, tpile tp-oo n-ii k-omo yápwo ka a y-ee tumo, ma tumo, pyââ ti tédê mye úuwo tumo, yipi, nmyi vy-o pi kní ngmê yinté kópu kní yi p-uu a ndiye té. *

¹⁵ Yipi, Myenté nmyi vy-o pi kní ngmê Nikólas u yoo kní yi p-uu a ndiye té. ¹⁶ Yipi, Nmyi dono a kuwo tóó. Yipi, Daanmyinê kuwo t-oo, ye limílímí ngê nmye wa a lê, l-êê taa n-ii u kwo a kwo, u ngwo amí vya nmyo. *

¹⁷ Yipi, U Mí u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyí, n-ii ngópu puu dé a t-a mo, yi kópu dpí ny-ee ngê.

* 2:1: Tpyuu 1:16;20 * 2:2: 1 Njon 4:1 * 2:7: Gen 2:9; Tpyuu 22:1-2,14 * 2:8: Tpyuu 1:17-18 * 2:9: Njems 2:5; Lóma 2:28-29; Tpyuu 3:9 * 2:10: Mát 10:28; 2 Tim 4:8; Njems 1:12 * 2:11: Tpyuu 20:14; 21:8 * 2:12: Tpyuu 1:16; Hipílu 4:12 * 2:14: Num 25:1-9; 31:16 * 2:16: Tpyuu 1:16; 19:15

Yipi, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, yipi, yi yéli kóó k:oo wa kaa té, ngmee u nté, ntini n:ii u pi mana, ye amí y:oo. Yipi, Yi yéli ye ngmêngmênté chêêpí kpaapíkpaapí kní ye angmê y:oo, chêêpini kní yi p:uu yi pi dmi kamí ngê wa d:êê té. Yipi, Yi pi kamí dmi pi ngmê u lama daadnyi ya, yi mo yi lama adnyi ya.

Nmí Lémi ngê Taiyataida tpémi ye kópuni dy:ââ ngê

¹⁸ Nmí Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Taiyataida wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d:êê ngí, ye dpí dy:ââ ngí.

Yipi, Ala Chóó Lémi Tp:oo u kópu dyuu, pini n:ii ngwolo dê ndiya ndyuw:e puu dê, nkéli chêêpí pee ntee wunê wuu mbele yédi, yu dê yinté myewunê wuu mbele mo. *

¹⁹ Yipi, Kópuni nmyinê d:uud:uu tumo, u lama. Yipi, U lama a tóó, u kwo nmye kélímí té. Yipi, U lama mye tóó, nmyi nuu ghi dmi numo nódo a tóó, pi kní ye mb:aamb:aa ngê nmye vyyuwo té. Yipi, U lama a tóó, nmyi pi ka vyyuwo mwiyé ntee doo a ya, ala ngwo mēdaa yinté, ndíi ngê dé pyódu. ²⁰ Yipi, Ngmênté nê ngê nmyi kópu ngmēdaa pyw:oo. Yipi, Pyópuni u pi Njesipel, pyópuni ngê ngmênté u kwo Chóó Lémi u komo a kapí ngê, yipi, lukwe diy:yo yi pyópu ngê nê u yoo a ndiye kígha té, u ngwo a pyââ ti nyédi, tpile tp:oo n:ii k:omo yâpwo u l:êê diy:yo dpí nk:êê ngmê, myoo ma ngmê. ²¹ Yipi, Nê ngê dye ghi ka dówodówo, yi pyópu ngê u dono u ngwo a kuwo téne, ngmênté u yi u ngwo daa kwo, Mââ ti ní yé. ²² Yipi, Mbii ndíi u ngwo ngmêwunê t:emí. Yipi, Yélini u maadí a kwo nyédi, yi dono daawa a kuwo t:oo, ye ngíni vyímí ndíi myewunê pyw:emí ngmê. ²³ Yipi, Nê ngê yi pyópu u yoo mye vyye té. Yipi, Dini ghi n:ii ngê a pwopwo té, pi yintómu yi lama wa yââ, a wo, Nê ngê yoo yi gha dmi u lama dé, yi nuw:oo dmi mye u lama dé. Yipi, Nmyo ngmêngmênté nê ngê nmyi dpodo kní yi diy:yo wa pwila nmyo.

²⁴ A ka pê, Yélini yi pyópu p:uu a ndiye té, yinê ye Setan u tumo kópu ndíi dé yi p:uu a ndiye té. A ka pê, Taiyataida tpémi yélini yi tumo kópu kní yi p:uu dēdnyimo a ndiye, a ka pê, ala kópu ye dpí vyi ngí, yipi, Nê ngê nmyi dpodo ndíi ngê dēwunê pyépi, u kwo ntēnē dmyinē kélímí, ²⁵ u nuu u kópu dé yidmyinē d:uud:uu dé, u dí wéni n:ii ngê wa a diyé. ²⁶⁻²⁷ A ka pê, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, a nuu u kópu dé adnyi d:uud:uu dé, u dí wéni n:ii ngê anê diyé, a ka pê, M:aa ngê wēdēwēdēni a ka a kpo, yi wēdēwēdē ye amy:aa y:oo. A ka pê, Pi dyēēdí yintómu yi kada pini ngê waní pyódu té. A ka pê, King kní y:oo kiyé

ntee a tpyé tumo, nkéli chêêpí u kiyé yinté amyednyi tpyé dé. A ka pê, Y:amí d:ââ nkichi pee ngê ntee anyi pwââ, yoo dono koo dyuu ngê yinté wa pyódu t:oo. * ²⁸ A ka pê, Mywe dpodombiy:e ntee a dnyednye, yi pi dmi ndíi ngê yinté waní pyódu té. *

²⁹ A ka pê, M:aa u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyi, n:ii ngópu puu dé a t:a mo, yi kópu dpí ny:ee ngê.

3

Nmí Lémi ngê Sadis tpémi ye kópuni dy:ââ ngê

¹ Nmí Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Sadis wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d:êê ngí, ye dpí dy:ââ ngí.

Yipi, Pini n:ii ngíma Chóó Lémi u Ghê Dmi a kwo, ghéni dmi n:ii ngê dpodo pyudu a dódo ngê, myenté pini n:ii ngê pudu pyudu a tpyé, ala u kópu dyuu. Yipi, Kópuni nmye d:uud:uu tumo, u lama dé. Yipi, Pi kní ye yinê ye nmyi ghê dmi a pyede, ngmênté wunê nmyi pw:oo dniye. * ² Yipi, Nê u Yâpwo ngê dpodoni nēdē kaa nmyoo, u lama a tóó yi dpodo tēdē nmye mgeengee té. Yipi, A pii dmyeno. Yipi, Nmyi kélímí daa kēmakēma a pwopwo. Yipi, Mé wēdēwēdē kalé yó.

³ Yipi, Kópuni nmyinē pyw:ee ngópu, kópuni nmyinē ny:ee tumo, dmyinē nuw:onuw:o dé, myedmyinē d:uud:uu dé, nmyi dono a kuwo tóó. Yipi, Nê u kópu daanmyi ny:ee knomomē, ye daa nmyi lama kpaápi k:ii nmye wa t:aa, wa ngwéti nmyo, wamye kpada nmyo. * ⁴ Yipi, Sadis tpémi, nmyi vy:yo pi ngmê kní y:oo yi gha dmi tupwótupwó ngê daa pyódu tumo. Yipi, Yi yéli ye kpídí kpaapíkpaapí waní y:ee té, yi kii anmí m:ii, mu kópu u diy:yo a nuu u kópu ye d:uud:uu tumo. * ⁵ Yipi, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yââ, yi yéli kpídí kpaapíkpaapí dmi kélé adnyi m:ii. Yipi, Yi yéli yi ghê dmi a t:a, yi pi dmi mbóó p:uu myewunê pyede. Yipi, Nê ngê yi yéli yi pi dmi daawa vya té. Yipi, M:aa u ngíma, u enjel yoo mye yi ngíma, nê ngê yi wépi dmi daawa puwâ. *

⁶ Yipi, U Mí u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyi, n:ii ngópu puu dé a t:a mo, yi kópu dpí ny:ee ngê.

Nmí Lémi ngê Piladelípiya tpémi ye kópuni dy:ââ ngê

⁷ Nmí Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Piladelípiya wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d:êê ngí, ye dpí dy:ââ ngí.

Yipi, N:ii p:uu dono daa t:a, komodanê kópu myedaa t:a, ala u kópu dyuu. Yipi, Yi pini king Dépidi ntee pini, keñe u kii ka tpyé.

* 2:18: Tpyuu 1:14-15 * 2:26-27: Psalm 2:8-9 * 2:28: Tpyuu 22:16 * 3:1: Tpyuu 1:4,16 * 3:3: 1 Tes 5:2

* 3:4: Njuda 1:22-23 * 3:5: Tpyuu 7:9; Luuki 10:20

Yipi, Keñe dpí kpémí, doo u ntâá pi ngmê ngê mēdaawa kuwo, dpí kuwo, doo u ntâá pi ngmê ngê mēdaawa kpémí. * 8 Yipi, Kópuni nmye d-uud:uu t:oo, u lama dé. Yipi, K-omo tpile nmyi wédêwêdê daa ndií, ngmênê u dnye nmye nyémí ngópu, dpí:p-e mb:ii ngópu. Yipi, Keñe nmye da kpémí, doo u ntâá pi ngê daawa kuwo. 9 Ala kópu dpí ny:ee yó. Yipi, Yélini y:oo yinê ye, Nmo Nju tpémi, a k-omodanê té, daa ndéndê ngê Nju tpémi, Setan u yoo vy:o a wee. Yipi, Yi yélini nmyi yi yodo u maknopwo wa yé té, yi yi mbodo dmi ngê k:kame nmye wa ghê dmi, yi lama u ngwo wa yâá, awo, Nê nódo yi nuu ghi dmi a tóó. * 10 Yipi, Nê u dnye nmye nyémí ngópu, u l:êê dîy:o dono nmyinê vyími tumo, yipi, yi kópu u l:êê dîy:o dono ndií vyími tédê wada a ngêêpí nmyo, dini ghi n:ii ngê Setan ngê dyámê mbémê pi yintómu ada a tókótókó. 11 Yipi, Nê daa kêmakêma wunê diyédiyé. Yipi, Kópuni nmyi ny:ee tumo, dmyinê tpyé dé, mááadini p:uu nmye wee, nangê kn:aadi. Yipi, Pi ngintê kn:aa máádi p:uu kîngê kaa nmyo, kmintê p:aa mb:aa daanmy:uu taa dmi. 12 Yipi, Yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yâá, yipi, nê ngê yi yélini k:ââ pâá ngê wa pyódu té, u Yâpwo u ngomo p:uu wa kaa té, yi yélini y:oo yi ngomo mēdaawa a kuwo ngmê. Yipi, Nê ngê u Yâpwo u pi yi yélini y:oo wa d:êê, chóó u pi kamí yi p:uu wamye d:êê. Yipi, U Yâpwo u p:aa, Njedusalem kamí, mbóó p:uu wa a ndê. Yipi, Nê ngê yi p:aani u pi yi yélini y:oo wa wamye d:êê. *

13 Yipi, U Mí u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyí, n:ii ngópu puu dê a t:a mo, yi kópu dpí ny:ee ngê.

Nmí Lémi ngê Leyodisiya tpémi ye kópuni dy:âá ngê

14 Nmí Lémi ngê a ka pê, A yoo yélini Leyodisiya wunê pyede, ala kópu dyuu dpí d:êê ngi, ye dpí dy:âá ngi.

Yipi, Pini n:ii p:uu k:omodanê kópu d:ud:umbiy:e daa t:a, ala u kópu dyuu. Yipi, Yi pini ngê u Mí u kópu dyuu ntênê nmye a ñuwo, daangmê kn:aadi ngê. Yipi, U Mí ngê tpile yintómu l:âmo ngê, yi kada pini ngê pyódu ngê. * 15 Yipi, Kópuni nmye d:uud:uu tumo, u lama dé. Yipi, Ntii nmyi mênê daa tóó, kuu nyi nmyi mênê myedaa tóó, u kwo pwópwó ngê nmye pyede. Yipi, U yi u ngwo daa kwo, Pwópwó ngê nmyi ya. * 16 Yipi, Yi kópu u l:êê dîy:o wamê kwada kalé nmyo. 17 Yipi, Ala kópu nmye tpapê ngópu, nmyimo, Nmo ndáápi dé, mb:aamb:aa ngê nmo pyede, tpile yilí u ntâá mbémê myino

pyede. Yipi, Nmyi lama daa tóó, dnyintê nmye pyede, nmyo ngópuch:anê yoo, nmyo pinté yoo, kn:ââ mbwii nmye pyede, nmyi ngwolo dmi kâpwe dé. * 18 Yipi, Ala kópu a ny:ee yó. Yipi, Nkól n:ii p:uu dyâápe daa t:a, u kwo ngmê pwila yó, ndéndê ngê ndáápi ngê u ngwo anmyi pyaa dmi. Yipi, Kpídí kpaapíkpaapí kní u kwo ngmê pwila yó, kn:ââ mbwii mēdaapídmyinê m:ii, mywenemyewene tédê pi kní y:oo mēdaapaa m:uu nmyinê. Yipi, Yi komo kní u kwo ngmêdpí pwila yó, nmyi ngíma pèdê vyilê tóó, yélini u ngwo paa m:uu yó. * 19 Yipi, Yélini yi nuu ghi dmi nódo a tóó, a kpadakpada too, a wátíwátí too. Yipi, Nmyi dono a kuwo tóó, dpodombiy:e p:uu dmyinê dpodo, nmyi nuu u dpodo ngê choo ya. * 20 Yipi, Ala kópu ny:ee yó. Yipi, Nê keñe t:âmo ka kwo, ka depedepe. Yipi, N:ii ngê u dnye wa ny:oo, keñe u kwo wa a kpémí, yi ngomo koo wa kee, nipi adpí ya kmaapí. * 21 A ka pê, Dono a yi yodo u maknopwo ntee ní yó, M:aa u nkígh:ê ntee n:uu yaa wo, yélini dono p:uu adnyi l:êê, yi mbodo dmi mudu y:i wa yâá, yi yélini a nkígh:ê yintê amí yaa dmi. *

22 A ka pê, M:aa u Ghê Dmi ngê u yoo kní ye kópuni dpí vyí, n:ii ngópu puu dê a t:a mo, yi kópu dpí ny:ee ngê.

4

Nmí Mí u ngwo a chaa kígha ngópu, mbóó p:uu

1 U kuwó dini ghi ngê y:aa vyyo wo, keñe kpémí ngmê mbóó p:uu ní módu. Pini n:ii u dnye dpuwo k:ii mwiyé ní nyongo, myombó u dnye m:aa nyongo, a ka pê, Al:ii a kee. A ka pê, Kópuni díyo a pyodopyodo té, ngópu n:aa tpyuu té. 2 Yi ngwo nê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê até dê mgimí nê. Yi ngwo nmí Mí kwéli a tóó, mbóó p:uu, u ya tédê ní módu.

* 3 Pini n:ii y:i doo ya, kwodo ng:oo dmi doo dnyednye, mtyemyte mye yi kuu yâá. Yi kéli ghê ntií ghi ngê a yina ngê. Yi ntií ghi yi kuu yâá. * 4 Nmí Mí u yoo yi kada pini myoy:a mé páádi nmí Mí a yina ngópu, yi ya tédê dmi yi mbémê dnye ya. Yi kpídí dmi kpaapíkpaapí dé, yi mbémê kidon kní ngmédoo kwo, nkól ngê l:âmo too. King ntee pini ngê u ngwo pyaa dnyie. * 5 Nmí Mí kwéli doo ya, lími y:i doo kílikíli, mwini y:i myedoo mbumu, dnye ndií yilí ní nyongo. Nmí Mí u kada pywápê k:ii ntee tpile pyudu ní módu. Yi pywápê pyudu kní, nmí Mí u Ghê Dmi. 6 Nmí Mí u kada tpile m:uu ní módu, ntií ntee tpile, kââyikuu yidoo kwo, tpile p:uu dēpwo pyodopyodo.

* 3:7: Is 22:22 * 3:9: Is 60:14 * 3:12: Tpyuu 14:1 * 3:14: Tpyuu 19:11; Kílosa 1:15 * 3:15: Lóma 12:11 * 3:17: Luukí 12:21; Njems 2:5 * 3:18: Is 55:1 * 3:19: Hipílu 12:7; 1 Kódin 11:32 * 3:20: Njon 14:23 * 3:21: Mát 19:28 * 4:2: Is 6:1 * 4:3: Ezek 1:28 * 4:4: Mát 19:28; Luukí 22:30

Nmí Mí kwéli doo ya, tpile tp:oo páádi kní y:oo a yina ngópu. Yi tpile tp:oo páádi kní yi p:uu ngwolo daa ngmídi doo kwo, yi kada yilí, yi kuwó mye yilí. * ⁷ Mwiyémwiyé tpile tp:oo layóni ntee tpile, myomoni pudumakó ntee tpile, pyoloni kwodo ng:oo dmi, pi u kwodo ng:oo dmi ntee yinté, podoni maali ntee tpile, doo mgalé. ⁸ Yi tpile tp:oo páádi kní yi núupee wéniwéni dé. Yi núupee kní yi p:uu ngwolo yilí doo kwo, k:oo ntee, kuwa mye yinté. W:éèni mgídi vy:o dye ghi yintómu a wéti nyédi, daawa yé ngmê, apu,

Nmí Yâpwo Lémi ndíí,
u wêdêwêdê mu daamo tp:ook:omo.

Dyâape p:uu daa t:a,
dono p:uu daa t:a,
k:omodané p:uu myedaa t:a.
Dye ghi yintómu doo a ya,
ala ngwo a tóó,

chedê ngê daawa pyódu. *

⁹ Pini n:ii chedê ngê daawa pyódu, nmí Mí, diní ghi n:ii ngê yi tpile tp:oo páádi kní y:oo a chaa kígha ngópu, a kwunokwuno ngópu, u pi a kmími ngópu, ¹⁰ yi ngwo kada pini myoy:a mê páádi kní kwodokwodombiy:e k:ame u kwo dpí ghê dmi. Yi mbêmê kídón dpo y:ee t:oo, u kada dpí kéé t:oo, dpo, Dp:oo king yoo, pini n:ii chedê ngê daawa pyódu, vyílo yi pini yi king ndêndê. A wéti nyédi, kwodpo,

¹¹ Nmí Lémi, nmí Yâpwo,
U p:o dpí yé, nmo chaa kígha ngi,
mí nmo kmími,
mu kópu u díy:o ngwêdêwêdê ndíí.
Tpíle yilí yintómu nyóó nyi l:âmo ngê,
nyóó l:êê díy:o a pyede,
yi ghê dmi mye pyede.

5

Kópuni dyuu nmí Mí ngê wuné angmo ngê Njon ngê u ngwo módu

¹ Yi ngwo nmí Mí u wéni pee kóó yedé puku pee daadíí ngmêní módu, kmongo ngmê. K:oo d:êê ngmê, kuwa mye d:êê ngmê. Chââ vyi ntee anyi kââ, yi puku pee p:uu chââ u líi pyudu doo ya, doo u ntââ pi ngê yi puku pee daapí pywálí ngê.

² Yi ngwo enjel wêdêwêdê ngmêní módu, dpodombiy:e mbwóó wo, apê, N:uu ngmê u ntââ, cháâ u líi wa pwaá té, puku pee wa pywálí? ³ Ngmênê u pi dêpwo ya mbóó p:uu, dyámê mbêmê dêpwo ya, têpê u maknopwo myedêpwo ya. Pini n:ii puku pee pywálípywálí u ntââ, u kpââ ngê mye u ntââ, yinté pini dêpwo ya. ⁴ Wod:oo mbê nê puwâ, mu kópu u díy:o pi ngmê ngê yi puku pee daapí pywálí ngê, myedaapêdê kp:aa ngê. ⁵ Yi ngwo kada pini ngmê ngê a ka pê,

Namê mbê. A ka pê, Ngí vyyu. A ka pê, Layoni ntee pini, pini n:ii Njuda u tíi nêdê mí chópu, Dêpidi ntee pini, yi pini mbodo mudu yi dê yââ, u ntââ cháâ u líi pyudu kní yinê a pwapí té, yi puku pee u ngwo a pywálípywálí.

⁶ Yi ngwo nmí Mí u nkígh:ê sipi tp:oo ngmêní módu, tpile tp:oo páádi kní y:oo a yina dumo, kada pini kní y:oo myedé yina dumo. Yi sipi tp:oo wuné mwo a vya ngópu, mêdê pii wo. Mbêmê dp:anê pyudu doo kwo, ngwolo mye pyudu. Yi dp:anê pyudu kní yi nt:u kópu, u wêdêwêdê ndíí, mu daamu tp:ook:omo. Yi ngwolo pyudu kní, nmí Mí u Ghê Dmi, n:ii dyámê woep woep a dy:ââ ngê. ⁷ Yi sipi tp:oo nmí Mí ka loo, u wéni pee kóó yedé puku pee a ngópu. ⁸ Dini ghi n:ii ngê yi puku pee kwulo a ngópu, tpile tp:oo páádi kní, kada pini myoy:a mê páádi kní yi k:ii sipi tp:oo ka kwodokwodombiy:e k:ame ghê dniye. Mtyími kuu ngmêngmênté dneye tpyé dé, n:ii nkól ngê l:âmo tumo. Yi mtyími dpudu ntee doo a koko, nmí Mí u yoo yi ngêpê dmi yinté a koko yédi. Kada pini kní y:oo wéti u tpile dé ngmêngmênté myednye tpyé dé, dneye vyee dé, nmí Mí u ngwo dneye chaa kígha. ⁹ Sipi tp:oo dneye chaa kígha, wéti kamí ngmêdnya a ng:éèni, kópu, U p:o chí yé, puku pee cha ngee, u ntââ cháâ u líi nye pwapí té, mu kópu u díy:o a vya nyoo, wêê n:ii m:uu a pwii wo, yoo dyêédí yintómu kní yi vy:o pi yilí u ngwo nye pwila too, nmí Mí u yoo vy:o nyi kaa too. Yi yéli yi kn:ââ daa ngmídi, yi dneye daa ngmídi, yi too pee daa ngmídi, yi dyámê pee daa ngmídi. *

¹⁰ Nmí Yâpwo kóó k:oo nyi kaa too, u dneye a nyêmi ngópu. Kêlí pini ngê nyi pyódu too. Nmí Mí wéni pee ngê a tóó, mgídi u yoo t:anê pee ngê a pyede, yi kêlí nyi kaa too.

Dyámê u tpíle yilí yi yi yodo u maknopwo a pyede. *

Enjel kní y:oo nmí Mí mupwo u ngwo dneye chaa kígha dé

¹¹ Myombó maa vyyu wo, enjel yilí tp:oo témi tap ní módu, yono yono yono yono y:a dé. Nmí Mí a yina ngópu, tpile tp:oo páádi kní a yina tumo, kada pini yoo myedé yina tumo. ¹² Dpodombiy:e dneye wéti, apu, Sipi tp:oo n:ii a vya ngópu, nmo chaa kígha, doo u ntââ tumo daanmí ya.

U wêdêwêdê ndíí, u nuw:o ndíí, tpíle yilí yintómu u nêni dé.

* 4:6: Ezek 1:5-10 * 4:8: Is 6:2-3 * 5:6: Zech 4:10

* 5:8: Tpyuu 8:3-4; 15:2; Psalm 141:2 * 5:9: Psalm

U pi ndii, nmo chââchââ, myeno chaa kigha.

¹³ Noo ng:aa, nê, Tpileni yintómu mbóó p:uu a too, dyámê mbêmê a too, dyámê u maknopwo a too, ntii u mênê a too, nê, tpileni yintómu dyámê wo pe wo pe a too, ka wéti té, apu,

Nmí Mí nmo chaa kigha,
sipi tp:oo myino chaa kigha.

Apu, Yi pi dê ndii dê, yi wêdêwêdê mye ndii,

nmo chââchââ dê, myino chaa kigha dê,
chedê ngê daawa pyódu.

¹⁴ Yi ngwo tpile tp:oo páádi kní y:oo apê, Yinté choo ya, wod:oo kada pini yoo nmí Mí ka myenté sipi tp:oo ka kwodokwodombiy:e k:kame ye ghê dniye.

6

Njon ngê Yesu u dpodo u kâa u ngwo módu

¹ Chââ u lii pyudu kní n:ii dé puku pee p:uu dnye ya, sipi tp:oo ngê mwiyéni a ngópu pwââ. Yi ngwo yi tpile tp:oo páádi kní yi vy:o mwiyéni u dnye ní nyongo, mwini kii mbwolo, apê, A pwiyé. * ² Yi ngwo y:aa vyyu wo, hosi kpaapíkpaapi ngmêní módu. Pini n:ii pyipwo doo ya, u kaa taa kumo doo tpyé dê. Nmí Mí ngê yi pini mbêmê kidon ngmê kââ, u ngwo nê w:ee ngê, nê, Mbodo mudu yi dê yââ. L:êê tédê dy:ââ ngê. A lama doo ya, Mbodo mudu yi:ami yââ. *

³ Dini ghi n:ii ngê sipi tp:oo ngê chââ u lii myomoni pwââ, tpile tp:oo myomoni u dnye ní nyongo, apê, A pwiyé. ⁴ Hosi kuwa m:uu a pwii wo, mtyemyte. Pini n:ii pyipwo doo ya, nmí Mí ngê taa ndii u kwo ngmê y:ângo, kwo, Dyámê mbêmê yoo chin:aa chámêchámê dé, numo p:uu dny:oon:aa l:êê. *

⁵ Dini ghi n:ii ngê sipi tp:oo ngê chââ u lii pyoloni pwââ, tpile tp:oo pyoloni u dnye ní nyongo, apê, A pwiyé. ⁶ Y:aa vyyu wo, hosi kpédêkpédê ngmêní módu. Pini n:ii pyipwo doo ya, yi pini ngê tpile pyupwpi u skél kumo ngmêdoó tpyé. ⁶ Yi tpile tp:oo páádi kní yi vy:o dnye ngmêní nyongo, yi pini ka kwo, Dyámê mbêmê m:uu nyi ghêê we. Kwo, Witi u pywuu d:ud:umbiy:e dp:uu km:êê ngi, deetê u pywuu pee tp:oo dp:uu km:êê ngi, ngmêné olipi wulu wain yi pywuu dé nangê km:êê dê. *

⁷ Dini ghi n:ii ngê sipi tp:oo ngê chââ u lii podoni pwââ, tpile tp:oo podoni u dnye ní nyongo, apê, A pwiyé. ⁸ Y:aa vyyu wo, hosi m:uu ní módu, u pââ k:ii ch:ii yââ. Pini n:ii pyipwo doo ya, u pi Pwopwo. Yi hosi pyipwo pi m:uu doo ya, u pi, Pi ntóó kmênêkmênê. Nmí Mí ngê yepê, Dyámê mbêmê pi yintómu

yoo páádi ngê dí pyódu té, yoo ngmê dpí yi yodo u maknopwo dí yé té, woni yoo pyile kní yi p:uu kêê nangê yé. Yepê, Yélini dpo d:a kê té, taa ngê woni dp:uu vya too, woni kní dómódumu tédê paa pw:oo dniye, woni kní mbii ngê paa nt:ââ tène, woni kní kiye u tpile tp:oo kní y:oo paa ma tène. *

⁹ Dini ghi n:ii ngê sipi tp:oo ngê chââ u lii limoni pwââ, yélini nmí Lémi u l:êê díy:o vya tumo, ní m:uu too. Pi kní y:oo vya tumo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u kópu dyuu dnya a tpapê dé, Yesu p:uu danêmbum myedaa yé ngópu. Mtyími nk:êêní tédê u nkígh:ê dnye kwo, ¹⁰ dpodombiy:e dnye kââ, nmí Mí ka kópu, Nmí Lémi ndii, dono m:uu daa t:a, k:omodané m:uu myedaa t:a. Kópu, Angéntoo dye ghi anmí t:ââ, u dí dyámê mbêmê tpémi u ngwo wanyi kóté kalé té, n:ii kní y:oo a vya nmo, nmí ntââ dmi y:e anyinê vy:u? * ¹¹ Yi ngwo kpídi kpaapíkpaapi ngmêngmênté ye y:ângo, yepê, Daa ndii la ghi tp:oo dmyinê t:ââ, dmyinê ghê vyími. Yepê, Pi kní y:oo ntee a vya nmyoo, nmyi fidê mbwó woni wamye vya t:oo. Yepê, Yi yélini yintómu dmyinê t:âât:ââ dé, nmyi ntââ dmi u ngwo anê vyyu.

¹² Sipi tp:oo ngê chââ u lii wononi a ngópu mye pwââ. Yi ngwo dyámê pê dpodombiy:e doo ghêdê, kââdí dépwo pil:apil:a, ngídí a ghay wo. D:ââ d:ud:umbiy:e mtyemyte ngê pyodo, wêê kuu ngê pyodo. * ¹³ Yópu ndii ngê kéme vyi ntee dpo kpê, mbóó p:uu pudu yinté a ghay dniye, dyámê mbêmê mê dyimê dniye. ¹⁴ Kmaapi u pala ntee anyinê kmongo, mbóó yinté anyi pwiyé wo. Mbu mbodo yintómu, dyámê w:uu yintómu yi kwo tédê dmi a kuwo tumo. ¹⁵ Yi ngwo pi yintómu nkíngê mbê dniye, king yoo, kada pini yoo, lede yoo yi kada pini yoo, ndáápi yoo, lámo dy:ââ yoo, yélini yi pi dmi ndii dé, yélini yi pi dmi tédê dé, pi yintómu nkíngê mbê dniye, mbu mbodo kní yi maknopwo kpomo kní yi mênê dnyen:aa mbwolombwolo, ¹⁶ mbu kní ye dnye kââ, chêêpi kpiyé kní ye myednye kââ, yipu, Nmí pwa a ghay dmyeno, ngmo nmédi, yipu, Yâpwo ndii ngê kíngê m:uu nmo, sipi tp:oo ngê myekíngê kpada nmo. ¹⁷ Yipu, Yi wo ndii atédê d:ii, ntââ nmo wunê vyími ngmê, u vyími nmo doo u ntââ.

7

Nmí Mí ngê chââ u lii u yoo kní yi puu u ngwo t:ângo

¹ U kuwó dini ghi ngê enjel páádi ní módu, dyámê mbêmê wo pe wo pe dnye kwo. Ngmê ngê nt:emí doo a tpyé, myomoni ngê mbyw:a doo a tpyé, pyoloni ngê chaa yópu

* 6:1: Tpyuu 5:1 * 6:2: Tpyuu 19:11; Njon 16:33 * 6:4: Mát 10:34 * 6:6: Luukí 6:20; Njems 2:5 * 6:8: Ezek 14:21; Luukí 21:9-11 * 6:10: Tpyuu 16:5-7; Deut 32:43 * 6:12: Mát 24:29-31

doo a tpyé, podoni ngé kpâpu yópu doo a tpyé. Dnye tpyé dé, mu kópu u díy:o apê, Yi yópu kní y:oo dyámé pè ghêlí k:ii wa dyêné ngmê, ntií ghêlí k:ii wa dyêné ngmê, kpí yi ghêlí k:ii wa dyêné t:oo. ² Yi ngwo enjel m:uu ní módu. Káádi kwéli dpo kee, yi kéténi a kee wo, cháâ u l:ii t:emí u tpile kumu ngmêdoo tpyé. U yi u ngwo doo kwo, Yâpwoni ghê a t:a, u yoo kní yi p:uu u cháâ u l:ii ní t:oo. Enjel páádi kní ye dpodombiy:e mbwolo, yepê, Chóó Lémi ngé u ntââ ngé dé pyódu nmyo, u ntââ dyámé pè yópu ngé anmyi dyêné ngmê, ntií anmyi dyêné ngmê, kpí yi amy:ee dyêné t:oo. ³ ngmêné ghêlí k:ii nangé dyêné té. Yepê, Nmí Yâpwo p:uu dpodo pyu yoo yi kêpa u cháâ u l:ii mwiye t:ee tème. Yepê, Yi l:ii u l:êê díy:o yópu ndíí ngé daapaa dyêné tène. * ⁴ Yélini yi kêpa nmí Mí u l:ii t:ee ngópu, Yisiléli tpeími yi yoo dyéédí y:a mé miyó kní yi vy:o yéli. Pi yíli t:oo témi tap, 144,000.

⁵ Njuda u yoo vy:o 12,000

Lupen u yoo vy:o 12,000

Nkadí u yoo vy:o 12,000

⁶ Ase u yoo vy:o 12,000

Napítali u yoo vy:o 12,000

Manasa u yoo vy:o 12,000

⁷ Simiyón u yoo vy:o 12,000

Lipi u yoo vy:o 12,000

Isaka u yoo vy:o 12,000

⁸ Sepulun u yoo vy:o 12,000

Njósép u yoo vy:o 12,000

Mbenjímín u yoo vy:o 12,000

Yi yéli yi kêpa nmí Mí u cháâ u l:ii t:ee tumo.

Njon ngé nmí Mí u yoo u ngwo módu

⁹ U kuwó dini ghi ngé pi yíli t:oo témi tap ní módu, doo u ntââ pi ngé daapédé kp:aa too. Pi dyéédí yintómu yi yéli yi vy:o doo kwo, yi kn:ââ daa ngmídi, yi dnye daa ngmídi, yi too pee daa ngmídi, yi dyámé pee daa ngmídi. Kpídi kpaapíkpaapí dmi yi mbwo yedoo ya, dpumo nkoo dmi kumo dnye tpyé dé, yi gha dmi mb:aamb:aa ngé doo ya, nmí Mí mupwo yi kada dnyen:aa kwo, u ngwo dnye chaa kígħa dé. *

¹⁰ Dpodombiy:e dnye káá, apu, Nmí Yâpwo chaa kígħa koo. Apu, Pi yintómu yu yodo u maknopwo a pyede. Apu, Sipi t:oo u k:ii kópu ndíí ngmê d:uu ngópu, Setan kwulo y:oo a pwaa nmoo. ¹¹ Tpile t:oo páádi kní y:oo nmí Mí a yina ngópu, kada pini myoy:a mé páádi kní y:oo a yina ngópu, enjel kní y:oo myedé yina ngópu. Kwodokwodom-biy:e k:ame u kwo ghê dnye, nmí Mí dnye chaa kígħa, ¹² apu, Nmí Yâpwo ntêné nmo chaa kígħa, nmo cháâcháâ, myeno kwunok-wuno. Apu, U pi ndíí, u nuw:o ndíí, u

wédéwédé mye ndíí. Apu, U chaa kígħa daanmí yé, chedê ngé daawa pyódu. Apu, Ndê kópu yila.

¹³ Kada pini ngmê a ka póo wo, a ka pè, Kí yéli kpídi kpaapíkpaapí dmi kêlé ka ngeme, a ka pè, nangé lónté yéli, anyi da ndê dmi?

* ¹⁴ Kwono, A lémi, Jama ka tóo, daa a lama yéli. A ka pè, Kí yéli y:oo dono ndíí dnya a vyímí dé, dèpè kede dnye. A ka pè, Yi kpídi dmi sipi t:oo u wêê ngé a ghêê tumo, kpaapíkpaapí ngé u ngwo pyaa dnye. * ¹⁵ A ka pè, Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngíma a wee, u yâpwo ghê, a ka pè, w:éêní mgídí vy:o a chaa kígħa ngópu. A ka pè, Nmí Mí ngé kóo k:oo wa kaa té, ye adí vyyuwo. ¹⁶ A ka pè, Dómu ngé mēdaawa ngee té, mbwaa ngé myedaawa ngee té. A ka pè, Káádi ndíí vy:o mēdaadnyi m:ii, myedaawa dyêné té, ¹⁷ mu kópu u díy:o sipi t:oo ngé yinê adí yené dé, yi kada wa ghê, ye adí vyyuwo, dpuwó nuu mb:aa ye amínê kēma té, mbwááni n:ii ghê a t:a, y:i adnyin:aa ndani. A ka pè, Yinté ye adín:aa vyyuwo, nmí Mí ngé yi ngemi pwo dmi yi ngíma wa pyi té. *

8

Sipi t:oo ngé cháâ u l:ii piini u ngwo pwáâ

¹ Dini ghi n:ii ngé sipi t:oo ngé cháâ u l:ii piini pwáâ, yélini mbóo p:uu ní módu, tumo dnye ya. Káádi liy:aa n:êê ngmê, tumo dnye ya. ² Yi ngwo enjel pyudu ní módu, nmí Mí u ngíma dnye kwo. Dpuwo pyudu ye y:ángo.

³ Enjel m:uu ní módu, nmí Mí ngíma mtyímí nk:éêní tédê doon:aa kwo. Nkól ngé mtyímí d:áâ kumu ngmêdoo tpyé. Nmí Lémi ngé mtyímí kuu ndíí u kwo ngmê y:ángo, kwo, Ala mtyímí kuu dpí nk:éê ngi, a yoo yi ngépê dmi mb:aamb:aa ngé u ngwo paa pyaa we. * ⁴ Nmí Mí ngíma doo kwo, yi mtyímí doo nk:éêní. Dpuudu doo koko, nmí Mí u yoo yi ngépê dmi myedoo koko. ⁵ U kuwó dini ghi ngé enjel ngé mtyímí d:áâ a y:ángo, mtyímí nk:éêní u ndyyuwé puu dyuu k:oo ntówo, dyámé mbémê a pii ngé. Yi ngwo mwini dnye mbumu, limí doo kílkíli, dnye ndíí yíli ní nyongo, tēpē myedoo ghêdê.

Enjel kní y:oo dpuwo u ngwo wêê tumo

⁶ Yi ngwo enjel pyudu kní y:oo yi dpuwo pyudu kní a ngí tumo, yi wupí u l:êê díy:o kumu mbee tumo.

⁷ Dini ghi n:ii ngé mwiymwiye enjel ngé u dpuwo wóo, ghêêpwima ntee tpile yíli dyámé mbémê a ghay dnye, ndyyuwé wêê kwodonkwodo myedé ghay knopwo. Dyámé pee ngmê dyêné wo, woni pee dé daa

* 7:3: Ezek 9:4,6; Epeso 1:13-14; Tpyuu 9:4; 14:3-5

* 7:9: Tpyuu 5:9

* 7:13: Tpyuu 7:9

* 7:14: Mát 24:21

* 7:17: Tpyuu 21:4; Njon 10:11; Psalm 23:2; Is 25:8

* 8:3: Tpyuu 5:8; 9:13; Ex 30:1-3

* 8:7: Ex 9:23-26; Joel 2:30

dyênê knopwo. N:ii dyênê wo, ndê ngê kpî yi yintómu ma too, mbiye kuw mye ndîi. *

⁸ Dini ghi n:ii ngê enjel ngmêni ngê u dpuwo wóó, mbu ntee tpile ngmêni módu, ndyuw:e k:ii doo pîpî. Yi tpile ntee mî dyimé wo, ntiî ghi mî dyênê ngê, woni dé daa dyênê doo. N:ii dyênê ngê, wêê ngê pyodo, *

⁹ tpileni ntee a m:ii té u ngwo pw:oo dnyie, nkélini y:i dnye mbêpê, mye dyênê dnyie. ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê enjel pyoloni ngê u dpuwo wóó, pudu ndîi ngmêni módu, pywápê k:ii doo pîpî. Mbóó p:uu a ghay wo, dyámé mbêmé mî dyimé wo. Yi dyámé pee u ngwo dyênê ngê, woni dé daa dyênê doo. N:ii dyênê ngê, mbwaa dyênê too, dpuwó nuu mye dyênê too. ¹¹ Yi mbwáani dmi ló ngê pyaa dnyie, pi yilî u ngwo loko too. Yi pudu u pi, Ló.

¹² Dini ghi n:ii ngê enjel podoni ngê u dpuwo wóó, d:ââ kâadi, pudu knî yi k:ii, pee tp:oo dyênê dnyie. W:êêni u ghi ngmê, kâadi dèpwo pil:apil:a, wo ghi woni dé yi kwo, doo pil:apil:a. Mgídi vy:oo myenté. Mgídi ghi ngmê ngê d:ââ dèpwo dnyednye, pudu knî myedèdnye dnyednye. Woni ghi dé yi kwo d:ââ pudu knî dnye dnyednye.

¹³ U kuwó dini ghi ngê y:aa vuu wo, maali mbóó p:uu tâa ngmêni módu, doo mgalê. Dpodombiy:e doo mbumu, apu, Ayi! Ayi! Apu, Dyámé mbêmé tpémi. Apu, Dini ghi n:ii ngê wu enjel pyile knî y:oo yi dpuwo dmi wa wêê t:oo, nmyi ya d:ud:umbiy:e dono ngê wa pyódu. Apu, Ayi! *

9

Setan u ngwo a ghay wo Luukî 10:17-18

¹ Dini ghi n:ii ngê enjel limoni ngê u dpuwo wóó, pudu ngmêni módu, n:ii mbóó p:uu mwiyé mwo a ghay wo, dyámé mbêmé mwiyé mî dyimé wo. Kmêna dono mbwa k:oo kwéli dnye kwo, mgí k:oo, keñe u kii yi pudu ngê a ngêedi, kumu doo tpyé. ² Yi keñe yi kpêmi ngê, dpudu ndîi u mênê a pwii wo, mbóó p:uu kee wo, kâadi dnyinté doo pil:apil:a, mbóó mgídmgídi ngê pyodo. ³ Kpele ntee tpile yilî yi dpudu w:uu u mênê dyámé mbêmé a ghêpê dnyie. Té tpuu ngê pi ntee dpî kiye, yi kpele ntee tpile kiye u ntâa ngê yinté mye pyaa dnyie. * ⁴ Yi kada pini ngê mbiye ye kwódu ngê, kpî yi ye kwódu doo, nté wo yi wo ye mye kwódu too. Yepê, Yélini yi kèpa Yâpwo ndîi u cháa u lii daa ta, dmyinên:aa kiyekiye dé. * ⁵ Nmi Lémi ngê yi vyeey ye kwódu ngê, ngmêni yi kiyekiye ye daa kwódu ngê, d:ââ limi pidny:oo mgíni vyími. Mg:ee ngê pi ntee dpî kiye, ó té ngê pi ntee myoo kiye, yi dpududpudu mye yintoo.

⁶ Yi d:ââ limi knî yi k:oo, yélini adnyi kiyekiye dé, u yi y:e adi kwo, Nmi pw:oo dmi, ngmêni doo u ntâa daawa pw:oo dmi. Adnyi mgíni vyími, ala kópu adnyi tpapê, awo, U yi nmo a kwo, Nmi pw:oo dmi, ngmêni wa déê dmi, daawa pw:oo dmi.

⁷ Pi knî y:oo l:êê u l:êê diy:o hosi ntee dpî kplê t:oo, yi kpele dé yinté dnye kwo, hosi knî yi námo a ghê dnyie. Yi mbodo dmi, pi mbodo ntee tpile dé, yi mbêmé kidon dnye kwo, nkól ngê lâmo tumo. ⁸ Yi mbodo yâa vyi ndîi dé, yi nyóó dmi mye ndîi dé, layóni nyóó dmi ntee dé. ⁹ Nkéli chêêpî kápedê yi yodo p:uu dnye ya. Yópu ndîi ntee dpo pwópu, yi kpele dé yi núupee dmi yinté myednye dpudu. ¹⁰ Té tpuu ngê pi ntee dpî kiye, yi tpuu mye yinté dé, yoo u ngwo adnyin:aa kiyekiye dé, d:ââ limi knî yi k:oo. ¹¹ Mgí k:oo kwéli a ndê dnyie, yi ghi u kada pini ngê yi kpele dé yinê a dy:ââ too, yi king ngê a tóó. Yi pini enjel dono ngê doo a ya, Hipîlu dnye ngê u pi Apadono. Kídi dnye ngê u pi Apolion, u nt:u kópu, Pi dyede pyu. ¹² Wu nkíngê u kópu ngmê, mē miyó maadi kiyedê kwo. *

Nmi Lémi ngê pi knî ye l:êê u ngwo daa kwódu ngê

¹³ Dini ghi n:ii ngê enjel wononi ngê u dpuwo wóó, dnye ngmêni nyongo. Mtyími nk:êêni tédê n:ii nmi Mí u kada a kwo, dp:anê páadi knî yi kéli ghê yi dnyeni yi kéténi a ndê wo. ¹⁴ Enjel wononi, n:ii ngê u dpuwo wóó, yi dnyeni ngê yi enjel ka kwo, Mbwaa ndîi n:ii Mbápiilon kee wo, Yupidétis, nmi Lémi ngê enjel dono páadi knî y:i wunê a kudu too. Kwo, Nyi pywáli té, dny:oon:aa dpodo. ¹⁵ Nmi Lémi ngê wunê a kudu too, apê, Yoo l:êê tédê ghêli k:ii wa dyênê t:oo. Apê, M:aaani n:ii k:oo adnyin:aa dpodo, d:a ngmídi, myenté d:ámu n:ii k:oo adnyin:aa dpodo, wéni n:ii ngê adnyin:aa dpodo, kâadi liy:aa n:ii ngê adnyin:aa dpodo, yi dini ghi knî d:a ngmídi té. Apê, Dpodo kn:ââ dini ghi n:ii ngê wa chaa ngmê, dyámé mbêmé yoo wa chámé t:oo, yoo pyile ngê wa pyódu t:oo, yoo ngmê l:êê tédê wa vya ngmê, yoo woni dé daawa vya d:oo. Yi ngwo enjel wononi ngê yi enjel dono páadi knî mî pywáli too. Yi dpodo kn:ââ chaa ngópu, lede yilî tp:oo témi tap l:êê tédê dy:ââ tumo. ¹⁶ Yi lede yoo hosi pyipwo dnyen:aa l:êê, yilî tp:oo témi tap. N:ii ngê a kp:aa too, a ka pè, my:oo yono yono, yono yono yono yono yono y:a. (200,000,000) ¹⁷⁻¹⁸ Yi ngwo yi lede yoo ní m:uu too, kápedê yi yodo p:uu dnye ya, mtyemtye dé, k:ii chíi yâa k:ii ntee dé, myenté mbóó káami kígha ngê ntee dpî pyódu, yinté dé. Layóni mbodo ntee a kwo, hosi knî yi mbodo yinté dnye

* 8:8: Ex 7:20-21 * 8:13: Tpyuu 9:12; 11:14 * 9:3: Ex 10:12,15 * 9:4: Epeso 1:13-14; Tpyuu 7:3 * 9:12:

kwo. Yi kwo ndé dóo dpudu kwodonkwodo dpodombiy:e dnya a pyuwopyuwuwo, yoo u ngwo dnye nk:éêní dé. Yoo dyêédí ngmê mî chedê ngópu, yoo woni dè daa vya dumo. ¹⁹ Yi hósí kní yi wêdêwêdê yi komo tâmo doon:aa ya, yi tpuuwo myedoon:aa ya, mu kópu u díy:o yi tpuu tpile pê ntee tpile dé, yi mbodo dmi myednye kwo, pi u ngwo dnye kiyekiye dé, u ngwo myednye pwopwo.

²⁰ Yélini yi l:éê tédê daa pw:oo dnyiye, yi dono dèpê kuwo tumo. Kmêna ka ngèpê daa yé ngópu, k:omo yâpwo kní ye myednye ngèpê. Yi yâpwo dé yi chóo woni nkól ngê lâmo tumo, woni silipê ngê lâmo tumo, woni nkichi pee ngê lâmo tumo, woni chêépí ngê lâmo tumo, woni yi pee ngê lâmo tumo. K:omo tpile yi yâpwo dé daa vyuwo nyédi, dnye daa nyêmi ngópu, myedaa paambwi nyédi, ngmênê yi yélini y:oo a cháâcháâ tumo, ye a ngèpê nyédi. * ²¹ Yi dono daa yé ngópu, pi vyee nkwépinkwépi daa yé ngópu, pyââ ti mââ ti daa yé ngópu, kpaâ myedaa yé ngópu, yi dono kní yi l:éê díy:o tpéé kópu myedaa vyi ngópu.

10

Njon ngê nmí Mí u puku pee u ngwo ndíi

¹ Yi ngwo enjel m:uu ní módu, u wêdêwêdê ndíi. Mbóo p:uu a ndê wo, p:ââ p:ââ doo a wupwo. Nkalí too pee dmi u kpídí ngê pyódu ngê, ntíi ghi u pwo ngmêdoo kwo, kwódo ng:oo dmi kââdí ntee tpile, yu dé ndyuw:e k:ii dpimo dnyednye. ² Puku pee kumu ngmêdoo tpyé, daa kmongo ngmê. Dini ghi n:ii ngê a ghèpê wo, yu wéni peeni ntii mbêmê kââ, t:anê peeni dyámê mbêmê kââ. ³ Layóni dpodombiy:e ntee a kââ yédi, yi ngwo dpodombiy:e yinté ka wo. Yi ka wo, mwini pyudu kní y:oo u dnye dpodombiy:e a péli ngópu. ⁴ Nê, Yi kópu ní d:éê, ngmênê pí dnye mbóo p:uu ngmêní nyongo, a ka pê, Mwini pyudu kní y:oo kópuni dè vyi ngmê, nangê d:éê, tumu kópu ngê choo ya.

⁵ Enjel n:ii ntii dyámê yi mbêmê doo kwo, kóo wéni peeni mbóo p:uu kââ, ⁶ nmí Mí u pi ngê kpaâ wo, apê, Pini n:ii chedê ngê daawa pyódu, myenté pini n:ii ngê mbóo dyámê lâmo doo, ntii lâmo ngê, tpileni yi ghê a pyede mye lâmo too, apê, yi pini u pi ngê n:aa kpaâ, apê, Chóo Lémi mēdaadi tââ, ⁷ ngmênê dini ghi n:ii ngê enjel piini ngê u dpuwo wa wuu, Chóo Lémi ngê u tumu kópu dyuu yi ngwo wa pywáí. Apê, Yi tumu kópu dyuu u komo kapí pyu kní ye wuné a vyi too, yélini p:uu dnya a dpodo.

⁸ Pini n:ii mbóo p:uu mwiyé a ka a mbwolo, myombó u dnye m:aa nyongo, a ka pê, Enjel n:ii ntii dyámê yi mbêmê a kwo, puku

pee n:ii kumu a tpyé, kwulo nyinê ngépi. ⁹ Wod:oo yi enjel ka ní loo, kwono. Ye puku pee a ka a ki. A ka pê, A kélê a ngépi, ma ngi. A ka pê, Ngwo mty:aamty:aa ngê a pyodopyodo, ngmênê díyo nga a dpududpudu kígha. ¹⁰ Enjel kwulo puku pee yini ngópu, ní ndíi. A kwo mty:aamty:aa ngê pyodo, y:aa nt:uu ngê, ngmênê díyo a km:oo dpududpudu kwólu. ¹¹ Yi ngwo a ka pê, Chóo Lémi u komo ntee nyoo a kapí, myombó mēchin:aa kapí. A ka pê, King kní yi p:uu chin:aa mbumu, yoo yilí yi p:uu myechin:aa mbumu. A ka pê, Yélini yi dnye daa ngmídi, yi dyámê pee myedaa ngmídi, yi yélini yi p:uu myechin:aa mbumu.

11

Níi kní y:oo nmí Lémi u komo a kapí ngópu

¹ Nmí Lémi ngê kiyé a ka ngma a kpo, a ka pê, Chóo Lémi u ngomo angèndy:ââ, ye kiyé ngê u mti nyinê ngépi, kpêê yiyé tédê u mti myedo ngépi. A ka pe, Yi ngomo k:oo yélini a ngèpê té, dpo kp:aa ngi. ² A ka pê, Ngomo kuwa ghini n:ii mbwa kalé ngmê, u mti nangê ngee, mu kópu u díy:o M:aa ngê yi ghi mgídi u yoo kní ye dè y:oo. A ka pê, P:aani n:ii u nuu u p:aa, ye myedé y:oo, m:ââ pyile n:éê m:uu yi p:aani yi yí yodo u maknopwo a tóo. * ³ A ka pê, Yi dini ghi ngê a komo kapí pyu dé u ntââ ngê ana a pyépi dé, m:ââ pyile n:éê m:uu pi kní ye a p:uu ntênê adpín:aa dané. A ka pê, Kpídí chaa ngmê dé yi kélê adpí m:ii, yoo yi l:éê díy:o adpí mbê, yewo, Tpéé kópu vyi yó, nmýi dono a kuwo tóo. *

⁴ Yi tpódu nté kn:ââ olipi ntee tpile dè, myenté lam ntee tpile dè, n:ii dè dyámê u kada pini u ngíma a kwo mo. * ⁵ N:ii ka yi tpódu a diya mo, u yi u ngwo a kwo, Ní vya dè, ndé dóo yi kwo dpo pwíi, yi pini u ngwo dpí vya ngmê. ⁶ Ílacha ngê Chóo Lémi u wêdêwêdê mgídi u yoo yi ngópu ntee a tpyó, yi tpódu mye yinté dè, u ntââ ngê a tóo mo, mbóo ka dpí kwódu ngmê, kópu, Tpií kídangê ghay, yed:oo d:uudpo ghay. U ntââ ngê mye tóo mo, dini ghi n:ii ngê u yi y:e adí kwo knomomê, Mgídi u yoo nyi kpada té, ye Mósisi ngê Yichip tpémi ntee kpada too, yinté amye kpada t:oo. Mbwaa wêê kuu ngê wa pyódu ngmê, kpadakpada u kópu yilí wamye d:uu ngmê. * ⁷ Kiye u tpile tp:oo n:ii mgí k:oo a pwíi wo, yi tpódu yi p:uu adí l:éê. Dini ghi n:ii ngê nmí Lémi p:uu dané machedê ngê wa pyódu ngmê, yi tpile tp:oo yi pwo wa lè, wa vya dè. * ⁸ Yi Lémi p:aani n:ii kídosi ñédê t:ee ngópu, yi ntóo

* **9:20:** Tpyuu 16:9,11; 1 Kódin 10:20 * **11:2:** Luukí 21:24; Tpyuu 12:6; 13:5 * **11:3:** Mak 6:7; Luukí 10:1 * **11:4:** Zech 4:11,14 * **11:6:** 1 Kings 17:1; 18:1; Njems 5:17-18; Luukí 4:25; 18:8 * **11:7:** Tpyuu 12:17; 13:1,7; 17:8

dé kâa puu ghê yi p:aani adpî ya. Yi p:aani ndîi Sodom ntee p:aani ngê pyodo, myenté Yichip ntee p:aani ngê mye pyodo. Chóó Lémi ngê yi p:aani tpémi dnyinté daawa kpada té. ⁹ Wo pyile n:êê m:uu pi knî y:oo adnyi y:enê dé, adnyi yumuyumu dé, numo ka wa kwódu ngmê, yewo, Nangê kmênê dé. Yi yéli yi kn:ââ daa ngmidi, yi dnye daa ngmidi, yi too pee daa ngmidi, yi dyámê pee daa ngmidi. ¹⁰ Yi tpódu yi pwopwo u l:êê díy:o dyámê wope wope pi yintómu yi gha dmi mb:aamb:aa ngê wa pyódu, adnyi numo yeedeeyede, noko yewo, Kí tpódu y:oo mgíni vyími ndîi nmí pwo a kalé ngópu, ala ngwo dé pw:oo knî.

¹¹ Yi kópu dé noo y:enê dé, yi wéni pyile knî n:êê m:uu chedé ngê pyaa dnyiye, Chóó Lémi ngê yi tpódu yi ménê ghê mé yó, mède pyidu doo, ghêêmi ghê knopwo. N:ii knî y:oo dnye y:enê dé, nkíngê ngê y:a y:a pwiyé dnyiye. ¹² Yi ngwo yi tpódu y:oo nmí Lémi u dnye mbóo p:uu ny:ee ngópu, yepê, Alíi a kee cho. N:ii knî ye dpímo diya, yi ngópu mbóo p:uu kee knopwo, apê, Nkalí too pee dmi yi ménê ad:uu tiy:e kní ó! * ¹³ Yi ngwo tēpē dpodombiy:e doo ghêdê, yi p:aani pee ngmê vyâ, chēēpi ngomo yi a vyóó dnyiye, pi pyud:o yono yono y:a vyâ, ngmênê pee mē chu daa vyâ. Yoo wo yéli nkíngê ngê y:a y:a pwiyé dnyiye, yâpwo ni mbóo p:uu wunê tóó, u wêdêwêdê ndîi ngê y:e pyodo.

¹⁴ Nkíngê u kópu myomoni machedê, pyoloni maadí chono kíyedê kwo. *

Enjel piini ngê u dpuwo u ngwo wóó

¹⁵ Dini ghi n:ii ngê enjel piini ngê u dpuwo wóó, mbóo p:uu yéli yi dnye dmi dpodom-biy:e ní nyongo, apu, Chóó Lémi ngê king yintómu yi d:aa dmi da kââdí. Apu, Pini n:ii a ngmidi ngê, king ngê myaa pyódu, dyámê wope wope pi yintómu yi kada pini ngê dé pyódu, dye ghi yintómu adí y:enê dé, chedé ngê daawa pyódu. * ¹⁶ Yi ngwo kada pini myoy:a mē páadi knî y:oo yi ya tédê dmi a kuwo tumo, nmí Mí ka kwodokwodombiy:e k:kame ghê dnyiye, dnye chaa kígha, kwo, *

¹⁷ Nmí Lémi, nmí Yâpwo ndêndê, ngwêdêwêdê ntâkopádi.

Kwo, Ntênê nye tóó,

dye ghi yintómu wunê myenyoo a ya.

Kwo, Nmo kwunokwuno ngi,

mu kópu u díy:o ngwêdêwêdê ndîi mbêmé pi yintómu nyi yodo u maknopwo chi yé té. *

¹⁸ Kwo, Mgídi u yoo nga a nod:enod:e nyédi,

ala ngwo ye u nkwo chi nod:e.

Kwo, Yéli ni pw:oo dnyiye,

ala yi kóté kígha u dye ghi.

Kwo, Nuu u yoo, ngomo kapí pyu yoo,

nmodo pyu yoo, n:ii knî y:oo a châachââ ngi,

yi pyuwu dmi ala ngwo ye nye yémi,

k:omo tpile yi pi dmi ndîi dé ó tédê dé.

Kwo, N:ii knî y:oo dyámê dnye dyede,

ala ngwo u nkwo nye dyede té.

¹⁹ Yi ngwo Chóó Lémi ngê u ngomo mbóo p:uu kpémi ngê, u yâpwo poki k:oo ní módu. Yi ngwo lími dnye kílkíli, mwini dnye mbumu, dnye ndîi yíli ní nyongo, tēpē doo ghêdê, ghêēpwima ndîi yíli myedé ghay wo. *

12

Setan nmí Mí u yoo knî yi p:uu u ngwo doo l:êê

¹ U kuwó dini ghi ngê nyepênepê u kópu mbóo p:uu ngmêní módu. Pyââ ngmêní módu, kpídini u mbwo doo ya, kââdí ntee tpile. D:ââ yu yodo dé yi maknopwo doo ya, pudu y:a mē miyó knî y:oo mbodo a yina ngópu. ² Yi pyópu mbwili doo kwo, daa kêmakéma doo wupwo, u l:êê díy:o doo mgíni vyími, myedoo kâákâa.

³ Nyepênepê u kópu mbóo p:uu m:uu ní módu. Tópukada páâ ndîi ngmêní módu, u wêdêwêdê ndîi, u páâ mtyemtye, mbodo pyudu, dp:anê y:a. Kídon mbodo pyudu knî yi mbêmé ngmêngmênté doo kwo. ⁴ Mbóo p:uu ghi ngmê pudu woni knî tpuu ngê a gh:ay too, dyámê mbêmé mí dyimê dnyiye, mbóo p:uu ghi woni dé yi p:uu pudu dēpê gh:ay too. Pyââ u nkígh:ê doo kwo, u yi u ngwo doo kwo, Tpémíni a tpyuu, ní ma. *

⁵ Wod:oo yi pyópu tpamê wo, tp:ee ngmê tpyó, tpémíni pi dyéédí yintómu yi kada pini ngê wa pyódu, u nkichi pee kiyé kumu adí tpyé, yoo u ngwo adí y:enê dé. Chóó Lémi ngê yi tpémi tópukada ka dyé ngê, kwulo a pwââ, u p:o núwo, u che p:ââ pee ngê mí pyódu ngê. * ⁶ Yi pyópu mbêpê wo, w:amí mbêmé wumê tóó, nmí Mí ngê u p:aa kwéli a gh:ii ngê. Yi u kwo wunê vuyuwu, m:ââ pyile n:êê m:uu.

⁷ Dini ghi n:ii ngê yi pyópu mbêpê wo, l:êê ndîi mbóo p:uu ngma a pwaa ngópu. Enjel n:ii nmí Mí u yoo knî ye a vuyuwu yédi, Maikel, u enjel knî yi k:ii, tópukada p:uu dnye l:êê, u enjel knî yi p:uu myednye l:êê. ⁸ Tópukada doo l:êê, u enjel yoo myednye l:êê, ngmênê déê dnyiye, doo u ntââ mbóo p:uu daapídnya a ya. ⁹ Maikel p:uu y:oo dyámê mbêmé a kée tumo. Yi tópukada, mw:ee ngê wunê doo a ya, u pi Setan, u pi mye Dono u

* 11:12: 1 Tes 4:16-17 * 11:12: 2 Kings 2:11 * 11:14: Tpyuu 9:12 * 11:15: 1 Kódin 15:24-25; Dan 7:13-14

* 11:16: Tpyuu 4:4,9-10 * 11:17: Tpyuu 1:8; 20:11-13; 2 Kódin 5:10 * 11:19: Hipílu 9:4 * 12:4: 2 Pita 2:4;

Njuda 1:6 * 12:5: Psalm 2:9 * 12:9: Luukí 10:18; Gen 3:1; Tpyuu 20:2-3

Kn:ââ. Dyámé woꝑe woꝑe pi yintómu yinê dꝑi dóó té. U enjel yoo yi k:ii dyámé mbêmé mî dymîé dniye. *

¹⁰ Yi ngwo mbóó p:uu dnye ndîi ngmêni nyongo, apê, Ala ngwo nmî Yâpwo ngé u yoo kóó k:oo a kapî té, u wêdêwêdê mbêmé yoo a y-enê té, pini n:ii a ngmîdi ngé u pi ndîi ngé myaa pyódu. Apu, W:êênî mgîdí vy:o Setan nmî tidê mbwó yoo yi p:uu a d:uu yédi, nmî Lémi ka dꝑo, Yi dono knî yi l:êê díy:o chi kꝑadakpada dé, ngmêné nmî Lémi ngé ala ngwo dny:i kêdê d:ii. * ¹¹ Apu, Nmî tidê mbwó yoo u pwo dê lee dmi, mu kópu u díy:o yi yikí dmi sipi tp:oo u pwo ghay wo, myenté u pi pi knî ye dnyen:aa tpapê, yi chóó yi p:uu dêdnye nuw:o, pꝑowꝑo p:uu myedédnye nuw:o. ¹² Apu, Nyââ, Nmî Lémi ngé pi dono dny:i kêdê d:ii. Apu, Yi kópu u l:êê díy:o yélini mbóó p:uu nmo pyede, nmî gha dmi mb:aa mb:aa ngé dny:oo ya. Apu, Ngmêné yélini dyámé mbêmé nmye pyede, ó nt:ee nmye pyede, dmyinê nkíngê, mu kópu u díy:o Setan nmye dê lé, dnyinté doo nod:e wo, u lama a tóó, Daa ndîi la ghi tp:oo aní ya.

¹³ Dini ghi n:ii ngé tóꝑukada u lama yaa wo, apê, Ala dyámé mbêmé da d:ii nê, pyóꝑuni ngé tp:oo tꝑyó yi ngwo doo a kꝑêênî. ¹⁴ Ngmêné nmî Mî ngé yi pyóꝑu nuuꝑe dê kaa doo, maalí ntee a mbêpê, yinté mbêpê kwólu, u p:o w:amî mbêmé mî ta. M:ââ pyile n:êê m:uu nmî Mî y:i u kwo wuné vyyuwo, doo u ntââ, tóꝑukada u kwo daawa ní. ¹⁵ Yi ngwo tóꝑukada kweñe wo, t:ââ ntee tpile u kwo doo a mbêpê, apê, Yi pyóꝑu paa t:âmo ngé. ¹⁶ Ngmêné dée wo. Têpê ngé yi pyóꝑu ngóꝑu, mye kweñe wo, t:âmuni tóꝑukada u kwo doo a mbêpê, têpê u mênê a ghê. ¹⁷ Wod:oo tóꝑukada ka yi pyóꝑu d:ud:umbiy:e diya wo, yi pyóꝑu tp:oo módo tp:oo máâ woni knî ye loo, yi p:uu doon:aa l:êê. Yélini yi p:uu doon:aa l:êê, yi yéli y:oo nmî Mî u dêéꝑi kóꝑu dyuu a cháächââ tumo, Yesu u pi pi knî ye mye tpapê ngóꝑu. *

13

Yélini Setan u wêdêwêdê mbêmé a l:êê nyédi

¹ U kuwó dini ghi ngé tóꝑukada m:aa módu, ntii chedê doon:aa ya. Yi ngwo tpile tp:oo ngmêni módu, ntii u mênê a kee wo. Mbodo pyudu, dꝑ:anê y:a. Kídon dꝑ:anê knî yi mbêmé ngmêngmênté doo kwo. Chóó u chaa kígha u pi dmi mbodo knî yi p:uu dnye ya, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Yâpwo ndîi u d:aa nê kâádi, u pi d:ud:umbiy:e ní dyênê. * ² Tpile tp:oo n:ii ní módu, lepid ntee tpile, kóó yu mbeyé kóó kꝑalí ntee tpile dé, komo layóni komo ntee tpile. Tóꝑukada

ngé u wêdêwêdê u kwo y:ângo, u pi ndîi u kwo mye y:ângo, kwo, Pi yintómu yi kada chi kwo, a pi mbêmé chi yenê dé. ³ Yi tpile tp:oo mbodo ngmê p:uu kwéli ndîi ngmêni módu, nê, Wuné a vya ngóꝑu, u ngwo pꝑwene, ghê mê kele. Dyámé mbêmé tꝑémi yintómu yi nyepényepê u kóꝑu ngé pyodo, yi tpile tp:oo u kuwó ghê dniye. ⁴ Pi yintómu knî y:oo yi tpile tp:oo dnye chaa kígha, apu, Kí tpile tp:oo u wêdêwêdê ló myentoo? Apu, N:uu ngmê u ntââ, p:uu adí l:êê? Tóꝑukada myednye chaa kígha, mu kóꝑu u díy:o yi kada yinê kââ.

⁵ Yi tpile tp:oo ngé Chóó Lémi u pi dyênê ngé, pi knî ye mye vyyu, yepê, Yâpwo ndîi u d:aa da kâádi. Nmî Mî ngé yi kóꝑu u kwo daa kwódu ngé. Yi ngwo nê w:ee ngé, nê, Kí tpile tp:oo m:ââ pyile n:êê m:uu yoo yi kada a kwo. ⁶ Komo yi kꝑêmi ngé, nmî Mî p:uu doo peede tpapê, u p:aa p:uu doo peede tpapê, yélini mbóó p:uu a pyede, yi p:uu myedoo peede tpapê. ⁷ Nmî Mî u yoo knî yi p:uu doo l:êê, mbodo mudu y:i yaa wo, pi dyéédi yintómu yi pwo mbodo mudu y:i myedoo ya, doo y:enê dé, yélini yi kn:ââ daa ngmîdi, yi dnye daa ngmîdi, yi too pee daa ngmîdi, yi dyámé pee daa ngmîdi. Yi kóꝑu yilí nmî Mî ngé yi tpile tp:oo ka daa kwódu ngé. *

⁸ Dyámé woꝑe woꝑe pi yintómu knî y:oo yi tpile tp:oo adnyi cháächââ, ngmêné yoo mu ngmîdi, yi yéli knî y:oo daadnyi cháächââ. Yi yéli nmî Mî ngé ló dini a ngmîdi too, dyámé pê ghêli k:ii daangé l:âmo ngé, yi pi dmi yi ngwo a d:êê too. Sipi tp:oo n:ii a vya ngóꝑu, u puku yedé yi pi dmi a d:êê too, ghê kamí y:oowa a pyw:ee ngmê. * ⁹ N:ii yi ngóꝑu dmi a pyede, ala kóꝑu a ny:ee yó. ¹⁰ Yélini yi p:uu nmî Mî ngé dꝑi vyi, apu, Yesu u l:êê díy:o mbwa k:oo wa kee dmi, yi kóꝑu daawa t:éda, pi dono knî y:oo mbwa k:oo wa km:êê t:oo. Myenté yélini Yesu u pi u l:êê díy:o wa vya t:oo, yi yéli nmî Mî u lama a kwo. Yi kóꝑu daawa t:éda, pi dono knî y:oo wa vya t:oo. Yi kóꝑu u l:êê díy:o nmî Mî u yoo knî y:oo yi dono dny:oo a vyímí dé, yi nuw:o dmi nmî Mî p:uu ntênê dny:oo kwo. *

¹¹ Tpile tp:oo m:uu ní módu, têpê u mênê a pꝑii wo. Dꝑ:anê miyó, têdê dé, sipi tp:oo dꝑ:anê dê ntee tpile dé, ngmêné u dnye tóꝑukada u dnye, u l:êê ghi mye tóꝑukada u l:êê ghi. * ¹² Mwiyémiyé tpile tp:oo u pi mbêmé a dꝑodo, dyámé mbêmé pi yintómu knî ye yíꝑu, Tpile tp:oo n:ii vya ngóꝑu, ngmêné u yímo mê pyíꝑo wo, yi tpile tp:oo dmyinê cháächââ, u kwo myedmyinê ngéꝑê. ¹³ Tpile tp:oo myomoni ngé pi knî yi ngóꝑu mbwudu yilí dꝑi chaa, ndyyuw:e mbóó p:uu a ny:ee too, dyámé mbêmé dꝑi

* 12:10: Njópi 1:9-11; Zech 3:1

* 12:17: Tpyuu 11:7; 14:12; 1 Pita 5:8

* 13:1: Tpyuu 12:3; 17:3,7,12

* 13:7:

Tpyuu 11:7

* 13:8: Tpyuu 3:5

* 13:10: Tpyuu 14:12

* 13:11: Mát 7:15

* 13:13: Mát 24:24; 2 Tes 2:9-10

t:aa té. * ¹⁴ Tpile tp:oo mwiyéni u pi mbêmé pi mbwudu yilí dpí chaa, dyámé mbêmé pi yilí u ngwo dpí dóó. Yi kópu nmí Mí ngé u kwo d:uudpi kwódu. Tpile tp:oo myomoni ngé pi kní ye yepé, Yâpwo u tpile ngmê l:âmo yó. Yepé, Tpile tp:oo n:ii taa ngé vya ngópu, ngmênê daa pwene, yi tpile tp:oo ntee tpile ngmê l:âmo yó, u kwo dmyinê ngépê. ¹⁵ Tpile tp:oo myomoni ngé yâpwo u tpile tp:oo u mênê ghê yó, dnye u mênê mye yó, kwo, N:ii nga daachoo ngépê knomomê, dpí vya ngi. Nmí Mí ngé yi kópu u kwo myedaa kwódu ngé. ¹⁶ Tpile tp:oo myomoni pi yintómu kní ye mbwolo, yepé, Tpile tp:oo n:ii u pi ndíi, u l:ii nmyi képa dpí t:ee yó, ó nmyi wéni pee kéli kní yi p:uu myoo t:ee yó. Yepé, K:omo tpile nmyi pi dmi ndíi dé ó tédê dé, ngmênê yi tpile tp:oo u l:ii nmyi p:uu dpí t:ee yó. Yepé, K:omo tpile nmyo ndáápi yoo ó pinté yoo, k:omo tpile pi p:uu wop nmye dpodo té ó ndapí p:uu nmye dpodo té, ngmênê yi tpile tp:oo u l:ii nmyi p:uu dpí t:ee yó. ¹⁷ Yepé, N:ii p:uu yi l:ii daadí ya, doo u ntáá yi pini ngé tpile daawa pwila, myenté pi kní y:oo tpile u kwo daangmêwa pwila ngmê.

A tidê mbwó yoo, n:ii kní y:oo yi tpile tp:oo u l:ii yi p:uu wa t:ee ngmê, u pi yi p:uu ayi déé ngmê. * ¹⁸ U pi p:uu dmyinê nuw:o. N:ii u mênê nuw:o a tóó, u nt:u kópu wa a w:ee. U pi d:éê:déé alanté, wono yono y:a mé wono y:a mé wéni (666), u nt:u kópu, pi ntee pi.

14

Sipi tp:oo u yoo u ngwo dnye wéti

¹ Yi ngwo sipi tp:oo ní módu, Saiyon mbwini mbêmé u yoo yilí tp:oo témi tap kní yi k:ii dnye kwo. Yélini yi k:ii dnye kwo, yintómu 144,000. Yi yélini yi képa u pi doo ya, u mí u pi myedoo ya. * ² Dnye ndíi ngmêni nyongo, mbóó p:uu a ndé wo. Mbwaá paa t:áá ntee wuné dpudu yédi, mwini ntee a mbumu yédi, yi dnyeni mye yinté. Pi kní y:oo wéti u tpile ntee a vyeet tumo, dnyeni n:ii ní nyongo, mye yinté. ³ Yélini ní módu, yintómu 144,000, nmí Mí u kada dnye kwo, tpile tp:oo páádi kní yi kada dnye kwo, kada pini yoo yi kada myednye kwo. Wéti kamí yi ngima ngmédnya a ngé:éni, doo u ntáá pi ngmê ngé daawa nd:o. Yi yélini nmí Lémi ngé Setan kwulo dyámé mbêmé a pwaa too. ⁴ Pi ngé u kpâm ntee d:uuwodé kuwo, kn:aa pyópu p:uu kéeé d:uuwumé yé, yi yélini y:oo nmí Mí yinté dépê kuwo ngópu, kn:aa yâpwo ka dédnyen:aa ngépê. Yi nuw:ó dmi nmí Mí p:uu doo kwo, kn:aa dépwo kwo. Sipi tp:oo kwéli doo lèpi, u kuwó dnye kwo. Dyámé mbêmé pi yintómu kní yi vy:oo nmí Mí ngé yi yélini a ngí too, chóó u momu yoo ngé pyódu

too, sipi tp:oo u yoo ngé mye pyódu too. * ⁵ Komodanê kópu yi komo t:ámo dépê pwii wo, yi dono myedépwo ya.

Enjel pyile kní y:oo dyámé mbêmé tpémi ye mbwó u ngwo yé ngópu

⁶ Yi ngwo enjel m:uu ní módu, mbóó p:uu doo mgalé. Nmí Mí u kópu dyuu pi kní ye doo tapé, kópuni dyuu wuné ntee doo a kwo, dye ghi yintómu yinté amyaá kwo, chedé ngé daawa pyódu. Pi dyéédí yintómu kní yi l:éé dy:oo yi kópu dyuu doo tapé, yélini yi kn:áá daa ngmídi, yi dnye daa ngmídi, yi too pee daa ngmídi, yi dyámé pee daa ngmídi. ⁷ Dpodombiy:e ye doo mbumu, yepé, Chóó Lémi dmyinê cháácháá, myedmyinê chaa kigha, mu kópu u dy:oo daa kêmakéma a kóté kigha nmyo. Yepé, Mbóó dyámé yinê l:âmo doo, ntií mbwaa yinê mye l:âmo doo. Yepé, Ntênê dmyinê cháácháá.

⁸ Myombó enjel m:uu ní módu, mwiyéni doo yámuyámu, dpodombiy:e myedoo mbumu, apu, Mbáápiilon tpémi y:oo yoo ntee dyénê tumo, yoo m:uu ngé wo yélini yintómu yinté myaa dyénê t:oo. Pyáá ti máá ti u mbwaa kuu yi mênê dé yé ngmê, ngmênê yi yélini pi dmi daa kêmakéma wuné ghayghay. Yi pi dmi ndíi ngé ntee doo ya, médaa yinté, daa kêmakéma tédê ngé wuné pyodopyodo té. *

⁹ Enjel pyoloni ngé doo yámuyámu dé, dpodombiy:e myedoo mbumu, apu, Tpile tp:oo n:ii ntií u mênê a pwii wo, n:ii kní y:oo adnyi cháácháá, ó u yâpwo tpile adnyi cháácháá ó u l:ii yi képa adí ya ó yi kée p:uu amyaá ya, * ¹⁰ apu, yi yélini Chóó Lémi ngé dpodombiy:e wa kpada té. Apu, Dpodombiy:e ye wa nod:e, yi kpadakpada u mbwaa wa nda ngmê. Apu, Chóó Lémi u enjel yoo yi ngópu, sipi tp:oo u ngópu, ndiya adnyin:aa mgíni vyími. Apu, Mwááli dyuu d:ud:umbiy:e kíikíi ngé ntee dpí pyódu, yinté kwéli ghê adnyin:aa mgíni vyími. * ¹¹ Apu, N:ii kní y:oo tpile tp:oo a cháácháá ngmê, ó u yâpwo tpile a cháácháá ngmê, ó u pi u l:ii yi p:uu dpí t:ee ngmê, apu, w:éeni mgídi vy:oo yi yélini ndiya adnyin:aa mgíni vyími. Apu, Ghê daadnyi vyími, ndé dpudu y:i adí koko, chedé ngé daawa pyódu. ¹² Apu, N:ii kní y:oo Chóó Lémi u dnye a nyémi ngmê, Yesu ka a kélími té, dny:oo a vyími, yi tpile tp:oo kíngé chápu ngmê. *

¹³ Yi ngwo dnye ngmêni nyongo, mbóó p:uu, a ka pé, Ala kópu d:éé ngi. A ka pé, Yélini Yesu ka dpodombiy:e ala ngwo a kélími té, u dí amímé pw:oo dmi, yi yélini y:oo w:aa wa a pyw:ee ngmê. Chóó Lémi u Ghé Dmi ngé yinté a ka mye vvu, a ka pé, Ndé

* **13:17:** Tpyuu 14:9-11; 16:2; 19:20; 20:4 * **14:1:** Hipilu 12:22; Tpyuu 7:3-4; 3:12 * **14:4:** Epeso 5:27; Njems 1:18

* **14:8:** Tpyuu 18:2-3 * **14:9:** Tpyuu 13:11-17 * **14:10:** Tpyuu 19:20; 20:10,15; 21:8 * **14:12:** Tpyuu 13:10;

kópu yila. A ka pê, Yi dpodo wa yé ngmê, yi ghê vyími tédê wa lee dmi, yi Lémi ngê yi dpodo yi ngwo amí pwila. *

Njon ngê yoo mb:aa yi ghada u ngwo módu

Mátiyu 13:24-30,36-43

¹⁴ U kuwó dini ghi ngê nkali too pee kpaapikpaapi ngmêni módu, pi ntee pini mbêmê ngmédoo ya. King ngê doo ya, kidon mbêmê ngmédoo kwo, nkól ngê n:ii l:âmo ngópu. Taa ñepwi ngmê kumu ngmédoo tpyé. ¹⁵ Yi ngwo enjel m:uu ní módu, Chóó Lémi u ngomo k:oo a pwii wo, yi pini ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Dyámê mbêmê witi yâpwo tédê kédê kyopwo. Kwo, Ñaa ala ngwo ñuw:o ngi, nyiné chepwe. ¹⁶ Nkali too pee mbêmê pini n:ii doo ya, u taa yi ngwo dyámê mbêmê dyíngo, u dpodo pyu yoo nté ngípi tédê dy:ââ too, nté nt:u u kwo ghada ngópu.

Njon ngê yoo dono yi kpadakpada u ngwo módu

¹⁷ U kuwó dini ghi ngê enjel m:uu ní módu, Chóó Lémi u ngomo k:oo mbóo p:uu myedé pwii wo, taa ñepwi ngmê kumu my:oodoo tpyé. ¹⁸ Enjel m:uu, n:ii ngê ndyuw:e a t:âât:ââ, mtyími nk:éeni tédê a ndé wo. Enjel woni ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Dyámê mbêmê wain kpê kédê kyopwo. Kwo, Ñaa ñuw:o ngi, wain kpê nyiné chepwe, kigha mtyé dpo ghada ngi. ¹⁹ Wod:oo u taa dyámê mbêmê dyíngo, wain kigha mtyé a chápwo too, yi vyilévylé tédê d:ii too, mu kópu u díy:o Chóó Lémi d:ud:umbiy:e ye nod:e wo, u yi u ngwo doo kwo, D:ud:umbiy:e ní kpada té. * ²⁰ Yi vyilévylé tédê p:aa kuwa a tóo. Yi yéli yi wêé yili y:i pwii wo, doo mbêpê ee, t:ââ kii doo a mbêpê, u mti, pi u ndy:ââ, yintoo t:ââm p:ââ ndíi, u dí chono dèpwo ya. (300 km)

15

Kpadakpada u mbwaa kuu pyudu kni yi kópu dé

¹ Nyepényepê u kópu ndíi u danêmbum m:uu ala, kópuni mbóo p:uu ní módu. Enjel pyudu yi danêmbum, n:ii kni y:oo yoo yi kpadakpada u mbwaa d:ââ pyudu a tpyé t:oo, Chóó Lémi yélini ye a nod:enod:e yédi, yi ngwo d:ud:umbiy:e wa kpada t:oo, Chóó Lémi u nod:enod:e chedê ngê u ngwo amé pyódu ngmê. *

² Enjel yoo ghéli kii dípi m:uu too, yi ngwo nti ntee tpile ngmêni módu, kââyikuu yedoo kwo, ndé dóo u ménê dnye kwo. Yoo my:ooni módu, yélini tpile tp:oo ngê daa dyéné too. Tpile tp:oo n:ii u pi wono yono y:a mé wonoy:a mé wéni (666), ala yéli u

pwo lee dniye, u yâpwo tpile ka myedé dnye ngépê. Ntii ntee tpile u nkigh:ê dnye kwo, nmí Mí chaa kigha u l:êé díy:o wéti u tpile dnye tpyé dé. ³ Dini ghi n:ii ngê nmí Mí u dpodo pyu Mósisi ngê Yisiléli tpémi Yichip u ménê a pw:ii too, Ntii Mtyemtye mí ngmêé ngópu, yi ngwo ntee dnya a wéti, yélini ní módu, yinté myednye wéti. Sipi tp:oo u pi mbêmê nmí Mí dnye chaa kigha, kópu,

Nmí Lémi, nmí Yâpwo,
ngwédéwédí ntâkopádi.

Kópu, Kópu ndíi n:ii nye d:uud:uu too,
nyepényepê u kópu dé.

Kópu, Nyi pi dyéédí yintómu yi king.

Kópu, Ngópu yili yintómu ndé kópu dé,
dono kópu choongmê d:uu ngê. *

⁴ Kópu, Nmí Lémi, pi yintómu kni y:oo adnyí chââchââ ngi,

ñi mudu y:i adnyí kmími,

mu kópu u díy:o nyi ntee pini daa m:uu a tóo,

nyi mu ngmidi Yâpwo ndéndê.

Kópu, Pi dyéédí yintómu ngíma amí ghê dmi,

yi yi mbodo dmi ngê kame nga wa ghê dmi,

mu kópu u díy:o dipi kn:aaadi ngê,

pi yintómu kni y:oo ngópu dyuu mb:aa dé m:uu too.

⁵ U kuwó dini ghi ngê nmí Mí ngê u yâpwo ghi ndéndê mbóo p:uu a ngópu a kpémí ngê,

⁶⁻⁷ enjel pyudu y:i a pwii wo. Yi kpídi dmi kpaapikpaapi dé, myednya a wuu mbele. Yi mbaléti dmi yi yodo p:uu dnye ya, nkól ntee tpile dé.

Tpile tp:oo páadi kni n:ii nmí Mí u nkigh:ê dnye kwo, ngmê ngê kpadakpada u mbwaa kuu pyudu ye y:ângo. Yi mbwáani d:ââ pyudu kni nkól ngê l:âmo tumi.

Pini n:ii chedê ngê daawa pyódu, nmí Mí, u nod:enod:e u mbwaa kuu yi ntówo too.

⁸ Yi ngwo nmí Mí u wuu ndíi ngê pyodo, u wédéwédé ndíi ngê mye pyodo. Yi kópu dé

yi l:êé díy:o u yâpwo ghi k:oo dpudu ndíi ngê pyodo, kóo a ngéédí. Nê w:ee ngê, nê, Doo u ntââ pi y:i daawa kee, u dí wéni n:ii ngê enjel pyudu kni y:oo kpadakpada u mbwaa kuu

pyudu kni dyámé mbêmê wa a pii t:oo.

16

Enjel kni y:oo kpadakpada u mbwaa kuu pyudu kni u ngwo a pii tumo

¹ Yi ngwo nmí Mí u dnye ndíi yâpwo ghê ní nyongo, enjel pyudu kni ye yepê, A nod:enod:e u mbwaa kuu dyámé mbêmê nyiné pii tóo.

² Mwiyé mwiyé enjel ngê u mbwaa kuu dyámé mbêmê mínê pii ngê. Yi ngwo yélini yi p:uu tpile tp:oo dono u l:ii yi p:uu doo ya, u yâpwo tpile ka myednye ngépê, yi yéli yi p:uu

* 14:13: Hipilu 4:10 * 14:19: Mát 13:39-42; Tpyuu 19:15

* 15:1: Tpyuu 15:6-7

* 15:3: Ex 15:1; Tpyuu 16:7

* 16:2: Ex 9:10; Tpyuu 13:11-17

lââ yilî ghê wo, mgîni vyîmî ndîi a pyw:ee ngôpu. *

³ Enjel myomoni ngê u mbwaa kuu nt:ee mîné pii ngê, wod:oo ntii mbwee ntóo u wêê kuu ngê pyodo, ntii ménê tpile yilî n:ii a m:ii, yintómu pw:oo dnyiye. *

⁴ Enjel pyoloni ngê u mbwaa kuu mbwaa knî yi paa a pii ngê, dpuwó nuu knî yi kwo myedê pii ngê, wêê kuu ngê pyaa dnyiye. ⁵ Enjel m:uu u dnye nî nyongo, n:ii ngê mbwaa a tâât:ââ té. Nmî Mî ka kwo, Nmî Yâpwo, ntênê nye tóo, dye ghi yintómu wunê myenyoo a ya. Kwo, Choo kn:aadi ngê, yoo ntênê chi kpada té. ⁶ Kwo, Nyoo a vya tumo, ngomo kapî pyu yoo myedê vya tumo, yi wêê a pw:ii tumo. Kwo, U p:o chi yé, yi ntââ dmi ntênê ye che vy:u, yi mbwaa wêê ngê chi pyódu, vyîlo ye ndanî ngmê. *

⁷ Yi ngwo mtyimî nk:êênî tédê dnye ngmêni nyongo, nmî Mî ka kwo, Nmî Lémi, nmî Yâpwo, ngwêdêwêdê ndîi. Kwo, Choo kn:aadi ngê, ntênê nyinê ntââ vyîmî. *

⁸ Enjel podoni ngê u mbwaa kuu kââdî mbêmê a pii ngê, u kîkîlî ndîi ngê pyódu ngê, yoo yi pââ u ngwo nk:êê too. ⁹ Kââdî ngê yélini nk:êê ngê, nmî Mî p:uu dnye peede tpapê, mu kópu u díy:o u kópu mbêmê dnye mgîni vyîmî. Dono u maa dépê kuwo ngópu, u pi myedédnya a kmîmî. *

¹⁰ Tpile tp:oo dono ngê u yoo kwéli doo y:enê, enjel limoni ngê u mbwaa kuu y:i mîné pii ngê, yi ngwo mgîdî y:i a ghay wo. Tpile tp:oo dono, u yoo knî yi k:ii, mgîdî vy:o dnye m:ii, mgîni vyîmî ndîi a pyw:ee ngópu, yi kpéngi ti dmi kelekele dnye paa. *

¹¹ Yâpwni mbóo p:uu wunê tóo, p:uu dnye peede tpapê. Lââ n:ii yi p:uu dnye kwo yi l:êê díy:o, mgîni vyîmî ndîi a pyw:ee ngópu, ngmêni yi dono dépê kuwo tumo.

¹² Mbwaa ndîi n:ii Mbápiilon kee wo, Yupidétis, enjel wononi ngê u mbwaa kuu y:i mîné pii ngê. Yi mbwáani yono wo, lede yoo yi maa u ngwo a yó. Kââdî kwéli wunê koko, king yoo n:ii y:i wunê pyede, yi lede yoo yi k:ii yi maa u ngwo a yó. ¹³ Yi ngwo kma tupwótupwó pyile nî módu. Tópukada u kwo ngma a pwii wo, tpile tp:oo dono u kwo myomoni a pwii wo, yi tpile tp:oo u komo kapî pyu u kwo pyoloni a pwii wo. ¹⁴ Yi kma pyile knî, Setan u kmêna dono yoo. U wêdêwêdê mbêmê kópu ndîi yilî dpi d:uu ngmê, dyámê wope wope king knî ye dpi lee dmi. Yâpwni u wêdêwêdê ndîi u wo ndîi dini ghi n:ii ngê wa d:ii, yi kmêna knî y:oo king yoo yi mbodo dmi wa vyuuu t:oo, kwodonkwodo wa a danê t:oo, Yâpwo

ndêndê p:uu adnyi l:êê. * ¹⁵⁻¹⁶ Kwéli adnyi l:êê, Hipîlu dnye ngê u pi Amakedon.

Nmî Lémi u kópu ala. Apu, Kpáapi kii wani t:aa. Apu, N:ii ngê adî t:âât:ââ nê, u kpîdî knî ye mb:aamb:aa ngê adî vyuuu, dini ghi n:ii ngê anî taa, yi pini ngê w:aa ndîi wa a pyw:oo, yoo yi ngópu kn:ââ mbwii daadî paa, mywene u ngwo daawa ghê. *

¹⁷ Enjel piini ngê u mbwaa kuu yéll vyââ yi kéli a pii ngê. Yi ngwo nmî Mî u dnye yâpwo ghê nî nyongo, apê, Machedê. * ¹⁸ Yi ngwo límî dnye kîlîkîlî, mwini dnye mbumu, têpê dpodombiy:e doo ghêdê. Kn:ââ nmî Mî ngê yoo mwo a l:âmo ngê, nkoo nmo, têpê dpodombiy:e yinté doongé ghêdê mbé wo. Kópuni nî módu, yini ndîi. * ¹⁹ P:aa ndîi d:ud:umbiy:e dyênê wo, pee pyile ngê pyodo, dyámê wope wope p:aa yintómu mye dyênê dnye. P:aani n:ii dono Mbápiilon, nmî Mî u nuwo dépê kuwo wo. Yi yéli ye u nod:enode u mbwaa kuu y:àngo, nda ngópu.

* ²⁰ Dyámê w:uu yintómu anyi pwiyé dnyiye, mbu mbodo yintómu anyi mye pwiyé dnyiye. ²¹ Chêêpî ndîi mbóo p:uu dnya a ghayghay, yi dîngîdîngî limoya. Yoo dono yi mbêmê dnye dyimêdyimê, u l:êê díy:o nmî Mî p:uu dnye peede tpapê, mu kópu u díy:o dpodombiy:e dnye mgîni vyîmî. *

17

Dono kópu n:ii knî y:oo yoo dpo lvêêdî t:oo, yi kópu dyuu

¹ U kuwó dini ghi ngê enjel a ka ngma a loo, n:ii ngê kpadakpada u mbwaa kuu mwiyé ngmêdoo tpyé. A ka pè, A p:uu kááli. A ka pè, Mââ ti módu ndîi u kpadakpada nga nîné d:umakêma. A ka pè, p:aani n:ii mbwaa yilî yi nkîgh:ê a tóo, yi pyópu u pi ndîi ngê y:i a tóo. ² A ka pè, Dyámê wope wope king yintómu u maadî a wee, myenté mgîdî u yoo u maadî mye wee. A ka pè, Yi kópu mbwaa k:ii ye yipê wo. *

³ Yi ngwo nmî Mî u Ghê Dmi mbêmê yi enjel ngê w:amî ndîi mbêmê núw:o noo. Y:i pyââ ngmêni módu, tpile tp:oo pyipwó doo ya. Yi tpile tp:oo mtyemtye, mbodo pyudu, dp:anê y:a. U chaa kîgha u pi dyuu p:uu dnye ya, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Yâpwo ndîi u d:aa nê kââdî, u pi d:ud:umbiy:e nî dyênê. * ⁴ Yi pyópu chaa módu, mb:aamb:aa ngê kpîlê wo, u kpîdî mtyemtye dé, yi pyuuu ndîi dé. U kpîle u tpile dé yi pyuuu dmi mye ndîi dé. Woni nkól ngê l:âmo tumo, woni kêmê pee ngê l:âmo tumo, woni chêêpî pee mb:aa ngê

* 16:3: Ex 7:17-21 * 16:6: Tpyuu 17:6; 18:24 * 16:7: Tpyuu 19:2 * 16:9: Tpyuu 9:20-21 * 16:10: Ex

10:22 * 16:14: 1 Tim 4:1; Tpyuu 19:19 * 16:15-16: 1 Tes 5:2; Tpyuu 3:3; Luuki 12:37-40 * 16:17: Tpyuu 16:1

* 16:18: Tpyuu 8:5 * 16:19: Tpyuu 14:8,10 * 16:21: Ex 9:24; Tpyuu 16:9,11 * 17:2: Tpyuu 18:3 * 17:3:

l:âmo tumo. Kapí kumu ngmêdoo tpyé, n:ii nkól ngé l:âmo ngópu. Dono yilí yintómu yi kapí k:oo dnye ya, u mââ ti u kópu dé, kópu tupwótupwó dé yi k:ii, yi myednye ya. ⁵ Yi pyópu kêpa u pi ní módu, Mbápiilon. Mgongo ntee kópu, u nt:u kópu, pyââ ti mââ ti u kn:ââ, dono yilí yintómu yi kn:ââ. ⁶ Yi pyópu ngé mbwaa ndâ, ghétighéti tédê ní módu. Mbwááni n:ii ndâ, nmí Mí u yoo yi wêê, n:ii kní y:oo Yesu daa mb:ii ngópu, u l:êê díy:o pi kní y:oo vya tumo. *

Dini ghi n:ii ngé ní módu, ghê d:ud:umbiy:e a ménê ghipé wo. ⁷ Enjel ngé a ka pê, Lukwe díy:o ghê ménê dé ghipé? A ka pê, Kí pyópu u nt:u kópu nga n:aa tpaapé, tpile tp:oo n:ii mbémê a tóó, u nt:u kópu nga myiní tpaapé, tpile tp:oo n:ii mbodo pyudu, dp:anê y:a. ⁸ A ka pê, Yi tpile tp:oo wunê doo a ya, ala ngwo mēdaa tóó, díy:o mgí k:oo wa a kee, u kuwó dini ghi ngé nmí Lémi ngé amí dyênê. A ka pê, Nmí Mí ngé dyámê pé ghéli k:ii dépê l:âmo ngé, pi kní ngmê yi pi dmi yi ngwo u puku yedê a d:êê too, apê, Díyo ghê kamí ye waní y:oo, ghéni n:ii chedé ngé daawa pyódu. A ka pê, Yélini yi pi dmi yi puku yedê dépê d:êê too, yi tpile tp:oo ayi m:uu ngmê, yi nyepenyepé u kópu ngé wa pyódu, awo, Lónté kópu ndíi ngma ala. Awo, Yi tpile tp:oo wunê doo a ya, ala ngwo mēdaa tóó, díyo amé t:aa. *

⁹ Enjel ngé a ka pê, Nuw:o ndíi knomomê, ye ala kópu mb:aamb:aa ngé nyinê wopwe. A ka pê, Yi tpile tp:oo mbodo pyudu kní, yi nt:u kópu, kpápu pyudu kní. A ka pê, Lóma kpápu pyudu kní yi mbémê a tóó. A ka pê, Yi kpápu pyudu kní yi mbémê yi pyópu a tóó. A ka pê, Tpile tp:oo mbodo pyudu kní yi nt:u kópu m:uu a tóó, king pyudu. ¹⁰ A ka pê, Limi dé pw:onu, wononi a tóó, piini doongé ta. A ka pê, Dini ghi n:ii ngé wa t:aa, daa ndíi la ghi tp:oo king ngé adí ya. ¹¹ A ka pê, Tpile tp:oo n:ii wunê doo a ya, ala ngwo mēdaa tóó, u nt:u kópu nye yinté, king pyudu kní yi woloni, nmí Lémi ngé wamyé dyênê.

¹² A ka pê, Dp:anê y:a kní n:ii p:uu chi m:uu té, yi nt:u kópu, king y:a. A ka pê, Doongé taa dnye. A ka pê, Dyámê pee y:a kní yi mbémê yoo yi kada adnyi kwo, daa dye ghi daadíi tpile tp:oo u k:ii yi pi dmi ndíi ngé adnyi ya.

¹³ A ka pê, Yi pini y:a kní yi nuw:o ngmídi ngé adí ya, tpile tp:oo ka yi wédêwédê wa y:ee ngmê, yi pi kní yi mbémê adí dpodo. ¹⁴ A ka pê, Sipi tp:oo p:uu adnyi l:êê, ngmênê yi pwo wa lê, wa vya té, mu kópu u díy:o vyílo yi Lémi ndéndê, king yintómu yu yodo u maknopwo a pyede. A ka pê, Sipi tp:oo p:uu u yoo amyidnyi ya, yélini wunê a ngmídi too, kóó k:oo kaa too, u dnye ntênê a nyémi ngópu. *

¹⁵ Enjel ngé a ka pê, Mbwááni n:ii chi m:uu té, yi nt:u kópu nga n:aa tpaapé. A ka pê, Mbwááni n:ii kní yi nkigh:ê yi pyópu a tóó, yi nt:u kópu pi yilí tp:oo témi tap, yi kn:ââ daa ngmídi, yi dnye daa ngmídi, yi dyámê pee daa ngmídi. ¹⁶ A ka pê, Dp:anê y:a kní n:ii chi m:uu té, yi tpile tp:oo u k:ii, díyo yi pyópu ye wa diya, tpile yilí n:ii u ngópu a tóó, wa t:âmo t:oo, u kpídi u mbwo wa a ngee t:oo, kn:ââ mbwii wa yé ngmê, mbyuu wa ma ngmê, dínê dyuu ndiya wa kéé ngmê. * ¹⁷ A ka pê, Yi pyópu yinté wa dyênê ngmê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngé kópu ni wunê a vyu, yi ngwo wa ntiye ngmê. A ka pê, Nyáâ, yi nuw:o dmi ngmídi ngé wa pyódu ngmê, yi wédêwédê tpile tp:oo ka wa y:ee ngmê, u dí Chóó Lémi u kópu dyuu wa ntiye ngmê.

¹⁸ Enjel ngé a ka pê, Pyópuni chi m:uu, u nt:u kópu, p:aani n:ii u pi ndíi. A ka pê, Yi p:aani u king dyámê mbémê king yintómu yi pwo a tóó.

18

Lvêê kpi té u kwee chapwo

¹ U kuwó dini ghi ngé enjel m:uu ní módu, mbóó p:uu a ndé wo, p:ââp:ââ doo a wupwo. U pi d:ud:umbiy:e ndíi, dyámê wo pe wo pe u wuu ndíi kéé ngé. ² Dpodombiy:e mbwolo, apê, P:aani n:ii u pi ndíi Mbápiilon, da pw:oo ngmê. Apê, Ngomo dé dyênê t:oo, pi yi mēdaa tóó. Apê, Kména mbwee dono yoo ala ngwo yi a pyede. Apê, Nmê dono, n:ii tupwótupwó dé, y:i a m:ii té. ³ Apê, Yi p:aani nye mââ ti módu ndíi. Apê, Pyââ ti mââ ti u mbwaa kuu dyámê mbémê pi yintómu kní yi ménê wunê a yó. Apê, Yi kópu u l:êê díy:o ala ngwo yi pyópu dé vya ngmê. Dyámê mbémê king yoo u maadí dnye kwo. Apê, Yi pyópu tpile yilí yi mb:aami, n:ii kní ye tpile yilí doo pywupwi dé, ndáápi ngé u ngwo pyaa dnye.

⁴ Yi ngwo nmí Lémi u dnye mbóó p:uu ní nyongo, apê,

A yoo ndéndê, yi pyópu a kuwo yó,
yi p:aani u ménê a pwii dmyeno.
Apê, U dono kópu nangmê d:uu,
ntee adí mgíni vyími,
kminté yinté amyenmyi mgíni vyími.
Apê, Chóó Lémi ngé yi pyópu ntênê wa kpada, *

⁵ mu kópu u díy:o u dono u pwo nye u pwo a tóó,

u dí mbóó p:uu wumê tóó ó!
U dono yilí Chóó Lémi u nuwo daawa a kuwo dmi,

ntênê wa kpada.
⁶ N:ii kní y:oo yi pyópu dyênê ngópu, yi yéli ye yepê,
Yi pyópu ngé a yoo ntee dyênê ngé,
yinté u nkwo myoo dyênê yó,

* 17:6: Tpyuu 18:24 * 17:8: Tpyuu 13:8 * 17:14: Tpyuu 19:11-16,19-20 * 17:16: Tpyuu 18:8 * 18:4: 2

ngmênê dpodombiy:e dpî dyênê yó.

Yepê, Kpadakpada u mbwaa kuu n:ii a yoo knî ye y:àngo,

yinténi miyó u kwo myoo y:ee yó. *

⁷Yepê, U pi ndîi ngê ntee chóó pyódu ngê, yinté dpî mbê kalé yó.

Yepê, Tpile u mb:aami ngê ntee dpîmo a ya,

yintoo kpadakpada u kwo myeyuu y:ee yó.

Yepê, Yinté dpî kpada yó,

mu kópu u díy:o u gha vy:o dpo,

Nê kwín ngmê, d:aa kuknwe,

pi ngmê u l:êê díy:o daanî yîi.

⁸Yi kópu u l:êê díy:o wo mu ngmidi ngê u kpadakpada u mbwaa kuu yintómu wa nda té. Dómudómu wa a pyw:oo, adí yîi, amye pw:onu, ndê ngê wa ma, mu kópu u díy:o n:ii ngê wa kpada, nmî Lémi Chóó Lémi, u wêdêwêdê ndîi.

⁹King n:ii u maadî dnye kwo, u k:ii mb:aamb:aa ngê myednya a ya, dini ghi n:ii ngê ndê ngê yi pyópu adí pîpî, dpudu adnyi y:enê, yi ngwo adnyi mbê, amyednyi yîi. *

¹⁰Pyópuni mââ ti módu, mye p:aa ndîi ngmê, u pi Mbápileon. Yi p:aani wa a kuwo ngmê, daa chono adnyin:aa kwo, u kpadakpada u l:êê díy:o adnyi nkîngê. Adnyi mbê, awo, Ayi, Mbápileon. Awo, U pi ndîi ngê a too, u yoo yi wêdêwêdê ndîi, ngmênê ala ngwo da ghay dmi, yi kpadakpada u mbwaa kuu límîlímî ngê dé nda ngmê.

¹¹Yi p:aani tpémi y:oo n:ii knî ye tpile yîi dnyimo pywupwi dé, amyednyi mbê, mu kópu u díy:o pi knî y:oo tpile ye daamuwa pwila ngmê. ¹²Pi ngmê ngê nkól ye daamuwa pwila, silípê ye daamuwa pwila, chéêpi pee mb:aa ye daamuwa pwila, kémê pee ye myedaamuwa pwila. Pi ngmê ngê kpídî mb:aa ye daamuwa pwila, kpaapikpaapî dé ó mtyemtye dé ó n:ii yi pywuu dmi ndîi dé. Pi ngê l:âmo ngmê u tpile ye daamuwa pwila, mywápê pee ngê l:âmo ngmê dé ó pywopwo dp:anê ngê l:âmo ngmê dé ó nkíchi pee ngê l:âmo ngmê dé ó chéêpi kpaapikpaapî ngê l:âmo ngmê dé. Adnyi mbê, mu kópu u díy:o yi tpile yîi yi l:êê díy:o ndapî ndîi kéé ngópu, ngmênê pi ngmê ngê ye daawa pwila té.

¹³Yi p:aani tpémi y:oo mtyîmî ntee tpile dnyimo pywupwi, tpileni tuu mb:aamb:aa dnyimo pywupwi dé, pidánkînsens dnyimo pywupwi, mêt myednyimo pywupwi, ngmênê mēdaamuwa pwila ngmê. Wain mēdaamuwa pwila ngmê, olipi wulu mēdaamuwa pwila ngmê, witi mēdaamuwa pwila ngmê, kpo mēdaamuwa pwila ngmê, pudumakó sipi hósî mēdaamuwa pwila too, chádiyót mēdaamuwa pwila too, wop dpodo pyu yoo mēdaamuwa pwila too. ¹⁴⁻¹⁵N:ii knî

ye yi tpile yîi mwiyé dnyimo pywupwi dé, yi yéli ndáápi ngê u ngwo pyaa dnyie. Yi yéli daa chono adnyin:aa kwo, yi kpadakpada u l:êê díy:o adnyi nkîngê, adnyi mbê, amyidnyi yîi, yi p:aani tpémi ye yewo, Ayi. Yewo, Nmyi nuu u tpile dé chedê ngê dé pyaa dmi, nmyi chaa u tpile dé chedê ngê myaa pyaa dmi, anyi myaa pwiyé dmi. ¹⁶Yewo, Ayi. Yewo, Kî p:aani tpémi. Yewo, Ch:am ndîi ngê nmyee a ya. Yewo, Yi ch:am ngê ndapî ndîi dpîmo kéké, kpídî mb:aa u ngwo dpîmo pywupwi dé, woni kpaapikpaapî dé, woni mtyemtye dé. Yewo, Yi pyópu ngê kpile u tpile mb:aa dé u mbwo dpîmo temí dé. Yewo, Woni nkól ngê l:âmo tumo, woni kémê pee ngê l:âmo tumo, woni chéêpi pee mb:aa ngê l:âmo tumo. ¹⁷Yewo, Yi tpile yîi límîlímî ngê chedê ngê dé pyaa dmi.

Yélini nkéli k:oo a dpodo té, yi ngwo ní m:uu too. Tpiipi yoo ní m:uu too, paambwi pyu yoo my:aa m:uu too. Daa chono dnyen:aa kwo, ¹⁸dpudu yi ngópu doo a koko. Dpodombiy:e dnye kââ, apu, Kî p:aani u pi ndîi, u nkîgh:ê yintoo p:aani daamu a too. ¹⁹Dnye mbê, dpodombiy:e myednye yîi, apu, Ayi. Apu, Kî p:aani u pi ndîi. Apu, Yélini yi k:ii nti mbémê nmo dpodo té, yi p:aani tpémi y:oo tpile yîi nmo dnye pywupwi dé, ngmênê yi tpile yîi límîlímî ngê chedê ngê dé pyódu.

²⁰Yélini mbóó p:uu wunê pyede, nmî Mî u yoo yi k:ii, komo kapî pyu yoo yi k:ii, dyépi yoo mye yi k:ii, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê dny:oo ya. Yi p:aani tpémi y:oo kópuni dono nmye dnya a d:uud:uu dé, nmî Mî ngê nmyi ntââ dmi dpodombiy:e ye da vy:u.

²¹Enjel tââkpa a yi ngwo ngmênî módu, chéêpi kpiyé ngmê dnyinê ngê, n:tee a kéé ngê, apê, Chéêpi kpiyé n:ee dpodombiy:e ntee dí kéé, Mbápileon dpodombiy:e yinté wamye dyênê, pi ngê mēdaamuwa m:uu. ²²Apê, Yi p:aani tpémi mēdaadnyi wéti, yi wéti u tpile mēdaadnyi vyeé dé, nkéli dpuwo mēdaadnyi wupî dé, nkéli mbywuu pââ myedaadnyi wupî dé. Apê, Yi p:aani tpémi y:i mēdaadnyi dpodo. Apê, Km:ii ch:iich:ii u dnye pi ngê y:i mēdaamuwa ny:oo. ²³Apê, Yi p:aani lam mēdaadî pîpî. Apê, Yoo y:i mēdaadnyi yéyééé, dnyengi dnyeng:aa yi myedaadî kwo. Apê, Dyámê woep woep, pi knî y:oo yi p:aani u ndáápi yoo dnyimo cháâcháâ dé. Apê, Yi p:aani tpémi y:oo pipi kópu knî yi mbémê pi yîi dnyimo dódó dé. ²⁴Apê, Yi p:aani tpémi y:oo pi yîi vya ngópu, Yápw ndîi u komo kapî pyu yoo vya tumo, u yoo yîi mye vya tumo.

19

Mbóó p:uu u ngwo dnye wéti

* 18:6: 2 Tes 1:6 * 18:9: Tpyuu 19:2-3

¹ U kuwó dini ghi ngé mbóó p:uu pi yilí yi dnye dmi ndîi ní nyongo, nmî Mî dnye chaa kîgha, apu, Nmî Yâpwo chaa kîgha koo.

Apu, Nmî Yâpwo ngé u yoo kamî ngé dê pyódu té,

kóo k:oo dê kaa té.

Apu, U pi ndîi, u wêdêwêdê mye ndîi.

² Apu, Yoo dnyinté daa kóté kîgha too, pi dono knî ye ntââ ntênê dpo vy:u.

Apu, Mââ ti módu ndîi,

n:iî ngé dono u mbwaa kuu pi dyêêdi yintómu yi mêné yó,

nmî Yâpwo ngé d:ud:umbiy:e dê dyêné.

Apu, Dê dyêné,

mu kópu u díy:o u dpodo pyu yoo yinê a vya too.

Apu, Yi ntââ dmi ntênê da vy:u. *

³ Myombó dnye chaa kîgha, apu,

Nmî Yâpwo chaa kîgha koo.

Apu, Yi pyópu u kpadakpada u ndé dpudu adí koko,

chedê ngé daawa pyódu. *

⁴ Yi ngwo kada pini myoy:a mē páádi, tpile tp:oo páádi knî yi k:iî, nmî Mî ka kwodok-wodombiy:e kame ghê dniye, apu, Yinté choo ya. Apu, Nmî Lémi chaa kîgha koo. *

⁵ Chóó Lémi kwéli doo ya, pi ngmê u dnye y:i ní nyongo, apê,

Nmî Yâpwo p:uu dpodo pyu yoo.

Apê, Nmî Lémi dmyinê chaa kîgha.

Apê, N:iî knî y:oo a cháâcháâ ngópu, a dnye ny:ee yó.

Apê, K:omo tpile nmyi pi dmi ndîi dé ó tédê dé,

ngmênê dmyinê chaa kîgha.

Sipi tp:oo ngé u yémî p:uu u ngwo wa a y:oo

⁶ Yi ngwo pi yilí yi dnye dmi ní nyongo, t:ââ páâ ndîi ntee wunê dpudu yédi, mye yinté. Mwini dpodombiy:e ntee a mbumu yédi, yi dnye dmi yinté. Apu,

Chóó Lémi chaa kîgha koo,

mu kópu u díy:o nmî Lémi, nmî Yâpwo,

king ndîi ngé dê pyódu,

u wêdêwêdê mu daa mu tp:ook:omo. *

⁷ Apu, Nmî gha dmi mb:aamb:aa ngé pyaa we,

w:aa myedê pyw:ee koo.

Apu, Chaa kîgha koo,

mu kópu u díy:o sipi tp:oo ala ngwo a yéyééé,

u yémî p:uu ngé yéyééé u kpídî dmi u mbwo dé t:oo,

u yoo knî yi k:iî ngmídi ngé a pyodopyodo té. *

⁸ Apu, Kpídîni u mbwo dé t:oo,

Chóó Lémi ngé u kwo dé y:oo.

Apu, Yi kpídî dmi kpaapíkpaapí dé,

tupwó yi p:uu daa t:a.

(Yi kpídî dmi kpaapíkpaapí dé yi nt:u kópu, kópu mb:aa n:iî nmî Mî u yoo knî y:oo a d:uud:uu tumo.) ⁹ Enjel ngé a ka pê, Ala kópu d:êê ngí. A ka pê, Sipi tp:oo ala ngwo a yéyééé. A ka pê, Chóó Lémi ngé yélini yi kmaapí tédê a dóo kalê too, yi yéli y:oo w:aa wa a pyw:ee ngmê. A ka pê, Chóó Lémi ngé yi kópu dyuu ndéndê ngé dê vyi té, daa k:omodanê kópu dyuu. *

¹⁰ Yi ngwo enjel yu dmyeno kwodok-wodombiy:e kame ní ghê wo, ngmênê a ka pê, Apuu! A ka pê, Nangê chápu nê. A ka pê, Níidê mbwó yoo, yélini yi k:iî Yesu u kópu dyuu nmyi mgímî ngópu, Chóó Lémi p:uu ntee nmye dpodo té, yinté p:uu myiní dpodo. A ka pê, Nangê chápu nê, Chóó Lémi p:ee vyílo yu chápu ngi, mu kópu u díy:o Yesu u kópu dyuu Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:oo wunê a m:uu tumo. *

Yesu ngé tpile tp:oo dono u ngwo dyênê ngé

¹¹ Yi ngwo mbóó a ngópu a kpémî ngé, hósi kpaapíkpaapí ngmênê módu, pi pyipwo ngmédoo ya, k:omodanê kópu p:uu dèpwo ya, myedaangmê kn:aadi ngé. Yoo ntênê a kóté kîgha too, yi p:uu u ngwo a l:êê yédi.

¹² Ngwolo dé ndé dóo ntee tpile dé, dyámé pee yilí yi kidon dé mbémê dnye kwo. U pi kèpa ní módu, ngmênê u nt:u kópu pi ngmê u lama daa tóó, chóó u mo u lama a tóó. ¹³ U pi alanté nmo tpapê ngé, Chóó Lémi u Kópu Dyuu. Kpídîni u mbwo doo ya, d:ud:umbiy:e wêê vyi. *

¹⁴ Chóó Lémi u lede knî y:oo dnye yámuyâmu, hósi kpaapíkpaapí knî yi pyipwo dnye ya, kpídî kpaapíkpaapí dmi yi mbwo yidoo ya, tupwó yi p:uu dèpwo ya.

¹⁵ Yoo dyêêdi dono yi vyeé u l:êê díy:o taa népwi ngmê u kwo ngma a pwii wo. Nkichi pee kiyé ngé adí vyeé dé. Yoo dono wain kîgha mtyé ntee tpile ngé wa pyódu té, adí vyilévylé dé, yi wêê adí pyuwuwopyuwuwo, mu kópu u díy:o Chóó Lémi dpodombiy:e ye nod:e wo. ¹⁶ U pi u kpídî p:uu doo ya, kpálî kn:ââ dé yi p:uu myedoo ya, apê, King yintómu yi King, Lémi yintómu yi Lémi. *

¹⁷ Yi ngwo enjel m:uu ní módu, kââdí mbémê doo kwo. Wââ ntee ímêni, n:iî knî yi lama tpile tp:oo ntóó pípi a tóó, dpodombiy:e ye mbwolo, yepê, A pwiyé dmyeno. Yepê, Chóó Lémi ngé kmaapí ndîi nmyi l:êê díy:o ngmêwunê pwapí. ¹⁸ Yepê, Pi dyêêdi yintómu yi ntóó dmi dpí ma tóó. Yepê, King yoo, kada pini yoo, lede yoo yi k:iî, l:êê tédê a pwopwo té, yi ntóó dmi dpí ma tóó. Yepê, Hósi dé, yi

* 19:2: Tpyuu 6:10 * 19:3: Tpyuu 14:11 * 19:4: Tpyuu 4:9-11 * 19:6: Tpyuu 11:15-18; 14:2-3 * 19:7: Tpyuu 21:2,9; Epeso 5:32 * 19:9: Luuki 14:15 * 19:10: Tpyuu 22:8-9 * 19:12: Tpyuu 1:14 * 19:13: Njon 1:1,14 * 19:15: Tpyuu 1:16 * 19:16: Tpyuu 17:14

tpiipi yoo yi ntóó dmi dpí ma tóó, pi dyêédí yintómu, wop dpodo pyu yoo, ndapí p:uu dpodo pyu yoo, yélini yi pi dmi ndíí dé ó tédé dé, yintómu yi ntóó dmi dpí ma tóó.

¹⁹ Yi ngwo tpile tp:oo dono ní módu, dyámé mbémé king yoo, yi lede yoo yintómu yi k:ii, p:uu dnye ya. U yi y:e doo kwo, Pini n:ii hósi kpaapíkpaapí pyipwo a tóó, u lede yoo yi k:ii, nmí vya té. * ²⁰ Ngmênê dêê dnye, p:ee vya tumo, tpile tp:oo dono mgími ngópu, u komo kapí pyu mye mgími ngópu, n:ii ngé mbwudu yíli u pi mbémé mwiyé dpímo a chapí dé. (Yi mbwudu chapí mbémé yoo dono mwiyé a dóó too, tpile tp:oo u líi yi p:uu u ngwo a tee ngópu, u yápwó tpile ka myednyimo a ngépê.) Yi tpile tp:oo dono, u komo kapí pyu u k:ii, mgími dumo, yi ghê dé dpímo ya, ndiya u ngwo d:ii dumo. Mwááli dyuu d:ud:umbiy:e kíikíí ngé ntee dpí pyódu, yinté kwéli ghê dpímo mgíni vyími. * ²¹ Pini n:ii hósi kpaapíkpaapí pyipwo doo ya, yi tpódu yi lede yoo vya too. Taa n:ii u kwo doo kwo, u ngwo vya too. Wâá ntee ímèni kní y:oo yi ntóó dmi ma tumo, d:ud:umbiy:e pile dnye. *

20

Yesu ngé u yoo u ngwo a y:enê

¹ Enjel ngmèni módu, mbóó p:uu a ndé wo. Mgí k:oo mbwa keñe u kii kumu doo tpyé, puwóma té ndíi kumu my:oodoo tpyé.

* ² Tópukada n:ii mw:ee ngé wuné doo a ya, u pi Setan, mye Dono u Kn:ââ, yi enjel ngé yi tópukada mgími ngé, puwóma té ngé kudu ngé. M:ââ yono yono y:a yinté kudu ngmè ngé adí ya. * ³ Yi enjel ngé mgí k:oo dyíngo, keñe u kwo kuwo ngé, kii yipe ngé, cháâ u líi keñe p:uu mye t:ángo, apê, Yoo dyêédí yintómu daamuwa dóó té, u dí m:ââ yono yono y:a mbwa k:oo wa ma. Apê, U kuwó dini ghi ngé amé pwii, daa ndíi la ghi tp:oo kuwa adí m:ii.

⁴ Yi ngwo yoo ngmèni módu, pi kní y:oo n:ii dé a vya tumo, mu kópu u díy:o Yesu daa mb:ii ngópu, nmí Mí u kópu pi kní ye dnyimo a tpaépê. Yi yélini y:oo tpile tp:oo dono dédnnya a cháâcháâ, u yápwó tpile ka myedédnya a ngépê. Yi tpile tp:oo u líi yi képa dépwó ya, yi kélé myedépwó ya. Yi kópu u l:êê díy:o mgídi u yoo kní y:oo vya tumo, ngmênê yi ghê dmi dé Yesu Kédisu ka lee ndiye, u che p:ââ pee ngé pyódu too, yi ya tédé dmi kní yi mbémé dnye ya, Yesu u k:ii yoo dnye y:enê dé, u dí yi m:aani yono yono y:a chedé ngé wa pyódu.

* ⁵ Yi pyidepyide, mwiyé mwiyé pyidepyide.

(Wo yélini n:ii pw:oo dnye, yi ghê dmi mēdaa kele, u dí yi m:aani yono yono y:a chedé ngé wa pyódu.) ⁶ Yélini mwiyé mwiyé wuné pyidepyide yédi, Chóó Lémi u nuu u yoo, w:aa dpo pyw:ee ngmè. Pwopwo myomoni ngé mēdaawa dyênê té, ngmênê Chóó Lémi Mupwo yi kada adnyin:aa kwo, adnyi chaa kígha dê, kéli pini ngé adnyi ya, Yesu Kédisu u k:ii yoo amyednyí y:enê dé, u dí yi m:aani yono yono y:a chedé ngé wa pyódu. *

Nmí Lémi ngé Setan u ngwo wa kpada

⁷ Dini ghi n:ii ngé yi m:aani yono yono y:a chedé ngé wa pyódu, Setan mbwa k:oo wa pwii, ⁸ dyámé wofo wofo wa lê, yoo dyêédí yíli wa dóó, u pee wa kaa té. Yoo miyó ngé wa pyódu, ngmè u pi Nkok, woni u pi Mankok. Setan ngé l:êê u l:êê díy:o nipi wa a dané té, tédé tii ntee mye yinté. ⁹ Yi yélini yi ngwo ní módu, dyámé wofo wofo a ndé dnye, nmí Mí u yoo téli k:oo kaa ngópu, u yi y:e doo kwo, Nmí vya té. Kwéli dnye ya, nmí Mí u nuu u p:aa. Ngmênê yoo dono dêê dnye, ndyuw:e mbóó p:uu ngma a ndé wo, yi yélini d:ud:umbiy:e dyênê too. ¹⁰ N:ii ngé a dóó too, Setan, nmí Lémi ngé mgími ngé, ndiya dyíngo. Mwááli dyuu d:ud:umbiy:e kíikíí ngé ntee dpí pyódu, yinté kwéli ghê doo mgíni vyími. Tpile tp:oo dono, u komo kapí pyu u k:ii, yi pyile kní y:i nipi dnye mgíni vyími. W:éèni mgídi vy:oo yi adnyi mgíni vyími, chedé ngé daawa pyódu.

Pi yintómu yi kóté kígha

¹¹ Yi ngwo nmí Mí ní módu, u ya tédé kpaapíkpaapí mbémé tââ doo ya. Mbóó dyámé mbépê knopwo, mye y:aa knopwo. ¹² Myenté yélini pw:oo dnye, my:aa m:uu too, woni yi pi dmi ndíí dé, woni yi pi dmi tédé dé, nmí Mí u kada dnye kwo. Yi puku dmi pywáli too. Kópuni mwiyé a d:uu tumo, yi pi dmi yi puku dmi yedé dnye ya. Yi kópu kní yi l:êê díy:o nmí Mí ngé kóté kalé too. Puku dmi m:uu mye pywáli ngé. N:ii kní y:oo ghé kamí a pyw:ee ngópu, yi pi dmi yi puku yedé doo ya. * ¹³ Yélini kóté kalé too, woni n:ee mwiyé a pw:oo dnye, woni dyámé mbémé mwiyé a pw:oo dnye. Yi kópu kní yi l:êê díy:o yintómu kóté kalé too. * ¹⁴ Pwopwo ndiya kéé ngé, kmèna mbwee kwéli dnye ya, yi kéli ghi ndé ngé nye ndíi. Yi ndyuw:e u pi pwopwo myomo. * ¹⁵ Ghé kamí u yoo yi puku yedé, yélini yi pi dmi y:i dédnnye ya, ndiya mye kéé too. *

21

Mbóó dyámé kamí dé yi danèmbum

* **19:19:** Psalm 2:2 * **19:20:** Tpyuu 13:11-17; 20:10 * **19:21:** Tpyuu 19:17-18 * **20:1:** Tpyuu 9:1 * **20:2:**

Mát 12:29; Mak 3:27 * **20:4:** 1 Kódin 6:2; Tpyuu 6:9; 13:16-17; Dan 7:27 * **20:6:** Tpyuu 2:11; 1 Pita 2:9 * **20:12:**

Dan 7:9-10; Mát 25:31-46; Tpyuu 20:5; 13:8; 2 Kódin 5:10; Dpodo 17:31 * **20:13:** Lóma 2:6; 1 Pita 1:17; Tpyuu 22:12

* **20:14:** 1 Kódin 15:24-26,54-55 * **20:15:** Mát 25:41

¹ U kuwó dini ghi ngê mbóó dyámê kamí dé ní mu-u doo. Mwiyéni dè y:aa knopwo, ntií mye y:aa wo. * ² Yi ngwo nmí Mí u p:aa Njedusalem kamí ní módu, mbóó p:uu u kwo a ndè wo. Kwodo ngê yéyééé u kpídi u mbwo ntee dpí t:oo, u moo kii u ngwo dpí yéé kní, yi p:aani yinté l:ámo ngmê ngê doo ya. * ³ Nmí Mí kwéli doo ya, pi ngmê u dnye ndíi y:i ngmêni nyongo, apê, Chóó Lémi ala ngwo u yoo kní yi vy:oo a kwo, u k:ii nipi adnyi ya. Apê, Chóó u yoo ngê adnyi ya, yi Yápwo ngê amyaaya ya. ⁴ Apê, Yi ngemi pwo dmi yi ngíma wa pyi té. Apê, Mèdaadnyi pwpowpo, mèdaadnyi mbê, mèdaadnyi yii, mèdaadnyi wéllíi mgíni vyími. Apê, Yi kópu mbwee dé chedé ngê kèdè pyaa dmi. *

⁵ Yi ngwo nmí Mí ngê apê, Tpile yilí yintómu kamí ngê n:aa pyépi té. Myenté a ka pè, Ala kópu dyuu d:éé ngi, mu kópu u díy:oo ndé kópu dyuu, ndéndé ngê daawa tēda dmi. ⁶ A ka pè, Dye ghi mbwee machedé. A ka pè, Kn:áá nē chópwo, nkoo an:uu yé. A ka pè, Pini n:ii adí mbwaambwaa, mbwaa u kwo wani y:oo, a ka daawa pwila. A ka pè, Yi mbwááni dpuwo nuu koo wuné mbépé, u nt:u, ghé kamí. * ⁷ A ka pè, N:ii dono p:uu adí l:éé, mbodo mudu yi wa yáá, yi mbwááni vyílo ayi ndani. A ka pè, Yi pini u Yápwo ngê aní ya, a tp:ee ngê wani pyódu. * ⁸ A ka pè, Ngmêné yélini adnyi nkíngé, ye Yesu ayi mb:ii ngmê, u nkwo aní mb:ii té. A ka pè, Daa kélími pyu yoo, yoo tupwótupwó dé, pi vyee pyu yoo, pyáá ti pyu yoo, máá ti módó yoo, nkwépi yoo, mbwee ka ngépé pyu yoo, komodané pyu yoo yintómu, a ka pè, yi yéli pwpowpo myomoni ngê wa nt:áá té, ndiyya adnyin:aa mgíni vyími.

Njedusalem kamí u kópu dyuu

⁹ Enjel a ka ngma a loo, n:ii ngê kpadakpada u mbwaa kuu mwiyé nngmêdoó tpyé. A ka pè, A p:uu kááli. A ka pè, Sipi tp:oo u kpâm nga nínè kêmakéma. * ¹⁰ Yi ngwo nmí Mí u Ghé Dmi mbémê yi enjel ngê mbu ndíi ngmê mbémê km:éé noo. Nmí Mí u p:aa Njedusalem y:i a ka a kēma ngê. Nmí Mí ka mbóó p:uu a ndé wo, doo a wupwo. ¹¹ Yi p:aani káâyikuu ntee tpile yedoo ya, nmí Mí u wuu ndíi y:i doo dnyednye. ¹² Chéêpi mbwa ndíi ngê yina ngmê, tãá u dí chono dēpwo ya. Koko tēdē y:a mē miyó doo ya, enjel y:a mē miyó kní y:oo dnye tãát:áá dé. Yi koko tēdē dmi yi pwo Yisiléli tpémi yi dyéédi y:a mē miyó yi pi dmi doo ya. ¹³ Yi p:aani u koko tēdē dmi pyile pyile doo ya, woepé pyile, woepé pyile, amépe pyile,

mwada pee pyile. ¹⁴ Koko tēdē y:a mē miyó yi maknopwo chéêpi ndíi y:a mē miyó doo kwo. Sipi tp:oo u dyépi y:a mē miyó kní yi pi dmi yi p:uu doo ya.

¹⁵⁻¹⁶ Enjel n:ii a ka doo danēmbum, kiyé kumu nngmêdoó tpyé, nkól ngê l:ámo ngmê. Yi kiyé ngê yi p:aani u mti a ngópu, chéêpi mbwa u mti a ngópu, koko tēdē dmi yi mti dmi myedé ngópu. Yi p:aani chéêpi mbwa woepé woepé wondy:áá wondy:áá dé, d:ud:umbiy:e daadii mu ló wee ó! Tãá mye yindy:áá, my:oo yono yono y:a mē podo yono y:a. (2,400 km.) ¹⁷ Chéêpi mbwa u ntumuntumu u mti kóó mēé ngê myedé ngópu, yono y:a mē podo y:a mē páádi. (144) Pi kóó ndy:áá, yi enjel kóó mye yindy:áá. ¹⁸ Yi p:aani nkól ngê l:ámo ngmê, káâyikuu ntee tpile yedoo ya. Chéêpi mbwa mye káâyikuu ntee tpile, u pi njasipé, myedoo a wuu mbele. ¹⁹ Chéêpi mbwa u maknopwo chéêpini dnye ya, kpilé ngmê dé. Chéêpi pee n:ii kuuchém mb:aamb:aa dé, yi p:uu kní nngmêdoó ya. Ngmê káâyikuu ntee tpile yedoo ya, u pi njasipé, myomoni u pi sápaiya, pyoloni u pi ákétí, podoni u pi emídíl, ²⁰ limoni u pi oniks, wononi u pi kaniliyén, piini k:ii chíi yáá, u pi kidaísilaití, woloni u pi mbedil, tówoni u pi tópas, yononi u pi kálsedoni, mē ngmêni u pi tēékwoys, mē myomoni u pi amííís. Yintómu k:uuchém mb:aamb:aa dé, dnaya a wuu mbele. ²¹ Keñe y:a mē miyó kní kēmē pee páá ndíi ngê l:ámo ngmê dé, keñe ngmê, kēmē pee páá ndíi ngmê. Yi p:aani káá puu ghé nkól ngê l:ámo ngmê dé, mye káâyikuu ntee tpile yedoo ya.

²² Chóó Lémi u yápwo ngomo yi dípi módu, mu kópu u díy:oo p:aani pee p:aani pee yintómu yápwo ghi dé. Nmí Lémi Chóó Lémi, pini n:ii u wédéwédé ndíi, sipi tp:oo k:ii, yi p:aani woepé woepé a tóó mo. ²³ Yi p:aani káádi daa pil:apila, d:áá myedaa pil:apila, mu kópu u díy:oo nmí Mí u wuu ndíi y:i a dnyednye, sipi tp:oo yi p:aani u lam ntee tpile ngê a kwo. * ²⁴ Dyámê mbémê pi yintómu yi p:aani u wuu adnyi paa, king yoo y:i wa lee dmi, nmí Mí wa chápu ngmê, kwowo, Dp:oo king yoo, nyi mu ngmidi king ndéndé. ²⁵ Yi p:aani u keñe y:a mē miyó kní dye ghi yintómu adnyi kweñe, daawa kuwo t:oo, mu kópu u díy:oo mgídi daada a ghayghay, dye ghi yintómu w:éeni adnyi ya. ²⁶ Dyámê woepé woepé yoo wa a ndé dmi, nmí Mí adnyin:aa cháácháá, amyednyí chaa kígha. ²⁷ Tpileni Chóó Lémi ka tupwótupwó dé, yi p:aani daangmēwa kee. Pi dono yoo, komodané pyu yoo, yi p:aani myedaangmēwa kee. Ghé kamí u yoo yi puku yedé, yélini yi pi dmi sipi tp:oo ngê yi

* 21:1: 2 Pita 3:13 * 21:2: Hipílu 11:16; Tpyuu 3:12

22:13,17; Is 55:1; Njon 7:37 * 21:7: Lóma 8:14-17 *

Tpyuu 22:5 * 21:27: 1 Kódin 6:9-10; Tpyuu 3:5; 13:8

* 21:4: Tpyuu 7:17; 1 Kódin 15:24-26 * 21:6: Tpyuu 1:8;

21:9: Tpyuu 15:1; 21:2; Epeso 5:27 * 21:23: Is 60:19-20;

a d:êê too, vyílo yi yéli yi p-aani ayi kee dmi. Kn:aa pini daangmêwa kee. *

22

¹ Mbwaáni n:ii u ntu, ghê kamí, yi enjel ngê a ka myedé kema ngê. Nmí Mí sipi tp:oo k:ii kwéli a too mo, yi mbwaáni yi wunê mbêpê, myewunê wuu mbele. * ² Yi p-aani ñukniñukni p:uu wunê mbêpê. Yini n:ii u nt:u ghê kamí, yi mbwaáni nkígh:ê wope wope a wee. Yi yini kní d:ââ yintómu kní yi k:oo a daâ nyédi. M:ââ k:oo y:a mē myontómu dpí da dmi. Yi p-aani tpémi y:oo kígha a pípi tumo, u l:êê díy:o yi ghê kamí chedé ngê daawa pyódu. Pi dyêédi yintómu kní yi vy:o yélini y:i wa lee dmi, yi yini yââ wa a ngí t:oo, yi chóochóo adnyi pyipyi dé. ³ Tpileni daa Chóo Lémi u nuu u tpile dé, yi p-aani daangmêwa kee. Nmí Mí, sipi tp:oo k:ii, yi p-aani adpí ya, yi dpodo pyu yoo y:i adpí y:enê dé, nmí Mí u nkwo adnyi chaa kígha. * ⁴ U pi yi kêpa adí ya, kwódo ng:oo dmi wa m:uu ngmê. * ⁵ Yi ngwo mgídí daadí ya, lam daadnyi kwo, kâádi mēdaadí pil:apil:a, mu kópu u díy:o nmí Mí Chóo Lémi vyílo ayi pil:apil:a. Nmí Mí k:ii king ngê adnyi ya, chedé ngê daawa pyódu. *

Yesu u diyédiyé u kópu dyuu

⁶ Enjel ngê a ka pê, Kópuni chi ny:ee té, ndé kópu dyuu, daawa tēda dmi. A ka pê, Nmí Lémi Chóo Lémi, pini n:ii ngê komo kapí pyu kní ye u Ghê Dmi a y:àngo, yi pini ngê nga atédé dy:ââ nê, mu kópu u díy:o kópuni daa kēmakēma a pyodopyodo té, u dpodo pyu yoo yi lama pídy:oo ya. ⁷ A ka pê, Yesu Kédisu u kópu dyuu nyeni. Apu, Daa kēmakēma nínê pwiyé kní.

Ala puku yedé nmí Lémi u kópu dyuu ye kwo, daa pi ngmê u kópu dyuu. N:ii kní y:oo adnyi nyêmi dé, yi gha vy:o adnyi yiyé dé, w:aa wa a pyw:ee ngmê. *

⁸ Nê Njon. Ala kópu dyuu a chóo nî módu, a chóo my:aa nyongo. Dini ghi n:ii ngê yi kópu yíli nî m:uu too, my:aa ny:ee too, yi ngwo enjel n:ii ngê a ka a kēma too, yu dmyeno kwodokwodombiy:e kame nî ghê wo, ⁹ ngmêné a ka pê, Apuu! A ka pê, Nangé châpu nê. A ka pê, Nîdê mbwó yoo, yélini yi k:ii Chóo Lémi u komo nmye kapí ngópu, Chóo Lémi p:uu ntee nmye dpodo té, yinté p:uu myini dpodo. A ka pê, Yélini y:oo ye kópu dyuu adnyi chââchââ, Chóo Lémi p:uu ntee adnyi dpodo, yinté p:uu myini dpodo. A ka pê, Nangé châpu nê, Chóo Lémi p:ee vyílo yu châpu ngí. ¹⁰ A ka pê, Nmí Lémi u kópu dyuu n:ii ye puku yedé chi d:êê té,

nangê mgími té. A ka pê, Ye puku dmi pi kní ye nangê kwódu, mu kópu u díy:o kópuni yi pi dmi y:i a pyede, daa kēmakēma a pyodopyodo té. ¹¹ A ka pê, Yélini dono, mîdny:oo dono. A ka pê, Yélini nmí Lémi ka tupwótupwó dé, tupwótupwó ngê dny:oo ya. A ka pê, Yélini mb:aamb:aa dé, kópu mb:aa dny:oo d:uud:uu dé. A ka pê, Yélini nmí Lémi u nuu u yoo, u nuu u yoo ngê dny:oo kwo.

¹² Enjel ngê a ka pê, Yesu Kédisu u kópu dyuu nyeni. Apu,

Daa kēmakēma nínê pwiyé kní.

Apu, Pi yintómu kní ye yi pywuu dmi anê ñu:w:o,

kópu a d:uud:uu tumo, ye an:uu pwila té.

*

¹³ Apu, Kn:ââ nê chópu, nkoo an:uu yé. *

¹⁴ Apu, N:ii kní y:oo yi kpídí dmi a ghêê tumo,

w:aa ndíi wa a pyw:ee ngmê,

mu kópu u díy:o u ntââ ngê wa pyaa dmi,

p:aa mb:aa wa lee dmi,

koko tédê wamí kee dmi,

ghê kamí u yi kígha adnyi:aa pípi dé. *

¹⁵ Apu, Ngmêné w:ââ ntee yéli yi p-aani daawa nî dmi.

Apu, Nkwépi yoo,

pyââ ti pyu yoo, mââ ti módó yoo,

pi vye pyu yoo,

mbwee ka ngêpê pyu yoo,

yi yéli yintómu yi p-aani daawa nî dmi.

Apu, Yélini a k:omodanê nyédi

ó k:omodanê yi nuu u kópu ngê a too,

yi p-aani myedaawa nî dmi. *

¹⁶ Yi ngwo nmí Lémi u dnye nî nyongo, a ka pê, Nê Yesu. A ka pê, A enjel nga kida dy:ââ, mu kópu u díy:o a yoo yintómu kní yi k:ii yi kópu yíli nmyi lama píchoo ya. A ka pê, Nê Dépidi ntee pini, u tii nedé nê chópu. A ka pê, Nê mywe, a wuu ndíi. *

¹⁷ Chóo Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu ka kópu, A pwiyé. Sipi tp:oo u yémí p:uu ngê kópu, A pwiyé. N:ii kní y:oo ala kópu dyuu wa ny:ee ngmê, ala kópu dny:oo tpapê, A pwiyé.

N:ii adí mbwaambwa, dpo pwiyé we. Mbwaáni n:ii u nt:u ghê kamí, n:ii ngê u yi adí kwo, Nî nda, yi pini ngê choo ndani, u pywuu daa too. *

U kwókuwó kópu

¹⁸ Nê Njon. Kópuni dyuu ala puku yedé a kwo, nmí Lémi u kópu dyuu. Daa pi ngmê u kópu dyuu. Kópu ngmê p:uu nmyi ng:aa dmi nínê t:emí, p:uu dmyinê nuw:o. N:ii ngê chóo u kópu dyuu ala puku yedé m:uu wa d:êê, Chóo Lémi ngê u kpadakpada ndíi ngê wa pyódu. Kpadakpada u kópu dé n:ii ala

* 22:1: Gen 2:9 * 22:3: Tpyuu 7:15 * 22:4: Mát 5:8; Tpyuu 14:1 * 22:5: Tpyuu 21:23,25 * 22:7:

Tpyuu 1:3 * 22:12: 2 Kódin 5:10 * 22:13: Tpyuu 1:8; 21:6 * 22:14: Tpyuu 22:1-2 * 22:15: Tpyuu 21:27

* 22:16: Lóma 1:3-4; Tpyuu 1:1 * 22:17: Tpyuu 21:6; Is 55:1 * 22:18: Deut 4:2; Tpyuu 15:1

puku yedê a pyede, Chóó Lémi ngê yintoo kpadakpada u kwo ayi y:oo. * ¹⁹ N:ii ngê ala puku yedê kópu woni kní wa a kuwo té, pi kní ye daawa vyi té, Chóó Lémi ngê yi pini wa a kuwo, kóó k:oo daawa kââ. P:aa mb:aa n:ii u pi ala puku yedê a tóó, y:i daawa nî, ghê kamí u yi kígha daamí ma. *

²⁰ N:ii ngê ala kópu dyuu a ka vyi too, a ka pé, Ndêndê ngê daa kémakêma nínê pwiyé kní. Kwono, U p:o yila, a nuu u kópu yichi vyi. Kwono, Nmî Lémi Yesu, a pwiyé. *

²¹ A tídê mbwó yoo, nmî Lémi Yesu ntênê nmye choo a vyuwo.

Wu u dí.

* 22:19: Tpyuu 22:2 * 22:20: Tpyuu 3:11; 1 Kódin 16:22

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mátiyu 1:1-2:12
2	Mátiyu 2:13-3:6
3	Mátiyu 3:7-4:11
4	Mátiyu 4:12-25
5	Mátiyu 5:1-26
6	Mátiyu 5:27-48
7	Mátiyu 6:1-24
8	Mátiyu 6:25-7:14
9	Mátiyu 7:15-29
10	Mátiyu 8:1-17
11	Mátiyu 8:18-34
12	Mátiyu 9:1-17
13	Mátiyu 9:18-38
14	Mátiyu 10:1-23
15	Mátiyu 10:24-11:6
16	Mátiyu 11:7-30
17	Mátiyu 12:1-21
18	Mátiyu 12:22-45
19	Mátiyu 12:46-13:23
20	Mátiyu 13:24-46
21	Mátiyu 13:47-14:12
22	Mátiyu 14:13-36
23	Mátiyu 15:1-28
24	Mátiyu 15:29-16:12
25	Mátiyu 16:13-17:9
26	Mátiyu 17:10-27
27	Mátiyu 18:1-22
28	Mátiyu 18:23-19:12
29	Mátiyu 19:13-30
30	Mátiyu 20:1-28
31	Mátiyu 20:29-21:22

date	Scripture
1	Mátiyu 21:23-46
2	Mátiyu 22:1-33
3	Mátiyu 22:34-23:12
4	Mátiyu 23:13-39
5	Mátiyu 24:1-28
6	Mátiyu 24:29-51
7	Mátiyu 25:1-30
8	Mátiyu 25:31-26:13
9	Mátiyu 26:14-46
10	Mátiyu 26:47-68
11	Mátiyu 26:69-27:14
12	Mátiyu 27:15-31
13	Mátiyu 27:32-66
14	Mátiyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29-2:12
17	Mak 2:13-3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31-4:25
20	Mak 4:26-5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24-8:10
26	Mak 8:11-9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30-10:12

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27-12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38-13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luukî 1:1-25
14	Luukî 1:26-56
15	Luukî 1:57-80
16	Luukî 2:1-35
17	Luukî 2:36-52
18	Luukî 3:1-22
19	Luukî 3:23-38
20	Luukî 4:1-30
21	Luukî 4:31-5:11
22	Luukî 5:12-28
23	Luukî 5:29-6:11
24	Luukî 6:12-38
25	Luukî 6:39-7:10
26	Luukî 7:11-35
27	Luukî 7:36-8:3
28	Luukî 8:4-21
29	Luukî 8:22-39
30	Luukî 8:40-9:6
31	Luukî 9:7-27

date	Scripture
1	Luukî 9:28-50
2	Luukî 9:51-10:12
3	Luukî 10:13-37
4	Luukî 10:38-11:13
5	Luukî 11:14-36
6	Luukî 11:37-12:7
7	Luukî 12:8-34
8	Luukî 12:35-59
9	Luukî 13:1-21
10	Luukî 13:22-14:6
11	Luukî 14:7-35
12	Luukî 15:1-32
13	Luukî 16:1-18
14	Luukî 16:19-17:10
15	Luukî 17:11-37
16	Luukî 18:1-17
17	Luukî 18:18-43
18	Luukî 19:1-27
19	Luukî 19:28-48
20	Luukî 20:1-26
21	Luukî 20:27-47
22	Luukî 21:1-28
23	Luukî 21:29-22:13
24	Luukî 22:14-34
25	Luukî 22:35-53
26	Luukî 22:54-23:12
27	Luukî 23:13-43
28	Luukî 23:44-24:12
29	Luukî 24:13-53
30	Njon 1:1-28

date	Scripture
1	Njon 1:29-51
2	Njon 2:1-25
3	Njon 3:1-21
4	Njon 3:22-4:3
5	Njon 4:4-42
6	Njon 4:43-54
7	Njon 5:1-23
8	Njon 5:24-47
9	Njon 6:1-21
10	Njon 6:22-40
11	Njon 6:41-71
12	Njon 7:1-29
13	Njon 7:30-52
14	Njon 7:53-8:20
15	Njon 8:21-30
16	Njon 8:31-59
17	Njon 9:1-41
18	Njon 10:1-21
19	Njon 10:22-42
20	Njon 11:1-53
21	Njon 11:54-12:19
22	Njon 12:20-50
23	Njon 13:1-30
24	Njon 13:31-14:14
25	Njon 14:15-31
26	Njon 15:1-27
27	Njon 16:1-33
28	Njon 17:1-26
29	Njon 18:1-24
30	Njon 18:25-19:22
31	Njon 19:23-42

date	Scripture
1	Njon 20:1-31
2	Njon 21:1-25
3	Dpodo 1:1-26
4	Dpodo 2:1-47
5	Dpodo 3:1-26
6	Dpodo 4:1-37
7	Dpodo 5:1-42
8	Dpodo 6:1-15
9	Dpodo 7:1-29
10	Dpodo 7:30-50
11	Dpodo 7:51-8:13
12	Dpodo 8:14-40
13	Dpodo 9:1-25
14	Dpodo 9:26-43
15	Dpodo 10:1-33
16	Dpodo 10:34-48
17	Dpodo 11:1-30
18	Dpodo 12:1-23
19	Dpodo 12:24-13:12
20	Dpodo 13:13-41
21	Dpodo 13:42-14:7
22	Dpodo 14:8-28
23	Dpodo 15:1-35
24	Dpodo 15:36-16:15
25	Dpodo 16:16-40
26	Dpodo 17:1-34
27	Dpodo 18:1-21
28	Dpodo 18:22-19:12
29	Dpodo 19:13-41
30	Dpodo 20:1-38

date	Scripture
1	Dpodo 21:1-16
2	Dpodo 21:17-36
3	Dpodo 21:37-22:16
4	Dpodo 22:17-23:10
5	Dpodo 23:11-35
6	Dpodo 24:1-27
7	Dpodo 25:1-27
8	Dpodo 26:1-32
9	Dpodo 27:1-20
10	Dpodo 27:21-44
11	Dpodo 28:1-31
12	Lóma 1:1-17
13	Lóma 1:18-32
14	Lóma 2:1-24
15	Lóma 2:25-3:8
16	Lóma 3:9-31
17	Lóma 4:1-12
18	Lóma 4:13-5:5
19	Lóma 5:6-21
20	Lóma 6:1-23
21	Lóma 7:1-14
22	Lóma 7:15-8:6
23	Lóma 8:7-21
24	Lóma 8:22-39
25	Lóma 9:1-21
26	Lóma 9:22-10:13
27	Lóma 10:14-11:12
28	Lóma 11:13-36
29	Lóma 12:1-21
30	Lóma 13:1-14
31	Lóma 14:1-23

date	Scripture
1	Lóma 15:1-21
2	Lóma 15:22-16:7
3	Lóma 16:8-27
4	1 Kódin 1:1-17
5	1 Kódin 1:18-2:5
6	1 Kódin 2:6-3:4
7	1 Kódin 3:5-23
8	1 Kódin 4:1-21
9	1 Kódin 5:1-13
10	1 Kódin 6:1-20
11	1 Kódin 7:1-24
12	1 Kódin 7:25-40
13	1 Kódin 8:1-13
14	1 Kódin 9:1-18
15	1 Kódin 9:19-10:13
16	1 Kódin 10:14-11:1
17	1 Kódin 11:2-16
18	1 Kódin 11:17-34
19	1 Kódin 12:1-26
20	1 Kódin 12:27-13:13
21	1 Kódin 14:1-17
22	1 Kódin 14:18-40
23	1 Kódin 15:1-28
24	1 Kódin 15:29-58
25	1 Kódin 16:1-24
26	2 Kódin 1:1-11
27	2 Kódin 1:12-2:11
28	2 Kódin 2:12-17
29	2 Kódin 3:1-18
30	2 Kódin 4:1-12
31	2 Kódin 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Kódin 5:11-21
2	2 Kódin 6:1-13
3	2 Kódin 6:14-7:7
4	2 Kódin 7:8-16
5	2 Kódin 8:1-15
6	2 Kódin 8:16-24
7	2 Kódin 9:1-15
8	2 Kódin 10:1-18
9	2 Kódin 11:1-15
10	2 Kódin 11:16-33
11	2 Kódin 12:1-10
12	2 Kódin 12:11-21
13	2 Kódin 13:1-14
14	Nkalásiya 1:1-24
15	Nkalásiya 2:1-16
16	Nkalásiya 2:17-3:9
17	Nkalásiya 3:10-22
18	Nkalásiya 3:23-4:20
19	Nkalásiya 4:21-5:12
20	Nkalásiya 5:13-26
21	Nkalásiya 6:1-18
22	Epeso 1:1-23
23	Epeso 2:1-22
24	Epeso 3:1-21
25	Epeso 4:1-16
26	Epeso 4:17-5:2
27	Epeso 5:3-33
28	Epeso 6:1-24
29	Pilipay 1:1-26
30	Pilipay 1:27-2:18

date	Scripture
1	Pilipay 2:19-3:6
2	Pilipay 3:7-4:1
3	Pilipay 4:2-23
4	Kilosa 1:1-20
5	Kilosa 1:21-2:7
6	Kilosa 2:8-23
7	Kilosa 3:1-17
8	Kilosa 3:18-4:18
9	1 Tesalonika 1:1-2:9
10	1 Tesalonika 2:10-3:13
11	1 Tesalonika 4:1-5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22-3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitas 1:1-16
27	Taitas 2:1-14
28	Taitas 2:15-3:15
29	Pilimon 1:1-25
30	Hipílu 1:1-14
31	Hipílu 2:1-18

date	Scripture
1	Hipilu 3:1-19
2	Hipilu 4:1-13
3	Hipilu 4:14-5:14
4	Hipilu 6:1-20
5	Hipilu 7:1-19
6	Hipilu 7:20-28
7	Hipilu 8:1-13
8	Hipilu 9:1-10
9	Hipilu 9:11-28
10	Hipilu 10:1-18
11	Hipilu 10:19-39
12	Hipilu 11:1-16
13	Hipilu 11:17-31
14	Hipilu 11:32-12:13
15	Hipilu 12:14-29
16	Hipilu 13:1-25
17	Njems 1:1-18
18	Njems 1:19-2:17
19	Njems 2:18-3:18
20	Njems 4:1-17
21	Njems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Njon 1:1-10

date	Scripture
1	1 Njon 2:1-17
2	1 Njon 2:18-3:2
3	1 Njon 3:3-24
4	1 Njon 4:1-21
5	1 Njon 5:1-21
6	2 Njon 1:1-13
7	3 Njon 1:1-14
8	Njuda 1:1-25
9	Tpyuu 1:1-20
10	Tpyuu 2:1-17
11	Tpyuu 2:18-3:6
12	Tpyuu 3:7-22
13	Tpyuu 4:1-11
14	Tpyuu 5:1-14
15	Tpyuu 6:1-17
16	Tpyuu 7:1-17
17	Tpyuu 8:1-13
18	Tpyuu 9:1-21
19	Tpyuu 10:1-11
20	Tpyuu 11:1-19
21	Tpyuu 12:1-18
22	Tpyuu 13:1-18
23	Tpyuu 14:1-20
24	Tpyuu 15:1-8
25	Tpyuu 16:1-21
26	Tpyuu 17:1-18
27	Tpyuu 18:1-24
28	Tpyuu 19:1-21
29	Tpyuu 20:1-15
30	Tpyuu 21:1-27
31	Tpyuu 22:1-21

December